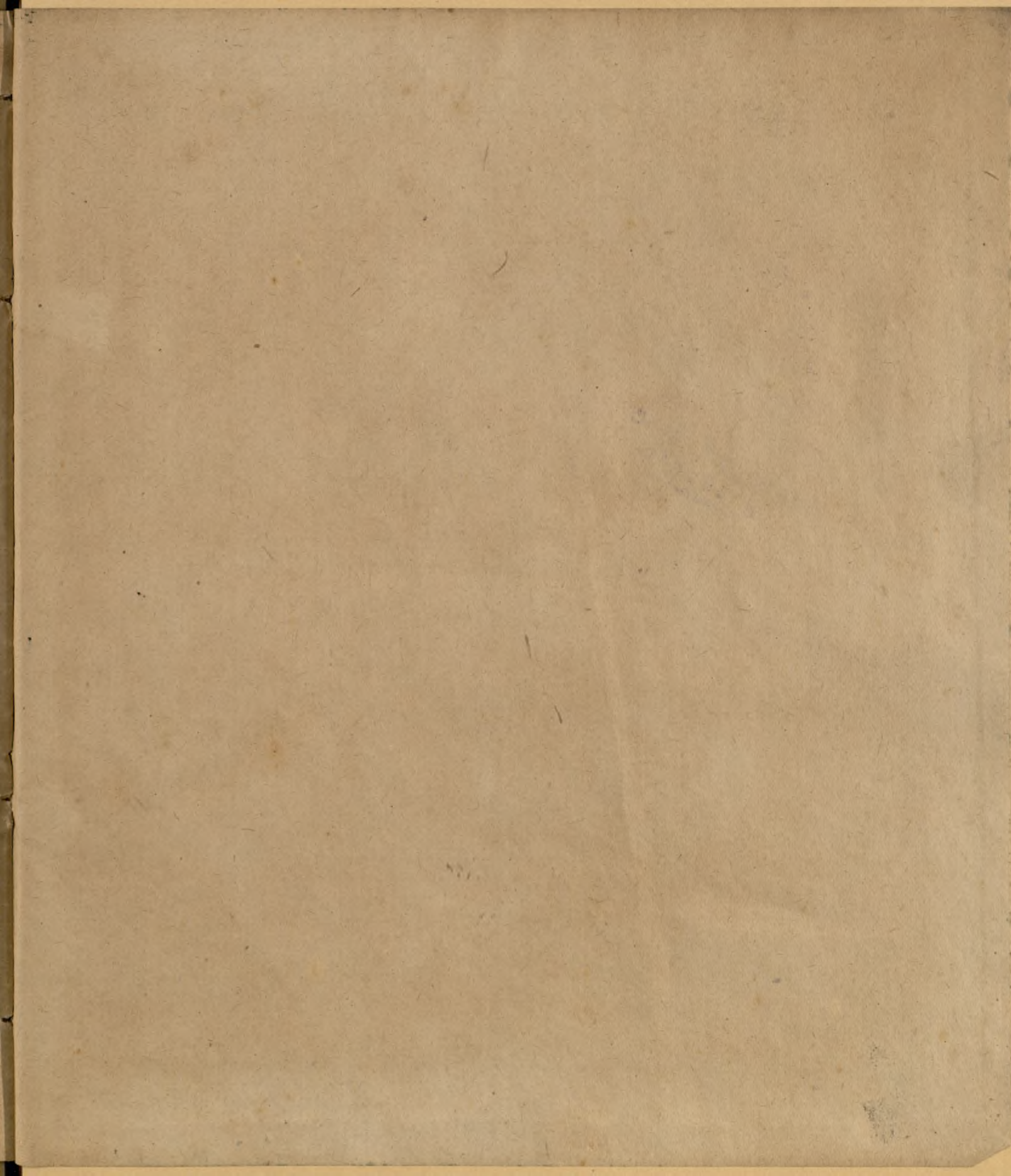

מִשְׁנֵה
בְּרִיית

בְּרִיית

ישראל צענטער
פאסטע

ישראל לעונות
פאסטור

ספר

משנה ברורה
הוא פירוש יפה ומנופה על
שו"ע אורח חיים

ישראל צענזנער
פראסעצא

אשר חיבר הרב הגאון רשכבה"ג מ"ה יוסף קארל זצ"ל.
עם חידושי דינים שהשמיט הגאון הנ"ל והמציאם
הגאון מ"ה משה איסרל"ש זצ"ל.
עם נושאי כליהם הלא המה:
באר הגולה מהגאון מ"ה משה רבקש זצ"ל טוויצא.
באר היטב מהרב המובהק מ"ה יהודה אישכנזי זצ"ל דיין טיקטין.
שערי תשובה מאת הגאון מ"ה חיים מרדכי מרגליות זצ"ל.

עוד צרפתי בצדו כמה ענינים
נחוצים ובשם ביאור
הלכה יכונה וכשמו כן הוא
כי בו ביארתי כמה פעמים דברי
ההלכה המובא בקיצור בתוך
המשנה ברורה בלי ראיה ופה
הראיתי בעזה"י את מקורו לעין
כל מגמרא ופוסקים, גם יבואר
בו לפעמים דברי השו"ע באורך
במקום הצריך ביאור:

ובאורי קראתיו בשם משנה ברורה, יען
כי מתוכו מתברר דברי השו"ע כל דין
ודין בטעמו ונימוקו מגמרא ופוסקים ולא יהיה
כספר החתום, גם יקובץ בו כל הדינים וההלכות
והביאורים המפורזים בספרי האחרונים מפרשי השו"ע
המפורסמים (כמו ט"א"ר ופמ"ג וברכי יוסף ומאמר
מרדכי ורבות כהנה), אשר היו הרבה מהם אחר
הבה"מ ולא הובאו בשע"ת כי אם מעט מזער
באניה מקומות כל אלה חוברו פה והכל בלשון
צח וקל ובסדר נכון בעז"ה:

גם תחת המסנה ברורה הנ"ל פתחתי ספר רחב עם פרחים וליצים מליצונים ושמו נאה לו שער הציון
כי בו יצוין על כל דיבור ודיבור לדעת מוכנן מי יאלץ הפנינים האלו:

כל אלה חברתי בעזה"י החונן לאדם דעת
ישראל מאיר ב"ר אריה זאב הכהן זלה"ה, מעיר ראדין

DRUK. SIKORA I MYLNER WARSZAWA. NOWOLIPKI 6

ב"ה יום ד' כ"ב שבט תרמ"ד קאנוא .
בביר הרב הגדול בתורה וביראת ה'
מחורה צנא מלא ספרא החו"ב כש"ת
מור"ה ישראל מאיר הכהן נ"י מק"ק
ראד"ק, שלומי הטוב ישנה סלה .

אדרשה"ש מחברו יוקר עם איזה עלים מן
חיבורו הנחמד על ש"ה או"ח
הגיעני ואין העת גורם לעיין הרבה רק מעט
וראיתי כי הם רחויין לקובעין בדפוס ואמינא
לפעלא טבא דיליה ישר כוחו וחילו לאורייתא
ויסא רעוא כי הפך ד' ילליה בידו להוציא לאורה
את מחשבתו הרגונית והספין מעינותיו הוזה על
כ"ה הגל, ומאז רבה להיות בעזר הרב הגדול
הנ"ל שיהיה ביכולתו לגמור מעשהו בדפוס
ולחזק את הכתוב כפי צרכי וצרכי את הכתוב
בספריו יוקרים מחבר כי חיממתי גברא בלדקתו
ובחורו העולה, והמסייעו יתברך מן השמים
כמשאלתי הנ"ל למען כבוד התורה ולומדים .
ידידי דר"ש יצחק אלחנן חופ"ק הג"ל .

"יוצר" האדם" וקוה"ה הכל הליכות עולם לו כל
בשלים עפר ארץ יסודס, ימי הנוש לשנות
הדורות בפלגות ג' אשמות, ימי האמחה, ימי
העמידה, ימות הקצרה ושדפה, אשר אף אס כי
פועמים היים זכו בתבונה מתישבת, עם כל זה
ממולאות במשכנות מולכות והלכות, מגוונות
אשר כוננו מהרבעת רביעיה, אשר לרגעים
שנחמו סדריהם המון ולעזו ולבנה לא
יניחנו, אור יום השך יסופנו מנפך ולחיים עד
בין ערבים, מי המרים רבו כפלגי מים עדי
מרגוע לנפשו לא ימצאו ולא יקחו כחוק בספר
והגיעו שנים וכו', כי ימים יולדו לי אחד מהם
לזאת משאלת כפי עצרו בעדי להרוג בעט כל
כק להחזיק בסכסיו כק מעילו, והאריך בהלל
ושב המהבר והמחברת אשר לו למשמרת, אך
רעיונותי מורו אחר נשקתי מחלוצות לבני
אשר תהלה לאל עדן, הסורה חוזרת על
לומדיה ושוהרים כי גם חללה עד הניק' גוריה
והגיע לדעה מה עשה ישראל בדבר ה' זו
הלכה ברורה הלכה ומורין, הנעוררה בנפשי
עו לחק את דרך בית ה' ונקחתי משענתי ביד

להכיר לאחרים יקר מחברתו כאשר אבאר .
מבעל שלשה חיבוריו על טהרת הקודש בשם
ישראל, וחיבוריו ראו ישרים ושמחו כי פועלו
לשמים, כי מבשר שליוס האור עיני עורים
משמח אלהים והגשים ואחד מחיבוריו מוכר
מחוס ים אפן פתחו לסלול דרך להיות מכלה
בניהו החיים, כי חנו אל משמים לעשות חיבור
מהשכחת הדוקר וסיומו כשה עד שחיית כלים .
להסחיר את שמו, התבוננתי כי כבוד התור' והממיה
(מ"ק ט' ט"ז ע"ב) . הנה הרב המפורסם המאור' צ'
כעיהו ואבינו דפומדיהא גפן אדרת ליטורון חפארת
זה וזר, וזה שמו כבוד הרב מור' ישראל מאיר הכהן נ"י .
יגיעו על ש"ע אור"ה אשר משם יסקה עדרים לאן
האוסרים והמחירים, ודעת הכוסלים והמכשירים,
משולבים משפתי האורים, ונס דבר כפול מדאורייתא
על אדני פז מיוכדים, ועד עולם לא נפרדים, כי
הציב לו יד הפן מלא חפנים, לקבץ בו להלכה כל דעת
שבתהונים, ולבאר דעותיהם כלותיהם ופרטיהם והסכמותיהם
לדגליהם, והנה ציונו על כל דין ודין שהעתיק את
מחשבותיו על אפן אחת שבעה עינים, ואשר שם שמות
הלכה, ושער הציון, עד יעלה מן ההר כמותי היום
מנוח המהברת הלוט מנחת זכר כלו הנותנת אחרי
"וישמחו" האוהבים דברי חוקי חורב אשר היא משיבה
למורסה ולהדורשים שוה, ולדקדק תהיה לנו כי נשמור
לעשות את כל דברי המורה, וזכות המורה
יעמוד לנו להצילו מכל ארס ולהוציאו מהפילה לאורה,
לבע מעשה מוס אחד וזה אחד, גדולי זמננו בהסכמותיהם,
לשון יפול מחשבתו הסורה בהרלות החיים, והמסייעו
לקוים, ויתברכו בברכה המשובת בתורה :

שאר מדרכי בא"א מוהר"ר אשר וללה"ה קלאצקי החונה פה לירא .

הנה נלה חלינו איזה עלים לדוגמא מהינות
הנחמד ונעלה אשר חיבר כבוד הרב
הגדול בתורה וביראת ה' עהורה החו"ב חו"ב
נחמד ומלא כל כלי המדה ביראת ה' שפ"ת מו"ה
ישראל מאיר הכהן נ"י מק"ק רחדין על ש"ע
אור"ה אשר מדפוס ועולה כעת על מזבח הדפוס
ב"ק"ק ווארשא, והוא כולל שני ביאורים יקרים
על הש"ש מר"ש הלכות ברכת השחר עד סוף
הלכות הפלה, ביאור אחד קראו בשם מ'שנה
ברורה וכשמו כן הוא כי שם מבאר כל דין ודין
מהש"ע בביאור מספיק ובשלשון קצר וקל כדי
להאיר עיני המעינים, וגם כלל בו כמה פסקי
הלכות העולה ע"פ הכרעת ספרים יקרים ובכמה מקומות
ההנהגה חללינו להלכה, למעשה, וביאור השני
קראו בשם ביאור דלכה שם בא להביא הרבה
הידושי דיונים הנלרכים למעשה מלוקט מספר
פמ"ג ועוד מאיזה ספרים יקרים ובכמה מקומות
אף ידו לעיין ולפלפל בדברי האחרונים ולהכריע
להלכה על פי ראיות נכונות מדברי החלמוד
והפוסקים ז"ל כיד ה' הטובה עלינו, וגם כלל בו
המחבר נ"י עפ"י סדרת ענינו כנוי על יסודי
החלמוד והפוסקים ז"ל, וגם בחיזה מקומות אשר
האחרונים ז"ל הניחו דברי הש"ע בל"ע מיישב
קושיהם בטוב מעט ודעת כדי שיהיו שולין
דברי הש"ע כהגון ומהקון להלכה ברורה ואמת
ויציג להלכה, ואפרינו ימשיכה לכבוד הרב המחבר
הנ"ל נ"י כי מלאכה גדולה שיש בה הכמה עשה
לנו בחסידה כל הדושי דיונים מהגאונים ז"ל
המפורסם בשפרי האחרונים אחת הנה ואחת
הנה ולחברן במקום אחד ולסדרן בסדר נכון
ונעלה כדי שיהי' מוכן כשולחן ערוך לכל האמנים
לבקש את דבר ה' זו הלכה למעשה כי בספר הנ"ל
ימצא הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד,
ולכן אמרו לפעלא טבא דיליה ישר חילו ומאז רבה
לשיע ולעזור את כבוד הרב הגדול המחבר נ"י
בדבר הדפסת ספרו הנ"ל למען שלא יהי' שוה
מאז ניזוקין ח"ו וכלוי לקבל ממנו ספרו
בספר פנים וכל המסייעו והמחזיקו יתברך מן
השמים בברכה כפולה ומשובת בתורה :

כ"ה הבעה"ח בזה יום ה' י"ב ניסן

שנה אדרות חיים לפ"ק

נאום יוסף במהור"ר רפאל וזה"ה חפ"ק ויילנא

ונאום שלמה בר"י משה הכהן זל"מ ט"ז תמוז

五

איקלע' לאהרין הא' גברא רבא רבא המלוה"ג מעוז ומגדוז מרין ובין
בש"ס ופוסקים גפן אדרה, אשר לו עשר ידות במעלות ומידות
קדש צבור ויחלם בהמיות, כש"ס מו"ס ישראל מו"ס ז"ה בעית'
כפר הפין וייס ושמורת הלשון, ומבנה ישרא' ובעת הא"ס
ולוית' מהמית בידו חיבורו הנפלא משנה ברורה על שו"ע או"ח,
אשר צו אסף ולקט שזנים מדברי ראשונים ואחרונים וס'ט השייכה
לכל פרט ופרט ואסף כל דברים בלשון ז'ה לזכות את הרבים וגו'
דז"ה לאהרין וזי מה' לפשו שנתחדשו לו כמה פלפולים עניינים
ורויים מיוחדים שזיה בשללו סוף וסביר, והראה לפני ז"ה
עלים מחיבורו היקר, ורמזי' כי הפליג לעשות זכמה עניינים היותר
רוב הכני' ומנינו וגם להמורים הגדולים הוא להועלת כאשר יחזה עין
קטורה זו, ולכן מהרשו וגבול החקוק ע"ה להרבה ה"ה המהבר ה"ל
שיגע וקרה והשפלה להאליף לאור להפסוי אדרה, וגם להרמיק ידו
ולשייט למחזה רבה הלז ולקנות הספר היקר הלז כספ"י בכסף מלא
כפי אשר יושם מחבר ה' המהבר ה"ל למען תהי' מסעורתם שלימה
בזה ובזה, המדבר בזה"ה לכבוד המורה המהיר' ובאשה"ה ד' כ"א
ה'ד' תרמ"ג לפ"ס פה ס"ק ווארשא יע"א

וישמחו ויתרבה הדעת בישראל דברי הנא עמ"ח ביום ט' כ" סיון
לחורבני :

לֹחַת סִימָנִי רֵאשִׁי תִּבּוֹת

מוכח: ל"ח. להם חמדות: לשכ"ר. לב"ש. לבושי שער: מ"ו. מכל
 וקום, מעדני מלך. מחמר מרדכי: מחממר, מחמר מרדכי: מהה"ש.
 מהות השקל: מ"ב. משנה ברורה: מ"א. מנצח, מנצח בדרים: מש"י.
 מוסר מ"ו. מ"א. מנצח בדרים: מה"ש. מה"המורה: מ"ר. מי
 רגלים: כ"ב. ראה פסוק: ל"א. ראה לי פסוק: ר"ה. וזה שלום: מ"א.
 חלת שבעה: ע"ו. עטרת זקנים: עיי"ן. על אחת כמה וכמה:
 עה"י. עבודת היום: ע"ח. עולת הניד: פ"ח. פמ"א. פרי מגדים: פ"ח.
 פתחי תשובה: פ"ח. פרי הדש: ק"ע. קיור שו"ע: ז"ח.
 רבי עקיבא חור: ר"ו. רבינו ירוחם: ש"ח. שער תשובה: ש"ח. שבת
 ח"י. שבת החורום, שער אפרים: ש"ח. שבת חלבו: ש"ח. שורן
 שלמה: ט". חוספות ישינו, חוספות ירושלים: שב"ש. תפוח שור:

עבר עליו חַס טהור נברא. נברא רבא אחא לקון חרי שצחצורה
גבור בחלחמחה ש"ט עושה מלאכה במים רבים ואלו במים
חדירים בקי בש"ס ובפרקים ומעמיק נפלא ביושר העיון נברר שמשחא
לגינא דהלכתא ה"ה יד"ג הרב זכו' וכו' מוה' ישראל מחיר הכהן ל"ו
מרחאין. והם שמעתי מכבר שטוב מלאכה ה' להביר חיבור פסרה
על ש"ס חו"ה, ועתה זכיתי שמתאכסן בביתי כמה ימים אחא וחיתיה
מתחאה בידים חיבורו הק' שעובד בו כעת ועייתני בו בעיון יפה
במה מקומות והפסלתיו מהלך ואחלמא רחיתי לא האמנתי כי ממש לא
רחיתי חבור נפלא כזה להלכא למעשה על ש"ע חו"ה. כי במישנה
ברורה של מבאר כל דין ודין התנאן בש"ע בעממו וימוקו מגמרא
וראשונים בקרעו בלשון לא יושר, ומבאר כל חלקי ספיקי הדיוט ופרטי
פרטיה קן מה שפסל בחרושים וכו' וכן קן מה שהנהי' להשד שמעתי
ושלנו חזק. ובביאור הדבקה שלו מבאר עממו וימוקו בחזק מגמרא
וראשונים והכל בעמקו ובעיון הישר ואמת אחת הפסיל להאי נברא
וכל דבריו ברורין ומוקפין שבעתים. כי ע"י יראהו הטבורה
ושקידתו העשויה לא יאומן כי יסופר שיגע על כל דין ודין ועל כל פרט
הספק. כי יסומנים בש"ע שיגע כמה שבעות ובפרט סימון ל"ב וכו'
ל"י יגע בהם כמה הדעים בלבר כל פרט ופרט להביר למעשה בעממו
וימוקו מגמרא וראשונים וכו' לכן שמח לבי מהלך על פעלו הטוב,
ובטח לבי כי ימצא בו המעיין הישר כל הספיקות וכל פרטי הדיוט
בלשון דן וישר ומשמאי קא זכו להאי נברא רבא להביר חיבור נפלא כמורה
יבא רעוא שחפץ ה' בידו יליתא לגמרו ולהוילאו לאור ירחו יפלי' שחפץ
שנת חר"ס פ"ק

ברוך ה' אלהי השמים ואלהי הארץ אשר ברא את הכל בחסדו בששת ימים ולבסוף ברא את האדם. והנה האדם הוה אף שבכמותו הוא מקטני הברואים ואחריתם בזמן, אבל באיכותו אם יוכה להתדבק בה' וירוף לעשות רצונו הוא ראשם בחשיבות וכמו שאמר הכ' בה אמי ה' השמים כסאי והארץ הרים רגלי וגו' ואת כל אלה ידי עשתה וגו' ואל זה אביס אל עני ונכה רוח וחדר על דברי. ובעבורו הוכן הכל מתחלה בהשגה ימים וניתן תחת רשותו דנת הים ועוף השמים וכל אשר תרמוש הארץ כדי שיהיו הכל כוכבים לתועלתו ולשמשו, והוא נברא לשמש את קונו בלמוד התורה ובקיום מצותיה שבשביל זה היה כל הברואה וכמו שאמר הכ' בה אמי ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, וכל כנות הש"י הוא רק למיכתנו כדי שיע"י ויהי ביכולתו לקבל השפעת טובו ורוב הסדו בעוה"ז ובעוה"ב וכמו דכתיב ויצוני ה' לעשות את כל החוקים האלה למופ לפני כל הימים לחיותנו כהיום הזה. והנה מלת כהיום הזה לכאורה אינו ידוקק ואמרתו לכאר זה ע"פ מה שביארתו מכפר את הכתוב בפ' אחרי ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה איתכ. אדם והי בהם ותרנם אינקלוס וחי בהם בחיי עלמא ואמרתו דביאור הדברים הוא כפשוטו כי הנה ידוע דכל הנבראים הן... שנמצאו פה בארץ ממיין האדם ולמנוח והן מה שנמצאו בשמים והם המכונים בשם צבא השמים ואף הגבוה שבגבוהי כולם צריכים להשפעת הש"י, כי שלם בתכלית השלימות אין לנו רק ה' אחד וכמו שכתוב אלה עשית וגו' ואתה מחיה את כולם. אך אין השפעת מזונם כמו שלנו שהוא מזון רוחני ודק, וכס"ש לחם אבירים אבל איש ואחז"ל זהו לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו. ולפ"י פשוט דאף הנשמה בצאתה מגוף החימי צריכה מזון, דכמו בשר גוף האדם בעת שפושט ממנו בעש"ק המלבוש של חול ולבוש של שבת וכי ס"ד שלא יהא צריך למזון מחמת זה כן הדבר ממש בענין הנפש, דכי משום שגשמה לבושה מעליה והוא העור והבשר כס"ש עור ובשר תלבישני לא תהיה עוד צריכה למזון שיתיינה? וגדר מזונה כך בעת אשר הנפש מסתרת כעוה"ז בלבוש הגשמי שלה קב הקב"ה מזונה ג"כ דבר שיכולין לקבלו בהושים הגשמיים משא"כ אח"כ אינה יכולה לחיות מדבר הגשמי, אחד מצד שהוא גשמי ועוד שהמזון הגשמי כיוון שבריאחו פה הוא בעולם הגבול תחת הזמן אף אם המזון הוא טוב מאוד לא יזון את האדם רק לזמן קצר יום או יומים ומעט יותר אבל לעולם בודאי לא והנשמה הלא היא שם נצחית וצריך ג"כ שיהיה מזונה ענין דקרוחני נצחי, לכך הקב"ה ברוב המלחו נתן לנו התורה הקדושה שהיא ג"כ נצחית וע"י קיומה מאיר אור ה' על נפשינו ומאורה האור אנו מתענגים שהוא מין תענוג רוחני וע"י נאמר אז תתענג על ה' וזהו מה שאחז"ל צדיקים יושבים ועמדותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. והוא העיון הגדול מכל העדונים שבעולם שיכולים להמצא והוא המהותיות אותנו נצח. והיו שאנו אומרים בברכת התורה של אחריה וחיי עולם נמנע בחוכנו ר"ל שבתוכנו אומה הישראלית נמנע הקב"ה נמיעה שנוכל לחיות בה לעולם, כי התורה היא להנפש כמו עץ החיים שבג"ע שהאוכל מפריה היה חי היי הנצח וגם להגוף כידוע (כמנוח ק"ס) שהאור תורה תהייה ותעמידהו לנצח משא"כ בעוברי כוכבים לא יוכל לחיות הנפש רק בעזרת מחוברת לגוף וע"י מזון הגוף משא"כ אח"כ שאין לה דבר שתהיה תוכרה להיות כלה (אחר שתקבל יסורין על עונותיה שעל אותו העת נתתן לה חיות כדי שתוכל לקבל העונש) וזהו שכתבה לנו התורה ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם דהיינו בחיי עלמא (כמו מקדס מוגקולס) ר"ל בהם דוקא בחוקותי ובמשפטי ולא בדברים אחרים. והיו ג"כ מה שכתבה לנו התורה ראה נתתי לפניך היום את התורה והאת המצוה ר"ל היום ממש כי ע"י קיום התורה נמטין אור על הנפש שיתיינה אותו האור נצח. והיו ג"כ מה שאנו אומרים בברכת ק"ש אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה ומצות וכו' ר"ל שלפי שאהב אותנו אהבת עולמים לכן נתן לנו התורה ומצותיה כדי שבאורה נחיה לעולם. והיו מה שאנו מסייבין תיכף כי הם חיינו ואורך ימינו. היוצא מדברינו שהתורה"ק היא בפשיטות מזון רוחני להנפש כמו הלחם שהוא מזון לגוף וזהו שכתוב לנו להמו בלחמי ושתי ביין מסכתי וכידוע שהלחם הוא רמז להלכות של התורה ויין הוא רמז לסודות התורה הצפונים בתוכה כמו היין הצפון בהענבים, א"כ כשם שהאדם מחפש בכל כוחותיו להשתכר מעות לקנות עכ"פ לחם לזון את גופו שלא יחלש ברעב ויתקצרו ימיו עאכ"ו שצריך להבין מזון להנפש והוא קיום התורה ומצותיה כדי שלא תכיה נפשו וימית מיתה נצחית ח"ו. הנה בכל זה יבואר הכתוב שהתחלנו בו ויצונו וגו' לטוב לנו כל הימים לחיותנו היינו שע"י קיום חוקי התורה נחיה היים וקיימים לעולם אף בעולם שכולו טוב, ושמה יאמר האדם מה צריך הוא להבין עבור חיותו שמה הלא בסוף ימי חייו נפרד נפשו מגופו ומה שייך ע"י הכנה לכך מסיים הכתוב כהיום הזה ר"ל כמו שאמר רואה שהאדם פה בזה העולם נברא עבורו מזון להחיותו בזה הזמן הקצר כן נברא עבורו מזון רוחני להחיותו כל הימים והוא ע"י קיום חוקי התורה. ושכר למוד התורה הוא גדול מאוד מאוד כמו שאחז"ל אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם וכו' ות"ל כנגד כולם. וגם מטרבות להאדם מצות ע"י לימוד התורה כמעט אין שיעור כמו שהביא הגר"א ראייה בשנות אליהו מירושלמי דכל תיבה והיבה שאדם לומד תורה הוא מ"ע בפני עצמה. והנה אף שלימוד התורה הוא שכל מה שהאדם לומד אפי' בקדשים ו... מהרות הוא מקיים מ"ע דת"ת מ"מ עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה וע"כ אחז"ל (נכנס מ"י) וזהו ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובהי מדרשות שביעקב ועיין ביו"ר (כי' רמ"ו) בש"ך שם שהביא בעם הפרשיה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום כדי ע"הלימוד יביאנו לידי מעשה, וע"י לימוד ההלכות מובחם האדם לידי חיי עוה"ב אך שוהר"ל ללמוד בכל יום נדאיתא בגמרא תר"א כל השנה הלכות בכל יום כו' ואיתא במדרש שוה"מ בר קפרא אומר למד אדם תרי הלכות בצפרא ותרי ברמשא קיים בזה ובתורתו יהגה גומם ולילה. והנה לפ"י נראה בעליל דהלך אור"ח הוא היותר מוקדם ללימוד לכל אף שכל ד' חלקי שו"ע הם נצרכים למעשה מ"מ חלק זה הוא מוקדם לכל כי ידיעתו הוא הכרחי בכל יום מימי חייו לקיום התורה ובלעדו לא ירים איש הישראלי את ידו צאת רגלו. ונוכל לומר שזהו כונן הכתוב ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כי שמתם

ה' המשיכה (כמו נפילת) נפ' חתול ומה ילמוד האדם מזה חתול אשר יעשה וגו' היינו הלימודים הנעשים למנוחה בכל יום מימי חייו. ואך באשר נהבונן נראה שבש"ה מועשים האנשים הקובעים לימודם לזה והיינו אף האנשים אשר נעז אלהים בלבם ורוצים להתחזק במעוז התורה ובקיום מצותיה ולאנשים כאלו היה מן הראוי שקודם כל הלימודים היה צריך להיות בקי בהלך הזה כדי לידע את הדרך אשר ילך בה. ודבריהם לרעת סיבת הדבר ומצאתי כי שתיים הנה. אחת כי השו"ע לבדו בלתי לימוד השור הוא כספר ההתים כי הבי' כשסידר השו"ע היה דעתו שילמדו מתחלה את עיקרי הדברים ומקוריהם במיד וב' כרי שיהיישם הדין לכל אחר בדעתו במעטו ונימוקו אך לאשר שבמור וב' נמצא לפעמים כמה דיעות חלוקין בכל דין ודין לכך ערך לפנינו את שולחנו הפתור לידע הלכה למעשה בכל דין ודין אבל לא היה דעתו שנלמדו אותו בלחוד כי אין הדין וכל להתיישב היטב בדעת האדם כ"ו שאין יודעו במעטו ונימוקו, וגם ע"י ידיעת המעשים נ"מ כמה פעמים למעשה כי כמה פעמים נהבון בשו"ע בסעוף אחד דבר שהוא רק לכתחלה ודבר שהוא לעיכובא אף בדיעבד גם דבר שהוא כראוי ויחיד ודבר שהוא מדרבנן ונ"מ לענין ספק וכה"ג עוד כמה ענינים עצומים בכל סימן וסי' אשר לא יתברר לאדם כ"א ע"י ידיעת מעביהם. וללמוד כל דין ודין שבשו"ע במקורו ומעטו מן המור וב' יכבד זה בזמנו מאד על האדם כי בעו"ה נהמנו הלכות וגם הפרדות נהבנו מאד אשר אם ירצה והואם בלימוד כזה לידע על נכון סי' אחד בינו למעשה יצמורק לעמול כי כמה ימים ולפעמים כמה שבויעות כמו סי' ל"ב וכדומה (אם לא מי שהנהי' שיש לו להרהר ואין לו שום טרחה) סיבה שניה שגם למעט לימוד השו"ע לרעתו הוא מפני שכבר הדבר מאד לידע סמנו הדין למעשה מפני התחלפות רוב הדיעות המביא באחרונים ואין האדם יודע איך לפנות א"ע לימין או לשמאל, וכאשר ירצה האדם תמיד להחמיר בדבר נ"י אינו דרך כבושה כי פעמים רבות הוא הוטא דאיתו לירי קולא. עוד ראיתי והתבוננתי כי מעת שלוקט וקוצר הבאר היטב את דברי ה"ה ונ"א ועוד מפרשים ותשובות שקדמותו עד עתה הוא לערך ק"ל שנה ומאותו העת עד עתה רבו כמו רבו כמה גאונים מפורסמים מרשי השו"ע א"ר ומשה יהודא ומאמר מרדכי ורבות כהנה וגם בשערי תשובה לא הובא מהם כ"א מעט מועד באיזה מקומות, ובפרט ספר הפמ"ג אשר הוא ספר נכבד מאד אשר בו כבואר בכל סי' וסי' ענינים מחודשים למעשה ונתפשט הוראותיו בישראל לא נזכר כמעט בכל השע"ת כלל כי טכני ריבוי ספרי השו"ת שהיה מוטל עליו להעתיק לא העתיק ממרשי שו"ע המציין כמעט כלל וסמך על המעיין בס, גם הרבה והרבה גאונים מפורסמים אשר נתפשט דבריהם בעולם אתה הדפסת השע"ת כמו הגאון רע"א ורה"ח וכגון נבזרים וארה"ח וכדומה. וזאת ועוד אחרת ראיתי בעני ועמל ישראל כי עתה כשנצרך האדם לידע איזה דין למעשה שאין מבורר היטב בשו"ע הוא מוכרח להפש בכמה וכמה מהאחרונים בפמ"ג ורה"ח וחידושי רע"א ונ"א ונחצית השקל ורבות כהנה ואין קץ לעמלו אשר ע"כ נתעוררתי ונתחזקתי בחסדי הש"י לתקן את כל אלה, כי עשיתי בעו"ה ביאור מספיק לרעתי על שו"ע תוה עד אחר הלכות תפלה (לע"ע) וקראתי שמו מ"שנה ברורה ובו ביארתי בעו"ה את כל דין ודין שבשו"ע במעטו ונימוקו מוסמך ופוסקים אשר לא יהיה כספר החתום, גם ביארתי בו במקום שנמצא דיעות בין הפוסקים את מסקנת האחרונים להלכה על כל דין (והביאור תהא מלוג) כי ב' ודרישה ופרט ואליתו רבא וביאור הגר"א ופ"י מגדים וברכי יוסף ומאמר מרדכי וססה יהודא ונהר שלום ודגול מרבה וכה"ל ושע"ת וש"ע של הגר"ז ולבושי שרר וזולתן שלמה, ורה"ח וחידושי רע"א ויועל יעקב ונ"א ומחצית השקל וסגן גבורים וארה"ח ורבות כהנה וגם סמנה ספרי שו"ת). ובשולי היריעה פתחתי שער ושמו שער הציון בו ציינתי על כל דבר שכתב המשינה ברורה כרי לידע מבטן מי יצאו הפנינים האלו. ובמקום שראיתי דיעות בין שני אחרונים גופא באיזה דבר לא הייתי עצל בדבר מלחפש בכלל ספרי שאר אחרונים לראות אל מי מקדושים דעתם פונה למעשה, ובפרט בביאור הגר"א ז"ל שהוא אורן של ישראל ויתד שהכל תלוי בו וכדאי להכריע הדבר. גם הפשתי בספרי ראשונים אולי אמצא גם הדבר מפורש או שאר ראיה ברורה. כי ב"ה יש לי הרבה ספרי ראשונים. גם היברתי בצידו עוד פירוש אחד ושמו ביאור הלכה בו יבואר בארוכה כמה דברים שכתבתי כמשנה ברורה ולא היה מקום בשער הציון לבאדם ועוד כמה ענינים עמוקים. ולא יהושב המעיין שהעתקתי מהפוסקים היה שלא במתכוין ובסתעס בעלמא לא כן הדבר כי עיינתי ב"ה בכל סי' במקרי הדין הראשונים וגם כמעט בכל האחרונים הנ"ל ראיתי להתבונן בדבריהם, וגם עזרתי ה' שהשגתי את הספר כנה"ג על או"ה ושוריו כנה"ג וע"ת ולבוש עם הא"ז וכ"ו הועיל לי לענין ההעתיקה שאוכל להעתיק את דבריהם במעטו ונימוקם ולא דברים עצרים כחוקים כי המעתיק את הדברים בקיצור יוכל להוולד מזה כמה לקולים (לבד אלו הדברים שהוולדו כנה"ג מתוך איזה ספרי שיהי שלא היה בגרסא נכונה כפרי הנ"ל אלא הוכיחו לענין זה הברתי להעתיקם כמות שהיא). ואקרא לה' שכתבתי פירושו יהיה לכל אדם משנתו ברורה במעמיה וכל פרטיה כי גם את עיקרי הדברים שכתב הבה"ט ושע"ת הכנסתי כולם בתוך מענתי.

ה' וכוני לפרש את יתר ההלכות שבשו"ע הזה ויחזק לבי לעבודתו ונוכה לנחמת ציון בב"א:

א"ה נכב"ל סי' ס"ו כחצתי דבין ויאמר לאמת ואמונה דינו כגון הפרכים ולאחר פסיון נ"ל דדינו כמו בין ויאמר לה' עיין נכרתי ו"ד חייא בר רב מ"א אמר חני' ה' אליהם של' אחת וע' נש"ל שר :

הלכות הנהגת אדם בבוקר סימן א

ב רמ"ם ה"ה והסכנה בצלח הס"ת ובושתו ממנו חנוך (מורה נבוכים ח"ג פ' נ"ב) * ולא יבזיז (ה) מפני צני אדם דברות ג' (ד) [7] (ו) המלעגים עליו בעבודת הש"י (ז) גם בהלל לכת ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב ומיד שיצור משנתו יקום (ה) [ה] בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה (מור) : ב המשכים להתחנך לפני בוראו ויבין לשעות שמושתנות המשיגות שהן בשליש הלילה ולסוף שני שליש הלילה (ו) [ו] ולסוף

באר היטב

האר"י ז"ל : (ד) המלעגים. ועכ"פ לא יתקוטע עמהם ב"י : (ה) בזריזות. ל"ד אלא ישהה מעט ולא יעמוד פתאום גיטין דף ע' . כתב בסדר היום ובקומו יאמר מודה אני לפניך מלך חי וקיים שההוראת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך . וא"ל לזה נט"י אף שידיו מטופפות כי אינו מזכיר השם ולא כינוי ומ"מ ללמוד נראה דלסוף א"י . ואחר נט"י יאמר שם של מ"ב אלא בכח וכו' : (ו) ולסוף הלילה. והוא זמן שומרים לבוקר ואף בקיץ . ואם הוא קרוב לנץ החמה יאמר מתחלה הקינות ואח"כ יתחיל שומרים לבוקר . דרך חכמה . ובעיני תפלת חיות עיני בספר הכוונות . ובזוהר ויקהל משמע דלעולם חשבין הלילה ל"ב שעות הן בקיץ או בחורף אע"ל דלעיתים תפלה אינו כן עיין סימן רל"ג מ"א ועיין ע"ת . והאחרונים קבלו דמשכבו עד קומי ר"ל משבועות שומרים רות שבו שכבו עד מ"ב שבו קומי א"ל לקום ללמוד בלילה . וי"א מט"ו באב עד ט"ו אייר יקום וי"א דומן שינה ח' שעות וסימן יסנתי א"י יומה לי והכל לפי מה שהוא אדם . וכתב האר"י ז"ל ושיעור

שערי תשובה

ולתאחזק ובפרט שבתבין עליהם שמות אחר לא כדת המוהיר והמזהיר יסבילו כוונת : [ד] המלעגים . עיין בה"ט ומ"ם גם בהלל לכת עיין בסוכה דף נו"ט וידך אפרים מ"ם בזה אחי הגאון מו"ם אפרים זלמן ז"י : [ה] בזריזות . ועיין ביד אפרים סימן ד' שחיבת בחמלה יסיה באתמחתה ע"ס : [ו] ולסוף . עיין בה"ט וידך אפרים מ"ם בזה בס"ה ה"ה ובספר בלמי נכור . ועיין בבב יעקב סימן א' שכתב דלעיתים קומה מתחלה לילה יש לחשוב י"ב שעות מחלות היום שהוא בשעה שהחמה עומדת בראש כל אדם וי"ב שעות אח"כ דהיינו חצי מיל"ש הוא זמן היות לילה שאז מנשבת רוח לפנות . (זה ג"כ דעת בנימי נכור) וכן יש לחשוב מה שומרים על שעת התקופה ובעל נפש יוכל להתמיד על עולמו להקפיד אף על השעות מתחלת היום או מתחלת הלילה במשך הכל לעיני זמן ק"ש ותפלה תלוי ביום ובלילה ממש ומי שרואה להתפלל בשעות שמשתנות המשיגות כמ"ס הטור יתבב הלילה מתחלה ל"ב עד ע"ה לשל משמורת הן בקיץ והן בחורף ע"ס . ובשאל אברהם הביא קצת מזה ועיין בשו"ת דבר שמואל סי' רי"ג וסי' רכ"א ועיין מ"ם ביד אפרים ר"ס י"ח ובאבן שהם סי' כ"ג כתב בני אדם שגדלו לקום בחלות לילה להתפלל ולבקש רחמים כוונתם על חלות לילה ע"פ הדיון ויש לחשוב חלות אחר שש שעות מתחלת חיותם ללילה הן בלילות ארוכים או קצרים וכבר נתבאר שאין כן דעת השב"י והש"י וכן נראה עיקר . וכתב בשבות יעקב ח"ג סי' מ"ד שאין לעשות תפלת חלות בפרהסיא רק בנעלם דכתיב הלל לכת ולכן מה שקצת יחידים כגולה עושים כן בבה"ב שבערב יש בזה משום ויהי אס און כל הציבור עושים כן ע"ס אך האידעא נהוג עולמא למעבד הכי ואין בזה משום ויהי בכל עיני וכו' דברכי וסוף לו דברי השב"י וז"ל באינו ששמעו ועיטו ראו בכמה עיירות פסט המונה להפך ע"ס . וכתב עוד שם תפלת חלות שקבוצ להם חדר ממוך לבה"ב ורמזי הקהלה רמזים שיאמרו בבה"ב כדי שיהיו ג"כ עשרה ראשונים כך ראוי לעשות אך אם יש בניהם איזה בחורים שלפעמים מדברים שיחה עמהם ולא יעלו עיניהם מלשית גם בבה"ב מוטב שיחזיקו בקביעותם בחדר . וכתב באגרת הכמ"ז (הוא ר"ת הרב רבינו משה וכו') שאין לעשות תיקון תחת הלילה בקיץ וגם לא בראש משמרה שיהי אלא מחלות ואילך יש להקדים הנהיג תחת הלילה כדי שיוכל עכ"פ לקום חלי שעת קודם אור היום ובשעת הדחק ע"ס יש קצת מליאות תיקון כו' ע"ס . ואם כפי"ט ע"א כתב שבמקומות שמדברים בסליחות בערב"ה וערב יה"ה בלשונות וגם עושין נפלות אפיס הנהיג לעשות תיקון חלות בכל השנה יש לו לעשות גם בערב"ה ע"ס . ועיין שם בס' מ"ז מי שרגיל לומר תיקון חלות וקם בלשונות וכבר הציבור אומרים סליחות ואח"כ עולא לומר חלות חומר תיקון חלות בסדר האר"י ז"ל שהוא עיקר גדול יותר מהסליחות . וכתב דברכי וסוף בכס מו"ם כוונת אלוהי (הוא בעל חסד ואברהם) אחר שהבליס תיקון חלות יאמר חתי מאמין באמונה שלמה בנמת ליון אלהים ברחמי ונחמנו ויחדש

באר הרכה

שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד ופירשו בשם ישראל ודע כי ה' שהוא את הכל בראונו והוא אלוהינו המבטיח בכל העולמות הוא ה' אחד בלי שום שיתוף . על פניו תמיד נבטו ורובות אלה את ה' אלוהינו וגו' ויכלד יגיע האדם לזהב הוא ע"ה התורה וכדליתא בספרי לפי שגאמר ואהבת אדני יודע כי לזהב את המקום ת"ל והיו הדברים האלה אחר אנו מיוך היום על לבך שמתוך כך אתה מזכיר את מי שאמר וסיה העולם כלומר שש"י ההתבוננות בתורה יזכר את גדולתו של הקב"ה שאין לו ערך ולא קץ ותתיישב האהבה בלבו בהכרח . ועיין המזהר שיראה האדם הבנים כל מגמתו וכל מחשבתו אחר אהבת הש"י ויעריר בלבו כי כל מה שיש בעולם מושבר ובנים וכבודו הכל הוא כאין נגד אהבתו ית' ויגיע תמיד בבקשת חכמת התורה למען יגיע ידועה ב'. והקוצע את מחשבתו בענינים הגשמיים ובהגלי העולם שלא ל"ש רק להתענג ולהשגה כבוד בעל עש"ה ועש"ה גדול . (ה) להיות יראה הש"י רחוקה נלכתי ונחמתי וע"ז נאמר את ה' אלוהינו תירא ומי שכל דבר עניניה לידו חיוב להעיר רוחו ולתת אל לבו בחזות הפקד שהקב"ה מבטיח בכל מעשי בני אדם אף אם יסיו במחשך משיבים ויביט להם נקם לפי רוע (ו) שלא תתור אחר מחשבת הלב ורמיית העינים שגאמר ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' ואמרו חכמים אחרי לבבכם זו הפיקודות ואחרי עיניכם זו זנות ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות וזרות שיש היפך דעת התורה ובכלל זנות הוא מי שהוא רודף אחר תאות העולם מבלי שיכין בהם כלל לכוונה טובה כלומר שלא יעשה חוסר כדי שיעמוד בראו ויכול להשתדל בעבודת בוראו רק בכוונתו תמיד להרבות תענוגים גדולים לעצמו . כ"ז לקטנו מהלכות א' שהאריך ג"כ בהם : * ולא יתבייש וכו' . עיין במ"ב בשם הב"י . דע דהכ"י לא איירי כי"א במזהר שהוא עושה לעצמו וכי"א אדם מלעגים עליו או בורא"י אין לו לחוש כלל לעגם ולא יתקוטע עמהם אבל אם הוא עומד במקום שיש אפיקורסים המתקוממים על התורה ורואים לעשות איזה תקנות בעניני בעיר ושי"י יעבירו את השם מלאו ה' ופתח בשלום ולא נשמעו דבריו כנגדו זה לא שראוי וזה לא שראוי

שער הציין

(א) ב"ח : (ח) פמ"א : (ט) יד אפרים : (י) סדר היום :

(א)

מס

לחזור חיל לבעל המנהג כי ע"פ הרוב אינם משמרים את הקלף כראוי ותשתכנה בראש כל חלונות וגם כמה פעמים בא לירי מחיקת השם . ונראה דבמגורות הגדולות המזוירות על קלף שקובעים בבה"ב לפני העמוד תחת טבלא של זכוכית שאין שייך בזה טעם הג"ל לית לן בה עכ"ל . והקובעין בעמוד בלא טבלא יש למהות בידם כי ע"י הכרות שקובעין בעמוד בא ברוב העתים לירי מחיקת השם ח"ו : (ה) מפני צני אדם . ועכ"פ לא יתקוטע עמהם מפני שמדת העוונות מגונה מאד ואין ראוי להשתמש ממנה כלל אפילו בעבודת הש"י כי יקנה קנין בנפשו להיות עו אפילו שלא במקום עבודתו ית' (ב"י) ועיין בבה"ב : (ד) המלעגים עליו . וכן (ז) אם הוא אדם בינוני עומד במקום גדולים לא יתבייש מהם ללמוד ולעשות המזהר אך אם אפשר לו לעשות הנהיג שלא בפניהם טוב יותר . (ה) ומיהו בפני בינונים שילמדו ממנו י"ל טוב יותר לעשות בפניהם שילמדו ממנו לעשות כמעשהו אך יבין לבו לש"ס ולא להתפאר הלילה : (ז) גם בהלל לכת . ר"ל אף (ט) בשעה שהוא בביתו בהללע ג"כ יהיה לכתו עס ה' אלהיו וכמו שמסיים והלך : (ח) בזריזות . לא דוקא ללכת ושהה מעט ולא יתעורר פתאום כי זה מיוק לנוף [גיטין דף ע' .] טוב (י) לומר תיכף בקומו מודה אני לפניך מלך חי וקיים שההוראת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך .

ד'רל"ט ש"ס תור
ו' ש"ס תור
לכ"ה תניס
ו' תניס

שערי תשובה

כלום מלכותו נהרה ע"ס : [ג] בכורה . ענ"ס ויין בשבוע יעקב ה"ב
מ"ד ובכרי וספך שהיו לקבוע על ללמוד בספרי ומכר כי
כדורו כו' וקבלתי כי ענ"ס הוא תוכחת מוכר מוכרי חלל
[ד] ושמים . ענ"ס הביא קרובים הנמ"א דהא חזאת קודמת עליה . ובספר
דעת קרובים נהרן דחזאת מלמד הכפרה בדם ח"כא נמי אכית בבר
שכסניו ונוליס ובעלם ומספרים ואמרו חלל . בומן שפ"ק אכית מנח

מקור היים דה"ה צלמוד הורה נמי הדין כן וכ"כ בסולת בלולה
ופרשת המן אפילו בשבת. ע"ה גכ"ב בעל שמי ידות וסולת בלולה
הפרשה ויכיר נפלאות ה'. וכן פירש מ"ם כל האומר חסלה לדוד ג"פ
אמר פרשת נככים י' חין זמן בלא נככים אכל חטאם ואשם חין
ובו' הלא קי"ל חטאם עקום לעולם ויחישב. ומאחר תירוצו ה"ה
שאר פוסקים משמע דלעולם יאמר עולה קודם החטאם:

ביאור הלכה

פֶּה שׂוֹלֵל וְדַמְעָה אֵחָד הֵלֵךְ מִשְׁנֵאֵי ד' אֲשֶׁר וּבִתְקוּמָאֵי דְּחֻקוֹס הִלִּית׃
 שָׂהָה שְׂהֵאֵה וְגו': * וְפ' עֵינֹת. מִתְחַלֵּת וְיִקְרָא עַד וְאֵם מִן הֶאֱלֵן. וְשָׂרֵס
 מִנְהָ מִן וְנֶסֶח עַד תִּקְרֹב. [וְאֵם יֵם וְפִנְי יִקְרָא גַם בְּכִרְסָה לֹא מִן וְנֶסֶח
 פֹּרֵס מִנְהָ עַד יִקְרָא]. (שִׁמְעִי) וְכֵן יוֹסִיף פֶּסוֹק וְכֵן מִנְחָה כֵּן כְּלִיל
 וְכִרְסָה שְׁלֵמִים מִן וְאֵם וְכֵן שְׁלֵמִים עַד וְאֵם מִן הֶאֱלֵן וְכִרְסָה לֹא כְּלִיל
 קִבֵּי.

חלות כי רבה היא וכבר נדפס בידורים סדר ההנהגה ע"פ כחשי
 קום ואליהו בלילות ההרבות או הקצרות והיא ו"ב שעות אחר חצי
 מעט ומתאזר וליהך עסוק בצורה ובסוף הלילה (מן) יבקש לרבו
 ומזמרים לבד וידלג הקיום ואח"כ יזמור שזמרים בנזקך. ואחר
 היא מסוגלת מאוד. האהרונים קבלו משכב עד קומה היינו משכבות
 אב עד ט"ז בליל יקום והטהבים ע"פ קבלה סוברים שצריך לקום
 ואדרבה ברוב עם בדרה מלך. וטוב יותר שיזמרו את המקור בכה"ג
 וראשונים. והיה ציוד לזכור מאוד מזהו משיח חולין ביטורים
 חלש בפעם או שיהיה יודע בעצמו שאם יקום בשמורת יום בשר
 לפחות הני שעה קודם קריאת השמש לבה"ג כדי שיהיה יכול להכין
 (יט) יהיה בשמחה (יא) מרבין בזה"מ. חשב ש"ה שצב סכורה
 אמר שיר המעלות בשב"ד וגו'. והעיקר שידע מהו קלמר כל) ואחר
 המרבה טוב יותר. ואם המעט (כז) יש לו אולם וזמרי יכול להעריך
 מחשבות ואומרים בדיוק נחשב לפני הש"י כמו אורו שיש לו פניה
 ולבד שיוכין לבו לשמים. וכן (כד) לענין ח"ת הענין כן כי הכל הלי
 לו לב להבין וללמוד כי יכול למעט מלומר הרבה חמנות הקצבות
 קצוב לו מה ללמוד כשרי מוסר לבד יום יום אלא מעט ולא הרבה
 ח"ל: (יג) פרשת העקידה. (כז) קודם פרשת הקרבנות. ויכול לומר
 ויבטון מה שהוא אומר ויכיר ופלאות ד' וכן מה שאמרנו בנמרה כל
 ג"כ בצופן זה. ונעם לאמירה כ"ז (כט) פרשת עקידה כדי
 שיהיה ופרשת המן דהיינו שיזמרו שכל חמנותיו בלין בהשגחה פרטית
 בהשגחות מועיל מאומה וזמרת בירושלמי ברכות כל האומר פרשת
 כל יום מעמד הרי כינוי ויהיחזק אמונתו בה' ופרשת הקרבנות דלמדין
 חתפאת וכו' (יד) ושלמים (וה"ל) פרשת חודש דגם היא בכלל
 בה בלא נכסיו אבל המעלה ואח"כ ענין נכסים: (פז) וחסות.
 העלת קודם ומדבר שרי פוסקים לא משמע כן:

בני־בזר

תשינוי קודם לכל דבר ועיי' זכרם לנשמה כי משנה זוהי תשינוי נשמה וזה וזה להחיות אתה מה היא תשינוי מחד: (ח) שיהא מיני: אבל התפלה והתפלה יפה בנשמה: כולם בלול: (ט) בכוונה: ר"ל שיש לו אונס ואינו יכול להאריך וממנו בזה הנונים והאונס בכוונה נחשב לפני הקדוש ב"ה כגון אחר שיש לו פנימי ומאריך בזה הנונים בכוונה: "ו"כ"ל יד אהרן: ועיי' והתפלה בזה שיהא יפה ב"ה: כ"ל

ע"ר. וינין הסכות ו"ם בתכסה אבות קרב' ז' חמשה ס"ז. כחוד בשה
(צ"ס) ה' העקדה. קודם פרשה הקרבנות. ויכול לאומרם פרשה העקדה
ובה"פ ע"ג. וכזה הכחוי פרשת ז' שמו' די באמירה חלף ביה"א
ז"ל יום מובטח שהוא פ"ה ע"כ: (ו') ושלמים. ואחר עולה ושלמים
עשין גרביס. ויסקה הח"ל למה בזה הב' ה"י. לומר עולה וכו' ושלמים
כשידוע שנתחייב הסקה ואמר הקטאת קודם ע"ג. ומדכח

משנה ברורה

(יא) וחיבה דרמנה יהיה באתמחתה ורבה אמונהך בלי הפסק ובהא
מן הכחוב חדשים לבקרים וגו' שהקב"ה מקיים אמונהו להחזיר נשמות
המופקדות בנקבה. וא"ל לזה נע"ו ואף אם ידעי מעופות כי אין
חזירה בזה הנחש לא שם ולא כינוי ומ"מ ללמוד (יב) נראה דלסוד
קודם שפ"ל ידיו וזלל"ה א"ה סוד קודם ברכת המורה ועיניו לעיל סוד

בק"ץ. (ז) ראו לכל וכו'. והתקבולים האריות מאוד גדול מעלת
 הבר"י ז"ל. וזמן חזות (יג) הוא חמדי להמנעוה הילה ממש בכל
 היום והנחה להחזקו על ההוצא (יד) נכון יותר שיהיה קודם חזון
 הים או שומרים לבקור אצל קרוב והם זכר ההמה (טז) יאמר
 שיקון שיעור משניות קודם לכל דבר ואם יאמר להכמת ההמה
 שאומרים שבי עד ח"צ שאומרים קומי ח"צ לקום בלילה ויאל מטי'
 חמדי. הצורה שנתהדרו יחד לומר הירקון חזון בצבור אין למנוע
 משאמרוהו בחדר הסמוך לו דהכ"ץ קדים פני וגם שיהי מעשרה
 בלילה. ומי (יז) שאינו יכול להשכים קודם חזון הבוקר ההמה
 ההפלה מוטב לישן כל האורח ומ"מ יהי זהיר מאוד לקום שעה
 עזמו להחפול בצבור ובקיום: (יח) שיהא מיר. אבל הטורה וההפלה
 יאמר על נדירות בכל ובשבת (יט) וכן בימים שאין חומרים בהם החזון
 נזות הלב קל הדברים: (כ) כל כונה. אבל אם המרבה ביום א'
 או שהוא משער בעצמו (כג) שהם יאריך לא יהיה יוכל לבזון וממשי'
 ומאריך בשהחיים בכונה ועי' שנינו אחד המרבה ואחד החמשי'
 לפני ה' וכו' עושה כל אשר בכוזו לעשות. ומי שהוא בעל חורב וי'
 הנדירות בסידורים ועובי יורה שילמוד בתקומם. (כד) ואריך האדם
 כי הגדול מהבירו יארו גדול הימנו. והבלין הילכ"ד הוא הוסחת מאמרי'
 כרסה העקודה ודרש'ה הן עשילי בשבת. ואין די בלמירה (כה) אלא
 האומר תלה לורד'ה פ' עשמים בכל יום מוצעת לו שהוא ב' עוב'
 לאורכותו אלה בכל יום וגם כדי להכניע ידו כמו משכר יאמר
 וכדכתיב המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר להורות שאין ריש'
 הן מובעה לו שלא יתעטפו מזומניהו ועשרת הדברות כלי שזכור
 במנחתם זאת הורה התקאל'ה כל העובד סמל'ה כדלי הקריני'
 בלמים. ואחר עולה ושלם ומודה (לה) יאמר פרשת הכהנים כי אין
 עיני צמ"ה שבת דלם יודע שנתהייב תקנה יאמר פלר'

שער הציון

(יח' ש"ה : יצ') ח"י : (יג') ש"ה והר"ה וש"ה ברנה ההלוי' דל"ה מ"ח : (יד') מ' והר"ה : (טו') מ"ח והר"ה : (טז') ח"ה וש"ה ברא מנה"ל וש"ה : (יז') ח"ל ופמ"ג : (יח') ה"ח : (יט') ההר"ה : (כ') פמ"ג : (כ"א') מ"ח : (כ"ב') ההר"ה וח"י הגדול : (כ"ג') ט"ו : (כ"ד') כ"ט וש"י : (כ"ה') ל"ח וח"י : (כ"ו') כ"ה וש"ה : (כ"ז') כ"ה וש"ה : (כ"ח') כ"ה וש"ה : (כ"ט') כ"ה וש"ה : (ל') יד' אפרים : (ל"א') מ"ח : (בית)

ז כל כו ורח"ט
 גבי פרשת התמיד :
 א אורות חיים
 צטס הר"י בר יקר
 א"פ ויקרא רבה פ"ב
 ב שם

שערי תשובה

וַתִּסְמַח עִשְׂתִּיבֹלְהֶנָּה שֶׁל אָדָם מִכְפָּר לָיו וּפְרָסָי שֶׁאֲכִילֵם עַל שׂוּלְהֶנָּה עֵינֵי
הַמִּיּוֹנִינִים וְאִין יִסְרִי שֶׁאֲזוּרֵם בְּהֻמָּתָם עוֹלָם קִר בְּמִקְוֵם וְיִזְקִיק הִרֵם אֲבָל
בְּמִקְוֵם אֲכִילֵת בֶּשֶׂר וְאִין הִיכָרָא עוֹלָם בְּמִקְוֵם כֵּל הַקֶּרֶן שֶׁל הַשְּׁחָטָה מִתְחַלֵּם
הִיכָרָא שֶׁל הַעוֹלָם שֶׁהוּא כְּלוּל הוּא תְּסוּבֵם בְּמִקְוֵם כֵּל הַקֶּרֶן לִבְנֵי הִיכָרָא
שֶׁל עוֹלָם קוֹדֶשׁ עֵינֵי וְעוֹיִן בֶּשֶׂר וְעֵקֶב יִסְרִי ז' מ"ח בֵּוֹס : [ט] בְּזִיבּוֹר . עֲבִשָׁה
בִּשְׂבַת קוֹטְרֵם טוֹב קוֹן יִסְרִי שְׁמֵרָהִי ז'ל מִשְׁמַע שֶׁאִין לְאֻמָּרָם אֲפִילוּ בִּיבּוֹד
חָךְ אֲחֵשֶׁר דִּקְסִידָא אֲבָל הַפֶּהֶלֶם אֲבָל לֹאחֶר הַפֶּהֶלֶם אֲסִי קִירָאֵם בִּלְמַעֲטָה בִּלְמַעֲטָה
לִימוֹד שֶׁהִר דִּמִּי ע"ס : [י] וְדִבֵּס . עֲבִשָׁה וְהִכָּה בֶּשֶׂר וְעֵקֶב סוּיִן ז'
בְּהִמְיֻגִים לִימוֹד פֶּרֶסוּתָה שֶׁל הַקִּבְרוֹת בְּכָל יוֹם יִכּוֹל לִימוֹר נֶס שֶׁל הַשְּׁחָטָה
וְאִשִּׁי חֲסִי שֶׁהוּא חֲסִיִּל אֲבָל הִיכָרָא שֶׁל חֲטָטָה לֹא יִכּוֹל לִימוֹר כֵּל לֹא אִשִּׁי
יִכּוֹר כֵּל הַשְּׁחָטָה בִּדְרָךְ סֶכֶךְ ה' הִיכָרָא וְהִיכָרָא ב'ו' וּמ"ח בֵּוֹס שְׁחָה יִכּוֹר לֹא
יִכּוֹר כֵּל . יִכּוֹר בְּחַס' ה' ה' ס"ח ח' וּמ"ח בֵּוֹס עֵינֵינוּ ז'ל סֶכֶךְ בִּכְכִּי ד"ה
ק"ה וְדִשְׁטוּ שֶׁאֵם לִיבּוּ וְקוּשׁוּ שְׁמַח עֲבֵר עַל חֲטָא וְעוֹדוּ ל' וְשִׁחָה יִכּוֹר ג"ה
הִכָּה חֲטָטָה בִּדְרָךְ הִנְיָ וְכֵן מִצְוָה כֵּל פֶּרֶסוּ דִּינִי אֲמַרְיָה הַקִּבְרוֹת בִּלְזוֹךְ .
לְאֻמָּנוֹת שֶׁמּוֹאֵל ס' יִכּוֹר כֵּס כִּי קוֹשְׁרָא בְּהֻמָּתָה דִּלְמַסָּה מִיֵּד אִינִי
לֹא בְּשִׁמְטָה בְּשִׁם חֲנַח א' וְרוּחַ ז'ל כִּכָּה ע"ו דִּלְמַסָּה לְדַעֲוִין שְׁחָה שֶׁל יִכְסִי
יִכּוֹל לִבְנוֹן לֹאשֶׁם מִיֵּד כִּיּוֹן בְּע"ו נִדָּר זֶה בִּלְאֵם יִעֲמָל יִבְיָא אִשִּׁי מִקְרִי נִידָּר
וְנִידָּר . וְנִכְכֵּם וְהֻקָּלֵם ס' כ"ה כִּכָּה לִרְקֵן מִשּׁוֹם שְׁחָה מִמְלִי חֲמִישׁ ע"ו
מִתְנַרְיָה הַיּוֹדִים סוּיִן א' כִּכָּה בְּכִיִּי הַהוּם וְגַם מ"ח בֵּוֹס דִּלְמַסָּה ז'ע . וְלַעֲוִין דִּינִי
מִסֶּכֶךְ הִיכָרָא לֹא יִכּוֹר כֵּל אֵף בִּדְרָךְ חֲסִיִּל וְשֶׁל אִשִּׁי יִכּוֹר דְּרָךְ תִּנְהַי ע"ס
וְכִכָּה כִּכְהִי הַכִּרְעַת בְּכִכְלִים בֵּוֹס וְכֵן עִיקָר . וְדִינִי שְׁחוּתָה עֲבִשָׁה ז'ל א' ס'ו
ק"ה ז' וְקוֹטְרֵם מִיֵּד כִּיּוֹן יִסְרִי ז'ל וְהִכָּה דָּר בִּשְׂבַת ד' ע' . וְעוֹיִן בִּדְרָךְ
הַפֶּהֶלֶם ע"ס לַעֲשֶׂה דְּכִרִי הִגְהוֹן מִסְרִי מִשְׁוֹנָה ז'ל שְׁחִבִּיָה הַמִּגָּא ע"ס :
[י] וְשִׁחָה חֲלוּ . עֲבִשָׁה וְכִכָּה כִּבִּית וְעֵקֶב ס' ק"ח פֶּרֶס' ז'ע ז'עִשָׁה פֶּסוּק
וְשִׁחָה אֲחִי כ' יִכּוֹר עַל הַקִּבְרוֹת וְנִמְכָּר לִפְנֵי ז'ל בִּלְאֵם יִכּוֹר פֶּרֶסוֹת
הַקִּבְרוֹת אֲלֵה בֵּיּוֹם וְלֹא יִכּוֹר כִּכְדֵר הַעֲמֻדוֹת עוֹלָם הוּא כִּיּוֹם פֶּרֶסוֹת
הַקִּבְרוֹת אֲלֵה מ"ח אֲחֵר פֶּסוּק וְשִׁחָה בְּשִׁחָטֵם וְיִזְקִיק כִּשְׁחָטֵם בִּלְיָלָה וּמ"ח
ב'וֹס שֶׁאֲזוּרֵם א' לִיבּוּ דִלְגוֹ בְּשִׁבְלִי שֶׁאֲמַר חֲזוֹר קוֹדֶשׁ אִינִי הִיכָרָא
אֲבָל אִין הַכְּוֹנֵה לְחֻמּוֹר פֶּס' בְּכִבְלֵי זִכְרִית עֻקִּידִם יִזְקָה כִּמוֹ שְׁבוּרִינִי
לִימוֹד קוֹדֶשׁ אִינִי בְּעֵיקֶר הַזִּכְרִית הוּא בְּשִׁחָטֵם ע"ס הַפֶּרֶסֶם ע"ס . וְעִשָׁה עַל
דְּכִכִּי בִּנְחָמָה הִי קִרָא דֹּאשְׁטָה לֹא עֲנִינִי דִּפְרֶשֶׁה הַהִמִּיד כִּתְבָּה . וּמ"ח
בְּשִׁחָטֵם וְיִזְקִיק כְּשֶׁהִר בִּלְיָלָה בְּחַמֵּל שְׁנֵים כוֹ וְע"ס עוֹרֹד כְּנִיחָה בְּהֻמָּתָה

ביאור הלכה

ואח' חתחת השלמים עד דנדרב' מינו וסו' ג"כ פרשת עוה' וז"ל פרשת
וכנסו בשבת בלח' פ' ודנדרב' דכי הנזוף עד ח' חסס. ופרשת חסס' ביוקל
ו' ונפס' ח' חסס' עד וסבל' פ' (ו' יס' לו פנאי יקרא' גם כ"ג) וז"ל וז"ל
חורה החסס' עד ב' חסס' (ב"מ') ופרשת חסס' בשבת' לו פ' וז"ל חורה
החסס' עד ג"כ חסס' (ו' יס' לו פנאי יקרא' גם כ"ג) ביוקל' (סס') וז"ל עולה
ויווד' ד' דרור' חסס' עד שבעות ביוטיו' מ' ונפס' י' חסס' עד וסבל' כסס'
כמנהג' (מ"ה) ועיין בפנ"ג דמהפס' חס' כריך' לומר פרשת נכסיו' ג"פ לעולם

גם פרשת הקדבנות בלילה. ואס' כריך' עמודים עיין בסימני' מ"ח ב"ב
ב' חסס' חסל' הפרשיות חיון הפסד' לאומרון כקורא' בחורה' ומ"מ חס'
(ד') חס' יחמר' פרשת הקדבנות: (יח') ב' חסס' בדרגה: חסל' אחר פרשת
היחסיים' עולם חסס' (לו) וכן חסס' ופרשת הלוי' קי"ל דחינה' ב' חסס' בדרגה
רק ש'חמר' ב'שון ספס' דהיינו י"מ חס' ופרשת עזרוב' ש'חמר' חסס' עולם
בחורה' וכו"י יחמר' ג"כ אחר פרשת חסס' ח' חס"ה הקשה עוד חס'
שחמ' ע' חס' העלה חסס' דלענין חסס' לא יחמר' כלל היח"ל רק לענין
בוקר' שח' עזר' על חסס' ויהי' לו ידועה' שחמ' וסכמ' יוכל' כללח' ג"כ
(גס) נוהגין' לאמרו' אחר ירשת' הקמוד: (כ) ופסטי' חסס': דלית' חסס'

(ג) מ"א : (ג) פמ"ג : (ד) הבור"ש : (ה) טור : (ו) מ"א : (ז) הבור"ש ופמ"ג : (ח) פמ"ג : (ט) ט"ז :

(ג) מ"א : (ג) פמ"ג : (ד) הבר"ש : (ה) טור : (ו) מ"א : (ז) תבר"ש ופמ"ג : (ח) פמ"ג : (ט) ט"ז :

ב דיין לבישת בנדים וברו סעיפים:

ט מנחם דבס
 קום ב טוד וטעט
 יא טעגס יאג טס
 קיד ד טס טא
 ח טס טא ו קווען
 (ט)

א *לא ילבש חלוקי (א) (ב) מיושב (טור) *אלא יקח וחלוקי ויכניס בו (ראשו) וחזקתיו בעדו
שוכב ונמצא (ב) כשיקום שהוא מבוסה: **ב** יאל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני כי הקב"ה
מלא כל הארץ כבודו: **ג** יירקק (ג) בחלוקי ללבושו כדרבו שלא יהפוך הפנימי (כ) [ה] (ד) לחוץ:
ד יינעול מנעיל (ה) [ה] יסין חלוקי ולא יקשרנו ואח"כ ינעול של שמאל (ו) ויקשרנו ויחזור ויקשור
של ימין: **ה** כהג ומנעמינו שלטנו עליו להסיר קשר ינעול של (ז) ימין תחלה (ח) (ט) כמטה וצופה (י) *לא ילך
ה הכשחולץ מנעליו (ח) הולץ של שמאל תחלה: **ו** (א) ויחזור לילך (ז) (ט) כמטה וצופה (י) *לא ילך

באר היטב

ההמיד ואיזו מקומן טעום הוא דגם המלח נזכר שם ואמא לינו רייב
 והיו כמכיל חולין בעזרה אלא יאמר ושלמה פרים שכתונו במקום
 קרבן ההמיד ע"ס :

(ה) מיושב. ללא בהכרח יגלה גורו. היחל צ"ס חלוק של ח"ה כל שחן שבו נראה מתחיתו טפר והלדנה לין נזכרין בזה משום המפירות המגומות והסגנה בעיני הנציות. וכזה ע"פ ח"י חלוק בן יאשיהו דלמח יזכר לפתחול שאל לנפשה הרכזה ע"פ. ויזכר חלובני ציה ימנו ולבוס הימין וסחל"ם כי הכל ככלל דימון ומן ביה יזכור רגל וסחל"ם בו כמי שחיבוב לענין עפילין ח"ס בסיקור ושכרותו וכד ימנו חקלול וסח רוחל כל גורו רסח קלחמ ח"ס

משנה ברורה

(8) מיושב. דלז בשרה יהלה גופו וסאדס תירך לסתנה צמנוט
 ובוטה לפני הקב"ה ואפילו כשהוא לילה ובחדרי הדיס הלא
 מלא כל הארץ כבודו וכהשיטתו ובאורה לפניו יתברך. וכן תירך לזכר
 המיד המהם טעם אז שלא במקום הכרח מלגלות מבשר ואפילו מדע
 כל מה שדברו להיות מבוש בגדיו לשלם כל רשאי גלות וכן
 עד קוב"ד ווארדו עד ההוא ע"כ (3) האפסלות יראה ללבושם הו לשפסם
 ג"כ מה שהאפסלות רגליו שדרכן להיות מבושם לשלם
 צמנוטם הלא שאלין וזלכין יפה אפילו בקין וכן כל כיוצא בזה אם
 לא שוין אפסר צמין אחר וכן צמין המרחן שדרכן של צמין אלה
 שם ערומים וא"ל צמין אחר אין בזה משום פריזות וכן ג) כשרה
 ברה הדין כן קד) יזכר לפסוק ולגוש סמוך לזה כל מה שאפסר
 צמין שלא קין צמין הלא שאל לזכר הו ואפילו ערופה ה"ס לכסות
 צירידהו לזה ולא עוד הלא שמהם כדלה כאלו בוש דבר ואלו

תודה ושלמים דהייב על כ"א בנפסים או דלענין קריאה די ברא' תן מלך
האר"ה וטוב לומר כל אלו הפרשות קודם הפסל ובכפ"ל (אר"ה בשם
זכור) אלף יאהר י"ח זמן ק"ס או אפילו פסל נדבור ויניח לפרדות
קודם קריאת הפרשת הקרבנות (אר"ה בשם א"ר ופ"ל) וכדור יסוד נמשמד
וכבר נדל ביינו ספר עבודה תרמ"ה במחזור כל' כ' עיניו אמרת הקרבנות
בכל פרטים והעודק ג"כ מן הנהג"ס סדר ההרבה שהם נלך זון וכל
מבאר שכירים סוף המאמר וסוף למי שומר בזה שלמוד המאמר הלא
עיניו האלו מן הגמרא או מספר הרמב"ם כדי שיניח ח"מ"ס מה שהוא חומר
ובזה תחשב לו כאלו הקריב ממש קרבן וכן מה שאנו אומרים בכל יום אבני
סוס מסדור מו' ועיניו עתים הקוראת מוטט לראות לכוין מה שהוא חומר
ועיניו כל הקריב בזה כ"ה מוטט כל כהן יס' וכו' :

יִלְכֵּם הַקּוֹקֵץ מִיּוֹצֵב. וּבְפֶתַח נִסְתַּחֵס בִּישָׁן כְּבִילָה בְּלִין עֲבֹד עֲבָדָם
אִי נֹוֹבֵד דִּין זֶה דְּקוֹי כְּמִכּוֹסֶה יִסְתַּחֵס. וּבְסֶפֶר אֲרָוֹת כְּהִימִין מִסִּין לִיכּוֹר
מִיָּם: * וְלֹא יֵלֶךְ ד' אֲמוֹת. עֵינֵי בִימָה כּוֹס אֲרָוֹת בְּמִסְכָּל וְלֹא מִסְכָּל

העם יפשה או יאסו ידו כנגד עמיו להכותה ובלגד שלא יגע בה
 ודחת מתחתיו. (ו) ואידינא (ו) אין נזהרין בזה משום שהלכין הכל
 מלפניה כיוון סדיו שהיה מזהב שם ערום כעצמות חלוקין והיה עשה
 מהם חמץ פיסות חמץ. המניה מלבושיו מראשויו משכנו למודו
 וכן יזכר מלבושיו ב' מלבושים יחד כפי"א כי קשה לשמרה. הקורא הנה
 בדברים המחזיר הלמוד: (ג) בחלוקו. אפי"ה שהוא החם כל המלבושים
 ההלוק וימנהו בעיני הכבדות ואם לא נזכר והפך חם ח"ה הוא
 חם אין צריך להפלה חילו כל חם ט' צריך לפשטו וללבושו
 כדי המלבוש ביד ימיו ויבשו הימין ואפי"ה שפאלל ויבין כי הכל
 מלבוש נהא וקיי ואסור לו שימאל בגדו כהם או שמוגים וכיוצא
 וימים שהוא מצוה אל ופשוטו אלף בגדים בימיו נאים ע"פ טור:
 ורגל וכל הדברים שמקדימים ימיו להשפאל: (ו) ויקשטו. דלעטין
 הפילה של יד. והתפאלות של לגדי יד. ה"ל להקדים שפאל לקשירה
 להקשירה: (ז) ימין ההלה. ואם אל נזמנו לו של שפאל (יד) ימין
 ההלה מפי שהוא מלך על כל האיברים ועיין ד"ל פ"ה חו"ד.
 השבירה כביכול ע"כ כהבו ההלריוס דלסור עין חילי פתח מד"ל
 ונבין (י) שם בו הקרבן וכל"ה חתם חלור השמים דים ליזכר לבי"ה

שער הציון

(א) חמ"ג (ה'ר"ה) (ז' ט"ו) (ח' ט"ז) (ט' י"ז) (י' י"ח) (יא' י"ט) (יב' כ') (יג' כ"א) (יד' כ"ב) (טו' כ"ג) (טז' כ"ד) (יז' כ"ה) (יח' כ"ו) (יט' כ"ז) (כ' כ"ח) (כ"א כ"ט) (כ"ב ל') (כ"ג ל"א) (כ"ד ל"ב) (כ"ה ל"ג) (כ"ו ל"ד) (כ"ז ל"ה) (כ"ח ל"ו) (כ"ט ל"ז) (ל' ל"ח) (ל"א ל"ט) (ל"ב מ') (ל"ג מ"א) (ל"ד מ"ב) (ל"ה מ"ג) (ל"ו מ"ד) (ל"ז מ"ה) (ל"ח מ"ו) (ל"ט מ"ז) (מ' מ"ח) (מ"א מ"ט) (מ"ב ס')

ז' ח' ברכות טו (ה) (יא) אמות (ו) (ג) (יב) בגילוי הראש (מפני כבוד השמינה*) (יג) "ויברך נקביו" : הגם ויכסו
א' כ' ס' ב' כ"י
ה' שם ברכות כ'
ס' מהלכות דעות :

ג' הנהגת בית הכסא. ובו י"ז מעיפים :

ה' א' כשיכנס לבה"כ יאמר התכבדו מכובדים וכו' [א] (א) יועכשו לא נהגו לאומרו : ב' *יהא
צנוע בבית הכסא ולא יגלה עצמו (ב) עד שישב : הגם (ג) ולא ילכו (ה) שני אנשים ביחד גם

באר היטב

והמהר"י אהרן כהן דמחבר דמן הגמרא גרסא דפחך ד"א מורה
ליך יחמיר רבינו אפילו פחך ד"א. והט"י ס"ק ד' כהן דרבינו לא
היה גורם בגמרא ארבע אמות ע"ש וליהא פחך דרבינו ברמז
בפ"ק דקדושין אסור לילך ארבע אמות בקומה זקופה ובגילוי הראש
היה פחך גורם ד"א. ועיין ברמזים פרק כולד מצרכין דלא כהן שט
ד' אמות וד"ק. ועיין מ"ש הכוסקים בגילוי הראש הוא מדה חסידות
וליהא איסורא ע"ש ז"ע ויהי רבינו ברמזים כולל והני קומה זקופה
וגילוי הראש ובכלהו הני אסור יד אהרן : (ה) ד' אמות. ומדה חסידות
אפילו פחות מד' אמות. אפילו קטנים נכון לכסות ראשן ודחוי
עליונה אימחא דשמיא מ"א : (ו) בגילוי הראש. ט"ז סי' זה ס"ק
ה' כהן דה"ה אס רוכב על גבי בהמה או יושב בעגלה הוי
כמהלך ובסימן ח' ס"ק ג' כהן דאפילו יושב אסור ע"ש. ומהרש"ל
כהן כה דאסור לילך בקומה זקופה ובגילוי הראש היינו דוקא חסד
אחרי הרקיע אבל לא לבית כי אינו גרסא כ"ש שאינו משגיח במראה של
הקב"ה כי אס תחת אור הרקיע ע"ש. וכ' ע"ש ויש להסמך ע"ז בעת
האורך. וקובע של קש ושל גמי השבוי כסוי כמבואר לקמן סי' ז"א ס"ד.
ובזה ע"ה דה"ה שערות שקורין פרו"ק השבויין כיסוי כך מפני מראה עיני ים
לקמן סי' ז"א ס"ז דאסור. והסבור להזכיר הכס בגילוי הראש ולא מהני אס
בהמכתי ורואה לשחות או בלילה שאין לו כובע גרסא דיו. וט"ז סי' ח' וסי' ע"ד פסק דהיינו הוד על הראש מהני
לענין שלא יסב או ילך בגילוי הראש אבל לענין שיערך או יוליא מפיו דבר קדושה לא מהני כיסוי יד ע"ש. וכ"כ הפ"א בסי' ז"א ס"ק ד'.
ואם אחר מהני ידו על ראשו חשיב כיסוי אפילו לענין ברכה שם סי' ז"א : (ז) יחף. איהא בשעת דף ק"ב ובספרים דף ק"ב סימכור כל מה
שיש לו ויחף מנעלים לרגליו. [וכס'] ה"ה רבה מביא בשם של"ה דאס עושה משום השוכה על עוונותיו מותר וכן עשה דוד המלך ע"ה בולך יחף :
(ח) שני אנשים. ואם מפחד יוכל אחר להניח ידו על ראשו דרך מלון ש"ש פרק הוהא דף ס"ב בעובדא דרבא מ"א :

משנה ברורה

(יא) ד"א. ומידה חסידות יח אפילו פחות מד' א' ואפילו יט) צנע
הפירה בלילה ויש שמרדין לומר דאפילו ד"א כ) אינו אסור מדינא
רק להצטנעו במעשיהן אבל כבר כתב הפ"י לקמן בסימן ח' דבאמרו
איסור גמור מדינא להיות בגילוי הראש ואפילו יושב בביתו ע"ש
הטעם וכן כהן בחצוצת מהר"י ברוגא וכזה המ"א דאפילו קטנים
דע עד לענין גילוי הראש די כ"ה בביכוי היד על הראש (כ) וה"ה אס מפלה ראשו שרי בגילוי הראש. ועיין בפמ"ג שכתב דלילך ד"א
התח אחר השמים לא מהני בזה כיסוי הראש בוד : (יב) בגילוי הראש. וב"ש אסור לברך וה"ה ללמוד בגילוי הראש (ג) ולא מהני בזה כיסוי
היד דיד ורש"ה הד גופא ליומן ואין הנוף יכול לכסות אס עמנו כד) ויש מקילים בזה בשעת הדחק כגון בלילה שרואה לשחות ואין לו כובע
בראשו דדי במה שמכסה ראשו בידו אבל יומר טוב לנהוג כמו שהעולם מנהגין שמתקין הבית יד של הנכד (ה) על הירד ומכסה בו ראשו דלא
הוי שפיר כיסוי לבו"ע וכזה הפמ"ג דיש לזכור בשעת הנחת הפילין של ראשו (ו) שלא יברך הנכד בראש מנוח"ה*) ופרו"ק משערות אף אחר
שפוקרין בצנע מלכות שמים ב"ה ופמלה ואין לזכר רק בדיוק לבד ואם נדק אס עמנו ואינו רואה עתה לנקביו זה נקרא מן הדיון גוף
נקי בשעת צנע מלכות שמים ב"ה ופמלה ואין לזכר רק בדיוק לבד ואם נדק אס עמנו ואינו רואה עתה לנקביו זה נקרא מן הדיון גוף
נקי והלילה לאחר שוב עובר זה זמן ק"ש או אפילו רק הפלה בלבד : (ז) יחף. אה"ל סימכור אדם כל מה שיש לו ויחף מנעלים לרגליו.
ובמקומות הערב שדרגן לילך יחף שרי. [א"ר] עוד כתב בשם של"ה דאס עושה משום השוכה על עוונותיו מותר וכן עשה דוד המלך הולך יחף :
(א) ועכשיו וכו'. כי אין ה' הו מוחזקין ליראי שמים שמלכדים מלון ואמרו שנקבשם בימיהו עליו עד שנאל : (ב) עד שישב. וה"ה
(ג) שלא יקום כשהוא מנוח : (ג) ולא ילכו. ואם מפחד (ג) יוכל

שערי תשובה

ובכ"כ דף ק"א כתב ונענין נעילה מעל אס הוא אסור רגל כו' אסור יד
ינעול כל ימיו כל אדם ההולך וגם יקשרנו דאס שאל דידים ואחר כך ינעול
ויקשר בשמאל על כל אדם : [ג] בגילוי הראש. עכ"ל והנה בכ"כ דף ק"ב
על מה שכתב לילך ד"א בגילוי הראש לאו דוקא הליכה אלא אפילו בעמידה
ויסב לזכור. ומ"ש מ"א סימן כה"ס ס"ק ח' מחוספס דיוהא יס
לומר שבי מכתין בידים ועיין סימן ז"א. וגם מ"ש בזה ה"ב בשם רש"י
דדוקא תחת אור הרקיע אסור נהן מנעול לענינים שבה"ל כהן ד"א כן
ובמסקנא לא כה"ה ליה הכי ומכל מקום לצורך שיהא ממוך מעשיו ששום
כדי להקד וכוונתו שרי ומ"ש יס לומר שלא לילך ד"א ובמרחק אפילו מדה
הסידות אין בו כדמשמע ממכתב דרך ארץ ומכל מקום ראייה מדקדקים
מכסים ראשם במשפחה וכן וסמך מעדי עי"ש שם ובכ"כ יוסף ביה"א וכתב
כי הוא חומרא יחידה ברכה ע"ש :

[א] ונכשיו לא נכסו. עיין במחזיק ברכה בשם ספר מלות שמונים שמונים
לרמור. וכן מהר"מ שפיר"ש ז"ל כתב שבה"ל ז"ל הודש לאומרו גם
ככיו וכו' ויכל שלא יסב ביד"ה בבכ"כ ע"ש וזו"ל לא נאמרו הדברים
אלא לידידי אבז גרסא אומנות ולא זולתם וכאשר כתב שם בשם ספר

ביאור הלכה

רש"י שרי הן אמת בפמ"ג כתב ואם מפלה ראשו כה"ג שרי משמע מיניה
דדוקא ברכה בידו ואינו השמתי הינה כה"ג מבוס דמסר שמה שמע
דכסו שרי בכל גווי ולענ"ד שאין להחמיר בזה אחרי דהש דוכחוקיהס לא
שיך לזכור לכ"ע כי כ"ל רואין ששום זה רק לעונה עמנו :
* יהא ננוע. עיין בברכות כ"ב ע"ה וע"ה דמפלי הגמרא במידה הנעושה

שער הציון

(יה מ"א : יט) של"ה : (כ) רש"י : (כ) פמ"ג. ועיין ביבואר הלכה : (ג) הפ"י לקמן בסימן ח' והמ"א לקמן בסימן ז"א : (ד) ה"ה בסימן
ז"א במהרש"ל : (ה) הג"ה שם : (ו) כה"ג שם : (ז) כה"ג שם : (ח) ח"ה : (ט) ענין גבורים : (ג) מ"א :
(ס) לנד הינה שם חוק לילך בגילוי הראש לפי הכרע וכו' ופמלה ואין לזכר רק בדיוק לבד ואם נדק אס עמנו ואינו רואה עתה לנקביו זה נקרא מן הדיון גוף
(ס) וכמו שהערה ה"ל בגמרא שם היטב.

(י) [כ] לא ידבר שם ויטעור הדלת בעדו משום לניעות (אור זרוע): גר אה רוצה (ה) למשמש בפי ד שם ה שם כס כס בעת בצרור או בקיום לפתוח (ג) נקביו ימשמש קודם שישב ודא ימשמש אחר שישב בפני שקשה רכשפים: ד לא יגלה עצמו כ"א אחריו (ד) טפח ומלפניו טפחיים ואשה מאחריה טפח ומלפניה ודא כלום: ה ואם נפנה במקום (ז) מגולה (ח) שאין בו (י) נגן מחיצות יכוין שיהיו פניו לדרום ואחוריו לצפון (ט) או איפכא אבל (י) בין מורה למערב אסור *והטעם מים ככל ענין שרי (כ"י בשם הרמב"ם): י וכן אסור לישן (יא) בין מורה למערב אם אשתו עמו חוננון דהוהר (יב) אפי' כשאין אשתו עמו: ז מהמטיל מים מן הצופים ולפנים (פי' מקום שיכולים לראות משם הר הכית ומשם והלאה אין יכולים לראות רש"י) (י) (יג) [לא] ישב ופניו כפפי הקודש (יד) (אלא הרמב"ם שם

שערי תשובה

מקור חיים למח"ס כהן ז"ל דמחוי כמות רוח"ט פ"ט: [כ] לא ידבר שם כהן"ס וטעם כהן"ס משום יחוד עיניו כ"כ. ובהקדים שהן בעיר אין לחוש: (ג) נקביו, אם אינו יכול לפנות ילך ד"א וישב ויעמוד וישב עד שיפנה או יסיר דעתו מדברים אחרים גמול דשגת. ולא יפנה בעצירה ספר פרשת כי תאל: (ד) טעם. משום לניעות ומלפניו טפחיים מאוס קלות מי רגלים. וכתב הב"ח דניין להחמיר בחומרת הגירסאות דהיינו מלפניו ומלחוריו טעם ט"ס: (ה) מחיצות. אבל בחצר בכל ענין שרי כ"י. וט"ז בקונטרס אחריו העלה דלריך שיפנה דוקא סאך למחיצה כפירוש אבנה שדחה הב"ח ט"ס. וכתב המ"א ומ"מ כ"ל דסיר המוקפת חומה לא ישיקרי מחיצות לענין זה ע"ס: (ו) לא יבא כ"ל. עיניו כפי

באר היטב

(ב) לא ידבר שם. וכ"ס שלא יאכל אי' כשהוא התקינו שיהא נשים מספרו. ככה"ס משום יחוד עיניו כ"כ. ובהקדים שהן בעיר אין לחוש: (ג) נקביו, אם אינו יכול לפנות ילך ד"א וישב ויעמוד וישב עד שיפנה או יסיר דעתו מדברים אחרים גמול דשגת. ולא יפנה בעצירה ספר פרשת כי תאל: (ד) טעם. משום לניעות ומלפניו טפחיים מאוס קלות מי רגלים. וכתב הב"ח דניין להחמיר בחומרת הגירסאות דהיינו מלפניו ומלחוריו טעם ט"ס: (ה) מחיצות. אבל בחצר בכל ענין שרי כ"י. וט"ז בקונטרס אחריו העלה דלריך שיפנה דוקא סאך למחיצה כפירוש אבנה שדחה הב"ח ט"ס. וכתב המ"א ומ"מ כ"ל דסיר המוקפת חומה לא ישיקרי מחיצות לענין זה ע"ס: (ו) לא יבא כ"ל. עיניו כפי

שאלמו אדם"ר רח"ה מא"י וגופו מכלל כו' ע"ס וז"ע דרש"י בתנינה דס' י"ב

משנה ברורה

אחד להניח ידו על ראשו דרך החלון ובלבד שלא יראה פירושו וכדלקמן בס"ח וליכנס שם להדיא אסור ד' אפי' עס אשתו אך עס קטן שאין בו דעת מותר ליכנס [אחריה]: (ד) לא ידבר. ואם הוא לזורך גדול ה' אפשר דמותר לדבר כ"ז שאין נפנה עדיין אבל בעת שפנה אף לזורך גדול אסור ואם א"א לסגור הדלת וא"א אחר רוצה לכנס ו' יגהרו זה לזה ולא ידברו רק הנשים כשהולכות לבית הכסא הקבוע לרבים כמו בהכ"ס שצדקה בימיהם או בחצר בהכ"ס במדינות אלו החקינו חכמים שיהיו מספרות זו עס זו כדי שישמע קולן מנחון ולא יכנום א"א לשם וימחיד עמהן [סנהדרין י"ט] ומשמע ק"ת שם דנכנסות ג"כ בשבתים בהכ"ס: (ה) למשמש. אם אינו יכול לפנות ח' ילך ד"א וישב ויעמוד וישב עד שיפנה או יסיר דעתו מדברים אחרים. ט' ולא יפנה בעצירה (י) טעם. ולא יותר מים לניעות ומלפניו טפחיים דמתוך שהוא דוחק א"ע לגדולים הוא כ"א ליד קטנים ולריך טפחיים משום קלות מי רגלים הנחמין למרחוק ובכ"ח כתב דנכון להחמיר שיהיה גם מלפניו רק טפח ולא הסכימו עמו ר' הרבה מהאחרונים. ויזכר שלא ילכלך שם בגדיו וגופו ומגעליו: (ז) מגולה. אבל בחצר בכל ענין שרי כ"כ הב"י והמ"א אבל הפ"ז הסכים עס מהר"א אבוב דבחצר ג"כ אסור באמצע החצר בין מורה למערב דהלא מגולה הוא בלוחו מקום אם לא שמקרב עלמנו לצד אחד מהכתלים וכ"כ הדרישה וט"א: (ח) שאין בו מחיצות. אבל אם יש בו מחיצות יא' ואפי' רק מחיצה אחת לצד מערב וישב בצד המחיצה בסמוך ליד (י) כ"י רהיינו ע"כ בתוך ד' אמות] ואחוריו למערב כלפי המחיצה ונפנה שם יג' וכן אם הכותל במזרח וישב בסמוך לה ואחוריו למזרח (יד) יש מחמירין בזה מפני שפירושו שלפניו הוא לצד מערב והסכימה במערב ובמקום שפ"ח אפ"ש טוב להחמיר. כתב הפמ"ג דאין שיעור לגובה המחיצה רק כל שאין פירושו מגולה ע"י שרי: (ט) או איפכא. וי"א טי' דאיפכא לא יעוב לזוהר בזה: (י) בין מורה ובכו'. משום דהשכינה שורה במערב מז' ואפי' אם מחזיר פניו למערב אסור דמורה שהוא נגד מערב יש לו ג"כ קדושה: (יא) בין מורה וכו'. רק יכוין שיהא יו' ראשה של המטה לצפון ומרגלותיה לדרום. ובתשובת מנחם עזריה פסק כמו שכתב דהוהר פרשה במדבר שיהא ראשה ומרגלותיה של המטה זה למזרח וזה למערב והסכים שם שיהא הראש למערב וכ"כ בארזות החיים בשם כמה אחרונים ומ"מ טוב יותר לכתחילה לנהוג כהש"ע כי בתשובת בנין של שמהה כתב בשם הגר"א שאמר שגם כוונת הוהר הוא כהגמרא ולא כפירוש הרמ"ע הגי' (יב) אפי' כשאין וכו'. עיין בארזות דבזה אין להחמיר רק כשוכב ערום ובאין קלעים סביב המטה: (יג) לא ישב ופניו וכו'. כ"ל. כ"ל. (יד) אלא לצפון וכו' וה"ה אם אחריו כלפי הקודש שרי בהעלת מי רגלים ועיין בבאור הגר"א שהסכים דאפי' מן הטיפים

ובס"ח מונה לניעות למלוא לאוריות וארזות בלויים מקומות שמתעללן בכניית בית הכסא לרבים ויש ע"י כמה מכשולות שולכד שחצר ט"ז פתח הניעות עוד בלוי ט"ז לכתה קלקלים א' כמה מלות ברכות וצמות הקדושים נזכרים בכל פת לנעלה ע"י דהלא ידוע מה נעספק לקמן ס' ז"ב דאם אינו יכול לעמוד ע"י שיעור טעם וחומש חפלות תועבה ופ"ט בהכ"ס סמוך לו והוא לריך לקבץ קודם חפלת י"ח לא יתעלל לילך לפנות מש"א: כשאין בית הכסא והוא לריך לחלון חפלתו ילך לביתו ובדורא יתעלל בזה ויעצור עלמנו עד אחר חפלתה אם הוא איש המוני. ואפילו אם הוא כן חזרה שלא יתעלל עלמנו לילך ולחפש איזה מקום או לילך לביתו עכ"ל וז"ל ע"י ע"י טעם חפלה בלבוש גם ביטול תורה מלוי ע"י מאד. ג"כ ע"י הלכות פנים כי יפגעו אחד בחבירו גם חשש סכנת נפשות כי שמוח החוזר מבוא ליד הדיוקן. ועוד כמה וכמה קלקלים. ע"כ מלוא דבה לטעם בזה כדי לסייע המכשולות האלו משיבאל ויזכרו את שמו ית' קדושה: *והטעם ששכינה מים כ"כ שרי. ודעת הגר"א דלצד מערב אסור גם בזה מפני שהשכינה בעצמה והוא שורש עלמנו בעת העלת מי רגלים וכמו שכתב בס"ד ד' אלא יטע עלמנו לצד מורה או לשאר הדברים או במקום שם מחיצה סמוך לה ובכ"ל

שער הציור

(ד) פמ"ג: (ה) שפ"ח: (ו) כהכות ס"ב: (ז) שפ"ז: (ח) גמרא: (ט) ספרי: (י) מטה יהודה ומאמר מרדכי ויד אפרן ופמ"ג ועיין שם עוד שכתב דלקטנים נפניו טפחיים ופ"ט דאם הו"ק כמכנסים ומשנין משומד גם טפחיים לא יגלה כ"א כמה שצריך: (יא) ממ"א. וארזות וט"א: (יב) פמ"ג: (יג) ממ"א וט"א: (יד) טעם מהגר"א בדי' והטעם כסופו וגם הפ"ג מספק בזה: (טו) היכל הקודש: (טז) כ"י לדעת הרמב"ם: (יז) לית

ולחון

הלכות נטילת ידים לשחרית סימן ד ה

באר המורה

על (נט) [יד] (נה) נקוט ידים ויעיל לתפלה אבל לא להעביר רוח רעה שעליה: **בג** ללא תקנו נטילת ידים אלא לק"ש ולתפלה אבל ברכות דשחרית יכול לברך (נט) קודם נטילה לא"כ הוא ישי על כותרו (ל) [טן] (ס) ערום שאז אכור להוכיח את השם עד (סא) שינקה אותם:

מכת קץ וסא
באור פרשט וסא
כ סה"ס נט
והרש"א בדרכים
ל בס א טו
ג נקוט סא

ל כוונת הברכות. וכו' סעיף א' :

ג יוכין בברכות (א) פירוש המלות כשיזכיר השם יוכין פירוש (ב) קריאתו באזנות שהוא ארון הכל יוכין בכתובתו (א) [ה] ביו"ד ה"א (ג) שהיה והוא (ג) [ג] ויהיה ובהוכיחו אלהים יוכין שהוצי
תקוף בעל היכולת ובעל הכחות כלם :

ו דין ברכת אשר יצר ואלהי נשמה ופירושיו. וכו' ד' סעיפים :

ה ישיצא מבית הכסא יברך אשר יצר את האדם בהכנה שבריות האדם. א בהכנה נפלאה

שער השבת

באר היטב

זהם זהים הדעה עוד סי' ז"ב מ"א. ולריך לקנח ג"פ דומה דמים
זכרה זכרה סי' פ'. וע"ה חולק עליו כיון דלא מהני לרוח רעה ל"ל
ג"פ בנקיון בעלמא סניא ע"ש : (בט) נקיות ידים. הקשה המ"א ז"ע
זש"ס ק"ה פסק דלעולם מברך על נט"י ע"ש. והיד אהרן מיישב
ע"ש : (ל) ערום. שמסמחא ידיו מוטפות בגניעת בית הכתרים :
(ח) ביו"ד ה"א. אבל כשנכנס באל"ף דל"ח אין לכוין חלל שהוא ארון
הכל ולריך לקרותו בפתח ובקמץ התח הנו"ן. וכשנכנס ביו"ד
כ"ח מקמץ קורין בפה"ח ומקמץ קורין בצרי וכן מנהג אשכנזים
ב"ח מ"ל : (ב) ויהי. (ע"י הוס' י"ט פ"ד דסוכה) :

ה ביו"ד ה"א. עכ"ל במה"ב בשם לוח ארש להג"מ יעב"ץ כהן מעשה כו' שקריא הכס בין במקום שנתה הוי"ה בין במקום דאני לעולם
לקרותו בפתח פתח ודלא כמ"ס במ"א בשם בחיי וגם כמ"ס בשם חשו' מהר"ם מלובלין שקרא בענין שלא חסיד הכרת הפתח נכרת ע"ש בכו"מ פ"ג
וכתב באל"ף בשם אור חדש שהור בו מהר"ם וכו"כ מה"ב בשם ספר קטן נקרא השבת גאוניס נדעם באמטערסם בנת קא"ן שם כתב שהשבת שסבינו למחר"מ
גם השבת הרמ"ע מפלנו וכאשר ראה השבת הרמ"ע חור בו וכן הכמים השל"ם. ועיין בכו"כ נודע ביסודם כו' ב' שאין ספק בקריאת שם אדני
להשטים הגוים מלרע ולא מלעיל. וכן כנוא במה"ב בשם לוח ארש ע"ש : [ב] ויהי. עכ"ל ונמנ"א כתב על חזית שהיה כי הולו במקום יו"ד והר"ם
מקום להקיע דסוכה ושם כתב התי"ע על ויהי"ם ונראה שכתב"ס הגי' דברי המג"א על ויהי"ם וכן הוא באל"ף וכן ראיתי מגוהים במג"א. ולענין אל"ף
להגיה כי בתי"ע שם כתב וכן היה בכתב יו"ד העתיך ור"ל להסיר יו"ד העמוד ממלת ויהי ע"ש ואל"כ הוינו כשפסוקין יו"ד בכתבת"ל הכס נשאר מנת
כיה שסוף במקום יו"ד והמג"א אסירוד ל' הש"ע קאי דנקט לפרש שהיה והיונו ע"י כוא"ו שנקמס כו"ד וממילא דגם במלת ויהי כן הוא :

משנה ברורה

יכין לבו לשם בורא אשר הפלילו הסדו עמו ונקט נו הפירוש הו הלאם
להטות מהם ואיוהו על המאנו ולא יעשה כאלם העושה דבר במנהג
ומולו דברים מפיו בלא הגיון הלכ ועל דבר זה הרהרף ה' עמו
ושלח לנו ביד ישעיה ואמר יען כי יגש העם הזה בפיו ובשפתיו
כדבניו ולבו רחק ממני ועי"ש עוד מה שהאר"ך בגודל העונש עבור
זה : (ב) קריאתו באלגות. כי השם הנכבד והנורא אסור לקרותו
בלשון כחשאל"ל ההוגה את השם באותיותיו אין לו הלך נשוא"ל אלא
לריך לקרותו כאלו היה כהן שם אדני וגם (ה) בנקודת אדני דהיינו
האלף בהטף פתח חלל לה בפתח לבד או בשב"ל לבד וכו' בהולס והטון
בתקן וידיגש הוי"ד שחשך מכתב יפה רק כנונה יכוין לשם הוי"ה.
ועם הגוים הולך מלרע : (ג) שהיה וכו'. וצבאלר קתב דלפי
עומק הדין ח"ל לכוין חלל פי' קריאתו דבכל מקום הולכין אחר הקריאה
אלף שיש בהכתיבה כוונה גדולת לבד בקריאת שמע שם אריך לכוין
ב"כ שהיה וכו' ע"ש. ובמקום שנכתב באל"ף לכו"ע אין לריך לכוין
אלף שהוא ארון הכל. אם אחד מספר הסדי ה' ששעה לו ומחשלה
מזכיר השם והוא לנמור דבריו מה ששעה לו ה' אסור להפסוקין
דבכרים שמה מחור כך לא יגמור דבריו וממלא שזכיר ש"ש בהם חלל
אם רואה לקלל שום אדם והחמיל בשם מלוה להפסוקין שלא יגמור
דבריו ולא יחשף [א"ת וכו' כהודותי רש"י] :

הגוליס

שער הדין

ה ט"ל בשמ"ט (סח) מנאכור הנר"א וכן משמע קתב במ"א עיין בפמ"ג : (ע) לבוש ור"ס ור"ס ור"ס : (פ) מ"א : (פא) סמ"ג : (פנ) גי' כל"ס מ"ה :

(ג) ביאור כמ"א וס"ה בשם הג"מ יעב"ץ : (ה) ור"ס ור"ס ור"ס : (ה) ביאור כמ"א ור"ס :

הלכות נפילת ידים שחרית סימן ו

יב באר הגולה

פ מור וחוספוס
בברכות יד טו
זכרמים קד

אותו עט שאר הברכות ובני ספרד (ט) לא נהגו כן; ועכ"פ לא יצרך ד"פ וחי (י) שמנכסם צניחו לא יצרך צבכ"ג וכן מי שמנכסם צבככ"ס לא יצרך צניחו (כ) כל זו סימן (ד') ומי שזומד קודם שיכנס לצה"כ או מתקלל קודם יצרכם צניחו ולא יצרך צבככ"ג ואשילו (ו) (ז) ככאפי גוואל יט גוואלין אסדרם עט שאר ברכות צבככ"ג ואין מנכסין צניחם (היר"ל הלכות סעודה): ג' "ברכת אלהי נשמה אינה פוחתת בברוך: פס שאר (יב) ברכת (ז) [ו] ההוראה וברכת ההודאות אין פותחות בנדר כמו שמצינו בברכת הגשמים;

באר היטב

מ"ו. כהן הלבוש שמוחם שמוחרים הכלים יאמרו קודם החפלה ע"ס
העטם: (ו) ככה"ל יש מוהגין וכו'. היינו כהן שמוכסין רוב החון עם
לחפלה וסליחות קודם אור הבוקר צימי הסליחות שומעין מוהגרים כמה
פסוקים ואח"כ מוהגרים ענ"ל והמורה וכתב ע"ל לענין צרכי המורה
יש ליישב דלמון הפסוקים אלא אותם אלא דרך חפלה ולא נהמינו בזה
צרכי המורה אך לענין כ"ל פסוקים בנפסקה צוחם ו"ל ליישב
ובמור המוח אם כבר נשם לרצונו הבוקר דלא הוה"ל הוה"ל ליישב
אלו ענ"ל וא"כ היחך יצרך שיהי אח"כ ע"ס. והנ"ל הכריע דיש
לברר בציור מיד קוממו ואין לברר צרכי"כ. ו"ס ציור בציור אין
למור ולברר צרכי"כ מ"ל ע"ל דאין לרצונו ללא כפליה וכו"ל
שלמדו זכות על ה"ס שיובר שיהי כדי להוה"ל אחי מי בציור צקי.
וע"ל המורה די אלוהי ס"ס למ"ד ובספר צרכי אהבה מ"ס י"ס
ע"ל מ"ס כ"ו: (ז) המורה. ואינה צרכי הסמכה להצרכי ספר
שנ"ל למור צרכי"כ על אלוהי שמה וצרכי"כ יתחיל אלוהי שמה ספר

[illegible]

מישנה ברורה

יֵר וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה יִזְכֵּר מִהֶחֱלָה שֶׁלֹּא יִבְרַךְ אִירֵם צִיָּוִו. וְהֵם אִירֵם
שֶׁכָּבֵד בִּירַךְ אֹהֶם צִיָּוִו יִרְאֵה לָבֶקֶם לְהַדִּיר מִכְּשׁוּמִים שֶׁמִּדִּין לֹא בִּירַךְ
שִׁכּוּיִן וְלֹאֵם בִּדְבָרֵהוּ אִךְ אִזּוֹ יִזְכֵּר הַשֵּׁךְ מֵאוֹד לְהַלְשׁוֹת כָּל לָבוֹן
הַדְּבָרָה אִךְ כִּמוֹ שֶׁמִּסְתַּכֵּן בְּצִיָּוִו מִקֹּדֶם שֶׁהֵם רַק לְשׁוֹן הַמֶּלֶךְ
הַדְּבָרָה וְסוֹפָה לְדִין וְכִסּוּתָהּ אִזּוֹ בְּהִנְדָּה לְהוֹרִיֵּם לִירֵךְ הַשְׁמוּעָה לְהַשְׁמִיעַ
כָּל לָבוֹן הַדְּבָרָה : (יֵא) בִּכְסֵי וְכו' . הֵיטָב מֵהֵד) שֶׁמִּסְתַּכֵּן רוֹב הָמוֹן
הַעַם לְהַסְפִּיל סִלְחוֹת קוֹדֶם אִיר הַנוֹקֵךְ בְּיוֹם הַסִּלְחוֹת וְסֵם מוֹזִיקִין
יִמֵּה פִּסְקוֹס וְהֵם מְבָרְכִין עִנִי וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה וְלַעֲנוֹן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה
כִּי יִישַׁב קֵלֶם לְדוֹרֹת הַפִּסְקוֹס אִין אֲנֵכִים אִזּוֹן אֵלֶם דָּרָךְ אֵלֶם חֶלְמֵה
וְלֹא נִחְמִיטֵי בֵּהֶם בִּכְסֵי לִפִּי דַעַת אִינִי פִּסְקוֹס כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַר בְּסִמּוֹן
מִי"ס בְּהִנֵּה וְעִינִן שֵׁם בִּמֵּי אִךְ לַעֲנוֹן נִי"ס שֶׁמִּסְתַּכֵּין בְּהַסְפָּקָה
לְחֵלֶם מֵיֵד לִישַׁב וְהַסְמִיכוֹ הָאֲחֵרִים שֶׁלֹּא לַעֲנוֹן כִּי אֵלֶם יֵם לְבָרֵךְ
בְּצִיָּוִו צִיָּוִו קִדּוּם וְכוֹ אִזּוֹ לְבָרֵךְ עִנִי בְּכִכְלִי וְכוֹ שֶׁנִּתְבָּרַר בְּסִמּוֹן
ז' ס"א אִזּוֹ שֶׁבַע קוֹמוֹ לֹא יִבְרַךְ עִנִי אֵלֶם אַחֵר גִּמְרַ הַסִּלְחוֹת יִבְרֹךְ
עֲמָנוּ לְקַבּוּיֵוּ וְזוֹ יִסּוֹל מִיֵּם וְיִשְׁפָּקֵהּ וְזוֹ יִבְרַךְ עִנִי וְאַחֵר יֵר וְיִסְתַּלֵּל
וְכוֹ שֶׁבַע־תֵּי לַעֲלֵי בִּשָּׁם הַיָּם : (יֵב) בִּרְכַּת הַקּוֹדֶשׁ . וְאִינֵה עֲרֵם
פִּסְקוֹס

(ט) לא נהגו כן. והסכמת האחרונים לנהוג כאלוהי ספרד שלא להפסיק להתהלך בין ברכה ענפי¹ והטעיה אלא מיד שזול דיו זריך לבדך ענפי² אין אם בעת שמוטל יד הוא זריך לקבץ שאליו בדם³ אסור שאליו יכול להסמך עמו עד פירוש אין לו לבדך ענפי⁴ עד שיטעם זארכיו ויבדך ענפי⁵ ואשר יזר [שערי תשובה] ועיין לקמן כפי⁶ ז"ב ס"א בכני⁷ ובמ"ז ועיין לעיל בסיון ד' במשה ברורה שכתבנו שם בשם ה"ה⁸ שכתבתי יותר טוב להמקין מלבדך ענפי⁹ עד לאחר שמתקם עמו ורואה להספיק דאז יזל¹⁰ לבי¹¹ ועיין שם בציבור הלה שכתבנו דעוב שאז יסדר אחר ברכה ענפי¹² ואשר יזר גם שאר ברכות שכתבנו וזכור¹³ ה"ה מייירי כה"כ שכתב דיואל לבי¹⁴. ועיין שם בציבור ה"ה¹⁵ שכתבנו רב כהנ"כ כה"ה¹⁶ ומ"ה העושה כהשע"ה י"ח לו י"ח על מל פסוק: (י) שכתבנו בציבור. עיין במ"א ומח"ז ואשר האחרונים שהסכימו דלפלו ס"ן שזיכר בציבור שוב לא יבדך בכה"כ¹⁷ בציבורי הכל בקוים וכל אחד מבידך לעצמו ואין רואה לאחז בברכה הזאת¹⁸ שכתבנו שהמנהג שה"ח לומר כל הברכות בציבור כמו הקטנות¹⁹ שכתבנו בו בימים נוראים שמתברר בציבור גם ענפי²⁰ ואשר

פזנער הציון

(ד) ע"ז ושלרי תחרושים

53

הלכות נטילת ידים שחרית סימן ז

ד' (יג) ליש נוחגין שאחר שבירך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן חוזר אחד מהעונים אמן ובכרך ועונים אחריו אמן וכסדר הזה עושין כל אותם שענו אמן תחלה ואין לערער עליהם ולומר (יד) שכבר יצאו באמן שענו תחלה מפני שהמברך אינו מכוין להוציא אחרים ואפילו אם היה המברך מכוין להוציא אחרים הם מכונים שלא לצאת בברכה ;

ז דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר המלת מים . ובו ד' סעיפים :

א כל היום כשעושה צרכיו אבין קטנים בין גדולים (א) מברך (א) [א] (ב) אשר יצר ולא על נטילה

באר היטב

והב"ח כתב דמ"מ יאמר חוקף אלהי נשמה ע"ש וכ"כ הגב"ע . וע"ה כתב לומר כל הברכות עד לעמוד ישרל וכתב המ"א עליו לא ראינו לרבנן קטשתי דעבדי הכי ע"ש . כתב בזה"ל דהמטות לקוה ויטער לנפשו מים יאמר אלהי נשמה והמטות חבלי וכו' בלי היותם ושיקוט שנים יאמרו בזה"ל דהא יא"ל דלפניו ביום קשין יאמר אלהי נשמה מ"ה :

(ה) אשר יצר . כתב רש"י בזה"ל בזה"ל סימן ז"ל מי שחלל דבר שחייב ברכה אחרונה ושכח והטיל מים וזכר קודם שחל לברך א"ל חזרה מהם קודם והשיב דאשר יצר קודם דמיר ע"ש וכ"כ ע"ה . מי ששוחה סם המשלשל דיש בדעתו מתחלה לנפשו הכני מעשים עד שחללה הזכרה מהם דודאי הכי דעתו על כך ולא היותו דעתו לפיכך לא יברך כ"ל אחר גמר ההולאה הל"ק מ"ה ס"ו . והמחבר יד אהרן חולק עליו וס"ל דיברך בכל פעם ע"ש . כתוב בזה"ל הקודם והיואל

מחיה מהם המחיה ואילו לטעמים בסי"ו מ"ו שכתב דמשמע מירושלמי שאם אמר מחיה מחיה מחיה וכו' . ובשלימי לזכר כתב שכתב מירדכי פסקה בזה וכו' לענין מעשה לא מלאו לבו לחלוק עליו ולדורו ז"ל שגדלה בברכה זו ונקנה על הכוונה דהיינו שהחזיר כנשמה אחר השנים דעשים טעם מיתה כמ"ס שניה אחר פס' במיתה וכן בכחזר כי עשה שכתב ואשקוט ישרתי וכו' ומ"ס הכר"א ואין זה ענין לברכת מחיה מהם שהוא עתיד להיות ואין ראיה מירושלמי דהא אומר בא"י מהם המחיה על כוונה זו שהחזיר נשמתו אחר השנים משא"כ כהם שכתב בזה"ל שכתב מחיה מהם ע"ש העתיד מתחבר דלא יא' כזה בלא בירך רק על החיות יבני עפר לעתיד ולא על יסודים על מעשה שהחיה הוא עתה בכוונה ונראה דמי שהחלל כח ככתוב כתב שלא יאמר אלהי נשמה רשאי אה"כ לברך ואפשר גם הפס"ח מודה בזה . ועיין בעשרת זקנים סי' מ"ו בזה הכר"א שזכר להפסיק מעט בין היות אלהי נשמה ונשמה כח כח שאל אלה נשמה רשאי אה"כ נפחה כי רק אלה נפחה כו' ע"ש ובשלימי לזכר כתב שתינה כי אלה ב"ס ופוסקים וכן המנהג . ומ"ס כי לא נאמרה נפחה רק בזה"ל הרמב"ם לזכרו ה"ל לתקן אלה נפח כי א"כ באת אלו אומרים ונשמה נפחה בזה"ל ע"ש ובגל"ח כח ברכות כתב שלא יאמר אלהי נשמה רשאי יאמרה אלה נפחה כי וע"ש פירוש הענין ויטעם לך . ועיין בשלימי לזכר דגירסת הכר"א סתירה הוא אצל ב"ס וכן ברמב"ם והר"ה . והכר"א חין ב"ס היתה היא רק עתה אלה כו' וכן הוא לפי מה שכתב בכוונה בסי' מ"ו היות כמספר שנים ביה"א אלה ג"כ חין לגרום תשובה היא ומהו הטעם יש לומר הדון כל הנשמות מברך הטעם שכתב הכר"א ע"ש וגם א"ל בזה"ל כמספר שנים תשובה תהיה בקרבי דש"ס ליתא ליתנה תלויה וע"ש ב"ס המה"א בחדושי הגדול כי אלה בראש על הנפשות הנשמות שנאמר בו ויברא כו' ואלה נפחה כי על הנשמה הנשמות נדבקות ויפה בארנו נשמה חיים ע"כ :

[א] אשר יצר . עכ"ל מ"ס ביה שבות כוס במשלה כו' . כתוב בשלימי לזכר הכר"א בכל פעם ע"ש אך נראה דבשולחן הוק שכתב שחייב יטער לנפשו ביה אסור לברך כדלקמן סי' ז"ב שא"י ב"ח אסור ע"ש וכן מובא ממה שכתב ב"ל ב"ס תשובה כ"ל למח"א נחום שאלוהו על מי עשה צרכיו או הטיל מים ולא בירך א"י עד כמה יש לו זמן לברך ומסוק שאם נזכר קודם שהחליל להחיות נפשו שזכר ואם נזכר לאחר

משנה ברורה

בשמונה להברכה ולכן רשאי לומר בברכה בכוונה עד אלהי נשמה ויברא"ל יתחיל אלהי נשמה [סור] ומ"מ ה' יש לעשות על ד' כיוצא עוב להסמך אלהי נשמה . בברכה אשר יצר ועיין בביאור הגר"א בסימן מ"ו שדעתו ז"ל דברכה הלך נשמה כמסדה לברכה אשר יצר ע"כ וכן יאמר בזה לכתחלה . אם לא בירך בברכה אלהי נשמה עד אחר שהחלל י"ח היום מברך עוד לאחר ההפלה שבין שכתב אחר מחיה מהם הוא דומה להחזיר נשמות [כר"ה] ובש"ס מפקח מחוד בדין זה ומסיק דע"כ אם בנה שכתב בברכה מהם מחיה היה בדעתו לברך אלקי נשמה אחר ההפלה רשאי אה"כ לברך ע"ש הטעם וכן משמע בפמ"י סי' י"ב ועיין מה ש"ל שם בביאור הלכה . בנפח הנכרה לא יאמר אלהי נשמה כי רק אלהי נשמה אלה נכחה כי : (יג) יש נוחגין וכו' . וכוונה הוא כדי שישלים כ"ל עד ל' הנפשות ליום ועיין בש"ס

הרמב"ם סי' ה"ח בשם שיקן בסוף שינוי מברך וכתב הפ"מ דדוקא בסוף שינוי ולא כל זמן שיקן בזה"ל שעה שהיה וכו' בעשרת זקנים סי' מ"ו והפס"ח שם כתב דהא לומר היום ורואה להחזיר ולנפשו יונה ברכת אלהי נשמה עד הכורך מהמת דברי הכ"מ ואין ראיה דקומה שאני דכבר כלתה שינוי ומה שחזר לזכר לא חזר להוציא ופירר סוף שינוי בעת קומה ראשונה ולכן יש לנפשות כמ"ס המג"א ומ"מ נראה דאם רואה לומר אלהי נשמה ביקומה הראשונה שפיר דמי ואה"כ בברך יאמר בלא חתימה . ומ"ס המג"א יאמר אלקי נשמה והמטות חבלי כו' וכן העתיק בזה"ל לע"ד הוא טעות סופר וס"ל המעביר חבלי שינה כו' ואף שאנו אומרים המעביר שינה מ"מ נוסחת הפ"ס שפנינו ונרמב"ם והאבודים המעביר חבלי שינה ונמעדינו מלך כתב שכן עיקר ועל זה קאי הסדר"י ונחמתי השקל ראינו שמפרש על ברכת המטות לפי שחזר לזכר וליהא דלא מייירי מזה אלא לענין מה שיש להסתפק אם זה מיקרי כוף שינה דרבינו אלהי נשמה והמעביר חבלי שינוי עתה בלא חתימה ושיקוט שנים יאמר בחתימה ברכת אלהי נשמה והמעביר חבלי שינה ואומנם מ"ס בלא חתימה לא שיקן גבי ברכת המעביר כו' ונראה שיהיה בלא ברכת השם . ועיין בפ"ח סי' ל"ח שמי שהחלל קודם שכתב ברכת השחר יכול לברכה אחר ההפלה הוק בברכה אלהי נשמה שכתב יא' בברכה מחיה מהם המחיה ואילו לטעמים בסי' מ"ו מ"ו שכתב דמשמע מירושלמי שאם אמר מחיה מחיה מחיה וכו' . ובשלימי לזכר כתב שכתב מירדכי פסקה בזה וכו' לענין מעשה לא מלאו לבו לחלוק עליו ולדורו ז"ל שגדלה בברכה זו ונקנה על הכוונה דהיינו שהחזיר כנשמה אחר השנים דעשים טעם מיתה כמ"ס שניה אחר פס' במיתה וכן בכחזר כי עשה שכתב ואשקוט ישרתי וכו' ומ"ס הכר"א ואין זה ענין לברכת מחיה מהם שהוא עתיד להיות ואין ראיה מירושלמי דהא אומר בא"י מהם המחיה על כוונה זו שהחזיר נשמתו אחר השנים משא"כ כהם שכתב בזה"ל שכתב מחיה מהם ע"ש העתיד מתחבר דלא יא' כזה בלא בירך רק על החיות יבני עפר לעתיד ולא על יסודים על מעשה שהחיה הוא עתה בכוונה ונראה דמי שהחלל כח ככתוב כתב שלא יאמר אלהי נשמה רשאי אה"כ לברך ואפשר גם הפס"ח מודה בזה . ועיין בעשרת זקנים סי' מ"ו בזה הכר"א שזכר להפסיק מעט בין היות אלהי נשמה ונשמה כח כח שאל אלה נשמה רשאי אה"כ נפחה כי רק אלה נפחה כו' ע"ש ובשלימי לזכר כתב שתינה כי אלה ב"ס ופוסקים וכן המנהג . ומ"ס כי לא נאמרה נפחה רק בזה"ל הרמב"ם לזכרו ה"ל לתקן אלה נפח כי א"כ באת אלו אומרים ונשמה נפחה בזה"ל ע"ש ובגל"ח כח ברכות כתב שלא יאמר אלהי נשמה רשאי יאמרה אלה נפחה כי וע"ש פירוש הענין ויטעם לך . ועיין בשלימי לזכר דגירסת הכר"א סתירה הוא אצל ב"ס וכן ברמב"ם והר"ה . והכר"א חין ב"ס היתה היא רק עתה אלה כו' וכן הוא לפי מה שכתב בכוונה בסי' מ"ו היות כמספר שנים ביה"א אלה ג"כ חין לגרום תשובה היא ומהו הטעם יש לומר הדון כל הנשמות מברך הטעם שכתב הכר"א ע"ש וגם א"ל בזה"ל כמספר שנים תשובה תהיה בקרבי דש"ס ליתא ליתנה תלויה וע"ש ב"ס המה"א בחדושי הגדול כי אלה בראש על הנפשות הנשמות שנאמר בו ויברא כו' ואלה נפחה כי על הנשמה הנשמות נדבקות ויפה בארנו נשמה חיים ע"כ :

(א) מברך וכו' . ואפילו לא נמשך א' זמן גדול אחר עשיית הנרכים אפ"ה חייב לברך . ואם לא בירך אחר יצר עד שרואה להטיל מים שנים דעת הפמ"י דמקורם שייטל יברך אחר יצר על ההפלה הראשונה אצל ב"ס הנכונים ב"ס כמה מהחזירים דאם נזכר לאחר שהחליל לו חלוה פוז לא יברך ע"ש : (ב) אשר יצר . כתב רש"י בזה"ל בזה"ל

שער הציון

(ג) ב"ה ונכנס : (א) פמ"י ע"ה :

(ג)

ידים יאף. אם רוצה ללמוד או (ג) * להתפלל טיר: הגם היו ידיו מלוכלכות (ד) ששפץ בן אפי' אינו מוכר על נטילת ידים (סמ"ג סימן כ"ו מ"ט): ב * יהטיל מים ולא שפשף אע"פ שצריך לברך אשר יצר אין צריך ליטול ידיו (ה) יאלץ משום נקיות * או משום הכון: ג יהטיל מים והסירה דעתו מלהטיל מים ואח"כ נמלך והטיל מים פעם אחרת צריך לברך (ז) (ו) ב"פ אשר יצר: ד אין שיעור להשתין מים כי אפי' לשפה אחת חייב לברך שאם יסתם הנקב מלהוציא הטפה ההיא היה קשה לו וחייב להורות:

ד הלכות ציצית ועטיפתו. ובו י"ז כע"פ:

§ (ה) (ה) (א) איתעטף בציצית ויברך (ז) (ז) (ב) מעומד: ב יסדר עטיפתו כדרך בני אדם שמתכסים בכפותם ועוסקים במלאכתם פעמים בכיסוי הראש פעמים (ג) בגילוי הראש

שערי תשובה

שהחזיל לו תאום לא יברך ואפי' מל"ש בוס. ומ"ל לענין יוצא ממצב"ס עיין בא"ר דמונח מסי' קס"ב דא"ל ועיין סי' רכ"ז. ומ"ל יש מהמיון על עתים כמ"ל לעיל סי' ד' בשם מה"ר דרבנן קושאלי הוה עבדי הכי לרחוק י"ב א"ר וי"א וי"א ממצב"ס ע"ס: [ב] כ"ס. עכ"פ כחב בשאלת יעבן ח"א סי' ט"ו דא"ל שיש ליישב דברי הגאון מ"מ נראה שלא לברך חלף פעם אחת וגדולה מזו שאם לא יברך א"ל עד שהזקק להטיל מים שנית שוב אין לו לברך על הראשונה עד שיתטל שנית ויברך א"ל אשר יצר וכו' לא ע"ס. ועיין סי' א' מ"ש ח"א מ"ש בשם חבובות מהר"א נחום ז"ל שכ"י. וכתב בדברי יוסף דמי שהטיל מים ומלך והטיל פעם שנית ואח"כ נסתפק אם יברך אפילו פ"א לא יברך כלל דשם בירך ולדעתם אחרת כדרכה אחת כפי ועתה יברך ברכה שנייה לריב"ע ע"ס ובמח"ב כתב הטעם שא"ל בוס ספק ספיקא ולהל"ל ברכה ע"ס:

[א] יתעטף. עכ"פ ו"ל הטיל קטן ומונח שלא סי' דרכם ליתן בעליה ואח"כ בשם הא"ר ז"ל כתבו שיש ליתן בט"ק ושם כתוב בוס: [ב] מעומד. עכ"פ ומ"ל שחלקו על הכיון יעקב כן מנואר ג"כ בשאלת ארי"ס סי' ל"ב שכתב כשלא לברך על הטיל צריך לברך בשם שמהיון בידו ורואה להתעטף בו לא כבעה עטוף דא"ל ז"ל עובד לעשייתו כיוון שכתב הל"ל עליו מלוא ציצית ומדמרכין להתעטף בציצית ע"ס ובשמיני לנדר כתב לענין ברכה להתעטף לדעת הס"ז כימון תרמ"ז והבית יעקב נראה דס"ל דעיקר הגמרא נקראה כשמשליך הכפות לאחריו וכן ע"ס עיטוף ולכן טוב לברך סמוך לעיקר המלוא כמ"ל הרשב"א ח"ב סי' רע"ו לענין מילה. א"ר יש לנכון שגדול

ביאור הלכה

* להתפלל טיר. עיין במ"ב בשם אר"ה"ל ועיין בפמ"ג שנסתפק אם יודמן ע"פ הקרי עוד ספק אחד עד"מ שרואה לטעום קודם תפלה דבר שביבולו במשק דהו תרי ספיקו דבמה הלכה כמ"ד דעל טעולו במשק צריך לברך עכ"פ ועוד דשם הלכה כמ"ד דכל היום צריך לברך לתפלה ע"פ ובאר"ה הסכים דיוכל לברך עכ"פ אם נודמן לו זה אחר ששם תרכיו לגדולים ולא מעט כ"ס דכנס דעמו שלא לברך רק משום דגל"ה דעת רוב הפוסקים לדלמלה יוכל לברך בוס: * הטיל מים ולא שפשף. ספיק ז"ל לא מיידי לתפלה דשם צריך ליטול אף בלא הטיל מים כלל. ודע עוד דאם שפשף צריך מדינא ליטול ואם שפשף ביד אחת אין צריך מדינא רק אחרת ביד דברכה במסכתא יומא ל' ע"א ח"ר הלכס בסעודה וכו' ע"ס והשמיים רק משום הכון: * או משום הכון. עיין לקמן בסיומן ז"א סי' ו"ע ואולי לזה כיוון הגר"א בזה בליין ועיין פ"א דשבת ר"ל ד' י' פ"א שמשם נובע הדיו דש"ע:

הכו"ע ועיין בספר מעשה רב: (ד) ששפץ בן. הניחו"ת של מי רגלים וה"ה בגדולים (ז) ששם תרכיו וקנה: (ה) חלף משום וכו': ואם אין לו במה ליטול אשכ"פ כ' צריך לברך אשר יצר. ואפילו אם שפשף משמע לעיל בסוף סימן ד' במח"ס דמה"ח דמדינת א"ש מנג' ידיו בכל מידי דמוקי: (ו) ב' פעמים. כדמצינו לענין תפלה שאם טעה ולא התפלל שחרית מהפלל מנחה שמים. אכל ד' הרבה מהאחרונים חולקין על פסק זה וסוברין דשלי תפלה שהיא במקום קרבן ושייך בו תשלומין משא"כ באשר יצר שבי"ח ברכת הודאה יוצא בכוונה אחת על הרבה פעמים כמי שחלף שני פעמים והסירה דעמו צינח"ס שגד"ר עכ"ל אחת על צה"ס. ויש להקל בשפץ ברכות. ולכתחילה (ה) נכון ליזהר לברך הי"ח אשר יצר אחר הטיל מים. דשם יצטרך עוד אח"כ להטיל מים וה"ה בגדולים: (א) יתעטף בציצית. מיד א"ל חת"נ כ"י שאל יצ"ד ע"ס ציצית: (ב) מעומד. (ג) העטיפה והכרכה שחזקו בעמודי העטיפה משום דכתיב לכם וילפין ג"ס מעומר דכתיב ג"כ לכם ועומר כתיב מהל חרמש בקמה ודרשין בקומה והכרכה משום (ג) דכל ברכת המזון צריך להיות בעמידה והוא רק לכתחילה דדיעבד (ד) יאל שחזקו בכל גווי. והסכימו רוב האחרונים (ה) לכתחילה צריך להיות הכרכה קודם העטיפה דהיינו בשעה שהו חומו בידו ורואה להתעטף בו דהו עובר לעשייתו ממש ולא יקדים בשעה שעדיין הטיל מקופלת ידיו עובר יעבור: (ג) בגילוי הראש. דא"ל דמכרכין להתעטף כיסוי הגוף למודים הוה עיטוף והוה עיקר כעטוף. ועוברי זמנים שמתחין

שער הציון

(ב) כ"י ופמ"ג: (ג) פשוט: (ד) ע"פ וז"ל ומ"א וכג"ה ופ"א דלא כמ"ז: (ה) שולחן שנינו: (ו) מ"א: (ז) כ"י: (ח) אחרונים: (ט) כ"ס וסלומה והשאלת ארי' וביאור הגר"א דלא כה"ח

(ג) [ג] וְזָכַר לַיְיבוֹכָהּ וְיָאָשׁוּ (ד) בַּמִּלִּית : ה' [ד] יִבְלִיתוּת קִבְּצוֹת שֶׁלָּפִי שֶׁאֵין מִהֶנּוּ לְלִבּוֹ
 אֶע"פ שֶׁאֵין בָּהֶם עֵינֶיךָ (ו) יוֹצֵאֵין בָּהֶם יְדֵי הַחֶבֶת צִיצִית וְטוֹב לְהִנִּיחַ אוֹתוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְהָבִי לְקוֹפְתוֹ
 וְלִהְיוֹתָם בָּרוּ וְעֵינֶיךָ כֵּךְ (ז) מֵעוֹשֶׂה לְפָחוֹת בְּרֵי הַלֹּחֶךְ ד' אֲמוֹת (ח) וְאַח"כּ יִשְׁמְעוּ מַעַל הָאֵשׁ
 וְיִלְבְּשׁוּ : ד' יִמְחֹר שְׁתֵּי (ד) [ח] צִיצִית לִבְנוֹ וְשׁוֹתֵים לֵאמֹר בְּרֵי שִׁיחָא בְּסוֹבָב מִצִּיצוֹת :
 וְהַיְיבוֹכָהּ לְהִתְעַמֵּם (ה) [י] בְּצִיצִית יָאָשׁ שְׁנִים אוֹ לִשְׁלֹשָׁה מֵהַעֲטִיפִים (י"א) בַּמִּלִּית
 (י) [י] כֹּחַת (י"ב) כֹּחַת (י"ג) כֹּחַת (י"ד) אֲחֵר מַבְרֵד וְהַמְחִיבֵם

207 732

[illegible][illegible][illegible][illegible]

והראש והמחנך שלם לעצמו כלל מה שה"ק רבן בוטריין וזהו צדקת

הט"ו ה'ין זריר כלל להטעף בו ועיין במ"ל וצביאור סג"ה א'
(ד) והל"ה דעיקר הקידוש בעת נתינת (טז) ויניח (יד) לטעום לעצמו
מכרס מחסינה משה לסימן שאלוהים נתינת שלשיו וכלל לשון לפני
מח"ס חז"ל קדש שאלוהים היה לטעום בלשון וצבחהו הכ"י י"א
כחז שלם היה הכ"י י"א וקפיד ע"י : (י) בלתיים (טו) בכו"ה הנהג
הי"ת : (יז) בלתיים . וה"ה בחסידים וכלל נרדפה הכוונת : (יב) בלתיים
מי"ל לאחד מהטעם בלתיים הנהגה של בכו"ה נמצו כל העשיריות
(טו) הלפניו להטעם כ"ד נבדרכו דכ"ו הפסוק ויניח מ"ל לנדר לעצמו
ועיין לקמן סימן כ"ו ח"א : (יג) והל"ה מלשון זה משמע דיותר כח
מכוס יברכו ובלתיים (י) הדרכה להטעום יותר טוב מחלד כ"ה ויניח
אלו ההלכות משום כדכ"ו ע"ה מלך וכללמן בסימן כ"ה סי' א'
ח"ה לא נכנס עמיון (י) והפסד משום הלך בלך בקבולן להטעמן
לנאם ולהוילא ועיין בע"ה : (יד) אחד מבכר . ומוזיל אל ההלכות
(טו) ואילו הם בקיאים וכללד סימכין (טז) השמיע לנאם והטעמיה
להוילא ויותר מזה דלפניו הם המבכר כדל ינא לעצמו או שהיו מהטעף
כלל יבול להוילא להרים בנבדרכו כ"ה ישרלל ערבים או צוט
חך בזה י"ל דלחנו מוזיל (כ) הלא דוקא מי שהיו בקי . כחז הפמ"ז
אל כחז אשמים קנו עליהם חדישים ועשו בזה בלתיים ולא בריו שהחיינו
למבכרין בעיקרם רחשון כמבואר בסימן ט"ז מהי דלחז בריו לנדר
להטעם

ושמיהוין הטלית כשהוא מקוּבַּל ומשפּטלים כּדיֹּךְ לזאָרֶם עַל הַהִסָּתֵן
 (ו) הוּן יוֹאֲלִין יָדֵי חוּבֶה יִזְיִיה בְּזֶה דְּבִכָּה"ל לְבוּשׁ לְחַו עִיטוּף הוּא :
 (ד) כְּמִלִּית . (שְׂבִיבוֹ וְזוֹ) מְכַנֶּה לִּי הַהֶסֶם וּמְצִיבֵהוּ לְיָדֵי יִרְמֵה שְׂמִים .
 וְעִיין בַּס"ז שֶׁדַּעְתּוֹ דְּלִכּוֹן שֶׁלֹּא הַכּוּבֵעַ הֶקְטֵן שֶׁעַל רֶאשׁוֹ בִּצְתַּת
 הַהִפְלִיָּה אָף הָיָה מִכְסֵּה רֶאשׁוֹ בַּהֲטִילִים גַּב"ו . וּבִכֵּה שֶׁהָיָה לְדָרֵךְ שִׁיבֵה
 הַטְּלִית עַל רֶאשׁוֹ מִהֶהֱלֵת הַתְּפִלָּה עַד סוּפֶה . וְעַכ"פּ עִימוּד ח' מִטּוֹפֵף
 (ח) לִכְחוֹת כְּדֵי הִיָּלֵךְ ד' ט"ל . הַבּוֹשׂ כְּבוֹמוֹת הָאֶרֶץ ו' ז"ל כִּיה מִכְסֵּה הַטְּלִית
 עַל הַהִפְלִיָּן שֶׁל רֶאשׁוֹ יוֹ . וְעִיין ס"ח כ"ז טִבְכֵּי לֹא יִכְסֶּה לְגַמְדֵּי .
 שֶׁעַתָּה עֲטִיפֵה מִכְסֵּה רֶאשׁוֹ בַּהֲטִילִים ע"י שְׂבִיבוֹ (י) עַד הוּא מִשְׁתַּכֵּךְ כָּל
 הַבָּרָבֶע יִצְוִיֹּת (י) לֹד שֶׁחֵלֵל כְּדֵי הִיָּלֵךְ ד' ט"ל וְהִכָּי יִכְסֶּה הַטְּעִיפֵה עַד
 שֶׁהִש"ב יִהְיֶה נִרְאֶה קָצֵה וּבְכ"ל יִשְׁמַעֵד כ"ח מִהֲצִיטִית עַל מְקוּמֶהּ וּבְדִאִיחָהּ
 בַּסֵּטִיף ד' וְחוֹה הַטְּעִיפֶה שִׁיזְאֲלִין בֶּה לְבוּשׁ וְלֹא כִמוּ שֶׁהִיָּטֵן חִיטֵּה
 הַגִּבִּים שֶׁמִּזְבְּכִין הַטְּלִית עַל עֲמֻנָּה עַד שֶׁמִּבִּיעַ הַרְאָם לִהְיֵה לוֹרֵךְ הַטְּלִית
 הַמִּשְׁטָּפִין בּוֹ דִּזְבּוֹ אֵינֶה קוֹבֵה עֲטִיפֵה עִיין בַּס"ח כ"ח ע"א . מִשְׁמַע
 גִּמְרָה שֶׁבְּחוֹר (ז) לֹא הָיָה מִכְסֵּה רֶאשׁוֹ בַּטְּלִית כְּטִילֵהוּ ע"א ס"ח :
 (ה) טִלְמוֹת קֶטְמִים . וְהוּא שֵׁשׁ בִּישׁ בִּישׁ עִיטוֹר שֶׁהֶקְטֵן בָּן ט' שְׁמִים יִתְכַּסֶּה
 בּוֹ רֶאשׁוֹ וְרִצּוֹ וּגְדוּלָּן בִּן י"ג שְׁמִים עכ"פּ לֹא יִתְכַּסֶּה לֵאלֹהִים בּוֹ בְּהִקְרִי
 בְּרַחוּם וּבְדִלְקָמָן בִּדְמִין ס"ז ע"פ בַּס"ח : (ו) יוֹאֲלִין בִּישׁ . דְּהֵאֵדֵנָה
 (ג) כָּל כְּחוֹת שְׁלוֹן דְּרִיךְ כִּיבִיֹּה (ז) וְעִיין לֹא רִמְזוֹת בְּלִיְרִיֹּת *
 (ח) מִטּוֹפֵף . כְּדֵי לֵאלֹהִים גַּמִּי דַּעַת הַסּוֹבְרִים דְּבִשְׁכִּין דּוֹקֵף עִיטוֹף .

שער הציוד

(ו) וְהָיָה בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ (ז) בְּיָד וְכֹחַ (ח) חָלָה (ט) מָלָה (י) בִּשְׁלֵשׁ לְשִׁמְשֵׁם הַכּוֹזְבִים לְדָרֵךְ עֲצוּם (יא) בְּהֵלֶט וְהִמָּלֵט לוֹ שְׂמוֹת זְרָעֵי הַמֶּלֶךְ בְּסֵפֶר (יב) וְגו' (יג) מָלָה (יד) מָלָה (טו) רֹכֵב אֲחֵרִים (טז) פִּתְּגָה (יז) כִּנְגֵרָה וּפְנֵגָה (יח) וְהִדְבִּיר רַע"ה (יט) חָלָה (כ) פָּסוּעַ וּבִמְלָכָה דּוֹכֵרָה (כא) הַמֶּלֶךְ (כב) לִדְעָה הַרְבֵּה וְעִינֵי בְּאֵרֶם שֶׁמֶכֶר דְּמוּתָהּ יִכְוֹל לְהוֹלִיטָהּ אֶל לִבְמִלְחָה הַמִּלּוּחַ שֶׁיִּבְדֵּק בְּעֵלְמָה עִי"ה *

(יח) יצא אמן: וְעַל מִלֵּה קָמָה יִכּוֹל לְבָרֵךְ לְהַחֲמִיץ אֶפֶס שְׂאֵנוּ מִחֶעֱשָׁה (ט) אֵלֶּה לִּבְשֵׁנוּ הֵנּוּ וְיֵלֶּה מִשְׁכִּבְנוּ
מֵלֵו (י) [ח] פֶּל מִזֶּה יֵצֵא וְכֵן מִכֶּהֱנָה (י) וְהָן לִבְשֵׁה (כ) כִּי וְיֵלֶּה מִכֶּסֶד' ל' מִי (י) * ז' הַצִּירֵךְ
(ח) [ט] לְהַפְרִיד הַחֲבִיר הַצִּירֵה (יח) וְהַמֵּה: (יח) יִכּוֹנֵן בְּהַתְעַשְׁמוּ שְׂעִינוּ הַקִּבְ"ה לְהַחֲמִיץ בּו
כְּדֵי שְׁנוּכּוֹר כָּל מִצְוֵתוֹ לְעֵשְׂרֵה: (כ) * יְקוֹדֵם שִׁיבֵרֵךְ (כ) * יַעֲיִין (כא) בְּחֻשִׁי הַצִּירֵה אִם הֵם
יִשְׁרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבָּרֵךְ (ט) [י] (כב) לְבִשְׁלֵה: * יֵאָמֵר לִבְשֵׁה מִלֵּת קָמָה שְׂאֵנוּ דִּרְיוּ נְקִיּוֹת
בְּאֵר הַיָּמִים
שְׁעָרֵי תְשׁוּבָה

ו' מ"ח כספ' הדיב' המכיל' ועיין מ"ח בזה כספ' סי' י"ט ס"ק ה' וזה כספ'
בזה המכיל' יצאש' כאלו ר' כ'ין מברין מזה שזין כולם מוזמין יחד
ויעקב' הדיב' כ"ל טעמו בזה והמחזקו ר' כספ'לין ויגדלו ברוטתו מזה
והמחזק' כאלו לשטתו הו"ל ס"ח שזין חשב' מברין כ"ל כספ' כ"ל
והדיב' ק"ר שאל' ר'ו אחד מברין מזה [ת] על מזה . עכ"ל ומוצי'
סד' מ"ח נה"ש כ"ל ויעבר' דני מחמת מזה' להטעמ' דר' מחזק' ר' (כספ'
ועיין מ"ח לעיל ס"ק ז') דאל' לזנב ס"ח' דר' עטית' חזק' דנב' להטעמ'
מזה' ע"ד ע"י סיבך להטעמ' מ"ח: [ז] להסריד' . עכ"ל ועיין לקמן ס'
ז' שז' מברין קאל' ח' הסריד' בזה' מ"ח: [ו] לעולם . עכ"ל בזה
ס' ונדר' כאלו כספ' וס'ו' כז' הטעם מברין ר' להקטיל' ולא ידע' לש'
שמע' דבר' הדיב' שכתב' להטע' מזה' שזין עטית' יוספ' מ' ומברין

ביאור הלכה

צריך להפסיד וכו'. עיין במ"ב בהם כתבנו דאם נאספה וכו' וטעם במ"ב הוא דהיום אין זה רק וזר לזמן סתתם פסיו לזרין או מדינה להפסיד כתתלם מן הכלל ועיין בביטור כנ"ל ש'אצטני' ו'ודעתו דגם כיום לזרין מן הדיון להפסיד כי הוה זו מוט ולא"ס מנחלים עיין במ"ב דגם כנ"ל כנ"ל ודבריהם אפ"ר דאם חושי כענינים מוכרחין אחד בהפסיד אין לנכ"ר עליהן או אפ"ר דאם גרע מנגדמו. לזיגס וז"ע עכ"ל סתתהו בודא"ס כתבנו להפסיד דאם יש מוכרחין קודם שיפיר ענינין:

קודם שיבדק. פשוט כוונ דנין עליהם של וינן עליהם מאדום כיוון ששאלו
להחליט בו וא"כ צריך לבדוק ענין הדוא כשלו ממחלל לבדוק
אם לא בטעות נוד והתשאלו אחר העלות ויבדקתן בכי' וי"ב בנח"כ כ"פ
ענין תכנונה ביורה בהם שכתב עליהם שאלו עומד מאחזר בין מוכחם בחיבור
פ"א בדעיות שאלום שאל מהבין שאל לקדמה וא"כ אינו שגו ואינו ראי' לבדק
עני' א"ל לבדוק וכבר קדמו ב"ה וכו' וא"כ בעניינים לוי' הם דפקס ד"ס
ובכדורו שאל לבדק על טעם שאלו לעלות למדור שאלו עומד מאחזר בין מוכחם
ח"ו שאלק טעם של קל לעלות למדור או לדרוס בו קודם בין ששאלו
לכאורה פשוט דצריך לבדוק דעלם אפקו ספקוסים דואו כעם טעם של שגו-סין
ובדקתן כסיומן ו"א ואילו לדעת כ"ה כסיומן ו"ג דרוש לבקל לסמוך
החוקק מדום טורח ליצור אפשר דיינון בעלות שלו ש"ס לו חוקק מעלייתו
שדקו ענינון מהכ"ל בעלות של קל במדור מחדר ליסוד עניינותו סתוין
ולכדורו עקרין מקדומן קודם ענין ששאל ענין א"ל כאוי לבדק ענין ב"ה בדקס
והפילו אם יקדמו לנכוח אדום בלי בדקס ג"ל חין נכון דרוש כמו טעם של
ששאלו וגם מהכס ביטול פסל של ענין ס"ב צריך לבדוק כ"ה אם חושי'
כענין תבא' על מה דלכדור כנ"ל עניינות כסיומן ו"ד כ"ה"ל ד"ה באלס:
ענין וכו'. ענין חלש' בסכ"ה דצריך וכו' ונ"ל דלכדור דיוס לבקל
אם כוונת כחם בגדום של ענין ששאל וישרק גם בחיבור נכס קסדור
אלה הם ששאל מהם וכלדו ויבאר דיו בדעיות חושין כלבד כ"ה ב"ה
ענין על פ"א' בהם וענין בנ"ה וא"כ אין צריך לבדוק ס"ה אלף כחשיון ב"ה

ואל חצותם אחד נעשה כל העצמות : (ו) על מלוא צויות . עיין ב"י
 פ"ג משנה ב'ם מהר"א בהקדמה ח"ד מזכירין על מלוא צויות וכן ק"ל
 שכל המצות נעשה וכו' ו"א וכו' כהן טעם למהני ומסיים לפרש
 מברכין לכן כל המצות נעשה ע"פ . לבלומר דליתא דפרכינן
 ק"ל ו"א דהיסקא בזה ובלחצה על ציבור חמץ מר"י אם לזהם
 נמי נשמע . עיין מ"ם הר"ל ע"פ ב"ם דפרכינן בשם ר"ם . ונ"ם ההוא
 שכתב ר"א דעלה דם חמץ הכן וכו' . ומ"ם הכ"מ סוף הלכות ברכות .
 ונמשכות מר"י חמץ כ"י ונחשבות מהר"ל ס' י"ד : (ה) להפריד
 וכן נראה לכל לפרש . ועוד שיפריד הצויות והנעם מלהתפלל על
 הציבור וכו' ולרובם בזה . (ז) בזהם . חמץ דלח"ל ע"י חשם

משנה ברורה

הַמִּשְׁפָּחָה בְּיָדוֹ כִּי אֵל זֶה בִּרְכָה מִשְׁחֵיטוֹ כֹּל אֶחָד בְּעַמּוֹ יִבְרַךְ
(מִו) יִשְׁנֶה אָמֵן . הֵן בְּכַתְּבָהּ לִירֵד לַעֲמֹת אִמָּן אַחֵר כֹּל בִּרְכָה מִ"ח בְּיוֹ
הַמִּשְׁפָּחָה לְחַמֵּת בַּה (כֵּד) הַחֲנוּכָה יוֹרֵר מִשְׁחֵיט בְּזֶה בְּפִיטוֹת מִשְׁחֵיט מִחֲנוּכָה
לְחַמֵּת בְּזֶה מִיֹּד בְּדִיטוֹת אִפְּסֹל בֹּה פִּנָּה אִמָּן יִשָּׂא לְחַמֵּת מִשְׁחֵיט יִרְבֵּה
מִ"ח . (מִו) אֵלָּה לִּבְשׁוֹ . וְהַבְּרָכָה אֵלָּה הַמִּשְׁתַּחֲפֵּי כִי (כֵּד) נִוֹסֶה לְחַמֵּת
כִּי הוּא כְּמוֹ לִיכֵד בְּכֹכֶה : (וִו) וְאֵין לַעֲמֹת . הַיִּינוּ בְּטָ"ק מִלּוֹ מִלּוֹ
מִשְׁחֵיטִין בֹּה אֵלָּה בְּטָ"ק הַמִּשְׁתַּחֲפֵּי בֹה כְּמִשְׁחֵיט בְּטָ"ק (כֵּד) יִכּוֹל לְחַמֵּת
לְכַד לְחַמֵּת בְּדִיטוֹת עֲבִיד כִּי אֵל בִּירֵד בְּכָל טָ"ק הַמִּשְׁתַּחֲפֵּי בֹה בְּיִבְרַךְ
בִּלְ"ט בֹּה מִלּוֹת מִיֹּד יִשָּׂא . וְדַע לְזֵין לְכַד כִּי טָ"ק פִּד שִׁיבִיה
בְּטָ"ק (כֵּו) אֲרֻכּוֹ ב' רַבְעִי אֲמַת לִל לֵד וְקֵד בִּיה הַאֲזֵר אֵין שׁוֹלֵחַ מִן
בְּיִבְרַךְ יִבֵּשׁ שִׁיבִיה בְּחֻמֹּר דְּנִוֹ וְאֲשֵׁי מִשְׁחֵיט טוֹבִיחַ אֲמַת מִלְּפִיטוֹת וְאֲמַת
מִלְּפִיטוֹת שְׁוִיין בְּטָ"ק (כֵּימֹן מִ"ח שֶׁל עוֹד מִשְׁחֵיט זֶה :
(וִו) זֶה מִזֶּה . לֵד הוּא בְּכֵי עַמּוֹ מִלּוֹ יִקּוֹ מִשְׁחֵיטִין וְכֵימֹן בְּחֻמֹּר בְּחֻמֹּר
וְאֵל מִשְׁחֵיט לְבֹא לְכַתְּבָ"ל וְעִי"ל יִבְכֵּל מִלְּפִיטוֹת בְּיִבְרַךְ כֵּד הַמִּלָּא
דְּמִן לִירֵד לְקֵדָק בְּזֶה שְׁוִיין בְּחֻמֹּר הַכֵּה . כֵּה בְּחֻמֹּר הַכֵּה יִשָּׂא מִ"ח
יִדְּקִים "פִּרְדִּי יִצְוִיחַ "מִמִּד : (וִו) יִכּוֹן בְּהַשְׁתַּחֲפֵּי . וְאֵל מִלְּבַד הַמִּלָּא
בְּיִבְרַךְ לְכֹן בְּכֵיטוֹת לְקִיִּים מִלּוֹת עֲבִיד וְכֵה בְּטָ"ק בְּכֵי דִין בְּחֻמֹּרִין
וְכֹכֶה אֵף דְּכַתְּבָר מִלּוֹת יוֹלֵא אֵף שֶׁל מִכּוֹן בֶּה דְּכֵר כִּ"ח שְׁפִיטוֹת הַמִּלָּא
לֵשֶׁן ד' מִלּוֹת לַעֲמֹת כִּי שֶׁלָּה בְּיִצְחִיָּה כְּהִי מִלְּפִיטוֹת חֲזִירוֹ וְכַתְּבִינִין
בְּכֵיטוֹת הַמִּלָּא הַרֹסֶה ה' בְּכֵי יִבְשִׁיחֵי לַעֲמֹת יִדְעוּ לְמִשְׁחֵיט וְכֵימֹן
נִרְאֶה דְּכִי לְכַתְּבָר דְּכִי לְקִיִּים הַרֹסֶה בְּמִלְּפִיטוֹת אֵלָּה בְּדִיטוֹת ד' אֵל
לֵא לֵא כִיִּן בְּכָל אֶלֶר רַק לְקִיִּים רַמּוֹת פִּסֵּה יִשָּׂא . וְאֵלָּה מִלְּפִיטוֹת בְּטָ"ק
בְּיִבְרַךְ כִּיִּים מִשְׁחֵיט כֵּן (וִו) מִשְׁחֵיט שְׁוִיין וְכַתְּבִיחֵר הַבְּרָכָה אֵלָּה בְּכֵיטוֹת
אֵין הַכֹּהֵן הַיִּשְׁכָּחֶה ה' . (וִו) שְׁוִיין . מִשְׁחֵיט מִשְׁחֵיט הַבְּרָכָה אֵלָּה דִּנֵּה בְּכֵיטוֹת
שֶׁ לְכַדוֹת הַכֵּיִים שְׁוִיין וְשְׁוִיין יִבְשִׁיחֵי יִבְשִׁיחֵי : (כֵּה) בְּחֻמֹּרִין מִלְּפִיטוֹת . בֶּה
בְּיִבְרַךְ כִּיִּים מִשְׁחֵיט כֵּן (וִו) מִשְׁחֵיט שְׁוִיין וְכַתְּבִיחֵר הַבְּרָכָה אֵלָּה בְּכֵיטוֹת

נרדף לבדוקו למטה (כז) נחזיקו נקב הפנים עד הקצורה דשם פכול אכילו בנפסק חוט אחד ועיון כזיאור הלש: (כב) לבפיה: אפי"נ
 ובפ"ה ש' השם חזקו שלשם נגד כל ר' כזכור בלי ציטט מ"מ מוקמי ליה לחזקתיה שיהי כשר רק תשום חומר לול השם שיש על דבריה
 לבטל החמורו לבדוקו: ופ"מ מי שזכור כמה נגדים של ציטט חין לרדף לבדוק אלא אחד מיון דבריה חתם בכלם חלל (ח) האחרונים
 מהיו לרדף לבדוק כולם אחד כב' לול: מהמין חזקתה במקום דיוטין לבררו וכו' דהוקט נרועה היא דעשיון: מהמין ליכסן ולכן
 נרדף לבדוק בכל יום כזוקר בשלשום ואלו (ל) אף שהמין וסמיה דמור מהם אף לרדף דבריה כשהמור ולישם אפי"ה חין לרדף לחזור ולדק
 דמיון חשש כזה חיו רגיל ליכסן וסמיהן לחזקת: וסמיהן כזוקר כ"י כדיוקא ופ"מ נפסקל כהמור חין שקהמורו לבטל למורה וכו'
 לנבש מליה בלי דיוקא (כז) חזקת שיהי מהמין שלשים אפמיו (ג) ומ"מ נכון לטיין קתם מאי דלפשר ואלו שלל קליה מהמור למחר
 לבדוק

שער הציון

[illegible]

הלכות ציצית סימן ח

בז כאר הגולה

בליטתו (למ) שלא בכתביו והוא (מ) צריך לברך והוא שנפלה כולה אבל אם לא נפלה רבי' ש חס' כולה (בא) יא'ע"פ (יח) [וטו] שנפלה רובה אינו צריך לברך: בז שהלן בטליתו כולה (טב) צריך רבי' לברך עליו (קט) בבוקר אף אם לא פשטו יתווב למשמש בו בשעת ברכה: וכן (מג) ועשה מי בלבוש עליו שחור היום (הגמ') מיומנו בשם ס' תרומה הסמ"ג וסמ"ק ומדרכי בלכות חסלקן): ר"ת אנתכסה בבגד שהוא הייב בציצית ולא החיל בו ציצית ביטל (כ) (מד) מצות ציצית: א המכס' ז

באר היטב

בדיו צריך לברך דמזדח נה מזהה דמזדח עוטוף בגוף מ"א: (יח) שנפלה רובה. ט"ז חולק אפי' נפלה רובה צריך לחזור ולברך דומיא דהפולין אם נשמו רובן ממקומו לצריך לחזור ולברך ע"פ. מי שלקח הטלית להתעטף בשתי ידיו וכשהגביה הידים לעטף נשאר הטלית בידו ההם ח"ל לברך שנית. שו"ת כנה"ג בהגהה ב"י ס"ט. מי שנפל טלית להיטו וניכר עליו וקודם שסיים הברכה נאבד מידו ימחק הברכה ויברך במקום הטלית ויכסיס הברכה. הלכות קטנות ח"ב כ"י ק"ג. מי שהיה מחפלה תפלה י"ח ונפל טליתו מעליו ובעוד שהיה מחפלה היטחו אחרים עליו כשסיים תפלתו ימשיך בציצית ויברך. שו"ת כנה"ג ס' י'. במקום שמהגים שמשליכין טלית על החתמים והכלות בעת התקנתם צריך הקהל לברך על הטלית ברכה ציית. ע"ח וי"ב השכנה"ג ס"ה והיינו לפי דלדי דינים המבוארים בס"ז זה כתבואר פס ע"פ. ובהשגחה נגיה ורדים הלא ח"ה כלל ח' סימן כ"ה רלבק עליו וכתב דמחר הטלית שמשליכין על החתמים חיוו חלל להגן ולא לכבוד ולרומם ח"ל לברך ע"פ. והמהגר יד אהרן כוהן דכריו של המהגר נגיה ורדים ופסק לרצח לברך. וכן בעל הלק"ם ח"ה ס' כ"ב פסק ג"ל לרצח לברך. וכן בהשגחה שבות יעקב ח"ב סימן כ"ג וביים ס' דלגלג כל הדעות וטול שאלה טעמין שם: (יט) בבוקר. ב"ח וט"ז חלקו ופסקו דל"ל לברך בבוקר. (כיון דכסות יום חייב אף בלילה להר"ם ח"כ לא הוי ליה שעה פטור כלל. וכן כתב בספר זכרון להגאון מהר"י הכהן). וט"ז כתב מוב לפטור אותה בטלית גדול. וטעין בשכנה"ג שהלריך. כחוב בדרשת מהר"ם מייק היום ביום לא יסלק מעליו הטלית קטן רק יכסה בו בשעת שינה וכשלוש ח"ל ברכה ובזה יוצא מכל הסתיקות: (כ) מזהה ציית. דציית הובת גברת לענין זה שאם נתכסה בגלית אז חל עליו החיוב טעין סימן י"ז:

משנה ברורה

ביאור הלכה

היה בסתמא לכן אמרין דאם נשאר עליו ט"ק עדיין לא הסיו דעתו מן המזהה ובלאו לאו מסתמא הסיו דעתו אבל אם היה דעתו בפירוש לחזור וללבוש מיד אין צריך לחזור ולברך כשלוש מיד אפילו אם לא נשאר עליו ט"ק וכן להפך לא מהני הט"ק וכמו שכתבנו למעלה. ונראה דאם פשט אותו בתוך התפלה אפילו בסתמא הוי כמו שפסע אותו על דעת לחזור וכן אם קפלו והניחו בתוך כיסו הוי כמו שפסע אותו בפירוש ע"ד שלא לחזור: (למ) שלא במתכוין. אפילו למה דפסקין דהסיו טליתו ע"ד להחזירו אין צריך לברך בזה גרע יותר דהא נו' נפלה בלא דעת ואזדא לה מזהה ואפילו נו' נשאר עליו ט"ק לא מהני: (מ) צריך לברך. אפילו אם נח' לובשו מיד ואם נפל ממונו צלמנע תפלת י"ח והחזירוהו אחרים עליו נט' כשסיים תפלת י"ח יושמש בציצית ויברך: (בא) אע"פ שנפלה רובה. הט"ז וא"ר חולקין על זה וגם הגר"א מחדד לדברי הט"ז. ולכו"ע אם נפל מעל כל הגוף אע"פ שנשאת בידו (ס) צריך לברך דאזדא לה מזהה שיעקר מזהה שיעוף הוא בגוף. אם בירך על הטלית ונפל מידו קודם שנתעטף בו והגבירו ולבשו (סא) אין צריך לברך שנית. ואפילו נפסלו אז לצייתו ויהי לו ציית מוזהרים ותקם מיד (סב) ח"ל לברך שנית דכיון שפסעו לא עשה מזהה לא הסיו דעתו (כמו בתפילין לקמן בסיומן כ"ה ס"ב ע"פ בט"ז סק"ב) ומי שלקח טלית להתעטף בו והתחיל לברך עליו וקודם שסיים הברכה לקחוהו ממונו ותפילין לפניו ויכול לסיים הברכה חקב"י להניח תפילין ויאל זיה [הלק"ם סימן ק"ג] והא"ה הסכים עמו להלכה: (מב) צריך לברך. דקי"ל לילה לאו זמן ציית הוא והוי הפסק (סג) ויש חולקין בזה כיון דכסות יום חייב אף בלילה לדעת מקצת הפוסקים וכדלקמן בסיומן י"ח ופסק בנכות להקל ומו"מ נכון לכיון לפטור אותה בט"ג. וכל זה כ"ז שלא פשטו אבל אם פשטו על דעת שלא ללבושו חתך צריך לברך אח"כ כשלוש לכו"מ ומו"מ (סד) לכתחלה אין נכון לעשות עזה זו כדי שיתחייב בברכה לכו"ע משום ברכה שאין לריכה לדעת הפוסקים. היש ביום (סה) שינת הנהרים ומסר מעליו הט"ק יש דעות בין הפוסקים אם זה בכלל היסח הדעת ע"פ מהנכון שבע"פ יכסה בו בשעת השינה וכשלוש אח"כ אין צריך ברכה לכו"ע: (מג) יעשה. טעין בט"ז שכתב דהאי וכן אינו מדוקדק דכזה צריך מדינה למשמש בבקר כשהוא מברך על הטלית: (מד) מזהה ציית. דציית הובת גברת נאז עליו החיוב טעין סימן י"ז:

כלל

שער הציץ

ש' מ"א (ג) משום: (נה) ג"י: (נע) שנסג: (ס) מ"ח: (סא) ח"ל בשם שכנה"ג. וחמיה על כ"כ שלא העתיק רק רהמים דגיו: (כב) חר"ם: (כג) ב"ח וט"ז וא"ר: (כד) פמ"ג: (סה) שכנה"ג בשם הר"ם מייק: י"ד.

מיני בגדים יחוי' משל פשתים לצמר או של צמר לפשתים (ז) בזמן הזה דליכא תכלת מפני שהם בלאים: הגה וי"ח דלא לעשות ציצית (ז) של פשתים כלל (ח) אפילו בשאר מינים והכי נכוז. (סמ"ק סימן ל"ח): ג' דציצית (ט) של שאר מינים אין פוטרים (י) אלא במינים (יא) כגון משי (יב) לבגד משי וצמר גפן לצמר גפן אבל שלא במינים (יג) אין פוטרים: ד' האם הטיל בשלית של שאר מינים קצת ציציות במינו וקצת מצמר או פשתים (יד) יש (טו) להסתפק בו: ה' י"א שצריך לעשות הציצית (טו) מצבע הטלית והמדקדקים נוהגים כן: הגה והאשכנזים אין נוהגין לעשות הציצית (ד) [ב] רק לבגדים (טז) חף צבגדים צבועים ואין לשנות (ט"ז) [ב] י"א שאין לעשות טלית (יז) של (ה) פשתן האע"פ שאין הלכה כן ראו שמים יצא את כולם ועושה טלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית כן התורה בלי פקפוק: הגה ומיהו אם אי אפשר רק בטלית של פשתן מוטב שיעשה (יח) טלית של פשתן (י) [ג] (יט) וציצית של פשתן משיתבטל ממנו ציצית (תשובת הרא"ש כלל ב'):

שערי תשובה

באר היטב

בהג"מ ולקמן ס"ק ב' וס"ק א': [ב] רק לבגדים. עשה ס וקבץ צב"ש ריש במוצאי שבת לעשות טלית גדול מלפני ידיו לכבוד וי"ח לא כחשד פהו טלית לבן ואף בגדים קטן יש מהפדיון דוקא לבגדים ויש לנהוג שלא לעשות שום חשיכה בטלית רק בחשיכה **צב"ש** וכן הסערה שפוסקים למעלה אין לפנות אלא מדבר לבן פ"ט: [ג] וציצית של פשתן. ומ"מ יעשה כפוסט של עור כו' דהב צב"ח דלא גזירה מיבוא לעשות כן בפשתן עמנו בלא גזר וכן צב"ש בעל חושפת שבת כתב בשם גדול אחד שהקפיד על זה והביאם במחזיק ברכה וכתב שאין לעשות כן אפילו בשעת הדחק:

טלית קטן שכלו אמר מלמטה כדי ללכת בו וזהו יתנאה למעלה מ"ח ס"ק ד' וכ"כ צב"ח ח' ס"ק ט"ו דהגהו שלא לברך על טלית של משי אלא מצדק של על צמר ומסירו ולתש של משי ע"ש: (ב) של פשתים כלל. הסעם דיש צמר שגדליו כעין משי ויבואו להטיל ציצית פשתים בטלית של צמר שישבו שהוא משי עיין מ"א: (ג) להסתפק בו. כי אין כאלו מין כקף וגם לא גדילים חששה לך מהם לגמרי עיין ס"א: (ד) רק לבגדים חף צבגדים הצבועים ואין לשנות כלל. וכתב ס"ז מ"מ רחוי למדקדק לעשות דוקא ד' כנפות או טלית לבן כדי שיכא יוצא ידי הכל כשיעשה הציצית לבגדים ע"ש: (ה) פשתים. (ו) וציצית של פשתן. ויברך עליו כ"כ צב"ח ס"א זה בהסכמת הרי"ף והרא"ש והרמב"ם ע"ש. והבאר היטב אשר לפני כתב וי"ח דלא יברך

ביאור הלכה

משנה ברורה

כ"ז פמ"ג. וטליתים הארוגים ממזר ומשאר מינים צבכוכב חוטין של צמר ושל שאר מינים בין בשתי ובין בערב מסיק בספר ארלות ההי"ם דאליהן בזה בחר רוב אם הכוב חוטין הוא ממזר חייב מן החורה חף להמחזר ואל' חייב החורה להטיל השמים של לבן בין ממזר או מפשטים בין צבגד צמר או צבגד פשתים ולהי"א שזכר רמ"א צב"ח דכל מיני בגדים חייבין מדאורייתא אפילו בהם היה זה מזהר לו מן החורה ציצית של צמר ופשתים יחדיו אבל עכשיו דאין לנו הכלל נמצא דאין אלו מקיימין המנהג בשלמותה לא שרי לן בלתי: (ח) אפילו בשאר מינים. העעם י' דיש צמר שגדליו כעין משי ויבואו להטיל בו ציצית של פשתן שישבו שהוא משי ויהיה כללים. ולפ"ז (א) בשאר מינים שאין משי עוד עומדים אחרים עיין צב"ח וכו' וט"ו ולדבריהם אין להחמיר גם בשאר מינים ובשעת הדחק יש לסמוך על המקילין כן כתב צב"ח. ועיין בספר מעשה רב שהגד"ל היה ג"כ מן המקילין בזה: (ב) של שאר וכו'. דין זה קאי יצ' בין למ"ד שאר מינין דאורייתא או דרבנן: (ג) אלא במינים. ואם היה השמי ממין זה והערב ממין אחר פשוט יג' דאין לטלית זו תקנה אלא בציצית של צמר דהוא פוטר בכל הבגדים או בציצית של פשתים יד' במקום הדחק וכו': (יא) כגון משי. וכו' דוקא אם השמי הוא טויו וסור לשם ציצית טו' ובל"א לא: (יב) לבגד משי. ואפילו אם החזיק היה תפור צמר או פשתים או מין אחר אוליין בתד עליון דהוא עיקר הבגד וכדלקמן צב"ח י"ד צב"ח ס"ק: (יג) אין פוטרים. וטלית שהשמי הוא ממזר והערב הוא ממזר או להיפך יטיל בו ציצית טו' של צמר דוקא דהוא פוטר בכל המינים ולא משאר מינים אפילו אם רובו היה משאר מינים דשמי או ערב להוד לא חשיב בגד וכו' צב"ח. ואפילו אם לא מיוצר חוטי הצמר כגון שעירב מחוטי הצמר מעט בשתי ובערב ולא יוכל מקומו היה אפ"ס יצ' נראה דקוב יתר לעשות ציצית מחוטי צמר כי י"א דחוטין חשיבי ולא בטלי. וכמו יתר יח' שיעשה הטלית כולו של צמר בלי הערבות כלל של שאר מינים וזהו יתנאה למעלה. וטלית שהוא מעורב צמר גפן ופשתים אין לטלית זו תקנה אם לא בשעת הדחק יעשה בו ציצית של פשתן וכו' צב"ח ס"ק: (יד) יש להסתפק. כי אין כאלו מין כקף וגם גדילים חששה לך מהם אינם לגמרי ועיין בארלות ההי"ם שכתב דאם עושה שני חוטין ממנו ושני חוטין ממזר שפיר דמי עי"ש מילתא בטעמא: (טו) מצבע הטלית. משום זה אלי ואנוהו ויש מפרשים יט' משום דבעינן בזה ממין הכקף: (טז) חף צבגדים צבועים. מ"מ כ' רחוי למדקדק לעשות דוקא ד' כנפות או ט"ל לבן כדי שיהיה יצ' ידו הכל כשיעשה הציצית לבגדים גם משום דהכריז והצויה כתלג חזיר כל' ומה שפסק הבגד כעין כנפות כנפותות שלנו בשר עיקר הבגד אוליין: (יז) של פשתן. דגזרו חז"ל משום דלא יהיה מוכרח לעשות בו ציצית של פשתן ויש להוסיף שמה כב' יעשה בו ג"כ הכלל והיו חסידים כללים כשיבאם בו בליה שאין אין זמן קיום ההלכה ואף דבזמננו אין לנו הכלל ס"ל כב' דמ"מ אין גזירה בפלוג' ויגררם פוסקים כד' התירו בזה דס"ל דעיקר הגזירה לא היה רק שלא יעילו בו תכלת כדי שלא לבוא לידי כללים אבל לא על חוטי הפשתים וגם דבזמננו דליכא תכלת כה' לא שייך כלל כך גזירה ומש"ה כתב רמ"א בהג"ש דלא אי אפשר בעינן פתח יצ' למסוך עליהם: (יח) טלית של פשתן. וכו' דמותר לעשות כו' טלית של שאר מינים וציצית של פשתן כשאין לו ציצית אחרים כדי שלא יבטל המנהג: (יט) וציצית של פשתן. ויכול לסמוך על המחמירים כז' גם לענין ברכה ופשוט דאם יש לו טלית גדול של צמר יברך עליו ויכוין לפקוד את

שערי הציץ

ט' ט"ז: (י) מ"א: (יא) כן משמע צב"ח נדעת מהרי"ח ובפמ"ג רובא להחמיר בזה אפילו לפי דעת מהרי"א: (יב) גמרא שם: (יג) נלמד מ"א ק"ד: (יד) וכלעיל צב"ח ע"ש: (טו) חס"ד: (טז) עיין מ"א והא"ר מיקל בזה לכתילה: (יז) צב"ח: (יח) מ"מ: (יט) פמ"ג: (כ) ט"ו: (כא) מ"א: (כב) כנמנח דף מ' פור"ט ע"ש בחוס' (כג) ט"ח: (כד) רש"י והרי"ף שם פ' ט"ז: (כה) הרא"ש: (כו) ע"ת וכו': (כז) צב"ח ואל"ה צב"ח: (כח) כתב דהעיקר נדעת ר"ח דאכור לעשות גם ציצית של פשתן וצ"ה דהא"ר כתב דתפסע טלית של פשתן וציצית של פשתן ג"כ הגי"א וכו':

הלכות ציצית סימן י

פ' מנכ"ק שם
ל' מנכ"ק וכו'
בשטור מ' מהי"א
וכשהו' ופרה
וזלוחות חיים נ' כ"י
הקדש עמשים

לחומרא (כו) וחייב (ט) ציצית ואין יוצאין בו (י) בשבת : ז' - קאפ"ה שהיא פתוחה בענין
שיש לה ד' כנפות אם יקבעו בה (בח) אשטרינג"ה (יג) (כט) * לעשותה כשתומה כדי למוטרה
מציצת אינו מוטייל תקון זה אם לא תהיה קבועה מחצי ארבה ולמטה לכל הפחות וגם שתהיה
קבועה למטה מהחגור למען יהיה הרוב הסתום רוב הנראה לעינים דאל"כ יאסר * משום (ל) מראית
העין : ז' להנפיק צריך (לא) שיהיו מרובעות * ולא שיהיו עגולות : י' כשנפת מפורא אפילו של
ארצות המערב שם' ראשיה מושלבים עם כנפיהם וגופם ואע"פ שמתבטא בהם ראושו ורובו פמוד
(לב) * כיון שעיקרה לכסות הראש דכסותך אסר רחמנא (יג) (לג) ולא כסות הראש : יא * יסודר

באר היטב

לפניו וא"ל להלבישן בעיני אחר אין חייבין ציצית לכן נסגו להקל.
ומלבוש שקורין רא"ק שמוצרך למעלה חסותם בגד מרובעת ומונה על
כחולו מחמוריו שקורין קהל"ר פשוט הוא דפטור דדברי לז' מעלה
אין לו כנפות רק כנפות הקהל"ר ומונחין לו קצת מחמוריו ואין זה
קרנות הו"ל ואין השני קרנות שמחמוריו מכוונות כנגד הכנפות שלפניו
עכ"ל ד"מ . וכזה המ"א ומ"מ יראה שמים ועשה קרן אחת עגולה כמ"ס
ב' כסא הזקנים : (יב) ולא כסות הראש . ומה שטעוין עטרה למעלה
לא מפני שציקרה נעשה לכיסוי הראש אלא משום היכר שציצית העליונים
לא יתחלפו למטה וע"ל סימן ח' ס"ק ד' כהבית שהאר"י ז"ל לא היה

משנה ברורה

כי אין לא נקרא בה ד' כנפות וקרוי הדבר שסמך מנכר לגמלא
ועכ"פ לא עדיף מן בגד שהיו פתוח דציצית ואסור לנכר עניו
ואסור לנאם בו בשבת אלא דבר למעלה מן הירידים
והקצב חשוב ג"כ כאלו הוא סקוס ועיין בביאור הלכה : (כו) וחייב
ציצית . אבל לד' אין מברכין עליו : (כו) בשבת . דשם פמוד
הציצית היו כמשי וכלתמן בס' י"ב . ועיין במ"א שכתב דף
לכחולת אסור דלון עשין ספק דרבנן לכתחלה וביס' לה' מן ההפרכות
מסמימים עס הע"מ דמיקל בזה : (בח) אשטרינג"ה . הוא דבר המהבד
לדדי הבגד אחת אל אחת : (במ) לעשותה כסותה . ולכן אין לעשות
בט"ק קרבים למטה מחמור דהוי כסותם (לו) והוא שנכפף מחמור
ראשו הקרבים לז' השני שאינו יכול להסירן אלא ע"י מעשה דבזה
חשיבי חיבור גמור הן לענין כלאים והן לענין ציצית אבל בלא"ה לא
חשיב חיבור עי"ז : (ל) מראית העין . וההולך בט"ק חמיר אחת
[הירדשו רע"ה] : [לא] שיהיו מרובעות . דלון עניול נקרא כהן :
(לב) כיון שעיקרה . (ז) הכין לו ממחלה רק בשביל כיסוי הרגל :
(לג) ולא כסות הראש . (לח) ומה שטעוין עטרה למעלה לא מפני
שציקרה נעשה לכיסוי הראש אלא משום היכר שציצית העליונים לא
יכתלפו למטה וע"ל סימן ח' ס"ק ד' כהבית שהאר"י ז"ל לא היה מקפיד
ע"ז וכן מברכין הא"ר להקל אם נקדע למעלה וכיוצא בזה :

כ"ה : (ט) ציצית . והין מברכין עליו בזה ע"ה מ"א וע"ל סימן ח'
ס"ק ו' מש"ס : (י) בשבת . כ"ל אפי' לכתחלה נמי אסור מ"א דלא
ע"ה : (יא) לעשותה כסותה . לכן אין לעשות בטלית קטן קרבים
למטה מהחגור דהוי כסותה . ובת"ס ס' ר"ז' כתב דקרבים לא
חשיבי חיבור אם לא שנכפפין מחמור שח"ל להסירן אלא ע"י מעשה .
ואפשר דמ"מ אסור משום מראית עין מ"א . כתב הב"י יש לדקדק
במלבושים שלנו שיש להם ב' כנפות סמוך לזוהר וב' כנפות סמוך
לאחר למעלה אין מטילין בהם ציצית והי' הד"מ דמאחר דמלוא ציצית
הוא סימור ב' לפניו וב' אחריו ומלבושים שלנו הם כל הד' כנפות

ביאור הלכה

דכלא העור היה רובו סתום עי"ש ולכאורה יש לדמות זה נחל דקי"ל דאפינו
אם הכגד בעצמותו היה עגול כלי כקף כלל וכנפיו היה של עור אפי"ה חייב
ציצית וזין זה דרובו סתום ופתוח הלא משם למדין כדליתא בכ"י ועיין :
* לעשותה כסותה . עיין בנ"ב כמה שכתב דהוא שנכפפין מחמור וכו'
הוא מהמ"א כסס תפ"ד וק"ה דהר"ם כתב המ"א דאפשר דמ"מ אסור מפני
מראית העין שגדלם כהמות ודבר"ה שהיה ק"ה דבריו עיין בא"ר ובארכ"ה
בסמכיו ע"ה הנ"ל . והסבר דבריהם להקל וכן הגרמ"א בהירדשו הקדם ע"ז
ונפרט למע' שהעיקר בנ"ב כסס הידיו רע"א דהסולך בט"ק חמיר אחת
בגדיה וא"כ כשהוא הולך כה"ר הוא כהנעט י"ל דלא כיו"ד בזה מראית עין
בדואי דהין בזה דדוחר לפי מהבנינו שאין הולכין חמיר בט"ק אחת כהנדים :
* משום מראית העין . שמוע בלבוש ובת"ס דה"ס כהנדים שזכרן פתוח לר"ך
בזהו רוב הנראה לעינים וזה מלומס כדי שלא יחשבו עליו שהוא מברך
לבטלה . כתב בארכ"ה בזה שיש להם ארבע כנפות ולבדש דרך מלבוש וחומר
עליהם בהולכות מהלי ארבע ולמטה אפילו אם חומר בהו"ק לא נפטר ע"י כן
מחויב ציצית אבל אם קובע בזה גוללות כשי הירדשו וקורבן בקרב של קיימת
יש להחזיק אם נעטרים ע"י מחויב ציצית דאפשר דיש לדמותו לכלאים דע"י
קריה נעשה חומר וא"כ בעניניו נעשה מחומר ד' כנפות או לא ועי"ש במ"א :
* ולא שיהיו עגולות . י"ע עד כמה נקרא בשם עגולות דלון כהנ"ל ונזכר
דע"י מעשה שיעגל חודו של הכף תפסר בזה הכגד מציצית דלא יחל עדיף
ריבוע הכגד מריבוע המונח דקי"ל שם בנכחים ס"ב דריבוע המונח וכן
הקדמות מעבד ואפי"ה קי"ל בחולין וי"ח דאם נפסד המונח פחות מעטפה
כזית כשר ולא חזר שם שום ג' מ' בין אם נפסד במקום חודו של קרן או
באר מקום המונח משהו דככל גזווי כשרה ועיין בכוכה דף מ"ה ע"א
בדור"ה שכל הדטעם דלא בטל ממנו עדיין שם ריבוע ח"ך אפשר דיש לחלק
במ"ב ובארכ"ה הולית דאם מתכסה בה ראשו ורובו חייב ציצית מפני כמה קושיות שהקדם על הכ"י והשו"ע ובאמת אין פסוק דכתיב לרבות דברי הכ"ז
כמו שהבאר . א' . הקדם ממה דליתא בספריו [הובא בכ"י] בה שרט למעשרת שאינו מכסה בה ראשו ורובו ובאמת הוא פסוק דה"ס שאינו עשוי לכסות
ראשו ורובו שיערו שיש רק לכסות הראש לז' וכן נראה מביאור בגר"א שהיה בביאורו המ"א דבספריו ואפי"ה לא הבינו בזה של הש"ע ומה שהביא
עוד מהמ"א שכתב כסס בכ"י דמלגתה אין ראויים לציצית דלון ראוי לציצית אלא כסות החפס רוב גופו של אדם נמי ס"ס דדוקא אם נעשה מחלה להיות
חפס רוב גופו של אדם עשאי"ה בזה דעיקרו עשה לכסות הראש בלבד וזמן שהיה בגר"א ראיה ממוכרין כסות עי"ש . ומה שהביא עוד ממה שכתב
ה"א בביאור מעט כסות הראש מכוון דה"ל לאו כסות הוא אפי"ה ביש בו לכסות רוב"ר של קרן פטור עכ"ל ומשעם הוא אם אסר כסות בו ראשו ורובו
של גדול חייב עי"ש אינה ראיה כלל דככל הלכות ציצית לא מצינו חילוק בזה והירבה מצינו בכל מקום דזהו שיעור בגד לענין ציצית וע"ל לא הולך
למשמענו וזה כדליתא וז"ל דלא נקט סהר ר"ר דבר הכהן נקט . גם מה דהקדם על מה שכתב הכ"י דלכא"פ אפילו אם מתכסה בה ראשו ורובו פטור
מברכין הו"א גזא שהביא בכ"י דחייב אחת המלגתה של בני ארצות המערב ובכ"י הקדם קיומה זו ס"ל"ה ובאמת ג"ל אינו דעיקר כמו שחזק בא"ר דהכונן שם
בו כדי לכסות הכל הוא אינו מכסה אפי"ה וכן הוא בביאור בגר"א הארוך לפי דברי ה"א ע"ש ובהנהגה דהוא הכה"ס ומה שהקדם בארכ"ה ע"ז דלא כאן
בשאלתו כטאר בלר בביאור דלפניו מכסה א"ע פטור פשוט דזה כתב לפי מסקנתו בהב"י דבני ספרד של ס"ל קב"פ"ה והוא פוסק בחיובו מזה שכתב
בספר"א . והסודא להחמיר ועש' הק"ר א"י : * מורד שחמיר וכו' פטורים . עיין במ"ב והטעם לזה כתב בכ"י שיעקב בנחל הסודרים כסס מחלה הוא
כדי להשתקף בהם כפיכות הראש מפני הקור לעשות לו על הראש בזה המ"א וכן נראה בזה הראש כהחיות בגד בעת שהוא עולה לקרוא בתורה ולכן
אף שזכר סיום הוא מציאה על הנוף שזכר ה"ל כסות ראש ופטור ועוד י"ל שיעקב בנחל הסודרים כסס הוא להשתמש בהם לנחם דברים לחגור בהם

שער הציצין

(לד) לבוש וע"ה : (לה) א"ר וזהו שלום וארכ"ה וגר הח"א ממד להקל : (לו) מ"א ותפ"ד : (לז) מציאור בגר"א : (לח) ע"ה

שנותנין על הצואה במלכות א"י שנקרא בערבי ש"ד וכן בוק"א שהיו נותנין בספרו על כתפיהם (לד) פטורים: י"ב סמלבושים שבמצרים הנקראים גוחא"ש וכן מינמוג"י ודואלמי"ש וקאפמאני"ש ודריני"ש שבחורמה (לה) אע"פ שיש להם ד' כניפים פטורים: (הק) וס"ה מלבושים של גיליות בני עמקו וספרד (לו) * הולין ואין כמשים עישן שהיו (ג) שנים למשים (לו) וטנים לאחרים מנזיקים (ז) כנגד זו פטורים (בית יוסף לפי סדרת מהרי"ק):

לא דיני חומי הציצית. ובו מ"ו סעיפים :

(א) אֲהַחֲזִיץ צָרִיד שִׁיחִיו (א) [ב] שְׁוִיץ לִשְׁטֵן: (ב) וַיֵּשׁ מַחֲמִירִין אֲפִילוּ לִפְנֵי לְשׁוֹן וְהַכְּהֵנָה
(ג) לִסְקֵל בְּנֶפֶס (ד) מִרְדָּכִי וְאִגּוּלָּה כִּי כִּגְ (ה) בְּשִׂיאָמֵר (ו) בְּתַחֲלֵית

באר היטב

מקפיד ע"ז (ג) ב' לפניהם. ואזיהו אנשים מקפידים חתם ה' מהסגין
מורד ששפיעד רז ואזיהו מכסה כלל רז הצהר וכוונתו שיהיו ב'
ציות לאחריהם אין זמן המובחר כלל אין כלל כיסוי גוף אלא
כיסוי ראש ויורק טוב כמנהג ההוגרים שהיה מפקסן בזה הענין
באופן שחב' לאדריס ידוע ה' מהנינים לפניהו והוא לאחריו כ"ז
ונתפצות בזה יעקב סי' א"ב ב"ב ע"ז

(ב) טוויין לשמן. ואס כאן חס"ו וגדול עומד ע"ג טוין

וְהוֹדוּ כֵּן טוֹבוֹת דַּעְתוֹת אֶם פִּקְדוֹנֵהוּ לִקְדָּמָה וּבְדַבְרֵי הַסְּתָקוֹס נָחָם: [א] י"ג
עֲבָדֵי עַם וְהוֹדוּ בְּחַבְתּוֹ יוֹם יַעֲקֹב אֶל כֻּלָּם עֲבָדֵי בְּלֹא רֶחֶם בְּנוֹף
וְהַסְּתָקוֹס רַק עַם שֶׁהַמֶּלֶךְ הִקְדֵּם שֶׁבֶן וְהָרַם עוֹלָם הַחַיִּיד כ' י"ח
וְהַחֲבִיב ע"י שְׂכוּרֵיכֶם כ' וְהָאֵל הוּא אֶל רֶחֶם בְּנוֹף הַכֶּהֱן כ'
וְהַסְּתָקוֹס ע"י יוֹם עֲמִיקוֹת לְשׁוֹן הַסְּתָקוֹס מִמֶּם וְהַסְּתָקוֹס אֲדוֹם שֶׁנֶּגֶד
מִמֶּם כִּבְתֵּי הַבְּהֵמָה הַחֲבִיבִים י' וְנִבְנוּ כ' שֶׁמִּחֲלֵהם שְׂמִינִי כ' הַלֵּוִיִּם אֲדוֹם
וְהָאֵל כ' כִּרְכִּיז כֶּהֱן הָאֵל שֶׁל עֲלֵיָה כ' וְהוּא אֶל עֲדִיק עַם שֶׁלָּא יִשְׁוֶה גִּרְדִּין
עֲדִיק עַם שֶׁמִּחֲלֵהם י"ח וְכַמֵּנָה מַגִּיד עֵינֵי מ"ל כֹּהֵן הַכֶּהֱן כֶּהֱן שֶׁבֶן
וְהָאֵל רַק (אֲדוֹם עַם) כ' שֶׁמִּחֲלֵהם עֵינֵי מ"ל כֹּהֵן גִּרְדִּין וְהוּא יִשְׁוֶה גִּרְדִּין

מכאן דא מיד דעמא ברעם מהויר ב' ציונות לפניו והשמש שיהיו נגריים ב' אלו חשב' כיון שאין נגריים בקבע רק ע"י מלווהו שמחזיר ב' ב' נגריים לעמיתים שלא בקבע ב' ע"ס. ומ"ס ברי' שם בשם האר"י ש"ס סוד יחזיר חשב' ציונות לפניו כבשע ק"ס ש' דברי הלוקים בענין נגריים כן. וגם מ"ס ברי' שם שם לובש פ"ת במנחה בהעשית או בשבת במנחה יהיו כולם לפניו ע"ס הסוד הוא נקבל אך לא נחזיקו וסוגיו כן :

[6] מווייזן למען. פאר'נאכ'ס דערט דער "ח"כ בדעת דער" באט'פ בהקטו אינו בו י"ג רק הווא קו דעת להבין מה שזה אומר לו געשט כאבר לוס סדק

ביאור הלכה

[illegible]

וְכִי יִשְׁאַמְרֵךְ בְּהִילָלָה הַטּוֹיִיָּה. עֵינַי בְּמִ"ב הַטַּעַם מִכּוּס וְכֵל הַטּוֹשָׁה וְכו' .
וְכִי אֵל יֵאמֹר שֶׁכֵּל הַטּוֹיִיָּה שִׁטּוֹן יִהְיֶה לִשְׂם לְעֵצִים בְּדֹאֵי דְמַהֲבֵי

[illegible]

(א) ההוֹטוּן. לשון הרמב"ם המוצא חושי זיוֹת בשוק אֶלְלוּ פְּקוּדִים וְתוֹרִים פְּסוּלִים דְּמַרְחָ אִינִים נִשְׁפוֹת מוֹטוּן כְּעִין זִיזִית וּ"כ שֶׁמֶל לֹא נִשְׁפֵּה לֶשֶׁם זִיזִית. והמ"ל הולך וגם כִּבֵּד כֶּבֶד הֶרְמֵבִים כִּבְשׁוֹת הָרֹד חֹר דַּ"כ עֵלִי הַמ"ל וְהֶרְכָּל בְּיִתְרֵיָו כִּסּוּן (א) לִכְבֵּד דְּרִדּוֹן כּוֹס הֶרְמֵבִים שֶׁמֶל שֶׁכֶּה בְּרִשְׁמוֹ עֵינִי" (ב) טוּיִן לֶשְׁמֹן. (וּבֹא ה) דְּרִדּוֹן דְּבִיזִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ לֶשֶׁם מוֹכֵךְ (ג) לִכְבֵּד בְּיִטּוּן. דֵּמָה דְּרִבּוֹי תַּעֲשֶׂה לָּךְ הֵיטוּן מַטְוִיָּה וְאִילֵךְ שֶׁלֹּא הִיא עֵינֵךְ פְּשִׁית הַגְּדִילוֹת וְעֵינִן בְּכִרְיָהָ בִּשֶׁם מַהֲרָ' מִכְרָשָׁה שֶׁמֶסְכִּים לְדַכְחֻלָּהּ (ד) לְהַחֲמִיר לִנְפֹךְ לֶשֶׁמָּה (ד) שֶׁמֶסְכִּים. בְּיִטּוּן (ז) לֹא תִשְׁכַּחֲשֶׁה בְּעִמְלָם אֶפְסִילוֹ דְּבִדְבֵד 'וּל עֵינִי מְהִי תִשְׁכַּחֲשֶׁה וְעֵינִן נִצְמָן ל'כ' ל'כ' וְיִשֵּׁם לְהַחֲמִיר דְּרִבּוֹי עֵינִי שֶׁסִּי (ה) כִּסּוּן. וְהִי זִזָּה (ו) אֶפְסִילוֹ יִנְיֹמֵם אֲחֻרָּהּ דִּשְׁמֵחָם לֹא תִשְׁכַּחֲשֶׁה לָּךְ דְּלִי תַעֲשֶׂה 'וּל רָשׁוֹנוֹת עוֹשֶׂה

שער הציון

(ג) פ"ו (וכנשי סרד : ט) פח"ז : ב) פמ"ג וכגר"א : ג) פמ"ג וכן משמע השבת ז"ל ע"ה :

הלכות ציצית סימן יא

השמונה * אין פחות (ד) [ג] (יט) מד' גודלים י"ב גודלים (כ) * הוכן נוחגין מלמעלה אין להם (כא) שיעור: (הגה ואם עשאו ארוך יותר מדאי * יכול לקצרו ואין בזה משום טעם ולא מן העשוין) (מרכיב כ"ק) * א' מהחושבים (בב) יהיה * יותר (ה) ארוך כדי שיכרוך בו (בג) הגדיל: (הגדיל היינו החלק מהציצית שאינו ארוג): (הגה ושיעור המזכיר יהיה ציצית (כד) לאחר שנקשר מלמד מהשמונה על קרן הכנגד) (ספרת צ"י) ה (כה) כאין עושין הציציות מהצמר הנאחז בקוצים כשהצנן רובצים ביניהם ולא מהנימין הנחלשים מהבהמה ולא משיורי שתי (כו) שהאורג משייר בסוף הבגד והטעם משום ביזוי (ז) מצוה: * לאם עשאו * מצמר גזול פסולים לכתוב ועשו: (כו) להם משלחם: הגה

שערי תשובה

ובפרט אם הם עזורים יפה דלא שכיחי שיתפרקו: (ד) מארבע גודלים. ומודדין במקום רחב באמצע גודל. מרכיב ד"מ מ"א ע"פ: (ה) ארוך. י"ל דאם אחד אינו ארוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קצת כריכות מחוץ ה' וקצת כריכות מחמת השני כי בזמן התחלת היו עושין קצת הכריכות מהלכות וקצת הכריכות מבין מ"א: (ו) מזה. ואפי' דיעבד פסול ט"ז. לכאורה קשה דלפי' דהטעם הוא משום ביזוי מצוה לא מקשה הש"ס מירי מהא' לבי' שבוכה דף ט' ע"א ויש ליבש ע"פ הנוהג של הגמרא שם אלמא דבעינן טויה לשמה וכו' ומוהב ליה שמואל דלא כלפשי' שם ע"פ וד"ק. וזה יתורן קושיות הפוסקים למה פסק הרמב"ם כשמואל לגבי דרב משום דלפי

משנה ברורה

ט"ז: (יט) מד' גודלים. ומדידת הגודל בכל מקום (ז) הוא של ארבע ביזוי. ומודדין אותו בפרק העליון (ח) במקום הרחב באמצעו [ועיין בשע"ת] ועיין במ"א ובש"ך רע"ב שהביאו בשם הרמב"ם דשיעור גודל הוא כרוכב ז' שעורות זו בצד זו בדיוק כפי האורך ב' שעורות כריות: (ב) וכן מנהגין. וכן פסק הלבוש וז"ל לא יפה עושין המוכרין שמתאמצין במדה ארוכה וקרוי הדבר להיות כרסא לבטלה כי אף דמן המורה די בכל שהוא מדרבנן בעינן שיהיה י"ב גודליו אחר הקשירה מלמד מה שמונה על קרן הכנגד ויש להזכיר על כך [פמ"ג] ועיין בבה"ל: (כא) שיעור. ור"י היה יט' מזה לעשותו ארוך יותר כדי ששם יפסק קצת ג"כ ישאר בו כשיעור: (בב) יהיה וכו'. ואם אחד כ' אינו ארוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קצת כריכות מחוץ אחד וקצת כריכות מחוץ השני כי בזמן התחלת היו עושין קצת כריכות מהלכות וקצת מהלכות מלבן. וזריך לראות כא' שישתירו בכל החוטין ארכן י"ב גודליו אחר הפריכה והקשירה כמו שכתב רמ"א ואפילו זה החוט הארוך אחר שיכרוך ישאר י"ב גודלים: (בג) הגדיל. קראו גדיל על שם העתיד שנטעם גדיל אחר שגנדר עליו וזהו שכתב רמ"א אה"כ היינו החלק וכו' ר"ל שמחלה הוא חלק בלא גדיל ואריגה ועי"ז הומו נעשה גדיל. יד אפרים: (בר) לאחר שנקשר. ומשום כב' הקשירה שעושין בגדיל מתקצר ובעי' אכזב יחירה דהיינו י"ב גודליו מלמד מה שמונה על הכנגד (ג) ואפילו דיעבד מוכב והעולם מקילין בזה וראוי לחמוס בדבד: (בה) אין עושין. ואפילו דיעבד פסול ט"ז [פמ"ג]: (בו) שהאורג משייר. אין להקשות דכל"ה יש פסול דלא נקוו החוטין לשם ציצית יש לומר דמירי אפילו היכי דמתחילה סווי החוטין נכשין וציצית ואפי' ארג מהם בגד ואפי' פסול משום ביזוי מצוה [פמ"ג] ובספר המאור כתב הטעם משום דבעינן הכנה מין כף ואין מינים הללו ראוים לעשות מהם בגד שהם פסולים למזר ואין בגד נעשה מכחוקן עכ"ל ואפי' כל מיני למר שסם גרושין שאין בגד נעשה מהם פסולים לציצית [מ"א]: (בז) להם משלחם. נראה פשוט דה"ה אם לקח הציצית בהקפה והמוכר עייל

ואפי' כפי עשי מעשה טוב מאלוהים שם שזונה חוטין דקים בכל חוט שם ס"ד בכל כף אין מוחין בידו: [ג] מד'. טכ"ט ועיין במ"א בשם דק כינוי שהתוספות פרק החלכות נספקו בדבר. ועיין בח"ס סימן ל"ה ס"ק י"ד שם יליך לחומר. ועיין בבית אפרים על טריפת הכרסא שם שני פסקים בדבר אם לשער במקום הקצר של הגדיל או במקום הקצר של הגדיל. ועי' בקוטרם הסבוכות באורך כשישבו מזה"מ שבמימיו הלכות משפטים ויש נבחר דבעינן דבנק אפרס להקל בספק זה ונ"מ בטלית שאינו של גמרא ופסחים אלא של שר מינים שדעת כמה פוסקים שאין חייבין אלא מדרבנן יכול לסמוך אפי' שאין שם י"ב גודלים כשנמדדו במקום הרחב רק במקום הקצר או במקום קצר אם הוא שטח הדק ואין לו אחרים וכשידמנו לו ארוכים מהלך יסיר את אלו ויקשור הארוכים תחתם. וגם למ' בספק זה לענין

ביאור הלכה

לכ"ס לקמן בסוף סימן י"ב לענין קשירה ע"ש: * אין פחות וכו'. עיין ביבנה שכתב דמן התורה אין שיעור לאורך הציצית רק שיהיה בו גדיל וענף רק שהיה נמוך לנו שיעור משום נוי ציצית למר בארבע וזמר ב"כ כן ביאר הח"א את דבריו ועיין בח"א שמלמד לומר דע"פ כדי ענינה הוא מן התורה ע"ש: * וכן מנהגין. עיין במ"א כמה שכתבנו בשם הפמ"ג מוכח מזה שהוא סובר דשיעור י"ב גודליו לדעת זו הוא לעיכובא וכן כתב בבב"א בזה"ש כ"א וכן משמע לקמן בסיומן י"ב ס"א ובביאור הגאון מהר"ם בענין על המדרבי בלכות ציצית מהפסק בזה ע"ש ובחזקת פ' שנה משמע ג"כ קצת להקל בזה דיעבד וז"ע לדינא: * יכול לקצרו. אפילו אם הענף היה קודם הקצירה הכרס יותר משני שלישים מן הגדיל אפי' לא מיקרי זה מן העשוין כפסול כיון דאין זה לעיכובא דיעבד וכדליתא לקמן בס"ד במ"ב ב"ס העוסקים. ארס"ה: * יותר ארוך. ודיעבד לאורס אין להחמיר בזה אם לאחר כריכת ההוליא ראשונה וקשירה היה בו כשיעור דלא גרע זה משהיה נקטס אז לגמרי זה החוט דכבר לכו"ט דהוא גרדויה הציצית וכדלקמן בסיומן י"ב. ולפי' מה שכתב רמ"א דשיעור זה לרף להיות אחר שנקשר ור"ל כל הקשרים כדמשמע בב"י הוא רק לכתחילה דדיעבד די אם רק לאחר קשירת ההוליא הראשונה היה כהחוטין השיעור י"ב גודליו אף שנתקצרו אפי' ע"י שער הקשירות לא גרע מגרדויה דקי"ל לקמן בספ"ד ומשמע י"ב כסכר ראשונה. ועיין בפמ"ג שהבאתי את דבריו במ"ב בס"ק כ"ד ומשמע מסמימת דבריו שיפוך דברי ואפשר דסברתו דכ"י שהוא עוסק עדיין במצוה לעשות גליוס גדיל אף דהוא רק לכתחילה מיקרי עדיין בלא גמרה המצוה ולא נוכל להקצר עשה על הציצית שם גרדויה וגרע זה ממש אם היה עובד רק חוליא אחת ואח"כ נקטע חוט אחד. ודמעות ראייה לזה מהא דאמרין שכתב ק"י ע"א כ"י שהוא עוסק במילה ככתב חוזר אפילו על ציצית שאין מעכבין פירש על ציצית המעכבין חוזר על ציצית שאין מעכבין אין חוזר וכן היה הוא לענין להקל וז"ל הכל לענין להחמיר וז"ע למעשה. ודע עוד דאם היה כדרך ואין לו ציצית אחרות כ"א קצוות מי"ב גודליו יוכל לסמוך ע"י המחבר דמיקל בארבע גודליו להטילם בגד וללבוש ונכרת לפי מ"ב ככנסו דמס"א אין שיעור לאורך הציצית ממילא אין עובר על מ"ע דציצית בכל גזויה ואין לו הפוסקים דמקום שאין נמצאים ציצית אין עובר על טעם דציצית אף לענין כרס י"ב להחמיר לפי מה דזכרנו כדעם שיהיה דלרף י"ב גודליו כן מוכח מהפמ"ג אף ג' במ"ז ובחידושי רע"א בסוף סי' י"ב ע"ש ועיין מש"כ לעיל בשם הגאון מהר"ם בענין ז"ל:

* אם עשאו וכו'. עיין פמ"ג שכתב דה"ה אם גזל טלית והטיל בו ציצית משום מ"י לא קיים מצוה ציצית ע"י לבישה זו (וממילא דברכו זו) וזהו שכתבנו בגדו שלם לו עזורים או נמסר לו במתנה אם מחויב להחזיר וס"ל לענין ענינים: * מצמר גזול. נסתפקי רבי שגל יציצית מהניחו

שער הציצית

(י) ארס"ה והוא ממוחזק מ"א ע"ב בענין של כל וכו': (יה) פמ"ג במ"ז אוח ח' כתב דכן קי"ל להלכה ע"ש: (יט) מ"א. (כ) מ"א. (כא) פמ"ג: (כב) מ"א: (כג) פמ"ג: (ד)

כא באר הגולה

שערי תשובה

שלא ירחיק הנקב מג'

סברתו וגירסתו לא מותיב אלא מרשומה' ומדחיו נשמח' דהלמוד' סברה לאוקמי סברת צ"ה דהלכות כוונה כשמואל ש"ה דהלכה כשמואל. ש"ן בצעל המור שם ובמנ"ה ס"ק ט' ובספר י"ז אהרן ס' י"ד דבצ"ה שם ודוק: (א) כשרים. משום דקנא' בימות ופיוני חסס. וט"ז חלק ט"ו וספס דפסול משום דהוי מזה הבאה בעבירה ע"ה. ועיין ח"מ המהדר י"ז אהרן על ר"פ י' (ועיין כספר ח"הו דמה כמה קטיות על ח"י צה הענין) (ח) סימן תרמ"ט. דפס דאין יכול לצרר עליו: (ט) דלא הדרי בעיניו. ואם שאל

ביאור הלכה

וּבְכֵן אֲזָנֵי זֶה אֵינוֹ רוֹאֶה לְשֹׁם לוֹ דְּמִינָה אֵינֶם עָלוּ כְּדֹחִילָה בְּחוּצוֹ
מִשְׁפָּח בִּי ק"ע ע"ש וְכֵן כִּי הָיָה בּוֹנֵה א"ל לֹא מִן הָרֶוֶן בְּהִינִיָּה
וְעִינֵי בְּכָל: (כַּד) וּדְחָק וכו' . וְהוּא (כַּד) אֲפִילוֹ יִחְשְׁבוּ הַכְּעִלִים
כִּפְּלוּ דִּחוּם לֹא קָה וְהִפְקֵאוּ אֶל לֹא הִי הוֹטִינִי שְׁוֹרִין וְהוּא שְׁוֹרִין
כָּל מָקוֹם לֹא חָשִׁיב ע"י שִׁנּוּי לֹא נִשְׁתַּחֲוֶה שָׁמַיִם ע"י [פִּמְלָג]:
(כַּב) שְׂגֹל הוֹטִינִי וכו' . עִינֵי בְּכָל סָק"י וּלְדַבְּרוֹ הִנֵּה זֶה חוֹלֵק
לִּפְנֵי הַמַּחֲבֵר דֵּל דִּקְרָא מִיַּעַן אֲפִילוֹ אֵל עֵשֶׂה הוֹטִינִי מִלְּמַד הַגִּזְלוֹ:
(ל) נִשְׁתַּחֲוֶה . הִנֵּה בְּנֵהָרָא דְּהִיירִי הִרְמָא הִיכִי דְּהוּי יִחוּשׁ ג"כ וְקִרְיָא
יִחוּשׁ וְשִׁנּוּי הָשֵׁם דְּמַעֲיָקְרָא אֲמַר וְהַסְתָּא חוֹטִינִי אֲבָל הִרְמָא כִּבֵּה
דְּמִדְחָסָה הִרְמָא מִשְׁמַע דֵּס"ל אֲפִילוֹ קוֹרֵם אֲמַר כִּבֵּה דְּמִרְמָא כִּשְׁנֵי
מִשְׁמַע וְכֵן מִשְׁמַע הַמְּבָרָא בְּיִבְרוּרֵהּ דִּקְדַּעֵט הוּא מִבּוֹשׁ שְׁנֵי מִשְׁמַע
ע"ש . וְהֵם גִּזְלֵי חוֹטִינִי וּמִכְרֵן לֵאחֶר לִפְנֵי יִחוּשׁ לֹא יֵאָחַשׁ הַשְּׁנֵי בְּהִינִיָּה
כִּשְׁנֵי שְׂבוֹת כֻּלָּא יִחוּשׁ לֹא קָה וְלֹא קִרְיָא בִּיָּה וְעִשׂוֹ לִסָּק [פִּמְלָג] וְהֵם
אֲחֵר שְׂבָה לִפְנֵי הַשְּׁנֵי יִחְשְׁבוּ הַכְּעִלִים עִינֵי בְּכָל בְּכִי' שְׁתֵּי סָג"ב דִּקָּה
דְּעוֹת שָׁמַיִם . וְהֵם יִחְשְׁבוּ וְהֵם כִּבֵּה מִכְרֵן קָה הַשְּׁנֵי אֵל הַיִּלִּינִי וְהֵם
לְעִנִי בְּכַהֵם מִשְׁמַע מִהֲמָא בְּסִימֵן תְּרַמ"ע סָג"ב דְּיוֹכֵל לִבְכֵּךְ בִּזֶּה וְהֵם
לִּפְנֵי מִלּוֹה הַכֹּהֵן עֲבִידֵיהֶם כִּיּוֹן שְׂבוֹת לֹא גִזְלֵי וְכֵן סָקֵם הַמִּלִּינִי
הַסָּקֵל אֶחָן הַפִּגְרָא שֶׁם בָּשָׂה לְעוֹשֵׁי מַחֲמִיר בִּזֶּה וְגַם כִּיּוֹן בְּסִימֵן כ"ה
וְהִבְרָא שֶׁם מַחֲמִירֵי שֶׁם (לֹא) לְעַשְׂתוֹן . רַל לְהַטִּיל הַיִּלִּינִי
בְּבִדְדוֹ שְׁמוֹס מִלּוֹה בְּכֹהֵם עֲבִידֵיהֶם וְעִינֵי בְּכָל: (כַּב) סִימֵן תְּרַמ"ט .
בְּבִדְדוֹ שֶׁם לִדְוִי יוֹכֵל לִבְכֵּךְ עָלוּ וְעִינֵי בְּכָל וְכֵה"ל (לֹא) חוֹטִינִי
שְׁוֹלִינִי . מ"ל כִּל שְׁוֹן הַמִּשְׁמַע שְׁמִיחִיר לִי אֲחוּרֵה דְּכִיּוֹן אֲבָל שְׁוֹן הַלּוֹהֶה
לְהוֹלֵה נִחְיָה וְלֹא חוֹטִינִי שְׁוֹלִינִי מִכְּתַמָּה הוּי הַלּוֹהֶה וְקִרְיָא בִּיָּה
וְסִימָה: (דָּר) וְכִדְרִיָּה דְּמִי . אֲבָל אֵם שְׁמָלֵם לוֹ אֲדַעֲתָא שְׁמִיחִירֵם
עָשׂוֹן לֹא יִבְכֵּה עֲלֵיהֶם דִּי"ל . הַסְתָּא אֲבָל לִלְמַלְכָּה אֲחִירָה אֲבָל אֵם
הַסְתָּא לִינִי מַחֲמִירֵם כִּיּוֹן שְׁמֵן שָׁם שְׁוֹרִים וְסָקוּסִים מוֹחֵר

דאן גא ע"י בטויים וטטוים מן הכאוס דהא בעינו טוים לשמה ממולא ב
 הכים ג"ה דאסור להתחנא בסטיל סליות בגדו אך מטעם אחר דהרי
 בשם ה"ל כיומן תרמ"ט] ולא עדיף משומע ואין מדבר דליוו רשאי לתקון
 ד"ה המג"ל שם בתירוול על ספא דאוונכרי אם יאוס יאוס עם שניו בשם
 (אכן טעריה רח"י כסיון תנ"י ומדברי הגר"א בסיון ע"י בשם שטרנא
 לך דאן דכג"ה געניינו לז מונה בדברי א"י יאוס וטוים כש יאוס דהא
 מוים ג"ה בדיאד שבוו וכבר דאפלו אחר יאוס וטוים השם וטוים מעש
 וטוים רשוו אסור לכך ובכד"ה מולאיו ע"י שכה בדיאד ד"ה דע"י
 שח מוים של שוחפין וטוים בגדיו בעינו ע"י אפס דהיו וואל ג"ה דלול
 לקון בסי"ד פ"ס לענין טוים של שוחפין ויש לחלק דלעי מאי דפסקין לוי
 ועיין הוב"י סוכס כ"ו ע"ב ד"ה כל הנהגה ועיין בפוסק דף ע"א פ"א בכה
 בשם הררעה נמי למאס אסור נילית דכחד משהד מההיכוס געמרת בכה
 שפ"ה בדיאד וטוים מלמס ארבעין תעסע לך מולא אכל מולו כהם מחזירי

(בד) מוכס מנ"י ועיי' כנ"ל אור כלכם :

שנאמר על הכנף ואם היה למטה ממלא קשר גודל היה תחת הכנף: הנה ומודרין זה (יד) (מז) ביושר צ שם ק שיר ולא כלכסון מן הקרן (כ"י) יצאם היה רחוק מהכנף מלא קשר גודל (מח) * ונתקו (מט) מחוטי הערב * עד שלא נשאר בו כשיעור כשר כיון שהיה בו כשיעור (ג) בשעה שהתיל בו ציצית זה: הנה ונהנין לעשות (טו) אימרה סביב הנקב שלא ינתק סס ויהיה (נא) פחות מכשיעור וכן עושין אימרה בשפת הכנף למטה מהא עממא: (כ"י) כשם סמיק וכל (נו) (נב) קיש אומרים שבתוך (עו) רוחב הכנף (נז) אין לו שיעור וי"א ישרין רוחב הכנף כדן האורך ונראין דבריהם: י"א שאם הגדיל (נד) שקורין אורלייזא (נ"י) (נה) הוא רחב * לא יטיר בו הציצית ואם התיל בו פסול דעל כנפי בגדיהם כתיב וזה אינו נחשב מהבגד מאכל עולה הוא לשיעור מלא קשר גודל ולהרחקת (נו) ג' אצבעות כיון שהנקב בתוך הכנף * וטוב שימדוד קשר גודל (נז) בלא הגדיל

שערי תשובה

עכש"ע ומ"ש כשם גינת וורדים ע"ש שכתב ד"ש לומר כיון שבשעת עשיית הציצית היה חל עליהם איסור כלאים אפשר ששם הפסול גם על הציצית וע"י השליטה נתקנו והט"ל תולמ"ה לכן יש להחמיר לתכנתם ודיעבד יש לסמוך עלית זה משום תעשה ולמ"ה עיון בתשובת גינת וורדים תי"ד בסופו עיון מ"ש המ"ו ס"ק ט' על הכ"י. והמחבר בני חייל הליץ בעד רבינו כ"י ע"ש: (טו) אימרה. כתב הכ"י אפי' מלאי של עור ויכל להניח סביב הנקב: (טו) רוחב הכנף. אורך הכנף קרוי מה שמתעקף בו ורחבו היינו קומתו מראשו לרגליו: (יו) הוא רחב. עיון בני חייל וביד אהרן: (יח) בלא הגדיל

ביאור הלכה

למטה מכשיעור וכו'. עיון במ"ד כמה שכתב שמקום הנקב יהיה למעלה מקשר אגודל כן משמע מלשון הטור ומח"ס"ן בן חביב שהובא בכ"י אך מלשון הרוקח שהובא בכ"י ב"ד"ה כתב הרוקח נראה וכו' משמע לכאורה שהוא סובר דל"ס הציצית היו בהשלמת קשר אגודל בלוי"ס אף שאינם למעלה ממנו כשר דנקב הציצית יכול להיות בתוך השיעור אך שלא יהיה למטה מהשיעור ומש"כ הרוקח ברוחב ג"ל דרוחב וקצת משמע דכדברי הכ"ח שהוא סובר ג"כ לדינא כמו שכתבנו ע"ש ה"טב ב"ד"ה ויעשה נקב באורך הטלית וכו' בא"ד וכן מובא בלשון הרמב"ם שכתב ומרחיק ממנה לא יותר על ג' אצבעות ולא פחות מקשר גודל ומכנים שם ארבעה חוטים וכו' הרי דלכא"ה מה שכתב הרמב"ם ומכנים שם קאי אחריו ימלאו שיטורים הללו אך מדברי הד"מ משמע שהוא מפרש דברי הרוקח לענין אחר ע"ש והוא דוחק גדול בלשונו וגם מדברי הכ"י משמע שהוא אינו מפרש כד"מ דל"ס היה ליה להב"י העתיק דברי הרוקח לרמן לשיעור השעור והוא אדרבה כתב בפיו"ק מזה שם שלא מאל דין זה מובא בשם מקום אלא ודאי דהב"י אינו מפרש כדכדכ"י אך לתתלה בודאי יש לומר בזה שיהיו מונחין החוטים למעלה מהשיעור לשיעור קשר אגודל משמע מהפוסקים דהוא דאורי"ו ולענין כמות שפוסק בא"ר אך לענין דיעבד כ"י בזה: * ונתקו מחוטי הערב וכו'. עיון במ"ד שכתב דאפי' נעשה זה תיכף אחר חוליא הראשון והקשר ש"ג והוא נלמד מבסמך ס"י דבזה מתכשר הציצית ומה שכתב הפמ"ג בא"ר בסוף סק"ג לענין קרע שנעשה דמסתפק שם אי עשה הוא קשר גודל או חוליא ג"כ ר"ל דשמה ה"ל כה"ט דנקשר גודל הוא ג"כ מתקיים בזה שם גדיל הוא רק מדרג ספק זה לענין קטן דאלו החיוב לציצית הוא רק מדברנן כדמוכח שם להמשיך אבל לענין גדול פשיטא ופשיטא דנקטין כדוב הפוסקים וכמעט כולם דדוקא עם החוליא ובלא"ה לא נפיק מן התורה ולפי הנראה לא היה בידו ספר ע"ת רק מה שהובא ממנו בפוסקים כי עורכי ד' שהשגתי ס' ע"ת וריתיו בו שפירש בדיוא דהקשר עם הכריכה שניהם דוקא הוא מן התורה אלא לענין תעשה ולא מן העשוי ס"ל כיון דכל אחד מיניהו מעבד לר"י ויהיו שניהם עשויים בכשרות וכן ס"ל להבוס ע"ש ופ"י ע"ש עם חשיבה לכו"פ לר"ך דוקא חוליא עם הקשר ועיון בא"ר בס"י זה שהביא דברי הלבוש במש"כ דקשר א' סגי מדאי' הובא בתוס' שם ד"ה קשר או כפירוש הכ"י שכתב"י שהיה הקשר שאלו עשויים א' קודם החוליא הראשונה וא' לאחר החוליא א' מזה נלד הוא מה"ט אלא שאינו עשוי שניהם מעט ספק שמה הלכה כפירוש הב' שכתב"י מנחות ל"ט ע"א וכן הובא בדאורייתא וכן מוכח מה"ט דזה הוא דעת הלבוש וכן מוכח ע"הם מדאורייתא וכן מוכח מה"ט דזה הוא דעת הלבוש וכן מוכח שם דא"ר בלא כאל * עד שיהיו עשויים כדכדכ"י שכתב"י שיהיה הקשר שאלו עשויים לא נשאר דא' כנף * וטוב שימדוד וכו'. כנף בלא ה"ס

שער הציצית

(ט) בסמין ע"י ככ"י (מא) עיון בכה"ל: (מב) לבוס: (מג) ש"מ ונכוס: (מד) שלחן שלמה: (מה) ג"י: (מו) מ"א: (מז) ח"א ו

אג שעולים כלם מ' כבנין ה' אחד שעולים ל"מ ועם השם הם מ'. וינהגו לעשות (כס) (עא) בסוף
 זל חוט קשר כדי שיעמוד בשוורתו: בן י"א שצריך לרקדק שיתלה הציציות (עב) * לאורך
 הטלית (עג) דביענין שתהא נוחפת על הקרן (פ' חלוי על הקרן) ואם היה ברחבו לא היה נוחף
 שריי כלפי קרקע (כו) [י] היה תלוי ה"א * שאין לתת (עד) שום בגד בנקיטת הטלית שמתכניסים בה
 הציציות (עה) ויש מחלוקת וכן נהגו:

דברים הפוסלים בציצית. ובו ג' סעיפים :

א * יאם נפסקו כל חושי הכנף (א) ונשתתיר בהם כדי עניבת כל החושים (ב) הפסוקים ביהר
(ג) (ד) כשר יאם לא נשאר כדי עניבה (פי' וירכבן קט' החושן מרגום וינגנון)

באר היטב

כְּלִיפִיף שֶׁכָּל הַיּוֹמָה וְהַלַּיְלָה יֵבֶן גִּמְטְרִיָּה אֶחָד וְזוֹהוּ ה' אֶחָד. וּבִזְמַנֵּי
הַיּוֹמָה הַזֶּה מִלּוֹכוֹ הִיךְ בְּאֵיזֶר רֶחֱשׁוֹן יוֹדֵד כְּרִיכוֹת וְהַחֲכָה ה' וְכו'
כִּסֵּף הַיּוֹם מֵחֵץ וְעֵינִי בְּשִׁנְהֵיכָא בְּיָדִי. (עֵינִי בְּחֵץ וְכִלְכֵּל
בְּעֵינֵי הַכְּרִיכוֹת) (כֵּס) בְּסוֹף כֶּסֶף חֹטֵף קֶסֶף. עַל סֶכֶף ג' מֵשֶׁכֶּה
(כֹּס) הַיּוֹם. וּבִזְמַנֵּיכָא כֶּסֶף אֶלֶף בְּאַלְפִּינֵי אֶחָד אֶחָד שֶׁכָּל מֵשֶׁכֶּה
קֶרְאִים מֵחֵץ. עֵינִי מֵשֶׁכֶּה הַיּוֹם אֶחָד בְּשֶׁשׁ בֵּן הַמֶּלֶךְ:
(חֵץ) הַפְּסוּקִים יִיחָד. עַמִּי מֵחֵץ בְּלִשׁוֹן הַתְּרַדְדִי וְכִסֵּף דִּשָּׁה לְחֶמֶד
שֶׁהֵרָךְ כְּדֵי עֲזִיבָה עַל כָּל חֹטֵף בְּפִלֵּי שֶׁחֲמוֹ וְעֵינִי סֶכֶף: (כֵּס)
וְהֵאָּה הַקִּיץ אֶת הַיּוֹמָה אֶחָד לִישׁוֹן בְּעֵלִית אֶחָד דְּכֹוֹן לְכַחֲמָהּ מֵיָּד:

הכל דרך גומטריא אין לחוש וכו' בדר"ה שהמדקדקים נהגו לעשות כ"ה כריזות
כ"ה"ה ה"ה"י וכו' והעיקר מספר הכוונות היותם מכת"ו מוהר"ה ובה"פ
כמו שאלו עינים היו"ה י"א י"א אלא עינים עושה חליות מכת"ו מכת"ו
העולם שלא לעשות כן חליות כ"ה"ה הגמ"י ע"ה וכו' עי"ה של בימות ובה
בזמנך של אורזות אורזות בגומטריא עינים וחס על כול עוב לפתח דרך
לעינים אגודל של המעוה ונומר בלתי"ה ונקודת"ה ובה"פ עי"ה. בדרך של
חלום שלם פועים ע"ה עינים ב"ה ע"ה א' [וא] חלוי. עפ"ה עי"ה
אל אפי"ה באורך א"ה י"ה נכודו בחליות עינים עי"ה קריי ונ"ה על סקן
והס' הכל יודי שאלו דרכי ויסק העולם שם בשם המדיק"ה שבה פירוש
אורז העינים נמשך על אורז העינים דבש"ה שבה"ה כשהחוק כדוחב
דבריו"ה מושך ש"ה העינים נכודו וכו' נ"ה חלוי ונ"ה על סקן ובה"פ אפי"ה
ע"ה על סקן הכל בשם עי"ה עי"ה עי"ה עי"ה על חלוי דרכי עי"ה עי"ה
אזכרה) ה"ה וז"ה נ"ה כ"ה עי"ה של אחרי כסדרת המדיק"ה וכו' עי"ה
א"ה"ה (כדרכי אפי"ה מעשה עי"ה בחלוי"ה שם החת סקן המדיק"ה שלפ"ה
בגמ"י כ"ה כל ה"ה ש"ה ש"ה מעשים כן ה"ה כולל אין מדיק"ה ג"ה
וע"ה סקן ולא אפי"ה אלא באלכסון כ"ה ע"ה עי"ה ועי"ה כדור אפי"ה כ"ה כ"ה
והע"ה ש"ה הג"ה כנ"ה ק"ה אגודל עי"ה דוקא כדור הכל ובה"פ א"ה
כדרכי כ"ה ש"ה מעשים ק"ה ק"ה אורז חלוי ק"ה ש"ה ש"ה עי"ה אורז ואל"ה
נ"ה"ה ד"ה עי"ה בגן המלך סק"ה ע"ה כ"ה ש"ה ה"ה ש"ה עי"ה עי"ה
כן כשבת עי"ה חמקן ואין לחוש ל"ה ש"ה זה תיקון נכודו של כ"ה ר"ה כ"ה
ו"ה לחלוי"ה ע"ה

משנה ברורה

למחנה ה' ד' ו' הוא שם של י"ה ואח"כ י"א ובמקור הוא שם של
היו"ה ואח"כ י"ב במונחיו אחד וזהו ה' אחד. ובמילים של ר' שלמה
מלכו היה באויר דבריו ואח"כ י"א וכו' בספר הוי"ה [מחל]
וענין בלבבו הוא"ל עוד בענין הכריתות: (עג) כאשר כל חוט. ענין
לעיל בס"ק י"ח מה"ש. טוב לעשות החוטין בינונים לא עבים ולא דקים
מחוט זה חלי ואחור [ח"ר]: (עב) לחפור השליות. ענין לעיל בס"ק
י"ב מה הוא אורך וענין ביטול הלכה: (עג) דבשנין וכו'. הסיק
בשפת התלמי חו"א ח"כ אם נשמחו לגד משה (מט) יחזירם וכו'
למחנה אלב ג) בדעתך מן קדירה בזה ח"כ ע"כ אם מזהר מזהר
יבשו הליזות תלוי"ש בלשונם על קרן זווית מלך שהוא מקרה ה' קד"ח
משפוחין כן ואם תלויים מזהר להסתייר למקומו: (עד) מוס בגד.
דבשנין שהיו הליזות מונה על הכנף נח) ולא על דבר שהוא מונה
על הכנף: (עד) ויש מהירין. כ' חין עושין כן (ע) חלל לחזק הכנף
חלל יקרע ובסל הוא לגבי בנד אסיליו של עור מותר וכן הסבירו
הסופרים:

ביאור הלכה

דפסן הרמ"א לעיל בסיומן י' ס"ו בשטיל צוים על צוים דחוקן אחת מן
וברם בכל גווי ע"ס: * לאורך הטעם, עיין במ"ס שפירא דרורק טעלים
דחוקא מה שמעשה בן האדם ויכתב ויטעם קומות מרלבו נרגלו וספסו סמחורנים
ע"י הלא בזויות בעלונים אם יטעם אותם לאורך הטעם לא יסיו געטות
על הקן שבויו חלויים בלוי דחוקא ויתרו ע"י וזמ"ל למעשה ספסיון שיות
טוב ש' טעלונים יטעם ברחוק הטעם ולא באכזריו כ"ז לכתחלה חל
ביוסד אין קשירה כמו שזכרתי במשה בדרוש ע"ס: * שאין לתם וכו'.
עיין בל"א שפירא טעם טעם דכעין מין כקן וכן העיקר הגדול הטעם
נראה ש"אין דורק לאחז הטעם מזהב על דמלעל מן שפירא דרורק כסס
מכ"ס כ"ז לא קשם דטעויל גופא מיון השחור הוא גופים ח"ו כקב ע"י
אונ"ה בל"א בעיני הספסיון אין מניין הכקו ומכרדני גופים עיקר דיו מ"אוי"י
כ"ז דוקא אם הטעויל הוא בלא געמינו דכמותם ס' טיי"א א"כ לנ"א אם זה
דא מניין הכקו ח"ו ספסיונים ח"ו געמינו וספסין דשפיראן בכל גווי מנין
[אם] מן דקקט בלעיסה ס' בגד דחוק [ל"א] ויהודים הוא על סמחורנים שות
טעירו בזה, ודע עוד דמה שכתוב בש"ע נקביו טעמים אין הכוונה דוקא
בחוק הכקו בלא טעליא הנומחת תחת הספסן כסיו ג"ע בכלל וס' מן
כ"ז ויגורל חס"ה

(א) ונחשיר בהם. (י' בכל אחד ה) מן ההוט נשאר לעשות עניבה שקורין שיי"ק לכל העומל הפקוקים בידה. וחס על נפקסו בולן

(ד) אס נשאר לעשות עניבה על הפקוקים לבד ולא על כל החוטין (ב) כשר. אס הדיה חת הנייט אסור לייקום אס. בעיט חת הדי נלכתחלה ואפילו לא נפקס רק חוט אחד ואין חלרבו י"ב גולטין:

פיקולא ינד פיוצו ש"כ לא ינח פיקון משום פשוטא דכל הני רבנותא

* אם נפסקו וכו' ונחשיר בהם וכו'. עיון במ"כ במש"כ לעשות עניבה לנ החוטין בולן מלפון הסמ"ג שבוודב"י (ולפון הט"ז קח דחוק נזה) ולא העקרון דעס הרי"א דפליג על המחבר וסובר לייקום כדו לעטוב על כל אחד מהחוטין משום דברחמא ק"ה אס ינח הדפיקוס. בהמשכין סוף דבריו הלא א"כ כס"ג סמ"ג פליגי עליה המהרש"א וכו' כס"ג דכו"ה כסדרי סוף שיעור ויזהר גדול וכו' במרדכי גורא משמע דלא ויטין ג"כ בביאור מהר"ם בעניע על מהמרדכי במיבא רלחא לפירושו א"כ כ"ב

שער הציון

דף) שם"ג : (ז) ת"ח : (ח) מרדכי טובה בב"י ועיין בבב"ל : (נד) בב"י : (ה) כ"י בשם השם"ג : (ז) בב"י וא"ר : (ג) אסרוניס :

ב טס לט ג טור * באפי' ברוח א' (ג) [א] (ג) * שנפסק כולו (ד) פסול להלכך כיון ע'בל א' כפול לשנים אם נפסקו (ד) (ה) שני ראשים פסול (ו) * שניא נפסק חוט אחד יולפי מה שאנו נוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בד' ראשים * אין שלעולם הד' ראשים הם כצד אחד של הקשר והד' ראשים מצד האחר אם נפסקו (ז) שני ראשים מצד אחד יולפי שני חוטים הם יחזיקו נשתתף מכל אחד הראש העני

באר היטב

שערי תשובה

[א] מנפסק. עכ"ל ועיין לקמן ס"ק ד' דלא מהני להקטיר מבוס ס"ט וכו' ועיקר ס' ק"ו כהנא דהא דמי הנדדים מנפסין לכ"ע יש להספק ולומר דוקא כהני מלך זה וחלי מלך זה אבל אם מלך אחד מעט ומלך אחד יותר אפי' בעליון בניהם יש כ"ע אין מנפיק ויש מקום לומר דגם בכ"כ הוא להטריף ע"ס ובלקט הקטן כהנא בשעו בשפוט דכ"כ אין מנפיק וליחא שכרי כהנא ח"כ אכן בגמרא דמולין גבי כבד כו' משמע דלא בעינן הלי מכלל כו' ע"ס. וע"ס שכר דלירוק כדי ענינה משני נדדים הליא כפולתה דלש"י דשעור כ"ע מן הגדיל אין מנפסין כיון שבהו מקושר ע"י הקשרות בשלש כחו תפסה דלקיין ולסנרת ר"י והכ"ל דשעור כ"ע כוא מן העור ואין בו קשרים ח"כ עמוד להפסד ויהיה כ"ע ומנפסין ע"ס ולעיל' לא נהיה דגם שפוטתו יהיו לאחדים כידו מנפ"כ כזה דמות זו בלד זה וזה בלד זה והקשרים מסבוקין שאין יכולים להפאחד ר"ך גם מ"ס לדעת רש"י דמות להפסה יהיו מחזור והעיקר כדעת האחרונים לפסול בזה וכיון שאין ל"מ לדינא קלתי. ומ"ס בכ"ט בשם ה"ט ד"ה דאם היה קצור וכו' כבר ולא חזר וקשרו במחל"כ לא כיון ויש כ"ע דעת ה"ט שאל"ס שאל ויהן בזה מ"מ במסקנת דבריו אפי' מנפיק במקום שאל לידו פסול רק אם נשאר כ"ע בעדיין כבר הוא מהני

משנה ברורה

ביאור הלכה

(ג) שנפסק כולו. ר"ל שבשני ראשיו (ד) לא נשתתף כדי ענינה פסול ח"ך בשאר החוטין היו שלמים ולא נשתתף בשניהם כדי ענינה ע"י לירוק יש להסתפק אם מהני ומשמע מ"ה וכן מ"ה ד"ס להחמיר בדבר ואפילו אם יש כפף אם השני ראשיו הם משני חוטין או ממחד וא"כ יש כפף מ"ס שאלה הם משני חוטין ושמו מנפסין אפי' הם להחמיר (ה) משום דלניחא מלויין הן והאחר"ל מיל' כנגון זה וגרסה דלס' יש באלה מהרש"ו כדי לענוב חוט אחד (ו) בודאי יש לסמוך עליו: (ז) פסול. עיין לקמן בס"ג ולכו"ע אם נפסק חוט אחד מעוקר דהיינו במקום החבור כנגד דפסול וכבד כט"ז ע"כ ראוי לכל י"ש שיעיין בשעת בדיקה גם בתהלה מולאם של הציצית דהיינו במקום חיבורו כנגד אם יש שם קרע: (ח) שני ראשים. ולא נשתתף (ז) בשום אחד מהן כדי ענינה חלל אם באלה מהן יש כדי ענינה כבר: (י) שאלה נפסקו. ר"ל ח"ך אם שני הנפסקים מלך אחד מ"מ פן שניהם הם מחוט אחד כיון שאל דקדק בעת עשייה: (י) ב' ראשים וכו'. ה"ה אפילו (ח) כל הראשים נפסקו מלך אחד ומהאחרונה ראשים שאלה השני לא נשתתף בכל אחד רק כדי ענינה ג"כ כבר דלא נפסל לדעת זו רק אם הכר חוט אחד בשני ראשיו ומ"ס מהחבר (ט) שכרי יש צראש השני יותר מכדי ענינה ללא דוקא הוא. שאלה חוטי הציצית שנפסקו וחזר וקשרן אם מועיל מה שנעשו שלמים ע"י קשריה ומסק' (י) האחרונים דדינא הכי אם הם מההלה קודם עשה הציצית מהחוטין נפסקו החוטין וקשרן בקשר קיימא והח"כ עשה מהן לניחא כבר דקשריה הוי חיבור גמור וכן לאחר שנעשה בהכשר דהיינו אם נפסק ראש אחד לאחר כהלה הציצית בהכשר ח"ך אם לא נשתתף זו כדי ענינה מהני לקשרו עתה ואף אם יפסק ח"כ ראש השני מחוטו החוט יהיה כבר כיון שבשני הקשריה היה הציצית כבר חלל ראשיו ולא נשתתף כדי ענינה או שנפסק החוט במקום הנקב לא מהני מה שחזר ח"כ וקשר דזכו בכלל העשה ולא מן העשו פסול וכ"כ אם היה החוט קצר משיעורו בתהלה בשעת עשייה בודאי לא מהני מה שחזר ח"כ וקשרו לאחר הכריכה והקשריה של חוליא ראשונה דזהו ממש העשה ולא מן העשו וכדלעיל בסימן י"א סעיף י"ג לענין קשר

שער הציצין

(ד) ח"ה: (ז) ע"ה: (ח) ברכ"י: (ט) והר"ה: (י) ע"ה: (י"א) ופמ"א: (י"ב) ע"ה: (י"ג) ופמ"א: (י"ד) ופמ"א: (י"ה) ופמ"א: (י"ו) ופמ"א: (י"ז) ופמ"א: (י"ח) ופמ"א: (י"ט) ופמ"א: (כ) ופמ"א: (כ"א) ופמ"א: (כ"ב) ופמ"א: (כ"ג) ופמ"א: (כ"ד) ופמ"א: (כ"ה) ופמ"א: (כ"ו) ופמ"א: (כ"ז) ופמ"א: (כ"ח) ופמ"א: (כ"ט) ופמ"א: (ל) ופמ"א: (ל"א) ופמ"א: (ל"ב) ופמ"א: (ל"ג) ופמ"א: (ל"ד) ופמ"א: (ל"ה) ופמ"א: (ל"ו) ופמ"א: (ל"ז) ופמ"א: (ל"ח) ופמ"א: (ל"ט) ופמ"א: (מ) ופמ"א: (מ"א) ופמ"א: (מ"ב) ופמ"א: (מ"ג) ופמ"א: (מ"ד) ופמ"א: (מ"ה) ופמ"א: (מ"ו) ופמ"א: (מ"ז) ופמ"א: (מ"ח) ופמ"א: (מ"ט) ופמ"א: (נ) ופמ"א: (נ"א) ופמ"א: (נ"ב) ופמ"א: (נ"ג) ופמ"א: (נ"ד) ופמ"א: (נ"ה) ופמ"א: (נ"ו) ופמ"א: (נ"ז) ופמ"א: (נ"ח) ופמ"א: (נ"ט) ופמ"א: (ס) ופמ"א: (ס"א) ופמ"א: (ס"ב) ופמ"א: (ס"ג) ופמ"א: (ס"ד) ופמ"א: (ס"ה) ופמ"א: (ס"ו) ופמ"א: (ס"ז) ופמ"א: (ס"ח) ופמ"א: (ס"ט) ופמ"א: (ע) ופמ"א: (ע"א) ופמ"א: (ע"ב) ופמ"א: (ע"ג) ופמ"א: (ע"ד) ופמ"א: (ע"ה) ופמ"א: (ע"ו) ופמ"א: (ע"ז) ופמ"א: (ע"ח) ופמ"א: (ע"ט) ופמ"א: (פ) ופמ"א: (פ"א) ופמ"א: (פ"ב) ופמ"א: (פ"ג) ופמ"א: (פ"ד) ופמ"א: (פ"ה) ופמ"א: (פ"ו) ופמ"א: (פ"ז) ופמ"א: (פ"ח) ופמ"א: (פ"ט) ופמ"א: (צ) ופמ"א: (צ"א) ופמ"א: (צ"ב) ופמ"א: (צ"ג) ופמ"א: (צ"ד) ופמ"א: (צ"ה) ופמ"א: (צ"ו) ופמ"א: (צ"ז) ופמ"א: (צ"ח) ופמ"א: (צ"ט) ופמ"א: (ק) ופמ"א: (ק"א) ופמ"א: (ק"ב) ופמ"א: (ק"ג) ופמ"א: (ק"ד) ופמ"א: (ק"ה) ופמ"א: (ק"ו) ופמ"א: (ק"ז) ופמ"א: (ק"ח) ופמ"א: (ק"ט) ופמ"א: (ק"י) ופמ"א: (ק"יא) ופמ"א: (ק"יב) ופמ"א: (ק"יג) ופמ"א: (ק"יד) ופמ"א: (ק"יה) ופמ"א: (ק"יו) ופמ"א: (ק"יז) ופמ"א: (ק"יח) ופמ"א: (ק"יט) ופמ"א: (ק"כ) ופמ"א: (ק"כ"א) ופמ"א: (ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ל) ופמ"א: (ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"מ) ופמ"א: (ק"מ"א) ופמ"א: (ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"נ) ופמ"א: (ק"נ"א) ופמ"א: (ק"נ"ב) ופמ"א: (ק"נ"ג) ופמ"א: (ק"נ"ד) ופמ"א: (ק"נ"ה) ופמ"א: (ק"נ"ו) ופמ"א: (ק"נ"ז) ופמ"א: (ק"נ"ח) ופמ"א: (ק"נ"ט) ופמ"א: (ק"ס) ופמ"א: (ק"ס"א) ופמ"א: (ק"ס"ב) ופמ"א: (ק"ס"ג) ופמ"א: (ק"ס"ד) ופמ"א: (ק"ס"ה) ופמ"א: (ק"ס"ו) ופמ"א: (ק"ס"ז) ופמ"א: (ק"ס"ח) ופמ"א: (ק"ס"ט) ופמ"א: (ק"ע) ופמ"א: (ק"ע"א) ופמ"א: (ק"ע"ב) ופמ"א: (ק"ע"ג) ופמ"א: (ק"ע"ד) ופמ"א: (ק"ע"ה) ופמ"א: (ק"ע"ו) ופמ"א: (ק"ע"ז) ופמ"א: (ק"ע"ח) ופמ"א: (ק"ע"ט) ופמ"א: (ק"פ) ופמ"א: (ק"פ"א) ופמ"א: (ק"פ"ב) ופמ"א: (ק"פ"ג) ופמ"א: (ק"פ"ד) ופמ"א: (ק"פ"ה) ופמ"א: (ק"פ"ו) ופמ"א: (ק"פ"ז) ופמ"א: (ק"פ"ח) ופמ"א: (ק"פ"ט) ופמ"א: (ק"צ) ופמ"א: (ק"צ"א) ופמ"א: (ק"צ"ב) ופמ"א: (ק"צ"ג) ופמ"א: (ק"צ"ד) ופמ"א: (ק"צ"ה) ופמ"א: (ק"צ"ו) ופמ"א: (ק"צ"ז) ופמ"א: (ק"צ"ח) ופמ"א: (ק"צ"ט) ופמ"א: (ק"ק) ופמ"א: (ק"ק"א) ופמ"א: (ק"ק"ב) ופמ"א: (ק"ק"ג) ופמ"א: (ק"ק"ד) ופמ"א: (ק"ק"ה) ופמ"א: (ק"ק"ו) ופמ"א: (ק"ק"ז) ופמ"א: (ק"ק"ח) ופמ"א: (ק"ק"ט) ופמ"א: (ק"ק"י) ופמ"א: (ק"ק"יא) ופמ"א: (ק"ק"יב) ופמ"א: (ק"ק"יג) ופמ"א: (ק"ק"יד) ופמ"א: (ק"ק"יה) ופמ"א: (ק"ק"יו) ופמ"א: (ק"ק"יז) ופמ"א: (ק"ק"יח) ופמ"א: (ק"ק"יט) ופמ"א: (ק"ק"כ) ופמ"א: (ק"ק"כ"א) ופמ"א: (ק"ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ל) ופמ"א: (ק"ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"ק"מ) ופמ"א: (ק"ק"מ"א) ופמ"א: (ק"ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"ק"נ) ופמ"א: (ק"ק"נ"א) ופמ"א: (ק"ק"נ"ב) ופמ"א: (ק"ק"נ"ג) ופמ"א: (ק"ק"נ"ד) ופמ"א: (ק"ק"נ"ה) ופמ"א: (ק"ק"נ"ו) ופמ"א: (ק"ק"נ"ז) ופמ"א: (ק"ק"נ"ח) ופמ"א: (ק"ק"נ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ס) ופמ"א: (ק"ק"ס"א) ופמ"א: (ק"ק"ס"ב) ופמ"א: (ק"ק"ס"ג) ופמ"א: (ק"ק"ס"ד) ופמ"א: (ק"ק"ס"ה) ופמ"א: (ק"ק"ס"ו) ופמ"א: (ק"ק"ס"ז) ופמ"א: (ק"ק"ס"ח) ופמ"א: (ק"ק"ס"ט) ופמ"א: (ק"ק"ע) ופמ"א: (ק"ק"ע"א) ופמ"א: (ק"ק"ע"ב) ופמ"א: (ק"ק"ע"ג) ופמ"א: (ק"ק"ע"ד) ופמ"א: (ק"ק"ע"ה) ופמ"א: (ק"ק"ע"ו) ופמ"א: (ק"ק"ע"ז) ופמ"א: (ק"ק"ע"ח) ופמ"א: (ק"ק"ע"ט) ופמ"א: (ק"ק"פ) ופמ"א: (ק"ק"פ"א) ופמ"א: (ק"ק"פ"ב) ופמ"א: (ק"ק"פ"ג) ופמ"א: (ק"ק"פ"ד) ופמ"א: (ק"ק"פ"ה) ופמ"א: (ק"ק"פ"ו) ופמ"א: (ק"ק"פ"ז) ופמ"א: (ק"ק"פ"ח) ופמ"א: (ק"ק"פ"ט) ופמ"א: (ק"ק"צ) ופמ"א: (ק"ק"צ"א) ופמ"א: (ק"ק"צ"ב) ופמ"א: (ק"ק"צ"ג) ופמ"א: (ק"ק"צ"ד) ופמ"א: (ק"ק"צ"ה) ופמ"א: (ק"ק"צ"ו) ופמ"א: (ק"ק"צ"ז) ופמ"א: (ק"ק"צ"ח) ופמ"א: (ק"ק"צ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק) ופמ"א: (ק"ק"ק"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"י) ופמ"א: (ק"ק"ק"יא) ופמ"א: (ק"ק"ק"יב) ופמ"א: (ק"ק"ק"יג) ופמ"א: (ק"ק"ק"יד) ופמ"א: (ק"ק"ק"יה) ופמ"א: (ק"ק"ק"יו) ופמ"א: (ק"ק"ק"יז) ופמ"א: (ק"ק"ק"יח) ופמ"א: (ק"ק"ק"יט) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"נ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ס"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ע"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"פ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"צ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"י) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יא) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"יט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"נ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ס"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ע"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"פ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"צ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"י) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יא) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"יט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"נ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ס"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ע"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"פ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"צ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"י) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יא) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"יט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"כ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"ל"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"א) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ב) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ג) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ד) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ה) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ו) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ז) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ח) ופמ"א: (ק"ק"ק"ק"ק"ק"מ"ט) ופמ"א: (ק"ק"ק"

אשר הוא יורה מנבי' עניבה (ח) * ולרבינו תם לא מכשירים אלא בנשתירו ב' חוטין שלימים דהיינו ארבע ראשים שכל אחד מהראשים ארוך י"ב גזלות או מכשירים כשנפסקו השני חוטין אחרים אם נשתיר בהם כדי עניבה אבל אם נפסקו ג' חוטין אע"פ שנשתיר בהם כדי עניבה פסולים ומפני כך בשנחתכו שלשה ראשים (ס) [ג] (ט) אם לא וקרק בעת עשיית הציצית שיהיו ניכרים הד' ראשים שמצד אחד של הקשר חיישינן שמא כל ראש הוא מחוט אחד ונמצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם הילכך בספקא פסול אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים (י) מבשרינן בכדי עניבה (יא) * והלכה כסברא ראשונה מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסברת רבינו תם : הגם * ומהני כר"ת (אגודה סימן ט"ו) : הגם וכל שכן, אם דקק שיהיו ניכרין הד' ראשים שנצד ח' ונפסקו ג' ראשים נצד ח' אחד לפסול דלא ודאי נפסקו ג' חוטין ואם נפסקו צד' צדדן כמו פסול שאל ג' חוטין סס. (בית יוסף בשם כן חז"ל) : ב' היכא דצריך כדי עניבה ומתוך שהחוטין עבים אינו יכול לענבם ואלו היו דקים היה בהם כדי עניבה (יב) כשר : הגם ומשערין בחוטין ציננים (דברי עמנו) : ג' יכדי עניבה לרש"י מן הענף ולר"י אפילו נחתך כל הענף ולא נשאר כדי עניבה אלא מן הגדיל כשר ומנהג העולם כרש"י והיכא דלא אפשר (ו) [ג] (יג) * יש לשמך על ר"י :

באר היטב

בית יעקב סי' ס"ו : (א) אם לא דקק. קשה דהא כ"ש הוא אם דקק כח"ש בהג"ה ס"ו וי"ל דקק לא דקק משום סיפא דמסיים אבל אם לא נחתכו אלא ב' ראשים מכשירים בכ"ע דזהו דוקא בלא דקק אבל אם דקק אם נחתכו ב' ראשים מזה ח' כשר אפילו לא נשתיר בכ"ע דהא נשתיר ראש השני אבל אם נפסקו ב' חו' צדדים ונשתיר בכ"ע פסולים דשנא חוט ח' הן מ"א : (ו) יש לשמוך על ר"י. לעיל ס"א ח' כח. היכא דאפשר טוב לחוש לסברת ר"ת פי' היכא דאפשר למצוא בקל ציננים אחרים אבל ח"ל לחזור אחריו והכא כחז' ויכח' דלא אפשר היינו במקום שאין נמצאין ציננים כלל יש לשמוך על ר"י. ומ"ל לא יבצר עליהם גם חסור לנאת צו בשבת לר"ה מ"ל. ובהשגחה גינה ורדים חלק ח"ה כלל ג' סי' ח' נכח דים להכשיר בשעת הדחק גם בנפסק קצת מהגדיל ממש ע"פ. ועיין בהלכ"ט ח"ב סי' קי"ב שכתב דמי שנפסקו לו חוטי הגדיל ואין לו חוטין אחרים שיהיו ג' חוליות עם ג' קשרים העליונים ויניה קשר החתומן עם

ביאור הלכה

ד"ה ס"א כ"ג וצ"ע למעשה : * ולרבינו תם לא מכשירים וכו' שכל חקר מהלכיהם ארוך י"ב גזולין. טיין לעיל בסימן י"א ס"ד דסמך המחבר בס' דעשה כהלכותו אך משום דקאיירי כהל' לר"ת ואיני סא סבר לעיל י"ב גזולין כח"ש בדי' שם דשם ה'הו' וגם דלכתחלה צוראי גם המחבר בס' מודע דעוב להו' לסברתו והכא מביאו ג"כ המחבר רק לענין להו' לכתחלה וכמ"ל בעמנו בסוף הספקו לכך מביאו ג"כ דעת כר"ת לענין זה : * והלכה כסברא הראשונה. טיין בפמ"ג כ"א בס"ק מוכח מדבריו דמותר לנכך עליו וכן מוכח ממ"ל ס"ק דלא כח"ש בספר ח"א : * ומהני כר"ת. דע דלדעת ר"ת הוא אפילו לא נפסקו בשלשה חוטין רק נפקאין בחופ' בל' דבארן י"ב גזולין ג"כ פסול בכל האופנים : * יש לשמוך על ר"י. והפמ"ג ב"ל בסימן י"א ס"ד ג' נכח דע אם נפסקו כל החוטין עד הגדיל דפסול כמובאר בס"י י"ב ס"א אם הוא בדרך ואין לו ציננים אחרים יתיר הגדיל שהוא ד' גזולין ויורב וישע' קצת גדיל וקצת ענף והמחבר בסיון י"א ס"ד יוצא לכתחלה ויבצר ואף לדידן דסבירא לן י"ב גזולין מ"ל ויבצר ולבצר בס' וס"ל ד' יבצר אף ואין עובר על מ"ע דציננים ומיהו יצרך להחיר על הגדיל דל"ל הוי חולות' דנפסלו מן ההורס דענין גדיל וענף ע"ל' בס' ועליו ואם הוא כדי לנאת אף לדידן רש"י וכו' והגרע"ל בדיוקנו בסימן י"א שייך לומר אלא כסבירי דגם זה ככלל תעשה ולא מן העבוי דלא כענף הלק"ט שהוא ב"ס' שמיך בזה דל"ל להחיר כל הגדיל אף לדידן רש"י אך חל"ל מאלו להפמ"ג בעמנו בסוף סימן י"ב ב"ל שכתב דזהו לא הוי ככלל תעשה ולא מן העבוי ואלא שהוא סותר את עצמו. ודע עוד דלדעת רש"י אם נפסקו חוטי הציננים במקום הגדיל בין הקשרים אם שני חוטין פסול דלא עדיפוי מאל' דסבירי חוטין דהחלם ענף דפסול לרש"י ואם נפסק חוט אחד נראה דכשר דסבירי לא פליג רש"י על ר"י רק משום דבארן גם פתיל כמובאר בהגר"א בס' המדריג והכא כלא יס' בזה גם פתיל בראש השני ב' חוטי החוט גופא. אך נפסק

בשעת ומתקין :

שער הציצין

(פ"ה ט"ז יב) ט"ז יב (יג) ט"ז יב (יד) ט"ז יב (טו) ט"ז יב

הלכות ציצית סימן יג

יג דיני ציצית בשבת . ובו ג' סעיפים :

א. מנחת כ"ח ב"ס
נ"ח . ג. הכנה
כ"ח : כ"ח
והנהגה בפרק כ"ב
דעת ד. נחמה
ל"ח לנחמה
והר"ט

א יארבע ציציות מעכבין (א) זה את זה שכל זמן שאין בה כל הארבע אינה מצויצית כהלכתה
בהוצאה בה (ב) לרשות הרבים בשבת (ג) [ה] חייב הטאת (ועיין לקמן סימן ט"ח סעיף ל"ח) :
ב יאם היא מצויצית כהלכתה (ד) מיהר (ו) [ז] לצאת בה לרשות הרבים בין (ג) מלית קמן בין
מלית גרול אפילו בזמן הזה שאין לנו (ה) תכלת : (ק) שלא יהא מונח לו (ז) (ו) על כתפיו (דברי
ר"ן ור"י ס' היות דף ק"ח פ"ג) (ומקומין לטלית אחזקתה שהוא מצויץ כהלכתו ואין צריך לבדקו (ה) (ו) * קודם
שילב בו) (דברי תשובת הרא"ש כלל ב' ותשובת הרמב"ן סימן רט"ו ובכל בו בשם הרמב"ם פרק י"ט מהלכות שבת) :
ג יאם נודע לו (ח) בשבת (ט) כשהוא בכרמלית שהטלית שעליו (י) פסול לא יסורנו מעליו עד
שערי תשובה

באר היטב

חזונו כדי שיהא פתיל וגדיל ע"ד שימאל אחרים . [ועצו דכשפסלים
הציצית צריך לפוסטו ולא מהני לעמוד על עמוד שלא ילך ד' אמות
דלון דין ד' אמות חלל להלך בלא ציצית] :
(ב) חייב הטאת . דהיינו משו ואל' דקטיל לגבי בגד דמצידי הס לגביס
שדמסו להשלים עליהם ב"י בשם ה"ה . לפ"ה אם נפסקו כל
הד' ציצית ולא נשתיר בהם כדי ענינה דודלוי יעשה חצוית חתומים
בטלים הם לגבי בגד ומותר לללא בהם בשבת ט"ז ע"ח : (ב) ללא
בה לר"ה . אפילו בלילה דלאו זמן ציצית הוא משום דהוי לבגד ב"י
רמ"א סימן ק"י מחלפל אס רשאי ללא בד' כנסות קפן שאין בו שטור
טוי מלכוד חלל משוי עיין סימן ס"א : (ה) כודם שילב בו ולעמי

משנה ברורה

(א) זה את זה . שכולם הם מזה חתם והם נהסר לו אפילו ציצית חתם
היו חלל הפול בה כלל (ה) וביטול לגמרי העשה וציצית : (ב) לר"ה .
ולכרמלית הכור מדרבנן ור"ה (ב) לכל שאר פסולים כגון שביה הכבד
(ג) כחוס רובו או שביה הציצית עשויין שלא במקומן למעלה מג'
הלככות או למטה מקשר חגול וכל כה"ג או שביה ארבע כנסות
(ד) קפן משעור הכחוש בסימן ט"ז ע"ח בכל חלו אסור ללאח בהן
(ה) לרמלית מדרבנן ונגד שפחות הניו בצימאוס עיין לעיל בסימן
י' במ"ב ס"ק כ"ז : (ג) חייב הטאת . דהיינו משו חתמה הציצית חתומים
ואינם בטלים לגבי בגד דחויי ציצית חצייה הם ולא כפילי . והפילו
הם אחרים הציצית ג"כ כפולים הם מ"מ (ה) כל שנמאל בהם איזו מושין
לכבד (ז) חלל נפסול ולא נפסול בהם כדי ענינה דלא בטלים הם לכבד
הוא משום דהוי הוא לבגד . ואפילו כפליהו של שטר מיניס אפילו להפוסקים לעיל בסימן ט' ס"א דהייבן רק מדרבנן מ"מ נוי בגד הוא
עיון דע"כ מהוייב בכן כבורם ודאי ואינו דומה לבגד שחיוי פחות והניו פחות דפסק בש"ע לעיל בסימן יו"ד סעיף ז' דלון ויאלין בו
בשבת דהתא חיוכו הוא רק מלד פסק [פמ"ג ואר"ה דלא כהשג יעקב חר"כ מחלתי שם הע"ה כהז בפשיטות כוונתו] : (ה) תכלת .
דא ק"ל סתכלה והלבן אין מעכבין זה את זה דכתיב ורתיאם ורתיאם ורתיאם ורתיאם (ו) ע"כ דכתיב . דלא לא היו חכמים חלל
משוי דלון זה דרך לנישמו כחול . מיהו (ט) אס מהכבה רוב גופו סגי ועיין לקמן בסימן ש"א סעיף ל' מה שנכתוב בזה : (ז) קודם שילב
בו . כיון שנדקו בנזקק בעה שביה מנכר על הלבישה ומהלאו שלמים הו אין רגיל לנכסר בזמן מועט כזה אפילו הכירו ביניהם [מ"א]
ומוכה מזה דבשבת ג"כ צריך לבדוק הציצית וכן כהז הב"ח בפירוט בסימן ח' והעולם אין נזהרין בזה ועיין בביאור הלכה : (ח) בשבת .
ואס ידע מחלמול ופכה להטיל בו ציצית נראה ג"כ דלא קובעין ליה ורתיאם מלקמן בסימן שר"ה ס"ג בהג"ה היבא דשכחו ולא ערבו ע"ש
[מחידושי רע"ה] : (ט) כשהוא בכרמלית . הוא מקום ששם אין איסור טלמול רק מדרבנן ולכך א"י להכיר דכבוד הכריות דומה איסור
דרבנן ואפ"י (י) ציצית מ"ע דלורייא ודלורייא לא דחיין מפני כבוד הכריות מ"מ כרי דלא אמרה מורה לא חלשם בגד בלא ציצית
זק מ"ע להכיל בו ציצית וכיון יכול להכיל בו ציצית בשבת אין עובר מ"ע ואין עליו רק איסור דרבנן ולכך הוהר מפני כבוד הכריות
ואין צריך לפוסטו הטלית חלל כה"ג שהוא מן הכורס צריך לפוסטו בין כה"ג ובין (י) בלית קפן ואפילו אס ישאר עומד ערוב ע"ש
כבוד הכריות דומה איסור דלורייא כזה בכל גוויי ולקמן בהלכות שבת א"ה יתבאר (י) דמי חלוקה אס בזה"ל דמי עלו דין ויאלין לו לא
ונראה דאס הגדיל הוא שלם והפסול הוא רק בעקף מכל לצדק לרס דעת הר"י לעיל דמכשיר ואין צריך לפוסטו חוץ רק ימחר ליתך
לכיו : (י) פסול . ר"ל (יג) בין שנפסק לו גם קרן הטלית ונעשית בה שלם ובין שנפסק לו חתם מצינוהו לבד ואפילו (יד) היה כבר פסול
בשבת שילב מניחו כיון דבשעת נלכשו מו) לא עזש לו לא קנסיין ליה דגדול כבוד הכריות (טז) ואפילו בט"ז שלם שאין אלו מונגין ללבוש
אותו

שער הציון

(ח) וסוכתו סיבת נחמה להרן בזה קושיה הפמ"ג עליו דלר' וימחל נמי מוטל בזה המ"ע ע"ש (ב) פמ"ג בשם רש"י (ג) לעיל בסימן י' ס"א : (ד) פמ"ג :
ס' פמ"ג והנהגה של כגרי' בשם כרמב"ם (ו) ע"ז : (ז) ח"ר כניאר דברי מהר"ן (ח) ב"י ויאל' וסוכתה ההורוס עיין בשכ"ס : (ט) ט"ז בסימן י"ג ויאל' :
ס' פ"א בשם כרמב"ם : (י) שו"ע כגרי' ופוסטו הוא דלא דמי למח שמחייבין לקפן בע"ק דהוא גנאי גדול דסכל חלל הוא איסור דלורייא של קוס ועשס
(י) פשוט משא דנינים : (יב) פמ"ג : (יג) כן מוכח מהלכותיו (יד) ב"י : (טז) כ"ז ויאל' :

72

(שז) חסוד: (מרדכי פ' קדף ז"א ע"ב) =

צאק היינט

בדעה מחמיקין ספי לעיל סימן ה' עמ"ל וע"ל וע"ל ה' ס"ק ט'
 ח"ט: (י) כבוד הבריות. מדות איסור דרבנן וברמיות נמי דרבנן:
 בזמן הזה אין לנו ר"ה כחבולר כפי מ"ב עיין שכתב"ל: (י) שחת
 בדיו. דלא מיתכח מילתא אם הולך בלא טעם קטן מ"מ הפשוט
 גמלי ה"ל לו: (ח) הניאות. כשורר כלא העלה דוקא כשא"ל להכ"ס
 וקודם לביטולו מ"מ העליות פטול דלא מותר ללבוש בלא ברכה דלא
 לא יהיה מטעם בטלית באחרים בושא ה"ל לו שיאמרו שאין לו טעם
 מצייתת כהלכתה ואינו זכיר במצות אכל אם בשעת לבישתו היה
 כשר ונחמץ בו ואח"כ נפסק אחד מן המצוות להסירה מעליו דאין
 כ"ן משום כבוד הבריות שכבר ראו שהיה לו טעם מצייתת כהלכתה
 כ"ן: (וע"ל חלק ג' וכן פסקו מחבריו הרמ"ל חשמונ' דלפי' לבשו

[illegible]

משנה ברורה

אחור כל היום אלא צעה התפלה לשם מזון ולעוף ציווי בהסרתו ג"כ
 ע"ז צריך להכיר דלא פלוג רבנן בין שלית לטליה . והגרע"ה בהידושו
 מתקפק צד : (יא) שפחה נדבדו . דלא מנכר מלחא חת"כ אם הוא
 הולך ב"י שלית קטן מ"ה הפסטה הוא נגמל צימור : (יב) מל"ה הציזית
 ש"י בין שנה אלו והוא ללבוש טליתו וקודם ליבשוש מלא הציזית
 בטולים ומחבשים לישב בדרים בלי טלית דמוחר ללבושו בלי ברכה
 וציון א"י רוחא שפחה ליבשוש שפכקו לו הציזית ג"כ אין צריך
 להסירו (ברכ"ה ושרי אחרונים) ועיין אחרונים שפסדמו
 דהכל תלוי בדיון האם הלובש אם הוא מחבשים יוכל ללבוש בלי ברכה
 אצל אם אין מחבשים אין כלא הכיאר דכבוד הצדיות : (יג) דיוכל
 ללבושו . ודוקא אם נודע לו היום י"ז אצל אם ידע מע"ש שהציזית
 פסדו אסור ללבושו בשנה דה"ל לתקוני מהמחול אך אם שנה יש
 להקל (הידושי רע"א) : (יד) מכה כבוד הצדיות . ודוקא אם אין יכול
 להסיר צבע"ה טלית שאלו : (טו) ודוקא בשנה . פ"י לפי שפסדה אצל
 רק איסור דרצנ' כנ"ל אצל בחול שהוא עובר על איסור חורה בכל
 משע דקום ועשה בו ציזית יח' ואיסור חורה אפילו רק איסור שש
 אלא תעשה כזה שדור רוצה (א) ממזל אין גדה מפני כבוד הצדיות
 אלא אין בנאלי גדול ילכו אסור ללבוש חליצ' גדול שפחה שאלו י

[illegible]

2992

הלכות ציצית סימן יד

כו באר הגולה

הרמב"ם שטכשיר אבל (ח) * לא יברך עריו: ג' והשואל מחבירו מרית שאינה מצויצת (ט) פטור ד חולין ק"י מנחות מרהש"ל (ה) בה ציצית כד ר' יום דכתיב כסותך ולא שר אחרים אבל אחר ל' יום חייב (ו) מדרבנן ספני שנראית בשלש: הנה ואם החזירו תוך ל' וחזר ולקחו חינו מנכרף רק בעיני ל' יום רזופים: (נימוקי יוסף הלכות לילית) * השאלה כשהיא מצויצת (ו) [ד] (יא) מברך עריה (יב) מיד:

שערי תשובה

בכדרי יוסף בשם יד אהרן. ובתנן שהענין בע"ז יראה ק"ת יעניין מהב"י אעפ"י שהכל הולך אל מקום אחד ע"ש. ומ"מ בשם המג"א דמיירי בשבת הקשו ע"ז דהא בש"ע כתב אם אין לילית אחרים ועיניו ביד אפרים שיש להשיג סמוך לשבת וכן ראיתי מגיהים כן ור"ל דאחרים יום לומר שישע"ש רק קשר וחוליא אחת לכל להסיר אלו שגריז מתון ולחזור ולקשר עכ"פ קשר וחוליא לזה אין פלא ועיין במח"כ שכתב בשם ק"ת חמקום שחילו שגם בחול משכמת בשעשעור ומן תפלה ומ"מ חסם אחד שיש לחוש שמה נתקלקל ויחלף בלא מלוא כלל ולכן מוטב לסמוך על הרמב"ם וילית כיוון דכחול יכול לעשות אין חשש שיופסדו. ומוטב לעשות המלוא לק"ע ע"ש. ולפי דבריו יש לומר דבסמוך לשבת ח"ף אם יש פנאי עדיין להסיר ולחזור ולקשר מ"מ כיוון שא"ל לעשות כמתון שוב אין לעשות כן שיש לחוש שעי' שיתיר אותם שלא כמתון והיו נפסדים וע"ש במח"כ עוד ש"ל דמיירי בלילית דקום ובלויים שהם קרובים להפסד אם יתיר אותם ע"ש: [ד] מברך ענה"ט ועיין מ"מ מזה בקונטרס שערי אפרים שעל הלכות

ביאור הלכה

הכל מלוא אחת היא הלא בעניינו נמי כל ה' ליליות מלוא א' היא דמעבדין זא"ל אם יאמר בפירוש קודם התחלת התלוי דכל הלילית שיתלה אח"כ יהי כולל לשם לילית חו לא לר"ל לל' וכו' ב' בתחלת סימן י"א כה"ל ע"ש: * לא יברך עליו. עיין במ"כ במש"כ אפי' אם לא היה רק התלוי שלא ככוונה הנה ללאורם היה מקום לומר דדוקא אם עשה קשר לפי מה שהביא הפת"ג בשם הלכות טעם על הא דק"ל בסיון "א סי"ג דדוקא אם עשה קשר דהקדקא דגדיליו תעשה לך משמע שישע"ש ע"ז דרשין תעשה ולא מן העשוי א"כ מילא ה"ס נמי למאי דרשין תעשה לך לשם חובך דהשגחה הלילית בכגד ג"כ קאי לפירש"י והר"ם דוקא אם עשה ג"כ קשר וחוליא דמ"ש אבל מדבר הכי ב"ד"ה כתב הרמב"ם וכו' אלמא תלוי לשמה בעיני וכו' ע"ש מוכח בהדיא דהתחיבה בכגד לכד ג"כ בעיני שיהא לשמה ואח"כ מלאתי מוכח כן יותר בהדיא בתוספות מנחות דף מ"ב ע"כ ד"ס הקוליס כו' ע"ש. אך מ"מ אפשר דאם שכת לכוין לשמה בעת התחיבה ונעת הקשר כוון לשמה דיובל לכך דיתאר הוכיח סופו על תחלתו ושאני הדיא דהקולין דלא שייך בזה הוכיח סופו על תחלתו ואף דזה גופא ספיקא הוא כמו שכתב הגד"ל לעיל בסיון י"א ס"א וכן שפסק הרמב"ם ס"כ שחיתות ופ"ד מהלכות וכו' והמתנה הא יש עוד בזה ספיקא דלולי הלכה בהרמב"ם דלא בעיני לשמה וגם דלולי בזה סתמא לשם קאי וזכר דפסקו כן עיין במשכנות יעקב סימן כ' ובאשר"ח אך יש לדחות קצת דאם פוסקים [הר"ם] ודברים ביו"ד בסיון ד' דל"ל דלא חמירין כלל הוכיח סופו על תחלתו וז"ע. ולולי דמסתפינא הייתי אומר מלאת חדתא בעניינו דשיק פליגת הר"ם על הרמב"ם הוא בל"ס וישראל הטיל הלילית בכגד וישראל אחר שביקש אותו להטיל בחובו אלו החוטין דלהרמב"ם כשר ח"ף בזה דהא קא מדויק מדפוסל הגמרא דוקא בסטיל נכדי לילית בכגד דמיירי דהטיל בכגד וישראל קדמשתע בגמרא מנחות מ"ב ע"כ מלישתא בתרא דרב ועשאו להם אחרים [ולשון] בזה מ"מ עיין ללוקח לילית מן הנכרי וכו' לא אבין וחמיו על המפתשים שלא טערו בזה ואולי דסברת דהי"ף דהני תרי ליבא לא פליגי ועכ"פ כל הפוסקים סברי דככל גזויה פסול ע"י [נכרי] ויכול לאמר בזה דסברת הר"ם הוא דזה וישראל הפסיק לא כיוון כהטלתו לשם לילית רק למען לקיים שבתו של ראשון שביקש ממנו להטיל אלו החוטין בחובו [הג"ס] ואפי' דאם היה מבקש ממנו שפירוש שטיל אלו החוטין בחובו לשם לילית דכשר לכו"ע ודלעיל בסיון י"א ס"א טוי לי לילית לעלית וללאורם אפיין אם היה אומר לו סתם חטא לולי אלו לעלית דכשר וכמו שם בעטוי לי לילית לעלית ודדוקא יש לחלק ביניהם ע"כ הג"ס] אבל אם הוא בעלמו הטיל בסתם חטוי הלילית בכגדו אפ"ר דגם להר"ם בזה סתמא לשמה קאי דלמה הטיל אלו החוטין בכגדו אם לא לשם לילית ובפטר באלו הטליתים שלנו שהם מיוחדין בעת קנייתן רק לקיים בזה מלוא לילית בודאי אח"כ כשהטיל בהן חטוי הלילית לשם לילית הטיל בהן חטוי הלילית דהיינו המג"א בסיון תק"ט סק"ד בשם הרמב"ם ע"ש וכו' כתבתי רק להזכיר המנהג שלא נהגו לומר בזה אבל כל י"ש יחמיר על עצמו להיות זכיר להנתיב בשפתיו בפירוש שהוא חולס אותן לשם לילית * שאלה כשהוא מזוויית וכו'. עיין במ"כ בסוף ס"ק י"א מש"כ לענין טלית הקהל דלדעתא דהכי קטוהו וכו' כן כתב בה"ס ותמיהו למה לר"ן לזה הלא ה"א"ר כתב דהוי בעלית של שותפין דתבכר כס"ה דחייגת

באר היטב

ויתנס ככוונה בכגד ד"ל דמיירי בשבת א"י שפסק א' מראשו ואם יתירם יהא חסור ליתנס בכגד כמ"ל סימן י"ב ס"ק ב' (ה) זה לילית. ואם הטיל בה לילית כתבו תוס' והר"ם דהאברך לא הפסיד כמו נסים המברכות על מ"ע שה"ג מ"א: (ו) מברך עליה מיד. דלדעתא דהכי השאילה לו שיברך עליה. ובתנן ע"ז ל"ל דהא דמתיב ברכה היינו בעלית המיוחדת למלוא לילית כמו טליתות של כה"ל דבזה ודאי לא מקנה לו אלא לעשות המלוא ולברך עליו אבל במלגוס של ד' כפוסת שאלה לנגם בו דרך מלגוס אלא שפסול בו לילית משום שיש לו ד' כנסות השאלה לחבירו מלגוס כזה אין השאלה מברך עליו דלחין לנו ביחוד שהשאילה משום מלוא דילמא למלגוס בעלמא השאילה לו ע"כ ע"י. רש"ל פסק דראוי לכל ירא שמים שלא ילכש טלית שאינו שלו ואם אין לו טלית אחר ולבגשו בלא ברכה כי הנכרות אינן מעבדות. עוד

משנה ברורה

ואם יתירם יהא חסור לחזור וליתנס בכגד כמ"כ בס"י י"ב: (ח) לא יברך עליו. אילו אם יב' לא עשה רק התחיבה בכגד שלא לשמה וכ"כ אם עשה הקשר עליון שלא לשמה דרש"י והר"ם והת"י ס"ל דבעיני מדאורייתא ג"כ תלוי לשמה וקרא דמינע עו"ג צריך אפילו ישראל טוה ע"ג ומלמדוהו לשמה ע"כ צריך לומר לפתחיה קודם התלוי בכגד שז"ל בשפתיו שפירוש שחולל כל אלו הלילית לשם לילית וכמו שכתבנו לעיל בסיון י"א לענין טויה וטויה ועיין בביאור הלכה (ט) פטור. והמשול בה לילית ומברך (יד) לא הפסיד כמו נסים שיכולות לברך על מ"ע שהז"ג אף שפטורות וממילא מ"י יכול ללאת בו בשבת לר"ה דהוי הוא לכגד: (י) מדרבנן. ויברך עליה וסובר דוט כשאל (ע"ת שחיבת כן מתוס' מנחות מ"ד ע"א ד"ה טלית וכו') ובעיטור מלאתי שכתב וטכירות מספקא לן: (יא) מברך עליה. ויש ע"ש מחמירין וסוברין שלא לברך אח"כ נתן לו בפירוש במתנה ע"מ להחזיר אף יו' רוב האחרונים מסכימים לפסק הש"ע והטעם הוא דהא דלדעתא דהכי השאילה לו שיברך עליה וכוין שא"ל לו לברך אח"כ תהיה שלו הוי כאילו נתנה לו במתנה ע"מ להחזיר. ולכתחלה בודאי יותר טוב לבקש מהממלא שיתן לו במתנה ע"מ להחזיר ולא לעיבא. ודוקא (יח) אם שלא ממנו טלית המיוחדת למלוא אבל אם הוא בכגד השומד ללכיסה ורק כיוון שפתחו רובו עושין בו לילית ולא נעשה בשביל מלוא לילית וכן אם שאל טלית (יט) לעלות לחורה או לעמוד לפני התיבה או לדון שאינו אלא משום הכבוד אין מברכין עליו דלולי היה רשע להשאילו רק למלגוס לחוד ולא להקנות לו ויש חולקין בזה כ' וס"ל דככל גזויה מברכין ע"כ כתב בדרך החיים דיותר טוב שיכין בכל אלו שלא להקנות כדי שלא יעורר לברך לכו"ע לבד מהלכות שאל בעת הפתלה ללאת בו. וכ"כ בעליות של איש פרטי אבל בעליות כ"ה של קהל כעין שלנו המטות בבתי כנסיות צריך לברך עליו ע"מ להחזיר כשכוננו כן לעמוד לפני התיבה או לעלות לתורה משום דלילית של קהל דלדעתא דהכי קטוהו מתחלה של מי שגזש אותו שיהיה לו כמו לחתרוג ועיין מש"כ בכה"ל בשם העשירי אפרים: (יב) מיד. עיין סימן תרכ"ח ס"ה לענין לולב וכפמ"ג שם

שער הציץ

(י) עכנה"ל: (יד) מ"א: (טו) ע"ת: (טז) רש"ל ע"י: (יז) מ"א וא"ר ודה"ח ועוד ש"ס: (יח) ע"י: (יט) י"ש: (כ) מ"א: (כא) ח"ר ופמ"ג ודה"ח:

זלכות ציצית סימן יד

והיה"ש שם בחולין ד * יבותר ליטול (ז) [ה] (יג) טלית חבירו (יד) ולברך עליה ובלבד (ח) (טו) שיקבל אותה ויטול ויניח ויכסה יאם כצנח מקופרת : כהן וכו' כהפלין (כי) פירק הספירה) אבל אסור ללמוד מספרים של חבירו (טז) בלא דעתו והישיגן שמא יקדע אותם (ט) בלמודו (כי) הלכות קטנות : ה * יטלית (יז) של (י) שותפין (יה) חייבת בציצית דרתיב על כנפי בגדיהם :

באר היטב

כחז דלפילו לרשם המצדדיו על טלית שאלו היינו הטלית שלוש בתם התפלה עם הנחת הספילין אבל מ"י שלוש כדי לעלות למורה או לירד לפני הסיבה בודאי אין לברך עליו ודעת הרא"ם בלכות זינות דהעובר לפני הסיבה מצדד וכו' בפסקי תוספות במנחות סימן ק"ג דהכנים מהעטפים בטלית שאינו שלוש כשענין לדוכן מצדדיו וכו' המ"א ואליהו זוטא . גם בהשנות שער אפרים סימן י"ט ובהשנות בית יעקב סימן קי"ד דלא כהר"ם ע"ש . וכו' הכנים ע"ש מהר"ם ופסק שלא לברך על טלית שאלו מצויית ומכ"ש אם נפלו שלא מדעת חבירו ששכטין ד' האין מצדד עליו ע"ש . והמהר"ר יד' להרן כותב הראיות של הס"ט ע"ש . ועיין בס' בני הייאל . [ועיין בספר אליהו רבה הוציא כמה שו"ס לרמות דברי מהר"ם ופסק לברך אפי' בעליה שאלה אף לעלות למורה] . שאלה אם מחוייב אדם להשליט טלית שלו למי שדר בכפר כדי שיהיה ילמדך לשלול טלית מחאחרים לשערו ספק בהשנות בית יעקב סימן קי"ד דאין מחוייב להשליט טליתו לאחר וכו' יבדך על טלית שאלו ע"ש : (ז) טלית חבירו : באקראי אבל בקביעות אסור ב"ח . ובהר"ם רש"ל דאסור ליקח אותו מבע"ל לבית או חיפכא : (ח) שוקל . אפילו שלא כסדר קיפולו הרגומן . ובשם אפילו אין מקפלו כלל שרי מ"א עיין ע"מ ובקומות יסרים כ' ט"ז : (ט) בלימודו . ואפי' באקראי אסור ללמוד בזה . ועיין בה"מ סימן רנ"ב ס"ב דהב"ה דהבבאר אם הפקיד אל ח"ה ספרים מותר ללמוד בהם ולהעתיק אם אין לו כיוצא בזה . ובה"מ ט"ו וה"ה במשכון הל' ת"ח ובסמ"ק כתב שם אם המפקיד מקפיד ע"ז אסור אל הס"ך שם חלק עליו וכתב דשרי ע"ש ובשם המ"א דברי הס"ך נראהו דברי המרדכי אבל מ"מ הכ"ז כאן בשם הווסקיס משמע דהוי שאל של מדעת עיין שם : (י) שותפין . כסוס בשותפין עם העובר כוכבים אינו חייב ציצית עיין דמשק אליעזר בפרק ראשית הגז דף תר"ד וז"ל אהרן :

משנה ברורה

ומזה ללמוד לעניינינו נ"כ דלר"ך להחזירו להטות בזמנו היינו אם כיור ילא בו בעליו יטול לו עכ"ל לאחר קודם י"פלה כדי שיהיה לו בעצמו ג"כ בתם ללא ואם לא החזיר לו והטות אין לו טלית אחר ויהא דעיקר המהמה למפרע ולא קרינא ביה כסבור [ואף שיש לו מ"ק מ"מ מהבבאר דאדעתא דהכי לא נהן לו] דלא כמו ש"ל בס' נ"ח . גם נהבאר שם דאחר שאלה בו ר"ך לחזור ולתנו לבטליו במהרה כדי שיהיה של בעלים שהרי נעשה שלו ופשוט דה"ל בעניינינו . נ"ל פשוט דאם נתקלקל הטלית או החת מצוייתיה אל השולל רף שיהיה ע"י אונס ולא החזיר לו כמו שלקחה אינו יולא בהמאה עיין בסימן תרנ"ח סעיף ד' ובהדושי רע"א שם : (יג) טלית חבירו . פי' שלא מדעתו דניחא ליה לחיות דלעובד מלוא בממוניה ודוקא כז' באקראי אבל בקביעות אסור ואפילו באקראי דוקא בלואו מקום אלל להויתו מביאו לבה"כ או חיפכא אסור דאפשר שמקפיד עליו והוי גזל ועיין בפמ"ג בשהב דבכל גזוני ראוי לזכר כשבעליו עמו שיחלנו ואין סומכין על המזקה במקום שוכלין לברור בל וכו' אם יודע בו שהוא מקפיד : (יד) ולברך עליה . עיין במ"א ועיין בדרך החיים שכתב דיוהר טוב שיכיון שלא לקנות ולא יבדך : (טו) שיקבל אותה . כג' בקיפולה הרגומן כד' ובשם יקבל אותה ולא בקיפולה הרגומן והמ"א חילק בשם שלא לקבל כלל : (טז) בלא דעתו . אפילו כז' באקראי בעליות מחשיגין שמא יקדע בזה הרבה עד שיחקרעו מרוב המשמוש . והשולל מהגין כשמוטלין כיורו הפלה לו מחזור בבה"כ שותפין אותו כדי להפלה בו וכו' יסור לזה דמ"ש כיור מספרים [פמ"ג] : (יז) של שותפין . וטלית של שותפות כדרי וישראל או איש ואתא חייבת בציצית ולא יבדך עליה . הר"ם דלא דמשק אליעזר ע"ש : (יח) חייבת . והיירי שהבירו מרואה שילך חבירו בו וכו' בלי ציצית חייב לעשות

שער השו"ב

היה"ש האורח שער י' סעיף ח' ובמהרה שער שם ומ"ש מהשיבות בית יעקב פ"ס שביא מדין אחרון המבואר בס"ס תרנ"ח שכתב בשהלנו לקבל וכתב כמה חילוקי דיונים בזה וגם להרן קוביות ס"ט ומ"א שסבבו מאהר"ם על ציצית ועיין ביד אפרים ס' תרנ"ח מ"ש בזה : [ה] טלית חבירו . עכ"ל שם בס' רש"ל וטעין ע"ז דהר"ם פ"ס בזה דהיינו כשהטות במקום מיוחד ע"ש וכו' דאם לא הביאו בעתם מיוחד סימן לברך שאינו מקפיד על מקומו וכו' . ואמנם דעת רש"ל בכל טלית שלוש בלא דעת חבירו לא יבדך ומכ"ש בזה נראה דאף מי שגסגס כולכוכו במקומו לברך בזה שמואלו חון למקומו לאי כשכל הטלית לא המקפיד נהיטו במקום מיוחד לא יבדך עליו :

ביאור הלכה

נ"י דלא צרכא ליה דעתא דהש"ס ב"ב קל"ז ע"ב ואלו לומר באחרון דאדעתא דהכי וכו' דכאן ג"כ בעיות של שותפין חייבת . ואלו ע"ש בס' הדפנמס סעי' גדולה מאד ולא ימצי בזה פירוש לכל הד ובעין שדרס"י בוכס כ"ז פ"ב ד"ס כל האורח ע"ש ובספר שער אפרים כתב דיוהר טוב ליקח טלית שאלו בעת עלייתו למורה מזהר טלית הקל כבעלית הקל נהם לכלל ספק שמו מחוייב לברך ואם ליקח טלית הקל וכו' לברך ויבין אז שאלו לכסוב לשם מלכות של ציצית ויטעון בו ראשו כמו בהר"ה וכו' או לעמוד מעטף שיעור הילוך ד' אמות וכו' ואם אינו רואה לברך עליו לא יטעון ראשו כלל רק עשיתו סגוף לבד ויתן עטם לדבריו בהפחתו שערס שלו וז"ל בטלית הקל ים לברך עליו כמו בטלית של שותפין ומ"מ נראה דוקא כשעטף בו כהמא בדרך עשייתו שמתים בא בל"ה אין לברך אף שידעת דקרא כוסקים ההולקים ע"ז וכו' דעיוסף סגוף כגו מ"מ אין מונחו להעטף כלל רק לביש לעמו מווס כבוד בעל"א לא קרינן אחר תכסם בזה בעיוסף ארעיו כוס ואף בטלית שלו אם אמו כבול שאלו יכול להעטף בו משם ונחתו על הכתמים לבד לשם קלה בשעת הקריאה ודעוהו לכסירו עיד י"ש בכה"ג ככ"ל ודעוהו חלוצים בתקפת הדלה הכתמת הכ"ע ליעיל בסימן ח' דהעיוסף אינו לעיכובא אנס טעם שבו ממשל ומ"א וכו' ואלו אהרונים משמע דבבבד מ"ל בודאי חייב לברך ולא הילין כלל בין אם מטעף ראשו או לא משמע דמכריהם דככל גזוני חייב עיב לביש וז' בעיות מ"מ מה שכתב בנ"א ה"ל דיוין אז בבישולא אנס טעם שבו ממשל מ"ל ציצית ולא לברך בעלמא דבריו וכו' מאד מדינא מט"א דהלל ק"ל בסי' ס' כ"ד דמאות נריכות כונס ולעיסובא הוא כמחזרם כ"ס וכמ"ס כ"ס ח' במ"ס קי"ט ע"ש . המ"א מחזיק חכר להשעיר אפרים וכו' אם שכתב בנ"א סימן י"ח ס"ך בזה הל"ה דהמחשק פניו כבוד הציבור אין מברך ומסגמל ומסגמל כמ"ס הס"א דאפשר דזה אינו נקרא למשם המחוייבת בציצית ועיין מגן אברהם סוף סימן י"ט במה שכתב בזה הספסוף וכו' * מותר לטול טלית חבירו וכו' . שאלה אם מחוייב דהם להשליט טלית שלו למי שדר בכפר כדי שיהיה ילמדך לשלול טלית מחאחרים לשערו ספק בהשנות בית יעקב סימן קי"ד דאין מחוייב להשליט טליתו לאחר וכו' יבדך על טלית שאלו ע"ש : (ז) טלית חבירו : באקראי אבל בקביעות אסור ב"ח . ובהר"ם רש"ל דאסור ליקח אותו מבע"ל לבית או חיפכא : (ח) שוקל . אפילו שלא כסדר קיפולו הרגומן . ובשם אפילו אין מקפלו כלל שרי מ"א עיין ע"מ ובקומות יסרים כ' ט"ז : (ט) בלימודו . ואפי' באקראי אסור ללמוד בזה . ועיין בה"מ סימן רנ"ב ס"ב דהב"ה דהבבאר אם הפקיד אל ח"ה ספרים מותר ללמוד בהם ולהעתיק אם אין לו כיוצא בזה . ובה"מ ט"ו וה"ה במשכון הל' ת"ח ובסמ"ק כתב שם אם המפקיד מקפיד ע"ז אסור אל הס"ך שם חלק עליו וכתב דשרי ע"ש ובשם המ"א דברי הס"ך נראהו דברי המרדכי אבל מ"מ הכ"ז כאן בשם הווסקיס משמע דהוי שאל של מדעת עיין שם : (י) שותפין . כסוס בשותפין עם העובר כוכבים אינו חייב ציצית עיין דמשק אליעזר בפרק ראשית הגז דף תר"ד וז"ל אהרן :

שער הציצית

(כז) ב"ח ומ"א : (כח) ס"א : (כד) כה"ג : (כט) פמ"ג :

הרכבות ציצית סימן טו

כו באר הגולה

כו אם להתיר ציצית מבגד לבגד ודין נקדע הסלית . ובו ו' סעיפים :

א מנחות מ"א ופסח כ"ב וכשמואל
ב מנחות ג דבר כרש"א ד מנחות ט"ז וכר"י פא"ר

א *מותר להתיר ציציות משלית זה (א) וליתנם (א) [ח] ב (ב) בטלית אחר אבל שלא להניחם (ב) [ג] (ג) בבגד אחר לא : הסג ודוקא בטלית של (ג) (ד) בר חיובא אבל מותר להסיר הציצית מטלית של מתי (מדרבי וקוס' פרק ד' כ"ב) : ב (ה) באינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא (ו) עם הציציות ולתופרו (ו) בבגד אחר משום דעל כנפיו בגדיהם בעינן וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשייה : ב *טלית מצויצת כהלכתה שחלקה לשתיים (ח) ובכל חלק יש בו שיעור התעטף ונשאר בל אחת מהם ציצית אחת או שתיים (ט) אין בו משום תעשה (ד) [ג] ולא מן העשוי : ד ינקדע הטלית

שיערי תשובה

[א] בציצית אחר . עכ"ל וכו' כנ"ל . כשם שחובת גדולים דאילו מחדש להם מותר ע"ס : [ג] בבגד אחר . עכ"ל וכו' כנ"ל . כשם שחובת מחדש מותר ומהר"ם בן הרב כ"י מי שנספק בטליתו ב' או ג' ציציות וא"ר לעשות אחרים מ"מ אם נשאר כבר אצלו אחד אין להסירו מהטלית להסיר כי כשם כו' יש משום כווי מזה . אך אם רוצה לעשות ציצית אחרת יותר או כגס כראשונים נאום אלא כנ"ל קצת ואינו חייב כ"כ מותר להסיר לעשותם חדשים ע"ס . וכבר כבש"ר בית יכודם שמוחר להסיר כריתם בציצית אף כשם שחובתם בניגמריא לכס כו"ס אין כו' בית מיהא : [ג] ולא מן

באר היטב

(א) בטלית אחר . אצלו מטלית חדש וכ"ס מטלית ישן שמוחר להתיר וליתנם בטלית חדש . ודוקא כשכל המסין שלמים ע"ל כימן י"ב ס"ק ב' ועיין מ"ס הוד אהרן : (ב) בבגד אחר לא . כי אז יש איבוד שמוצא טלית של מזה כנסת . ואם רוצה לעשות בו ציצית יותר ויט' מותר ליתן . לכו . וזהו אם נכספו ח"ס כשכדים ע"פ הדין רשאי להסיר ולעשות בהם שלמים מ"א . ואם רוצה לעשות מהטלית בגד שלם יהיה לו ד' כנפות מותר ליתן . ולאחר שהתיר הציצית מותר להשתמש בטלית לאיזה שחשם שירצה ובלבד שלא יהא השמים מנוגה . ע"ל כ"י ס"ק ד' ועיין ע"ס : (ג) בר חיובא . אצלו היטב חייב

משנה ברורה

בו ציצית אבל שחפין ויש בו ציצית אחד מקפיד על הבירור שלא ילך בו אצלו יש בו כדי חלוקה . וכל חלק שיעור טלית אפ"ה אם לנבש בגזילה ומכרך עליו עובר בלא חשק כי חלק אחד שבו ב' ציציות אינן שלו וכו' אם אין בו עדיין ציצית [פמ"ג] ולפ"ו בטלית שנשאר להיורם תאביו ושארי חתיו מקפידין עליו יש לזכר שלא לבדק עליו עד שיפסדו ביניהם :

(א) ויתקם וכו' . אצלו (א) מטלית חדש טלית חדש יכ"ס מטלית ישן שמוחר להתיר וליתנם בטלית חדש שרצה ללבוש ולקיים בו התורה . גם אצלו (ב) מטלית גדול לפ"ק ס"ק ש"א וטלית קטן שום אבל אין להסיר ציצית מטלית של גדול וליתנם (ג) בטלית של קטן דחובו רק מדרבנן ובשמי"א נשחפך אם מותר ציצית מטלית של זמר ליתנם בטלית של שחר מינים להפוסקים לשל כס' ט' ס"א דשאר מינים הוא רק מדרבנן והטלית חסוי מקל בזה : (ב) בטלית אחר . עיין בשמ"ג שכתב דאם מצויים לו ציציות אחרים להשיג לטון להחמיר שלא להסיר ציציותיו אם לא באופן המבואר בסק"ד : (ג) בבגד אחר לא . כי יש איבוד שמוצא טלית של מזה כנסת (ה) אם לא נשחפך הטלית אז מותר להסיר ציציותיו בכל גונו או (ו) שרצה למכור לזכרי או (ז) לעשות מהטלית בגד שלא יראה ד' כנפות מותר ליתן אבל אם רוצה למכור הטלית לישראל אסור ליקח ציציותיו (ח) אף שישראל המי יוכל להסיר ציצית בעצמו אפ"ה אסור . ומותר להסיר הציצית ולהחזיקה (ט) יותר נאום משום הידור מזה או י' כשהם ישימים ומסיר כדי להדש או י"א כשנשפך חס' א' ולא נשאר בו אלא כדי עיניה אפ"ה שעדיין הציצית כבר אצלו מותר להסיר ולהחזיקה (י) כשהם ישימים ומסיר כדי להדש או י"א כשנשפך חס' א' ולא נשאר בו אלא כדי עיניה [לא דוק] (יב) אם הם רק כדי עיניה [יש יג] מן האחרונים שכתבו דיוחך להסיר הקצרים והכריות שלהם ולא להפסיק ולקדוע לבגד כדי שלא יכלה חוטן וכבר אח"ל לא יפוצר אדם מי צורו ואחרים לזכין להם והחיי אדם כחז במקום שקשה בעיניו הפסחה להתיר מותר לנחשק ואין בזה משום כל שחשית כיון שאין עושה דרך השחטה ע"ס : (ד) בר חיובא . אצלו (ד) אינו חייב רק מדרבנן : (ה) אינו יכול . עיין במ"א סק"ג ומוכח מדרבנן דדוקא כפ' שאין בו שיעור להשעטף ואף דאסור בגמרא אצלו אם הוא מחזיק אחר על חמה ג"ו עדיין אין בו שיעור שיעוף לדידיה אבל אם היה בהחטקה שיעור שיהיה בו כדי להשעטף מותר לזרף אותו לבגד אחר אצלו עם ציציותיו אבל הס"ז בסק"ג פליג ע"ז ואסור (יד) וכן משמע בלבוש וד"ה" : (ו) עם הציצית . אבל בלא הציצית מותר להחזיר (טו) אם הוא מחזיק עכ"ל שלם אצבעות על שלם ואח"כ יטיל בו ציצית ומכל שאר חלקו אין לזרף להסיר כלל (ז) ונפטר מהציצית לזרף להסיר כל הציצית ולהסילם מחדש אחר שנעשים נקדע ממנה הכנף כשיגול אבל אם נקדע ממנה שיעור שיהיה בו כדי להשעטף מותר לזרף אותו לבגד אחר אצלו עם ציציותיו אבל הס"ז בה ד' דה"ל הוי תעשה ולא מן העשוי : (ז) בבגד אחר . אבל אם ירצה לחזר הכנף להסיד שנקדע ממנו אצלו אם נקדע לגמרי ולא שהסיר כ"ס כהנור אין לזרף להתיר ממו הציצית ולא מפסלה משום תעשה ולא מן העשוי כיון דתחת עשייתו בבגד זה היה בכשרות וכו' אם לא נעשית הכנף בזה ג' כעם הקריעה וכנ"ל בסק"ז וגם דוקא אחר הכנף מחזיק עכ"ל ג' על ג' ובכשמוך כ"ד כ"ו הוא לדעת הש"ס ומה"א בסק"ג אבל הס"ז בסק"ג פוסק כ"ס (ח) ובכל חלק וכו' . אבל אם אין בכל חלק כדי להשעטף כמו שהוא שחייב כ"ס שלם שכתבתי חלק לשמים אין בזה שיעור שיעוף נכבד מהם חייב המזה ציצית (י) ואם ירצה לחזר חלק אחד להסיר או לשאר חמיה לזרף לזרף להסיר כל הציצית . ואם חלק אחד יש בו שיעור שיעוף ואחר אין בו אין לזרף להסיר רק י"א מהחלק שאין בו ואח"כ יטיל בו מחדש אחר שיתבטל החלקים יחדיו : (ט) אין בו וכו' . דהציצית שנשאר אין שם פסול עליהם כיון דיש ברי כדי שיעור שיעוף ע"כ אם ירצה יכול לזרף לזרף

שער הציצית

(ס) כ"ה : (ז) אר"ה בשם שו"ת בית יודא : (ג) אר"ה : (ד) ע"ה : (ס) אר"ה : (ו) כסיתון כ' במ"ב : (ז) מ"א : (ח) אר"ה : (ט) כו"ס וס"ז : (י) אר"ה : (י"א) מ"א : (י"ב) פמ"ג : (י"ג) ע"ה וכו' : (יד) וכן פסק באר"ה : (טו) מלקתן ס"ד : (טז) דס"ס : (יז) דס"ס ואר"ה : (יח) דס"ס וכו' כע"ז ע"ד באלות הקדוש אבל להמ"א שם אין לזרף להסיר בגד :

ין מי הם החייבים בציצית. ובו ג' סעיפים :

א מחות מ"ג
ב שם וכר"ס הר"ף
וה"ל בשם התוס'
ג רמב"ם בבבא ג'
מהלכות
ציצית
ד סוכה ע"ב

א אע"ג דכתיב וראיתם אותו סומא (א) חייב בציצית מפני שנתרבה מאשר תכסה בה וקרא דוראיתם אותו איצטרך למעט (ב) כסות לילה : (ע"ל סי' י"ח) : ב בנשים (ה) ועבדים פטורים מפני שהיא מצות עשה (ג) שהזמן גרמא : הסה ומ"מ אם רואים לעטפו (ד) ולבדק עליו הסרות בידן כמו בשאר מצוות עשה שהזמן גרמא (תוס' והר"ם והר"ף פ"ב דר"ע ופ"ק דקדושין) אך מחוי כיושרא ולכן אין לכן לזכור ציצית הואיל (ה) ואינו (ז) חובת גברא (אגור סימן כ"ז) פ"י אינו חייב לקנות לו טלית כדי שתחייב בציצית ולקמן בסיומן י"ט אמר כשיש לו טלית מארבע כנפות (ולשון) גטומטום ואדרוניגוס (ו) חייבין מספק ויתעטפו (ז) בלא ברכה : (פ"י טומטום לא מודע אם הוא זכר או נקבה ואדרוניגוס יש לו (ח) זכרות ונקבות : (הגה ולפי מה שנהגו נשים לבדק בציצית עשה שהזמן גרמא (א) [ה] גם הם יצרכו (דברי ע"ל) : ג דקמן הידוע להתעטף אביו צריך (ט) ליקח לו (ד) [ז] ציצית (י) לחנכו : הסה דוקא כשיודע לעטוף שני ציציות

שערי תשובה

[ה] גם הם יצרכו. עכ"ל ונ"ל דלי בריה הוא לא יצרכו כ"כ ג"כ כפולת תמיד ובכ"ל סי' תר"מ כתב דמה צריך דלי משוב דכיום לא נלטיה גס נשים לא נלטיה ומנכרת ח"כ בריה ע"כ ודבריו נכונים ועיין בשא"ת אריה סי' ל"א כתב דכלאים בציצית לא שרא רחמנא אלא במקום מלאה לכן טעמיה ואדרוניגוס אע"ג דחייבים מספיקא מ"מ כלאים אסור. ולכן אפי' לומר דכחול דס"ל סדיו בציצית חייב לעשות לכן של מינו מ"מ בטומטום ואדרוניגוס אין להטיל אפילו לכן כנגד פשתן הואיל ואינו ראוי לביזה דתכלת מן התורה ע"כ. ונראה דאף אם נאמר שהוא בריה מ"מ לא חמייט בציצית בלא"ס דהא גם נשים חייבים וא"כ שפיר שייך דך טעמא שאינו ראוי לביזה דתכלת. ועוד כתב בשא"ת אריה שם דאם הכגד הוא ספק בת מיוז ואסור להטיל בה תכלת משום ספק כלאים או אפילו אם הוא של פשתן אין להטיל אפילו לכן טעמא דלעיל שא"כ לביזה מן התכלת ע"כ : [ב] ציצית לחנכו. עכ"ל וכתב בא"ר בשם ספרי וראים להלכות לקמן ע"כ כשיודע

ביאור הלכה

לענין שהיה נקרא שמו בת ד' כנפות אבל ח"כ נהיה מוכרחין לומר דמאריפין אורח ורבות של הכגד להדדי לחיוב של הט"ק בציצית ובאמת אין צורך זה כדבר דיש אומרים דבעינן כדי ראשו ורובו בין באורך בין ברוחב עיין בהר"ח. ומ"מ נראה לי דאם הט"ק מחויב בכל דל כשישור אמה על אמה בודאי טובל לכסותו ולבדק עליו דאף ח"ל דלא דמאריפין דל אחד להשיב לענין זה הלא כמה אחרונים סוביגין דשישור אמה על אמה לבד הוא שיעור בגד חייב בציצית. ושישור אמה הוא ששה טפחים ולא בעינן אמה שלמה. כתב הפ"ק א"כ שם בכגד כדי לכסות ראשו ורובו אלא שהוא לבוש ביוז ואין יוצא בו שוק ערלי וסתם ב"א יוצאין בו לב"ט דסוכר דתתי בעינן וכמו שפסק הטור [וכמו שכתב המ"א בסוף דבריו להחמיר] אפשר דאין ה"כ בעינינו דאין ראוי לבדק על טלית כזה דבתר דעתו אולגין ונ"ל. ולאחריה הוא פלא דכדאין לא נהנה התורה שיעורין בכל אחד לפי דעתו גם דלא אמרו בבבליה וזהו יוצא בה ארעי לשוק אלא והגדול יוצא בה ואפשר דלשון הב"ח בסיומן זה ע"כ הביאו אספן זה אבל באמת הב"ח לא כוון להו ויותר נראה לי דמה שהביא לו לספק זה משום שהוא כתב בא"ר דלהב"ח אם הוא יוצא בה כקעב אף אין בה ראשו ורובו ש"ק ואין שום אדם יוצא בה אפ"ס חייב דאולגין בתר ידיה ולא אמרינן בטלה דעתו משום"ה מסתפק ממי להיפך מאכ"כ לפי מה שבידנו מתחלה אין שום ספק בזה דחייב :

ב כנפות פטורה מציצית ולא חובת גברא שאינו חייב לקנות לו טלית כחכ ב"י ומשמע מזה דדבר שהיוצא רק מדרבנן כגון טלית שאלה אחר ל' יום וכנ"ל בסיומן י"ד דאין בגד שהיוצא רק מטעם ספק כגון בגד שהיו פתוח והוא פתוח וכנ"ל בסיומן י"ט ש"ו ראשין ליתן בו בלא ציצית ועיין בפמ"ג שכתב שיש קצתן זה ואולי דיש להחמיר בכל זה מפני מראית פתוח וכדליתא שם בס"ח : (י) בלא ברכה. כיון שעיקר החיוב הוא רק מסיים פטור לענין ברכה שהוא מדרבנן אולגין זה לקולא. ועיין לקמן בסיומן ס"ז בנ"ב מה שכתוב שם א"ה כמה כללים בשם הפוסקים בזה : (ח) זכרות ונקבות. והוא ג"כ ספק זכר או נקבה ועיין בראיות הקיים שהביא ראהי מכמה מקומות דפסקין כן להלכה שהוא בגדר ספק ולא כמ"ד שהוא בריה בפני עצמו : (ט) ליקח לו ציצית. פ"י ליקח לו (ז) בגד של ד' כנפות ולהטיל בו ציצית כדי להנכו במצות. ושישור טליתו כתב בפמ"ג בס"י ס"ו ובדקדק החיים שהוא כדי להתעטף בו ראשו ורובו שלו ומשעריק בקטן עטמו שחמטקטק בו לפי גדלו ולפי קטנו ואם יש בו זה השישור לא צריך אכיו להטיל בו ציצית ולבדק עמו ואם אין בו זה השישור אין מברכין עליו : (י) לחנכו. כ"ז (ח) דוקא כשלא הגיע עדיין לי"ג אבל מ"ג ואיך

באר היטב

(ה) ועבדים. עיין יד אהרן סי' ט"ז : (ז) חובת גברא. פ"י שאינו מהיב ליקח לעצמו טלית כמ"ס סי' כ"ד. ודע דאין פסקין גבי ציצית חובת גברא ולא חובת גברא ותרומיהו לקולא חובת גברא לקולא למעוטי חובת מנה שכל זמן שאינו לובש הטלית אע"פ שיש לו ד' כנפות פטורה מציצית ולא חובת גברא שאינו חייב לקנות לו טלית כדי שתחייב בציצית רק אם יש לו טלית מדר' כנפות ולובשו אז חייב בציצית. עיין סימן י"ט : (ג) גם הם יצרכו. ותמה אני דכהי דטומטום יבדק מזהו טעמא וגם אדרוניגוס למ"ד ספיקא הוא אלא למ"ד בריה בפני עצמה הוא למה יבדק שכנה"ג ועיין בלבבם ונ"ל. ועיין בספר בני הייא שגופלס במקום שיש ב' ספיקות להחמיר כדי לבדק אם נאמר ספק ברכות להקל : (ד) ציצית להנכו. דוקא פחות מכן י"ג אבל מ"ג ואיך חייב בציצית כגדול. ומ"ס בדרשות מהר"ל

משנה ברורה

(א) חייב בציצית. ופשוט דיכול לבדק ג"כ עליהן אך שיבדק אותן מתחלה בשמשים ידיו או יבקש לאחר לבדקם : (ב) כסות לילה. והסברא נותנת לרבות כסות סומא ולמעט כסות לילה (ה) משום דכסות סומא יגנו עכ"פ בראיה אלא אחרים אלא כסות לילה אינו בראיה אלא אחרים : (ג) שהזמן גרמא. דהא בלילה לא זמן ציצית הוא וכל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות מהם (ז) אפילו מדרבנן (ג) דהוקשה כל התורה להפליין דכתיב בה למען תהיה תורת ה' בפיך וכמו דפטרות מתפליין דליתקום לת"כ דכתיב בה ושננתם לבניך ולא לבנותיך כן פטרות מכל מ"ע שהזמן גרמא ועבדים ונכרים כנ"ל לה לה מאשה דכל מצוה שהאשה פטורה גם העבד פטור : (ד) ולבדק עליו. דאף מי שאינו מצוה ועושה (ד) שם לו שבר ושידך לומר וציונו כיון שהאנשים נלטינו גם הם יש להם שבר : (ה) ואינו חובת גברא. בזה (ה) מתיר למה מברכות הנשים על לובש דהוא ג"כ מ"ע שהזמן ג' ותירץ שאני התם שאינו חובת גברא שאפילו איש אין עליו היוב דאורייתא לקנות טלית בת ד' כנפות אלא אם מתעטף חייב לעשות בו ציצית משא"כ לולב דנבי איש הוא חובת גברא שהוא חובת הגוף. ודע (ו) דאין פסקין גבי ציצית חובת גברא ולא ח"ג ותרומיהו לקולא חובת גברא לקולא למעוטי חובת מנה שכל זמן שאינו לובש הטלית אע"פ שיש לו ד' כנפות פטורה מציצית ולא חובת גברא שאינו חייב לקנות לו טלית כדי שתחייב בציצית רק אם יש לו טלית מדר' כנפות ולובשו אז חייב בציצית. עיין סימן י"ט : (ג) גם הם יצרכו. ותמה אני דכהי דטומטום יבדק מזהו טעמא וגם אדרוניגוס למ"ד ספיקא הוא אלא למ"ד בריה בפני עצמה הוא למה יבדק שכנה"ג ועיין בלבבם ונ"ל. ועיין בספר בני הייא שגופלס במקום שיש ב' ספיקות להחמיר כדי לבדק אם נאמר ספק ברכות להקל : (ד) ציצית להנכו. דוקא פחות מכן י"ג אבל מ"ג ואיך חייב בציצית כגדול. ומ"ס בדרשות מהר"ל

שער הציצית

(ה) ט"ז : (ז) ברכות י"ט ע"ב : (ג) קדושין ל"ד : (ד) מ"א : (ה) ט"ז : (ו) כ"ח : (ח) כ"ח : (ט) כ"ח : (י) כ"ח : (כ) כ"ח : (ל) כ"ח : (מ) כ"ח : (נ) כ"ח : (ס) כ"ח : (פ) כ"ח : (צ) כ"ח : (ק) כ"ח : (ר) כ"ח : (ש) כ"ח : (ת) כ"ח : (י"א) כ"ח : (י"ב) כ"ח : (י"ג) כ"ח : (י"ד) כ"ח : (י"ה) כ"ח : (י"ו) כ"ח : (י"ז) כ"ח : (י"ח) כ"ח : (י"ט) כ"ח : (כ) כ"ח : (כ"א) כ"ח : (כ"ב) כ"ח : (כ"ג) כ"ח : (כ"ד) כ"ח : (כ"ה) כ"ח : (כ"ו) כ"ח : (כ"ז) כ"ח : (כ"ח) כ"ח : (כ"ט) כ"ח : (ל) כ"ח : (ל"א) כ"ח : (ל"ב) כ"ח : (ל"ג) כ"ח : (ל"ד) כ"ח : (ל"ה) כ"ח : (ל"ו) כ"ח : (ל"ז) כ"ח : (ל"ח) כ"ח : (ל"ט) כ"ח : (מ) כ"ח : (מ"א) כ"ח : (מ"ב) כ"ח : (מ"ג) כ"ח : (מ"ד) כ"ח : (מ"ה) כ"ח : (מ"ו) כ"ח : (מ"ז) כ"ח : (מ"ח) כ"ח : (מ"ט) כ"ח : (נ) כ"ח : (נ"א) כ"ח : (נ"ב) כ"ח : (נ"ג) כ"ח : (נ"ד) כ"ח : (נ"ה) כ"ח : (נ"ו) כ"ח : (נ"ז) כ"ח : (נ"ח) כ"ח : (נ"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח) כ"ח : (ר"ט) כ"ח : (ס) כ"ח : (ס"א) כ"ח : (ס"ב) כ"ח : (ס"ג) כ"ח : (ס"ד) כ"ח : (ס"ה) כ"ח : (ס"ו) כ"ח : (ס"ז) כ"ח : (ס"ח) כ"ח : (ס"ט) כ"ח : (ע) כ"ח : (ע"א) כ"ח : (ע"ב) כ"ח : (ע"ג) כ"ח : (ע"ד) כ"ח : (ע"ה) כ"ח : (ע"ו) כ"ח : (ע"ז) כ"ח : (ע"ח) כ"ח : (ע"ט) כ"ח : (פ) כ"ח : (פ"א) כ"ח : (פ"ב) כ"ח : (פ"ג) כ"ח : (פ"ד) כ"ח : (פ"ה) כ"ח : (פ"ו) כ"ח : (פ"ז) כ"ח : (פ"ח) כ"ח : (פ"ט) כ"ח : (צ) כ"ח : (צ"א) כ"ח : (צ"ב) כ"ח : (צ"ג) כ"ח : (צ"ד) כ"ח : (צ"ה) כ"ח : (צ"ו) כ"ח : (צ"ז) כ"ח : (צ"ח) כ"ח : (צ"ט) כ"ח : (ק) כ"ח : (ק"א) כ"ח : (ק"ב) כ"ח : (ק"ג) כ"ח : (ק"ד) כ"ח : (ק"ה) כ"ח : (ק"ו) כ"ח : (ק"ז) כ"ח : (ק"ח) כ"ח : (ק"ט) כ"ח : (ר) כ"ח : (ר"א) כ"ח : (ר"ב) כ"ח : (ר"ג) כ"ח : (ר"ד) כ"ח : (ר"ה) כ"ח : (ר"ו) כ"ח : (ר"ז) כ"ח : (ר"ח)

לפניו ושנים לאחריו (הנהגות מיוחדות פ"ג) ויודע לאחוז הציצית בידו בשעת ק"ש (מדרכי סוף פרק לולב הגזול)

יח זמן ציצית. ובו ג' סעיפים :

א לילול לאו זמן ציצית הוא דאמעיט מוראיתם אותו (א) בלחמב"ם כל מה שחובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום ומה שחובש ביום חייב אפילו מיוחד ללילה גולר"א ש כמות המיוחד ללילה פטור אפילו לובשו ביום וכמות המיוחד ליום חייב אפילו לובשו בלילה : הגם וספק ברכות (ה) (ב) להקל ע"כ אין לברך עליו אלא כשגוש ציטס וכו' מיוחד (ג) (א) ג"כ ליום (הנהגות מיוחדות) ואחר (ג) (א) (ד) תפלת ערבית אע"פ שעדיין יום הוא אין לברך עליו (פסקי מהכ"י סי' כ"א) (ד) (ב) (ה) יליל יום כפורים (ו) יתעטף (ז) בעוד יום וינדר עליו (תשנ"ז) : ב (ו) יסדינים אע"פ שאדם ישן בדם בבקר אין ממילין (ח) בהם ציצית : ג' הטאמתי מברך על הציצית בשחר (ט) משיביר בין חבלת שבה ללבן שבה : ואם לבש מעלות השחר ואילך י"א דמברך עליו (י) וכן טהנין (מדרכי פ"ב דמגילה) ואם לבשו קודם לכן כגון כה"תות לא ינדר עליו וכשיאיר היום (יא) ימשיט בו וינדר (תשנ"ז) :

באר היטב

בהלכות גסוואין שנהגים גם נערים גדולים אין מתעטפין בציצית עד שגשואין להם נשים וסמכו להם חקרא דכתיב גדילים תעשה לך וסמך ליה כי יקח איש אשה הוא דבר קטן דעד שלא ישא אשה יהיה יושב ונכנס ממנו ציצית שיעור כזה"ג וע"ש. ועי' בש"ס דקדושין דף מ' וכו'. ובכ"ז סימן ח'. והט"א סימן ח' ס"ק ג' כתב משמש דמברך דבחד לא היה מכסה ראשו בעלית וכו' ע"ש ואינו מוכרח דשם לא חייבי מטלית של מצוה אלא מחובר דרבנן פ"ט :

(ה) להקל. היינו דוקא לענין ברכה אבל ציצית זריבין להיות ע"ש : (ג) ג"כ ליום. פירוש שיש ליום ואפי' גם מיוחד ללילה ומכ"ס ליום לבד. שכתב"ג וע"ש : (א) הפלת ערבית. ובתענית זיביר כתב הכ"ח דיכיר את הפלית כשיגיע לברכו. וכנה"ג כתב עד לאחר ערבית עיין בשערי כנה"ג. ועיין סי' למ"ד ס"ק ג'. כתב בכתבי ערבית שיתפלו ערבית יתעטף בלא ברכה : (ד) וציל יו"כ. וכל העובר לפני המזבח לריך להעטף. וצ"ל כתב דאף האומר קדים יתעטף מפני כבוד הציבור ואין מברך עליו : (ה) בעוד יום. ולא יסירו ציצית לפי שדומין למלכים מעוטפים לבנים. צ"ח ועיין יד אהרן : (ו) סדינים. ר"ל בין של פשטן או של זמר. וכתב ב"י וטעמא לא

משנה ברורה

ואיך חייב בציצית כגדול ומ"ש בדרשות מהרי"ל בהלכות גסוואין שנהגין גם נערים גדולים אין מתעטפין בציצית עד שגשואין להם נשים וסמכו לכן חקרא דכתיב גדילים תעשה לך וסמך ליה כי יקח איש אשה הוא דבר קטן דעד שלא ישא אשה יהיה יושב ונכנס ממנו ציצית שיעור כזה"ג וע"ש. ועי' בש"ס דקדושין דף מ' וכו'. ובכ"ז סימן ח'. והט"א סימן ח' ס"ק ג' כתב משמש דמברך דבחד לא היה מכסה ראשו בעלית וכו' ע"ש ואינו מוכרח דשם לא חייבי מטלית של מצוה אלא מחובר דרבנן פ"ט :

(א) להרמז"ם וכו'. ומ"מ מותר (ה) ללכת לר"ה בליל שבת בעלית עם הציצית ולא היו משיי שבה ניו הנדד והשעיתיה : (ב) להקל. היינו דוקא לענין ברכה (ג) אבל חסור ללכות כמות של לילה ביום בלא ציצית וכן כמות של יום בלילה משום ספק. ומ"מ נראה דה"פ הנושם טלית בלילה א"ל לברוך הציצית דבכגון זה בודאי נוכל לומר שמתעטף על חזקתו שמכבד : (ג) ג"כ ליום. פ"י גם ליום ואפילו (ג) גם מיוחד ללילה וכ"כ ליום לבד : (ד) הפלית ערבית. ובתענית זיביר כתב בש"ס בלית במנהגי יסיר את הפלית כשיגיע לברכו מחמת דעכשו אין לובשין הפלית אלא למנוח הציצית א"ל היה עליו (ד) יראה כאלו סוכר דלילה זמן ציצית הוא. ומ"מ הש"י לפני העמוד א"ל ה"ל חין הולך בתלבוש העליון שאין כבוד הצבור בכך פשיטא דלא יסיר הפלית מעליו : (ה) וציל יו"כ. וכל (ו) העובר לפני המזבח לריך להעטף : וצ"ל כתב דאף האומר קדים יתעטף מפני כבוד הצבור ואין מברך עליו : (ז) יתעטף. להדמות למלכים (ז) שמתעטפים לבנים ולכן לא יסירו בלילה עד אחר הפלית ערבית של מוצאי יו"כ : (ז) בעוד יום. אבל אם אחר להעטף עד לילה שוב לא ינדר דשם בלכת הכה"ס ומשמע מדברי המ"א בסק"ד דאפילו בין השמשות

שערי הציון

(ה) ע"ז : (ב) ע"ה וא"ר : (ג) שם"ג : (ד) ב"ה : (ה) פמ"א : (ו) מ"א : (ז) ב"ח : (ח) מדרכי : (ט) הוספות :

ה מנחות מ"ג
זכר' שמשון ב' כס"ג
פר"ל ציצית ונהגת
מיוחדת בשם רש"י
ג כד"ס הלכות ציצית
ד כה"ס שם כס"ג
ה כה"ס בפרק ג'
מנח' ציצית ממנהג
ב' ברכות ט'

ולא

הלכות ציצית סיני יט ב

י"ט זמן ברכת ציצית . ובו ב' סעיפים :

14 חציצת חובת נברא הוא (6) (א) ולא חובת מנא שכל זמן שאינו לובש המלית (ב) פטור מציצת ולפיכך אינו מברך (3) (ג) על עשיית החציצת שאין מצוה (ד) אלא בלבישתו: ב' בעשה מלית לצורך תכריכין י'אף על פי ששובשו לפעמים (ג) בחייו (ה) פטור:

ב דיני לקיחת ומכירת טלית . ובו ב' סעיפים :

29 * ה'לוקח טלית (5) מצויצת (א) מישראל (3) (ב) אן מתגר א"י (ואמר שלקח (ג) (ג) מזירא (נאמן) (כ"י הלכות ציזית) כשר דכיון דתגר הוא חזקה שלקחה מישראל (ד) דלא מרע נפשיה אבל אם לקח מא"י שאינו תגר (ה) פסולה : ב' יאין מוכרים טלית מצויצת (7) (ו) לעובד כוכבים (ז) * שבא יתלווה עם ישראל בדרך יחרגנו יאפילו למשכן ולהפוך טלית מצויצת לעובד כוכבים אמר אא"כ הוא (ח) לפי שמה דלרבא מתחש אהא :

באר היטב

[illegible]

משנה ברורה

(א) ולא חובת מנה . עיין לעיל סימן י"ז סק"ה שם"ס : (ב) פסוק מצינו . אש"ל (ה) דכתיב ועשו להם זיזיות על כנפי בגדיהם ממדבכי קמח אחריות גדילים ועשה לך על ארבע כנפות סווארף מאשר חכסם בה משא דוקא פתחמסבס דב : (ג) על עשיית הזיזיות . כ"ל בעת העלוק ההפך חלל אה"כ כשהמקטף או מנכר להמקטף . והוא נספוק אחר שזבשו (ג) גירין אלהו ולקטשו זו זיזיות ובזכר כשחומר ידבוקו אש שזבשו סיף : (ד) אשן בלישמו . וה"ל כמזוזת דק"ל חובת סוד הו"ל חין לגרר על המזוזת רק כשהוא נכנס לדור . והכתיב סיף וזיז דלו הוא ממח דומיא דעטיפה הו"ל כשכבד דר דב . וברכי"ו וכן משמע מדברי המ"א להחיותו על הסיב ועי"ם עוד במ"א . ובהשוואה דר"א ב"ץ סימן מ"ו : (ה) פסוק . האחרונים . (ג) מסקי דוקא לדעת הר"ם דפוטרי לטיל בזמיון ח"ל ככות המיוחד ללילה אפילו ביום והא' מתי לנסות לילה דמי שהרי הוא פסוק ממזית . אצלל לדעת המבס"ד כחייב כסות לילה ביום גם כזה חייב לפיכך לברכות להקטום מזמון פסוריו ח"ל לנכס אלוו להקטין

ידן יעשה זה ציונים ולא יבדק. (זוכרי ד) הנגדים שלושין ומכווין
 בזה את המכס אפשר דחייב ציונים כמו גבי כלאים :
 הם ישראל שחוקק כשר הוא ובדול"ה כ"י"א וזכרו ותלמו לשמן אם לא
 לו המכר ה"י. א"שלו א' חיו מוזהק לקנות פלוטות דק מוזהק
 לו יאמרו כשר ב"ד" : (ג) מושרל נאמן. עיין בלבוש סוטה מ"ה
 וכן מושרל וכן משמע ב' משאר ההגונים ואפשר דגם הרמ"א
 הרמ"א זה להורות לנו שבת"א דרוקק על דיבורו סמיך ומחמיין
 (ל) חזק מעט נפשים. עיין ב"א שכתב דוקא גבי פנים בצינוקים
 שבעדו אבל לקנות ציונים אסור ח' מהגר שמה לא היה הקוים והצוים
 ישועות יעקב שהסכימו דאיכא דטסק בהגר הוא לקנות ציונים
 ציונים שבהגד ופ"ט דאסור לקנות ממנו ציונים שמה לא נכיה לשמן
 י"א ושאר ההגונים דלא כפ"ז. מנא ד' עליה מאיילת בשוק כשר.
 תמות : (ו) לגביה רובכיה. א"שלו א' הם הוא נדק דגם הוא השוד
 ע"י היינו מושרל עבר ומכרה לו : (ז) שמה יתלוה. ועוד איכא
 לה וא"כ ב"ש דאסור למכור לנכריה ממנה זה ועיין בח"א שכתב
 דזונה יש לתוש : (ח) לפי שעה. אכל א' אם הסיר הציונים
 א"שלו

מישראל. אפילו אין מיר ארום שווארש וועטן אפ'ס חילין
שווארש הערד [ב''] וועלן הערד עיין צויר' סימן קי"ם :)
קאטע אס'ס: נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד' חרד'
ה'ה' העבר' לומר שקי' נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד'
שובר' כן וועט נאמן קאי' ע'ל' העבר' שווארש נאמן צדד' חרד' חרד'
דאן ארע נפיש' לומר שקר' חרד' צדד' חרד' חרד' חרד' חרד'
נאמן ע'ל' שווארש וועט נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד'
שמה וכן פסק ה'פ' ו'ש' ג' מקילין בזה ועיין צדד' חרד' חרד'
ישראל וועט נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד' חרד' חרד'
נאמן ע'ל' שווארש וועט נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד'
נאמן ע'ל' שווארש וועט נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד'
נאמן ע'ל' שווארש וועט נאמן דאס ימא' צדקי צדד' חרד' חרד'

שער הציון

(ח) ע"מ ח"ר רמ"ז (ג) דפ"ח: (ג) כני' ובע"ז והמ"ז וכדואור הכר"א ופ"ח: (ד) מ"ח: (ה) האנונים: (ז) דפ"ח וח"א: (ג) ח"ר ומונה יעקב כלל מ"ס ובע"ז

כַּשֶּׁם הוּא"ה; ו' גִּדּוּל עוֹנֵשׁ הַמִּבְטֵל מִצּוֹת צִיצִית וְעִלּוּי־נֶאֱמַר לֵאחֹזוֹ בַּכִּנְפוֹת הָאֵרֶץ וּג' (ד) [ב] (ט) כִּהוּחִיר • מִנְחוֹת מ"ז
ב שֶׁס בְּנִמְרָא

הלכות תפילין

כה דיני תפילין בפרטות. ובו י"ג סעיפים :

וְהַשְׁמִיטָה לַתּוֹרָה כִּים אַחַת בְּצִירְכֵיהֶן לַיהוָה * שְׁלֹא יִנְחֹו כִּים הַתַּפְּלִין לַמַּעֲלָה כִּדִּי (ג) * שְׁלֹא יִפְנֹעַ שְׁמַעְלִין בְּקֹדֶשׁ וְהַמְנִיחִין כִּים הַתַּפְּלִין

שערי תשובה

ישנו בראשית אלל אחרים ע"ש : [ב] סוהר . עבד"ט ומ"ש לענין לרקום
סוקום בו' עיני ביו"ד סימן רפ"ג . ואין נכון לעשות כן ועיני גומות ורדים
גלל א' כ"ה שכתב ש"מ אם כבר נעשה ורקע ש' לזית מוצא דברך
ליו . ויזהר כשבוש ע"ש פסל יגבישו מאדמים ולא יבש ע"ג גוף הטלית ד"ה
והקוים ש' ועיני כפ"ך ביו"ד ש' שהגו בהר לרקום ע"ש . ועיני גביה
דברים א' ק"ז שהבא לשאלו אם ירקום על מוין כן היחד להכתמה
ע"ש על טלית והביא ש' שהרד"ג . ובקנין קמח הביא ג"כ מהרד"ג .
כתב שהסכים בתשובה דרעבנד לברך דמ"ש ש' ביוהר דעס כבס שהסכים
ע"ש בטליתים שלנו ואנו נוהגין כד"ס קדושה שלא ירכנס בהם לכהס"ס וכוונא
י"מ . ועיני באל' כבס מקור חיים ש"ף שמואל א"ן מליות מו"ה"ר
ג"מ מות לזית מלין ונראה שמו"ר כן משובדל ונמחמת עבשה באלס אחד
האחרים למען חזקו וכו' ובייטת קדושים ויאלו דבריו כדקדוש :
ה' לו פטילין כשאלס מאחר לזית קדושים ע"ש . קדושים לקמן סי' ל"ח ס"ק
ע"ן שפ"ט לא יטערך להחזיקם כל זמן שזולת אם לא ידמונו לו קנות .
ונראה בעל ממונת פטילין שיהי קדושתם למחל' לדבריו פוסקים א'
ה' דקא סי' מ"ו וע' . ונראה דאם יש לו פטילין של רש"י אלא שזולת
מיון פטילין דר"מ כלל הכל איפכא לא . ואפילו יש לו רש"י אם אין לו
קדושת פטילין לא ר"מ גדולה מאד מ"מ לענין ללחש בו י"ל ש' קדושים
הקדושת פטילין דר"מ בזהר חרש וכו"ש ב"ה ל"ד ולכן פשוט מ' שמוני רש"י לקנות
ג' עולמא וא"כ כ"ה לענין ב"ה . ובהב' בשלמי לצור כבס שמונות דבר

ב'אור הלבנה

* שמעלין ב'יודש. על האדס קאי' שצריך לזיך מדרגה נדרגה ונהסחלות
 בקדושה כי מתחלה הוא רק מכוסה עת עלמו בכיסוי של מזהב
 ועי' התפילין הוא מקשר את עלמו בקשר היחוד והקדושה [א"י ובג"ר] וכוון
 בזה לתוך קושיה ב'ש' והסודות מרכבה: * שלא ייטול * ש' במגיל
 הכתב ד"ל הדין קפידה בזה כיון והתפילין עדיין מונחין בתוך כיסן ומהבחינה
 הכ"ס והט"ס * במעט דאזי' לתקן בזה כו"ס עדיין מונחין ח"ס א"י דלרשיית נגד
 ה'מ"ל (ומתבאר) דיומא' ל"ג ט"כ עיבורי מפרשנו ברבנו אליהו * מצינו
 למשמש תהלה בשל יד וכולא ט"כ על פי הכוז מכוסה ואעפ"כ שייך בזה אי
 * מעינין] הוא רחיש תלוש. מאוד דעסם מ"ל הוא כיון * התפילין עדיין
 מונחין בתוך כיסן אי' המזהב של הקשרים מונחין לשמו דהנא צריך להם
 מתחלה ליתנו מן הכיס ממש"ל ההם נענין משמעות השמעות בהם המזהב
 ואפילו אם הביט יד של הכתובת מכוסה את התפילין שייך ג"כ מזהב זו ט"כ
 שייך בזה אי' מעינין מ"מ קם מהם להקל הכת"ס אדרי' דרבינו חולקין
 ע"ה. ואילו לא יאריט לו ק' כהוא יושב צדד"ה צדד"ה מונחין ע"ה
 מסתפיקא אם יש להקל בזה אחרי דמסויק ב"א' ככלל ס"ח וכן משמע מהפס"ם
 ב"א' ק"ס דרינא דהין מעינין על המזהב ח"ס ד"ת וכבר פסק בש"ס
 לעיל סוף סימן * דה"ב דרינא איין נדחה מפני כבוד הכריתו ככל גזונו
 לא בגזונו גדול וליכא בלי טעית אפילו זמן חזק * ס"ל להרמ"א דהוא רק
 בגזונו קטן ממש"ל המ"א שם וכ"ש כאן שהוא על רגעים אחדים עד שיניח
 הע"ג ואעפ"כ * שלא יפגע וכו' עיין במה שכתב ס"י אפילו
 וכן ומקורו מה דיומא' ל"ג ט"כ בגמרא דבי טייל להביל * ואיך מוסר כלפי
 חזון וכו' והנה אף דיש לדחות קצת דהכא התפילין מונחין בתוך כיס התענית
 ידו מכן ויטולו הסתירה וכמ"ס * המ"ג דנעת המ"א ח"ס א"י
 חזק ואף אם יאירע שפגע יל"ה ב"ס"ג יוכלנו מידו ויטול תהלה ב'ש' ואין
 בזה

רק"מ: (ד) הזהיר במצות צוית. ויזהר לעשות עניני נאח משום זה
 עלי ואחור ועיני צוזהר שלח לך דהקדוק ק"מ בלא צוית מעיד עדות
 פקר בצמחו. מ"א. בתשובה הרב"ז מ"א סימן מ"ה אומר לרקום
 פסוקים של חורה בעלית. והמחבר לקח הקמה כתב הראיתי לנים
 להחריט ע"ש

(ה) יניח הפליין. הרב כה"ג בשו"ר פסק דמי שאין ידו משגת לקיים צויות ותפליין דציית קודם ע"ש והשגחת בני הי"א וע"ה והלק"ם ח"א סי' נ"ד ובמשנות יד אליהו סימן מ"א והיד אהרן בולם באתר חלקו עליו ופסקו דתפליין קודם ע"ש. אם מחויב להחזיר

כ"ו. וכן הוא אומר ויבא אליו ויכרתם את כל מצות ה' כו' אשר אהב
 [א] ייחיה תפילין. עיין ב"ט וכתב ב"י בשם הארומיניס כי אהב
 [א] תפילין תפילין ומוצא. ונראה שהיה לו נכון לבו כמות שזכר לשלוח
 ואם לאו אכתי איובא לנחיש שמא יטעך להכחיש טרם יודעמו לו אהר
 בשם עיקר לדבר. ועיין ביד ארזים ובש"ס שאגם ארזים ס' כ"ח ובש"ס
 לבנות תפילין כל ר"ה ואין לו נחישת הצלילים קודמין כיון דרובא דרעבא אין
 כל רב"ה הם קודמין לנחיש כשם שהעקר נעמין ברכה כמ"ש בבי"ל ז"ל. והר
 הארבעה מהחזן ונמנעו רוב כ"וולם מהלחישם בשל א"ה הוא תפילין
 בשם יקנא כל רב"ה תהיה ואח"כ כשהיה לו לקנא בשל א"ה יקנא. ושבי

משנה ברורה

(ב') הזכיר במצות זיזים . מצוה ה' לעשות טיט נאה וזיזים נאה ור'ה כל המצות נרץ לעשותן בהדור בכל מה דלפטר שנאמר זה אלי ואניוהו הנאה לפניו במצות אהל ו' אסור לרקוס פקוקים של מורה בפעלים ומ"א אם כדנ נרקס מוצר לנרץ עליו ופ'ו על מצות אין מורין היקר לבחמלה לברך ד"ט עף :

(א) אחר שלבש וכו'. ואמרו לה הפסית אינו חייב אלא מדרבנן בנזן
שלוה אחר שלבש וכו' וכי"ל בסיון י"ד וכל כ"ב ג"כ מי ש
נשקדומו תלפיון [ארה"ת] (ב) וינה הפליון. וזו שאין ידו משגת
לקנות זיוות ותלפיון הכריענו א' באחרונים דהפליון קודמין כי זיוות
הוא רק מזהו אס' יט לו מים שכל ד' נכחות הפליון הוא הוצא וזו
שאינו מזהו הוא בכלל פוסעי ישראל בנזון וכדלקמן בסיון (ג) וכו'
לענין לקנות הפליון מהדרינו וזמית נאח דהפליון קודמין לזיוות
והעולם נכשלין בזה. מי שאין ידו משגת לקנות זיוות ותלפיון (ד) הין
מהוייב חזור על הפסחים כדי לקנות אצל מי שידו משגת אך סומך
(א) על שם שפולס ומחזירם אחר שצ"ל בזה כחכ"ט דעגונו (גדול)
(ג) שלא יבגו. פי' חילונו לא יחזו בדם בידו רק לפי הישפוט ידו
זס מונחין לפניו הנהה הין מעבירין עליהם (ג) וצריך לקדמון וכל
זס דוקא אס' רוצה להניח עמה דהפליון אצל ד' עדיין הין רוצה
למכורם רק להקטר זמן לא שיר צדק בזה אס' מעבירין על המזהב:

שעדיין לא הוציאו מי הכיס קול טפי ואפילו אם נגט בכן צידיו מוהר לו ל
 ופס"ז הוא י' דלמח"מ מוהר למחלסל להיות מוהרין בשם הש"ר והפ"י בתי

שער הציון

[illegible]

(ה)

הקב"ו (טז) להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויצאת מצרים על הירוע כנגד הלב
ועל הראש כנגד המוח כדי שנזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו ואשר לו הכה
והמשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו וישתעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם
הלב שהוא עיקר התאווה והמהשבות וכזה יזכור הבורא וימעיש הנאותיו ויניח של יד
ג] (יז) תהלה (יח) ויברך (יד) [7] להניח (יט) תפילין ואת"כ יניח של ראש הילול ויברך כ"ג:
ברכה אחת לשניהם : הגה ויאל לדרך על של ראש [8] על מצות תפילין אפילו לא הפסיק בינהיים (הרא"ש
הלכות תפילין) (וכן פשוט מהנהג בני אשכנז שמדברים [9] שתי דרכות (כא) * ועוד לומר תמיד אחד
הדרכה השניה ברוך כבוד מלכותו לעולם ועד (מהרי"ט ז' חזקי אגור סימן ל"ח) : * ט"א (כב) * פגע בשל

ז מנחות
ח לפירוט רש"י
והרי"ף והרבנ"ם
ופסוקים בספר"א
ט חוסמות במנחות
ז"ט וינחמה ג"ג

באר היטב

באר היטב לתוספת דמיון לנדרים שגגה. וכן כדונת שמה"ע לא היה האר"י מיו"ד
המסופים מפני שהם היו משכירים קודם אור הבוקר והוא לא ראה
ליכר לבד"ג בלא תפילין. ואל"ה ה"ל לנאם מהב"ב בשליח היום
ויומית תפילין י"ל דלדדתי וחכי יגמרו הקהל ברכות השחר לכן מיטב
א"ו רבאי להחזיר לברך מעומד בלשנת המקבילים בברך לכיום מיושב
(ד) להיות. עכ"פ כמ"ג מויתב מקרא דלמא"ה גדר. עיין בהגהת חוספות
בזה ובשער יוסף על הירוים מ"ש שם ב"ד מ"ו ובש"ס חזק"ר כ"י סי' א'
ע"פ: (ה) שתי ברכות. עיין ב"ס: (ו) ברכת המזמור ברכה מי שטעם וזיכר
על תפילין של יד על מזות תפילין יא. ואם הוא מזני אשכנז או נוצר קודם
הסידוק מנכר להיות קודם הסידוק ג"כ ועל של ראש מנכר על מזות כ"כ
מה"ס וייטורס. ובמקום דלדדתי עליו וכתב שבכני אשכנז אם נוצר קודם
הסידוק יברך בלתי נכש"ל לא יברך כולל ואם לא נוצר בברכה כמנתי של ראש

[illegible]

ב'אור הלבנה

[illegible][illegible]

שער הציור

[illegible]

מזית

זכרות תפילין סימן בת

לד' באר העולם

י (לג) יאם סח (י) לצורך תפילין (לד) אינו חוזר ומברך * יאם שמע קריש או קדושה בין תפלה ...

שערי תשובה

באר היטב

ועיין ב"ח ודו"ח בית יעקב בס' פ"ח וסבאחיו לעיל כ"י ח' ע"ט: [ס] פמחס ...

יד כשומר שניה להניח ע"י: (י) לצורך תפילין. ולתהלה אכור. מירח אי לא בני בל"ה מוחר להסית מ"ל: (יח) עמחם. וחפ"י לענות ...

ביאור הלכה

משנה ברורה

* אם שמע קדים וכו'. עיין במ"ז בס"ל ל"ז דל"ס פסק וענש חוזר ומנדר ...

ימשש אחר הכרכה ועיין בבס"ל מה שכתבנו בשם הגרע"א בזה: (לג) אם סח. ואפילו לו) אם סח בין ברכה להניח ובין הנחה ההפ"י ...

ועיין ב"ח ודו"ח בית יעקב בס' פ"ח וסבאחיו לעיל כ"י ח' ע"ט: [ס] פמחס ...

ועיין ב"ח ודו"ח בית יעקב בס' פ"ח וסבאחיו לעיל כ"י ח' ע"ט: [ס] פמחס ...

שער הציון

ל' ט"ז: (ז) פ"א: (ח) פמ"ג וארס"ה: (ט) הרע"ה בס"ק: (ס) לבוש וכו' ומ"א וכו' וארס"ה דל"ה כ"ט: (מ) מ"א וכו' וארס"ה וסוד דרכם ...

לעשות * קשר אחר אמנם (מט) לא הסיה דעתו * אינו צריך לחזור (נ) ולברך באם (נא) חותר של
 יד קודם הנחת של ראש מהדקו וא"צ לחזור ולברך אבל אם הניח של ראש ואחר כך חותר של יד
 (נב) * שהא ומברך למותר לברך על תפילין (נג) שאולין ולא על (נח) גזולין י"ד (עו) [עו] (נה) דבנהו
 העולם שלל לחליץ תפילין עד אחר קדושת יציצון : ויש מי שכתב על גד הקבל שלל חלף עד שאמר
 בזה (כ) (נו) שלל קדושות וארבע קדושות דביתו לאחר קדוש יתום וכדי ויבאם כמדקדקים : (פח) עינים

שערי תשובה

עוברך וב"כ בנה"כ ב"ח מאמר מרדכי וספר זרע אמת עיי"ש : [טו] כנה
העולם. עיין בה"ט והמקור חיים כזה בלא להלן עד אמירת פסוק ויהי ה'
למלך כו' ובספר השונוה המסידר ממרש' וויטל כזה בנהגותיו היסוד
הסריכות מהאגב וב' או ג' כריכות מהזרע ויסיך של ראש והא"כ של יד

[illegible]

ביאור הלכה

[illegible]

לקחת הפילין (החריס) בו) בכל גזוי תריך לתזור ולצרך דדמי לה' ח"ו ר"ל שדקו דהו עיקר מלות הגהה וכל"י : (נב) מחדק ומחדק. לצרך כשמחלקו על ראלו וליה מן סההבו לעיל בשם השל"ה ח"ו הפילין בשאלה מאד מדעת מותר דניהא ליה לאיני משמע מזה סתילת לעיל בסיון י"ד עי"ש [אחרונים] : (נד) גזויס. דה"ל קייס מלות סתילין אך אם מחד הסתילין לאחר יאוש לאחר דעת הו יאוש וסיוי שרות חכן ה"ו והכ"ז בסיון זס כהבו כדיתא דילכ בהס הך לעיני כדכרה אכור ומ"מ משום בועס כרך דעל י"ל דילכ לצרך כן מלחסי דמשמע לתיזור לעיל בסיון י"א עי"ש : יריבין גוף נקי וכל לפי מה שהוא אדם אם חין לו גוף נקי ומתיירא וסוכה ליתנהם כל היום ובשם הא"י י"ל כהבו שלא היה חולץ עד יאוש הו כי מלחסי וסתילין כל אות : (נו) ג' קדושות. ט"ס יאוש סיבא דבר שפדקושה וקדושת בלא כדורס חסי קדושת העמידה לאחר הסילת י"ח וקדיש בלא בחרה ובל לזיון. וט"ס משמע פתג"ז יליו טוב שלא להלון עד אחר קדיש ימוש. ואנשים מסהכין י"ח כהבו וסיון למאד יס לכוני חיש"ר כמחזור רשמי דרבוני דאסור לעשות חס"י ח"א סמ"ח ובודלתי לך גרע משהר צרכוס דרבוני דאסור לעשות חס"י ח"א

כ"ה

שער הציון

(שד' ט"ז : סה) ט"ז וסגר"ל וסמ"ג : (כו) ארבע"ל וס"ח : (כז) מ"ה : (כה) סגר"ל : (כט) מ"ז וכמו שפירשו בסמ"ג ע"ש וספדק סגר"ל פירשו דלא כמ"ל וסמ"ג

העקב אכל את לאה הדוק ההפילין על הצרוע ונעשה המאור חתונה
 אח"כ נסמך הקשר משמע להרצף לבדך ופי' חולק וספקי דכל זמן
 שלא יהיה הפ"ר עדיין עובד בחצוה של יד כי ה"א לו להניח ש"ל
 קודם ש"י ולא נגמר עדיין המאור של יד ולא גרע מה"א הש"ע אם
 הותר ש"י יד קודם הכנת של ראש ה"ל לבדך ח"א נמי אם נוסק א'
 מה שכתבתי בפ"ק ט"ו בשם של"ה משמע דאפי' בנפסק אחד הדוק
 ונכתבה לבי ומ"ש יד אחר: (יה) גזולין. דהוי מאור הבאה בעצירה
 ג'ם בחפילין כמו בעלים אך יפקסם להרהרונה השומע בימין וזכר
 ופס' משהיו יוהר מן ההויז להריכין גוף נקי והכל יפה מה שהוא אדם
 להלחן עד אחד המיטה מ"א (ב) קדושות. ט"ס הוא ופי' ב' קדושות
 בדורה פניה. וקדושת העמידה' וקדושת וכל לליון. ובמקומות

משנה ברורה

(בג) לא הסיח דעתו. ואפילו אם סח בדימיוס ללוצר ענין אינו הפסק
דדענד וכלקמן סימן קס"ז ס"ו. וענין לעיל בסי' ח' במ"ח סק"ה:
ג) ולבדך. דיין דא נעשה עדיין מלוא הנחה נמאל דלא תלה סדיין
הצרכה על שום מנהג (כד) ועשיית הקשר אינו מפסיק כיוון שהוא
מענין המנהג ע"כ חייב הצרכה על הנחה שיהי. ומזה ית' ללמוד
במיו שום בידו הפילין בלי קשר ויבדך ועשה קשר ויהיה דדענד
שפיר עולה על הצרכה עשה עשיית הקשר אינו הפסק. ומזה
מדברי הש"ע דאם לאתר שבידק התפילין על הרצוע נפסק הקשר
צריך לחזור ולבדך דכבר נגמר מעשה המנהג וה"ל כשנמטו ממקומם
לצריך לבדך שמהחיים וכו"ל (סא) והאחרונים הלוקי ע"ו וכתבו דיין
דצרכה להיות שבידק קודם הנחה של יד קאי על שם תפילין של ראש
הצרכה לעיל וכו"ל כ"ז שלא היה שבידק עדיין עכוד בנחות הש"ק
לאותה צרכה ולא נגמר עדיין המנהג שבידק עליו עד שהיה גם הש"ר
ע"כ כמו בזהר הקשר של יד קודם הנחה של ראש פסק הש"ע ודאין
צריך לחזור ולבדך ה"ל גמי אם נפסק הקשר ג"ל אינו צריך לחזור
ובדך. ואם נפסק הראש של ראש אי ש"ל לא להחזיק שבידק שפיר

והבקר צריך להחזר ולגדך. ואם אין שם מי שיודע לתקן הקשר והחל
 דבמון כ"ו ס"ו: (ג) והנה הכשר. וה"א אם שמומו ממקומו. ומ"ס
 דה"ל כשמומו ממקומו וכן אם הוזהר הע"ר לאחר הידוקו צריך לחזור
 לגדך אם הוזהר המפליין בזמן ההפלה בכל גווני: (ג) שאלו"ס.
 בזממיה דק שיקלס כדכרסונה ולא יוציאם ממקומו הראשון כח
 (ד) מזה הכ"ס בעצירה ואפילו (ה) אחר יואם ואפילו (ס) בדיעבד
 המ"א בפרמ"ט והמחה"ל לעיל במומן י"א דיוכל השני לבדך דלדידי
 דבכל גווני חסור לבדך אף לעמין ללאת בהם משמע מדברי הגר"א
 לקחוהו ילא הבזילה בעצלים. אך מן פלגה מהבני דא גרמא
 (ג) הכנו העולם. ויש ע' שזין משכין עליהם ויחד מן החיוב
 שח"א יפה יסלק מיד ועיין במו"ל ס"ב שמו"ס אין רוב העולם
 שמה ע"א נקור לך. קדים שיש בו מילה רחוי שלא לחזק עד הנה
 הוא ע"א ובשמה ל"ג ג' קדישים וד' קדושות. כי כדפי' ד' הנשכ
 וקדושת ובה א"ין. ושלשה קדישים הוא ה"ק שקודם כדברו והוא קדיש
 ושאריו האחרים בדקדוקותה שנוכחים למחר קדיש יכוס בכל יום אחר
 השליש והשניון. ולהענין בפרקין צעה אחרת קדיש ע"ב (א) יפה הם
 ונבוא"ע והס"ר הוא עוד בחדרה גבוה ויחד מדרגות המנואר שם

הלכות תפירין סימן כה כו

ה' ע"ה יוסף ו' שם ספר המוכר פ"ד היבום שיש בו ספר תורה נוחגים שלא לחלצם (נז) עד שיחזירו ספר תורה (נח) ויניחוהו (כא) בהיכל : הגם וחינו במקום שמכניסין התורה כחלצם (נז) לציון גואל חלל לפי מנהג מדינות אלו שמכניסין התורה מיד לאחר הקריאה אין לחלצם רק כמו בשאר ימים (דברי עמנו) . יביום ראש חודש חולצים אותם קודם תפלה (כז) [טז] (נח) בוסף . הגם (ס) וה"ס בחול המועד ודוקא במיום שאומרים במוסף (כג) (סא) קדושת כתר מיהו כוהנים לסלקם קודם מוסף (סב) בכל מקום (כ"ד) ?

בר דין מי שאין לו אלא תפלה אחת . ובו ב' סעיפים :

א"א אין לו אלא תפלה אחת * בניה אותה שיש לו ומכרך עליה שכל אחת מצוה בפני עצמה

שערי תשובה

ובש"ס ובע"ת : (פא) בהיכל . ס' לדבר ויעצור מלכס לפניהם וס' בראש . והחולץ קודם לכן לא יחלוץ בפני ס"ת חלל יחלץ ללדיון מ"מ רש"ל מ"א : (כז) מוסף . אחר חזרה ס"ת בהיכל . ובה"ס יש להולץ קודם הכלל . והש"ן אחר הכלל . ובה"ס של סוכות ח"ף הש"ס קודם הכלל מ"א עיין בשכנ"ג . והנהיגין ללבוש על היום יחזור וילבוש ב"ח אחר תפלה מוסף חלל ב"ח לא ייחס לנמרי אפילו במנהג הרמ"ע : (כג) קדושת כתר . פי' במקום שאנו אומרים נקדש במוסף אומרים בקצת מדינות כתר יתנו לך לכן אין ראוי להיות כתר של תפילין עליו . וכח כ"ו דהנהיג כן שחיו חולץ במוסף אין לו עליו חלונה מאחר שאין חנו אומרים קדושת כתר יתנו לך ושמעתי בשם גדול ח' שלא היה חולל במוסף ע"ס :

יחזון מיושב והטעם יכיר עליו עד שיכיר התפילין ע"ס : [טז] מוסף . עיין בס"ט ובחנו בשם הא"י ו"ל אחר קרי' של חזרה ס"ת שבהיכל וחינו כפי מנהגם להחזיר בס"ת אחרי אשרי וכל לציון כמבואר בס' חכ"ג ע"ס וכן נהגין . ודלא כמ"ס בתשובות מ"ע ס' ק"ה להלן אחר תפלת שחרית ע"ס . ובה"ס ס' חכ"ג שם השפט דחוקק שאינו מספיק להלן התפילין יויום ממוקמו לזכר אחר הדשי כמנהגים בדיקס בו' ונראה שיש מילא לטעין זה כגון שהוא עומד לבוש תפילין והציבור כבר התחילו קדושת כתר שאין שרות להלן כמנו רגע שאחר ישלמו לומר הקדושה . וכח עמוד מי שאל ידי חובת חזרה מוסף וחרו להניח תפילין וכל כהנכ"ס שעדיין לא התפילו מוסף דעתי נוטה שיכול לומר כתר עמם . ומח"כ כח שנהלס לו שסלק התפילין ויאמר כתר . וכח בשלי יבור מלאל אחר אכור עד שילקס ש"מ דדוקא להסתלק יס לו להלקס חלל אם היה עסוק בלימודו ולא אדעתיים וכשתחילו לציבור הקדושה נעדר ממכתו ושמעם אנו ואין שרות להלן כח אולי ומועד להפסיק דעוה כתר עמם ע"ס . ומ"ס בנכ"ט בשם הרמ"ע ע"ס כב' ק"ה שכתב שמכניסין תפילין במנהג יתנו ג"כ במנהג יתנו כי קדושת ר"ח עולה ויורדת אחר תפלת מוסף וכן יכול ללבוש כל היום ובמח"כ כח שכן נוהגים ודלא כמ"ס באור דריקס בשם מהר"ח שאין כן דעמו . וכן מובאר מדברי הפ"ח לעיל באתר מוסף יכול ללבוש . ועיין בדבר שמואל ס' ק"ב בענין שיש נוהגין שלא להלץ ב"ח ובה"ס ח' במוסף ובה"ס שם שהלבוש וסכ"ז נתנו ע"ס שיש להללס במוסף ע"ס :

ביאור הלכה

לבוש קודם הסידוק וכלל בס"ח . ודע דמשמע מדברי האחרונים דדוקא אם הוה מעטו שנהרס הקשר ממילא חלל אם החזירו בידים והז' וסיקנו לדעת הרמ"א לעיל כזון א"ל לחזור ולכרך בזה בכל גווני . נסתפקתי אם פתח התפילין כדי לבדוק הפרשיות ונמאלו כשרים והטעם בחובו והפסן כדין דאפשר דלריך לחזור ולכרך כשמניחן לכו"ע ח' דהיה דעתו בשעת חליפתו לחזור ולהניחן כשנמאלו כשרים מזהם דבאמ"ש נתבטל מייחיו שם תפילין רק פרשיות וכתם ואינו דומה לזהר הקשר או נפסק תפילין בלי רצועות ג"כ שם תפילין עליהם משא"כ בזה . וכענין יס להסתפק לטעין לזית דזה פשוט אם מלא בטליתו כשהוא לבוש שאתה מניחיהו פסולין מן הדין ותקנו לריך לחזור ולכרך שנוכח דדמי ממש לזה דנפסק הקשר אחר גמר קיום המלוס וכן מאלו בדיק"ח ח' אם מן הדין הם כשרים חלל שרואה לפשוט הטלית כדי להטיל בו לזית אחרים מהסודרים ולחזור וללבוש מיד ללאחר נראה דזה נקרא ילנו מדעתו ע"מ להחזירו וא"ל לכרך שנית וכלעיל בסימן ח' ס' ד בכב"ס ח' ש לדחות דשם נשאר הטלית עם הלזית בשלמיהו ולא נהבטל מייס מלוח משא"כ בזה דנתבטל ביניהם מן הגדר מלוח לזית אפשר דלריך לחזור ולכרך שנית לכו"ע ואינו דומה למח דמבואר ברה"ס לעיל בסימן ח' דאם נפסקו הלזית אחר הכרכס קודם הלזית ומטיל בו לזית אחרים דאין לריך לחזיר ולכרך דשם חלל היה קודם קיום המלוס וכמבואר בע"ס ק"ב דמשם ליד אה רינו משא"כ בזה וכן בכל זה :

* מניח אותה שיש לו וכו' . אפילו אם היא רק של ראש לנד ולא יחוש למח שאמר כ"ז בעין עיני דאין שמים וגם אפילו בעת ק"ה ותפלת מוכר לו ללבוש אחת ולא יחוש למח שאמר חכ"כ בעליון ב"ק"ש וקשרתם וגו' וכו' אינו מקיים דכל זה דוקא אם יש לו שיכול להניח משא"כ בזה . ואם הוא מלכס שיביאו לו קודם שיעבור כוון ק"ה אם הוא איס שדרכו ללבוש תפילין רק כוון ק"ה ותפלת והוא רואה עתה ללבוש ולהתפלל בזה בודאי יש לו להמשיך עד שיביאו לו השנים ולא קראת ק"ה ותפילין בתפלה אחת כיון שעדיין לא עבר כוון ק"ה חלל אם דרכו ללבוש תפילין אפילו שלא כוון

משנה ברורה

השמים קל בשעת שהוא מברך כמבואר לקמן בסימן קל"א במ"א סק"ב : (נז) עד שיחזירו . רמז לדבר ויעצור מלכס לפניהם [היינו הס"ח] וד' בראשם [תפילין] ב"י : (נח) ויניחוהו בהיכל . והחולץ קודם עכ"ל יזהר שלא יחלוץ הש"ר בפני הס"ת כדי שלא יגלה ראשו בפניהם חלל יסתלק ללדיון ופ"י דליכא גילוי או בתפילין ש"ר חתם הטלית גדול שרי [פמ"ג] : (נח) מוסף . אחר עג) שהחזירו הס"ת בהיכל ובמקומותיו שמכניסין היקף אחר הקריאה יחלסם עד) אחר הקדש שקודם תפילת מוסף . ובאליהו רבא כח דבר"ח יחלוץ אחר קדושת וכל לציון קודם שאומרי כי רון מלפניו וכו' שמשורר חוקרין ולא ימחין מלחלסם עד אחר קדש כדי שלא להפסיק בין קדש להסתלה : (ס) וס"ס בחוס"מ . והאחרונים ע"ה) כתבו כיון די"א שלא להניח כלל בחוס"מ כדלקמן בסימן ל"א ימחר לחלץ קודם הלל והש"ן אחר הלל ובחוס"מ של בוכות שיש פנאי בעוד שממניחין על האחרונ וכן ח"ף הש"ן יחלוץ קודם הלל . הנהיגין ללבוש כל היום עו) יחזור וילבוש ב"ח אחר תפלת מוסף עז) וא"ל לחזור ולכרך אם היה דעתו לז"ה בשעת חליפתו לפי מה שפסק הרמ"א לעיל בס"ב ובחוס"מ לא ייחס שוב לנמרי עד הערב . והנהניס הנימחין תפילין דר"ח בחוס"מ לא ייחס כלל ובר"ח יוכלו להניחם אחר שסיים הש"ן תפלת מוסף או שיכירו התפילין של רש"י קודם וכל לציון ושל ר"ח ילבוש בעת אחריה וכל לציון [פמ"ג] : (סא) קדושת כתר . פי' במקום שאנו אומרים נקדש במוסף אומרים בקצת מקומות כתר יתנו לך לכן אין נכון להיות כתר אז כתר של תפילין עליו ואפילו בעת תפלת הלל ושפוט דאם שכת והסתלק להסתלק בזה לא יחלסם באמ"ש דאין רק מנהג : (סב) בכל מקום . והס"ז כח דהנהיג כן שחיו חולץ במוסף אין עליו חלונה מאחר שאין חנו אומרים קדושת כתר יתנו לך ושמעתי על גדול הדור חתה

שלא היה חוללס במוסף ח' המתפלל בצבור עת) בודאי לא יתנה מנהגא דלכרוב *

שער הצינון

(ג) מ"א בשם הבמות : (עד) מ"א לקמן בס' הכ"ג ובדרישתיו דהשליגני ט"ה) וס' וס' לקמן בס' ל"א ושארי האחרונים : (עו) ס"ט : (עז) פסוה : (עח) שפוע :

וְכִי תִשָּׂא הָאָרֶץ

א מנחות ל"ו ל"ז
ב סמ"ק ג מנחות

ב) * בבשר התפוח שבעצם בשבין
(ג) הקובד"ו ובית השיח² יוטה התפלה מעט לצד הגוף בענין שבישיכוף ורועו למטה יהיו כנגד
לבו ונמצא מקיים והיו הדברים האלה על לבבך: הגה וזריך להניח (ד) * בראש העצם הסמך (ג) [ג] לקובד"ו

[א] שמאל. עבד"ט וכניה יעקב סי' קמ"ט בסוף מצדד לומר דינא ולא מחזור ומ"ט מצד"ט שבדיה רבי' בסומן הנ"ל אין רחוב דהסס באינר קאי ועיין לקמן ס"ק י"א ע"ט: [ב] לקוד"ו. עיין כה"ט ועיין

ק"ס ודוא רואה עתה לנבוא כדי שאל נטבט מזה הפעילן מעליו פשוט דחבול
לנבטם חיפך ולנבך עליהם אך לענין לקרות בהם ק"ס נראה דיש לו להמתין
עד שיביאנו לו הפסוק: * ויש לו שם אוס. הסתבר איירי לענין שיבה
מוחר להניח תפלים אחת להסתחב הכל דרשפדל ויש לו אס כיוד ונת בינה
רק אחת ידא יראי אחת שפתינ [כ"י]:

בבשר התפשו . וצריך לומר שזה יהיה קשה התפילין נעטם מבשר התפשו
מנו בשל ראש שצריך לומר שאלו יהיו קדוה על המלח דלוקשן קדש
ליפניו מנחות על ע"כ גו"ם גובה שצד מוגבה שבראש יט"ם * כדאש
העם . עיניו בראי ונתיב בחייתם הפקל ומשפט לכאורה דבשר התפשו נתפשו
בכל העם בשום והרמאי אסר לפניו התפילין מ"א דהיי דבשר התפשו שלד
קובד'ו ונכמת לש' יפלא מאוד דהייך כוכרים אחר מזה לומר כ"א שאל
קבורה והוא בעצרכ'ו ט"ב י"א אחת כדדור קבורות כדאש חיקרי יד לענין
תפילין חיקרי שם במגמה וא"ל דהגבה תפילין או הים לו בירכסא במגמה
קבורה כולל הדל כל הרבאשונים התיקון שפון זה [עיין בחופשם בדת *]
ע"א ובפסר יראים לרבינו אליעזר ממין ונכס[א] וכן מומת כ"א במחבות
ל"ז ע"א דכל הקבורה כשר דקאמר יד זה קבורה ע"י עיניו על דקדור
סוכא אחיני דבר ר"י מקום שמוחו על חיונו רופס ומלחא מבאר ג"א חת מקום
שמוחו דקבורה ע"י דכל הקבורה כשר וכן חיקר' והרמז'ם והרמז'ם
והסוד ור"ו לא הזכירו שום זכר שהלך את דבר הקבורה לחלואין וא"י יתפשו
הרמ"א דעת שהמ"ק לומר דל התמידי תפשו לדעתו דל לקמן כפ"ו
תפשו דלח תתפשו מהם כלל בשעת שחתי ע"א ולמטה פסור חן מתפילין
[ועיין במדברי דעת הר"ם ומוכל לומר דרמ"א כוון לאשוקי מדעתו חן דינה
דשפ"א לקמן כפ"ו קסא] ועוררי פ' שמחתי בכפר התרומה חלוקה שדק' ועדי
שם ומכסים לדעת כ"א דמקום התפילין הוא בעלם העליון שהוא ב"א קובד'ו
דבות השחי כח וז"ל הלך בעלם העליון יניח תפילין הוא הנקרא דזרע וזה
יד דרדיווייהא ופסור לקמן כ"א האילו קת' [אילו הוא קובד'ו] יתחש כ"א שם
קבורה שם פסכוסם רפרי כדמו קבורה דלשיני קבורה דליוני וזה
כוא כנגד הלב דכפיו ושמחה את דברי אלם על לבבם ורב חיילי מנה לנו
כנגד ליבם עכ"ל הוא דקאש לנין דער פס"ה דהתפסעות חלוקה קבורה הוא
כ"א קובד'ו ולא חזינו למי מהתפסעות שחלוק עליו דבדכ"א החליו
בכדכל לב דנתינוי מלחא ולפ"א פסור הוא דהוכר הרמ"א וכו"ל לקמן כפ"ו
דהקבורה לא נתפשו כ"א על מקום שחתי נלח ולמטה וכן משמע בד"ח
דלגו זרוע העליונה קבורה חן מן הקבורה ולמטה לא דרמ"א קסא לש"א
ע"א לומר דר"ל ק"א שחתי אש ש"ס גס שם דבר הפוח דרמ"א עורק שם
קבורה איו כ"א על מקום שחתי ע"א ולמטה ונתיאור פג"א הולק על פסך
הש"ע והרמ"א וסודר דלח מחתי ע"א לתלעל כשר כל ש"ס דרעין מנכר
הקבורה ופסכוסות וכולל לאמר דהוא סודר ג"א כס"ח ה"ל דרמ"א מקום
הקבורה הוא ל"א קובד'ו חן דדעתו דקבורה נמשך יותר מחתי פסלם *

(*) שום אונס. כגון שטרף לנפש לדרך ואינו יכול להסתעבב להניח
 של יד מניח של ראש לבד. כי כה"א"ש ועיניו מוא':
 (ב) שמאל. ואם הידניו בימינו אפי' בדיעבד לא יאלו חוט השני כי'
 כ"ח: (ג) הקובד"ו. כל"א עלינוביו"ו: (ד) לקובד"ו. ויש להניח

(א) שום חנוס. כגון שיש לו מכה בראשו או בזרועו או (א) שחב צריך ללכת לדרך ואין השליטה ממנה עליו עד שיהיה שחבים מינה אותה שיכול. לו ומינייה עדיפא לענין הנחה ב. י"א דיותר טוב מניה ש"י לבד דקדושתו חמורה (ג) וי"א שניה לע"פ הש"י כדי שלא ישנה הסדר במחורה (ד) בד"א כשהיה יכול אח"כ להניח בדרך הספלה שהיה קבל אם אח"כ לא יכול להניח התפלה שהיה יוצא הש"י והש"י הודם הליכנו מחוץ למסוס איחור דרבו לא הסירו לו לבטל מחמת הצלין: (ב) ולדידן דמורה וכו'. כמו שניחנו בזמין כ"ה במ"ב ס"ק ל"ב ע"ש: (ג) ממכר להניח. עיין במ"ב שהיה עוד פוסקים דס"ל דאף על פי לבד ממי ממכר שתי ברכות והלכה הסכימו ההלכהיים להיות ממכר על ש"ל להניח לבד (ה) דגמלא הרבה רמזונים ס"ל דאפילו על שתייה נמי אינו ממכר אלא אחת. אם (ו) הניח מחיל ולא ביקר הדיון הוא דיוכר כ"ז ע"פ עליו עדין אם הקדים ברכה ש"י חלה ואח"כ ש"י אינו חוזר וממכר אבל כשהחלה אפילו הניח ש"י ולא ביקר יברך עליו מורס הנהט ש"י רחש:

(י:) שמאל . מדרהב (א) ידכה כה"א פירוש יד כהה דהיינו השמאל
 שהיה תשה וכהה ועוד דרשו מדרהב וקשרהם וכההם מה
 תשיבה שמיין שכן דרך בני אדם אף קשריה בימיין וכיון דקשריה
 בימיין ממילא כההם בשמאל ואם יהיה בימיין אף בדיעבד לא ילא
 [הנהוים] : (ב) בשבר הפחות . והוא המקום הנקרא קיבורה בלשון
 חז"ל והוא לשיכוח כדילפינן לזה בגמ' מקרא : (ג) הקבור : הקבר
 עלינוגיין : (ד) בזהם העלם . חין ר"ל ראש העלם משם דהם
 טליין נמך הכשר ועד שיתחיל להיות בזה (ז) חין מקום הפילין לחין
 ע"ז שם קיבורה חלל ר"ל בגובה הכשר שבעלם ולא זא הרמ"א בזה
 חלדש שום דבר רק בזה שסוים חלל לא בזה העלם שסמך לשחי
 ור"ל) אף שיש גם שם עדיין מקלם בשבר פחות וגם דעת המהדר בזה
 כן דקשר מהי העלם ולמטה דמוכה בעיקר' זא ומה שכתב המהדר
 מהחלה הכהות הפחות ש"כ (ג) בזהם העלם מחי העלם ולמטה
 והגר"א בציאורו הסכים לדינא דכל מרום הקיבורה שבר הפחות בן
 הפילין וכן משמע דפרישה ועכ"פ) לחמה מקום הקיבורה פסול
 לכו"ע ע"כ נכון למנוח המלחין הפילין גדולים כי ע"ל הכוזב מתיי
 הפילין גדולים שסוף הקלימה מונחה למחם ממקום הקיבורה חלל לא
 שיקשרם לכהחלה בזה העלם העליון וגם זה לא נכון להקל לכהחלה
 בזה אחרי דדעת המהדר ורמ"א להחמיר בזה . אך שחין לו כ"א
 הפילין גדולים טוב יותר שיקשרם בזה העלם העליון במקום שגמלא
 עדיין

(ג) כחל"ה כונח כמ"ל : (כ) ישועות יעקב : (ג) הרה"ח : (ד) מ"ה : (ה) אהר"ח : (ו) שמו"ג : (ז) גמרא : (ח) כ"י ומ"א ומפ"ג וסג"ס : (ט) מ"ה : (י) וק
סג"ס באהר"ח עי"ש

הלכות תפילין סימן כז

ד שס ל"ה לפי
ב"י וסמ"מ מהר"ן
הניח ה בית יוסף
ו מהר"ם
ד עקרי
י"ט

אבל לא צהלי העלם שסמוך לשחי (סמ"ק) (גידס) (ה) * שאין לו יד (ד) [ג] רק זרוע * יניח (ו) * בלא ברכה
(תוספות פרק הקומץ כתבו גידס חייב וכו') (כח דפסוק) : ב (ו) * ה"מנהג הנכון (ח) שיחא היו"ד של
קשר תפלה של יד לצד הלב והתפלה (ט) עליו לצד חוץ. (י) * יש ליוהר שלא תזוז (ס) [ד] וי"ד של
הקשר (יא) מהתפלה : ג * ה"מנהג הנכון לתקן שהמעברתא שבה הירצויה עוברת תהא מונחת לצד
הכהן (יב) והקציצה לצד היר : ד (יג) ולא יהא (יד) דבר (ו) [ס] חוצץ בין תפילין לבשרו לא שנא

באר היטב

התפילין על בשר התפוח עיין מ"א : (ד) רק זרוע. מי שנקטע ידו
שמאלית פטור מלהניח בימין תשובת רמ"א סי' קנ"ב. ובתשובת שבות
יעקב ח"א סי' ג' חולק והעלה להלכה דיש להניח הגידס שאין לו יד
רק זרוע או מי שנכרל בידו אחת והוא הימנית להניח על ימינו
ויכרך שמים על של ראש ויאל לכ"ע ע"ש ועיין כנה"ג ובתשו' הות
יאיר סי' קס"ו ובמ"א ס"ק ג' ובני"ע סי' קמ"ט : (ה) וי"ד. בזוהר
פ' פנחס מחמיר מאוד בזה : (ו) חוץ. בזבחים דף י"ט מביא אי
כנה חיה ושערו היו הילוף לענין בגדי כהניו ובתש"ד המ"א מיהא
בכנה מתה ועפר יש לזהר עכ"ל דבזה לא היו איבעיא כלל. ובש"ל

התפילין על בשר התפוח עיין מ"א : (ד) רק זרוע. מי שנקטע ידו
שמאלית פטור מלהניח בימין תשובת רמ"א סי' קנ"ב. ובתשובת שבות
יעקב ח"א סי' ג' חולק והעלה להלכה דיש להניח הגידס שאין לו יד
רק זרוע או מי שנכרל בידו אחת והוא הימנית להניח על ימינו
ויכרך שמים על של ראש ויאל לכ"ע ע"ש ועיין כנה"ג ובתשו' הות
יאיר סי' קס"ו ובמ"א ס"ק ג' ובני"ע סי' קמ"ט : (ה) וי"ד. בזוהר
פ' פנחס מחמיר מאוד בזה : (ו) חוץ. בזבחים דף י"ט מביא אי
כנה חיה ושערו היו הילוף לענין בגדי כהניו ובתש"ד המ"א מיהא
בכנה מתה ועפר יש לזהר עכ"ל דבזה לא היו איבעיא כלל. ובש"ל

משנה ברורה

פדיון בשר החלום ויאל בזה עכ"ל דעת הר"א וש"ס ממה שיהיו
מונחים למטה ממקום הקיבורות ולא יאל בזה חליבא דכו"ע וגם הברכה
יהיה לבקלה : (ה) שאין לו יד. ר"ל גיעטל פסוק דש שמאלו על כל
הקנה עד הקוד"ו שנקרא עלינו ויניח אבל אם נשאר קצת מהקנה גם
הוא מודם להחלום דחייב בתפילין ויכרך ג"כ כן מלאכה בל"ז אשר
זכינו מקרב לאורו : (ו) בלי ברכה. עיין בביאור הלכה. ואם ה' אין
לו יד שמאל כלל או אפילו (ז) קאה הזרוע שחמשה ממקום קיבורת
נשאר ומקום הקיבורת אין לו כלל פטור מלהניח הפ"ה ח"ה בימין
(ז) ויש מחמירין בזה. וכ"ח (ח) שנעשה גידס במשאל דהוא מקום הנהח
התפילין אבל אם נעשה גידס בימין אפילו נקטע על כל יד חייב
בתפילין ויבקש להחיה שנימחו ע"י : (י) המנהג הנכון. עיין
בביאור הגר"א שכתב דדינא דגממא הוא למיורא הנלווים : (ח) שיהא
היו"ד וכו'. עיין בבש"ל שכתבו שנוון ליוהר שלא ירחיב הרכה את
כל קשר הענינה שהרצועה עוברת בה כדי שחיה גם מקום הידוק
הרצועה סמוך להתפילין ללד לבק : (י) עליו וכו'. אין קשר שחיה
התפלה מונחת על היו"ד דודאי (ט) שיהא שחיה היו"ד אלא התפלה
בשורה ולא מתהחיה (ט) רק ר"ל דלפי שהוא מטה התפילין ללד הגוף
כמו שכתב ס"א לכן נקרא יו"ד של זרוע הגוף למטה והתפלה עליו ללד
מעלה : (י) יש לזהר. ובזוהר פ' פנחס מחמיר מאוד בענין זה (י) ויש
מתמירין דגם כשהן בתוך כיסן לריכוך ליוהר בזה שלא חזו כלל היו"ד
מטעם זה יש נזהרין לקבור היו"ד עם חוט של גיד עם התפלה וראוי
לבטל זה דע"י הקשרים יהיה חוט של גיד כביב התפילין ללד הגוף
הזרוע להתפילין וכלבויי שרד קשר דרואי לבטל ג"כ המנהג שטורחין
הרצועה במקום הקיבורת החתם התפילין דהוי ג"כ הניחה :
(יא) מהתפלה. (יא) והחמיר בתפילין למעלה ויכרך היו"ד עם
הכיה : (יב) והקציצה וכו'. ואיטר המנוח תפילין ממי שאין איטר
או להקשר ואינו יכול להוליה הרצועה ולקטעה כדי שיהא ב"ל :
(יג) לא יכא וכו'. דכתיב (יב) על ידך ובתש"ד כתיב בין עיניך :
(יד) דבר חוץ. השילוב (יג) הניחה כל דהוא ונכון ליוהר לבתפילין אפי'

שערי תשובה

במ"א ס"ק ב' וכוונת דבריו מובאר היטב ביד אפרים ע"ש : [ג] רק זרוע.
עכ"ל וכחות ואיר שם כתב דאם נקטע הקנה פטור אבל גידס מעיקרא כל
שנשאר לו בחלק העליון קרוב לקנה מקום להניח תפילין י"ל דחייב להניח
דזה הנשאר ביד יד ידיו. ועיין במ"א ושאר אחרונים ובפנים מאירות
ח"א סי' י"א ובתפלה לבי סי' ב'. ומתוורתא להניח בלא ברכה ויכרך על
ח"א שמים כמ"ס הש"י וכתב בשאלת אריס סי' ל"ד דמי שאין לו זרוע דפטור
מ"מ חייב להניח ש"ע ע"ש : [ד] וי"ד. עיין בה"ט וכתב בספר שלמי
ליבור בספר זר וזה הוכיח מהר"ם למח מדברי הרב ז"ל דלר"ק שלא חזו
היו"ד לנעול אפילו בדיעות מוחלן בתוך הכיס וע"כ נזהרים רבים מרחי
בשם לקבור היו"ד עם חוט של גיד עם התפלה ואין קושרין אותה עם הרצועה
בשעת ההנהגה עכ"ל. ולדודי ל"ע דע"י קשרים זו ויהיה החוט של גיד סביב
התפילין והוא חוץ בין הזרוע לתפילין. ואפשר כיון שהחוט הקבור הוא
התפילין שהפירות מונחים בפנים וז"ע וענין מ"ס שאין קשרים עם הרצועה ע"ל ס"ק ח' : [ה] חוץ. עכ"ל דמצינן בשם של"ה דיש לדחות מקום הנהח

ביאור הלכה

א שאין לו יד. עיין בת"כ ודלא כהמ"א שר"ס לומר להל"ז דפטור בכל
גזונו כי לא ראה להל"ז כי לא נדפס בימיו : * יניח וכו'. ר"ל יניח ביד
המאלו [כן משמע למענין בל"ז גופא דלא נכירא ליה שם הדיבור של הפסוק
דאחרים קאי הכינוי על הכינוי דימין רק על שמשאל קאי ושא"ס פסק שם
כה"ק ופסור אפילו בנשאר לו הקיבורת. דאילו מטעם שם אין לו זרוע קאי
על קנה ומח שכתב כה"ל חוססות פק קומץ כהנו דחייב ר"ל אפילו בנשאר
לו רק הקיבורת ולפי מה דמסיק התוספות בד"ס קיבורת דזרוע נקרא
עומקס הקוד"ו והל"ה ולמלא לא היה לו הפ"ה ולכן הוקשה לו מאד דבריו :
* בלא ברכה. ומב"ח וכו' וא"ר והגר"א משמע דלר"ק לבדך ג"כ אחרי
דיש לו קיבורת ודכ"ח ג"כ מהכיס ביערך סדיו לחיוב כמותם ח"ה מ"מ לענין
ברכה מזה דלסקל ואפילו לא נשאר לו רק מחצי ע"כ כיון הקוד"ו וביח שפתי
ומעלה פדיון דכולן לפסוק בזה על בשרת הגר"א דכל שיש עדיין מקנה מן
הקיבורת כשר לתפילין ולא יכרך ויותר טוב שיערך שנים על השל ראש (ינינו
לפי מנהגו כהמ"א ס"ל בסימן כ"ס ובה"כ שם אחת) ויכוין להוליה בזה
גם השל יד ואפילו בנשאר לו הקיבורת וכמו שהכריע בשערי תשובה :
* המנהג הנכון בזה היו"ד של קשר וכו'. עיין בב"י בשם מהר"י ב"ח
דמשמע מדבריו דקדש ית קשר והיו"ד אשר בו לר"ק שיהיה דוקא למטה
מהתפלה ללד הלב אבל כיחפה הרצועה חוץ כול קשר חתא למעלה מהתפלה
ובא הכינוי ע"ש אבל בד"מ משמע ביהר טוב כהמנהג שנהגין בשם החיבת
הרצועה בתוך הקשר והש"ס יהיה למונו שהוא ללד הלב וכן משמע בבש"ל בשם
הקשרים גופא לר"ק שיהיה נגד הלב וכן משמע לשון הר"ה"ם להמעיין בו
ביטב בסי' אות י"ב כה"מ ומרחיק הקשר מן מעברת וכו' [ועי"ש במעיו"ס
אות כ' שכתב : אולי וכו' וכו'] דוחק עכ"ל ולעני"ד אין זה דוחק כלל וכן
כוח האמת לפי מה שכתב בבש"ל דמשמע שם דאין להרחיק הכנס את כפל
קשר הענינה רק כדי שיהיה הרצועה עוברת בחוכם והכל מטעם כדי שיהיה
מקום הידוק הרצועה סמוך לתפלה ולא ללד מטה וכו'. שזר"ק ליוהר שלא
יתרחק הקשר של יו"ד גופא מהתפלה ללד מטה וכמו שכתב בספ"ד ויחזיק
כלל בזה שאמר בגמרא דהקשר לר"ק לסיבות למעלה ולא למטה. וכן מלשון
שש"ע לכאורה משמע דבזרע מכריז"ס מדכתב שיהא היו"ד של קשר וכו'
משמע דמקום שחמשה הרצועה כפול אינו ללד הלב כ"ל ללד חוץ אפילו
לדחות דבזרע רק למעט בלא נעשה כשיטת בעל המאור המובא בב"י שיחא
תפלה של יד ללד הלב והקשר ללד חוץ אבל בזה שרשם בידו לעבות כמה
בזרוע. ואע"פ שיעדנו את המנהג של כד"מ מ"מ מנהגו כהמכריז"ס אין
לתקן בידו כי יש לו על מי לכמוך גם ע"י מנהגו טוב שלא יזוז היו"ד
לפול מהכיס וכו' כ"ל וכו' דדין זה יש לו ג"כ מקור מהגרמא דמוכח שאין להרחיק הקשר מהתפילין וכמו שכתב בעלזא דבריו הקדומים : * המנהג
עיין בביאור הגר"א בל"י ע"י כ"ל וכו' דדין זה יש לו ג"כ מקור מהגרמא דמוכח שאין להרחיק הקשר מהתפילין וכמו שכתב בעלזא דבריו הקדומים : * המנהג

שער הצינון

(ב) הנהגת רמ"א : (ו) ב"ל וי"ד והגר"א ובארי אחרונים : (ז) כיון שכתובת שש"י ובארי"ה ועכ"ל בלי ברכה : (ח) אחרונים וכן משמע מרש"י פנחס (א)
ע"ה : (ט) יד הפריס : (י) עיין בבש"ל : (יא) שונוק שמים : (יב) כה"ל. ובגר"א בביאורו משמע ג"כ שבויר דלא כהמ"א :
פנחס (א)

שֶׁל יֶד (טו) לֹא שָׁנָא שֶׁל רֹאשׁ : הֵגֶה וּמָקָא בְּתַמְלִין אֲזַל בְּרָצוֹת (טז) אִין (ז) לֵה מְסִיד [רשנ"א] ? תַּסְבִּיחַ הַיֵּדָה
בְּתַסְבִּיחַ סִימָן תַּחֲכ"ו) : ה' יֵאָדָם שֶׁהוּא (יז) עֲלוֹל לְבִזְיוֹת וְאָם יִצְטָרֵךְ לִהְיֶה (יח) תַּפְלָה שֶׁל רֹאשׁ עַל
בִּבְשָׁרוֹ לֹא יִנָּחֵם כִּלְשָׁל לְהַחֲדִיר לִהְיֶה תַּפְלָה שֶׁל רֹאשׁ עַל (יט) הַכּוֹבֵעַ (כ) [ו] דֵּק הַסְמוּךְ
לְרֹאשׁ וַיִּכְסֵּם *מַפְנֵי הָרוּאִים : הֵגֶה וְלִמְסִיחִים בְּדֶקָה לֹא יִצְרֹךְ שֶׁל חֶסֶם (כא) רֵק יִצְרֹךְ עַל (ט) שֶׁל יֶד
לִהְיֶה (לדע"ת רשנ"א) : ק' (כא) * מְאֻמֵּר (כב) יֶדֶךְ (י) וַיִּמְנוּ אִם עוֹשֶׂה (כג) כָּל מַלְאכָתוֹ בְּשִׁמְלוֹ
לְהִיטֵי

שערי תשובה

וּבְכָרִי כִּתְבֵּי שְׁפָטוֹ שְׁמוֹנֶה בֵּן אֶרְבֵּי לִגְגֵּי הַמָּקוֹם הַיּוֹסֵף מִשֵּׁשׁ
מִתְחַפְּצִילֵי. וְהֵם אֲחֵרֵי שֶׁהֵם מִפְּסִיקִים כְּמוֹ תַּלְמִיד. וְכֵן זֶה הַדְּבָרִי הַמֵּיִשֵּׁל
וְהַמְּלִיכּוֹת עוֹדֵם יוֹשֵׁף בְּכָךְ עֵלֶם וְהַחֲשֵׁן כִּי וְכֵן וְנֶחֱמֵה עֵלֶם עֵינֵי
וְהַנִּירָה הַדִּשְׁלִי כֵּל לִפִּי הַמִּשְׁמָעִים לִהְיוֹת וְכֵן אֲחֵרֵי תַחַת פֶּה וְכֵן וְכֵן
וְהַנִּירָה לִהְיוֹת תַּחֲלִילֵי לִירֵךְ לִרְחוֹץ הַמָּקוֹם מִשּׁוֹם כְּבוֹד הַתַּחֲלִילֵי וְכֵן הוּא בְּכַתְבֵּי הַכֹּהֵן
וְעֵינֵי בִּרְמִיז עַל הָרִים כִּי ו' וְסִי' ו' לֵעֲנֹן אֲחֵרֵי קִשְׁיוֹן שׁוֹרֵף מִי
וְכֵן עֵלֶם. [ו' דק.] עֵכֶה עֵכֶה וְכֵן בְּכַתְבֵּי הַכֹּהֵן וְכֵן לִהְיוֹת הַתַּחֲלִילֵי עַל כְּבוֹד
וְכֵן עַל רָשׁוֹ וְעוֹדֵר לִכְסוֹת אֲרוֹם כְּסוּדוֹ. וְכֵן אֲחֵרֵי וְכֵן עַל הַכֹּהֵן
וְכֵן בִּירוֹן שִׁיבֵה בִּרְמִיז בְּמִקְוֶה שֶׁהֵם וְנִרְמִיז וְיֵתֵר וְכֵן כְּמוֹ וְשִׁמְעוֹ וְכֵן הֵם
וְכֵן אֲחֵרֵי הַתַּחֲלִילֵי עֵלֶם. וְנִרְמִיז דָּהֵם שִׁם אֲחִירֵי דְרָשׁ כִּי דוֹכַל הֵם וְכֵן רִאשִׁי
דְּקָרְוֵה עַל הַמִּתְחַפְּצִילֵי כְּנִרְמִיז כִּי דוֹכַל מִשְׁטֵה דְרָשׁ עַל חֲמִישִׁים תַּחֲתֵי

ה'יד. וכן להיפוך בתי שאינו חסר ומניח תפילין של החסר מניח
ע"ש. ועיין בהשקפה נחלה שבעה בימיו מ"א ובאות יחיד בימיו

ביאור הלכה

[illegible]

וְעַתָּה מִשְׁמַע מִדְּבַר הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ דָּלַס יֵשׁ לוֹ מֶכֶה בְּרָאשׁוֹ וְרַק בְּמִקְוֵה שֶׁהֲרֹעוֹת מוֹנִיחִים וְלֹא בְּמִקְוֵה הַקְצִינָה מוֹחֵר לוֹ לִהְיוֹת הֲרֹעוֹת ע"ג
וְהַהֲרֹעוֹת שֶׁעַל הַכֹּהֵן אִם ע"ג כּוֹפֵץ יָד וְלִבָּר אֶת ע"ג שִׁים הַזֵּהִים בֵּין הֲרֹעוֹת שֶׁיּוֹן דְּמִקְוֵה הַקְצִינָה חֵין הַזֵּהִים וְכֵן בְּשֵׁל יֵד חֵין שֶׁ לוֹ מֶכֶה
(י) אֲפִלּוּ בְּמִקְוֵה הַקֶּה שֶׁשָּׁבִיז יָד מוֹחֵר לוֹ לִהְיוֹת הֶקֶה הַקֶּשֶׁר ע"ג שֶׁמִּרְמֻטוֹן וְלִבָּר חֵין בִּזְהִי לִכְסוֹת מִלְמַלֵּה חֵין הַקְצִינָה לֵךְ
לֵאמֹר וְלֹא לְהִחִיד לִמֹּת (יז) עַל מִלְּוִיִּלֵּי . יֵשׁ (יח) שִׁים לוֹ מִמְּחֹר וְחֵין מִיחֹת בְּרָאשׁוֹ וְחֵין יִלְהֶה לְשֹׁאן יוֹקֵן לוֹ לִכְרִיתוֹ שֶׁיּוֹן שֶׁהוּא
שֶׁחֵסֶם יִכּוֹל לִמְחֹר עַל הַרְבֵּבִיָּה דס"ל דִּלּוֹן הַשֶּׁשׁ בְּהִזְיוֹת וְלֹא לְחַמֵּד בֵּין עֵינֶיךָ אֵלֶּה לִסְמִים לֵחֵם מִקְוֵה וּמִשֹּׁם לֵךְ לֵאמֹר וְלֹא לְהִחִיד לֵאמֹר
(יח) בְּשֵׁשׁ ד' רֶבֶעַ תְּכִיב וְיִכּוֹל לֵךְ עִמּוֹ הֶאֱרַךְ כִּי שֶׁס' נִקְרָא עֲלֶיךָ . וְעַתָּה נִרְדֵּי לִכְסוֹת (כ) מִפְּנֵי הַרְבֵּוֹחִים שְׁאִיִּים יוֹדֵעִים שֶׁהוּא חֹמֶם :
(כא) שֶׁס' ד' רֶבֶעַ . וְכֵן שֶׁ לוֹ מֶכֶה בִּיד בְּמִקְוֵה הַקְצִינָה וְהַמֶּכֶה (כב) מִתְחַשֶּׁמֶת בְּכָל הַקְצִירוֹת מוֹחֵר לוֹ לִהְיוֹת (כג) עַל הַרְבֵּוֹ
לֵחֵם אֵל שֶׁיִּי בְּנֵי בְּנֵי וְלֹא יִבְרַךְ דֵּהֵא דֵּהֵא דֵּהֵא רַב הַפּוֹסְקִים הַזֵּהִים וְיִבְרַךְ שְׁמִים עַל הַשֶּׁר' כְּדִלְעִיל בְּסִימֹן כִּי' בְּנֵה"ל אֶחָד יִלְבֹּשׁ
עַל הַשֶּׁר' מִתְחַשֶּׁמֶת בִּיד אֶחָד קְרִי לִכְסוֹת דֵּהֵא כְּכִיז בְּהוֹ וְיִכּוֹל לֵךְ לֵאמֹר וְדִמְצִין לֵךְ לֵאמֹר וְלֹא לְהִחִיד לֵאמֹר . וְדוֹקָא עַל רְעִיָּה אֶחָד לִהְיוֹת
הַפְּהִילִין עַל חֲלוֹקֵי (ד) יִגֵּד דֵּאֲסוֹר אֲפִלּוּ בִּים לוֹ מֶכֶה וְאֲפִלּוּ אֵל יִלְבֹּשׁ שֶׁיִּי בְּנֵה אֶחָד (יט) הַכּוֹפֵץ דֵּק . אֲפִלּוּ עַל כּוֹפֵץ עֵבֶר אֲסוֹר לִהְיוֹת
לִלְוֵה וְיִכּוֹל לֵשׁוֹן וְלִזְנוֹת מִקְוֵה שֶׁהַמֶּלֶךְ מִיחֹר רֹפֶס : (ב) קִיבֵר וְכִי' . (כ) וְיִכּוֹרִי לִהְיוֹת אֶחָד דְּבִלְהֵ"ל דֵּמֶת הֲרַבֵּס פּוֹסְקִים עֲבָרִי בְּמִקְוֵה
עַל מִיחֹת אֵלֶּה אֲחֵת . וְעִינֵי בִּזְ"ח וְעַתָּה דִּמְשַׁמֵּעַ מִדְּבָרֵיהֶם דִּכְחוֹן לִיזֵר שֶׁס"פ בִּשְׁמַע ק"ש וְתַפְלֵה יִהְיֶה בְּלִי הַזֵּהִים כֵּלֵל : (בא) וְאִשֶּׁר וְכו' .
וְעִינֵי עֲלֵי בִּזְ"ח י"ב : (בב) יֵד יִמּוֹ . וְאֲפִלּוּ כֹה עֲבָרָה חִסֵּר ע"י שֶׁהֲרִיגִיל עֲמֹם אֲחֵס' וְלֹא נוֹלֵד כֵּן יִנְיֵה בִּימֵינוּ וְכִי' (בג) לֵךְ מִן הַשְּׁמִים
וְהַמְּלִיכוֹת הַדִּימִי שֶׁנִּלְד לוֹ חֲלוֹי בְּחִינֵי וְיִפְלֵה וְהַמֶּלֶךְ מִמֶּנּוּ בִּשְׁמַע יֵדוֹ כֵּן יֵדוֹ מִיחֹת וְרִדֵּי לִשְׁמֹת כֵּל מִלְחָמָה בְּשֶׁחַלֵּל בְּדוֹלֵי דִין כְּאִשֶּׁר
מִגְּבוֹר וְיִנְיֵה עַל הַיֵּד הַרְבֵּוֹת וְחֵין הַיֵּד וְנִרְמִינָם וְנִשְׁמַע שֶׁלֵּט שֶׁבִּשְׁמַע יֵדוֹ בִּשְׁמֵה הַיֵּד הַיֵּד כֹּחַ אֵלֶּם : (בד) כֵּל מִלְחָמָה . (כה) רִיָּה אֲפִלּוּ רַק

עשר הציור

[illegible]

הלכות תפילין סימן כז

(כד) * מניח בשמאלו שהוא ימין של (יא) [ז] כל אדם ואם (כה) שולם בשתי ידיו מניח בשמאל בל
 דם. ואם כוהב בימינו ושאר כל מעשיו עושה בשמאלו או כותב בשמאל ושאר כל מעשיו עושה
 בימין י"א שנייה תפילין ביד (כו) שתש כח דבעינן יד כהה * יו"א שהיד שכותב בה היא
 (כז) חשובה (יז) ימין לענין זה ומניח תפילין ביד שכנגדה : (כח) * וכי נהג : ז י' לע"י
 שיש לאדם מכה במקום הנחת תפילין נחת תפילין כי מ'קום יש בזרוע להנחת שתי תפילין כי
 העצם הסמוך לבית השחי מחציו (כט) עד הקוב"ה הוא מקום הנחת תפילין : ה יאורך רצועה של
 יד כדי שתקף את הזרוע ויקשר טמנה הקשר ותסתח על אצבע אמצעית ויכרך טמנה על אצבעו
 (ל) שלשה (יג) כריכות ויקשר סינוהני העולם לכרך על הזרוע עשה (לא) ואו שבעה (יד) כריכות :
 כסג (לב) ואין לכרך רצועה על (טו) [ס] כקיתורא כדי לחקק עשה (יד) : ז ע'קום הנחת
 שערי תשובה
 באר היטב

קס"ז: (יח) כל אדם. ואם הניחו צימיו שהוא שמאל כל אדם אולי
 ידועד כל יא חוט הפי סימן כ"א: (יג) יין. ואם רכב ב' ידיו
 ידוע בשמאל כל אדם. ואם הרגלו לכהוב בשמאל ושושה ב'
 מאלכמו בימין יניה בשמאל כל אדם עיניו מ"א (ועיניו בשמאל ליליה
 רכב שהניב על פשרה מ"א ושכך דעתה ש"ע. ומסיים מיהו אדם שאין
 יכול לכהוב יניה בימין כשעושה כל מעשיו בשמאל:) (יג) כ"ב
 כל בשרם האשכנזי וז' בפתחה. "הכר"י ז"ל: (יד) כ"ב. וזכ"ר
 "הכר"י ז"ל ועיניו ז' אחרן: (טו) החיבורה. רק יבא הלוי כעין של
 רמח "הכר"י ז"ל. ונשכרה' חולק על מהרי"ל וזהו בות ופוק חזי ומאי
 עמד דבר של העולם ונוהים לקשור למעברתה עת הדרושה ע"ס
 וזכ"ר עפרה זקנים מתחממות ש"ע מר"י לוריא. וז"ל ימים ראוה' של
 יד על החיבורה של יד מיד אחר ה"היבד' כרה. שלא חוז מחממות
 ד"א חיה מתקומה של ה"ה ביד. פסק כ"ה. ואח"כ יקשור כקבוצה
 של זריטה ויבוצר ז' כריכות ואח"כ יניח של זר"א ע"ס ועל סימן

משנה ברורה

רוב מלאכה: (בר) מניח בשמאל. ואם הניחו מימיו שחול שמאל
 כל חרס (בר) דביענד לא יחל [הוא הפני סימן יפה] ועיין בביאור
 הלכה: (בר) בולט בשתי ידיו. ר"ל שפושע כל המלאכות בשימור
 שום צדו חלש וכל נקל לו לעשות בשמאל אף שיכול לעשות חזקם גם
 בימין זה לא תיקרי שולש בשתי ידיו [כן מוכח לקמן בכימין חר"א
 בש"ע יטש]: (בב) שהם כח. ר"ל דכהיב חזן לה שום מעלה
 משאר מלאכה ויחידא זאלינן בצר רוב המעשים ויחא הנקראת שמאל:
 (בב) חזונה יינן. דכחו וקשרתו מתקחס שמעך דלחזורי
 שבוט כה ארץ לקשור חא התפילין על יד ש כנגדו (כס) מיחו כשל
 וינן כן רק חל"כ הרגיל זאמו לכהוב בשמאל ושאר מעשיו עובש בימין
 וינן כן בשמאל כל חרס. (ואס ל) שאין יכול לכהוב לבו"א זאלינן, צהר
 שחר מלאכות בחיזה יד שפושע חזחם נקרא ומין: (בר) וסכי רבוי.
 עיין בביאור הלכה: (בב) עד הקדו"ו. (ר"ל) בצבר החפוז אשר
 נלד בקדו"ו ולא עד הקדו"ו ממש ואם נתפסם המכה בכל צבר החפוז
 שכל ללד הקדו"ו (בב) יכול להפוך על דעת המקבילין להניח בצבר
 החפוז אשר צבחי העליון של עזס (לג) ואם המכה גדולה ומאכזר
 בכהת התפילין פזור מהמיה התפילין של יד חלילו נשאר לו חקוס
 ויניח של ראש (לד) ודלעילי בסימין כ" עי"ח ועיין אם שפחהו בסעק
 ה' כ"ס"י י"ח: (לז) מלאכה כריכות. שנים (לז) בצרק החפוז ואחד
 בצרק האמצעי (לח) וי"א דחלה ח' בצרק האמצעי ואח"כ ב' בצרק
 החפוז. ואזמן הכריכות ישפס אחר נחת השל ראש: (לא) חו שעש.
 ואזן הגינן שצבה (לאחרונים) ועיין בשע"ח שסחין דלין לעשות חלו
 ח' כריכות רק על חזרוע דלמך קעין מוהגילש לעשות ח' כריכות על
 הקיבורה וד' על חזרוע: (לב) ואזן לכרך. שכבר נתקיים וקשרתם
 ברעושה פעל המעברתא וכמו בתפילין של ראש שחלו ברעושה שחזק
 המעברתא (ט) ועיין שאין מלס כלל בכריכה לכן איז להיחש על
 כפיאורס

[illegible]

ב'אור הלכה

[illegible]

שער הציון

(צ) מ"א : (ל) א"ר : (ל) פ"א והגר"א הסכים לדינא ג"כ הכי : (כ) ה"א : (ג) מ"א ופמ"ג : (ד) מ"א והמ"ג : (ה) ג"ו פמ"ו פק"ה : (ו) ע"ז : (ז) א

לח באר הנולת

לפירוש הרא"ש
פ"ס בגמרא ל"ה
צ' הדמכ"ס שם פ"ד

ישערי תשובה

ב"ה ס"ק י"ב: (טו) השער. ה"ט פסל דלל התשינן אריכים להיות מונחים במקום שיש קרחה דהיינו שיהא קלף התחתון בעיקרי השער ולא כמנהגים לומר שהקלף העליון יתחיל ממקום המעבר ועיקר התשינן מונחים על המלח ועוברים על האיסור דלאורייתא ונשברין ברכה בפעולה ע"ס. ובפסל' י"ב יתקב' ס"ו קל"א חולק על ה"ט ופסל מנחתם עיקרי השער יהא היתורא ותחיל שס ולא הקל"ה ע"ס (כנה"ג): (יז) בעורף.

עם התפילין. והוכיח שאין לעשות כדכיתוב על הקיבורת. ובסוף זכרנו כתב
הכוננת דרך פלוג שמים אדרך הנהגה ממלא ראי' יותר בדבורו אלוהו נכבו
סביו הדבור וז'ל אוקר שמי' הו"ל עם הפלגם י"ז וזהו השורש
הנלוץ סביו' הדבור לעשות ז' כדכיתוב ולא אמרתי כ"א קשירת הו"ל כדכתיב
בש"ס וזכור אל הנזכר לזון כדכיתוב אלא קשר קשרה אלא כללך לזון הו"ל
ע"ל. ומכלל ארצנו בש"ס ע"ה ה"ל" שבי'ל בששין י"ז א"ה ה"ל" וז'ל חסד
הסחכר'ס וז'ל עיקר כיוון שאינו מתורגמ מהד"ל שהוא העיקר. וגם כמ"ח
נחת גלה דלית'. ואם לאמר דלית' כדכיתוב עובר הכעצ'ס כדכיתוב וזהו
הסיחור'ל אלא שז'ל ענין ס' כדכיתוב דק עם קשר'ס שמו'ל מס' מתקשר
כדכתי' ובמח"ס לא פתרי אהדדי. אך מדכתי' מהד"ל נחת שבהל"ל ומה
דקשר'ל דקאר'ל הו"ל ממת'ל הו"ל כדכיתוב בששין הכעצ'ס כדכיתוב ומת'ל
שפאל וכן מה שזכרנו הכעצ'ס הו"ל מתקשרת אלא מתקשרת קת'. ולפי'
הכעצ'ס כ"ה הו"ל והמעצ'ס'ל ארס'ל יחד וכדכתי' בכתבי דמ"ס פ' ס'
ה' הע"ז דגם כונת הע"ז עם קשר'ל שהתחנן מהתפילין הכתי' הסיחור'ל
דל'ס מיושבת והשכנת'ל עם הראש ונחת'ל עיקרי שער הפדחת יוני

ביאור הלכה

התיאור שיש בה קדושה יותר מן האש. והטעמים נלמדים ה"א קודם
בספרים על הורעו של ה"א דכיל לברך דרעס על הקציה שלא תאוש
ת"א ממקומה עד ביטול ה"א ור"א ויטורעו יוכרח השבעה כריתות ומי
שכח ידיו ארות התפילין נדעם ממקום ע"ז וכול לברך סביב התיאור
כדי להקם [ארה"ח: (2)] עיקרי השבע. פירוש דבין עיניך לאו ממע הוא
בדמיון גיורה שזה מלא חשיטת ברהם בין עינים האומר אלל מת מת
להן מקום ששום קרחה והוא ברהם אף כהן מתחיל לח) מקום תפילין
מקום שיש סיבות קרחה דהיינו מקום התחלת צמיחת השערות
שבראש ורבים נכשלים באיסור זה ועושים לומר שהקלה העליון מתחיל
מקום השערות עקרי התפילין מוכח מה ההנה ועוברים על איסור
דאורייתא דכל התפילין נרביץ להיות שנתין במקום שיש קרחה דהיינו
סביבה (ג) אפילו קלה התחילתן של התיאור מוכח מן מקום התחלת
עיקרי השער (מ) אבל אין להציה לני שיש לו שערות ארופות שאוכבים
עד חצי האזן הניטש הם התפילין כי התחלת מקום התפילין נרביץ
היות מתחלת עיקרי השער ששפדת ולמעלה (א) ויותר ענין להניט
קלה למעלה משערות והם מקום שיש ברהם להיות שתי תפילין כדי
שלא ישמע למעלה על האזן. וכל מובן המניחן על האזן הוא מנהג
קדשים ולא עשה האלה (נ) וכל בעל נפש יהיה לחיובין ולחלום שלא
יכשל ולא כדי שלא יהיו ח"ו בכלל פושעי ישראל בגזיון דזכו קרקפתא
דלא צמח תפילין וגם להכריח היו בבלשה (וד) תפילין שמונחין שלא
במקומן הוי כמזרחין בדרסן. ואם נשמעו ממקומן לא להחזירן מיכא
ולחזירן בדרסן עיין לעיל בסומן כ"ה סו"ב: (ד) עד סוף המקום.
ר"ע (ו) קלה מתבררם על התפילין לא יהיה מונח למעלה מקום
שמוחו של תימן דר: (ד"ה) כשורף. שהוא (ו) סוף הגלגלת והוא

מיניה הם (לחד פירושא) דעכ"פ אין לעשותן יותר גדולים מארבע אלבעור
מקום שני תפילין שבזמן הגמרא ועייני לקמן סימן ל"ב ס"א שכתב
משנה ברורה ונחיתי במעשה רב שכתב שהקשר ל"ל תחת שפופ
עמוד

שַׁעַר הַחַיִּיּוֹן

(ל) מ"א וְהָרַחֵם (לח) ט"ו: (לט) אַחֲרָיוֹס: (מ) פִּמ"ג: (מא) הַבֶּרֶא כִּמְעַ"א וְשׁוֹלֵן שְׁלֹמֶה: (מב) גִּמ' וְדִמְכִּס: (מג) פִּעִת: (מד) פִּמ"ג: (מז) אַחֲרָיוֹס: (מח) מ"א:

(ס) מ"א וארבע"ח : (לח) ט"ו : (לע) אחרונים : (ח) סמ"ג : (מא) הגר"א במע"ר ושולחן שלמה : (עב) גמ' ורמב"ם : (מג) ע"ת : (מד) סמ"ג : (מס) אחרונים : (מו) ס"ח :

(לו) שתיא באמצע כרי שתהא כנגד בין העינים וגם המשר יהיה באמצע העורף ולא יטה לכאן או לכאן קוצריך שהא המקום שבקשר (לז) שנראה בעין דלת לצד (ית) הוי' : כגה וסיס בקשר של יד צריך לומר שלא יתכסך (מרכי דף ז') : ילא יצריך שיהיה השחור שברצועות לצד חוץ (לה) שולא (טו) יתהפכו (לט) בין של יד בין של ראש תישלשל הרצועות שיהיו תלוים לפניו ויגיעו (מ) עד הטבור (מא) או למעלה בסמו מעט ארוכה הרצועות של יד ושל ראש (מב) באורך שעורה לחפור . אם פחת (כ) משיעור אורך הרצועות ורחבן יאם אינו מוצא אחדות (מג) מניהן (מד) כמות שהן עד שימצא אחדות כשיעור . תפילין של ראש (מה) טוב להיותם גלויים אכל תלמיד בפני רבו (מו) אין דרך ארץ לגלות תפילין בפניו : כגה [נ] וכן על (מז) אין להקשר (מח) אם הם נלוים לו מטוסים (מרקיט טס) ונראה לי דעשויו שאין מנהיגם אלף בזה ק"ש ותכלה אמילו תלמיד לפני רבו יכול לגלות אח' בשל ראש וכן המתנגב שלא לומר (ד"ע) :

ק עס כגמלא כפי
כפי ר סס כפי
היחובסטו שחופס
קמן כלס ת הלס
ככף סלסוס ספילון
ונרדי וסמ'
ומחוסס
ככף א רכס'
ספיל וסמ' וסמ'
כ' לדעת ספק
ורכס' א סמ'
כסס רכ סלי

באר היטב

שהוא סוף הגלגול והוא נגד הספיק וכל כ"ב למטה כנגד
הגיון: (יח) הון. וכלו כמו שהספיק קלם לפסח ב' דלתי' ב' כנגד
מב' לדלים: מ"ח: (ט) והפסד. ואם תהפכו לט' בשונג מדת
הסידות והתשענות ודקא שפיקא הראש והרוע אבל מה שמשל
לסוף וזה שבורך אח"כ ליום ספקא ע' בשכנח"א וצ"ע: (כ) משימור.
ועם זאת רבות משולשין לפניו ממש א"ל סלוי' לגמרי: מ"ח: א

שערי תשובה

[illegible]

משנה ברורה

יד שהוא רואה כשהוא מניח יכול לראות שלא יהספק לא הקשר ולא הצרוע ובשל ראש דליו רואה כשהוא מניח סביב ראשו יתשמש הציור בידו ממקום הקצילה בכל לך וירגיש אם מונחין גדלו"ח (ב) : עד העבור. ואם הוסיף ע"י לית כל : (בא) : לא למעלה ממנו. ושיין בחידושי רע"א וכן בארש"ה דמסקי דשל ימין עד העבור ושל שמאל עד החס ופסור כבז עוד וי"א דשל ימין עד המילה ושל שמאל עד העבור : (בב) באור שצורה. היינו צ"ל בקליפתה האל חס העוקן של דים דים עוקלין ארזים מלך וי"א דדי ברומז מאורן חס ופחות מכשעורם (נד) ובמקום הדקא יש להמך ע"י. ובכחו האחרונים דלרין ליזכר מאוד במקום כפל הידוק שרלי כשהצועים נתקמעה שם או שנסקעה עד שלא נאחר כל שם : (בג) כשהעבור : (בד) משה שם. וזה והאחרונים חסקי דלם פיהם משעור האורך של ד המכר למיל כשתיף ח' יתה שלם דרש ואם יש כדי לשפך של ד אצבע לידהו ו) הכריות און מעכבין. ובמורדך לרעוה ע"כ כבז בארש"ה דזוקא אם יש חוץ ממה שמקיף הראש עכ"פ כשיעור שני טפהים חס ל"א יתון בלא ברכה ולענין רוחב הצרועים כלי ד והשל ראש המהיר נ"כ דלם רק דדי אורך ההפס יתון של ד ברכה ע"כ : (בז) ונענין אם חסיל נתקן בצרועים עיין לקמן בסוף סימן ל"ג ובמ"ז שם : (בח) טוב להיות וכו'. דכתיב וראו כל עמי הארץ וגו' וטוב ענה הקשר יהיה ממלה אבל אין עובדין קן (אין) ובדיעבד מן הא דרש היו מוסיף וברא ילא : (בט) אין ד"ל. שפסלין כל דרך כבוד דכתיבי וראו כל עמי הארץ ואין ד"ל לאשנות עצמו לרבו ע"כ יכסה אוהה כפליה לא בטוב : (כו) אין להקפיד. וי"מ לא להכחילה (כז) מעז יוצר לש"ה (כח) אם חס גלוש. ע"י שם מקרעו

נגד הפנים ולא כ"כ למטה כנגד הגרון (ז) ועוד פיהיה מונח עיקר הקשר למעלה מן הנומא ועכ"פ יש ליהצר שלא יהיה אפילו מקצת התקשר מונח במקום פנוי משער דשם הוא מפרקת הוואר ולא עורף (ה) וכן יש ליהצר שהיה הרעוט המקצת מרעם מזולתאם והווארת סביב ראשו ולא יהיה הקף הרעוטה גדול מהקף הראש דאז לאבא בהיה לירעוטה מזה דלרעיוס הדוק ממע דבעינן וקשרתם לאות וגו' והבידוק היא הקפירה שניה דאם הם רפויס סביב היקף ראשו ופול הקפירה לגויוס על מנח או פול הקשר לאחרי למטה מזולתו ולא יחיו במקומן הראוי להן : (ז) שחבא בנאמנע. רוחב הראש ולא יתסח אותם לגד אחד כדי שיחסיים והיו לפוסקות צין עיניך והרבה ומההכרונים חבבו דאם שיה צוה לא קיים מזה חילין וצריך ליהצר צוה גם כן ליהצר להחליהם (ח) שלא יחסיין גדולין צויה דאז לא אפשר כמעט שיהיו מהודקין על הראש וגם שיהיו מונחין על מקומן הם מונחין בגובה הראש כדין חיים מהודקין וגם הקשר לא יבא תלם על מקומן כדין וע"ל צ"ל ב"צ בעינן מ"א מ"ש כ"ס : (ז) הקשר כעין ד"ל. חן שתי רעוטה וילואת מוקר הקשר למטה חוטה היוואת מלד שחל' הסתיו נמשכת לרעבו כמו נג הדליה' ואותה היוואת לגד ימין שחל' נמשכת בחורף למטה כמו רגל הדליה' (א"ר) ויהאם שלא יתהפך הקשר בעשיתיו ונלבישתו ועיין לקמן בסיומן (ב) ב"צ בעינן כ"ז מה שכתבנו : (ח) ולא יתהפכו. ואם התפכו ל' מדת השירות מה להשתעוטה או נא) לפדות בנדקת ואין להקפיד שלא יתהפכו ולא הם שחמיק או הראש ולא הקיבורה פ"א חל מה שזכר א"ח וכן מה ששחלשל לנחמו מהרעוטה של חש"ר אין צריך להקפיד כלל שלא יתהפך לפי שחמיו מעיקר י"א ומ"מ (ג) משום נוי המזהר ראוי להפוך שיהיה בספר לגד הן נ"ל ונ"ל כמפורס : (ט) צין ס"ד וע"י. היה צל

שער הציון

[illegible]

לט באר הנולה

10 מנחות ל"ו ב יומא

ג. עור כסימון פ"ח
ד. מנחות שס
ה. מערכת חלקות
ו. ח' נבכיה' דיומא
ז. פ"ח צבא רב כלי

באר היטב

[illegible]

(ה) שעה. פי' בכל שעה שחזר מהם חייב לתפלתו ב"ה מ"א ע"ל
 סימן מ"ד ס"ק א' ובספר הכוונה הזהיר מאוד בענין היסוד הדעה
 דל"ץ פנים גדול מה: (ב) חתול. קורט שמסור הרעועה מהסלע.
 גילוי ריוט מ"א. (ג) חמ המנהיג כל ש"ס הוא וצ"ל וקודם יסיד
 הרעועה וכו'. (ד) מעמוד. ה"ס הכריבוט של חלעץ. ולמנהיגו שמתינו
 על ידי מעמוד דריד ג"כ לחולץן מעמוד דכהנהחן כך חליצתן. ונכסו
 להכריס כדפליס ע"ש כפרי יונת. מ"מ"ל (ה) דוק. בשמות בנימין
 חזק ס"ל רכז שיבט הכסו ה"ס חזק כד דיותר זכ על זה
 וכו"ב הכ"ח ונ"ל סימן מ"א ס"ק וי"ד. והמ"ל כפד דיותר זכ להתיס
 זה חל על יעקב סימן חיה ש"ג ואיהו ש"י דכיון דש"ר קדושמו
 חזורה משי"א חסור להתיס על ידי ש"ר. אין להתיס הרעועה על הבחיס
 חל על הכלדים. לא ואחור פראעותו ויגלו חספילין ולא יעדרם מן
 הסין אלא ינאעם בידו מ"א חל.

[illegible]

משנה

ובספר שולחן שלמה כתב דעבז שישוה הכס"י בצד ימין של החוק צ"ח
מטעם זה. ויש מנהגין (י) למשוה שני כיסין אחד לשל יד ו'א' לש"ר ק"ך
גם בשני כיסין יותר וזה מנהג מזהב ליתן הכיס של יד קטן לשל מנהג
כדי שיפגע בזה התלול ואל יעצור על המאזה דדעת הס"י לגייל
בסימן כ"ה דגם ע"י כ"ה חלק מעצור על המאזה ועיין בח"א בסימן
כ"ה סק"א. ואזן בני אדם המנהגין לעשות חוקין להחפילין (ו) יש
לחס לשמן חזיה סידך לש"ר ומזו לשל יד (י) כדי שיהיה בהם אזהר
ועיניו יאזן תהלה מהחיק גם יד. דעיון דש"ר קדושתו מהורה וזה
מז"י שאל למשוה אח"כ החוק ליתן בו של יד חלף א"כ הכנסה מחתלה
ובדלקמן בסימן מ"ב: (ח) תהלה. ולא יעצור להעצור על המאזה.
ונכון (יד) ויהיה שלא יתחיל של יד עד שיהיה ש"ר במוך החוק כדי
שלא ישכח ויהיה של תהלה בחוך החוק: (ט) ובעתה מליטתן.
משחקלן החפילין לא יבדורן הרצועות על הכהנים (טו) חלף צלדדי
הכהנים על המיתורף ויש מנהגין לצורכן ככנפים ע"ש כפי יונה.
ובשכורכן על צדדי החפילין (טז) צידך לחתום החפילין יאזן. וגלגל
הרצועה עליהן ולא לחתום הרצועה בידיו לחתולן החפילין תהלה. גם
(יז) כשמוטל החפילין מכיסין לא יערהם חלף מוטלן בידי מחרך הכיס
מק חפילין אחר בשל שטענו כמו מטפתה ספרים (פמ"ג):
ח"ו

צנדיז ית' לן זה נט) אכל אסור להניחן על הצמד וכל' בם':
(א) בכל שעה. פי' בכל שעה (ב) שזכר בהם חייב למשמש דעל ידי כן
זכר עליהן הדיר ולא יבא לידי היסח הדעת ועוד כדי לתקנם
(ג) שלא יזיוו ממקומן (ד) שלא ייסח דעתו. ובתע' החפלה ח"א
למשמש בהם נ"א לקמן בסיומן מ"ד ישיח צמח' (ג) בשל יד.
הרמ"ם סומכה לו למשמש (ד) ואין מעבירין על המלות (ד) חתלה.
הח"כ בשל ראש. ואם בעת משמוש הש"ר מלאהו שמשמ ממקומו
ונודע לו אז שסב"ג נ"ב ששמן מקומה (ד) צריך להחזיר הש"י התעלה
על מקומו מקרה וקשרתה ללות על ידך ועוד ולטוטטור בין עיניך
לצ"ב בסיומן ח"א ס"ו (ה) ואלו חתלה. ואחר (ה) שמשוין י"ד כריכות
למנהאצבע (ו) מעומד. ס"ה הסרת הכריכות של האצבע ולמנהאגיו
למנהאגיו של יד ג"ב מעומד (ז) צריך צ"ב לחוללן מעומד דהנחתן של
החיתות. ויש המכתיבים שהיו נהגין לתלות הש"ר ביד ששאל שהיא
ביד כהה להלוט שקעה עליו היתות (ז) ואם ס"ו חסר יד של
למלאכה בשמאלו חוללן צמימו כדי שלא לעשות החליצה במהירות:
(ח) ועליו של יד. כהה הכ"ח וכן ס"ו לעיל בסיומן כ"ה סק' דסיני
שעשה חיק ארוך וצר שיהיו מונחים זה על גבי זה והמ"א חב
דיותיהן מוב' לתוך החפציות על צד ז' וכן ז' מנהגין ומה שכתב המהרש"ה
עליו של יד פירושו שיתנו האם ללד מעלה כדי לפתח בהם חתלה

שער

א"י : (ג) חסדנות ביומא ז"ג ע"ב ד"ה עבדוי : (ד) עמ"ג : (ה) מ"א ופמ"ג :
ג : (יג) מ"א : (יד) עמ"ג כסם סד"ה : (טו) מ"א : (טז) יו" מ"א כסם ס"ה :

כט ובו סעיף אחד :

א (ה) (א) אין לברך שום ברכה כשהולץ תפילין אפי' כשהולץ ערב שבת (ב) בין (ג) השמשות :

ל זמן הנחתן . ובו ה' סעיפים :

א זמן : (א) הנחתן בבוקר משיראה את חבירו יהרגיל (ב) עמו (ג) קצת ברחוק ד' אמות ויכירונו : ב יאסור להניח תפילין (ג) כלילה שימא שיכחם (ד) ויישן (ה) בהם . יאם הניחם (ה) קודם שתשקע החמה והשכה עליו אפילו הם עליו (ו) כל הלילה (ז) מותר (ח) יאין (ג) [ב] מורין כן . * האם לא הולץ תפילין מששקעה חמה מפני שלא היה לו מקום לשמור (ט) * וגמלאו עליו כדי לשמור * מותר (ד) ומורין כן : ג יהיה רוצה (י) לצאת לדרך (יא) בהשכמה (יב) מניחם

באר היטב

שערי תשובה

(ב) ה' לברך . ומעט זה נכון לחלוץ התפילין בשמאל כי דבר הנזיר ברכה נוטל בימין ועיין מ"ש השכנה"ג וכן היה מיישבו ע"ש : (ג) השמשות . עיין מ"ל שהעלה דאם הניחן בשבת לשם מזה עובר משום כל חסוף חלל בשבתם שלא לשם מזה ה'ן חסוף להניחם עיין מ"ש המ"א בסי' ש"ח ס"א י"א ופ"י מה שמהלך כהן לא בקשה שם מדי ולא ידעתי למה לא מותר שם כהן חלוקה וק"ל . עיין בהשכנה יד אליהו סי' ט . ובספר יד אהרן :

[5] בסי' . עכ"ל וכתב האחרונים רמז פסוק אדם ביקר כו' לפי שרש"י פירש שם יפה בסי' כהן מעט ביהם ואינו כבוד להפילין ותפילין נקראו יקר כדלמורין בגמלה יקר אלו תפילין ו"ש אדם ביקר ר"ל בתפילין לא ילון וא"ר להסיר כיון שנתה הניחם נמשל כהנחתם כו' והוא רמז נאם : [ג] מורין כן . עכ"ל ועיין מ"ש בהנחה ל"ה בסי' כה"ר ה"ס מזה מלך לחולץ אחר

(ה) קצת . דאלו הרבה יכירונו אפי' מרחוק ואינו רגיל כלל לא יכיר אפי' בקרוב מאוד : (ב) בסי' . והיישין שם יפה בשינוהו חלל מדלוריהם מותר להניחם כלילה דלמן ק"ל לילה זמן תפילין : (ג) מורין כן . ו"כ ברכים לריד לחולץ מ"ל . כהב השכנה"ג מנהג שביס נוס העניו שחבר המנהג הני עומד בקל עד ערבים שלא להסיר תפילין וטעם עד אחר הפלג ערבים דמיון כלילה זמן תפילין חלל שבהנחה ה'ן להניחם מאחר שכבר הם עלי משכח המנהג כוז שלא לחלוץ עד אחר הפלג ערבים לפיכך בסי' ש' שמינין תפילין בהפלת המנהג ה'ן לחלוץ אחר קודם הפלג ערבים ומה שהעם נוהגים לחלוץ אחרם היינו מעמל דלאו כ"ע דיני גמירי והכס הדור ה'ן להם להורות דאם ה'ן מורין כן ע"כ . ו"כ ב"ה הלכות תפילין אות ע"ט . וכבש ע"ה שדבריו נכונים ע"ש . וכן פסק בהל"מ ח"א סימן רל"ח ע"ש . חלל מהכירל שבלכות מ"מ כח שהיה הולץ תפילין שלו מיד אחר קדושה למנהג . וכן נראה דעת המ"א שבהב ברכים לריד לחולץ . וכן הכריע בהשנות שבוטעק ח"ב סימן כ"ד ע"ש : (ד) ומורין כן . ונריך שיאמר שטעם כן כדי לשמור . חלל לכהנלה ה'ן מורין להניחם בשביל השמירה

משנה ברורה

ביאור הלכה

(א) ה' לברך . פירוש לאפוקי ממאי דלמורין [בנידע כ"ח ע"ב] דמי מערבא היו מברכין אחר קדשו במלואיו ואלו לשמור חוקיו בהר המלכי תפילין כלילה (ה) בסי' היו סוכרים כלילה לאו זמן תפילין הוא ונפקא לכו זה מקרא דוממת אה החוקה הזאת למועדה מימים ימימה וימים ולא לילות חלל לדין דס"ל דהאי קרא חקי לענין אחר כדלמורין בגמרא כלילה קי"ל דזמן תפילין הוא חך ה'ן להניחם לכהנילה דגזרו שמה יישן בסי' ויפית חולקין ה'ן לברך : (ב) בין השמשות . פ"י חף דקי"ל שבת ויו"ט לאו זמן תפילין (ג) וכמורלה להניחם חלל לשם מזה עובר על כל חסוף מ"מ כיון שחלל מיתחן עליו ב"י כונה לשם מזה ה'ן חסוף מן הכורה חלל מדברי סופרים (ג) משום גזירה שמה יאל כהן לר"ה ויש חולקין גם ע"ז כמו שיבאר לקמן בסימן ל"א לפיכך לא שייך ברכה ע"ז כיון שבהנחתם ההפלה מלך ענמה ה'ן בה מזה ואינו חולץ חלל משום גזירה :

נריך שיהא למעלה בעורף ולא למטה במדקת האזן : * אם לא חלן תפילין מששקעה חמה . ר"ל גמר שקיעה דהוא אה הכוכבים דלו הוא זמן תפילין תפילין מדיוח דאלו בין השמשות אפילו אם היה לו מקום לשמור ה'ן לריד לחלוץ כן מוכח במנהגות ל"ו ע"ב אפילו למחן דלית ליה לילה לאו זמן תפילין ו"כ לדין דפסקין לילה זמן תפילין וכן כהב הלכות והמ"א דמורין כן לכהנילה : * ובמצאו עליו כדי לשמור . עיין במ"א שבהב דלריך שואמר להם כי שטעם כדי לשמור וכן מוכח בגמרא ונאלו כל המפרשים [בפ"מ] והמחש"ס והכר"ה [ה] דגמרא משמע להסיר בשטעם דרב אשי ע"ש ולעיל"ד נראה פשוט דהוא כל חסוף על דברי המהר"ר דאפילו אם נאמת ה'ן כונה בשביל השמירה רק שהוא אומר להם כן שטעם בשביל השמירה כדי שלא יבואו להסיר להניח לכהנלה כלילה ג"כ די בכך וכן מוכח בדברי סם בגמרא במעשה דרב אשי : * מותר ומורין כן . עיין במ"א דים מקילין אפילו להניח לכהנלה בשביל השמירה ו"ל פשוט דאף דמותר לכיון חלל במהשכמו שובסן לשם מזה וכדמוכה במעשה דר"ה

(א) הנחתן . ר"ל תהלת זמן הנחתן משיראה ומאלו כל היום וכדלמורין בסימן ל"ז ע"ש והטעם (ה) דעד זמן הזה היישין שמה יישן בסי' ובכלל לילה הוא לענין תפילין : (ב) עמו קצת . דאלו הרבה יכירונו אפילו מרחוק ואינו רגיל כלל לא יכיר אפילו בקרוב מאוד : (ג) כלילה . זכיו השמשות מדברי המ"א משמע דמותר לכהנלה להניח חלל פתילי מסתפק בזה אם לא שלא קיים עדיין מצות תפילין באלו יום דלו ימימה בין השמשות : (ד) ויישן בסי' . והיישין שמה יפית בשינוהו (ב) חלל מדלוריהם מותר להניחם כלילה דקי"ל לילה זמן תפילין : (ה) קודם רבו' . ר"ל דלא אסור רבין רק להניחם לכהנלה כלילה (ג) חלל מכיון שכבר מונחין עליו מבעוד יום לא להזכירם לחלוץ : (ו) כל הלילה . פ"י כל זמן שאין חולץ (ד) דאלו חולץ פ"א שוב אסור להניחן : (ז) מותר . ר"ל עד זמן שרואה לישן דלו בהכרח מסיין שחסור לישן שינת קצת כהן וכדלמורין בסימן מ"ד . (ה) ואפשר דכלילה דזמן שינת הוא אפילו שינת ערבי אסור מדינא : (ח) ואין מורין כן : (ז) חלל להפלת בסי' תפילין ערבים בהנחתם כבוד ברכים : (ט) וגמלאו עליו . דוקא במלוא מקילין ומורין שבהביל השמירה ה'ן לריד לחלוץ אפילו כל הלילה כ"ז שלא יחן (ח) חלל להניחם לכהנלה אסור בשביל השמירה ויש מקילין בזה [ע"ה והג"ה] : (י) ללאם לדרך . וקשה לו להניח חלל מפני הקור וכל כה"ג [ח"ה] : (יא) בהשכמה . אפילו (ט) קודם עמוד השחר : (יב) מניחם . קודם יאחור . ויכול (י) לשון שובסם

שער הציון

א חס' ב"י : (ג) מ"ל לקמן בסימן ל"א (ג) כ"י : (ה) לבוש ופ"מ : (ב) מ"ל : (ג) ב"י : (ד) מנחות ל"ו ע"ה : (ה) פ"מ : (ו) מ"ל : ז' ארס"מ כהן אחרונים : (ה) ב"י יס"ז : (ט) כ"י מנחות ל"ו ע"ה : (י) פשוט :

א חס' ב"י : (ג) מ"ל לקמן בסימן ל"א (ג) כ"י : (ה) לבוש ופ"מ : (ב) מ"ל : (ג) ב"י : (ד) מנחות ל"ו ע"ה : (ה) פ"מ : (ו) מ"ל : ז' ארס"מ כהן אחרונים : (ה) ב"י יס"ז : (ט) כ"י מנחות ל"ו ע"ה : (י) פשוט :

מ באר הגולה

שערי תשובה

השקיעה החמה עיניו שם : [ג] תפלה ערבית . וכתב בבר"י בשם דברי
משה בירך על הסעודין בלילה או שסבור שהוא יושב וזהו לילה אין צריך לברך
בשינוע זמן הנחת סעודין עיניו שם :

משנה ברורה

שוֹבֵב־בָּסֶם לֹא־שׁוֹבֵב־בָּסֶם כִּי־וָאֵל לֹלֵם זְמַן תַּפְּלִין הוּא וְאֶפְלִין (יֵא) הִים
 וְהָאֵל מִקֹּדֶם לִפְתָּרֵן וְ"כ מוֹחֵר לְנֹכַח־כִּי־וָאֵל לִיֹּלֵם לְמִיֹּחֵם לִשְׁמָה יִישָׁן
 בָּסֶם וְכִלְתָּקִיָּם: (יג) וְשִׁבְעִיגַע זְמַנָּן: דְּלֶפֶךְ דִּהִתְרִין חֲז"ל לְהִקְדִּים
 בִּהְיֵהם בְּלִילָה בְּמִקְוֶה לְיִלְחָם לְשִׁינֵה חֲלָפִים לְעֵינֵין בִּדְרָכָה כֵּן רָאָה
 לְהִתְקֵן לומר וְזִינוּ קוֹדֶם הוּמָן: וּמ"מ (יב) אִם קִידֵם וְזִידֵק בְּלִילָה
 בְּשִׁנְיָהֶם ח"ו לְבִדֵּק מִיֹּחֵם בְּבִקֵּר: (יד) וְיֵאֵל לְדִרְךְ: וְדוֹקָא (יג) הוֹלֵךְ
 בְּרַגְלֵיו (יד) אִזְּרֵם חֲבֵל יוֹשֵׁב בְּעִבְרָה אֲחֹרֵי שְׁמֵיהֶם שִׁמְחָה וְיִישָׁן בָּסֶם
 וְעֵינֵין בְּצִבְלֵה: (טז) וְשִׁבְעָה וכו': רִישָׁא וְזוּ (טו) מִיִּירֵי בְּחֹלֵל וְיִישָׁן
 וְלִגְשָׁתָן בִּידֵיו הוּא מְתִירָה שִׁמְחָה יִפְלֹו מִמֶּנּוּ בְּדִרְכְךָ וְהִתְרִין לוֹ לְהִנִּיחַ יָדוֹ
 עֲרִיבָה וְלִכְסוּחָם וְח"פ"י דְּבִס"ב חֲתִירִין דְּחִינִין סָסֶם מְכַבֵּר עֲלֵיוֹ ח"ו
 לְהוֹלֵלֵן שְׁמֵיהֶם הֵנָּה כֵּן דְּמִי שִׁיבְעַת עַל פִּן יִשְׁמַע לומר שִׁמְחָה
 לֹא תַפְלִין חֲבֵל בְּמִקְוֶה מִיִּירֵי מִיֹּחֵם בְּצִבְרוֹ: וְהֵאֵל וְשִׁבְעָה הֵמָּה (ז) פִּירֵדֵם
 בֹּקֶם שְׂקִיבָה דְּכֹאֵל לֹא־הוֹכִיבִים דְּבִכְוִין הַשְׁמָשׁוֹת ח"ו לְהוֹלֵלֵן וּמוֹרִין כֵּן
 לְמַעֲבֹה וְכ"י מַדְיָנָה וְכֶסֶם חֲאֲרִי ח"ו כְּהֹזַע שְׁהִים מִזְכֵּר לְהוֹלֵלֵן אֲחֵר
 שְׂקִיבָה חֲתָמָה: (חז) קוֹדֶם וכו': ר"ל נִתְּשָׁה בִין הַשְׁמָשׁוֹת וְח"א
 לוֹ לִישָׁא חֲלוּם בִּידֵיו לְבִיחֵן מִפִּין קוֹדֶם־שֶׁתָּה וְלִשְׁמִיר חֲלוּם שֶׁסִּי
 חֲפִשֵׁר דְּחִי מִדְּרָשׁוֹת שִׁלְהֵם הִיוּ בְּסֵדֶה מִקֹּדֶם שְׁלִין מִשְׁמֵר (יח) מִפִּי
 הַנְּגִידִים ע"כ הִתְרִין לוֹ הַמִּינִים לְנוֹשֵׁאֵם עֲלֵיו דְּרָךְ מִלְּבֹשֶׁת עַל בִּיחֵן אֶךְ
 לִירִיד לְכַסּוֹתָם שֶׁלֹּא יִרְאוּהוּ שֶׁהוּא שְׁבִיבָה עֲלֵיו חֲפִילִין ע"כ בִּשְׁבָת: (יז) מִצְוֶה
 יוֹם: וְהִפְלֹו עוֹד הִיוּם גְּדוֹל (ט) קוֹדֶם שְׂקִיבָה לִפִּי בְּכַבֵּר עֲשָׂאֵל לְזִמְן
 הַיָּה לִילָה וְזִמְן שְׂבִיבָה בְּק"פ וְחִפְלָה שֶׁל עֲרִיבָה וְאִם יִינַח בּוֹ תַפְלִין
 יִתְחַזֵּר וְיִשְׁתַּבֵּחַ יוֹם וְכוּי כֵּן שְׁמִי קוֹלוֹת שִׁסְכּוּרִית וְזֹאֵן חוֹךְ הַתְּהוֹרִיט
 (כ) הַסְּכוּמֵן לְהִלָּה דְּמַחֲוִיב לְהִינָח (כא) בְּצִיל בִּרְכָה כֵּל זְמַן הַהוּא
 קוֹדֶם לֹא־הוֹכִיבִים וְאִם הוּא לֹא תַפְלֵל עֲדִין ח"פ"י מְשַׁבֵּר הַתְּפִלָּה
 חִין בְּכֹךְ כְּלוֹם וְיִיחָם בְּבִרְכָה (כב) אִם הוּא עֲדִין יוֹם כִּי־וָאֵל הַהוּא
 אִינוֹ עוֹשֶׂה שְׁמִי קוֹלוֹת הַסְּכּוּרִית וְזֹאֵן חוֹךְ (כג) וְדוֹקָא אִם לֹא הִינָח
 בְּלוֹחֵן יוֹם כֵּל־חֲבֵל אִם בְּכֵר הִנִּיחַ תַפְלִין רַק שְׂרָזָה לְהִנִּיחַ גַּם עֵתָה
 לִין רַחֲוִי לְהִנִּיחַ אִם הַצֹּרֵךְ בְּכֵר הַתְּפִלָּה עֲרִיבָה:

צוהם ומשמע ליה דפלוני אהרדי בזה וספק כהלי ברייתא דביא מוסב
 אהרדי ע"ה: * ויש מי וכו' מנודד ויה וכו'. עין כ"ב כ"ב במ"כ לילה וזמן ש-
 הפלוג' ביניהם: אהרדי אינו מוסב ליה דפלוני ודכספיקא * ויה קצת מוסב
 אלא כדי לעמוד כהפלה מחור ד"ס ולקלקל בסיומו לר"ס אלא אהרדי מוסב
 עדיין ויה דאם כזה בין כהמשותף על דאם יבחר זה בדב"ה הפלוג' משתק
 כגם בדב"ה מחויב להניח כיון שלא קיים עדיין מלות תפילין דכד"ס כהפלה
 א"ת

מכור

(א) ע"ה ושם"ג : (ב) חידושי רע"א : (ג) מ"א : (ד) אהרונים : (ה) ט"ו והגר"ה לקמן בסומן רס"ו כ"י : (ז) ט"ז : (ח) פת"ג : (יח) ביאה ט"ו : (יט) משגב
 מנחם ברכות כ"י כרבי יהודה עי"ה : (כ) ה"ר ושם"ג : (כא) פת"ג : (כב) עיון בכפ"ל : (כג) פת"ג :
 (י)

(2)

הלכות תפילין סימן לא לב

לא דין תפילין בשבת ויו"ט. ובו ב' סעיפים:

א מנחות ל"ו
ויערובין
ב תשובת הרשב"א
ג שם
ד תוספות
ההרא"ק ורשב"א
זמדרשו"ט
ח שרידים
ט שם
י מנחות ל"ד

א אבשבת (א) ויו"ט (ב) * אסור להניח תפילין מפני (ג) שהם עצמם אות ואם פליגים בהם (ד) אות אחר (ה) * היה זרזור לאות שרחה: ב כחור"מ גם כן (ג) אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמו שימי חול המועד (ו) גם הם אות: הגה וי"א שח"ה חייב בתפילין (ז"י) בשם הרא"ש וכן נוהגין בכל גלילות אלו (ז) להניחם במועד ולכרך עליהם אלא (ח) שאין מצרכים עליהם (ג) בקול רם כההכ"ס כמו שאר ימות השנה:

לב סדר כתיבת תפילין. ובו נ"ב סעיפים.

א יצאנות תפילין שיכתוב ארבע פרשיות שהן קרש ל"י כל בכור * עד למועדה והיה כי יביאך ע"י * עד למועדה רימס ימיהם כ"ל.

באר היטב

(ה) אסור: היינו אם מניחן לשם מזה ואז עובר משום כל הוסף מ"א ועיין ע"ס: (ב) אסור: עיין ברכ"י משנה שכתב ונחלקו המפרשים בזה"ל יש מהם אומרים דכלל י"ט הם ואין מניחין בהם תפילין וי"א שמניחין וכן נראה מדברי רמב"ם שכתב בפ"י משניותו שם בפ"י משניותו י"ט וז"ל אין לו מזה יאכל נראה שטעמו מפני שהוא כובד שאין מניחין תפילין בזה"ל דכלל יו"ט הוא עכ"ל הרי שכתב דעם הרמב"ם שאין מניחין תפילין בזה"ל הפך מ"ש כלן בהלכות תפילין וז"ע יד אהרן. ועיין ע"ס: (ג) בקול רם. וכעב ט"ז תמוה הוא כלפי שמיא מי מחלקין בין סדר לגלוי ע"כ שפיר להניחם בלא צרכה. וכ"ס בס' תמים דעים כ"י מ' שלא יצרך עליהם. וז"ל כחז הטעם שרבים חולקים שלא לכרך בהם"ל וזוהי שראו להעמיד על הדיון ולכרך הנהיגו לכרך בהשמיא כדי שלא יבואו לידי מהלוקה זכר לדבר בשכמ"ז. וכעב המ"א שלא ילך בהם בשרות הרבים רק יניחם בזה"ל ויבספר אליהו רבה חולק עליו דכיון דמניחין בזה"ל צרכים מה לי בהלכתן בזה"ל. כעב בכתבי מהר"י סי' ק"ב ובי"א הביאו סימן כ"ה דלוחו המניח תפילין בזה"ל בלא צרכה אסור לדבר ולהניח בין תפילין לתפילין ע"ס. והיינו שיחת חולין אבל קדים או קדומה מותר לאותן המניחין בזה"ל בלא צרכה. עיין מ"א בסיומן כ"ה ס"ק ט"ז וס"ק י"ח ודו"ק. והמהדר יד אהרן כתב דאשתמיט להרב מ"א דברי מהר"א"ל אלו הו"ל וכעב דהמניח בחול המועד בלא צרכה רשאי לעשות ע"ס ולא דק דחילוק יש בין להניח שיחת חולין או לעשות קדים וקדומה. ותמים בעיני האידן עלה על דעתו שאשתמיט מהמהדר מ"א דברי מהר"א"ל הא המ"א הביאו ב"ס ט"ז ע"ש ולדבריהם מהו אשתמיט מ"א ב"ס ט"ז וס"ק י"א. וע"ל סימן כ"ה ס"ק י"א:

שערי תשובה

[ה] אסור. עכ"ל ועיין סימן ש"ה במ"ז שם ובכ"ז כהן דהכי נקטינן שלא לעטלע תפילין בשבת ועיין בפר"ח סימן הל"ז שכתב א"י הלכות למזכיר ודעתו היה להזכיר לה"י חוב"ב וביו"ט שני בנזק בדיתי בלע"א הנחתו תפילין וקראתי ק"ש כו' וז"ל הלכות להכניס כו' ע"ס ובסיומא א"י: י"ט כותב אדם תפילין לעצמו וכו' ע"ס. וז"ע שכתב ז"ל כחז להפך שם בפ"י משניותו י"ט וז"ל אין לו מזה יאכל נראה שטעמו מפני שהוא כובד שאין מניחין תפילין בזה"ל דכלל יו"ט הוא עכ"ל הרי שכתב דעם הרמב"ם שאין מניחין תפילין בזה"ל הפך מ"ש כלן בהלכות תפילין וז"ע יד אהרן. ועיין ע"ס: (ג) בקול רם. וכעב ט"ז תמוה הוא כלפי שמיא מי מחלקין בין סדר לגלוי ע"כ שפיר להניחם בלא צרכה. וכ"ס בס' תמים דעים כ"י מ' שלא יצרך עליהם. וז"ל כחז הטעם שרבים חולקים שלא לכרך בהם"ל וזוהי שראו להעמיד על הדיון ולכרך הנהיגו לכרך בהשמיא כדי שלא יבואו לידי מהלוקה זכר לדבר בשכמ"ז. וכעב המ"א שלא ילך בהם בשרות הרבים רק יניחם בזה"ל ויבספר אליהו רבה חולק עליו דכיון דמניחין בזה"ל צרכים מה לי בהלכתן בזה"ל. כעב בכתבי מהר"י סי' ק"ב ובי"א הביאו סימן כ"ה דלוחו המניח תפילין בזה"ל בלא צרכה אסור לדבר ולהניח בין תפילין לתפילין ע"ס. והיינו שיחת חולין אבל קדים או קדומה מותר לאותן המניחין בזה"ל בלא צרכה. עיין מ"א בסיומן כ"ה ס"ק ט"ז וס"ק י"ח ודו"ק. והמהדר יד אהרן כתב דאשתמיט להרב מ"א דברי מהר"א"ל אלו הו"ל וכעב דהמניח בחול המועד בלא צרכה רשאי לעשות ע"ס ולא דק דחילוק יש בין להניח שיחת חולין או לעשות קדים וקדומה. ותמים בעיני האידן עלה על דעתו שאשתמיט מהמהדר מ"א דברי מהר"א"ל הא המ"א הביאו ב"ס ט"ז ע"ש ולדבריהם מהו אשתמיט מ"א ב"ס ט"ז וס"ק י"א. וע"ל סימן כ"ה ס"ק י"א:

משנה ברורה

(א) ויו"ט. (ב) ויו"ט שני נמי בכלל לדין בני הוי"ל: (ב) אסור להניח. ואפילו בטלול (ג) י"א ג"כ דאסור אם לא לאורך גופם או מקומם כשאר כלי שמלכתה לאיסור וי"א דכדי שלא יפלו או שלא יגבשו נמי מותר למעטלם ממקום למקום ובמקום הדחק יש להקל ועיין בזה"ל: (ג) שכן עומם אות. בין הקצ"ה ובין ישראל שנאמר כי אות היא בני וגו' ויו"ט (ג) ג"כ מיקרי אות דכפסה מזכירם קריב אות והוקשו כל מועדי ה' בפ"י אסור: (ד) אות אחר. דהיינו תפילין דכתיב בהו והיה לך לאות על ידך: (ה) היה זלזול. וגם עובר משום ללו דכל הוסף והוא שהניחן לשם מזה (ד) אבל במניחין שלא לשם מזה אין בו משום כל הוסף וגם משום זלזול (ה) אין בו אם לא (ו) שמניחן בפרהסיא דאז אסור מדרבנן (ז) ויש מהמחמירין בכל גווני אם לא שמונה"ס בציון כגון המולא תפילין שכתב בשם מותר ללבושם ולהכניסם לעיר דרך מלבוש כמו שיהצטרך לקמן בסיומן ש"א: (ז) גם הם אות. בשם הלכות

ביאור הלכה

* אסור להניח. עיין במ"ז והנה מקור הדיון עין לקמן בסיומן ש"ח ס"ד ב"ז ומ"א שם ובהנה נדע"ה בהלכות מוקף"ה סה"ס להחמיר דאין לעטלע כ"א לאורך גופם או מקומם וכן משמע בבכ"י יוסף בסימן זה: חזקת כח"א שמשע דכדי שלא יפלו וכו' לכדי שלא יגבשו נמי מותר לעטלעם וכן משמע בהפ"מ בסיומן ש"ח בפר"ח במ"ז ע"ס וכל ע"ס הדיון הזה מובחר בסי' ש"ח דתניו אם אסור כהנה תפילין כהנה ויו"ט שלא לשם מזה וכו' לפי מה שביאר בסיומן דהנה"א הוא ג"כ מהמקילין בזה א"כ מהמ"א הוא ג"כ מהמקילין לענין טלול וע"כ בודאי יש להקל בשעת הדחק וכמו שכתבתי בפנים: * היה זלזול. עיין מה שכתבתי במ"ז וזכור בהניחין וכו' הוא מנ"א לעיל בסיומן כ"ט אך לא נהבאר דגרידו אם יש בו עכ"פ איסור מדרבנן ועיין בזה"ל שמשע מדרבנן דאין איסור בהנה"א תפילין מדרבנן וכונתו במניחין שלא לשם מזה דאל"כ בלא"ה איכא כל הוסף ומכנה"א בניהורו בסיומן ש"א סוף סק"ז עשמע ג"כ דכאיו מכיון בהנה"א כהנה"א ויו"ט לשם מזה תפילין מדרבנן אינו אסור להניחם:

נכילת מזה ובסוכה ישיבה הכוכה והי"א ס"ל כיון שמוחרין בעשיית מלכתה מן החורה לכתב אות: (ז) להניח במועד. והלילה תפילין ז"ל בזה"ל (ח) קודם הלל. ועשקיו כהנו איזה אנשים לסלקן אחר קדושת של הפילה י"ח ט' ומ"מ נריבין ליזהר לבין למוע חזרת התפלה: (ח) שאין וכו'. פ"י (י) משום דיש מניחים ויש שאינם מניחים או אין מצרכים יש לכרך בהשמיא כדי שלא לבוא לידי מחלוקה וכן י"א לא ילך בהם בזה"ל לבה"ל (י) והאחרונים הסכימו לדעת הט"ז דיותר טוב להניח בלי צרכה בין בהרכות ואין מעבדות ובפס ברכות להקל ובפרט שהנה"א ז"ל כחז שאין לדעת ה"א עיקר ב"ס ועכ"פ לענין צרכה בודאי יש להחמיר. גם קודם ההנה"א יחשוב דעתו אם אינו מחוייב אינו מניחן לשם מזה ואם לאו אין אינו מניחן לשם מזה וזכור יא יד כו"ע דאף להסוכרים דהנה"א אינו זמן תפילין אינו עובר על כל הוסף כיון שאינו מכיון בהנה"א לשם מזה ודאי וכו"ש שאין לחוש בזה לאיסור זלזול של אות חו"מ דזה ג"כ אינו אלא במחביון לשם מזה כ"ל. ותפילין זר"מ אין להניחם בזה"ל [פ"מ] עוד כתבו האחרונים [דאבנא בזה"ל ע"ס] דאין נכון שבה"ל אחת קה"ס יניחו תפילין וקראם לא יניחו משום לא מהגדרו. ומי שמין מניח תפילין בזה"ל שמשעלל בזה"ל שמניחין תפילין יש לו ג"כ להניחן ובלי צרכה וזכור שנהגו להניח תפילין אין להם לשנות מהנה"ס:

שער הציין

(ה) אר"ס בשם רב"ח: (ב) עיין בבכ"ל: (ג) אחרונים: (ד) מ"א: (ה) מ"א בסיומן כ"ט: (ו) כ"ה בסיומן זה ופנ"ג בסיומן ש"ח במ"ז סק"ג: (ז) ט"ז בסיומן ש"ח סק"ג ע"ס: (ח) ט"ז: (ט) פמ"ג: (י) א"ז וישיב בזה קו"ס סט"ז: (יא) מ"א: (יב) פמ"ג ופמ"ג ודע"ה ומ"א: (י) אר"ס בשם רב"ח: (ב) עיין בבכ"ל: (ג) אחרונים: (ד) מ"א: (ה) מ"א בסיומן כ"ט: (ו) כ"ה בסיומן זה ופנ"ג בסיומן ש"ח במ"ז סק"ג: (ז) ט"ז בסיומן ש"ח סק"ג ע"ס: (ח) ט"ז: (ט) פמ"ג: (י) א"ז וישיב בזה קו"ס סט"ז: (יא) מ"א: (יב) פמ"ג ופמ"ג ודע"ה ומ"א:

ב
ש
כ
ה
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

שערי תשובה

[illegible]

ביאור הלכה

[illegible]

שער הציון

(א) סמ"ג (ב) הסכמת ההורוים כסב"י לקמן בסיועו זה (ג) ע"ס ו"ח' ועיי' בשמ"ג בנזון חוה ב' נמ"י שכתב וזהו מלשינו דעת סמ"ק ביו"ד בס"י ר"ן פ"א (שם) בשם הסופר (הסגל ב"ה) שפע וסיה חס שמוע חס פ' וסיה נכתב קודמ' שמוע) חסיליו לסי' מ' מתאר הלא נזכר כלל דעת זו בשמ"ע (ד) סמ"ג (ה) רמב"ם

באר היטב

(ב) ופרשת שמע. ויזרז לכתוב ד' דלחד גדולה כמו ד' דלחין קטנים
כהבי האר"י מ"א : (ב) כסדר הזה. הפליג סנהדרין כסדרן ובחוקר
הזמן נכללו שתי פרשיות ראשונות ויש לכופר עוד שתי פרשיות נחתרו
נמשכלו שכן כשנותר מותר לפרש לא שתי הפרשיות אחרונות נחתרו
בכברותם השמות עבודת ה' ירמיהו ב' ח' עיין בזה"ל. ונמשכות דבר
שמואל ב' ט"ז : (ג) של יד קודם של ראש. ובעצרת זקנים כהז ול"ג
שיבוהו של ראש חתהו ול"ב האר"י כ"ב כסדר הכוונה שיכתוב השל
ראש ויסקנו גמרי ויחז"ל שיכתוב השל יד. ויזרז לכתוב כל ד' הד'
פרשיות של ראש ויד קדושים ולא ויפסוק ביומים בשום דיבור כלל ע"מ :
(ד) א'. דכתיב ויהי לך לאות על ידך דמשמעות א' כלומר בית אחד :

[illegible]

משנה ברורה

(א) ופרשת שמע. ואריך לכתוב ד' לחמד כל כך גדולה כמו ד' דלתי"ן קטנים (מ"ח) א' ואפשר שאין משערין בזהו חכב דק כל שיש בו ד' דלתי"ן קטנים מחמד כני ומשום הכי מוהי"ן לכתוב דק גדולה מאשר דלתי"ן שבחוזה כח: (ב) לכתובם. כל הפרשיות (ג) בין מה"ש וזני מה"ש"ן: (ג) בסדר הזה. דכתיב והיו הדברים וגו' בהוייתן יכו. וכ"ש שצריך לזכור משמע זה שיהיה כל פרשה ופרשה גופא לכתוב בסדרה שלא יחסר בה לפיכך אות אחת כי לא יהיה לו הקנה אלא כ' להשלימה ודקלמן בסעיף כ"ג: (ד) פסול. היותו המפילין נעשו מחומר כפרשיות אלו הפרשיות עומן לא ופסלו כגון אם התחיל לכתוב מפרשת והיה כי יביאך יוכל ללרץ לזה פרשת דקם המפילין לחומר אם ג' יודע בזה כי שכתב קודם אלו דלתי"ן הפק פרשה לחומר והיה אם שם הכתיבה היה כסדרן רק אחר"כ הפק פרשה אחת המוסדמה מבחול מתיאיל כל הפרשיות שאחריה

ולענין צירוף מפרשיות אחרים ג"כ הדין כנ"ל: (ה) קודם . מש
(ד) ואם נוהגין כמ"ש הרב בכהה וזדעטד לר"ע אין קפידא . כבוד ב
ולא יפסיק ביוזיה בשום צדבור כלל ועי' בש"ח (ו) בקלא אהד . מדכ"י
הוא אהד מבהון כך ש' לכוזם לכהלה אוח א' בענינים שיהיה על קל
לחם וכו' רק לכהלה וכמו שבהאר הכל לענין בסעיף מ"ז . ודע

כזב באר הבולה

שערי תשובה

[illegible]

על תפילין שנכתבו בכה"ג ע"ח ע"ז : (י) עליונה . משום דאסור לכתוב

[illegible][illegible]

(ט) ע"מ ופמ"ג : (י) מ"ח : (יא) פמ"ג : (יב) כ"י : (יג) ח"ר ופמ"ג : (יד) מ"ח וביאור סג"מ : (טו) ח"ר ופמ"ג : (טז) כ"י : (א)

העיבוד שרוא מעבדו לשם תפילין * או (כו) לשם (יב) [ז] כפר תורה יאבל אם עיבדה לשם ה' נ"י ודעת ר"א
שווה (כו) פסול : מ"ז * אם עיבדו א"י * אלהרמב"ם בסול (כח) אפילו א"ל ישראל לעבד לשמו
בגלגל ר"א. בשר אם ישראל עומד ע"ג * וסיעו : (הג) (כט) קלח (יג) בעבודה) נ"י בשם הר"ש אצחק א' מה"מ
ב גבלות ס"מ בשם רבי נרוך

באר היטב

שערי תשובה

ומיה יעורר ביד עד שיפול השער מחליו ואם מוילא קודם לכן לא יכחז עליו דהוי דיפחא ב"ש מ"ל : (יב) ס"מ. בחשונה עבדות הגרשני סימן כ"ה חוכר לכחוב תפילין על קלף שנתעבד לשם ס"מ אם לא שיתקם תתלהל שאל ירעה אח"כ לשנות לקדושה קלה שיהא רשע בידו ע"ש. ועיין ביד אחרן מה שהקשה עליו. ועיין בחשונה למח דק סימן פ"א י' מועיל ההגלי למעבד עור לרצועות של תפילין להשתמש בהם שיתקיי אהעור להשמים של חול ודעתו בזה בדברעות מוהר ע"ש. ועיין ב"ש סימן קע"א ס"ק ג' כחבתי בשם הטור דתיקון הקלף והכרעו לא נתיקן אהמ" (יג) בעבודה. דוקא כשסיעו עיבודו ואפילו בכוף העיבוד גמרי אכל אינו מועיל אם סיעו להשחיר הרצועות.

משנה ברורה

ביאור הלכה

והחילת העיבוד (כו) מיקרי שמשמים העורות להוך הסיד ולא בעת שמשמים להוך המים קודם מתי דזה לא מיקרי עדיין עיבוד : (כו) לשם ס"מ. דקדושה חמורה ותפילין וכלל מלחים מנה ופע"כ (כח) מותר לשנות להו"מ חף דקדושתם קלה ממה שיהא לזכר חול חסור לשנותו לזכר כח) אם ההנה פירוש. תתלהל עיבודן שיהא מותר לשנותו חף לזכר חול אז מותר לשנותו. והגון ל' שיהגה כן הסופרים לכתחלה בעת שמשמים העורות להוך הסיד שיתמרו חיי נוחן עורות אלו להוך הסיד לשם קדושת ס"מ ואני ממנה להשחירא שחולל לשנותו לכל דבר ולא כמו שכתבו הסופרים שאומרים לשם ס"מ או תפילין או מוזות או שחר דבר כשור דלז מסתפקים האחרונים אם מהני ועיין בגלגל ר"א : (כו) פסול. ולא מהני רק למזוזת בלבד דקדושתם קלה מתפילין ואם עיבד לתפילין מהני לא) חף למזוזת ולא לס"מ ואם עיבד הסוד לשם רצועות לא מהני להכות פרשיות עליו אם עשה אח"כ קלף מהן דקדושתן חמורה ואפילו לעשות מהן עור זהים יש לומר נמי דפסול דקדושתן חמורה מרצועה דעכו"ם עשה אדעתא דנפשיה [זכ] : (כח) אפילו. דס"ל להרמב"ם דעכו"ם עשה אדעתא דנפשיה ואף על פי שהעכו"ם אומר ששומע לישראל אין כיו ולבו שוין זה אכל הרמ"ם ס"ל דיון שהוא עומד ע"ג לב) בתחלה בעת שמשמים העורות להוך הסיד ואומר לו שיתקם אז להוך הסיד לשמה ולא בעיני ההנה של העכו"ם לזה רק בעת רגע התייחס לסיד לייט ליה השעה מועטת זה ומהם אדעתא דנפשיה אכל אם הישראל עומד ע"ג חישב בלבו לזכר לשמה לא מהני ואפילו אומר לו לב) בפירוש כל שטומד מרחוק ואינו מלמדו לא מהני אפילו להרמ"ם : (כט) קלח. אפי' אם לא סייכו רק לב) בכוף העיבוד ואפילו זה זה הכוונ לא היה רק בשחפות עם העכו"ם כשר וכ"ז למזוזת בעלמא אכל בדיעבד להרמ"ם כשר לה) אפילו לא בייטו כלל דעכו"ם אדעתא דיעברל המזוזת

שער הציור

ב"ז נזכר מ"ה בסומן קע"ט ע"ש ומצינו שם על העט"ז ככתב בסומן זה כהפסו : (כח) נ"י והאחרונים ודלא כתבונת עכ"פ דמהמיר : (ט) לקמן בסומן מ"פ ע"ש כל פרטי הדיוס : (ז) תשובה רע"א בסומן ב' ויקמן בסומן מ"ב בשט"ע ע"ש : (ח) ב"י לב) הרמ"ם בס"ק : (ג) פמ"ג : (ד) ט"ו : (ה) ט"ז כ"ח ע"ס כנ"ג מ"א ור"א ובאורי הגר"א לעיל כפי' י"א לדעת הרמ"ם דלא כפנים מאירות דסי' מ"ס מהמיר נזכר ואע"כ במקום בענינין ישראל נזכרים יבן להשחירל כי גם הרמב"ם :

(יח)

מד באר הגולה

שערי תשובה

באר היטב

שהדיו עובר עליו ואין הנקב נרגש בקולומו אע"פ שגדלה נקב דק כנגד השמש כשר ב"ה מ"א שכתב"פ מ"א אצל הפ"ו כחז דבעינן סימיה ע"כ נקב קטן כ"כ שהדיו כותמו ואינו נראה כלל נגד השמש ע"פ. וכל א"ו קודם הכתיבה אצל אם ינקב אלא לאחר הכתיבה אפילו נחלק ההוא לשנים אלא דבעינן תיוקן שיוכל לקרותו. ב"ה שכתב"פ ע"ה ט"ז. ועיין סעיף ט"ז ובהשבות מהם יוסף מ"ח סימן א' ובהשבות גורות היים ח"ו בקופערס עוללות הכרם: (יח) קטנה. ורמ"י כחז בציבוי ח"א אלא שמתיהם גיוון בפרשיות הקלרות ע"פ. ועפ"י שמשט גוריה שמש ישראל וכו' ע"פ ד"ל דהקטן אחל לאשמיטין דלגיון. והשיעור הוא כדי לכתוב עליו קטן פרשת שמש ישראל ופ"ס גליון וא

משנה

פחא קטן **כג** **כך** עד **שש** **מזכיר** **עליו** **בזנחום** **נחם**
הקב **דיו** ואין **הקב** **רגש** **בקולום** **כותנין** **עליו** **אט** **אם** **פחל** **מעט**
דיו **במקום** **הוא** **ונראה** **נקב** **דק** **נחם** **השמש** **אל** **כשר** **אכל** **אם** **נקב**
ב **שמן** **הדיו** **עובר** **עליו** **פחל** **שהוא** **נראה** **חלוקה** **לשמים** **על** **ידו**
ואפילו **אם** **הקב** **בזמנע** **עובי** **הוא** **בגנו** **אז** **בירכו** **ל** **ודיו** **קופה**
מכל **זד** **פחל** **ואפילו** **מ** **אם** **עד** **מקום** **הקב** **יש** **זורה** **אות** **וכ** **קודם**
כתיבה **אכל** **אם** **לחצר** **הכתיבה** **נחלק** **האות** **לשמים** **ע** **נקב** **רוחין**
מח **אם** **זו** **זורה** **האות** **עד** **מקום** **הקב** **כשר** **וכמו** **שיבאר** **בסמוך**
בסעיף **מ** **ועיין** **ביזור** **הלב** **זל** **ודק** **ממנו** **ולפרשת** **וה** **מ** **אם**
ול **לפרשת** **והיה** **כי** **יביאך** **שהיא** **יותר** **גדולה** **ולפרשת** **קדש** **ולפרשת**
וה **שם** **הזכרות** **וכ** **ביזור** **הג** **אם** **יוד** **אחרון** **ורמ** **כב**
הסופרים **שלהם** **עושים** **חיקין** **אחר** **שכל** **הקלפים** **אם** **שנים** **בזורך**
א **ונעזבו** **א** **אלה** **שמהימן** **לגיונין** **הספרות** **הקצרות** **ל** **לחצר**
שנכתבו **וכ** **נקדים** **ב** **הקדמות** **ואח** **בנבחר** **בנזח** **א** **כל** **אות**
לזכר **שהיא** **עליו** **אורחו** **הראוי** **לחצו** **אות** **וא** **פחל** **זבחה** **מז** **אין**
מילוק **אם** **לא** **נכתב** **הכלחמו** **וא** **אח** **נחקקל** **ב** **כל** **אות** **שחין**
ג **מקרה** **אם** **מארכה** **פחלה** **אורחיה** **פחלה** **זבדיו** **אם** **יש** **פריט** **דוקא**
אם **לא** **היה** **מוקף** **גויל** **קודם** **כתיבה** **זל** **מ** **לחצר** **כתיבה** **נעשה**

לפניה

(5)

(לח) כ"ה ח'א וא"ר פמ"ג ודכ"ח : (ג) ט"ז ודכ"ח : (ח) כן מוכח מלבושי שרד : (מא) פסוק : (נב) פסוק ומנוחל כדמה מקומות : (נג) לקמן בבב"א : (מד) פמ"ג ולבושי שרד : (מה) פמ"ג : (מי) כדלקמן : (מו) פמ"ג : (מח) ענני : (מט) דכ"ח : (נ) בראש של רבי"ז : (נא) כ"ה : (נב) מוכח מהלל"ג וטיין בבב"א :

ל' ע"ג נגמ' דמנחות (וט) קטנה (ט) * והכי הלכתא (צ"ו) (מא) * לינקב רגל (מב) הימיני (מג) אם נשתיר ממנו (מד) * מ"א * מדרכי בסקומן אות קטנה * בשר * ואם לאו פסול : מ"ז (מה) * נפסק אחת מהאותיות 'הגה (כ) [יא] (מו) * הפשוטות * כגון וי"ו זיין (מז) או שנפסק רגל (הנ"ו) ויזולא בה (מדרג' ה"ק דף ז"ב) (מח) * אם תיגוש שאינו

באר היטב

שערי תשובה

רנ"ט : (וט) קטנה . היינו וי"ו : (כ) הפשוטות . כגון וי"ו זיין או שנפסק רגל הנ"ל כ"ל . וכ"כ בע"מ וכו' במדרכי וכ"כ המחנני יד אהרן ובקצת נוסחאות כהן או שנפסק רגל הנ"ל ק' והע"ז הרבה להפשות עליו והעלה דהך נפסק רגל ה' מקומו אח"כ מיהו אם לאו רואים שלא נשאר נורה אף כתיקונו או נפסק רגל ה' פסול ע"ש

משנה ברורה

ביאור הלכה

ל' אחר הכתיבה כדבסמוך ס"ז בסופו דל"ה פסול אפי' אם נשתיר יותר ממחלה אף קטנה גם להר"א : (ב) והכי הלכתא . מדבריו אלו משמע דלא להחמיר בלכך פסק דעת ש"ע ח"א דלש"ט ל"ס דהלכ' כותייהו וא"כ צריך להזכיר מאלד להספורים שנשאלו בהם ובתפילין ומזוזות דבעינן כסדרן לכתיבה לא מהני שום חיקון אפילו הכי חיקון קורא' ללוח ב"ן שאלו רואין שאין לו נורה אף דכלל זה לא מיקרי ה' לפי דעת אלו הפוסקים וכלקמן בסכ"ה ע"ש . ומ"מ נראה דיש להקל ע"י חיקון ודומיא שהקול הפמ"ג בך פשוטה שעשה מרובע ע"י חיקון ע"ש : (בא) ניקב . וה"ה אם נפסק האות בלא נקב או נמחק קצת האות ומיירי השו"ע בלכ"ה וכו' אם נפסק קצת מעביו בין ע"י נקיבה או ע"י מחיקה אם נשאר שריטה דקה שחור כמו וי"ו או וי"ד דקה כבד' דל"ן שיעור לגמרי אלא דבניקב בין דבניקב בין דבניקב בין בלכ"ה בעינן שניקב לאחר הכתיבה וכלקמן בסכ"ז [ממ"א ודע"ה] : (בב) הימיני . של ה"א . כהן הפמ"ג נראה לי דה"ל לשאר אותיות כגון ד' ל' ב' פ' פשוטה ז' פשוטה קו"ף רי"ש או חיו"ו או הית' [לכאורה בהית' בין רגל הימיני או בשמאלין] אם נשאר מהסרף הימיני כיו"ד די בך עכ"ל ועיין לקמן בסימן ל"ז דיני נורה האותיות באות ל' ופ' פשוטה וז' פשוטה וקו"ף ובלוח חיו"ו : (בג) אם נשתיר . היינו מהנקב לגד מעלה ולא מנרפיין ליה מה שלמטה מהנקב אפילו אם חיקון דלא הכיס ולא מופש קרא' לאות כיון דלוח רואין שלא נשאר נורה האות כתיקונו וכמו שנבאר בלכ"ה בזה ע"ש ח"א אלא אם נשתיר מהנקב ולמעלה [או מהפסק ולמעלה אם נפסק האות בלמעלה] כשיעור אף קטנה כשר ואין צריך להנחותו לזיומן וה"ה אם כהן לכהלה רגל קטנה קלרה בזה דכשר ועיין ביד אפרים וצביאור הלכה : (מל) חלל א"ר . היינו וי"ד ובקון להחיותו של ל"ה מה דנפסק לקמן בס"ז ל"ו צ"י דלא מיקרי וי"ד בלא קון ההחיות : (בד) נפסק . י"ל כשיי אופנים או מחמת נקב וזה אין כשר כ"ל בניקב ח"כ כמו שיתבאר בסמוך בפנים או ע"י שנחמר הדיו בלוחו מקום נג' ובאופן זה היה קמי' הדיו דש"ע אפילו אם בתחלה הכתיבה נעשה כך : (בז) הפשוטות : ולפיכך אין מושל בה אם נשתיר . כמלא וי"ד דלכרבה נראה כיו"ד ופסול הלכך בעינן חיקון בזה : (בו) או שנפסק רגל הנ"ל כ"ל . וכו' נ"ו פ' פשוטה ויזולא בה כגון כ"ף פשוטה שרגלה קלרה ודומה קל"ה לל"ה או לרי"ש [ממ"א ודע"ה] : (בב) אם חיקון . ע"ש בס"ז בכהן דהך נפסק מיירי שנפסק קצת מאורך האות ולמעלה לגמרי ולא נשאר ממנו רק החלק שקודם הפסקתו או חלקו בקריאת החיקון אם פסק לנו אם נשאר כשיעור של האות ההוא אלא אם נשתיר גם למטה מן הפסקתו דהיינו שנעשה הפסקתו ברחבו של רגל האות ואחר הפסקתו נשאר עוד למטה חלק מן הרגל בזה לא מושל חיקון דהחיקון יצ"ק מה שלמטה ממנו לחלק השליש ובלאחז אין לו צורך וזה דומה לנפסק רגל ה' ח"א צריך לכסות את חלק השמאל אחר הפסקתו ואין זה דומה למש"כ השו"ע כאן דאין צריך לכסות שמאל האותיות דכזה ודלי מודה

רע"א . ועיין בדכ"ה בלכות קט"ה ובשערי אפרים שבונו כס וי"ו לוי' דליא . ועכ"פ אם חיקון קרא' לוי' דלא פסול . ועיין במה שכתבנו בשערי פ"י בשם כהנ"ה . ועיין בסכ"ז בסימן ל"ו בלוח וכו' : * אם חיקון . ע"ש בסכ"ז

הרכבות תפילין סימן לב

מה באר הגוה

(כא) [נב] (בט) לא חכם (ג) ולא מפש * יודע לקרותו כשר * ואם לאו פסול (גא) ואין צריך ב בית יוסף מדברי לכסות לו שאר (כב) אותיות כמו שנוהגים : הגה * מיהו אם אנו רואים שלא נשאר צורת (כג) (גב) האות כחילו פסול אע"פ שהתינוק קורא אותו כהלכתו (מרדכי ומרי"ק שורש ס"ט וריב"ש) דהא דבכשריין

שערי תשובה

באר ה"טב

והמ"א גורס רג האחד ע"ש ואין לדבריו הצדק עיניו כספר הורח היים בקונטרס עוללות הכרס : (כא) לא חכם . כתב הט"ז ג"ל דהך בפסק מיייר שנפסק קהל מאורץ האור וממטה לגמרי ולא נשאר ממנו רק החלק שקודם ההפסק אז הווי בקריאת התינוק אם ספק לנו אם נשאר כשיעור של האות ההוא אבל אם נשמיר גם למטה מן ההפסק דהיינו שנעשה ההפסק ברחבו של רגל האות ואחר ההפסק נשאר עוד למטה חלק מן הרגל בזה לא מועיל חינוך דהתינוק ילדך מה שלמטה ממנו לחלק העליון ובאמת אין לו צורך וזה דומה לנפסק רגל הא' אלא צריך לבסות את חלק הנשאר אחר ההפסק ואין זה דומה למ"ש הט"ע כאלו דאין צריך לבסות שאר האותיות דבזה ודאי מודה דצריך לבסות . וכל פסק דלא מבשרין ע"י חינוך אלא"כ כדכב מחלה כללנה האות ואח"כ נפסק אבל אם נכתב מהחלה כך לא מהני חינוך אע"פ דליכא נקב ע"ש וט"ז חולק עליו וכתב דאין חילוק בזה דאם חירע נכתב הסופר חירע אות פשוט ונסתפק לו אם הוא צורך כשיעור שראוי להיות ואח"כ להגיה דהוי שלא כסדרן ודאי מראה לחינוך האות ע"ש . ועיין בתשובת מטה יוסף ח"א סימן א' שהלין בעד הכ"ח . ועיין בקונטרס עוללות הכרס : (כב) אותיות . משמע דבין מלפניו ומלאחריו ח"כ לבסותו וכ"כ הכ"ח בח"ע סימן קכ"ה ע"ש אבל מהרי"ט ח"ב בסי"ד סי' ל"ב כתב דלקמיה קמאר אבל מה שקודם לו צריך לבסות שאם יתחיל מחלה המקרא בירכיש נקוט ואילו וכן נהגו ע"ל . וכתב ה"ד אהרן דאף בתינוק שלא למד באותה פרשה אפ"ה צריך לבסות מה שלפניו דלא כספר גט פשוט סימן קכ"ה ס"ק פ"ג ע"ש : (גב) האות . ז"ל מהרי"ק שורש פ"ט בדין אלפ"ן שאין הו"ד שלהם נוגעת אל עלמא וכן נקודת הפ"א שאין נוגעת לגנה שהוא פסול ואין להבשריו ע"י קריאת התינוק שלא נחמרו דברים כללו אלא היכא שנפסק האות ובזכיר לה משעורא כגון וי"ו קטיעא שאנו מסופקים אם הגיע לאורך וי"ו או אם כשיעור יו"ד ולכך חושיל קריאת התינוק דגילוי מילתא בעלמא הוא דלורך וי"ו יש לה מלגל קראה יו"ד אבל היכא דפשיטא שאין האות נשאר בצורתה מה מועיל בראיית התינוק ונענינו ראות שאין האות בצורתה

ביאור הלכה

יפה שיהא וי"ו או נז"ל כשר ואין צורך להראות להתינוק : * יודע לקרותו . אז אצילו הוא קצב גדול או הפך גדול שפירדו ניכר להדיא כשר ואח"כ הוא חיקון דלא יבא עדיף מאלו כתב לכתחילה אוח קצר כזה דכשר : * ואם לאו . אצילו נעשה הספק להח"כ כגון שקצן הדיו מסתקף ונשאר רק רובם אחר מים מהתלוד של הדיו ואצילו אם היה הספק קצן ג"כ שאל היה פירדו ניכר להדיא ובראש להתינוק גם החלק שלמטה מהספק וקראו לאות אפ"ה פסול דאין מאצין לו מה שלמטה כממ"ש הט"ז . וכו' לענין שיטת כך בלא חיקון אבל לענין חיקון אם התינוק יודע לקרות האות ע"י צירוף מה שלמטה מהני אפי' בחפזין ומוזות דבעינן כסדרן דוקא דלא נכתב ממנו לגמרי שם אות כיון שהתינוק יודע לקרות ע"י צירוף ואצילו נעשה זה הספק נעת הכתיבה . וכתב הפמ"ג דכל זה בשלא ניכר להדיא פירדן אבל אם ניכר להדיא פירדן אין מועיל לו בום חיקון אצילו נעשה לאחר הכתיבה . ועיין לקמן בס' כ"ס בבב"ל מש"כ אודות זה : * מיהו אם אנו רואין וכו' . עיין במ"ב . וכו' חיקון בזה בלא חיקון אבל לענין חיקון מהני עכ"פ קריאת התינוק ואין חילוק בזה בין פשוטו לכסותו והכל דינא כמו שכתבנו מתחילה . כ"ו ביררכי מדברי הפמ"ג בסימן זה בדרגה מקומות ויתר דיני פסדים לענין חיקון ויתבאר

שער הציון

(מ) ס"ה פמ"ג וד"ה וד"ה אחרים ושארי אחרונים : (נ) ע"ז : (ז) פמ"ג ומה"ש משמע לכאורה דפליגי ע"ז : (ח) כ"כ פמ"ג ע"ז ח"ד ר"ב ועיין בד"ה ס"ה ומה"ש ומה"ש לא ראהו דא"ל"ס ב"ס מביאו : (ט) מלוך מ"מ ומ"א ופ"ג וד"ה וד"ה ח"ד

יב

הלכות תפילין סימן רב

ה' תשנ"ה ל' ו' (נג) כשנפסק אותו דוקא * כשנכתב בבשרות (נד) * ואח"כ נפסק אבל אם (נה) מתחלה בש"ב * היה שם (נו) נקב (נד) ונפסק בו או אם (נו) ירגל הב"ה הפשוטה או כיוצא בה בענין לבנה הקלף (נז) בלי הקף (כז) קלף (נח) מתחלתו (ס) פסול :

באר היטב

דכאן איירי דוקא דנפסק ע"י נקב דלא ית חילוק הזה הו"ל וז"ל מוקף גויל . כי זהו לבון הב"ה וז"ל והיכי משכרין באיפסק שום אור במוקף והא אמרינן בהקדמן כל אור שאין גויל מוקף ית מד' רוחותיו פסול וי"ל דהא דמשכרין היינו דוקא בשנפסק אחר שנכתב דכיון דשנכתבה היתה כשרה שהיה מקיפה גויל מד' רוחותיה אבל כשנכתבה הכתיבה היה שם נקב ונפסקה בו אע"פ שיש בו שיפור אור פסולה משום דמשולש לא הוקפה גויל ע"פ וז"ל ודו"ק . כתב בתשובה הר"ם הלוי א"ש יש שריש דקב בחור האור ואינו עובר מעבר לגויל כשר כיון שאינו נראה א"ת המוקף כ"י . עיין מש"ס יוסף ח"א סימן א' : (כז) קלף . אע"פ שהיה ארוכה

משנה ברורה

אחור כך רק נפסק לנו א"ס יש בו שיפור כראוי מהני וכ"ז בלא תיקון ולענין תיקון עיין בזה"ל : (נג) כשנפסק אור . וה"ה מה דמכיר לענין כספ"י א"ת ניקב רגל הה"א (ס) אבל בניקב הללו דמכיר שם המחבר הוא אפילו ניקב קודם הכתיבה ולא נקט שם א"ס לאחר שנכתב וכו' אלא משום סיפא דניקב רגל : (נד) ואח"כ נפסק . והטעם דלא ציינן מוקף גויל רק צעת הכתיבה ולפ"ו אפילו א"ס מניע הנקב מאות לאות שמוכן לו ג"כ כשר אכן הדה"ח בהלכות קה"ת צידן כ"ו המחמיר בזה ועיין בזה"ל . ודע עוד דבענין נגייע האחותיו אפילו א"ס יודע בדבור שנטשה לאחר הכתיבה ג"כ פסול דה"ח שסוכן משמע בזה"ל בזה"ל כיון קב"ה סק"ט ע"פ דס"ל ג"כ דלר"ח לחוש לח"ה שזכ"י בזה"ל וה"ה וכו' דאין מחלק בנגיעה בין א"ס לא הוקף צעת הכתיבה או א"ס כ"י : (נז) מתחלה . ובספק מתי נעשה הנקב חולין לאחר הכתיבה נעשה דמסתמא א"ס היה צעת הכתיבה היה הסופר רואהו א"ס לא שהנקב קטן מאלד דה"ח : (נו) נקב . דוקא נקב או קרע שאלו ניכר כלל ההפסק ומשום דלא היה מוקף גויל צעת הכתיבה (לב"ש) (סא) אבל הפסק בעלמא כשר וא"ל שום תיקון כיון שיש שיפור אור עד מקום ההוא וכדלעיל בספ"ו וספ"ז . ואם נמצאת שריעות דקות בחור שיפור אור עיין בבארור הלכה בסעיף כ"ה : (נז) רגל . וכ"ס גני האחותיו ואמנען שאין להם הוקף גויל צעת הכתיבה ונקט רגל לרבותא אף דצעת כתיבת הוקף הרגל כבר נגמר לירת האות כראוי אפ"ה כל זמן שלא סלק ידו מן האות מיקרי ד"ו צעת הכתיבה ובעינן לכל האות הקפת גויל : (נח) בלי הקף . ואפילו א"ס היא ארוכה כראוי דהיינו שיש בה שיפור שאפילו א"ס נגררה קצת למטה יסאר לירת אור מ"מ פסול (מ"א) כס"ב כ"א ועיין במוקף גויל (נח) מתחלתו . אבל א"ס נחתך הקלף אח"כ ועי"ז אין מוקף גויל כשר : (ס) פסול . (סז) ואם רוצה לתקן יגרר קצת כדי שיהיה מוקף גויל (סח) אבל דיבוק מעלית לא מהני להקפת גויל דבעינן הקפת

ביאור הלכה

א"ס לקמן בסעיף כ"ס : * כשנכתב בבשרות . ומה"ח דוקא נפסק ע"י נקב דכ"י כתיורו . כשני הוסיף דע"י נקב ציינן ג"כ שנפסק אח"כ אבל בנגיעה אור לאות א"ס שנכתב בכשרות ונפסק אח"כ פסול כדמשמע דכ"י י"ה . דבר מש"ח ח"א בסי' י"ג הביאו בספ"א בחידושי וסד"ה בלכות קה"ת צידן כ"ס כוכב דגם זה חלוי ב"י החידושים שזכ"י ולחיותו ב"י כשר א"ל שגד"ל לחוש לתומרה ב' החידושים ונמצא שיש בו להדבירו סיפקא דרואה ומכשירי י"ה אין רואה כלל דשם מייירי צעת הכתיבה גושא אחר שנגמר לירת כמות נגט אור נהיירו משא"כ בוס שכבר סילק ידו . וסנדרה זו מוכתרת ממש"ס הו"ל מניע לקוף הקלף ע"כ דאין סיכר כתיורשמי דמכיר בנגיעה אור לאות אחר שנגמר לורתו ומה"ס ספירוס וביאור סנדר"ה ואע"פ כהב לבסוף בלי הוקף קלף מתחלתו דוקא משמע דא"ס נחתך הקלף אח"כ ועי"ז אין מוקף גויל כשר וע"כ הטעם כמו שכתבנו ומקור מה שאין סנדר"ה בסי' י"ה כ"י ע"פ מש"ס ג"כ שחפרש להשי"ע דמייירי צעת הכתיבה ואין סותר כלל לסנדרה חידור כ"י שזכרו שש"ע בספ"ו . עינא מדכירנו דאין רואה להחמיר יותר בוס ממש שזכר בעל ד"ה"ס שם ע"פ דה"ח ספקא דדינא ונ"מ לענין לבו"א אחרת ע"פ : * ואח"כ נפסק . עיין בבי"ו ע"י ב"ה בלכות קה"ת ד"ו כ"י שכתב שם דאף לחיותו א"ל של כ"י פוסל חסרון קוף גויל ע"י נקב ורק לחיותו חש המחבר לסירוף א"ל ומוכח שם לדבריו דלא מחלק המחבר בין ניקב מקודם לניקב אחר הכתיבה רק א"ס יש עכ"פ קוף גויל לנקב שאלו האות הנכתב אין מבטל ספקס בגויל שסביבו ונמצא שיש קוף גויל כ"ס אלא א"ס כנקב מניע מאות לאות שמוכן לו פסול בכל גווני דזו חסור בנגיעה אור לאות ובחיותו א"ל דנקטינן כוונתו ג"כ בלחמיר ולהכי פוסל המחבר לעיל לפי חידושנו אפילו א"ס לאחר שנכתב ניקב דזו שניקב כל חללו הוי כנגיעה אור לאות ע"פ (כ"י) לפי דעתו אבל כשר א"ס דעמו דעיקר דינא דמחבר הוא רק קודם שנכתב ע"פ ופליאה שנגבס על דברי הד"ה א"כ למען כתב או רגל וכו' בלי הוקף קלף מתחלתו אפילו א"ס הקלף שמוכן לראות נחתך אח"כ לר"ך לרבות פסול לרדיד דשמא כלכס כתיורו כ"י וז"ל מחיקין בין קודם לאח"כ ורק בנקב מקילינן משום דיש עכ"פ הקפת גויל סמוך לנקב שאלו האות משא"כ בוס שחתך לגמרי אלא וודאי דכ"י כוכב א"ל נעשה כשר א"ל לאחר הכתיבה כשר בכל גווני ובחיותו כ"י דלא בעינן או מוקף גויל . ועוד נ"ל באמת דכ"ס לפי חיותו א"ל של כ"י אינו פוסל חסרון הוקף גויל ע"י הוקף כי הנה הב"ה הו"ל דין זה ככתב כב"ש . וממת דוקרסה לו היכי משכרין נפסק שום אור ע"י נקב הא אמרינן כל אור שאלו דלא פסלינן מתחת מוקף גויל לה מחרבס רוחותיה פסולה ויז"ך דלא אמרינן כל אור וכו' דהיינו דא"ס נקב א"י דלא פסלינן מתחת מוקף גויל רק א"ס הכתיבה לא היתה מוקפת משא"כ כשנכתב בבשרות והש"י העתיק מהלדינו חידור כ"י והנה לפי דברי דה"ח ה"ל שאלו לידון ע"כר בחדש דאף לחיותו א"ל בעינן הקפת גויל א"ל לבי כשר ע"י נקב משום דיש גויל מעבר להנקב סמוך לאות שאלו וזה חסור מוקף גויל תמידי ח"ה א"ס דה"ל א"ס חסר הכ"י מניע לבוס קוף פסול אפילו לחיותו א"ל לדבריו וזה ה"ל . דמחמת דה"ח דפסול בוס לא אחיך רק כתיורו ב"י ואפילו א"ס חסר לרדוק בבי"ו דלכ"ע כתב דינא דהר"ה א"ל חסר הארוך נוכח בדידא דלחיותו א"ל כשר בוס ע"פ . אח"כ מצאתי בעו"ה שם הלבוש שרד משיב בוס על הו"ב שכתב ג"כ כהד"ה כ"י גס הפס"ז ב"י כס"ק י"ג כתב לרדוק דלחיותו א"ל של כ"י לא בעינן הוקף גויל בנקב ואפילו א"ס מתחת הכתיבה היה ר"ל : (נז) בלי הקף קלף כשר וז"ל מומילי לפ"י אפילו א"ס הנקב מניע מאות לאות שמוכן לו כשר לרדוק כשנעשה אחר הכתיבה ואף שכל זה ברור בעי"ז מ"מ י"ל למטה אחר שכתב דה"ח והנו"כ מחמירין בדבר ועכ"פ כהלעף עוד איזה קולא כנון שהאות גדול יותר משיעור ונקב נעשה בסופו כחופו שאפילו א"ס יכנס מקום הנקב ושיעור דהקפת גויל ג"כ יסאר שיעור הראוי לאות א"ס יש לגדל להקל ויזכר לזה דעת הד"ך שהובא בכונן זה במנ"א סק"ג כי אפילו לעת דכ"ס"ה וספ"ה ה"ל אינו רק פסול דדינא דשמא הלכה כתיורו א"ל . ויותר טוב א"ס יכול לגרור מעט מעט הוקף בלי האות ויפ"ס מוקף גויל דזה יסאר

שיעור הדין

(ס) משנ"ל ולכ"ס שם לעיל : (סא) חידושי רע"א ופ"א : (סב) מ"א כש"כ כ"י : (סג) סמ"ג כאל"ה וד"ס"ה :

(נד)

הלכות תפילין סימן לב

בזו

באר הנוח

(עו) *קור"ש שעשאה (עו) כמין דל"ת * יש להחמיר ולומר דלא סגי בשיגור הירך לבד או חגג לבד ויחזור ויכתבו כמין ריש * משום דבין הגג ובין הירך נעשו (ל) [יג] כפיסול הילכך צריך לגרור שניהם וסאם נדרבה אות לאות בין קודם שתגמר בין אחר (עח) שנגמרה פסול * ואם יגרר (לא) [יד] והפרידה (עט) * כשר ולא מיקרי (פ) חק תוכות מאחר שהאות עצמה היתה כתובה (פא) בתקונה * (פב) שאם נגעו * רגלי פרגמ"א ותפוסם להרמזים סימן רל"ו ות"ס סימן מ"ח

שערי תשובה

להחמיר יכול להעביר הקולמוס על הקו השלם כו' ע"ש [יג] נחסול. עכ"ל ומ"ס מחשבות מהר"י הלוי ומג"א עיין בתשובות דבר שמואל סי' קפ"ח שכתב שא"ס שמהר"י הלוי הכיר צדקו לגרור הכ' שבחלת אלוהי בראש שטחיו"ס אם אפשר שיארכו בחלת הכנגד עד שיהיה יותר מהכנגד ואח"כ יגררו קצת מהכנגד כדי שיאחר כנגד כפלים כפי מעשה זורת האות לבחלתו שחפזו זה אין מוחקום האות עיין חק תוכות עכ"ל. ונראה דל"ל למדוך כפלים כנגד ממש כמ"ס המ"א חדא דדיון שהמשיכו ברוח כ"כ עד שחמטט סי' שנים כנגלה מתחתיו אין ריווח בין השמות כ"כ. וגם שמושיך שוב הכנגד פי שנים כרבה יחסי יותר גדול מחד שאין דומה לו באותיות גדולות לכן כתב שמושיך רק מעט שיהיה ארוך מן הכנגד ואח"כ יגררו ונ"ע אם כה"כ הגריד מותרת באותיות הכס דמח כפלים לאו לעיכובא הוא. ועיין ביד אפרים מ"ס בזה על דברי מהר"י הלוי ז"ל ועיין מ"ס כס"פ שלפני זה: [יד] והפרידה. עכ"ל ותבן דר"י שפסגר בים

באר היטב

לכתוב בפרישה פשוטה בסוף להשלים מושך רוחב השוטה הארץ והמשך גנה של כ"ק עד שהגיע לסוף השוטה ונמלאת רוחב הגג דומה לדל"ת גדולה או ריש גדולה מה דינו עיין מהר"י הלוי סי' פ"א ועיין ס"ק שלאחר זה. ובתשובת גינת ורדים חא"ח כלל ב' סימן ט'. ובתשובת דבר שמואל סימן קס"ג: (ל) כפיסול. ר"ל כי כתיבת המ"ס פתוחה היא בצ" כתיבות דהיינו מתחלה כותבין כמו נו"ן כפופה ואח"כ תולין מלה כמו וי"ו ח"כ כל שטענה הספול בו דהיינו הוי"ו לר"ך לגרור כולו אבל המ"ן שכתבה בבכשר ח"כ לגרורה לאסוקי ברי"ש שטענה כמין דל"ת דפסעס א' וכתב הכל כפסול לר"ך לגרורו כולו ולפ"ז ה"ה בכל אות שכתב בשני כתיבות כמו ב' ונעשה פסול בכתיבה אחת ח"כ לגרור אלא אזהר ואם כתב מתחלה ריש ואח"כ טעה ועשה בו הג בעין דל"ת סגי ליה כשיגרר הכתב או הירך עם הכתב ויחזור ויכתבו כמין ריש והמהמיר גם בזה תע"ב לבסוף ול"ח. רגל הכ"ף לר"ך להיות

אם עשה גג של הכ"ף כתב לר"ך חוקן למחוק כל הגג אח"י במלת אלוהי יכול למוחקו אך יזכר שלא ימחקו הרגל והמ"א כתב ול"ז שאם יכול למחקו הרגל שיהיה כפלים כמו הגג שפור דמי עיין כ"ק שלפני זה: (לא) והפרידה כשר. מ"ל דה"ה אם רגל הכ' מניע לכוף הקוף בלי היקף רשאי לגרר קצת דלא גרע מנדבך אות לאות. כתב הכ"ח בזה"ע סימן קכ"ה דאם כל אורך האות דבוקה להכרעה לא מהני

ביאור הלכה

דהרמזים נעשה כפסול אבל אם נדבק אלה הכתיבים אין צריך לזה דוקא גרירה הכתוב דה"ל דיכול לגרור מהמ"ן עד שיצטלמו מזהות אות. ונ"ע אם מהני בזה שכתב בשמות ג"כ גרירה ה"ל הכתוב וזה הלוי אם צלמנו לא הכתוב הוא לעיכובא כמין או אפשר דבא רק לבחלתו ואין עיין: * הי"ש שטענה כמין ד' וכו'. ואם עשה גג רחב ל"י פשוט עד שגלה כמו ריש כתב המ"א דיומשך הרגל עד שיהיה כפלים כמו הגג [ואם הכפלים הוא לעיכובא או לפניהם] עיין לקמן בסימן ל"ו בדיו זורת האותיות [ואם אין לו מקום למדוך כתב המ"א בם המ"ל וכן הכס הפמ"ג בסי' ל"ו בזה האותיות דתקמו הוא שימחקו כל הגג דגרירה היגר בודאי לא מהני בזה דכיו ח"מ ממש ואפילו בחלת אלוהי יכול לגרורו אך יזכר שלא ימחקו הרגל ונ"ע בזה דמי לרי"ש שטענה כמין ד' דפסק בסו"ט לר"ך לגרור כולו ממש דבזה כפ"א וס' דכוחותיו ועיין ביד אפרים שחמק קצת בזה ודחה ח"ח מלאהי בחדושו רש"א שכתב בפשיטות דמי לרי"ש שטענה כמין ד' [ועיין בש"ח כ"כ במה שהתקין בזה בשם המהמיר דלר"ך עכ"ל למחוק הגג] ונ"ע אם יש לבסוף ע"ז אחרי שכל האותיות מהמירין דלר"ך עכ"ל למחוק הגג] אך אי אהמני כן כ"ך של אלוהי שטענה רחב כמין ד' או ריש גלה דיש לבסוף להקל דדי במחיקת הגג אם אין לו מקום למדוך הרגל אחרי שגם ברי"ש שטענה כמין ד' מיקל הפמ"ג והביאו הכה"ס דדי שיצטלמו מזהות אות וגם כהרמ"א בחדושו הנה דברי השו"ע בזה בל"ע מהמה אותה הקושא של הכה"מ (והמהם של זכרו): * יש להחמיר ולומר וכו'. עיין ביד אפרים שכתב בהמה"ס בשם הפמ"ג: * משום דבין הגג ובין הירך וכו'. כי בפמ"ג לא נכתב דבר כדכונן ולפ"ז אם מתחלה כתב ריש ואח"כ טעה ונעשה גג נע"ן דל"ת סגי ליה בשיגרור הגג או הירך עם הכתב ויחזור ויכתבו כמין ריש. לבסוף ומג"א: * ואם גרר והפרידה וכו'. אך אם נעשה כתיבות קודם שגמר האות ועיין בביאור הגר"א וכו'. שני אפרים שכתב מלאהי מנגלות דיון זה דרש"י יש להפך זו ומונה שם משה ש"א בכתבי שירים שלו ואף להקל בו אלא בתפילין ומוזות כדעידע דמי דאם הו"ל לר"ך מחיקה הו"ל נפסול ממש שלא כדכונן אבל כה"כ וכן כמ"ס אם לא כתב עדיין הכיתוב שח"ל לא מהני גרירה. דביקא לנד אם נדבק קודם שנגמר האות וגמר האות כפסול: * כשר ולא מיקרי וכו'. עיין במ"א כמה שכתב ואם רגל וכו' הוא מביא ממה דק"ל דמהני גרירה אפילו נדבק האות בתפילתו: * רגלי הכה"ס וכו'. עיין במ"א כמה שכתב דלג שאין

(עו) ורי"ש. או וי"ו שטענה כמין ריש וכל כה"ג שטענה בכתיבה אחר: (עו) כמין ד'. וה"ס כנגו של כ' פשוטה שטענה רחב עד שגלה כד' או ריש ועיין בזה"ל. והסופרים נכשלין בזה בעו"ס: (עח) שנגמרה. האות בחרטו כרחי כגון שכתב היתה לו ונדבק הוי"ו נקבאו להלחך דכל כיוצא בזה ואפילו צנניפה כל דבר שלא נשתנה עי"ן האות מזהות הפ"ה פסול דבעינן שיהא האות מוקף גי"ל. ואם נחשטנו האותיות מזהות האות דהיו שקורין גי"ל אלוהי עד שגמלו דכדבוקין ומ"מ כרה שאין האותיות מונעין כשר ואם האותיות מונעין ח"ף שטענה זה לאחר הכתיבה הפ"ה כפול אה"ע כסיון קכ"ה סט"ו כה"ג ובכ"ע עי"ש ועיין לעיל בזה"ל בסוף סט"ו. ואם מלא דבוק בין אות לאות כשהוא ח"ס מ"ל לקריאה עיין לקמן בסימן קמ"ג בזה"ל: (עט) כשר. וה"ה ח"ס רגלי האותיות או גגן והמנעין מניע לכוף בלי היקף קלף רשאי לגרר קצת דלא גרע מנדבך אות לאות דמהי גרירה. ודע דבזה אין מושב של נעדר כדבוקה לקמן בסכ"ה מחלה דאין מוכיף הגוף האות. ואפילו ח"ס האותיות השם שנגמרו ודיבוקו למטה רשאי לגרור: (פ) חק הנוחה. ומיירי נ"ב שלא נשתנה האות מזהות ע"י הדבוקה אבל אם נשתנה האות מזהות ואין החיבור יכול לקרואה וכו"ס אם נשתנה לאורת אות אחרת כגון וי"ו שנדבק כפופה לגו"ן כפופה דיבוק עב שגמלו לאורת סי' ע"ה שדע הדיקו דלא חסויס ולא טופס יקרא חסויס לעי"ן לא מהני גרירה הדיבוק עב דמי כמ"ס שסחמה ומקרי חק תוכות וע"כ צריך לגרור ג) גם המ"ן שגם הוא נשתנה מזהותו וכפול ע"י הדיבוק וכן כל כיוצא בזה: (פא) כתיבה. ובכמה טעם דיו כס"ו ח"ף דנכתבה מתחלה בתקונה התקלה ע"י הטפה ואינה נכתבה מש"כ בזה דלפניה קודם הגרירה יזכר היטב כל אלה בפני עמיה ולפ"ז אם כל אורך הכתוב דבוקה להכרעה לא מהני גרירה. והפמ"ג מיקל בזה. ועיין בש"א ובנתיב חיים: (פב) אם נגעו. אבל אם יש הפסק דק אפילו רק כחוט

זורת האות וכו' לשון ח"מ בזה"ע ע"ש ובמ"ס ואף אם נדבק וכו' באופן שהתקין ודע שהוא ח"ל וכו' כן נראה ברור מדברי הכה"ס בסי' זה וכל"ל מקור ח"ס מדברי מהר"ק בשו"ט ז"ח ובלא כמו שכתב בשו"ט ע"ח ובס' הלא איירי בדיא בסי' כמחמיר שם כסוף השו"ע. וכן הביא מזה"ד ומוחק שם ג"כ הכי דל"ת לא עקש

שער הציון

(יב) (ז) מ"א ופרישה: (א) פמ"ג. י"ס וכו"ל למעלה: (כ) מ"א ודכ"ח בקה"ת: (ג) פמ"ג

באר היטב

רי תשובה

ביאור הלכה

השערה (ד) כשר : (פג) ה"א. חף אם 'הזקק רק כרחם השערה
(ה) בלופן שהמיוק יודע שהוא ה"א א"ה אריך לגרור כל הניג על
(ז) שאין לזרה אות עליו כמו שמוסרם לחם מסיני אין שם אות עני
או בק"ף לא מהי קריאת המיוק : (פד) יגורר. וכו' מהמי הפקדה
בשמהל משום דבר נהק היות : (פה) הרגל. פ' כולו בין ב"ה
בין בק"ף כיון שמשם בפסול ועיין בזה"ל : (פז) בגג האל"ף. דלון
ה"לוי"ד העליון והחתון יונע בזהג אלף בדקות שבהם כמו שיהא
לקמן בזה"ל בסימן ל"ז בדיוני אורח הלוות : (פח) פ"ה האל"ף. היינו
ה"לוי"ד העליון והיטע דוקא שדבקה בזהג שפסלה אורחה אלף אם
תפסס מעט ואינו דק כראוי ליופי הכתיבה אם נשאר הפרש אין צדק
כלום ואין אריך שום (ז) מיוקן : (פח) להכרידה. פ' להפסיד את
הגייעה לרדה ויחאר האות ממילא כראוי : (פז) כל וכו'. היינו
גייעה לרדה כולו ולא סגי שיפריד הרגל מעל האל"ף עד שיוכלנו מזהג
אות לבד כיון שמתבטל כל הרגל בפסול. אך בזהג יו"ד שעת האל"ף בזהג
סהמיוו אריך לגרור כל ה"ל"ד ולכתבו מהדש ויש שמחמירין בזהג
ה"ל"ד העליון בשם הכתיבה לגרור כל האל"ף עבור זה כי מומלל נכתב
וא"כ שחר האות בפסול ע"ז אך בדיעבד ל"ע אם יש להחמיר בזה
אח"כ שכתבה בזה"ל : (צ) צד"ל. היינו שה"ל נעשה אתו ק"ו ישר
וליה אורס יו"ד אלף אין מציא אם מחזבה הקו מעט : (צא) ופ"א.

שער הציון

(לד' כ"ח : לה) כדמוכח ממשובת מהר"ה סימן ל"ח דפסק מהכ"י בותיה ועי' בש"ש ע"א ועיין בד"ה כ"ח סימן ל"ו : לו) ח"מ ו"ג"ה בא"ע כפ"י
(יב) ק"ה : לו) כנה"ג : לח) כפ"י וכל"ה

מִתָּה בְּאֵר הַגּוֹלֶת

[illegible]

שערי תשובה

שבעה בח'לף הכר דלפי' בלא הקאה מוקרי יוד'. עמ"א :
(7) הכחיבה . קודם שיביא הכס יעיין בקלוגים שסופלנו מרס
שיכחו טרם האחרונה שלפי הכס ויקדש הדיו בביתו את ואם היך
דו טוח שגמור הכס אזי יכבול בביתו שלפי הכס
שכס למס ויגמור הכס ואם לא הביט מות לפני הכס יעיין

ביאור הלכה

וַיֵּחָד אֶחָד מֵרַגְלֵי הַשְּׂמָחִים שֶׁל הַיִּצְיָו וְנִשְׁבַּח יִשְׂרָאֵל וְלֹא נָטָה (נָטָה) וַיֹּאמֶר לִמְשַׁח לְחֹזֶק וַיֵּצֵא מִלְּבוּשָׁיו שָׂרָה שֶׁמֶשְׁכָּר בְּנֵי־לֵב לִמְשַׁח רִיבֵן כִּי הִנִּיכָה וַיִּסְמְךָ אֶחָד־וַיִּשְׁבַּח מִעַם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָעוֹלָם בְּרַגְלֵי הַיִּצְיָו וַיֵּשֶׁן בָּעוֹף וְכֵן מִשְׁמַע בְּפִי־בְמִי' אֶחָד כִּי דִּמְיָה עָלָיו וְזוֹ אֶפְלֹיָה בְּחַלְמֵי וַיִּשְׁנֶה בָּעוֹף בְּכִי הַלְלוּשָׁה שָׂרָה. וְכִי' כִּשְׁלֹשׁ קֶבֶד הַחִיבוּס שֶׁאֲחִי־דִלְמֵי' בְּזוּדֵי־לֹא מִמֵּי הַלְלוּשָׁה לְהַיִּצְיָו וְכִשְׁלֹשׁ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא כִסְדָּרִין כִּיּוֹן שֶׁאִין בּוֹ עֵתָה וְזִמְתָּ חִי' : (צצ) בְּחֵתָלָה. דִּלְמֵי יִישָׁא כִּי אֶחָד אֲחֵת שֶׁלֹּא נִתְּנָה לָשֶׁם חִתְלִין שָׂבֹל וְלֹא מִמֵּי הַעֲבָרָה מִתְּכַלּוֹם לִשְׁמֵהּ [וְיָד־רַע"] וְהַחֲתוּהָ רַ"ל חֲתָלָה בִּלְהַפְּזוֹת יִשְׁמָר אֶחָד כֹּחַשׁ פְּרִיטוֹת אֶלֹּל לָשֶׁם וְכִי' וְהִמֵּי זֶה מִדִּינָה אֶפְלֹיָה אֶחָד הַסְּפִיק בִּין הַפְּרִיטוֹת אֶחָד מִ"מ עוֹב יוֹתֵר שִׁיחֵר חֲתָלָה בִּלְהַפְּזוֹת שְׁמֵהּ הַחֲפִילִין אֶחָד שֶׁפְּלוֹסֶה דְּלוּן עֵינֵיהֶם וְזִמְתָּ לִמְחִיּוֹת בְּרַחְמֵי : (צד) יִשְׁמָר. וְאֶחָד (ק) אֲחֵר כֹּחַשׁ לִרְיִב גַּם הוּא לִמְשַׁח בְּעַף קָף כְּחֵלֶשׁ כִּשְׁחָת מִתְּכַלּוֹם : (צד) בְּכִיּוֹ. וְלֹא סָגִי בְּמִשְׁמַשְׁבַּח קָף בְּדִשְׁבַּד [וְיָשִׁיב] וַיִּשְׁנֶה מִתְּכַלּוֹם : רַע"א : (צו) אֶחָד כֹּחַשׁ וְכִי' . יֵשׁ כִּשְׁבָּה לִכְנוֹן שִׁיחֵר אֶחָד גִּב' וְכִי אֲחִירֹת שֶׁנֶּשֶׁן לִקְדוּשָׁה אֶחָד שֶׁמֶשֶׁא שִׁכַּח אֶחָד לִקְדָּשׁ הַסֵּם בְּמִקְוָמוֹ וַיִּשְׁנֶה בְּכַהֲל' : (צז) כָּל־פֶּסֶס. וְאֶחָד כֹּחַשׁ בִּין אֲחִירֹת בְּכִי (ק) דִּי בְּקִדּוּשׁ אֶחָד : (צח) בְּחֵתָלָה. כִּשְׁבָּה : (קב) שְׂהוּם כִּשְׁבָּה אֶחָד דִּלְמֵי אֲחִירִי בְּחֵתָלָה קְדוּשָׁה הַאֲחִירִי בִּין מִדִּמ' הִי אֲחִירִי לִשְׁם קְדוּשָׁה אֶחָד אֶל גַּם בְּחֵתָלָה וְזֶה אֲחִירִי בְּפִירוּסָה רַק בְּמִשְׁמַשְׁבַּח נִשְׁמָלָה אֶל עֲשֵׂתָה לֹא קִידָשׁ אֶחָד הַאֲחִירֹת וְכִי' בְּמִשְׁמַשְׁבַּח אֶפְלֹיָה (ק) בְּדִישְׁבַּד אֶחָד יֵאל : (צט) בְּדִישְׁבַּד. אֶחָד לִנְחֵתָלָה לִרְיִב לִמְשַׁח בְּפִירוּסָה כָּל־פֶּסֶס שִׁיחָה הַאֲחִירָה לִשְׁם קְדוּשָׁה שֵׁם (קד) אֶפְלֹיָה אֶחָד אֲחֵר בְּחֵתָלָה הַבְּכִיּוֹה וְכִי הַאֲחִירֹת שֶׁנֶּשֶׁן וְכִי פִסְסוֹ

[illegible]

61

(א) בפמ"ג ולכו"ש : (ה) פשוט : (הא) . (קב) . (קג) . (קד) הכל בפמ"ג :

ב יצריך לדקדק בהטות ויתרות שאם (ק) חסר * או יתר (קא) את אחת פסולים ונמצאו המגוהים אותם מברכים בכל יום ברכה לבטלה וגם שריו בכל יום בלא מצות תפילין ונמצא עונש הסופר (קב) מרובה לכן צריך להיות כאור שמים (קג) וחרד לדבר השם המהמקם בכתבית תפילין ותיקונו: **כא** לכל פרישה אחר שיכתבנה (קד) ויראנה הוטב בכוונה ודקדוק פעמים ושלש ויהיו ויקראנה קודם שיהננה בתוך ביתה כדי שלא תתחלק פרישה בפרשה: **כב** יטוב לנאת הקולמוס (קה) קודם שיתחיל לכתוב הפרשה שלא יהא עליו דיו יותר מדאי ויפסיד וכן יחר קדם שיכתוב כל שם לקרות כל (קו) מה שכתב כדי שלא יבא לידי גניח (קז) על דיו: **כג** האם מצא שחסר אות אחת * אין לו (קח) הקנה שאם כן הוי כתובין שלא בסדרן ופסולין משום דכתיב והיו (קט) בהיותן יהו * ואם יתר (קי) אות אחת יש לו תקנה על ידי (קיא) שיגרור אותה אם היא בסוף תיבה או בתחלה לאבל אם היא במצע תיבה לא משום דכשיגרור יהיה (קיב) נראה כשתי (לס) [עו] תיבות: **רד** יטור לכתוב על שיערי תשובה

זה וגם אין חילוק אם יתחיל משובה לתחלת כו' ע"ה: [עו] תיבות. עשה"ט וטין בדבר שחולק סימן ש"ד שהיה דברי כ"ו והמכ"ס ומבאר בדבריו במלת לאבותי כלל לא נלחם דה"ל המיוחסת אלפסר שצריך לנחוק [ל"ל למשך] כמלת הני"ל באחד"ס וכן הגג והתחתית שחיה"ס מכו"ס לה"ל וזה"ל תנא אל חוסק ואלו ימחקנה לוח"ל. לכל אם ימחק קודם מיד יסבול משום שחיה"ס לאחותי ויהי

שיערי תשובה

חס * אות לו חג שצריכה דיו כדי שיקדש הדיו קודם שיכתוב השם ב"ה ח"ל. וסדר כתיבת השם דרך סוד עיין בעפרת זקנים ובגינת זרעים ח"ה כלל ב' כו' יו"ד וי"א: (לה) תיבות. כתב הכ"ה בשם הרי"ם דלפעמים חיקון מהני ליתר אות כגון לאבותי מלא בוי"ו שאלה

כזה וגם אין חילוק אם יתחיל משובה לתחלת כו' ע"ה: [עו] תיבות. עשה"ט וטין בדבר שחולק סימן ש"ד שהיה דברי כ"ו והמכ"ס ומבאר בדבריו במלת לאבותי כלל לא נלחם דה"ל המיוחסת אלפסר שצריך לנחוק [ל"ל למשך] כמלת הני"ל באחד"ס וכן הגג והתחתית שחיה"ס מכו"ס לה"ל וזה"ל תנא אל חוסק ואלו ימחקנה לוח"ל. לכל אם ימחק קודם מיד יסבול משום שחיה"ס לאחותי ויהי

ביאור הלכה

א או יתר אות אחת. ואם אות יתיר לא היה ממוגר לשם תופה רק שעמד בין תיבה לתיבה או בין השתיים אם נפול התפילין משום זה עיין במ"ב חו"ד ח"א כס' ע"ד שמקול כזה והשער אחרים כדבר ה' שפ"ס חולק עליו ומסכים עם רש"י כדמחמר כזה: * אין לו תקנה. עיין במ"ב דל"ה יגרודו וכו' ר"ל דמתלה יגרודו וזה"ל יתקוב מה שכתב ממנו והל"ל דל"ה ל"ע כיון. דעתה הכתיבה לא תכתב בסדרן: * ואם יתר וכו'. עי' במ"ב כמ"ס בשם הפמ"ג לענין תיבה כפולה דלפעמים פוגע ויתר לנחוק הראשונה כדי לחוש אף לדעת ר"ת ע"ה ועי"ה עוד במ"ב ק"ס וזה"ל מתיחין אותן בזהים ומוכרין אותן ונחשטין להם הסופרים אותן המעוה שכתב הלימוד להענין ומרשים להם פני היתר לומר כתיב כזה כגומלי הסדום עם הנערים העניים ללמוד להם מלאכת הכתיבה בהם והוא מלאכת ה' הכל הוי לומר יאל שכתב בהפסדם ואלדבר לא טוב כמה עושים בעצמם כי הענין גור ולין יודע בין ימינו לשמלנו ולין לו שום כונה בעולם רק הם כמחשבתם בתיבה ליפוח הכתב ולא לשם קדושה ושם כונת בעולם והרי עושה הסופר מרובה מחד שבחיל לת דבריו שמיחין אותן התפילין הפסולין [ובדלגילי] שכתב [בין] ולא עוד כדי להשיג את מקומו יאמר הסופר לכל אני כתיבים וכוונה כתיבים וכו' וכל העושים כן בודאי עתידין ליתר את הדיו ולקבל עונשין הרבה מאוד ועליוס נאמר הרור עושה מלאכת ה' רמיה ע"כ ויתר כל סופר ויתרהק מזה ועוב לו דלשמן המלמד אל תפילין חין הכונה לשם בעל התפילין כמו בני גט דלריך לשם האיש והאשה רק לשם קדושת תפילין עי"ה וסוים ע"ה וזמן הרמזי למי שיש כח בידו למוצא כתיבית תפילין מהגונים אשוי אחת שואי בצע בעלי תורה יתרי חלקים ומרדים עי' דבריו בכל עיר כמו שממנים שוחטים ובודקים שלא יאמינו לכל הכופרים שאין כוונתם אלא להרדיו ממנו ע"ה כתיבה ומיקון יפה בעשיית התפילין ואף כי גם כוונה לו טובה יהיה לייפוח המלמד בכוונה ה' דוקא אם היה להם כוונה קדושה ג"כ אלל בזה לומר מהרדים ודי בזה עכ"ל הסבור. וכתב בספר ב"ס יתבזזותו טובים ותמימות ולא שבורות ונמחין וכוונתו גדולה ולא ימחק אדם בכתובתה כדי להרדיו ממנו הרבה כי אותו ריוח ילך לאבידוד ולדיראון ויפסיד כמחור כי הוא מרמז את הרבים וכל מי שכותב תפילין טובים וכשרים כפי יכולתו שכתב סדרו מדינה של גיהנם. וכתב בס"ס ה' פ"ה ודקדוק עומדת לעד זה המצוה רבים כגון המלמד ליריח השם חיקון תפילין להקין ללהרדים עי' דבריו עי' סופס: (קב) בהיותן יהו. פ"י כסדר שכתובות בכוונה קודם השם ובחולתו אות שאם ימצא חיה אות חסר באיזה פרשה לא היא לבדה נפסלה אלא גם כל מה שחריה משום שיהיו שלל כסדרן וכלעיל בריש הסימן: (קד) קודם שיתחיל. חיו ר"ל בתחלת הפרשה דוקא אלא (ק) קודם שיתחיל לכתוב בהפרשה: (קו) מה שכתב. בחוזה (קו) פרשה ולא בהלפיה: (קז) על ידו. וכשנפול הקולמוס לכתוב בו את השם (ק) לא יתחיל לכתוב אותו מיד שלא יכסידנו ברביו דיו או חולי יש עליו שער ולא יאל ככתב מיושר וגם משום שצריך (קה) לקדש הדיו שעל הקולמוס ערס שיכתוב השם לכן יכוין להניח אות אחת מכתובות קודם השם ובחולתו אות יתחיל לכתוב ואם לא עשה כן יתפש אחר אות חג שצריכה דיו וימלאנה וכותב את השם וגם צריך דיו קודם שיגמור השם או יפסול באותיות שלפני השם שהם לחים עדיין ויגמור השם אלא לא יפסול באותיות השם עומקן (ק) ויש מקילין לטובל באותיות השם עומקן דבריו לרוב כיון שהוא כדי להשלים בו את השם. ואם האותיות שלפניו אינם לחין אזי יטבול מהדש ויתפש אחר אות חג שצריכה דיו וכל"ל וכו' הוא למצוה ולא לעיוכוד דיעבד: (קח) הקנה. בהלפיה ומימינו שחלקן עד סוף כפ' יש שחוש שחיה"ס נמחקין דל"ה (קט) בהיותן יהו. פ"י כסדר שכתובות בכוונה קודם השם ובחולתו אות (קי) אות אחת. ואם כתב (קי) תיבה ויתירה יגררנה ויוכל להניח המקום חלק [הם חין לו אותיות מהתיבות שלפניה שיהיה יוכל להמשיך במקום ההוא] ואין קי"ה חלק פוסל כל שאין באקומו כשיעור. היות שצין פרשה לפרשה שהוא כדי פ' אותיות. ולפעמים יש תקנה חפילו בזה כגון שיכול להשיך האות מן התיבה שלפניה כדי למעט הריוח של פ' אותיות. ויתר מזה דבאופן זה יפסל התפילין מהחם הריחוק חז' חפילו אם כסוים התיבה שלפניה קי"ה יש שם ה"ה או קי"ה יוכל להמשיך גזן כדי למעט הריוח והע"ה שפ' אותיות. והמסכה לא יהיה הרגל של ה"ה והק"ף נסוכה חין קפידא דיעבד. וכתב הפמ"ג דכתיבה כפולה טוב יותר למחוק השניה דתיבה הראשונה כדי נכתב. ואם קודם הראשונה יש אות שיכול למושכו טוב יותר שומחוק תיבה הראשונה כדי לחוש אף לדעת ר"ת דשיעור פרשה הוא ג' אותיות: (קיא) שיגרור. ולא מוסל הפרשה משום חק חוכה כיון שאינו עושה מעשה בגוף התיבות והאותיות: (קיב) נראה כב' תיבות. ופעמים שתיכו מושל ע"ה שיגררה וימחק

ב יצריך לדקדק בהטות ויתרות שאם (ק) חסר * או יתר (קא) את אחת פסולים ונמצאו המגוהים אותם מברכים בכל יום ברכה לבטלה וגם שריו בכל יום בלא מצות תפילין ונמצא עונש הסופר (קב) מרובה לכן צריך להיות כאור שמים (קג) וחרד לדבר השם המהמקם בכתבית תפילין ותיקונו: **כא** לכל פרישה אחר שיכתבנה (קד) ויראנה הוטב בכוונה ודקדוק פעמים ושלש ויהיו ויקראנה קודם שיהננה בתוך ביתה כדי שלא תתחלק פרישה בפרשה: **כב** יטוב לנאת הקולמוס (קה) קודם שיתחיל לכתוב הפרשה שלא יהא עליו דיו יותר מדאי ויפסיד וכן יחר קדם שיכתוב כל שם לקרות כל (קו) מה שכתב כדי שלא יבא לידי גניח (קז) על דיו: **כג** האם מצא שחסר אות אחת * אין לו (קח) הקנה שאם כן הוי כתובין שלא בסדרן ופסולין משום דכתיב והיו (קט) בהיותן יהו * ואם יתר (קי) אות אחת יש לו תקנה על ידי (קיא) שיגרור אותה אם היא בסוף תיבה או בתחלה לאבל אם היא במצע תיבה לא משום דכשיגרור יהיה (קיב) נראה כשתי (לס) [עו] תיבות: **רד** יטור לכתוב על שיערי תשובה

זה וגם אין חילוק אם יתחיל משובה לתחלת כו' ע"ה: [עו] תיבות. עשה"ט וטין בדבר שחולק סימן ש"ד שהיה דברי כ"ו והמכ"ס ומבאר בדבריו במלת לאבותי כלל לא נלחם דה"ל המיוחסת אלפסר שצריך לנחוק [ל"ל למשך] כמלת הני"ל באחד"ס וכן הגג והתחתית שחיה"ס מכו"ס לה"ל וזה"ל תנא אל חוסק ואלו ימחקנה לוח"ל. לכל אם ימחק קודם מיד יסבול משום שחיה"ס לאחותי ויהי

שער הציון

(ק) חסר * או יתר (קא) את אחת פסולים ונמצאו המגוהים אותם מברכים בכל יום ברכה לבטלה וגם שריו בכל יום בלא מצות תפילין ונמצא עונש הסופר (קב) מרובה לכן צריך להיות כאור שמים (קג) וחרד לדבר השם המהמקם בכתבית תפילין ותיקונו: **כא** לכל פרישה אחר שיכתבנה (קד) ויראנה הוטב בכוונה ודקדוק פעמים ושלש ויהיו ויקראנה קודם שיהננה בתוך ביתה כדי שלא תתחלק פרישה בפרשה: **כב** יטוב לנאת הקולמוס (קה) קודם שיתחיל לכתוב הפרשה שלא יהא עליו דיו יותר מדאי ויפסיד וכן יחר קדם שיכתוב כל שם לקרות כל (קו) מה שכתב כדי שלא יבא לידי גניח (קז) על דיו: **כג** האם מצא שחסר אות אחת * אין לו (קח) הקנה שאם כן הוי כתובין שלא בסדרן ופסולין משום דכתיב והיו (קט) בהיותן יהו * ואם יתר (קי) אות אחת יש לו תקנה על ידי (קיא) שיגרור אותה אם היא בסוף תיבה או בתחלה לאבל אם היא במצע תיבה לא משום דכשיגרור יהיה (קיב) נראה כשתי (לס) [עו] תיבות: **רד** יטור לכתוב על שיערי תשובה

כא

מקום (לו) [ין] (קיג) הגדר ועל מקום המחק אפילו אוכרה הולא יתחוק בעדיו לה אלץ ייבשנו יפה כי אז ח הרי אכסדרים
יגרר בקל ולא ישאר לו שום רושם: כה (קד) ככל אות שהיא כתובה שלא כהקנה (קטו) ואין יורה
(לז) עליה כגון נגע (קטו) רגל האלף (לח) [ין] בגג האלף או פני האלף בפנים בגג שהתחיה או
הדן סימן מ"ח לה"י אכסדרים

שערי תשובה

חלוק ונראה כשני תיבות וזכור לא יושלח מה שימחק אחר כך כיון שהפסול מלא
 לעין כל יש חקוקן כתיבה ותוספות בדיו והמשכח משום כתיבה שלא כסדר .
 ומ"ש הכ"ס ואלו יסיה חלוק יש קצור בהתקף דברי המג"א וע"ש שכוונתו דהיינו
 שצריך לגרור תיבה יתורה או אם כשניגור ויסיה חלק פ' אלויות ופסלו התפילין
 וכדי שלא לפסולם אם כסיום התיבה שלפניו יש שם ס"א או קו"ף ומשך כגג של
 ס"א או קו"ף . ואע"פ של ידי ההמשכח יסיה הרגל של ס"א או קו"ף
 כסופם אין קידוש בדיעבד ע"ש . ולפי מ"ש בשם הד"ס לפאורס גם כזה סיה
 צריך להמשיך קודם שיגרור ואם כן צריך להמשיך למעלה מן התיבה המיוחסת
 צדו התיבה כתיבה וזה קלוקל האות הוא . ואפשר שכוס שאין הפסול רק משום
 חלק פ' אלויות אין צריך לעשות כן ויכול להמשיך אח"כ ואין צד משום שלא
 כסדר . ונראה שיש לגרור חלק פ' או א' אלויות מן התיבה המיוחסת להמשיך
 ס"א ואחר כך יגרור השאר וא"כ לא סיה כאן פסול מעולם כלל . ועיין בשרי
 מ"א שראה ללמוד לעיין מו"ק המנוחין מאל דמאל תיבות כפולות בתפילין ומ"ש
 עליו בשערי אפרים שער ה' בפתיח שיש דכפילין אי כיו שלא כסדר מיימי
 אלז ודאי מ"מ צריך לנחוק ולהסיר התיבה המיוחסת משם ע"ש : [ין] הגדר .
 עכ"פ ועיין בדברי שמואל סימן קכ"ד שכתב שאין לתלות תיבה אחת בין השתיים
 בתיבות התפילין ומוזכר אף במקום שהתיבה כסדרה בין המוקדמות למאוחרת
 מדא דגם זה מיקרי שלא כסדרן מהנה שמו . וגם מופי שדך כתיבתן לכתוב דקא
 ל"ט ועיין בגיטת ורדים כלל ב' סימן ד' בהלכות התשובה שאם מודמן להכשר
 חמור עפי ואש"י בתפילין אות אחת מחוי כחומר ע"ש : [ין] כגג . עכ"פ

משנה ברורה

דבר עד שער"ז אין המנוחה עליו אפילו אין דמיה משום זה לאות אחת
 וכתב לפיו לא מחייב ליה שום חקוקן ואפילו אם חירש שהחיוקן קרלו
 לאות אפ"ה פסול משום שלא כסדרן וכ"ש אם ע"י קלקולו וחסרונו דמיה
 לאות אחר כגון דל"ח דומה לרי"ש או ב' דל"ח דומה לל' או ח"ה שברגל
 שמאלו יש הפסק בין הרגל להגג ונראה כה"א או לר"ק שיש בו הפסק
 במקום נגיעת היו"ד לעצמותיו ונראה לעין כל כיו"ד ומו"י וכל כה"א
 שאין משגיחין על החיוקן ולא מחייב ליה חקוקן [ב] אין קלקולו
 וחסרונו לא נפסד מאורחו לגמרי כגון שיש הפסק דק קו"ף בל"ח אות
 בלחצו ועדיין עיקר צורחו עליו או כגון שלא היו הויד"ן שלל הלל"ן
 וכושי"ן ורגלי החו"ן מונעים בגוף האות אם חיוקן דלא חו"מ מכירה
 אף דלא מרכשר האות ע"ז משום דאין צורחו עליו בשלימות עכ"ל
 מחייב זה דנכשר עליו עיקר צורחו לעינין שיהא מוכר להקנו ולא יקרא
 שלא כסדרן . ויש עוד אופן שלישי שאע"פ שעיקר צורחו יש עליו ומיטה
 קוראו לאות אפ"ה לא מחייב ליה שום חקוקן כגון אות שפסל בל"ח
 דבר קו"ה שחיוקו הוא לגרור מקצתו ולכתבו מחדש [כגון רגל כה"א
 והקו"ף שנגעו למעלה אפילו נגיעה דקה עמום השפרה שהחיוקן הוא
 לגרור כל הרגל . ולכתבו מחדש דלא מחייב ליה הפרדה בעלמא מושב
 הק כחובות וכן נגע רגל הלל"ף כגג הלל"ף וכו"צ וכל"ל בסעיף ו"ח
 ואירע שקודם חיוקו כתב לפניו כזה לא יאמר שום חקוקן דהא צריך
 לגרור כל מה שנכתב בפסול וכו"ל מה שמתקנה אח"כ הוי שלא כסדרן .
 וענה ומהיל לבשר בעשר"י לת השק"ף כל לוח שיהא כתיבה או ו"ה אם
 מתקלקלה קוט) ח"כ : (קטו) ואין צורחה עליה . פ' שראה לעין
 כל שאין צורחה עליה כלל וקף דבנגעה רגל הלל"ף כגג הלל"ף או פני
 הלל"ף כגג או רגל ה"א וקו"ף המונעין למעלה ניכר עליו עדיין עיקר
 צורח האות ותיקן ויקראלו לאות אפ"ה כיון שבאור זה חקוקן כ"ל
 ע"י גריחה כל מה שנעשה בפסול וכל"ל בסעיף ו"ח ממילא נכתב
 צורחו לגמרי ואם יתקנס אח"כ כיו שלא כסדרן : (קטו) רגל הלל"ף .
 וכו"ל

שער הציון

ה"ה ע"א : סיב : מ"א : קיג : כ"י : קיד : מ"א בשם הדד"ז : (קטו) כ"י : ע"א : קיז : פ"א : כ"א : קיח : כ"י : קיט : פ"א : כתיבות

באר היטב

שיגרור הוי"ו ומשך הב' שלפניה בלחוק יסיה ממואל חלק של מקום
 שגרר אלל בל' נסתחב כגון הוי"ו ככתבו ביו"ד או מלות מלא ביו"ו
 ולא ימוחק הוי"ו או הוי"ו יוכל לה"כ להמשיך חלק ההמשיך ולא העליו
 או כשר או לא . ומסוים הכ"י ומ"מ כל שגדלית כשתי תיבות פסולה.
 וב"כ הלבוש שיש להחמיר בזה וכתב המ"א דלא בתחלת הכתיבה ממשך
 רגל ההמחין של הנו"י והל"י וכותב האות הסמוך בכתבו כזה כזה
 אחר צ"י מוכר דהוי ממש כתיבה אחת דל"ל כהר"ח ח"ב סי' ע"ח .
 עיין כה"צ . וביד אהרן . ואם כתב תיבה יתירה מתקנה . ואם יסיה
 חלק פ' אלויות דכשיגררנה יסיה פרסה במקום שאין פרסה פסול . אלל
 מוכר למשך הכ"א ח"ע"ש שלא יבא רגל בסופו מ"א . מלא וי"ו או
 יו"ד יתירה יגרור אותה ויענה ק"ה האות שלפניה או שלאחריה שאין
 בזה משום שינוי אות . עיין מ"א וביד אהרן (עיין בספר אליה רבה
 בענינים האלה בשם כה"צ וכו"ה רד"א) : (לו) הגדר . הגדר מקרי כשגררו
 יבש והמחק מיקרי שמחקו לח : (לז) עליה . ובכל הכי אפי' חיוקן יוכל
 לקרותם פסול : וגח' כגג . דלא צריך לגררה כולה כמ"ש שפי"ח : י"ח

כל ריווח הרגל בין שיהא לטעם לך אין חולין ע"ש שהיוא מתחבט הר"ן סי'
 ששפי"ט דמקם מכתב התיבות שיער לא אין להתיר שיהא תיבה אחת למעלה בין השתיים
 חמור עפי ואש"י בתפילין אות אחת מחוי כחומר ע"ש : [ין] כגג . עכ"פ

האות שלפניה שהתחלה מקומה כגון קיג) לא צוהרין שכתב מלא וי"ו אחר
 כ"י יגררנה וימחק הב' שלפניה שהמלא מקומה . וכן אם החיוקן חלוי
 כ"ף או דל"ח או רי"ש שאפשר להמשיכן מעט למלא מקום אות היתרה
 שגדרה אלל אם האלויות שאפשר להמשיכן קן אחר האות היתרה
 שאל"ל להמשיכן לאחריותה עד שיגרר מהם חלקה כגון שאל שכתבו
 בצורה שכתבה מלא וי"ו אחר הלל"ף שאל"ל לשוך הרי"ש לאחריה עד
 שיגרר רגלה ונמאל שביטל וכתמקנה אח"כ נמאל כותב
 שלא כסדרן ואלו חקוקה אח"כ יוכל למחול מקומו ע"י קיד) שיענה
 ק"ה האות שלפניה ושלאחריה שאין בזה משום שינוי האות משא"כ
 כשהאיות שאלפסר להמשיכן קן לפני האות היתרה אזי אפשר להמשיכן
 הרבה מבלי שיגרר מהם כלום . אף יש להספק (קטו) במאות הראשון
 שדינו להיות חסר וכמה מלא ומחוק אח"כ הוי"ו אם מושל ארביט
 הדי"ק למעלה אח"כ או דילמא כל עוד שאינו מאריך האות למעלה נחשב
 כפי התיבות אע"פ שכתבה מלמטה וכן קתן שמספיק להיות חסר וכן
 שאל"ל אם כתבו מלא ביו"ד בין דל"ח לל"ף ככל אלו יש להספק אם
 יש להם חקוקן בהאריך האות שלפניה למטה ומ"מ כל שגדלה כ"י היתרה
 פסולה אלל אם בתחלת הכתיבה ממשך (קטו) רגל ההמחין של הנו"י
 והל"י וכותב האות הסמוך לתורה כגון פני או אר"י כשר כיון
 דכתיבה אחת נכתבו ומ"מ לכתחלה אין נכון לעשות כן להבליע אות
 בתוך אות י' יש מהמחירין כזה : (קיג) הגדר . הגדר ימחק כשגררו
 שגמתיש והחוקן המנוחן מיקרי כשמתקן בעדיו לא ומש"כ ולא ימוחק ע"ש
 עונה קמ"ל ועיין בפמ"ג שכתב דאם ישאר שום רושם דיו אפי' בדיעבד
 יש חשש בזה ואפילו תיבה בעלמא דלא חזרה חסור לכתוב על מקום
 זה : (קיד) כל אות וכו' . סעיף א' יבואר בו דין שלא כסדרן וענינו
 חזקין ואכלול בהצרה בדין זה כי ב' פרטים [ח] אם יש קלקול
 וליזה אות בין שנעשה זה בעת הכתיבה או שנעשה לאחר הכתיבה
 [פמ"ג בפתיחה] אם כן' לעין כל שאין צורחו עליו כגון יו"ד שחבר לו
 דל"ה הימני או שין' שחבר לו יו"ד אחד וכל כי הוי גונא שהער צאות חיות

שהיה רגל הה"א או רגל הקי"ף (קיו) נוגעים או שהיתה * אות אחת חלוקה לשתי אותיות כגון (קיה) צד"י שכתב (לט) יו"ד גו"ן או שש"ן שכתבה (קט) עי"ן יו"ד (קכ) או ה"ת שני זייגין ואחר שכתב לפניו חור והקבם הוי שלא כסדרן ופסולין אבל להפריד האותיות הרבוקות אחר שכתב לפניהם שפיר דמי כדיון ש אות צורתה עליה כשפירדה מחבורתה לא הוי ככותב והוא הדין שאם לא הוי מקצת (קכ) יוד"ן שכל האלפין והשינין והעינין ורגלי התוין נוגעין בגוף האות (קכב) ותנינן דלא חכים ולא ט"ש

באר היטב

(צט) יו"ד מו"ן. וה"ה אם לא עשה רגל הימין של יו"ד אבל אם לא עשה לה רגל שמאל יכול לתקנם דשט יו"ד עליה. צ"י מ"א :

משנה ברורה

וה"ה כל הוי דכתב רמ"א בזה"ה סוף סי' ה' הגל': (קיו) נוגשים.
אפילו (ק) נגיעה דקה בחוט השערה: (קרוח) לז"י שכתב. סי'
(הח) שהלך הוי"ד ומתנו"ג ז"ל עד מנחה כשי אוחזיו וכן בכל חזק'
זכן אפילו אם אירע דתניוק קראו כלכלתו אין יכול לתקנו אח"כ. שכיין
שעיניו רוחו שם לכן נזרת אוחזיו אחרות אם י"ל כשמתקדם א"י הרי
זה כתיבה מחדש ושלא כסדרן. וה"ה אפילו אם אין להם נזרת אוחזית
אחרות רק שגראה לעין הכל שאין לה עיקר נזרתה (קב) כגון וי"ד
שלא עשה לה רגל לעיניו או אל"ף ששחרר לה הוי"ד העליון וכל כ"ג
אין יכול לתקן אח"כ אבל אם לא עשה לה הוי"ד רגל שמאלי או דלז
ישראל כך תפוס דלעיוניו וכל רגלו לפי דעת רוב הפוסקים דלדקמן
בסי' ל"ו מ"מ כיון דיש לה עיקר נזרתה דאפילו בלא עווק שם וי"ד
עליה לכן יכול לתקנה ואין בזה משום שלא כסדרן: (קיש) עי' וי"ד.
וה"ה מ"ם (קנ) פתחה שכתבו משה כללי מסיבת שבעיה: (קנ) או
ז"ה שני ויניין"ן. אפילו אם עשה הושרא על גביו רק שאין נוגשים
זה לזה תלמי (קד) ויזכר להדיא פרידתן ה"ז הפסודה עיקר נזרתה
שגראה כשי ויניין"ן: (קבא) ויד"ן שעל האלפ"ן. וה"ה אם היה
הפסק בזיוה אות בלגנעו [מנ"ג בל"א בפני"ן]: (קבב) ומינוק וכו'.
פי' אפילו אם פרידתן ניכר להדיא [היינו תורה] כשראה אותן יכול
לתקן הדריא אל הפסד עדיין האות עיקר נזרתה מדקראה התינוק
לאות [כן כתב הגרע"א בחידושו ודלא כפמ"ג שמחמיר בזה ועיין בזה"ל]

ביאור הלכה

[illegible][illegible]

שער הציון

(ק) כִּי־לֹא בַסֶּק זָרִים : קָהָל) עֵינֵי בְנֵי־ל : סִכּוֹ) מִ"ה : הֶגֶל) ה"ר : קֹדֶד) בִּיאָרְנוּ בְּכִסֵּל :

2 (5)

ב באר הגולה

שערי תשובה

דברי המג"א בזה : [יט]

ביאור הלכה

דיותר מסתבר לו להת

[illegible]

באי קור

四

(2)

שערי תשובה

באר היטב

ביאור הלכה

[illegible]

שער הציח

(א) ב"ח : קמד) ביאור הגר"ח : קמח) מוכח מהפסיקה דלא מחלק בזה דענין דיעבד : קמז) אחרונים : קמח) מ"ח : קמח) פ"ח
 (ב) ב"ח : קמד) ביאור הגר"ח : קמח) מוכח מהפסיקה דלא מחלק בזה דענין דיעבד : קמז) אחרונים : קמח) מ"ח : קמח) פ"ח
 (ג) ב"ח : קמד) ביאור הגר"ח : קמח) מוכח מהפסיקה דלא מחלק בזה דענין דיעבד : קמז) אחרונים : קמח) מ"ח : קמח) פ"ח

הלכות תפילין סימן לב

שחורא ודורא אם שמוע שיעשנה סתומה (קנו) ואם שינוה (כז) [כא] פסול: (קנה) (ויש מכשירים (קנט) ככולס פתוחות) מהר"ם פלדו"ה סי' פ"ו בשם אורחות חיים וז"ל בשם העיטות (קס) ובמדינות אלו (קבא) מרגיש אף פרשה ויהי אם שמוע בראש העיטת כשאר הפרשות "ולכן נהגו שפרשות (נג) [כז] קדש לי ודורא בי יביאך

באר היטב

כ"ז אם כתב הלכות בלא וי"ד מורה להלכות היו"ד מזהר שאלה הנהגות עולמו ח"כ כ"ש אם ילא נעשה לשם חזון לשיטת דבריו והנהגות מהור"ד יתכן אב"ד דק"ק פוזנא הורה למחוק בספר הורה כל השו"ת העליונות ולמחוק אותם שיהיו שוות עם השם מזהר דלפטר להקומו לא מיקרי דיעבד אבל אם יש שם בשיטות העליונות שסבור למחוק כשר דיעבד עכ"ל המגן אברהם. וזה"ש נתי בפילין דלכור למחוק משום דהוי שלא כסדרן כשר דיעבד. והמחבר הלכה בזה שם שניה גדולה כמה שכתב ואלו הנהגות היו שם שלא כסדרן עיין שם סי' מ"א. ועיין בב"י סימן קנ"ו שם שהביא תשובת הרמב"ם וכתב בה בלשון הזה על סדר הורה שכתב אב"ד דק"ק פוזנא חזק הויכח וקצתו חזק ונעסר משום אלא להחליף אותה היריעה ולגומא ואחר הוזהר וקדשו בה בציבור לכתוב עכ"ל מראה דס"ל להרמב"ם דפסול אפילו דיעבד. והמחבר יד אהרן האריך והעלה דלענין מעשה חזן ולאו ורפוא דידים. ועיין בתשובת גינת ורדים חלק אורח חיים כולל ב' סימן כ"ט. ובספר משנה למלך בפ"ה מהלכות תפילין: (כז) פסול. עיין סי' מ"א מה שתייבד דעת הרמב"ם מפרק הקומץ והיה דלפלו דיעבד כשי כחומה. ודבריו הנה קצת מוגזגזים אבל חזק ד' ריו הוא דלמא הכי דלון מורידן הא מורידן עושין קלי חתפילין אלא דלוי דכחפילין מני פסול בפתוחות. ואינו נראה לפע"ד דלס כן בלידך תיבן נתי יומא הכי דמקשה בסמוך הא מורידן עושין ואלו כשי שירטוט ולי לפי דעתו זה ק"ל הלא הרמב"ם פסק בפ"י דס"ה כשי שירטוט ואם כן יומא נתי שטמא דלון מורידן קלי אס"ה אלא דלוי דל"ל דלס ס"ל להלכות דלוי הכי ככר דל"ק למה ליה למיתי כלל תפילין ח"כ יל הכא נתי דלוי קלי חתפילין לחודים דל"ל למיתי כלל ס"ה וכן הוא הוכחה הלימא משיע. וזהו יתורן רש"י שם במ"ה בזה הכא כחומה. בספר הורה פסק פתוחות במוזק בו למה נקט כחומה בזה"ל ולא נקט תפילין אלא דלוי דכחפילין יל דכחפילין ביד דיעבד ולא קריא חתפילין רק הקושיא הוא מ"ה למה נקט. יד בירטוט יתב רש"י ובתפילין לא כשי שירטוט נקט מני רש"י תפילין תהו להורה דקושיא הוא למה נקט תפילין ודוק: (נג) קדש. אבאר לשון מקור המלכות לריון והביר כשר וזכרו שרדק לעשות ג' פרשות דהיו קדש ויהי כי יביאך שמוע פתוחה. והפרשה ד' שהיא ויהי ח"ס סתומה. רק שם מחלוקת

משנה ברורה

(קנה) פרשה ראשונה מ"ה כיון שהיא מתחילה בראש שיטה ואין כתוב לפניה כלום היא נקראת פתוחה דלון כתב אחר סתומה: (קנ"ב) ואם שיה. בין שששה מסתומה פתוחה או מפתוחה סתומה: (קנ"ג) ויש מכשירים. ר"ל ק"י) דיעבד ופעם שוף שבתורה פ' ויהי אם שמוע היא סתומה מ"ה כיון שבתורה היא סתומה כלל לפרשה שמוע אין זה נחשב שינוי מה שהורה שיהיה לפרשה שמוע הוא פתוח ולא סתום כמו

שסתום הרינו שלפניה בבורה כיון שגם בבורה יש בינה לפרשה שמוע שבתורה ריחא הרבה פתוח קני) וכן הסכימו האחרונים: (קנט) ככולס פתוחות. וליסיר אף עשה חיוז פרשה מהשלש פרשות החומה לכו"פ פסק (קנה) האחרונים עוד קנט) כדבר דדוקא אם עשה לפרשה ויהי ח"ה פרשה פתוחה כשר לדעה זו אבל אם אין לפניה ריחא כלל בינה לפרשה שמוע לא בדרך שלם ולא בדרך של פרשה שמוע דהיינו שהחזיר אותה בראש שיטה העליונה שדך ולא הורה ריחא כלל לפניה בבורה שיהיה ולא בסוף שיטה של פ' שמוע או בסתם ריחא ואין זו כשיעור ריחא שכן פרשה לפרשה דהיינו כדי לכתוב ט' אותיות ה"ז נחשב שינוי גמור ממה שהיה כתובה בתורה ופסול לכו"פ אפילו בפרשה זו. ובסוף פרשה ויהי ח"ה אין צריך להניח שם סתום מכשירים אלא סתום הזה הוא שלא כהוגן מ"ה העתיקו הרמ"א דכיון שהעיקר הוא שדיעבד כשר מלא לעשות אותה סתומה גם לויס להחזיק בהנהגה הזו כדי שלא להוציא לשון על הראשונים וב"ה הא"ה בשם הל"ה אבל מוצרי הגבש בכל ענין ווא"ל לעשותה סתומה לר"ה יש להחזיק בהנהגה הזו כדי שלא להוציא לשון על הראשונים וב"ה הא"ה בשם הל"ה אבל מוצרי הגבש ובכ"ה שמוע שיותר טוב לעשות כמה שכתב בשו"ע: (קסא) מזהים אף וכו'. וכן קס) בתפילין של ר"ה יעשה ג"כ כולס פתוחות וקף שטורב

ויהי

באר היטב

(קנ"ג) כ"י: (קנ"ד) פגרי"ם: (קנ"ה) הגר"א ושו"ת יעקב וז"ל דלס כ"י: (קנ"ו) לכו"ס ומ"ה ורע"א והגרי"ו: (קנ"ז) לכו"ס ומ"ה ורע"א: (קנ"ח) ח"ה ורע"א:

מ"ה כשי"י ואין להקל דזה כי אם בשעת הדק: [כא] פסול. עכ"ה ועיין ביד אפרים ובש"ס ביד אפרים חלק א"ח כיון ב' בניהור דברי רש"י בזה ועיין במ"ה ס"ק מ"ה שמו"ס ובדיעבד אם עשה סתומה כשר הוא ט"ו וז"ל אם עשה פתוחה וכמ"ה ביד אפרים ש"ל קודם שייך קודם חיות וכתב הכ"ה והוא נמשך לחיות דלפי שסתומה יש מחלוקת לכן נהגו בפתוחה ואם עשה פתוחה דיעבד כשר אף להרמב"ם כמ"ה בתשובת אב"ד מהר"ם מפלדו"ה וכן הוא בלשון בד"מ ס"ק י"ד בשם מהר"ם ד"ל מ"ה הרמב"ם ואם שיה פסול אס"ה קלי ונ"ע ואם ירלו לעשות סתומה גם כן נפלו בפתוחה דכחומה ולכן נהגו בפתוחה ואם על כ"פ דיעבד כשר ועיין ב"י שם שכתב שם דברי מהר"ם מפלדו"ה והוכיח בד"מ ועיין בפ"ה שמוע על דברי מהר"ם בזה דמאי קא משמע לן ועיין במה"מ שסקל שפירס כפסוטו. אבל המעיין בד"ה יראה שכוונה המג"ה כמ"ה. ועיין בגינת ורדים כולל ב' סימן ג' וסיון ד' שהלכו בזה דפרשה ויהי אם שמוע שיה עשויה פתוחה וסיון לפי מהכנס הכ"י ע"ש: [כב] קדש. עכ"ה (מ"ה) שאין לעשות כשביד זה ב' זוגות תפילין מ"ה לקמן ס"ק ס"ה) ומ"ה דב"ס פרשה ויהי א"ה עד אחר כתיבת שמוע אם כן בשעת כתיבת שמוע ויכר חוקך שאין בפתילין של בריה של פרשה שמוע כלל ויתחיל מראש שמוע כיון שצריך להיות חלק של בריה של פרשה כולס פתוחות וקף שכתב שמוע אחר ויהי ח"ה) מ"ה יטע כשיעור ט' אותיות אחר על הארץ. ועיין בשו"ת רש"י. והתשובה מהר"ם שיה הוא בשמ"ה חלה ליושע ונדפס בתשובתו סימן א'. וכתב בשו"ת ח"ה סימן ל"ט דלפי מנהג האשכנזים עכשיו שכתובין ג"פ ראשונות שיהיו פתוחות לכו"פ והביעיות פתוחה לראש"ל לכתב שמוע זה שהתפילין שגדלו וס"ה שגלו לקרות כהני אהרן דדוקא בראשונות כיון קדש ויהי כי יביאך שם פתוחות שיהי רק ששם משא"כ בשמוע ויהי ח"ה שיהיו פתוחות. וגם דהאידרא כל ס"ה שגלו הם עשויה פתוחות וסתומות ע"ש דעת הרמב"ם ע"ש ודבריו שם תשובה מ"ה ולי בעית למיחש לסכנת מהר"ם דילולא מה לי כתובה ע"ד הרמב"ם או הרא"ה לדברי כולס התפילין חוקך ס"ה ס"ה סתומה ונפרשה פתוחה ע"ש. וזה תומא דשגלמא לפי מהני מדיות אלו שכתב הרמ"א ששמוע גם הרביעית פתוחה אליה"ל דכ"ע שפיר משא"כ לפי מ"ה שם מנהג האשכנזים שהרביעית פתוחה לראש"ל ווא"ל זה מהנהג שכתב הכ"י שמתפילין בראש שיטה ויהי סתומה להרמב"ם. ורע"א דלראש"ל פתוחה היא כשי"י עבדין הכי. וא"כ הגולה לס"ה שכתובה ע"ד הרא"ה אין חשש כלל שהפתוחה שיהיה ח"ה היא סתומה להרמב"ם ולהרמב"ם הוא שמוע עם הפ' שס"ה. גם תמחי על מ"ה שם ומכיון האחרונים דעמם משום שלא אפשר לעשות סתומה לכו"פ לכן בחרו לעשותה פתוחה בו והעניין יראה שהנהגה א"כ כ"כ מהנהג שכתב רמ"א שמתפילין דסיון שמתפילין ויהי ח"ה מראש

ביאור הלכה

מ"ה בשם האחרונים לענין ח"ה של ראש ווא"כ לפי דבריהם אפילו אם התחיל ראש כל פרשה בלשון שיטה כשר אף דעלמא היא סתומה להרמב"ם אבל לפי דברי הפמ"ג ב"ה א"ה ח"ה מ"ה ע"ש אב"ד דים להתמיר בזה אפילו דיעבד דלמא פ"ו בלוחות קלף גופא ויכר שיהי סתומה ומה לנו לקלף פרשה הקודמת לה אף אם לא היתה חלק ט' אותיות בסוף כל פרשה בש"ס ל"פ דים להקל בזה כסתומה שארי והרמב"ם אף גרס בזה מהקפץ הפמ"ג שם ומשעם דכיון דכל פרשה א"ה

א"י ז"ל ויהי ח"ה אחר שמוע.

נב

שיערי תשובה

באר היטב

בזורת פתוחה וסתומה. דל'הרצ"ט מבוחר ב"ד סימן רע"ה דכל שיש
הלך בשיטה ומתחיל לכתוב באמצע שיטה. וכן כותב ומניח בסוף
שיטה חלק ומתחיל הפרשה שאחריה בראש שיטה שניה וזו פתוחה.
ושמור החלק הוא כדי שיוכל לכתוב ט' אותיות. וסתומה שיהיה כל
מניחה חלק באמצע שיטה כשישור הג"ל ויתחיל לכתוב בסוף השיטה
ההיא ענמה. וז"ל אם כיום הם' בסוף שיטה יניח שיטה א' חלק
ויתחיל בשיטת שליטת. והרמב"ם כתב בזה"ל פרשה פתוחה יש לה ש'
אורות א' גמר באמצע השיטה מניח שאר השיטה פנוי כשישור הג"ל
ומתחיל הפרשה שהיא פתוחה מתחלת השיטה הבניה (וזה כמו להרצ"ט)
ואם לא שאר כשישור פנוי או גמר בסוף השיטה יניח שיטה שאחריה
פנוי ומתחיל הפתוחה מתחלת שיטה ג' (וזהו להרצ"ט סתומה). פרשה
סתומה יש לה ש' אורות. א' גמר באמצע מניח ריח כשישור ומתחיל
בסוף שיטה ענמה תיבה אחת (וזהו כמו להרצ"ט). ואם לא שאר
כשישור ט' אותיות ולכתוב תיבה א' בסוף יניח הכל פנוי ויניח משט
ריח מוראש שיטה ויתחיל לכתוב הפרשה סתומה ומאמצע שיטה
ג' (אפשר גם להרצ"ט כן). ואם גמר בסוף השיטה מניח פתוחה
בשיטה הבניה ומתחיל לכתוב מאמצע השיטה וזו הם' סתומה (וזהו
להרצ"ט פתוחה) מאמצע אומר ש' פתוחה תחילתה בתחילת השיטה
לעולם וסתומה תחלתה מאמצע שיטה לעולם עכ"ל. וכבה ד"ל ה"א
ע"ש בתפילין שיהיו ידי כולם א' לעשות הג"ל פתוחה דהיינו שישאר
בתחילתן שיעור ויתחיל הם' באמצע שיטה כל יא' ידי הרמב"ם דס"ל
ומתחיל באמצע שיטה מיקרי סתומה. ואם ישאר חלק בסוף כל פ' ח"ב
היו אף האחרונה פתוחה דהא כל שיש חלק בסוף הפרשה עושה אף
הפרשה שלאחריו פתוחה ע"כ כן מבינים בזה"ל שפוסקים להרמב"ם
שעושים בדרך זה. ב' פרישות ראשונות ומתחילות מראש הדף ומסיימין
בסוף הדף באמצע שיטה ופ' ג' שיהיו שמע מתחלת בראש הדף
ומסיימין בסופה ופרשה ד' מתחלת מאמצע שיטה. ומאל' ב' פרישות
ראשונות לדעת הרמב"ם פתוחה כהי' הראשונה ח"ט שגין חלק לפניה
מיקרי פתוחה כמו בראשית דהיי' פתוחה לדעת הרמב"ם. וב'

ביאור הלכה

ויהי א"ש אחר שמע דלמקן בסיומן ל"ד במ"ג סק"ג ויהי כשיעור ט'
 תוהיות אחר על הארץ ובסוכות פרשת שמע מהחיל בהחלת העמוד
 בראש השבוע: (קסב) תוהיות בראש וכו'. דרוש עובד האוהה
 לכהמיר לכו"ע כשהמיר חלק דמי ט' תוהיות בסוף שנים הסתחכות
 העמוד הקודם ואלא לא התחיל בראש תוהיות אלף הייה מעט ריות
 (קסא) אפילו פחות מט' תוהיות הרי פרשה זו נקראת פתומה להרמב"ם
 ובסוכה אפילו דיע"ד ועמ"ד (אות כ"ו) כחכ' דלפי' אל לא המייר
 לפנים בראש קדש וכו' ויהי כ"ו הו' שמע רק אוח אחת זו שנים ג"ב
 י"ל דפסול וז"ע בזה ובספר מאמר מדרשי משמע דלין להחמיר בזה
 בדיעבד ועכ"פ להחלה יש ליחס בזה מאוד ואלא שהמיר כשיעור
 ביניה חזר נ"ל דיש להחמיר אפילו בדיעבד דהרי כשיעור זה בודאי
 יש כשהם תוהיות קטנות ויותר כמו שכתב המהר"ם וזה לדעת הכ"ז
 המפרש מידות לכו"ע להקרא פתומה אפילו לא היה הכיוון שלמלה
 ולמטה רק כשיעור ט' תוהיות קטנות ע"י יצחק וזמן ככתב המה"ז הרי
 דמה ככתב הרמב"ם וייתה מעט ריות וכו' הוא שאלו קטן מחד' ע"כ
 היה כוונה שהחיל הפרשה חילוח אחת לפנים שלח במקום ששיט
 בהם ומהרש"ם דלכתחילה צריך להטות ב' טיבות אשר קסב ע"כ

73

5

(2)

הלכות תפילין סימן לב

ב שנת כ"ט ג טס הם פתורות בין להרמב"ם בין להרא"ש ופרשה אחרונה היא (קסד) סתומה * לרעת הרמב"ם ז
ל"ן (קסה) * בעור הבתים צריך להיות * מעור בהמה חיה ועוף (קסו) * שהורים יאפילו מנבילה
ס"ח

באר המב

פרשיות שאחרי הראשונה נעשו פתורות מכה שיעור החלק שלפניהם
דהיינו החלק מ' כלפניה בסופה עושה פ' שאחריה פתורה והיא
מתחלת בראש סיטה וזהו בין לרמב"ם בין להרא"ש רק מה שמחליטין
פרשה ה' כלפניה סיטה מיקרי פתורה לדעת הרא"ש ואין בעיני פתורה
כלל להרמב"ם הוי זה סתומה ובה יבואר לך דברי המחבר. וכח
ט"ז דין לפניו דרך אחרת שנעשה לזאת ידי הרמב"ם והרא"ש ונקדים
תהלה בזה דכח הרמב"ם בצורה ב' דסתומה דהם לא נשאר מן הסיטה
כדי להניח ריוח כשיעור ולכתוב בסוף שיהיה תיבה אחת ויהי הכל פניו
ויטה מנע ריוח מראש סיטה שניה וכו' וזה כדבתי דלפני דג'
להרא"ש כן ע"כ ה"ל הראשונה לעשה בדרך זה דפרשה א' וכן
יתחיל בנאש הדף וישייר בסוף חלק כדי ט' אותיות רק פרשה ג'
יתחיל ג"כ בראש דף וישייר פחות מ' אותיות והפרשה ד' יעשה ג"כ

ביאור הלכה

דלא נכון לעשות כן דזה מורה קצת על פרשה שלאחריה שחסיס פתורה לכל
דיעבד אפילו אם היתה בה חלק כדי ט' אשר א"ש לא נתבטל שם סתומה
מפרשה והיה ח"ס כיון שלא התחילה בראש סיטה דכלל הדבר להרמב"ם דנקטין
כוותיה העיקר לבלעם דסתומה הוי כל שמתחלת מחלף סיטה כן כדבתי דכסר
מאמר מרדכי וראוי להורות וכן מוכח ב"ד ב"ד סימן ע"ח במש"כ בשם ה"ר
אשכנזי וכן בביאור הגר"א כחן. ודע דבזה דליירין השתא שיעור בסוף שמה
כדי ט' אותיות דמה רוב האחרונים וכמעט כולם [אפילו אותם החולקים על ה"ט'
וה"ל דלא מטי לירוק] שאפילו אם לא היתה ריוח בתחת ויהי ח"ס כדי ט'
אותיות א"ש מקרי סתומה לדעת הרמב"ם : * לרעת הרמב"ם. עיין במ"ב
במה שכתבנו בשם ה"ט' בזה והגר"א כחן לתתלה ישימנע מלעשות ענין ה"ט'
וכן הטעם דמהרש"ם פוסקין מוכח דלא כלל הכרח לירוק [ויר' מדתכח
שלין תקנה לעשות סתומה לד' וגם מה שפסקה ה"ר בלכות מנחה ב"ר רפ"ח
על ה' הראשונה וסבור שם לכל א"ל ויהי ראיה מהרא"ש והטור לט' וע"כ
דכוותיה מהאחרונים שבסימן זה שלא מלאו ענה לעשות כד"ל] וא"כ אין כאן פתורה
ולא סתומה ופסולה ומוטב לעשות כעל ש"ס שיהיה ע"כ כשר דיעבד בודאי
וכן כספר חמדר מרדכי מתקן בדיו של ה"ט' מטעם דמהפך שם אם מהני
ירוק. ומ"ל בודאי אין למנוע הכוונה כה"ל כי יש ראיה לדיו מהרא"ש והטור
כמו שכתב הגר"א וכן הגאון רמ"ע מפלנו כ"כ והבא דהידוע רע"א ואולי
האחרונים כמו שכתבנו במ"ב. והנה כ"ז ש"כ בהש"ע הוא לענין תפילין דרש"י ולענין
תפילין של ר"ת בענין פתורות וסתומות לדלידיה פרשה ד' הוא קודם ל' ג' ג"כ
יתבאר בזה מלאו ה' אופנים דהיינו א' שיעור מלאו פתורות וכמ"ש במ"ב א"ל
קס"א וכמו שכתבנו ובה מדינתו לענין תפילין דרש"י וכמו שכתב בה"א והמהר"ם
במהרש"ם יעשה כן פרשת קדש והיה כי יבואר מתחיל בראש סיטה ובסוף קדש י'י
מיתוס חלק ט' אותיות ובסוף קדש כי יבואר חן מיתוס חלק ואם מיתוס הוא
פחות מ' אותיות ואח"כ מתחיל פרשת שמה בקצה חלק דהוא בעמוד הרביעי
דכא בעיני כסדרן וכשנכתבה הוא מתחילה בראש סיטה ואח"כ חוזר לעמוד א'
לכתוב פרשת ויהי ח"ס ומתחילה כלפניה סיטה עליונה שמינה לפניה חלק ט'
אותיות ובסופה משייר חלק כדי ט' אותיות כדי שפרשה שמה שאחריה תהיה
פתורה ע"י מלא שפרשת קדש ליופרת והיה כי יבואר ופרשה שמה הם פתורות
בין להרמב"ם ובין להרא"ש ופרשה ויהי ח"ס הוא סתומה לדעת הרמב"ם והגר"א
ט"ז ג"כ הכל ע"ל רק לדלידיה ושייר בסוף ויהי כי יבואר פחות מ' אותיות
קטנות שיע"ל תקרא פרשה ויהי אם שמונה סתומה לר"ע : * עור הבתים. עיין במ"ב במש"כ וה"ל עור התפילין וכו' ע"כ הסופרים שמינים בין בניה לתיחורא
עורות ויש ח"ס מחלפות וימנו וממנוגלים קדושים ידעו כי עבירה ביה וזהו דכח הפמ"ג לקמן בסוף מ"ז דמה דהעיר רמ"א לרש"י כשר הוא למנוח ולא
לשיעורא כיון דהירוק אינו מעכב ממילא אין קפידא במה מדבק וא"כ בלאורם ה"ל בעינינו לא דמי לעור התפילין והמנהגתו דהיון הוא מלא דיון ע"כ בעיני
שיח' סתומים ש"כ בזה וכו'. ועיין בד"מ שכתב דלון עושין מעור הדג משום דליבטיא דלא איפשרא בשבת ק"ח ולכתוב ישי לעיין
דהלך הרמב"ם ככה הטעם שאין כותבין על עור הדג מפני שאין הוהבא פוסקת בעיבורה משמע מזה דשאר עור פוסק הוהבא על ידי הצינור וא"כ הרמב"ם
פוסק דעור הבית מותר על עור שאינו מעובד ויהי מותר אפילו על עור דג ויש לדחות : * שהורים. עיין במ"ב ע"כ אם נהוה לו איזה כפך בעור הבית
אם הוא טבור יש להחמיר דספיקא דלוייתא הוא ואפילו בלזוועת י"ס להתחיר פמ"ג בס"כ כ"ז ומשמע שחור ממה שכתב בתיחורא להלכות תפילין בענין זה ע"ל.
גם וזה שכתב שם בתיחורא דעור הבית ש"ל שצריך להיות מעור טבורה הוא מדרבנן בעלמא גם זה אינו לע"ל דלפ"ל כו"ל להגמלא לתקן דקלי ל"ל דלון כו

משנה ברורה

בין תיבה לתיבה צריך להיות מלא אות קטנה (קסג) ודיעבד יש להקל
בשמינה רק כמלא ט' אותיות קטנות [דהיינו ויד"ל] וכשנעשות הש"ס
כחן וכח העמ"ג דמשערין הריוח של ה' אותיות בשי אותו הכתב וכל
השיעור הזה הוא (קסד) בין לפתורה או לסתומה : (קסד) סתומה
לדעת הרמב"ם. ואף לדעת הרא"ש היא פתוחה מ"ל הו עושין כך
כי ח"ל לעשות בתפילין לזרע סתומה ויהי ח"ס ומהתחילה שיהיה כי ידעו להניח
שאלו מוהיין לעשות בס"ח אותיות שחסיס הפרשה שלפניהם כלפניה סיטה
ומפסיק כדי ט' אותיות ואח"כ מתחיל הפרשה. ואחריה ג"כ בזה
השיטה והיא נקראת סתומה אליבא דכ"ע דסתומה מלפניה ומלאההיה
וא"ל לעשותה פה בתפילין דכל פרשה הוא בעמוד אחר וכן אם ידעו להניח
שיטה אחת חלק בתחת פרשת ויהי ח"ס ומהתחילה בראש סיטה שניה
זה ג"כ איננה סתומה לכו"ע דהיא רק להרא"ש יאל להרמב"ם ללדידיה
הוא פתורה ובין שאל"ה לעשותה סתומה לד"ה והנה כהרמב"ם לפי שכן
עיקר חף בס"ח ח"ל לעשות לד"ה כמ"ש ב"ד סימן ער"א. ובמ"א
המנול עלה לעשותה סתומה שאלה אליבא דכ"ע דהיינו שפרשה א"כ
יעשה הכל כמו שכתבנו שאל"ה רק שפרשה שמה בסופה ויהי ריוח פחות
מכדי ט' אותיות (קסה) קטנות וכן יהי ריוח פחות מ' אותיות קטנות
בתחת פרשה ויהי ח"ס דע"ל שאין לה ט' אותיות במקום אחד כ"ל
ע"ל מיהיה היא נקראת סתומה לכו"ע וא"כ בתבנות הרמ"ע מפלנו
ובביאור הגר"א וכן משמע מפמ"ג שגם הוא נהג לעשות כן. ודע דדיעבד
אפילו אם שיר ריוח כמ' אותיות גדולות מכל דג ג"כ כשר להרמב"ם
הוא סתומה ולהרא"ש היא פתורה וכדבתי דלעיל בס"ל ק"ל' בשם
האחרונים דהסכימו להלכה כהם משכירין ה"ל ויש מהגדולים שנהגו לעשות
כן לכתחילה והנהגו בהם ופסוקים ועיין בזה"ל : (קסה) עור הבתים.
וה"ל (קסו) עור התפילין והמנהגתו כיון שמוחבר ותפור בהבית :
(קסו) שהורים. דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך

שער הצינור

(יג) 8 (כו) ח"ה והגר"א ופמ"ג (קד) הגר"א ושא"ל (קכה) פמ"ג : (קסו) מרדכי בזה"ל הלכות תפילין :
פ"ן

הלכות תפילין סימן לב

נג באר הגולה

או מרפה שיהם יורשאי לעשות (נד) (קסו) מקלף או מעור (נה) (קכח) שליל : הגה וכן הרצועות יכול ד עור בשם ספר
(קכט) לעשותן מקלף ועור שליל (מרכי דף 75) הצייר שיהיה (קע) * מעובר לשמו (קעא) * היבא התקומה ה שם
(נו) [נד] דאפשר : רח * יעשה י' בתים (כו) [קעב) * מעור אחד לשל ראש ומ"א ויה"א
בכלות ס"ח מנחין עיבוד לשמה והרמב"ם לא מנחין ו מנחת ל"ד

באר היטב

והנהגות רחוקות ופרשה ד' הוא קודם לפרשה ג'. הנה זהו פשוט.
להרצ ב"ה פרשת קדש ויהי כי יביאך מההולך בראש שנים ובסוף
קדש כי מיוחדים חלק מ' אחריות ובסוף יהיה כי יביאך חין מיוחדים חלק
ואם מיוחדים הוא פחות מדי' אחריות. ופרשת יהיה אם שמוע מתחיל
אם שמוע מניה חלק מדי' מ' אחריות. ופרשת שמוע מתחיל בראש
פתוחות בין להרמב"ם בין להר"ק ופרשת יהיה אם שמוע היא סתומה
מתחילין בראש שנים. ובסוף קדש כי מיוחדים חלק מדי' מ' אחריות.
אם שמוע ביה ריח בראש פחות משיעור מ' אחריות ובסוף מניה
אם זה ל"ג לפי מה שכתב הה"א בסיומן ג' ח"כ ב' והמ"א זר
אם שמוע ויכתוב פרשת שמוע בראש הקלף והח"ב פרשת יהיה אם
פחות ממ' אחריות להרצ ב' או לא מניה חלק כלל להרצ ב' והח"ב
סתומה אבל להרמב"ם סתומה ועיין בצורה ב' להרמב"ם לפתוחות
ויקרא ואם ונפתח פתוחה וזהו ממני כמזל קדש ב"ד סימן קצ"ה סוף א'
(נד) מקלף. ונפתח פתוחה יהיה חלקה בראש פתוחה ב' ח"כ בסיון זר
ואם אין לו חלק אחר יומם בראש ברכה ב' והמ"א ע"כ דבראש הוא הכר

שער תשובה

זכר"י : [דף] דאָפּטער . ער"ש וועיין זומאָסט משה כ"ח . פּרשת לויש' שיעור
הרמב"ם ע"ס : [פה] מעורר א' . ער"ש וועיין זומאָסט בות אפרים חלק א"ח סימן
ו' וסי' ב' אס עשה מעורר א' מחזיק ממדויי אחר שמקבלים אותו ופרשת חולים
באמאָסט שיעור עילווה ומניח לפניה חלק ס' ארומות . ובסוף פרשת והיה
שיעור . מואָל פּרשת קדש יו ופרשת והיה כי יביאוך ופרשת שמוע
עת הרמב"ם . ולהרש' ע"ז פּרשת קדש יו ופרשת והיה כי יביאוך
ובסוף והיה כי יביאוך מניחם חלק פחות מע' ארומות ופרשת והיה
ק שיעור ס' ארומות . והפרשה פחות מתחיל בראש שיעור ק"א . והיה
לחובבן כסדרן כמ"ס סימן ל"ב ס"א לכן ארזי שיעור חלק פרשת והיה
שמוע באמאָסט ע"ס א"ב כשמניח בסוף פּרשת והיה כי יביאוך חלק
חיל לכתוב פּרשת שמוע בקצה הקוף בראש שיעור וזהו להרשב"א
ולאחר עיין ארומות . לאלו כלוב היא לאלתר שבו ארומות אס שמוע למעלה
הג"ה וועיין הרמב"ם מפאָלו סימן ל"ז וועיין ל"ז ופאָטצובת בראש ס' א"ה :
שמועבדין חלק הטרומות . מ"א : (זה) שליל . והוא מן המוצא : (זו) דאָפּטער .
ס' לסמוך עליו ולבדק ע"ס . ועי"ס ס' י' סק"ו מש"ס : (זו) מעורר א' .

ביאור הלכה

ש"ן ומש"כ פתג"ג בזה הוא דוחק גדול אלא נראה פשוט דס"ל להגמרא דרש"ן
 דהל"מ הוא חלוני על הפסוקים וסביו תשרין בהסמך דוקא בגדיון סטורין כ"ז
 דבהס' פסוקיהו רש"י מעורר סטור וכל תיך לזה את דרב יוסף ופס' ובעין ו כהב
 רש"י מנחות כ"ב ד"ה פסולות ע"ה ואין ו ככלל אין דת"ן א"י מעלה דגדיון
 מילתא בעלמא הוא וסחך דקמקס' גמרא והלכא כדבי ש"ן כל תפילין וכו'
 הוה יכול לתקן דא"י על ו לקמס' ע"ה ומבדילתא דמקמס' שחלף חף לזה
 דלחריץ בזה וכו' שכתבו ענין ו ככלליהם ענין בגדיון שהם דלחריץ
 והלעל"ד נכתב: כ"ז כעבוד לשמו. ועיבוד וס' בעינ' לכו מהלמ' הוא ומה
 דחריץ עיבוד הוא משום לשמה חף דכר קדושה לשמה פמ"ג בלח"ס
 כ"ב: ה"ב דלפס'. ענין בלח"ס שכתב דלח' אין לו קוף אלא יכול לבדק ע'
 דקדח' הוא לענין הסמך ענין ולבדק דגם רש"י ס' כן ע"ה. ולחלוני ח'
 מבדיל המ"ל תפילין ברכה ח' בלח"ס ח' מעבוד ודלח' לשמה חבל נח בשמיני מעבוד
 כלל דזה לא מצינו לרש"י. ויכרחי מזה ודלח' לכו מהלמ' את מקורו דרמב"ם
 מהא דעירובין כ"ז עמוד בהס' הוא כעין עור קמיע שהוא עור שאינו
 מעובד כלל וחזינו מזה דסודיון כח"ן דרשב"ג וכל כתרש"ג ע"ה א"כ מומל'
 מומה לרש"י שהוא פוסק כח"ן דרשב"ג מזה חלוני עור שאינו מעובד כלל
 דלח"ס אמרן דרמ"ה הכי כוונתו דעירובין. מ"מ לעז"ז צ"ע לעיניך דרמ"ה ח' וס'
 כמובן על המ"ל שחלק לענין ברכה ח' ספר יוסף הסמך עמו ודלח' בזה
 וס' דלח' הר"ה ח' בזה בגדיון כסותו ח' ספר יוסף דרדני הרמב"ם שחלק

משנה ברורה

ורבין (קס) דלות ש"ן שהא מרמז על שם שדי נקמט צעור התפילין הוא בכלל תורת ה'. ואין חילוק קסה) בין הס"ד או הס"י: (קסו) מקלף. ואע"פ שהוא דק ספיר מקרי עור: (קסז) שליל. דגס עור נקרא עור קסט) ואע"פ דהוא נקרא דק לעינן מומא"מ לא גרע מעור עוף: (קסח) לעשות מקלף. כר שסחריס דלרעושת סחורות הל"מ: (קע) מעובד לשמו. ואלף העיבוד היה רק דלרעושת קע) לא מהני להבחים דקדושתן המורה: (קעא) היכא דלפשר. כי הרמב"ם ס"ל קעב) דלא בעי כלל עיבוד עור הבהים דלדריכה ויהי חזק הוא ככלא מעובד לשמו היה כבר אפילו עור שאינו מעובד כלל וכו"ל דלא בעי עיבוד לשמו ורוב הפוסקים חולקים עליו ומצרי עיבוד וגם לשמה ופסק ה"ש"ע דהיכא דלפשר בעי לשמה אצל היכא דלא אפשר למאז חיפוי הבהים מעור המעובד לשמה ויותר לסמוך על דברי הרמב"ם מהנהב"ל מלכות תפילין קעג) ובסימנא אה"כ מעור המעובד לשמה יגזר יצויהם בלתי וישעה מעור המעובד לשמה והתקין ההרמיוס לא "לנ"ע עורם דבריה כל בלא דבריה ומצרי יוסף קשים לה"ח"א דיוכל לבקר ועיין בכה"ל: (קעד) מעור אחד. וחסריות עור תפורים יחד

[illegible]

שער הציון

(קסו) בבת כ"ח ע"ב : קסח) פמ"ג : קסט) ז"י : קט) פמ"ג : קעה) ט"ז וכתוספת ביאור : קעב) כ"ח :

ז שם ל"ה ותוספות * ובית אחד לשל יד: ל"ח תפילין בין ש"ר בין של יד הלכה למשה מסיני (קעג) * שיהיו מרובעות ומכ"ס פ"ג ר"ה * בתפרן ובאלכסון דהיינו (קער) שיהיו ריבוען מכון ארכו ברחבו (קצה) כדי שיהיה להם אותו אלכסון ע"אחז"ל כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונה (קעו) וצריך לרבע מקום (קעז) מושכן

באר היטב

אכל בתחית תשורת יחד לא חשיב עור א'. ובתוספות דמנחות דף ל"ב ע"א ד"ה דילמא להשלים משמע דחשיב

משנה ברורה

מלמד המ"א דחשובים כעור אחד וכ"כ בתשובת ח"ס או"ח סימן ה' שיש להקל בתפירות ואם היו רק דבוקות בדבק מחומר שם אבל בה"א משמע דה"א חס הם דבוקות בדבק וכן משמע באו"ז וכן נחשט עתה המנהג במדינותינו ומ"מ לכתחילה ראוי וכן לעשות מעור אחד ממש כי יש מחמתו וסוברין דלא מני בתחית תפירות יחד או מדבקות בדבק ועיין בה"א דע"כ לרבינו שיהיו ד' בתים פרודות זה מזה ולא יהיו מדובקין ולא כמו שפושט הסוחרים שמדבקין ע"י דבק רק שלמלה עושין סימנים כמו חריץ בעלמא דל"ע אם להשכיר אפילו בדיעבד דמח"ל אם אנו חושבין ע"י דבוק עור אחד א"כ אין לנו אלא בית אחת ובתוכו ד' מחילות דפסול ואם אין הדבק עושה עור אחד ויש כאן ד' בתים עם ד' חריות דהדיבוק כנפרד דמי א"כ התפילין נזשיהו עשו משתי עורות ופסולים ובאמת טוב הוא שאפילו העושין מעור אחד ממש יהיו תפילין פרודות דשנא הדיבוק חסור וכן התפילין של הגר"א היו פרודות ועיין בזה"ל: (קעג) שיהיו מרובעות. ואם לא עשה מרובעות מעכב בדיעבד (הרמב"ם פ"ג מהלכות תפילין ע"י) ומ"מ אם אין לו תפילין אחרים (קעג) ויחש לע"ע בלי ברכה וכשיודמן לו תפילין אחרים ויחש ועיין בזה"ל: (קער) שיהיו ריבוען. של התפירות ונ"ל פשוט לזריך להיות התפירות מרובעות (קער) בין למעלה ובין למטה ואף דלא בריחא לי לעיני דיעבד מ"מ לכתחילה בודאי יש ויזהר בזה: (קעד) כדי שיהיו וכו'. פי' בריבוע גמור (קעה) שחברו כרחצו ממש שיטרו הכמים כל השיעור שיש לו יש לו בהלכסון ב' הווששים נוסף על אותו השיעור וגם כן לר"ך שיהיה מרובע ממש אבל אם לא יהיה מרובע ממש לא יהיה בהלכסון שלו כשיעור ב' הווששים הוכחות חלל שיעור אחר. וע"כ (קעו) ימדדנו ב' קוים וידע אם הוא מרובע דהיינו חתלה ימדדו קו אחד באורך וקו אחד ברוחב שיהיו שוה אף שמה באמצע שוה ובזדדיו מתמעט לכן ימדדנו עוד בשני קוים בהלכסון שיהיו שוים ב' קוי בהלכסון ג"כ: (קעז) ולר"ך לרבע וכו'. וגם זה הוא מהלכסון למעט רוב העוסקים. וגם זה הוא קצה בריבוע גמור כמו בהתפירה ואף קעה דמרובע ממש בחלכתה בתים דהיינו שיהיה בחלכית האמנם הוא כמעט מן המעט מ"מ כל מה דאפשר לו לאדם קעט לעשות בעיניו זה בודאי חייב הוא לעשות ועיין בע"ז: (קעז) מושכן. והוא החיתורא דהיינו שיהיה המעברתא מ' לזדיו כדי שיהיה ניכר ריבוע אפילו בדיעבד וגם קפ' יש להשיגו בעיניו דהיינו כי מומחה שהסוחרים עושין בקנים גדולים קאמ' ממש דהוה לזדיו ועי"ן אין התפירות שוות בריבוע זה כגון זה ואלו. והחיתורא לריבוע להיות מרובע (קעז) בין למעלה ובין למטה (קעז) ועכ"פ בעו"ה הרבה שאין משיגיהן על תפילין שיהיו מרובעין כדין אפילו המדקדקין במלות יש שאין משיגיהן

ביאור הגכה

ב"א מרדכי ונחשבות ע"א סימן י"א מנדרים לומר דספך אם דיבוק הוא חיבור וראייתו הוא מהא דספך הרמ"א בלע"ז סימן ק"ל בהג"ה שם א"ל לגבי גס דהוא ספך גרושין ומסתמא ה"ס לשינוי. והנה כעת שרינו לאור של האור ורוע כדלעיל שדפס בוטא מנח"י וראיתי בסומן קע"ו שכתב דאם כעת תפילין כעת דפין בעור אחד ואפילו כשי עורות ודפס יחד בין ע"י תפירה או דבק כפי דפס ג"כ הלא כשם א"ל הוא ע"כ שמוקל בין גט לתפילין ואח"כ חפשי עור ומנח"י בסומן זה דר"מ שמואל הא דל"ז ונ"ל כתב בא"ל דאם כתב תפילין בשני דפין בעור אחד ואפילו כשי עורות ודפס יחד כשר ע"כ ואם בלע"ז ק"ל ס"ו הלא מייחסי הרמ"א כד"מ שלו וכן בשו"ע הא דל"ז לגבי גט דהוא ספך וע"כ דיש חילוק בין גט ובין תפילין או דפס משום חומר אמת או לא ראה הא"ל למנוח על הראיות שכתב בסומן קע"ו שם. וגם בנש"י מגילה ח' ע"ב משמע לאורא דמתי תפירה בגידיו בתפילין ומנוחה וע"כ לעיני הפרשיות דאי לעיני תפירות התפילין גופא לאחר שיתן הפרשיות כסן מלי שייך מנוחה אף אפס דחלו בלחמ מנוחה דקט' רש"י לאו בנזקא הוא אכן בריבוע"א שם במגילה מנח"י כדלעיל שכתב דמתי תפירה לשני עורות בין בתפילין ובין במנוחה ונדולי לא גרע בשינוי עשית הכתום מהפרשיות גופא דמתי כשם חיבור ודמנוחה בביאור הגר"א וע"כ אף דמתי ביו"ד סימן רפ"ח ס"ד דספסא הנהגה כדעת מהלכה דתפירה לא מתי למנוחה מ"מ מהני למנוחה מהני הכתום ע"י תפירה או דבק יש לו על מי למנוח היינו הכתום ששים לבסוף דקט' טוב וכן לעשות מעור אחד והאור דעו הגדל שבידו דר"מ הלכה בסומן זה והרמב"א במגילה וגם לפי זה תירוק הכתום שם במנוחה ויובל דגם הרמב"ם שם"ל דתפירה לא מתי לפרשיות לא המנוחה מ"מ לעשית הכתום גס הוא מודם דמה שמהלכס ע"י תפירה לא מתיבש זה שם או שלש דמנוחה [הג"ה ולע"ז] ה"ס גר"ה עוד לאחר דלא מיעשה הכתום במה שאמר עורן אחד ולא שם או שלש דמנוחה דק בלא עשה ד' כיום מד' עורות כל עור ועור כפי עממו לגמרי היינו הכתום שם חיתורא שלו לפרשיה אחת וכן לכל פרשה ופרשה דלא הוא כל בית ויתן לזכרון כפי"ה להאדם זה מיעשה לו הכתום וכות חו"ל במה שאמר עור אחד היינו שיהיו כל הכתום קבועין בעור אחד ולא יתא כל בית ויתן כיום כפי עממו וכן משמע קאמ' לי המכילתא ע"כ אבל מן הראשונה לא משמע כן דל"כ אפילו אחד חיתורא דתפירה כל בית לחיבור רק במה שקבען בחיתורא אחת ממש וזכרון אחד ולא חיתורא קולא זו בשם פוסק וחדרנו כד"ר ואשרי פוסקים לר"ך כל אחד אופן עשיתו מעור אחד ממש ששם מתיבס דל"ז מכון שחבר בגמרא עור אחד בעיניו שיהיה ממש עור אחד או עכ"פ ע"י תפירה לאידך פוסקים ע"כ בג"ה: וגם בגר"א בביאורו פ"ה דכלים כתב דמתי תפירה לעשות חיבור [ובסומן זה בביאורו משמע קאמ' שחור מטה להתמיר] ועיין בקובץ על הרמב"ם מ"ש"ב בזה במעריכה דענין דהוא מחלוקת רבנ"א ורבנן והלכה כרבנן דלא חשיב חסור ועיין ביטעות יעקב בהגהת כדו מ"ש"ב בזה גס יש להוזה דהוא כהן בחיתותין ומחלוקת בביתא והלכה כההם מהמיתין ויש לעיין בזה בכללי ההלכות ומ"מ להתחיל בודאי מי שאפשר לו טוב להחמיר לעשות מעור אחד כדי לנח ידו כל ההשגות במ"ע דאורייתא: * ובית אחד. ר"ל מעור אחד כן מומה מלכאון כר"י ע"ש: שיהיו מרובעות. עיין במ"ב והוא מהבטעות יעקב. אף לע"ז א"ל דין זה כי הוא ז"ל העתיק מהלכות דברי בע"ה והא"ר שכתבו בדלכותא תפילין אחרים אין להחמיר בדיעבד כ"ל התפירות אם אינם מרובעות אבל לא בכתום ומהם עולה דאפילו בתפירות אם אינם מרובעות טוב יותר להיות מושכן לגמרי מזהם תפילין ובאמת פשוט שדפס ג"כ כן הוא דויתא ואלו בזה ע"כ דעת רש"י עיין ברא"ש בס"ק אף שמוטע הש"ס להמשיך בו יראה להדיא דכתום אם אינם מרובעים כדלעיל וליכא תפילין אחרים יוכל לבדק עולתם כלי כדכס ועיין בהגהת ברוך שאמר שכתב ג"כ דכתום אם אינם מרובעין בריבוע גמור ובהלכסון גמור אפס"ל אין לפסול ע"ש שמשמע מלשונו דיוכל לבדק עולתם. אף למעשה ז"ל דלזין למנוח ע"ל לעיין בזה וזדיו פס היטות יעקב אחרי דעת הכהם מהלכות והוא שהמו"א ר"ה והר"י [אף הר"י] לא חמר כ"א בנש"י ו"י נק' להמרדי אלא בכה"ס פי' פירוש אחר בדברי הר"י ע"ש שסכים דגם להר"י אין לחלק בין הש"י והכ"ס ודכ"ס ופוסקים דהכלל לאמור לא לעיני הכתום ועיין מה שכתבו בסומן לעיני אס מקולל קאמ' מרובע: * בתפרן. עיין בנש"י שכתב בנש"י דעת רש"י וז"ל לוס ג"כ דעת הרמב"ם ובלחמ המעין כפי"ה בנש"י ונ"ל

שער הציון

קעה: יטעות ועקב: קעד: עיין לקמן ב"ב ד"ה כתב הר"י אכנהרני כד' יעשה וכו' לעיני החיתורא ומסתמא ה"ס לעיני התפירה: קעה: ס"ז: קעז: פ"ג: קעז: פ"ג: כדבר סימן קע"ה: קעה: מעי"ט וא"ר: קעט: פמ"ג: קפ"א: ב"י לקמן ב"ב אכנהרני ע"ש ונ"ל אם כוונתו לעינות: קעז: פ"ג: דיעבד: קעט: מנח"ס:

צד באר הגולת

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

ביאור הלכה

באר היטב

משנה ברורה

שער הציור

(קפ) מ"ה : קפד' קו"ם מנחום ל"ה ע"ה ע"ש : קפד' עבודת היום והדיון עמו כמו שיבארתי בע"ה בפר' : (קפ) מ"ב ב"ה ח' : (קפ) חיי מדבר : (קפ) ח"ו : (יד) 5 (קפ) מחס"ס : (ק) לכתב הסופר בשם שולחן שלמה : קפא) מושב מלכות : קפב) חיי אדם : קפג) עיון בש"ס : קפד) רש"י במנחם ל"ה ע"ה ע"ב ד"ס ואם

שער תשובה

בְּצוּרָה נִדְרָה בְּיִסְדָּהּ כִּי' אִל' שִׁיב סוֹפְרִים אֲוֹמִים מְטִיחִים סִיָּה עֲבָה עַל הַבְּחִין
 שֶׁמִּצֵּיט פִּיטוּקֵי הַסִּימָנוֹת הַבְּחִינִים הַיְדוּדִי אֵין לְחוּם מֵאֵשׁ חֲזָ"ל דָּל
 לְגִוּלוֹת וְאֵין מִזֶּה דָּל הַסִּיךְ לְהַשְׁרִיחַ בְּכָל לְגִוּלוֹת וְאֵין וְגַם עֲשֶׂה
 שֶׁהוּא מְטִיחַ הַטִּיב הַעֵץ אֵין חֶסֶד מֵאֵשׁ מְטִיחָה הַיִּיחִין שְׂדֵי אֵין שֶׁכִּי הַסִּיךְ
 בְּדָם וְגַם הַיִּסְדִּים לֵאמֹר אֵין מִזֶּה וְכֵן תְּחִלָּין יִדְרָק עֲלֵה אֵין שֶׁכִּי מֵאֵשׁ
 וְאֵינֶהוּ וְאֵעֲשֶׂה יֵם לְהַמְדִּיר שֶׁלֹּא יִיָּהֵב הַטִּיב עַב יִדְרָק מְעוֹר הַבְּחִינִים וְגַם פִּשְׁטֵיט
 שֶׁהוּא מְטִיחַ הַבְּחִינִים יִיָּהֵב בְּחִינִים עֲלֵהם בְּכָל הַטִּיב אֵין עוֹשֶׂה הַרְבֵּעַ עַב הַטִּיב
 כִּינֵן שֶׁלֹּא כִּדּוּן וְגַם יֵם לְאֲסוֹר כִּדּוּן לְחוּם הַטִּיב אֵין עַב מִחוּץ דְּבִעִין

ומ"ח פסק דלריכס ליגע ה'יודי"ן למטה בשי"ן ע"ש וכ"פ הרמ"ח סעיף מ"ג :

בִּיאוֹר הַלְבָּה

[illegible]

להקל וכ"כ בד"מ בשם הא"י דאין להוסיף ומה שכתב בד"מ דמכרור שאמר נשבע
בדיעבד :

(קצב) טע"ח : קלון : גמרח : קלון : שולחן שלמה וש"ח : קלת : כפ"ח והרמז"ט וש"י : קלט : יצועות ועקר : ותי' רש"ח : כי' : יאל' וש"ח : די' : ת"א : (הל' פמ"ד :

(כג) ה'נ"ד : ופשוט :

הקדמות תפילין סימן לב

נה באר הגולה

הנה * וכן (קצת) הוי"ד שש"ן * צריך (קצת) ליגע למטה בשולי הש"ן (סמ"ג) ולא ימשוך הש"ן הכנה
אל"ה (ר) * שגם שולי הש"ן והא' נראה על התפר (כדור שחמ"ר) ב"ד "תיתורא (סך) דתפילין הלבנה למשה
מסיני והיינו (רא) * שישים עור למטה לכסות פי הכתים ונראה כעין דף של גשר הנקרא תיתורא
שמעברתא דתפילין הלבנה למשה מסיני והיינו שעור התיתורא (רב) יהא ארוך מצד אחד ויעשה בו
המעברתא כיצד יתכבנו בשני צדדים שלא תהא רחבה כמו רוחב התיתורא כדי (רב) שיהא ניכר ריבועו
התיתורא ובאותה מעברתא עוברת הרצועה ועל שם כך נקראת מעברתא גם בתפילין של יד יעשה
תיתורא ומעברתא * * יציגלגל כל פרשה (רד) מסופה לתחלתה (רה) * ויכורכם (רו) בקלף (סה) קמן
יויש מקפידין מלכורכן אלא (רו) בקלף כשר (רח) שהולכה למשה מסיני שיכרוך עליה שער בהמה
או חיה השחורים . הגם (רט) ויוסגין לכרוך שער על הפרסה ואחר כך כורכין עליו קלף כשר ומוזרים וכו' וכנים
פלוו שער (פגור סימן מ"ה) הונחנו שיהיה שער (רי) של עגל * ואם לא מצא של עגל כורך בשל פרה
או של שור ורוחץ השער היטב בתחלה עד שיהא נקי (ריא) בקצת שער זה צריך שיראה (ריב) חוץ

באר היטב

(סד) דתפילין . המחבר כתב סתמא דהיינו שישים עור למטה ולא יכיר שיהא התיתורא מעור הבתים או אפי' מעור בפני עצמו כמו

משנה ברורה

(ג) כשר אפילו לא הגיע כל שיש צורת הש"ן עליו : (קצת) הוי"ד
שג"ן . יס מהגדולים שמחלקין בין ש"ן הימני להשמאלי שבשמאלי
אדרבה ידקדק שלא יגעו הוי"ד בשולי הש"ן למטה אלל המ"א פסק
דאין להקל בין הימני להשמאלי ובהשמאלי בעיני ששני הוי"ד יתו
נוגטין למטה בשוליה וכו' הפמ"ג דין ראוי לעשות וכו' בדרכי יוסף
בס"מ מה"י עיי"ש וכו' שארי אחרונים עוד כתב הפמ"ג דיראה שיהיה
על הש"ן צורת וי"ד לא קוין פשוטין בעלמא : (קצת) ליגע למטה .
דבל"ה אין שם ש"ן עליו ולשיכובא הוא אפילו בדיעבד ובש"ן השמאלי
אם אחד נוגע ואחר איתו נוגע פסול ועיין בבה"ל : (ר) שגם שולי
הש"ן . ר"ל חודיהן של הש"ן והטעם דלריך שיהא כל הש"ן נראה
ולקיים מה דכתב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וא"ר
אלעזר אלו תפילין שבראש שם ה' נקרא ר"ה ש"ן ובדיעבד אם נכנס
מעט לתוך התיתורא עד שאין לו עי"ז חמות ש"ן כראוי ל"ע ועיין
בבה"ל : (רא) שישים וכו' . ואפילו לדעת הסוברים דהבתים נרכים
להיות כולם מעור אחד משם מ"מ לא בעינין שיהא התיתורא והמעברתא
עם הבתים מעור אחד אלא אפילו אם הוא עור בפני עצמו כשר
(ד) וזהו שכתב המחבר שישים וכו' . ומ"מ אם באפשרי טוב להדר גם
כזה ללאח דעת החומריין כזה ועיין בבה"ל : (רב) יהא ארוך . ואם
נפסקה (רה) מותר לתופסה : (רג) שיהא ניכר . כי גם התיתורא נרכה
מדיון להיות מרובע וכמו שכתבנו למעלה בסעיף ל"ע : (רד) מהפסה
לתחלתה . בעת שמוחה לביסה (רו) כמו מוזה שנגללת מאחד כלפי
שעם ולא להיפך מטעם שכתבאר ביו"ד ס' רפ"ה : (רה) ויכורכם
וכו' . ר"ל לכתחלה אלל אם לא כרכם כשר בדיעבד אם אין לו אחרים
ועיין במחית השקל ובבה"ל : (רז) בקלף קמן . וה"ה בחתיכת בגד
אם אין לו קלף [פמ"ג] ועיין בביאור הגר"א : (רי) בקלף כשר . ר"ל
אלל לא מזהמה והיה טמאה אלל בחתיכות גם לדעה זו שפיר דמי ועיין
בב"י שכתב בטעם הדבר דכיון שהוא מביא קלף צריך להיות דוקא מן
המזכר לפיכך כמו לבתים ולרצועות וביאור הגר"א מפקפק בדין זה :
(רח) והלמ"מ . לכן אם לא כרך השעיר עליה (רי) פסול אף שכרך
עליה קלף : (רט) ויוסגין לכרוך וכו' . כי י"א שיכרוך השער על גוף
הפרסה ואח"כ יכרוך הקלף למעלה וי"א להיפך לכך מזהגין לקיים דברי
(רי) של עגל . שכן שיכור מעשה עגל ולא יחטא וגם כדי לכפר על עון זה וכבר הא"ר דמוה הטעם טוב לעשות כן חיקון תפילין מעור עגל
ולאפיק מאותן הרצועות מעור חייס : (ריא) קצת שער . שיהא ששכסו ששער היולא יהיה פירא בלחור
שעורה : (ריב) חוץ לבתים . י"א שיהיה אלל הבית שמונה בו פרסה קדם וי"א אלל ויהי ח"ש (רת) ומוג' שי"א מפרשת ויהי ח"ש בלד הפונס
לפרשם

שער הצינן

(ג) פמ"ג וסמ"ג וע' בבה"ל : (ד) ביא"ש * א"ר ופמ"ג דנא בבה"ש : (ה) מאיר ע"ס כסד דבר שמואל : (ו) הא"ש ב"ש : (ז) קן מוכת מהר"ם בס"ק וכן
מביאור הגר"א ושארי אחרונים : (ח) ש"ס

הלכות תפילין סימן לב

(סו) לכתוב: **מזה** יתן כר פרשה בבית שלה * שתהא (ריג) זקופה מעומד (סו) [כת] בביתה: **מן** * יהיה הגליון עליון תחלה שוהו שורה עליונה וגליון תחתון (ריד) לצד פה הבתים : סגס ורשס הפרשה יהיה מונח לצד ימין הקורא שאם כל לפתח ולקורא יסו מונחם לפניו (רשו) כהלכת : (תרומת) הדשן ונית יוסף נשס אורחות חיים) : **מן** האם כתב כל הארבעה פרשיות בקלף אחד כשרים (רשו) אפילו אין ריוח ביניהם ובלבד שיהא חוט (ריג) או משיחה בין כל ביתובות. ישל יד כותב הארבעה פרשיות בקלף א' וגולל אותן מסופן לתחתון ובורך קלף עליהם ושער על ומכניסן בביתם כמו של ראש. * האם כתבם על ארבעה קרפים [כת] והגיהם (ריח) בארבעה בתים יצא * והוא שיכלה (פי' ינסה) עור על ארבעה בתים שיהיו גראים בבית אחד : (ריש) והמנסה לדקס דקס שיסל הכל כקלף אחד ויחורו ליטול (רב) דקס (ספ) כזר שאמר ואמר ס' (י"ז) : **מזה** * האם צפה הבתים בזהב (רכא) או בעור בהמה טמאה פסולים : **מן** * הלכה למשה מסיני שיהיו תפילין נתפרים (רכב) בגידי (סט) [ל] בהמה והיה (רכג) טהורים וטוב לתפור (רכד) בגידי שור : **נ** לאין לקנות גידים מא"י משום (רכה) דחיישן מנין

שערי תשובה

מן המותר בסוף עיין שם : [גח] בניה. עכ"ל. וכחצ'נו"ב מה"ח דלף ש"ח חולק וס"ל שהיה שוכנת מ"מ א"ל להית שתי זוגות תפילין דשתי סדר היתון דלויא רב ראי גאון וכמה גאונים דקיימי בשעת ר"ח ע"ס. ואפשר לומר דבכלל אף ל"מ אין פסול בדיעבד כזה משא"ל לעיין סדר הנחת דודא עכ"ל בדיעבד הוא אלוכל דל"מ ולכן לר"ח נלח דעתו כזה. ועוד מלא שהמנהג של ב' זוגות תפילין יס לו יכוד מנח עפ"י הוזהר וחכם הדיוס האר"י ז"ל שאלו ואלו דל"מ ולן החוקר כזה כל ידלו הסס ומש"ל שמו משא"ל כבאר מחלוקת הפוסקים כל דסוגין דעלמא כחד מנייהו הנה להס לישראל כו'. ומי שרוא לביית חכם

כזה : [טז] והגיהם דב' בתים כו'. וכחצ'נו"ב בשם בית יהודה ח"א ס' ע"ז דלא דוקא היתס בדיעבד אלא כיון שכתבו ד' קלפים השב דיעבד ומותר להיתס לכתלה ע"ס. וכחצ'נו"ב שאל מלא כפרס רביעית מותר לכתבה בקלף לבד דהוי כדיעבד ואם נכתבה פרשה אחת בש"ל שאל כסדר עיין בש"ח בן הרשב"א סימן תרל"ב ע"ס : [ל] בהמה. עכ"ל וכו"ב מ"ח ב' חולק ג"כ עליו וכחצ'נו"ב שאלו כטלודור"ס המנזר בס"י ו' ויוני כטלודור"ס אין הכ"ז מבשר לכתלה אין יוסף לבשר בני מעיים וע"ס שכתב כטלודור"ס שבי" מתי בשעת הדחק ואלי חושש אפילו בשעת הדחק סלי' מלא הוא גידין וכתלודור"ס

ביאור הלכה

כזה : * שתהא זקופה מעומד. עיין בשע"מ מה ש' בשם הנוכ"ח דאין לחוש לשעת ר"ח שפוסק דוקא בשכיבה וכן משמע בביאור הגר"א : * יהיה הגליון וכו' ללד פה הבתים. ואם הופך יס מהלכות שפוסלין אף דיעבד : * אם כתב וכו' והיתס בארבעה בתים וכו'. עיין בפמ"ג שכתב דלדעת המחבר אם הם כולם בבית אחד אפילו לכתלה א"ל דקס וע"ז הוכיח רמ"א וכחצ'נו"ב וכו' ר"ל דאפילו בבית אחד לכתלה מזה לדקס : * והוא שטלה עור. עיין בפמ"ג דיקס כהעורגס על מקום הש"ן שלא יראה ההוה דל"מ יס כו חש כל חסוף כחש"י דאין לר"ח לשי"ן : * ציפה הבתים וכו'. עיין במ"ב בשם הפמ"ג וכחצ'נו"ב עור כח ע"ג עור כשר ושי"ן נראה כשר אע"פ שאין בית דורא חור כיון שש"ן נראה ולפ"י כ"ס אותן שטופין קצע עכ' שמהיב תפילין דאין לחוש

היקף גויל לכל אחת דשפיר דמי אף דבעת הכתיבה כתבן בקלף אחד וכחצ'נו"ב האחרונים אע"ג דכשאין ריוח ביניהם יהיה מוכרח להיתס כל פרשה בביתם שלא בזקופה אפי"ה כשר כי הזקופה חיה הלא למזה [כן מחבר הפירוש לפי מש"ל הב"י בשם מהר"א ומהר"י בן חייב וכו' הסכים הב"י ועיין במ"א בשם הד"מ] : (ריז) או משיחה. ר"ל דכיון שכתב הפרשיות בעור אחד לר"ח להפסיק בחוט או משיחה או בגיד כמו שאלו מנהגין בין בית לבית כדי לתת היכר שהבתים מובדלים אבל בכתב הפרשיות על ד' עורות ח"א לחת כלום בין בית לבית ויס פוסקים דכלל גזוין לר"ח לתת הבדל בין הבתים וכן יס להוהג כמו שכתב המחבר לקמן בסעיף ג"א ויעביר חוט וכו' ומ"מ לעיין דיעבד כתב הס"ל דליו מעכב שם שהעיקר כסדרה הראשונה : (ריח) בארבעה בתים. וכו"ס אם היתס בבית אחד דטפי עדיף : (ריש) והמנסה וכו'. ר"ל אם היתס בבית אחד אף דבדולי יס מ"מ לכתלה מזה לדקס. כחצ'נו"ב האחרונים דלף שלכתלה מזה לכתוב דה' פרשיות של יד בקלף אחד מ"מ אם כבר כתב ד' קלפים חשוב כדיעבד ומותר להיתס לכתלה אם מדביקם מקודם ואם מלא פטות כפרס רביעית מותר לכתוב בקלף לבד אפילו לכתלה ולהדביק דזה הוי כדיעבד : (רב) דקס כשר. ר"ל מזהמה טהורה. וכחצ'נו"ב דזה רק למזה אבל לא לעיכובא כיון דהדיבוק אינו מעכב ממילא אין קידא בזה מדקס : (רכא) או בעור. פי' עשה עור מחתלה מזהמה טהורה ואח"כ ציפה על חוטו עור מזהמה טמאה אפי"ה פסולים חקך בנקים השי"ן והא"י [פמ"ג] ועיין בצד"ל : (רכב) בגידי בהמה. כחצ'נו"ב מזהמה טמאה והא"י ופמ"ג מפקפקין בזה : (רכג) טהורים. אפילו מצינלות וטריפות שלהם : (רכד) בגידי שור. ואם אין לו יקח מנידי בהמה דקה אבל ממשאח אפילו דיעבד פסול וכו"ס אם מותר לתפור בגיד השש [האחרונים] : (רכה) דחיישן וכו'. ודוקא (רט) כשהוא הולך לבתי הנכרים לקנות מהם גידין וגם ידוע לו שמקלות מן הנכרים הנוטין הגידין מזהמה טמאה לכן חש"פ שברוב נטופין מפורס כיון שהוא הולך אל גברי בשעה שסם קצותין בבהמים אין הולכין לחר קבוע כחמא על מהא דמי אבל אם הש"ן הביא לשוק מותר לקנות ממנו שיוון שפירס מקביעותו אמרינן כל דפרס מרובא פריש (רי) אם לא שמכרין שם בשוק כהמיות אם חוזרין לקביעותן וכן אם אין ידוע

שער הציין

(רט) מ"א : (רי) ס"ח ומח"ע :

שם של בהמה שטמא חם. * למקום שאין גידין מצויים הופרים (רכו) בטמא לאדור"ש ישעש"ש מן הקלף (רכו) עד שיודמנו להם גידים: נא * מיתפור שלשה תפירות (רכח) בכל (ע) [לא] צד יחזקו התפירה יהיה טובב (רכט) משתי רוחות חוט התפירה בין כל בית ובית הקס (רל) מיוס אס לא עשה רק ה' תפירות או פחות מזה אינו נפסל (מרלז) ע"ש מי שאומר ש"ב תפירות אלו יהיו (עא) (רלא) בחוט אחד: נב * כיכנס הרצועה תוך המעברתא (רלב) * ויעשר ש"ב כמין דל"ת בישל ראש ובמין יוד בישל יד להשלים אותיות שד"י עם הש"ן שבשל ראש: הקס ומוקס (רלד) להעביר שור על הכית של יד לרוחז הורוע ויהיה רחבו כרוחב הכית (עור) ולא יעשה הקשרים (רלה) אלא לאחר ששעה הש"ן מתעלן וא"כ יעשה הדל"ת וא"כ היו"ד כסדר האותיות הסס:

שערי תשובה

עור הוא שהוא הקלף ועור לתפירה לא שטמנו וכו'. וע"ש שטמנו שאין להפוך בגדי עור טהור כי מי יכריע איזה מהם קרוי גידין ואיזה מהם חוטי' ואיזה מהם וורידין ואיזה מהם מיתרים ולכן אין היתר לקחת גדי עור לתפילין ע"ש: [לא] דה"ה ע"ש וכו' ע"ן דבר"י שמי' לאחור קדוש מה שרוב העולם אין בתפירות התפירות עד למטה ולא חוט התפירה עובר בין בית לבית ובמיתני שטמנו שעי' ההריוס מתקלקל רבועם ונפרט אס חוט התפירה עובר שגם הוא מפרדו רבועם כדור הימני ומה גם אס הם במקום חס ושרי' והרצועה הל"מ וההריוס פלוגתא דאמוראי ופוק חזי מעשה דבר. ואפשר שטמנו על סמ"ך שכתב דוקא שכתב על קלף א' אכל על ד' קלפיה"א וע"ש ובתב עוד דבר"י שכתב דוד סי' כ"ח למד זכות על הסופרים שנהגו לעשות הכית ש"ר בלי הריק רק רשומה כל דבר. והנהגו עליו דבר דבור כאשר נדפס בח"צ מזה"א ח"מ אחר סי' רפ"ג ובהנהגת עולם ע"ש. וע"ן דבר"י דהנה"א ח"מ א' שכתב ג"כ דאס אין הריוס רק שטמנו רשם שהריוס יסבור שם הריוס פסולים. כי לכל הדעות לרין הגדל מעט בין הבתים שיהיה התפירות מוכרים ממש:

ביאור הלכה

וגם הש"ן נראה היטב עכ"ל וזה שכתבו במ"ס ס"ק ק"פ בשמו: * מקום שאין וכו' עד שיודמנו וכו'. וע"ן דבר"י שכתבו דכשודמנו לו גידים יתורס וכו' דאס לא יתורס נראה לכאורה דלא מהי כיוון שכתב הפור עומד וע"ן לקמיה: * ויתפור וכו'. שמתני בשם אחד מהגדולים שהיה שלם לרוב התפירות נדבק קוים התפירה דבק חשיב חיבור תפירות וכמו ש"ל בס' מ"ז בהג"ה וכו' שם ע"ש וא"כ אפשר דתפירה שחל"ל לא חשיבה כלום והלכה ל"מ נאמר רק על התפירה ולא על דיבור וז"ל בזה: * ויעשה קשר וכו'. ע"ן בפ"ט שהביא בשם בעל העיטור דמזה"א שיהיה קשר ולא ענינה ע"ש. וחדשו מקורו דאס שטמנו קשר שיוכל להשטמנו אותו אה וזהו כדו למעט מרה אס יאלו להקשות לא לבדילו ולא שפיר עבדי דקשר כוס לא עדיף מענינם כ"ל פסוק:

והטמא לאדור"ש עור הוא שהוא הקלף ועור לתפירה לא שטמנו ולפי"ז (ריב) אס אין לו גידים אחרים עכ"ל לא יבדק עליהם וכן בני מעיים דקים ויבשים כמין חוטים של גידים אין לתפור בהם דלהל"מ הוא דוקא גידים (ריג) עוד כתבו שאין לתפור בגדי עור טהור כי מי יכריע איזה מהם קרוי גידין ואיזה מהם חוטי' ואיזה מהם וורידין ואין תפירות נגד י"ב שצטי ישראל ולא שטמנו שיהיה תוך הכית (ריז) רק כמון הכית (רנו) ואין הופרין כחופר בגדים בשפת הצגד בלי שורר אלא משניר מן התפירות חוץ להתפירה (רנז) ולרין שזור הבתים מלמטה לפיו יהיו יולאס מכל ארבע רוחותיהם עד שיהיו מגיעים תחת נקבי התפירה כדי שיתפור עור הבתים מכל דה עם התפירות ולא כהסופרים המקלצין עור של הבתים שאינו עובר הלאה תחת נקבי התפירה ואיזה תפרת כלל עם התפירות רק שמהדקין היות בחוץ הארובה של התפירות והברך שאמר כתב שפסל כמה תפילין מהמת זה אלא לרין לתפור יחד העור של הבתים עם התפירות: (רבט) משתי רוחות. ר"ל של התפירה יהא מכוונת משני דדיון פנים ואחור (ריז) נמלא תופר ב' מהטין אחת יולאס לאחור ואחת נכנסת לל פנים: (רל) מורה אס וכו'. וכן (ריח) אס לא העביר חוט התפירה אינו מעבד בדעבד וע"ן לעיל בס"ק ר"ז: (רלא) בחוט אחד. ואס נפסק (ריט) יולא דיוכל לקסורו (רכ) וי"ל דיעלנו קולו ממש ויתפור ויתפור מחדש בחוט אחר שטמנו שנפסק בשעת התפירה ויכר בהחש קלס ועומד להפסק ואינו אכל כשהחוט קרף מתהלכו ואינו נפסק לבו"ע יבול רחב) לקסור לו חוט אחר לגמור כשהחוט נפסק הכ"ל דאס אין לו גידין אחרים יס לסמון על סכרס הראשונה ולקסור חוט שנפסק וכו' (רכב) אס נפסק בחמטע התפירה אכל אס נפסק אחר התפירה ע"ן לקמן סימן ל"ג ס"ב: (רלב) ויעשה קשר. וקשר של תפילין (רכג) הוא הלכה למשה מסיני וגרסה שרין לעשותו לשמה ולא יעשהו בפי' [כ"ג]: (רלג) כמין ד'. ויס שטמנו קשר כמ"ס החומה שנהגה כשני דלת"ן משני דדיון גבול של זה גדל רחשו של זה וע"ן בספר שפירת אריה שהביא בשם השו"ב מההנהגה עמו לדינא דהללו העושים קשר של דל"ת מכוון יוחר לדינא. גס לא יעשה קשר העשוי להשטמנו אה ואנה כמו שזכרתי בזה"ל. כתב ח"ר מעשה באחד שראה אחר הלויית התפילין שהיה הקשר ש"ו והוריקו לחזור ולהיקר ולררות ק"ש בלי ברכה דהא מלות תפילין כל היום עכ"ל ועמנו דלשיטת רש"י דס"ל דהיו"ד הוא הלמ"מ לא יאל עדיין ידי המוזה: (רלד) להעביר. העעס לפי שהתפילין ש"י משוימן אותם תחת הכגדים ומהנהגים ונפסדים ומתקלקלן לכך נהגו להעביר רצועה זו עליהם לחזי ועכסיו באלו הארצות לא נהגו בזה [א"ר ע"ש]: (רלה) אלא לאחר וכו'. ר"ל כן נכון לכתחלה ואי איתרמי שהותר בהסר ש"ר א"ל רק להקמו ולא להחיר הש"י.

שער הציון

הל' י"ב מ"ח סי' ב': (ריב) פסוק: (ריג) שם: (ריד) מ"ח: (רנו) ראש וכו': (רנז) אחרונים: (ריז) ב"י: (ריח) ע"י: (ריט) ע"י ולכאורה מוכח דבפ"ק (ר) גר"א שם הוא סוכר כן: (ר) ב"ח ומ"א: (רבל) א"ר: (רכב) ב"ח: (רנ) גמלה:

ספר הדרומה
ק"ח: י' מנחה ל"ה

(ב) * מבחוק אבל מצד פנים (כא) יעשה מאיה צבע שירצה חוץ מאדום שוא יאמרו שמדס חטמו נצבע והאדמו: ד (כב) טוב שישחורם ישראל לשמן ולא א"י: הגס * ומיו דעעכד כסר חס הסחיר עיר הקקס (כג) * חכל הרעוע * חפילו דעעכד (ד) * פסול (מחל כחוס): ה * ר'אם נפסקה דרעועה

באר היטב

כבוד דהשחרה לשמה מוכרי : (1) פסוק : כי מה שיהיו הבתים שחורים חמו "ה"מ ח"כ לא היו השחרות רק חיוקן בעלמא וכשר ע"י נכרי משח"כ

משנה ברורה

הקשר מאין מחד להתמקך השחרות ויש ליזהר בזה מאוד : (ב) מנחול :
לדך השער שהוא מקום הדלק. והם שהחורים מנפיקים לה מהם חריץ
לחזור ולהשחירם מנחול ועיין בציבור הלכה : (א) יעשה : ר"ל אם
היה צל בעור הוזהר אל תחזיק בדבר כזה שיש לחץ להרבה
לדבר להשחיר גם מנפיקים כמו שהחורים הם שמורין חן חנו מהגין
כחממ"ם בזה כמבואר בבי' וד"מ : (בב) טוב וכו' : אבל בדיעבד
שכר לרדידי (יט) אפילו ע"י ח"י דס"ל דלפיו בדרשוות לא צעין
השחרות כלל לשמן ורמ"א ב"בג"ם חולק עליו וס"ל בדרשוות השחרות
הוא הל"מ צריך להשמן לשמן ומומלא בל"י דלמיו עושה לשמה כסול
ודמיו כדלעיל בסיומן ל"ב לענין קלף ע"ש אבל בעור הבשרים לדרוב
פוסקים שהרבה הוא למאור בעלתה ולא לשיבוש ודלעיל בסיומן ל"ב
ס"מ ולדך לא צעין בזה ב"ב השחרות לשמן בדיעבד ור"ל להרמ"א
לכתוב הגהרה בלשון י"א ח"י משמיו כמה פעמים יבואר בזה : (בב) אבל
כנ"ל בס"ק כ"ב : וכו"ש בכל דבר שארץ בתפילין גופא לשיבוש כמו
עשית הבית וסמ"ן שלו בכל פרעני שיהיה דקין או תפירתו או עשית
(ב) הקשר של דכל חלו הוא הל"מ"א חס עשין ישראל של לשמן כסול
ובזה הפת"ח דיע ללמוד למנועם ב"ז (טא) ע"י קקן ח"י א"ל (בב) גדול
יעמוד ע"צ ויזיהו לעשות לשמה וכן שלא לעשות ע"י חשה וכל הפסולין
המבואר לקמן בסיומן ל"ב ע"י כ"ב בסעף ח"י וכו' : והשחרות הרעויות
דזה אינו בגוף התפילין מותר ע"י חשה דהוי יודעת לעשות לשמה
כמו ח"ש ח"ש ע"י ח"י וקקן אינו מותר עד שיעמוד אחר על גבס
וכדלעיל לענין קלף בסיומן ל"ב ע"י ח"ש בס"ם : (בד) כחש המ"א

ביאור הלכה

[illegible][illegible]

שער הציון

(יט) מ"ח : (כ) פמ"ג בסוף ל"ב הודם הפזיחה : (כא) שם לענין השם והשאר להמן בסוי' ל"ט ס"ב במ"ח : (כב) להמן בסוי' נ"ט ובחזרוניס : (כו)

(כה) ישיב מתידים (ז) (כו) לתפור (כו) מצד פנים לוי"א מה שמקף ממנה הראש ובשל יד כרי שתקף הורוע לקשור התפלה עם הורע וכרי שתמחה עד (ח) (כח) אצבע אמצעית ויכרוך ממנה על אותו אצבע ג' כריכות ויקשר אין להם תקנה ולא בקשירה ולא בתפירה האורך שהוא בשביל שבוך הרצועה כמה פעמים סביב הורע ובשל ראש מה שתלוי ממנה * אין התפירה והקשירה פוסלים בה יבשעת הרחק יש לסמוך על (כט) המתידים כרי שלא (ט) יתבטל ממצות תפילין :

לד סדר הנחת הפרשיות בתפילין והמהדרים אשר להם ב' זוגות תפילין ובו ד' סעיפים :
(א) * סדר הנחתן בבתים לרש"י והרמב"ם קרש משמאל (ה) (ב) המניח בבית החיצון ואחריו בקר יחמאל וכו' וכו' ורמב"ן ורשב"א תשובות רמב"ן סימן ל"ד :

באר היטב

בראשית דל"ט סי' טו' שחורות היו זה כמו טו' דליות דפסול בנכרי וכל דאס חור ישראל ושהחירם לשמן כשר מ"א : (ז) לתפור . דוקא בגידין דוקא לתפור ללד פנים אלל לקשור או לתפור ללד חוץ פסול ואם נפסקה המעברתה מותר לתפורה דבר שמולל סימן רי"א : (ח) אצבע . ר"ל שחממה הרצועה כפשוטא בלא כריכות וט"ז מחמיר לכתלה אפי' נפסקה הרצועה לאחר שנקשר ממנה סביב הראש רק מה שהיה לפניו עד הכפור ברצועה ימין ובשמאל עד הכזה דלסור לתפור :

משנה ברורה

דאס חור ישראל והשחירן לשמן כשר והביא רמ"א לזה והפמ"ג ושארי האחרים השינו על רמ"א ושארו בדין זה ב"ע ונתן הפמ"ג לזה ענה אחרת שישחיר בלד השני של הרצועה לשמן דאף שהשחירו משני דלדוס כשר כמבואר בס"ג ויהפך הלד שהשחיר לשמן למעלה וכו' ה"ל אס חין לו רצועה אחרת וכו' שביארונו בנ"ל : (בב) יש מחמיר . אפי' בתוך השיעור שמקף הראש והקיצורת : (כו) לתפור . דוקא תפירה (כג) אלל קשירה בתוך שיעור הל' לכו"ע פסול מן המורה דכתיב וקשרתם ודקרו חו"ל קשר הם דהיינו הרצועה שקושר בה התפילין תהא תמה ושלומה ולא קשורה . גם התפירה הוא (דז) דוקא בגידין ולא בחוטיין . ב' בתשובת דבר שמולל אס נפסקה המעברתה מותר לתפורה : (כו) מלד פנים . כדי שלא יהיה מייבך מבחוץ כלל וכו' אס מקום התפירה כיום לתוך המעברתה דשרי לדעה זו : (בב) אצבע . ר"ל שחממה הרצועה בלא כריכות דזהו שיעור אורך הרצועה של יד וכו' לציון כ"ז ס"ח והפעם דהקול בשל ראש עיין דל"מ : (בט) המחמיר . היינו דמותר אפילו לתפור בגידים בתוך השיעור שמקף הראש והקיצורת (כח) וחזן לשיעור הזה מותר אפילו לקשור וכו' לתפור בחוטים אלל בכל זה (כ) אין יכול לבדק עליהם כי (כז) מעיקר הדין לריק להחמיר כה"ל דספק תורה לחומרא אף כדי שלא יבטל גמרי חת המזוה יתחם עד שימלא אחרים ועיין בס"ז פסוק דגם ברצועה של ראש אין יכול לבדק עליה עד שהיה הרצועה של ימין עד הכפור ושמאל עד הכזה שלומה בלי קשירה ותפירה אלל בספר ח"י כשרי להלכה דבין בש"ר ובין בש"י לבד מה שיש בתוך השיעור שמקף הראש והקיצורת יכול לתפור חוץ אף שלא בשעת הדחק ולבדק עליהם (כח) אף שיהא לתפור מלד פנים שלא יהיה מייבך התפירות מבחוץ דאס הוא מייבך לא עדיף מקשר וגם (כט) שהיה בגידין אלל בחוטיין אף קשירה אסור אפילו בש"ר וכן פסק בספר שמועות יעקב ובדרך החיים . ומ"מ אס יכול להשיג רצועה שלמה בודאי נכון להחמיר לכתלה כה"ל כי כונה מאחרוני זמננו התמיהו דבריו להלכה אף במקום הדחק בודאי יכול לסמוך על כל הגאונים הל' ולבדק ובפרט אס נשאר בה"י שני כפחים הלויס לבד מה שמקף הראש בודאי יש לסמוך להקל דמהי תפירה ועיין לעיל בסו' כ"ז צמ"ב ס"ק מ"ד . אס נפסקה הרצועה ברהבה ולא נשאר כשיעור שיעורם היות הפמ"ג ב"ע אי רשאי לתפור וועיין לעיל בסוין כ"ז ס"ק מ"ב ס"ט :

(א) סדר הנחתן . דע לכו"ע (א) אס החליף חזיה פרשה שנתנה שלא בנחתה המיוחדת לה פסולין אף דים ד' פרשיות ב' בתיים וכו' אס נתן שתי פרשיות (ב) בנחת אלה : (ב) המניח . ופילו (ג) אס המניח :

שער הציון

(ב) מ"א : (ד) מ"א והגר"א ושארי הגדולים אלה כה"ל : (ה) כן מלד הפמ"ג לשיעור זה וכו' המחמיר מרדכי : (ו) ס"ז : (ז) פמ"ג : (ח) רבינו ירוחם (ט) כן איתא ברבינו ירוחם בשם רבותיו שהחזיק הא"י שיעורו לדינא וכו' בראשית יעקב ובד"ה חס בזה : (א) מנחת ל"ט : (ב) ספ"א פ"א מ"ב ס"ב : (ג) מ"א :

הלכות תפילין סימן לד

בחספוס שפוטריש כי יביאך בבית שני ושמע בבית השלישי והיה אם שמוע בבית הרביעי שהוא בית החיצון לימינו
ר"ח ורבינו האי (ג) (ג) ילול"ת בבית השלישי והיה אם שמוע ובבית הרביעי שהוא החיצון שמע. ומנהג העולם
ג כמ"ל וסמ"ק (ד) כר"ל והרמב"ם: ב ירא שמים יצא ידי שניהם ויעשה שתי יוגות תפילין (ה) ויניח
(ג) [א] (ו) שניהם * ויכוין ברחתם (ז) באותם שהם אליבא דהלכתא אני יוצא ידי חובתי והשאר הם

שערי תשובה

(א) שמים. עכ"ל ועיין במאמר שדעתו לנכד על תפילין דר"ת וליהא
וע"ד שכתב האר"י ז"ל שאין לנכד על ש"ר שקדושתם חמורה וק"ו כגל ר"ת
עיין באגרת הרמ"א סי' ה' ועיין לעיל סימן כ"ה בה"ט ס"ק ו"א בשם דרכי משה
וכ"ל בכבוד שור ועיין בכבוד שור דף ק"ף ט"א שאל"ה שאין מברכים על של ר"ת
מ"מ אין להפסיק בין תש"י לתפילין ש"ל ע"ש ועיין בפנים מאירות ח"א סימן ס"ו
שהמניח תפילין של ר"ת בלא ברכה וקורא בהם ק"ש ראוי להפסיק באמצע הפסוק
מפני הכבוד ומ"מ לא יטות שהיה בטלה ע"ש ונראה להחמיר להפסיק אף מפני
כבודו ועיין לקמן סימן כ"ו. ונראה דלהחלה אין להפסיק בשבועת ג"כ ועיין
סימן ס"ה. ונראה לנכד תפילין של ר"ת במנהג שכן נהג האר"י קודם שעתה
תפילין של שימוש רבא וכן נהג מהרצ"ה וק"ש שלפי סוד הדברים כיון שיש עשו
כן בודאי כדבריהם כן היא ולאחריו לא נדע כ"ל בר"י. ועיין לקמן סימן ל"ח
שאין לטות תפילין דר"ת בזמן אכלו ובט"כ במנהג שכתב במג"א סימן תקנ"ה
שהמניח דר"ת יטות במנהג גס כן. ועיין שם בשו"ת מה"ג כסם תשובת הרמ"ע
ומ"מ ז"ל ע"ש ו"מ"ש בשם שאל"ה יעקב שאל"ה נכתב ע"פ דעות רש"י וכן להניח
ש"ר תחלה עיין שם שכתב שיעברך שתי הברכות על ש"ר כמ"ס בהג"ה ס"ה כ"ו
ועל יד דר"ת יטות בלא ברכה ואם של יד כו"ל לדעת רש"י חריד עליו להניח לנכד

ביאור הלכה

ב ש"י כיון דמפני נכותן בקלף אחד וז"ל * ויכוין בהנחתם בלחות שם וכו' .
עיין במ"א שכתב דדוקא בזה אכל בשני זוגי תפילין כשרים עובר על כל חוסיק
ומה שאמרו בספרד"ק פ"ט דאם עשה עוד בית אחד והניחו גבי דה' ביים הוי
למודיע קאי. היינו שכתב פרשת אחרית דלא שייכי כלל לתפילין ועיין בפנ"ג
שביאר דל"ד פרשה אחת דה"ל אם כתב פרשה אחת מד' פרשיות והניחה בבית
הבוא ג"כ אמרינן הוי למודיע קאי והוי לחודים קאי [הג"ה] הנה אף דלמאורה
נודאי הדין עמו שהרי דה' פרשיות מעבדין זה את זה וא"כ כל זמן דלא כתבי
בביתא מ"מ קשה לי מאלו על דברי הפנ"ג שפירש כן את דברי המ"א דהרי
המ"א הביא סיוע לדבריו מדברי דכ"י בשם הגמ"ל והוא לקמן בסיומן תרנ"ה
ונוכח שם כדבריו מדברי המגיד משה דה' טעל מין אחר לנכד דה' מינין אמרינן
הוי למודיע קאי והוי לחודים קאי ואם טעל לנכד דה' מינין עוד לולב אחד או
אחריו אחד עבר על כל חוסיק וממנה שם זה לאמי זוגי תפילין דעובר על ב"ת
ע"ש והלא שם ג"כ ק"ל דארבע מינין שכלול מעבדין זה את זה כמו בד' פרשיות
שבתפילין ואעפ"כ לא הוצרך הגמ"ל לענין כל חוסיק שיטול כל דה' מינין כפולין
אע"כ דסובר דמין דמין הבוא כוון מהמינין הכשרים ללאת בזה ידי המנהג אית
בזה משום כל חוסיק ח"כ ה"ל בעינינו וא"כ יראה דמ"א פרשה אחת
הוא בדוקא ומה שהקשה הפנ"ג על זה עיין במה"ש שיישג זה אמנם דברי
מחזיק"ש גם כן קשה מאוד להוכיחם ולדוידה דפרשה אחת מהד' בתים עובר על
ב"ת יקשה מ"מ תפילין אלו הפסולין מפרשה אחת שגבית תמישי שבהם ג"כ כתוב
ג' פרשיות דשרשים לכו"ש ואפשר משום דיש לחלק דעל ה"ל ה"ל ה"ל ה"ל ה"ל
שם פסול דהולקף פרשיותיה בתוכם משא"כ שם דלא נגמר עדיין הפרשיות שלה
ע"כ ועיין שם במשנה ונגמרה דמובח דף א' ח"א מביין להוסיק על התורה בזה
ל"ל לעבר על ב"ת וא"כ לנאורה קשה למה הוצרך העו"ש שיכוין בהנחתם שאריו
התפילין שהמים כדעושה טעמא בלא"ה כיון שמינין פסולים הם לא שייך בזה
ב"ת (אח"כ) מלאתי במחז"ש שהקשה קושית זו והעלה לי בזה דעלה זו אינה
כדי שעי"ז לא ידעו עליו הללו דכל חוסיק רק דהלא ידוע שהנ"ל סובר דמאות
צריכות כוון וממנו שהביא הטור בשמו בסיומן סנ"ך והביא הוצרך הטור בשמו
שינוי שניהם ויודקס בבת אחת וכמו שפי' המ"א בסק"ד וא"כ אף יעשה כדעושה
ה"ל להנחות את לא יכוין כלל בודאי לא ילא ידי המנהג ואם יכוין כמנהג
במחזיק"ש הוי שהוא כוון בזה לקיים מצות תפילין ג"כ לא ילא בזה להנחת
מחזיק"ש כיון שאחד מהם אינו תפילין כלל [וכרי זה דומה למקדש שתי כשים
בזב"ח דאף הראוי אינו מקודש עיין בה"ש כמ"ל ב"י ובש"ע] וכל מה שכתבנו
ב"י קליריין דרובא ללאת ידי כל הדיעות] ואם יראה לכרוז לזוג אחד ויחבר

משנה ברורה

הוא אינו חזקין בחר ימין ומאלל דעלמא: (ג) ולר"ת. כתבו הפוסקים
דגם ר"ת (ו) מודה דשיעין כתיבתו כסדר שם כתובין בתורה שהוא
קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע חלל דפליג ארש"י לענין
הנחתן בבתים וע"כ הוזהר לכתוב תפילין לדעת ר"ת וכתוב בש"ל יד
שם בקלף אחד קדש והיה כי יביאך ויטות חלק ויהיה אם שמוע וכתוב
שמע ואח"כ ויהיה אם שמוע ובס"ר יכתובם בארבע קלפים כסדר
מומש ויסדרם בבתים. קדש. והיה כי. ויטות אם. שמע. ולענין דמי
פסוחות וסחומות בהתפילין איך להנהיג לדעתו כבר ביארנו לעיל בע
בסיומן ל"ב ע"ש: (ד) כרש"י והרמב"ם. וכתב בב"י ושאר אחרונים
דכן עיקר וכן הסכים הגמ"א בציאורו: (ה) ויניח וכו'. והנהיג
(ה) כן להניח ב' זוגות תפילין ויניח של רש"י למטה ללד הפנים ושל
ר"ת למעלה. וכ"כ האר"י ז"ל שיכניס תחלה של רש"י ויעמידם ללד
הכף והאחרים של ר"ת ללד היד ושיניהם על הקיבורת ויניח בראשו
של רש"י למטה ושל ר"ת ויהיה למעלה ושיניהם במקום הראוי להפילין
והרצועות דר"ת יהיו מכוסה תחת רצועות דרש"י שלא יתגלו רק רצועות
דרש"י ותפילין דר"ת יהיו קבועים מתפילין דרש"י עיין ספר הכוונת
תפילין פרק י' י"ב. מי שמניח תפילין של יד של דעת ר"ת והס"ר כדעה
רש"י והרמב"ם אם יולא ידי חובתו פסק שבות יעקב ח"א סי' ב'
דלוינו יולא חליצא דכו"ל אכל בשעת הדחק מותר להניחם כך דהא
בשעת הדחק יולא אם מניח תחת לבד ומ"מ לא יעברך רק על אהו
שכתבה ע"פ מהנהיגו כדעת רש"י והרמב"ם ואם של ראש כתבה ע"פ
דעת רש"י יש להניח של ראש תחילה וסבולין חולין של יד תחלה ע"פ
(ו) שניהם. יחד על היד ויעברך (ו) ויודקס בבת אחת וכו' בש"ל דהא
כדי שיהיה הנחת שניהם סמוך להברכה: (ז) בלחות שהם וכו'. דלא
(ז) ויכל לכוין בשניהם צעת ההידוק שמהדקן יחד לשם תפילין דהרי
אחד מהם אינו תפילין וי"ל עוד דיש בזה (ח) משום כל חוסיק עכ"ל

שער הציון

(ד) ב"י ומ"א: (ה) כרש"י: (ו) מ"א: (ז) עיין בביאור הלכה: (ח) כרש"י שמע דהוא ב"ת מלאווייפא ולט"ו ולמה"ש עכ"פ מדרבנא *

נח באר הגולה

באר היטב

משנה ברורה

ב"אור הלכה

[illegible]

שער הציון

(ג) מ"א וביאור הגר"א : (ו) (יא) בהדרין פ"ט ע"א ע"ש : (יב) מ"א : (יג) פ"א לגירסת הג"א : (יד) (טו) עיון בט"ז ובפמ"ג צ"ח ב"ק"ו : (קנ) מ"א (טז) ופמ"ג : (יז) יד אפרים : (יח) כ"י והג"א ופנ"ג :

הלכות תפילין סימן ל"ה

בכ"ט תפילין אלא יעשה שני כיוונים וסימן לכך כים שלא יתן שר זה בזה :

ל"ה דין טנין השיטין. ובו סעיף א' :

א הרא"ש בספר
תקון תפילין ובספר
התבונה
א הרא"ש בלכות
ס"ח ובס"ח כ"ס
הטובת הרש"א

ו' (א) * נהנו (ב) בטנין השיטין וכתוב בשר יד שבעה שיטין בכל פרשה ובשל ראש
ארבעה שיטין (ג) ואם שינה לא פה?

ל"ו דקדוק כתיבתו. ובו ג' סעיפים :

א * צריך דקדוק (א) בכתיבת האותיות שלא תשתנה (א) [ח] (ב) צורת שום אחת מהן ולא תרמז

באר היטב

והפירוט משג רש"י לר"מ או איכא דרכי נועם. ח"ה סימן ג' וכ"כ
הרד"ק והרמ"ע סימן ל"ז. ואם לא הניח אדם מעולם עליו לשם
מזוזת הפילין יוכל להחליט. ואם ההנהגה עליהן מעיקרא להחליט
כשיראה לא מהני תנאי כיוון שסדרם ע"פ דעת אחד והניחם אפילו פעם
אחת לשם מזוזת הפילין לדעת ר"ת או רש"י אסור להחליטם ח"ה אפי'
הנהגה עליהם מתחלה דמקדש להול לא מהני תנאי. דרכי נועם ח"ה
סימן ב'. אם עשה כים הפילין מתחלה להניח בו שניהם שרי דהוי
כאלו הניחם מ"א. ראונו שהנאלו ואינם יודעים אם הם של רש"י או
של ר"ת אם באותו מקום והניחם להניח בני זוגות ימין לאיזה
שיראה ואם כותב במקום שסדרו מניחים של רש"י יניחם בשל רש"י
תשובת יד אליהו סימן ה' :

(פ) נורה. כתב ב"ש דלמ"ד יעשה בראשם כמין וי"ז ולא יו"ד מ"א :

ממין אחד של רש"י או של רבנו תם משום כל חוסף : [ח] אור.

משנה ברורה

חל. וממנה דלכור להלויף הכנים וכ"ס הכנים והרצועות
והפירוט משג רש"י לר"מ או איכא. ואם לא הניח אדם מעולם עליו
לשם מזוזת הפילין יוכל להחליט ואם הניח אדם עליו אפילו פ"א לשם
מזוזת הפילין והיו מסודרין ע"פ דעת אחד מהם ר"ת או רש"י אסור
להחליטם שוב ח"ה ואפילו אם התנה עליהן מעיקרא להחליטם כשיראה לא
מהני דמקדש להול לא מהני תנאי (ההרונים). ב' הפ"א דאם מאז רצועות
והיו יודע אם הם של רש"י או של ר"ת יוכל להניחם לפירוט של רש"י
דכונן מניחם של רש"י ואכן כבירא ג' דרש"י עיקר ומעלין בקדוש.
ועיין בבאר היטב ובביאור הגלגל. וכן מן ההרונים שמקילין ויחזי
לדירדן דסוברין דרש"י עיקר וכ"ל יוכל להחליף ולעוול רצועה משל ר"ת
לרש"י כשאין לו אחרת אבל משל רש"י לר"ת אסור ליטול בגל גווני.
יחס נדמנן שהולץ כים של ר"ת החלה ועבירם כי לדירדן רש"י עיקר
ואם היו בזה אין מעבירין על המזוזת ואע"פ כלהלכה יזהר שלא יבוא
ל"ה. בכוה"מ אין להניח של ר"ת. ובפ"ב מנחה יניחם הרוב :

(א) נהנו. ע"פ הקבלה ביד סוכרים איש מפי איש (טור) : (ב) במין
השיטין. וכן יש קבלה בידם צענין ההחלה ראשי השורות בשל יד
ובשל ראש המזוזת צבור ובכ"ז וסופרים כבדים אין מדקדקין בתחלת
ראשי השורות ומשנים כלשר יודמן להם והנהגה לדקדק לא יתחלק
לאותיות : ויקרא הכנה כדי לכונן ראשי השיטות כי אין מני להחליט
הכל מניח דשתי ית"א (ג) : (א) ואם שיה. בין בשל יד ובין בשל ראש ואם
אין לו לש"י רק קלף קלף ואחר כך שחין יוכל לכתוב עליו שבע שיטין אם
לא שיכתוב כחיה דקה מאל גרלה כתיבן ויחזי לשמות מנין המזוזת
עיין במרדכי בהלכות קטנות סוף ה"ט והובא לעיל סימן ל"ב בדכ"ל זה
אלי ואמרו לכתוב כחיה בזה במקל של ידיו ומהקין מהרה. ובחמ"ת
אזו רמ"ה בזה דכתיבת הדקות שרגילין איה סופרים כהנים צע"ה
מזוי כחם כחיה דקדק בזה כחיה בזה כחיה בזה כחיה בזה כחיה בזה
דקדוק וברובם הכר כמה וכמה תנין דשעטנ"ז ג"ץ דהוא מדינת דגמרא
יש מההשונים שמהמירין בזה אפילו דיעבד ושומר נפשו לא יקרא
פרשיות כאלה חתוך תפילין אם לא שידדוק אותם מתחלה היטב היטב
ידע מי כתב פרשיות דפרשיות כאלו מניח מאד דכותבין הם עדיין
מניחים שלא ידעו כלל דיו כתיבתם כה"ס :

(א) כתיבתו. וי"ה אם נחמה האות מזוהה אחר הכתיבה ע"י נקב או קרע או פשוט דפסול ודלעיל במימן ל"ב : (ב) נורה. ח"ה

שני תשובה

אמת שהחייך לבאר שכול לעשות רצועות תפילין של רש"י ולח"ה שלכתיבה
יוכל להסירם משם ולהניחם בתפילין של רבנו תם וכן להפוך ע"י ולא כדרכי
נוטע ומשמע מזה דקדוק ברצועות חלל כפרשיות ובכ"ס לא מהני תנאי. ובכ"ז
כב"א מרדכי"ו בתשובה נתי"ו כתב שכנס סכום לעשות משל ר"ת תפילין ורש"י וסר
לו כמלואו שלא יפה כזה ולכן חזר. ועיין וראה שיש זולזל בזה לגאונים
הסבורים שהתפילין כשרים כ"ו וכנס דמכ"ס לפי מ"ס חכמי האמת שהתפילין דר"ת
בניהם עליונים מרש"י וראי אסור שמוריד מקדושן ופי' זה יש מהגון להניח בני
ראשי רש"י ורבנו תם כנים אחד ושני ידוע כנים אחד דהיינו קדושים ולא
כמ"ס מנין שהאחד חול ע"ס. וגרסה דקאי אאותן שהגו להניח בשני זוגות
כפעם אחד ביחד וכ"כ כסימן מ"ב הטעם דהול" כהנהגה וכו' דהרי פה חיי
לובבם דגמיר יחד זה אלל זה והמקדושין כתבו דאלו דאלו דל"ה כ"ו ע"ס ומ"א
והא דגם הם אין להם לעשות כן דל"ה לית להלושי ולגבוש מה למעלה למטה.
ועיין בעשרת דקדוקים שאין לעשות סימנים של איותות בגופן של תפילין להביר בין
של רש"י לשל ר"ת ז"ל. ועיין בלבוש ובפ"א כחשור להניח בני זוגות תפילין יחד
עכ"פ וכתב הב"י בשם מהר"מ בן הכיץ בעל ג"פ בתשובתו ב"י

ביאור הגלגל

דמקדו מלקמן כסימן מ"ב בביאור דיכול לשמור והלא לפי המזוזתם של בלחומם
אין מוציא רק להוריד מהמזוזת לקבל לכל לא להול דרמנן לגוף קדושה מילתא
דאזכרה הלא המזכרה בנענוס ס"ל לקמן דזהוהא בכלל יוכרד להול. גם מש"פ
אח"כ ואפילו אם התנהג עליהם וכו' דמקדש להול וכו' עיין בש"ח דמקדש דנלעשות
מכתיב תנאי והוא כפוט דהם רק כשמיני קדושה ומכתיב תנאי בזה להוריד להול
וכדלקמן כסימן מ"ב ס"ג ואפילו בכתם ופרשיות עש"י יש לעיין בזה דל"ה
בק"ק שהעבד לשם פרשיות דהוא כוננן לגוף קדושה ואסור להוריד להול
כוכחיה לקמן כסימן מ"ב דיכול לכתוב גליון מאל ד"ה מכוס דיו בזה ע"ז
עכ"פ קת קדושה וכו' צענינו הלא ג"כ עתה אף דאין על הפרשיות קדושה
תפילין ע"פ קדושה וכו' ה"ה הכנים הם השמישים לקדושה וא"כ לית
הניח ואין התשובה ביד לעיין בה ואפשר דיש להקל ע"י הניח בשל ראש דר"ת
לרש"י אם אין לו פרשיות אחרים וכו'. עוד כתבתי בשם פמ"ג דאם מאל תרומם
וכ"ז ודשמיני תשובת יד אלוים מומנא דכ"ס צענינו בזה של רש"י ועוד
עיין בספר פ"ס מש"כ ע"י. ולפי דברי הפמ"ג מוקי הכנה אמרתי להעתיקו פה
ז"ל אם מאל של יד [ע"ס] וז"ל ג"כ או של ראש. ראונו בלא פרשיות ובספר
שאל של ר"ת שפיר להניח פרשיות של רש"י ס"ס ורובא של רש"י ומעלין בקדוש
ואין בקיאות וכ"ס. עיקר. ועיבוד ז"ע גם ברצועות מהול לקדש ובין ע"ל.
הנה מה שכתב ס"ס פשוט דכמה הם של רש"י ושאל של רש"י עיקר רק דמזוזת
לכ"ס הטעם לגד היה מוריד להניחו גס של ר"ת או דשאל של שניהם אסור דכפשוט
הם כוחות אהדי ולכן כיים דרובא ואין בקיאות וכ"ס. עיקר רק סוף דכ"ז
נגלגלים הם דכענין אין שייך שמה עיבדן לשם תפילין דרש"י או דר"ת ואלא
לענין בזה כחם אלהם ונלע"ד דכוננן הול לקמן כסימן ל"ט ס"ס אחרת דאם
לקח תפילין שלא מן המומחה בודק מהם ג' קיאות כתב ויחזי בזה ולא
צויתיו שמה עיבד המוכר שלא לשמן דהכל בקיאות בזה ולכן מהכח הפמ"ג
צענינו דלו יד דהכל בקיאות שהכפשוט יריך עיבוד לשמה בלא צענינו דשיבד
והרצועות אין מכל לאמר שהכל בקיאות ענה בזה דהכל יש בזה מהלוקת בין הפוס'
דלעיל כסימן ל"ג וא"כ שמה חורו שאלד ממנו עשה הכנים או הרצועות בלא
עיבוד לשמה וא"כ הול מעלה ענה בזה ככוננן עיבוד לשמה מאל צענינו דשיבד
ומה דמחיר הגמרא לית תפילין דמשמע אף עס רצועות דקא בומניהם סיים
ידוע אם צריך עיבוד לו או וא"כ צענינו אם לוקח ממנו שמיני מומחה דלית
לעבוד מהמוכר אם היה בכחיהם וצונו עיבוד לשמה מאל צענינו דשיבד
במילתא וכו' כנלע"ד ככוננן. ובחמ"ת ז"ל בזה בומניהם ברצועות המזוזת דשאל
רק שחיה לשמה ולא עבדה לשמה דהכרם יש שחקילין בזה ושאל דיון הול וכו'
שיבד הש"ס לעיל כסימן ל"ג וע"י"ש בזה בכתבתי שם. ומש"כ אם נדמנן וכו' פמ"ג

(א) כתיבתו. וי"ה אם נחמה האות מזוהה אחר הכתיבה ע"י נקב או קרע או פשוט דפסול ודלעיל במימן ל"ב : (ב) נורה. ח"ה

הלכות תפילין סימן לג

סא באר והגלות

ד הרא"ש וכו'
מדברי הרמב"ם

לתינו אותיות אחרות וראם לא תינו אפילו ששטמ"ו ג"ץ (ד) [ד] לא פסל :

שערי תשובה

ראינו ולא שמענו מי ששם כך : [ד] לא פסל . עכ"ל . ומיין בזה דבס' מהר"ם איסופיה ז"ל שהתין לרבים להיות תמונה זימין ע"ה . הרמ"ם וכן הנה כרעו להימנע ובתקונם וכל מ"ש בשו"ס בזה בלא שיהא ע"ה :

לפי פירוש הרא"ש וז"ל למעשה כי להאזהרה להרמב"ם יש להקל בכל גזיון [עיין בביאור הגר"א דלהרמב"ם לא חייבי הגמרא כגל בתפילין רק במחשבה ולא לענין עיגול והמשכה אך לענין תנין ממש ורק לכהלה] כתב בספר חגיגת הטיוול ששטמ"ו הוא אותיות שט"ץ וז"ל והם ב' מקשרים גדולים והם ג"כ סוד של ששטמ"ו ב"ץ כי ג"ץ שם מקשרג אחד והתנין שעליהם הם כמו חרב וחמית להלל מהם :

משנה ברורה

לפי פירוש הרא"ש וז"ל למעשה כי להאזהרה להרמב"ם יש להקל בכל גזיון [עיין בביאור הגר"א דלהרמב"ם לא חייבי הגמרא כגל בתפילין רק במחשבה ולא לענין עיגול והמשכה אך לענין תנין ממש ורק לכהלה] כתב בספר חגיגת הטיוול ששטמ"ו הוא אותיות שט"ץ וז"ל והם ב' מקשרים גדולים והם ג"כ סוד של ששטמ"ו ב"ץ כי ג"ץ שם מקשרג אחד והתנין שעליהם הם כמו חרב וחמית להלל מהם :

משנת קיצור כללי שלא כסדרן מפמ"ג ושאר אחרונים בופרים

שאין אזהרה עליהם הוי כותב שלא כסדרן [והגר"א בחידושו פליג ע"ז וכן בירוש' שם בסיומן ל"ב להלכה וע"ה שבידורם שצוהם דבר גם הגר"א מורה להפמ"ג] . דב"ה בלאו וכדומה לכן שעל ידי שהם להם חיות דבר לא נדחו על ידי ז"ס תמונה לאות אחרת אבל יו"ד של ג"ץ שאין מונעת להניין שלו וגר"ה ע"ז כיו"ד מ"ן או חו"ה שברגל שמהלך ים הפסד דק בין הרגל להניג ונראה כה"ל או אפילו אם אירע שהתוקן קרה לאות כמורה הראוים לאין מושלש סודו משום שלא כסדרן . ודע דעת הפמ"ג בזה דמפילו אם אין יוכר פרידתן הדיקון והתיוון קראש ג"כ לאות לא מהני תיוון . עיין בדמיון ל"ב שבידורם שם דע"ה בשעת הדחק י"ס להקל בזה דמתי תיוון :

כתב עוד הפמ"ג כלל דמלת כל שאין כותב רק מזהק או מושך לא הוי שלא כסדרן העשל לאבותך מלא וכו' לר"ך . למחוק הוא"ו ודף דע"ה י"ה הדיבור כשי' תיבות ימשוך הדי"ת ודע"ה שכותב משיכה לאו כלום עבד דתחלה נמי אורז ביה"ט עליה אבל ודאי אם עשה ביה"ט מתחלה כלורת מ"ן כפופה ואח"כ משכו לבי"ט הוה שלא כסדרן וכן אפילו אם נכתב האות מתחלה כסדר ואחר כך נתקלקל מחמת חיות דבר שהוא כיוון שנתקבל אורז האות כשחור אח"כ ומתקן הוה שלא כסדרן דכלל בעיני כסדרן ול"ד למחוק גזיל דלף קיוד קראי רק דלף ששקת כתיבה ודמ"ה בפנים בלודי . ולפעמים אפילו ע"ה כתיבת קודם אחת י"ס בזה משום שלא כסדרן כגון שכתב רי"ם בנקום דל"ת וזכיר לרבע בדיו כמ"ה בס"י ל"ב בנ"ו כס"י תו מופסל כמ"ה שלא כסדרן . כלל כל שאין אורזתם וכותב קודם ועי"ה נכתב האות י"ס בזה משום שלא כסדרן :

עוד דברים אחרים מענין חק תרבות

כל מקום שנאמר וכתב כגון בתפילין ומזוזות ס"ת גס חל בו חק תרבות ואפי' אם רק קולו של יו"ד נגמר ע"ה חק תרבות מעבד כיוון דכלל הקול לא הי' מתקשר האות עדיין [ותחתית עדי' חק בתק תרבות עיין ב"ש בזה"ע בסיומן ק"ל אות ט'] בנקום עיגון כבר אע"ה דלא כתיב וכתב להחלל מתקשרין נמו כלל בנקום עיין . והנה ענין חק תרבות לר"ך הסופר ליזכר צומחד ועיניו לזכרון עיין בל"ב כתיב י"ו י"ה אך קצת הא' כלל ידבר כי הפך הוא משלל כסדרן שם גזר ומוחק מושך לא הוי שלא כסדרן וכל"ה [גזר הוא ביבש ומוחק בלה] ובחק תרבות הכרחי הוא גזר ומוחק ומושך כל שאינו עושה מעשה בנזק האות ומשלימה עדיין הוי חק תרבות . דמיון ביה"ט ששע"ה עזרה או סמ"ך וכו' ודמיון ששל סיפה דולתוך החלל אחר שגמרה בהשכר ונפסד נזרחה עי"ה [ואפשר אפי' התנין קורא אותה כל בלאו רואין שאין אורזתם] לא מהני לגרור הכי"ס האיה דלף שפסלה בטלה כתיבה קמייתא ועשה הוי חק תרבות דלא לא עבד מעשה בנזק ב"ה ע"ה חקיקה בעלמא שחקק תוך האות ואפילו מושך אח"כ ביה"ט גגה ושוליה ג"כ לא מהני דהיי בל"ה אורזתם עליהם ובפולה . וגדולה מזו חו"ה בנקום ב' זיינין לא מהני שגזרם הכרסום ויבא"ו ב' זיינין דמה מעשה עשה בנזק האות אבל אם לר"ך להשלימה אח"כ כשר ולא מייקדי חק תרבות כן מובאר בזה"ע סימן קכ"ה אות ג' ומגן אברהם בל"ב אות ב"ה אבל אחר ע"ה ע"ה פסק ע"ה ב"ה ב"ה יו"ד ועי"ה בל"ב כתיב י"ו וסי"ה שמוצא שם הכל בלא היטב . וגם ביה"ט קמל דני חק תרבות כלל אות ואת פקט :

עוד חיות כללים מבעל מפ"ה מדיני הקצת גזיל ששהיהם בנזק הקונטרס ע"ה :

באר היטב

פ"ס מ' : (ד) לא פסל . והב"ה פוסל הם לא חייב ששטמ"ו ג"ץ . וג"ל סודו להקדים אח"כ ואפי' בתפילין מוטיל תיוון . ואין בזה משום שלא כסדרן . וב"ה ע"ה ובסכנה ג' וכו' . [ובס' ב"ש מביא פוסקים רבים לפסול אם לא חייגן . וכתב בת' רד"ק דה"ל אם חתיוור על הג' וזיגין שהזכרו בש"ס דפסול . כתב בס' חגיגת הטיוול ששטמ"ו הוא אותיות שט"ץ וז"ל והם ב' מקשרים גדולים והם ג"כ סוד של ששטמ"ו ג"ץ כי ג"ץ שם מקשרג אחד והתנין שעליהם הם כמו חרב וחמית להלל מהם] :

משנת קיצור כללי שלא כסדרן

תפילין ומזוזות לרבים שיהיו כתיבן כסדרן מן האורז דכתיב והיו הדברים כסדרן בין הקדים פרשה לפרשה ובין קיבה לתיבה או אות לאות פסול אבל בזה האות גופא לא שייך שלא כסדרן כגון דל"ה שמוצב מיו"ד מ"ן וכתב ה"ו"ן ואח"כ הוי"ד לא הוי שלא כסדרן וכל כה"ג . וכן אם כתב מקצת אות ואחר כך כתב האות שמקדם משלים האות ולא הוי שלא כסדרן דכל שאין כותב אות שלם מקרי וחי הדברים כסדרן דכבר שלם בעיני כל חיי דבר אבל אם כתב יו"ד בלא קולו השמאלי או אל"ף ועי"ן וכו' וכדומה שאין מונע הוי"ד בהאות ואח"כ כתב מקדם י"ס בזה משום שלא כסדרן דהשתא לקולא אמרינן דיכול לתקן אח"כ [כמבואר בט"ו בסיומן ל"ו ובסיומן ל"ב בפ"ה] משום דשיקר הו' דברים כסדר וכתבו דשם אות עליה השלינו בלא התיקון וכמו שכתוב אח"כ כ"ה לחומרא דשם אות עליה וחי' שלא כסדרן . וב"ה אם לא נהצר בהאות רק תנין או שחר דברים שאינם מעבדים ואח"כ כתב מקדם דיש בו משום שלא כסדרן [הג"ה ויש סופרים שכתבין בעינין שלא כסדרן בפסולי דאורייתא והוא רק מחמת חכרון ידיעה שטועין לחשוב ששלא כסדר ויקרא רק אם הוא מתקן חיות דבר אחר גמר הפסיות וע"ה מתקנים בעת הכתיבה כמות אותיות שכבר חק ועבר מן ונחלמא לא כן הוא אלא חיוק כשכתב האות שאחריו אסור לתקן האות דלפניו לא לא כדבר שמדויק אפילו בלא התיקון י"ס עליהם שאחריו האות ולא כו"ה דניח גמור לידע חיות דבר י"ס עליהם אם אותה האות בלי התיקון ומותר תקמו אפילו אח"כ ובאיהם דבר אין עליהם אם האות בלי התיקון וממילא אסור לתקן אחר שכתב האות שאחריו ע"ה מהגיון בסופר שזכר בנ"ה שלא להניקו ודו על שום אות לתקנו בזהו חקון אחר שכתב האות שאחריו אם לא דבר שנחלל כחוב בירוש' בספרי הסוכות שם מותר לתקן אפילו אח"כ . ולא ידמה בעלמא מיתלל למיתלל וכו' . הוא אפי' תיוון שט"י כתיבה וכו' תיוון שט"י מחיקה שיש בו חשש וחק תרבות אפי' לא כתב עדיין שום אות אחר זה שזכיר מאד לידע כל פקטי הדינים שיש בזה כי עיניו לזכרון ועיין בזה"ל שכתב דהוא הוי מתנה עם הסופר שלו שלא להניק עיניהם כדל ממתן זה ובאמת עתה היא טובה מאד אבל איננה מושלת רק לענין להלל ע"ה מתחש דחק תרבות אבל לא משלל כסדרן אם לא שזכר הסופר להתנהג במלכתו מלכת מניס לאט לאט שלא להתקן ודו מן האות עד שיעמידו על המונחה דיון . וכבר ראינו אנשים י"ה מפזרין מנוון רק על תיוון תפילין ולקצת מוסר אדם שיוכל להשגות נאום ומסודים כדון כלל פרטיהם ואחרי מנקה אבל בזה מזה לר"ך לזכר על ענין התפילין מנפסין ודס הפרסיות ששע"ה בסוד דל אותיותם כדון . הכל פרטיהם וסודיותם ולא לר"ך שזכר הסופר בקי בדיקו כתיבה חתומה וגם ששע"ה מלכתו בכתומות כי אפילו אם אות אחד לא נעשה כדון בכל פרטיו הוא מושך לכל התפילין כדאמרינן מנחה כ"ס . אם הסר שכתב התנין או הקולו של יו"ד מנזרל בסיומן ל"ו בנ"ו וכל"ב בנ"ה דיש לתקן אפילו אחר שכתבו דל שיהא נזרחה עליה חט"ה . דכלל קולו של יו"ד השמאלי פסול לר"ה וגם תנין י"ה פסול אם לא חייגן מ"ה וחי' הדברים גוף הדברים כסדר נכתבו . וכן להפריד נגיעות בין אות לאות שני אח"כ ופסול דרוקא אם לא נהנה יצריה ע"ה הנגיעה וכן יו"ד באל"ף ובש"ן ובש"ן ורגל הדי"ן וכן גמיון גמיון דלא חסיד ולא סיפס קורא אותה בזה"ע או ביה"ט ודל"ת וכדומה שאין הג' מנזרד לר"ך למעלה והיוק קורא אותה בזה"ע ודל"ת לתקן אח"כ . ויראה דכ"ז דוקא אפי' אין יוכר פרידתן להדיא הוה ס"ה בלדיא חט"ה דהתיקת מורא כיו"ז

צורת אות זי"ן

ארת זיין" (6) נריר ליזער שלא חסיד רגלס ארוםס. שלא יתהרס ליו"ן
 פשוט ו'הפסל ע"י קריאה התינוק ע"כ (7) לא יתא רגלס ארוך
 יותר מב' קולומוסים. ורשעס נריר להיות עו בר משי נרדיון (8) שלא
 תדמה לוא"ן. ויסיס מרובע וג' חנין על ראשס. ורגלס תסיס (7) פשוט
 תתסיס לא שגורס (8) ויש עשויין יקו חסחוקן דק ביניאס והולך
 ומתעסס עד תהיט ומתחילס חורזי ומתעש עד שתיס חרס למסס. וחסס.
 נהקארגס הרגל מזי"ן דינו כמו שכתבנו בואס ווא"ן [מלעיל ביסיון ל"ב
 סס"ז בכו"ס וואף שפסמ"ג מזדד להכל בזה דדי אס נשאר מהרגל
 כמלא אוח יו"ד הדרכ תסייס בהלכות קרי"ט ושערי אכריס כהמו
 כהשוע"ט וכו"ס אס הכו"ל התינוק ולא קראו לזיין בודי"ט ויין להכל בזה
 ומוכח מזה שכתב בכו"ס א"ס ע"כ בואס ווא"ן עי"ש ונראה דהאילו
 סיקון לא מהני בזה בכו"ס ממש שלא כסדרן מיין ביסיון ל"ב ס"כ"ס]:

אות ח"ת הסיה כתיב רבליה א) הכמותו שני זיינין. והזיינין שכל
מיני צ) כתיב לעשות קרן כלשו עגול כל צד ימין ויטו הזיינין
רחוקים זה מזה א) לכל יומהר כעול קולחום ויטו מחוברים הכמותות
הדיו [הוא כמין גג גבוה]. א) לכל כמין דא [דול] יעשה א
ה) כדכשרגל שמהל ולא כדמאע. וצריך לזהר ו) שלא יאריך בגג החי"ת
ובא האריך פסול ואין לו חשבון כחפילין ומזוזות משום שלא כדשרג
ז"ל שפעה צ"ל ז) וגר קרן דזה לא ר"י כמין חטופות
ה) שהוא משופע אבל אם עשה החי"ת כדעת רש"י [דלינו חי"ת
פשוטה בלא חטופות שכל גנה] אפילו אם האריך הרבה כשר דיעבד
א"ע בלא חטופות. א) עשה החי"ת פ) כמותו שני זיינין או כדלי"ת וז"ל
או כדלי"ת זיינין והטופרות ז"ב כשר דיעבד שרי לו נסחגה לזרוע ואם
אחר פ"ז וח"מ אם אפשר לקרן לגרור יתרון האות והטופרות יאמר
במקומו כגון בחי"ת שחמורתו היה כדלי"ת זיינין י) והטופרות שלו
נעשים כחאנע א) ולא ככופה אחרת כמ"ד מקחו עד חמשה חס
זיינין אבל אם עומד בכופה יתקן כשיגרור חס כדלי"ת ולא יהיה
לו מיקון א"כ ב) בחפילין ומזוזות שמעבכ בהן שלא כדשרג י"ב י"א
הכשר בלא מיקון אבל בס"ס יב) אם נמצא חי"ת שחמורתו היה כדלי"ת
וזיינין או שני זיינין אף שאין להוציא אחרת משום א) מ"מ בחול ככל
נומי צריך לקרן האות עד שיעמידו על חמורתו הראויה להוציא
הטופרות א) החנות החי"ת שכתבו למטה י"א על מיקן בחלמוד
ועמדו עליו גדולי הראשונים ז"ל. ודע עוד דדיעבד אם עשה להח"ת
יג) מקל לבד או חטופות לבד כשר והגרע"א חמיק כחידושיו דלפניו
נחסר להח"ת החטופות וגם המקל סביב חי"ת פשוטה כחתי"ת שלנו
כשר דיעבד רק אם אפשר לקרן בקל לעשות חס מקל יעשה דהוי
כלכהחלה. אם נפסק ירך החי"ת ולא נשאר בו רק כמלת י"ד די צדק
צין ירכי הימני ולא שמהל א) פמ"ז בפתחה בחש"א ויבא לו אדני
לאשר לויתיו וכו' ומה דנקט הפ"מ שם ירך הימני משום א) הדני
זכר שם נקט) ועיין בצדק אומ חס"ת שכתבנו שם. א) הטופרות

[illegible]

צורת אות וא"ו

אות וא"י (ז' א) ראש קצ' ל' יומר מעווי קולמוס כדי שלא חדמה
 לרי"ש ורגלה ארוך כעו"ב ז' קולמוסים כדי שלא חדמה
 וי"ד ולא יעשה ב' ארוך ויהר מדה' פן חדמה למינוק לז"ן פשוטה
 ומטעם זה ג"כ מוב שחיהו ראש עגולה לז' ימיו שלא חדמה לז"ן
 וט"פ שחיהו הי"ן עובר מב' לדין מ"ם שי לחוש שחא חדמה לז"ל
 הכים ולא שיפס יקראנה זי"ן ותפסל. וטויה יסיה שוב ולא באלכסון.
 ורגלה חסיה פשוט החסיה בבור לא שבור בחמט. גם מוב שחיהו
 החמטץ והולך מטע מטע עד שחיהו חדה למטה. אם רגל חסיה
 קצ' אם יז' רק בחמא י"ד פסול ואם מטע ימיה צריך להסרות
 למינוק וס"ה אם ראש הוא"י רחב וחדמה קצ' לרי"ש. אם כחב דלי"ס
 במקום וס"י צריך לגרור כל הג' (א) ותפסר דעני ומי לגרור כל הו"ך
 דדמה לדלי"ס שחיהו מקום רי"ש שצריך למחוק כולו וכס"י בסיגן
 ס' י"ס :

שער הציון

כ"י (ל"ו: ז) כ"י רוב הפוסקים קובעים כרס"י וגם העור לא כתב אלא וטוב וכו' ויותר נראה להצילו לר"ם הוא רק לכתחילה אחר"כ מנאחים בשם פסד פחד ויזהר מהם הוא כתב לקב"ק (א) כן משמע כד"ו ולא תקשה ממנו הסוד כמש"כ נעמיט"ל בלבוש ס"ח אות ט"ז (ה) פ"מ"ג בנדרים האומות (ו) מ"א בסיומן לקב"ק (ז) כ"ב: (ח) פסד ט"ז ומלמד מנעולת הרי"ם (ט) ודקדק מניה וכו' פסק בדפוס לרוד חתם שאה רגל הו"ח" הוא כמו מ"ן בשטות פסלו: (י) מ"א לקב"ק כ"טו"י ע"ה (כ) ע"ה בנדרים וכו' (כ"ב) מדרשו משם וכו' וכן אריהה ד"ה אלה"ק: (כ"ג) פסות ומש"כ כד"י בשם ב"ם מפני הסוד אפשר לעיין שלא יטה ללד אחד יותר מלמד חנינו וגם בזה אם משם הכבש עד שנראה כד' פסול. ודע עוד דמה פסד כד"י כ"ה הכרוש ופני הסוד כיוון לעיין ברכוש מכל ויחזיקו הכל לעיין בזה יהיה הראש עגול י"י לזה מוקד מן התלמוד לפי ה' כ"י שפירש בשם הר"ם בסיומן לו כבוד ד"ה וכו' (ל) וכו' ע"ה בסיומן לבסוף אות ט"ח: (מ) ל"ב: (נ) ח"ס (ז) כ"י: (ז) עיון כ"י' ופסות: (ח) כ"ם כד"י האלה"ק: (ד) כ"ה: (ה) חידוש רמ"ל: (ו) מ"א בסיומן לקב"ק: (ז) מ"א ח"ס (ח) ד' אפרים וכו' אות ח"מ מוכח דהפסות אינה לירושלמי לרבות משפט מ"ל רק קלה שיטתו ונכסותו כגון הכתום שפ"י לחלק בדוקה: (ט) ודע בזה"ל בסיומן רע' ושערי ארזים בשער ה' ולרוד חתם ודלא בהפס"ג חל"ה המתקן בזה עיון בנדרים שרד ובהפס"ג ק"ה בלבוש ק"ה שחולקין ע"ה כן על הפס"ג: (י) מ"א כד"ק: (יא) כן מונח מונח"ה ה"ל ע"ה ואף שראיתי לקב"ק שמתחילין בזה מ"א י"י כשם כדח"ה אחרי שפירש אפרים ולרוד חתם בלבושם לבלשם: (יב) מ"א חל"ה (יג) מ"א חל"ה (יד) מ"א חל"ה: (טו) מ"א חל"ה: (טז) מ"א חל"ה: (יז) מ"א חל"ה: (יח) מ"א חל"ה: (יט) מ"א חל"ה: (כ) מ"א חל"ה: (כ"א) מ"א חל"ה: (כ"ב) מ"א חל"ה: (כ"ג) מ"א חל"ה: (כ"ד) מ"א חל"ה: (כ"ה) מ"א חל"ה: (כ"ו) מ"א חל"ה: (כ"ז) מ"א חל"ה: (כ"ח) מ"א חל"ה: (כ"ט) מ"א חל"ה: (ל) מ"א חל"ה: (ל"א) מ"א חל"ה: (ל"ב) מ"א חל"ה: (ל"ג) מ"א חל"ה: (ל"ד) מ"א חל"ה: (ל"ה) מ"א חל"ה: (ל"ו) מ"א חל"ה: (ל"ז) מ"א חל"ה: (ל"ח) מ"א חל"ה: (ל"ט) מ"א חל"ה: (מ) מ"א חל"ה: (מ"א) מ"א חל"ה: (מ"ב) מ"א חל"ה: (מ"ג) מ"א חל"ה: (מ"ד) מ"א חל"ה: (מ"ה) מ"א חל"ה: (מ"ו) מ"א חל"ה: (מ"ז) מ"א חל"ה: (מ"ח) מ"א חל"ה: (מ"ט) מ"א חל"ה: (נ) מ"א חל"ה: (נ"א) מ"א חל"ה: (נ"ב) מ"א חל"ה: (נ"ג) מ"א חל"ה: (נ"ד) מ"א חל"ה: (נ"ה) מ"א חל"ה: (נ"ו) מ"א חל"ה: (נ"ז) מ"א חל"ה: (נ"ח) מ"א חל"ה: (נ"ט) מ"א חל"ה: (ס) מ"א חל"ה: (ס"א) מ"א חל"ה: (ס"ב) מ"א חל"ה: (ס"ג) מ"א חל"ה: (ס"ד) מ"א חל"ה: (ס"ה) מ"א חל"ה: (ס"ו) מ"א חל"ה: (ס"ז) מ"א חל"ה: (ס"ח) מ"א חל"ה: (ס"ט) מ"א חל"ה: (ע) מ"א חל"ה: (ע"א) מ"א חל"ה: (ע"ב) מ"א חל"ה: (ע"ג) מ"א חל"ה: (ע"ד) מ"א חל"ה: (ע"ה) מ"א חל"ה: (ע"ו) מ"א חל"ה: (ע"ז) מ"א חל"ה: (ע"ח) מ"א חל"ה: (ע"ט) מ"א חל"ה: (פ) מ"א חל"ה: (פ"א) מ"א חל"ה: (פ"ב) מ"א חל"ה: (פ"ג) מ"א חל"ה: (פ"ד) מ"א חל"ה: (פ"ה) מ"א חל"ה: (פ"ו) מ"א חל"ה: (פ"ז) מ"א חל"ה: (פ"ח) מ"א חל"ה: (פ"ט) מ"א חל"ה: (ק) מ"א חל"ה: (ק"א) מ"א חל"ה: (ק"ב) מ"א חל"ה: (ק"ג) מ"א חל"ה: (ק"ד) מ"א חל"ה: (ק"ה) מ"א חל"ה: (ק"ו) מ"א חל"ה: (ק"ז) מ"א חל"ה: (ק"ח) מ"א חל"ה: (ק"ט) מ"א חל"ה: (ק"י) מ"א חל"ה: (ק"יא) מ"א חל"ה: (ק"יב) מ"א חל"ה: (ק"יג) מ"א חל"ה: (ק"יד) מ"א חל"ה: (ק"יה) מ"א חל"ה: (ק"יו) מ"א חל"ה: (ק"י"א) מ"א חל"ה: (ק"י"ב) מ"א חל"ה: (ק"י"ג) מ"א חל"ה: (ק"י"ד) מ"א חל"ה: (ק"י"ה) מ"א חל"ה: (ק"י"ו) מ"א חל"ה: (ק"י"ז) מ"א חל"ה: (ק"י"ח) מ"א חל"ה: (ק"י"ט) מ"א חל"ה: (ק"כ) מ"א חל"ה: (ק"כ"א) מ"א חל"ה: (ק"כ"ב) מ"א חל"ה: (ק"כ"ג) מ"א חל"ה: (ק"כ"ד) מ"א חל"ה: (ק"כ"ה) מ"א חל"ה: (ק"כ"ו) מ"א חל"ה: (ק"כ"ז) מ"א חל"ה: (ק"כ"ח) מ"א חל"ה: (ק"כ"ט) מ"א חל"ה: (ק"ל) מ"א חל"ה: (ק"ל"א) מ"א חל"ה: (ק"ל"ב) מ"א חל"ה: (ק"ל"ג) מ"א חל"ה: (ק"ל"ד) מ"א חל"ה: (ק"ל"ה) מ"א חל"ה: (ק"ל"ו) מ"א חל"ה: (ק"ל"ז) מ"א חל"ה: (ק"ל"ח) מ"א חל"ה: (ק"ל"ט) מ"א חל"ה: (ק"מ) מ"א חל"ה: (ק"מ"א) מ"א חל"ה: (ק"מ"ב) מ"א חל"ה: (ק"מ"ג) מ"א חל"ה: (ק"מ"ד) מ"א חל"ה: (ק"מ"ה) מ"א חל"ה: (ק"מ"ו) מ"א חל"ה: (ק"מ"ז) מ"א חל"ה: (ק"מ"ח) מ"א חל"ה: (ק"מ"ט) מ"א חל"ה: (ק"נ) מ"א חל"ה: (ק"נ"א) מ"א חל"ה: (ק"נ"ב) מ"א חל"ה: (ק"נ"ג) מ"א חל"ה: (ק"נ"ד) מ"א חל"ה: (ק"נ"ה) מ"א חל"ה: (ק"נ"ו) מ"א חל"ה: (ק"נ"ז) מ"א חל"ה: (ק"נ"ח) מ"א חל"ה: (ק"נ"ט) מ"א חל"ה: (ר) מ"א חל"ה: (ר"א) מ"א חל"ה: (ר"ב) מ"א חל"ה: (ר"ג) מ"א חל"ה: (ר"ד) מ"א חל"ה: (ר"ה) מ"א חל"ה: (ר"ו) מ"א חל"ה: (ר"ז) מ"א חל"ה: (ר"ח) מ"א חל"ה: (ר"ט) מ"א חל"ה: (ר"י) מ"א חל"ה: (ר"יא) מ"א חל"ה: (ר"יב) מ"א חל"ה: (ר"יג) מ"א חל"ה: (ר"יד) מ"א חל"ה: (ר"יה) מ"א חל"ה: (ר"יו) מ"א חל"ה: (ר"י"א) מ"א חל"ה: (ר"י"ב) מ"א חל"ה: (ר"י"ג) מ"א חל"ה: (ר"י"ד) מ"א חל"ה: (ר"י"ה) מ"א חל"ה: (ר"י"ו) מ"א חל"ה: (ר"י"ז) מ"א חל"ה: (ר"י"ח) מ"א חל"ה: (ר"י"ט) מ"א חל"ה: (ר"כ) מ"א חל"ה: (ר"כ"א) מ"א חל"ה: (ר"כ"ב) מ"א חל"ה: (ר"כ"ג) מ"א חל"ה: (ר"כ"ד) מ"א חל"ה: (ר"כ"ה) מ"א חל"ה: (ר"כ"ו) מ"א חל"ה: (ר"כ"ז) מ"א חל"ה: (ר"כ"ח) מ"א חל"ה: (ר"כ"ט) מ"א חל"ה: (ר"ל) מ"א חל"ה: (ר"ל"א) מ"א חל"ה: (ר"ל"ב) מ"א חל"ה: (ר"ל"ג) מ"א חל"ה: (ר"ל"ד) מ"א חל"ה: (ר"ל"ה) מ"א חל"ה: (ר"ל"ו) מ"א חל"ה: (ר"ל"ז) מ"א חל"ה: (ר"ל"ח) מ"א חל"ה: (ר"ל"ט) מ"א חל"ה: (ר"מ) מ"א חל"ה: (ר"מ"א) מ"א חל"ה: (ר"מ"ב) מ"א חל"ה: (ר"מ"ג) מ"א חל"ה: (ר"מ"ד) מ"א חל"ה: (ר"מ"ה) מ"א חל"ה: (ר"מ"ו) מ"א חל"ה: (ר"מ"ז) מ"א חל"ה: (ר"מ"ח) מ"א חל"ה: (ר"מ"ט) מ"א חל"ה: (ר"נ) מ"א חל"ה: (ר"נ"א) מ"א חל"ה: (ר"נ"ב) מ"א חל"ה: (ר"נ"ג) מ"א חל"ה: (ר"נ"ד) מ"א חל"ה: (ר"נ"ה) מ"א חל"ה: (ר"נ"ו) מ"א חל"ה: (ר"נ"ז) מ"א חל"ה: (ר"נ"ח) מ"א חל"ה: (ר"נ"ט) מ"א חל"ה: (ר"ס) מ"א חל"ה: (ר"ס"א) מ"א חל"ה: (ר"ס"ב) מ"א חל"ה: (ר"ס"ג) מ"א חל"ה: (ר"ס"ד) מ"א חל"ה: (ר"ס"ה) מ"א חל"ה: (ר"ס"ו) מ"א חל"ה: (ר"ס"ז) מ"א חל"ה: (ר"ס"ח) מ"א חל"ה: (ר"ס"ט) מ"א חל"ה: (ר"ת) מ"א חל"ה: (ר"ת"א) מ"א חל"ה: (ר"ת"ב) מ"א חל"ה: (ר"ת"ג) מ"א חל"ה: (ר"ת"ד) מ"א חל"ה: (ר"ת"ה) מ"א חל"ה: (ר"ת"ו) מ"א חל"ה: (ר"ת"ז) מ"א חל"ה: (ר"ת"ח) מ"א חל"ה: (ר"ת"ט) מ"א חל"ה: (ר"י"א) מ"א חל"ה: (ר"י"ב) מ"א חל"ה: (ר"י"ג) מ"א חל"ה: (ר"י"ד) מ"א חל"ה: (ר"י"ה) מ"א חל"ה: (ר"י"ו) מ"א חל"ה: (ר"י"ז) מ"א חל"ה: (ר"

כמ

אפילו בחו"מ וכו' כ"ב סכ" עי"ט. ואם לא עשה הנק"י רק קו שום עיין לעיל סוף אות ח"ל

צורת אות פ"א פשוטה

אות פ"א פשוטה (ח) צריך לשפוט (ז) לכתחלה בזיות למעלה כמו שהכפופה היא למעלה. גם צריכה להיות חרוכה לכתחלה כשיעור שחיה ראיה לעשות פ"א כפופה אם הכפופה ודיעבד אם יש בגלל ימיו מכונד מקום הנקודה ולמטה כמלא יו"ד די בקר [הפמ"ג כתב סתם כמלא יו"ד מהיך והכוונה כאשר כתבנו דל"ה אין צורה אות עליון] ומ"מ אם נמלא כן ב"ם ואפילו בחפילין לכתחלה בודאי חייב להקטין האות ולהשלימו כדין ואין צורך משום שלא כסדרן כיון דבאל המקור הוא כשר. ועשיית נקודה הפ"א ושקופה הוא הכל כמו בכפופה. גם יזכר (ג) שלא תהיה הנקודה הפוכה ללד חוץ כדי שלא תהיה לחי". אם לא נגשה הנקודה בגג או שהחמיק הנקודה מקנה הגג דפנים הכל דינו כג"ל בכפופה:

צורת אות כ"ב כפופה

אות צד"י כפופה תמונתו כמו נו"ן כפופה ויו"ד על גבה הראש הראשון שממין שהוא כעין יו"ד (ח) יהיה פניה (ז) נוסה קצת כלפי מעלה. וידבק רגל היו"ד דיבוק טוב בראש הצי"י ומאוד יזכר להדיק באלמנע האור ולא למטה שלא תדמה לעי"ן. וראשה השני יהיה כעין וי"ן נוסה לכאן ולכאן כי אין להחמיק האור מקנה הראש כ"א מתמלעו (ג) כמו בנ"ן לעיל. והאור יהיה קצת עב וארוך קצת ומוטה ללד ימין כדי להסמך אות אל הראש ומוטה (ה) יהיה מן הנקודה למטה ללד ימין חוץ כמו כל הכפופות. וז' חנין על ראש השמאלי ואם לא נגע היו"ד בנ"ן עיין בסיומן ל"ב סכ"ה. ואם הראשים מוגשים יותר ממקום דיבוקם דהיינו שאין יזכר הראש חלל קו שום עיין לעיל בסוף אות ח'. ויזכר מאד (ה) שלא יגעו הראשים זה בזה ודיעבד עיין אות ש"ן מה שכתבנו שם:

צורת אות צד"י פשוטה

אות צד"י פשוטה (ח) יהיו ראשים כמו בשל כפופה והיא מורכבת פשוט כמו אות נו"ן פשוטה ואפשר אורכה שחזר למטה מדיבוק הראשים לכתחלה בדי שיהא ראוי לעשות ל"ד כפופה. ודיעבד ספק הפמ"ג שגם הוציא נמקום דיבוק היו"ד לנו"ן רק כמלא יו"ד כשר חלל אם לא נשאר כמלא יו"ד ז"ע. אם נגעו הראשים יותר ממקום דיבוקם או שנגשו זה בזה או שנספס ביו היו"ד להו"י דינו כמו בכפופה וכו' צורת אות קי"ף

אות קו"ה (יהיה ח) גבה שום ותג קטן ל"ל על גבה צד שמאל על פניה לכתחלה ויעשה הקוץ דק כדי שלא יקלכל בזה תמונת

ביאור הלכה

עליהם היה נראה לן לכתוב דע"י הריבוע אבדה לוחה דחו חין שם כ"ף עליה ואפ"ה כתב הפמ"ג דמחין חוקין ומקרי עדיין לוחה עליה כיון דהכל מורגלן בפמ"ג כאלו וא"כ כ"ס בעיניו דאפילו בנ"ן פשוטה שכתבנו כנ"ן עכ"ל אין לנו מקור מהמגדל דלא ליהני חוקין כגם עשאו למעלה כזרת וא"ו עכ"ל דה"ל לנו להחמיק בלוחות נו"ן כפופה אם עשאו למעלה בלוחות וא"ו דלא ליהני חוקין כנ"ל פשוט. ומ"מ שיגמור קצת דאם יגמור הכרה יאבד תמונתו וכשיתקן ח"כ יהיה בזה שלא כסדרן. ומ"מ ואח"כ יוסף עיניו דאם יעשה בדיקין ויהיה רחב הכרה אפ"ה דע"י יקרא צד עיקר תמונתו דאין הכל מורגלן בזה ולא יועיל ח"כ עם שיגמור מלד שמאל. ודע עוד לדעת הפמ"ג דמחין לתריוויו בחדא מחא אפילו לענין דיעבד אלמא דס"ל דאין לחק בין פשוט לכפופה כיון דשנייה שם נו"ן יקרא צד עיקר תמונתו דאין הכל עשאו מרובע נמי מלדד כהפוסקים דס"ל אפילו כדיעבד פסוקי"ל א"כ לדבריו יש נמי לומר כה"ג כ"מ פתוחה אם עשאו למטה ג"כ עגולה דיש לפרש אפילו כדיעבד משמע שם חין ודיקין שם מ"ס עליהם ובמ"ס פתוחה ודאי פסול דהוי ככלל ממי"ן סמכין א"כ ה"ל בפתוחה וז"ל לדידא. ודיקין טעמי בזה אפילו בחו"מ דנבאל"ה ג"כ עדיין עיקר לוחה עליה:

ימיו ולמטה משני נאדרים ויחסום לוחה לגמרי וגבה למעלה יהיה (ג) לכתחלה עובר לחוץ ללד שמאל כשיעור גג הו"ו:

צורת אות עי"ן

אות עי"ן (יהיה ח) לוח הראשון (ז) כעין יו"ד ופניה קצת כלפי מעלה (ג) לכתחלה גופה משוך חתמים בעמידה (ד) קצת (ע"ה) ממשכה הכרה בלכסון לא יהיה יכול להסמך אות אחר חלל דאם (אם יזדמן) ובה היתה זי"ן עומדת (ה) בשום מוגשת ביריב (ו) למטה מחזיה ויעשה על ראש הצי"ן ג' חנין. ועיין לעיל בסוף אות ח' לענין אם נגעו הראשין יותר ממקום דיבוקם. ומאוד יזכר שלא יגעו הראשים זה בזה ודיעבד אם נגעו זה בזה כחוט השדרה אם מהני גרידה עיין לקמן בסוף אות ש"ן מה שכתבנו שם:

צורת אות פ"א כפופה

אות פ"א כפופה (ח) צריך להיות לה (ז) לכתחלה למעלה צד ימין וזויה מצבים וגם מצחון יהיה כזויה קטן. והיה משובה קצת לאחוריה (ג) שהיה עגולה מצחון וכן למטה תהיה עגולה מצחון וכמו כל הכפופות שצריך להיות עגולה למטה לכתחלה חלל (ד) מצבים יהיה לה זויה כדי שיהיה בלובן שצבים אורה ב"ם ותהיה רחבה קולמוס וחצי כדי לתלות בה הנקודה שצבים שלא חגע. בהאות גופה [הג"ה ולא כמה שהגנו אלא סופרים לעשות עקב מצחון צדדה כזה. והאמת שזה להטיב הצי"ת לכן מצבים כי הוא ממש אות שבור. ובאמת צריך להיות עגול מצחון כמו שכתבנו ורק בפנים צריך להיות ב"ם לכן ומה שנהגו כך מפני שאינם יודעים ההרגל לעשות להפוס הקולמוס בלכסון ולהחשיבה מעט לאחוריה הקולמוס בפנים עי"ן נעשה לה זויה בלבים כחוצה צד"י ע"כ יאל להם העשות לעשות עקב מצחון גם כמה שהגנו לכתוב משובה מסוף גגה מעט והנקודה עושים בזויה ולא עגולה הם מקלקלים הו"ו לגמרי עכ"ל ספר כתיבה המה בקיור לנתיבותיו. ובאמת מי שאינו יודע לעשות כמ"כ כתיבה המה יותר טוב לעשות ב"ם מצבים שלא עקב רק בזויה ללד ממה שיעשה פ"א שבור מצחון כי אפילו בתמונת הצי"ת גופה העקב לא לשימורא הוא כולל וז"ל בזה שלא יזכר עקב כלל צד"י בודאי לא כיון הוא לעשות עי"ן הפ"א שבור ע"כ הג"ה] ויהיה לה (ה) עוקן על פניה ללד שמאל ויזכר למטה אל הנקודה שכתובה ותהיה הנקודה חלילה בה כי הנקודה ומשך עוקלה יהיה בתמונת וא"ל כשיהפוך הפ"א. ומכ"ע תהיה הנקודה למטה ללד שמאל עגולה בתמונת רחם הו"ו. ולא חגע הנקודה בשום מקום מצבים ואם נגעו (ו) פסולה. גם יזכר בהנקודה (ז) שלא תהיה הפוכה ללד חוץ דל"ה ז"ע אפילו כדיעבד. ואם לא תהיה הנקודה (ח) בהעוקן שעל פני הפ"א והרחיקה מקנה הגג לבפנים יש להחמיק בו ודינו כמו ב"ה שחלה רגל שמאלו באלמנע הגג וכנ"ל בלוח ח"א. ואם לא נגעו הנקודה בגגה וחינוק קראת פ"א יש להקטין ומקורן מועיל

שער הציון

לשימורא הוא: (ג) עיין בלוח מ"ס כתומה כדער האון אות קטן ד': (ח) ב"י: (ז) דאם הקו שום שכול אפילו כדיעבד: (ג) פשוט: (ד) דאם לגמרי בעמודים ארונה תמונת עי"ן כאלו וז"ע אפילו לענין דיעבד ועיין ב"י: פ' בלוח: (ח) לכתחלה וז"ל בגם עיקר תמונת ראשם סתא כיו"ן עובר ללוחה משני האדרים אינו מעבד כדיעבד דבעינן רק שיהא יזכר הראש ולא יהיה קו שום ודומא דמס' שיקול הפמ"ג כדיעבד ב"י צידו שמהלל סתא ג"כ כיו"ן ועיין לעיל בסוף אות ט"ה: (ו) לכתחלה: (ח) כולו כב"י: (ז) הוא פשוט: (ג) ג"ז רק לכתחלה: (ד) ג"ז חוץ מעבד כדיעבד וכמו שמוכח מנ"ב: כנ"ל בלוח מ"י: (ה) ג"ז לכתחלה: (ז) ב"י כ"ב בסוף הראשון והאגוד: (ז) פמ"ג: בסוף הפתחה ל"ב: (ח) פמ"ג: (ח) ב"י: (ז) עיין ב"י ופשוט: (ג) בית יוסף: (ה) כל כ"ל העיין: (ז) ולכתחלה ל"י: (ג) ומ"מ כ"ל דאפילו הפמ"ג דמסתפק בזה כנ"ל כפופה לענין דיעבד מודה בנ"ל דלא מעבד כדיעבד ולא בעינן רק שיהא יזכר הראש ולא יהיה קו שום ודומא דמ"ס בגם שם תמונתו כ"ף וז"ל וסקיל שם הפמ"ג ובאני חו"ן דמכר בגמרא כחמיניתו למעלה הוא כעין וי"ן ועיין לעיל בסוף אות ט"ה: (ד) כמו בנ"ן כפופה לעיל. ובאלמא שם אפ"ה דהוא לשימורא כדי שלא תהיה לכ"ף כפופה או גבי"ת משו"כ כאלו ולכן כתבתי לכתחלה: (ס) ב"י בדף (ה) הכל מונאר כשיעור: (ח) ב"י וכתחלה:

לו זמן הנחת תפילין. ובו ג' סעיפים :

מנחת מ"ד
ב ראש השנה י"ז
ג טור ד ה"א
ה סוכה ע"ג

א אהלו (ה) (א) שבר מצות תפילין וכל מי (ב) שאינו מניחם הוא (ג) בכלל פושעי ישראל (ד) יבגופו : ב * ימצותו להניחם עליו כל היום אבל מפני שצריכים גוף נקי שלא יפיר בהם ושלא יפיר דעתו בהם ואין כל אדם יכול לזהר בהם נהגו לשלל להניחם כל (ג) [ה] היום וכו' צריך כל אדם לזהר בהם (ה) להניחם עליו (ו) * בשעת ק"ש (ז) ותפלה : ג * הקטן (ח) היודע לשמור תפילין במהרה שלא יפיר בהם הגם שלא ליכנס בן לנית הכסא (רש"י פרק לולב הגזול) הייר באר היטב

[ה] היום. עכ"ל וכבר כתבתי בזה לעיל ס"ט ל"ד ע"ט. וראה דע"ס לאו דוקא וכו' ערב יו"ט שאל"ל לפני הטעם שכבר התקין קדושת שבת וייתן משום דמספיק שבת דלוריתא דא"ל גם תוספת יו"ט דלוריתא כמ"ס הב"י סי' רס"א ע"ט. ועיין בשו"ט שמש דקדק חלק ח"ה סי' ז' ח' וסוכה דליתא לאסורא בזה מדינא והטעם להניחם מבע"י קודם שהתקין קדושת שבת אין מוחין בידו אך שם בסיומן ז' כתב בשם המוקדש מהר"ם בנימין כהן ז"ל שאלו לנמה

וידוקא שאינו מניחם בשביל ביטוי מזוה אצל הורא להניחם משום דבעי גוף נקי ושמה לא יזהר בקדושתו אע"ג דעבירה היא בידו דבכל ובערב שבת לא יניחם של"ה. ויניח תפילין דר"ס במנחה :

ביאור הלכה

* מצות וכו'. עיין בפמ"ג שמספקת אם מן התורה חייב כל היום חוץ מן התורה די ברגע אחד שמינה ומדברין כל היום ובעתו עשויין שאין לנו גוף נקי ומסין דעיקרן של דברים אלו לא הניח יום א' כלל לתפילין ביטול מ"ע ובהיותו רגע עליו קיים המצוה אצל מזה מן המונחת מן התורה להיותו עליו כל היום וכו' עיין שם. ובספר יבמות יקבץ פסק דמן התורה מצותן כל היום עיין שם. ועיין בספר ח"ר שמונה מדבריו דמי שידע שיש לו גוף נקי אין לו צורך לנשוא א"ע ממצות תפילין כל היום. ופשוט דכוננו א"ס יודע שיוכל לזהר א"ע ג"כ מהיכא הדעת דהיינו ע"פ משחק וקלות ראש כמו שהבטנו לעיל בכלל כ"ח ע"ט. ועיין בספר מעשה רב שכתב דאט הושת לזהר א"ע כפני הכרית מזהר בשל יד לבד. ומ"מ טוב לעשות של ראש קטן והלכות ויהי ג"כ מצות מליך את ר"א בזה הארכת ימים א"ל וכו' ולא הלכתי ד"א בלא הורא ובלא תפילין : בשעת ק"ש ותפלה. ומ"ע כתב בתשובה שחוקן להניחם שנית במנחה ובע"ס לא יניחם של"ה : * קטן וכו' בראש פסוק דלדעת המהדר א"ס מזהיר טעם לא קנה אביו ענינו תפילין כגון שלא היה יכול לשמור במהרה וכו' ועשה בזה יו"ט שנים ויום אחד שוב אין על אביו מצוה חיוך דא"ס הוא וחייב מעצמו בכל המצות ואם א"ס עני הוא כל יבארל הייבוס בזה וכמו שהקב"ה כפ"י בסי' י :

(א) שבר. בש"ס איתא דמחריר ימים. ובשמונה רבא איתא שהוא מובטח שהוא בן עש"ב ואין גיהנם שולטת בו ושמונתיו ממהלים לו. וכתב הרמ"ם א"ס זכיר בתפילין קף זכות מכתתו. וא"ס פטע בהם קף חובה מכתתו שאין לך גדול במצות עשה יותר מתפילין. הרם היודבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר חייב להניח תפילין אצל אינו שומע ואינו מדבר אין מוחין בידו מלהניחם א"ס רוצה ע"ט וכו' בשו"ר כה"ג סימן ל"ה. והבאר היטב אשר לפני לא העתיק היטב להניחם משום דבעי גוף נקי ושמה לא יזהר בקדושתו אע"ג דעבירה היא בידו דבכל ובערב שבת לא יניחם של"ה. ויניח תפילין דר"ס במנחה :

משנה ברורה

(א) שבר. שכל המניחן מחריר ימים בעוה"ז שגאמר ד' עליהם יהיו בלומר אותם שמואלים שם ה' עליהם בתפילין יהיו ומובטח שהוא בן עש"ב ואין א"ס על גיהנם שולט בו וכל עונותיו ממחלין לו. טור דק"ס בשמונה רבא : (ב) שאינו מניחם. פ"י אפילו מניעתו הוא רק לפרקים וכו' א"ס מבטל תמיד ומוטב לו והפמ"ג הביא בש"ס דלפילו מי שביטל מתפילין ויס אחד הוא ג"כ בכלל פושעי ישראל : (ג) בכלל פ"י. ודוקא שאינו מניחן בשביל שהמצוה בזויה בעיניו אצל הורא להניחם משום דבעי גוף נקי ושמה לא יזהר בקדושתו אע"ג דעבירה היא דבכל יוכל אדם לזהר בשעת ק"ש ותפלה (ה) מ"מ לא היו בכלל פושעי ישראל. וכו' א"ס המצוה תמיד הציבה עליו ומהר שיהיה גוף נקי אך עשה א"ס ליה הורא חולי שאין גופו נקי לכו"ע א"י עליו דין פושעי ישראל כלל. ודע דכתב הב"ה דלפילו א"ס אין המצוה בזויה בעיניו אך מומע מלהניחם מפני ביטול מלאכה או שחר הפסד ממון או מחמת טלות (ג) ג"כ הוא בכלל פ"י בגופו אך דיש חילוק ביניהם לענין עונש ע"ט. וד"א הוא הוכחה מנולה לאותן אנשים שמפני עלותן מלאי יסיון תפילין מונחין על מצוה ולא על הקרקפתא וגם הש"י אין מונח על מקומו כדין דהלא זה הוא כמי שלא הניח כלל. וכבר זכר ע"ז ג"כ

הורא הפמ"ג בכלל כ"ז שכתב שם דתפילין שמונחין שלא במקומן הרי הם כמנוחין בדישן. ועיין לעיל בסיומן כ"ז בזה"ל שהארכנו בזה : (ד) בגופן. ודינו פסוק בש"ס ר"ה י"ז דלפילו הוא א"ס ביטוי דדרכו של הקב"ה להטות הכף כלפי הסד מכיוון שמואל. בתוך עונותיו עון זה קף חובה מכתתו והוא מוכרח לירד לגיהנם וא"ס ח"י ג"כ עונותיו מרובין מזכותיו וידון בגיהנם ו"כ הורא והא"ל גופן כלה ושמחה העונש ר"ל לכן יזהר כל אדם לקנות תפילין מסופר מומחה ו"ט ובעל הורא וכן ראונו יקנס מה"ס נאמן כדי שיהא בזה שבעדו לשמן מעוררות טבורות כי מי שהוא מניח תפילין כסוליס לא לגד שאינו מקיים המצוה אלא (ד) שמדבר כמה וכמה ברכות לבטלה שהוא עון גדול. ובעו"ה רבא מהשלה בזה שקנינים תפילין וראונו ממנה דהוא לפי שמדברים בזו ורובין אינם מרובעין וטור יתר קלקולים שמו"י בהם בבת כחוצהו וכל יתר שמים אין כל לבו א"ס על מלכותו וכליו הוא מהדר סיביו כתיקונם מ"ס"ה כהנא שמים שלא יאמנם ויהו"ט על הכסף אלא הידור לקנות אותן שם בודאי בזה"ס א"ס שחר"ס רב. ובכתב דר"מ שאלה להדר אחר תפילין נאמן שאלמר זה א"י ואמרו דהיינו שכתבן לבדל אומן בכתב ג"ה וצ"י א"ס ובקולמוס נאח וקלפים נאים : (ה) להיותם עליו. דבזמן קצר כזה בקל יכול לזהר מהפסדה ומהרה הדעת : (ו) בשעת ק"ש. י"ל התקוה ק"ש בלא תפילין כללו מעיד ערות שקר בעצמו. וא"ס לא נזדמן לו אז או שיהיה הורא ויהיה בשבת מעשה כל היום זמנו ומחוייב להניח ע"ט כדי שלא יבטל יום אחד ממצות תפילין : (ז) ותפלה. ועיין לעיל סימן כ"ה סי"ג וזהו לכל א"ס אלא א"ס מעשה למוד אחר ההפלה בתפילין (ה) א"ס יס לזהר שלא לדבר בזה (ו) דברים בטלים דמחבר האכור דברים בטלים הוא ב"ה ע"י לדי הורא הדעת. ועיין לעיל בסיומן כ"ח סק"ג ובמעשה רב : (ח) היודע. דקודם לכן אין רשאי להניח תפילין ולאו היטב

שער היצין

(י) ע"ה בשם הסו"ם והרמ"ם : (כ) וצ"ל עליו מנח"ס דר"ס י"ז ע"ה לזה צריך לזהר דליווי במנחה ע"מ יתכן בזה"ל וי"ל : (ג) ה"ה : (ד) גמ"ג : (ה) שער יתכן : (ז) עכ"פ רב :

הלכות תפילין סימן לח

סד באר הגולה

הַיָּאֵבֶל (טו) בְּיוֹם (ד) [ג] רִאשׁוֹן (יז) אֶסְמוֹר לִהְיוֹת תְּפִלִּין (יח) מִכָּאן וְאִילָךְ (ס) (יט) חַיִּיב אִפִּי
בְּאוֹ (כ) פָּנִים (ו) חֲדָשׁוֹת: יִיבְתַּשְׁעָה בָּאֵב (כא) חַיִּיבִין בְּתִפְלִין: (ועל סימן תקנ"ב): ז (י) יִחְנוּ
וְשׁוֹשְׁבֵינוּ (פ') רֵעֵנוּ סֵמָכִים עִמּוֹ (כב) וְכֹל בְּנֵי חוּפָה (כג) פְּטוּרִים מִשּׁוּם דְּשִׁמְיָה שְׁכָרוֹת וְקִלּוֹת
רֹאשׁ: הָ * כְּתוּבֵי תְּפִלִּין וּמוֹחוֹת * הֵם (ס) (כד) וְתַגְרִיחַם (כה) וְתַגְרִיחַם וְכֹל הַעוֹסְקִים בְּמִלְאֲבֹת
שְׁמִים פְּטוּרִים מִמְּהַנְחַת תְּפִלִּין כֹּל הַיּוֹם וְזוֹלָת בִּשְׁעַת ק"ש וְתַפְּלָה: סָגָה * וְאִם הָיוּ (כו) * כְּרִיכִים לִשְׁעוֹת

שערי תשובה

(ד) ראשון . פי' ביום הקדורה דביום הווייתה פטור מכל המצות כל זמן שלא נקבד דלא מיקרי חזון . וה"ה אם שמע שמעה קרובה אסור ג"כ להניח תפילין ביום הראשון כמו פי' הקדורה . כ"ז ב"ה סימן ט"ב כ"ח א' . ומהרש"ל ב' חידושי' לפרק א' חזון קד' י"ב כתב דנקטין לדרושין יום ההימה ויום הקדורה פטור מן התפילין ויום הראשון אכל כשמתהיה היה יום אחר והקדורה יום אחר כתב בתפילין אשילו ביום ראשון ע"ה : (ה) חייב . משמע דאם פטור מיד אכל ביד סימן ט"ה כתב אחר הכן החמה עמ"ל וע"ה . כתב האר"י ז"ל דאין להניח תפילין דל"ס כל ז' ימי אבולות (ו) חדשות . פי' מנחהים חדשים . ומ"א פסק דאם בלא פנים חדשות אינו מניח להתחלה עד שילוב אכל אם מניח אינו חולץ ע"ה : (ז) חזן וטוביביו . בשבתות רמ"א סי' קל"ב פסק דהזון בזמן הזה חייב בשבתה ובתפילין וכן התפסס מנהגה בזמן הזה בארזות אלו דקמן וכל בני חופה קורין וטוביבליין . וכתב המג"א ז"ל המיכל לא הפסיד אם הכתו מנחה אלא ע"ה וכתב"ה : (ח) ומגרי"ה : דוקא להקטנים לחזור לנתיאם לחזור למי שצריך להם אכל אם עושה

ביאור הלכה

במ"ב ועיין במ"א שמה"ד לפסוק במש"כ ה"ב דע"פ קטן כן י"ב מה הלמוד
הלמוד ומבין יכול להשיג תפילין דעליו בודאי מכל לכמוך אם יודע לשמוך את
עלמו מהדברים הזכרים בסמוך :

*** בחובי** ספרים תפילין ומונחות וכו' ע"ל הכי חיוב בגמרא ובכל הראשונים: * ותרגומים וכו' עיון במשנה ברורה ש"ב בשם המ"א וענין י"ג מ"מ דק"פ ע"ב מה שבר מזהו קצתו שלולו וכו' לאו מזה קעביד שגלהאזו מתכוין ועיון בדרש"י שם ד"ס במגוה לר"ך וכו' א"פ"י חיוב מזהו ע"כ"ל וכו' ד"ס ל"ג דהלכת כמורו דהיינו היכא שיהא מכוין להנחתו וכו' מיקרי עוסק במצוה ופטור מלמנותו ריפאה לעלמא עד"נ"י ש"א ואלו דבמות הגמרא מ"מ מזהו קעביד שגלוהו היינו שמכתמא מכוין בזה לקיים מצות בוראו ומכוין להנחתו וכו' הי"א כבר להנחתו לנד מכוין ועינן שם שפירש"י שם דבסמור דק"פ ע"ב ד"ס הכי וכו' וכו' וממזכין לא וכו' בע"כ בע"כ וכו' וכו' ע"כ"ל אכל אס לאו יודעין שכונתו רק כדי להריות לא מיקרי עוסק במצוה ומ"מ י"ל אלא דכותא לטריס בשוה מיקרי עוסק במצוה וענינן שם שפסק א"ל דבכיון הקפ"ס כותא חקק בשופר להנחתו וכו' גלחא דזי די מלואו יא"ל די מרובת ודע עוד דלענין כתיבת סת"ם גופא כמו שזכרנו בסוכות כותבין להשתכח מהתפילה וכו' לומר דהיי"א מקרי בכל עוסק במצוה אף כהנא דלא ידעוהו חז"ל כינוי דק"המ"א שריא תפילין ומשיר"י לעני"י חלקן רק עד"נ יפוט ממילא ג"כ הקפ"ס לא דייקא וכו' דלענין תפילה גופא דהייז בודאי עלם מזהו כדכתיב וכתבתם דרין דהייז גמג' מזהו קודם הקשרו ודמוותה במצות מ"א ע"כ הוא עמוד בכל עוסק במצוה ואפילו אס לאו יודעין שערך התהלוך לנכות ס"ס רק שבול שכל ואלו ז' הם: א) מוחל מ"מ אמרין דשבתא שכותב חז"ן מכוין כלל רק שכותב סתם לשם מצות תפילין דיון וע"כ שפירש"י בלוקחין כדי להנחתו וכו' הלא רק על דה"ה: ב) מוחל וכוונתו שכל הלא התמחור בעניני תפילין לא מוכר בשום מקרה לגמור ואפילו אס נאמר דמה שהוא מוכר לחז"ל אדם הלר"ך תפילין הוא בכלל עוסק במצוה ע"כ שבעה שהוא קוים תפילין והמסורב כדי להנכות שכל חז"ן על ע"כ שכל פעולה כולל בהשעמה בנפח ובמנהג פקטן כלל גזוין לכן פירש"י בלוקחין כדי להנחתו לנכות למי שגריך להס וכו' ולא ע"כ מ"מ משבתה שהוא לשם מצוה תמחירי פעולתו לעוסק במצוה מ"א"כ בעניני מחזיר אפידה וקציפתה כה"ה וכו"א"כ הפעולה גופא הוא בכלל עוסק במצוה: * ואם חז"ן וכו' ע"כ בע"כ וכו"א"כ דבמורבא בגר"א ושאר"י תהויריס דשעת הגר"א לפסוק כהנאמר דיון ולא כהיוורטלמי ע"כ פטור חז"ן ע"כ ותפילה גופא ולא כהספחבר דלדודיה בכל גזוין ע"כ בע"כ ותפילה ומשעמ ע"כ וכו' דהלכת כהרמ"א: * חזירובי כה"ה

בְּנֵי הַיָּמִים

(ד) ראשון . פי' ביום הקבורה דביוס המיתה פטור מכל המזות כל זמן שלא נקבר דלא מיקרי און . וז"ל אם שמע שמעה קרובה חסור ג"כ להניח תפילין ביום הראשון כמו יום הקבורה . מ"ז ב"ד סימן ת"כ כ"ט א' . ומזהירנו בפרק חזקת הש"ך דף י"ב כתב דקטעי כ"ח ע"ס ו' והקבורה יום אחד חייב בתפילין אצל ביום אחד הכן החמה ע"ח"ו וע"ס . כתב האר"י ז"ל דאין להניח תפילין פסק דאם בלא פנים חסות אינו מוחה לכתחלה עד שילבו אצל א' כתב דמוח בזמן הזה חייב בתפילין ובתפילין וכן נתפשט המנהג בזמן ז"ל . והמקל לא הפסיד אם הכותב אצל ע"ס ובכ"ה : (ה) ותגריהם

משנה ברורה

הבחי' המזיקים לגוף ולנפש ולפנות הלז לקבל עליו עול מ"ש בקדושה :
 (טו) ביום הראון . פי' הפילו ביום שקבער (ראו) שאינו ויס' המיסה כיון
 והוא יום ראשון לאצילות ומנחמים וע"כ לא חלם קנבד (יב) צליה
 לא יניח הפליין ביום אבל אם לא קנבד בהו"מ מניח תפילין ביום
 בהו"מ [והפנ"א בסיומן ע"א מפקק בזה דמ"מ יום מר הוא לו ביום
 הראשון וע"פ דרך זכרה שלא לזכר עליהן ובלא"ה המנהג שלא לזכר
 על תפילין בהו"מ] וזין לאחר המועד חף שהוא יום ראשון לאצילות
 מ"מ כבר התבאר מנחמים במועד וכן שקבער ביו"ט יום יניח תפילין
 בלא"ה דיו"ט שני עולה למנין שבעה ויום שאחר המועד ישתב לשני וכן
 גם שבע במועה קרובה [היינו במקור שלשים אפילו ביום ל' ענאמן]
 ח"כ דיוט כיום הקדורה ולכן אפילו אם שבע צליה לא יניח תפילין
 ביום ואפילו בא לו שמועה קרובה כעבר היום תפילין והתחיל
 להתפלל חולין . והם שבע שמועה רחוקה דרינו לאחר שלשים שאין
 האצילות רק שבע אחת מותר להניח תפילין וכל"ש שא"ל לחלול וע"כ
 באו באלו השמועה בלחשם פקודי זמורה וכו' לא יתלן תפילין רק
 יתלן מנעויו משום אצילות והם ע"י השמועה בל יליד בבי דרך לחלול
 כדמועה מיו"ד סומן כפ"ב וסומן כ"ב צ"ב סק"ב ענין לקמן
 בש"ס : (יז) אסור . דתפילין נקראין פאר בפסוק ואכל מעולל אפסר
 ואין נאח להם כלל תחת אפר : (יח) מנאן ואליך . דכתיב ואהריתם
 כיום מר ש"מ דשיקרי מרידות הוא יום ראשון : (יט) חייב . משמע
 דחייב מיד ויש דוקקים (יג) דביום ב' חלל להניח קודם הכז ע"כ
 מהבטן להמחין בלתינו עד אחר הכז : (כ) פנים חדשות . לנחם אותה
 ושמעתי דמיה לנהלה אבל (יד) האחרונים מסקי דאין להניח בפניהם
 תפילין עד שילבו חלל דאין קודם חלל אלא הניח קודם שכלו פנים
 חדשות : (כא) חייבין בתפילין . דאחרי כ"ב משאר ימי אצילות :
 (כב) וכל בני הוזה וכו' . ודוקא (עו) במקום ההופה דהם שכיח
 שכתוב וקלות ראש : (כג) כעורים . כהנושבת רמ"א סימן קל"ב כגז
 הדינאט סוף הראשון חייב בק"מ והפלה [כמו שכח בסיומן ע"א] מילא
 חייבין התקן וכל בני ההופה גם בתפילין עיי"ש בענין בלא"ה שמפקק
 בדיוט ומולד לפסוק בהש"ש דפסורין מתפילין בעת המשחה וגם לענין

שער הציון

(יח) ב"י וז"ל ודמ"ר ב"ר ד' סימן ט"ז פ"ה וד"ה וכן הכתוב בשע"ת דלה כמחרי"ן וז"ל. מינ' ח"ר וד"ה וכן כג' הכ"ק: (יג) יו"ד סימן ט"ז פ"ה: (יד) מ"א וסמ"ג: (טו) ג"ח: (יז)

כֹּה בְּאֵר הַגִּיל

ע חיבטיא צען
 ובעטור חוכר
 א גיטין מ"ס
 ב מרדכי ע"ג נחיה
 יוסף

א (א) הפילין שכתבן עבד (ב) או אשה (ה) [ה] * או קמן באילו הניע (ד) לחנוך (ז) האו כותי יוסף
באר היטב שער תשובה

[א] או קטן. עכ"פ' וזהו בבבז' שור גיטין י"ד מ"ה דחבילין שכתבן רחם או שורם פולין אע"ג דבש"ע לא הוידע אלא קטן לחוד וע"פ שכתב לתר קוביית המ"א על ה"י מו"ד ס' ק"ח וכתב ביוזב' ס' כ"א תפילין שכתבן עבר נר כ"ג שנה ויום אחד או יותר קצת ולא בדקוהו אם יש לו סימני גדלות ואפילו הכי שכתבן תפילין אחרקם ביום השבע לכלל שנים הביא סימנים אבל כדלמלה לא. ויום לעמוד בפניהם כסופרים ומתימם לעמודם לנבז' כענין ולין ודאקשאו אם הביאו סימני גדלות או ע"ש. וכתב נחמ"כ בשם דברי יוסף ס' י"ב אלא כתב עוממות או אחריותם פסול אלא עוממותם שנקר'.

משנה בחזרה

דוראה שמורה ה"ה בפני רבו הניגע זמנו לחלוץ ועיין לעיל סימן כ"ה
 ס"ק ר"ח מ"ח שם בשם הפ"ג: (ד) פהלין קודמים דהיא מזה
 שנגזרו ועוד דקדושת פהלין תמלא מקדושת מזהה וכלעיל בסימן
 ס"ח. מיהו לדרין קדוש מיהוין רק בשעת ק"מ ותפלה לא אפשר
 בשאלה מזהה קודמת דה"ל בשאלה [מ"ח]: (ה) מזהה ומזוועכו.
 פיין בל"ה ובש"ך ביו"ד ס' ש"ד ס"ב ובאשרי התרנוס דפוכים
 להיפך וכתב הכמ"ר ליתויה בלי ברכה חלל מיחזור הגר"ם משמע
 דמיהו דלדריין לדרג ג"כ:

[illegible]

(ה) הכנתם בלתינכונים דל"א פדרישק ביו"ד שלום להקל : (ב) פמ"ג : (ג) מ"ם : (ד) ש"ח נכס המ"ב : (ה) מ"ם :

סוף באר הגולה

ביאור הלכה

ביאור הלכה

יִשְׁכּוּ עַל אֲמוֹנֹת ה' מִ"מ לֹא יֵאָס מְכַלל יִשְׂרָאֵל עִי"ז כִּיּוֹן דְּהִיָּה בְּחוּסֹם וְעִי"ז
 גַּמ"ה סִּהֲעֵלֶם דְּלֻחַן לְהֻקֵּל בְּזֶה אֲבִיר אֲסִי צִינִיעֻם הוּא שׁוֹמֵר רֹכֶס הַתּוֹרָה רַק
 שֶׁבִּהְיֶתָה תְּפִילָּיון הוּא מִתְּחַשֵּׁל דְּהֻלָּל עִכ"פ אִינוּ בִּקְשִׁירָה וְכ"ל אִם הוּא
 שׁוֹמֵר לֹא יִתֵּן הַתּוֹרָה כֹּלֵם אִם לֹא שׁוֹמֵמֵם כִּדֹּחַ שֶׁלֹּא יִהְיֶהוּוֹ הוּא יֵרֵא לְקִיּוּם
 עֵינֵי הַתּוֹרָה אֲפִילוּ צִינִיעֻם וְעִיּוֹן בִּצְיִירֹת הַגַּר"א שֶׁמִּשְׁכִּירֵם גִּב"ר לְהַמ"א.
 עוֹד כִּכֵּז הַמ"א בִּשְׁס דְּבִי דִלֻף דְּבִס"ח מִמּוֹר וְגַר מוֹשֵׁב (הִיּוֹן)
 בְּקִיבֵל עִיּוֹן שֶׁעַ מִזֹּת בִּינֵי [ת] פִּקְלוּם לִכְבּוֹז כִּמֹּד שֶׁכֵּחַ בִּצְיִירֹת (הִיּוֹן)
 סִרְכ"א אֲפִילוּ בְּתַפְּלִיוֹן וְמוֹצוֹת אִין לְחוֹם וְכֹל הַלְחֻרִים סִכְמוֹר דְּגַר
 הוֹשֵׁב פִּסּוֹל לְכַחֲשֵׁי סִח"ס דְּהֹא אִינוּ בִּקְשִׁירָה וְעִיּוֹן בִּבְכ"ל :
 (יב) אֲפִיקוֹרֶם . וְעִיּוֹן בִּבְכ"ל : (יג) יִשְׁרָמוּ . עִס אֲבִירֹתֵיהֶם וְדִלְקָתָן
 בִּימּוֹן בִּל"ד הַר"א עִי"ס דְּכִמּוֹר סִכְחוֹת בִּשְׁאֵר עִי"ז הוּא כּוֹחֵב :
 (יד) אִינוּ יִגְמוּ . דְּלִין דְּרַךְ אֲפִיקוֹרֶם (טו) לְהִיט תְּפִילָּין וְבוֹדֵלֵי כִכֵּז
 לְמִכּוֹר יִשְׂרָאֵל וְלִפְשֵׁר שֶׁלֹּא כִכֵּז לִשְׁם עֲבו"ג . וְדַעַת הַמַּחֲבֵר לִפְסוֹק
 כְּדֵשׁ ח' לֵבֵן כִּכֵּז בִּכְמֻחָא וְכֹן דַּעַת הַר"א וְכִפְרִישָׁה וְהַגַּר"א בִּצְיִירֹתוֹ :
 (טז) יִגְמוּ . מִסְּפָק שֶׁמָּה הוּא כִכֵּז אֲבִל אֵל לְשִׁרְקוֹ מִסְּפָק דְּהֹא כִכֵּז
 לֹא תִשְׁוֹן כֹּן לֹא אֲלֵהִים : (יז) עֲשִׂירִים . דִּסְחָם עוֹל"ג ח' (אין בְּקִבְלֵיהֶם)
 נִכְּחוֹב וְבוֹדֵלֵי יִשְׂרָאֵל כִּכֵּז . וּבִפְרָס בְּמִקְוֹמוֹתֵיהֶם שִׁדּוּעַ שֶׁאִין ח"י וְשִׁדּוּעֵי
 לְכַבּוֹב אֲפִילוּ בִּסִּת' שֶׁמֶלֶח בִּידֵן מִזֹּת הַר"א (יח) בִּצְיִירֹת סִכְמוֹר כִּי"ס סִכ"ד
 לְכוּ"ע כִּסְרֵה תְּפִילָּין דְּהֹא ח' חֲזוֹן אִסָּה : (יט) יוֹתֵר וְכו' . רַבֵּל בִּשְׁמַעַט
 יוֹתֵר מִשְׁוִיין [דְּהִיּוֹעַ] כִּד כְּדִי (ע) הִלֵּי דִינֵר בְּתַפְּלִין וְלִפִּי עֵבֶר אֲבִל
 בִּסִּת' חִיבִיבִין לְקֻמָּת מֵהֵן וְחָף דִּס"ת שֶׁמֶלֶח בִּיד ח"י יֵאָס דִּיגְמֵן בִּצְיִירֹת
 סִימֵן רִפְח"א חֲשֵׁשׁ"ל חִיבִיבִין לְקֻמָּת מֵהֵם וְאֲפִילוּ בִּשְׁמַעַט יוֹתֵר וְכִדִּי וְגַמֵּם
 בִּכְדִּי שֶׁלֹּא יִבְאוּ הָעוֹל"ג לִזְלוֹל בִּסִּת' וְאֲפִשׁוֹ דִּה"ס אִם הוּא פִּסְלוֹן מִתְּחַמֵּם
 וְנִחֵם ח' חִיבִיבִין לְקֻמָּת מֵהֵעוֹל"ג כְּדִי לְגֻזֹּן אֲבִל (כ) בִּכְכֵּז אֲפִיקוֹרֶם

[illegible]

2 (3)

מ' דין איך לנהוג בקדושת התפילין. ובו ח' סעיפים:

[illegible]

ב *בית שיש בו (ג) (ד) תפילין *אסור לשמש בו (ה) משתו (ו) עד שיוציאם או שיניחם (ז) בכלי תוך כלי והוא (ח) שאין השני מיוחד (ד) להם שאם הוא מיוחד אפי' מאה חשובים בא' : הנה ואם פניהם אינם מיוחדים להם או שהפנימי אינו מיוחד להם והחיצון מיוחד להם מותר (וע"ל סי' ר"מ סעיף ו' (ב"י) : ג' *נאפי' להניח בכלי תוך כלי אסור להניחם תחת סרגלותיו וכן אסור להניחם תחת מראשותיו (ט) כנגד ראשו האפילו

שערי תשובה

ומת"כ שיש שאלו להעשות מפני שאלו טעלה אפילו דודו דגליהם ונפל מידו שמי ע"ש הביאו בקצרה במת"כ : (ג) תפילין . עיין במ"ב ובש"י כתב דמה שמעריהם הטעם ע"ה תפילין אינו יודע על מה שמכו העולם להחיר דלכ"ע קדושת סרגלין המורה מצינו וראוי שיהא בטעם כיום אחד ותפילין כיום אחד דלכ"ע קדושת תפילין על הטעם אינו נכון שלא יטעם לעבור על המצוה כו' עיין שם . ומהם דאם אין לו כיום לתפילין ומצוה הטעם עליהם לשמירה שלא יתגללו וכו' ה"ל הכי רש"י נעשה כאלו הוא כליון ושרי . ובשו"ת השב"ך ח"ג סימן כ"ו ר"ס של תפילין י' לעשות זה קצת כדי שיפגע תחלה בש"י ולא יטעם לעבור על המצוה ומה שחזרו כיום של תפילין טעם היינו לענין המה על גבי קרקע דבכלי שהוא כליון אם אין בו טעם יש ואלו אכל אין לך שיהיה בו חלל טעם אחד שהמים התפילין שיהיה חוץ או מגין בפני עורו או חיתוקות שבתים . אף על גב דבכסיו כל דבר מביא לענין וסו' מהך קדוש עיין שם . ולענין כלי בתוך כלי לענין השפ"ע יתבאר

ביאור היטב

אכל ס"ה אסור לתלות הפילו ביום חודשי הכס"א . הסידורים שקבועים בהם שלשלת של כסף אסור לתלות בהם מ"א . ומותר לכתוב פסוקים בנייר ולהלותו בזהב"ל כה"ג בשם מהרי"ט . מוכנים להעשות מי שופלים לו תפילין וה"ל כשנפל ס"ה וכתשו' משפטי כמזל סימן י"ב המזל סמך לזהב"ל . וכתב המ"א בס' מ"ד ס"ה ה' ג"ל דמיידי בלא גרתיקן . אבל בס"ה תפילין גרתיקן ע"ש ועיין כה"ג ובס' שמונה בארץ בקונטרס כפות המרים דף י"ב : (ג) תפילין . ואם פירש טעם של תפילין אף ע"פ שאין כרוך מלמעשה שרי הטעם לא מיקרי כליון מיהו חוץ המוחין כיום התפילין והטעם לתוך כיום גדול גם הכיום גדול מיקרי כליון ואריך עוד כלי על גביו . ומיהו אם כיום התפילין מהובר למעלה על כיום הטעם דרך השני של הכיום גדול לא מיקרי כליון מ"א . וכתוב מהרי"ט סימן קל"א כתב הכיום שאנו מניחין טעם והתפילין מיקרי כלי שאין כליון ומותר לשמש משהו ויינו דוקא כשלא הכין הכיום אלא לטעם ואחר כך הניח תפילין כלי אחד מהרי"ט שם . אם המצוה בפנים בחדר לריד ג"כ כלי בתוך כלי ואם יש זכוכית על השם די בפריסת סודר עליה מ"א ופי' ביו"ד סימן רכ"ו כתב דכיוסו זכוכית לא מהני ע"ש משמע דמיידי אפילו פרס סודר ע"ג דאסור דבכלי ה' פשיטא דאסור ומ"א חולק עליו : (ד) להם . ר"ל דהכלי בתוך כלי לא בעינן שיהא שיהיה כלים שאינם מיוחדים רק ה' מהם והכלי שהוא מיוחד מנטרף עם הכלי שאינו מיוחד והרב רמ"א לא בא רק לפרש דברי המחבר ב"י דלא תימא דאם תרונתיו אינם מיוחדים להם או שהפנימי אינו מיוחד והחיצון מיוחד יבא אסור האילו ונקט המחבר בלישנא והוא שאין השני מיוחד להם קמ"ל דמותר . אבל כלי

משנה ברורה

הנזכר לכתוב (ו) פסוקים בנייר ולהלותו בזהב"ל . מהגין העולם (ז) להעשות כמזל תפילין מידו על הארץ בלא גרתיקן וה"ל כשנפל ס"ה תפילין גרתיקן . ועיין במ"ב שכתב דאפילו תפילין גרתיקן יתן פירושה לדקדק : (ד) תפילין . וה"ל (ח) חומשים או סדורי הפילות או שאר ספרים בין כתיבה או (ט) בדפוס הכל יב' בהם קדושה ובעינן כלי תוך כלי ותפילו אם הן כתב משיט"א [היינו שאינה כתיבת סתם] והוא רק כתב אשורין ובריכת (ו) הספר אינה נחשבת לכיוסו דהיא מגוף הספר ובעינן עוד שני כיוסיו . ועיין ביו"ד בס' רע"א בס"ה שם סק"ה שכתב כל המינין בקדושה כפריש הגדפוס עמיד ליתן את הדיו בדפוס הוי כיוסו כתיבה . אך בחשבוה הוי' סי' קפ"ו נוטה להקל בזה (יח) בשעת הדחק כשאין לו מיה לכתוב : (ה) משהו . או (יב) לעשות לרכיו : (ו) עד שיוציאם . בחדר אחר או שמפסיק בפניהם במחילה גבוה יו"ד פתחים . ועיין לקמן בס' ר"מ במ"א סק"ט' : (ז) בבלי תוך כלי . ל"ד כלים (יג) דה"ל שני כיוסיו (יד) ואם פירש טעם או שאר כיוסו על הכיום של תפילין אע"פ שהכיוסו אינו מוכנה רק למעלה ומן הדדיו ולא למטה כה"ל שרי . ועיין בגמ' . ואותן הנומיון כיום התפילין והטעם לתוך כיום אחד הדיו הרי גם הכיום הגדול וקרא כליון המיוחד להן ואריך עוד כסיו על גבן (טו) אם לא שמכסה בטעם על התפילין בתוך הכיום דלא שרי דהטעם אינו כליון וה"ל (טז) אם כיום התפילין מהובר למעלה על הכיום הגדול הרי ג' כיום של כיום הגדול אין נקרא כליון ומועיל להן (יז) אם הפכן . ועיין בביאור הלכה מה שכתבתי בשם הא"ר . כתב המ"א דה"ל במחזה הקבועים לפנים בחדר לריד כלי בתוך כלי דהיינו שיכסה אותה בב' כסיוין ואחד מהם יהיה עכ"פ אינו מיוחד לה וכלקמן ואם על המחזה יש כסיו זכוכית אף שהמחזה נראית מתוכה אפ"ל נחשבת כסיו אחד ודי בפרישה כזכר על המחזה דאע"פ שהיא לא מתחזקת אפ"ל דה"ל . אבל לכ"ע לא מהני אם יכסה עוד זכוכית מתעלה אפ"ל שמכוסה בשני כסיוין דהא המחזה נראית מתוכו . כתב בחכמה חזק כ"ל דבין מחזה או שאר ספרים אם עשה מחתלה ב' כלים שיחשב אחד לכלי בתוך כלי כגון שכתב המחזה בנייר ותה"ל היתה בתוך שלה מותר כיון שבתחלה כיון לכך . ויתר כל הדיוס בזה נבאר לקמן בסיון ר"מ בעה"י : (ח) שאין פניו . לאו דוקא (יח) וה"ל אם הפנימי אינו מיוחד והחיצון מיוחד או שניהם אינם מיוחדים וכמו שכתוב בה"ל ואינו אסור כלי בתוך כלי רק אם שניהם מיוחדים אבל אם אחד אינו מיוחד מנטרף עם המיוחד ושרי והב"ה לא בא רק לפרש דברי המחבר דלא נעשה בלישנא וכלי אם אפילו אינו מיוחד לא מהני ואסור : (ט) כנגד ראשו . שהוא ג"כ דרך ביו"ד :

שער החיצון

(ו) הכל מ"א ומת"כ : (ז) מ"א בסיון מ"ד סק"ה : (ח) לקמן בסיון ר"מ ע"ש : (ט) סמ"ג בס' ר"מ ע"ש : (י) סמ"ג : (יא) וכן נוטה הא"ר : (יב) דו"ה : (יג) שטות : (יד) מ"א : (טו) דה"ל : (טז) מ"א : (יז) נכש"ר : (יח) כה"ע ובש"י :

בכלי תוך כלי ואפי' אין אשתו עמו יאכל שלא כנגד ראשו אם אין אשתו עמו (ה) (י) מותר יואם אשתו עמו צריך כלי (יא) בתוך (ו) כלי : ד' יאשתו עמו בטמא ואינו רוצה לשמש (יב) מקרי אין אשתו (ז) עמו : ד' יולהניחם במפה כנגד (ה) צדו (יג) דינן כחתת מרגלותיו : ד' חשכה ושמש ממתו בתפילין לא יאחזו ולא בבתים ולא ברצועות (יד) עד שיטול (ט) ידיו מפני שהידים עסקניות הן ושמן נגוע במקום המנוחת : ד' פישן בהם וראה קרי יד יאחזו בבתים (טו) אלא יאחזו ברצועה ומסיר אותם : הכס עד שיקנה הקרי מעליו (טז) ויטול ידיו (כ"י) : ד' הנכנס לסעודה קבע (יז) חולצן ומניחן (יח) על השלחן עד זמן ברכה וחוזר ומניחן (יט) כאכל לאבילת (כ) עראי אין צריך לחלצן :

באר היטב

אחד חפילו חינו מיוחד לה מהני ואסור : (ה) מותר . פי' חפילו בלא כלי בקור כלי רק בכלי ח' מותר מ"א ט"ז דלא כב"ח ע"ש וביד אהרן : (ו) כלי . וא"ל חלף כלי אחד והכר מוקרי כלי שני . עיין מ"א וט"ז : (ז) עמו . וט"ז חולק ואומר דשמן יבא לידי חשמים ע"ש וביד אהרן סוחר הרלוות של ט"ז ע"ש : (ח) נדר . הם משתמרים במקום אחר לא ייהס במטה כלל ומיהו אם יש למעלה מראשותיו מקום גבוה ג"ט או נמוך ג' מותר . ש"ס מ"א : (ט) ידיו . ואח"כ יחלס עד שיקנה הקרי כמ"ס פ"ז :

גם כוס כי הפנין יש להוטר נקדושתן מאוד כמו שנתאר לעיל :

משנה ברורה

(י) מותר . חפילו שלא בכלי כלל רק שמניח בעיניו שלא יתגלגלו משם ללדין כגון שמניח (יט) בין כר התחמון לכר שחתת ראשו שלא כנגד ראשו : (יא) בחור כלי . דיינו שמניח בחור כלי או כוס המיוחד לבן (כ) חתה הכר להכר מוקרי כלי שני או שניחן כלי כלל (כא) חתה שני כרין (כב) ולא הקיפו הכמים להיות חפילין חתה מראשותיו (כג) כשחשבו עמו חפילו בכלי תוך כלי חלף כדי שישתמרו מן הגנבים והעכברים ולהעביר חס ין מקום אחר שמתמרים שם לא ייהס כלל במטה . (כד) ומיהו אם יש למעלה מראשותיו מקום יולא מן המטה שהוא גבוה ג"ט או נמוך ג' טפחים למטה מראשותיו מותר להניח עליו : (יב) מקרי וכו' . וט"ז אומר להיות אשתו עמו במטה עד שיטה חפילין כלי דיוק כלי שמה יסחה ושמש וכן משמע בביאור הגר"א ועיין בא"ר : (יג) דין וכו' . (כה) שפעמים מהפך במטה וישכב עליהן (כו) ספסלים שבהפך שחתת הספסלים יש חיצה להניע שם טיח וחפילין י"א דאחור לישב על הספסל ויש מותרין חלף כשיש הלל טפה בהקיה פניו מותר ודאי לישב על הספסל ובעל נפש רחוי לו להחמיר שלא במקום חלף חלף גס בזה כי חפילין יש להזהר נקדושתן מאוד . ואם קבעו במשמרים לכוהל מותר לישב על הספסל : (יד) עד שיטול ידיו . ואח"כ (כז) יחלס עד שיקנה הקרי וכמ"ס פ"ז : (טו) חלף יאחזו וכו' . דבזה (כת) לא חיישין כ"כ שמה נגעו במקום הטינופת ולכן הקילו ללחוז בראשית ולהסירה כדי שלא להסחות החפילין על עצמו בעוד שהוא מטופק בהקרי : (טז) ויטול ידיו . חלף אח"כ (כט) מותר להניח אט"פ שהוא טמא : (יז) חולצן . דיש (ל) לחוש שמה ישתכר בסעודה ויתגסס בחפיליו : (יח) על השלחן . כדי שהיו (לא) מוזמנים לו לחוז ולהניח בשעת ברכה : (יט) חלף וכו' . כספר שולחן שלמה מספק דלאפשר דזה דוקא מי שמניח כל היס חלף לא מי שדרכו להניח בשעת ק"ש והפס : (ב) עירא . נראה דשעור חכילת עירא הוא כביצה ודנין כוסה גבימ תרל"ט ע"ש [מסע יהודה] :

הר"ן

על חפילין וספיקתו סוף בשלל נפנה מקום :

שער הציון

(יט) גמרת : (ז) מ"א וט"ז : (כא) מוכח מהפ"א : (כב) מ"א : (כג) הגר"א וכן מלך הפמ"ג : (כד) מ"א : (כה) חר"ו : (כו) עיין בשע"ט וט"ז פ"ז סי' ב' פ"ב וט"ז : (כז) מ"א : (כח) מהפ"א : (כט) ע"ז : (ל) ופרישה : (לא) רש" :

שערי תשובה

א"י פסין ר"ת : (ה) מותר . ענה"ט ועיין באהל ועקב סימן א' בספסלים על כה"כ שיש שבוים במקום המיוחד לשינוקת חתה הספסל חיצה קטנה להניע שם טיח וחפילין כלם ויושבים על הספסל ויש שאין בהם הלל גובה טפח בינם לבין חפילין המונחים שם וכתב לאחור ויש בתשובה שאחר זה כתב ליד היתר דיל' דחתת מרגלותיו אסור וס"ל לישב עליהם הייח' היכא דליכא גובה הלל כלל בינם לבין היסוב או לבין מרגלותיו משום שהוא מהדק בגליו או כבוד משאיו וכו' בזיון וכו' וסיים בה א"ל מהפסוקא חמיא דלמיטריכו עדיף וכו' . ומכ"ס להרחיק מיתו ולשומרה בבהכ"ל במקום קדוש להוטר נקדושתם ע"י גובה קת גדלה דלין לפסק דבר ע"ש וראה דמ"ט יש להחמיר בגובה טפה כמו דמיתו כהם פלוגתא דירושלמי לענין ס"ט . ובעל נפש יש לו להחמיר

ביאור הלכה

* אבל שלא וכו' מותר . עיין במ"ב דר"ל בין כר לכסה הכי איתא בגמרא ובכל הפוסקים וביד אפרים שכתב ואפשר דע"ל דדוקא וכו' א"י כו' . וסוחר דברי סט"ז ודברי הגמרא וחלוני ט"ס ין דבריו : * ואם אשתו עמו צריך כלי בחור כלי . עיין במ"ב ש' דענין חסר נעשה כלי בחור כלי כ"כ כמ"א ובא"ר מתמרי בהרמ"ס דענין כלי בחור כלי לכו הכר חלף בביאור הגר"א משמע כמ"א וכו' דה"ל וט"ז : * אשתו וכו' ואינו רוצה לשמש וכו' . עיין במ"ב בשם סט"ז וחלוני בספר מטה יהודה שכתב דחפילו לדעת השו"ע כיוון חס הוכסח חלף שלא לשמש ס"ל חלף חיישין שמה ימלך חלף כסתחא לכ"ע מוקרי אשתו עמו עי"ש : * להניחם במטה כנגד ד"ו וכו' . עיין במ"ב בטעם שהוא מהגר"א וז"ע מתמיד כ"ז ע"א חר"ס ש"מ חפילין מן הד' שריין חלף חיישין דילמא מייגבר וכו' וק"ל חס נפרס כפי' המפרש שם דהכונה בין כר לכסה שלא נגד ראשו מ"מ כרי חיוק חלף חיישין דילמא מייגבר ואין לומר דלפי מה שפסק בהרמ"ס בגדי כהונה יסמו ליהנות בהן ח"כ כרי חלף חלף דר"ג מ"מ כרי מוכח מאותה סוגיא דחס חמירין דילמא מייגבר גס שלא עד ראשו אסור וא"כ כיון דאין פסקין בעוד דשלא עד ראשו מותר הכי חלף חיישין דילמא מייגבר וא"כ גס מן הד' יבא מותר וז"ע : * הבהבם לסעודה וכו' עד זמן ברכה . בהרמ"ס איתא לדבוק אחר שטול ידיו מים אחרונים ומסתמא עממו כדי שלא ילכסם בידים מוזהמות ולא ביאולו אחרונים אף דבריו ואפשר שטעמם דלפי מה דאין פסקין בידים סימן קע"ט דחפילו דיבור בעלמא אסור להפסיק בין מים אחרונים לבהמ"ז עיין שם בב"י כ"ס כוס ועי"ש בידים סימן קע"ט במ"א . ועיין מה שכתבנו לקמיה לענין ברכה : * וחוזר ומניחן . עיין ביורשעלמי בס' סיה קורא דמוכח שם פכ"ס לכל הגרסאות [עיין בפ"ט ובספר הירידים] דלסעודה קבע כשמסירין צריך חלף בשעת לביש לחוזר ולבקר . והנה לדינא להמחזר לעיל כסימן כ"ה סי"ב צודאי צריך לחוזר ולבקר וחפילו לדעת בהרמ"א דדעתו שם דכשמסירין ע"ל להחזיר מיד חין צריך לבקר והכא מוי כרי חסיו והניחו חלף על השלחן ע"ד לחוזר ולהניחו בשעת כהמ"ז מ"מ כרי קביו שם דכשמסירין ע"ד לויכס בהם להפ"כ צריך לחוזר ולבקר כמ"ס דמפני שאין רשאי ליקר בהם להפ"כ אידחי ליה שם זו ממוזה וא"כ כיון דגדור חלף שלא ויקר בשעת הסעודה בחפילין חלף אידחי ממוזה וז"ע . ומסירושלמי אין חלף דיל' לפי גירסת הפי משה שם וכן גירסת הגר"א בהנהגתו על ביורשעלמי דאדרי כהסיר חפילין דהיורשעלמי חיווי לפי מה דאיתא שם בבבליה [בבבלי ברכות כ"ג פ"ב] דצריך לפנות קודם שיהיה לסעודה קבע חלף ממילא מוכרח לבקר עשה

מא דין הנושא משאוי איך ינהג בתפילין. ובו סעיף אחד :

א כחל מצעח ק"א
וכר' שילח ב רמ"א
כס"ד מהלכות תפילין
והסמיכו נדבריו כ'
יונה וכו"ל

א) ידנושא משאוי (ב) על ראשו (ג) * חולץ תפילין של ראש עד שיסיר המשאוי יאפו' משפחתו
אסור להניח על הראש שיש בו תפילין יאכל דבר שדרוכו ליתן בראשו כגון כובע או מצנפת
(ד) מותר : הנה *אפילו הכי אם הוא משאוי כד' (ה) (ה) ד' קנין והתפילין (ו) נדקוק לדין להסיק (ז') :

מב אם כותר לשנות תפילין של יד לשל ראש. ובו ג' סעיפים :

ז מנחת
ב הרמב"ם
כס"ד
תפילין

א) יאמור לשנות תפילין של ראש לעשותן של (א) יד *אפילו ליקח (ב) רצועה (ג) *גם מהלכות תפילין

שער תשובה

באר היטב

(ז) מהס. עכ"מ. וז"ע מה דנקט הגמ"ל להפוך ראש אחר למעלה ומשמש
שמהפך הרצועה הארוכה ממש שהיה אפילו בלא היסוף רק שצוהה הקול
של הרצועה הארוכה במקום שנספקה שם הוא רוצה לעשות הקשר מני אסור כיון
שנזקק הקשר שהיה בו הקשר וקוצרה למעט כו"ל כוונתו מקדושה. ועל כ"ס
ממש שמהפך וזה אין הרצועה כו' משמע דאם אין קושר הקשר למעט אין קפידא
בכיוון לזכר. ועיין בא"ד בשם א"ח הגאון מהר"ם שמהפך להפוך וראיה מהא
דיוקא מאנני וכו' עיין שם שגזעו כולל אכן אחרת וקשה דעדיין יש קצת בלתי נד
מונה על האכן וע"כ לדיכא קפידא בכדי וע"כ שכתב המסמין ו"ד לא משמע כפי
אין להפך הרצועה להפך אך מהפך שם להפך גם כעולה אם נקדש למעלה
וכתב שם שהמקדשים לעשות סימן כעולות אפסר דלאלו יש
הטעם ויש בו ע"כ. והראיה שמהפך הא"ל בשם זקן אינו רצוי כ"ד דקנין דמשה וכן שמה לא היו בדרך דביות וכן כיוונו
אך בלתי אין ראיה מדברי הגדול ואסמכתא בעלמא קאמר וקדוש לומר דמ"ם הגמ"ל להפוך ראש כו' אין כוונתו וספק ממש להפוך החתמן שחליו כלפי הא"ך
ולתתו עליון כחון כשנכתבה לעשות בו הקשר אלא כוונתו מה שכתב ראש האחר סימן הראש של הרצועה האחרת במקום שנספק שהיה עתהמה מרוקן מהעכברתא

(ח) ד' קנין. והוא כ"ה זקוקים כסף משקל פיראג ל"ה מ"א :
(ח) יד. אפי' אין לו תפלה של יד כ"מ בנתיב מ"א : (ב) מהס. אם
נפסקה רצועה של יד סמוך לקשר אסור להפוך ראש האחר למעלה ולעשות
בו קשר ש"ו והסתמכות שהיה בו הקשר יקשרו למטה דמורידו מקדושה
כיון שהיה בו הקשר והיו"ד ועשה יעשה בו כריכות האלצנות. ואם אין
הרצועה ארוכה כ"כ אזי לא יעשה כ"כ כריכות כביד היד ע"כ ובהל"ס

ה"ל שם ס"ק י"ד כתב בשם ל"ה ושלמה בטעם הפטרה שלא להפוך כו' וזה כתב שפ"א
וכי"ל כו"ס ע"ס. וגם ב"ה"ק ח"ב סימן ר"א שכתב כה"ט בשמו שמהפך עיין שם אינו מותר רק מדינא. וכתב שם שהמקדשים לעשות סימן כעולות אפסר דלאלו יש
קפידא גם כו"ס ע"כ. והראיה שמהפך הא"ל בשם זקן אינו רצוי כ"ד דקנין דמשה וכן שמה לא היו בדרך דביות וכן כיוונתו וספק ממש להפוך החתמן שחליו כלפי הא"ך
אך בלתי אין ראיה מדברי הגדול ואסמכתא בעלמא קאמר וקדוש לומר דמ"ם הגמ"ל להפוך ראש כו' אין כוונתו וספק ממש להפוך החתמן שחליו כלפי הא"ך
ולתתו עליון כחון כשנכתבה לעשות בו הקשר אלא כוונתו מה שכתב ראש האחר סימן הראש של הרצועה האחרת במקום שנספק שהיה עתהמה מרוקן מהעכברתא

ביאור הלכה

מצננה ברורה

* חולץ תמיד. עיין במ"ב מה שכתבנו בשם הפמ"ג ומהל' שטעמו מהם היתרון
של כו"ס שכתב לדעת הטור ודעונוה ע"כ כדור תירוצא אכל לדעת
הרמב"ם דלא הכיוו כלל הא דד' קנין אין שום הכרה לזה וכן בש"כ ב"מ ק"ה
ע"כ ד"ס אסור לא משמע כן : * ואפילו מטעמיה. עיין כס"י שכתב לדעת
הטעם אין אסור במשפחה וכן במשפחה שיהא פתוחה מד' קנין כ"ל בשבועין ודוחק
התפילין עיין אכל אלו אין לנו אלא דברי בשו"ע דבכל גווני אסור דאין גנאי
לתפילין עיין [מטה יודות] : * ואפ"ה אם הוא וכו'. כתב סמ"א בשם הר"ם
כל מקום וכו' עיין בספר נהר שלום וספר מאמר מרדכי שכתבו שלא כיון כו"ס הר"ם
לזה. ולדינא בלא"ס כתב המ"א ש"ע בזה :

* אסור וכו'. עיין בפמ"ג שמהפך אם דיעא דאין מורידין הוא מדאורייתא
או מדרבנן ולכסוף ליד לומר דאוריייתא. ועיין בתשובת מהר"ם
יעקב בסי' ל"ה שכתב ג"כ ראיה מירושלמי דהא דאין מורידין מדאורייתא הוא.
* אפילו ליקח רצועה וכו'. וז"ל לוקח מהפ"ד איזה פרשה ליתן כס"י דהסבור.
ואם מנח איזה פסול בפירוש אחרת אם מותר ליקח מהפירוש שלפניו
לתת כס"י תלוי בזה אם הפסול הוא מתחת שלם הים כחוב מתחלה איזה חות
כדון או שאר פסול אחר שהוא פסול מעיקרא א"כ הפדשות האחרות והרצועות
עדיין הם בכלל חדשים ואם הפסול נעשה מתחת יושבן או שאר קל"ה
שמהפך אחר' כדור חלם עליהם קדושה שמהפך ואסור לשטות : * מהם. עיין
במ"ב במה שכתבנו בסוף וזהו הכרעת הש"ס. והמ"א מיקל עוד יותר כענין ומכ"כ
במקום ביטול עולא דמותר לתכר בש"ל יד למעט התחבוס העליונה שנספק וכתב
דיום לכונן בזה אם הא"ר שמהפך ע"כ אף דלכאורה אין ראיה הא"ר רצוי לזה
רק דמותר להפוך רצועה אחת מכוונה להתנהג וכו' שהיה המ"א בעלמא ואף לזה
אין כ"כ ראיה וכו' שכתב הש"ס אפ"כ אין לחתום במקום שנספק ביטול מנוח להמיקל.
ולפי האמת טוב יותר שלא לעשות כריכות כ"כ ולא יתבטל המנוח וכו' שכתב
המ"א אך ג"מ מדרבנן עדיין אם נספק הרצועה ש"ר כחון היעבור שמקף הלא
שיא מותר לנשור למעט את מקום שנספק שהיה עתה התה הקשר במקום שחל
עני וזה שאין לו רצועה אחרת א"ר נע"ד הכיוון יותר שיחזק מן רצועה אחת במקום
שנספק תחבוס קטנה דייקנו מה שהיה מקף מנוח את הראש ומקום הקשר ויגמל
ושאר הרצועה יתבטל בגידול יא"כ ויעשה הקשר במקום שכלל אך יעמוד שלא
א"ל חתן לקשר ממש שהיה בנתיב כחון הקשר ויחסי יונה בזה אף לדעת סמ"א :

(א) הנושא משאוי. זה מיידי בכל היסוד לא בשעת ק"ס והפלה. ועיין
לקמן סימן ל"ו ס"ה : (ב) על ראשו. ואם הוא נושא משאוי על
ידו במקום התפילין דמשפחה מכוסין קן וליכא גנאי אין לדין להלך כ"ל
בשם בהמשך ארבעה קנין דאין משפחה התפילין רוצה עיין [פמ"ג ע"ס
עוד] : (ג) חולץ תמיד. ואם יכול לסלק המשפחה לזדון שלא במקום
התפילין משמע מפמ"ג דמותר מ"א אם יש בזה מהפ"ד קנין נראה שיש
להחמיר אף בכה"ג עיין ב"י ובהל"ס זבל על ראשו אפילו מעט ואפילו
נלדדיו אסור דבכל גווני כיוו בזה ביוון לתפילין שעל ראשו אם לא
כשפסקא אז התפ"ד מעליו שרי אף דנושא הש"ל יד. ואם ירצה להוציא
זבל על יד אפסר דאפילו אם התפילין הם מכוסים בבגדיו איכא בזה
ביוון להתפילין שפ"ו [פמ"ג] : (ד) מותר. אף דהוא מנוח על התפילין
אין בזה ביוון לתפילין כיון שהוא דרך מלבוש אך אם הכובע גדולה ויכר
שכובע הכובע לא יסיר את התפילין ממקום הראוי להן [מח"א] : (ה) ד'
קנין. ה"ס כ"ה למראות שזקוקין בו הכסף בפיראג [ל"ה] : (ו) נדקוקת.
אין כו' שהתפילין זזין ממקומן למצרי ואין מונחין כדון דבזה פשיטא
שאסור ואפ"י אם משאן קל אלא ר"ל שמונחין במקומן בדוחק מהמח
המשוי שמונה עליהם ומקלר את מקומם והש"ס מיקל בענין זה במצננה
וכובע [פמ"ג] :

(א) יד. אפי' אין לו ש"י ויש לו ב' של ראש : (ב) רצועה. ופשוט
דה"ל נרחק המיוחד לשל ראש דגם הוא בכלל תשמישי קדושה כמו
רצועה וכדליתא מניה כ"ז ע"כ] וכן מוכח בביאור הגר"א וכו"ל המ"א
לעיל בסוף סימן כ"ה : (ג) מהס. כתב המ"א דאם נפסקה רצועה של יד
סמוך לקשר אסור להפוך ראש האחר למעלה [במקום שהוא חזק] לעשות
בו הקשר ש"י והסתמכות שהיה בו הקשר יקשרו עתה לזה למטה דמורידו
מקדושה כיון שהיה בו הקשר והיו"ד ועשה יעשה בו כריכות האלצנות
אלא אחרת התחבוס לריכה גניזה ואם אין הרצועה ארוכה כ"כ אזי לא
יעשה כריכות כ"כ כביד היד. וכן (ב) בבל ראש אם נספק מה שמקף
בראש אסור להפוך מה שמהפך הקשר שהיה מנוח לקשר משעם ה"ל :

שער הציור

(ה) ע"א : (ז) ד"ס :

הלכות תפילין סימן מב

וליתובש'י אסו' גמפני שאין מורידין מקדושה חמור' קדושה קלה ושל ראש קדושתו חמורה ישרובו שר שרדי (ד) בשל ראש *אבר משל די לשל ראש (ג) (ה) מותר לשנות *ואם היו (ד) *חדשים שעדיין (ו) לא הניחם *מותר לשנות אפי' *משל ראש לשל די שטולה עריהם מכסה עור אחד ונראים (ז) כבית אחד: ב *ואם התנה (ה) עליהם (ח) מתחלה אפי' לבשן אדם יכול לשנותם אפי' *משל ראש לשל שער'י תשובה

ח"כ סי' כ"א פסק להתיר ע"ש: (ג) מותר. היינו כשיעשה לו ד' בתים או על רצועה קליו: (ד) חדשים וכו'. דהזמנה לאו מילתא היא: (ה) עליהם. אפי' אם התנה רק אם יאמרך לעשות מומנו של יד שיעשה המג"א לתת לתורה המעבדה. וגם כה"ג היפוך קרי ליה וכמ"ש המג"א אחר כך ודברי הב"י בשם הגהות מיימוני שכתב ויהפוך הרצועה תוך המעבדה והתם שיעשה שאין פירושו היפוך ממש רק דכל שהוא נתון בתחתית במקום זה והוא מעלה לו מורידו במקום אחר היפוך קרי ליה ולפי' אין ללמוד מדברי המג"א האלו להפוך ממש מהשתבש בראי' לעשות כן אפי' שלא מטעם הורדה בשביל הקשר. וכמ"ש לעיל סימן ח' לענין עלית של מזה. וגרסה שאין להפוך כי אם בשעת הדחק בשקיה במקום נספס הוא ר"ל חלוש ואינו ראוי לעשות ממנו הקשרים בנרוע כדינו שיהיה קרוב לפסק ואין לו רצועה אחת יש להתיר להפוך וכמ"ש בא"ד ועיין מ"ש ביד אפרים על דברי המג"א. וי"ל דהמג"א סבירא ליה דהכא איכא תרתי שאין הקשר בחתיכה זו וגם מוריד מקדושה קשר לכריכות אצבע. אבל כהא לתוך שאין בה הקשר אין קפידא כיון דלא תוהי ליה. וי"ל אם ברצועה הארוכה לבד יש די גס לכריכות האלכזרות מותר לקשרה כיון שעתה אין משתמש בה קדושה כלל. ואפשר דבה"פ אסור טפי לקשרה ולכרכה על פס ידו שבו אין כאן תשמיש קדושה כלל ויש לגמור ע"ז: (ד) חדשים. עכ"ל. דהזמנה לאו מילתא היא ועיין בשאלות ותשובות ל"ג סימן פ"א שאם עיבד עור לבש רצועות של תפילין מותר להשתמש במותר דבר חול אף שלא התנה ומכ"ש אם התנה. ועיין לעיל סימן ל"ב בכה"ט סי' י"ב שכתב דברי הג"ז ומשמע דמתיר דוקא בהתנה וליתא. ומה שהביא שם רמ"א מלילית דאפי' ג' דעני טויים

משנה ברורה

למטה כדי שיהיה הרצועה שלימה בהשעור המצוה למעלה בסיומן ל"ג י"א (ג) ויכול להורידה אפי' שמוריד קטת מקדושתה שהרי מקום הקשר יהיה תלוי למטה אין זה הורדה דעכ"פ בלוחות החתיכה יהיה הקשר. וי"א (ד) ג"ז אינו נכון דעכ"פ איכא קת הורדה קדושה. ולפי' דבריהם (ה) ה"ה כמ"ש אם נפסקה הרצועה של יד סמוך להקשר אפי' לא חל יראה לקשר למטה החתיכה שפסקה אפי' לא היפוך תחתית הרצועה למעלה לעשות בו הקשר דבזה מוריד העלויות של הרצועה קת מקדושתה שהיתה מתחלה קרובה אל הקשר ע"כ יש להתמיר (ו) שלא להפוך כ"א בשעת הדחק שאין לו רצועה אחת ובמקום שפסק הוא ר"ל וחלוי שאינו ראוי לעשות ממנו הקשרים בנרוע שיהיה קרוב לפסק ואין לו להפוך. ועיין בביתור הלכה: (ד) בשל ראש. דשם הוא הסין והדלית משא"כ בש"י אין בו רק הקשר של יד: (ה) מותר. היינו שיעשה לה ארבעה בתים ויכתים כל פרשה בתי שלה וה"ה דמותר ליקח הפרסיות ורצועות משל יד לשל ראש: (ו) לא הניחם. על ראשו אפי' שיומנם והניחם לצורך הראש הזמנה לאו מילתא היא: (ז) כבית אחד. ואף שהם כתובים על ד' קלפים וחמשים בד' בתים מנפחים אין בכך כלום דריעבד וכמ"כ בסיומן ל"ב סימן ע"ש ועיין בכה"פ: (ח) מתחלה. בעת עשיית הש"ר (ז) אפילו אם לא התנה רק אם יאמרך לעשות מומנו של יד שיעשה מהני התנאי וכו'. אם הוא אומר שאינו

ביאור הלכה

*אבל משל יד וכו'. עיין במ"כ במש"כ וה"ה דמותר ליקח הפרסיות וט' אף דשל יד רגיל לכתוב בקף אחד מ"מ ילוייר דיכתיבה בד' בתים עיין בפמ"ג ובס"י ל"ב בסעיף מ"ה בס"פ ס"ב ובסעיף מ"ז בט"ז שם: *ואם היו וכו'. ופשוט דכ"ז דוק מדותה באין לו ש"י ויש לו ב' של ראש כמו שאמרו בגמרא דל"ה הלא לכתובה לר"ר לכתוב ד' פרסיות של יד בקף אחד ואין לר"ר מחבר לבאר זה דכבר ביאר בל"ב סעיף מ"ו. ודברי הפמ"ג בזה מופלגים ממני: *חדשים שעדיין וכו'. עיין במ"כ. ורצועה חדשה שתנה בתוך תפילין וישים לכאורה לא היו זה ג"כ כ"א הזמנה עדיין ושרי לכתובה דלא נקראה בשם תשמיש קדושה כ"א כשהניחם פ"א על הראש ואף דשם בגמרא כ"ו ע"כ נגזר בחדא מחתא תשמיש קדושה נחתה של תפילין נמשכת לתקדושה ובגמרא הלא משא"כ ביה פ"א אחר ההזמנה שוב היו בכלל תשמישי קדושה וכדכנסמוך ס"ג וא"כ לכאורה ה"ל ברצועה משתקשרו בהתפילין שוב היו בכלל תשמישי קדושה ד"א דשליה תסם להינתק נקראת תשמיש קדושה משום דהוא נמשכת לתקדושה שנגמרת בה ע"כ מהכנים בתוכה התפילין כבר שומם להקדושה משא"כ ברצועות דנקראת תשמיש קדושה פשוט משום דסם משמין להקדושה שגל ידן אחד מניח לתפילין על ראשו ועל ידו כל זמן שלא הניחם טעם עיין לא נקראו בשם ת"ק ולא היו כ"א הזמנה ולמעשה ל"ע: *מותר לשנות וכו'. מזה דיוק הפמ"ג לעיל בסיומן ל"ב סקי' דאם כתב על קף לס"ת ונפסק ע"י שם וכדומה דמותר לכתוב על נותר תו"מ דכתובה ג"כ לא היו כ"א הזמנה מעלייתא ולא היו כלל ביה ואומיה ודלא כה"ר שחמחרי בזה: *אח"כ מלילית בנו"כ מה"ת חיו"ד סי' קע"ד שנשא ונתן בזה והעלה דהמורה להקל לכתוב אח"כ עליה תפילין לא נשתכח אבל במזמנה אין להקל ע"ש הטעם: *מש"ך לשל יד. היינו הפרסיות והבתים דלדבר חול אסור וכמ"כ בס"י. וי"א ואפילו תנאה לא מהני בזה וכדכנסמוך ואפילו לדעות החולקים על הג"ה וסוכרים דהזמנה אפילו לגוף הקדושה לאו מילתא היא זה עדיף וכמו שפסק המ"א דאם התחיל לכתוב על קף או גייר אסור לכתוב עליו ד"ה והטעם דעדיף מהזמנה אחרת אף דזה לא היו ג"כ כ"א הזמנה דל"ה ה"ה אסור להוריד אפילו לקדושה קלה ע"ש עדיף דהוא בגוף הקדושה עצמה אבל להוריד מותר לכתוב אפילו לדבר חול אפילו כדלא התנה משום דלא היו לדבר חול כיון שחשים וכו' שפסק ה"ל וי"א וי"א ה"ל דהלכה דעור המעבד להוריד מותר לכתוב אפילו לדבר חול אפילו כדלא התנה משום דלא היו הזמנה רק ת"ק ולא מילתא היא ועיין בסמוך מה שכתוב בזה בשם הר"ם דלפי' דכינו הזמנה ברצונות מילתא היא שלא לכתוב ע"כ דלדבר חול ואף דרוב פוסקים חולקים עליו ואין מחלקין בין רצועות לשאר ת"ק מ"מ שלא במקום הדחק יש להתמיר: *ואם התנה עליהם מתחלה. עיין במ"כ במש"כ דהיינו בעת עשיית ש"ר. ה"ה אף דמדברי הב"י משמע דה"ה דהניחם הם התנאי ה"ה בפעם הראשונה ששקצן לכאורה נע"ג דהלא פשוט דעשיית הש"ר ע"כ פ"א לא גרע מההזמנה דעשיית כ"ס לשם תפילין וכו' הלא הכריח המ"א מהטור דאפילו בעת שהוא לר"ר ביה פירוש שהוא רק לפי שעה ואח"כ יפירי אסור וי"ל לכאורה ב"ש דלא מהני אפי' שם אפי' יאמרך לעשות מומנו של יד שיעשה מהני התנאי וכו'. ומה שהביא שם רמ"א מלילית דאפי' ג' דעני טויים

ע"ש הטעם: *מש"ך לשל יד. היינו הפרסיות והבתים דלדבר חול אסור וכמ"כ בס"י. וי"א ואפילו תנאה לא מהני בזה וכדכנסמוך ואפילו לדעות החולקים על הג"ה וסוכרים דהזמנה אפילו לגוף הקדושה לאו מילתא היא זה עדיף וכמו שפסק המ"א דאם התחיל לכתוב על קף או גייר אסור לכתוב עליו ד"ה והטעם דעדיף מהזמנה אחרת אף דזה לא היו ג"כ כ"א הזמנה דל"ה ה"ה אסור להוריד אפילו לקדושה קלה ע"ש עדיף דהוא בגוף הקדושה עצמה אבל להוריד מותר לכתוב אפילו לדבר חול אפילו כדלא התנה משום דלא היו לדבר חול כיון שחשים וכו' שפסק ה"ל וי"א וי"א ה"ל דהלכה דעור המעבד להוריד מותר לכתוב אפילו לדבר חול אפילו כדלא התנה משום דלא היו הזמנה רק ת"ק ולא מילתא היא ועיין בסמוך מה שכתוב בזה בשם הר"ם דלפי' דכינו הזמנה ברצונות מילתא היא שלא לכתוב ע"כ דלדבר חול ואף דרוב פוסקים חולקים עליו ואין מחלקין בין רצועות לשאר ת"ק מ"מ שלא במקום הדחק יש להתמיר: *ואם התנה עליהם מתחלה. עיין במ"כ במש"כ דהיינו בעת עשיית ש"ר. ה"ה אף דמדברי הב"י משמע דה"ה דהניחם הם התנאי ה"ה בפעם הראשונה ששקצן לכאורה נע"ג דהלא פשוט דעשיית הש"ר ע"כ פ"א לא גרע מההזמנה דעשיית כ"ס לשם תפילין וכו' הלא הכריח המ"א מהטור דאפילו בעת שהוא לר"ר ביה פירוש שהוא רק לפי שעה ואח"כ יפירי אסור וי"ל לכאורה ב"ש דלא מהני אפי' שם אפי' יאמרך לעשות מומנו של יד שיעשה מהני התנאי וכו'. ומה שהביא שם רמ"א מלילית דאפי' ג' דעני טויים

ש"ה"ז (ג) מונח מ"מ וכו' (ד) עיין בפמ"ג ובש"ת ונפסיק ק"ד כמ"ל אות בית: (ה) דס"ח: (ו) ש"ת: (ז) כה"ט והוא מ"מ

ענין מאר דעם לוח

בני העיר

באר היטב

מוציא התנאי וז"ש הם מתחלה חומר שחיונו עושה של ראש חלל לפי שעה דמהני מהרא"י : (ו) לעולם. ואם עשה כים לשם תחילין חפ"י נר ביה ע"ד

[illegible]

משנה ברורה

ש"ר אלא לפיכך דמהי: (פ) סודר. וז"ל אם עשה כים (ח) מחדש
לגדור תפילין ב"ע אין אסור להשקשם ביה הול עד דלר ביה דהזמנה
אלא מילתא אין וז"ל בכל תשמישי קדושה אפילו תיק ל"ס". ותשמיש
תשמישם (א) הול בן קדושה כל: (ו) דהזמנה: אפילו בדברו בלבד
ב"כ"ל אם נטלו ואמר זה יהיה לתפילין דמהי. ועיין ז"ל מה שכתבתי
בפס' הר"ן: (יא) תפילין. ותיק (ו) של עליה לא מוקדי תשמיש קדושה
בשם תשמיש מנהו ולכן מותר להניח בו שחר דברים של חול דלף דמוח
ב"כ"ל ח"ק של תפילין לא הוי הויק של מילת ב"ל תשמיש קדושה ואפילו
ב"כ"ל יתכן בהוכחו הכידור שלו דיש בו קדושה או תפילין בלא תיק מ"מ
בפס' האורח מותר ליתן תפילין דברים של חול דלא הוי שמי מהלך
ב"כ"ל תפילין דהוא דבר של חול וזי בלאו הכהו ודלעקמן בבג"ס. ואחון
התשמיש ההולין בדרך ומשקליו בשם של תפילין בדברים של חול כל
התשמיש האסור תש"כ (יא) יש ללמד עליהן זכות דכיון דרבינו ב"כ
היו בלאו הכהו בחרהו. ותש"כ לתכחהו אין וכן נעשה כן: (יב) גטוס.
ה"ו דוקא בפרוסה אבל בשמחה לא תמירין דהזמנה הול על גולס כיון
היה סודר אין מיוחד לתפילין אבל מדברי הב"ל צבירורו שמע
השמחה הוי כלעולם ולא מיעט המחדר בזה אלא היבא דהנהגה שלא
יהיה רק לפי עשה ולא גולס ואם עשה כים להקיע תפילין או אחר
לא תלומד עשה לי כים של תפילין לכו"ע אף בתמא דתעולם: (יג) וזר ביה.
בסודר או כים שלו (יב) אלא אין אדם אסור דבר שאין של א"כ

[illegible]

2

(ת) סנהדרין מ"ט ע"ב : (ט) פמ"ג בבימוז קמ"ג במ"ז : (י) ח"א כלל י"ד עי"ש וצדק"ל : (יא) ט"ז : (יב) מ"ט

2103

יָעַב בְּאֵר הַמִּקְוָה

שם ברכות ו' ע"ב
ברכות

五

ברכות כג ב ה

100

ל להשתמש בהן

ויראשו בא לחט

33

ממותן אחר העיבוד

יכות כ"ג ע"ז ד"ה

י ברכות כ"ג ע"ב

י'ואורון (ו) (כ) בימינו כובבגרו כנגד לבו ליוזרר שלא תהא רצועה יוצאה מתחת ידו מפה וכשיוצא מרחיק ארבע אמות ומויחן : ן פהיה לבוש בתפילין והוצרך לבית הכסא בלילה או כמוד לחשיכה שאין ערות להניחם עוד אחר שיצא לא יכנס בהם (כא) גלולין בבגדו * ואפילו להשתין מים * בבית הכסא קבוצ אלא כיצד יעשה הולצן * ומויחן בכלי (כב) אם היה בו מפה או בכלי שאינו כליון אע"פ שאין בו מפה יואורו הכלי (כג) בידו ונכנס : ן סבד"א בבית הכסא שבשדה אבל בבית הכסא שבבית לא יכנסם (גד) כלל כיון שיכול להניחם במקום (יא) (בה) המשתמר : ן אם שבח תפילין בראשו ועשה בהם צרכיו מניה ידו עליהן (כו) עד שיגמור עמוד (יג) הראשון ויוצא ותולצן וחזור ונכנס : ן פמותר (כו) לרופא ליקח עבימי של מי רגלים בידו ותפילין בראשו ובעל נפש יחמיר לעצמו

מד איסור שינה בתפילין ובו סעיף א'

אכל אכל זמן שהתפילין בראשו או בזרועו אסור לישן בהם * אפילו שינת (א) עראי באלא אם הניח עליהם כ"ז ב שם בגמרא

שערי תשובה

(יא) המשתמר . עשה"ט ובד"ר בשם י"ד דתפילין וכתבם שיש בהם שמות ארץ ליתן חוק בחוק חוק אם ארץ ליתן ליתן לכה"כ וכהנז לקנות כלים של עור ובד"ר סימן רפ"ב קמיע מחוסר בעור מותר וע"ש בשם ש"ג בקמיען שעושין לתמוקות מחושיין וחוקין עליהם חזיתות של שם י"ע ובד"ר כתב הטעם לפי שהוא חזקוק ולא חסידה ואלה דלותן שמלבישין התמוקות בקמיע שכתוב שמות בקלף ארץ ליוזרר שיהיה כלי בחוק כלי כיון שהתמוקות נפסם בהם בעודם עליהם ועיין בס"ר רפ"ב :

אם הם כבדים שרי אף להרמזים עמ"א. ומשמע בגמרא דכל הני שריותא חזין חלל בתפילין שלובשן כל היום וא"ל להעריה אכל שאר ספרים אסור להכניסן אפי' בנ"ס ששקדע מיהו אם הם כבדים שרי להכניסן חזן מנ"ס שסבור מ"א : (יג) הראשון . דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדיוקן וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון :

באר היטב

אדם אפי' אסור ליתן כנ"ס שלל לנזרר עמ"א : (י) בימים . אכל לא בשמאלו מפני שצריך לקחת בה כמ"ס סימן ג' והכא ליכא מילואות כיון שמייירי בנ"ס קבוע מהמחמא עושה לרכיו מיושב . כהב הרמ"ע ס' ל"ט דמותר ליתן בתפילין למבואות המטונפות אפי' יש מקום מטונף להדיא וסוב לכסותו כבוע ואם רואה להללן ולחזור ולהניחן ע"ד . עמ"א : (יא) המשתמר . משמע אפי' כבדים לא יכניסם אכל לישון בנ"ס ערלי אם הם כבדים שרי אף להרמזים עמ"א. ומשמע בגמרא דכל הני שריותא חזין חלל בתפילין שלובשן כל היום וא"ל להעריה אכל שאר ספרים אסור להכניסן אפי' בנ"ס ששקדע מיהו אם הם כבדים שרי להכניסן חזן מנ"ס שסבור מ"א : (יג) הראשון . דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדיוקן וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון :

ביאור הלכה

מדאורייתא כמ"ס חר"י ולא גרע ממים כרומים או מי משרה וכו' המבואר בסיומן ס"ו דדיו כוואה עי"ש ואפשר דלענין זה לא מהלקין בזה ובכל גווני מותר להשתין בו בתפילין שעליו ולא חיישינן בו שמא יפסו בו כיון דאיתו מיוחד רק להשתין ואין לאסור מטעם המי רגלים גופא כיון דהוא מיוחד שם דיו כוואה דו"ל דה"ב הא מי רגלים נגד העמוד ג"כ רמז כוואה ואפי' בנ"ס ערלי מותר להשתין בתפילין שבראשו ואפילו בקבוע הים מותר אי לאו דחיישינן שמא יפסו בהם וא"ל אפשר בזה לא חיישינן שמא יפסו ומותר :

* ואורון בימיו . עיין במ"ב מש"ב בשם הרמ"ע להקל ואג"ד"ו ממזיר . ובספר חור זרוע אשר זכינו מקובל לאורו משמע שהרמ"ע דייק בנ"ס דהפ"ו דמותר לעבור בבית הכסא לפי דרכו שלא לנזרר קביו ותפילין בראשו . ומשמע מלשנו שהוא מתקן בין אם הוא עובר או שהוא קובע עמו להיות שם ובה יש ליישב קצת קשות המ"א בסק"ט ממזרח דחולץ כמ"ס סימן ט"ז סעיף ב' ואג"ד דלענין ד"ת לא מהלקין בין מהלך או עומד בברכות כ"ד פ"ב לענין זה מהלקין : * ואפילו להשתין מים . ר"ל במושב או בעפר היורה הליכא משום מילואות וכלשון בס"א : * בבב"ב קבוע . וה"ל לענין בנ"ס ערלי ותפילין שבראשו . [ביאור מהרמ"ב על המגדלים] : * ומניחן בכלי הים בו טפה וכו' . עיין במ"ב והמ"א הביא עוד בשם רש"י דאם הכלי הים טפה משיב הכל אולם להפסיק בזה לקרע ומותר להניחם בביטו ע"ג קרקע ובכלי שאינו כליון אפילו פחות מטפה :

* אפילו שינת ערלי . דלא כהר"ס ור"י שמתירין שינת ערלי ובביאור הגר"א בריש סיומן משמע שדעתו לפסוק כמותם להקל אף לדעתו לא מיקרי שינת ערלי כ"א כדי לילוך ק' אמה ואף בזה דוקא אם שינת ערלי בנ"ס בנ"ס :

ספרים וכתבים שיש בהם שמות (יא) אם הם כבדים שרי להכניסן (יח) ויש אומרים בדענין דוקא חוק בחוק חוק אם צריך ליתן לכה"כ לכה"כ בתפילין לענין תפילין וס"א אסור בכל גווני . וכבד בש"ה דלותן התמוקות בקמיע שכתוב שמות בקלף ארץ ליוזרר שיהיה כלי בחוק כלי כיון שהתמוקות נפסם בהם בעודם עליהם : (כו) עד שיגמור . דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדיוקן וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון : (כו) לרופא ליקח וכו' . לבדוק בו החולם וא"ל להללן או התפילין ועובדא הוי ברופא וס"א בכל אדם :

יזכור

(א) ערלי . דגרמין (ה) שמא יבוא להפיה בהם וע"י הנחה הסודר עליהן

שער הציון

(טו) לכה"כ : (טז) מ"א : (יז) מ"א ועיין בפמ"א דאפילו בנ"ס שכתוב והגר"ו הממזיר וברדב"ז משמע להקל : (יח) ח"ד : (יא) משמ"א :

הלכות תפילין סימן מר מה

סודר ג' נולא היתה (ב) עמו אשה * (ג) ישן בהם (ד) שינת (ה) עראי וכיצד הוא עושה והנה ראשו (ו) בין ברכיו והוא יושב וישן והיו תפילין כרוכין בידו (ז) מותר לישן בהם אפילו שינת קבע היום אידון בידו ואיננו כרוכים בידו (ח) אסור לישן בהם אפי' שינת (ט) עראי : הגם ודוקא כשחמון בלא נחשקן אכל בנחשקן (ת) ככל ענין (ג) כרי (כ"ג) כסם העיסור :

מות דין תפילין בבית הקברות ובבית המרחץ ובו ב' סעיפים :

א * אסור לכנס (א) בבית הקברות או (ב) בתוך ארבע אמות של (א) מת ותפילין בראשו משום לועג לראש בואם הם מכוסים (ג) (ג) מותר : ב יבבית (ג) המרחץ (ד) בית החיצון שכל העומדים בו כעצמם ג שנה :

באר היטב

(ה) ערלי . ולא חשיב היסוד הדעת חלל כשהוא עומד בשחוק או בקלות ראש . וז"ל הר"י יונה דלא חשיב היסוד הדעת חלל כשהוא עומד בשחוק ראש ונשחוק אכל מהעסק בנכסיו אפי' שמהעסק במלאכה ולומדו ואין דעתו עליהם ממש אין זה נקרא היסוד הדעת . לנאורה ז"ע הא דלמרי' בשבט יולא חלל בתפילין ע"ש עם הסיבה וכו' . ע"ש . ושמא האילו ומלוא מן המזכרה הוא שלא יסוד דעתו מהם כלל לא חיישי' שילא בהם בשבת לר"ה עי' יד אהרן . והארי' ז"ל החמיר מאוד בזה אפי' בשעת התפלה וזאת בשעת התפלה י"ח ובשעת שלומד . עמ"ל : (ג) ערלי . דהיינו שמה יפלו מידו . עי' כ"י ובהרמב"ם פ"ד מה"ל : והחמיר מנדרו . ע"ה כהן ש ז"ל ואינו מותר שזה הלשון לא מלאה בזה' שלנו חלל אפי' לו שפירק היסוד וכו' ע"ש . נראה דלשתיים מנייה לכה דפ"ל לא יאחז וכו' ברכות דף כ"ג ע"ג . עיין סוכה דף מ"ב ע"ל ודוק : (ג) שרי . וע"ל סי' מ' ס"ק ב' מש"ש :

(ה) מח . משמע דבבב"ק אסור אפי' תוך לד"א מן הקבר וכריש פרק מי שחור חמרי' תוך ד' אמות אסור תוך לד' אמות שרי לקרות ק"ש . וז"ל הר"י דהטור ס"ל דודאי עיקר האיסור הוא תוך ד"א לקבר חלל משום נדר לא יכנס לבב"ק ותפילין בראשו דשמא יתקרב לתוך ד"א של קבר ולאו אדעתיה אכל מ"מ אם חירע שאלך לבב"ק והוא תוך לד"א מקרב ודאי חייב לקרות ע"ש . וז"ל הר"י וז"ל דהאיסור הוא דוקא בתוך ד"א של קבר ע"ש . ועיין מ"ל בסיומן ע"ל ס"ק ה' . ודברי המח"ל בבב"ל ז"ל . עיין סי' ע"ה ס"ק ד' במ"א . ובי"ד סי' רפ"ב ס"ד וכו' שס"ז ס"ג ודוק . אפי' קבר של קטן שעדיין לא הגיע לכלל מזה אפי' אסור להניח תפילין ולקרות ק"ש אלו . מהרש"ט ביהושעיו לפרק אסור נשך דף ק"ב ע"ד . עיין עפ"י שכתב כל החדר שהמה מונח בו חשיב כד' אמות ע"ש : (ג) מותר . נראה דגם הרעועות לריכס להיות מכוסים ע"ז : (ג) המרחץ . עיין מ"ל שהעלה דבמקום מותר כשחין שם חלל

משנה ברורה

יזכור שיש תפילין עליו ולא יבוא להפסיק : (ב) עמו אשה . חלל אם אשה עמו (ג) אסור גזירה שמה יסמם בבן : (ג) ישן כסם . ולא חשיב היסוד הדעת חלל כשהוא עומד בשחוק וקלות ראש (ג) חלל כשהוא עוסק במלאכה ולומדו ואין דעתו עליהם ממש אין זה נקרא היסוד הדעת (ד) אם לא שמעיר דעתו כ"כ ללכוד הגוף עד שכלבו פוגע מ"ש מחמת טרדהו) וכן כשהוא ישן סוכה חבלי העולם . ומ"מ מלוא מן המזכרה שיזהר דעתו תמיד על התפילין ואלא יסוד דעתו מזה למשך ולהרהר במחשבות רעות שמעטם זה חייב להשתמש כל שעה שלא יסוד דעתו מן [ג"ה] וזה (ה) בשעת התפלה והלימוד ח"ל לישן דעתו דהתפילין : (ד) שמה ערלי . (ו) ואין עיסור לה ז"ל כדי הילוך ק' אמה וכו' חלק ס"ז משעה בקירוב וכן פסק הגר"א בביאורו : (ז) בין ברכיו . דאל"ה (ז) חיישינן שמה יבוא להשחק בשבת קבע : (ז) מותר לישן . דלא חיישינן בזה להפסיק כיון שאינם עליו : (ז) אסור לישן . דהיישין שמה יפלו מידו : (ח) ככל ענין שרי . דאפילו אם יפלו על הקרקע תוך חשש כ"כ ועיין בביאור הגר"א שכתב דדוקא אם הנחת מחזיק עשה אז חשיב הניחה להפסיק ציוו לקרקע :

ביאור הלכה

והנה"ל לקיים באורו הסיון : * ישן כסם וכו' . עיין במשנה ברורה ס"ק מה פ"י וזאת בשעת התפלה והלימוד וכו' אף דבפ"ג כהן דמלוא מן המזכרה שלא יסוד דעתו כלל מהתפילין אפילו בשעת ק"ש והפלה לא התמיה כן כי הכה"ס כסם כה"י ז"ל כתב להיפך ופירש שמה"ל כססר אור זרוע וז"ל בסיומן תפ"ס וכו' חלל כשהוא לבוס העינין לזכור שמה"ל עליו ולא להסית דעתו מהם שלא יישן כסם ולא יסוד כסם כי תחתם שוכר שמשא כסם הכסד עליו אינו כל לידו קלות ראש והוא ידע שמה כלבו כדלמדין פרק ח"ע וכו' הלכך כשהוא מביין לבו בתפלה או ככלשהו שלו אין זה היסוד הדעת דכ"ש דלפיכך ידע שמה עכ"ל : * אסור לכנס לבב"ק וכו' . עיין בפ"ג שכתב דג' מחלוקת בדבר הכ"ה סוכה דבבב"ק מני תוך ד"א לקבר הוא אסור כל תוך לד"א של קבר חלל ע"ש שייחוד כחמנו כס"ק שרי כל שאין כריכו קבר תוך ד"א וע"ז פירש מדעתו אין איסור כ"ל תוך ד"א לקבר וסבור החמיר משום נדר תוך לד"א של קבר כל שמועד בבב"ק [דיינו מקום שזקוק לקברות אכל תוך לבב"ק אין להחמיר כלל לדידים ובמה שפירש כ"ל דאין עושין נדר לגדר] וכו"ל פירש דתוך ד"א של כס"ק הוא אסור ולדבריו קשה לעכבישו וליחזיקו אסור לכנס לתוך ד"א של כס"ק או של מה עכ"ל אכל מחלוקת השאל בסיומן ע"ל פירש דמ"ל סוכה ג"כ בזה כס"ק דאין אסור ממקום שזאתה לבב"ק [דיינו הקרקע שזקוק לקברות] ולחלוקה אפילו אחת אפילו אי ליכא מחלוקת מספקת בנתיים רק דבזה פליג עם הס"ז וסובר דממקום כס"ק ולפנים כגון שיש עמלים סביב כס"ק או אפילו אכל מחלוקת כלל רק שזקוק לקברות אסור מדעתו אפילו תחוק ד"א מן הקברים [וכן יוסר קושיה הפ"ג מע"ל מ"ל] וע"ל שכתב בעניניו דאסור אפילו בתוך ד"א של כס"ק היינו אם הקברים מתחילין חוקק ממקום שהתלה כס"ק ומה שלא חזיק במחלוקת היחוס רק בבב"ק היינו דהוא כל לכתוב בזה דממקום שהתלה הקרקע של כס"ק ולפנים אסור אפילו תוך לד"א מן הקברים . ועד עוד דבגר"א סוכה כס"י כ"ג בביאורו דתוך ד"א של כס"ק אסור ומה ג"כ לעיין במ"ל בעניניו

כל שהוא לפנים ממחלוקת כס"ק שמה יתקרב בתוך ד"א של איזה קבר בלי דעת : (ב) בתוך ד"א וכו' . וכזה רש"י דכל לאוהו חדר שהמה מונח בו חשבו כס"ק של מה ומנן גיבורים חוקק עליו וכזה דלוינו חופס רק ד"א ע"ש . ואפילו קבר של קטן שעדיין לא הגיע לכלל מזה אפי' אין לבנו שם בתפילין בראשו משום לועג לרש : (ג) מותר . ולכך גסם הרעועות שהיינם מכוסים לפיכך אפי' שמונה לבנו כס"ק לבדה האילו וכוה מכוסה לר"ד ליזהר ברעועות שגל אכבעו שחסיס ג"כ מכוסה [ס"ז] : (ד) בית החלון . שדרגס היה (ה) לאחר שלבשו החלון בבית החלונאי לילך

שער הציון

[ג] נגמל : (ג) ארי' ובהרמב"ל ביהושעיו דקוסה וסל"א וספור ועי"ל כפי' כ"ה כע"ה : (ד) סכר"ל : (ה) עיין כס"ל : (ו) מ"ל : (ז) גמ"ל : (ח) רש"י : [ב]

הם לבושים יכולין להניח שם תפילין לכתחלה ובבית האמצעי שמקצת בני אדם עומדים שם לבושים (ה) ומקצת ערומים אינו יכול להניחם לכתחלה ואם היו בראשו אינו צריך לחלצן (ו) ובבית הפנימי שכל העומדים שם ערומים אפילו היו בראשו צריך לחלצן :

הלכות ברכות השחר ושאר ברכות

בין דיני ברכת השחר : וכו' ט' מעיפים :

א (א) יִשְׁעֵיךָ (ב) מִשְׁנֹתָ (ג) יֹאמַר אֱלֹהֵי (ד) נִשְׁמָה כְּשִׁישְׁמַע קוֹל הַתְּרַנְּנָל יִבְרַךְ הַחוֹתָן (ו) לִשְׁכֹּרֵי
 בִּינָה. (ז) כְּשֶׁלֹּבֵשׁ יִבְרַךְ (ח) מַלְבִּישׁ עֲרוּמִים. כְּשִׁינִיָּה רִדּוֹ (ו) עַל (ג) עֵינָיו יִבְרַךְ זִקְקָה עֲרוּסִים.
 כְּשִׁישֵׁב יִבְרַךְ מִתֵּיר אֲסוּרִים. כְּשִׁזְקָה יִבְרַךְ זִקְקָה כְּפֹסִים. כְּשִׁינִיָּה רִגְלָיו בְּאֶרֶץ יִבְרַךְ רוֹקַע הָאֶרֶץ עַל א

שערי תשובה

באר היטב

[illegible]

מישנה ברורה

לִיָּד לְבֵית הַהוּא וְלַגְּמוּר הַלְבוּשָׁה : (ד) וּמִקִּלְתָּן עֲרוֹמִים . י"א דָּלַם עֵתָה אִין שֶׁסְּדָם עֲרוֹם (ב) מוֹחֵר לְהִיטֵי בֹו חֲפִילִין וְלַבְּרָן (ג) וַיֵּץ לְחֹסְרִין כִּיֹּן דִּהִמְקוֹס מִיִּחוּד לֵהֵר דִּין מִרְחֵן עֵלְיוֹ בְּמִקְלָתוֹ . וְכִיֹּת הַפְּעִילִה מִשְׁמַע בְּט"ו ס' פ"ד דִּין בֵּית אֲמֵלֵי יֵשׁ לוֹ לֵכַל דִּבְרַ וְיֵקֵן בִּרְכַת הַטְּבִילָה מוֹחֵר לַבְּרָךְ בֶּה ע"ש טַעְמוֹ . וּמִסְמֵלֵי כְּסִימָן וְשִׁמְעֵה דְבִלְעִין בֶּה סְדָם עֲרוֹם מוֹחֵר לְהִיטֵי בֹו חֲפִילִין וְלַבְּרָן דְּרוּקָה בְּחִרְחֵל הַהִמְיֹור שֶׁסְּדָם שִׁלֹּן שֶׁסְּדָם מִשְׁמֵס שׁוֹמֵמָתוֹ רַבָּה מִהֵבֵל הַחֲמִין שִׁמְשִׁמְתָּמִין בֶּה מִשְׁל"ב בְּמִקְלָה וְאַלֵּס שׁוֹפְעִין בֶּה ג"כ חֲמִין (ד) יֵשׁ לְעִילִין אֲבָל אֵס יֵשׁ שֶׁסְּדָם עֲרוֹם אֲסוֹר לִכְסֵם בֶּה בְּחִפְסִילִין וְכַתְּבֵי הַקּוֹדֵשׁ דְּאֲסוֹר לְעִמּוּד לִפְנֵי הַסֵּם עֲרוֹם וְעִילִין לִקְמֵן כְּסִימָן פ"ד בְּמ"ב בְּעִינֵין זֶה : (ו) וְכִיֹּבֵת הַפְּעִילִי . בִּזֶּה (ה) לְכֹרֵץ אֲפִילוֹ אִין שֶׁסְּדָם עֲרוֹם (ו) דִּנְפִשָׁתָה זִוְהִימָה וְכִיֹּבֵת כִּסְכָס דְּלִמֵּי :

קודם כולו לבה"כ צמוד שהוא עדיין בהחזקת הבה"כ ואחר בתיאור אלהים המלך ברגש. וירגיש וירצח עלמו שהנכסחו לבה"כ מרוב
פחדו וימתינו וישהה מעט ויאמר ואני ברוב הסדק אבא ביתך אשתחווה אל ה' כל קדשך ביראתך והא"כ יכנס (ש"ת בשם פ"ת):
(א) כשיעור וכו'. כל הכרכות האלו הוא משום (א) לחסור לו לאדם ליהנות מן העוה"ז בלי ברכה וכל הנזק מן העוה"ל בלי ברכה כאלו מעל.
דרמו קרלי חרדי כתיב לה' ה'א"ר ומלואה וכתוב והא"ר נתן לפני אדם ויתרו"ל ל"ק כאלו קודם ברכה כאלו לאחר ברכה ר"ל קודם
ברכה הוא ל' ואחריו כ' בהקדם שהוא לה' והא"ר הברכה הומר הכל לפני אדם וא"כ כיון שקודם הברכה הוא ל' הרי הכל קודם ל' ויש
בה מעלה אל האדם ממנו כמו בברכה שהוא קודם לפיכך תקנו הבהמיו"ל בברכה על כל דבר ודבר מהנזקת העולם שהעולם הזה ממנו:
(ב) משגמו. ר"ל דוקא (ב) סוף שמי' ולא כל זמן שיקון בלואו שעה שמיסה: (ג) יאמר אלהי נשמה. נרדף (ג) להשקיף משמע בין אלהי לנשמה
כדי שלא יהיה נשמע שהנשמה היא אלהי ח"ו. ודיני ברכה אלהי נשמה עיין לעיל בסיומן וא"ו ב"מ ב"ק י"ב: (ד) לשבוי. הלב (ד) נקרא שבוי
בגליון התקרא נדבתי או מי נתן לשבוי ביום והלב הוא השבוי וע"י הכוונה אדם מבחין בין יום ובין לילה ונפשי שהתרגלו מבין ג"ל זה וגם (ה) יש
בשמייעמו לאדם הגאה שיועד שהוא קרוב ליום ובערבי קורין לתרגול שבוי להבי תקנו ברכה זו בשמייעמו קול התרגול ועיין לקמן בס"ח:
(נד) מלכיש ערומים. ל"ד שישן ערומים (ו) אלא כיון שאדם לובש מלבוש העליון שעליו מברך ברכה זו: (ז) על עיניו. פי' ע"י (ח) הלאק לחסור
הלוא

שער הציון

(כ) תב"ר : וְהָיָה כִּסֵּי פֶדֶד : (ג) ב"מ וע"ת ופרישה : (ד) פת"ל : (ה) כסי' פ"ד : (ו) מ"א שם : (ז) עור : (ח) כ"מ : (ט) עט"ו : (י) רח"ל : (יא) לנפש :

י"ב

עַה בְּאֵר הַחַיָּה

שערי תשובה

וְצִוְיָהּ שֶׁאֵל כָּל אֲחֵרִים בְּעִלְתִּי הַסֵּדֶל, וְכַסְיָהּ בְּכֶסֶף וְהִיא חִיּוּת אֶדָם מֵנֶה: הִיא: אֵל פְּסוּי דְרֹמָה? הִיא פֶּסֶק וְשׁוּעָה וְעוֹמֵן. וְאֶחָדֵיהּ הֵם הַמְסַמְדִּים: הֵם כִּלְלֵי יָרֵחַ בְּרִבּוֹת וְהֵם מִסְתַּחֲמִים בָּהֶם לְחֵרֶשׁ וְשֵׁמֶשׁ יֵשׁ לְגִוּרֵי שָׁלָם יֵשׁ מִן הַיָּם מֵעַל עֵינֵי וְהֵם מֵעַל עֵינֵי כֹ"א" כִּיּוֹן שָׁלָם יֵשׁ בְּלִיָּה אֵין מִזֶּה שֶׁ
בְּמֵה פֶסֶק יֵל שֶׁהָ שְׁמוֹרֵה הַמְחִזֵּר בְּמִתּוֹם כֹ"א שֶׁהֵנִיחָה שֶׁ עוֹלָם מִכָּן וְכֵן
שֶׁהָ שְׁמוֹרֵה לֵאמֹר לֵאמֹר יֵשׁ בְּמֵה וְכִרְכַּס מַעֲרִיבֵה שְׁמוֹרֵה מִמְחִזֵּר וְכֵן

הפס' אש' עשו בחרו . ויש חולקין בזה ועמם דלא שייך לומר שעשני
דסגור לא היתה כ"א מזד בחירתו הטובה שבה' בזה האמת ולכ"ע
(יז) יכול לברך ה' עשני עבד ושלא עשני אשה ושל' דעו"ס זיל ספי
ועבד אל"פ א"ה ה' הולד עבד פ"ו בזה היום שמחרו רבו וזהו עבד
עבד שחל"ב עתה שיהי אסורין חלוי' בראש עמל' ממזוי' לל' לברך כל
אלו הברכות דישראל גמור הוא וכן סומא דקי"ל דהוא חייב בכל המצות
ומצוותיו ואמרו רבננו חייבין מספק בכל המצות לא יאמרו שלא עשני
אשה דספק א"ל [פ"א]: [יז] לא יאמר . עמ"ל ובה"ט (ב) לא
דברנה . שיון עתה הולדה שחוק' לגמרי ז' בבל דמחיר אסורין
תגחייב מיד כשיושב ויש חולקין בזה ומסקי (יז) האחרונים להקל בזה וכתב
הפס"א דטוב שיראה שישמע אל"כ מאחר דברנה ויכוין ללאת ויולא ממ"ל. אם
שבעה עמר בל"ה היתה בוונה לברך זוקף כפופים וסיים זוקף כפופים אל"כ
דחז' לא וכל לברך מחיר אסורין ומכ"כ בשאר ברכות שלא יקפיד על
הברכה דלא יסיים כמז שחשב שבעה שהזכיר השם [פ"א]. אם שבעה
שבעה לברכה פוקה עוריס וזהו לסיים פוקה עוריס נכשל בלשגו וסיים
מלכות ערומים ובחרו כ"ז מבר וסיים פוקה עוריס (יח) י"א וילא בזה
ידי ברכת פוקה עוריס כי ב"ז עקר סיומו הראשון ויש מחשבים בזה
השעת' במיזן ז' והדמ"ג אכל א"כ שבעה שחמ"ב בל"ה חמ"ב ג"ב
ל"ים מלביש ערומים ואחר שסיים מלביש ערומים מבר בתוך כדי דיבור

(טו) מ"ח : (יו) מ"ח וט"ו ומ"א ודס"ח וח"א : (יח) נקמן בסיני ר"ט בספ"ב ובכתיב חיס : (יט) ח"א : (כ) דס"ח : (כא) פה"ג והיחזיקי רע"א וגבושי שדו וס"א ודס"ח דלא כמס"ב יוד וספ"ב :

עו בא גולד

א מדרים פ"א
ב זרכות י"א
ג הרד"א ד החגור
והוס' בפ"ג דזרכות

[illegible]

משנה ברורה

(ה) לומר. אם צרכת התורה דלמדינתא הוא לו מדרבנן עיין בספר פלי משה ח"א סי' א' והר"מ כתב בשם השו"ס דהוי דלמדינתא ונפקא מיניה שאם הספיק אל צורך אל לא חזר. ומצד כל הדברות נמשך לדינת דלמדינתא חלק ברכה א'. די דהנהי' [עיין בס' אליהו] צדקה התפלה שיאמר קודם צרכת התורה: {ב} צד"מ. ודוקא בכותב הספרים לענין דרך לימודו ומצוין מה שצ"ל בכותב חלק סופר שמעתיק בספר ואינו מבקש לבין מה שצ"ל בכותב חלק לדרך וזה"ל אם כותב אגרת נמשכים אל שכתב חלקו בסופים ח"ל לדרך. מ"א וע"ז. (ג) לדרך.

ה'ה' הוא עד שלא נברא העולם ולא עד שלא נברא [אחרונים]:

(א) ברכת התורה. עיין בשאלת ארי' סי' כ"ד דמסיק שברכת התורה הוא
מן התורה ולכן אם נהפך לא חס בירך ברכת התורה (ה) חזר
מזכר ומ"מ כיון שהוא לוסק (ב) לא יברך אלא ברכת אשר ברונו שהיא
מבעול שבעברת בלתיא' בנר' ועיין בשע"ט שהביא בשם קל"ה אחרונים
שדבריו נוסקין לא יחזור ויברך ובזהם קשה למד לטמור עליהם אחר
ההנהגה ראשונים [הלא המה הרמב"ן וההמיון והרשב"א בפ' ג' שאלתן]
שדברים דבה"ט הוא מן התורה וידוע ששנע מי שמינו מזכר על התורה
ידוע מאד . אך אם נזכר זה לאחר התפלה שכבר בירך ברכת אשר
הוא אפס דיעקול בזה אפילו אם לא למד חוקק לאחר התפלה [ומה'
נפתיחה] ואם יקבל לבקש ממאחר שיוציאנו בזה"ל או שיכוין לבתחלה
בברכת אשר ברו לטמור וללמוד חוקק לאחר התפלה מה מוצ' . ובפרט
אפי' מה שמאמרו אח"כ בספר מאמר מרדכי שמיציא בשם הגאון וע'
נראה דהוא מדברין בודאי צריך לומר לבתחלה לעשות כן . וברכת
התורה בצבור לכ"ע דרשן משום כבוד הגבור שחיי ברוך בירך בשמירת
[אחרונים] : (ב) מאד . שלא ללמוד עד שיברך ויברך אותה בשמחה
ידועה דמצינו שחז"ל על מה אברהם הארץ ויחזק"ה על עוצם חורתי
[מחז"ל שדבר זה נשאל לגביהם על מה אברהם הארץ ויחזק"ה על
עוצם חורתי שחז"ל ומה' שכל זמן שהיו עוסקים בתורה יברך הקב"ה
עומותיהם ולכן לא ידעו על מה אברהם הארץ ויחזק"ה הנהו נוסק ידע כי
המ"פ שהיו עוסקין בתורה לא היו עוסקין לשם לימוד התורה אלא
לשם שמוחהו שכל הכחות ולכן לא ברכו בה"ט שלא היקח התורה חשבה
בשמיחה ולכן לא הנהיג . ולכן צריך לומר מאד וליקח תורה על
שמיחה ברו ומהו לנו כלי חסדה . גם אח"כ שמינו וזכר"ה לביטוי זה בו

הנהגה זו אינה נכונה. והנהגה הנכונה היא: (א) ביום למחרת (ב) ג"כ מודה בזה אלא דס"ל דהוא בכלל מקרה: (ד) הכותב. ס"ל דכתיבה
עדיין מהרהר והקטע י"ל מכוס (ד) דעביר מעשה וי"ל (ה) דדרך הכותב להוסיף מילות משום שעת הכתיבה. וכל זה בכותב פטריס
ועלפיו דרך לימודו ומצינו מה שהוא כותב הכל (ו) כותב המעתיק ומשום שהם לבין ח"ל לבדק דליון זה לימוד וז"ל אם כותב חזק פסוק בחיבור
המכתב לא יחזיקו ח"ל לבדק עיון שאינו המבין ללימוד. ולענין משנה (ז) מכתביו המסחוריים שלל הסמוך על דעת המהרהר לבדק על הכתיבה
בזה כלל גויט שברי מ"מ אינו רק מהרהר בעיון. תורה אלא ראוי לכל כותב בזה שיוציא משום ק"ח חיוב להגזל מהרהר בכלל: אם אינו
אומר פסוקי ברכת הכנים או ברייתא דאלו דברים אחר הברכה כמו שנוהגין: (ח) אינו צריך. להרהר לכו דביבור דמי וז"ל יש ליזהר
לאחרון (ח) הנומדים בעיון מתוך הכפר שיזהרו להוסיף ק"ח ד"ל פנה אחר הברכה אם אינו אומר פסוקי ברכת הכנים או שאר ד"ל אחר הברכה
ביום שמהגין: (י) דיוכל וכו'. כראה דוקא לפסוק דין בין בעלי דיון ראוי דרך לימוד אלא ללימוד דין בספר דלא מעט מעבר דליו גרע
ביום שמהגין: (י) לפסוק. שטעם שהוא עיקר דיון אינו אלא מהרהר בלבו. והנה"ל בביאורו תולה ע"ה וס"ל

v. (ח) וכ"כ פ"ח ו"ח ח וד"ה"ח : (ב) ש"ה וד"ה"ח : (ג) פ"ח"ח : (ד) לכו"ש : (ה) תר"י ו"ח"א : (ו) א"ה"ו"ח : (ז) ה"ט"ז ו"ח"א והג"ר"א : (ח) ט"ז :

דעתו צוית בשם ר"ת והרא"ש בשפ"ק דברכות ז ברכות י"א ח ירושלמי שם ט ב"י לתירוצ שני י"ג ו' יונה והמרדכי ב"י מדברי הרמב"ם

באר היטב

מ'שנה ברורה

מ'שנה ברורה

[illegible]

בלי

יח 8 (ט) ח"א : (י) המטה יהודה ופמ"ג ודה"ח : (יא) הרה"ש : (יב) לבוש ונ"ח : (יג) ב"י : (יד) גם אפשר דכוונת השוב"ע הם חין דעתו ללמוד מיד :

עז באר הגולת

122

באר היטב

הירושלמי לפסוק והוא משנה על הכר ר"ל אם לחד מיד הלא בלא"ה
לחד כורה בזה משנה ק"ל הלא ודאי דלא היו ר"ל: (ט) ההורה
ומזהר ללמודו אפי' קודם מור הבוקר דלא כדכר"ל משנה מטעם שאין
לחד כפיס בילה ומטעם ולמודו הו' אומרים וכו' הו' מטעם שחיל
כפיס. מ"א: (י) ללמוד וללמוד. משנה דמי שאין דרכו ללמוד וממלך
ללמוד יציר למד. מ"א. וט"ז פסק דלפניו מי שאין דרכו ללמוד ולין
ללמוד יציר עיניו שר"ח ומ"ל עליו הדין הארן: (יא) הכנו. ולין
ללמוד שר"ח וכו' גי' וכו' וכו' למד שר"ח ביום. מ"א. (כב) וכן

ביום ע"י דר"ל אפילו יבן מיט בקבע על מטהו כיון שלא היה דעתו כן מהחלה
בבית לעיני הכרעות האשילו רואה להחזיר וליתן אין בכך כלום וה"ל כיון ביום
קטעו המסמאל בדעתו לעמוד עמו על כל היום אע"פ שדעתו ליתן מיט ו

משנה ברורה

בני הספן אצל ברכת החרוץ נופרת כל היום (טו) חזינו לא למד אחר
ההפלה שחרים עד הני היום ולא דמי לכל הברכות שאכור להטמין בין
הברכה למאכל כ"ס סימן כ"ו דשמי הכה (זו) דמחו להגות יום
וילול וא"כ תפלה ליתא היסח הדעת אצל (זו) רוב העהרונים חולקין
במהר המהר להטמין לעצמם א' מאחרים כזה ולא כתב המהר רק
ההגות וכו' והצירף להו דדין ברכת החרוץ כמו בכל ברכת המזות רק
ההגות דלידך לחצוי ולבדך חס הטמין היתך אחר הברכה אף חס וידע
בציור הכהן דשמי דדין שלח החיל עדיין בטהומה אף לה אח"כ
על מה לחל וכו' הטמין הפר"ח והגר"ח כן בעהיק הס"ח להלכה.
מ"ח כ' דיון שם פוסקים בטובדין דלון ליד לחצוי ולבדך יוסף טוב

[illegible]

23

[illegible]

לחזור ולברך כשילך לבית הכנסת יחדושים (ל) קודם אור היום * מברך כל סדר הברכות חוץ מברכת
הנותן לשכוי (יג) (לא) בינה (לב) ופרשת התמיד (ע"ל סי' ה' סעיף ו') שימתין מלאמרה עד שיאור היום:
כנה ולכתוב ויכול ידיו קודם שיברך ללמוד ואם לא היה לו מים יכול (לג) ללמוד ולברך בלא נטילה כמו שכתב
ברכות שמברך קודם נטילה כדלעיל סי' מ"ו (אגור) י"ד * קנשים (לד) מברכות ברכת (יד) התורה:

בגה אומרים פרשת התמיד ופסוקי קרבן עזבת אומרים אצל פרשת התמיד. ובו סעיף א':

כנה ואמרים פרשת (א) התמיד ו"א פדר המערכה ורנן העולמים אשה נזיתו וכו' ואם אי אפשר לאומרו

שער השובה

באר היטב

אם נעזר כל הלילה כשחלף היום לרד לברך שלא היה דעתו ללמוד רק
ליום ה' א'. מ"א: (יג) בינה. וכתבם וזוהר איתא שיהיה לומר הנותן
לשכוי בינה מיד אחר הזאת. וכתב המ"א ו"ל דוקא אם שמע קול הרעול
ומ"מ טוב ליזהר לכתחלה. וכתב ע"מ דדעידע י"א ו"ל לחזור ולברך
ביום: (יד) התורה. דהא חייבה ללמוד דיוקן שלכן ועוד דחייבה לומר
פרשת הקרבנות כמו שהייתה בפתח ה"כ קאי הכרעה ע"ז ב"י:
(ה) התמיד. מעומד דומיא דקרבנות שהיה בעמידה וע"ל סי' ה' ס"ק

פלה א"ל דעתו רק לפטור וימוד זה עד שעה שיהיה שמים שמיים שמיים
לחזור ולברך כשם שיהיה כשחלף אש"י שדעתו לחזור ולשון מ"מ כדי שלא
לברכות כדמכח דעתו לפטור כל היום לכן א"ל לחזור ולברך: (יג) בינה.
עכ"ל ועיין מנ"ח שמוז' לדברי הוהר. ר"ל דלמא שם דכד קרא גברא דכיון
ד"י וכו' כחך דלדודי אפילו לא שמע מברך וזוהר ר"ל ש"י הגבר סיו יודיעו
שהוא חלול לילה ע"ש ועיין במנ"ח ב"ש פסדס לרש"י כ"י וכן כתב האר"י ו"ל
וכן הגו לברך ברכת המזון לשכוי בלשונות כו'. ע"ש: (ה) התמיד. עכ"ל
ועיין מנ"ח שכתב פרשת הקרבנות יאמר בעמידה כו' ובכבוד שור כתב דא"ל לעמוד
אפילו בפרשת התמיד שהיה במנ"ח מנ"ח ועומד לא רחיקי מאן דהא ליה וכו'
בא"ר ובמנ"ח כתב שריים בזהר לא חשו ליה וכן העלה מור וקיעים וכתב שראה
פסוק ה' מלך. ועיין שם בב"מ שכתב מה שזוהר כאלו הקרבתי קאי אבעלים שנתן לכהן וא"כ אין לרד לעמוד ובס"מ כתב ומ"מ בפרשת התמיד ראו לעמוד
שקורין בלמוד בקול רם ובכ"מ כתב שם דמ"ס ב"י סקרא בב"מ דוגמת העמודים שכן אין לחוש ליה אך הואיל ופיקן משומים ד' כדפסדלי לבון בבתי כנסיות כו'
טוב לעשות כן. ועיין לקמן מ"מ על דברי הדרך המה בזה וע"ש שכתב מ"ס
אבעלים קאי מנ"ח ב"י מוקרי בעלים ובכבוד שור כאלו קרב כו' וזה נכון ע"ש ומשום הא לא אירא וזדמאריקן בתענית שלכן תיקנו מעמדות לפי
שלין קרבנו של אדם קרב וכואו איו עומד על גבו לפיכך תיקנו כו' וביטל לפי
כס נהנו לכתן בעדס קרבן התמיד וא"כ כשחלף יס"ד בפרשת התמיד מני שייך

ביאור הלכה

ישן שינת קבע קודם אור היום והמברך לא להפסיק: (ל) קודם אור
היום. ואפילו במשכים אחר זמנא לילה לאיזה ענין ודעתו לחזור ולשון
עוד אחר שינת קבע א"כ יוכל לברך כל אלו בברכות וזו לא יאמר
לברך אחר כשיקום בבוקר (כו) לבד ברכת חלקי שמה יאמר בלי החמה
ובמעביר שינה יאמר בלי הזכרת השם וח"כ כשיקום בבוקר יאמר חזון
בזכרת שם ומלכות כראוי. ועיין בביאור הלכה: (לא) בינה.
וההקדמות הסכימו שגם ברכה זו יכול לברך אפילו קודם שיאיר היום
אך י"ל שכתחלה יש ליזהר שלא לברך אחר קודם שיאיר היום אם לא
שמע קול הרעול ודעידע י"א אפילו לא שמע קול הרעול ודוקא
שיברך אחר מהחלל לילה וליקרי אצל קודם חלול אפילו דעידע יאמר
ויברך ואפילו (כו) אם שמע קול הרעול ועיין בביאור הלכה:
(לב) ופרשת התמיד. וכל משניות הקרבנות שחזריה כי הם במקום
הקרבנות ועיין הקרבנות אצל ביום: (לג) ללמוד ולברך. ויקרא ידיו בכל
מיד דמוקרי: (לד) מברכות. הטעם עיין בביאור הלכה:

(א) התמיד. והוא במקום הקרבנות קרבן התמיד שכן קבלו חז"ל שזמן
שלין ב"מ קיים וחלין ליהולין להקריב קרבנות מי ששומע נשמו
ובפרשיותיהן מעלה עליו הכהנו כלל הקריבנות ולכך יש אומרים ג"כ
סדר המערכה מטעם זה והוא מה שחפצת המנהג בימינו לומר בכל
יום אבינו הו' מסדר וכו' ונראה לי פסוק דמי שדוע ספר מזה ללמוד
בגמרא פירוש המימרה הוא וכן מה שזמן אומריין בכל יום עניני עשיית
הקרבנות כדי שזמן מה שזמן אומר וזכר התעב לו האומרים במקום
הקרבנות וכן כתבו הספרים דמים שחזר הגמרא כל העוסק בפרשת
עולה וכו' כהונה שהוא מתעסק להבין עניניה לא אמירת החיובות לבד.
כתב המ"א פרשת הקרבנות יאמר בעמידה דוגמת הקרבנות שהיה
בעמידה ועיין ב"מ ב"ש ב"ש כמה אחרונים שחולקין ע"ז ובפרי מגדים

רק עד שיקום משניה בבוקר ולזה קאמר ראובן כי אצל פסוק דגם הוא מודה דשני
קבע אפילו בתחלת הלילה הוי כפס"ק ודמשתע גם מלשון כ"י בסוף ד"ס וכתב
עוד האגור ע"ש. ועוד לא שפקין כל הוי שפוטותא דהרבה גדולים שפסקין דלרד
לחזור ולברך משום ספקא דפמ"ג דהלא כ"י בעמנו והער"ה וסג"ר וא"ר מנחמיון
אפילו בשעת קבע ביום לחזור ולברך וכו' דס' אלו מחמירין בדעת יחידה ע"ש
בשעת קבע בלילה שחזר זה בודאי יש לברך: * הבשבים קודם אור היום וכו'.
שיין ב"מ כ"ל ודעידע א"ש ב"י ג"כ ברכת אלהי כהנה ומעביר שיהי כראוי
בכעס הראשון דעת הפ"ח לחזור ומברך אלו הסתי ברכות כשם שכתב
מ"מ. וזו הכנסים עמו כה"ל לענין ברכת המעביר שינה ומנ"ח בסיומן ו' משמע דלא
יחזור ויברך וכן משמע מה"ה וס"ק בברכות להלך. ואם תקפס עליו שיהי כראוי
אין לו לחזור ולברך אחר [פ"ח בסיומן מ"ו]: * מברך כל סדר הברכות מן וכו'.
שיין ב"מ ב"ש שכתב וההקדמות וכו' היינו במ"א בשם הוהר וסג"ר והער"ה
והכ"ה ומה שכתב ב"י ר"ל וכו' הוא מדברי ה"ה ובשעת אית' ד"ס מקילין בזה
ג"כ ולפי הבאר היטב וסג"ר יש להתחמך לכתחלה אפילו בכעס קול הרעול ולא
רחיקי לפסוק כמות משום דהפ"ח והער"ה עבדו עובדא להחיר כמו שכתב בפ"ח
ובפ"ח מטעם רב. וביותר שמדברי הפ"ח א"ל חסדס דא"ל היום מותר לברך
אפילו לא שמע קול הרעול דדוקא בלאחר חלול לרובין לשמעת קול הרעול אך
דברי הפ"ח בלאחר חלול מדברי המ"א ממה שסוים לכופ סק"ז ומ"מ טוב
ליזהר לכתחלה ומנ"ח ש"י דברי הפ"ח חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
דברי הפ"ח חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
א"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
טוב ליזהר לכתחלה ר"ל להתחמך בלילה שחזר חלל בשמעת יש להקל אפילו לכתחלה:
* נשים וכו'. הטעם דהא חייבות ללמוד הדיוט שלהם ועוד דחייבת לומר
פרשת הקרבנות כמו שהייתה בפתח ה"כ קאי הכרעה ע"ז ב"י וס"ל טעם
יכולת לומר ב"מ א"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
ע"י טעם ע"ש א"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
ומה וזו דלא גריעת מכל מ"מ שזמן גמרא דק"ל דיוקנות לברך עליהן וכדלעיל
ב"מ ע"ש ע"ש ע"ש א"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס דא"ל חסדס
נראה לי יוכל לומר לא הגדול ככ"ס לפי מה שזכרנו ב"מ כ"ס כ"ס.

שער הציון

(=) מ"א בסוף סימן ו' וה"ס: (כו) דס"ס:

(ב) כלומר יכול לאומרו צניחו (ג) ולחזור פרשת התמיד לבד ע"ה האזור (ד) ויכוין בפעם השני כקורא בחורה (טור) ויגדלו המזקקים (ז) להתנועע בשעה שקורין בחורה דוגמת הסורה שנתנה ברכת וכן (ה) בשעה שמחפלים על שם כל עולמותי תאמנה י"י מי כמוך (אנדרהס): א"י אבשבת (ג) אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוכף דשבת באבל לא ברה"ו וי"ש מפני שקורין בתורה בפסוקי מוסף: הנה וי"א שמזכירין גם מוסף ר"ח וכן נוהגין (ו) כדי לפרסם שהוא ראש חודש וכן הוא לקמן סי' ת"א (טור):

בזמן שיכול לומר ק"ש בעל פה. ובו סעיף אחד:

א"י אע"פ דקיימא ל' (א) דברים שבבתב (ב) אי אתה רשאי (ג) לאומרם על פה כל דבר שרגיל (ד) ושגור בפי (ה) הבל * בגון ק"ש וברכת כהנים (ה) ופרשת התמיד וכיוצא בהן (ו) מותר:

שערי תשובה

באר היטב

י"ב. נזכר לאומרה בליבור עם הש"ץ כי קרבן תמיד נקרב בליבור. דרך הכמה: (ז) להתנועע. היינו בפסוקי דזמרה אבל בחפלה אין להתנועע מ"ש ק"י. וכנה"ג הביא שקלל פרושים נוהגים להתנועע בנחת בהתיימרה בדברות בלבד לקיים מפי יוחה הוא ובמהר"ל כתב שהיה מתנועע בחפלה מלפניו לאחריו ומתחריז לפניו ע"ש. וכנה"מ כתב שהק"ש נקח ע"ד הקבלה להתנועע בחפלה. וכנה"מ המ"א דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ובלבד שיכוין:

(ה) הכל. אבל אם לא שגור בפי הכל אע"פ ששגור בפי הסור. הע"ה

שהרי כתב שא"כ שואמר שיהי קורא בחורה וא"כ בן אלו עולה לו האמירה בליבור דוגמת קרבן כל: (א) [באר"ע] אומרים פסוקי מוסף. ודעת הא"י וז"ל לא לומר פסוקי מוסף אחר פרשת התמיד ומכ"ה פסוקי ר"ח ועיין ב"ש. ק"ת דקדוקי תיבות סדר פסוקי הקטורת י"ל א"ה הוא ס' חס"ה ע"י תורה כל הא"י וז"ל הרי נתקן קצו ועיין כנה"ג בשם הרד"ב מחזיקין למחשת ולא ומחזיקין בזה"ל. א"י כנה"ג בידן וז"ל נכפת במ"ש כי הוא אריות כתף כו'. וז"ל כל שהוא ולא שהוא כ"כ הא"י וז"ל כדי לשפוט בה את האזור כ"ל ולא ליפוט כמ"ש בספרים. וזכ"ר לומר זה הכלל אם כמדתה שבויה לחלוקין וא"כ חסר אחד כו'. כ"כ מהר"י סדוק ז"ל. אביו כו' מסדר כו' כתב הרב ז"ל שא"ל ככ"ל קודמת רק וקטורה לאיברים עד ביוטין שא"ל וכוטין קודמת כו'. הוא ככה ויאמר כל ב' תיבות יחד ויפסקו ויאמר גדולת יומך וכן ע"ז הא"י ע"ד בזה"ל ויפסק פניו כו'. ובשו"י כנה"ג סימן ג"א כתב ד"ס וטובים לעמוד כשואמרים א"ה כנה"ג. ומה שאין אומרים אחר הקטורת כאלו הקטורה כתב בית דוד הטעם לפי שאמרנו א"ה חסר כו'. ויש להוסיף שמה שהכונה כו'. ועיין לקמן סימן קל"ב ובגמ"א ס' ס"ק. ובזכ"ר יוסף כתב בשם מהר"ם דילומאנו דמ"ש מהר"ם שיבנה בית המקדש יש לדרוק ולומר שנתנה בזה"ל כי היות יהיה מעשה ידי יולד מקדש ה' בגונו ידיו ית' וכן י"ל קודם א"הוה מקומן ואחר תפלת י"י ע"ש אולי מוכרח. ועיין ב"ש פקק שני דעשר בשם הירושלמי וגם במלת שיבנה ג"כ הא"י אשר שביד שמים האמר וע"ש ככתב שבידו לה' כו' שהוא בזה"ל ובהללים כל טעות בספרים במ"ש את ארץ כנען וה' שכתב-אלהים אלהי ויבא אולי כן בזה"ל ומה שאמר אומרים הוא מ"ש. ל"ר להפסיק ק"ת בין במים ובין אדירים כי טעם טרחא תחת במים וס"פ במלת אדירים כי תיבת אדירים לא קאי על במים אלא על המזרים במ"ש יבא אדיר כי סק"ה וכו' מאדירים אלו המזרים דכתיב גללו כו'. וכן במלת גללו אדירים כעופרת במים ע"ש אע"פ דאדירים שייך ממי על המים מ"מ כיון דמתפשט ממי על המזרים יש להפסיק ק"ת שלא לומר בשמימה אחת:

ביאור הלכה

משנה ברורה

כתב דמ"מ בפרשת התמיד ראוי לעמוד שקורין בליבור בקול רם. גם מה שכתב ב"ש ד"ס בשם הר"ח הכמה שזכר לומר פרשת התמיד בליבור עם הש"ץ עיין בשע"ת פ"ז. כתב הפ"ג מה שכתב בסידורים

בזמנה ה"ה"ל כאלו הקרבנו קרבן התמיד ויש גורסין הקרבתי אינו נכון כי הקרבתי בפרשת תפלת אבעלים קאי משא"כ בתמיד אין יחיד מיקר' בעלים ועבור הגירסא כאלו קרב התמיד במועדו וכו' וזה נכון ונש"מ מיישב גם הגירסא שלנו: (ב) בליבור. שדרכם בלוחות מקום לומר רק פרשת התמיד לבד בליבור: (ג) ולחזור. שנהגים היה מקדש לומר הלא כאלו קרבתי רס וא"כ לא יוכלו לחתום בזה"ל בליבור דעבור דיהיה מוכר מלחא: (ד) ויכוין. עיין בטור שהוא רק לרווחא דמלחא שלא יהיה נראה כאלו מקריב שני תמידים: (ה) בשעה שמתפללים. ויש (ה) פוסקים שחולקין ע"י ואומרים דבחפלה אין להתנועע ורק בפסוקי דזמרה וברכת ק"ש וליומוד התורה אפילו שבע"פ המנהג להתנועע. וכנה"מ המ"א דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד. והכל לפי (ב) מה שהוא א"ה א"ה מכיון היות ע"י הנועה ותנועה וא"ל יעמוד כך ובלבד שיכוין לבד. וק"ת מתנועעים תנועה משוכשת שהגוף עומד על עמדו רק בראש הופך פעם לימין ופעם לשמאל דרך גאוה (ג) אין לעשות כן: (ו) כדי לפרסם. כלל וי"ש (ד) אין לכוין לפרסם שגור מפורסם מחמתו כלל שני אע"פ שהוא מפורסם אומרים אומרים שיהי אין יולגין לקריתם בחורה מפני שאין זה אלא שני פסוקים כמו שיבאר בסימן רפ"ג:

(א) דברים שכתב. סומא (ה) מורה לקרות בע"פ משום עת לעשות ל' הפרך מורכך. וזה"ל א"ה הוא צניח האכזרים ואין יכול להשיג שם חומש: (ב) ח' א"ה. כתב הרד"ב ח"א סימן ה"ה לקרות הפרשה בע"פ בשעה שש"ץ קורא ח'י מזהר אבל אינו מזהר אחרים משום דיש פוסקים הרבה שסבורים דהאיכור הוא דוקא א"ה מוסיף א"ה אחרים ידי הובחן וכן כתב בשע"ת וביאור הגר"א: (ג) לאומרם בע"פ. י"י שדרש צניחם בדרבה פסוקים שכתורה וקשה לו להפסיק בכל שעה בקומם ופני כבוד האזור אפס שיש להקל. עיין ביומא (דף ע"י) בחוספות ישינס ד"ה ובעשור בתירין ראשון ובתירין בתרא ובביאור הגר"א הסכים לדעת לתירין בתרא: (ד) ושגור. אבל אם אינו שגור בפי הכל (ב) אע"פ ששגור בפי הסור: (ה) בגון ק"ש. וכן (ג) פסד: (ו) ופרשת התמיד. כתב המ"א המעיין ב"י יראה שיש דיעות שגויות בטעם היות אומרים אלו דברים בע"פ לא יכין לומר שגור דבר בע"פ כי אם מה שזכר מה בע"פ ובחשבות חו"י מהיר לומר כל כ' תהלים בע"פ דכיון שהוא לעבור רחמי' ד' ה"ל כחפלה וז"ל שיש לשמוח גליו דכל"ה דעת הע"י והגר"א כהפוסקים דדוקא להוציא רבים ידי חובתן אסור: (ז) מותר. ובמזמור אחרים באומרים א"ה הכהנים מזלד המ"א

להתמיד

שער הציון

(ח) עיין מ"א וא"י ובה"ט: (ב) פמ"ג: (ג) א"י: (ד) לנפש: (ה) אחרונים: (ב) מ"א: (ג) טור:

ברכות עצמו (וע"ל (ה) סי' רפ"ו) : ד * דצריך (ו) לזוהר (ז) מלהפסיק (ח) בדבור משיתחיל ברוך ד ה"ף והכ"ט שאמר עד (ט) סוף י"ח * ואפי' (י) לזורך מזה אין לדבר בין ברוך שאמר (יא) לישחבה (כ"ו) בשם כל (כו) (וע"ל כפ"ה דברכות הטור סי' ג"ג נ"ד) : ה' הבינו המזמורים האלו שואל (יב) מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם (יג) ובאמצע

באר היטב

לעומת אמן דיש חומר טפי בביטול ענייני אמן ממה דמחזי כעושה אמן אחר ברכותיו שכתב הפ"י חדש דמגוה סיי שזקין לא משקטין ליה אם כן מפני הספק יש לעומת אמן ואפילו גנאי ליכא : (ג) בדבור . עיין באר היטב ועיין בשו"ט פ"י מ"א סימן ה' הנזכר שלא היה להם מנין קודם כ"ט והתחילו לומר פסוקי דזמרה ובה מנין אסור לומר קדים בתוך פסוקי דזמרה ע"ש . והביאו הב"ט לקמן סי' ג' וכתבנו מנזכר בתשובה דלא דמי אמירת קדים אחר תהלים לעומת קדים וזכרו בין הפסקים דקדוש שלא היו עשירה בשעת אמירת תהלים לא תחייבו ואף על גב דהקדוש אלהי הא"י ו"ל מלכך קדים קודם כ"ט אף בלא תהלים אינו לפי דעתו כי אם למאן לפי כוונתו הקדושה כו' . וגם עפ"י כוונתו כבר בא עבר הזמן אם לא בגדיו קודם כ"ט והבנין יבין כו' וע"ל דלף קודם ויבדק דוד שהוא כוף פסוקי דזמרה וכן בין שירת הים לישחבה אין להפסיק ע"ש . וז"ל מי שצריך להפסיק כו' כשה"ל כתב בשם ב"ה כתי' שהוא קולא יתירא . ובש"ל כתב בשם מאמר מרדכי דהתם כשהיה צריך להפסיק בבכרת גדול מייירי אכל כשהפסיק לקדים ולקדושה אין צריך שיאמר פסוקים אלו כלל עיין שם . וכתב בפע"מ שאין להפסיק בפסוק בין פסוקי ימי כבוד לתהלה לזכר אפילו בשעת וגם

ביאור הלכה

לדאורייתא מחוייב למאמר כדי לסיים לעומת אלה אם חזרנו לו שסיים יעשה אמן : * צריך לזוהר וכו' . עיין במ"ב בזה שכתב דהפסק אמן מותר דוקא במקום דסליק ענינה הוא מהכ"א ואף דדיון זה לא ברירא אף לענין ברכות ק"ט וכמו שכתבנו לקמן בסיומן סי' כ"ה כ"ל מ"מ כיון לפסוק כן דגם דין זה קדמוי לעומת אמן בחלומות פסוקי דזמרה לא ברירא כולי האי בדאמת אף דלא מוכרז ברכות כ"ט בחלומות מ"מ תהא קדומה היא מימי כה"ג ומוזכרת בזכר קדושה וזכרתי ישתבח מוזכרת בישראליו כמו שאמרנו השם בין ישתבח לזכר וכמו שכתבנו לו זה האחרונים . וז"ל לענין קדים וקדושה וזכרו ומוזכר ואמן דהאל הקדוש ואמן דשומע תפלה נראה לי פסוק דבפסוקי דזמרה יפסיק לכל זה אף במקום דלא סליק ענינה . ומה שכתבנו עוד דמותר להפסיק לאחר יצא הוא מזה"ל ואף דהכ"א כתב דברכה זו יכול לבדק אחר התפלה לא כהיום פן יעטיר אף זו : הפסק לאלף נקביו ויחבטנו וטוב שיזמרה מלבד עד בין הפרקים : * ואפי' לזורך מזה . עיין במ"ב כשה"ל דאין לקרות לכתלה הוא מחשבוני אפי"ם ופמ"ג ודח"מ ודלא כהכ"א שכתב דמותר לקרות לכתלה בפס"ד ואפשר דכוונתו ג"כ אם אין שם כהן אחר . ומש"כ עוד דמותר לומר עם הקורא בלשון כן כשה"ל ואף דבדח"מ מתמיר בזה הכוון כה"ל דלף בברכת ק"ט מביק הפמ"ג בסיומן סי' א' אות ח' דבר זה ב"ט דלא ליהוי ע"י ע"ש חשש ברכה לבטלה וכו"ס

כיון שלא הוזכרה בגמרא אלא אמן מותר לעומת על כל ברכה ששומע אפי' בחלומות פסוק של פסוקי דזמרה (ח) אם הוא במקום דסליק ענינה וכן כל ברכה הודאה מותר לבדק (ט) כמו אשר יצא לאחר עשיית דבריו וכיוצא בזה וכן לעומת (י) מודים דריבין וכן (יא) לעומת ק"ט עם הנזכר מלכך שיקרא עמיהם פסוק ראשון קורא ומכ"ל דמותר להפסיק (יב) לקדים ולקדושה ולבכרו : (ט) סוף י"ח . וכשיה נפילה אפי"ם לא ידבר עד אחר נפילה אפי"ם (א"ר וכו"ל בשם שיטה מקובלת) : (י) לזורך מזה . פסוק דלם מתירא שיעבור זמן ק"ט קודם שיגיע לקדושה בסדר התפלה ושם לאחריה קודם ברוך שאמר מותר לו להפסיק ולקדושה וכן אם שכה לבדק ברכות החזרה קודם התפלה מותר לו לבדק בחלומות פסוקי דזמרה ולומר אה"ל פסוקים המוכרין ד"ל דאסור לומר אפילו פסוקי דזמרה קודם כה"ל . אין לקרות לס"ת לכתלה מי ששומע בחלומות פסוקי דזמרה רק לכהן אם אין שם כהן אחר וכן לזוי אם אין שם אלהי הכבוד ורשאי לקרות בלשון עם הקורא אף לא יפסיק לומר לחזן לשנות מי שברך ואם החזן התחיל מלפניו שמו ושאלו מותר להשיבו מפני הכבוד . ואם הוא עומד סמוך לפרק שיכול לנמור עד הפרק בלא שנות קודם שיעלה יעשה כן אבל אם צריך לזה שהיה לא ישהא מפני טורח הנזכר [א"ר] . אסור (יג) לומר פסוק מי ימלא גבורות ד' וגו' אחר כ"ט קודם סודו ואחר בלות המזמורים יש מנהיג לאומרו . יש (יד) מנהיג לומר קדים קודם כ"ט ויש מנהיג לאומרו קודם סודו : (יא) לישחבה . אבל בין ישתבח לזכר מזה מזה יבואר ס"ס ג"ד דיש מתירין : (יב) מפני הכבוד . בשלום אדם נכבד שראוי להקדים לו שלום . בפסוק ד' מלך ד' מלך ד' מלך לעולם ועד לא יפסיק בחלומות כמו בין ד' אלהים אלהים [א"ר] . כתב בדרך החיים כשצריך להפסיק והוא עומד סמוך לפרק יש לו לזוהר ולמחרת לסיים עד הפרק כי טוב יותר להפסיק לאחריהם כה"ל . ואם הוא עומד סמוך לפרק שיכול לנמור עד הפרק בלא שנות שאין לו רגלינו לשאול בשלום בכה"ל בעת התפלה הלילה לשאול או להשיב לא בין הפרקים דק"ט ולא בפסוקי דזמרה : (יג) ובחלומות המזמור . ר"ל בחלומות הפרק ואין בחלומות הפרקים מהודו עד אמן והלא לה' . מן תמו עין כו' עד ברוך אלהים . מן אל תקומה עד על גאים . מן נפשו חתה לך' עד יתגלו לך . מן יהי שם עד על השמים כבודו . ובין הללויה להללויה . וזו ברור ד' לעולם יד אמן ואמן . ומן ויברך

שער הציון

(ד) כ"י : (פ) אחרונים : (ו) פמ"ג : (ז) דח"מ : (ח) ח"א : (ט) דח"מ ועיין בב"ט : (י) ח"ר : (יא) סימן ס"ה כט"ו ודח"מ : (יב) עיין בב"ט דלם בעיקר בלא היות ענינה יפסיק . (יג) ע"ז : (יד) עש"ג :

אמן אחר ברכותיו אלא אם סיים ישתבח עם הש"ץ עונה אמן דהא הרבה פוסקים ס"ל דעונה אמן אחר ברכות עומד ואף דאמן לא כהניגון הכי מ"מ ככה"ג שרי . וה"ה אם החזן סיים ברכה אחת והוא אחר ברכה אחרת מותר לעומת אמן . מ"א . והיד אחרן חולק עליו וכבד דאין נראה להלך בין הברכות שוות לשלשין שוות דהכל נראה כעושה אמן אחר ברכותיו ע"ש : (ג) בדבור . אבל מותר לעומת אמן . מ"א . ועי' סי' ס"ז ס"ל ס' ופמ"ג . כתב בתשובת מקור ברוך סימן א' שראוי לבטל המנהג שקלם מנהיג להפסיק כדי להביא התקן לבהכ"ל בין כ"ט לזכר ואין כח מנהג זה יפה לזכר אחריו ועי' בתשובת פ"י סי' ה' . ובש"ל דלהפסיק בין כ"ט לישחבה מותר קודם שידבר אלו הפסוקים ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד ושחזור להתחיל ממקום שפסק יאמר גם כן אלו הפסוקים דהוי כמו ברכה למיניהם ולאחריהם . כ"י אבדורה"ס כ"ח ואחרונים . אסור לומר מעמדות ותחיתות בפסוקי דזמרה או בשעה שהש"ץ

משנה ברורה

הפסק בין הברכה נהדבר (ד) בפסוקי דזמרה שכה הוא ואמן שכה הוא ועיין זמרה ולא הוי הפסק . ואם שם דברים בעלים בין כ"ט להודו אפשר דצריך לחזור ולברך משום הפסק ואפילו מלה אחת הוי הפסק [פמ"ג] וז"ל שפ"ז אפילו בשחיקה טוב לזהר לכתלה שלא לשהות הרבה ביניהם [עיין סימן ר"ז במ"א סק"ד ובחינוכי רע"א שם] : (ה) סימן כט"ו . דשם נזכר בג"ה דמנהגו שלא לעומת אמן : (ו) לזכר . דברך שאמר הוי ברכה שלפני פסוקי דזמרה וישחבה הוי ברכה שלאחריה ובין ישתבח לזכר הלא אסור להפסיק כדלקמן בסיומן כ"ד ומיזכר והלכה הוי ברכות ק"ט . כתב בתשובת מקור ברוך סימן א' שראוי לבטל המנהג שקלם מנהיג להפסיק כדי להביא התקן לבהכ"ל בין כ"ט לזכר ואין כח מנהג זה יפה לזכר אחריו ע"ש : (ז) מלהפסיק . בכל מקום שאסור להפסיק (ה) אפילו בלש"ק אסור לדבר . ובש"ל דלהפסיק (ו) מפני חזקת הוה או כבי האי גוונא דשפ"ק ה' צריך לומר קודם שידבר אלו הפסוקים ברוך ד' לעולם אמן ואמן וכו' עד ויברך דוד ושחזור להתחיל ממקום שפסק יאמר ג"כ אלו הפסוקים דהוי כמו ברכה לזכר ולאהריהם : (ח) בדבור . ואפילו (ז) ברוך הוא וב"ש אסור להפסיק

המזמור שואל מפני היראה ומשיב מפני הבור: ו' יצריך (יד) להפסיק בין אלילים ובין וה' שמים
(ד) עשה: ז' (ט) יצריך לבין בפסוק פותח את ידך ואם לא כיון צריך לחזור ולזמור (מז) פעם
(ס) אחרת: הגם וזמרים פסוק ואנחנו נכרך ים אחר תהלה לדוד (טור וכל זו) וכופלין פסוק כל הנשמה תהלל
יה לפי שהוא סוף פסוקי דזמרה (טור) וכן פסוק ה' ימלך (יו) לעולם (ו) ועד (אזכרה) כשמגיע לזאת ה' אלהינו
מודים אנהנו לך לא לפסוק וכל קומה לפניך תשתחוה חין לשחית ולהשתחוה גם כדלקמן סי' קי"ג (הכ"י סי' פ' אין עומדין
ור' ירוחם נתיב ה') ונהנו לעמוד (יח) כשאומרים ברוך שאתה (ז) (יט) ויבכך דויד וישתבח: ה' הא"א הומירות
(ח) (ב) במרוצה בי אם בנחת: ה' המזמור לתורה יש לאומרה בנגינה שכל השירות עתידות ליבטל חין
במזמור לתורה: הגם וה"א מזמור לתורה (כא) בשבת (ט) וי"ט (טור) או בימי פסח שאין חודש קריבה בהם (בב) משום
ומן ולא (י) בערב פסח וע"ל סי' תל"ט ולא בענין יום כפור וע"ל סי' תר"ד וכן נהנו במדינות אלו. (מנהגים):

שערי תשובה

באר היטב

פסוק והוא רחום יאמר. ואין לדלגו בשבת ויום טוב ודלא כמ"ס שאלת יעקב:
(ו) ויבכך דויד. עשה"ט וכתב בש"ט נפל טעות בלח"ה ספרים וכתב ושמע השמים
ו"ל שמי השמים בלא וה"ל ע"ש: (ט) וי"ט. עשה"ט וכתב בש"ט סידר אהרן
כתב בשם מהר"י סרוק לומר מזמור לתורה עומד. וכתב שזה לפי מש"ל בפרשת
המזמור שיאמר מעומד אבל בלח"ה ליתא כמ"ס סי' מ"ח גם מבואר בהם הכונן
שאחר אמירת ב"ש מעומד יבט ויאמר מזמור לתורה מיושב ע"ש:
סוף פרעה שגם פרעה זו מעיקר שירה ע"ש. ועיין גינת ורדים חלק א"ח כלל ז' סי' ח'. וכתב ב"י בשם ח"ח מי כמוך הניגול הכף דגושה אבל
מי כמוך קמא וכן כל עלמתי האמרה ה' מי כמוך הכף רפוייה. עם זו גאלת הניגול דגושה. ידמו כאבן הכף דגושה ע"ש. ויש להפסיק בין
במים ובין אדירים. וי"ל השירה בכוונה ובשמחה. וזה בשל: (ז) ויבכך דוד. בויבכך דוד יעמוד עד שיאמר אלה הוא ה' האלהים ועד כגלו.
ולכשיגיע לזאת מושל בכל יתן לזקק ג' פרוטות. השנים יתן לגבאי והאחת יתן לקופה. משנת הסידיס דף ס"ד ע"ב. המ"א מתמיה על
המנהג שהגו ביום המילה שאומר המושל וברכות ומהלך קלף פסוקים דהא אמרינן ספ"ק דברכות כל פסוק דלא פסקי' משה באורייתא לא
פסקין. ע"ש שמישכ המנהג: (ח) במרוצה. שלא ידלג שום תיבה ולא יבליעם אלא יו"א מפיו כאלו מונה מעות. ד"מ. וכתב ר"י חסיד
מי שאינו מלובש היטב והפלא בביתו בחורף בנחת: (ט) וי"ט. לפי שאין חודש קריבה בהם. ויש מקומות שאומרים מזמור לתורה ברה"ה וי"ט
משום דכתב בו הריעו לה' כל הארץ. כנה"ג: (י) בע"פ. שמה לא יוכלו לאכלו ויטערו לשרפו. ומה"ס ח"ח אהוה בעיניו. ובשוריו כנה"ג
כתב ומהגו לאומרו בע"פ ובה"ה דפסח ע"ש. ובהגמ"ל כתב שח"ח אהוה בעיניו ולא בע"פ. וכתב רש"ל בתשובות סי' ס"ד דטעות גדול הוא
דכרי בזמן המקדש היה י"ט בע"פ והיו מקריבין חודש. כתב בשוריו כנה"ג בקלף מקומות מהגו כשאומרים מזמור שיר ליום השבת ב"ט
מדלגין הפסוק מזמור שיר ליום השבת ומתהללין טוב להודות לה' כמ"ס הב"י בשם ח"ח. אבל אין הוצאין לה ואין לשנות דגם וי"ט נקרא שבת
כדכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת וכ"כ הל"ה דגם ביו"ט אומרים הפסוק מזמור שיר ליום השבת. וכ"פ הפר"ח:

ביאור הלכה

משנה ברורה

בזה שלא להאמיר בזה. ומה שכתבתי עוד דאם החזן שאלו מותר להשיבו פשוט: ויבכך דויד עד גשם תפארתך. ומן אלה הוא ד' לבדך עד במים עזים
ומן ויבטע עד ד' ימלך לעולם ועד [ד"ח]: (יד) להפסיק. משע וכן
(טו) יש להפסיק בין כי כל דיש פסוק בין כי כל לכן הכף דגושה. ובין העומים לאלילים. ובין שמים לעשה נריך ג"כ להפסיק שלא תבלע
המ"ס: (טז) נריך לבין. שעיסק (טז) מה שקבעו לומר תהלה לדוד בכל יום הוא בשביל אהוה פסוק שמזכיר בו שגבו של הקב"ה שהוא
משגיח על ברייתו ומפרסנו: (מז) פעם אחרת. עיין בה"ח שבהב בשם הלבוש שצריך לומר מפסוק פותח את ידך ואם לא כיון צריך לחזור כסדר. והם
לא חזר עד שכבר אמר מזמורים אחרים ואין לו שהות לחזור מ"מ יאמר אחר תהלה מפסוק פותח את ידך ואם לא כיון צריך לחזור כסדר. והם
ובשם האר"י כתבו שיש לומר ג"כ תרגום פסוק זה דהיינו שנים יאמר מקרא ואחד תרגום ושם לומר פסוק כי בא סוף פרעה שגם פרעה
זו מעיקר שירה [ובשם הגר"א כתבו שלא לומר כי בא גו'] מי כמוך (יז) תניגול הכף דגושה אבל מי כמוך קמא וכן כל עלמתי האמרה ד' מי כמוך
הכף רפוייה. עם זו גאלת הניגול דגושה. ידמו כאבן הכף דגושה ע"ש. ויש להפסיק בין במים ובין אדירים (יח) כשאומרים ב"ש. משמע ב"י דבשבת נכון
הים (יט) בשמחה וידמה בדעתו כאלו בלח"ה היום עבר בים והאומר בשמחה מוהללין לו עומתיו: (יח) כשאומרים ב"ש. משמע ב"י דבשבת נכון
ג"כ לעמוד כשאומרים הפסוק ד' מלך ד' מלך וגו' וכ"כ המ"א בשם בע"ה וכתב עוד בשם האר"י דכשהצבור היו אומרים ד' מלך וגו' היה עומד עומד
חף שהוא לא הגיע לשם: (יט) ויבכך דויד. עד (כ) שיאמר אלה הוא ה' האלהים. האר"י ז"ל כשאמר ואתה מושל בכל נקן זקקת בצינו
(כ) במרוצה. שלא ידלג שום תיבה ולא יבליעם אלא יו"א מפיו כאלו מונה מעות. וכתב ר"י חסיד מי שאינו מלובש היטב והפלא בביתו
בחוץ בנחת [ו"ע] מלקמן סימן כ"ב והאשר דר"ל שמחת הקור אינו יכול לבין גם בתפלת י"ח כראוי: (כא) בשבת וי"ט. שאין חודש
קריבה לו. יש מקומות שאומרים מזמור לתורה ברה"ה וי"ט משום דכתב בו הריעו לה' כל הארץ. ובמדינותיו אין האהבה לאומרו [למ"ג]:
(כב) משום חזן. כי עם התורה היו לריבין להביא עשרה לחמי חמץ גם בע"פ לא היו יכולין להביא חודש שמה לא יוכלו לאכלו עד זמן איסור
מטעם זה ג"כ הורג לומר בכל יום פרשה קריבות השייכים ליהוד לא יאמר בעיניו"ל דהיו מביאין אהוה בעיניו"ל כמו חודש זולת פרשה עולה
יכול לומר [פמ"ג בשם חנו"א] ואומרים מזמור לתורה גם בע"פ ובס"ב [אחרונים]. אין לדלג ביו"ט הפסוק מזמור שיר ליום השבת דגם
י"ט נקרא שבת [בס"א]:

ס

שער הצינו

(נחל מ"ה לנחל מ"ה) חוב: (יח) מ"א וע"ל: (יח) סמ"ג: (יט) וזה"ש: (כ) מ"ס:

זא האט מיין זאט
 ספר התרומה ב טור
 זאט ר' נטרוני
 ג טור זאט ר'
 יונה זאט רבתי

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

(ח) דזמרה. המגיד הזהיר לבית יוסף לבוא לבס"נ בשכמה כדי שיוכל להפגל כסדר ולא דליוול כי העושה כן מהפך הצימרות. סידור האר"י והרבה אנשי מעשה נוהגים להפגל כסדר מטעם זה אפי' אם יחזירו לבוא לבס"נ. אבל בתשובת הכס"נ פ' י"ח כ"ב שמה שכתב בספר הזהיר שיש להפגל על הסדר היינו כשאין מה מפגל על הסדר אבל אם איחר לבוא לבס"נ ובא כשהציבור מתפללין כ"ע מוריד דידלג כדי להפגל עם הציבור ע"ש. וז"ל הפ"ח בסי' מ"ו ע"ג: (ב) קריאו. קאם כלל או בידך. דכל הללוים הם קוראים להודו ל' קריאו. דהיינו ש' אין שהם להפגל הללוים והודו לה' קריאו. דהם הודו לה' קריאו מפני הללו. דעיקר פסוקי דזמרה הם מהללה לדוד עד כהנ"ה. ויבדך דוד ג"כ קורס להודו לה' קריאו אבל לא קורס הללוים. עמ"ל: (ג) מנוקטים. ובספר ל"ח פרק א'ין עומדין האריך בזה והעלה דאם יש ל'ק"ס ואין ויכל להכחיל ביוצא שנינו להפגל י"ה עם האהל וישם דעות

משנה ברורה

(א) אם בן א' חלל לבת חלה ראוי לבוא לבה"כ בהשכמה כדי שלא יאמר לדלג (א) כי נהגו הספרים שהמגיד הזהיר לבית יוסף לבוא לבה"כ בהשכמה כדי שיוכל להתפלל כסדר ולא כדי לזנון כי העושה כן מהפך

כבר

(ה) בֶּהֱרֵר הַיָּקָב : (ו) מִחֲמַד מִרְדְּכַי : (ז) כְּשׁוֹשׁ : (ח) הַגִּבּוֹרִים :

ה פסוק ויבא עליהם רע אפילו (ז) (זו) בילדותו ושיהיה עניו ומרוצה (יו) לעם ויש לו נעימה וקולו ערב (יח) ורגילו לקרות תורה נביאים וכתובים : ה האם אין מציאין מי שיהיה בו כל המדות האלו יבחרו המבור שבצבור בחבמה ובמעשים טובים : הגה ואם היה כזה עש הארץ זקן וקולו נעים והעם חפזים בו וכן י"ג שנה המנין מה שאומר ואין קולו נעים הקטן (יט) הוא קודם (מדרבי ספ"ק דחולין) מי שעבר עבירה בשוגג כגון שהרג הנפש בשגגה והזכר בתשובה (כ) מותר להיות ש"ל אבל אם (בא) עשה במזיד לא (כב) * דמ"א י"א עליו אם יצא בהלכות רע קודם (ח) התשובה (תשובה ח"ו * נמשכת ברכות) : ר * ואין במנין אלא מי שנתמלא זקני מפני כבוד

באר היטב

מיעוט יכולין לערב. ואם המוחים הם המנהיגים הוי כאלו מוה"ם כל הקהל אם לא במקום שיש צוררים ויש תקנה שלא לשנות גזירתם או לזנוז מועיל מהחל הפרנסים. מ"א בשם מ"ן ע"ל וצדקה"ג. ובתשובה הופ השי' סי' ע"ה כ' כיון שהמיר דתו לעבודת כוכבים יש להעבירו אבל בהנחה שהמנין להמיר לעבודת כוכבים ולא המיר מלכותו וחזר בתשובה מעליה וכבר קבלוהו עליהם לש"ן אין להורידו ע"ש ועי' בזהו יאמר סי' קצ"ו ובשער אפרים סי' ל"א ונעדרת צדוקה"ג סי' פ"ז. ולכ"ע אם עבר בלאות ושב בתשובה מותר אפי' לכתלה וכ"כ הא"א. ש"ן שיאל פעמים רבות טרפה מתחת ידו מסלקין אותו מש"ן. מ"א ח"ב סי' ע"ה. טוב לחזור אחר ש"ן בן זדיק כי אינו דומה תפלת זדיק בן זדיק וכו' ב"ח רש"ל וט"ו ס"ק ג' חולק וכי' דיש לקרב לאותו שאליו מוה"ם לקרב את הרחוקים לשינה דרחמנא לבא בני וזהו חפלתו נשמעת ויחזר מנדוק בן זדיק. מי שגילו וזרועותיו מותר להיות ש"ן שדרך הקב"ה להשתמש בכלים שבורים דכתיב לב נשבר וגו' רש"ל פ"ק דחולין. והמ"א ס"ל ח' חולק עליו וכי' דיש ליזהר בש"ן שלא להיות בעל מוס וע"ד הקריבהו וכן בפאקד (וצ"ל אלוהי רבה הניח כמה ראוות דמוה"ם להיות ש"ן בעל מוס ע"ש) : (ח) התשובה. עו"ג בס"ק שלפני זה. ח' שהכה אשמו בעץ ויתם מעוברת ולא המשיך עד שמהו ויכר שמתזה הכלה מהם חן

יהא ע"ש וסכל חנה שיהא יוכל לדבר בעסקי הקהל כפי שצריך. רש"ל : (ז) בילדותו. בתשובה הר"ס סי' פ"ו דבש"ן דעלמא שאינו ש"ל בתענית ח"ו שיהא פקדן נהא חלל כל שעבדו ים לו מעשים טובים ע"ש"ל שבידוהו י"א עליו שם רע ואפי' עבד עבודה כוכבים כיון שגב בתשובה ראוי להיות ש"ן קבוע וכ"כ הרש"ך ח"ב סימן ק"ל. והר"א ששון סי' ק"ז. ומיהר"ל בתשובה סי' כ' הסכים ג"כ דדוקא בתעניות ובמעמדות אבל בשאר ימים אפי' בקבוע כל שאינו רשע ושהוא מוראה לעם וקולו ערב ורגיל לקרות ממנין לש"ן. וכן העלה להלכה המחבר יד אהרן דלש"ן דעלמא לא בעינן פקדון נהא וכל שראינו שגב בתשובה ראוי קרינן ביה וכ"כ רוב האחרונים. וע' הר"ס הלוי חלק י"ד סימן כ"ח. וכך העלה הע"א. ומסיים ונ"ל דאם גורזין הציבור תענית ח"פ שאין עכשיו תענית ציבור מ"מ לא יתפלל ש"ן כזה וק"ו בר ה ובינה"ב ע"ש. עוד העלה הע"א דגם המחבר לא החמיר בזה שפסק שלא י"א עליו שם רע בילדותו היינו שלא למנוחו לכתלה אבל להעבירו ולסלקו אחר שהוחזק ש"ן אין לנו להחמיר וכ"כ המ"א. ובתשובה הרא"ה ח"ב סי' מ"א ועיין סעיף כ"ה. וכתב עוד שם דאם י"א עליו שם רע עתה והוא קלל דלא פסק אפי' יחיד יוכל למחות להעבירו. וכל שכבר העבירוהו ועמד כך ימים ושנים בהסכמת הקהל ורואים למנוחו הוי עכשיו כחתלת קבלה ואפי'

ביאור הלכה

פסוקי דזמרה והלן ועשה זכריו נוטל דיון ויגמור הפקד של פסד"ו ויבקר אשר יר ויחיה הטיות ולא יבקר עליו וכמו שנתבאר בסיומן ח' סי' ד' וצ"ב שם ויחיה התפילין ויבקר עליוהן דכיון שאינו רשאי לזיך בכה"ס בתפילין אידמא ליה הכרעה ראשונה וכמו שנתבאר לעיל בסיומן כ"ה במ"ב ס"ק מ"ז : * דמ"מ י"א עליו שם רע. עיין במ"ב בזה שכתבתי בשם המ"א וז"ל בזה וסתמתי כדכריהם אף דיש עוד הכרעה פוסקים דסוברין דין שלא י"א עליו ש"ל הוא אפילו בכל השנה כדמשמע בכה"ס וביורה מהו ביאור הגר"א מ"מ דתמתי כמותה משום דיון זה דהמ"א דסובר דכ"פ שגובר אדם עבירה במזיד אף שגב מקרי שיאל עליו ש"ר ג"כ אינו מבורר דכבר הקדש עליו המ"א וכן משמע שגובר הגר"א ביאורו עי"ש וכן משמע מתשובת ח"ו גופא להמעיין בו ודברי הרמ"א הוא דעת עמנו ונלמא שהדפיסו בפנים בשם תשובת ח"ו מה שכתב שם בהיפך לענין מזיד עי"ש] או אולי מלא בזהו פוסק : * אין ממנין אלא מי וכו' אבל באקראי וכו'. עיין בה"ג בהלכות זכרי צבור ומהו מנע דברי הרמ"ם פרק ח' מהלכות תפלה שמתקן בין פריסת שמת לירידת

מהעיר עם בע"ב שיהא בשב ואל תעשה ואפילו אם אותו האדם הוא מוחותו או קרוב שלו. ואם יש לו שום קטע ואיזה הוא אחד מהקבל או צריך להעמיד את הדבר לפני הרב או הקהל לפשר ולעשות ככל אשר יחלה להם נכון ואם יש הסדון ומניעה מאל שכתבנו אזי הוא נקי ומה יש לו לעשות : (יח) ורגילו לקרות. כדי שהיו הפוסקים המעורבים בתוך התפלה סדורים בפיו גם אם אינו רגיל לקרות הוא בכלל המסיר אותו משמע תורה שני מ"מ נ"ל דנשוי (יט) קודם לכתור ואפילו אם נתמלא זקנו : (יט) הוא קודם. אפילו להיות ש"ן (כ) קבוע כל שהוא י"ג שנה והביא שתי טעמות : (ב) מותר להיות. דלא מיקרי אין פקדון נהא חלל דוקא שהיה מועד לעשות דברים שאין מהנהיגים אבל מי שבה לזנוז שגגה מעשה ומתחרט ח"ו זדיק גמור לכל דבריו ומותר למנוחו (כ) לכתלה לש"ן. (בא) עשה במזיד. לאו דוקא הרג דה"ל שר עבירות וכדלעיל בסעיף ד' דבעינן שלא י"א עליו שם רע אפילו מילדותו אבל להיות ש"ן בשם הרבה פוסקים דאפילו במזיד כל שגב שרי להיות ש"ן קבוע דדוקא לענין ח"ו מהמירין שלא י"א עליו ש"ר אפילו מילדותו אבל להיות ש"ן קבוע לשאר ימות השנה מותר למנוחו אפילו לכתלה כל שגב בתשובה וכו' הביא הפ"א בשם ח"ו להלכה וכתב בה"ר דבימים מוראים עכ"ל יש להתחיר לזון דיון תעניות דבאמת אפילו בשאר ימות השנה יש בזה הרבה דיעות בין הפוסקים עיין בכה"ג וביאור הגר"א וכו' היינו שלא למנוחו לכתלה אבל חן מסלקין אותו לכו"ע אם שב בתשובה. ש"ן שהולך פעמים רבות טריפות מ"א (כב) מסלקין אותו מש"ן דשבו דייקני

שער הציזן

(טו) ח"ר : (יח) מ"א : (יח) הובא בה"ר : (יט) ונ"ל דוקא אם הנשוי הוא ג"כ נתמלא זקנו דזה הוא דיוק דגמרא ולדעת הרבה פוסקים ראשונה אפילו באקראי אינו בא * יורד : (כ) פמ"ג ונבוא כ"ס : (כא) מוכח מקמה אחרונים וכן חת"א בה"ז : (כב) מ"א : ליה

בא 2

שער הציזן (טו) ח"ר : (יח) מ"א : (יח) הובא בה"ר : (יט) ונ"ל דוקא אם הנשוי הוא ג"כ נתמלא זקנו דזה הוא דיוק דגמרא ולדעת הרבה פוסקים ראשונה אפילו באקראי אינו בא * יורד : (כ) פמ"ג ונבוא כ"ס : (כא) מוכח מקמה אחרונים וכן חת"א בה"ז : (כב) מ"א :

פב באר ונגול:

שערי תשובה

וְהָיָה כִּי יֵרָאֶה אֶת הַמַּלְאָכִים וְעָנָה לָהֶם וְשָׁחָה עַד אֲרָצָה רְחוֹקָה וְעָנָה לָהֶם
בְּמַלְאָכָיו וְעָנָה לָהֶם בְּמַלְאָכָיו וְעָנָה לָהֶם בְּמַלְאָכָיו

רחוי להיות ש"ן. כהנ"ג וע"ג: (ט) הציבור. ואין הציבור יכולים לחלוט
על כבודם. מ"ז שבהנ"ג ועמ"ל: (ו) ב' שערות. וכל שבה לכלל י"ב
מן ומקדקין בשערות כמ"ש סי' י"ה: ידועים. דזה היו קביעות
לחוקת העמים. ופסוק שאין בכלל זה אם מיטורו הקהל שיהיה הוא מוכן
להפלה בזה לפעמים או יהיה החזן בכתב"ש שימנעו זה להפלה על
דזה היסור כלל דאין זה מיקרי קבוע כלל ביון שאפשר שלא יבוא לודי
כך ולא אסור בקבוע אלא לעמים ידועים שלאחר עת הוא קבוע בודאי
ט"ו. וכתב ע"ה והיינו דוקא מי שלא נתמלא זקנו וזהו מי שהוא פסול
לש"ן ממחם עברה אפי' באקראי אינו יכול להיות ש"ן וכן כחשבות מ"א
הב' סי' ע"ה. והב' בהעיות ובר"ה נמי אין מורידין למי שלא נתמלא
סימני סרים כמ"ש סי' ג"ה ס"ה. ומהרש"ל בחולין סי' מ"ה כתב שאין

(כג) ז"ח : ח"ר בשם הרבנא אהרונים : (כה) ט"ו וז"הי אהרונים : (כו) פנ"ג : (כז) הגר"א : (כח) לנש"ר : (כט) פנ"א ופת 4 דקטין ס"ט : (ל) אהרונים

ב' מגילה כ"ד ב' שם
 ס' שם לענין פריסת
 שטח ומכאן ש' כ"ח
 מ"ח' ו' תוספת ה"ח
 כ"ג ד' ד"ס' לומר
 לפני התיבה ע' ע'
 כמ"ס כ"ח ק"ס
 כמ"ס ג' ס' מור

(יד) בניגולה תבא עליו ברכה והוא שיתפלל בכבוד ראש ועומר באימה וביראה אבל אם מבין להשמיע קולו ושמה בקולו ה"ו (טו) מגונה ומ"ס כל שמאריך בתפלתו לא טוב (טז) עושה מפני מורה (לו) הצבור: יב * מאין מוכנין * מי שקורא (לו) לאפ"ן (יז) עיניו (לח) וליעניין אפ"ן: יג נפוחה והוא מי שבגדו קרוע (למ) וזרועותיו מגולגל לא ירד (מ) לפני התיבה: יד (מא) סומא יורד לפני (ית) התיבה יובלבד (מב) שלא יקרא בתורה משום דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה: פה: פ"ז קבוע יורד לפני התיבה מעצמו (מג) * ולא ימתין שיאמרו לו: מן מי שאינו ש"צ

באר היטב

נכנס בשנת י"ד עד תחלת ליל שבת שהוא יום שולד צו. חלל אם מתפללים ערבית בלילה מותר לעבור לפני התיבה. והא' דלמרינן ב"מ ח"ג שנה ויום ח'. פי' דבענין י"ג שנה שלמים וכיון שמתחיל היום שולד צו יום ח' קרינן צו, ב"מ ח"ג מ"א ע"ז שנה"א. וז"ל הש"ך ב"מ ח"ג ס' ל"א וס"מ ע"ס. ועיין בשנה"א ס' ל"א ובהגהת הטור סעיף ו' שמיאז בשם השו"ת כ"י מהר"י ברנא שכתב דלפ"י צו י"ג שנה ויום ח' אינו קרא גדול עד שיגבור אחריו היום והביא ראיות ע"ז ע"ס: (יד) בנשימה דליתא בפסיקתא כד חת ח' מהודק קרי ביה מגורק. ומוי שיש לו קול נעים ירנן להקב"ה ולא שחר נמנו. ס"ה ס' ר"ל: (טו) מגונה. דליתא בש"ח בשעה שרש"א יאל ליהרג ח"ל ר"י אחי מפני מה רתה יואל ליהרג שמה היית דורש ברבים ושמתה בלנך וזהו מד"ת ח"ל אחי כהמתה ע"כ: (טז) עושה. אם לא ברנן הקהל. אפי' שבת וי"ט. ואף ברנן הקהל להאריך יותר מדאי כדי זה מגונה. רש"י פ"ק דהולין: (יז) עיניו. וז"ל למו שקורא חת"י"ה ה"י. ואם כולם מדברים כך ונכנס בשנת י"ד עד תחלת ליל שבת שהוא יום שולד צו. חלל אם מתפללים ערבית בלילה מותר לעבור לפני התיבה. והא' דלמרינן ב"מ ח"ג שנה ויום ח'. פי' דבענין י"ג שנה שלמים וכיון שמתחיל היום שולד צו יום ח' קרינן צו, ב"מ ח"ג מ"א ע"ז שנה"א. וז"ל הש"ך ב"מ ח"ג ס' ל"א וס"מ ע"ס. ועיין בשנה"א ס' ל"א ובהגהת הטור סעיף ו' שמיאז בשם השו"ת כ"י מהר"י ברנא שכתב דלפ"י צו י"ג שנה ויום ח' אינו קרא גדול עד שיגבור אחריו היום והביא ראיות ע"ז ע"ס: (יד) בנשימה דליתא בפסיקתא כד חת ח' מהודק קרי ביה מגורק. ומוי שיש לו קול נעים ירנן להקב"ה ולא שחר נמנו. ס"ה ס' ר"ל: (טו) מגונה. דליתא בש"ח בשעה שרש"א יאל ליהרג ח"ל ר"י אחי מפני מה רתה יואל ליהרג שמה היית דורש ברבים ושמתה בלנך וזהו מד"ת ח"ל אחי כהמתה ע"כ: (טז) עושה. אם לא ברנן הקהל. אפי' שבת וי"ט. ואף ברנן הקהל להאריך יותר מדאי כדי זה מגונה. רש"י פ"ק דהולין: (יז) עיניו. וז"ל למו שקורא חת"י"ה ה"י. ואם כולם מדברים כך

שערי תשובה

ב"מ ח"ג שנה"א ס' ל"א וס"מ ע"ס. ועיין בשנה"א ס' ל"א ובהגהת הטור סעיף ו' שמיאז בשם השו"ת כ"י מהר"י ברנא שכתב דלפ"י צו י"ג שנה ויום ח' אינו קרא גדול עד שיגבור אחריו היום והביא ראיות ע"ז ע"ס: (יד) בנשימה דליתא בפסיקתא כד חת ח' מהודק קרי ביה מגורק. ומוי שיש לו קול נעים ירנן להקב"ה ולא שחר נמנו. ס"ה ס' ר"ל: (טו) מגונה. דליתא בש"ח בשעה שרש"א יאל ליהרג ח"ל ר"י אחי מפני מה רתה יואל ליהרג שמה היית דורש ברבים ושמתה בלנך וזהו מד"ת ח"ל אחי כהמתה ע"כ: (טז) עושה. אם לא ברנן הקהל. אפי' שבת וי"ט. ואף ברנן הקהל להאריך יותר מדאי כדי זה מגונה. רש"י פ"ק דהולין: (יז) עיניו. וז"ל למו שקורא חת"י"ה ה"י. ואם כולם מדברים כך

בניגולה תבא

לחלל ויש לגרף בזה ג"כ דעת הב"י והש"ך שמקלין בזה כ"ז: * אין מנמין. לבחור ה"ה בהקדמי חיו וכול לירד לפני התיבה להיות ש"ך כיון שהטעם הוא דאין מנמין את התיבות מפני כתיבתן חלל אין להביא ראיה לזה מתוספות מגילה [כ"ד ע"ב] ד"ה כשאתה דקדוק מר"ח א"ך הורידו כפי כשגור תעניתא דיש לדחות דה"ל הקדמי הוא כמו קצת כדמונה שם ע"א קוד"ה ואינו עובר עי"ש ועיין לעיל בזה שכתבנו בשם ה"ך לענין מלי זקן דלפניו בהקדמי יש להחמיר בדחיפתו אחר וכ"כ בזה שיש להחמיר תמיד עכ"פ בדחיפתו אחר אפילו בהקדמי: * מי שקורא וכו'. עיין לקמן בסיומן ק"ח ב"י ס"ק ל' דמקלן בזה בנשימה שאין רוב הטעם בחיובים בזה: * ולא ימתין. ובניגולה הגר"א סובר לזה משרכין י"א ע"ב דש"ך מיתקלן לתפלה עי"ש. ומתושר ג"כ אינו מוכח רק דאין נר"ך לברך חלל לא דאין נר"ך

ביאור הלכה

לחלל ויש לגרף בזה ג"כ דעת הב"י והש"ך שמקלין בזה כ"ז: * אין מנמין. לבחור ה"ה בהקדמי חיו וכול לירד לפני התיבה להיות ש"ך כיון שהטעם הוא דאין מנמין את התיבות מפני כתיבתן חלל אין להביא ראיה לזה מתוספות מגילה [כ"ד ע"ב] ד"ה כשאתה דקדוק מר"ח א"ך הורידו כפי כשגור תעניתא דיש לדחות דה"ל הקדמי הוא כמו קצת כדמונה שם ע"א קוד"ה ואינו עובר עי"ש ועיין לעיל בזה שכתבנו בשם ה"ך לענין מלי זקן דלפניו בהקדמי יש להחמיר בדחיפתו אחר וכ"כ בזה שיש להחמיר תמיד עכ"פ בדחיפתו אחר אפילו בהקדמי: * מי שקורא וכו'. עיין לקמן בסיומן ק"ח ב"י ס"ק ל' דמקלן בזה בנשימה שאין רוב הטעם בחיובים בזה: * ולא ימתין. ובניגולה הגר"א סובר לזה משרכין י"א ע"ב דש"ך מיתקלן לתפלה עי"ש. ומתושר ג"כ אינו מוכח רק דאין נר"ך לברך חלל לא דאין נר"ך

בניגולה תבא

לחלל ויש לגרף בזה ג"כ דעת הב"י והש"ך שמקלין בזה כ"ז: * אין מנמין. לבחור ה"ה בהקדמי חיו וכול לירד לפני התיבה להיות ש"ך כיון שהטעם הוא דאין מנמין את התיבות מפני כתיבתן חלל אין להביא ראיה לזה מתוספות מגילה [כ"ד ע"ב] ד"ה כשאתה דקדוק מר"ח א"ך הורידו כפי כשגור תעניתא דיש לדחות דה"ל הקדמי הוא כמו קצת כדמונה שם ע"א קוד"ה ואינו עובר עי"ש ועיין לעיל בזה שכתבנו בשם ה"ך לענין מלי זקן דלפניו בהקדמי יש להחמיר בדחיפתו אחר וכ"כ בזה שיש להחמיר תמיד עכ"פ בדחיפתו אחר אפילו בהקדמי: * מי שקורא וכו'. עיין לקמן בסיומן ק"ח ב"י ס"ק ל' דמקלן בזה בנשימה שאין רוב הטעם בחיובים בזה: * ולא ימתין. ובניגולה הגר"א סובר לזה משרכין י"א ע"ב דש"ך מיתקלן לתפלה עי"ש. ומתושר ג"כ אינו מוכח רק דאין נר"ך לברך חלל לא דאין נר"ך

שער הגיון

(ג) רמב"ם פט"ו מהלכות תפלה ה"א ע"ש ב"מ: (ג) הגר"א בשם הר"י וטור: (ג) משנה בניגולה דף כ"ד: (ג) ב"מ מ"א ופ"ה והגר"א דלא כ"ז: (ג) פסוק כיון דנחל הדין מותר אף להח"י כדמונה שם בדבריו והב"י נתן מקום לטעות בדבריו: (ג) מוכח מש"ח בסיומן זה: (ג) משמע מנייה אפילו בשל

כא 4 ימי שבת ודלא כש"ח דאין יק להתבטל דלא מחשיב ליה בשעת הדתא חסרון כנס שאינו משמש לאינו וכבר הביא רש"י ונראה דשכ"ן ש"ך.

ימתין

קבוע יצריך (יפ) (מד) לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה ולא יותר מדאי אלא פעם ראשונה מחרב וכשיאמרו לו פעם שניה מכין עצמו כמו שרוצה לעמוד ובפעם שלישית יעמוד קואם האומר לו שירד הוא אדם גדול אינו מסרב לו (כ) (טה) כלל: ין ראם טעה ש"צ וצריכין להעמיד אחר תחתיו אותו שמעמידין תחתיו לא יסרב: ין שהאומר אינו יורד לפני התיבה ספני שבגדי צבועין או ספני שברגלי סנדל (מי) לא ירד (מו) באותה תפלה כלל טפני שדרך האפיקורסין להקפיד בכ"ן וחיישין: שמה אפיקורסות נזרקה בו: (נה) ואפי' אם נוח (סח) אמחלם לדבריו לא מהני (כ"י) כשל ר' יהונתן: וכן תיש טונעים (כא) גר (טז) מלחיות ש"צ (ג) ונדרו דבריהם אאפילו יחיד (נא) יבסל ללעבב ולומר (גב) אינו רוצה (גג) שפלוני יהיה רזון אם לא שבבר הסבים עליו (כז) (גד) מתחלה: ודוקא סיהם לחמו יחד פעם הנו על פי (גה) טובי העיר אבל בלאו הכי אין היחד יכול למחות בש"ץ (מהרי"ו סי' ס' ואם הוא

שערי תשובה

באר חיטב

סומא אפי' בא' מעיניו שלא יתפלל בימים מוראים הוכח דליכא אחר כליו וכוונת כוונת בזה ע"פ ית' בתפיל' ס"א סי' י"ו. וכלתם רב ס"א ודברתם שפלה יו"ט: (י"י) יסרב: ש"ץ אלא רלס להיות עוד ש"ץ וקבל' א"י במקומו א"י רשות כיון שבידו עוד להיות ש"ץ. ודוקא מהקבל א"י יטול רשות לכל מש"ץ השני לר"ך לטול רשות. השוכב יד אליהו סי' נט"ז ע"ס: (כ) כלל. דלון מסרבין לגדול. וכתבו התוס' ס"ז דפסחים דגמ' נסות וסכרה אפילו האומר לו הוא חלם גדול יסרב: (כא) גר. ש"ץ מנזר חלוי במחלוקת אם יזד כשר לכתוב תפילין. כשה"ג בהגת כ"י: (כז) מתחלה. ואם קבלוהו לזמן ונשלים סומא לא

ביאור הלכה

משנה ברורה

ימתין. שהרי כבר מיתורו לז: (מד) לסרב. שלח ציבור שלא רלס להיות עוד ש"ץ וקבלו אחר במקומו א"י רשות כיון שבידו עוד להיות ש"ץ ודוקא מהקבל א"י רשות לכל מש"ץ השני לר"ך לטול רשות כ"כ כהב בהשוכב יד אליהו ופי' מה שביארו בתפיל' גם ש"ץ כזה לר"ך לטול רשות מתחלה: (מה) כלל. דלון מסרבין לגדול. וכתבו ההוספות סוף פרק ז' דפסחים דגמ' נסות וסכרה אפילו האומר לו הוא חלם גדול יסרב: (כא) לא ירד. ואפילו (כא) לא הוא מהמחט מח"כ ואומר הרמ"י מחנו בזה"ל דברי אפיקורסות די למחט עי"ז לפחות תפלה לבד: (פח) אמחלם. כגון שאמר שדיבורו היה לכבוד המקום ולגבוש לבנים מ"מ כיון שהגבור קצתו ממנו להפגל להם כך לא היה לו להיות סרבן כיון דמדינת מותר. כתב הסר"ה דוקא אם מח"כ אחר האמחלם אבל אם יזד כשומר שאינו עובר בנבועים אחר תיקף השעם שאין דרך כבוד לר' כ"ל בלבים ירד עי"ז: (טז) מלחיות ש"ץ. לפי שלא יוכל לאחר אלהי אבותיו אבל כשהוא מחלל ביו לבין עצמו ואמר אלהי אבות ישראל: (ג) ונדרו דבריהם. דהוא יכול לומר ג"כ אלהי אבותיו דהנדרים נקרא אם המון גוים כדכתיב כי אב המון וגו' משי' (מא) שלמד לכל העולם אמונה ד'. ש"ץ מנזר חלוי במחלוקת אם מנזר כשר לכתוב תפילין [מן כהנא בשיורי כהנ"י ופי' זה להמ"א כהנ"י] ל"ט שכתב בשם הר"מ דמותר לכתוב תפילין מותר להיות ש"ץ אונס בסדר דברי יוסף ביו"ד רפ"א משנת ד"ץ לא יסרב ותפילין שכתב כשרים: (נא) יכול לעכז. בשם ההתמנות והשעם (מב) שהרי ההפנות במקום המעידים הקדוש וכל ישראל יס' ללס הלא בהמיתים ומי יוכל להקריב קרבנו שלא נדמחו אם לא שכתב הכס"ם עליו וזהו ח"ן יחיד וגם ח"ן הקהל יכולין להעבירו אפי' רוצים ליתן לו סכרו משלס כיון שלא עשה שלא כהוגן אבל רוע הקהל יכולין להעבירו אם מוחין לו סכרו משלס [א"ן] ועכשיו פירשו להעבירו רק ביד ז' טובי העיר או הסבירים על מקום ומקום לפי שחקקת [מח"ג]: (גב) אינו רוצה. (מג) ודוקא שיש ש"ץ אחר שיוכלו הקהל להעבירו בדמיו אבל אם אינו כהנ"ה או שהאב כהנ"ה לא שכל להסו"ף בדמים יכולין הקהל לומר לו ח"ן בידיו להסו"ף משלו ואפי' אם יברר טענתו שזה שש"י הוא מעולה מן הכהנ"ה כנגד הוהפנות הדמים אפי' יכולין הקהל לומר ח"ן יחיד וגם ח"ן הקהל יכולין בדמים: (גג) שפלוני יהיה רזון. ה"ם בכל העינים יטול למחות אפילו בהפ"ן מרבין תורה [תוס' יס"ה] ודוקא כשרוה לקבל אחר אבל אם מוחה עליו רוצה שיהיה מרבין תורה בקבל פאיתא ארון במחלוקת כלס ואפילו האישות יכולין לנפך לרוב ואפילו ברוה למחא אחר אם אומר סרבן הקהל משיטות עליו הוא מר"ך פה"ס ג"כ אינו יכול למחות אפילו מחלוקת בלי מעט וריוה ונכוחם שלא לש"ס אם היו צריכין להתאחד שום דבר דע"פ ח"ן דוקא בימינו אבל היום שידוע כשה"ג הפסד מחזיקין במחלוקת בלי מעט וריוה ונכוחם שלא לש"ס אם היו צריכין לנפול לכל יחיד ויחיד בענין העינים בין לענין מינוי ש"ץ או מרבין תורה ואפי' בעיר וכל כה"ג לא היו מסכימים לעולם ע"כ הולכין אחר לפי מנהגו [מח"ג] והכל פלג ירכו המחלוקת ואין מחזיקין על יחיד ופי' אפי' כהב עוד טפס דלא שיר הו"ס דין דשכר יחיד לענין ש"ץ ודוקא בנתינת סיהם ה"ס מוליד דברים א"י מה שפלוני לא היה יחיד יוכל לעכז דלון רשע שגורו בע"כ פה"ס עתה שכולס בקוים רק הכ"ן הוא לפיכך ח"ס ש"ס שומר קדים וזכרו ח"ן כל כך קפידה: (גד) מתחלה. ואם קבלוהו לזמן ונשלים המון לא מקרי הכבים עליו מתחלה דעכשיו היו קבלה הדעה וכללו לא היה שם עדיין [ע"ן] ועיין מה שכתבנו בסוף ס"ק הקדוש. ראובן שהיה ש"ץ שיר שנה והסלים שיר והתחיל להתפלל ימים מספר מהפגה החדשה ומקלף אפי'ס מיחו בו בלחמ"ס שכתב בשלם האנה שהעבירוהו ואינם רוצים לומר עוד וכן"ן שכן שמהר סכבר החיל להתפלל בדמים מוראים שם מהפגה החדשה ולא מיחו בו שלחיותו שיר שנה מקלףס כהנ"ה ושיטתו לא שכלס סק בהפגה מ"ץ דהדון עם הש"ץ. עיין לקס הקמח י"ד ע"א: (גה) טובי העיר. ר"ל שהצ"ע לפניהם חמה ענין ששכנול זה ש"ס

מסרס

שער הצייון

אחר גם נהנה"ל מותר: (טז) ס"ז: (מ) מח"י: (מח) כהנ"ס: (נא) כ"י: (מג) דה"ס רפ"א

שמחלל במקום דרך חלמות (סו) אין עוין אמן אחר ברכותיו. (ביתרין זכר כי קס"ג ואגודה פרק כולל מברכין) : זו השנה"ל בשנת
 ב"ג (סו) השנה ש"צ פורעים (סו) מקופת הקהל אע"פ שהש"צ מוציא הרל בעשירי מכל מקום אין
 יד העני משגת בעשירי : הנה וי"א שנוין (סו) חלי לפי ממון וחלי לפי הנפשות וכן הוא מנהג (כח) (ע) הקבלות. (מנה"ס פדוה"מ) : כך יצבור שצריכין לשבור רב ושלוח ציבור ואין בידם כרי שבר שניהם אם
 הוא רב מובהק וגדול בתורה ובקי בהוראה (עא) הוא (כט) קורם (עב) ואם לאו * ש"צ קורם. כה"א אין
 מסלקין (עג) חזון מאומתו אלא אם כן נמצא (עד) בו (ל) פסול : הנה (עד) ואין מסלקין אותו
 מטה (ל) חזון בעלמא כיון שיצא עליו שם (עו) שחפס עם (לב) הכותים (עו) או שמסר אדם חלל * אם כלא

שערי תשובה

אפרים שער ג' ובפחתו שערס שם על דברי המג"א בזה : (לא) רימון. עכ"פ
 ועיין כ"ר שהביא מהרד"ק בשם הרמב"ם השנה מכת"י שאין מורידין אדם
 מהדוכו ומהסדרי גדולה ועד חזון הכנסת א"ל עבר עיניה בפסוקים ואם לא
 יתכנר עליו זה חזון מן הדיון להסירו ולא להכניסו. ואם תחזיק עליו בעדים אין
 להסירו אם קיבל עליו מה שהוא חייב מן הדיון ע"פ :

אשר חל חלק לזרע חיים סו"ל. וע"פ : (ל) פסול. ואין אין מקבלין אותו ואפי' נשבע שלא ילך בדרכים אלו עד שישוב בתשובה שלימה
 נרשד"ס חלק לזרע חיים סו"ל. מ"א וע"פ : (לא) רימון. אבל למנוחו לכתחלה אפי' ברימון בעלמא אין למנוחו לכתחלה חזון שכתב תוספתא
 געיל שפיך ד' ושלל עליו שם רע. ע"פ וע"ל שפיך קטן ז' מ"ש : שם (לב) העומות. ומ"א יש להוציב ב"ד על ככה מהר"ם כה"פ.

באר היטב

ואין להקשות צדדי שם מזה שהרי שינו הלשונות מושכים ידיהם
 מלהם הפנים ד"מ מ"מ. מן אברהם : (כח) הקבלות. ובמקום שאין
 מנהג יגבו לפי ממון. עיין מן אברהם : (כט) קורם. כתב כה"פ
 בשם תשובה א' דלמיתו חכם מרבין תורה חלילה היעונו ויכל לבק
 לרוב. ובמי שחזו ראו להיות חכם אפי' יחיד וכול למחזו וכן פסק
 הרשד"ס חלק לזרע חיים סו"ל. וע"פ : (ל) פסול. ואין אין מקבלין אותו ואפי' נשבע שלא ילך בדרכים אלו עד שישוב בתשובה שלימה
 נרשד"ס חלק לזרע חיים סו"ל. מ"א וע"פ : (לא) רימון. אבל למנוחו לכתחלה אפי' ברימון בעלמא אין למנוחו לכתחלה חזון שכתב תוספתא
 געיל שפיך ד' ושלל עליו שם רע. ע"פ וע"ל שפיך קטן ז' מ"ש : שם (לב) העומות. ומ"א יש להוציב ב"ד על ככה מהר"ם כה"פ.

משנה ברורה

דדוקא אם המלוא תתקיים ע"א אחר אבל אם המלוא תתבטל לגמרי כיון
 הכנסת אורחים או היות ת"ת יש בידו למחזו בודאי מחוייב למחזו
 כדי להחיות המלוא שהרי מדינת כופין על ענינים כאלו כמבואר בח"מ
 בסיון קס"ג ס"א כה"פ וסוף שפיך ג' : (סו) אין עוין. שאין (נה) זה
 מברך אלא מאלף שאלמר בוע ברך יואל ד' : (סו) שער ש"ץ. ובסיון
 נ"ה סכ"א שפוסק דחלו לפי ממון וחלי לפי נפש עיין בפסוק חלילה רבא
 שמהלך בדחון שאני ע"פ ובביאור הגר"א שמשע שהמחבר חזר בו ופסק
 שם כה"פ שכתב : (סח) מקופת הקהל. שניגובת לפי הממון :
 (סח) חליו וכו'. כי יש (נו) סכר לומר שהעני לרד להחזון כמו העשיר
 ויש לפעמים שהעשירים נוחים יותר ממון להחזון שקולו ערב יותר גם
 שהעני יכול ללך לזקוק אחר ע"פ עשו פסוק זה : (ע) הקבלות.
 בדרכי משה כתב דמנהג מדינותינו ולי עשיר עתה בשם זה החליו
 שלף כפשות וסמ מכל שואלן (נו) מניע לו כפי דין והוא החליו שלף
 ממון ולבזבז כתב דמקום שאין מנהג יגבו לפי ממון עיין בח"מ סימן
 קס"ג ס"א כה"פ מ"א] ועיין בדרכי משה דמשמע מניח דחליו דעת
 הפוסקים דפוסקים לפי ממון חזון רק בשכירות הש"ץ שזוכרין אותו לזכ
 מוראם דכל א"ל לפי ממון כי העשירים מחמת עשרם לא יוכלו ללכת
 מבתיהם ולהניחם ריקם והעניים יוכלו ללך על עתים הללו לעיר
 אחרת משא"כ ב"ץ שזוכרין על כל השנה אין מחשפין לפי ממון לבד :
 (עא) הוא קורם. אפי' דיחבר להם ע"י מזה תפלה שלא יסיה להם
 מי שזינאם ידי הוהבם זה שיהיה רב ומ"ץ שיוודעם תורת ד' ומשפחה
 (נה) עדיף מן התפלה ועיין בכה"ל שכתבנו גודל ההיצב בכל עיר לזה
 וככה בשנה"ל ח"ס חת"ס סו"ל ר"ל דכל אנשי העיר מהחייבים ליתן לזה ואין א'
 יוכל לאמר אין אני לרד ומ"ץ דמ"מ לרד לישא בעול עם האביר
 דומה דכל אנשי העיר מהחייבין ליתן על המקום עי"ש : (עב) ואם
 לאו. ר"ל כיון דכלא"ל לא יוכל להורות לעם האין שיתנהגו ע"פ התורה
 ש"ץ קורם שזינאם (נט) עכ"פ ידי הוהבם בתפלה : (עג) חזון מאומתו.
 וזה"ש (ס) לכל התנועות במקום שלא נהגו למנוח לזמן ידוע והטעם שלא
 יתחדש (סח) שמהלך בשם פסול : (עד) בו פסול. (סז) בעדים. ואין

יכנס. שלא להפסיד בתפלה : * שליו נכור. עיין בתפלה ברורה והוא נכנס
 משבועת הרא"ש וזהו יראה האדם גדול החיוב על כל עיר לבד להם רב שורה
 להם בנחות התורה ומשפטים אף להתנהג ולא יהיו כעושים המנהגים בחלילה
 לשליו א"ל ע"י דמיון לגמרי מזה תפלה חלל ג"ס הדיון בזה הוא קורם ובפסוק
 א"ל אפי' העיר יכולין ג"כ להקפול לעמון בודאי זה קורם ומהו ימלאו רחמי וזה
 אזהר המעשיות המנהגים מהן למדינה שאין להם רב ומ"ץ בעיניהם ועין גדול הוא
 כמו שביארו הגם שולחין להם ש"צ עכ"ל הלא לריון לזמן מו"ל שורה להם דמי
 שבת ויו"ט והלכות פסח המעשר ודמי טבילה מקוה וכל פרטי הלכות דה וזכר
 דמי תורתו הקדושה אשר ועשה אורח האדם וזה כה"פ [א"ל לא שבו"ל ששה
 כוח למדן גדול ובקי במדרי התורה ויש לו סמיכה על אורחות מהגדולים המעשיות
 דמדינה] וב"ש שיש שזכרתי להם ש"ץ מפורסם למנן גדול בעד כמה מחזן דר"ס
 לשם שיגן להם בקול גמל ובשעור כזה היו יכולין ליקח להסדר ומ"ץ וגם ש"ץ
 שיהיו יוכל לזכור לפי הדינה בשבת ויו"ט ור"ס ויהי"ס כאשר במדינותינו ובודאי
 ע"י מקביל עבור זה תפלה למרס משא"כ עתה שהתנוות הש"ץ הוא שלא נש"ס
 ע"י נאמר תהא עלי בקולה ע"כ שאלתם וסוף דבר הוא שש"ץ הולכת העיר מדתי
 לזרע שאין להם מורה ומנהיג בדרכי ד' ובזה ע"י לזרע חלול שבת ויו"ט ואחילת
 חשב חזון ח"ו ומי יודע עוד כמה איסורים מחייבי כרתות ח"ו בשם ישימנו מהחיים
 כהלו : * אם כלא עליו עדים. עיין במ"ז לעיון קאל דלא פסוק ועיין בביאור
 בגר"א שחזיון גיטין פ"ט ע"א כתובות ל"ו ע"ב והוא מה שאמר שם בגמרא יאל שם
 מזה בעיר אין חושפין לה ומשמע ללאורר דלפיו קאל דלא פסוק דל"ל יסול
 קריות המנהג שם עי"ש ובכל בו שחזון מקור דין זה איהא עדים כשרים משמע
 ללאורר דכ"ס קאל דלא פסוק לבדו בודאי לא מהני ובתשובות ח"ס סימן י"א הביא
 דברי זה הכל בו ומסוק דלפיו קאל דלא פסוק א"ל הוא נעוזה לכל הקהל להחיות
 לחזון אין לרד למחזו בידם אהנם א"ל חתד חתד מהם שמונה ואומר אני מאנין
 ללך דלא פסוק הוא יכול למחזו בו להעבירו. עוד כתב שם דלעשרים מורידין אותו
 ע"י קאל דלא פסוק דלפיו קאל דלא פסוק דלפיו קאל דלא פסוק דלפיו קאל דלא פסוק
 והכלו להם למדינת הים אפי' דלויבא עדים בפניו כיון דלויבא קאל דעדים נלך
 אשתו וקול יאל מעיקרא ע"י עדים כשרים מורידים אותו מהתנוותו אבל רנה שלא
 עדים אלא הקול יאל מעיקרא ע"י עדים ובזה נש"ס כה"ל לא מורידין אותו אם
 לא דמנא איהו יורדים דמוקדם בו וכו'. וקאל דלא פסוק יקרא א"ל ויזכר ומהל
 נעז עליו כל העיר ואין לו אריות בעיר שכול לאמר עליהם שם הוציאו הקול
 [יבמות כ"ה ע"א] ובתשובת מהר"ק סימן קס"ח משמע דלא נקרא קאל דלא פסוק

שער הציור

(ס) בגר"א : (ח) ע"י : (ח) פמ"ג : (מ) השנה הרא"ש : (נט) שם : (כ) כה"פ : (כא) כ"י : (נב) נכנס : (סז) מ"א : (סד) ע"פ וז"ל : (כה) מ"א :
 (סו) כה"פ ועיין בסיון קס"ג כה"פ שם ובמדינות רע"א שם : (כו) כל בו וז"ל :

אנשים על צרכי (פו) הצבור לזמן ובהגיע הזמן יצאו אלו ויבטלו אחרים תחתיהם בין לחזן בין לקופה של צדקה בין לשאר מנויים הצריכים לצבור בין שנומלים עליהם שכר בין שאינם נוטלים אפי' לא קבעו להם זמן סתםם כפירושו מאחר שנהגו כך : הגה ים מי סתם דשליח לצור יתפלל מתוך ספר המיוחד לצבור דודאי (פו) נכתב (לז) לשמו (מהר"ל בשם רוקח) :

א הרי"ף והר"ש
כפ"ו דנכרות
והרמב"ם כפ"ז
מהלכות תפלה ב טור
בשם הר"ש א ג הנהגת
מיומיו שם
הירושלמי ד טור
בשם רב עמרם וכל כו

נד דינים השייכים לישתבח . ובו ג' סעיפים :

אישתבח אינה פותחת בברוך לפי (א) שהיא סמיכה לברוך שאמר ששתיהן נתקנו על פסוקי דזמרה זו לפנייהם וזו לאחריהם : ב באין לענות אמן אחר מלך מהולל (ה) (ב) בתשבויות אלא אחר חי העולמים (ג) ששם הוא סיום הברכה : ד (ד) יהמספר בין ושתבח (ב) ליוצר עבירה היא בירו וחזור עליה (ה) מעורכי המלחמה דיוש מי שאומר שלצרכי צבור או (ו) לפסוק צדקה למי שבא להתפרנס מן הצדקה מותר להפסיק : הגה ומוט נפסע מה שנהגו בהרבה מקומות לבדק חולה או לקבול צדקה שיעשה לו דין בין ישתבח לומר דכל זה מיקרי לצורך מלוא ולאחר כך כשהחזין להספלה יאמר (ז) הש"ל (ח) מקצת פסוקי (ג) דזמרה ויאמר קדים עליהם כי לעולם אין אומרים קדים (ט) בלא תהלה שלפניו ולכן מאחזין (י) ערבים בלא קדים

באר היטב

ס"ק א' . חי העולמים צריך תחת הוי"ו . כ"כ ר' שבת ושי' הו"ו י"ט במס' תמיד פ"ו ואינו כן דעת מהר"ל מפריג רב בפתח . ע"ז : (ב) לומר . בכתבים כ' לומר בעש"ט מזמור ממעמקים קראתה ה' בין ישתבח לומר וי"ט מ"א : (ג) דזמרה . והא לא אמר פסוקים לא יאמר קדים רק יתחיל בברכו בלא קדים . והפוסק על שם לא יאמר קדים אם לא יאמר פסוקים שלפניו לא תמלא קדים בלא פסוקים שלפניו אם לא

ואילך נהגו שמיים קודמים . חזן להעביר ש"ן בשביל אחר שקולו ערב . והא הרוז חפלה בלחך ישמשו שיהיה כח' עי' כה"ג ובמ"א ובע"ת : (לז) לשמו . בסדורים הנדפסים אין חילוק . פ"ו . וקורין ש"ן חזן שצריך לראות היחל יקרא ותרגום וירא וחזי רד"א : (ה) בתשבויות . ונפסעו אל מלך גדול בתשבויות . בתשבויות בחי"ק תחת הוי"ו ה"ה"ל ז"ל וכ"כ הסכנה"ג בשם רד"ק וע"ל סימן כ"א

משנה ברורה

העבירה הזאת אותם הגדולים שהם מעריכים מלחמה ביניהם בעו"ה ע"כ ראוי שלא לספר : (ו) לפסוק דקה . וה"ל לכל דבר מלוא ודוקא בין ישתבח לומר שהא ענין אחר אבל בין קדים וברכו או בין הפרקים של ק"ש וברכותיה או של פסוקי דזמרה אסור להפסיק אפילו בצרכי רבים ולדבר מלוא ודלעיל בסיומן י"א ס"ד [א"ר והג"א לעיל בסיומן י"א שם ע"ש] : (ז) הש"ן . משמע דלפלו אם לא אמר רק הוא לבד הפסוקים יכול לומר קדים : (ח) מקצת פסוק . והא לא אמר פסוקים לא יאמר קדים (ו) רק יתחיל בברכו בלא קדים שלפניו לא תמלא קדים בלא פסוקים שלפניו (ז) אם לא הש"ן אחר חזרה התפלה או בלחש בערבית שהקדים קאי על התפלה וכתב המ"א שכן נהגו לומר פרישת שמע [ברכו וקראת פרישת שמע כדלקמן בסיומן ס"ו] אחר גמר תפלת י"ח בלחש כדי שיאמר הקדים על תפלת י"ח אבל אח"כ לא שייך לומר קדים אם לא חזר תהלה מקצת פסוקים . ועמה הדשים מקרוב בלא שפורסין שם אחר קדים בתרא ואומרים שנית קדים ואינו נכון דמה ענין לומר שני קדישות סמוכים זה לזה ועכ"פ יש ללמד שיהאמו מקצת פסוקים בין שני קדישות : (ט) בלא תהלה . או אחר תפלה וכמו שכתבנו בס"ק הקודם וכן אחר (טז) חזרה חזרה ענין מהרה שבע"כ יוכל לומר קדים דרבין ועיין במ"א שחסיך דדוקא אם אמר אח"י עכ"פ מקצת דבר אגדה ואז יוכל לומר הקדים דרבין כי עיקר הקדים זה נחקן על דבר אגדה וע"כ מנהג כל ישראל לומר אחר פרקי אבות ואחר בניה מדליקין המאמר דר' הניחא בן עקשיא או אר"ה ח"ל הניחא ח"ל מרבים שלום וכו' . ולפ"י יש לומר (ח) שבלאומדים משניות יאמרו סוף ואלפילו (ו) אחר דר' הניחא בן עקשיא וכדומה כדי שיהיו יוכלו לומר עי"י אח"י הקדים דרבין . ואחר חז"ק אומרים קדים שלם אפילו (ט) רק אחר ג' פסוקים . ואין לומר קדים אח"כ היו עשרה חזקים בבה"כ בשעת חזירת הפסוקים והלימוד וכמו שכתבנו בסיומן י"א ס"ב סוף ואלפילו (ו) אחר דר' ג' ונ' לומדים אומרים קדים כשיש שם עשרה ואפילו (י) מי שלא למד יכול ג"כ לומר הקדים כמו בפרישת שמע לקמן בסיומן ס"ט : (י) ערבים בלא קדים . עיין

קולו משנה . חזן להעביר (עד) ש"ן בשביל אחר שקולו ערב . והא הרוז חפלה בלחך ישמשו שיהיה כח' עי' כה"ג ובמ"א ובע"ת : (לז) לשמו . בסדורים הנדפסים אין חילוק . פ"ו . וקורין ש"ן חזן שצריך לראות היחל יקרא ותרגום וירא וחזי רד"א : (ה) בתשבויות . ונפסעו אל מלך גדול בתשבויות . בתשבויות בחי"ק תחת הוי"ו ה"ה"ל ז"ל וכ"כ הסכנה"ג בשם רד"ק וע"ל סימן כ"א

שיעור הגוי

(עו) מ"א : (עו) מהר"ל : (עו) שם : (עו) ע"ז : (ה) ב"ח והר"ל : (ב) פת"י : (א) מ"א : (ד) פת"י : (ה) מ"א : (ו) מ"א : (ז) מ"א : (ח) פת"י : (ט) פת"י : (י) מ"א בסיומן ס"ו בשם הל"ח : (יא) ח"א : כב 1

ב' שערות (ה) וה"ה לקדושה וברכו שאין נאמרין בפחות מעשרה : * (ו) יאם התחיל (ו) לומר ב' שערות (ח) או קדושה בעשרה ויצאו מקצתן גומרים (ט) אותה הקריש או אותה (י) הקדושה שהתחיל דוהא שנתחירו (יא) רובן : הנה * ומ"מ (יב) עבירה היא ללכת ועליוס נאמר ועוזבי ה' יכלו (יג) חלל אם נשזרו י' (יד) מותר ללכת (מכדי פ' בחרה דמגילה) : ג' * האם התחיל באבות ויצאו מקצתן גומרים (טו) אפילו (ד) קדושה . הנה ואם יאלו מקצתן (טז) לאחר שהתחילו (יז) להשפיל יוצר לא יתחיל הש"ס להשפיל הפסל בקול רם דכבר נשם הפסל יוצר ואם יאלו לאחר שהתחיל בקול רם (ה) (יח) וקדושה יכולים להשלים כל כדר קדושה ולומר (יט) הקדים שלם (כ) שלאחרים דשיך לפסלה שהרי לומר תתקבל לזוהקו וכו' חב' שיערי תשובה

שיערי תשובה

(ה) וקדושה . עשה"ט ובשכחה"ג ופנ"ח חולקים וס"ל שחיו גומר אלא קדושה וק שחר ברכות העמידה חלל לא קדים שלם שאחר הפסלה . וכן משמע לשון הש"ס

הוא גומר . הש"ס דהק"א חיו משלים כפיהם פחות מו' היינו דוקא כי חלל הפסל אחריו יאמר מאחר שהתחיל בהפסלה י"ח וברכת אלהים שיך להפסלה י"ח ע"ש וכ"כ ע"ה : (ה) וקדושה . לאו דוקא דאפילו עדיין לא אמרו קדושה כיון שהתחילו להשפיל בחול רם גומרים אף

ביאור הלכה

דהרמ"א העיקר לשון הא"י וליא לא ס"ל דכלל בל"ז המוצת בד"מ נח מוצת כלל תפילין רק טלית ואפשר דהרמ"א קאמר בזה לפי דעת הא"ס שם בנה"ס ולא לדעת עמנו שוב רחמינו בביאור הגר"א שכרז חלל בין וכו' דמשם ואילך הוא כהתחלת יוצר עכ"ל משמע מניין דמהתחלת קדים והלאה הוא כחלוצה הפקד ח"כ יתחיל הכן אם נסבור שם דכחלוצה הפקד חסור כחידוש ע"ה"ל ובהפסל"ג שם האנש בביאור הגר"א שם בס"ב מוכח מניין דכוכר דהרמ"א דמיקל לענין תפילין מותר אפילו כחלוצה הפקד ח"כ ע"ה"ל אמאי התמיר הכח"א פס לענין תפילין וע"כ כדחידושו הראשון דהרמ"א חילל פס לפי דעת הא"ס : *

* אם התחיל וכו' אותה הקדושה . עיין במ"ז ובטור דקט"ג ג"כ לשון זה מובל לומר בפשוטות לפי מה דמשמע בביאור הגר"א בסיומן ס"ע דלדעת הטור פריסות שמע הוא דכחלוצה הש"ס חומר עד אחר הקדושה וזה לא חילל הכה הטור לעומת : * וב"מ עבירה היא וכו' . אם השעיר עבר והלך אם מותר להשעיר ג"כ יולך כיון דכלל"ה ליכא עשרה להשראת השכינה וגם בלח"ה מותר לגמור ע"ה : * אבל אם נשאלו וכו' . מלבן זה משמע ללאור דאפילו כחלוצה קדושה מותר ללכת וקמן בסיומן ק"ה לא משמע כן והלכתי יורה דרכו דהמדרש לא חייבי שם כלל לענין קדושה אלא לענין עיקר הדין דאם התחיל גומר דאמר על זה בירושלמי דיש עבירה להיוולדו וממנו על זה המדרש דאם בשלל נשאר עשרה והירושלמי לא חייבי שם כלל לענין קדושה וגם הרמ"א ח"ס קאי על קדושה אלא על עיקר הדין דאם התחיל גומר דהוא קאי על כל הפסלה ודלקמיה בנה"ס : * אם התחיל בלכות וכו' . וכו' דתפסלה יוצר אפילו קא

באר היטב

שאחר הלימוד שנה"ג בשם מ"מ : (ו) קדושה . וכן הפנה י"ח והקדים שלם שלאחרים כחבואר ברמ"א שח"ז . וכבר בשכחה"ג דיומאר ג"כ פרכה דלחיו ברכו בברכה המשולשת בחורה דכל שהתחיל בהפסלה י"ח גומרה . הש"ס דהק"א חיו משלים כפיהם פחות מו' היינו דוקא כי חלל הפסל אחריו יאמר מאחר שהתחיל בהפסלה י"ח וברכת אלהים שיך להפסלה י"ח ע"ש וכ"כ ע"ה : (ה) וקדושה . לאו דוקא דאפילו עדיין לא אמרו קדושה כיון שהתחילו להשפיל בחול רם גומרים אף

משנה ברורה

ערער על המקומות שמהגין שהקטן לומר קדים וברכו והקנה עונים אחריו דשלא כדון הם עונים ואפילו אם יש עשרה אגשים גדולים חוץ ממנו ועיין בפמ"ג שם שאלד ג"כ להחמיר בזה לכתחלה . כתב בהל"ק סי' מ"ח כעשיתם או ג' לומר קדים יחד ואחר מקדים אם בלח"ס כל אחד חוץ כדי דיבור יענה עם הראשון או עם האחרון חמין ויעלה לכולם ואם לא הפסד יענה על כל אחד ואחד . ואם הנוצר ע"י ספר יצירה אם מנאמר ליו"ד ולכל דבר שבקדושה עיין בתשובת הכס לבי סי' ס"ג ובספר עיקרי דיוס מה שכרז בענין זה : (ה) וה"ה לקדושה . וה"ה לכל חזרת הש"ס שזריך עשרה דמקרי דבר שבקדושה מפני הקדושה שיש בה (מגילה כ"ג וכו') [ש] חין פורחין (ה) משכשה קדושים בכל יום כנגד שבע ביום הללחך דכינו ח' אחר פסוקי דמזמור שהוא אחר יתקבצו וכו' חיו קדים אחר הפסל י"ח ברכות וג' אחר סדר קדושה וכו' לומר קדים ג"כ תתקבל לזוהקו שהוא שיך ג"כ להפסלה י"ח וד' אחר עליון שיש בו חמירות פסוקים וה' אחר אשרי במנהג ושאי אחר הפסלה מנהג ז' אחר ק"ה על ערבות קודם י"ח וקדים שאחר הפסלה ערבות ח' דהוא ג"כ מזה לא קתשובין בכלל אלו השכחה ע"ש בלבוש הטעם : (ו) אם התחיל . וה"ה בכל דבר שזריך עשרה כגון (ו) ל"כ וקריאת התורה והעפירה בלח"ה גומרים כל מה ששיך לענין זה כיון שכבר התחילו בו בעשרה חלל לא מתחילין מה שהוא ענין אחר : (ז) לומר קדים . ואם התחיל לומר יתקבצו בעשרה ויאלו מקצתן וכן אם התחיל לומר אשרי שקודם מנהג בעשרה ויאלו מקצתן משתתק הפנ"ג דלוי יוכל לומר הקדים שחור זה כי הקדים שיך לישבחה ואשרי . ועי' בשע"ה בשם ח"ר אהנס בספר מאמר מרדכי ובדלקמיה בס"ג ואפשר דנקט לרבותא דסיפא דאפילו בזה דוקא אם נשתיירו רובן : (ט) אותה קדים . ואם היה הקדים שקודם ברכו כתב דהה"ח בשם ח"ר דיוכל לומר ג"כ הברכו דכולא חדא ענינא הוא . ובספר מאמר מרדכי חולק ע"ה ע"ש : (י) הקדושה . וה"ה כל תפלת י"ח . ולפי מה שמבואר בנה"ס שבע"ף ג' גומר גם הה"ה קדים וקדים שלם שלאחרים . וכחבן האחרונים דיתמר ג"כ ברכה דלחיו ברכו בברכה המשולשת וכו' דכל שהתחיל בהפסלה י"ח גומרה אש"ג דהק"א חיו משלים כפיהם פחות מו' היינו דוקא כי חלל הפסל אחריו יאמר מאחר שהתחיל בהפסלה י"ח וברכת אלהים שיך להפסלה י"ח ע"ש וכ"כ ע"ה : (יא) רובן : הנה * ומ"מ (יב) עבירה היא ללכת ועליוס נאמר ועוזבי ה' יכלו (יג) חלל אם נשזרו י' (יד) מותר ללכת (מכדי פ' בחרה דמגילה) : ג' * האם התחיל באבות ויצאו מקצתן גומרים (טו) אפילו (ד) קדושה . הנה ואם יאלו מקצתן (טז) לאחר שהתחילו (יז) להשפיל יוצר לא יתחיל הש"ס להשפיל הפסל בקול רם דכבר נשם הפסל יוצר ואם יאלו לאחר שהתחיל בקול רם (ה) (יח) וקדושה יכולים להשלים כל כדר קדושה ולומר (יט) הקדים שלם (כ) שלאחרים דשיך לפסלה שהרי לומר תתקבל לזוהקו וכו' חב' שיערי תשובה

שיעור הדין

(ה) ג"י ועיין בלבוש : (ו) ב"י : (ז) דה"ח : (ח) מ"ה : (ט) פמ"ג : (י) תשובת מטה יוסף ופמ"ג : (יא) מ"ה והגר"א דלא : (יב) לפי מש"כ הרמ"א בנה"ס וכן משמע מפמ"ג וד"ה וכו' : (יג) מדובר רע"ה : כב 3

וְהוֹסֵפֶת בָּשֶׁם רִיחַ
 בְּנֵיכֹת רִיחַ דָּף מִ"ח
 וּבָשֶׁם רֵב הָאֵלֵּי וְהַרְוֵלָה
 וְשֶׁם בָּתוֹם' ח ר"ש
 וְרִי' וְהַמְרָדְכִי בָשֶׁם
 רֶאֱבִי' וְהַגֵּהָ מִיּוֹמ'
 בַּ"ג מֵהַלְכוּת בְּרֻכּוֹת
 וְסוֹמֵ"ג בָּשֶׁם רִי' וְר'
 וְיֹהֵא יִשְׁכּוֹנֶת הַרְשֵׁב"א

באר היטב

שערי תשובה

[illegible]

בשנה ברורה

בִּיאֹר הַלְבָּה

44. חזינו ונביאם לנצח קצן מ"י חמש שצ"ד ונחיה דוקא לשמוע ברוב
 (כה) אחרונים מחמירין שלל לנצח שום קצן פליגי בשעת הדחה עד
 להחלף עליו חלוץ אינו מושל עליו לקבדו כגון שאינו יורש שלו אם הוא
 הם לא משרדו אחרים וכמו שהבאר בשמ"ע פ"א ח"א כלל אם המה בעיני
 רצ"ל לקדוש ונח"ק מנחין בידו ח"א מוסרף למנ"ן. ונחיה כ"ז למנ"ן
 בשאר מהותם כגון חפילו הביא ב' שערות בזמן (ב"ש בהל"ע סימ'
 (כו) מיום שהביא ללל מפרע: (בד) רוב שנתיו. וכל צעני (כה) רק
 למפרע משנת מ"א ויום אחד: (בש) סימני הרים. מנח"ל בהל"ע
 גבולות להרים אם י"א הביא שנים שערות בין כמנח"ל בהל"ע שם:

שער הציון

4 (יד) חמורים : (טו) ט"ו : (טז) לבוש והאכלה : (יז) פתגם ושיח' ומו"ב ודו"ח דלה בח"א : (יח) פמ"ג : (יט) מ"א והגה"א : (כ) מ"א : (כא) ח"א והפ"א
והש"א ודו"ח : (כב) פמ"ג ודו"ח : (כג) פשוט : (כד) פמ"ג : (כה) פמ"ג : (כו) פשוט :

פז באר הגולה

מחזקתין לזמן כנדלו וזאמרים (לא) לענין זה (ת) מסתמא הניא שתי שערות (מהר"ק טורם מ"ט) : ד' לואם התחיל (לב) אחד מהעשרה להתפלל (ט) לבדו ואינו יכול לענות עמהם (לג) * או משהוא ישן אפילו הכי (לד) מצטרף עמהם : ו' יבשאתד מתפלל לבדו (לה) נכון שהאחרים ימתינו מלומר (י) קריש (לו) עד שגמור (לז) כרי שזכה גם הוא : ח (לח) * יחריש המדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר הכי נבכקורין ומצטרפים אבל מי שאינו שומע ואינו מדבר הרי * הוא כשומה רקמן : טז לעלויא הוא קמן (נד שיביא נלש) ב' שערות (מ) אחרי שיהיה (מא) בן י"ג (מב) ויום אחד ושנת העיבור בת י"ג חדש :

שערי תשובה

נגמור נועט בשאליס הענין: (ה) מסקנא. עכש"ט ומשמע דלענין חיובא דאורייתא
האילו מוטייל. ובתחת דעת הכרע פוסקים דהוקח דרבא בוי דאורייתא, ועיין
הענין סי' ל"ט מ"ם מדברי רמ"א ב"ה אפרסם חלק ח"ע. באריכות בענין
וה"ם. ועיין סי' ל"ב ס"ק י"א שם כתב בעה"מ ח"ע שאלו וז' ח"א קינן
וה"ל מחלוקת בינים הלילה של היום שאלו בו ח"ע מיקרי התחת היום וזכ"ל ב"ה
לכאדאי סי' קמ"ה דמוד שחשבוני נשם גדול ח"א וז' ח"ע ומה שפעם שאלו
ועיין בזה"ל ח"ב מ"ח סי' י' שכתב שפעם התנאג בהנ"ל דהוקח כחשבוני
לילה שאלו בו נשם ב"מ וח"ל לזוז מהמכרה ע"ש ועיין בזה"ל סימן ס"ע ס"ק ד'
ומה הראה מקום לעי' רל"ז (ע) נבדק עכש"ט ובזה"ל כתב נ"ל להחמיר שאלו
ועי' לעוררנו מזה"ל ש"ס מתנאג. ובזה בזה"ל בשם הרדב"ז סימן קמ"א ש"ס

ביאור הלכה

* או שהוא יסן. עיין במ"ב מה שכתבנו לדעתהם על ע"פ לעוררו. וזה א"כ
אפשר ג"כ בזה ל"ב למעשה א"כ דף המעשה כתב דה"ל א"ל הדמיון על
ש"ע לא הפסדו קודם מזה"ל הלא בדבריו יוסף קודם לה"ל הדמיון הכינוי
הט"ו והפס"ח. ואפשר בדמיון שמתפללין קדים וקדושה בקול רם והשאר בלש
ש"ע להלן במקום הדחה ביטול דלות קודם חסד כדכ"ל לנפולו וכן שמוע מפס"ח
דוד קול יותי : * חדש שמוע דהוא וזומו שמוע. עיין במ"ב שמתפלל בתרם
המדבר וזומו שמוע המכוין לאת צדקת חבירו והוא יודע ואז הכרזה שהוא מדבר
לנפולו וא"כ בזה אפילו לא שמוע עני. וע"פ עוד דמעי מדבריו דמי שמוע
מדבר וזומו שמוע א"ל אפילו לא שמוע ש"ע לדעת שמוע קפ"ס א"ל מה שמוע
מזה דלפי מה שפסקו האחרונים [הב"ח ומ"א והגר"א ושאר האחרונים] דלא
לשמוע : אין ראוי להורידו ומש"ל בשבולו א"ל אהנם בחבדו ש"ל בסיון * שמוע
לדכ"ו : אין גנון שמוע א"ל כזה דהלא לפתחהו לנפול גר"ח לשמוע לאזו :
* הו"א כשמוע וקטן. עיין בסיון ק"ט ש"י בזה"ל מדמעת דף שמוע א"ל
הוא מבין ומבין מטרף לנפולו וזו"א א"ל לפתלה ע"פ כשעת הדחה
[גלפ] דעת האחרים לנפול כשכ"פ ד' בזה"ל שמוע לדעתה קולו האחרון מיומן
דפתלה במקום הדחה שמוע מניח דיש הספוד על המקוילן כמו שכתב בזה"ל
בדברי משה אלא שמוע ק"ט לענין מיומן מחמיר ואין מתקל שכל כלל זה
המעשה דמי וזה ישאר וישאל ע"י כדבר וקדושה : ועיין שם במ"ב ק"ח בשם
המסירה : דמפס"ח דמי אריי בלוי שמוע גמור א"ל כדכ"ל אין כדכ"ל הקבוצה
המסירה ואלא דקם לפי מה דק"י ביו"ד מ"א א"ל אפילו בסיון אחד מסימני
שמוע הוא שמוע גמור מן התורה ואלא כי בום סימן שמוע שפוטק אכן אהמז א"ל

באר היטב

[illegible]

מִשְׁנֵה בְּרֹרָה

[illegible]

שער הציון

(כו) פמ"ג והובא בפ"ת חו"מ סימן ל"ה : (כת) ח"ר ודה"ח : (כט) ח"א ובה"ט : (ל) מ"א דלא בא"ז : (לז) פמ"ג וז"א : (לח) בריבי יוסף : (ג) פשוט : (ד) חמקוניס : (לה) כ"י : (לו) מ"א בשם מהרי"ג וז"ל ודה"ח : (נז) פמ"ח : (נח) ח"א בקלל ס"ו : **כב** 5

פח באר הגולה

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

ט' במקום ה' וא' אחר הוילון שפורסין ללניעות מוטרפין מוהרי"ם.
 וז' הכר' וימיו מהכבדה דרוקא שפרשו ללניעות בעלמא חבל אי
 היבא תפילין או ס"ת ופרשו סדין כי היכי דלדון מהיילא לשמש ממחל
 וזו נמי מהיילא ללירוק עשרה ולא מוטרפי ט"ס (דיד' קמית' פו'
 דמקום סגירת הדלת היו כלתון ובכפר מילא פסק דהוי כלמית עמ"ל
 ובכפר אבן סטור פסק אם עומדין בבבא' ששה ובתוך עובי הפתח
 י' ד' מוטרפין וכל ארס י' ה' בבבא' וז' בתוך עובי הפתח חין
 מוטרפין. חבל בעזרת בית הכנסת חפ"י א' חין מוטרפ' ע' בארביט
 באכסר מוני ארץ דפוס מרוסן (מו' בית' עיין בשו"ר קנ"ג:)

[illegible]

ביאור הלכה

הו"ס" ופירשו סדין כי הידי דליהוי מחילה לשמש משטרו הוי נמי מחילה
לזיכור עשרה ולא מטערפּו [פר"ה] וכמ"ג מאדד בדכל גוויי מטערפּי:
[שפה פנימית]. כ"ל דמקום גבירה הולת הוי כלחון פשעניז הוי
הפחה פתוח ועיין בצייל שכתב שיש שהולקין ע"ז ומכריז כמות דמקום
זה הוי כללפּוס וצ"ל בכסר אָבן העוזר פשען ג"ח בפשעוּת דהיי"ח
דהיישטע עומדים הוך המקום הזה מטערפּים לעשרה דלל גרע מהזר
קטא שפּררררר הגבולרר כבט"ז וכן משעט צביזור הגר"א:
[במה] של עוזי דלחל. עיין ציד אפיריס שכתב בדכלל הפחה לצד ממקום
הולת גוויי היכא שדלחל קבוע לחון וממקום דלחל ולפּיס ש עוד חלל
בחון עוזי הפחה לכ"ז הוי כללפּוס ויש לסמוך ע"ז [דאף] דפח"א
משעט דעוור דרצווי ירוחם כוזר גס ציה דהוי כלחון עכ"פ הלא
צל"ה הרבס הולקין על רי"ז וכנ"ל בספ"ג עיין צביזור הלחל:
[גור] מטערפּ חמורר. דאָ פּי הרבס חמורר גוויי (א) רי"ז חמורר

[illegible]

(כ) פני דומה למחשבה לקמן בדיוקן ק"ל לענין זיוון דלם חקקתן רוחין חלו את חלו דמאטערין וז"ל כפ"א פשוט העומדים בעצרת נשים ובמחילה המפסקת י"א חלון ומדמה להם כיוון משם מאטמף עממה לעשרה וז"ל דלם י"א בלעדו עשרה נחשב הפלה בצבור עי"א וחטפ"א ויהר מרב (ג) חם בבקל הוא לו לורד דבכ"ל שורד (ג) דיש מהמהררונים שהולקין על עיקר הדיון וסוברין דטעמינו אינו דומה כלל לזיוון : (גב) גנין ועלויות : (גכ) ג" (גד) שאין רוחין חלו את חלו ברוחם הים לו לומר חמי' הלוותם רחבות וממכות כל שאין שוות לקרקע בבכ"ל וז"ל חם הוא עומד בתוכם אינו מאטמף : (גד) הוא מאטמף : (ד) שטין שהוא ש"ן כל אחד מהן דעוהו עליו והוא מאטמף חם וז"ל (ה) חם תשעה מבצנים והוא חור הפתח והוא מאטמף להם והוא הדעק"א ש"א דשיון שהוא בזהר הגדולה הרי הוא מוטבל מחצורו : ובאחד חם שאינו ש"ן חליליו חור לבדו על-מפתח הבית אינו מאטמף עממה כלעיל בסי"ג (ו) וז"ל דוקא בשאין רוחין חלו לחלו חלל חם חקקתן רוחין חלו את חלו בכל גוויי מאטמפי להדדי : ועיון לקמן בסעף י"א ח"ק י"א : (ז) תשעה בגדולה : הכלל (ז) דהגדולה ח"א לה לימשך אחר הקטנה לפי שהיא כמפלגתה וגם הגבור דהשיב ח"א להם לימשך אחר היחוד וחפ"י חמשה אחר חמשה אי אפשר להם לימשך רק היחוד ומשך אחר הצבור משרים אי אפשר שילטפרו ח"א היחוד בקטנה והצבור בגדולה : (זו) אינו מויתרין : וחפ"יו (ח) חם הים עשרה בקטנה אין הוא מויתרין ידי מוצתן וחפ"יו היחודת דלון בקיומן מ"א חלו לו לומר קדים וקדושה שם כיון שבמקום שהוא עומד אין שם מנין חלל כשים מנין במקום הש"ן וזאי מויתר

(נח) מ"א והגרא"א : (נב) שט"ה : (נג) עיניו בחשבה משמחו יעקב וכן הגרא"א בסעוף קטן ל"א הכה דיוט לרחוק כל הארצות ובחמ"ח הרש"ח גופא נח כה דייקא
לוימון רק בדרך אכסר ועיין בח"א ובנימוקי הלכה : (נד) כמ"ג : (נה) פירשה וזו ע"א דלא כמ"א : (נו) מפמ"א : (נז) לבושי שרד : (נח) פמ"א :
כב ⁷

וַיִּשְׁאֵן הָרֹב נָגִיד אֶחָד הַיָּחִיד : יָהּ יֵאֵם קֶצֶת הָעֶשְׂרִה בְּבַחֲכָנִי (נו) וְקֶצֶתָם בְּעֶזְרָה (נח) אִינֵם מִצְטָרְפִּים :
 יָהּ (נמ) * חֲשִׁי' צְבִיכָה וְתִשְׁעָה בְּבַחֲכָנִי מִצְטָרְפִּין אַע"פ שֶׁהָיָא גְבוּהָ י' וְרַחֲבָה ד' וַיֵּשׁ לָהּ מַחֲצִיאוֹת
 גְּבוּהוֹת י' מִפְּנֵי שֶׁהָיָא בְּמֵלֶה לְגַבֵּי בַחֲכָנִי שִׁוּשׁ מִי שִׁכְתָּב * דְּהָנִי מִלִּי כִשְׁאֵין הַמַּחֲצִיאוֹת מְגִיעוֹת
 לְהִתְקַרֵּת הֵנָּה : כ' יִיזִי עֶשְׂרֵה בְּמָקוֹם א' וְאוֹמְרִים קְרִישׁ זִקְרוּשָׁה אִפִּילוּ מִי (ס) שְׁאִינוּ עִמָּהֶם (סא) יִכּוֹל
 (סז) לַעֲנוֹת הֵנָּה * כִּי"א שְׁעִירָךְ (סג) שְׁלֵא יִהְיֶה מִפְּסִיק (סד) דְּבָר שְׁאִינוּ נָקִי אוֹ (יז) (סה) עֹבְרוֹת
 מִכּוֹכְבִּים : כֶּאֱ * לַעִיר שְׁאִין בַּה אֵלֶּה עֶשְׂרֵה וְאַחַד מֵהֶם רֹצֵחַ לַצֵּאת בֵּימֵינוּ הַנּוֹרְאִים מַחֲבִיבִין אוֹתָם
 לַיִּשְׂרָאֵל אוֹ לְהַשְׁכִּיר אֶחָד (סז) בְּמָקוֹמוֹ וְאֵם הֵם (סז) יֵלֵא רֹצֵחִים לַצֵּאת שְׁנֵים שִׁכְרוּ שְׁנֵיהֶם אֶחָד
 לַיִּשְׂרָאוֹת בְּמָקוֹמָם וַיִּשְׁנֶה יִפְרָעוּ בִּשְׁוֹה וְאֵם אֶחָד עֵנִי וְאַחַד עֵשִׂיר פּוֹרְעִים (סח) מַחֲצִיזוֹ לְפִי (יח) מִמּוֹן וְחֲצִיו
 לְפִי נִפְשׁוֹת * וְשֹׁכֵר הַחֲזֹן (סט) עַל הַיּוֹצֵאִים כְּעַל הַנִּשְׂאָרִים : הַגֵּס וְאֵין מִלּוֹק צִין אֶל דּוֹלָה לִינֵךְ זְמַן מִלְדָּךְ

שערי תשובה

לֵאמֹר מִוֹךְ כִּי הִקְדֹּם אַרְבָּעוֹן וּשְׁמֹנֶה עָשָׂר מֵעֶבֶר לְרִבְחֵי הַדָּד מִשְׁתַּדְּלִים לִבְרֹא חֵל
הַפֶּה וּמִרְחִים לֵבָם עִיפֵה הַיָּל כְּמִלֵּא פִיּוֹ דֶּרֶךְ חֲלוֹן מִתְנַדְּק וְכִ"ט הוּא כִּיּוֹן
הַדָּא" אֵשׁ שְׂמֵם פִּיּוֹם לְהוֹיֵת וְזָק" הוּא מִדִּיעָא לְדַעֲלִי לְכַמְּוֹךְ הַשְׁפֹּסִים חֵלָה
וַיִּתְעַלֵּי אֲרָבָעִים וּשְׁמֹנֶה עָשָׂר קִוִּי לְמִלְמַד קִוִּי הַשְׁמֵם ע"ט : (יז) עֲבֹדֶת כּוֹכְבִּים : עֲבָשׁ
וּבְמִנֵּי"כ" שְׂבִיבֵת דֹּד חוֹלֵק" הַדִּיעוּ עֲבֹד כּוֹכְבִּים וְחִין חִילּוֹת בֵּין אִישׁ לְאַשֶׁת ע"ט:

פורעין בשוה שכל א' מהוייב להעמיד איש במקומו ואם אין דרים בישוב
העניים יכולים ללכת לעיר הסמוכה והעשירים אינם יכולים להניח ב

ביאור הלכה

[illegible]

בהשונות מהרי"ל דנושמע כעבודת היום וז"ע :

באר היטב
(עו) לענות. ייחד שכתבם לנבכ"ז וחלף ציבור שכבר התחילו לענות קדושה
על חש"ר כל שלא השלימו מוקדם על לענות עמהם. דבאר שבע והרמ"ם
וכ"ב הרמ"ם סימן נ"ז ע"ב: (ז) ענודת כוכבים. ר"ל שלא יקרא ענודה
כוכבים מפסקת אבל ענודת כוכבים אינו מפסקה. מ"א וכ"ב דבר שמואל
סי' קפ"ט: (יח) מניין. הכוונה שבג"מ יראה שש"ס הוא דבש אין
לח' לא שורקין ענין ופורשים אינו לפי מראה וחזינו לפי נפשות אין
עם ורכוש. מ"א ע"כ. כ' מהר"ל בשמסכה סי' קי"ד אם הוא

משנה ברורה

מוציא אפילו אותם שהם אחרים בבכ"ו ושומעין ומכזבין וגם הוא מכזב
שיודיע כל השומעים : (בג) וקאמם בעזרה . ה"ה אפילו (ע"ה) אם ט'
בבכ"ו ויחיד בעזרה : כתב הפמ"ל להדיח דשקין (ט"ו) וי"ה וי"ה מיידי
בפאקין רוראין אז את חז דברורין אז את חז אפילו בשני בתים ממס'
מאטערפין דומיא דזימון לקמן בס' קט"ה (ס) ויש מהממירין אפילו בדראין
ובמקום הדחה אפשר שיש להקל : (בג) חייס מאטערפין . משום דלון
ט"ה פרה והתחה גופא אפילו (סא) חין שם דלת מחחיזה השבזה וט"ז
שם בתים . וכתב הפמ"ל (ל"ז) כשיש בית ולפנים היינו חדר והפנים הכוח
חיו פרוץ במילואו המתפלל שם כאלו מתפלל ביחודי ורק קדיש וקדושה
יכול לעמוד דלקמן בסעף כ' ובהשבות הרדב"ה סימן תרנ"ו מלחתי שכתב
דחז דוקא לענין לירוק אבל שהיה כמתפלל עם הכוזב אם חין לחזר
פרח אחר רק דוק רק היות הגדול חזיב כמתפלל עם הכוזב :
(בג) ש"ך בחיבה . ה"ה אחר דמאטקן ונקט ש"ך דלא יומא דליקון שהוא
לרד"ה להוציאו ידי חובתן מגרע גרע : (ב) שמינו עמיה . ר"ל אפילו
אם בתי אחר (א) רחוק לגמרי שזין ששערה הם במקום אחד שכינה
שריה ביהמה וכו' אפילו מחייה של ברזל חייס ומפסקת חז' כי מיה
שרוה לזרע עממו עם אביו שבשמים השוכן בתוך גלו העשרה : (בא) יכול
לעמוד . אמר ואש"ר וקדושה וזכרו וכן (סא) יכול להוציאו ידי חובתו
בהקלה אם חיו בקי : (בב) וי"א שזריר . מדתכת השו"ע דין זה בלשון
וי"א משמע דזין דין זה לא פסקא לן (סד) וכן משמע מהר"ח בסימן
ע"א ס"א בהג"ה דלא כ"ל ק' ובמש"כ המ"א שם ועיין בח"א שכתב דנ"ל
דאש"ר וקדושה יענה דהוי רק פסוקים אבל בררו לא יענה ועיין
בבבזי שם : (בג) שלא ידע . ואפילו (סא) אמר חיו יכול לעמוד לדעה
זו אם הוא מפסיק : (בד) סיטוק . ר"ל אפילו (סא) הוא מרחוק מדעה
יותר מרחעב אמות דבעמא מורע ע"ה החזרת פניו אם חיו מגיע לו
הריה רע והכא חיו מושל כיון שהוא מפסיק בין העשרה ובין זה שרואה
ן : (סד) ענינים . שם עבודת כוכבים (סז) חיו עובדי כוכבים :
לסם מין שלם כל השנה שזכרין להם אחד אף שיש ביוצאים מרואים או
(בז) ח"א ורואים . ור"ה ח"ב (פט) וצואים ג' לזאת או ח"א ורואים
(ע) כתבו דט"ס הוא דבזה פורעין שיהם בשום שכל אחד מחוייב להעמיד
חיו לפי ממון היינו כשזין דרים בישוב חלף שמונה דלעריין לשאר שנים
אזין ויכולים להמיה ביהם ורדושים : (בט) על היוצאים . שמינו
יכול

שער הציון

כב 8 שדד : (כפ) מוכח ממ"א בסימן ע"ט סק"ג : (כו) פשוט : (כז) לבוש וח"ר ושמ"א ודב"ה : (כח) ב"ר : (כט) ח"ר : (ע) כהנ"ג ומ"א : (עא) מהר"ל :

יכול

קידס יו"ט או לא כל שלל יחזור ביו"ט (מהר"ל סימן תכ"ז) : **כב** ילא היו כופין להשכיר להשלים מנין כי אם (ע) בימים הנוראים וכגון שאין חסרים כי אם אחד או שנים אלא אם כן מנהג קבוע ומפורסם בעיר לבקר להשכיר אפילו בהסדרן ג' או ד' יאם יש מנין (עא) מיושבי העיר כופין (עב) לשכור חזן : הגה וכן במקום שאין מנין חמיד בזהכ"ל (יט) כופין זה חס זה בקנסות שיבאו חמיד מנין לזהכ"ל שלל יתבטל (עג) החמיד (תשובת ריב"ש סימן תקנ"ח) וע"ל ריש סי' ק"ן חס כופין זה חס זה לננות בית הכנסת :

א שבת ק"ט לפירוש
פס ור' יונה כפ"י
דברכות

נו דין עניית הקדיש על ידי הקהל. ובו ה' סעיפים :

א (א) איש לבוין בעניית (א) (ב) הקדיש : הגה (ג) ולא יפסק בין יהא שמים רבא

שערי תשובה

באר היטב

חמס שחיתו רשתי לבוא במדינה פטור אפי' הגיע כבר זמן הרגל ודוקא חס הוא חמס ממס אבל חס מחמת חובת ממון או פשיעה לא יוכל לבוא לא יפסידו חזיריו חלקם וכ"ל לענין ממין אבל לענין אחרים ע"ל סי' המנין ושיירות החזן אבל אחרים לא דמי לכל בני עיין לקמן סימן תרי"ח ס"ט ומה שכתב שם (עב) ישושים הנריכים לשכור מנין וחזן ויש סביון שרגילין לבוא שם ג"כ עם בני ביהם ח"ל ליתן כלום להישב דלוי דעו ילכו לעיר אחרת שיש שם מנין בלעדס ולא היו נריכין ליתן כלום אפילו לשכירות הש"ך כיון שם בלעדס הם נריכין לשכור להם ש"ך : (ע) ביומים הנוראים ר"ל חס יש ח' או ס' חנשים יכולים לבוא אחד להבירו שלל להשאר פה להפלה ביחודיהם אבל חס מי מהן רוצה לילך למקום אחר שיש בה מנין (עג) אין יכולין לבוא כלל : (עא) מיושבי העיר. אפילו אין דר בעיר (עד) רק ג' או ד' בע"כ חס יש להם משרתים ומלמדים למלאות המנין : (עב) לשכור חזן. כדי שיושאים ידי חובתם בדבריו וקדושה וכו"ל ואפילו (ועה) כל הגה כופין לזה : (עג) החמיד. כי כיון שיש מנין בעירם חל עליהם חובת המנהג. ובקבלות קטנות (עו) יש לבקש הבחורים והלומדים שילכו לזהכ"ל במקום שאין מנין חמיר כי זמן מורה לחוד ודוקא קבלות גדולות או יש ללומדים להפלה במקום לימודם שיש בלח"ה בזהכ"ל לבוא משכ"ל בקיבוק קטן כזה. אחז"ל שר"א בא לזהכ"ל ולא מאל שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה כדי להויתר רבים ידי חובתם בקדושה מזה למדו דכ"ס שלל יתבטל האדם בטרחא בעלמא לקבץ מנין להפלה וכמה גדולה היא מזה האיש שדירתו במקום קיבוק קטן כשרוצה לקבץ חמיר המנין כדי שלא יתבטל החמיר כי אפילו מי שהוא רק מעשרה הראשונים אחז"ל שקטל שר גדל כל הבאים אחריהם ק"ו בזה שהוא עמל לקבץ ג"כ ואחז"ל כל המזכה את הרבים אין הטא בא על ידו :

יכול לחזור לביתו מחמת חמס שחיתו רשתי לבוא במדינה פטור אפילו הגיע זמן הרגל ודוקא חס הוא חמס ממס אבל חס מחמת חובת ממון או פשיעה לא יוכל לבוא לא יפסידו חזיריו חלקם. וכל זה לענין השלמה המנין ושיירות החזן אבל אחרים לא דמי לכל בני עיין לקמן סימן תרי"ח ס"ט ומה שכתב שם (עב) ישושים הנריכים לשכור מנין וחזן ויש סביון שרגילין לבוא שם ג"כ עם בני ביהם ח"ל ליתן כלום להישב דלוי דעו ילכו לעיר אחרת שיש שם מנין בלעדס ולא היו נריכין ליתן כלום אפילו לשכירות הש"ך כיון שם בלעדס הם נריכין לשכור להם ש"ך : (ע) ביומים הנוראים ר"ל חס יש ח' או ס' חנשים יכולים לבוא אחד להבירו שלל להשאר פה להפלה ביחודיהם אבל חס מי מהן רוצה לילך למקום אחר שיש בה מנין (עג) אין יכולין לבוא כלל : (עא) מיושבי העיר. אפילו אין דר בעיר (עד) רק ג' או ד' בע"כ חס יש להם משרתים ומלמדים למלאות המנין : (עב) לשכור חזן. כדי שיושאים ידי חובתם בדבריו וקדושה וכו"ל ואפילו (ועה) כל הגה כופין לזה : (עג) החמיד. כי כיון שיש מנין בעירם חל עליהם חובת המנהג. ובקבלות קטנות (עו) יש לבקש הבחורים והלומדים שילכו לזהכ"ל במקום שאין מנין חמיר כי זמן מורה לחוד ודוקא קבלות גדולות או יש ללומדים להפלה במקום לימודם שיש בלח"ה בזהכ"ל לבוא משכ"ל בקיבוק קטן כזה. אחז"ל שר"א בא לזהכ"ל ולא מאל שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה כדי להויתר רבים ידי חובתם בקדושה מזה למדו דכ"ס שלל יתבטל האדם בטרחא בעלמא לקבץ מנין להפלה וכמה גדולה היא מזה האיש שדירתו במקום קיבוק קטן כשרוצה לקבץ חמיר המנין כדי שלא יתבטל החמיר כי אפילו מי שהוא רק מעשרה הראשונים אחז"ל שקטל שר גדל כל הבאים אחריהם ק"ו בזה שהוא עמל לקבץ ג"כ ואחז"ל כל המזכה את הרבים אין הטא בא על ידו :

(א) יש לבוין. כי אחז"ל כי העונה חס"ר מבדק בכל כחו קורעין לו גזר דיו ופירשו הראשונים דר"ל בכל כחו כלל כוונה וכל איבריו דהיינו שיאמרנה בלב ונפש ולא רק כמזויף שפשוט ולבו כל עמו. גם (ח) יכיון לשמוע הקדיש מפי הש"ך כדי שידע על מה הוא עונה חס"ר ואמן שאלה דאמירין בעלמא. וכ"ש שצריך ליזהר נגד ומאד שלל להשיב באמצע קדיש או קדושה ודלתיא במבטת דרך חר"ך דר' חמא אשכחיה ללוי'א בכתה אלפי טעוניה אף ותימה לשלל לאלו וכל המדובר באלו המקומות עליו הכתוב אומר ולא אחי קראת יעקב [הכח"ב ב"]

שער הציון

(עב) מ"א : (עג) מוכח מהגמ"ר ופאטו : (עד) ח"ר : (עה) אחרונים : (עו) ח"ר בשם הדרישה : (א) ב"י סי' קכ"ה : (ב) טור : (ג) פמ"ג : (ד) ח"ר ופמ"ג : (ה) ח"ר ועיין בסוכה ל"ט ועיין בנ"א בספ"ך ולק' כתבתי רק נכון : (ו) מ"א ופמ"ג לקמן בסיומן קכ"ד : (ז) אחרונים : (ח) מ"א : (ט) ח"ר ופמ"ג ודפ"ס : (י) מור : (יא) ב"י : (יב) ש"ס :

צ באר הגולה

נז דיין ברכו וענייתו. ובו ב' סעיפים:

שערי תשובה

הקדמונים עוקר שהיו חומרים עד י"ח בלבד ע"ש הפעם : (א) ועונים . וכן נ"ח וכתב ב"ש בשם מהרש"ל י"ל שלא לספק פירו ממונה עד שביים לומר ברוך כו' ויזכר לומר מנוח לא יזכיר דבר וחזונו לחזורי ע"ש : (ב) מאריך . עב"ה בספר הסודים האומר בלתי ברכת התורה וזכרו גזול את המזות כו' ע"ש :

ובברכות משה ג' . וכתב שבת משה ויפס ח"ב סימן ט"ו : (ב) והומר הש"ן ואומר . ואם אין שם יו"ד בלא הוא אם לא עמה עמהם לא ילא מ"ה אגודה מ"ה : (ג) מאריך . דוקא בשעת היגיון אבל בשעת שאומר ההיגיון לא יאמר כלום . ואם אין החזן מאריך בברכו מוטב שיסבוק ויכוון ממה שאומר השליח יזכור כדי שיענה ברוך ה' המצריך לעולם ועד לבוש והגשת י"י . [המהרה"ן לומר את ה' אליהך חירא כשיגיע השליח יזכור ללא המצריך שאינו מביא יסוד הכהנה] :

משנה ברורה

[illegible]

108

(כט) ס"ח : (ז) סמ"ג לדעונו יט"ג ולירידו דס"ב כהנ"ה המורה נח"צ בקו"ר אין יציד לומר רק בדרך בוא : (לא) דומיא דהקדשות לקמן בבבא קמא דלבוש הקיום
והצורה בוא סמ דהכיר וזמ"ה איני אסור עם גב"ה רק גניסות אחת : (ח) לזמן כבד קל"ח ס"ו : (ב) ס"ה קל"ח : (ג) כהנ"ה : (ד) מנצח"ה סמ ס"ה רד :

הלכות קריאת שמע

נח דיני ק"ש וברכותיה. וכו' ז' סעיפים :

א ברכות ט' ונאחרי'
ב שם וברכי' ג שם
ד שם

א (א) * אומן קריאת שמע של שהרית * משיראה את חבריו (ב) הרגיל כמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירו
בונמשך זמנה (ג) עד סוף (ד) ג' (ה) שעות (ה) שהוא רביע היום * יגביוה מן המובחר לקרותה
כוותיקין (פ) תלמידים. וכו' פ' אנשים ענוים ומחנכים המלות (ו) שהיו מכוונים לקרותה מעט קודם (ז) הנץ החמה
(פ) יניח החמה כמו הגלו הרמונים) כרי שישיים קריאת שמע וברכותיה עם הנץ החמה ויכוין התפלה
מיד בהנץ החמה יומי שיוכל לבוין לעשות הו שכרו מרובה (ח) מאד : הגם שישור הן החמה הוא * כמו

באר היטב

(ה) שעות. עכ"ט ועיין בשאלת אהרן סי' ה' שהאריך בחיפשו והעלה ג"כ
דעד שלש שעות היינו ועד ככלל שהוא עד סוף ג' שעות והיינו שעות ומניות

שערי תשובה

ביאור הלכה

בשעת הקול לאחרים ועמו גם הם ברכו בדואר יחיד השומע להקלל שמכריזים אחר
לו לעשות עמהם ברכו שגם הם עשו שלא כדון כיון שלא שמעו עכ"פ ט' מהמנצח
שגמו וזכו כוונת המ"א במש"כ ואם הש"ך אמר בלחש ר"ל שמואל חלל הש"ך
ודואר שהש"ך אומר בלחש ומשער שדוראי לא שמעו ט' אנשים רק איזה יחידים
ועל ידם נשבע להקלל ע"כ לא יענה האחרים רק אמר לנו"ע. ובדבר זה נכללין בעו"ה
הרבה אנשים שמדברים על התורה בלחש שאין שומעין ממנו רק אנשים הסמוכין לו
העומדים על הכוונה ועי"ז נשבע למרחוק להקלל ועוין ביה"ל ומתחילין בעולותן
את הברכה :

*** וכן ק"ש וכו'.** עיין במ"ב ואף דלכאנן כדאפשר דהיו יכולין לומר כדמוכח
קנה משה"ל ברכות י"א ע"ב ד"ה ו' אחרת וכו' ונא"ל למש"כ רש"י גופא
באומן עמוד ד"ה ויאל אור וכו' ויאל מלי הוא וכו' ויש ליישב בדוחק עכ"פ ויאל
אור בדואר אין לומר קודם הזמן הוא אפילו לדעת הסו"ט שמקיל בזה לקמן בסעיף
י' היינו בשעת הדחה וכו"ס לפי מה שפסק המג"א והפ"ג שם דאם לו בשעת הדחה
אין לומר אצל עד ברכו מזה לומר קודם זה הזמן אך אין ל"כ כ"ג מדיון זה
דאם להתחיל בדואר יין להשקות התפילין מלהניחם עד בין ישתנה לומר ואפ"ן
ממילא יאמר בזה : שאמר וסבוקי דומרה אחר הזמן דכדי שיהיה דאם זמן תפילין
בבוקר הוא כדדי שיראה ולא קודם כדלעיל סימן ל' ס"א [ובשעת שאין מניחין רק
טלית תלוי דבר זה כמה שיש פלוגתא בין הסו"ט והרמ"א בסיומן י"ח ס"ג ח' רשאי
לברך עיון משה"ל ואילו עי"ה וביאור הגר"א] אך מי ששבע דהוקה לו יכול
לע"ז לומר בדרך שאמר וסבוקי דומרה בלא תפילין עד ויאל אור וכשיגיע הזמן
דכדי שיראה יניח תפילין ויברך עליהם ויאמר מיוזר אור והלאה : * משיראה וכו'.
ולענין סמיכה גאולה תפילה משמע מדברי הר"י והובא בב"י והעתיקו בספ"ה
שאין יכול לסמוך כי אינו עדיין זמן תפילה להתחילה שהוא הן החמה. אך יש
לדחות הדבוקה במש"כ אצל חסד אחר שאינו חושש לגאולה תפילה יכול לקרואה
משיירה היינו שאינו חושש להסמיכה בזמן הכוון להתחילה ולפי דברי רבינו יונה
לפי מה שביאר הגר"א והדרישה את דבריו בסיומן פ"ט עי"ה משמע דיוכל לומר
ואולם באמת דין זה תלוי אי מותר מ"ד דיון להתפלל קודם הן החמה ועיין
במ"א בכלל ט"ז ובדרך החיים דיון זמן תפילה משמע שמדובר אין להתפלל
להתחילה קודם הן וכו' שלא בשעת הדחה אצל בשעת הדחה ודאי מותר כמו שכתב
המ"א בסיומן פ"ט ס"ח ט"ז : * ובמצות מן המונחת וכו'. דע דהויכוח לקרות
כוותיקין מותר לקרות ולהתפלל ביחודי אם אין להם מנין וגדולה מזה מונחת במשנה
בשמות דף כ"ב ויד לטובל וכו' עי"ה דאפילו אם אין לו תפילין בעת ההיא ג"כ
אם"ה יובר לקרות בזמנה סמוך להן ומשנה זו איירי בכוותיקין כדמסקין בגמ' שם :
*** כמו שיעור שעה אחת.** עיין מ"א ועיין פ"ג סייס בסוף דבריו וכתב דא"כ
לברך עין מ"א ויד לטובל השער עד עלות השמש הוא שעה וחומש אלו
צריכין לומר דעומד השער עד השיעור שיכיר את חבריו ברחוק ד' אמות הוא
בערך שיעור שעה ומשיכיר עד תחלת הן הוא ג"כ שיעור שעה ומתחלת הן עד
עלות גוף השמש על הארץ הוא שעה ע"כ עי"ה. ודבריו דכדי שיהיה הן הרמ"א
בעצמו לקמן בסיומן פ"ט ס"ח ג' נגמר מ"א וכתב דכוונת הרמב"ם במ"ה קודם
עלות השמש כ"ל קודם הן החמה פ"ה תחלת הוציאה ולא עלות כל גוף השמש
וכן כתב המחלוקת הט"ל שם עי"ה ומה שכתב בלא שיעור שעה היינו מהקד' עד

ולגמרה עם הן : (ז) הן החמה. (ח) הן השעה שהחמה מתחלת לזרוח ברגשי הכרים : (ח) מאד. (ט) ומונחת לו שהוא בן עשה"כ

שערי תשובה

(פ) רש"י ברכות י"א ע"ב ד"ה ויאל אור וכו' בבה"ל : (ג) מ"א בספ"ו בשם הרמב"ן מנחתמות עי"ה : (ג) רמב"ם וכן הסכימו כל האחרונים : (ד) פמ"ג בס"י פ"ה ז'
בנ 4 (ס) לנש : (ו) עיין בדברי תמודות : (ו) אחרונים : (ח) ב"י בשם הר"י : (ט) גמלה :

ה'ר' יונה שם ו שם
בגמ' ח' לסו' הריו"ף
והרמב"ם כפ' אמהל'
ק"ט והרשב"א זרבי
יונה ה' הרשב"א
מהריו"ף והרמב"ם שם

(ז) שיפור שפה (ז) אחת קודם שיעלה כל גוף השמש על הארץ (מיומיו פ"א) : ב האם לא קרא אותה קודם הניץ החמה יש לו (י) להקדים לקרותה (ג) (יא) במהרה כל מה שיוכל : ג * יומי שהוא (ד) (יב) אנוס כגון שהיה (יג) משכים לצאת לדרך במקום גוררי חיה ולסכים שלא יוכל לעמוד ולא לכון אפילו פרשה ראשונה ואפילו * עד [על] לבבך יאו שבני השיירא (קראנאנא נלע") הולכים מרהר ולא ימתניו (יד) כלל (טו) יכול (טז) לקרותה עם ברכותיה משעלה עמוד השחר רכון שעלה עמוד השחר צפיר קרינן ביה ובקומך חוגם שפיר מקרי (ז) יוצר (ח) אור. אבל אם אינו במקום גוררי חיה ולסכים וגם אין בני השיירא נחפזים כ"ב אפילו יוצא לדרך אתר שעלה עמוד השחר אינו קורא עד שיגיע זמנה : ד האם קראה * משעלה (יח) עמוד השחר אעפ"י שלא היה אנוס (יט) יצא (ו) בדיעבד : ואם קרא

באר היטב

ובשניהם לו ז'ית ומפילין ויחם ויקר' בהם ק"ס עו פרס' אחרת או
מחזור קבלים לבוש. וכבש ע"ה ודוק' אם יעבור זמן ק"ס אז לא
ימיהו על מליה ומפילין שחיו מעבד זו ה' או אבל בלח"ה ימיו' דכל
היקר' בלא הפילין כללו מעיד עדות שקר בעצמו: (ג) אחת.
ויש גורסין כמו שישג' שעה אחת וכן עיקר פר"ה ומנהג כהן עמ"ל:
(ד) במזמרה. מכון חוכמה מנוגל' לבני השכנ' שנהגו' מאלו' ק"ס:
(ה) אגוס. וה"ה שיש קבוצת מת צביר או מילת או שיש ערבה לרמפי'
דח"ל ויזר' אור כ"ה בהשקפה חד צביר ע"כ' פ"ו חתול' לבני ע"ש

משנה ברורה

וְלֹא יִזְחַק כָּל אֶחָד הָיוּט׃ (ז) שִׁיעוֹר שָׁה׃ וַיֵּשׁ גִּוְרִים עִישוֹר שָׁה׃
וַעֲיִין בְּבִיאֹר הַגֶּר־שָׁה׃ שֶׁבַח שֶׁלֹּל שָׁה׃ עִישוֹר שָׁה׃ וַעֲיִין בְּבִיאֹר הַלֵּה׃
(י) לַהֲקִידִים׃ דְּרִוּיִים מְקֻדְמִיִּים לְמִלּוֹת וּמִלּוֹת אִין לְרִיד לַהֲפִלֵּל עִבוֹר זֶה
בְּחִידִי לֹא לַקְרוֹת בִּלְאֵל הַפִּילִין וַעֲיִין בְּבִיאֹר שִׁמּוֹן׃ בְּמִשְׁמַח בְּדִוְרֵה׃
(יב) בְּמִשְׁמַח׃ מִכְּחַן מִכְּחַת מְנוּלֵה לְבִי אֲשַׁכֵּנָּה שְׁמִלְחִירִים מִחַד קִלֶּם
וְחִלּוֹל אֲלֵמֶלֶךְ לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם אֲלֵלֵךְ בְּשִׁבְלִי קִבְּלֵת מְלִכּוֹת שְׁמִים דִּי וַעֲיִין
לִקְחֵן בְּסִימֹן פֶּסֶס מִיֵּבֶס׃ סִקְרִיִּי דִּכְחֹן לְמוֹעֵב מִשְׁמַחֵת הַכִּיִּי וְקֹאֲפֵת בְּבוֹקֵר
קִידֵם הַמִּפְּלֵי בְּחִסְפֵּת חֲדָרִים עִיִּים׃ (יג) אֲלוֹם׃ וְהִי (יד) כְּשִׁים
קִבְּרֵת מֶלֶךְ בְּעִיר לֹא מִיֵּלֵךְ לוֹ וַיֵּשׁ עֲבֵרָה דְּחִפִּי בְּרַחֲמֵים וְרִידִי לַהֲקִידִים
חֵה עֲלֵמֹו יִכּוֹל לַקְרוֹתָהּ מִשְׁעֵלָה עֵה׃ (יז) מִשְׁכִּים׃ פִּיִּי שְׁחִין לוֹ פִּנְאִי
לַהֲחִיִּי אֲתַחֲבֵב עַד הַזֶּמֶן מִשְׁחִירָהּ כְּבוֹן שְׁרִידִי לֵאמֹר לְרִידִי וְהִיִּי שֶׁהָרֵךְ
עֲנִיִּים כִּיֵּלֵךְ זֶה שְׁחִין לוֹ פִּנְאִי כְּדֹחִיָּתָה בְּסוֹר׃ (יח) כִּלֵּל׃ כִּיֵּלֵךְ
לַקְרוֹת בְּחֵמֶלֶךְ דְּדִרֵךְ וּמִיֵּירִי דְּמוֹן הִלִּיכּוֹת עַד בְּכִיִּי אֲשִׁירָה לֹא בְּכִיִּי כִיֵּלֵךְ
עַד הַזֶּמֶן עוֹן קִלֶּם׃ (טו) יִכּוֹל וְכוּ׃ וְגַם (יט) עַד לֹא לַהֲפִלֵּל
בְּעִירוֹ אֲחֵר קִלֶּם וּבְרַחֲמֵיהֶ׃ (כ) לַקְרוֹתָהּ׃ וַיִּנְחָה הַפִּילִין (יב) וְלֹא יִבְרַךְ
לְבִיִּים׃ קִידֵם שִׁיבֵעַ הַזֶּמֶן דְּמִשְׁחִירָהּ אֶל חֲדָרִי בְּרִידִין לֹא בְּכִיִּי וְכוּ׃
בְּסִימֹן׃ (יא) יִכּוֹל אֲחֵר׃ וְהִיִּי אֲשִׁירָה׃ סִקְרִיִּי דְּחִיִּי לְמוֹר יִכּוֹל אֲחֵר כִּיֵּלֵךְ
בְּכִמְחֵה עַד שִׁבְרִי בִּין תַּחֲלֵל לֵבֵן וְהִיִּי אֲשִׁירָה דְּדִרֵךְ וְכוּ׃ שִׁירָה חֲבִירִי בְּרִידִין
דִּיֵּה הִכֵּל׃ גַּם בְּבִיאֹר הַגֶּר־שָׁה׃ מִלְּדֵה רַחֲמֵיִךְ וְכוּ׃ לְרִידִי לַהֲחִיָּה
לַהֲחִיִּי אֲחֵר וְיִכּוֹל מִמֶּחֶם מִלּוֹת הַפִּילִין וְכוּ׃ (יח) עִישוֹר הַשָּׁה׃ יִיֵּלֵךְ
דְּמוֹד הַשָּׁהר הֹאֵם מִעַתָּה קִידֵם שְׁחִירִי פִּיִּי מִנְּחִירֵה וְיִיֵּלֵךְ דְּמוֹד הַשָּׁהר
קִבְּרֵת מִשְׁחִירִי פִּיִּי מִנְּחִירֵה וַעֲיִין בְּכֵלֵךְ זֶה הַזֶּמֶן הֹאֵם קִידֵם דְּמוֹן דְּמִשְׁחִירָה
אֶת חֲבִירוֹ הִכֵּל בְּסִיֵּל׃ (יג) יִכּוֹל׃ דְּמִקְרָת אֲשִׁירִים קִידֵם בְּחִיִּיִּים דְּמוֹן

[illegible]

שער הציון

(י) ע'א ועיין בבה"ל : (יא) ח"ר : (יב) פמ"ג :

הלכות קריאת שמע סימן נח נט

* כלל ברכות יחזור לקרוא בזמנה עם הברכות ועין לקמן סימן ס' (ב"י ס' מ"ו) : ה' יאם נאנם ולא קרא ק"ש ערבית עד שעלה עמוד השחר בין שעדיין לא הגי' (ב) החמה קורא קריאת שמע ויוצא בה ידי חובת קריאת שמע ערבית כיום היה אנוס באותה שעה לצאת לדרך מקום גדודי היה ולסטים (בא) לא יקרא אז ק"ש פעם (בב) שנית לצאת בה ידי חובת ק"ש של יום שמאחר שעשה לאותה שעה לילה אי אפשר לחזור (בג) ולעשותה יום : ה' יאע"פ שזמנה נמשך עד סוף השעה הג' אם עברה שעה ג' ולא (ד) (כד) פקורא אותה בברכותיה כל (כה) שעה ד' שהוא שליש היום ואין לו שבר כקורא בזמנה ניום (כו) עברה שעה ד' ולא (ח) קראה * (כז) קוראה בלא ברכותיה כל היום : ז' אם לא קראה ביום ס"א (בח) שיש לה תשלומין (ט) בערבית וכן אם לא קרא ק"ש בערבית יש לה תשלומין ביום (כט) ע"ש חולקים :

נט דין ברכה ראשונה ביוצר . ובו ה' סעיפים

ברכות י"ב אבא"י אלהינו מלך העולם יוצר (ה) (א) אור ובורא חושך בתקנו לחזכיר מרת לילה ביום להוציא מלב בתלמודי ר' יונה ס' א

באר היטב

אפי' בדיעבד וצריך לחזור ולקרוא ב"ח : (ז) קראה. אפילו בפשיעה ט"ז : (ח) קראה. אפי' בלחוס ט"ז : (ט) בערבית . ומצוי ליה לאקדמוי חובת שעתא ברישא . מ"א. עיין בספר משנה למלך בפ"ג ה'ה' הפלה שהקשה שם ותימא לי שהרי לימוד ערוך הוא בידיו מעות לא יוכל לתקון זה שבעל ק"ש וע"ש וכוונתו להקשות על ה"א דה"ל דיש לו תשלומין ואחר המקילה לא עיין יפה בסוגיא תהלי' פ' הפלת השחר דשם מסקינן שביטול. במזיד וק"ש שזה להפלה מדקאמר זה שביטול ק"ש או הפלה ועל זה משני דביטול במזיד ודו"ק עיין יד אהרן ועיין בפר"ח :

(ה) אור. צריך להפסיק בין יוצר ובין אור כי היכי דלא ישמע ויחזור . משתמים ואשר משרתיו ר"ת מו"ס והוא שם אחרון משם ע"ב לכן יש לדקדק שלא ידלג וא"ל של ואשר . כשומר יוצר אור יממש ומקדישים כולם במ"ס ויש גורסין בנ"י . והאומרים במ"ס צריכים

משנה ברורה

וקרינן ביה ובקומך ובדיעבד העמידוהו על דין חורב ודוקא באקראי בעלמא (יג) דהיינו פ"א בחודש הוא דיואל בדיעבד אבל אם הוא רגיל לעשות כן אמרו חכמים שאפילו בדיעבד לא יצא וצריך לחזור ולקרוא מיהו אם שעת הדחק הוא אפילו רגיל כובא שרי דמאי הו"ל למיעבד : (ב) ההמה . ומקל' אנשים ימים בלוח הזמן לכן בשעת הדחק קרינן ביה ג"כ ובשכר אבל בל"ה אפילו בדיעבד לא יצא : (בא) לא יקרא . ויש חולקין בזה עיין ח"ו וצביאור הגר"א : (בב) שנית . אפילו (יד) אחר שיגיע הזמן דשיכיר את חבירו ברחוק ד"ל : (בג) ולעשותה יום . אלא יתמוך אולי יזדמן לו לקרוא בזמנה כהלכתה : (כד) קראה . אפי' (כו) בפשיעה ומלא פשוט דמה שכתב ולא קראה ל"ד דה"ל אפילו קרא אותה כולה מקורם בזמנה בלא ברכותיה אלא לרבותא נקטיה דלא יומא כיון דלא קראה כלל עד עתה גזעו יותר וכו"ל כהדיו' ב"י סוף סימן מ"ו ע"ש ובחשונה משכחתי יקבע סימן ע"ז מפקפק בזה היכא שמחלה

קרא את כולה עי"ש : (בה) שעה ד' . דברכות (יז) חיים שייכים לק"ש דלע"פ שנתקנו קודם ק"ש מ"מ לאו ברכת ק"ש היא שהרי אינו מצד קצ"ב לקרית שמע והרי הם כמו הפילה ולפיכך דינם כמו תפילת השחר שהיא רק עד שלש היום : (בז) עברה שעה ד' . אפילו (יח) ואם אפי' מתאן ואילו הפסיד הברכות . ואם צריך (יט) הוי ברכה לכתלה ועיין צביאור הלכה : (בז) קוראה . עיין בלבוש שכתב וכול לקרוא וכו' והכוונה שטוב שיקראנה כדי שיקבל עליו עול מ"ס אבל אינו מחוייב בזה המ"ע דק"ש וכו' שהסכימו כל האחרונים שאין צורך לקרוא וכו' ק"ש מן החורב רק עד ג' שעות וכ"ל דע דמ"מ פ' צ"ח או שארי פסוקים שהם מזכירת י"מ מחוייב מן החורב כל היום דהא מן החורב לא נקבע זמן לחיבתה וכו' שכתב הש"א סימן י' עד הערב הוא זמן לחיבת י"מ עי"ש : (בח) שיש לה תשלומין . אין הכוונה שאלו בזה ידי ק"ש מחבר שכתב שבר זמנה ואינו אלא כקורא בחורב רק שלכתחילה צריך להשלימה כמו תפילה ע"כ (כ) מביע ליה לאקדמוי חובת שעתא ברישא ומיך אחר מעדיב קרא עוד שבת מלי זה הפעם חיסר את שוגג כחומר לקמן בפרק חושן וכו' : (בט) ויש חולקין . הגר"א והבב"א יוסף הכריזו בדעה זו : (א) אור. צריך להפסיק בין יוצר ובין אור כי היכי דלא ישמע ויחזור .

מיד

שער הציון

(יג) ב"ח וא"ל ומנן גבורים : (יד) פמ"ג דלא כמנחם כהן ועיין מגן גבורים : (טו) ב"י : (טז) ע"ז : (יז) רש"ב : (יח) ב"ח וע"ז ופמ"ג : (יט) רא"ש ופמ"ג (כ) מ"א :

הלכות קריאת שמע סימן נט

צ"ב באר הגולה

האפיקורסים שאיפריס שמי שברא אור לא ברא חושך : **ב** יאז מעה ואמר אשר בדברו מעריב ערבים * וזוכר (ב) מיד ואמר יוצר אור וגם סיים יוצר המאורות יצא אבל אם אמר בדברו מעריב ערבים (ג) * ולא אמר יוצר (כ) אור או לא סיים יוצר המאורות לא יצא ואם אמר יוצר אור ובורא חושך אשר בדברו מעריב ערבים וגם סיים מעריב ערבים דא יצא : כהנא (ד) וה"ל אם לא אמר חתלה (ה) רק יוצר אור * אם (ו) סיים מעריב ערבים (ז) לא יצא (דגרי עמלו לפשר כן הסוד והסג"ל) אבל אם סיים יוצר המאורות כיון שפשתא יוצר אור (ח) יצא אף על פי (ט) שהפסיק במעריב ערבים : **ג** דיה"א שהקדושה שביוצר יחיד ואמרה לפי שאינה אלא כפזור ברבים ויהי"א שחיד (י) מדלגה אלא נאמרת חתלה כציבור וייש לחוש לדבריהם ויהי"א שחידוד האמירה בניגון וטעמים בקרא בתורה כהנא (יא) פשט פשטא כפסגל ראשונה ויחיד לומר יצותם והמנהיג והרב ועובדי ודבי אלעזר מווינא ודבי ברון והוורב ו הכשג"ל והנזחא דשן ס"ח וכן * כפרסא שגן כסא

באר היטב

להבטיח בין מומלכים לאחד שם האל המלך. ראון קוניהם ולא ראון קונם
לחם רב סי' ה' וצ"ב האל"ז יל' וע"ה ורוב פוסקים. ויש אומרים
לראון קונם עיין עט"ז. אלהים בדרים גבורים ר"ח אב"ד והוא שם ה'
משם מ"ב. עושים באומה ר"ח מ"ב. וכל המכיוון בשמות אלו אינו

באור הלכה

ואלו דעת הפר"ח דעת הרמב"ם שלא נתן קצת לנכדו ככר פסוק רוב האחרונים
 ימנעו מזה דעת הרא"ם והטור ושא"י ועיין בתקנות משניות ועקב בסי' ט"ז
 דשעו מזה הכרע בדעו ע"ד חלוק כמו גבי פטלה דלחץ לקמן בסיון ס"א שם
 עבר האנן חסלה אשכ"ז מתקלל ע"ד חלוק עיי"ס. ודאמר ל' לנכדו ע"ד לעיין
 אם היה לו אונס שלא היה יכול לקרות בנכדו ע"ד שעות י"ז מזה"ל בספר
 מורה"ל הלכות תעלה שכתב שם מהר"ם שהיה נאמן על הנכד להפסיד בנכדו *
 ויזכר מיד. * שבת"ל הדין שכתב הפ"ק בשם ב"ה והרשב"א ועמנו בזה
 ובאמת דבריו דכיון שיש מונעים דאם היו יורש מבדיל דיבור ואלו שם יאמר
 דבנותו למצרים תביא יורש אור ליתבא אשר בנכדו אור כללנו אמר אשר בנכדו
 יורש אור אשכ"ז דבריו נצ"ל דלא שייך פירוכו וי"ל לפי ס' הד"מ דגמרא דהנה לפסוק
 האשכנזי (ובניכרת הרא"ם ופירושו עיי"ס) אם קצת קצת דשכרל בדיקו ויזכר
 דחמרת דא ופתח ב"ה א"מ בפ"א ומזהר מבייטא שכתב"י אם יולא בזה מי מצינו
 קיבת שבת"ל ולכס ומכורת חלמך כרבייתא שאומרת דאם פתח בנכדו
 במעריב ערבים וסוסי ביוזא אור (ביוזא חלמך ב"ה) א"ה"ה אשר בנכדו מעריב
 ערבים יורש אור ובזכור חסד ע"ד ש"ך דאמר בנכדו יורש חלמך דר"ת יולא בזה חלמך
 דמצרים אשכנזי חלמך וי"ל לכס ומכורת חלמך מתקלה אור חייבין למע שם
 בנתיים אשר בנכדו מעריב ערבים שם חייבין חלמך לעינא חסד הוא דשיך
 בכרם ב"ה דכריתא אורי דוקא חסד דל"ה אור דלא לא אמרינן יצורון וכן
 שפס' חלמך לקמן בסיון ר"ט ס"א חלל לפי מה דדחי בגמרא האשכנזי ובכר
 דעלמא לא אמרינן יצורון ושם כיון דאמר רבא ש"ך כדי להביור מדת וס' בליעל
 ומדת בליעל ביוזא ב"ה קאמר בכרם ומלכות מערקא אשכנזי קאמר מה דשיך לכר
 דיבור ואין לחלוק דבריו דמיון דבמדת פסקינן האשכנזי קולא וכו' ש"ך
 ח"כ בכרם כריתא חסדא כפסחא מטעם יצורון ולא אמרינן דה סבדא דמערקא
 אשכנזי קאמר דורא דטעמו של בריך"ף הוא דמיון דלא נפסקה האשכנזי אוליין
 לקולא בעינן דכרם דורא דמכיר חתיין לא להמיון טעמו דהכרם ויל לארץ גוסא.
 * * משמע דורא אשכנזי לא נזכר מזה גס מלישנא דש"ך שכתב ח"ה
 לא אמר יורש אור ולא משמע בכ"ה לדידיה ס"ל לאשמועינן יורש בכרם דאש"י
 אמרו ולא מיד. ותיזכר פסוק בזה אור דוקא. ומה שקרא בש"ע ומכר מיד
 האמת ויהי דבריו דהוא משום אורחא דמלתא כמו שכתב טעמו ב"ה * ויפטר
 דיש כמה דעות מהבאשכנזי דאשכנזי לא אמר כלל יורש אור כרם סביב יורש האשכנזי
 לא אמר כפסחא לקמן. * ע"כ בדור"י י"ל לנכד יתעם דלא לעיין לא לא אמר יורש
 אור כמו וכמו שכתב בנ"ח פ"ק ב"ה בשם הרא"ם * * ולא אמר יורש אור. * עיין
 בנ"ח וסבא ח"ה לעדת בש"ע ב"ה בפוסקים האחרונים (לכ"ד פס"ה ש"ס לו ש"ס
 אחרת בכל זה) דתרייתו בעינן שיהיו כיו"א פ"ה"ה הכרם לא אשכנזי *
 תחומא דכרם וסב"ה בביאורא סביו על פס' חלמך במהה חלמך ופסק לעיין
 דעת הרשב"א המובא ב"ה דהיון כרם בתחומא דכרם לא שם חסד דיון י"א.
 גם למתחלוקת הרמב"ן מזהר לגביכסו דעת הרשב"א דאם סיט יורש האשכנזי
 ק"ל שלא אמר בתחלה כרם מעריב ערבים חלמך י"א * * אם כיוס מ"ע וכו'. *
 דלא גרע ד"ה ממי שאומן שם של שבר בידו וסבא שהוא יין וזכיר בפס"ה ודוק
 יצורון אמרין שדחא קטן חלמך ו"ל לא חלמך דבריו וכן מזה"ל לדידיה בנ"ח בנכדו

משנה ברורה

(ב) מיד. דוקא מיד דהיינו בתוך כדי דיבור אבל לאחר כדי דיבור לא יאכל דלא קאי הברכה שפחה ב"י אלא על מה שחזר ואמר יוצר אור כיון שלא אמרו מיד ומה שכתב ח"ח' ולא אמר יוצר יוצר ה"א אין לאמרו ולא מיד כן כתב הפרי מגדים בשם הב"ח והפרישה אבל בדרך החיים פוסק דאפילו אם לא מזכר עד קרוב לסוף הברכה מימי כיון שלא גמר אותה ח"י להחיל מראש ברכת יוצר אור מהדש רק יאמר יוצר אור ובורא חושב' עד סוף ברכה ויאר המאורות ויאלץ וכן וכן ילכו למעשה כמו שכתבנו בבב"ל (ג) ולא אמר וכו'. פ' אע"פ שסיים ב"י יוצר המאורות כיון שהחילו להחליט שלא יאכל לא יאמר וצריך לחזור לראש ב"י אלא כסדר עד אחר יוצר המאורות וענין בבב"ל (ד) וה"ל. כו' שצריכים כן במצולר בבב"ל דההתימה בודאי לריכה דכיון מיד דנקט הש"ע מתקלה או לא כיים יוצר המאורות אין וכמו דוקא בלפון שטעה ויאר מתקלה אצל דבריו מערב ערבים רק נקטיה לסימנא מילתא דרישא. וגם מה דנקט ואם אמר יוצר אור ובורא חושב אשר בדבריו מערב ערבים וכו' הוא משום דרישא לסיים במילתא דכיים יוצר המאורות יאכל אע"פ שהפסיק במעריב ערבים במצולר בב"י (ה) רק יוצר אור. פ' ולא כשהלך הברכה לבד שטעה בהתימה אע"פ לא יאכל דהא לא בירך בהתימה על האור המאחיל ואמר ביום זה: (ו) כיים מעריב ערבים. ואם (ח) אמר כדי דיבור מזכר ואמר יוצר המאורות אלא אבל אם שבה אחר ששאר המעריב ערבים כדי דיבור לא יאכל רק ששאר יוצר המאורות לאחר כדי דיבור ויאמר עוד הפעם מברכת יוצר אור מתקילה: (ז) לא יאכל. ואם טעה וגם מזכר עד שמתחיל להכיר רבה (ב) לא יפסיק ביניהם רק יסיים כסדר ויאמר עוד הפעם מברכת יוצר אור מתקילה: (ז) לא יאכל. ואם טעה ברכת אהבה רבה וכו' יאמר יוצר אור קודם ק"ש: (ח) יאכל. תמנית הברכה והשני אור דשני דברים י' בברכת יוצר אור דשתייה לעיבודא ח' פתיחת הברכה או למעשה לריכה להיות כדיון ב' תחיתת הברכה. ודע דה"ל בברכת מעריב ערבים דשתייה במצולר בברכות א"ב ע"ל ע"ל: (י) שהפסיק במע"ל. (ג) תוך כדי דיבור של פתיחת יוצר אור ואמר לא סבחה דערבים לבד ההתימה אע"פ לא אומרים ששאר ע"ל התיבות הברכה של יוצר אור: (י) מדלגה. רק (ד) יאמר ואומרים בירכה קדוה והלפנים וכו' ואומרים ברוך. כתב בפ"ה אפילו אם היה יכול להתפלל לבדו בשביל שיהיה לבוא כיון דאיכא צורא אומרים אפילו לבדו לגע' (יא) קשקש ששאר וכו' ובצולר הנה"ל הכיים לריכה לדע' (יב) ע"ל ע"ל.

במ"ב סק"ו דדעת הב"ח דלא יועיל אף אם יסיים חיפף יוגר במאורות. והוא לפלא
בדי דיבור חזר וביים שהג"ב דמבואר לקמן בסיומן ר"ע ס"ב דיונא ואף שראיתי ב

שער הציון

(א) דס"ח וקריסטל דלא פנ"ח שמהמיר נכנ עינין וכמו שכ' נכס"ל : (ב) דס"ח בשם הרשב"א דלא כמ"א עי"ש : (ג) פמ"ג : (ד) מ"א :

ז תשובת הרא"ש כלל ד' סי' י"ט ח רבי יונה בשם ר"מ ורמ"ם אחר ש" (הנהגה מיימוני פ"א מהלכות דברכות רוקח סי' ר"ח) ומיהו אם לא אחרת רק (יב) שמע מה"י יא' דברכות (ב) אלו הס"ז מו"א היחיד אע"פ (בא) שהוא בקי מיהו אין הס"ז מו"א (בב) היחיד (בג) * בפחות (ד) מי' (הר"י פ' מי שמטו) * חולא יענה אמן אחר סיום הבורח בעמו ישראל באהבה משום (כד) דהוי

באר היטב

יפסיק אלא יאמר יוצר חור אחר יו"ח דסדר דברכות אינו מעבד כמ"ס סי' ס' (ג) רס. כתב הרמ"ע סי' ק"ב בקדושה זו אם היה יושב ועמד ה"ז טועה אבל אם היה עומד וישב ניכר שאינו חכם ע"פ ומה"א כתב בשם הקנה דוקא מיושב. בשפה ברורה ובנתיבות קדושה הדל"ת בחולם שכתב"ג ופר"ח וע"ה ויהי אהרן. כשמגיע לארבע כפופות הארץ יקח דל' לזיוה כידו השמאלית ויניחם על לבו עד פנימה ויאמר ואז יקח"ם ביד ימיו עד שיגיע לחיים וקיימים וינשקם ויניחם: (ד) מיו"ד.

משנה ברורה

הראשונה ולפי שאין לזוז מהמקום כגון להסיר את חומר ביחיד לאחר בנינו ועשינו כקורא פסוקים וכו' הפת"ג בשם הלבנוש טעם להסיר זה: (יב) וכשענין וכו'. וקדושה זו אם אפשר (ה) טעם לומר מיושב: (יג) בקול רם. דוקא בצבור אבל ביחיד אומר בלשון כ"ב ב"ד"ר אבל בשע"ל כתב שאין קפידא אף ביחיד אם יאמרה בקול רם: (יד) ברכת יוצר. וה"ל לכל הברכות דק"ס: (טו) עם הס"ז. דאף דמדינא יכול לבין ללכת בברכת הס"ז אפילו הבקי דדוקא בתפילה אין הס"ז מו"א את הבקי. ובלקמן בסיומן ק"ד משום דרחמי מיהו ואר"י כ"ל לבקש רחמים על עצמו מ"מ יהא רגיל לומר עם הס"ז בנחה (ו) שניין ששם ברכות ארבעות איי אדם יכול לבין אומר עם הס"ז בשמחה. וה"ל אין נהגין ליזהר לומר דוקא בנחת ועיין בבה"ל: (טז) קודם. דבאמנע אסור לעשות אמן כמו שכתבנו בסיומן ס"ו: (יז) ויענה אמן. אבל (ז) ב"ה וב"ה לא יאמר דאפילו בפסוקי דזמרה לא יפסיק לה וכמו שכתב המ"א בסיומן ק"ד: (יח) אחר ש"ן. וה"ל (ח) אם שמע סוף ברכה מחדש אחר בין בנחה זו ובין ברכה אחרת: (יט) שמע מה"י. ודוקא אם כיון ללכת והס"ז ההכין להוציאו ובלעיל בסיומן ו' ס"ו: (ב) אלו. של ק"ס וה"ל לכל הברכות ובלעיל בסוף סימן ו' ונעני"ל בפר"ח ובסיומן ח' ס"ה ע"ס בנתיבות השקל ובחלולות ההיטובים רי"ט ס"ה וסיומן ר"ח ס"ה [לדבר מברכות של תפילה דל"ן הס"ז מו"א את הבקי ובלקמן בסיומן ק"ד: (בא) שהוא בקי. ואפילו אם יא' כבר מו"א ובלקמן בסיומן ס"ט וה"ל בכל הברכות ובלקמן בסיומן תקפ"ה ובסיומן תר"ב לדבר מברכה נהגין דמי שיא' אין יכול להוציא את האחר שהוא מחוייב עדיין בברכה ובלקמן בסיומן רי"ג ס"ב ואפילו למי שאינו בקי: (בב) היחיד. אפי' (ט) אם אינו בקי: (בג) בפחות מיו"ד. וזהו דוקא לענין ברכת ק"ס וגם בברכת השחר הלבנוש מחמיר בברכת ק"ס [ועיין בבה"ל] אבל שאר ברכות כגון ברכת המזלות וברכת הנהגין אפילו יחיד מו"א את היחיד אפילו בל"ו ובלעיל בסיומן ח' אף בברכת הנהגין יש כמה חילוקים דבברכה ראשונה של הלחם והיין לכו"ע הדין כמו שכתבנו ובלקמן בריש סימן ק"ס ס"א אף רי"ך שיקבעו א"ע לזה בריש לענין אם לא שאלו בדין וכו' ואז יוציא אומר בקי וכו' ובלקמן בסיומן ק"ג ע"ס ובשאר דברים חוץ מפת ויין בין בברכה ראשונה ובין בברכה אחרת יש דיעות בין הפוסקים אם אחד יכול להוציא חבירו ובלקמן בסיומן רי"ג ע"ס: (כד) דהוי הפסק. בין ק"ס להברכה כמו שאסור להפסיק בין כל דבר מו"א או הנהגה שמברכין ענין להברכה שלפניו אבל

שערי תשובה

הכחזר לאדוניהם למלך מגזים ע"ס: (ג) רס. עכ"ט שג"א כתב דוקא מיושב וכו' כפסד הכוונות ומ"ס ובנתיבות קדושה בחולם כתב בש"ס שכתב הכוונות מכה"י מהר"ח קדושה בשו"ק וקאי אכולם כאלה כו' וכן בכתבים ישנים ובשורית כה"ג כתב בחולם שכן הוא בספר היכלות כו' ע"ס. וכתב בש"ס ש"ל לעומת השפכים לעומת משכמים כמ"ס הרב זל"ס. וכתב עוד שמעתי מוקדקים כשאוחר בתפלה בעל מלתומה לרי"ך להגיד העין היטב שלא יהא קפדא בל ח"ו כו'. ובחיות המרה שלא יהא בבורא בל"ף וכו' לשון מהר"ח וכן בפסוק ישא ברכה מאת ה' ירחיבו קריאת האלף היטב שלא יבין ח"ו מת. וכתב בלבוש הטעם שצבור ענין בקול רם

ביאור הלכה

שם בסוף הענין דיוצא ולא היישיק להפסקה של מעריב ערכים עיו"ס: * ע"ס הש"ן. טיין בנ"מ. ועיין בטור וב"י שם תשובת הרא"ש דאם היה מכוין לדברי ש"ך בשתיקה שכלל המעשה הברכה היה פוסק לבו לדברים אחרים הפסיד הכוונה שהפסיד בנתיבות שכלל שהוא כוונת על הש"ך לרי"ך לבין לבו כל מה שהוא אומר ולא יפנה לבו לדברים אחרים שאל"ל לא יא' אבל כשהוא קורא בפיו אף אף קרא מוקדש בלא כוונה יא'. וע"ה לפי מה דק"ל שומע טעוה והוי כאלו אומר ממש בפיו וכדמונה בברכות דף כ' ע"ב בתוס' ד"ה כדאשתכחן א"ב אפילו אם נהגש מה שכתבנו פה לבו ל"ל כאלו דילג בנתיבות מלי הוי וזה כתב הרשב"א בברכות פ"ק הובא מקומו בסיומן קפ"ו דאם היה דילג הכרה בנתיבות הארבעות יוצא ידי חובתו ולא אומר שהמעשה מתעבד שטעמו כמקום לא יא' אלא כשמשנה בפיתוחו או בחתימתו אבל שאר הכוונה אינו מעבד אלא החיוב שפרטו תמידי כגון כגון מה שאמרנו ברית וטורא ומלכות בבהמ"ו וכגון הוכחה יוצאת מגזים ומלכות וקריעת ים סוף ומכות כמכות בלחמה ויציב וכל כיו"ב. וא"ל דהשנין מה שכתבנו פה לא בחתימתו שכלל שהוא כוונת בפיו כמו דהשנין כל הברכה כאלו אומר בפיו וידוקק בזה ק"ל לשון הרא"ש שהפסיק עי"ס. אבל ו"א חדר דאפי' הפסיק ממש בנתיבות ברכה ארבע אין הדין ברור דלרי"ך להוציא ולבקר עיין בשמחה אדם כלל כ"ה ועוד דבשולחן החתן הברכה וסופה ששמע מאחר שחזר בפיו והתכוין להוציא בזה ומה"א דהשנין ליה ג"כ כאלו הוציאו בפיו אבל מה שכתבנו פה לבו ל"ל אינו כ"ל הכוונה שכלל אפילו מן הדין ליה הכוונה כדבור דמי הוא רק במחשבה ולא כאלו חתן הברכה וסופה ששמע מאחר שחזר בפיו והתכוין להוציא בזה ומה"א דבר וגם הרא"ש בענין פסק ב' מי שמתו דהרבה לאו כדבור דמי. ואולי דכוותה הרא"ש לומר דלא יא' ידי מו"א מן המובחר וענין מה שכתב הב"י בסיומן כ"ה בשם הרשב"א על מה שאמרנו הקורא את שמע עם אפי' משמר לא יא' עי"ס: * בבית. ועיין במ"ב. וז"ל דלא אומר הרא"ש ד"ז כ"ל בנתיבות שדין ונהגין עדיין העולם ללכת בברכת הס"ז וכמו שכתב הגר"א ע"ב הוא שהחמיר ע"פ לאחר בפיו עם הס"ז הוצרך לאחר בנחת שלא להגיד קולו כדי שלא לקלקל בזה לשאר האנשים השומעים ומכוונים ללכת בברכת הס"ז וגם אפשר דמטעם זה היה ממהר לסיים הברכה ולעשות אמן אחר הס"ז כמו שכתבנו בטור כדי שלא לפסוק ענינו מה צבור שזכרין כולן להתחיל לעשות אמן אחר הס"ז ואפשר אף לעיבוד דבל"ל לא יא' בברכות וכמו שכתב הר"י ב"ב מ"ס והובא בסיומן זה במג"א ס"ח מה שאין כן הכוונה שהוא ש"ס מנכר לענין ברכת ק"ס: * בפחות מיו"ד. עיין במ"ב במש"ל לטען ברכת השחר בשם הלבנוש והוא בסוף סי' ו' הביאו מ"א של בסי' ו' והמ"א בסיומן זה ס"ח פליג עליו דכתב דלכו"ע בשאר ברכות שאין בקי לא בעי ויד' והמ"א שם כתב דאפשר להלבוש מיידי דוקא בבין ואפילו בבין תמה עליו הפמ"ג בסיומן ח' מנין ליה לחלק זה מברכת המזלות דק"ל דמי שיא' מו"א בל"ו בעי עי"ס ועיין בה"א בכלל ה' דהיה בדברי הלבנוש ומשמע מזה דהלבנוש מחמיר בכל גזיו ובאמת כן משמע בלבוש בסיומן כ"ט ס"ד ועי"ס ג"כ טעם לזה: * ולא יענה אמן. לאחורה מכל לומר דכוותה הב"י הוא דוקא אם הוא מתפלל בעדו עם הס"ז וה"ל אם הוא מתפלל ביחיד וכו' לאפוקי מאותן הנהגות לעשות אמן אחר הכוונה כמו שכתבנו בסיומן ס"א ובאופן זה גם אחר ברכת יוצר אור אין לעשות דהוי עונה אמן אחר ענינו אבל אם סיים קודם הס"ז אפילו אחר ברכת הבורח לרי"ך לעשות אמן אחר הס"ז וזה לא היישיק להפסקה וכן שאלה שהבין כן הכר"י והס"ז וכן משמע ק"ל בב"י סוף ד"ה ומשמע וכו' שמסיים שם דעת הרמ"א וכוונת הרמ"א בזה שסיים ועיין וכו' היינו בזה שכתב שם

שער הצינון

(ה) עיין בפ"ט: (ו) ב"י: (ז) אחרונים: (ח) פמ"ג בסיומן ר"א: (ט) מ"א בשם רבי' יצחק

הלכות קריאת שמע סימן ס סא

אזרח מצינו (נ) (י) * וכן הלכה: ה' הקורא את שמע ולא (יא) כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע
 ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו אפילו היה קורא בתורה (יב) או מגיה הפרשיות
 האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שכיון לבו בפסוק (ג) ראשון:

סא דין כמה צויד לדקדק ולכוין בקריאת שמע. ובו כ"ו סעיפים:

א יקרא קריאת (א) שמע (ב) כבוונה (ג) באיטה בריאה (ד) ברית וזיע : ב כאשר אנכי מצוה
היום היינו לומר בכל יום יהיו בעיניך כהרשים ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו
כחש

שערי תשובה

שגור ע"ש: (ג) וכן הלכה. עבה"ט וז"ל הפה"ח סימן תפ"ט ועיין בדברי יוסף שם:
(ה) בכוונה. עבה"ט. ומת"כ להב שבוסר הדש מפליג בעונש מי שהיטו מכוון

(ג) **השני**. אע"י דבשע"ך ד' סעס דמלכות בפי כוונה היינו שינוין
למאן חבל כוונה חבל שישים על לבו מה שהוא חומר ח"ו חלל בפסוק ראשון עמ"ל זעין סימן ס"ג ס"ד. ועיין כ"מ :

(ד) **כחושה**. חוס' בשפ"ק כהנו דבידועלמי אמרו דלוחם ג' פשוטות שהקמו בק"ש לפי שבהן עשרת הדברות. ע"כ תריך האדם לכונן בהם
עלמיתת ק"ל חס עבר על ארת מהס. בה' אלהים יקבל דיבור אלהי כ' אלהים. כ' אחד דיבור לא יהיה לך. ובפסוק ואהבת יקבל

ביאור הלכה

[illegible]

באר היטב

שניה ע"ש. וכ"פ חיד אהרן ע"ש וע"ל סימן ס"ז: (ג) וכן הלכה.
ודוקא במלוא דלאורייתא אבל מלוא דרבנן ח"ל כוונה רדכ"ז מ"ל:
(ד) רמב"ם. אע"ג דכ"עפ"ד' כספא דמלוא בפ"י כוונה היינו שיכין

(ב) בכוונה. חס' בנפ"ק כחבו דזירושלמי אמרו דאוחס ב' פרשיות
האמירת ק"ט חס עבר על אחת מהם. בנ' תלמידי יקבל דיבור

מ'שנה ברורה

ידי המלוה יא: (ו) וכן הלכה. כתב המ"א בשם הרדב"ז דזה דוקא במלוה ולמורייתא אבל במלוה דרבנן כ"ץ כוה. ואפי' כל הכרעות שהם ב"כ דרבנן לבד מנכ"מ"ז אם לא כיון בהם ללא דדיעבד אך הכמה מקומות בשו"ע משמע שהוא חולק ע"י וכן מנכ"מ הגר"א בסימן המ"ט משמע ב"כ שאלו תלמידי חכמים וכו' וכן מנכ"מ הגר"א בסימן המ"ט כמ"ל לקמן בסיומן המ"ט סק"ה דה"ק דהשו"ע פסק להלכה דמלוה זריכות כוה. וז"ל הי"א שלא כיון שפסעם הראשונה צריך לחזור ולעשות המלוה השני"כ לא יצרך עוד עליה לפסען דכבר נעשה צריך לחזו' לדעת הי"א שאלו השני"כ כוה וצ"י בזה"ל. ועד ועד דרבנן מה"א בכלל ס"ה דמה דמזכירין ליה לחזור ולעשות המלוה היינו במקום שיש לתלות שגישה הראשונה לא יחיה להם מלוא כוון בתקופה שבהם להתלמד או כ"ץ שיהיה דרך לימודו ומהאכלל אם קורא ס"ה בדרך ש"מ קורין בדרך הפילוסוף שאלו מלוא או מקט וכו' וכו' אפי' שלא כיון ללמוד יפה שיהי מלוא או עושה כדי ללמוד אפי' שאלו מכונים עכ"ל ור"י. הי"א שמוכה לפי הענין ששייחה הוא כדי ללמוד אפי' שלא כיון שדברים אלו אצל שסמחא בודילי לא יצא כ"כ. וז"ל בזה"ל (דף ס"ט ע"א ד"ה ויבד ע"י) וכו' לענין דדיעבד כוה. וכן בהכרחים וכו' צריך לומר לבין קודם כל מלוא ללמוד יפה חובת המלוה וכן הענין: כל המהדרות בשליהם עיין בזה"ל בכלל ס"ה ובה"ה פלגות ק"ס ובמסע רב: (וי) כיון לנו. כוה. וזו הפירוש זה ענין שגישה הממורה כמ"ד דהם היו הכוה ללמוד יפה חובת המלוה זה ענין לכל הפירושים (כחו שבה הירושל' בזה"ל וישיבה מקובלת בזה"ל) משא"כ כוה זו הוא להחבון ולשום על לבו מה שהוא מזהר ולכך הוא לעיבודם רק בפקוד לחבון שיש בו עיקר קבלת עול מלכות שמים וזהו דמיון ימ" (ע) וי"א ששאלו כוה ללמוד הוא לעיבודם רק בפקוד ראשון: (יב) או חוה: (יג) וזהו שיהיה בזה"ל :

(א) שֶׁמֶע. הֵייוּ (ה) כֹּל קְרִיאת שֶׁמֶע דִּמְה שֶׁהַבֹּאֵר בְּכוּף סִימָן הַקֹּדֶס
רִחַץ רַח לִצְנֵי דִינֻכָּד : (ר) דְּרוּגָה. חֲלוּכֹו רַבָּן הַבֵּיט בְּשֶׁם הַ

[illegible]

שער הציור

(ב) ד"ס : (י) מ"ט : (ט) כ"ח : (ז) ד"ס :

הלכות קריאת שמע סימן סא

[illegible]

שערי תשובה

דפדפה הראשונה מ"ב תיבות כו' ע"ש וחת נטועים כהנה : (ב) ה' אליהם אמת .
עניהם ויבכר' : כהן הדב"ח מל"ח הכנימו ויטעמנו כהם קורא בתיבות שרי
לחל נלמסל ה' אליהם וטעמנו מל"ח מהח"ו יטל' שבה כל רבנו מהל"י ו'ל'
וגן חילק הראש"ד בענין הקצוות והוכחות שכתבו יתגבר והביאו בש"ל ע"ש . ומ"מ
אמת לחודיה לא יפסול כה"ם לקמן כ"ס ג' ע"ש שהד"מ כ' בשם רי"ו . ועיין
באמת מ"ס מים רבים חלק א' סי' א' דש"ן שחומר מ"ח אמת בקו : א' והוא
והוא ה' אליהם אמת להשלים רמ"ח תיבות לאו שפיר עביר רק ואמר מלת
אמת כפסגת ראשון אמת ואח"כ תיחור ויחור אמת' : תיבות כה"ם ק' ודיקא א"ל אכל
הבור לא יחור כלל ע"ש . וכתב בדבר היום מל' א"ל בשלים ק"ם וכתב אמת' אכל
הש"ן וסיים יותר טוב שיטעמוד במקום שהוא וישתק וישמע לש"ן כשהוא ה'
אליהם אמת אמת' גימור הש"ן ויפיעל לו כיוון שהוא עומד חתום א"ל וזה
עדיף מעל מלכות שני' וזה' א' בש"ל כהן בשם יוסף יוסף : כהן שמה שמתמין
לשמוע מהש"ן כהנא ק"ם לא הו"ל עקורא לנפטר רק נענין שאל ידיו חזקה אכל
לא נענין דהש"ן הפסק וזהו שמועתי שני' הש"ן לא היו קורא' טעמנו חיל' ואל'
י"ח מה שמועל עליו כהנא להשלים רמ"ח תיבות והוא קורא' ק"ם כסדרו וזה
יחאמר מרדכי ע"ש : (ו) ידיהם . עניהם' ומ"ש בש"ע על פניהם ר"ל על העינים
א"ת מ"ח : (ה) כהנא . ובמת"מ כהנא שרש"ל לא חשדא פסוק ובה'
דפדפה הראשונה מ"ב תיבות כו' ע"ש וחת נטועים כהנה : (ב) ה' אליהם אמת .
עניהם ויבכר' : כהן הדב"ח מל"ח הכנימו ויטעמנו כהם קורא בתיבות שרי
לחל נלמסל ה' אליהם וטעמנו מל"ח מהח"ו יטל' שבה כל רבנו מהל"י ו'ל'
וגן חילק הראש"ד בענין הקצוות והוכחות שכתבו יתגבר והביאו בש"ל ע"ש . ומ"מ
אמת לחודיה לא יפסול כה"ם לקמן כ"ס ג' ע"ש שהד"מ כ' בשם רי"ו . ועיין
באמת מ"ס מים רבים חלק א' סי' א' דש"ן שחומר מ"ח אמת בקו : א' והוא
והוא ה' אליהם אמת להשלים רמ"ח תיבות לאו שפיר עביר רק ואמר מלת
אמת כפסגת ראשון אמת ואח"כ תיחור ויחור אמת' : תיבות כה"ם ק' ודיקא א"ל אכל
הבור לא יחור כלל ע"ש . וכתב בדבר היום מל' א"ל בשלים ק"ם וכתב אמת' אכל
הש"ן וסיים יותר טוב שיטעמוד במקום שהוא וישתק וישמע לש"ן כשהוא ה'
אליהם אמת אמת' גימור הש"ן ויפיעל לו כיוון שהוא עומד חתום א"ל וזה
עדיף מעל מלכות שני' וזה' א' בש"ל כהן בשם יוסף יוסף : כהן שמה שמתמין
לשמוע מהש"ן כהנא ק"ם לא הו"ל עקורא לנפטר רק נענין שאל ידיו חזקה אכל
לא נענין דהש"ן הפסק וזהו שמועתי שני' הש"ן לא היו קורא' טעמנו חיל' ואל'
י"ח מה שמועל עליו כהנא להשלים רמ"ח תיבות והוא קורא' ק"ם כסדרו וזה
יחאמר מרדכי ע"ש : (ו) ידיהם . עניהם' ומ"ש בש"ע על פניהם ר"ל על העינים

משנה ברורה

[illegible]

בשיעור

שער הציון

א) מ"ח : (ד) ז"ש : (ה) ד"מ : (ו) מ"ח : (ז) ט"ו :

נג החית' יאריך ברלי"ת של אחר שיעור שיחשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בר' רוחות העולם (יט) ולא יאריך יותר משיעור זה שיושג נורמים להמות הראש כפי (ז) (כ) המחשבה מעלה ומצה לר' רוחות : ז' ידגיש (ח) ברלי"ת שלא תהא כרי"ש : ה' כלא יחמוץ בחי"ת לילא יאריך באל"ף : ו' מאסר לומר (כב) שמע (ט) ב' פעמים (כג) * בין שכוכל התיבות שאומר שמע שמע בין שכוכל (כד) הפסוק ראשון : י' עיבשקרא קריאת שמע (כה) על משהו מותר לקרות כל הפרשה ולחזור ולקרותה שיש מי שאומר שגם בזה יש ליהדר מלומר פסוק ראשון (הגה ב' פעמים) : י"ג יאחזיקו באשמות צסליחות ובי"ב בתפילת נעילה ב' פעמים פסוק שמע ישראל יש ללמד (כו) שלא יאמרו : י"ב פה הוא האלהים שאומרים אותו ביום כפור בתפלת נעילה ד' פעמים (כו) מנהג הער היא : הגה י"א שם ליהדר שלא לענות על שם ברכה (כח) ב' פעמים (י) אמן (כ"י) בשם אהל מועד) : י"ג * יאחזיק פסוק ראשון

שיעור רשומה

וכ"כ בפע"ח יסבור עיניו בידו הומויות כו' . ואפשר שיתכן על פניהם ל"ל על כענין אף בעור לא משמע פן . (עיניו באל"ף בשם מהר"ל שהטו ידיו על עיניו כו' . וכן בל' הגמרא גבי גבי' ועיניו בעור : (ח) דלות . עכ"ל ויב"ש בשם ספר שתי ידות האריך בזה ענין לקרוא בגמ' דמשמע די כמו די מחסור אלא רשום כו' ובגמ' בשם אחריו : אזי אשמה כמו ויחד ויחד ולא קיים מלות ויחד בשם . וגם מ"ש שלא יאריך באל"ף כי הוא כגמול שהוא תועם קשה ולא יחטוף חר"ה

מ"א פרי"ח : (ט) ב' פעמים . ואם לא כוון יחזור ויקרא בלש וכן יש לדייק מדברי הגמרא דלמרינן משקלן אורה משמע בדאיכא אחרים דשומעין אורה אבל בדליכא אחרים דשומעין אורה דהיינו אם הוא בציבור ובלש או ביהודי אפילו בקול רם לית לו בה ב"ה . וכ"כ בס"ח כו' י"ה . וע' ס"ז ט"ק ג' . ואח"ל דל"כ מלי פריך בש"ס ברכות דף ל"ג ע"ב מהקורא את שמע וכפולה דלמח' חייבי בלש או ביהודי דל"כ חייבי מנוה ליכא ע"ג . ובתלמודא דמסכתא דרבה בתיבות ויעבור ש"ס מ"א . וה"ה על ב' עינים הלוקים מותר לכפול דלמרינן ב' ההלל אחא דמן אלו ליה וליה עיניו דמבקין שם דל"ק ליה אהמו מודים ויעיניו ליה מילות וכו' רש"י שם כיון דלמרי מילי קמדכרי ל"ל בה ע"ס . וכוונתו זו אישמיטתיה מהב"ה בזה שפסק היכא שכל הקהל אומרים ליכא קפידא . דהא תסם כל הקהל היו אומרים אורה ואח"כ הקשה שם ודלמרינן האומר שמע שמע משקלן אורה . עמ"ל ס"ק ט' : (י) אמן . וב"י חולק וכו' דמותר דהא כתיב קרא אמן ואמן ואין להקל ביון אומר בוי"ו או בלא וי"ו וכ"כ הבתי פרישם בשלח והמכיון וכופל אמן ואמן וזהו לשני עולמות וכן אמר דה

באר היטב

כ"ל יד ימין : (ז) המחשבה . אע"פ דלמרינן הקורא את שמע לא יקרוץ בעיניו וכו' דהסם הקריאה והרמיזה ללורך דבר אחר ומבקלין הכוונה . אבל הכא הרמיזה היא לורך הכוונה הכ"ס . והטויה לריכה להיות מורה אמן מערב דרוס ולא יטה הראש מורה מערב אמן דרוס דהיו דרכי האמרי . עט"ז : (ח) בדלי"ת . ולא ידגיש יותר מדלי שגמלא כאלו דה' נקודה בשוא או בצירי אלא הכוונה שיעימור בפה יפה כ"ח מ"א פרי"ח : (ט) ב' פעמים . ואם לא כוון יחזור ויקרא בלש וכן יש לדייק מדברי הגמרא דלמרינן משקלן אורה משמע בדאיכא אחרים דשומעין אורה אבל בדליכא אחרים דשומעין אורה דהיינו אם הוא בציבור ובלש או ביהודי אפילו בקול רם לית לו בה ב"ה . וכ"כ בס"ח כו' י"ה . וע' ס"ז ט"ק ג' . ואח"ל דל"כ מלי פריך בש"ס ברכות דף ל"ג ע"ב מהקורא את שמע וכפולה דלמח' חייבי בלש או ביהודי דל"כ חייבי מנוה ליכא ע"ג . ובתלמודא דמסכתא דרבה בתיבות ויעבור ש"ס מ"א . וה"ה על ב' עינים הלוקים מותר לכפול דלמרינן ב' ההלל אחא דמן אלו ליה וליה עיניו דמבקין שם דל"ק ליה אהמו מודים ויעיניו ליה מילות וכו' רש"י שם כיון דלמרי מילי קמדכרי ל"ל בה ע"ס . וכוונתו זו אישמיטתיה מהב"ה בזה שפסק היכא שכל הקהל אומרים ליכא קפידא . דהא תסם כל הקהל היו אומרים אורה ואח"כ הקשה שם ודלמרינן האומר שמע שמע משקלן אורה . עמ"ל ס"ק ט' : (י) אמן . וב"י חולק וכו' דמותר דהא כתיב קרא אמן ואמן ואין להקל ביון אומר בוי"ו או בלא וי"ו וכ"כ הבתי פרישם בשלח והמכיון וכופל אמן ואמן וזהו לשני עולמות וכן אמר דה

משנה ברורה

בשיעור ב' שלשים . וי"א שלא יאריך בתי"ת כלל רק יכוין הכל בדלי"ת יח"כ הגר"א בביאורו : (יח) ולא יאריך יותר . עמ"ל בשם הפר"ח : (ב) המחשבה . אע"פ דלמרינן הקורא את שמע לא יקרוץ בעיניו וכו' דהסם הקריאה והרמיזה ללורך דבר אחר ומבקלין הכוונה . אבל הכא הרמיזה היא לורך הכוונה . (י) והטויה לריכה להיות מורה מערב אמן דרוס ולא יטה הראש מורה מערב אמן דרוס דהיו דרכי האמרי . עט"ז : (ח) בדלי"ת . ולא ידגיש יותר מדלי שגמלא כאלו דה' נקודה בשוא או בצירי אלא הכוונה שיעימור בפה יפה : (כב) שמע ב"ב . משום דנראה כללו מוקבל עליו שתי רשויות ח"י (י"א) ואם לא כיון מעיקרא יאחזיק ויקרא בלש ואם ליכא שומעין אפילו בקול רם מותר (יב) אבל אם כיון מעיקרא אפילו בלש אסור (יג) ובתלמודא מותר לומר שמע בכל פעם שאומר ויעבור דכיון שמפסקי הרבה בינתיים לא מיהוי כשתי רשויות . ועיין גמ"ל בסיון ס"ג ס"ב שפסק ג"כ דאם ממתינן איזה זמן בין הקריאה ראשונה לבניה שרי דאין משקלן אורה אח"כ קורא ב"ב רלוותים (י"ד) ואפילו מגוה מלי לא היו : (כג) בין שכוכל . ובדיעבד בכפילת הפסוק יאל ובכפילת התיבות ל"ע ועי' בבב"ל : (כד) הפסוק ראשון . איחא בבי' דמפסק ראשון והללח אין תשם ומלשון הרי"ף לכאורה לא משמע כן עי"ש ועיין בגמ' דאורי' שגם האמרי מהמיר בזה אף על משהו בודאי אין להמיר בזה : (כה) על משהו . משמע דוקא על משהו כדי להשקיע בניה מותר ק"ל משום שצויה (טו) אבל במקום אחר אסור לקרוא אפילו פריש כולה ב"ב ועל משהו ג"כ אין מותר אלא קורא פריש ולא פסוק ראשון בלבד (הגר"ח) וכל דל"ז דוקא אם קורא פריש שמע לבדא אבל אם קורא ג"כ שחר הפרשיות אין תשם בדבר : (כו) שלא יאמרו . והב"ה כתב דאין לבטל המנהג במקום שהנהג כן וכ"כ ח"ר אבל הלבוש והל"ח והמ"א חוסרין ומדברי הגר"א משמע ג"כ שאסור : (כז) מורה כשר הוא . משמכיון לבדא יח' שדר למעלה משבעה ריקועים גם מצינו בקרא ב"ב ד' הוא ההלוקים גבי חליבו (טז) ומה שאומרים ג"כ בשמל"ו ביה"כ ג"כ מותר דלא חשיב לשתי רשויות אלא בפסוק שמע שהוא עיקר קבלת עומ"ש וכיון שקבל עליו עומ"ש פ"ה ח"ן בשם האמרי בשמל"ו יותר מפעם אחד דהא קאי על פסוק שמע ישראל וליכא מאן דלמי לימקעי : (כח) ב"ב אמו . דג"ל מוחזי כשתי רשויות

* בין שכוכל וכו' עיין במ"ב במה שכתב ונדועדד בכפילת הפסוק וכו' הלא מביש לפר"ח בכפילת הפסוק רק מגוה היו בודאי לא משיק עי"ו הקריאה ראשונה אלא אפילו לפר"ח דמשתקין אורה ג"כ מהסתכל דהא דהלא על אמריה ראשונה לא היו חוסר ואמריה שניה לא היו הפסק בק"ל דה"י ל"ל שם בזה כדי לגמול את כולה ודומה זה למה דמקשה הגמרא שם ודילמא מעיקרא לא כיון דעתיא וכו' והרי שם ג"כ אח"כ אמר עוד פ' ולא כיון אפי' לא מיקרי בזה הפסק ויולא בזה שאמר פעם ב' וה"ה בכל דילא במה שאמר בפ"ה . ובכפילת התיבות יש לעיין כי לפר"ח דפריש בגמרא דלכאיו לא היו בזה רק מגוה ואין משקלן אורה משום דקריאיו לא נחשב רק כמחלוק' אפשר דלפ"י דה"י יאל אבל לפר"ח דפריש דבזב משקלן אורה משמע דל"ל ה"י כשרא דה"י מראה דילא בזה . ורואים ממה דמקשי שם הגמרא ודילמא מעיקרא לא כיון דעתיא ולבדקו כיון דעתי' ולפר"ח קאי הקושיא על כפלות התיבה דבזה משקלן אורה אלא לא חשיב הפסק מה דמפסק בין חושב למחיצה בתיבה שלא כדון וי"א בעינינו : * אחר וכו' בשמל"ו . עיין במ"ב לענין דיעבד אם לא אומר . הנה במ"ה לבדא בשם הפר"ח והב"ה שאין מחזירין אורה והלבוש פוסק דמחזירין אורה והנה אף שמדברי המ"א משמע דמפסקים פס הלבוש מחזירין אורה והלבוש להחזירי לראש כמו שמוכח בס' ח"א כלל ב"א או ע"ש לנכסמל"ו מ"ו לעי"ה נראה שהדיו עם הס"ו וב"ה עיין בפסחים כ"ז ע"א י"א אומר מפסקין היו אלא שלא היו אומרים בשמל"ו ובכרייתא שניה אלו ואלו שלא בלשון חכמים וכו' אלא שלא מיהו . בס' חכמים ואם איחא דמחזירין אורה ולא יאלו ידיו חושב ק"ל עי"ו ביה לנכסמל"ו דה"ה כמו על חיד' דנדים דלא היה ליחוסר דלדווייתא בס' ג"כ במ"ש שם בגמרא ואפ"כ מיהו בזה ועוד דלמה לא לעשות פלוגתא דמחזירין בין כ' יאחזיק נכ"ס שכתב שם דלא היו מפסקין ופריש רש"י בין אחד לנכסמל"ו עיניו שם במהר"ל

השם ב' (ב) שלא יאמרו . והב"ה כתב דאין לבטל המנהג במקום שהנהג כן וכ"כ ח"ר אבל הלבוש והל"ח והמ"א חוסרין ומדברי הגר"א משמע ג"כ שאסור : (כז) מורה כשר הוא . משמכיון לבדא יח' שדר למעלה משבעה ריקועים גם מצינו בקרא ב"ב ד' הוא ההלוקים גבי חליבו (טז) ומה שאומרים ג"כ בשמל"ו ביה"כ ג"כ מותר דלא חשיב לשתי רשויות אלא בפסוק שמע שהוא עיקר קבלת עומ"ש וכיון שקבל עליו עומ"ש פ"ה ח"ן בשם האמרי בשמל"ו יותר מפעם אחד דהא קאי על פסוק שמע ישראל וליכא מאן דלמי לימקעי : (כח) ב"ב אמו . דג"ל מוחזי כשתי רשויות

ועיין

שער הציון

ל' 5 (ט) עי' : (י) עט"ז : (יא) המ"א בשם הגר"א . (יב) פמ"ג : (יג) מ"א ושל"ח : (יד) פמ"ג : (טו) מ"א : (טז) ק"ל ופמ"ג ג"כ חסיד מטעם אחר

צריך לומר (יא) (כט) בשכמל"ו (ל) בחשאי : יד צריך להפסיק מעט (לא) בין לעולם ועד לואהבת כרי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצות : הגם ויש להפסיק כפסוק ראשון בין וישראל לה' ובין אלהיו לה' הסני כדי שיהא נשמע שמע ישראל כי ה' שהוא אלהיו הוא ה' אחד (קוהק) ויש להפסיק מעט בין אחד לבדך כי עיקר קבל מלכות שמים הוא כסוק ראשון (אזכרה) : מן הצריך להפסיק בין היום על לבבך ובין היום לאהבה שלא יהא נראה היום ולא למחר : מן הצריך להפסיק בין נשבע לה' כדי להטעים יפה העין שלא תהא נראית כה"א : יד הצריך להחיות ויין של תזכרו דלא לשמעת תשקרו או תשכרו והוי כעבדים המשמשים על מנת לקבל פרס וכן צריך להחיות ויין של זכרתם : יד * ידיגיש וי"ד של שמע ישראל (לב) שלא תבלע ושלא תראה אל"ף וכן וי"ד דהוי דלא לשמעת והוא : יד צריך ליתן ריוח בין וחרה לאף דלא לשמעת וחרף : כ' צריך ליתן ריוח בין תיבה שתחילתה כסוף תיבה שלפניה בגון (יב) (כג) בכל לבבך על לבבכם בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתול אתכם מארץ : כא צריך בכל אל"ף שאחר מ"ם להפסיק ביניהם כגון ולמדתם אותם וקשרתם אירם ושמתם את וראיתם אותו (וזכרתם את ושמעתם את) שלא יהא נראה (לד) בקורא כותם מת : כב האף

באר היטב

בסוף בקמן לא יחסר בקריאתה שהוא ת"ג ע"ש : (יא) בשכמל"ו. עכ"ל ועיין לקמן ס"ו ע"ש לענין הפסק. ובמח"כ כתב ב"ס דמח"ל שאין להפסיק בלחצו שמע ולא בלחצו בשכמל"ו כלל אבל בין ב' פסוקים אלו דיו כחלוצו הפסק ע"ש : (יב) בכל לבבך. עכ"ל ועיין עכ"ל ב"ס דמח"ל שחזי דיות שדרי לסמוך התיבות שבמקף יש לעמוד קצת במלת הקודמת כגון ויחתי מטר ארלכס צריך לעמוד קצת במלת ויחתי ואז יקל עליו לקרות מטר ארלכס במקף וכתבתי זה לפי שראיתי הרבה אנשים שלא ידעו זה ולא נמדו מרבותיהם כאשר קבלתי זה מי כו'. ומח"כ יגידו כתב ש"ס להפסיק בין אף לה' , וזכרתי הענין שלא יהיה נראה כחומר ששם הוא אף ח"ו. וחלי חומר שאין לשמוע לאלו הנודים הפסקות מלכס. ואדברנו צריך להזהר שלא יפסיק בין אף לה' כלל שיש מקף כו' ואפשר שכוונת

נריך לקרות בכל בחולס. ובמקף בקמן. והטעם כי לעולם לא בזה הנח

ביאור הלכה

דלפי הכנת ר"מ לא היה צריך כלל לומר בשכמל"ו לפיכך רש"י אלא ודאי דאף ל"ו צדיעבד ח"ו מחזירין אותו. ועוד מר"ש פ"ב דברכות מוכח כדברי דליתא שם היה קורא בתורה [פרשת ק"ש בדפיטש] ואגב ועז המקרא אם כיון לבו יא' וסלל לא אמר בשכמל"ו ח"ו ידא צדיעבד. והתינה אם נפרש אם כיון לבו יא' (ד"ל בגמרא) שם ש"מ מלות נרבות כונתו מלי אם כיון לבו לקרות לקרות וזה ק"ל קרי בקורא להגיה) מכל לאמר ג"כ דמיויר דאמר בשכמל"ו אבל אם נפרש כיון לבו לקרות בתורה כהו' ואלע"פ יא' נדחית הגמרא שם בודאי לא מיויר דאמר בשכמל"ו ואלע"פ יא' [כ"ג] וסבור הייתי להעמיט ענין זה בדברי הירושלמי רפ"ב דברכות בזה שאמר שם ואינו מפסיק ולא תינתה וכו' היינו האם חזו מפסיק לומר בשכמל"ו ואלע"פ לא היה דבר זה וכו' לענין דברכות אפשר דוקא אם בירך חו"ס עי"ש בירושלמי ואל"ף יהיה מזה כיועקא לדברי הלבוש אך מהשמיטו הפוסקים זה מהתחילת חזן מפרשין כן בירושלמי] ואין לדחות דהמשנה אחי"ל כר"י ה"ל דאין לומר בשכמל"ו חד דר"מ גושא סוכר דצריך לומר בשכמל"ו כמו דליתא להדיא בירושלמי כפסחים ב"ב מקום שהגזו ואפילו לרש"י ה"ל דדעו לו גירסא אחת בירושלמי בזה כמו שכתבו המפרשים מ"מ אין לומר כן דא"ל אין העיוק כל הפוסקים את דין המשנה כסתמא ולא אשתמיט אחד מהם לומר דלדין דפסקין כר"י לא יא' כסתמא רק אם חזר בשכמל"ו אלא ודאי דכל גזווי יא'. ומה שכתב הג"א חלוק מסימן ס"ו ס"ו דשם פוסק דאין להפסיק באמירת בשכמל"ו אם לא שירא שחזר ויכנסו אלהם דכאן בכלל קבלת מ"ם מנו כסוק ראשון של שמע אין ראיה להם דגם את מודין דעלם אמירה בשכמל"ו הוא ענין גדול אבל אין ראיה מזה שחזר דילג שיטתך לחזור דכאן דגם אם דילג מנופא של הפרשה אם לא שגיתא לו סתומה וכו' שלא יקרא למפרע לא היה צריך עי"ו לחזור לראש וענין לו להחזיר ג"כ באמירת בשכמל"ו דחקו והוסיפו רבנן. ולולי דמסתפינה כו"ל דגם הלבוש מודת בזה דלא אמר רק שצריך להחזיר ולא היו כשהוא פסוק שצ"ל שאין צריך לחזור ענינו הדין האילו אם לא החזיר עדיין הפסוק שחזרתי וכו' אם הוא עומד וקורא ואחריהם אבל אם כבר קרא ק"ש אך שילג בשכמל"ו אין צריך לחזור עובד רק יאמר אותו במקום שהוא ואפשר דג"ל אין צריך מזה מזה * ידיגיש י' של שמע ישראל וכו'. ועיין בספר יסוד ושה"ש שמראה לענין כל זה גודל קלקולו התיבות ומסרן הסתיות כמי שאינו מזה בקריאתה :

שער הציון

(י) לבוש : (יח) הל"ק"ט ב"ש : (ט) מ"א :

בַּמִּסְכָּה חֲמִשָּׁה וּבִתְפִּילָה צִירִיד לְדַקְדֵּק בְּכָךְ : הֵנָּה וְהוּא הָדִין הַקּוֹלֵף כְּמוֹסֵם בְּנִינְאוֹס וּבְנִינְאוֹס (לֵה) יֵשׁ
יִחַד (נִי) נֶגֶם הַכֹּדֶק) : כִּי יִצְרִיד לְדַקְדֵּק שְׁלֵא יִרְפֵּה הַחוּס וְלֹא יַחֲסֵה הַרְפֵּה וְלֹא יֵנִיחַ הַגֵּר וְלֹא
יִצִיר (יֵנ) (לֵה) הֵנָּה : כִּי יִצְרִיד לְמִקְרוֹת קִרְיָאֵת שְׁמַע בְּמַעֲשֵׂים כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּתוֹרָה : הֵנָּה חֲלָל לֹא יִכְנוּ
(לֵה) כִּן נִמְדִינוּס חֲלוֹ וּמִ"מ הַמְדַּקִּיקִים מִהֲמַדִּים (לֵה) כִּכֵּךְ : כִּכֵּךְ (לֵשׁ) יִכְשִׁיאֲמַר וְקִשְׁרָתָם לֹאֹת עַל
יִדֵּךְ יִמְשֻׁמֵּשׁ בְּתַפְלִין שֶׁל יָד וְכִשְׁאִימַר (וְהוּא) לְמִוְשָׁפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ יִמְשֻׁמֵּשׁ בְּשִׁיר וְכִשְׁאֲמַר וְרֹאשָׁם
אֲדֹתֵי יִמְשֻׁמֵּשׁ בְּבִי יִצִירָתָם שְׁלֵפִינוּ (וּמִ"מ) כִּי כִלֵּךְ סִפּוֹף הִי' : כִּי סִיפֵי נִוְהִיגִים לְקִרְוֹת קִרְיָאֵת שְׁמַע
בְּקוֹל רֵט וְיֵשׁ נִוְהִיגִים לְקִרְוֹת בְּלַחֵשׁ : הֵנָּה וּמִכֵּל מְקוֹס יִלְמְדוּ פִּסְקוֹ דִּלְשֹׁן נְקוֹל דֵּס וְכֵן נִוְהִיגִין (כֵּל נוֹ) :

סב מי שלא דקדק בק"ש או לא השמיע לאזנו. ובו ה' סעיפים:

א ברמז ט"ז וזכר
יוסי ב' ח' י"ג חוט
ז"ב

אז יאעזרי' שמצוה לדקדק באותיותיה קראה (א) ולא דקדק בהן (ב) יצא : ב * ביכול לקרותה

שערי תשובה

וְהַמִּצְוָה רַק לְהוֹדִיעַ שִׂחְחוֹךְ מִנֶּחַ אֶף הַטֵּיב שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּקוֹרֵא אֶחָד ע"פ וְהַפֶּסֶק
הַזֶּה עַל הַפֶּסֶק קִיּוּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּלוֹמַם שָׂא"ל וְיִהְיֶה ר"ג גַּם ג' יִהְיֶה
לִפְנֵי מִלְכָּד אֶחָד חֹרֵי קוּן שֶׁ"פ לַפֶּסֶק קִיּוּן בְּזֵינ וְהֵרָא לֵדֵל שֶׁמִּשְׁמַח וְחָרָה
וְלִבְלֹק אִין לַפֶּסֶקִינִי כ"ל אֶחָת ה' וְהַ"ל לֹא יִהְיֶה הַפֶּסֶק יִמְכַר כ"ל כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁמַח
וְיִהְיֶה כֵּל לִבְלֹק : (ויד.) עַבְדִּי"ש עִיּוּן בְּזֵינ"ל גַּם שֶׁפֶר סִפֵּר שֶׁחֵר יִדּוּת כִּסְחָה
בְּעִבְרוֹ כִּסְרֹתֵי לֵב (אין) קִרְוֹת בְּעִטְמֵי אֶף חֵר וְעִיּוּן בְּזֵינ סִפֵּר כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁמַח
וְהַרְבֵּה עֲדָרָה בְּחֹרֵה : וְהַרְבֵּה יִוֵּר לִפְנֵי לַפֶּסֶקִינִי בְּס"פ מְבֹשֶׁם טַעַם אֶחָד וְכֵן רָחִין
וְהַרְבֵּה טַעַם בְּחֹרֵה וְהַכְלִיתִי וְיִדֵּי ה' כִּשְׁפִיעֵי לֵב לֵב לִקְרִיב הִקְרִיב אֶל מִשְׁכַּן ה'
וְעוֹמֵת מִשְׁכַּח וְיִצִּית אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ אֶחָת ה' מִצְלָתִי אֶלֶף טוֹרָה וְהִנֵּי
הַרְבֵּה רָעָה"ל אֶחָד ה' ה' אֶלֶף עַבְדִּי וְהֵרָא כְּלוֹמַר אֶלֶף עַבְדִּי אֶלֶף
שֶׁמִּשְׁכַּח לֵב יִהְיֶה גַּם אֶלֶף אֶחָד עַבְדִּי וְכֵן עַבְדִּי וְכֵן יִצְלָה אֶלֶף חֲרִי"ש עַבְדִּי
וְהַרְבֵּה טוֹרָה שֶׁמִּשְׁמַח עַל ה' הַיִּסּוֹס וְהַפֶּסֶק גַּם אֶחָד יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ אֶחָד כִּשְׁפִיעֵי
כְּרִי הַפֶּסֶק פֶּרֶשׁ וְ כֵן כִּדִּי לְרִמּוֹת כִּסּוֹד בְּסוֹף ק"פ וְהֵרָא הַמַּסִּים מַסִּים בְּמַס
בְּחֹרֵה רָעָה"ל פֶּרֶשׁ מִלֵּךְ מִתָּה וְבִדָּק בְּעִטְמֵי וְהַטְעַמֵּנוּ וְעִיּוּן וְלֵךְ מִנְּלֵךְ אֶל חֵר בּוֹדֵלֵי
מִתָּה וְיִצִּית עַבְדִּי :

באר היטב

משה במקדש לא בזה לעולם הנגיף חלל אתה חיה השיה ממילא
מחנה הכול לקח הקדש שיה ח"ק כדי שיכול לבוא אחרים נה נראה
והש"כ חיו זו מנורתו כמ"ר רש"י בחומש פ' יתרו מסוכ פ"א פ"א
ויבד בם ע"ש (א) ומה נאמר שיה במקדש מחנה תולדותו כסול
היה העם היה : (ב) הנח . וכו' המחשבה כגון בזה היה נא בחלוצ
היה הבנה אחר ח"ק . וכו' נד נקרא המחשבה כגון בראש היה
באחש אחר ח"ק . וכו' ויחזק ח"ק פתוחיה . וכו' היה ח"ק
פשוט יו"ל חלה נקראת ח"ק וכשנא יו"ל חלה נקראת ח"ק : (ד) בך.
ולבד שיוויו כי הנגיף חלל אתה חיה נא מחשבה כגון ח"ק :

וכן ולי אני עבדך מ' ושלמנו עבדך לא קרא. ולכן אם אחה חומר אני ס' אלתי קורא אני בטעם ערמא או משמע אני ולא אחר וכו'. ואינו רחוק בעיני שלכתחלה סתמולי ככ"ל פ"ט. וע"ש עוד בשם ספר שתי ידות בבית בשם מהר"מ דאית לא מוכר בדקדוקים

ביאור הלכה

[illegible]

שִׁעָה בְּרוּרָה

צוים אחרתים. אלהים אשר. לאלהים הוי. אלהים חמת. גם כל חיבה שהתנהגה להן ואפשר שלא ירגיעה במצב ארץ הפסד כגון אשר חביב. מעט ארצם. ועשר אלה. אחר ד'. דברי אלה. ויחמר ד' אל. דבר אל. תנוח ד'. אשר אלה וכל כה"ג. גם כל חיבה שהתנהגה וי"ד ארץ להרגיש במצבם שלא יראה כלל נמשכת אחר המצב שלמים וי"ד ארץ ויפתח לא יראה כלל קורא פנימה או פן חופה וכן בחיבת ירכו וכל כה"ג: (לה) יש ליחזר. (כ) ולא הסורו ע"ק אלל משום שהמורה לכל בן יוסף שיהיה יהוד שמים: (לה) הנח. (כל) שאלה המצפעת קוראת גם כגון בשר סיבה או בחלוצה חיבה הבאה אחר המושג קצתם ושו"ע נד קורא המהומטעם כגון בראש חיבה או בחלוצה חיבה הבאה אחר המושג גדולה. ש"ן מן ח"ג פתורה חותם רק החירוק בשם וי"ד אללה קוראת ח"ג ובשאלין וי"ד אללה קוראת ח"ק: (ל) כן. אך (כב) שאלין ליזהר ללסוק במקום הראוי להפסיק לפי הענין דבר חיבה עם הבהנן לדבריו וי"ד אלה לקוראת בזה דל"ה יסתהר לפעמים הבנה דבריו ע"י: (לח) נכד. ובכנז (כג) שיכיון כי הנגינה וכן שלא הורג בה מפסיד הכוונה: (לש) כשיחזר וקשרתם לאות. (כד) בפרשם שנים כשמחזיר עינין הפנינין ארץ למחש: (מ) יש מובנים וכו'. לעיני אס יואל כה"ג ע"י אחר שיכיון להוילאו עינין במ"א ובמ"ג ורוב האחרונים סוברים דיואל אחר ועדין או מהכרח להורכב לאו כדבור דמי משא"כ בזה דשומע בעונה וכתב ע"ה ומהא דרורא במבין האלון ואפילו בלח"כ עינין דוקא שיינין השומע עינין בשומן קל"ג ס"ה ובעשנ"ה הביא גם כן ברבת פקרה

דדוקא ביחיד המוליד את היחיד אבל יחיד המוליד את הרבים או יחיד המוליד את השנים בבהמ"ז אפילו אינם מבינים בלשון הקדש יושאים :
(א) על דקדק. אין הענין של האדיר המוליד והאדירות שבדדאי ולא יאכל ענין לא דקדק הוא שלא יהיו ריחוק בין הדקדוק או שלא יהיה
הוא של הרובי ודכוותה וכלל בדיקון ס"ח [ב"ח] וא"כ שם החינוך וכן מוכח מפס"י שם בבהמ"ז דף מ"ו שיש והנהגה שם ע"ב ע"ה

(ב) יאם. מ"ח יוצר מחד לבהמ"ז בזה ואיחא בש"ס הסדקדק בזה שכתב שמעוני לו יגידם שבו מוס כנגד מוס שמאחר שהוא מעשה

שער הציון

(ל) ב"י נגזר דה"ס : (כא) מ"א : (כב) ב"י : (כג) ד"א : (כד) מוכח מבג"א ובכ"ח לעיל בסיומן פ"ט :

לגורני דאסור להררר בדברי תורה במקום המיוספס (כ"י כ"ה) : ה יצירך שלוח צבור להשמייע קולו ו כל עו כנס מרח בשמע ישראל * כדי שישמעו הקהל וימליכו שם שמים יחד :

בג. לישב בשעת ק"ש ולא יישן. ובו ט' סעיפים:

א יקריא אותה (א) מהלך או עומד או שוכב או רוכב ע"ג בהמה או יושב * באבל לא (ב) פירקו דהיינו שפניו מוחות בקרקע או מושלך על גבו ופניו למעלה אבל קורא והוא שוכב על צדו : הסכ * מחמר (ג) סכך שוכב וליכא מחמר (ה) לעמוד (הכ"ז פ' מי שמחו) . נזאם היה בעל בשר הרבה (ד) ואינו יכול להתהפך על צדו דאז שהיה חולה * נוטה מעט לצדו וקורא : ב (ה) חמי שרוצה (ג) (ו) להתמיר (ז) לעמוד : שהוא יושב ולקרנות מעומד (ח) נקרא (ג) עבריון : ז (ט) יהיה מהלך בדרך ויצא לקרנות קריאת שמע (י) צריך לעמוד בפסוק (ד) ראשו, י ד יעקב הגוונה הוא (אח) בפסוק ראשון הלכך באר היטב

(ה) לעמוד . עכש"ם ועיין שו"ת שבות יעקב ח"א יסוב על מה שהקב"ה על דברי ה' מהות הכהני כ"מ' דלס חזקתו ונכל מה דכ' ימולין ליבס מנקיין ס' ע"ב . שפירא דמחזק פנים ע"ס ח"א חזקתו ונכל מה דכ' ימולין ליבס מנקיין ס' ע"ב .

(ד) ראשון . עכש"ם ועיין בזה יעקב ס' ע"א דדבריו אף שמכאן כענינו א"ל לעמוד ודבוכה כ' אחר מנחה בדמנה תריך לעמוד ע"ס . ונא"ר כהן דכ"י משה"ס ע"ב .

מקום שאינו קני אבד להרבה נוסח הק"ש רק שיבאר שמהויב לקרוא
ק"ש וברכותיו ויטעם על שאינו יוכל לשבחן קו ויש על שרר על (ה):
(ג) לעמוד. מחוץ אבד להרבה"ש שבא מירב דשאי דרנא על שכל פולין
לכחילה מוחר כמנוסד לגמרי על דלד ס"ז מ"א ע"ה מירב היינו
דוקא על דלד מוחר אבל בנוסח ויטעם על דלד אבדו א"ח כרוב שכל
(ז) להמיר. כהן ב"ש פ"י דב"ח סימן מ"א מ' שבע דלמי

שמים חין מדין אוהו ואם מהמזיר בפני רבו ורבו חילק מדין אוהו
 אם לא שים לו רחיה לחרור דבריו עכ"ל : (ג) עבדיו . כדאמרין
 ור"ה רובב כמהלך דמי אכל אם יושב בעגלה או בספינה שפיר יוכל לכיין.
 בהמה או יושב בקרון יוכל לכיין כיסא ואינו צריך לפסוד דלכוונה

רבים דעבר שמור וכו' למחש' ליהרר' מדין' חורו' וחס' ידוע שטוב' על
לא' אפילו עבר' לשם שמים ואלו' מן פסוק כל כך להחיר לא יחמיר נגד רבו'
במקד' חור' מן דעבר' אדרב' שרי' למיכר' עבריינו: (ד' ראשון
ל' ופר' ח' חז' דלא' אמר' אלא' במה'ל' ברנ'יו' חז' דוכ' ע

ביאור הלכה

הגיד: חשש שהוא אחס על הכרכס שאינו יכול לבקר דוה הים שייך לומר רק
אם היו תאמרים חול' דרוה עמוד לבקר ואלתם הלא חול' בכרכוס ד' צ"ו דאסור
ללכתהו בל' ברכס ובעינו ו' מוכח מנח' כסיון י"ג ע"ש ולדו ה' הלא יכלו ללח
למקומו ובל' ברכס ולפסחו ו' ע"כ נכנסו ברכס חמישי של מרחקו ויבחרו ש' בכרכס:
* ברי שמשמו וכו'. ואילו מי שאינו מחלל שם צריך לחזור ג' עממים ודלקתן
כסיון ס"ט. וטעם כסיון א' דלא ללח כדו ידי ק"ש כדי שקיים אח"כ
בכרכוס ע"ש ד"ל [פ"ג]:

היה מוטען לגמרי לא יהיה נוסף קריאת שמע או הכרזה רק
(ג) יחשוב בלבו שמחוייב ואינו יכול לקיים ויטען על זה וד'
יראה ללכת ליתן לו שכר המעשה כיון שהוא אנוס. ונראה פשוט
ההפסדוין בבית המדרש שלא קדין עושין דהרי שם אסור אפילו
ההרהור ואינו אנוס שפתייה לו ועשין לקמן בזמנן פ"ד מה שאכתוב
אם בשם הפרי מגדים בענין פ"ד

[illegible]

(א) מהלך. עיני לקחן בם: (ב) פרקדן. ואפילו (א) מושה מעט על ידיו ג"כ אסור מפני שנראה כמקבל עליו עול מלכות שמים דרך שררה ואחוז: (ג) שכר שוכב. ר"ל אפסו (כל מה שעליו ואיכא טורח לעמוד ואחוז וללכת) אבל אם שוכב בחלוקי קרל לעמוד ועיניו בכה"ל: (ד) ואינו יכול וכו'. אבל אם יכול על ידו אפילו (ג) רק בסמוך לראשון לגד מהוייב לגשות כן וכו"ס אם יכול לקרואה שיביא: (ה) ויזעזע וכו'. הלכך בזה דעו! דהא דכתיב ויבוקמן חין (היה) בעמידה כדעת ב"י אלא בזה שערך בני אדם לקום מנחתם

ז' כ"ב" אלה לעורר הכוונה וכדומה אפ"ה אסור וזין (ה) ביום וזין
מטה (יהודה) : (ו) להחמיר. "בש"ט פ"ו דב"ק סימן מ"א מי שמחמיר
ותו הדבר פשט היתור בכל ישראל [פמ"ג] ואם ידוע שטובה היא אין
"ש ואפילו אם אינו פשוט ב"ב להחיל כל התורם נדב' דברי רבו
ר' משה שגראה לכל דמושו חומרא קעבד אבל (ו) אס' עומד יכול לישב
שרית אבל (ו) עבריו אין לו להטות ולישב כשחשך דגראה דעולה
ן שרי למקור ליה עקריא. כתב א"ר מהר"ל דביו"ט ב"ש
מנות א' מלאכות שנקראים עומדים והפמ"ג אומר גם כזה : (ז) היה
מ' מזה מן המובחר לעמוד בשעת פסוק ראש' הוא עירך ח' לפי
ר' אס קרא כשהוא מהלך אינו תריך להקרות [פמ"ג] : (ז) תריך
שיבה אפילו (ח) ל"ש של ערביה דחזקו אס' משהם מעמידה לשיבה
ה' ויושב בקרון של כספיה (ט) אינו תריך לעמוד דיוכל לזון הישב
(יא) וזון להחמיר : (יא) בפסוק ראש' : וברוך שם כמל"ו (יב) בכלל
ספד

[illegible]

שער הציון

(ב) שלֵיחַ וּפְרִישָׁה: (ה) בְּרִכּוֹת י"ב ע"ב: (ג) מ"א: (א) פָּשׁוּט: (ד) פָּרָד: (ה) ב"י וּב"כ כְּדִידֵי בַסִּי ר"ע ע"פ: (ו) עַמּוּז וְחֵדֶר וּמִגְדָּה לְדֹלָה כְּפִמָּה בְּמִקְדָּשָׁךְ
 נוֹסֶה: (י) פָּרָד וּמִגְדָּה הַסְכִּימוּ לִכְסִיתָ וּדְלֵת פָּרָד: (ח) פָּרָד: (ט) כִּלָּה וְעוֹלָם וְאִי: (יג) פָּרָד וְשִׁמְחָה: (יב) לְבִישׁ וְמ"א:

אם קרא ולא כוון לבו (יב) בפסוק ראשון (יג) לא יצא י"ה (יד) * וחזור (ה) וקרא חואפי' למי' מצות אינן צריכות כוונה (טו) מודה הכא: הן יאם היה ישן מצערים אותו ומעירים אותו עד שיקרא פסוק ראשון והוא יער כמש' מכאן ואילך אין מצערים אותו כדי שיקרא והוא ער ממש * שאף על פי שהוא קורא (ו) (טז) מתנמנם יצא: הנה ודין שמו ושכור עיין לקמן סי' נ"ט סעיף ה' ה' בקהורא קריאת שמע (ז) * לא (ז) ירמוו בעיניו ולא יקרוין בשפתיו ולא יראה באצבעותיו (יח) בפרשה (ח) ראשונה שהוא עיקר קבלת עול מלכות שמים לפני שזראה בקורא עראי וכתוב ודברת במ ודרשינן עשה איתם קבע: ה' יהיה עוסק במלאכה ורצה לקרות ק"ש יתבטל ממלאכתו (יט) עד שיקרא פרשה ראשונה כדי שלא יהא בקורא עראי: ה' יהאומנין וכן בעל הבית שהיו עושים מלאכה וראש האילן או בראש שורות הבנין קורין קריאת שמע במקומם ואינם צריכים לירד: מן הסתתא וע"פ שמשאו (ב) על כתיפו קורא קריאת שמע אבל לא יתחיל בשעה שמוען ולא בשעה שפורך מבני שאין לבו מיושב:

סד דין המועה בק"ש. ובו ד' סעיפים:

א * קראה למפרע (א) לא יצא * בבר"א בסדר (ב) הפסוקים אבל אם הקדים פרשה לחברתה * אע"פ

באר היטב

לחבר בסיים ק"ש צריך לחזור לראש. מ"ל ועיין במ"ל סי' כ"ד ס"ק ה': (ו) מהמכאן יא. וה"ל חוץ אחר. עיין בספר מנחת כהן. ובפר"ח סימן ס"ז ובמ"ל סי' ז' ה' ק"ש דלוריתא הוי רק פסוק ראשון או פרשה ראשונה וסמך או ג' פשוט ע"ש. ועיין בהמב"ט בספר קרי' ספר: (ז) ירמוו. משמע קלם ביומא דף י"ט דאפילו לזכר מזה חסור לרמוו. מ"ל: (ח) ראשונה. והרמב"ם לא חכב בפרשה ראשונה דנא בפרשה שניה לוכא חסורא חלל דלח הוי מגונה חלל ב' ראשונה כ"כ הר"מ מ"ל. ונראה לי דלזכר מזה חסור לרמוו בפרשה שניה חף להרמב"ם דל"כ קשה על רב ביאור הוי מחוי בדידה בן קטול בפרשה שניה

משנה ברורה

פסוק ראשון הוא (יג) ויש מחמירין עד על לבדן. ומשם והלאה (יד) מותר לקרואה בהלכה או צעמיד: (יב) בפסוק ראשון עיין סק"י דה"ה בשכמ"ל (טו) ואם לא כיון בו ג"כ צריך לחזור ולקרוא בכוונה: (ג) לא יא. אפילו (טז) אם קורא שהתחיל לקרוא נחבין לקיים בהקריאה המ"ל דק"ש מ"מ כל שבחאנע פנה לבו לדברים אחרים הרי לא קבל עליו מלכות שמים בהסכמת הלב: (יד) וחזור וקורא. (ז) בלחש שלא יהיה נראה כמקבל שתי רשויות ח"ו ועיין בסיומן ס"ל סק"ב. ואפילו (יח) אם כבר קרא כל פרשה שמע וזהו אם שמע ואח"כ מחר שלח קרא פסוק ראשון בכוונה צריך לחזור ולקרוא כל הפרשה שמע דאם לא יקרא רק הפסוק ראשון הוי כקורא למפרע דליונא דללקמן בס' ס"ד. ואם מחר באמנע פרשה וזהו אם שמע ויחזור לפרשה ויאמר: ויהייל ויקרא שמע עד וזהו אם שמע ויחזור לפרשה ויאמר: (טז) מודה הכא. דע"פ שחין מהבין ללחא בזה ידי המנוע עכ"פ צריך כוונה הלב בכל פסוק ראשון כדי שיקבל עליו ע"מ שמים: (מח) מהמנוע. וזהו (כ) חוץ אחר המבטל כוונה יא דהרי עכ"פ קרא כולה חלל אם שחקע בשניה ולא קרא לא יא דהרי עכ"פ צריך לקרואה כולה. ודע (כח) דיש ג' דיעות בין הפוסקים י"ל דרק פסוק ראשון בלבד הוא מן התורה וי"ל דכל הפרשה ראשונה הוא מן התורה וי"ל דגם השניה הוא מן התורה ופרשה נזירה לכו"ע הוא מן התורה כדי להזכיר ויאמר מוהרים ותקנו להזכיר בזמן ק"ש ועיין לקמן בסיומן ס"ו במ"ב ובשערי תשובה ס: (ז) לא ירמוו. ואפילו לדבר (כב) מזה חסור לרמוו וכן שאסור לשאוף (כג) טאבאק בק"ש: (יח) בפרשה ראשונה. ויש מחמירין (כד) גם בפרשה שניה אך לדבר מזה חסור לרמוו בפרשה שניה חלל (כה) להפסיק לדבר לא ועיין לקמן בסיומן ס"ו (יט) עד שיקרא כו'. משמע דמכאן והלאה מותר אפילו בברכות ק"ש וכן מוכרר בהדיא בס' ס"ו ככ"י בדה"ה ומ"ש רק אם ארעו וכו' ע"ש ועיין לקמן בסיומן ק"ה כע"ז סק"ה וע"ג: (ב) על כתיפו. ואפילו (כו) אם המנא הוא של ד' קבין וילגבי תפלה אסור לקמן בסיומן ל"ז ס"ה לגבי ק"ש מותר:

(זא) לא יא. שנאמר והיו הדברים האלה וגו' בכוונתן יהו ואלך פרשת ויאמר כשתקנו רבנן לאומרה משום מלות זכירת יציאת מצרים ג"כ כעין זה תקנום: (ב) הפסוקים. וכ"ש אם סירם את התיבות [פמ"ג]:

שער הציון

(יג) ב"ח: (יד) ט"ו ומ"ל דלל ככ"ח: (טו) פמ"ג: (טז) מוכח במ"ב בשם הרשב"ה: (יז) אחרונים: (יח) מ"ל: (יט) דש"ח: (כ) מ"ל: (כא) ופמ"ג ע"ש: (כב) מ"ל: (כג) מ"ל: (כד) מ"ל בשם הר"מ: (כה) בן משה ביומא י"ט ע"כ: (כו) הבר"א:

הלבבות קריאת שמע סימן סד

צח באר הגולה

שְׂאִי רִשְׁאִי יֵצֵא לִפִּי (ג) שְׂאִינָה סְמוּכָה לָהּ בַּתּוֹרָה : ג' יִקְרָא פִּרְשָׁה (ד) וַיִּשְׁעָה (ה) בֵּה דָאָם יוֹדֵעַ
 הִיבֵן מַעָה כְּנֻן שְׁקָרָא כּוֹלָה אֵלָא שְׁדִּילֵג (ה) (ז) פְּסוּק אַחַד בַּאֲמָצֵע חוּדָר לִרְאֵשׁ אוֹתוֹ הַפְּסוּק (ו) וְגוֹמֵר
 הַפְּרִיטָה רוֹאֵם אִינּוּ יוֹדֵעַ הִיבֵן מַעָה הוּדוֹר (ז) לִרְאֵשׁ (ז) הַפְּרִיטָה : ג' וַיִּשְׁעָה בֵּין פִּרְשָׁה לִפְרִיטָה שְׁהוּא
 יוֹדֵעַ מַסִּים פִּרְשָׁה (ח) וַאֲיִנוּ יוֹדֵעַ אִם רִאשׁוֹנָה אִם שְׁנִייתָ חוּדָר לִפְרִיטָה רִאשׁוֹנָה וַתַּחֲלִיל וַהֲיָה אִם שְׁמִיעַ :
 ד' וַהֲיָה (ט) עוֹמֵד (ד) בּוֹכַתְבָתָם וַאֲיִנוּ יוֹדֵעַ אִם בּוֹכַתְבָתָם שְׁבַפְרִיטָה רִאשׁוֹנָה אִם בּוֹכַתְבָתָם שְׁבַפְרִיטָה
 שְׁנִייתָ הוּדוֹר לּוֹכַתְבָתָם שְׁבַרִאשׁוֹנָה וְה"ם שְׁלָא תַחֲלִיל לַמַּעַן יִרְבּוּ וַיִּכְסֵּם אַבְל (י) אִם הַתַּחֲלִיל אֲזַי לַמַּעַן
 יִרְבּוּ (כ) וַיִּכְסֵּם (כ) אֲזַי צְרִיד לַחוּדוֹר דְּסִרְבִּיטָה נִשְׁמַע :

באר היטב

בדומה לקין ביום א' דף י"ט מאחר דליכא עב"פ איסורא חלל ודאי
לדבר מנה שרי וק"ל. ועפ"ז לא מקשה מידי המחבר יד אהרן על
הרמב"ם ודו"ה :

(ה) זה. דוקא טעה אבל במזיד או במהכניז הוזהר לראש פר"ח :

[illegible]

משנה ברורה

(ב) שלמה סמוכה וכו'. ר"ל שליו (ה) אלא חקת המים שהם סדרים
 יחד כמו שאמר להם קדמה יעלה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול
 המלכות שמים חתלה וחת"ב שבע עליו עול שמוע וכו' (ד) ושעה בה
 התבט הפס"ק דוקא טעה אבל בבידן ובמתכוין חזר לראש עליו לענין
 מחתלה לקמן בסיומן קי"ד ס"ו והמ"ה לקמן בסיומן ק"ד סק"י מחתבה גזיה
 גי' וביסיון ס"ה יתבאר דבר זה בח"ב גזיה"ה גי'ס ב"ס"ה א' וצ"ב ל'
 (ז) פסוק אחד. וזה דילת היבב אחת (ב) יאל גזיה"ה ש"י יתחזר לאחור
 והיבב יתחזר ויגמר אם הוא במקום שמחול ענין בפי מנחם עליו שד"ל
 מחסוק וטעמה היבב ודברת אבל בפסר אליהו רבא הכריע וטעמה
 השמיים לרידך לחזור לעולם לראש אחור הפסוק: (ו) וגומר פסרה
 דאם יאמר רק אחור הפסוק ה"ל קריאה למפרע: ואפילו אם לא חזר
 שד"ל הפסוק מפרש ראשונה רק עד חזר שומר צ"ב פסרה ש"היה
 אפ"ה (ג) די כמה שיאמר מן הדילוג עד סוף הפסרה ראשונה יסדר
 בפסריות סוף מעבד: (ז) לראש הפסרה. מההת כפך לעליו היה זה
 בפסרה שניה ואפילו למ"ד פסרה שניה דרשן (ז) דיון דעסוק סוף
 לריד חקן הכל היה זה פסרה ראשונה עליו דאם לא חזר שומר

[illegible]

שמות בנות וגם (ה) בנכמיו חזר לואבדו ואם אינו זכר שאמר שמע בנותי בל"ה (ו) חזר לראש כי כיון של קראה בנותו היו בלא קרב
בגלל זה הסבוק שמע וממילא נריך לקרות כל ז' הפרשה של יהיה הקריאה למפרע (ז) ויקראנה בלחם או ימתינו מעט של ירשל כקורא שמע שמע :
(ח) ואינו יודע . ומיירי (ח) שליו זכר כל שם הוי"ו ע"ז פתרי שמי וכן מיירי שדיון לא החזיל הוי"ו יתחל . דהם אחר שיהיה
ייתמר עליו לו הפסק על לבו (ט) חיון דמסתחא אמר גם כן : דהנה (ט) עמוד דמסתחא . וזה דלא קאמר בוקשרתם מזהם
לפי הפה וקדשתם הראשון הוא בקצת בלא לבו ויורו **ויורו** . וכן כסולו שהוא לבו דרש . וז"ל קרב עוד פה שליו קל לטעות בלמטה
ויכול להרגיש לפי הזמן שהחיל לקרות הכל כשהוא עמוד בנזק . שם כמן קלה זמן ארוך פסור יוכל לפעמים לטעות דמאם כיום הפרשה שניה :
(י) אם החזיל . ר"ל ונשתק לו א"כ פן אמר הלשון ידכו אחר וכתבתם **שמישה** ראשונה א"כ אין נריך ליאמר ונשתחא אחר כפי
ההרגל לומר לשון ידכו אחר וכתבתם שמישה וי"ל אם מלא עליו בתיבה א"כ יצאנו טעמה חזק שחזר על מה שצמחה מזה ולא
ידעו סבוק או חיה (אחרונים) : (יא) אין נריך לחזר . ב"ז נשקורא ביהיד הכל י"ל הוא קורא עם הלבוז ורואה שם עמוד בוכתבה
בכתבה ראשונה או סתור לו ויחזר לכתבה שמישה דמכתבה מלאה שמש וכל קפ סוריהו ואילו וכן לזכר גיטא של עמוד בכתבה דלפס
נכ"ז דחזר לכתבה הראשון אם קורא שה"ל לזכור עמודים בוכתבה . שמשיה או כמול או מלפניו או מלאתהו ויפתר ב"כ א"כ אם החזיל

שער הציון

[illegible]

א ברכות כ"ד לדעת
כ"י"ק והרמב"ם
סה הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור קוראין ק"ש או שהפסיק בשעת הקריאה,
וכו' ג' סעיפים :

א * יקראה סירוגין דהיינו שהתחיל לקרות והפסיק בין בשתיקה (א) * בין בדיבור
וחזר וגמרה אפילו (ה) שהיה כדי לגמור את כולה יצא אפילו היה ההפסק מחמת
אונס : הנה (ב) ויש אומרים דאם היה (ג) אונס והפסיק (ג) כדי לגמור את כולה (ד) * חזר

באר היטב

(א) שהיה. ולכתחילה אסור להפסיק לשהות אפי' בברכות ק"ש וע"ל ר"ס
נ"ג, מיהו לעשות קדים וקדושה מותר לשהות אפילו כדי לגמור
כולה ע' ס' ס' ס' ס' ס' מ"ל : (ב) אונס. משמע דאפי' באונס לסטים
או אנס חוזר לראש וכ"כ בתשובת מהר"ם מוי"ט ס' פ"ה. אבל הכ"ה
כ' דוקא כשהאיש או המקום אינו ראוי לקרות בו הוא אונס אבל באונס
אחר א"ל לחזור לראש. וכ' המ"א ונ"ל דתפלה אס שהיה כדי לגמור

משנה ברורה

למען ירכו דאם מסתמא הוא קרא ג"כ השניה כמותם ורגלים לדבר
איכא. ודין כי שניה באינו ברכה מכפי מה שעבדו לה הכמים שכתב
המ"א בסם הרמב"ם ביוזר א"ה בסיון ס"ה כמ"כ ע"ש :

(א) בין בדבור. אפילו אם שח (ב) במוזר אף דעשה איסור בזה העפ"כ
א"ל לחזור רק למקום שפסק ואפילו כשפסק באונס ברכה. וה"ה
כשח באונס הלל ומגילה ובהמ"א. או שאר ברכה ארוכה ודוקא כשהוא
אומרין בעלמא דאם שומע מאחר שנומלחו והוא שח בנתיים ממילא אינו שומע
ואיך יאז בזה ויבואר א"ה להלן בכל אחד (ב) במקומו ע"ש וע' צבה"ל
שכתבו דבכ"ש כיון שהחזיר הפרשיות עוד הפעם כשח במוזר כי יש
אומרים לזרז לחזור לראש : (ו) ו"ל דאם וכו'. שעומד דשאלמא
אם לא היה אונס שאם היה רוצה היה יכול לקרות לא היו השתקוה
ואפילו הדבור הפסק אבל באונס השיבא השהייה הפסק כיון שלא היה
אז יכול לקרות ועיין במ"א שמשק דדוקא אם האונס הוא מחמת שהאיש
אינו ראוי כגון שהוצרך לנקבו או שהמקום אינו ראוי כגון שזאב שם
זאת או מי רגלים והוצרך לשהות עד שינומלחו אבל אונס אחר כגון מחמת
לסטים ובה"ה היו כמו שכתב ברין דלא חשיב הפסק לדעה זו. ודוקא
בכ"ש ובכריתיה וכה"ל אבל בתפלה חוזר לראש אפילו באונס אחר וכמו
שיתבאר לקמן בס' ק"ד ע"ש במ"א ס"ק ט"ו : (ג) כדי לגמור. היינו
מראש ועד סוף (ג) אפילו עומד בסוף : (ד) חוזר. כ"ז לענין דיעבד

לחזור ולגבר מפוזר בח"א בכלל ג' דין ל"ג ע"ש ואעפ"כ חוזר לראש א"כ כ"ש
בכהמ"א שהיא לאוריתא וכן פסק בשמח אדם כלל ה' דין י"ג דכשהלך או המקום אינו ראוי לחזור לראש ע"ש [וג"ה]. ובאמת דברי המ"א אינם מוכיחים
כלל שהרי מה דנסתפקו התוספות והרא"ם לענין התפלה ומלא אזהר כנגדו הוא לא דוקא לענין בכהמ"א דה"ה לכל הענינים לבד מק"ש ותפלה כמבואר בדברי
הפוסקים ואעפ"כ ידוע שיעת התוספות והרא"ם לענין שהיה כדי לגמור כולה דא"כ סוכרים כה"י"ק דדין זה רק בתפלה לבד אלא דה"ה הלל ומגילה ותקיעות אם
שהיה כדי לגמור כולה מחמת אונס חוזר א"כ ממוילא ה"ה בשאר ענינים. ואל יקשה לעיני המעיין איך ילוייר אונס שהמקום אינו ראוי בכל דבר לבד בתפלה לפי מה
דמסתפק השו"ע כשנזכר והיה אזהר כנגדו ונסתפק דלא אמרו זה רק לתפלה אבל זה בורכא דשם הכונה לאחר שניקח מלא א"כ אזהר במקומו ע"ל הם מהסתפקים
דלוי לא נאמר זה הדין רק לענין תפלה דגורו ואמרו דתפלתו מועדה וכן משמע בלבוש ושא"ל אבל לכו"ל על דבר קדושה אסור לומר במקום שאינו נקי אפילו רק
ממי רגלים וכ"ש מאלוה. ע"כ הג"ה ודע עוד דבכהמ"א דמתמירין לחזור לראש הוא אפילו כשהיה בין ברכה לברכה שכן באופן זה מיידי המ"א שם ואף דלענין ברכות
ק"ש מקוילין בזה במ"א שם שא"ל דהברכות אינן מעבדות זו אחת ומש"כ במה שכתב אפילו שח במ"א בסיון ק"ד סק"ו דמתחלה מסתפק בזה ענין סיון ק"ה ונב"ע סוף פ"ה
ע"ש במ"א ונ"ל פשוט דה"ה בנשיאת כפים שייך בו כל זה הדין דשהיה כדי לגמור כולה ואם היה שהיה מחמת אונס חוזר לראש הברכה כהנים ושיעור דלגמור
כולה היינו עלם הברכות השלם מראש לסוף בלי אחרית הרב"ש ע"ה ר"ר שאומרים הקהל ואפשר דבמקומות שמתנגדין הכהנים בעת האמירת הקהל גם זה יב להשוב
בחוץ המוקדשין בזה במ"א שם שא"ל דהברכות אינן מעבדות זו אחת ומש"כ במה שכתב אפילו שח במ"א בסיון ק"ד סק"ו דמתחלה מסתפק בזה ענין סיון ק"ה ונב"ע סוף פ"ה
דחזר לראש ואפילו לא שהיה כדי לגמור כולה אמנם במסקנתו מאלד שם דכדועבד לא יחזור לראש דדיינין להו כסוגיין מכיון שרוב העולם אינן מזהירין משמע דבמקומות
שזוכיין העולם או אחר בעלמא שיעת את הדין דשוב הו"ל מיד גמור חוזר לראש כמו בתפלה לעתיו וכן פסק באמת בסיון ק"ה בסק"ו לענין בכהמ"א ע"ש ומדברי
הגר"א בשם הרשב"א בסיון ק"ד ה"ל כס"ה ובס"ו משמע דחזר למקום שפסק ואפילו כשפסק באונס ברכה דאמנע ברכה דלענין בכהמ"א דאף שהיא לאוריתא מה
תמירא מיק"ש וכן בא"ר בסיון ק"ה לענין בכהמ"א כתב דדין זה דהמ"א שהחזיר בשח במוזר לחזור לראש ל"ע ע"ל לענ"ד קשה מאוד לעשות מעשה בזה דכדברי המ"א
ועוד דבתפלה נופא יש הברכה דיוט בין הראשונים והאחרונים לענין שח במוזר ומן התורה יולא בזה בכהמ"א וק"ש כמבואר בפמ"ג ע"כ סתמתי דכדועבד אין לו
לחזור ומ"מ מהניין דלענין פרשיות ק"ש יחזור עוד הפעם אבל בכהמ"א וכ"ש בשאר ברכות לא יחזור כדועבד : * חזר לראש. עיין במ"א סק"ו. וטעם כל הדברים
כי לכאורה יש להסתפק בנ' פרטים. א' אם הדין דשהיה לגמור כולה חוזר לראש הוא דוקא כשהיה באונס או אפילו בין פרשה לפרשה. ב' אם הדין דשהיה
לגמור כולה הוא דוקא בק"ש או אפילו אם שהיה בברכת ק"ש. ג' הדין דחזר לראש אם חוזר ג"כ לברכות או דילמא כיון דקי"ל ברכות אינן מעבדין לית"ס וסם

מ"א

שער הציון

(א) עיין בכה"ל : (ב) בסיון ק"ה ובסיון תכ"ב ובסיון תר"ן במ"ב : (ג) אחרונים :

כה

הלכות קריאת שמע סימן סה

צמ באר הנהגה

(ה) לראש (ו) והכי נהוג ומשערין ענין הטהרה (ז) לפי הקדמה ולא לפי רוב בני אדם (זשנ"א ס"פ היה קורא) וכן ב' הראש' שם בשם ב' ראש' ג' הנהגה הדגש ב' ראש' ג' דמקצ' ס' א' עמדם (ו) פסוק ראשון שלא יראה כאלו אינו רוצה ללכת עמו עם חבירו יורה"א אם הוא בבהכ"נ ואומר דברי תחנונים או פסוקים במקום שרשאי לפסוק אבל אם הוא עסוק במקום שאינו רשאי לפסוק כגון מברוך שאמר ואילך (ד) (יא) לא יפסיק אלא יאמר התיבות שהוא אומר בשעה שהציבור אומרים פסוק ראשון בניגון הצבור שיהיה נראה כאלו קורא עמדם: ג' קרא ק"ש ונכנס לבהכ"נ ומצא צבור שקורין ק"ש מ"ב שיקרא עמדם כל ק"ש ויקבל שכר כקורא בתורה: הנה חלל לטעו הי"ב נק בשבוע ראשון כמו שנתבאר (ב") :

באר היטב

כזה אפילו באותו חזר לראש הנהגה שיהיה אדם כל היום כולו אצל בק"ש לא יחזור אחר"כ האיש או הנאמן ח"ו רחמי"ל ע"ש: (ג) ק"ש. וה"ל שאל דבר שהצבור אומרים כגון תהלה לדוד קורא עמדם עמם דרך ארץ. תמיד ושל"ס: (ד) לא יפסיק. וב"ח פסק דמפסיק אפילו באמצע

משנה ברורה

אבל להתחילה (ד) לא יפסיק לשבות כדי לגמור כולה אפילו שלא מחמת חוגס ואפילו בשתיקה בעלמא ואפילו בדבר שהוא מדרבנן כגון גרסה ק"ש והלל ומגילה וכו' וכו' דהפלה יש לזהר מאד בזה כי יש שמחמירין בתפלה אפילו דיעבד ומשמע מדרבני המ"א דלכתחילה נכון לזהר שלא יגמור הרבה בברכת ק"ש שיהיה בהפסק אחד כדי לגמור כולה ש"ל יתקנו הקהל להפסיק הרבה בשתיקה על ידו [וה"ל דכ"ש דיש לזהר בברכת כהנים שהוא מדאורייתא שלא יתירכו או הקהל באמירת התחנונים בעת הברכה כהנים ע"י] שיהיה נראה וזמן הרבה באמצע הברכה ומחמת זה טוב לעשות כמו שראיתי כתוב בשם הגר"א [וכן משמע בסיומן קב"ח סוף מ"ה בהג"ה] שואמרו גם כפנים שלישיה הרבה"ע ולא יתיר הארץ כי בהרבה פעמים מאין שאין הכהנים מנגיין כלל ורק עומדין ומתחילין עד שיסיימו הקהל אמירתם ועי"ז יש לפעמים זמן כדי לגמור כולו] ולענות קדיש או קדושה מותר לשבות אפילו כדי לגמור את כולה ומשמע בכפר שולחן שלמה דדוקא אם הוא עומד בסוף ברכה אחת ויניח דהיינו חלל שירה חדשה וכלקמן בסוף סימן כ"ו אבל אם עדיין לא הגיע לש"ח טוב יותר ששהה בסיומין באמצע ברכה כמה פעמים פחות מכדי לגמור כולה: (ה) לראש. היינו אם הפסיק (ה) בק"ש אפ"י אם ההפסק היה רק כדי לגמור הק"ש חזר לראש ק"ש ובברכת ק"ש לא יחזור לראש הברכה שפסק בצורה אח"כ שזה כדי לגמור מהחלת ברכת יוצר אור עד גאל ישראל. ועיין בבה"ל דביארנו דאם הפסיק בברכת ק"ש בין ברכה לברכה בכל גוויי אין לר"ך לחזור ולברך דיעבד אבל בק"ש אם הפסיק בין פרשה למחמת חוגס ושהה בה כדי לגמור כל הפרשות חזר לראש: (ו) והכי נהוג. וכן פסקו האחרונים וה"ה (ו) בתפלה (ז) והלל (ח) ומגילה וברכת כהנים כמו שביארנו בבה"ל עי"ש: (ז) לפי הקדמה. (ט) בין להקל בין להחמיר: (ח) קרא ק"ש. וב"ח אם לא קרא עדיין לר"ך לקרוא את הפסוק הראשון אבל לא יכוין ללכת בזה המ"ע דק"ש כיון שאין לו תפילין בראשו וגם יהיה בלא ברכות וכלעיל בסוף סימן מ"ו במ"ב עי"ש. וי"ל דאפילו אם הוא חלל קודם בראש (י) כיון שאינו אומר הפסוק לשם לימוד רק שזוהר יזהר (יא) שלא יאמר יותר מפסוק ראשון: (ט) שקורין ק"ש. וה"ה (יב) שאר דבר שהצבור אומרים כגון תהלה לדוד או (יג) ענינו קורא עמדם שכן דרך ארץ: (י) פסוק ראשון. וכן (יד) בשכמ"ל ודעת הגר"א בביאורו שר"ך קרוא עמדם כל ק"ש. אומנם (טו) בפסוקי דמזמרה נראה דאין להחמיר יותר בפסוקי דמזמרה: (יא) לא יפסיק. והאחרונים כתבו (טז) דבברכה ב"ח וישתבח ובפסוקי דמזמרה יש להפסיק כדי לקבל עול מ"ש עם האנדר אבל בברכות של ק"ש וכן (יז) בין הפרקים לא יפסיק כלל ע"ל יאמר חותן התיבות בניגון כמו שהצבור אומרים ק"ש:

באר הלכה

מזה צפוי ענין וראים דמברכין ארץ אף לאחר שער זמן ק"ש אחרי יחזור לברכות וס"ה דהפסיק בברכת ק"ש כגון בחמת ויניח לר"ך ג"כ לחזור לק"ש וזאת ברכות או דילמא ברכות עם הק"ש שני ענינים הם לזה כיון דבעלמא אין מעבדין וס"ה ג"כ אם שעה לגמור כולה בבהכ"נ רבה לא יתקן לפ"י לחזור רק להתלת הברכה זו ולא ליוצר אור דיון דק"ל דברכות אין מעבדות זו אחת זו כדליתא בברכות דף י"ב ע"א א"כ להאכזה כל ברכה ענין שני עמדם הוא ולא תמיד להפלה והלל ומגילה אחרי יחזור ליוצר אור. והנה דיון הראשון מלפני צד"ח דבשכ"א ריש ע"ב דברכות [הוא] דבריו לקמן בסיומן ק"ד בביאור הגר"א] דמוכח דבכיהו הוא אפילו בין פרשה לפרשה ודיון השני מלפני ברה"ט שהיה דשירי שעה אפילו בברכת ק"ש [ושם משמע מניח דאפילו לא שעה רק כדי לגמור אותה ברכה מוקרי שעה כדי לגמור כולה ודבר זה לר"ך] ולא נבאר לנו מה השאלה ב"י הג"ל וי"ל דהנ"ל במ"א דליתא בידינו שלמי ס"ב דברכות [והוא] בחידושי רע"א ובשאריו אחרונים] וי"ל ר' בון בר חייה בעי כגון ק"ש ובברכות או ק"ש ולא בברכות או בברכות ולא הוא שפירש בפני משה וי"ל הא דאמרין אם הפסיק ושהה כדי לגמור את כולה לא יאלץ ור"ך שיהא חוזר לראש מ"א כולה דקאמר כגון ק"ש עם ברכותיו או הוא ולא בברכות דר"ך אפילו כדי לגמור בברכותיו ולא הוא עכ"ל וזה בזה הליו דאם נאמר דר"ך לשבות כדי ק"ש ובברכות דוקא כי מישך שיכיר להדדי ס"ה כשחזר לראש יחזור ג"כ עם בברכותיו ואם נאמר דכדי לגמור כולה היינו ק"ש עמדם ס"ה כשחזר אין לר"ך לחזור רק הק"ש וי"ל דאף דמזמרה מביטלמי הוה דיון שעה כדי לגמור כולה הוא רק מדרבנן מהלכיה ליה אי עם בברכות או לא מ"ע לעיין ב"ח בשמחה וכן להחמיר כי הוא מדאורייתא ואין בה חשש ברכה לבטלה משא"כ לעיין בהכרעות ס"ב אם שעה בק"ש אפילו רק כדי לגמור הפרשות לר"ך לחזור ורק הק"ש לבדה אבל בברכות אפילו אם שעה בק"ש כדי לגמור הפרשות וגם הברכות א"ל לחזור כי יש לנו לר"ך לקולא ולומר דהברכות לא שירי לק"ש. ואם שעה בברכת ק"ש לא יתקן לחזור לראש אח"כ שעה כדי לגמור מהחלת יוצר אור עד גאל ישראל דבידינו שלמי הא מביטע ליה אם ארמין בברכותיו ולא הוא או לא וא"כ יש לנו לר"ך לקולא דלא ארמין בברכותיו ולא הוא אלא הברכות עם ק"ש הוא אחד ליה וכו' וכו' הח"א ודלא כד"ה ה"ל. ולזה"ל ברכה יחזור הנה אם הפסיק בהכנה רבה לא יתקן לחזור ליוצר אור כשם חופן דדילמא ק"ל דברכותיו ולא הוא ומגילה אין דברכות ג"כ אין להם התקשרות זה עם זה כדק"ל בעלמא דאין מעבדות זו אחת זו ולא יתקן לחזור רק להתלת הברכה זו גופא רק אם פסק באמצע אחת ויניח ונראה דיוחזר לק"ש מטעם הנ"ל ומגילה אם פסק בין ברכה לברכה בכל גוויי אין לו לחזור כלל מטעם ה"ל בעלמא ד"כ צד"ח ועי"ז כתבתי כל הדברים במ"ב:

הציון

(ד) מ"א: (ה) עיין בה"י: (ו) ד"מ ולבסוף וכו': (ז) בסיומן הכ"ז בבהר"ס: (ח) ח"י"ן בבהר"ס: (ט) אחרונים: (י) עיין לעיל בסיומן מ"ו במ"ב ס"ק כ"ב ובסיומן מ"ו במ"ב סק"י: (יא) דבזה לא הוי רק בקורא בתורה ובדלקתיו ואסור: (יב) אחרונים: (יג) מחמ"ס: (יד) אחרונים: (טו) וכו' בבהר"ס דס"ח: (טז) דה"ה: (יז) דה"ה: בה 6

סו באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק. ובו י' סעיפים :

ה' ברכות י"ג וכו'
ב פסחים ה' וכו'
וה"ל ג' וכו'
ד' ע"ב ד' ק' וכו'
ה' כ"ג וכו'

(א) * בין הפרקים (ב) שואל (ג) בשלום (ד) אדם נכבד ומשיב שרום (ד) * לכל אדם ובאמצע שואל בשלום מי שהוא ירא כמנו כבדו (ה) אביו או רבו או מי שהוא (ו) גדול ממנו (ז) (ח) ברכות (ח) וכו' (ג) מלך (ט) * או אנס * ומשיב שלום לאדם נכבד * יאפילו באמצע (ד) (י) הפסוק (יא) 'חזן מפסוק שמע ישראל ובשכמלוי' * שלא יפסיק (יב) בהם כלל (יג) 'אם לא מפני מי שירא

באר היטב

(ד) הפסוק. ענינו ש' דוקא כשעומד במקום שאינו ראוי להפסיק כשעומד בעלמא לקרוא פסוק ראשון מק"ש עם הציבור כשנדר הב"ה ראו לגמור בו :

(ה) בשלום. אפי' בלשון לע"ז. וכל מקום שאכור לדבר הפי' בלה"ק לידי שגאה. ובזה"ל שחין אנו שואלין בשלום חלילה לשאול או להשיב לא בין הפרקים ולא בפד" עכ"ל. ובספר החינוך פ' וחקתן כהן ומי שאל ראשו שיקפיד על הכבוד כלל לא יפסיק אפי' בין הפרקים עמ"ל [וכס' חליהו רבה פולפל עמוק בש"ס ופוסקים] : (ג) ברכות. ומ"ל כהן דמי שגדול ממנו ברכותו כהן מפי הכבוד ואם הקורא גדול ממנו חינו מפסיק אפילו לה"ה. ומשמע בברש"ל דמותר לכתחלה לשאול בשלום הקורא אע"פ שידע שימשיך להשיבו. ובת"ס סימן קל"ה חותם דת"ה מופלג דזורו הוי בכלל מורא עי' כ"ה ע"ב סעי' ה' מ"ח : (ג) מלך. אפי' מלך ישראל הוא בכלל מי שירא ממנו דכתיב בוס השם עליך מלך שבהא חומתו עליך ע"ח : (ד) הפסוק. ודוקא היכא דסליק עניינא סבל בלמנע ענין כגון ושמעם את דברי אלה על לבבם לא יפסיק ואם פסק חוזר לתחלת הפסוק כל"ס ספ"ב מ"א. ובת"ס ר"י חסיד דוקא

ביאור הלכה

* בין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד. עיין במ"ב במש"כ שהוא זקן הוא מושלם עולה תמיד ומשמע מיהם שם דאם אינו זקן רק שהוא גדול ממנו בשנים אינו בכלל מפני הכבוד ועיין בדמ"א ובמ"ב * לכל אדם. עיין בנ"ל במה שהביא בשם הרמב"ם מוכח דלענין כבודו מותר להשיב. ואם הוא גדול ממנו הוא בכלל מפני הכבוד. עיין במ"ב במה שהעתיק בשם חידושי הרשב"א הוא מלשון כמ"ל ועיין במה"ס שנתקן במקורו ופסוק דהוא מדתכבד שם הרשב"א לענין דב בר שאל דלהכי לא שאל בעצמו מתחלה בשלמה דרבינא משום דלא חורא חרעא מנמנע דאל"כ היה מותר לו לשאול לתחלה בלמנע כלל אף שעי"ז ימשיך רבינא להשיבו ומ"מ דיו ש' מהותי הסקל שכתב שם אחת דאפשר דדוקא בין הפרקים מותר לשאול לכל לא בלמנע הפסק : * או אנס עיין במ"ב. ראינו בספר שבני שמונה שהביא בשם מהרש"ל דאפילו בשביל הפסד ממון מותר להפסיק :

* ומשיב וכו' עיין במ"ב בשם הר"י חסיד דדוקא חיבה אחת ונמנע גיבורים כהן דמלשון תר"י משמע כדי שאלת שלום ממש * ואפילו בלמנע הפסוק עיין במ"ב במה שכתב לענין מעשה וכו' כן כתב בספר עבודת היום ואף בדמ"א כתב ליוסף דה"ס לענין עניית קדים וקדושה הוא רק אם נודמן לו במקום דלוקים ענייתו וחליהו דעניית קדים או קדושה נלמד מדיון משיב שלום מפני הכבוד ואם הלא פסק המ"א דדוקא בדסליק עניינא מ"מ לע"ז דהדיון עם ע"י דהלא דין זה דמ"א חינו מוכחם כי שם כמ"ל לא הובא רק בשם חותם דאמרי וגם במ"א לא הוכרח רק בשם י' חומרים וגם סה מלשון הב"ע לא משמע כן דאל"כ מתי רבנא דמשע ישראל שלא יפסיק הלא חד ענינא הוא כל הפסוק כדמשמע בסיומן ס"א ס"ד בה"ס וכו' מנע מחסרי וכו' דמחמיר המ"א להוב' לדעת ה"ה הוה לענין הפסקה אכל לא בפל פ"י עניינא אפי"ר וקדושה וכו' : * שלא יפסיק בהם כלל. עיין מ"ב ועני' ד' אף ש' אלהא משמע דלא יענה וכן חותם בנ"ל לעני' דע"ז כהן לפי מה דזכרנו לעיל בסיומן ס"א בבה"ל דהדיון עם הב"ה וכו' דדענדי אכל לא אמר בשכמלוי און לר"י לחזור מנין לנו להשוותו לענין שיבא אסור להפסיק בו לאפי"ר וקדושה ונכדו והכרזה שהביא הנ"ל לדיון הב"י מיעקב אע"פ שלא הפסיק ליוסף עתה קרא שם און ראוי לבשכמלוי כי לא אמרו יעקב און כלל רק קודם פטירתו אמרו כדאיתא פסחים כ"ז ע"א. ואף אם נניח בלמנע בשכמלוי לא יפסיק בכל גווני אף הדין אם נודמן לו לענין חו"ש"ר בין שמע לבשכמלוי ומדלא הלקין הפוסקים משמע דלא יענה וכן משמע ק"ה ברמזי בעור בסיומן זה ועיין

(ג) או אנס. או (יד) מלשין : (י) הפסוק. י"א (טו) דבאמצע הפסוק הפסוק. לענין מעשה כשפסיק לענות (טו) קדים או קדושה כמו שיכתבאר לקמיה אם א"ל לו למחר לסיים הענין יכול לפסוק אפילו בלמנע הענין ולסמוך על בעלי סברה הראשונה שלא חלקו בכך ללוצר מזהו רבה פון ולענות עם האכזור ואח"כ יחזור לתחלת הפסוק : (יא) חזן מפסוק. שאין דבר גדול מקבלת מלכות שמים ומשעם וכו' לא יפסיק ג"כ בין שמע ישראל לבשכמלוי שם הוא מכלל החומר [כ"א] : (יב) בהם כלל. משמע דאפילו קדים וקדושה ונכדו לא יענה ועיין בבה"ל. ואפשר דאם הקריאה היה לאחר ג' שעות דהוא רק כקורא בחורה לר"י להפסיק : (יג) אם

מישנה ברורה

סו כל מה שאסור לדבר אפילו (א) בלשון הקודש

אסור לדבר ואפי' חיבה אחת אסור (פמ"ג) :

(א) בין הפרקים. דוקא בשפגעו זה את זה ממילא אכל במשכים לפתחו או לילך בבה"כ ממקום הקבוע לו למקום חבירו ליתן לו שלום ואפילו לאביו ורבו אסור ואפילו קודם שהתחיל ברוך שאמר כיון שהוא קודם התפלה [פמ"ג בסיומן פ"ט ע"ס וכן מוכח לפי הענין האמור במתירא י"ד דבמה שכתבו לזה וכו' ע"ס בפרש"י ועיין בקידושין ל"ג ע"ב שלא יבא כבודו הנזכר משום שמים] : (ב) שואל בכלים. אפילו בלשון לע"ז. ודוקא (ג) בפנים חדשות שואל ומשיב שם לא יסיב יבא לידי שגאה ובספר החינוך ג"כ כתב דמי שלא ראינו שיקפיד על חבירו כלל לא יפסיק אפילו בין הפרקים ע"כ (ג) לפי מהנהגו כהנים שאין אנו נוהגין לשאול בשלום בזה"ל בעת התפלה חלילה לשאול או להשיב אפילו דת"ה לא בין הפרקים ולא בפסוקי דמורה. אם (ד) עבר והפסיק בק"ש אפילו במקום שאין ראוי להפסיק ולא שיהיה כדי לגמור את כולה לכו"ע אינו חוזר רק (ה) לאותו הפסוק וי"א לאותה (ו) התיבה שפסק ממנה אם הוא במקום דסליק עניינא : (ג) אדם נכבד. שראוי להקדים לו שלום כגון שהוא זקן או ת"ח וכן אם (ו) הוא עשיר שראוי לכבד לו את מחמת פסדו : (ד) לכל אדם. שהקדים לו שלום ומשמע בחידושי הרשב"א דמותר לתחלה לשאול בשלום הקורא אע"פ שידע שימשיך להשיבו ועיין לעיל בספ"ב : (ה) אביו או רבו. ר"ל רבו מובהק (ח) שיעקר חורתו הימנו אע"פ שהוא גדול בתורה עתה יותר מרבו ושייך בכו מורא מדכתב איש אמו ואביו תיראו ותכן ומוורא רבך פמ"א שמים : (ו) גדול ממנו. ואם הם (ו) שוים הוי בכלל מפני הכבוד ואם הקורא (יא) גדול ממנו אינו מפסיק כלל אפי' לת"ח : (ז) ברכות. והאחרונים (יב) פסקו דאפי' אם הוא גדול ממנו הוי רק מפני הכבוד אם לא שהוא ת"ח מופלג דזורו או הוי בכלל מורא : (ח) וכו' מלך. אפי' מלך ישראל הוי בכלל מפני היראה דכתיב שום השם עליך מלך שבהא חומתו עליך :

לא יפסיק אם לא במקום דסליק עניינא ואם פסק חוזר לתחלת הפסוק. לענין מעשה כשפסיק לענות (טו) קדים או קדושה כמו שיכתבאר לקמיה אם א"ל לו למחר לסיים הענין יכול לפסוק אפילו בלמנע הענין ולסמוך על בעלי סברה הראשונה שלא חלקו בכך ללוצר מזהו רבה פון ולענות עם האכזור ואח"כ יחזור לתחלת הפסוק : (יא) חזן מפסוק. שאין דבר גדול מקבלת מלכות שמים ומשעם וכו' לא יפסיק ג"כ בין שמע ישראל לבשכמלוי שם הוא מכלל החומר [כ"א] : (יב) בהם כלל. משמע דאפילו קדים וקדושה ונכדו לא יענה ועיין בבה"ל. ואפשר דאם הקריאה היה לאחר ג' שעות דהוא רק כקורא בחורה לר"י להפסיק : (יג) אם

שער הציצית

(א) מ"א : (ב) מ"א : (ג) מ"א : (ד) לקמן בסיומן ק"ד במ"א סק"ה ומוכח ביותר דבאור הגר"א שם ע"ס לענין פ' הקיטות : (ה) א"ל בסיומן ד"ד בשם רמב"ם ופוסקים : (ו) פמ"ג בשם הללוש וכו' : (ז) ד"ה ופמ"ג : (ח) ח"א : (ט) פמ"ג : (י) ע"ח : (יא) מ"א : (יב) מ"א וכו' : (יג) ע"ס : (יד) רמב"ם כה"ב 6

ק באר הגולה

(ח) הגרמ': (יח) דה"ח : (יט) אחרונים : (כ) אכן העורר ופשוט : (כא) ביאור הגר"ח דלא כמ"א וגם ה"ח העתיק כן : (כב) מ"א : (כג) מ"ה והגר"ח
 (כד) פשוט : (כה) פמ"ג : (כו) מוכח מדת"ח ושולחן שלום ושל"ח דלא כהל"ר בשם בוס : (כז) פמ"ג וח"א : (כח) גדל"ח השמ"א מקיל על כל אמן : (כט) אחרונים :

הרכות קריאת שמע סימן סו

קא באר הגורח

שואמר אמת או שמים קודם החזון וסמך ה' אלהיכם עם אמת (לא) וממתין שיתחיל החזון ושיאמר עמו אינו צריך לחזור ולומר פעם אחרת אמת : ז (לב) יאנינו אומר אמן (לג) אחר גאל (יד) ישראל משום דתוה הפסח : כג (לד) וי"ל דענין (יג) אמן וכן נוהגין (לה) לשנות (לו) אחר הש"ן אבל אם התפלה נכד חין עינין אמן כדלקמן סי' רט"ו (סו) : ד (לז) לצורך לסמך גאולה לתפלה (לח) ולא יפסק לתפלה (לט) שואמר גאל ישראל סמך אם אירעו אינם (מ) שלא הניח (יד) תפילין ונודמנו לו בין גאולה לתפלה (נא) מניח או "ולא יכרך" (טו) (מב) עליהם עד אחר (מג) שיתפלל סאבל מלית (מד) לא יניח או

שערי תשובה

(נד) ישרה . פתחים ועינין כבד"ס בחידושי פתחים דף ק"ו כתב לתוך קושית זו דהט"ו בטוב טעם ועינין כדגול מרבה שכתב ג"כ להר"ן ע"ס . ומ"מ מנחם קושית זו והגו אשמי מעשה לומר גם במערכות גאל ישראל : (יג) אמן . עכ"ל וכתבו בשם הלמודי האר"י ז"ל כשיאמר עוזר דלים יסוס בלבם שהוא עוז ומנקה על פתח (עינין לקמן בש"ע כו' ז"ל יתפלל דרך התפלות כש"כ) ואפי' הוא עשיר גדול יסוס בדעתו כי הוא עני מתורה ומצות כי הוא העומד האמת וצדק יושבו ויחזקו בקרב ועו"כ תעלה תפלתו עם תפלת העניים כי ע"ס וכשמניין ההלכות לאל מניין חזק דלעמוד . ועינין בית יעקב סי' ט"ז שאסור להפסיק בין גאולה לתפלה בעתם אמן דקדים וקדושה אפילו להיות שומע כעוה ועינין בש"ס מי שביע לשריח הדסה ע"ס קרוב למודים אין להמתין ויחלש שביעיהו הש"ן יתחיל הוא בתפלה ויחלש ע"ס הש"ן בחמיהו כדור אחר ע"ס : (טו) עליהם . עכ"ל וכן ע"ס העלה דברי יצחק קדים וקדושה יש להמתין בשירה חדשה ואם שנה וכתחיל כל שלא סיים כ"א יצא

מחייב שיעבור זמן תפלה מהפלה בלא תפילין וכשיבואו אחר"כ לידו ימחם בחמטע היום או במנהגה ויאמר איזה מזמור ע"ס ל' . ז"ע מי שאין לו תפילין אם טוב יותר להפלה עם הציבור בלא תפילין או מוטב שיחשבב אחר תפלה הציבור להשליך תפילין מחבירו כדי שיקרא הש"ס ויתפלל בתפילין פסק המ"א דמוטב שיחשבב אחר תפלה הציבור וישלח תפילין כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין ע"ס : (טו) עליהם . והפ"ה ה"ל

ביאור הלכה

נא יפסקו בתום אצל שאלים מנחם הכבוד אפילו בחמטע הפסק [פנים מאירות : ח"א סי' ס"ז] ועיניהם שם ומזמור מראיתו שביח שם ע"ז מהלל ביומים שאין נזמורין ואחר דמיייר דוקא כ"ס שקרא פסם שיהיה כמו שנהגין לקרות בתפילין דר"ח דלוי יואל בה מ"ע של ק"ס וכן קורא אותה כדי לקרות שמע בתפילין אבל אם אחד קורא ק"ס אפילו בלי גרבות ללא כה יד קריאה כי ירא שיעבור הזמן אסור להפסיק בחמטע הפסק מדינה כמו בשאר ק"ס . והא דאיתא בדרך סימן מ' וטוב לומר כשהיה שמע ישראל וכו' ה"ס הוא חומר רק לרעות דמיתא אבל אם כשיחש

(ג) אחר גאל ישראל . לשון עבר משום דהוא קאי על גאולה מזרים אבל בתפלה י"א חומר גאל ישראל מזה דרמתי יגוה ומחפלה על שחיד וצמערבות שנהגין לומר בא"י מלך נור ישראל וגאולה נדחה הט"ז מחד להרצו וצדגול מרבה שם קושיתו ומ"מ מנחם קושית זו והגו (כ) אשמי מעשה לומר גם במערכות גאל ישראל : (לד) וי"ל . הא"י א"ל (נ) דאפילו על גרבת ענינו עשה כיון שהוא סיום של סדר גרבות של ק"ס ולא חשבי ליה להפסק בין גאולה לתפלה וע"כ קאמר רמ"א דמזדד אחד מנהגו הוא ג"כ כה"א הזה דלא חשבינן ליה להפסק בין גאולה לתפלה וע"כ נוהגין לענות אחר הש"ן אמן אבל אם מהפלה לבדו חין מנהגו לענות אמן וכלקמן בסיומן רט"ו ע"ס : (לז) לענות וכו' . ודוקא (נד) אם לא התחיל עדיין הפסוק של אדני שפתי הפתח דמשם ואילך היו כתפלה . יש מדקדקים שרונים ללא לכו"ע ומתחילים בנור ישראל או בשירה חדשה כדי לענות אמן אחר הש"ן וכתבו (נה) כל האחרונים שלא יפה הם עושים שהרי הוא בחמטע הפסק של אמת ויציב ואין לענות שום אמן לבד משתי אמינים ה"ל בש"ג כג"ה (נו) גם להחלה לריו להתחיל תפלת י"ה עם הש"ן ובהקל כשהוא אלא ענה אחרת י"א ומנחם לעשותה כדי ללא לכו"ע שיכין לסיים עם הש"ן (נז) בשום ולא חינו מחוייב לענות אמן או (נה) שיתחיל שמ"ע מעט קודם הש"ן דכתיב הפסוק ד' שפתי וגו' דנזה המעט ודאי ליכא קפידא דחין ניכר כלל הקדמתו : (לז) אחר הש"ן . ר"ל אם אירע שהוא גמר קודם הש"ן ולא התחיל עדיין השמ"ע ונצחיים גמר הש"ן אבל (נט) חין לר"ד להמתין ע"ז לכ"ע : (לז) לר"ד לסמוך . עינין לקמן סימן קי"א : (לח) ולא יפסק . אפילו אם כשהיה בעמלם ביימים (לז) שאמר גאל ישראל . וכו' (סא) חומר מהלכות הפסק דחין להפסיק בו אפילו מנחם כשהיה כמו בתפלה (סב) אם לא במקום שיש חשש ככנה : (ב) שלא הגיה . ולא היה יכול להמתין בק"ש עד שיזמור תפילין משום שהיה מחייב שיעבור זמן ק"ס וה"ה (סג) אם מחייב שיעבור זמן תפלה מהפלה בלי תפילין (סד) ויחשבב אחר"כ לידו בחמטע היום או במנהגה ויאמר איזה מזמור . ז"ע מי שאין לו תפילין צעם כשצבור מהפלה אם טוב יותר שיחשבב עם הצבור אף שהוא בלי תפילין ואח"כ כשיגיעו התפילין לידו יקיים מצוה תפילין לבד או מוטב שיחשבב אחר תפלה הצבור כדי לשלח תפלה הציבור כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין פסק המ"א דמוטב שיחשבב אחר תפלה הצבור וישלח תפילין כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין ע"ס : (טו) עליהם . עכ"ל וכן ע"ס העלה דברי יצחק קדים וקדושה יש להמתין בשירה חדשה ואם שנה וכתחיל כל שלא סיים כ"א יצא

באר היטב

על התו"ס שכתב על המחבר מה שלא פסק כן ע"ס ולא הנבתי . ולדעתי דברי התו"ס המה בדרוסי כהב ג"כ המ"א ע"ס : (יב) ישראל וכתפלה חומר גאל ישראל . כהב ס"ז שאלתי את מו"ה ז"ל ועוד הכנה גאונים על מ"ס במערכות בא"י מלך נור ישראל וגאולה שהוא נגד הש"ס פסק ע"ס דבק"ס והלל גאל ישראל וכו' ע"ס שדדק מחד להרצו . חזון בש"ג דחין להפסיק בין גאולה לתפלה אפי' מפני היראה : (יג) אמן . והמדקדקים ממתינים בנור ישראל כדי לענות אמן . ובהע"ף ט' משמע שיש להמתין בשירה חדשה . וכתב המ"א ונ"ל דאם ירצה יוכל לכוין לסיים עם הש"ן ולא חינו מחוייב לענות אמן ע"י סי' ג"ט ס"ד . והר"ם ח"א סי' ו' הכריע שאין לענות אמן אחר גאל ישראל אפילו אחר הש"ן ע"י פ"ה : (יד) תפילין . והיה מחייב שיעבור זמן ק"ס וקרא . וה"ה אם מחייב שיעבור זמן תפלה מהפלה בלא תפילין וכשיבואו אחר"כ לידו ימחם בחמטע היום או במנהגה ויאמר איזה מזמור ע"ס ל' . ז"ע מי שאין לו תפילין אם טוב יותר להפלה עם הציבור בלא תפילין או מוטב שיחשבב אחר תפלה הציבור להשליך תפילין מחבירו כדי שיקרא הש"ס ויתפלל בתפילין פסק המ"א דמוטב שיחשבב אחר תפלה הציבור וישלח תפילין כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין ע"ס : (טו) עליהם . והפ"ה ה"ל

משנה ברורה

אין אמת חין להפסיק בין אמת לויציב ובבאור הגר"א מככים להט"ע וטוב לומר להחלה : (לא) ומתחין . פי' (מט) דאלו אם לא היה מחשקין ליה כשהחזר ואומר אמת כמו בשמע שמע ומודים מודים אבל כשהיה קף דלא מחשקין ליה מ"מ חינו לר"ד לחזור דלמה לו לכופו פסם שיהיה . וכן בכל מקום שהוא פוסק בבחי' ברכה מברכות ק"ס (כ) כשהחזר אחר"כ חינו לר"ד לחזור אלא להיזהר שפסק ממנה וכתפלה עינין לקמן בסיומן ק"ד סי' (רב) חינו חומר אמן . (גה) בין אחר עמלו ובין אחר הש"ן : (ג) אחר גאל ישראל . לשון עבר משום דהוא קאי על גאולה מזרים אבל בתפלה י"א חומר גאל ישראל מזה דרמתי יגוה ומחפלה על שחיד וצמערבות שנהגין לומר בא"י מלך נור ישראל וגאולה נדחה הט"ז מחד להרצו וצדגול מרבה שם קושיתו ומ"מ מנחם קושית זו והגו (כ) אשמי מעשה לומר גם במערכות גאל ישראל : (לד) וי"ל . הא"י א"ל (נ) דאפילו על גרבת ענינו עשה כיון שהוא סיום של סדר גרבות של ק"ס ולא חשבי ליה להפסק בין גאולה לתפלה וע"כ קאמר רמ"א דמזדד אחד מנהגו הוא ג"כ כה"א הזה דלא חשבינן ליה להפסק בין גאולה לתפלה וע"כ נוהגין לענות אחר הש"ן אמן אבל אם מהפלה לבדו חין מנהגו לענות אמן וכלקמן בסיומן רט"ו ע"ס : (לז) לענות וכו' . ודוקא (נד) אם לא התחיל עדיין הפסוק של אדני שפתי הפתח דמשם ואילך היו כתפלה . יש מדקדקים שרונים ללא לכו"ע ומתחילים בנור ישראל או בשירה חדשה כדי לענות אמן אחר הש"ן וכתבו (נה) כל האחרונים שלא יפה הם עושים שהרי הוא בחמטע הפסק של אמת ויציב ואין לענות שום אמן לבד משתי אמינים ה"ל בש"ג כג"ה (נו) גם להחלה לריו להתחיל תפלת י"ה עם הש"ן ובהקל כשהוא אלא ענה אחרת י"א ומנחם לעשותה כדי ללא לכו"ע שיכין לסיים עם הש"ן (נז) בשום ולא חינו מחוייב לענות אמן או (נה) שיתחיל שמ"ע מעט קודם הש"ן דכתיב הפסוק ד' שפתי וגו' דנזה המעט ודאי ליכא קפידא דחין ניכר כלל הקדמתו : (לז) אחר הש"ן . ר"ל אם אירע שהוא גמר קודם הש"ן ולא התחיל עדיין השמ"ע ונצחיים גמר הש"ן אבל (נט) חין לר"ד להמתין ע"ז לכ"ע : (לז) לר"ד לסמוך . עינין לקמן סימן קי"א : (לח) ולא יפסק . אפילו אם כשהיה בעמלם ביימים (לז) שאמר גאל ישראל . וכו' (סא) חומר מהלכות הפסק דחין להפסיק בו אפילו מנחם כשהיה כמו בתפלה (סב) אם לא במקום שיש חשש ככנה : (ב) שלא הגיה . ולא היה יכול להמתין בק"ש עד שיזמור תפילין משום שהיה מחייב שיעבור זמן ק"ס וה"ה (סג) אם מחייב שיעבור זמן תפלה מהפלה בלי תפילין (סד) ויחשבב אחר"כ לידו בחמטע היום או במנהגה ויאמר איזה מזמור . ז"ע מי שאין לו תפילין צעם כשצבור מהפלה אם טוב יותר שיחשבב עם הצבור אף שהוא בלי תפילין ואח"כ כשיגיעו התפילין לידו יקיים מצוה תפילין לבד או מוטב שיחשבב אחר תפלה הצבור כדי לשלח תפלה הציבור כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין פסק המ"א דמוטב שיחשבב אחר תפלה הצבור וישלח תפילין כדי שיקרא ק"ס ויתפלל בתפילין ע"ס : (טו) עליהם . עכ"ל וכן ע"ס העלה דברי יצחק קדים וקדושה יש להמתין בשירה חדשה ואם שנה וכתחיל כל שלא סיים כ"א יצא

שער הציון

(מט) א"ר : (נ) פ"ה והוא לקמן בסיומן ק"ד ב"י : (יח) מוכח מנ"י : (נז) ש"ע : (נג) מוכח משור וכו' יד"מ : (נד) א"ר : (נה) א"ר ופ"ה חידושי רע"א וליב"ד וכו' : (נו) א"ר : (נז) מ"א : (נה) נבש"ר : (נז) פסוק : (ס) מוכח מפ"ג ומחלית השקל : (סא) מ"א בשם ש"ג : (סב) פמ"ג : (סג) מ"א : (סד) כי אסור לעשות שום מלאכה קודם שיקיים המצוה המוטלת עליו : (סה) נבש"ר : (סז) אחרונים : (סח) אחרונים : (ט) ט"ה

ק"ב באר הגולה

ב שס

שער תשובה

(ה) ולאחר־היה . ענה"ט ועיין דפ"ר"ה שכתב שגם פרשת ויהי אם שמוע מדאורייתא

[illegible]

ביאור הלכה

חצב בעבר זמן ש' ג' שעות שוב חזרו מברך לא נפמיה ולא לאחריה
מחמת כפך דמו ה"ל כפיאק דרצק חבל זס חזרו דמון זמירס ויזית
זמירס ומשך חאכ' ג"ה וכמו שכתב המ"ל לקמן בסיונו ע' ח"כ הוא חייב
זמירין ע"כ דברת אמת ויזיב עד שעה ד' וכדעלין בסמוך של יומא ומחלן
והאלה לא חיקון ע' דברת חבל וימר מהמת ספך חזיר פסוק של ויזית
מזמירס [ש' סיונו' ע"ה]. חיתא בש"ס דף י"ג ע"ב שחם חמר הלכה
שחזר בה ויזית מזמירס ואל ידי המ"ס של הזכירה. וכבר המ"ל ונ"ל
דכ"ס לא אחר שירת הים דלא ורהסם סופר פליג ע"ז דברת חזיר
למען חזור אל יוס חלחך וגו' ולא ידי במה שיכר שער בעבר הים והסכים
בעצמו הגלון רע"ה בהידוסיו ע"ה. ואם ויזית ידי הזכירה בהרהור עיין
בש"ס דה"ס הכית יעקב ונפמ"ל מחספס בזה ובשאלת חר' סיון י"ג
בהחירן להגות מש"ס ומסיק דלא חזר ויזית ידי חזב בהרהור. ופשוט בזה
דגם גילגל חריר להזכיר חזרו מזמירס ועיין בפמ"ל דמחפסא חז' גמא

הלאורייטאט אז דרעכן וו"מ לעצן ספיקא ע"ש ונשאלט אלס 'ס'י' ח' כחז דהי
הזכיר בן השמות כגון שהעלל קודם זאת וכוונתו אל יאז ידיו חוזר
לפניה' אל' דאס איז צו דאס וועג וכוונת הפמ"ל שפעל ער לעצמו
הלאורייטאט וואס ער האט מדרבנן אז ער פוסקט שסוברין דרך פסוק
דליו חוזר ע"י למר כך ביטא העקנה של זמן שקורין חייב לקרוא
לדלקק סימן ק"ט ע"ב ס' כג"ה ע"ש. ואלכאלה חס יודע שזמר פסוק
לחזור ויקראת מיבו בשמן ס' סוף ג' ד' שמע שצריך לחזור ולי
לחזר וגם זאת ויצי' צריך לחזור לבו"ע דינאם מזרים חייבין להזכיר
לחזר ויצי' בעולם הדא מילא חס יודע אז חזורים דלומך דר פרשט איז
לומר אז הסכים השלחן אר"י וכתב עוד דאס נעסע לו ספק אז צער
לחזר ולי' לחזור ויקראת פרשט איז מספק וזאס ברי לו שקרא כל
עובדים שהיווה הד דינא שצ"ל לחזור ולומר מספק דליו שזמר
בפרשט איז: (ה) אלז וכו'. דאס איז דרבנן דליו דכרת חס יודע
דעת ס'א"ל דליו חוזר וגם דליו

סח שלא להפסיק בפיוטין. ובו סעיף אחד :

א תשובה הרמ"ם
וירמ"ם בע"מ מהלכות
ק"ט והעור בשם
פניו הרמ"ם

יש מקומות שבהם פיוטים "ונכון למנוע מלאמרם משום דהוי הפסק : הנס ויש אומרים (א) דלן איסור בדבר (הכ"ס) ס"פ אין עומדין והרשב"א (והטור) וכן נוהגין בכל המקומות לאמרם והמיקל ואינו אומרם לא הפסיד ומ"מ לא יעסוק בשום דבר אפי' בד"ה איסור להפסיק ולעסוק (ב) כל זמן שהצבור אומר פיוטים וכ"ס שהסבור לדבר שום שיחה בטילה ומ"מ מי שלומד ע"י הרהור שרואה בספר ומרהר לית ביה איסורא דהרהור לאלו דכיוצא (ג) דמי אלא (ג) שמתוך כך יבואו לדבר יבואו ליד הפסק וע"כ (ד) אין לאדם לפרוש עצמו (ד) מהפיוט כדמיון שנהגו לאמרם ויאמר אותם (ו) עממם וע"ל סימן ג' סעיף א' (וה"מ) *

באר היטב

שערי תשובה

(א) דמי. עכ"ט ועיין פ"ח שמעך ללמוד או על ידי הרהור. ובגרי"י כתב בפיוטין הקליר וכו' אין לעשות כן. אך בפיוטים מהלכות המעשרים הוצרך עמנו ומהרהר בד"ה חריך למעבד הכי : (ג) מהצבור. עכ"ט ובש"י כתב שראש בירושלים חז"ל : ספר הכוונות מבתי"ה מהר"ם וויטל בן מהר"ה ז"לה"ס שכתב על דברי ר' אביו שכתב מורי לא היה אומר בו. וז"ל אמר שמואל א"פ שכתב זה חכם מאד ז"ל ראיתו כשהיה ש"ן בקהל בימים מוראים היה אומר כל הווידיים וכל הפיוטים עכ"ל וישמע חכם וממנו יקח חכמה ומוסר השכל עכ"ל הש"י שמה שכתב דברים שיש בהם משום ויהא ושאין בהם ע"ש ועיין בשו"ת מהר"י בן מנח"ם ז"ל סי' מ"ז כתב שאם החזן מחזיר עיניו בהצרכה קודם שכתב בהצרכה עליו מותר והוא מנהג פשוט לכל העולם וכן דעת הרב ז"ל בזה (ה"ל רבינו הרי"ף) עכ"ל. ובגרי"י סי' ק"צ קראה בזה מדברי הרמב"ם בשו"ת המכונה פאר הדור סי' ס"ד וסי' ק"ט שאסור בהצרכה ק"פ ע"ש. ובמ"ס התוס' שראש הקליר הוא ראש"ס עיין במע"מ ובזכרון יוסף סי' י"ג ז"ל ובשו"ת ל"ב מהדורא תנינא שהאריכו הרבה בזה ובמח"ב הבית השני ר"ת המונח"ל בע"ל בכת"י וכתב שהיה עמוקם ורחבה וס' הרגיש מהר"ן בעיקרן כפי דרכות ועוד פיוט אחת אשר לך נספחה וכתב ביוסף הדברים ומח"ס החריך ובסוף דבריו כתב חא חיו כמה נפיש חילוייהו דהתחמם עדיפו מציא דרבינו הארי"י ז"ל גילה שהפיוט היה בו נולד ממשנת ראש"ל ב"ס כמ"ס מו"ק וכך נתייחס ע"ש :

משנה ברורה

העיד בנו של מהר"ה ז"ל על אביו ששהיה ש"ן בקהל בימים מוראים היה אומר כל הווידיים וכל הפיוטים וישמע חכם וממנו יקח חכמה ומוסר השכל שאל לשנות המנהגים. ובש"ל החריך בשם גאונים שנהגו לומר פיוטים וכשפייט ר"א והיו אשר הכה וכו' ליהטא אש כפיצותיו ע"ש. אמנם המנהגים שנהגו בשארית ההפלה לכו"ע אין לשנות כ"א ממהג מקומו כגון (ז) מוספה אשכנז לספרד או להיפך וכל כה"ג כי י"ב שיערים בשמים נגד י"ב שבטים וכל שבע י"ט לו שער ומהג לבד ולענין דינא האשכנזים המהפלים עם הספרדים או להיפך וזלא י"ח הפלה. וכ"ס רק במנהגים שנהגו בשארית הפלה אצל מה שכתב בגמרא או בדברי הפוסקים שלמדו מהגמרא הוא שזה לכל ואין רשות לאדם אדם לנהוג במנהגו : (ה) מהצבור. עיין במ"א דכפשה שהחזנים מרחיקים הרבה ביוגונים טוב ויותר לומר הפיוט קודם שמתחיל בצרכה יוצר אור דכרוב הוי הפיוט של מעין הצרכה ויהיה חשוב הפסק כשיסבה כדי לגמור כולה ולבהלה ראוי לחוש לזה וכדלעיל בסיומן ס"ה במ"ב ע"ש. ואם שכה לומר הפיוט עד שגמר הצרכה אסור לאומרו דלא עדיף מעל הניסים בהגוים ופזרים : (ו) עממם. ואם מתפלל ביחיד לא יאמר שום פיוט באמצע צרכה [אחרונים]. דרך אגב ראיתי להוציא פתן מה שהצרכה מהמנונים מועים בר"ה וי"ט בשעה שנגנן החזן בהלל דרכת יוצר אור הפיוט של חורית מואלף אמר ויהי אה"כ מתחילין ההמון מיד מלך אל כלל נא ואינם מתחילים הצרכה מראש ורחוי להצדיקם ע"ז : ס"ח ענין פרישה שעת מקומות ופזרים. יש מקומות שנהגו שפזרים על שעת [פרישה שעת נקרא אמירת הצרכה שאין אומרים] בשביל ההתאחרין לבוא לבה"כ אחר גמר סיום תפלה י"ח בלש. ויש מקומות שנהגו שפזרים הש"ן על שעת בשביל ההתאחרין אחר קדים בתורה ועיין לעיל בסיומן ל"ד במ"א שמתחיל אחר קדים בתורה לומר מתחלה הלא פסוקים הם רגלים לומר קדים וצרכו. ועיין לקמן בסיומן קל"ג

שער הציזין

א (ח) רש"י : (כ) פני"ג כס"י : (ג) רמב"ם ע"ש : (ד) פשוט דהלא הוא מטעם הפסק כמ"ס בד"מ : (ה) ע' בד"מ : (ו) מ"א ופ"ע ע"ש : (ז) פמ"ג :

סט דין פורס על שמע. וכו' ב' סעיפים :

א מגילה כ"א לפירוש
ה"ק שם ב שם במנה
ג מוסת סופית
ד תלמודי רש"י כ"א
האגור דשם כ"א
זכר ונס' סופית

א *אם יש בני אדם שהתפללו (א) כל אחד בפני עצמו ביחיד ולא שמעו לא קריש ולא קרושה
עומר אחד מהם (ב) ואומר קריש וברכו וברכה ראשונה (ג) יוצר אור ולא יותר וזה נקרא פורס על
שמע לשון התוכה פרוסה שאין אומרים אלא קצת ממנה : (ד) ושכיו לא נהנו לומר כל ברכה ויור אור
אלא אומרים קדים וברכו וסע עונים אחריו (ה) ברוך ה' וכו' . י"א שפורסין בק"ש על ערבים (ה) כמו בשחרית (כל
זו וכו' בשם הר"ן) (ו) ולא נהנו כן משום (ז) דליכא קדים קודם ברכו של ערבים : לאחר שסיימו ברכת יוצר
אור * אומר אבות וגבורות (ח) וקרושה ואתה קדוש וזה (ט) נקרא עובר לפני התיבה בואין עושין
דברים אלו בפחות מ' משום דהוי דברים שבקרושה יוצרין לחזור אחר ו' שלא שמעו דהיינו רוב
העשרה י'ואם אינם נמצאים אפי' בשביל אחד (י) שלא (כ) שמע אומרים ואפי' מי ששמע יכול לפרוס

באר היטב

(ה) ברוך ה' וכו' . ואם לא שמע ברכו רק שמע הקהל עונים עונה
למן ע"ל סי' נ"ו ס"ק ח' : (ב) שמע . ואם שמע מהקורא בתורה
די ואין חורין בשביל עמ"א . וה"ל שמתפללין כל התפלה בשביל ה'
שלא התפלל ב"ד דמ'. וכתב המ"א מיהו נ"ל דאם אין שם י' שלא התפללו לא יתפלל הש"ס בלחש רק יתחיל מיד בקול רם דהא עיקר
הכוונה משום קדושה . [וכתב מ"א בסיומן ע"ד שאל פורסין אחר קדים בחרל יאמר מקלם פסוקים קודם פריסה שמע שלעולם אין לאמרים

ביאור הלכה

* אומר אבות וכו' . עיין במ"ב ס"ק כ"א בשם הג"ס ועיין נצי"אור הג"ל
דמשמע מיהו דעת הטור דלא יאמר רק ה' ברכות ומ"ל לר"א משמע
מיהו דמאד להג"ס שבסיומן ע"ש שמיהו רחוק מהמנהג . ועיין עוד במ"ב כ"א
שכתבו בשם המ"א ונדעבד א"ל לא היה רוב מנין והתפללו כ"ח בלחש אפי' יאמר
הח"כ הש"ן לעצור לפני הצי"ס ז"ל דלפי דעת הש"ע דפוסק ברים הסעין דאילו
אם התפללו מתחלה כ"א ביחיד יכול אח"כ אחד לעבור לפני הצי"ס פסוק דכ"ס
כזה כי מיבעי ל' לפי דעת הרדב"ז דהיינו כוונתו כמו שכתבתי במ"ב ס"ק א"ל
פליג ג"כ בזה דאם יאמר רק תפלה יחד או דילמא דכזה ערוך כיון דנעת התפלה
היה מנין בברכה' וגם מכיון שתקבלו לעשרה ה"ל עולים מיוז קדושה קודם
שהתחילו להתפלל וכמו שכתבתי במ"ב ס"ק א' כסופו עיי"ש דעל הכל היה מחויב
דעת להרדב"ז דס"ל דפרח מייניה חובל דקדושה לאחר שחשלו לא דאם
עושין תמיד דחזר הש"ן אף דלאו בקיין ולפי דברי האוס' במגילה [דף כ"ג ע"ב]
הטעם הוא משום קדושה ע"כ היינו משום דנעת שתקבלו העשרה ביחד ה"ל

משנה ברורה

קל"ג ב"י דמוכח דמהגס הוא דאף אם אירע שלא בא אדם בברכה'
אחר ברכו אפי"ל אין מדקדקין בכך לבד משבחות ויו"ט כדאיתא שם
ומ"מ אין לבטל בברכה' מפני מהלוקה (ה) אבל במקום שאין
לחוש למחלוקת יש לנהוג שלא יאמר הש"ן ברכו אח"כ בא אחד אחר
ברכו ולא שמע כלל בלחש ויש ואף שכבר אמר יוצר אור מותר ג"ל לומר
בשביל אפי"ל שלא יסמוך אליה יוצר אור וכן מי שכבר שמע ברכו קודם
התפלה ועמה מתפלל ביחידות הגיעו לברכו ומדקדק לו עשרה חלשים
שכבר שמעו ברכו אפי"ל מותר לפרוס על שמע ולומר ברכו הוא או
אחר בשביל כיון דיאמר מיד אח"כ ברכת יוצר אור אבל אם תרתי
לגריעותא דהיינו שכבר שמע ברכו או שמע מהעולים בתורה שאלמר
ברכו וגם טעם חינו עומד קודם יוצר אור אינו יכול עוד לפרוס על
שמע ולומר ברכו הוא או אחר בשביל :

(א) כל אחד . הרדב"ז בסיומן רמ"א ח"ד פליג ע"ז ח"ל אם התפללו בעשרה כ"א ביחיד פרח מייניהו קדים וקדושה כדאמרינן גבי ברכת המזון
[תקמן בסיומן קל"ד סעיף א'] וכיון דפרח מייניהו אפי"ל שאל"כ נהפך עשרה חלשים יכולים לחזור ולהתפלל בקדים וקדושה ואם חזרו
והתפללו הוי ברכה לבטלה ע"ש [והובא דבריו בקי"א במ"א ובספר מגן גיבורים וכו'] הביאו דבריו להלכה . ובתשובת הרמ"ש סיומן פ"ד ובדרך
החיים דבריו ברכו אפי"ל ממשע דפוסק בהשו"ע אכן בתשובת ח"ס חל"ח כיומי י"ז כתב דכן עמ"ל דבר הרדב"ז . גכן נס להרדב"ז אם
יש אחד מהם שלא התפלל עדיין יכול לפרוס על שמע וגם לירד לפני התיבה אך לא יתפלל מתחלה התפלה בלחש רק יתפלל חיוק התפלה בקול
רם דבכ"ל לא שייך פרח חובת תפלה מייניהו דברי בשביל עמ"א אומר וכו' המגן גבורים בסיומן קל"ד וכו' דאחד ויחוש שכבר יאילו יכול
לפרוס על שמע ולירד לפני התיבה בשבילו ובדלקמיה בשו"ע דכיון דים ע"כ אפי"ל אחד שלא יא' עדיין ידי תפלה כל ישרא' ערבים זה בזה [הרדב"ז
שם] : (ב) ואומר קדים . עיין לעיל בסיומן נ"ד בהג"ה דלר"ך לומר מתחלה קצת פסוקים : (ג) יוצר אור . אף דבזמנינו כולם בקיין ואפי"ל
לברכה המבצר שיוציא בהעברה וכו"ל לפי מה דאיידי המהצר שכבר בירכו כולם כ"א בפני עצמו מ"מ ס"ל להמבצר דאומר יוצר אור משום
(ג) שלא יהיו נראין ככופרין ח"י שהא' אומר להם שיברכו ואין אחד מהם שיברך לך אומר יוצר אור (ג) ובקול רם והאחרים שומעים
והשומע כעונה : (ד) ועכשיו וכו' . סבירא לן (ד) דכיון שעונים ברוך (ד) המבצר לע"ז הו לא מחויב ככופר מיד דהוי אברכה התורה ועיין
בה"ר ובזמן גיבורים שהסכימו ג"ל לה : (ה) כמו בשחרית . ר"ל אף אם כולם כבר התפללו כל אחד בפני עצמו : (ו) ולא נהנו כן . כתב
הפמ"ג נראה דאפי"ל אם יש אחד שלא התפלל עדיין מעריב יכול לעמוד בפני העמוד עם ס' שמתפללו ויחלל ברכו בקול רם וגם יאמר בברכה
רשומה בקול רם ויאלץ אף להמבצר ואפשר דיוכל לומר ג"כ הקדים שקודם ש"ע ע"כ : (ז) דליכא קדים . יאמרו ברכו ויחלל (ה) לא
קפדין כ"כ (ו) ואפי"ל דבקצת מקומות אומרים ג' פסוקים וקדים קודם ברכו ערבים זהו רק מהגב בעלמא ולא קפדין בהאי קדים משא"כ
קדים שאלר וטענה שחרית שהא' מנהג קדמונים קפדין טפי : (ח) וקדושה וכו' . עיין בהג"ה בסיומן שמיסים כל התפלה ג"ל ועיין לעיל בהק"א
דדעת הרדב"ז דאין לנהוג דין עובר לפני התיבה חל"כ יש בזה ע"כ אחד שלא התפלל עדיין וכתב המ"א מיהו ג"ל דאם אין שם ששה שלא
התפללו לא יתפלל הש"ן בלחש רק יתחיל מיד בקול רם דהא עיקר הכוונה בהחלפה בזה הוא רק משום קדושה ויחלל הג' רשומות בקול רם והשאר
בלחש אבל כשיש רוב מנין הם כמו לבור גמור ועיין בהג"ה : (ט) נקרא עובר וכו' . ואין זה מאוי כהיום (י) משום דרגילין לפרוס על שמע בשביל
המתאחרין לבוא אחר גמר סיום שמה עשרה בלחש קודם שמתחיל הש"ן התפלה בקול רם ויוציאין על ידו עיין הקדושה [אריזין לזכור בעם
שמקבלין אז פתח בהכ"ל לפרוס על שמע (ח) שלא יעברו נגד המתפללין] אבל אם אירע שמתאחר לבוא להתפלל אחר התפלה יוכל לפרוס על שמע
ולירד לפני התיבה : (י) שלא שמע . ואם שמע מהעולים בתורה די ואין חורין בשביל אפי"ל לא שקוד עומד עתה קודם ברכת יוצר אור או מותר
לפרוס

שער הציור

בר ס (א) כ"ז מ' גרע"ג ויד לאר"ס ודע"ל : (ב) ג"י : (ג) סמ"ד : (ד) ד"ג : (ה) מ"א : (ו) מחס"ש : (ז) געש ועיין בא"ר בשם העי"ש : (ח) ע"ש

על שמע ולעבור לפני התיבה בשביל אותו שלא שמע היום"מ אם אותו שלא שמע בקי לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה (יא) מוטב שיפרוס (נ) ויעבור לפני התיבה הוא משיפרוס ויעבור לפני התיבה אחר שברר שמע: הגה ומי שעובר לפני התיבה ואמר ג' הנצרות הראשונות * יטלים כל התפלה ולא יפסיק אע"פ שכבר התפלל אבל האחרים (יב) יכולין להפסיק אח"כ וכל כן שאם לא התפלל הפרוס והעובר לפני התיבה (ד) תחלה (יג) * שישלים תפלתו אע"פ שנתקד לקרות אח"כ ק"ש ולא יסמוך גאולה לתפלה. ב"י בשם מהרי"א ואסור להפסיק בדברים אלו בין תפלה או בק"ש ובכרתיהם ולכן אסור ל"ש להפסיק בין ק"ש לתפלה או בק"ש ובכרתיהם כדי לפרוס על שמע לאותן הבאים לבדכ"ל לאחר שהתפללו הקהל קדים ונכרי (יד) והתחיל בברכת יוצר (ה) אור אבל בברכת ערבית שהיא רשות (זו) * יכול (ו) להפסיק להוציא אחרים י"ח * ומ"מ איש אחר יכול לפרוס על שמע או להתפלל ביו"ד כל התפלה אפי' באותו צ"ה שכבר התפללו להוציא אחרים י"ח רק שלא יעמוד החזן הבני במקום שמעך הראשון דזהו וראה גנאי לנאשנים דהוי כאלו לא יצאו בראשונה י"ח (תשובת מהר"י ט"ז) ונ"ל דוקא שעדיין הראשונים בברכ"ל אלא שהשלימו סדרם אבל אם (זו) יצאו הראשונים יוכל לעמוד החזן אף במקום (יז) שעמד (ז) (יח) הראשון: ב' יסומא אע"פ שלא ראה מאורות מימיו (יט) פורס על שמע ומברך יוצר המאורות ושהוא נהנה במאורות שראוין אחרים שיוורוהו הדרך אשר ילך בה:

באר היטב

קדים אלא אחר פסוקים או אחר תפלת י"ח: (ג) ויעבור. עכשיו נוהגין שהאבלים פורסים על שמע אפילו שמעו ויש אחר שלא שמע ואינו נכון מ"א: (ד) תחלה שישלים תפלתו. ר"ל דכ"ש הוא דלא יפסיק הפרוס והעובר לפני התיבה אם לא התפלל תחלה אע"פ שנתקד לקרות אח"כ ק"ש ולא יסמוך גאולה לתפלה. והמ"א כתב דלכתחלה לא

ביאור הלכה

עליוס חוב קדושה וח"כ ה"נ בעניניו ומאחזי בכו"ע של הגר"ז דמיקל בזה בדיעבד ומ"מ יש לדחות דאפשר דהוא חז"ל רק לפי דעת השו"ע כי לא הוכיח דעת הרדב"ז אבל לנהגונו דנהגין כהרדב"ז כמו שכתב התחם סופר ז"ע: * וישלים כל התפלה. ב"י דר"ל בלהש דהא האחרים יכולים ללכת לדרכם כמו שכתב הלבוש: * שישלים תפלתו. ועיין במ"ב סק"ג בכסופו ופשוטו דבשביל פריסת שמע אם אינם רוצים שארי האנשים להמתין עליו ויכול לדלוג מפסוקי דזמנה ויחמך רק ב"ש ואחזי וישהנה ויפרוס על שמע אך אם אינם רוצים להמתין עליו כלל יאמרו קח פסוקים ואח"כ קדים ובכרו אך ל"ע קח מה יעשה אח"כ אם טוב יותר לדלג לגמרי ויחמך חוקך אחר הבכרו מניור אור דזהו פריסת שמע הנעולה כשאומר חוקך יוצר אור אחריו כידוע או דיהמיל אח"כ מ"ש ועיין לעיל בסיון ג"ד מה שכתבנו בשם האחרונים דכ"ש וישתנה הוא תקנה קדומה מאוד ע"כ להאכזה טוב יותר שיתחיל אח"כ במרוך שאמר: * יבוא להפסיק וכו'. ואע"ג דלעיל כתב דלא נהגו בערבית לפרוס על שמע מ"מ מ"מ נהגו [פמ"ג]: * ובמ"מ איש אחר וכו'. ר"ל אע"ג דמנינו ל"ש כן מלהפסיק להוציא י"ח אבל איש אחר וכו' ומה דאכל פריסת שמע לא קטע ביו"ד ואכל להתפלל קטע ביו"ד עיין בד"מ דאין מעכרים בזה עם מהר"י מייק לדיא דס"ל דלתפלה בעינן דוקא עשרה שלא התפללו אלא תפלה שזה עם פריסת שמע וכו' המ"א בסק"ד:

להפלה דהיינו אחר סיום ברכת השכיבונו ובלא"ה מפסיקין ג"כ בפסוקים אבל (יא) באמצע הברכות לא יפסיק: (בז) יצאו הראשונים. וה"ה ט"ס הוא קציעות שיתפללו בזה בברכ"ל כמה פעמים זה אחר זה אין קפידא [מן גבורים וס"א]: (יז) שעמד וכו'. ולא עוד אלא אם אין חזן לאחרונים יכול אפילו החזן הראשון להתפלל שנית להוציא גם האחרונים [לבוש ומ"א] ופשוט דבזה אין לר"ך החזן לעמוד לפני התיבה כל עת התפלה אלא כשיגיעו לבכרו הוא יאמר לפניהם קדים ובכרו ואח"כ יאמרו בעמון מניור אור והלאה עד גמר י"ח בלהש כי במקומות כולן בקיאים ואין נוהגין ללכת בזה ע"י ש"ן ואח"כ יעמוד לפני התיבה לחזור התפלה כנהוג עם כל הקדישים שאחר התפלה: (יח) הראשון. כתב במשפטי שמואל שאם הראשונים הוציאו ס"ת וקראו הם אין מנהג הוא לשניים להוציא ס"ת פעם אחרת ולקרות בה ומן לזה נעם שהוא משאם פניו של ס"ת שמואל יאמר שמואל פסול בזה"ל הראשון ומפני כך הוציאו שנייה ואף אם הוא ס"ת זו עצמו מ"מ שמואל יאמרו הראשונים שאחרת היא שהוציאו משום פסול שמואל בראשונה וגם (יב) שיש פגם בראשונים שיאמרו שלא יצאו ידי קריאה ומה"ט אם הלכו הראשונים לביתם (יג) כמו הוותיקים או (יד) שהוא מקום קציעות שיתפללו פעמים זה אחר זה אין קפידא. וכו' מכה מנהגה אבל מן הדיון אין שום חיבור בכל גווי שאין לחוש לפגם בראשונה אלא כשהיה עולה לקרות בשנייה מי שעלה כבר בראשונה וגם דוקא אם עולה וקראו מיד אז אחר זה בלי הפסק איש ביהמים כמו שכתב בסיון קמ"ד אבל כהן מפסיקוס הרבה וגם הוא לצור אחרים וכן לכלום [מן גבורים]: (יט) פורס. וגם יוכל לירד לפני התיבה לתפלה כדלעיל בסיון ל"ג סו"ד ע"ש ובמ"ב. יש למועז לקטן שלא יפרוס על שמע ומיור כל שגביע ל"ג שטים אין מדקדקין אם הציב שתי שערות דברכות ק"ש דרבנן [פמ"ג]:

עכורים

שער הציון

(ט) לבוש: (י) ב"י ומ"א וס"א: (יא) מ"א: (יב) פמ"ג: (יג) פמ"ג: (יד) מגן געביות

קד באר הגולת

א ברכות כ"ו ב אהל
מועד ג שם בתוספת
ד שם בפירוש"ה שם
במשנה ד' ע"ז
ו תוספות שם במד
הפרק
מרוטנבורג זירושלמי
שם ח' ע"ד לפירוש
ז"מ כפ"ב מהל' ק"ש

אָנשׂיץ ועבדים (א) פטורים (ה) (ב) מק"ש מפני שהיא מצות עשה (ג) שהזמן גרמא (ד) לזונות הן
ללמדנו שיקבלו עליהן עול מלכות (ג) (ה) שמים : הכה ויקראו לפחות פסוק ראשון (ב"י) נסס אורח מועד :
ב * קטנים פטורים (ו) גל"ח (ז) כשלא הגיעו להינך ד'לש"י אפילו הגיעו לחינוך מפני שאינו
מצוי אצלו בזמן ק"ש בערב וישן הוא (ח) בבוקר (ט) וראוי לנהיג כר"ת : ג' ה"הכנס את (י) הבתולה
פטור (יא) מק"ש (יב) (ג) ימים (יג) אם לא עשה מעשה מפני שהוא מרוד מדרת מצוה והוא
מילי בזמן הראשונים אבל עכשיו שגם שאר בני אדם אינם מכוונים כראוי גם הכינים את הבתולה
(יד) קורא : הכה ועל ס' ז"ט אם שמר (טו) יקרא ק"ט : ד' * יהיה עושה (טז) בצרכי (ס) רבים

באר היטב

[illegible]

ובי"ד הכרן: (ד) קורא. ר"ל קורא ומתפלל. ואם אינו קורא מיחזי כיוהרה ע"ה: (ה) רבים. כ' הכ"מ בשם הר"ם דדוקא בדורות הראשונים

משנה ברורה

*** קטנים פטורים וכו' ולרש"י** אילו הגיע וכו' . **הנה הגר"ז** קצת דלרש"י פטורים גם מבכורות וכו' ולבאר זה נעיין לחפשי דרוקא זמן קצת

שאלו ממך רש"י שעות אינו מצינו אלא משא"ח אח"כ קצת מדברי רש"י ע"פ שכתב הדפוס רמתי הוא וכו' עיי"ש דגם אינו נמשכת אח"כ ואפ"ל הולך נטעם וזכר אינו מתקבצו להמציא ויהא בבכורות אין מ"ש עמיה עמיה ושם בבכרת אחת יוצא להמ"א שאלו : * **ויהי עסקם** כלצרכי ברכים וכו' . עייין בדרוש"ת אהר"י דאור"ד עמ"כ

בשם ה"כ"ב שאלו הר"מ עיי"ש עסקם כשיש ע"ד הר"מ ששאלו ודוקא בדרובו הכשרושים אין לו טעם ולבאר זה למד הדור בשני יודים הוא המ"א בשמו"ל ל"ח

בוכים מרש"י דאם עקר בוכות ר"ל להשחית עין מיקרי עוסק בגמול וי"ל דלמדני בר"מ משמע דבכורותיו אין חיל וטובם כשכורו לש"י ואפילו אין מתעסק מזה וזה

(ג) פטורים. (ה) חפלו מדרבנן: (ב) מק"ש. ופטורות ג"כ מברכות ק"ש. דיש להם ג"כ זמן קבוע כדלעיל בסיומן נ"ח ס"ו חלל ברכת המאכל והציץ לדימוקן על ענין זכירת ויאלת מלאים (ג) וכן (א) בברכות שלא להקריב עדרות מומיות לחמור דמאות זכירת ויאלת מלאים מהגב ציבור ובלילה וכו"ל מומיאל צריכות לסמוך כהולא להפלה בדקפלה חייבות בדלקתן סימן ק"ו ס"ב כהן המ"א ועיין דמ"א שכתב דלמקן דסובר זכירת י"מ בלילה הוא רק מדרבנן וזמנא דההיא ח"כ מומיאל הוא מ"ע ששומן בגמא ופטורות מן המורה רק מדרבנן חייבות וכו"ל בפרק יספור ע"ש ע"כ חפלו א"כ יומא דהוא מלאה מה"א ביזם ובלילה מדרבנן שפלת אר"י ס' י"א להשיג פטורות משום חפלו דיום הוא מלאה

[illegible][illegible]

ח שם שם כהנא
הראב"ד ופוגהיכו
בא דשכח וקוס
ל"ט

(יז) והגיע זמן קריאת שמע (יח) לא יפסיק אלא (יט) יגמור (ו) עסקיה ויקרא (כ) אם נשאר עת לקרות : ה * היה עוסק באכילה או שהיה במרחץ או שהיה עוסק בתספורת או שהיה סתפק בעורות או שהיו עוסקים בדיון ה"הרמב"ם (כב) גומר ואח"כ קורא ק"ש ואם היה מתירא שמא יעבור מן קריאה ופסק וקרא ה"ו משובח (כג) וקורא אע"פ שיש (כה) שרות לקרות : (וע"ל (כו) סי' רל"ט) :

באר היטב

קורא בתורה שפיר דמי עמ"ל וע"ה ויד אהרן. ובכח מ"א ויל' דמ"א יאמר פרשה שיש בה יולתת מזרים אפילו עבר זמן ק"ש : (ו) וקורא. ובכח הב"ח דהרמב"ם מיידי עתהחול ביהר וקרא"ד איירי סתהחול בליכור ולא פליגי וכן יש להורות מ"א וע"ה ופ"ה ויד אהרן :

משנה ברורה

אם הוא עוסק רק בהלל ומנוח : (יז) וכו' . משמע מזה דלא התחיל בחיסור חסר שהגיע הזמן לר"ך להפסיק ועיין בפמ"ג שמועד דבכל גווני חזו לר"ך להפסיק : (יח) לא יפסיק . ואם (טו) יכול להפסיק לק"ש ואח"כ להגיד הגמור לר"י כבוד בלא טורה יפסיק . כה"ט הפמ"ג דלע"ז דה"ט : בלר"י רבים פטור מק"ש מ"א אם פסק וקרא שפיר יא' ידי חובה דנה פטור ממס מק"ש אלא זהו אז עוסק במנוח אחרת : (יט) יגמור עסקיה . ומ"מ (יז) יעשה מה שיכול ויקרא לפחות פסוק ראשון עם בשכמ"ו בזמנה כי זה דבר קל ואפשר לו לעשות כ"ש שזו היא מנוח בפני עמ"ה ומנוחה כל היום ע"כ יאמר חז"ה פרשה שיש בה יולתת מזרים א"ס כבר עבר הזמן שלא יוכל להגיד ברכה אחת ויציב כמו שמבאר בסיון י"ה ועי"ש בפמ"ג ועיין לקמן בסיון י"ג כ"ד לענין חפלה וזמנ' דה"ט . ודע דה"ט נמשך זמן עסקו בלר"י כבוד עד לאחר חצות שלא פטור לכו"ע אף מן ההפלה מ"מ אסור לכו"ע לאכול קודם שמקיים מנוח הפילין דזמנו כל היום וגם לפי מה שכתב הפמ"ג בסיון פ"ט אסור לו לא לאכול קודם שמתפלל הלל המנוחה ע"כ כגיניע ח"י שעה שאחר חצות יתפלל חפלה המנוחה ויחלל יאכל ועיין בספרי מחנה ישראל בפ"י : (כא) עוסק באכילה . ומה נקרא התחלה עיין לקמן בסיון רל"ג סעיף ז' : (כב) גומר ואח"כ וכו' . היינו כשהוא משער שישאר לו זמן לקרות ומה שכתב ואם היה מתירא ר"ל שמחירא שמה א"י ושמערתו שכוונת היטב : (כג) והראב"ד מ"מ וכו' . והסכמת (יט) רוב האחרונים וכמעט כולם דהעיקר חלו במיל"ה דאורייתא בהתחיל בהיתר או בליכור וא"כ לא"ז (כ) במלכה או בכל אלו הענינים לנד מאכילה (כא) אם התחיל קודם עמוד השחר ח"ל לפסוק אם ישאר עמ"ה דהתחיל בחיסור פוסק לק"ש והוא דאורייתא (כב) אבל לא לברכות ולא לתפלה ואח"כ כשגומר המלכה קורא הק"ש ע"ה הברכות ומתפלל (כג) ודוקא שעיין ישאר לו שהיה אכל אם רואה שהזמן עובר לר"ך להפסיק (כד) חיד וכל מקום שאינו פוסק (כה) אפילו יעבור זמן חפלה בלכור חזו חייב להפסיק . ולענין אכילה משמע מן המהר"ב בסיון פ"ט סי' (כו) דס"ל לעיקר הדיון דמאכילה לר"ך לפסוק חזק . משמע עמוד השחר ואפילו אם התחיל בהיתר ולא מתי שז ע"ה כ"ז שלא התפלל : (כז) ועיין דלח"ה שיקרא ק"ש אף שלא התפלל עדיין מותר לגמור כל אלו וזענינים שהתחיל וזמן שכתבו בס"ק הקודם והוא ליטא לאו דוקא לענין אם היה עוסק באכילה כב"ה ככתבו לר"ך ג"ל להתפלל מקודם וקמיה משום שאר דברים ח"ל משום ק"ש של ערבית נקמיה דברו שייך ג"ל כל אלו הדיונים ובשל ערבית ודאי אם התחיל (כו) בכל אלו ההמשה דברים בחוץ הה"י שעה שקודם אכל הכוכבים (כה) מפסיק מיד ובשילא הכוכבים יקרא ק"ש בלא ברכות ואח"כ גומר אכילתו או שאר דבר ואח"כ קורא ק"ש וברכותיה ומתפלל וכלקמן בסיון רל"ה ע"ה : (כח) שיהיה לקרות גמ"ה שמה ימשך כזה ויעבור זמן ק"ש ואינו דומה להפלה המתנה דק"ל בסיון רל"ג שאל התחיל בכל אלו קודם שמתפלל חזו לר"ך לפי ש"ס סי' מן הסוהר החמירו בה יותר : (כו) סי' רל"ה . ר"ל דה"ט מבוחר חילום בין התחיל בהיתר להתחיל בחיסור פ"ה מ"ה :

שהיו עוסקים עמיה ל"ט . ומיהו השתא נמי אם עוסקים עמיה אפי' בהלל ממוס וזמן מי שישתדל אלא הוא חזו פוסק דעוסק במנוח הוא פ"ל : (ו) עסקיה . ועכ"פ יקרא פסוק ראשון ובשכמ"ו אם אפשר ואם פטור מקרות וקורא נקרא הדיוט ל"ט . ובד"מ משמע דלא מהמיו

ביאור הלכה

ממה הכ"מ ולעולם אם משתדל מזה ואם יודעין שיעקר כונתו רק להשתדל יס' לעיין ברכה לפי מ"א ה"ל אם מקרי עוסק במנוח להפסק מק"ש ואפשר דהב"ד דאורייתא שא"י שם מי שישתדל אלא הוא עדיף פ"י ו"ט ועיין לענין בסיון י"ה בכה"ל שכתבו דלא כונתו בשלל שיהיה מקרי עוסק במנוח : * היה עוסק וכו' ולהראב"ד מ"מ וכו' . עיין במ"א שכתב דמיידי שהתחיל אחר שהגיע הה"י שעה שקודם עמוד השחר דלא אסור לעשות כל אלא להראב"ד והתחיל הדבר בליכור ולכן מ"מ וכו' אלא דבמילתא דאורייתא סיכא שהתחיל בליכור אפילו אם התחיל קודם דלא וטעם הרמב"ם דס"ל שלא גזרו על כל אלו אלא כמון למנוח שהוא דבר המנוי דלקמן בסיון פ"ט סי' ו"ט התחיל הדבר בהיתר ולכן חזו פוסק וכ"כ בגיורא פ"ה א"ה שז"ר ס"ט הרמב"ם ועיין במה"ש ודאורייתא רע"ה שכתבו מדברייהם דלא התחיל בכל אלו אחר שהגיע עמוד השחר לכו"ע פוסק דברי התחיל בליכור דלא דהמשמע מלכודי שכן וכו' לפ"י אם התחיל בכל אלו בערב סמוך לזמן ק"ש של ערבית לר"ך לפסוק אף להרמב"ם ויש האחרונים שכתבו דלהרמב"ם בכל גווני חזו לר"ך לפסוק בדעבד אחר שכבר התחיל אם אחר שיגמר ישאר לו שהיה ולהלכה ח"י לנו י"מ כזה דהסכמת רוב האחרונים כמו שכתבנו במשנה ברורה סי' ק"א : * ובה שכתבנו עוד במ"ב דלא היה עוסק במלכה קודם ע"ה מ"מ יקרי שהתחיל הדבר בהיתר כן חזקת בסיון פ"ט באחרונים דמלאכה מותר עד ע"ה וכן חזקת בהיתר ברמב"ם סי' מ"מ וסלכות תפלה הלכה ד' ודאורייתא כסידור גמולא מליכור בדברים האסורים קודם שכתבנו בסוף אות ד' דמשמע מדבריו דה"ט מלאכה ומה ממנה ולספר וכו' דומה לאכילה דאסור ח"י שעה קודם ע"ה [ועיין שכתב שם אות ב' ואם התחיל לעשות מלאכה ממלאכות ע"כ קרי אלהספר ולכנס למנוח וכו' ועיניי שם באות הקודם בלכות הקודם דאורייתא ע"ה] : ומש"כ עוד בדרי"מ סוף אות' ו' דלא התחיל אחר ח"י שעה דמי שהתחיל בליכור אכילה לא לר"ך לזה דמי אפילו התחיל בהיתר לר"ך להפסיק וכו' ודאי מותר קודם ע"ה וע"כ דקאי שאר מלאכות ודמו כזה לאכילה חזו לר"ך שעה קודם ע"ה וקאזיל לשיעורו כמין אות ד' ודרימא ל"ט כזה וכו' :

לו שהיה אחר שיגמור לקרות ק"ש ולהתפלל דהרי קי"ל לקמן בסיון פ"ט סי' מ"ז דלא גזרו סמוך לשחרית וא"כ התחיל בהיתר אכל אם התחיל לאחר שעה ע"ה דהתחיל בחיסור פוסק לק"ש והוא דאורייתא (כב) אבל לא לברכות ולא לתפלה ואח"כ כשגומר המלכה קורא הק"ש ע"ה הברכות ומתפלל (כג) ודוקא שעיין ישאר לו שהיה אכל אם רואה שהזמן עובר לר"ך להפסיק (כד) חיד וכל מקום שאינו פוסק (כה) אפילו יעבור זמן חפלה בלכור חזו חייב להפסיק . ולענין אכילה משמע מן המהר"ב בסיון פ"ט סי' (כו) דס"ל לעיקר הדיון דמאכילה לר"ך לפסוק חזק . משמע עמוד השחר ואפילו אם התחיל בהיתר ולא מתי שז ע"ה כ"ז שלא התפלל : (כז) ועיין דלח"ה שיקרא ק"ש אף שלא התפלל עדיין מותר לגמור כל אלו וזענינים שהתחיל וזמן שכתבו בס"ק הקודם והוא ליטא לאו דוקא לענין אם היה עוסק באכילה כב"ה ככתבו לר"ך ג"ל להתפלל מקודם וקמיה משום שאר דברים ח"ל משום ק"ש של ערבית נקמיה דברו שייך ג"ל כל אלו הדיונים ובשל ערבית ודאי אם התחיל (כו) בכל אלו ההמשה דברים בחוץ הה"י שעה שקודם אכל הכוכבים (כה) מפסיק מיד ובשילא הכוכבים יקרא ק"ש בלא ברכות ואח"כ גומר אכילתו או שאר דבר ואח"כ קורא ק"ש וברכותיה ומתפלל וכלקמן בסיון רל"ה ע"ה : (כח) שיהיה לקרות גמ"ה שמה ימשך כזה ויעבור זמן ק"ש ואינו דומה להפלה המתנה דק"ל בסיון רל"ג שאל התחיל בכל אלו קודם שמתפלל חזו לר"ך לפי ש"ס סי' מן הסוהר החמירו בה יותר : (כו) סי' רל"ה . ר"ל דה"ט מבוחר חילום בין התחיל בהיתר להתחיל בחיסור פ"ה מ"ה :

שער הציון

(מ) ח"י [וראה שמקורו מלענין בסיון ג"ה סי' ובהג"ה ע"ה] וכן מוכח מנוח : (טו) בסיון ע"ה אות ב' : (יז) אחרונים : (יח) מ"ה : (יט) כה"מ וכו' : (כ) ע"כ כה"מ וכו' : (כא) מה"ש וד"ה וכו' : (כב) מלקמן סי' רל"ה סי' וכו' דה"ט : (כג) דה"ט ופסוק מלקמן סוף : (כד) חיד : (כה) אפילו יעבור זמן חפלה בלכור חזו חייב להפסיק : (כו) סי' רל"ה : (כז) ע"כ כה"מ וכו' : (כח) שיהיה לקרות גמ"ה שמה ימשך כזה ויעבור זמן ק"ש ואינו דומה להפלה המתנה דק"ל בסיון רל"ג שאל התחיל בכל אלו קודם שמתפלל חזו לר"ך לפי ש"ס סי' מן הסוהר החמירו בה יותר : (כו) סי' רל"ה . ר"ל דה"ט מבוחר חילום בין התחיל בהיתר להתחיל בחיסור פ"ה מ"ה :

הלכות קריאת שמע סימן עא

קה באור תגולה

עא אבל והעוסקים במת פטורים מק"ש. ובו ז' סעיפים:

א ברכות י"ח ב חוס'
ורבינו יונה והר"ם
סו"ט
ג רמב"ם

א * מי שמת לו מת (א) שהוא חייב להתאבל עליו אפילו (ב) אינו מוטל עליו (ה) לקברו (ג) פטור מק"ש (ד) ומתפלה בראפילו אם רוצה (ה) להחמיר על עצמו ולקרות אינו רשאי יואם יש לו מי שישתדל (ד) (ו) בשבילו בצרכי קבורה ורצה להחמיר על עצמו ולקרות אין מוחין בידו (ע"י)

באר היטב

שערי תשובה

(ב) ומתפלה. עכ"ל ומיד כשמשלימים בו. ונראה דנמקום שם חבורה קריש' ומסר לתפוס הכי פסק ממנו דין אנוסות כמבאר ביו"ד סי' שמ"א דמותר לאכול בשר ולשתות יין וז"ל פשוט דג"כ יבקר ויתפלה אף על פי שעדיין לא החמיל באבילות עד שיחזרו ויאלצו שגבר כנוסחא בסיומן שצ"י מ"מ כיון שצ"ע דין אנוסות אין כלן שצ"י הל' עליו חובת ק"ש ותפלה. וזכו מנאחי שצ"י בבכ"י והביא רמב"ם מהר"ק"ם וכתב שצ"י מהר"י עיינש' וזכו כצ"י דאע"ג דלא החמיל באבילות עד גמר קבורה ולעזר אחרת עד שיחזרו פירש בו מ"מ אנוסות קולא מאבילות. ומיכא אלא כולן ע"י כצ"י כצ"י או בגולה י"י לו דין אנוסות וע"י דמ"ס סג' עד שחזרו ויבא לק"ש בו (אויטו כצ"י ממסר לתפוס)

(א) לקברו. כגון שמתה אחותו ויש לה בעל דהבעל חייב לטפל בקבורה. ולאפוקי מר"ם שמתה אחותו כשואה אמו של ר"י ואכל בשר ושתה יין כיון שיש לה בעל. והולך עליו הרמ"ם. ועי' ט"ז (ב) ומתפלה. ומיד גם ויתחיל להשליך עפר על גמט יקרא ויהפיל וכן עשה מהר"ל. וכתב המ"א ונ"ל דקודם הוציא יתפלה שחריט כמ"ס סי' פ"ט. אבל ברכה השחר לא יאמר כיון שבשעת הוצאתו היה פטור כמ"ס ביו"ד סי' שמ"א ב"ב לענין הדלה: (ג) להחמיר. פי' דמייירי בשאין לו מי שיעסקו בצורך המת: (ד) בשבילו. פי' דאפי' אם מוטל עליו לקברו רק שיש לו בני אדם אחרים שיעסקו בשבילו ורצה להחמיר על עצמו אין מוחין בידו זכו דעת רמב"ם. וכתב רש"י בשבועה סי' ע' שעכשיו לא נהגו כרמב"ם. וכתב פ"י מ"מ כ"ל דכן שהוא אונן על אביו ויש מהעסקין ילך לבכ"ו ויאמר קדים כי זה כבודו של אביו ומותר לכ"ע ע"ש. ועיין ביו"ד סי' שצ"י שכתב הכ"ז שם דבשעת יאמר קדים קודם הקבורה אבל

משנה ברורה

באר הלכה

* ב"י שמת לו מת וכו' פטור מק"ש. ומתפלה. וכן מכל המצות ודוקא מ"ע אבל מצות ל"ח חייבין ואפילו בדבר שהוא מדרכין עגלמא [בכ"י יוסף] כצ"י דה"ה אם יקבר המת לאחר שחלל ועדיין לא עבר הזמן שיתעכל המזון חייב לבקר בביתו וכן באשר יצא אם עשה לרצונו ענינו אונן חייב לבקר אשר יצא אחר שגבר המת אפילו כל היום ע"ש טעמו אם לא שמתק עוד לעשות לרצונו ח"ו עשה לבקר כ"ל ברכה אחת על שחיה וכלעיל בסיומן וי"י ב"ב ע"ש עוד כצ"י שם מקום שחייבין המת מעור לעזר כל מקום קרוב הוא הוי אונן ופטור מן ק"ש ותפלה אבל אם המקום רחוק כגון מהלך ב' ימים לא הוי אונן עד שיבואו לעזר קבורתו ע"ש:

(א) שהוא חייב. שהם שבעה קרובים אב ואם בן ובת חת ואחות ואשתו: (ב) אינו מוטל. כגון שמתה אחותו כשואה אמו של ר"י ואכל בשר הייב לטפל בקבורה: (ג) פטור וכו'. ואם קרא אינו יוצא ואריך לחזור ולקרות אחר הקבורה. [חידושי רע"א]: (ד) ומתפלה. וכן מכל הברכות (ה) אפילו ברכה הנהנין ומכל מצות האמורות בחבורה. ואם רוצה לאכול פת אף דאפי' ליד לבקר המצוה מ"מ ליד לטפל ידיו ולא יבקר על הכניסה [בכ"י יו"ד שמ"א] ואם יש (ב) חקירה בעיר שמהנין שכתפוס מיוחדים להוציא המת ולאחר שנתעסקו הקרובים בצרכי המת ימסרוה להם והם יקברוהו משמסרוה להם מיד חייב בכל המצות (ג) ואפילו קודם שהוציאוהו מהבית שבו אינו מוטל עליהם ולפי' לא יפה עושים האנונים שמתחייבים להתפלה עד אחר קבורה דחייב כשנחששו ע"י הה"ק בעד מוקם קבורה ונחלו להם כל הוצאות והכרכים הייבים להתפלה ואומנם לפעמים שעדיין אינן שוין בצידי מקום יקברוהו והוא כבודו של מת לו כ"ז שמשפירין אותו אזי פטור ותיכף אח"כ מותר להתפלה וחייב אבל במקום שאין חבורה המיוחדת לזה אף שיש לו מי שיתעסק בקבורה עבורו נמשך האנוסות עד שיקברוהו וישליכו העפר עליו (ד) ומיד שמתחילין להשליך העפר עליו ילך שאלל לבית של הקבורה ויקרא ויתפלה שם. והם נמשך אנוסות עד סמוך לסוף זמן ק"ש שהוא עד רביעי היום כפי ערך השעות של יום ואם יתפלה כסדר יעבור הזמן של ק"ש יקרא ק"ש בלא ברכות ואפי' יתפלה כסדר ויקרא עוד הפעם ק"ש עם הברכות. ואם נמשך האנוסות עד לאחר ארבעה שעות דעת המ"א דברכות שבו דמייירי מה שקודם ב"ס לא יאמרם אף שיש לו פנאי כיון שבשעת עיקר חובתו שהוא בצורך היה לו פטור ויש (ה) חולקין עליו (ו) ואפ"כ בברכה להקל בברכה ואפי' יתפלה כסדר ויקרא עוד הפעם ק"ש ע"ש טעמו ויש לעיין לפתח"ס מהלהלן עוד כתב דה"ה דאלו הברכות שלא עשי גוי ועבד יהיה מוכרח להתפלה ע"ש אחר שלש היום [ד"ה ע"ש] טעמו ויש לעיין לפתח"ס מהלהלן עוד כתב דה"ה דאלו הברכות שלא עשי גוי ועבד ואם יתפלה זמן כל היום ואפילו אחר הוצאתו אם יקבר יאמרם אבל הפלי' י"ח לא יתפלה רק עד הוצאתו ולא יותר (ה) גם א"ל השליש אחת חלה בחפלה הסמוכה כגון אם לא התפלה שחריט לא ישלים במנחה דלא דמי לשכח או נאסם ולא התפלה שחריט דמשלימה במנחה דהאדם חלמה היה מהויב רק שצ"י כיבה לא התפלה משכ"כ כאן דהוי פטור מדיון וכן הדיון במנחה ומעריב (ט) וה"מ אם היה מתו מוטל לפניו מעט התחלת חיוב התפלה עד השלמת זמנה כגון שיהיה מתו מוטל לפניו מעט השחר ויאמר פני כל המזרה עד אחר הוצאתו אבל אם מת לאחר שגבר החמיל החיוב עליו כגון לאחר שהאיר כל פני המזרה אע"פ שלא קברוהו עד אחר הוצאתו מליש בזמן מנחה דהואיל וכל עליו החיוב מתחלת עת שבה זמן התפלה אע"פ שלא היה שבות לגמור התפלה מ"מ כיון שחל עליו החיוב חייב להשלים אח"כ התפלה בזמן מנחה. והפסד דבזה חייב יצ"י לבקר ברכה השחר אם לא בירך בצורך כשקם ממנחה דהא בשעת חיובו היה חייב ועיין לעיל בסיומן ל"ב בבה"ל: (ה) להחמיר. פי' ומייירי (ו) בשאין לו מי שיעסקו בצרכי המת ה"י (יא) דמייירי בכל גווני שאסרוהו מפני כבודו של מת שלא יאמרו מת זה קל הוא בעינינו ה"ל אונן ואין חרד על מיתתו וז"ל דעת המחבר עמ"י משיקר הדיון ומה שכתב אח"כ אין מוחין ר"ל דמ"מ אין אלו יבולין למחות במי שגובה היקר זה ד"ש לו על מי לסמוך סיכא דע"י לו מי שישתדל בשבילו בצרכי קבורה: (ו) בשבילו. פי' דאפילו אם מוטל עליו לקברו רק שיש לו בני אדם אחרים שיתעסקו בשבילו

שער הציון

(ה) ד"ה: (ב) ברכ"י ופמ"י ושע"י וד"ה והמ"א: (ג) המ"א: (ד) מ"א: (ה) מאמר מדרכי ומה שזכר וגם הפמ"א מקצת: (ו) כי רבים העוסקים בו: (ז) להלכה: (ז) ד"ה ופמ"י: (ח) יו"ד סי' שמ"א: (ט) ד"ה ומ"א ושאר הארוס: (י) כה"ע: (יא) חידושי רע"א בשם ע"א ופמ"א כתב א"י:

הכרות קריאת שמע סימן עא

זי"ד (ז) סי' (ה) שמ"א : ב יבד"א בחול אבל בשבת (ח) חייב כל היום הער הערב אם מחשיך על
(ט) התחום בצרכי קבורה אבל אם (י) אינו מחשיך על התחום חייב גם לעת (ו) ערב יו"ט שני
(יא) דינו כחול ואם אינו רוצה לקבורו ביום ע"י עקבדי כוכבים
דינו כחול ואם אינו רוצה לקבורו ביום דינו כשבת : ג יתשמר את המת אפילו אינו בחו
(ז) (יב) פטור : ד יהיו שנים משמרים זה משמר וזה (ח) קורא ואח"כ משמר זה וקורא זה : ה החיפר
קבר למת (יג) פטור : ו היו ב' או יותר חופרים 'כל הצריכים לצרכי החפירה בבית אחת פטורין ואם
יש נוספים נשמטים וקורין וחוזרים אלו ומתעסקים (יד) והאחרים נשמטין וקורין (עין זי"ד סימן שס"ה) :
ז באסור לקרות (טו) ק"ש תוך ארבע אמות של מת (טז) או בבית (טז) הקברות 'ואם קרא (יז) לא יצא :

באר היטב

לא בחול ע"ש וז"ל דש מיירי בשטין לו מתעסקין . ועי' עוד שם מ"ש
בסי' שמ"א כ"ק ז' : (ה) שם מ"א . דש פסק דליו רשאי להחמיר וכן
עיקר ט"ז ב"ה פ"ה . [וכן כתב בס' אליהו רבה שראה כן הלכה למעשה
מקמו הגאון ז"ל . ושם דעת הב"י כן שאין רשאי להחמיר רק דליו זי"ד
מוחין בידו ע"ש] : (ו) ערב . כתב ט"ז ג"ל כיון שיש עליו חיוב בעת
ההיא יש לו לקרות ק"ש של ערבים בעוד יום אשכ"ל שאין הקהל קורין
ק"ש אלא בלילה מ"מ זה שיהיה פטור בלילה לא יבטל ממנו עול מלכות
שמים כל שיוכל לקרות קודם לילה דהא בכל יום אלו קורין ק"ש של ערבים
אפילו בעוד היום גדול ע"כ יכול זה לסמוך ע"ז לקרות בלילה שבת
קודם שילא שבת עכ"ל . ובתשובת שבות יעקב ח"א סי' ק' חולק עליו
וכתב דהמחמין בב"י ויראה דחייב לשם ערב לא קרי רק אשכ"ל וזהו ולא
אח"כ ואף אם יומא דקאי גס על ק"ש מ"מ הפלח ערבים ודאי לא
יתפלה דכיון שרואה להתפלה ערבים הפלח חול א"כ ג"ל הוא אפילו וזהו
עליו חמירה ואזן פטור להתפלה ע"כ . ועי' ב"ה ובמ"א . מי שהתחיל
ולקרות או לקרות שמע ונעשה און פתאום אי יגמור לא יפסיק פסק
שבות יעקב ח"א סי' ז' דלא יפסיק אלא יגמור כיון דהא דלוקן לא
יקרא את שמע או יתפלה הוא רק דרבי : (ז) פטור . ואם אפשר לקיים
את מיהם חייב לקיים את מיהם תוספות והרמ"ש ע"ה : (ח) קורא .
ואין לחלק בין אם מונה בספירה או במקום אחר משום דחייבין
מ"א סי' ז' ס"ק ד' : (י) לא יצא . אפילו היה שוגג כ"מ . והראש"ד

משנה ברורה

יו"ט שני (טו) הסכימו רוב האחרונים דיקדש ויהפלה הכל ואין ב' דין
און מטעם שאין דרך לקבור בלילה ויותר בכל הון מלימוד תורה מפני
שהוא משמח (טז) וז"ל לענין יו"ט אכל לענין חול בין בלילה בין ביום
אפילו לא יס איהו מניעה מן הגבאים שאין מהקבלין א"כ ה' חל חמירה
מי שהתחיל להתפלה או לקרות שמע ונעשה און פתאום או יגמור או
יפסיק יס דיעות זהו בין האחרונים (עין בהמ"א בכלל ק"ש ס"ה
דדעהו כהשג"ו) ובשע"ה הביא הרבה אחרונים המזכירין לפסוק :
(יב) פטור . מק"ש והפלה וכל המלות מפני שהוא עוסק במצוה שגמורין
העכברים ואפילו בספירה חייבין לנכברים [גמרה] ואינו רשאי אז
להחמיר על עמלו ואפילו הוא יושב הון לד"ה [מנן גבורים] ועיין מה
שכתבנו לעיל בסיומן ל"ה : (יג) פטור . אפילו (יז) בשעת מהו מעט שגס
או קרע עדיין עוסק במצוה שג"ו יתחזק כוחו ולהפוך :
(יד) והאחרים וכו' . ר"ל ונימא שקראו כולם ולא תבטל שום דבר מעסק
הקבר כלל . שילו רגע : (טו) ק"ש . וה"ל לומר (יח) קדיש (יט) ושאר
דברי קדושה והטעם משום לנכד ליש : (טז) או בבכ"ק . עיין לעיל בסי'
מ"ה ס"א ב"ה מה שכתבתי שם לענין לכנס בחובו בחפיון וה"ל לענין
זה : (יז) לא יצא . (כ) הקושרים חמרים וזהו ועבר על דבריהם אפילו היה
שוגג והראש"ד חולק וס"ל דל"ל לחזור ולקרות כיון דהמקום ההוא היה
רשאי לקרות בו ורק משום לנכד ליש יא דיעבד ולדוהל לענין ק"ש
הסכימו האחרונים להוסיף לדברי הרמב"ם לחזור ולקרות אכל אם בידך או
התפלה חיו תור . ולענין ברכות ח"ה מהתפלה הפה"מ ע"ש מעמו :

ומילופיה

שערי תשובה

חמירה קולא ע"ש . ועיין ב"ה שם ח"ה שעה אחר חלות מותר בתפלה ועיין זי"ד
ב' שמ"א דאם עבר הוון און להפלה . ובמח"ב שם זרע אמת כתב
דעמו להלכה ולמעשה דכסבור האכל מב"ע אחר שלוש היום לא יאמר אפי' הפלח
י"ח רק רחוי שיקרא ק"ש לבד בלא ברכות לקבל עליו עול מלכות שמים כו' . ועיין
בש"ח דבר מנוח ח"א סי' י"ג שיוכל להתפלה אחר שלוש היום כהתפלה שלא בזמנה .
וגם דעהו דהי' ג' ברכות שלא עשי כו' ובכרת התורה מוטל על האדם כל היום
ולכן אחר קבורה בכל עת שיהיה חייב לאומרים כ"כ הש"ס בשמו : (ו) ערב . עכ"ל
ועיין ש"י סימן ח' דמ"ש ואף אם יומא דקאי גס על קריאת שמע לאו על הב"י
קאי רק על הש"ע ע"ש . ועיין ביד אליהו סי' ט"ז דאם סמוך לשבת ואין זמן
לקרוב חייב בזמנה דע"ש שברי העשר כדי שיתעסק וזהו לא אפשר ע"ש וכתב
בשורר כנס"ג יו"ד סי' שמ"א ב"ש שמת לו מת בשבת וזהו און לא גרע מחלל
בחול כו' . ה"ל און בשבת אם חס ש"י שיתפלה יכול האכל להתפלה ולהוסיף
הרכים ידי חובתם ואם יס שם אחר אינו יכול ע"ש . ואין טענין דלכל בחול
מתפלה אפי' בדאיכא אחר והיינו כשנאמר להתפלה על אפיו ואמו . ולכן באזן
בשבת לא יתפלה בדאיכא אחר . ועיין לקמן סי' קל"ג לענין קדיש של קטן און
בשבת ובמ"ש משובת יעקב כעשה און פתאום . ועיין ב"ה שם מוול מתא ח"ב
ומכתב לדוד שיש שעתה שלא יסיים רק אחרת ברכה אכל חין להחיל ברכה אחרת .
ובכ"י כאן האריך בזה וכתב בש"ס שראה שגס הוא דעהו שגריץ להפסיק אלא
שלא החליט . ובש"ס כתב להשבע ויהיה דעהו שגריץ להפסיק ומשמע ליה ג"כ שכן
דעת המ"מ משום דאם יגמור איכא חש ברכה בלילה שז וא"ש עדיף ע"ש . ועיין

לעכברים ב"י ע"ש : (ט) הקברות . ע"ל סי' מ"ה ס"ק ח' מש"ש . ועי' מ"א סי' ז' ס"ק ד' : (י) לא יצא . אפילו היה שוגג כ"מ . והראש"ד

בשג"ו ור"ה להחמיר על עמלו און מוחין בידו זהו דעת ראב"ה וכתב
רש"ל בתשובה סי' ע' ששכחין לא נהגו כראב"ה : (ז) סימן שמ"א . דש
פסק דליו רשאי להחמיר בכל גווי וכן עיקר [האחרונים] ומ"מ בן שג"ו
און על אפיו ויש מהתעסקין בלעזו מותר לו לילך לבה"כ לומר קדיש עליו
כי זהו כבודו של אפיו ומותר לכ"ע ומכ"ש בשבת ויו"ט ודוקא בשאין
אבלים אחרים אבל כשים אבלים אחרים לא [פ"ה] וד"ה : (ח) חייב .
בכל הברכות וכל המלות וזולת דברים שצ"ענה] ומותר (יב) לילך
לבה"כ : (ט) התחום . וה"ל במקום שגריץ להוסיף גבאים לאחר מנה
להשוות בעד מקום קבורה או לעסוק בשאר גרכי המת [הכמ"ה] :
(י) חיו מחשיך וכו' . כתב הט"ז ג"ל כיון שיש עליו חיוב בעת ההיא יש
לו לקרות ק"ש של ערבים בעוד יום אשכ"ל שאין הקהל קורין ק"ש אלא
בלילה מ"מ זה שיהיה פטור בלילה לא יבטל ממנו עול מלכות שמים אכל
ממ"א סק"ג משמע דאון כוכב כן וכ"כ ח"ה דלא יקרא ק"ש ובכרת
מבעוד יום וז"ל שלא יתפלה הפלח ח"ה . ונראה (יג) דיקרא ק"ש בלא
ברכות ובמאלי שבת יאכל בלא הבדלה ולא יתפלה ולאחר שיקבר המת
יבדיל השליש עד סוף יום ג' : (יא) דיון כחול . ואפילו חיו רואה
לקברו מ"מ לא עליו כל דיון חמירה פטור כשיכול לקבור אלא שהוא היה
רואה אכל אם ח"ה לקבור מהמת חיד ע"ג או אונס אחר לא הל עליו
חמירה וכתב בהמ"א חס דאם מת לו מת ביו"ט בשהרית בשעת הפלח
בנקום שהמנהג להוסיף גבאים ולא יכול לקרע עד אחר ההפלה לא הל
עליו או לעשות חייב להתפלה דהיו כנוו ואם גביל יו"ט אפילו של

שער הדין

(יב) הכמ"ה : (יג) הכמ"ה : (יד) הכמ"ה : (טו) דה"ה : (טז) הכמ"ה : (יז) הכמ"ה : (יח) הכמ"ה : (יט) הכמ"ה : (כ) הכמ"ה

קד בא הגולת

א ברכות י"ז ב לפי
המצ"ם שם וספור
ג שם בגמרא י"ח
ד ר' יונה והר"ם
ע"פ הירושלמי ה שם
בגמרא ו ר' יונה שם
ז שם י"ז וי"ט
ח מהר"י הכהנא
ט שם י"ז וי"ט וכת"ק

שערי תשובה

קפ"ה לעינין מת בר"ה אין מתפלל מוסף אם כבר עבר ז'
 "י ביו"ד סי' שמ"א חולק עליו ע"ש ויתבאר בהלכות תפלה :

[illegible]

* אין מולאין וכו' שאין שבות וכו'. כ"ל דהאי כמוך דקאמאין דכ"ל אין פי' ממו
 כמוך למנחה דכסיון כ"ל שבו זהו שפע אלף פי' כדי שבות להצילו וקברו
 קודם שיגיע זמן ההלכה ק"ש שבו משכבת ואלת הציבור ברחוק ד"ל (הר"ן וב"י)
 בשמחתי אחר דהו' וכו'. עיין מ"ב. ואלתוהו דאילו חס ע"ז ועבור
 בזהו כך זמן ק"ש ג"כ אין לחוש דהיי דכר דהאילו נסבוק במנחה
 וטפורין כל המנחה ק"ש ההלכה היתה חמורה ממנה הכרזו ודכדמבז כמ"ל כמ"ל
 ועיין בפ"ט ג' ועיין בפ"מ ו"ט: * קברו אל התע וכו' וכו' יכונס וכו' *
 ח"ע דבכ"ז איהו דרזין מולאין מות אה"כ יש שבות לקברו קודם איירי שהשבו
 מתחלה שיהיה שבות וחל"כ אין שבות וכו' איהו איהו בירושלמי: * וכל העם הורזין
 אהריכא. פי' לדיקדק פסוק ראובן לנ"ע אכור לקברו מלכא ממונה עליו
 סי' ס"ג וכו' היכי משכחת שבות שיהיה שבות לקרוא עד שלא יגיעו לשורה
 ח"ע א"ע שבו חרוק ק"מ מ"מ הרי אסור לקרות ביניהם וישלמו א"ל דאמר
 מדיירי בשאין שבות לקרוא א"כ וזנו שנתקב כסדמי ביהוה חלל נפי' מה שהכוב
 בכה"כ ק"ש א"כ מולאין קושיא וזנו בספר ממזר ממונה וכתב ע"ז ושמא י"ל דה"ל
 חס א"ל בירוחק ק"מ שטרס שיעור האכל נפי' יכונס לעמוד ברחוק ראובן ויהיה
 חס האכל לשורה יחד ונכון משמרים בלילות האכלים שיעורם טרס שיעורם הם
 לשורה ע"כ: * א"מ יש דהו' וכו'. עיין מ"ב מש"כ וכו' כ"מ מ"א ועיין בפ"מ
 שבה דשמע מזה הספוק במנחה אפילו במנחה דרנן שוב אין לו לפסוק חילוי
 למנחה דאדוכייתו ו"ע עיין לו א"ע ע"כ: * ביום לקרוא אה"כ. עיין בהגהות
 גר"מ מה שכתב על כ"א וזנו בספר ממזר מדיירי מפקע על ג"ס וכו' וכתב

[illegible]

ההקדמה עמ' 1: (א) ההחלטה להוציא את אפי' (ב) אחר שהגיע זמן ק"ש (ד) אין מחסורין. (י) הם הצליחו בשבת המטה אפי' (יב) אם יעצור עי"ה
הממון ק"ש קדבורת מהם ד"ה אלז (ג) אלו שאין להם שו"כ בזה הצידיק לקרות חויף (ז) אפי' שם עדיין שו"כ שבות: (כ) מבטחים. ש"ח
יחזקאלו כחן אלו מהם משום לעג וע"ה (יח) ומהחלוקה (טו) והרבה פוסקים חולקין וס' דקדוקו לענין תפלה בזה מוטל להפסיק כיוון שהפסקה
היא דרבנן ונראה דלענין חזן הספדן בודאי יש להמיר להקל בזה שלא ימנעו להפסיק להפלה דלפניו לענין ק"ש א"ל דהוא פטור בזה עיין בטורי
עבוד זמן קדבורת כלום מעטם שמתאר בסי' ע"א: (יב) יתחילו. (טז) כל מה שיוכלו (יג) אם שבות. אבל אם
יבדור זמן קדבורת שם יקראו ש"ס תהלה (יח) כיוון שעדיין לא התחילו במעלות המנוחין:

שער הציון

(ח) ע"ת : (צ) ל"ח ומ"א : (ג) פמ"ג : (ד) ש"ע הגר"ז : (ה) פמ"ג : (ו) מוכח ממר"י : (ז) ב"י וט"ז : (ח) מ"א וא"ר וצ"ח : (ט) ש"ע הגר"ז וכספר מג"ח :
 (י) מוכח ממ"א : (יא) פמ"ג וצ"ח : (יב) פמ"ג : (יג) ב"י : (יד) ע"ת : (טו) רמב"ן ב"ח"ל ועו"ד וז"ל ודרשה וא"ר וגם בביאור הגר"א מנ"ד כן להקדים
 (טז) רוב הקדושים : (יז) מ"א : 3

הלכות קריאת שמע סימן עד

באר הגולה

עד שלא לברך בשאבריו רואים את הערוה. וכו' ו' סעיפים :

א ברכות כ"ד ע"ג
וכי' אומרים הרי"ף
והרמב"ם
פוסקים ב פירוש
בס"ט ר"ח
דברות כ"ג וכו' אומרי'

א) * יהיה ישרן ערום במלתו (ב) * צריך להחין במלית (ג) על (ה) לבו ואז יקרא (ד) * משום ב הרהורין (ה) רואה את הערוה אסור : הגם וה"ה אם לבו (ו) רואה (ז) ערות חבירו אסור (טו) : ב הרהורין (טז) כסופו וכו' ע"פ :

שערי תשובה

(ה) לבו. עכ"פ וקרא המ"ה ולא העתיק כל אברו מ"ש דין היה יושב בחור מגדל של עזים כו'. ועיין ביד אפרים צביאור דברי המ"ה ומ"ש בכו"ס לחון בטלית על לבו עיין ביד אפרים ועיין בהגהות מימוני שכתב שצריך שיתקנה כנגד לבו כו'. ועיין בח"ר בשם מלבושי יו"ט. ועיין במח"ב שכתב בשם קונטרס וכן שיכול לעסוק בחורה ולברך ברכה אף שלבו רואה את הערוה והמח"ב חולק עליו ועיין לקמן גבי נשים בברכת הטבילה וע"פ במח"ב שכתב דין הירושלמי והמ"ה וס"ה הכי דברי המאורי שסובר שהנזלה ראשו חוץ לטלית אין צריך לחון כנגד לבו. וכן הולבש טלית רחבה רחבה ואינו מגור אזור מוגר ודגולו שולש אזור שאף זה צריך לחון על לבו. וכן הולבש טלית רחבה צריך להגור אזור להקפו שלא יסיר לבו רואה את הערוה כו'. ועיין שם שדעת מהר"ם כהנא דהנזלה הגדולה לאיסור וכן קטנים. ומ"ש בכה"ט דידד אהרן מגמגם דין המג"ה ובכ"י הסכים להמג"ה דנזלה בידים בלדו והנזלה ראשו לא קריין ביה מחניף קדוש דראשו שדין ביה רובו מ"ש רש"י כסופו וכו' ע"פ : (ז) ערות חבירו. עכ"פ והוא מדברי המג"ה והדברים שהומים והכ"ה כתב כגון ששנים עומדים בתי"ס ולב אחד אינו רואה ערות עוממו

באר היטב

(ה) לבו. עמ"ל שהעלה דאם נזלה בבית והנזלה ראשו חוץ להלחון אסור לקרות ק"ש דשדיק ראשו בחדר רובו. ואם הכנים ראשו לחדר שיש שם נזלה אסור ג"כ לקרות דעכ"ל הנזלה נגדו ע"פ. ויד אהרן כתב עליו שיש לגמסם בדין זה : (ז) ערות חבירו. פי' שאין הפסק בין לבו לחוץ חלוק בין קדושה בק"ש לשאר דברי קדושה. ועיין בפיר"ח ובכ"י סימן ר"ו ועיין לקמן גבי נשים בברכת הטבילה וע"פ במח"ב שכתב דין הירושלמי והמ"ה וס"ה הכי דברי המאורי שסובר שהנזלה ראשו חוץ לטלית אין צריך לחון כנגד לבו. וכן הולבש טלית רחבה צריך להגור אזור להקפו שלא יסיר לבו רואה את הערוה כו'. ועיין שם שדעת מהר"ם כהנא דהנזלה הגדולה לאיסור וכן קטנים. ומ"ש בכה"ט דידד אהרן מגמגם דין המג"ה ובכ"י הסכים להמג"ה דנזלה בידים בלדו והנזלה ראשו לא קריין ביה מחניף קדוש דראשו שדין ביה רובו מ"ש רש"י כסופו וכו' ע"פ : (ז) ערות חבירו. עכ"פ והוא מדברי המג"ה והדברים שהומים והכ"ה כתב כגון ששנים עומדים בתי"ס ולב אחד אינו רואה ערות עוממו

משנה ברורה

א) היה ישרן ערום. המחבר חסם לשון הגמרא [ברכות כ"ג ע"ב] דשם שייך הו' לישנא אבל בעינינו ה"ה (ה) כשהיה ישרן בחלוקו בלא שדכסיס ג"כ דיעה הכי דאסור (ז) ביד"ה או לצרך (ג) שום ברכה עד שדיכסיס בידיו הכתומה במקום הכלל או למטה מלבו כדי שיהא הפסק בין לבו לערוה : (ב) צריך לחון. פי' (ד) צדיק הטלית על לבו כדי שיהא הפסק בין לבו לערוה אבל בלא"ה אסור דנזיל מוכסה בטלית שעל כל גופו הרי עדיין לבו וערוה בחדדי הן ואין דבר ביניהן : (ג) על לבו. וה"ה אם חוץ לטליתו מתחת ללבו כדי שיהא הפסק בין לבו לערוה ואפילו אם לבו מגולה לגמרי ובלקמן בסעיף ו' : (ד) משום דלבו וכו'. (ה) דערוה בראיה חלי רחמנא כדכתבי' לא יראה כך ערות דבר וכו' ומזינו לשון ראיה בלב דכתיב ולבי ראה הרבה הכמה לפיכך (י) החמימו הכמים בזה. ודע דאפילו אם לבו מוכסה בנגד להפסיק בינו לערוה צריך שהיה ערותו ג"כ מוכסה ואם הוא מגולה הסכימו (י) הרבה חתומים דאסור לקרות מן החורה ופילו אם מוכסה בטלית גם על ראשו ועיניו שלא יוכל לראות את הערוה שהרי לא נאמר לא תראה ערות דבר אלא לא יראה כך כלומר שהיה מוכסה בעיניו שלא יוכל להראות אפילו לאחר. לפיכך (ח) העומד בבית ערום והנזלה ראשו חוץ להלחון שלא יראה ערותו חוץ"פ שה"ן בנגד על לבו ה"ל לא יקרא כיון שערותו מגולה וגרמית בבית אבל הישן ערום בביתו שאינו גבוה י' טפחים והנזלה ראשו חוץ"פ לה וכן ה"ן בחוץ דבר להפסיק בין לבו לערוה חוץ"פ שערותו מגולה בבית ה"ל כמכוסה בטלית שכיין שאין הכילה גבוה י"ט שם כיסוי עליה כמו מלבוש ואינו דומה לבית שהיא חלוק רשות לעוממו ולא מכל לנכות עליה שם כיסוי ע"כ אסור. וכן אם נזלה בבית בחוץ ד"ה ו' ז"ל ראשו רוח להלחון אסור לקרות ק"ש דשדיק ראשו בחדר רובו (מ"ה) ור"ל דאסור אפילו לדעת המחזיקין לקמן בסיומן ע"ז ס"ד ע"פ. ועיין בפמ"ץ ואם הכנים ראשו לחדר שיש שם נזלה אסור ג"כ לבו"ה לקרות דעכ"פ הנזלה נגד עיניו ולדעת הרשב"ה המוכח בסיומן ע"כ ס"ב אסור אפילו הוא עומד מבחוץ נגד הפתח כיון שהנזלה כנגדו ע"פ [פמ"ץ] : (ה) רואה את חבירו. עיין בזה"ל דאפילו בדיעבד אם קרא ק"ש והכחל חוץ וכן מוכח מפמ"ץ בסיומן ע"ה בלא"ה חות' ה' עוד מוכח שם דהכחל חוץ עם ברכותיהם אם קראם בראיית לבו לערוה דהכי חקנו הכמים אבל בשאר ברכות יש להסתפק בדיעבד אם יחזור וספק ברכות להקל. ובח"ה כלל ג' דין ל"ג ונשמע דאם כלל ד' משמע דיש להקל בדיעבד גם לענין תפלה בדבר דהאסור הוא רק מדברין ועיין בזה"ל סימן קס"ה ואפשר דיש לתקום כוונתו נעין זה ונלמד דעת רש"י ור"ם תלמידו המובהק בצ"ס [ברכות כ"ה ע"ב] : (ו) רואה ערות חבירו. דהיינו (ט) שאין הפסק בין לבו לערוה חבירו (י) כגון ששנים עומדים עומדים ומתכסים בצי"ס

ב) רואה ערוה שו' או של חבירו האסור הוא רק מדברין : ג וכו' ששהא לבו כחוצה דהערוה מוכסה אבל בגילוי ערוה חוץ"פ שלבו מוכסה ועיניו חוץ רואות כגון ששנאם או הולא ראשו חוץ להלחון אסור לקרות ולעסוק בחורה ודלא כהכ"ה ביו"ד סימן ר' דסובר דגילוי ערוה ליכא אסור כלל רק משום שלבו רואה ערוה ע"פ ז"ל רק גילוי ערוה הוא אסור מן החורה כמש"כ הרשב"ה (ברכות כ"ד) מדכתיב לא יראה כך ערות דבר ולא חתי' לא תראה אלא לא יראה לאחרים ולא מיבעי' אם אחר עומד לנגדו דאסור מ"ה רק אפילו אין אחר עומד לנגדו אסור כמש"כ רש"י בחומש דלא יראה כך קאי על הקב"ה ואם קרא וערותו מגולה צריך לחון ולקרות. ואסור לבו רואה ערוה הוא רק מדברין לכן בלבו חוץ למים או ערוה בעשית ולבו רואה אותה מוגר לקרות ק"ש ולעסוק בד"ל (משא"ל בעיניו רואה הוא מן החורה אסור בכה"ט). והפס"ק יש בין לבו רואה ערוה שו' או של חבירו דאלו לערוה מהני הפסקה בחזקתו ומוכח"ה בדיעבד ולכל חבירו לא מהני הפסקה בסוף לבו רואה ערות חבירו וצריך דוקא כיסוי כנגד על לבו וכיסוי ביד על לבו לא מהני אף לערוה חבירו דלחון גוף מוכסה גוף ואם הולך בכתות לבד וא"כ האסור הוא משום לבו רואה ערוה וכגון שאינו הולך בלבו בכה"ט יש תיקון בחיובו וזו עותו או אף בידו מהני כיון שיכסה בכתות על סלג ואם הכירות דק מחוץ ונזלה הערוה משם דיו מן המים המבואר בסיומן זה ולענין לא מהני כמו ערוה בעשית. ע"כ הובן דברי הפמ"ץ בקצת ביאור : * היה ישרן ערום וכו'. ר"ל אפילו אם הולא ראשו חוץ לטליתו שלא יראה ערותו חוץ"פ מוכסה אחר מ"ה אסור דלבו רואה ערוה עד שיהיו על לבו להפסיק ואלו אפילו אינו מוגר ראשו חוץ לטלית שיש ז"ה ס' מוכח בבירור ברכות כ"ג ע"כ ע"פ : * צריך לחון. עיין במח"ב וכתב בזה"ל והא"ל דאם מוכסה לבו בנגד בפני עוממו לבו אף אם חוץ מדברין על לבו : * משום דלבו. עיין במח"ב דין כילה ואם הולא ראשו ולבו חוץ לטלית אסור דכיון בלאו כולו לחון. ואם הוא

שער הציון

א) אומרים : (ב) רכינו וזנה : (ג) סי' ז"ל ואחרונים : (ד) מ"ט וכו' : (ה) ח"ה : (ו) הגר"ז וכן משמע בפמ"ץ : (ז) פמ"ץ במו"ה והגר"ז וכו' : (ח) מ"ה : (ט) פרי מגדים :

ערום במים צלולים ורוצה לשתות (ז) יכסה בבגד כמטה ללבו כדי שלא יהא לבו רואה את (ג) הערות (ח) כשיברך גירוקא בבגד (ט) אבל בידים לא הוי (ד) כיסוי : הגה וה"ה אם מכסה ראשו (ה) בידיו (י) לא מיקרי כסוי הראש וע"ל סי' ל"א (תרומת הדשן בשם ח"י) * דאם היו המים (ו) (יא) עבריים שאין איבריו נראין בהם מותר לקרות יהוהא בתוכם והוא שלא יהא (יב) ריחן רע (ואם חין לבו במקור המים (יג) רק למעלה מן המים אף צלולים (ז) שרי) (ד"ש) ג' יאם האדם מחבק גופו בדרושותיו דיינין ליה (ח) (יד) כהפסקה : ד' יוש מי שאומר שהנשים (פו) יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק אע"פ שאין מפסיקות לכמה (ט) (פז) מהלב : הגה ואם הו טרומות לרד שמה ערוה שלהן (יו) טומות בקרקע או שיושבות על פאר

שערי תשובה

לפי שהוא מכסה בגד חלל שלבו רואה ערוה חבירו שאינו מכוסה אכור אף שאינו חול למים דמ"מ לבו רואה : (ד) כיסוי . עכ"ט מ"ש בשם פרי"ח ומבואר ב"י וש"ע שימן ל"א סעיף ד' ובכ"ז האריך להביא מנחים דף ק"ד וק"י ע"ש : (י) שרי . עכ"ט ועיין פרי"ח שחולק בזה וכומר שמים צלולין ולבו רואה אכור ובכ"ז כתב לישב וסיים כפסק מור"ם ודעמים והבי נקטיין : (ח) כהפסקה .

פרי"ח : (ה) בידיו . ע"ל סי' ב' ס"ק ו' מש"ס : (ו) עכו"רין . ואם הם צלולין עוכרין בגליו . ודוקא במעין שייך זה אבל לא בגלי שחין בו עפר ויטין . מ"ל : (ז) שרי . כיון שעיניו הון למים ואינו מסתכל בערוה רש"ל מ"א משמע דלם מסתכל בערוה אכור לאו כ"ל דהחמירו יותר ברחיית עינים מברחיית הגב דבעינים חפילו הם למעלה מן המים אם מסתכל בערוה אכור לקרות אבל חלל אם הוא למעלה מן המים אע"פ שהמים צלולים והלב רואה את הערוה כיון שהוא למעלה מן המים והמים משקיין מותר לקרות . ע"ש : (ח) כהפסקה . פ"י אם עומד במים צלולים ולבו ג"כ הון המים ונרדף להפסיק בין לבו לערוה די בזה להפסיק . אע"ג דכיוסו ידו לא הוי כיסוי כיון דכוח חד גוף מ"מ הפסקה מיהא הוי ב"י . ומכ"ס טיוולו חולק חי כיסוי עדיף טפי מהפסק לא מהי משום דהלך ויד חד גופא הוא כ"ס הפסק דלא מהי מזה העשם עצמו . וכ' הפרי"ח דהכי נקטיין : (ט) מהלב . הטעם דערוהן למטה ואין הלב שלם יכול לראותה ומ"מ אם כן עומדות

משנה ברורה

ביאור הלכה

בטלים אחד והם רחוקים זה מזה דהיינו שאין בשרם נוגע חנה שפניהם זה כנגד זה והוא עצמו יש לו הפסק בין לבו לערוה אע"כ אכור משום דלבו רואה ערוה חבירו (יא) או כגון ששניהם עומדים במים ולבו אינו רואה ערוה עצמו לפי שמכוסה בגד ממטה ללבו חלל שרואה ערוה חבירו שאינו מכוסה אכור אף שעיניו הון למים דמ"מ לבו רואה : (ז) יכסה בבגד וכו' . פ"י (יב) דהמים אע"פ שהם צלולים מ"מ מהי כיסויין לענין שלא יהא אכור מחמת גילוי ערוה ובתנאי שיוציא ראשו הון למים ולא יסתכל בערוה כיון דהמים צלולים ונראית בהם ערוה חלל שעיניו יש איכור משום לבו רואה את הערוה כיון שהלב עם הערוה במים (יג) ע"כ אריך לכסות בגד ממטה ללבו כדי שיהיה הפסק בין

עומד ערוה במגדל של עינים ומוציא ראשו להון מהפסק הירושלמי אם דיו בנים וחולל ואכור או דיו ככלי זהו כמו מלגו והכינוי ירושה פוסק בזה לקולא אף בזה ואל לבו רואה את הערוה ונכ"ל גבי כילה כ"ז מתבאר מדברי המ"א ולפ"י משמע בפסיקות דאם אחד עומד ערוה בתוך כלי מחב הכלי כמו מלגו ומחייב כמסתכל בעיניו כלפי הון וכ"ז הדרישה ביו"ד סימן ר' והע"ז מחמיר בזה שם והמה הכמ"א עליו ומ"מ אריך להפסיק בין לבו לערוה דלא עדיף מהפסקות * ואם היו המים עבריים שאין אכוריו וכו' . ועדיף זה ויחד משאם היה לבו חלוק בלי מנכוסים אף דבש ג"כ אין אכוריו נראין בהם מלמעלה משום דהם דבוקים לגופו ודמו חלשה כמביאה כדלחיה בגמ' ומקרי עי"ה שאין לבו רואה לערוה ועיין בסיומן ל"א מ"א סק"ב :

לבו לערוה וה"ה אם חולץ בבגד על לבו ג"כ מהי ונכ"ל בס"א : (ח) כשיברך . וה"ה (יד) שיכסה ראשו שלא יבדק בגליו הראש : (ז) אבל בידים וכו' . (טו) בין אם מכסה על לבו או בין לבו לערוה אם לא שמחק בצרעותיו כדלקמן והטעם דאין גוף מכסה גוף (פז) ודוקא בידים דידים חלל אם אחרים מכסים לבו בידיהם שרי : (י) לא מקרי וכו' . ר"ל לענין שיהא מותר לבדק הו להוציא מפיו שאר דברי קדושה ועיין לעיל בסיומן ב' ולקמן סי' ל"א במ"ב : (יא) עכו"רין . ואם הם צלולין עוכרין בגליו ודוקא בקרקע שייך זה אבל לא בגלי שאין בו עפר ויטין כ"כ הח"א הכל בלבו זרוע סימן קכ"ה כתב דאפילו בקרוק א"ע בגיגית שייך זה : (יב) ריחן רע . עיין לקמן סימן פ"ו ובמשה בנורה שם : (יג) רק למעלה וכו' . דהמים מקרי הפסק בין לבו לערוה . ויחד ג"כ שעיניו יהיו הון למים ולא יסתכל בערוה ונכ"ל דלא עדיף מהפסק בעששים המבואר בסיומן ע"ה ס"ה דאכור : (יד) כהפסקה . פ"י אם עומד במים צלולים ולבו ג"כ הון המים ונרדף להפסיק בין לבו לערוה די בזה להפסיק (יז) אע"ג דכיוסו בעלמא בידיו מותר בס"ב דלא מהי זה עדיף טפי והטעם כיון שאין דרכו של בני אדם לחבק עצמן כך והוא עושה כן מקרי הפסקה אף דכוח חד גוף וכן טעמיו (יח) האחרונים דלא כמה"ס טיוולו ופרי"ח שמתמירין בזה . וכשהוא הולך בחלוק בלא מכסוים ואין מדבק בידיו על הלוקח על הלב או מחמת לבו כדי להפסיק בין לבו לערוה גם לדידכו שרי : (פז) יכולת לבדק וכו' . והטעם דערוהן למטה מאד ואל הלב שלם יכול לראותה ומ"מ אם כן עומדות ערוהות י בזה איכור אחר דהיינו איכור גילוי ערוה לא מיד הלב חלל חלל חלל שחומר לא יראה בך ערוה דבר ואסורה לבדק חלל אריהם שהם יושב וכוהו שכתב רמ"א ע"ז שט"י ישיבה פניה שלמטה מכוסים ואין ערוהה נראית ומה שכתב הרמ"א דלא חין לבו רואה ערוה שלהן הוא לאו דאם לבן בל"ה חינו רואה ערוה חלל על שלם הכא בגליו ערוה לגמרי קאמר וט"ס הוא ונ"ל ולא חינו נראה ערוה שלהן [אחרונים] : (פז) מהלב . וכו' חולק וט"ל דגם בזהם בעיני הפסקה בין לב לערוה אפילו כשיש לה מלגו (ט) אבל שם האחרונים הסכימו לפסק הש"ע . ועיין ב"ד סי' ר' דמסקי ה"ט ופ"י שם דלפי מה שפסקו בא"ש פה לחין שייך בזהם לבו רואה את הערוה מותרת לבדק ברכת הטבילה כשיהא עומדת בתוך המים אף שהיא עדיין ערוה דמשום גילוי ערוה חין בזה דהמים נחשדן כמו כיסוי . ויחד טוב שיהיה לבו למעלה מן המים דזה שרי אף בלש וכוהו שכתב רמ"א בהג"ה בס"ב או שמחקק זרועותיהם להפסיק בין לבו לערוה וכן פסק הכהנ"מ וה"ה אם עוכרת בגליליה שלא יהא חיצוניה נראין בהם זה לב"ע מהי . ואם יש עוד כמים ערוהות עומדות בבית הטבילה פשוט דאריהם שעת הכריעה להחזיר פניה וגופה מהן ואף אם חין יומא דמקוה המקוה הוא רשות בעי עצמו לא מהי כדמורכ לקמן בסיומן ע"ט ס"ב עי"ש : (יז) טומות . ר"ל דבוקות ומכוסות בהקרקע ומא"כ בשים דלא שייך זה כי הדינים והגיד בולגין . ועיין במ"א לקמן סי' ר"ז

דעסו

שער הציון

(יח) ב"ח : (יז) ב"י : (יז) מ מתבאר מ"מ וא"ר וש"א : (יד) ח"א : (טו) לבו וכו' וא"ר ומ"מ ונכרי יוסף וכן משמע מה"ה ודלא כפרישה ונכ"ס : (טז) פרי"ח כ"ז 6 וא"ח : (יז) ל"ח וא"ר ובכ"ז ומ"מ : (יח) לבו ובכ"ז וד"ס והגרי"ו ומ"א וש"א : (יט) ה"ז והש"ך והגרי"ו וש"ש ומג"א וש"א :

זכרות קריאת שמע סימן עד עה

דבר דל: אין לכן רואה ערוה שלכן כן בלש (ב') בשם ח"ח ועיין לקמן סי' ר"ו סעיף ג'): ה' השאר אבריו ח שם בגמרא כ"ט
(יח) רואים את הערוה מיתר אבל אם (יש) לאיזה מאבריו נוגע בין בערותו בין בערות חבירו אסור
לקרות ק"ש או להתפלל. וירכתיו שהערה שוכבת עליהן צריך להפסיקן (י) בבגד או להרחיקן בענין
שלא יגע (כ) להיגר בהם: ה' להיות שלייתו חגורה על מתניו לכסותו (כא) ממתניו ולמטה (כב) אע"פ
שממתניו ולמעלה הוא ערום (כג) מותר לקרות (יא) ק"ש אבל להתפלל אסור עד שיכסה (כד) לבו
כ"ד וכו'

עה להזהר בגילוי שער וקול אשה בשעת ק"ש וכן שלא לקרותה כנגד הערוה:
ובו ו' סעיפים:

א * יטעם ט:ולה (ה) באשה (א) * במקום שדרכה (ב) לכסותו אפ"ל היא (ג) אישתו (ד) אסור לקרות
ק"ש (ז) כנגדה: הגה וי"ל דוקא בלשון (ח) אבל (ו) בלשם אחרת אפילו (ז) פחות (ג) מטעם הוי ערוה. א נכונה כ"

שערי תשובה

עכ"ט ועפ"ה מ"ס שיש להוסיף דלמא משגלו כדאמרינן גבי שם כחוש על שברו
ובכ"י רבד לייסב דלחיו וכדן חילוק נכון דהם כיון דבעי למעבד עובדא כפסיה
לפסוט ולטבול ועול ושוב אידי דטריד בעינדיקוס חיונין דמשגלי משג"ל בוס
רואה לקרות ק"ש ומתחת זה חוקק דיוו לכסות או להפסיק ואינו עושה מעשה אחר
כי אם הק"ש או בפרט כשכסילה הוא עושה כן אין חשש שיגמל בין בפרט דהוי
זמן מועט ובין בק"ש ע"ס:

באר היטב

ערומות יש בהן חסור אחר הדינו חסור גילוי ערוה לא מזהר להב
אלא מזהר שגאור לא יראה דין חסור דבר מש"ס אם כן עומדות
שכרמות זריכה שבהם יושבת כג"ס רמ"א ע"י. אלא שמה שבהם הרמ"א
דלא אין לכן רואה ערוה שלכן הוא לאו דוקא לכן דלכן בלש"ה אינו
יורה ערוהו אלא על שלא היה בגילוי ערוה לגמרי קאמר וט"ס הוא
צ"ל ולא אינו נראה ערוה שלכן. ע"י מ"א ע"ס. והב"ח חולק והל'

דגם בלשם בעיין הפסקה בין לב לערוה אפ"ל כג"ס לה מלבד. וז"ל חולק עליו ופסק להורו כמ"ס הש"ע ע"ס ועיין ב"ד כ"י ר'. [ועיין בספר
אליהו דבר שמקיים הגירסא בש"ע ואז אין לכן רואה כ"י דבג"ס נמי שייך לכן רואה ערוהו אלא דכיון שערוהו למטה חסור לבשית חלוק
בהפסקה. והעלה בספרו לוי"ד טעם למנהג הנשים דמבשרין על המכילה במים משום דעל הרוב לכן חוק למים. אכן אם הלב במים
זריכה לכסות או להפסיק בדוועמיה ע"ס]: (י) צננד. וכתב ע"י ומשמע לו דלא מוקרי ערוה לענין זה אלא הינד עמנו דאי בגנע בדין
חמי לויי הרהור אבל בגניעת הכיס לית לן בה דאפ"ל אי הוי נוגע בידיו לא אינו לויי הרהור ע"י. ומה"ס טיוולו חולק וס"ל דכ"ס
נמי מיקרי ערוה לענין זה ומהייבוי אצרי יו"י יד אהרן ובגיתו ורדס בין המלך סי' קמ"א: (יא) ק"ס. לפי שאינו מדבר לפני המלך
משג"ל כחפלה שצריך לעמוד באימה ויבירא ורחוק עמנו כחילו עומד בפני המלך ומדבר עמו:

(א) בלשם. אם לבושה דק ומתחזי בלא מחוכה אסור. ה"ג מ"א: (ב) כנגדה. הר"י מקיל דלחיו אסור אלא כשאסחכל בה אבל בראיה
העלמה מזהר עיין בינו יוסף וצ"ל נראה אלא בכל ענין אסור ב"ח וכן היא משמעות הפוסקים עיין ע"ה: (ג) מטעם. ב"ח חולק

ביאור הלכה

* טעם מנולה וכו'. עיין בספר שולחן שלמה שכתב דשעור זה שייך אפי' בקצוה
מב"ג' ואיך שא"ל ראיה לכאורה ואם היא כזו הוא מ"א מה שזה וחי'ק
וכדלעיל בסיון ע"י ע"ס: * במקום שדרכה וכו'. עיין במ"א שכתבו דאסור
אפילו בענינת עינים כ"כ בספר ח"ח וכן משמע מביאור הגר"ח בסעיף זה כג"ס
דמזהר עיין זה להא דבסעיף ו' ע"ס ומה"ס דים מחזיקין הוא מהב"ח ומה"א
במ"א חות כ"י ע"ס והמ"א הוכיח כגמרא אדם שלו דגם להמב"ס יש להקל בענינת

משנה ברורה

דעשה דלף אם העגבות נראין אין להקפיד דעגבות אין בהן משום ערוה
וכן משמע קצת מביאור הגר"ח ובה"ל פסק דע בזה יש בהן משום ערוה:
(יח) רואים את וכו'. ר"ל לא בעינן שיהא מוכסה להערוה בפני עומדי
באיהם דבר כדי שלא יראוה המביינים: (יח) חסר המביינים. (כ) גזרינן
גניעת שאל איבריך משום גניעת ידיו וגניעת ידיו שלא יבוא לידי הרהור:
(ב) הינד בזה. הכלל (בא) בגניעת דכ"ס אין להקפיד דלחיו חלוק בו
משום הרהור והמדקדקין (כב) מדקדקין גם בזה כי יש חולקין. ובדיעבד יאל אפילו אם נגע הינד בהרכים [פמ"ג לדעת הפה"ח המובא לעיל
בסיון ע"י במ"א סק"ד]: (בא) ממתניו ולמטה. ר"ל אפילו רק עד למטה מערותו דבזה די מדינה לק"ש אבל לחפלה צריך שיהיה מוכסה כל
גופו: (בב) חט"ס וכו'. (כג) במקום הדחק דל"ה אין נכון לכתולה לעשות כן אפילו באיזה ברכה וכו"ס בק"ס: (כד) מותר לקרות. כיון שערוהו
מוכסה וגם העינים מחפסות בין לבו לערוה: (כד) לבו. ה"ל (כד) כל גופו ונקט לבו אידי דרישא דבק"ס ח"ל לכסות לבו. ומעט דחפלה חמורה
לפי שכתפלה צריך לראות את עמנו כעומד לפני המלך ומדבר עמו שצריך לעמוד באימה אבל בק"ס אינו מדבר לפני המלך:

(א) במקום שדרכה. (ה) מפני שם מביא לאדם לירי הרהור כשתפלה בו בכלל ערוה היא ואסור לקרות או לחסור שום דבר שצדקושה נגד
זה כמו נגד ערוה ממש (ב) ולפי מה שביארו לקמן סעיף ו' בשם האחרונים דאגד ערוה ממש אסור אפילו בעולם עיניו עד שיחזיר פניו
ה"ל בזה ויש מחזיקין בזה אם הוא מזהר מלראות כלל. וכפ"ה בענין אחר נראה דים לסמוך ע"י: (ב) לכסותו. אבל פנים וידיה (ג) כפי
המנהג שדך להיות מוגלה באותו מקום (ד) וכן בפרטות רגל עד השוק [והוא ע"י המקום שנקרא קניא בל"ה] במקום שדרכן לילך יחף מותר
לקרות כגדו שבו שבו שבו אלו הם לירי הרהור ובמקום שדרכן לכסות שיעורן טעם כמו שאל גוף האדם (ה) אבל זרועותיו וזקפו אפילו
רגליו לילך מוגלה כדרכן הפרטות אסור: (ג) אשתו. ולכן (ו) צריך ליזהר בשעה שמינקת ומגולה דמיה שלא לדבר אז שום דברי קדושה:
(ד) אסור לקרות. עיין בפמ"ג שביאר דיעות לענין דיעבד בזה אם צריך לחזור ולקרות כמו לענין ערוה נמורה ובה"ח משמע דאפילו
דיעבד צריך לחזור ולקרות ומ"מ כ"ל דכשלא נמקיין להסתכל (ז) אין להתמיר דיעבד לחזור ולקרות אף בלשם אחרת: (ח) אבל וכו'. עיין
בגמרא שכתב דלבוש זה לא היה אלא מדרכין ומהי בזה גניעת עינים וכן בשער אשה המבואר בס"ס: (י) בלשם אחרת. (ת) בין
פניהם בין ח"ל: (י) פחות מטעם. ואם השוק מוגלה (ט) יאל דאפילו בלשמו ופחות מטעם אסור לחרות נגדה שהוא מוכח ריחור יותר משג"ס
איברים

שער הציון

(כ) ב"י: (יג) ב"י: (כד) דה"ל ועיין בה"ט: (כג) ח"ס הובא בש"ע: (כד) דה"ל וא"ל: (ה) נכוס ופג"ז וס"ח: (ב) עיין בב"ס: (ג) ח"ל: (ד) פמ"ג
ומ"א: (ה) כ"כ ח"ל בשם הכותב ע"י דה"ל וכן מוכח בפסוק ע"י ע"ב דה"ל דה"ל ויודות ע"ס: (ו) ח"ל: (ז) עיין בב"ס כ"ס: (ח) ח"ל
מגדים וס"א: (ט) כ"ס וע"י: ב' 7

הרכות קריאת שמע סימן עז

קי באר הגות

(י) בגדיו או שהכנים ידיו בבית הכסא דרך (ד) (יא) חור ואינו מריח ריח רע ויש (ה) (יב) מתירים לקרוא יוש איברים וי"א שלא התיר המתיר בצואה על בשרו אלא במקום שהיא נכסה מאליה בלא מלביש (יג) כנון אצילי ידיו ונכון לעשות (יד) כדברי המחמיר : הנה וסכסח זרע על כשרו (טו) דינו (ו) כלאה (מזרי"ל הלכות י"ב) : ה"צואה (טז) בפי (ז) טבעת אפילו היא מכוכה (יז) אסור לקרות (יח) לדברי הכל אפילו אינה נראית כשהוא עומד ונראית (יט) כשהוא יושב : ה"היה לפניו (כ) מצט צואה יכול לבטלה ברוק שירוק בה ויקרא כנגדה והוא שיהא (כא) הרק (ח) עבה . ואין הביטול מועיל אלא לפי שעה אבל אם לא יקרא מיד והרוק ניטח ונבלע בה לא בטלה : ז * בספק אם צואה בבית (ט) נותר לקרות (כג) דחוקת בית שאין בה צואה ספק אם צואה באשפה אסור משום (כד) דחוקת באר היטב

העלה דאם מעביר צואה מלפניו על פני רהבו של אדם אז די בד' אמות דקדוש שמגיע לד' אמות או אחר שמתרחק ד' אמות שרי כיון שהוא חל מלדו ואמרין כשי' ע"ט דמלדו כיון כמו לאהריו דסני בד' אמות חבל מנגדו ממש כדיר להרחיק כחלל עניו ע"ט וכ"כ הפרי"ה דלאחריו ד"ה ומלפניו מלא עניו : (ג) כנגדיו . ואם היה על ידו ואין בה ממשות חלל לכלוך בעלמא והלך ריחה והוא על ידו דומיא דמלמול זיעה שרי לקרות כנגד ב" : (ד) חור . ר"ל מחילה יש בינו לבכ"ט ופסע ידו לפנים מן המחילה דלחל"ה אסור לקרות כנגד ב"ט ר"י : (ה) מחירין . דכתיב כל הנשמה תהלל יד ידיונו הפה והחוטם בכלל חבל לא שאר איברים דלפי' אינם נקיים שרי . והם חסרין טעם דכתיב כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך בעין שיהיו כלם נקיים וכך הפ"ה משמע דאם הוא על כנגדיו ומכסה שרי לכ"ע ע"ט ועיין פ"ח : (ו) כלאה . משמע דאם הוא על כנגדיו מכסה שרי כס"ה סי' הק"ט איהא דלפי' עלבגדיו אסור ע"ט : (ז) טבעת . מי שיש לו חולי העורסין וזכ ממנו דם תמיד ואזכ דאם יוצא ממנו ליה סרוחה משופשט ויש לו ריח רע אסור בכל דבר שבקדושה כל זמן שלחה סרוחה שזת ממנו . ואם אין שם ריח רע אס דאם או ליהה יוצא דרך דחיה כסירוגין הו מן הפעו ויש לו הקנה ברחילה מקום הוהמא ואם טוהק ויורדס הדיר מעלמה אז הו מפי הטבעת ואין לו הקנה מ"ה בשם הרד"ב וכנה"ט וע"ט : (ח) עבה . חבל אס מים ע"ט אס מהני חל"ה סם עגורים דאין הלאה נרחית מהוכס הגנה הרי"ף ול"ד ללאה בעשית דחוק יפסיו מעליה הוא : (ט) מורה . וס"ה אס היה ספק אס היה צואה אדם או צואה כלבים בבית שרי ובאשפה אסור ע"ט ריט"ז . והפרי"ה חולק עליו וס"ה ולא נחירא דשמי הכא דליכא חוקה

ביאור הלכה

נגדה ואפשר ש"ז הוא כותב הפ"ט שסיוס וכנה ועיין בד"י ומנין : * ספק אס צואה בבית מותר לקרות . עיין במ"כ סק"כ מ"ש דוקא אס ביד האשפה ובוס גופא כל שידיו מלוכלכות מלמול זיעה וחיוכו הרקס אסור לקרות ק"ט ותפלה עד שיפול ידיו או ע"כ אס אין לו מים יתקד ידיו וכדנפיל בסיון ד' [פתי"ן] ועיין בבה"ל : (יא) חור . ר"ל (ט) מחילה יש בינו לבין כשי' ופסע ידו לפנים מן המחילה דלחל"ה הלא (ו) י"א בסיון פ"ט דאסור לקרות כנגד מחילה כה"כ דלאה דמ"א : (יב) מחירין . דכתיב כל הנשמה תהלל יד ידיונו הפה והחוטם בכלל הכולל חבל לא שאר איברים דלפילו אינם נקיים שרי והם חסרין טעם דכתיב כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך בעין שיהיו כלם נקיים ופסע ידיו דלפי' ח"ה אס אחד מחיריו הוא כחור ד' אמות של הצואה ג"כ אסור טעם זה (יא) ואם הצואה היא על כנגדיו ומכסה מלמעלה ג"כ לכ"ע שרי ומ"ה (יב) ויכר כל אדם שיהיו תמיד כנגדיו נקיים ובפרט בעת ההפלה : (יג) כנון אצילי ידיו . ר"ל אז מהני כיון כנגד [פתי"ן] : (יד) כדברי המחמיר . ובעת הדחק יש לסמוך כדברי המחמיר שדוקא הפה והחוטם הוא בכלל הכולל חבל לא שאר איברים [ח"ט] : (טו) דינו כלאה . ר"י (יג) ע"ט יש להחמיר בזה כשרה אף שהיא מכסה עמו כשרה על כשרה חבל אס כשרה על כשרה שרי וכל" כלאה (יד) וי"א דלינו כלאה (טו) מיהו כס"ה סימן הק"ט מוכח דלפילו עמו כשרה ומוכסה יש לרעהו או לפשטו שלא יהיה דבוק בו הסוממה ומכ"ה כשכשל ח"ו ע"י קרי שלא יהיה לו למחמיר אסור : (טז) בפי טבעת . מי שיש לו חולי העורסין וזכ ממנו דם תמיד ואזכ דאם יוצא ממנו ליה סרוחה משופשט ויש לו ריח רע אסור בכל דבר שבקדושה כל זמן שלחה סרוחה שזת ממנו . ואם אין שם ריח רע אס דאם או ליהה יוצא דרך דחיה כסירוגין הו מן המשים ויש לו הקנה ברחילה מקום הוהמא ואם טוהק ויורדס הדיר מעלמה אז הו מפי הטבעת (יז) וא"ה הקנה : (יח) אסור לקרות . ובדיעבד אס קרא ק"ט חור וקורא אס לקרות ויתפלא כ"כ הרמ"א חבל (יח) הרבה אחרונים כתבו שצריך לחזור ולהתפלל : (יח) לדברי הכל . ר"ל אפילו לדברי המחמיר כס"ה צואה על כשרו ומכסה שלי הכא דבמקומה נפס וזכמה מפי ע"ט יש לו לחדש להעשור ולרחות תמיד שיהא נקי פי הטבעת שלו ולרחוה במים או ברוק כדי שלא ישאר שמה אפילו משהו מצואה [ס"ה וח"ט] : (יט) כשהוא יושב . חבל אס אינה נרחית אפילו כשהוא יושב (יט) מותר שלא יתקד חורס מלמול השתר : (כ) משם צואה . אפילו (כ) כל שראו כי אין צואה אדם . כהב כחידושיו ע"ט דא"ה בשם המירוס משמן דא"ה להרחיק ממה שחלדס מקורא אס שואו מאוס : (כא) הרק עבה . אז השיב כיסוי דוקא כשאין מגיע לו ריח רע . ואם וזמן מים ע"ט הצואה (כא) לא מהני חל"ה המים עגורים שאין הצואה נרחית מהוכס ולא דמי לצואה בעשית דהם כיסוי מעליה הוא משא"כ כזה ולכן (כב) יש ליחזר לקרות נגד ענינו מלא מים שאר השליטו כחורו כנגד קטנים שיש בהם צואה : (כב) מיהר לקרות . והיכא דמלל צואה וזמן יודע אס הוא צואה כלבים ושאר בהמה והיה אז צואה אדם דעת דא"ה דלזין כזה בחר המוין דהם חסרין חיוקת יתיר ויחזקת אסור וס"ה אישכא באשפה אס מוויין כלבים יתיר חילק דהוא מכלבוס לבקל דוקא אס בידק האשפה ולא נמלל בו שאר צואה בלתי זה דל"ה הלא אמרין דכאס אשפה חוקה שיש בו צואה דרגילין להפנות שם וכן פסין (כג) האחרונים כהמ"א : (כג) דחוקת בית . ואם מל"ש שם קטנים (כד) נריך לבדוק : (כד) דחוקת אשפה . לאו חוקה גמורה דל"כ אפילו

שער הציון

(ה) ג"ט : (ט) ג"ט : (י) פתי"ן : (יא) מ"א : (יב) ח"ה : (יג) מ"א : (יד) המ"א דליה והג"א : (טו) המ"א וס"ה : (טז) הרד"ב ומ"ה : (יז) ע"ט : (יח) ח"ה : (יט) ח"ה : (כ) כדמות כ"ס ע"ט : (כא) מ"א : (כב) פסות : (כג) שולחן שלמה וס"ה : (כד) ספר י' כדמות דסכא : (כה) צואה דף כ"ב ע"ט ע"ט

הלכות קריאת ייבוע סימן עז

(א) על גבי קרקע לא שנא בבלי יובלבר שלא יהא עבים (ה) המיוחד להם (וזן עבים ע"ל סימן פ"ז) ב סור וסנ"ב
 גלא שנא היו (ו) הם בבלי תחלה ונתן עליהן מים לא שנא היו המים בבלי תחלה: ב * ירביעית שאמר
 לט' רגלים של (ו) פעם (ה) אחת ולשל שני פעמים (ה) שתי רביעיות ולשל שרש שלשה. (הנה וכן לעולם): ד ר' הירש
 מכלות ק"פ

עז מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה. ובו סעיף אחד:

א (א) * אחיה קורא והתחילו מי רגליו שותחין על ברכיו פוסק עד שיכבדו (ב) המים וחזור לקרות
 באפילו אם נפלו על בגדיו ויש בהם מופת על מנת להשפית כיון שהם כבוסים (ה) (ג) בבגדו.
 יואם נפלו מי רגליו בארץ (ד) * מרחיק מהם ד' (ג) (ה) אמות: הנה או כשיעור שיחבול לקמן ס' כ"ב
 או ממחין עד שיבלעו בקרקע. (ה"ל ס"ב דברכות): וואפילו שהה כרי לגמור את כילה אינו צריך לחזור
 אלא למקום שפסק: הנה וי"ל דאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש (ו) * וכן עיקר וכמו שכתבתי (ז) לצייל
 ס' ס"ה ומשערין לפי הקורא

בארור ההלכה

דא"ל מים אלא כנגד המי רגלים שזה בשום ולא בני רוב מים וכדאי
 לכמוך עליו באיבור חורה כ"ס באיבור דרובן עכ"ל ע"ש:
 (ה) כנגדו. אלא אם הם מגולים צריך להסיר בגדיו אלא בחפלה השבור
 לזו ממקומו מחפלה כדרכו אפי' הם מגולין כיון דלזין אסורים רק
 מדרבנן ב"י עמ"ל ס"ס ז' (ב) אמות. או ממחין עד שיבלע בקרקע

בארור ההלכה

מקום מים עכ"פ קולות השם כמו דפסקין לענין חיבור מקואות ביד"ר סי' ר"א
 כ"ל דה"ל ובש"ך שם ס"ק ק"ע ע"ש או אכסר בעניניו שהוא מדרבנן שאני
 ומחלי בהם שולחן שלמה שכתב בסיומן ע"ז וזה לשונו וספק רביעית מים ויחלה
 שילבו המים על כל מי רגלים שמהם טופח ע"ל להטות עכ"ל ומתיר שילבו
 המים עליהם משמע דכ"ל טופח ע"ל להטות לחוד לא חשיב הדבר וז"ל:
 * רביעית אחריו וכו' פעם אחת. עיין גמ"ר מ"ב כ"ס ח"ן ואפילו לדעת הראשונה
 י"ל דדוקא כשהשתין במקום אחד או צריך רביעית לטלל הסבור מה
 שא"כ כשהטיל מקום במקום אחד ומקום במקום אחר די שיהיה רק כעדם מ"פ
 [ח"ד ופנ"ג]:

* הנה קורא. עיין גמ"ר מ"ב כ"ס ח"ן הפלה וכו' מהפנ"ג וכתב עוד דאפשר
 דאפילו יעבור פ"ז וכן הפלה אפי' ממחין ופ"ס לפי מה שכתבנו לעיל
 דאפשר דנעתה השתיה הוא מדאורייתא י"ל להחמיר:

* מרחיק מהם. ולענין העלם עיין ב"י דפוסק דעת הראשונה ב"י כדבר הוא
 עומד בהפלה א"ל להרחיק כלל בני רגלים שהוא מדרבנן ואל לקמן
 סימן ז' ככ"ז כשהשתין חוץ כדכ"ל משמע דמפסק כחידן פוסקים צריך להרחיק
 ג"כ מהפלה ד"ל או שיסחך עד שיכבדו לו מים לטלל במקום ולא דמי להפסקת
 בגדים דהקילו. רבנן בהפלה א"ל דהם יוצא ע"ל להטות וכמו שכתבנו במ"ב
 משום דהוא הסבך גדול לז"ל ולפסקט וללבוש אחרים חתום שח"כ הליקס לא
 מיקרי הסבך כ"כ וכן שחיקה ובלבוש מתקן דהכא שפ"ל"ס בגדיו ג"כ מולבשין
 ממי רגלים וא"ל לו לפסקט כחמשותף תפלה ע"כ הקילו בו ג"כ שלא ירחיק ג"כ
 ממי רגלים שגם מהם על הארץ וענין להחמיר כי מיטת השתיה ושלשית שח"כ
 בהפנ"ג שיהיה דלא כלבוש וגם כשהפלה הפנ"ג גופא משמע דהוא מיקל אפילו
 באין בגדיו מולבשין וכ"כ בספר מטה יהודה וכן מוכח בחוס' ועכ"ל לענין
 השתיה חוץ משמע מהפנ"ג דאין לזו מפסק הס"ע דהם וכן משמע ב"ל ב"י
 ע"ש: * וכן עיקר כו'. עיין במ"ב מה שכתבנו בדיעבד לענין הפלה ואף

(ה) אחת. ואין חילוק אם השתין הרבה או מעט כ"מ מ"ו. ובתשובה
 הכס זבי ס' ק"ב פסק דאם המי רגלים הם פחותים מרביעית דכתיב
 ברוב מים לבטלן וז"ל רביעית דלא אמרו רביעית אלא להקל שח"כ אם
 המי רגלים של פנים אחת הם מרובים מרביעית בני רביעית לבטלן.
 ובש"ג בשם רי"ז מיקל יותר ומוחזר דאם המי רגלים פחותים מרביעית

מישנה ברורה

בזה אחת דה"ל קמא קמא בטיל: (ד) ע"ג קרקע. ויראה (ו) שילבו
 המים על כל מקומות שהמי רגלים נשפכים שם שהם טופח ע"ל להטות
 ועיין בבב"ל: (ה) המיוחד להם. שזה אפילו אין בו מי רגלים כלל אכסר
 לקרות נגדו ואינו מושלל במחית המים להכביר בכלי ע"ל דמי שיתבאר
 בסיומן פ"ז: (ו) הם בבלי תחלה. וכן אם היו מים מרביעית תחלה ע"ג
 קרקע והשתין אחר"כ על גבי המים מותר לקרות ק"ס (ז) ואפילו אם נחה
 מחמת מי רגלים תפסע יותר: (ז) פנים אחת. ואפילו אם השתין הרבה
 די מרביעית וכו"ל כבס"ב וכן אם השתין רק מעט י"ל דצריך ג"כ רביעית
 אלא בתשובה חכס זבי ס' ק"ב פסק דאם המי רגלים הם פחותים
 מרביעית דכתיב ברוב מים לבטלן וז"ל רביעית דלא אמרו רביעית אלא
 להקל שח"כ אם המי רגלים של פ"ל הם מרובים מרביעית בני רביעית
 לבטלן אלא לא להחמיר ואפילו אם המי רגלים הם מרובים מרביעית בני
 ברוב מים לבטלן (ח) וכן הסכימו האחרונים ועיין עוד מש"כ לקמן סימן
 פ"ב במ"ב סק"ד: (ח) שתי רביעיות. פסק דעשה הרמב"ם ואח"י
 פוסקים ולא כדעת הראשונה שמיקל בזה כמו שכתבנו ב"י ובמנחם
 גבירים מולד לומר דאין ביניהם מחלוקה ואף הרמב"ם לא קאמר דבעי
 ג' רביעיות לב' פעמים רק בשבטו או אחר זה כגון שהשתין ונתן לחובו
 רביעית מים כשהחזיר ומשתין צריך עוד הפעם לתת לחובו מים וכן
 לעולם ולא מהני לזה מה שהטיל הרביעית בפעם הראשונה אלא אם
 השתין כמה פעמים ורואה לקרות כנגדן די בהטלת רביעית לבד ע"ש
 ובביתור הגר"א מהכיס ג"כ להלכה דדי בהטלת רביעית לבד בזה
 ע"ש כי קצירתי:

(א) היה קורא. ה"ה (ה) לד"מ ולתפלה פוסק עד שיכבדו המים לשתיה
 ואפילו (ב) אם יצטרך ע"ל לשתיה הרבה בחמשותף חלה שיהיה כדי לגמור כולה הענין לא מחלף וחס
 ואף (ג) להטות ברכיו לחות עדיין ממי רגליו מותר: (ג) כנגדו. ר"ל שכתב הענין לא מחלף וחס
 קדושה צריך לז"ל ולהסיר בגדיו או עכ"ל לכתוב המקום המולבש כנגד א"ל לו להפסיק השתיה בזה מהפלה וכו' אחר
 השתיה כיון דאיסור מי רגלים אינו אלא מדרבנן וכבר הוא עומד בהפלה לא גזרו: (ד) מרחיק. עיין בבב"ל דלענין הפלה ג"כ נכון
 להחמיר להרחיק כנגדו על הארץ כמו לק"ס: (ה) אמות. או ממחין עד שיבלע בקרקע כשיעור ויתבאר לקמן סימן פ"ב כ"ל. ובהה"ה
 דאף דאפשר דע"י ההמחמה על הכלישה יצטרך לשתיה כולה ויצטרך לחזור לראש אפי' אין לזה ביק"ס דהוי כקורא בהורה אלא
 אם חזרן לו כן בברכה ק"ס (ה) מוב יותר שירחיק מהם ולא יתקח על הכלישה בקרקע ובדיעבד אם שהה בברכה ק"ס כדי לגמור כולה חוס
 חוזר לראש וכדלעיל בסיומן ס"ה במ"ב: (ו) וכן עיקר. עיין לעיל בסיומן ס"ה במ"ב ובבב"ל דאחרת שם כל פרטי דין זה: (ז) לעיל ס' ס"ה.
 ר"ל דהוי כשיקרא אם הוא אטם בעת ההפסק חוזר לראש וכו' ה"ל אמות הוא. ולענין הפלה אם חזרן כן בחמשותף והשתין על הבה מים לו
 על

שער הצינן

(א) פסוק: (ו) ש"ס: (ח) מהם"ש וישועות יעקב ונגן גבורים: (ה) מה"ל: (ב) סמ"ג: (ג) מהפנ"ג כה"ל ס' ע"ה בשיטת השתיה ויבוע ע"י א"ל ו' כ"ס
 נביא ויש להלך בזה כי גם סמ"ג מיקל ש"ל לקמן: (ז) מ"ל וא"ל וסמ"ג ומה"ל: (ה) מהפנ"ג

עט מי שנזדמן לו צואה בשעת קריאה. ובו ט' כעפים:

א היתה (א) צואת אדם מאחריו צריך להרחיק (ב) * ד' אבות ממקום שכלה תריה יאפילו אם יש

באר היטב

בשיעור ויתבאר להמו סי' פ"ב כ"ל עמ"ל. מי שיש לו חולי האבז ב"מ שמטפח תמיד מי רגלים לאחזו וא"כ לא יכול להפלה לעולם יש

משנה ברורה

על הצלעות צקרקע בכדי לגמור כל ההפלה ו"ל דאפשר דה"ל לחזור לראש [כי בדיעבד יש לסמוך על דעת הרשב"א והחוספות ברכות כ"ב ע"ב] ומתין דס"ל דה"ל להרחיק כלל כיון שזכר הוא עומד בתפלה וא"כ לא היה לו חולי האבז אם לא שפסקה עין שכלו המים לבד הים השיעור כדי לגמור כולה ועיין בזה"ל ולקמן בסיומן ז' סכ"ז במ"ב ס"א. ומי שיש לו חולי המטפח ממנו תמיד מ"ר עיין לקמן סימן פ' במ"ב:

(א) צואת אדם. אפילו אין מגיע ממנה ריח רע ועיין לקמן סימן פ"ב: (ב) ד' אמות וכו'. (א) דכתיב והים מהיך קדוש וקבלו חו"ל שמהנה

אעתיק בבאן הקדמה לס' מן זה ועיקרה הוא מלשון הפמ"ג בסיומן זה ובשאר מקומות ולפעמים בשינוי לשון קצת כרי שיבואר היטב. אך בא"ה מקומות בירדתי הדבר שיהיה מוסבמת לדינא גם לפי שינוי פוסקים אחרונים:

וזה לשון טעם שנובא לנאר פס' בסיומן זה ובשאר מקומות העיקרים מעמיסם חלו אדמים כחלן הקדמה כהוללת הולך מאוד לידע אותה וכו'. דע הדבר צואה נחלק לעשרה דינים: (א) צואה מלאחריו ומגדלים: (ב) לפניו: (ג) במקום גבוה וי"ד או מוך וי"ד: (ד) צואה בחדר אחר ופתח פתוח: (ה) צואה בעשיית: (ו) צואה במים: (ז) רוח רע שיש לו עיקר: (ח) צואה במקומות: (ט) דין מי רגלים ועיניו וגוף של רעי: (י) חשפה וצואה בהמה:

א צואה מלאחריו מן און הדדין תוך ד"ה אכור מן התורה לקרות ק"ל ולהתפלל ולנדר ד"ת [אלו נכרך כוס ברכה הרמב"ן בליקוטין] משום שגמור וזהו מהיך קדוש וכל חול ד"ה חיים של אדם הוא וזה קרא במקום שראוי להספיק ואח"כ מלא חוזר וקורא כמו שכתבנו בסוף סימן ע"ו ע"ש: ב צואה מלפניו מרחיק מלא עיניו ופולגי בזה הר"ל והרשב"א הרשב"א סובר דלאו דולא ירחיק דך ערות דבר קאי ממי אצורה ולפי' רק חומרה דלפי' בחדר אחר כל שרואה אותה אכור מן התורה כמו בערוס וקולא אליבא דרשב"א דחון לד"ה אף שראו בדרך כמלא עיניו הריכור מותר כמו בערוס. והר"ל ס"ל דלאו דולא ירחיק קאי רק אצורה ולא אצורה וצואה לנאר רק אכור משום מהיך קדוש א"כ קולא להרא"ל בחדר אחר אע"פ שראוה אותה מותר מטעם דגלי קרא בדברות אחרת לאו מהיך קדוש וזה דאכור בחדר אחר לפניו כמלא עיניו הוא או מטעם אכור דבגן לא גם מזה"ל דכל שרואה אותה לפניו כמלא עיניו בכלל חיים הוא ואכור ולפי' איכא חומרה להרא"ל דכמלא עיניו אכור אף בחדר מדרבנן או מדאורייתא דמלא עיניו מקום חיים הוא ולפי' מה שכתבנו בפר"ח הובא במ"ל שם לא יהיה בזה חומרה להרא"ל. והנה המשפלות וזה כתב שם עוד ח"ע בין כה"ל להרא"ל וחזר ממנה בסיומן [א] חות ד' בא"ה ולכן לא העתקתי: א צואה במקום גבוה וי"ד או מוך וי"ד דהיינו רשות אחרת להרא"ל אפילו רואה שרי דלאו דלא ירחיק לא קאי עלה ולהרשב"א אכור כ"ל ולכ"ע מהני בזה עימות עינים כיון שהוא כשרות אחר כ"כ המ"ו וזה פס' כמלא עיניו קאי ר"ל מזה ומשמע דדעתו להחמיר. ובמקום הדחק יש להקל [ד"ת] ואם לריך שיהיה רוחב ד' יתבאר בפנים א"י: ד צואה בחדר אחר ופתח פתוח או צואה לפני הפתח אע"פ שרואה אותה להרא"ל שרי ואף בליכא דלא דלאו דלא ירחיק לא קאי בכה"ל ולא גרע ממה שכתבנו בזה"ל א"כ ולהרשב"א אכור ואפשר דביש דלא גם להרא"ל מותר מטעם דפתח פתוח כעול דמי עי"ש. אך מדברי השו"ע לא משמע הכי כמו שכתב השו"ע בנזמון וכן כל האחרונים חתמו בזה ולא חילקו: ב צואה בעשיית מותר בדכיסוי תלוי רחמנא. ומשמע מפרש"י והרמב"ם דלפי' אם אין האורה ממקום כלל רק מחלף זכוכית מפסקת ביניהם זו היא הכיסוי ולא דוקא שיכסה האורה מכל צדדיו ואפי' לבד"ל להרא"ל דמקום גבוה בעיניו ע"כ על רוחב ד' טפחים על ד' טפחים במחלף לא בעיניו זה וכל שיש הפסק בינו לצואה שרי וזהו הכיסוי [ודבריו שפוטם מחד וז"ע על הא"ר בסיומן פ"א שכתב שם לענין טעם גבוה עשרה שמפסקת בינו לצואה דבעיניו שיהא מחלף מנגיעות לאחז מכל הצדדים דלפי דברי הפמ"ג כ"ל פסוק הוא דלא בעיניו רק בזה המפסק בינו לצואה וז"ע] וזהו שיעור רוחב המחלף לא זכר הפמ"ג מחומה ועיין סי' פ"ו במ"א סק"ד דאם המחלף כניס בעיניו שיהא חולף מכותל לכותל ע"ש ואם

שער הציון

(א) לנזם ופרי מגדים:

הדכות קריאת שמע סימן עט

לו חולי שאינו מריח צריך להרחיק ד' אמות ממקום שיכלה הריח למי שמריח * ומלפניו צריך להרחיק (ג) * מלא עיניו (ד) גאפילו (ה) בלילה * או שהוא כוונת (השומע הכשר) ס' קס"ה וכו' (ה) שם (ה) שאינו רואה אותה צריך להרחיק עד מקום שאינו יכול לראות ביום (ה) הוא מצדו (ה) דינו (ב) כמלאחריו : ה"ה ש"ן המספול וזוהי צה"כ או צנית שמספול שם הפילו הוא לאחרי כל הכות נריך לסמוק (ו) * עד שיוציאה מאחר שמוציא רבים (ז) ידי חובתן (ח) ואי אפשר שלא יהא מן הקהל * בסוף (ט) ד' אמות של (ג) האוזה (הנחות מרדכי החדשים פרק תפלת השחר) ועיין לקמן סוף ס' ז' (ועיין לקמן ס' פ"ז בדין זוהי צה"כ) : ב (ו) היתה (יא) במקום גבוה (ד) עשרה טפחים או גמור עשרה יאו שהיתה בבית

באר היטב

ד"ה של האוזה מותר להספול הע"י שהאוזה מפסקת ביניהם וכן הש"י יכולים להחזיר פניהם . מיהו בס' נ"ה סוף כ' כתב ו"ל דלא יענה אמן כשיש אוזה מפסקת ביניהם . וכתב ט"ז דבמי רגלים שפיר יש להתיר שיתרחקו כל הקהל מהם ד"ה ע"ש ומ"א כתב דאם הוא בפסוקי דמזמרה דלוי מוסיף ו"ה מותר לש"ל לומר כדרכו א"ס הוא חוץ לד"ה ממקום שכלה הריח ע"ש : (ד) י"ט . וכתב דליכא רוחב ד' טפחים על ד' טפחים דהוי מהם חסוב ב"ח . וט"ז הולך עליו וכו' דע"ש שאינו רחב ד"ה הוי

ביאור הלכה

שוא מדאורייתא : * ומלפניו צריך להרחיק וכו' . עיין בת"ח שכתב דלהרשב"ח הוא מדאורייתא דולא יראה כך ערות דבר קאי ממי אוזה לידיו וזלי הכתוב בראש אבל להר"ם לא הוי רק מדרבנן ובפ"א מהרש"ק בזה להר"ם ומח"א בסק"א וכן מהר"ם ושאר החכמים שהובאו ב"א ס"ק ס"א שמע דאף להר"ם הוא מדאורייתא ע"ש ומ"א ק"ל אי מנח דכא מדאורייתא אין מחוייב להתרחק כמלא עיניו רק אי ידע שיש שם אוזה א"ע"י שאין רואה אותה בעיניו מש"כ בספ"ק וס' מחזיקין א"ס הוא מקום שראוי להסתפק עיין בזה לקמן סימן פ"א ומ"א : שם : * מלא עיניו . וכו' : * מקום שכלה הריח אלא כיון שאינו יכול לראות הרי מנחה קדוש [הגר"ז] : * או שהוא כוונת . פשוט דכוונת צריך לשער כמלא עיניו דהרי ביומו . ושאר אנשים שכלה הריח רואה להאזה צריך כל אחד לשער לפי ראותו של יום א"ס יש לו ראייה גדולה או קטנה ועיין . ודע עוד דלענין אוזה לב"ח לא מהני החזרת פנים לחוד בלא גופו כיצא זה נחשב כמו אוזה לאחרי לא מביעו לדעת הע"י . ושאר החכמים לעיל בסוף סימן ע"ה דגם בערוס לא מהני זה וכו' : * צוזה ואפילו לדעת הב"י דלדידיה מהני שם החרת פנים לחוד וכמו שכתב הפ"א שאין חס דענינת עין ג"כ מהני לדידיה מפ"א בעניניו דענינת עין וכונת אכסור ג"כ אכסור כמובאר להעניין שם דלה"ב שקולין הם ענינת עין והחזרת פנים : * עד שיוציאה . עיין במ"א בזה שכתב דאם עוסק עשה בפסוקי דמזמרה בלאוהי ה"ה א"ס הש"ן עוסק בק"ו וברכותיו אין להחזיר דבריו אין א"ס מנחה עשה להוציא בזה ידי חובתו וא"י א"ס מנחה עשה להוציא בזה ברכת ד' אמותיו ומתחת זה לא יוכל לגמור בברכות קודם ההזן ולענות אמן על ברכת ההזן לא יצא להזן בזה בלא צורך לאמר בברכות וכו' : * שכל ענינו עשמו דומה לחזרת הש"ן בזמניו שצריך נתיקן בשביל הצבור וכדמובא בס' ק"כ ס"ד ואין ראייה ממ"א להוסיף מנחה דנקט דוקא פסוקי דמזמרה דהוא קאי להנחומות שזוהי להוציא ידי חובת ברכת ק"ל לזו קאמר פסד"ו דבזה אין הדרך להוציא ידי חובת דמנחה בלשנים ע"ש בדבריו דהוי עיקר טעם שלו וא"כ בזמניו ה"ה ק"ל וברכותיו וכו' . ולענין מי רגלים א"ס מנחה עת ק"ל וברכותיו חוץ לד' אמותיו של הש"ן בודאי יש להגל שגל לאודיו ודלקתו : * בתור ד"ה של האוזה .

ובתפלה בלחם הסודי כדי לגמור כולה (ו) [מראש התפלה עד סופה] וזוהי האוזה בתוך ד' אמותיו חוזר לראש ומשערין לפי הקורא : (ח) ואי אפשר . ואם חרע (י) ששם אדם אינו יושב בתוך ד"ה של האוזה מותר להספול וא"ע שהאוזה מפסקת ביניהם וכן הש"ן יכולין להחזיר פניהם כדי שלא יפניהם לשכור כמלא עיניו מיהו בסיון ג"ה כ"ה י"א דלא יענה אמן כשיש אוזה מפסקת ביניהם ועי"ה מה שכתבנו בזה : (ב) ד' אמות וכו' . ר"ל ממקום שכלה הריח . ואח תימק השתין מים צה"כ ג"כ ישנוק הש"ן וימתיק עד שיטילו בזה מים או יכסוהו או ירחיקו כל הקהל מן (ז) ד"ה [ע"י ומ"א וד"ה] ועיין מה שכתבנו צה"כ דאם המי רגלים היו חוץ לד"ה של הש"ן אפשר דיש להמך על ברכת המקוים שאין צריך להודיעו . ומ"א יראו הקהל להתרחק או לכסות או להטיל מים דא"ל"ל לא יוכלו לענות אמן : (י) היתה וכו' . וה"ה להיפך י"א אם הוא היה עומד על המקום הגבוה והאוזה מונח בראש ב"ח עיין לקמן סימן פ"ז בדין א"ס הוי עובד כ"ה עשרה ומהתהי או לפניו עומד גרף של רעי ועוד ענינים השייכים לסעיף זה : (יא) במקום גבוה וכו' . וגם שהוא רוחב ד' על ד' טפחים דהוי מקום חסוב ודיעבד א"ס לא היה רוחב ד' על ד' ג"כ אינו צריך לחזור ולהספול רק בחזרת נדבכי כי יש פלוגתא האחרונים בזה [דה"ת] :

שער הציון

(ב) ט"ז ועיין פ"א : (ג) אחרונים : (ד) פ"א : שם בזה ב"ע : (ה) ע"ה וא"י : (ו) מ"א : (ז) בס' נ"ה ב"א : (ח) לעיל בסיון ס"ה במ"א ובכ"ה ע"ש : (ט) דס"א : (י) בסיון ס"ה ע"ש : (יא) מ"א : (יב) וז"ל דאף א"ס מסיבוס בין קהל וד"ה אין לחוש בזה להחזיר כד"ה דסימן ג"ה ס"ך והקצו א"י דגו כ"ה ה"ל מודים וכמו שכתבתי בפר"ה שם : (יג) ח"ה ומ"א :

אחד והוא (יב) בבית (ה) אחר אפי' הפתה פתוח ויושב (ו) (יג) בצדה ורואה אותה אם אין לה ריח יכול לקרות דבין שהיא ברשית אחרת קרינן ביה שפיר והיה מחניך קדוש להרא"ש * אבל להרשב"א (יד) * דוקא כשאנו (טו) רואה (ז) אותה. (טז) יואם יש לה ריח (יז) * לא מהני הפסקה (יח) * ולא שינוי רשות. הי"ש אומרים דבי היכי דהפסקה מועלת לצוואה עצמה ה"נ מועלת לריח רע (ח) (יט) שלה: * יחצר קמנה שנפרצה במלואה לגדולה והגדולה עורפת עליה מן הצדדים קמנה לא חשיבא בבית בפני עצמה כיון שנפרצה במלואה לגדולה אבל הגדולה כיון שבתליה עורפים על של קמנה מצד זה ומצד זה חשיבא בבית בפני עצמה הלכך אם צוואה בגדולה אסור לקרות בקמנה עד * שירחיק (ב) כשיעור ואם צוואה בקמנה מותר לקרות בגדולה בלא הירחק (בא) * אם אין מגיע לו (ט) ריח רע: * ד' צוואת כלב וחזיר * אם נתן בהם עורות מ"חיקים מהם כמו מצואת אדם ואם לאו דינם

באר היטב

שפיר הפסק ע"ש (ובס') הריב"ז רבה חולק על ט"ז ופסק כדעת הסו"ח וכן פסק הרמב"ם ע"ש: (ה) אחר. ר"ל בחדר ה': (ו) צדה. סו"ח: (ז) אפי' הלא הכתה: (ז) אחר. ונ"ל דאם מעשים עיניו או בלילה שרי בזה לכ"ע

ביאור הלכה

עיון מ"ב במה שכתב דה"ס אם הצינור הסדון מים וכו' ובספר מור וקציעים כתב דאם הצינור הסדון מים בעוד שהס"מ מתחלל בקול רם ואין הס"מ יודע אין להשיקו בעיקר טעמו ה"א כיון דאסור מן רגלים אינו חלל מדרגתן מפני כבוד האסור בלוי להעמיד על דין חורב ובלאמת קשה לדרוש בזה כל האחרונים שלא אסורו אצט"ל וזו משמע דלא ס"ל אם לא שהי רגלים הוא מאיזה חולה המעטק לאסורו אצט"ל ויש לומר בלא גלגול סוף בלוי. ונ"מ אם הוא חוץ לד' אמותיו של הס"מ לפי מה שאין אנו מוסיין כיוס לנחת כהפלת הס"מ אפשר דיש לסמוך להלך אצט"ל רגלים שלא להודיע להס"מ להשיקו. ואם היה המי רגלים בחוץ ד' אמותיו של הס"מ ועד שיהיו מים להטיל בהם כדן לגמור כל השפלה אי לריח לחזור אצט"ל שצביל זה עיון לעיל בסו"ח ע"ה כה"ס: * אבל להרשב"א וכו'. כב"י יושמע דלענין הלכה תפסוקי כהר"ם כה"ס וכו' דה"ס והדברי הו"ע משמע שנגד ויחזיר להרשב"א כ"ס הפמ"ג בשם ה"ק וכו' א"ר ובח"ל משמע דהוא ספקא ודעיה וכן נכון: * דוקא כשאנו רואה. והרכוח מותר בכל גווני דכיון דנפקא לן רק מלא יראה לא חמיר מנגד ערוס דק"ל דהרכוח מותר. [פמ"ג וכו'] * אחרת. עיון במ"ב שכתבו דאם מעשים עיניו או בלילה שרי בזה למ"ע כ"כ המ"א קודם ועטמו דכיון שהוא ברשות בפני עצמו ואינו רואה להודיע וכן כחן ממש המניך קדוש ולא משום ולא יראה בך ערות דבר וצפמ"ג קשה על דיו לפי מה שכתבנו לעיל בנזק סימן ע"ה מסקנת האחרונים לניין חיבור יצונו דאפילו בעולם עיניו חות בזה ג"כ משום ולא יראה בך וגו' ה"ה דאפילו בעינינו יש להחמיר בזה ולא שרי חלל כשאנו יכול לראות האוהה מהמת גוביה או עומקו אמנם לפי מה שנגד הפמ"ג בסו"ח דאפילו בערוס גופא אם הוא ברשות אחרת מותר לכו"ע בעולם עיניו אין כחן שום קושא ע"כ יש להקל בשעת הדחק ובח"ל הלא הכנה חופסין כהר"ם והיו ס"ס וכו' דה"ס. והנה כשהוא מתחלל וחזיר עובר לפני החלון הפתוח ח"ל בדזה לכו"ע יש להקל כשעולם עיניו דיש לפרק לזה עוד דעת הב"ח לעיל בסיומן ע"ו דס"ל דבזוה עוברת די בזה"ל אף לפיו וכו' כשהוא ברשות אחר ובכל עניינת עין נכון להחמיר וכן הנהגה: * לא מהני הפסקה. ר"ל מה שהוכיח בהחלה כשהיה על מקום גבוה עשרה עפחים והנה לט"ז בודאי יוחא דס"ל דאין אנו לריבין שיהיה רחב ד' ואע"כ חשיב הפסק חלל להכח"ס דס"ל שיהיה ג"כ רחב ד' על ד' ח"כ למה מיקרי אין כחם הפסק והלא ג"כ הוא רשות בפני עצמו וע"ה: * ולא שינוי רשות. עיון במ"ב ס"ק י"ז מה שכתב דענין ד"ל וכו' הוא דעת הגדול והגר"א והסו"ח וכו' מקילין הוא הפירוש והא"ר והד"ה והס"ס. והפמ"ג במ"א ס' שאל בנ"ע וכן בממון וכו' ודעיה מיד ג"כ דיעות בין הפוסקים וכמו שכתבנו לעיל בהקדמה חות ז' ע"ה: * שירחיק כשיעור. עיון במ"ב מ"ב כ"ב ופסל על השליש הגדול הכ"י אף פשוטא ליה זה כ"כ ולא זכר אשר לפי דברי רש"י בעירובין י"ב ע"ה ד"ה האור לזרוע שפירש דכל הקטנה נחשבת למקום הפתח של הגדולה ע"ה ממילא יהיה הדיון ג"כ לענין צוואה דאם האוהה בגדולה ואין רחוק ד"ל מן הפתח ממילא אסור בכל הקטנה דבהד מחמת מחמתה שם הגמרא ע"ה וכו' הרישב"א שם בהדיא והתוספות שם ע"כ ד"ה שאלמני אף דבתחלה ראו לדחות פירוש"י מ"מ הלא לבסוף הכריחו דפירש"י עיקר א"כ יש לנו ג' עמודים לדיון זה ולא זכר כלל אף שיהיה לא בזה ולא ביו"ד סימן כ"ז כמ"ס לענין כלאים וי"ע א"ח כ"ה מלחתי בספר יבשר טוב שפירש ג"כ קושא זו: * אם אין מגיע לו ר"ל. עיון במ"ב ועיון בפמ"ג שפירש דברי המחבר דהכנה שאין מגיע ר"ל כלל בהגדולה דאם היה מגיע היה אסור אפילו אם לא הגיע הריח עד לו לפי מה שפסק הגדול למעלה דגם בזה בענין דוקא ד"ל ממקום שכלה הריח: * אם נתן עיניו שורות. מלבן זה משמע דאפילו אם יטעל אחר העורות מן ותייבש ויטעל הריח רע ג"כ שם צוואה ענין ומלשון תרי"ו משמע דאם לאו אלא שיהיה עיניו שורות כמ"ס כמ"ס

שער הצינור

(יז) פמ"ג: (טו) מ"א: (יז) א"ר: (יח) דה"ס: (יט) א"ר ודה"ס: (כ) עיון בה"ל דיש להחמיר אפילו בעובר: (כא) כ"י: (כב) כ"י ה"ה' מדעם ב"ח א' לילה שגור כפס"ק ודש דה"ס מתייר בשעת הדחק ואפשר דשם משום דמחפין לזה דעת הרא"ש וכו'.

משנה ברורה

(יב) בבית אחר. פי' בחדר אחר: (יג) צדה. פי' חלל מקום הפתח ואין חילוק (יד) בין יש שם דלת לולא ולא הכנים רחשו למקום שיש שם האוהה לכו"ע אסור ואפי' בעולם עיניו [מ"א ס' ע"ד ודה"ת] וכן לריבך אם האוהה והאדם בבית והוא רחשו הון לבית או חוץ לחלון ג"כ אסור לקרות שדיין רחשו בחר רצונו [שם]: (יז) דוקא כשאנו רואה. טעמו דס"ל דקרא דולא יראה קאי ג"כ לחיבור צוואה האסור בהחלת הנוקרה ואם הוא רואה אותה (טו) דרך חלון של זכיות לכו"ע שרי וכדעלי בריש סימן ע"ז ע"ה. ואם מעשים עיניו או בלילה (טז) ח"ל דשרי בזה לכו"ע כיון שהוא ברשות אחר (יז) ויש לחושין וצטעק דהחק שאינו יכול להחמיר פניו (יח) על לסמוך ע"ד המקילין (יט) חלל כשאנו יכול לראות האוהה מהמת גוביה או נזמקו לכו"ע שרי בזה: (נפו) רואה אותה. ולכן אסור לדברי דברי קדושה והוא מסתכל דרך חלון פתוח אם רואה האשפתות [ורין שפאקין] שברחובות (כ) לו שחזיר עומד לפני חלון אע"פ שאין מגיע לו ר"ל וריבך לזהר בזה בשעת קידוש לבנה דרך חלון פתוח (או על גלגלס) חלל לריבך שצ"ע. יעלים עיניו ולא אם אין ריח רע מגיע לו מותר ובמקום שמוסב בזה אם הוא אשפה מותר דהוי ס"ס שמה ה"ה כהר"ם וכו"מ לכתחלה נכון יותר שיעלים עיניו משיח טוב וגו' [ה"ה] ועיון בה"ל: (טז) ואם יש וכו'. וכדעם זו פסקו האחרונים: (יז) על מזה: ר"ל ובדיוק ד"ל ממקום שכלה הריח ויש מקילין בדזה די עד מקום שכלה הריח לבד ועיון בה"ל: (יח) ולא שינוי רשות. ע"כ (כא) מי שמסתכל בבית וסריה ר"ר ממקום אחר יפסיק וישהה עד שיעבור הריח. ומי שיש לו חולי שאינו מריח אפשר שיש (כב) להקל בזה במקום הדחק: (יט) שלה. אם העבירו צוואה בבית ואשאר עדיין ריח רע בבית יש להחמיר מיהו כ"ל דמי שאינו מריח מותר לקרות בזה [מ"א]: (ב) כשיעור. היינו ד"ל ממקום שכלה הריח כן מוכח בב"י ועיון בה"ל: (בא) אם אין וכו'. סתם כדעם קמייחא שבעיקר הקדום:

הלכות קריאת שמע סימן עט

קינ באר הגולה

בדין צוואת שאר בהמה חיה ועוף שאין צריך להרחיק מהם כאם אין בהם ריח רע (כב) * ואם יש בהם (כג) ריח רע * דינם (כד) כצוואת אדם : ה' (כה) * צוואת חמור (ו) הרבה לאחר שבא מהדרך וצוואת התיל ונמיה ונבלה מסרחת דינם כצוואת אדם ליהחולך בדרך אע"פ שרואה צוואת בהמה כנגדו אם אין הריח (זא) בא לו אינו חושש למיעוט לתלותה בשל חמור יבכבמך לעיר יש אומרים שיש לחוש לפי שרוב הבהמות המצויות שם הם חמורים : הנה צמקוס דשכמי חמורים : * ביירושלמי אומר לקרות כנגד מי רגלי חמור הבא מן הדרך וכנגד צוואת תרנגולים (כו) "עדרמה" : * צוואת תרנגולים (כו) ההולכים בבית דינה כצוואת בהמה חיה ועוף * אבל (כז) הלל שלהם יש בו סרחון ורינו כצוואת אדם : ה' "אסור לקרות כנגד * אשפה (כט) שריחה רע : ה' "איצא ממנו ריח מלמטה אסור בדבריו תורה והמדרש ש צ ש צ נגמ" ס ש פירש"י והר"ם בתשובה דל" ק"א

באר היטב

שני בכל ענין : (י) הרבה . והני מסתמא ריחן רע . ולכן אפילו יזדמן פעם ח' שאין מייקין אסור דה"ל כצוואת אדם מ"א : (זא) בא לו . אפילו יש להם ריח כל שאין הריח בא לו שרי ומ"ם בסעיף ד' ואם יש בהם ריח

משנה ברורה

(כב) ואם יש בהם וכו' . ר"ל אם ידעו שיש בהם ר"ר (כג) אבל מסתמא ח"ל לבדוק בזה דמסתמא אין בהם ר"ר : (כג) ריח רע . היינו (כד) כל שדרך בני אדם להטעיר מלאוהו הריח . כהב ה"ל דבר שצפנו ריח רע כיון שערך וכדומה מוכר ולא נקרה צוואת חלל מה שסברה מהמה עיפוש וכו' בספר מנחת שמואל : (כד) כצוואת אדם . ר"ל ובענין (כה) הרחקה ד"ל ממקום שכלה הריח מלאוהו ומלפניו כמלא עיניו ואפשר אפילו הם פסק הריח אחר"כ מ"מ כבר הלא עליהו שם צוואת חמור ואסור כמו צוואת אדם . והמ"ל חולק על כל זה ופסק דסתם צוואת בהמה חיה ועוף ילכד מאלו הידועים שריחן רע מאוד וכדלקמן (כו) אפילו הם יש בהם ר"ר צוואת היולאם אין הריח חזק כ"כ ודברו לפסוק ע"כ אין דינם כצוואת חמור להרחיק חלל עד מקום שזילה הריח וכן פסק בספר מגן גבורים ובה"ח סובר דהוא כפיקא דדינא ע"כ בק"ש אם קרה בזה ד"ל חזר וקורא ובהפלה יחזור ויחפול ויתקן אם יאז שחלה לנדבה ע"כ ול"ל דאין להחמיר כלל לענין הפלה דהרבה אחרים סוברים כהמ"ל : (כז) צוואת חמור וכו' . והני מסתמא ריחן רע ולכן אפילו אם יזדמן ח"ל שאין מייקין אסור דה"ל כצוואת אדם כ"כ המ"ל ועיין בזה"ל : (כו) אדומה . מלשון משמע שר"ל שלפי שהוא אדומה הוא מסתמא מאוד ומלאוהו כהב שתרנגולים אדומים הוא מה שקורין ענגלי"ש הלא [אידיק] כי צוואת מסתמא מאוד ומסתמא חלל להרחיק אחרים בבית שלומדים ומבירים שם ובפניו בבית ח"ל כי אי אפשר לו בלא הרחוק תורה [מספר מנחת שמואל בזהב ברור] : (כו) ההולכים בבית . ואפילו אם עיקר חיותה מה' מיני דגן ג"כ (כו) יש להקל כ"ז שלא ידעו שצוואתם מסתמא . והעוספות היוצאים על ביאתם ידוע שאלו צוואתם מסתמא מאוד ע"כ פסוק דדינא חז' כצוואת אדם וכו' : (כח) הלל שלהם . הוא בנין קטן העשוי לחוץ והתרנגולין (כח) ומפני שרבה בו צוואת יש בו סרחון והוא מלאוהו ע"כ דינו כצוואת אדם וכתב הה"ח דה"ל דיר של בהמה ג"כ אסור מטעם זה ועיין בביאור הלכה מה שכתבנו בזה : (כט) שריחה רע . ודינה לכל דבר

בולטין ויסיחו דחייבים וע"כ העטם דאף דלענין צרכה אסור לבדק שם כמו בזה"ל מ"מ לענין מזהא אינה בכלל שאין עשויה לדירת כבוד דיהיה פסול משום זה ע"כ [ועיין ח"א כלל ט"ו דין י"ב דבאר בזה בזה"ל] אך ראוי אחרת יש להבין להקל"ע דלהח"א דל"ל דוקא צוואת תרנגולים דה"ל צוואת בהמה מפני שיהיה שלהם תשבת צוואת אדם ח"ל כ"כ צוואת כלבים וחמורים ויהיה ג"כ הדין כן בדור שלהם ולא משמע שם כן בהגמרא לפי מה שפירש שם התוספות ד"ה ולית הילכתא דהבנייהא דאסרת צוואת תרנגולים אינוי בולל שיש שם הרבה מלאוהו כמ"פ הרא"ם ח"ל מכל להגמרא דירשא דהבנייהא דאסרת צוואת כלבים וחמורים אינוי ג"כ כי ה"ל גווי ואינוי קאמר רבא שם לית הילכתא כו' לוקמי כה"ל אלא ודאי דבכל גווי שני בשאר דברים נגד צוואת תרנגולים ובטעם כ"ל . אך מ"מ כ"ל כבוד להלכה דהדין עם הח"א ולא משמיה דרפ"ת בקר הוא בכלל אשפה וכבר אמרו דסתם אשפה אפילו אם אין ריחה רע אסורה מתחת חוקת אשפה שיש בה אשפה עד שיוכדו וכנ"ל בסיומן ע"כ ס"ו ואם הוצרכו שו"ע וידה לזה . וכשהרפ"ת מסבירה שדרך להטעיר ממה ב"א אין חזקין כלל זה הריא כלל אשפה שריחה רע . ואם פירא נכפס מהדיר ונכפס ה"ל מהדיר רחא דמוחל אחר"ל לקרות שם אך בפתאוי שיהיה בדרך לו ג"כ הפתולים מלאוהו יש ע"כ הכרז מלוי מטעם על התלויים ע"כ שומר נפשו ירחק מזה והח"א בצרכות כ"ד ע"כ שמוי שמהר לצור דכ"ה' בקדושה זוכה לאריכות ימים ע"כ בהגמרא : * אשפה שריחה רע . עיין במ"ז דאפילו אם הוא בדרך מלאוהו מ"ר כ"כ הפ"א ופשוט דל"ל אפילו אם אין ריחה רע הלא ק"ל ספק צוואת אשפה אסורה ונ"ל דאם ברוב היעוט נסתלק ממנה הרי"ר מוציא אם היא בדרך

שער הציון

כמ" 1 (כד) כ"מ ומ"א : (כה) בעור אכל העומים המזכירים פה בכו"ע מסתמא ח' ולהלכה : (כו) הרי' ולבוס : (כז) פת"א דלא פסק"ה : (כח) הרא"ם :

הלכות קריאת שמע סימן ע"א

עד שיכלה הריה ואם יצא מחבירו (ל) מותר בדברי תורה משום דאי אפשר שהתלמידים קצתם גורסים וקצתם ישנים ונפיתים בתוך השינה 'אבל (לא) לקרות קריאת שמע (יג) (לב) אסור עד שיכלה הריה :

ר"ס נגמ'

פ מי שאינו יכול להשמר מהפיה . ובו סעיף אחד :

א"מי (א) שבריו לו (ב) שאינו יכול לעמוד על עצמו (ה) מלהפיה עד שיגמור ק"ש ותפלה * מוטב שיעבור (ג) זמן ק"ש ותפלה ולא יתפלל כמה שיתפלל בלא גוף נקי ואם עבר זמן תפלה אנוס הוא ומתפלל מנחה שתיים ואם יראה לו שיכול לעמוד על עצמו בשעת קריאת שמע יניח תפילין בין אהבה (ז) לקריאת שמע : הגם (ד) ומכרך עליהם (טור) :

א תשובת הרא"ש
כלל ד' סימן א'

באר היטב

שערין ועמ"א : (יג) אסור . דאפשר לנאת להוץ ולקרוא עמ"א : (ה) מלהפיה וכו' . כל זה דוקא כשאירע לו מקרה זה בלתי מוכר בשביל שום מחלל שהזין לו וכיוצא באופן שלערב בודאי יוכל להחפץ בגוף נקי אבל אם יש לו חולי שמחמתו מוכרה להפיה בכל שעה יתפלל

ביאור הלכה

בדוקא מנחה ואף בדנאח קי"ל סימן פ"ב דאסורה עד שתהא נכרכת דלא תשינה כשצדק בעלמא ש"ס דאפשר הלא היה עפר מעיקרה וזק אסורה והשינה כנאחא מטעם היות וממילא כשנחלק הריה חוזרת להיות עפר כנאחא : * מוטב שיעבור זמן ק"ש ותפלה . עיין במ"א הטעם כי גנאי הוא וכו' לקטתו זה מדברי עמ"א ולעיל דסימן ל"א ס"ב בביאור הגר"א משמע דטעם השו"ע שיקר הוא דק"ש ותפלה נרצין להיות בהפילין וכלל א"א בהפילין עי"ש וכו' וכו' בתפלה הנזכרת שכלל"ה אין אלו מניחין תפילין וכן בק"ש של ערבית ותפלת אף כהן יכול לשמור עלמו מלהפיה אע"כ יקרא ק"ש ויתפלל בזמנה וכשנעקר להפיה יסבוק עד שיכלה הריה אף לדברי כולם יקשה טעם השו"ע דלדברי עמ"א קשה וזי מפני השאף דהפיה יבטל לגמרי את המנחה הלא אנוס הוא בזה יתפלל וכשנעקר לו האנוס יסבוק בהמנחה עד שיכלה הריה וכמו שהקשה בלחמא המגן גבורים וכן בטעם הגר"א ג"כ קשה וזי מפני שלא יכול לקיים ק"ש ותפלה עם תפילין יבטל עי"א לגמרי הק"ש ותפלה והלא הלבוש הרחיק לנו הדבור בזה בסימן כ"ח ופשוט לו כדנאחא כנאחא דבמקום שהאדם אנוס ולא יכול לקיים מצות תפילין לא יבטל בשביל זה ק"ש ותפלה בזמנה עי"ש ופשוט לי דמשום זה כתב הגר"א בסימן זה חיוי נראה כן להלכה אך לבו"ע אין הדיון הזה דשו"ע אמור חלל אם וודאי יפיה בלחמא אבל מחשבה דשמוח בודאי אין נכון לבטל בשביל זה אפילו תפלה בנזכר ויש להאדם להתחיל רק לבדוק את עצמו ויזהר אין עליו מוטב כלל :

כאן סיים רק בתפלה לבדה וכונה השו"ע רק לומר דע"י ישנה ההנהגה שמתפלל תמיד ק"ש ותפלה בזמנה חלל יקרא ק"ש לבדה (ג) עם ברכותיה ולא יתפלל כי בתפלה הוא עומד לפני המלך וגנאי גדול הוא להפיה אז אבל ק"ש חיוי כמדובר עם המלך חלל שמקיים בזה רצון הש"י ואף שיקרא ק"ש בלי תפילין שהתפילין נרצין גוף נקי לא ימנעו ויעבור זמן ק"ש כדי לקרואה בתפילין חלל מתי שיוכל להניח תפילין ביום ימים : (ד) ומכרך עליהם . וחיובך אחר ק"ש יתלן (ד) אבל הטלית יכול לבטל כל היום שח"ס גוף נקי לזיוית ומיהו (ה) אם לא היה העלית מוקדם ובא לו בין אהבה לק"ש יכול להניח בלא ברכה דלבישה לא הוי הפסק וכו"א (ו) כשאירע לו מקרה זה בשביל שום מחלל שהזין לו וכיוצא באופן שלערב בודאי יוכל להחפץ בגוף נקי אבל מי שרגיל בכך שיש לו חולי שמחמתו מוכרה להפיה בכל שעה ואי לא יתפלל נפטר מן החפלה לעולם מותר לו להחפץ בלא גוף נקי כדי לחיות ברכה שחלל ריה רע שאין לו עיקר דברו רק חסור דבטן ודחי לק"ש דאורייתא או לתפלה שהוא מנחה דרבים לכן יקרא ק"ש ויתפלל (רמ"א בתשובה סי' ז"ה) והפנ"ה כתב ג"כ ככה חלל (ז) דהוכיח דכשיגיע אל הפכה יסבוק עד שיכלה הריה כמו בריה רע שאין לו עיקר דפוסק ויחזור ויתפלל . והפנ"ה נכסחפך עוד דאפשר דשרי לו בכה"ג להניח תפילין ג"כ דהאריך ועקור לעולם מ"ע דאורייתא דתפילין ע"ש וג"ל דכוח הפנ"ה רק ההנהגה על חיוי רגעים ורק כדי לקיים המצו"ה דיותר מזה בודאי אסור ואם אין יכול להטעיר עצמו מלהפיה עד כדי שיהיה חלל לו והכל ראש ימים (ח) אהד חדק . ולענין ברכה (ט) לא ידבר עליהם . כתב רמ"א בתשובה סימן נ"ח (י) מי שיש לו חולי שמטפח תמיד מי רגלים לאוונד וא"ל לא יוכל להחפץ לעולם יש (כ) דלוי יברך לו בגד סביב אברו והגדדים העליונים יהיו נקיים ויכנס לבכ"כ ויתפלל ובשעת הסתח מי רגלים יפסיק ויחלץ יתפלל ודוקא שלא הוצרך לטפחך בשעה שמחמול להחפץ ואע"פ שזוהי שבתך תפלתו יאמרך לטפחך וכו' ע"ש :

קטן

שער הציור

(כט) מעור ופמ"א : (ז) פמ"א : (זא) פמ"א : (זב) פמ"א וכו' בליקוטו הרמב"ן : (ג) שם בהרמב"ן : (ה) מהב"ר והשו"י וביאור הגר"א ומגן גבורים ואף לענין הפלה משמע מדברי הגר"א שאין מקיים עם השו"ע להלכה שיתבטל עי"א לגמרי המנחה תפלה וביאורו המ"א עי"ש : (ב) בחידושי רע"א תומא ג"כ על השו"ע בזה ע"ש : (ג) עמ"א : (ד) ט"ו : (ה) פמ"א : (ו) פמ"א : (ז) ובספר מלחמא מרדכי ובספר מגן גבורים כתבו דכונתו הרמ"א ג"כ ככה ולא כדמשמע בלחמא כמ"א : (ח) כי אין מעכבין זה את זה : (ט) כי פסקוהו הגמרא בכתב מ"ט משמע דפטר א"ס כוס מתפילין : (י) הוכח במ"א סימן ע"א :

קיד באר הגולה

א כוכב מ"ב לפירוש
הב"י לדעת הפוסקים
ב ברכות כ"ב
ג הרשב"א פ"ד ש"ד

שערי תשובה

באר היטב

(א) ללבוש. מלבן זה משמע אפי' הוא אינו יכול ללבוש כגון שחלוש בטעמו מ"ה כיון שהחריש בגדולים בשנים נחמויו ויכולים ללבוש דרדיק להרחיק וז"ע דלא מניינו זה בשום פוסק. לכן ל"ל דה"ס א"ה אחר ביאור א"י יכול ללבוש במתנה אם הוא יכול ללבוש מ"ט פ"ט. וז"ה חבד בדבוקן חו"י להרחיק א"ה ידעינן דלוא"ה זו אינה בא"ה מדגן כגון שלא אכל כמה ימים דגן ואם ידעינן שלא אכל כוח דגן משום אפי' בן כמה שנים א"י להרחיק דגן וט"י חולק עליו מ"ט. ועיינן פסר"ה וזכפר"ה שדה יבועט צפרק מו' שמו: (ב) דגן. כל א' מויתב קרויט דגן ונזכרת משרחת. גם מ"ה מו' טעושי' לתינוק שקורין פס"ה משערין כפי מה שיכול גדול ללבוש פרס מ"ה.

מ'שנה ברורה

ביאור הלכה

שער הציון

תתפרך

הלכות קריאת שמע סימן פב פג

פב דין צוואה יבשה. ובו ב' סעיפים :

א ברכות כ"ה ב ר'
מומו ג שם בגמרא
ידעת הרמב"ם כ"ג
הסלכות ק"ט

א צוואה יבשה כ"ב שאם יורקנה (ה) (א) תתפרך הרי היא כעפר ומותר לקרות בנגדה יהיה שלא יהיה בה ריח רע: הגם * (ו"א) דלא הוי כעפר רק אם נפרכת על ידי גלילה בלא זריקה * וכן עיקר (רש"י והרמ"ם פרק מי שמתו) (טור): ב ימי רגלים שנבלעו (ב) בקרקע אם היו מרטיבין היר אסור לקרות בנגדם: וי"א דאינו אסור רק בטופח ע"מ (ג) (ג) להטפית (ד) ויש לשמוך ע"ז:

פג דיני בית הכסא בק"ש. ובו ה' סעיפים :

א אסור לקרות בנגד בית הכסא ישן אפילו (ב) פינו ממנו הצוואה * ביוראה לי רהיינו (ג) כשאין לו מחיצות * אבל אם יש לו (ה) (ד) מחיצות אע"פ שיש בו צוואה קורא בנגדו בסמוך ואינו חושש * אם

באר היטב

אין לחים כ"ב מוהר

(ה) מחיצות. חל"י אין גבוהות עשרה ב"י. וצ"ח פסק דבני דוקא מחיצות גבוהות יו"ד. והאחרונים חלקו על הב"י והקשו עליו. והעלה המ"א דאין להקל חל"י יש לו מחיצות גבוהות יו"ד והמקיל יראה עכ"פ שיהיו גבוהות יו"ד. ואם מגיע לו ריח רע ל"ל דאסור לכ"ע עי' סי' ע"ט סעיף ב'. וכ"כ הל"ה דמחיצות צה"כ אין מועילות לריח. ודברי ל"ה חלו נראה דאשתמיט מהמחבר עולת חמיד ע"ש. וכך העלה הט"ז דאין להקל בשביל המחיצות. וסיים הט"ז ונראה דהומרת צה"כ

משנה ברורה

(א) תתפרך. ודוקא (ה) לפירוכין דקין חלל לשנים ושלשה לא מהני. ובימי הקור שהולח נקראת הרבה כחבין וגם אין מגיע אל מומה שום כרחוק וספק המ"א חי שרי לקרות בנגדה חי בחר השתא חלוקין או עדיין שם זואה עליה כיון שיכולה לחזור לקדמותה בזמן החום (ג) נרדף לחזור ולקרות הסכימו כולם בזה לאיסור. וז"ל בדעבד דאס קרא (ג) נרדף לחזור ולקרות ק"ס ולהתפלל בתורת נדבה. ואם הולאה חתת מים קרושים (ד) תפטר דהוי ביסוי חט"ג דמים לא מהני [עיי' בסיומן ע"ן] מ"מ גלד ופסור י"ל דהוי בכלל וכסית וכעשית דמי ודבר השתא חלוקין. וזואה שנתכסה בשלג (ה) חסוב כיסוי כל כזה שלא נמחה השלג. כבז כבכר שולחן שלמה דה"ה נגד מי רגלים קרושים ג"כ יש להחמיר שלא לקרות נגדן וצ"ע בזה: (ב) בקרקע. או (ו) בבגד: (ג) להטפית. פי' שאם מניח ידו עליהם מעלה לחות בה שאם יתהנה על דבר אחר מקבל ממנה לחות ואם אין לחים כ"כ מוהר: (ד) ויש לשמוך ע"ז. וכן הסכימו כל האחרונים דדוקא טופח ע"מ להטפית וז"ל (ו) בעי הרמב"ם מהן ד"ל כמו מוזהר. ומ"מ (ח) כיון שאינם בעין רק שבלועין בקרקע או בבגד ח"ל לשפוך עליהן רביעית לכו"ע חלל די שיבא עליהן רק מעט מן המעט מים שאין בהן ג"כ רק טופח ע"מ להטפית ושרי ועיין לעיל בסיומן ע"ז במ"ב:

(א) אסור לקרות. ר"ל (ה) לפניו כמלא עיניו ולאחריו ד"ל ואם יש שם ריח רע נרדף ד"ל (ב) במקום שכלה הריח: (ב) פינו ממו. ואסור (ג) מן המורה כיון שזה המקום מכבד דרכו להיות בו זואה אין זה מחיצה קדוש ע"כ אם נסתפק לו אם הוא צה"כ יכן או חדש (ד) חלוקין להומרת דקין כל כבז זואה לעיל בסיומן ע"ז ס"ו: (ג) כשאין לו מחיצות. כמו לאחריו הגדר או אחוריו הברים. ופשוט דחלולו חלל לא חזיז מוחלה לאותו המקום לכה"כ כיון שהדרך לפנות שם נקרא צה"כ יכן וראה מלעיל סיומן מ"ב שכתבו שם הפוסקים דאס דרכו חמיד לצור חלוקין בהסודר אסור להשתמש בו תשמיש אחר כאלו חזיזת עי"ש: (ד) מחיצות. מראה דלחירי בחגיגות לחץ חל עכ"פ עד לפחות מג' עפ"י סיומן דלחירי לבד דחל"ה אסור לדעת רב חלי גלון המובא

(ה) תתפרך. חלל אם תשבר לשנים לא מהני כ"מ. ובזמן הקור שהולח נקראת הרבה כחבין וצ"ח חי שרי לקרות בנגדה חי בחר השתא חלוקין או שיש להסור עדיין שם זואה עליה כיון שיכולה לחזור לקדמותה בזמן החום עמ"א ובבאר היטב אשר לפני כבז וז"ל ראה לאיסור ממשה צ' פרק ג' דטהרות ע"ש ודו"ק עכ"ל. ואנכי עיינתי שם ודקדקתי ולא נטל להבין כוונתו שיהא משם ריח לאיסור לדון זה ודאדבה יותר להחיר כמ"ס המ"א ע"ש: (ב) להטפית. פי' שאם מניח ידו עליהם מעלה לחות בה שאם יתהנה על דבר אחר מקבל ממנה לחות. ואם

ביאור הלכה

* וי"א דלא הוי כעפר רק וכו'. בגמרא פליגי תרי לשיני בזה ודעת הראשונה ג"כ דעתה להחמיר בזה אך ס"ל דיותר נקל הוא להתפך ע"י גלילה מע"י זריקה: * וכן עיקר. משמע מזה דס"ל דאם רחיו נפרכה ע"י גלילה די בזה וז"ל לחוש דלמא לא היתה נפרכת ע"י זריקה חלל בל"י כבז בשם האחרונים דנריך להחמיר ג"כ דעת המחבר ועיין בפמ"א מה שכתב עוד בזה בשם הדרישה ועי' בחידושי הרשב"א [ברכות כ"ה] בשם הראב"ד דמשמע מיהם דחי חול דמפלגי אפלוני או הגיע לשיעור שהתא נפרכת ע"י גלילה ויפה זה מוזהר כהרם דק"ל דאסורא חכן לפי מה שהחמיר בל"י לחוש לדעת המחבר אין להקל בזה. שוב מנאחי בערוך ערך פל ובאור זרוע סיומן כ"ט דסוכרים דשיעור זה עדיין לא הגיע חף לזואה כהרם ואסור וכן משמע מכל הפוסקים שלא הביאו כלל לזה דהרשב"א ה"ל: * ויראה לי להדימו כשאין לו מחיצות. כמו שהיו בזמן חמדי הגמרה שהיו בה"כ שלהם אחורי הגדר ע"פ הפדה ונפ"ז נראה שבעיירות הקטנות שאין לכל אחד בה"כ קבוע אחורי הבתים במקום שרגליהן לפנות דין צה"כ יש לו כמו אחורי הגדר. ומה שכתבין חיוב אלהים שכתבנו זמן סוכות מפנין המקום שהיה נקי ועושין שם סוכה הרי יש לו דין בה"כ יכן ומה יועיל הפינוי אפשר ממש דע"י הבנין בנאות שם חף דהוא רק על חיוב יומם וחל"כ יומה להיות בה"כ במקדש ועקר שם צה"כ ממנו ומשמע בפנים מאירות ח"ל סיומן פ"ו דעקרת השם מהני לזה [אך מה שכתב שם דבה"כ יכן שאין בו זואה הוא מדרבנן ואשתמיטתיה דברי הר"י וה"י ושרי פוסקים שכתבו זה דכולם כותבים דהוא מדאורייתא ואיך דברי הר"י שנעמוד זה גופא בכותב דהוא מדרבנן פירשו המפרשים דקאי רק על צה"כ הדש כדי שלא יסתרו דבריו אחריו וכן משמע ברא"ש] אך אפילו אם יומא דזה מקרי עקרת השם נרדף מדינא עכ"פ מתחלה לבדוק בזה הכתלים של הבית ולקרות דחל"ה יתה אסור לו לנכד ולקדש שם דלויי הם מטומעות מכל השנה כי הלא הוא מוקדס הלאו לו להסתפק ובלעיל בסיומן ע"ז ס"ו וח' ובעיני רחמי בכותב שמואל מכבולות מענינם כללו ויכולא בהם הרבה (שלקחין חיוב דלת או דף לבסוד וז"ל ביה מוזהר מתחלה בנקות המקום חלוק) ואומר נפשו ירחק מלעשות סוכה במקומות אלו הלא יתקנה מחלופי הבתים במקום שהיה נקי ואם יתערך לעשות ע"י עירוב ינטל ע"י עירוב: * אבל כשיש לו מחיצות. נסתפק בפמ"א אם בעיין דוקא הרבשה מחיצות או אפילו ג' מחיצות וכו' ע"ש עוד: * א"א אין מגיע לו ריח רע. כהם המחבר בזה בדעת הראשונה לעיל בסיומן ע"ש סוף ס"ב [הגר"ח] וכן פסקו שם האחרונים להלכה והל"ה והמ"א כתבו דמחיצת צה"כ לכו"ע אין מועילה להספיק לר"י ולכן תתמיז ג"כ במ"ב להחמיר. דעיי' ד"ה במקום שכלה הריח

שער הציון

(ה) כ"מ: (ב) ח"ר ומג"א וישועות יעקב ודה"ח וח"א וש"א: (ג) דה"ח: (ד) פמ"א: (ה) שט"ח בסיומן ע"מ וח"א: (ו) ח"א וכן מוכח מתוספות ברכות כ"ב ע"כ ד"ה מחיצות עי"ש: (ז) פמ"א בסיומן ע"ו ופשוט וכן מוכח בדף כ"ה ע"א בגמרא עי"ש: (ח) מנ"ח לקמן סיומן ע"ב סק"ב עי"ש ופמ"א: (ט) כל אחרונים: (כ) נ"ז וח"א: (ג) הר"י הובא ב"י: (ד) ע"ת וח"א:

קצו באר תולדה

באר היטב

מישנה ברורה

ומה אין על אלה מחילה דין בה"כ לענין זה ומוחר לקרות אפילו בסמוך כיון שאין המחילה מיוחדת לבה"כ נכד : (ו) ועדיין לא וכו' . אבל אם נשתמש בו אפילו רק פ"א או יש עליו שם בה"כ יסן לכל דיעו כיון דהיה שם הזמנה ומעשה ואם לא היה שם הזמנה ורק במקרה נפנה שם ואח"כ שינו ממנו הוצאה וגם אין בו ריה רע כ"ל דאין עליו שם בה"כ כלל ומוחר אפילו בחבור וכן מלחתי בספר יצחק מוב ועיין בבה"כ : (ז) לקרות. ואפילו (יב) בתוך ד' אמויות (יג) ויש מחמירין בזה : (ח) כנגדו . דק"ל . הזמנה לאו מילתא סיא **(גדלעניל)** בסימן מ"ב ס"ג ע"ש] ומ"מ בחובי אסור (אסור) מדרגין דהו"ל ציון גדול לק"מ או להפלה ואפילו צדיעבד אם קרא והסתכל **על חמץ** [גבול] : (ט) לא בחבור . ר' דייטן חל אלוהו המקום הוא בלא מחילות אין אסור רק אחר המקום שאמרו ואם מקום המושב בחבור הוא מוקף במחילות (אם אסור ע"י ההזמנה כל שעת הדיקף שבחור המחילות ועיין בסמוך ס"ק ז' אבל מבחור מותר בסמוך לו . כבז הבה"ט דלהרבה בדר"ת מותר בתוך בה"כ ההדג כשעדיין לא נשתמש בו וכ"כ הו"א ופשוט דהביות שבונים בה"כ אסורים לבדך שם שום ברכה מבפנים במקום המחילות ואפילו בעוד שלא בנו המחילות דכיון שסורבם להם המקום הרי נתיחד זה המקום לבה"כ ואסור : (י) ספק אם החזירו . דשחא רעונו היה לכיים דבית זה יהיה להשיבא בעלמא חלל שפסח או נמלך ולא סיים דבריו : (יא) כשהם דמי . פי' דכ"ל כאלו אין המקום הזה בה"כ כלל (עז) ובין שיש לו מחילות מלמעלה על הגומא או לא : (יב) אבל אם מהתיים . ר"ל (יז) ואפילו בשעה שאין שם מי רגלים ואין בהם ריה רע לפי שיש שם בה"כ על מקום זה שמחור לגומא

(ג) עיין בבבלי: (ו) ב"ה ופר"ח: (ז) הע"ו ומ"ל וזח"א: (ח) פמ"ג: (ט) דר"ח: (י) פמ"ג: (יא) הע"ו ופ"ל: (יב) עיין ח"ר: (יג) פרישה: (יד) אחרונים: כח 5

הלכות קריאת שמע סימן פג פר

אם משחיתין (ג) זהם לפעמים אשר להקריב בהם בדברי מורה כ"ס לקרות ק"ס. (הגהות מיימוני): ד' * שני אדם שיש להם ספסל (ד) נקוב ונפנין עליו מותר לקרות (וג) ק"ש כנגדו כיון שאין הציאה על הנקב וגם * אין הגרף תחת הנקב ועוד שהנקב תמיד מבוטה בדרך: * (וכל מי שקורא במקום שאין קורין (יד) חוזר וקורא) (מיימוני פרק ג') :

פר אם מותר לקרות במרחץ. ובו סעיף אחד:

א * מרחץ חדש (א) שלא רחצו בו (ב) מותר לקרות בו (א) * ובישן בבית החיצון שכל העומדין שם שערי תשובה

א שבת * והבית
הרי"ף וה"א * כס"ס
מי שמתו

(א) ובישן. עכ"ט ועיין בסו"ט בית יהודה סימן י' ועיין במח"ב ב"ש מור
(ד) נקוב. ז"ל ב"י כתב המרדכי ס"פ מי שמתו אמר רפרס עומד אדם כנגד ב"ה קורא. נשלתי על בני אדם שיש להם ספסל נקוב בחדרם ולפניו עליו אם מותר לקרות ק"ס והמרחץ להם והבית רחוי דכיון שאין אדם על הנקב וגם אין הגרף תחת הנקב ועוד שהנקב חסור מבוטה בדרך עכ"ד המרדכי. וכתב הב"י נראה מדבריו דספסל נקוב זה דין ב"ה יש לו ולפ"ז לריד להרחיק ממנו ד"ה עכ"ל הב"י וכתב הט"ז מ"ס הב"י ד"ה זהו למהר"י אבל לפניו לא מועיל ונריך להרחיק מלא עיניו. וכך העלה המח"ס דספסל נקוב דין ב"ה יש אף בו אולם יש לו ונריך להרחיק מלפניו מלא עיניו. וע"כ יש ליזהר באומן בתים שיש בתוכם כסאות קטנים וקובצים לאורך הילדים שבבית שיהיו מכוסים בשעת ק"ס וד"ה חש"י שאין בהם אולם או שיוציאם מהחדר שמחלל שם ט"ז. ובבאר היטב אשר לפני כתב בזה"ל וי"ל להקל ממה שכתב בס"ד ודו"ק עכ"ל. וכוונתם שרואה לדמות דין זה לדין ב"ה שהוא בחפירה בספיף ד' ע"ס ולא אולם האין. ולדעתו רחוק זה מזה כרחוק מזרח ממערב וק"ל. אולם במים לא יתבטל אלא"כ במים עכורים הגבה הר"ף ע"ל ס' ע"ו ס"ק ח'. והמ"א הביא שם בס"ק מ'. ובבאר היטב אשר לפני כתב זאת בשם מלחמי ועלם ממנו אז דברי המח"ס בסיומן ע"ו מ"ס :

(ה) ובישן. חש"י שכתבו אין שם אדם ש"ס וכו'. וע"ל ס' מ"ס ס"ק ג' שכתבתי שם בס"ס המח"ס מותר כשאין שם אדם ע"ס.

בשנה בברכה

ביאור הלכה

בית דין לא קן מוכח המח"א וכו' הגר"י ונמנה שמואל ושאריו אחרונים: * בני אדם שיש להם וכו'. עיין במ"ב מ"ש"ל לפני כח קטן הנקוב. והם הקטן שנעשה בשבילו הכסא הוא [שקורין שטוייעלקע] לא הניע עדיין לשעור שחצוהו יהיה אסורה מן הדיו ושאריו קטנים לא עמדו בו לכוונה יש להקל בו שלא להפטר להרחיק ממנו אם אין ר"ר מגיע ממנו ובלא"ה יש לעיין בדין הכסא הוא של קטנים דלא יעקב מלאכתו נעשה לעמידת היתומק רק שבדרך ג"כ עושה ג"כ לרבו שם וכו"כ לכה"כ דומה זה לדינו של ד"ה שכתבתי במ"ב דיש להקל בו אם הוא קטן מנחה ואינו מגיע ממנו ר"ר וסבור הייתי לומר דכונת המח"ס מה שכתב כח"ס קטן הנקוב אינו על מה שאין קורין [שטוייעלקע] אלא ממש על כח שנעשה כמו ספסל נקוב וכדי שיעשה בו הקטן לרבו אלא מדברי שולחן שלמה לא משמע כן וז"ל ובלא"ה נכון להחמיר ולכסות [השטוייעלקע] בעת ד"ה שאינו מאין שיהיה נקי לגמרי בדין מנחה ולפעמים יש עליו אולם יבשה: * אין הגרף תחת הנקב. והם הגרף תחת הנקב וכו' כשהנחה מונח על הקרף תחת הספסל לכו"ע דיו כב"כ ואסור לפניו ככלה עיניו ולאחריו ד"ה ממקום שכל הכות רע. וי"ל יש לעיין דלדלו עי"ל כל החדר דיו כב"כ ואסור אף מלאכה בל החדר אף אם הוא גדול וכן משמע בח"א כלל ג' דין י"ד לפי מה שפירש דברי המרדכי וכו' הא"ר ואף דלפטר לומר דלפי מסקנת הא"ר שם דמפרש בהפרישה קו אין אלו נריכין לביאור זה בדברי המרדכי מ"ה אפשר דלא חזר מזה הדיו וכן משמע לכאורה מהמ"א ס"ק"א דלפילו בחדש אחר כל השעה שבהן באצילות וכו"ס בירב ומהב"י ודפרישם שהביא הח"א אין רחוק להמשיך בפרישה ומה שהביא מדברי הט"ז עיין בלש"כ ואפשר דאם החדר הוא מיוחד גם לשאר דברים לכו"ע אין דין כל החדר כב"כ דומיא דמה שהקל המח"ס בסיומן פ"ו ס"ק"א לעיין גרף וכל דבריו מלא אלא ד"ה ממקום שכל הכות בחדר ובהן שיעור זה לכו"ע דיו כב"כ מן החורה. ורע המעשה שראיתי בבית אף הדעת שהיה לו חדר מיוחד לפנות שם והגרף תחת הספסל והר"ר היה מגיע בכל החדר ובאחריו החדר היו קבועים הספרים שלו וקרייתו עליו המקרא הוא כי דבר ד' בזה ושקלים לנעפרים שהיה לו בן יואל בחרבות רעה ר"ל ויחלל גם גופו על הכריות בשביל זה וכמחמיר התנ"ה בלבוש כל המהלך את החורה גופו מחולל על הכריות: * וכל מי שקרא וכו' חוזר וקורא. עיין בחידושי רע"א שכתב דלענין מי רגלים כיון שהוא מדרבנן בדיעבד אינו חוזר ובספר שולחן שלמה ובדברי הגר"י לא משמע כן ומדברי המח"ס לעיל בסוף סימן ע"ו ג"כ אין כ"כ רחוק דכונתו על מה שכתב בשו"ע במח"א במקום שהיה ראוי להסתפק אבל לא בשיעור מחילה וקורא בלשון מדרבנן ועיין מה שכתבתי לקמן בסיומן קפ"ה בביאור הלכה :

(א) שלא רחצו. פי' אפילו פעם אחד דלי רחצו חו"ל כמרחץ יש לכל דינו מחמיר דהיה בו חומה ומעשה: (ב) מותר לקרות. וז"ל

* ובישן בבית החיצון הים יוצא לבית החיצון לגמור אם הלבישה [ש"י] ומש"כ במ"ס אפילו היתה דברו

שער הציון

א (ית) כן כ"י הפרישה והא"ר והמ"א את דעת המחבר: (יט) הט"ז והמ"א וכו' הא"ר דיש להחמיר לנעשה וכו' הגר"י והמ"א: (כ) ע"ו וז"ל:

הגלות קריאת שמע סימן פה

לְבוּשִׁים מוֹתָר וּבִאֲמִצָּה שֶׁקֵּצַת הָעוֹמְדִין שָׁם לְבוּשִׁים (ג) וּקֵצַת עֲרוּמִים יֵשׁ שָׁם שְׂאִילַת שְׁלוֹם (ד) אֲבָל לֹא ק"ש וּתְפִלָּה : הֵנָּה וּמוֹתָר (ה) לְהִרְבֵּה שֶׁס' צ"ח "ר"ן צפ"ק דִּבְעָה וּפְרָק כָּל הַלְלוּמִים) . * וּבִפְנִימֵי שִׁכְלָם עוֹמְדִים שָׁם עֲרוּמִים (ו) אֲפִילוּ שְׂאֵלַת שְׁלוֹם (ז) אֲסוּר : (וְאֲסוּר (ז) לַעֲוֹת אֲמֵן בְּנֵי הַמִּדְּבָר) ("ר"ן פֶּרֶק כִּירָה) :

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

וקציעה לערער על המהגה שהשום מנכרות במקום שרואהו שם צבית העולם
בהגין לאסורות אלה לגבר קודם שחלם על תפיסן בדבור ומה"כ כרז דיוקן
על הרוב יפסקון זמן כזה שליון אצל המלך על הט"ו מחשב דיעבד ע"ס
וענין פנים מחרות זמן"ס סימן פ"ו שאם עשו שויוי המושב בגופו על מרחק
ועקר המור וכוונא ועשאוהו בית מורה לדוד ולגבר ולהיות בפתחו מזוזה ע"ס:
(ב) אסור. ע"ס"ו ועיין בנכרו של צנודוס סהדריין דף ס"ה ס"ח ציבוס
דברי הכ"ח ובהם ראה לדבריו ומוסר שטיקער דברי הכ"ח וצריך לומר
מלקדוה אדם ששמו שלום צבית המהקד ובה"כ כי אם כהרבו בלשון לע"ו וע"ס
מ"ה על דברי הש"ס דטוטס גבי שמעון ועין מ"ס שבו"ס חלק א' פריס חלק
א"ע סימן פ"ו דף קס"ב ציבאור דברי הסופוט בשבט דף י"ד וראה
דשם גופיה אקריי שלום ועל דברי הכ"ח וזה"מ על הרמב"ם שהשמיט הדין
דיון חליה שלום במהקד ודברי הכ"ח צי"ח סימן רפ"ה ע"ס ועיין שבו"ס
סימן רנ"ו שם לא לכוז שלום אלא וצבר"י סימן פ"ה כרז דרובא דעלמא דין
מהרי"ם וע"ס שהביא מחרודים הריטב"א שבת כח' בשם התוספות שלום שמעון
מתקין וזין מהרין לכוזיהו כח"ח סימן פ"ה רשות שלום הרי"ם בתשובה כלל ג'
ותהי' כח"ח לרוקח באשפות וכן אנו מוכינן שלא לכוז שלום שלם ע"ל. ועיי'
פ' סימן ק"ך ושלחנא וסבובת זקן ארביי סי' ע"ב וחי' פ"ה:

ביאור הלכה

דרכו וכו' ובמי החורף וכו' הוא ירושלמי ופשוט דמייירי שלא נבנה הבנין מהחלה
לשם מרתח דהל"ה אשילו היו רותצין בו רק פ"א ג"כ דיוו ככה"כ יסן :

* ובפגימי שכולס עומדים שם ערומים. בירושלמי איתא שרוב בני אדם עומדים
שם ערומים :

[illegible]

באר היטב

וּמִי כִּתְבֵּן כֵּן דָּקֵךְ צִית הַעֲבִילָה יֵשׁ לוֹ מוֹמֵשׁ דִּין צִית הַחֲמוּצֵי שֶׁ
הַמִּדְּחָן וְלַחֲתוּלָה מִיֵּן לְבָרֵךְ שֶׁשׁ בִּרְכָּה רַק בִּרְכַּת הַעֲבִילָה הִיא
הַנִּכְתָּוִת שֶׁיִּתְּבֵּן לַעֲבִילָה . אֲבָל בְּצִיִּים מוֹחֵד בְּכָל בִּרְכּוֹת כֹּמ"ש לַעֲיִן ק"ס
כִּבְי"ו ע"ד מִתְּרַבְּרִים כִּבְי"ו אֲשֶׁר מִיֵּן לְבָרֵךְ הַחֲמוּצֵי וְעִיֵּן
יֵד אֲחֵרָה וּפּר"ה ס' פ"ח [וְעִיֵּן בִּשְׁמֵי] אֲלִיָּהוּ רַבֵּה פִּילְבּוֹל הָיָה מוֹחֵד : [מִזֵּה] :
(ב) אֲחֵרָה . דְּשֵׁלוֹם שְׁמוֹ שֶׁל הַקִּבְצִי"ה . וְהִ"ה בְּצִיָּוֹת הַמִּטְוֹפּוֹת אֲחֵרָה
שֶׁלֹּא הָיוּ שְׁלוֹם . וְהָדֵם שֶׁשְׁמוֹ הָיָה מִתִּיר הַחֲסִיד שְׁמוֹ בְּצִית הַמִּדְּחָן
בְּצִית הַסֵּסֶל לְדִין מִכְּתוּבֵי חֹלָה שֶׁל אִתּוֹ הָיָה . וְכִ"ה וּמִיָּלָה ס' ל' דְּלֹאֹר :
אֲבָל בִּשְׁלֹשׁ לַע"ז שֶׁרִי לְקִרְוָה . וּפְרָחֵה בְּצִיָּוִים חֹלָה שֶׁל הַכֹּהֵ"ן וְכִ"ה
דְּשֵׁם שְׁלוֹם אֲחֵרָה חֲפִיָּו בִּשְׁלֹשׁ לַע"ז ע"ש אֲבָל מִי שֶׁשְׁמוֹ שֶׁמֶשׁ
מוֹחֵד ע"ש בְּצִיָּוִים פ"ה . אֲשֶׁר שָׁלַח לְדָר הַלֵּב אֲחֵרָה לִמְדָה לִמְדָה לִי
מִיֵּן מִשְׁכִּיֵּן בְּצִיָּוִים . וּבְצִית הַחֲמוּצֵי שֶׁרִי לִמְדָה . הַרְוֵה לַשְׁמוֹת בְּצִית
הַמִּדְּחָן יִבְרַךְ בְּחֻזֵּ ע"ה לַשְׁמוֹת בְּצִיָּים :

משנה ברורה

וְדַבְרָהּ קִינָה לְעִיל בְּסוּמָן פ"ב ס"ח דְּאֶסְכּוֹר ע"י הַזֹּמַר עֲבֵלְמָה (ה) שְׁאֵרֵי
 בְּכַ"כ דְּמֵאֵס טַי : (ג) וְקָטָה עֲרוּמִים י"א (ב) דְּחִילּוּ אֵם עֲשָׂיו כּוֹלֵם
 לְבִלְבּוֹסִים אִו שְׁאִין שֶׁ אֵדֵם כֻּלָּ מ"מ כִּיֹּן דִּסְכִּיט מִיּוֹדֵה לְקִיּוֹת בּו עֲרוּמִים
 וְנִפְאִסִים קָטָה דִּין מִרְחָן עֵלִיו (ג) וְיֵשׁ מְקִילִים בִּזָּה (ד) דְּכִרְיִיטִים בְּחֵדֵר
 שְׁדֵר שֶׁ בְּעָלָן וְזָלָה עֲמוּדִים אֵם (ב) דְּעִירוּמִים שְׂרִי לִמֹר ד' וְקִדּוּם (ו)
 עֲמוּדִים שֶׁ עֲרוּמִים וְרוֹחֲלִין שֶׁ הוּא מֵאִסּוֹ טַי וְלִכְוֹ"ע דִּינּוּ כִבִּית הֵכֶם
 רִיק בִּימֹת הַהֵבֶה וּבִימֵי הַהוֹרֵף הוּא סִגּוֹר מ"מ (ה) גֵּם אִז כֵּל דִּינִי מִרְחָן
 בְּגִדּוֹן שֶׁעָקָר שֶׁ הַגּוֹרֹר וְכִינֹלָה שֶׁ עֲשָׂוָה בִּזָּה דִּירֵה מוֹחֵר לֹא לְהִטִּין
 (ז) אֲחֵל לֹא וְכו' וְכֵן בִּלְכֻדָּה וְדַ"כ אֲבוֹר שֶׁ יֵשׁ וְנִשְׁמַע מִדְּבַר
 וְקוֹרֵא קָף אֵם הִיִּה נִמְאָל שֶׁ אִז אֵדֵם עֲרוֹם בִּזָּה הַחֲמַשִּׁי אֲף בִּזְלוֹן
 וְקוֹרֵא מַעֲסֵס שְׁקָרָה נִגְד עֲרוֹה [פ"מ"ג] וְלַעֲטִין בִּזָּה הַשְּׁבִילֵה מִסִּין
 בִּזְרֵכָה הַשְּׁבִילֵה שֶׁלֹּא הִכְרֹחֵת שֶׁם כִּדְעִיבֵד הִיא חֲשׁוֹבָה וְכֵן זֶל אִז הִיא
 מִנְמַעֲסֵס עֲרוֹה אֵם שֶׁהַחֲזִיר פִּטְיוֹ וְגוֹלּוֹ מִהָּ ע"ה בִּלָּל ע"ה בִּזָּה הַמִּכְרֵכָה
 שֶׁעִד' ס"ח פ"ה ט' דְּכּוֹס שֶׁעֲטָרָן בְּהִילָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲזִירֵה וְרִקְלִין בְּהִסִּין
 וְהַמִּכְרֵכָה וְנִפְשׁוֹ דָּגִם שֶׁם כְּרִיכֵה בִּזָּה הַשְּׁבִילֵה לְהַחֲזִיר פִּטְיֵה וְגוֹפֵה מִנְּסִין
 וְהִיא לְפִי דַעַת הַסִּי' קָף כְּשִׁאִין שֶׁם אֵדֵם עֲרוֹם אִין לְבִדֵּךְ שֶׁם
 מִמִּזָּה שֶׁמִּשְׁמַע לְהֵלֵךְ בִּזָּה דִּלִּין בִּזָּה וְזוֹכֵרֵה אִז כֵּן כִּבֵּד בְּזִכְרֵי יוֹסֵף . וְהִיא (ו)
 וְהַחֲפֵצֵר לִמֹר דִּלִּין בִּזָּה וְהִיא לְבִדֵּלָה כֵּן כִּבֵּד בְּזִכְרָה . וְהִיא מִקְוִלָּה
 וְהַחֲפֵצֵר בִּזָּה לִ"ב דִּיל' בִּזָּה לְדִמְרָן נִפְסִין וְנִבְטִין נִמִּי מְסוֹר (ו"ה) וְטִין
 וְהַחֲפֵצֵר שֶׁלֹּם לְחִיבֵרֵי בְּזִבְזוֹתֵה הַמִּטְוֹפּוֹת לְדֵל דִּינּוּ כִבִּית הַפִּטְיוֹן וְהֵדֵם
 וְהַחֲפֵצֵר כִּיֹּן שְׁאִינּוֹ מִתְקוּן עַל עֵינֵי הַשֹּׁלֵם אֲחֵל לְכַזְכֵּת שְׁמוֹ שֶׁ אִז
 וְהַחֲפֵצֵר יֵעָן שֶׁ הִכְבֵּם מִתְהַרְוִים אֲבוֹרִין (יב) וְיִבְעֵל הִיא וְהַחֲפֵצֵר
 הַשֹּׁלֵם עִם וְחָ"ק רֵם שְׁמִינִי לְחֹרֵק בִּזְאֻפּוֹת : (יג) לַעֲטוֹת אִין . עַל אֲחֵר
 הַפִּטְיוֹן דְּהוּא כְּכ"ב אֲחֵל בִּזָּה חֲמַשִּׁי שְׂרִי לַעֲטוֹת (טו) גֵּם אִז שֶׁלֹּא
 שֶׁמִּתְקוֹן לֹא אֵדֵם שֶׁלֹּם בְּזִכְרָה (טז) מְסוֹר לִיֹר אִין מִשִּׁבִּין בְּזִכְרָה
 וְהַחֲפֵצֵר לִמֹר לֹא אִין מִשִּׁבִּין בְּזִכְרָה (יז) וְיֵשׁ מִתְהַרְוִין גֵּם בִּזָּה
 לְשִׁתּוֹת בִּזָּה הַמִּרְחָן כִּי הֵלֵא אֲבוֹר לְבִדֵּךְ שֶׁם וְכֵלִי בְּכַה אִין לְשִׁתּוֹת
 שְׁאִינּוֹ שֶׁ בִּזָּה אֵדֵם עֲרוּמִים [אִו שְׁכֵסֵם בִּזָּה הַשְּׁבִילֵה בִּזָּה עַד לְמַעֲלָה

שער הציור

7 כמזל
(ה) גמלה : (ז) ב"ח ופריסה בכו' מ"ח : (ג) ב"ח ור"ה : (ד) פמ"ג : (ה) ירושלמי ברכות פ"ב ועיון בזה"ל : (ו) פמ"ח וזע"ה : (ז) פמ"ג : (ח) פמ"ג וכן במתלים
הקלה מחסוק בזה : (ט) מ"ח : (י) ט"ו : (יא) תבול"ה : (יב) ח"א : (יג) שער"ה : (יד) פמ"ג : (טו) מ"ח : (טז) פמ"ח : (יז) עיון מחס"ה :

פה באיה מקומות אסור לקרות ק"ש. ובו ב' סעיפים :

ה' ברכות כ"ד
ז' לעזר הכר"ק
ח' במצות כ"ג מ"ה
י' ד' ש"ס א"ג ש"ס
יא' ד' ש"ס א"ג ש"ס
יב' ד' ש"ס א"ג ש"ס
יג' ד' ש"ס א"ג ש"ס

א' אלא ילך אדם בטובאות המטונפות (א) ויניה ידו על פיו ויקרא ק"ש ואפילו אם היה קורא ובא צריך להפסיק (ב) כשיגיע למבוי המטונף וכשיצא משם יאפילו שיהיה ברי לגמור את כולה אמו צריך להזכור אלא למקום שפסק : הנה יו"ל שחזר לדלג (ג) וכן עיקר (וע"ל סי' ס"ה) : ב' (ד) יאפילו להרדור (ה) בור"ת (ו) אסור (ז) בבית הכסא (ח) ובבית המרחץ יבאמקום המטונפת והוא המקום שיש בו צואה וטי' רגלים : הנה ואפ"ל הלכות המרחץ אסור ללמוד בתוכו (כ"ז) כי כיון וכו' (כ"ח) : ה' ברכות של חול טוהר לאמרים שם (ג) (ט) בלשון הקדש. י' וכן הכנייים כגון רחיים (י) נאמן וכיוצא בהם (יא) מותר לאמרים שם אבל השמות (יב) שאינם (יד) נמחקין אסור להזכירם שם * י'אם נזדמן לו שם (יג) להפריש מדבר (ס) האסור מפריש ואפילו בלשון הקודש (יד) ובענייני (ו) קודש :

באר היטב

(א) אסור. לכן יחשוב שם חשבונות שלא יבא לידי הכרח ס"ח מ"ח. וצ"ע יתאבד ויחשוב בנתיים ויזכיר ש"ס. וע"ל סי' ס"ב ס"ג ב' בדיון להרהר בצרכה של משהו : (ב) בלח"ק. ומדת הסידות להחמיר ס"ח מ"ח : (ג) נלח"ק. הרמב"ד אומר ברכות. וכתב בה"ח ויש להחמיר וכו' הפ"ת. והוא בלשון לע"ז. שרי הדוקא שלום או רחום והטון הוא דמותר להזכיר בלשון לע"ז. חלל שחר שמוע שחין נמחקין אסור להזכיר אפי' בלשון לע"ז. וכן שחר דברים של לשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

שערי תשובה

(א) אסור. שפ"ט עיניו במעלה דף כ"ה מימי נא' הרהרתי ב' ונחידהו הכה"ל שם והיונו כדלמך בברכות דף כ"ד דל"י כשהוא מהלך שרי מדוע עיניו בל"ל ובשאלת יעב"ד סימן יו"ד ועיניו לקמן ס"ק ה' ועיניו ב"ד ס"ס ע"ז שמוח לנכס לנכ"ס מחוץ דבר הלכה שאינה פסוקה. ועיניו ברכות סימן יו"ד בלשון לע"ז. לכ"ע שרי הדוקא שלום או רחום והטון הוא דמותר להזכיר בלשון לע"ז. חלל שחר שמוע שחין נמחקין אסור להזכיר אפי' בלשון לע"ז. וכן שחר דברים של לשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

משנה ברורה

שיהיה שם ההדרים בבית אחד הו"ל ביה המרחץ הא' לבדך הו"ל למרחץ כלל אסור ופשיטא לבדך ולא לשמות כלל רק במרחץ נודלי אסור להפסיק בין ברכה לשקיה ועיניו לעיל בסוף סי' ס"ב ב"ח' ובקור הלכה. מזהבדור (י) במרחץ בבית הפנימי ופחלמעי פטור וה"ה מרחץ שיש לפניה ח"ר ובה"ח עומדים שם מקצתן ערומים פטור ג"ל ודירה הבגן חייבה במזוזה (י) אסור להזכיר בלשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

ביאור הלכה

ו' ואם נזדמן וכו' מדבר אסור. עיניו בנ"ב ס"ק י"ד מש"ס ויש מחמירין הוא מ"ח וכו' ע"ה ומקורו דפס' חידוש כר"ן על שנת איתא שם בזהבדור י"א בזהבדים והלכותיו שם ב"ח י' לזהבדור וכו' הגר"ו כה"מ : (י) במרחץ בבית הפנימי ופחלמעי פטור וה"ה מרחץ שיש לפניה ח"ר ובה"ח עומדים שם מקצתן ערומים פטור ג"ל ודירה הבגן חייבה במזוזה (י) אסור להזכיר בלשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

ו' ויניה ידו וכו'. כלומר כ"כ שקורא כ"כ בלח"ק עד שאינו יזכר כלל שמרחץ בשפתיו ג"כ אסור : (ב) כשיגיע. ר"ל (ג) בתוך דל"ל ואם הוא לפני אסור כמלך עיניו : (ג) וכן עיקר. עיניו בסיומן ס"ה במשנה ברורה שביארתו שם כל פרטי (ד) אפילו להרהר. ואפילו (ג) בזמן שחין שם אדם : (ה) בל"ח. וכן (ד) אסור לעיניו במשקלי השמות השמות ופעלים אל לשון הקודש שחין דרך להגיד ע"ה הכתובים ויבוא להרהר במקרה ופשוט דמותר אדם להזכור בלשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

ו' ויניה ידו וכו'. כלומר כ"כ שקורא כ"כ בלח"ק עד שאינו יזכר כלל שמרחץ בשפתיו ג"כ אסור : (ב) כשיגיע. ר"ל (ג) בתוך דל"ל ואם הוא לפני אסור כמלך עיניו : (ג) וכן עיקר. עיניו בסיומן ס"ה במשנה ברורה שביארתו שם כל פרטי (ד) אפילו להרהר. ואפילו (ג) בזמן שחין שם אדם : (ה) בל"ח. וכן (ד) אסור לעיניו במשקלי השמות השמות ופעלים אל לשון הקודש שחין דרך להגיד ע"ה הכתובים ויבוא להרהר במקרה ופשוט דמותר אדם להזכור בלשון לע"ז. אסור להזכיר בלשון חול עשרה זקנים ע"ה. וע"ל סי' פ"ד ס"ב ב' מש"ס בשם הפ"ח : (ד) נמחקים. וד' דהא חיוב שלום דאסור להזכיר שם כמ"ס סי' פ"ד : (ה) האסור. וז"ל אם נכנס בלבו הרהר עבירה מותר להרהר שם בלשון דכוי לפרושי זאבורה ס"ח מ"ח. [כנה ב"י מי שהלמודו שגור בפיו בבית הכסא או בבית המרחץ והכרחי לזכור מותר וכו' הפרישה כיון דלח"ה הוא בזהבדורו בול אפילו לבטא בשפתיו וכן משמע בזהבדים דף ק"ב ע"ב] : (ו) קודש. כהה"ל דלמך ליה ר"מ חין סכין בשבט והיה די שילמד לו אל חסיד לו

הציון

(יח) ע"ה : (יט) ס"ח יו"ד רפ"ז : (כ) ח"ס סי' י"ח וד' בני מין : (כ"א) פרישה : (כ"ב) פטור : (כ"ג) פטור : (כ"ד) ע"ה : (כ"ה) ס"ח : (כ"ו) ס"ח : (כ"ז) ס"ח : (כ"ח) ס"ח : (כ"ט) ס"ח : (ל) ס"ח : (ל"א) ס"ח : (ל"ב) ס"ח : (ל"ג) ס"ח : (ל"ד) ס"ח : (ל"ה) ס"ח : (ל"ו) ס"ח : (ל"ז) ס"ח : (ל"ח) ס"ח : (ל"ט) ס"ח : (ל"י) ס"ח : (ל"יא) ס"ח : (ל"יב) ס"ח : (ל"יג) ס"ח : (ל"יד) ס"ח : (ל"טו) ס"ח : (ל"טז) ס"ח : (ל"יז) ס"ח : (ל"יח) ס"ח : (ל"יט) ס"ח : (ל"כ) ס"ח : (ל"כ"א) ס"ח : (ל"כ"ב) ס"ח : (ל"כ"ג) ס"ח : (ל"כ"ד) ס"ח : (ל"כ"ה) ס"ח : (ל"כ"ו) ס"ח : (ל"כ"ז) ס"ח : (ל"כ"ח) ס"ח : (ל"כ"ט) ס"ח : (ל"ל) ס"ח : (ל"לא) ס"ח : (ל"לב) ס"ח : (ל"לג) ס"ח : (ל"לד) ס"ח : (ל"לה) ס"ח : (ל"לז) ס"ח : (ל"לח) ס"ח : (ל"לט) ס"ח : (ל"ל"א) ס"ח : (ל"ל"ב) ס"ח : (ל"ל"ג) ס"ח : (ל"ל"ד) ס"ח : (ל"ל"ה) ס"ח : (ל"ל"ו) ס"ח : (ל"ל"ז) ס"ח : (ל"ל"ח) ס"ח : (ל"ל"ט) ס"ח : (ל"ל"י) ס"ח : (ל"ל"יא) ס"ח : (ל"ל"יב) ס"ח : (ל"ל"יג) ס"ח : (ל"ל"יד) ס"ח : (ל"ל"טו) ס"ח : (ל"ל"טז) ס"ח : (ל"ל"יז) ס"ח : (ל"ל"יח) ס"ח : (ל"ל"יט) ס"ח : (ל"ל"כ) ס"ח : (ל"ל"כ"א) ס"ח : (ל"ל"כ"ב) ס"ח : (ל"ל"כ"ג) ס"ח : (ל"ל"כ"ד) ס"ח : (ל"ל"כ"ה) ס"ח : (ל"ל"כ"ו) ס"ח : (ל"ל"כ"ז) ס"ח : (ל"ל"כ"ח) ס"ח : (ל"ל"כ"ט) ס"ח : (ל"ל"ל) ס"ח : (ל"ל"לא) ס"ח : (ל"ל"לב) ס"ח : (ל"ל"לג) ס"ח : (ל"ל"לד) ס"ח : (ל"ל"לה) ס"ח : (ל"ל"לז) ס"ח : (ל"ל"לח) ס"ח : (ל"ל"לט) ס"ח : (ל"ל"ל"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"י) ס"ח : (ל"ל"ל"יא) ס"ח : (ל"ל"ל"יב) ס"ח : (ל"ל"ל"יג) ס"ח : (ל"ל"ל"יד) ס"ח : (ל"ל"ל"טו) ס"ח : (ל"ל"ל"טז) ס"ח : (ל"ל"ל"יז) ס"ח : (ל"ל"ל"יח) ס"ח : (ל"ל"ל"יט) ס"ח : (ל"ל"ל"כ) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"א) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"כ"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל) ס"ח : (ל"ל"ל"לא) ס"ח : (ל"ל"ל"לב) ס"ח : (ל"ל"ל"לג) ס"ח : (ל"ל"ל"לד) ס"ח : (ל"ל"ל"לה) ס"ח : (ל"ל"ל"לז) ס"ח : (ל"ל"ל"לח) ס"ח : (ל"ל"ל"לט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"י) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יא) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"טו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"טז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"יט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"כ"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לא) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"לט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"י) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יא) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"טו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"טז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"יט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לא) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"לט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) ס"ח : (ל"ל"ל"ל"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"ל"ל"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"לט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"י) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"טו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"טז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"יט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"לט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"י) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"טו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"טז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"יט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"לט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"י) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"טו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"טז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"י) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"טו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"טז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"י) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"טו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"טז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"א) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ה) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ו) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ז) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ח) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ט) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לא) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לב) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לג) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"l"לד) ס"ח : (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l

הגם (פו) ובמקום שמוחר להרהר בד"ת מותר (פז) לנסוק דין וכלנד שלא יאמר טעמו של דבר (ר"ן פ"ק א נרבה כ"ג דעצת ובפרק כל הלמים) :

פו שצריך להרחיק מן מים סרוחים. ובו סעיף אחד :

א (א) (ה) מים סרוחים (ב) או מי משרה ששורין בהן פשתן או קנבוס צריך ליתחיק מהם (ג) כמו מן הצואה :

פו כמה צריך להרחיק בשעת ק"ש מן גרף של רעי. ובו ג' סעיפים.

א משמעות הצמח
דברות כ"ה לדג
היום' ואחר פוסק
ב שם צום' ור' יונה
בשם רבני נרפה

א (א) * אגרף של רעי ועביט (ב) של מי רגלים של חרם או של עין צריך להרחיק מהם (ג) כמו מציאה אפילו השיל בהם (ה) מים * יאבל אם הן של מתבת או בשם רבני נרפה

שערי תשובה

שמ"ב והטילו דבר"י וכתב בשם לחם יודות פ"ג דק"ס דאסור להרהר דין ד"א מאחורי בית הכסא ודודו ומלפניו כמלא עיניו ע"ס. וכתב בשאלת יעקב שאסור לעיין בבה"כ במשקלי השמות והפעלים של לשון הקודש שאין דרך להניח לידעה רק עפ"י הכתובים ויבא להרהר במקרא ע"ס סימן יו"ד ובכרתי יוסף למד מזה שאסור לכדר סם כתב מליה בלשון תלמוד דודאלי יבא להרהר קצת בסוגיה התלמוד ע"ס :

(א) בש"ע. מ"ט סרוחים כו'. עיין בב"מ מ"ט מדברי הרמב"ם בפירוט המשה והשם"ג בתשובותיו סימן כ"ו כתב שאין הכרח ע"ס ובשוריו נרפה. וכתב בתשובה הג"ל גיטא שממשיכין לה מים סרוחים ורעים והיא סמוכה לבה"כ אף אם קדמה בעל הגיטא לרמיק דריו מילתא דאסורה ע"ס :

ממערבין במים ומתבטלין אבל מה שבלוע לתוך הכלי אינו מתערב במים כדי שיתבטל מ"כ ה"ם הכא שח"א שצמוד שהוא משתין שאינו בולע

ביאור הלכה

* גרף וכו'. עיין במ"ב מה שכתב בלוח ב' דאם מגיע ר"ר וכו' כי לכאורה קשה מאוד על המ"א דמזיק אם הוא מזהר תמיד לטעול חיקף רביעית מים הנה לדעת ר"י עבית אסור מן התורה אף דמ"ד עממן אין אלא מדרבנן וע"כ מזהר דהוא מכריח ויזהר דייטין ליה כמו זואה וכמו שכתב הח"א או משום דכיון דמיוחד לזה הוא כמו בבה"כ וגם לפ"י איסורו מן התורה וכדמשתע בחידושי רע"א וא"כ מה מהני לזה מה שמשיל תמיד רביעית מים הלא מה דמהני רביעית מים למ"ד אף שהוא המוכח הוא משום דמ"ד אינו אלא מדרבנן ופסיק"י [ברכות כ"ה ע"ג] הא אם היה איסורו מן התורה לא היה מהני כלל וממילא מה מהני זה להעביט דאיסורו מן התורה מטעם זזהמא הנבלע בחובו וכי משום מעט מים ששופך בחובו לא יכנסו בחובו וזהמא המ"ד וכו' כעין קושיות הי"א המוכח בבה"ט ועדוף מיה ואולי י"ל דכיון דחזין דאין בו ר"ר ממילא מוכח דלא נבלע בחובו וזהמא כ"כ ואין איסורו רק משום דהוא יחדו למ"ד וחשבו בבה"כ ועל כן כיון ששופך תמיד מים בחובו חיקף אחר הטלת המ"ד לא הניחו להתייחד לבית הכסא וזכור מיוחד ג"כ קושית הי"א הג"ל ולפ"י אם מגיע ר"ר ממנה דיוו כעבית ממש כלגמ"ד :

* אבל אם הם של מתבת או של חרם מאופה. עיין במ"ב לענין כלי פרולני' והנה אף דלענין הגעלה כתב הב"מ בסימן תנ"א דלני חרם הם מ"מ לענין זה :

(א) גרף וכו'. ואפילו אם עתה אין בהם כלום (א) ואפילו אם הם רחוקים יפה מבפנים ומבחוץ ונקיים לגמרי שאין בהם אפילו ריח רע : (ב) של מי רגלים. והם (ג) הכלי מיוחד ג"כ לתשמיש אחר כגון לשפוך לתוכו שופכין אם אין בו זואה ולא ריח רע מותר (ג) וכן אם בכל פעם שמשחין מוחן לתוכו רביעית מים מותר אם אין מגיע מזהר ריח רע וי"ל דבזה אם מגיע ריח רע מן הכלי דיוו כעבית ממש ולריך להרחיק מ"ט ממקום שכלה הריח וע' ביאור הלכה : (ג) כמו מנזה. לפניו (ד) כמלא עיניו ולאחריו ד"ל ממקום שכלה הריח. ומשמע מדברי הרבה

שער הציין

(כ) מ"א בשם הכ"מ וכו' הגר"א בשם הרשב"א : (בא) ח"א ועיין בבה"כ : (כב) מוכח מציאות דשבת שם : (ה) מ"א בסיומן ע"ט ס"ק י"א : (ה) על המעשר :

הלכות קריאת שמע סימן פו

ג עור בשם אבי
העור ומדכי בשם
האבי ד עור ושם
במדכי ה ברכות
כ"ס וכרע"ג

(ד) של (ז) זכוכית או של חרס (ה) מצופה מותר אם הם רחוצים (ד) (ו) יפה : ב גרף ועביט
של חרס או של עץ שכפאו על פיו (ז) גיש מתירין (ח) יויש אוסרין והלכה כדברי האוסרים :
ג *המותר לקרות ק"ש בבית שיש בו צואה ומי רגלים או גרף ועביט כיון (ט) שהרחיק מהם כשיעור
כ"ס וכרע"ג

שערי תשובה

(פ) זכוכית. עכ"ט והפ"ה ג"כ מחמיר דעביט של זכוכית כשל כלי חרס
וראיה מהמכ"ס ובגדיו יוסף כתב שאין ראיה ודעהו ג"כ כפסק הש"ע ע"ט :

להחמיר כאן דחד טעמא הוא ע"ט. והיד אהרן חולק עליו דאין להחמיר כאלו
ובלבד שלא יבא בהם ריח. ובתוס' ס"פ מי שמתו כתב להחמיר אם נהן

ביאור הלכה

ז"ע דעל מה שכתב ה"ט דלפי מה שכתבתי סימן ת"א דכלי זכוכית ג"כ כמו כ"ה
ה"ה בזה כתב הישועות יעקב אני תמה דהרי כ"ה גלייזרט דעת הפוסקים ה"ל
דאין בכלל גרף של רעו וזו ודאי תשוב כמו כ"ה לענין בליעת איסור [וכן כ"ה
המאמין אבר כתב ה"ה שם בלוח ס"ד דדעת רוב הפוסקים דהרי הוא ככלי חרס
ובזה לכ"ע מהני וכו'] אלא ודאי דלענין גרף של רעו כיון דיכול להדווח והוא
שעו אין בזה חשש גרף ע"ל וא"כ ה"ה בעינינו מני אפשר דכיון דהם שועין ואינם
בולעין כ"כ כמו כלי חרס אפשר דאין דינם ככלי חרס ומ"מ מראה דלמעשה נהגו
להחמיר דאפילו בכלי זכוכית גופא הפ"ה מחמיר וכו' דהם קטנים כדעת החכמים
להקל מ"מ בזה יש להחמיר : * מותר לקרות וכו' כיון שסדריהם וכו' עיין במ"ב בא"ס
המטה גבול עשרה וכו' שרי לקרות לפני המטה. ופשוט דה"ה כשנכנסו על המטה
וראיה מלגיל סימן ע"ט ס"ב עי"ט במ"ב אך יש לו לזהר בזה שלא יוציא אבר
אחד חוץ למטה למקום הגרף עיין לעיל סימן ע"ז סיף ד'. כתב בספר ח"א
היזהר [ופארוחא] וכיוצא בו עומד בבית גבול עשרה טפחים ורוחב במשך ד'
טפחים המפסיק בין האדם לנראה יש להחמיר כדעת המ"א דאע"פ אכור בא"כ
מפסיק מכותל לכותל אבל אם היה מי רגלים על הארץ או בכלי שאינו גרף בעיני
שאיין בו אלא איסור דרבנן ל"ל דמותר לעמוד נגד המחיצה ולקרות ולבקר אבל
לא כנגד האויר דמחיצה הכרח ד"ט חשיב מחיצה להחיר כנגדו ואם המחיצה הוא
יותר מן האויר דהוי עומד מרובה על הפדון ל"ל דאפילו בנראה יש להחיר בשעת
הדחק נגד המחיצה ובלבד שלא יראה הנראה. וכן חזין המפסיק עמוק י"ט במשך
ד"ט ורחבו משפחו לשפחו ג"כ רוחב ד"ט הרי זה כשתי רשויות עי"ט. עוד כתב
ודוקא שהמחיצה הוא גבול י"ט ברוחב ד"ט מן הקרקע עד סוף גובה י"ט או
אע"פ שפחות מג"ט סוף לקרקע אין בו רוחב ד' כגון שעומד על רגלים דקים
דלמירין לבדו אבל שולחן שלנו וכיוצא בו שעומד על רגלים ואין ברחב ד"ט

(יד) אבל של מחכות אפילו אינו רחוק (טו) מצפנים מהני כפייה דאין איסורו
ור"ר נודף מהם בין שהוא של חרס ורחוק או של מחכת ואינו רחוק כתב הד"ה
לו עיקר ועיין במ"ס בזה"ל בסי' ע"ט בהקדמה אות ז' ואם הוא של מחכת ורחוק די שירחק עד מקום שיכלה ה"ר דזהו ר"ר שאין לו עיקר. כתב
שליה שירגיל האדם שיכלה לו עביט של מחכות או זכוכית ויהיה רחוק ונקי ויכיל לחבון רביעית מים כשמשמין בו וזהו מותר לו לבקר אשר יצר
וללמוד תורה אלא וכו' אם הוא נקי ואינו יוצא שום ר"ר ממנו איז די שירחיקו מהם ע"ל והובא ב"ר : (טז) שהרחיק. ואם היה
בבית מטה גבוה יו"ד והמחיצות מגיעות לארץ (טז) מכל הצדדים או עכ"ל (טז) שרגלים קצרות ואין גבוהות ג"ט דהוי כלבוד ונראה או גרף
ועביט עומד אחורי מטה מקרי המטה מחיצה וקרי לקרות לפני המטה וא"ל להרחיק ובלבד (יח) שלא יראה את הגרף וגם שלא יגיע לו ריח רע
וכתב המ"א דדוקא כשהמטה חוצה מכותל לכותל אבל בל"ל לא חשיבה מחיצה (יט) והרבה מפסקין בדיון זה גם בספר נשמת אדם תמה עליו
ע"כ מסיק בח"א דבתי רגלים שהיו על הארץ או בכלי שאינו גרף דאין אלא מדרבנן יש להקל לקרות ולבקר נגד המחיצה אפילו אינה חוצה אבל
לא כנגד האויר ועיין בזה"ל בהעמקתו כל לשונו בזה. דפי' הקבוצים הכותל [שקורין פאליגע או בארץ] אע"פ שפחות ג"ט י"ט ואפשר אפילו רוחב
ד' טפחים לא הוי רשות לעמוד כיון שאין לו מחיצות המגיעות לארץ. וכן שולחנות שלנו שעומדים על רגלים שאין ברחב ד' טפחים אע"פ שכן
גבוהין י"ט לא הוי מחיצה להפסיק [ח"א]. עוד כתב שם גרף או אפילו מי רגלים העומד בין הנזר לכותל ל"ל דלסוד לעמוד בלד הסוד ולקרות
אע"פ שהסוד מפסיק דכיון דהוא מתחמשי' הבית בעל לגבי הבית וכן כל כיוצא בזה אבל שאר כלי הבית שאינו מיוחד לבית ל"ל דמפסיקים וע"פ
האופנים המבוארים לעיל בצי תוס'. אם הינה להגרף והעביט תחת המטה והמחיצה מגיעות על פחות ג"ט סוף לארץ (כ) אפילו אם
המטה בעצמה אינה גבוה יו"ד שרי לקרות לפני המטה ועל גבה המירין לבדו והוי כמכוסה וכו' כשאין מגיע ר"ר אבל כשגועה בו מהני כיסוי
ולא

שער הציור

(ה) פ"מ בסי' ע"ט וה"א ורע"א דחידושו : (ו) ה"ל : (ז) א"ר ובג"כ ודע"ה וישועות יעקב וש"א : (ח) מ"א ודע"ה : (ט) עיין בפמ"ג : (י) ב"ח : (יא) ב"י :
(יב) מ"א : (יג) דה"ה : (יד) מ"א : (טו) פ"מ : (טז) כ"כ א"ר ואינו מדויק טעמו לפי מש"כ בשם המ"א שהוא חוץ מכותל לכותל ובל"ל יש לענין בזה : (יז) ח"א :
(יח) ח"א ופשוט עיין לעיל בסימן ע"ט ס"ב : (יט) עיין מהר"ם ומאמרי מרדכי : (כ) מא"ז ופשוט :

25

הלכות קריאת שמע סימן פח

(הנהגות מיימוני ט"ד) וי"א פסוקים ככל וכן עיקר (כ"ט הלכות נדה) (ז) אבל המנהג במדינות אלו כסדרא ראשונה. וצינו לבין נהגו ביתר ואפילו במקום שהגנו להחמיר בימים (ד) (ח) נוראים וכה"ג שרבים מתאספים לילך לבית הכנסת מותרין לילך לבהכ"ג כגאר נשים כי הוא להן ענין גדול שהכל מתאספים והן יעמדו חוץ. (פסקי מהר"א סי' קל"ב):

באר היטב

ואי ליכא אחר הצדק ברהמ"ז בעצמה בלחש וכ"ש קידוש שהוא מדאורייתא. וצ"ל סי' תר"ג כהב שלא נהגו רק שלא ליכנס לבהכ"ג ולא לראות ס"ח וגם כשהתפללין חוץ עומדת בפני הברכה ומשום מנהג וכבוד עושין כן ולא משום איסור עכ"ל. וכן עיקר. מ"א: (ד) נוראים. ומיום ראשון של סליחות ואילך מיקרי ימים נוראים לכל כה"ג. מעגני זרק. וכתב מ"א וצ"ל כיון שמוהרים לילך לבהכ"ג מותרים ג"כ להתפלל. וס"ה חס משיחה בנה או בנה או שהיא בעצמה יולדת שהולכים לבהכ"ג אחר ד' שבועות שרי בכל גוונא אעפ"י שהיא נדה עכ"ל ועי' תשובה באר עסק סי' ל"ו:

ביאור הלכה

לזה מברכות כ"ב לעין ת"ח עי"ש ברש"י ד"ה אפשר. ודע עוד דמה שמהפך בשע"ת לעין חז"ה בטבילת בע"ק מנחתו ברפר האשכול שזכינו עשה לאורו שכתב בהד"ח דאין סובל חז"ה בזה. אך ב"ש חז"ה ברוב גופו משמע שם דפיסל גם בזה:

ובמדינותינו מנהגין ביתר לעולם ומברכות ומתפללות ומ"מ לא יסבחו כלל בשעה שמגביהים הוצה להראות לעם [ח"א] עוד כתב שלא ינסו לבית הקברות עד שיטבחו: (ח) נוראים. ומיום ראשון של סליחות ואילך (יז) מיקרי ימים נוראים לכל כה"ג וס"ה חס משיחה בנה או בנה או שהיא בעצמה יולדת שהולכים לבהכ"ג אחר ד' שבועות שרי אעפ"י שהיא נדה וכיון שמוהרים לילך לבהכ"ג שרי ג"כ להתפלל בכל זמני: *

שער הציון

(סז) פ"ח ומ"א וע"ג וכן מוכח מהגר"א: (יז) מ"א:

הפסוק

א' צרכות כ"ו
ב' הרא"ש שם ג שם
ג' משנה וכו' יהודה
ד' שם בגמרא

שערי תשובה

(ה) החמא. כחצ רש"י בימי הסליחות רמזו ליחזר בזה שרגליו
להקדים קודם הנן החמא ואינו נכון עכ"ל וכזה הח"א והפסר
שסמכו על שטורה צבור הוא שילכו לביהם ויקבלו שנים ומ"ו יראה
לכתחלה שלא להסכים כ"ע (ב) עה"ש. היינו האור הגנוז בפאת המזרח

קודם עלות השמש שעה וחומש שעה ע"מ מ"ש [תחב בספר חזיון]
לכלל דלא כמ"ה ודלא כמחנה כהן ע"ש שהביא כמה ראיות לדבריו :
הסודר ס' שעות הוי ג' שעות לעולם משערים שעות חלו לפי עני
ההואר לענין תלום לילה השבין הלילה לוי"ב שעות שהי הכא דלפי

משנה ברורה

[illegible]

דעזע עדיין בכלל ע"ש גס אין נ"מ בכל זע לדינא לדידן דדערנא וואו רק לע-
השפא און יבול לנחלתם להשפיל היבא מנאיר היום הא נרין לקיות ק"ש וברכו
לאחר כזמן כזה אפשר דאין למחות ביד הכוהנין להקל עיין בב"ח ודרישה מה

1151 1152

(ב) תר"י והערך: (ג) פ"א: (ד) ח"א: (ה) גם כדכ"ה וממנה מדכ"ח דזה מזהר אף לז"ל שנהמיר בימי הכניחות והטעם הפער
האדם שטיו יטעוים כל הילוך עונת לבס להמחי: (ו) רי"ו: (ז) ח"ר ודכ"ח וס"א: (ח) ד"ח וא"ל ומגו נבזרים: (ט) אחרונים: (י) כל הפוסקים: (יא) ט"א:

ה' כ"ט ו' ר' שבר בתפלה ב'וטמנה שבר תפלה מיהא איבא. הנה (ז) * ואמר חזות אסור (ד) לשתפל חפלת שהרית (כ"ב) כ"ט הרשב"א פרק תפלת השחר) וע"ל ריש ס' ק"ח: ב' הכיוון שהגיע (ח) זמן (ס) תפלה אסור לאדם (ט) להקדים (י) לפתח חבירו ליתן לו (י) שלום משום (יא) ירשמו של הקב"ה שלום אבל מותר לומר לו צפרא דמרי מב * ואפילו זה אינו מותר אלא (יב) בשזנצרך ללכת לראות איהו (י) עסק אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם תפלה אפי' זה הלשון אסור וכן אסור לברוע לו בשמשכים לפתחו (יג) וי"א דכריעה אסורה אפי' בלא משכים לפתחו ואם התחיל לברך והברכות (אמ"כ) (יד) אין (ה) לחוש כל כך ואם אינו משכים לפתחו אלא שפגע בו בדרך מותר ליתן לו שלום היו"א שאפילו (טז) במוצא חבירו בשוק לא יאמר לו אלא צפרא דמרי (טז) מב (יז) כרי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל: ג' ש"אסור לו (יז) להתעסק (יח) בצרכיו או (יט) לילך לדרך (כ) עד שיתפלל תפלת (י) [כ] י"ח (יט) מקלין לאחר ששמו מקצת ברכות קודם ששמו ברוך ששמו

שערי תשובה

[illegible]

ביאור הלכה

[illegible]

שער הציור

(יב) ש"מ"ג : (יג) רח"ב"ן וכן מלמד הנ"ל ביחלודו ע"ש : (יד) מ"ח ודכ"ח וש"ל דלא כפי' דכופר מוס"ה : (טו) פ"א ודכ"ח וכן מלמד ע"ה"ה : (טז) מ"ח ודכ"ח (יז) ה"ח ודכ"ח (יח) ה"ח ודכ"ח ונ"ח : (יט) מ"ח : (כ) דכ"ח : (כא) פ"א ודכ"ח : (כב) דכ"ח : (כג) מלעיל בסימן ק"ו
ה"ב סק"ד : (כד) שבוט, יטק"ו ומו"ג דלא כהלק"ט : (כה) כ"ח בשם הר"נ ופז"ג : (כו) דכ"ח :

הלכות תפלה סימן כ"ב

באר הגולה

יְעִיבֵהוּ לִפְנֵי־יְהוָה (תרומת הדקן סי' י"ח) (בא) * וְלֹא לֵאבֹל וְלֹא לִשְׂתוֹת אֲבָל (בב) כִּמְיוֹם (יח) [ג] מוֹתֵר יֵשׁ י"ב בְּיוֹם זֶה (אבי סעודי ושאול פוסק) לִשְׂתוֹת קוֹדֵם תַּפְלָה בֵּין בַּחוּל וּבֵין (יג) (כג) בִּשְׁבֹּת וּי"ט * (כד) אֲיֻכְלִים וּמִשְׁקִין לִרְפוּאָה (יג) (כד) מוֹתֵר : ד' * לְהִצְמָא (כה) וְהָרֵעַב הָרִי הֵם בְּכָלֵל הַחוּלִים אִם יֵשׁ בּוֹ יִכּוֹלֵת לִכּוֹן דַּעְתּוֹ יִתְפַּלֵּל וְאִם לֹא אִם רָצָה אֵל יִתְפַּלֵּל עַד שִׂיאָכָל (יד) (כו) וְיִשְׁתֵּה : דה' יוֹאֵם (כו) הַתְּחִיל לֵאבֹל קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר מִסֵּף לִגְרוֹסָם מִמְרִיבִים מִסֵּף לִגְרוֹסָם כִּכְי

באר היטב

שערי תשובה

[illegible]

וְהַהֲרִיעַ לְקִבְלֹוֹ יוֹלֵד לְשָׁמוֹת וּבִלְבָּד בְּמַלְאִים שְׁלֵימִים הִדְמָה מְחִיבֵי בָּרָא וְקִבְּלוּ יוֹלֵדֵי יִתְנָה הַסּוּר ע"ס. וּמִהֲרָוּ ז' כְּהֵן לְחַלְטֵי קֶס בְּנִגְמוֹת שְׁחִיטָה הַחִסֵּר שְׁחִיטָה קִבְּלוּ יוֹלֵדֵי דְּרוֹקָה מִיּוֹד הַרְמִינָה ע"ס קִיבֻדֵּי רַע"ל: (י) וְהָיָה דְּכֵר שִׁמְיָה ב' בְּנֵי מִשְׁלֵי שְׁחִיטָה עֹשֶׂה אֶלְדֵּר מֵאֵל כֹּהֵן הַקֶּדֶם כִּיּוֹן לְבָכִי בְּזִמְנֵי

אס אין השידה ממחלתו מוזהר לילך לדרך מא"ע וע"י כ"ז: (יא) מוזהר
ללא שייך בכו הלוס . ועס זאקע"ר אסור . זימקאס לזרירך רבואה מוזהר
בשמות מים זאקע"ר קורס שפאלט הרדע"ס ח"א סו' הל"ה . ולח"י זקן
וחלם שמו יכל לעמוד על כפס עד עת יולאה הכאור מבדק"ל בפרס
בשבתה וי"ס שלפעמים מהעצבים עד הזות יותר מוב להסיר לו
הפאלל בעיניו בנות זאקס ויפאל מירד בפרס ואח"כ ילך בנהי"כ
ויזוין לבו עס הזבור בשחריט ויתפלל א"ח עמסה מוסבין
יוס ולא שיספה הסקו"ע חו הגיטולאש"י בלא בבלע עס מלכות שמיס

התלהב כי וודאי ע"י נאמר וואו! הבלות נגד נקט הקמח. וז"ל
 קלוי"ו אבל קלוי"ו עס זיך! אז כל מיני הריגות דרי שלל לשמות
 הבלות! אסור למיטעם מידי עת אחר התפלה במ"ס בוצר. ואמרת
 האור. יד: ארז: (יב) צעט. ואחר חלוקת מוסף האור כיון שהגיע ז'
 משום גאון אלל לרפואה צ"ע שאינו חולה שרי. מ"א: (יד) וישקח.

משנה ברורה

ביאור הלכה

[illegible]

דלפליה דדרכי הוי כעוסק בצרכיו חך כ"ז שלא בשעת הדחק אבל בשעת הדחק שאין השירות המיוחד לו יכול לילך מתקדם לדרכי ויפסול דדרכי ויבדלמן בס"ח ומשמע כז' התבאר פוסקים דלפילו כבר אין החמה וצ"ל מותר בזה : (בא) ולא לחלוט. והטעם ע"ז אמר חז"ל שצילו אמר הכתוב ואותי השלכת אחר גוף אחר הקב"ה לאחר שחבל ושהה ונפגעה קבל עליו מלחמת פנים וגם המצינו דבריהם על הפסוק ולא תחלוט על הדם של חתולך קודם שתחלוט על אפילו כהן (כה) שמי"ח בעלמא אסור : (בב) מים מותר. דלא שייך בהו גלוס ודוקא בלא זוקער אבל עם זוקער אסור וכ"ס (כט) משקה סכר (שקורין ציטער) וחי' אסור. ויפ"ח וקא"פ מותר לשחורו קודם תפליס כדי שיוכל לבין דערו ולחלול ובפרט הממונות שרבינו צה"ה ואין מצינו הדעת בזהם וכ"ס בלא זוקער ובלא חלב [אחרונים] ובעולם וטובין להקל לפחות עם זוקער ואפשר דכוונת האחרונים וכן הרדב"ם שבהם דעת האחרים לא ידעתי שיהא שם חלול וכו'.

בצילו בעת השתייה ובזאת זה אין יכול לכהות השי"א אין זה ככלל
מיוני הרנחמט בעת השתייה כדי שלא לכהות השי"א וקאפ"ע חליבא
ב"ב והוא לר"ך זה לרפואה. ומ"מ טוב שיאמר מהחילה ע"כ"ס הרפת
בבזקק קודם החלה בשתייה בזבזים ע"כ"ס. מעור. ומלכר זה רניח
מסור לו ללדס לעסוק בשתייה קודם שיחלל כ"ס. שלא יפנה לכו לכו
לדבדבס אחרים כלל עד שיחלל והרניחן בשתייה חזרים בעת שתייה
חלה: (בב) כשעת. כלומר דלא חיתא דשכנת אמור ב"כ"ס. משום
קידות וכו' כיון שלא החלל לא הגיע מדיין כיון קידוש ואלא חלה
פסילו לורלין ומשקין מוכים (ל) דשי"ר בזה גלוח כיון שאינו עושה משום
קידוש החלה הרקוק ושקייים לרפואה: (בר) והרעב. הרבה (לבוש):
ושמכו בזמן הזה בל"א"ה אין מהושים כ"כ וי"מ חלם דבזה חלם
(א) הים בזה חלם דהיינו שהיה יומר מחלי עשה עד ע"כ דבזה חלם
היה ב"כ"ס לרפואה ודוקא"ה הוא אצל יומר מחללי דפי

במחור הטי"א למתקן דזכו אסור קודם ההפלה אבל אם לוקח מעט נוסף
והוא. היונה נדבריו דנחיתת הנוקע"ה בהור הטי"א או לחלוט מע
ינקא אין שום זר להקל בזה קודם ההפלה אם לא מי שיש לו תועה
שמה ישראל. כהנ כספר פ"ט ההדס פ"ט למנוע מלשחוט הטי"א
להסחף מזה איסור אחר דהלא כתב הרשב"א והובא ב"ד דלך
דבר עד שישלל וכ"כ צ"ע סוף סעיף ב' שהוא אסור להסחף
הטי"א גיול לפעמים ע"י ריבוי השיחה לספור ט"א גם זמן קצת
לדבור לנשום קודם קידוש קמ"ל דמינו תבור רק דוקא צהשגני זמן
מוסף אסור משום קידוש מוסף עיין סימן רפ"ו ס"ב (בר) מותר
גמור אלא לרפואה ח"כ שאינו חולה גמור פרי וכו"ם שמואל לשתוק
(בר) ויפחה. משמע שאינו מותר מדרקקת"ר אסור ורואה אסור משום
לשחוט ויפחה כדי שיכין מותר עיין ב"ב (בר) הסחיל לאכול. אש"ל
לכ) אסור להחמיל לאכול וכוונ שכתב הרמ"א ב"ב סחיל"ל ללבו ללבו

ישעיה הנביא

777

וְכֵן נִשְׁמַע מִמֶּנּוּ לִפִּי מֶסֶד הַבִּיחָר הַשְּׁמִי' וְכִי כִסְפָּר מֵאֲחֵר מֵהַדָּפֵי וְהָא כִּי' : (כח) הַמַּנְסִי : (כט) שְׁמִי' : (ל) מִי' : (לא) וְכֵן מוֹכַח חֲפִי' לְמַעַן כִּסְמוֹן סִרְיָ' וְהַשְּׁמִי' הַפִּי' וְהַ בְּלִי' כִּשְׁמִי' : (לב) דִּי' וְהַדָּפֵי וְהַדָּפֵי כִּשְׁמִי' :

באר היטב

משנה ברורה

אף דמיס מותר בל"ה לשתות י"ח למי שאינו יכול לשתות אליבא דרובא ומוזכר להלכות מעט קודם איז. י"ב (צמ"א). * צריך להפסיק. היינו בשבועה ע"כ כ"כ הר"ה" ויעין לקמן פסחים ר"ל א"י. הסמול לחלוט בתוך הנהי עתה שקודם ל"ה שנתם * כס חפציה' דריך לנפוך חוכך ואם כן בלארובם ה"ס הכה ואילו את"ל דמ"ש אימיל קודם ההפלה אין לנשותו דאורייתא אפילו לדעת הראשונה מ"ש משום ק"ש שם שהרינו הוא דאורייתא צריך ליתום דין דאם הסתמול סמוך לשם מתקין ונאפער דהכא מוטל דאפילו לאחר שיגיע ע"ה" ג"כ אין בל"ה נזה ידי א"ל לכתחלה וכדלעיל בסימן ש"ל מ"ר לאן הסתמול כ"כ"א ואפער דהר"ה" נקט כי משום דה"ס דיון בל"ה אפילו בהתחיל בהיזה: * ו"א שאינו צריך. עיין במ"ב מ"ב" דקורא ק"ש בל"ה ברכותיה וי"ל דמחוייב ג"כ להניח תפלין מ"קדם שיאכל דהרי הוא דאורייתא וזמנא ג"כ מחזיל בשם הסתמול זמן ק"ל וכדלעיל בסימן י"ב: * בשעת ק"ש. עיין במ"א ס"ז ס"י דאם הוא בדרך ורואה שיעבור זמן ק"ש יקרא ק"ש על פדרך * כ"ה: בימותיה ואח"כ כביד לא תנוון י"ל מעומד מ"כ: מ"ל דיקרא אותה בדרך בלי ברכותיה. ועיין מהדוריו טר"א בספסא: * ר"כ דבזה אין להפסיק בין גלוהם להפלה אחרי שהכלים גאלום מ"קדם ואם לנפוך תפלה א"י: ע"כ צריך לנשות בעלת הב"א להתרחק בל"ה ברכות. וזהו דאם יבטע מבי"ח החר שביגע וזהו ואין השיירה מתמחה לו רק זמן מוטע ואין בו כדי שיקרא ק"ש ויחפול בלאוזה בזה ק"ה לאבטע"א מוטב שיחפלה בבי"ח בעתיהו ויקרא ק"ש על פדרך ע"כ ברכותיה תביקוק י"ל א"י דנחות וסאל כתב הא"י בשם מ"ל דיש לחוש למעשה לאסור כל הדברים הנזכרים ב"ס"א על קודם ק"ש ותפלה שם ערובי ה"ס דר"ש קודם שקדים ק"ש שם שהייתם לו אסור ליתעב דאף ובל"ה כשמוכריה לעבור ולקטע קודם שקדים סמאות ק"ש ותפלה מפני שאין השיירה מתמחה לו מוטב לכת"ע שיאבטע דחוי זה תפלה סמאל דקננו בל"ה * שיא דאורייתא וסמאל דנ"ש"א שאין שאל הגיע אז זמן ק"ש ואף בשבחתא אין הסמאל נדחית נזה רק מתאחרת לא שעת * ואפער בזה שם מעלייתא בזה שיא דאורייתא דמכוח סוכה ל"א ע"א ונ"ע. ואפער בשם בזה יקרא ק"ש לבדם בל"ה ברכות ונדבר ותפלה בכל כבוד ונ"ע. ואולם לפי מה דאלו מוה"קין כהיום כהפסוקים דס"ל דשמוך גאלום עדיף בודא"ל אין להקדים תפלה לק"ש:

שער הציון

[illegible]

הלכות תפלה סימן כ"ז

באר הגולה

הדחק בגוף (לה) שצריך להשכים לדרך (לש) יכול להתפלל (כ) משעלה עמוד השדרה וצריך מלקחות
(יח) ק"ש עד שיגיע זמנה (מא) (אם אפשר לו לקרות ק"ש על דרך דקויו שיתקין בפסוק ראשון וזמן שתתבאר
נעיל מ' נ"ח) (כ"י בשם הרשב"א) ואע"פ שאינו סומך גאולה (יט) לתפלה (מב) הכי עדיף מפי שיתפלל
בביתו מעומד ממה שיתפלל בזמנה והוא מהלך ויסמוך גאולה לתפלה :

ד' נכונות ט"ו
ה' נכונות ט"ו
ז' נכונות ט"ו

ז' מקום הראוי להתפלל עם הצבור ודין ההולך בדרך . ובו כ"ז סעיפים :

א' להתפלל לא יעמוד על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל (א) (ואפילו (ב) חנין
גבוהין (ג) ג' כ"י בשם מהרי"א (ג) ולא על גבי מקום גבוה כאלא א"כ היה (ד) זקן או חולה
או שהיה כוונתו (ה) להשמיע לצבור : ב' ג' ישועה (ו) במקום גבוה שאמרו ג' מפרשים היה גבוה ג' ויש
בו ד' אמות על ד' אמות הרי הוא בעליה ומותר להתפלל בו וכן אם היה (ז) כיוצא בחיצות אע"פ
שאין בו ד' על ד' מותר להתפלל בו שאין גובהו ניכר כיון שחלק רשות : ג' י' האומנין שעושין
מלאכה לבעל הבית יכולין להתפלל בראש היות ובראש התאנה ואין בזה משום לא יעמוד ע"ג מקום
גבוה ויתפלל ידביון שעלו לעשות מלאכתם הוי כמו שעלה לעליה ובשאר אילנות צריכים לירד
י' והטעם שנשתנה היות משאר אילנות מפני שיש להם ענפים הרבה יותר משאר אילנות ויש מורה
גדול בעליהם ויורידתם ויתבטלו כמלאכתם ולפיכך אמרו שיתפללו שם אבל שאר אילנות דליכא
ביטול ירדו יובעל הבית אפילו מראש היות והתאנה צריך לירד להתפלל דהא אינו משועבד
למלאכה שהוא ברשות עצמו ואם הקילו אצל פועלים מפני ביטול מלאכה לא הקילו אצל בעל
באר ה"ט

היום ולמחרים מעלה עליו כאלו לא למד אורח יום : (יח) ק"ש . ואם
יכול להכיר חצירו ברחוק ד' אמות יקרא גם ק"ש בביתו . מ"א :
(יט) לתפלה . ומהגין כהרשב"א דמסמך גאולה לתפלה עדיף לכן
אין מהרין בזה ומתפללין ג"כ בדרך עמ"א :

משנה ברורה

ונכסין שם כיום חלל בשחר דבר שאינו מזוי הוא ולא גזרו בו ואומן
המלאכות עדיף בני אדם להשכים להם קודם עש"ש ים שמתחמרים
יבזורים דבחי שעה שקודם עש"ש חסור כמו סומך למנהג וכדלעיל
בסימן ע' בזה"ל עי"ש פ"כ מוב שיתאר ברכות מקודם : (לה) שצריך
יכו' . ואין מה) השיירא מתמנה לו או מו) שחר דחק ואומן :
(לש) יכול להסתכל . פי' דבשחר דרך ארנו יכול לבין בחפלה בין
בשחר מהלך ברגליו מו) או יושב בעגלה או בספינה ולפיכך אמרו
הנכנס שבו יתר שיסתכל משעלה עש"ש חף שאינו עדיין עיקר זמן
ספלה וגם לא יוכל לסמוך גאולה להכלה כי לא יוכל לקרות אז ק"ש
דעדיין לא הגיע זמנה עד שיכיר את חצירו ברחוק ד"א מ"מ זהו
טוב יותר משהסתכל בדרך בזמנו עם סמיכה גאולה לתפלה כי בביתו
יכול להתפלל בעמידה : (מ) משעלה עש"ש . עיין בביאור הלכה בס"א
שכתבנו בשם הרב פוסקים דס"ל דדוקא אחר שהאיר מזרח וקודם
זה לא הגיע עדיין זמן תפלה . ובפרט כשרואה אז לצדק על התפילין
זה האילו לדעת המקילין חסור הפילו אחר שהאיר מזרח עד זמן
שיכיר את חצירו ברחוק ד"א מה) ואם הגיע הזמן זה לכ"ע יקרא
ק"ש ויתפלל בביתו כהקנה חף שעדיין לא הכן החמה כיון שהוא שעה
הזמנה . ואם הוא בדרך בחלון והשיירא שלו עומדים להתפלל קודם
זה הזמן ומשער דעד צרכי יגיע הזמן ויכל הוא להסתכל ברכות ברכה
שחמר ג"כ עמסה לע"ע בלא תפילין מ"מ) או שילבש תפילין בלי ברכה
ואחר שגיע (נ) בין ישבחה לומר יראה אם הגיע הזמן ימשמש בהן
ויבדק : (מא) אם אפשר וכו' . ר"ל דאם יודע שגם ק"ש פסוק
ראשון לא יוכל לבין בדרך כגון שהוא במקום גדודי היה וליססו
מותר לקרות ק"ש בביתו ג"כ חוק משעלה עש"ש חף שעדיין לא
הגיע עיקר הזמן וכדלעיל בסימן נ"ח ס"ל : (מב) הכי עדיף . ורוב
העולם אין מהרין בזה ואפשר משום דנוהגים כלידך פוסקים דס"ל
דמסמך גאולה לתפלה עדיף ע"כ מתפללין בדרך עם סמיכה גאולה

(א) ואפילו וכו' . מפני שכתבנו עמוד עליהם הוא תרוד וירא שמה
יכול ולא יוכל לבין בחפלה ולפ"ז א) מה שהתירו בסמוך בזמן
ומולו חף דאין בו משום גבוה מ"מ יאסר לעמוד מתחם ביעתותא ז"ל
הטעם דלא העריהו והחמיהם והתירוהו להתפלל עליהם (ב) בזה
שייבט לו בשיבה או בעמידה או י"ל דמיייר שם בגווי דליכא
ביעתותא : (ב) אין גבוהין ג' . והב"ח וכו' מחירין חלל הא"ר
פוסק כה"ע : (ג) ולא נ"ג וכו' . לפי שאין גבוה לפי המקום שח'
ממעמקים קראתך ה' : (ד) זקן או חולה . שקשה לו לירד מעל
המטה : (ה) להשמיע לצבור . דמותר לו לעמוד ע"ג מקום גבוה
ואפילו (ג) ע"ג כסא או ספסל כיון שזו משום גבוה ויש (ד) מן
המחזיקים שכתבו דליכא דיש בין מ"מ ביעתותא אפילו להשמיע
לצבור חסור . כה"ה"א שכתבו והגו מהמקום שח"ן עומד עליו
הוא עמוק משאר בה"כ משום ממעמקים קראתך ה' ולכן נקרא הש"ן
בה"מ וירד לפי הדין : (ו) מקום גבוה וכו' . פי' אפילו הוא ארע
סמיכה וזונה ג"כ חסור לעמוד עליו להתפלל חלל פחות מזה הין
גבוה ניכר : (ז) מוקף מחיצות . וזמנה חדשה שכתב"ל שעדיין לא
הוקפה מחיצות פשוט דאסור להתפלל עליה ומיהו לעיין שמה שמקומו
לעמוד שם בקביעות לררכי בה"כ נראה דמותר כרו לעיין אומנין
בס"א

שער הציון

ע"ה כה"כ (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה) (צ"ו) (צ"ז) (צ"ח) (צ"ט) (ק"א) (ק"ב) (ק"ג) (ק"ד) (ק"ה) (ק"ו) (ק"ז) (ק"ח) (ק"ט) (ר"א) (ר"ב) (ר"ג) (ר"ד) (ר"ה) (ר"ו) (ר"ז) (ר"ח) (ר"ט) (ש"א) (ש"ב) (ש"ג) (ש"ד) (ש"ה) (ש"ו) (ש"ז) (ש"ח) (ש"ט) (ת"א) (ת"ב) (ת"ג) (ת"ד) (ת"ה) (ת"ו) (ת"ז) (ת"ח) (ת"ט) (י"א) (י"ב) (י"ג) (י"ד) (י"ה) (י"ו) (י"ז) (י"ח) (י"ט) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל"א) (ל"ב) (ל"ג) (ל"ד) (ל"ה) (ל"ו) (ל"ז) (ל"ח) (ל"ט) (מ"א) (מ"ב) (מ"ג) (מ"ד) (מ"ה) (מ"ו) (מ"ז) (מ"ח) (מ"ט) (נ"א) (נ"ב) (נ"ג) (נ"ד) (נ"ה) (נ"ו) (נ"ז) (נ"ח) (נ"ט) (ס"א) (ס"ב) (ס"ג) (ס"ד) (ס"ה) (ס"ו) (ס"ז) (ס"ח) (ס"ט) (ע"א) (ע"ב) (ע"ג) (ע"ד) (ע"ה) (ע"ו) (ע"ז) (ע"ח) (ע"ט) (פ"א) (פ"ב) (פ"ג) (פ"ד) (פ"ה) (פ"ו) (פ"ז) (פ"ח) (פ"ט) (צ"א) (צ"ב) (צ"ג) (צ"ד) (צ"ה)

ח טס ל"ד הבל"ה : ד"ה צריך לפתוח פתחים (ח) או הלכות כנגד ירושלים כדי להתפלל בנגדן וטוב ישיהיה
 ט רמ"ס פ"ה מה"ס בבב"ב (ג) (ט) "ב הלכות : ד"ה (ו) ללא יתפלל (יא) במקום פרוץ (יב) כמו (ג) [א] בשדה מפני
 י וזכר פ' פזרי שבשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך ורבו נשבר : י (יג) ללא בחורבה (יד) מפני השוד
 ל ברכות ז"ד ומפני המפלות ומפני המזיקים : י (יז) לא (טו) אחורי (ד) בבב"ב אם אינו מחזיר פניו לכב"ב ואחורי
 ו' לפיכך ב' כ"ב בבב"ב הוא הצד שהפתח פתוח בו והוא הפך להצד שפונים אליו (ה) (טז) הקהל כשמתפללים. וי"ט
 *פ"י אחורי כהל *פ"י (יז) *בבב"ב. וראוי לחוש לדברי (ו) (יח) שניהם וגם כשמתפלל (יט) בשאר צדדים ח"ק
 מזרחי ואחוריו אל לבב"ב יש (ח) להחמיר (כ) שיהיה פניו לב"ה. וכל זה כשניכר שמחזיר אחוריו לבב"ב "אבל אם
 סתול ס' יונה ע"כ בשם הגהות רמ"ס

שערי תשובה

באר היטב

[א] בשדה. עכ"ל ובספר בתי כנסת ח"א סימן ט' כתב דמקום מוקף
 מהירות אף שאינו מקורה סביר דמי וכתב הכ"י שכן המנהג משום
 שהצדדים ירושלים ע"כ שהצדדים מתפללים בבב"ב במקום שאינם מקורה ורובן
 דמחיצתה מתפללים מנהג וערכה כהצדדים בתי מדרשות. וכן הסכים בספר
 שייך אלא דוקא כשהצדדים מתפללים תפלת י"ח והוא ב"ב מתפלל י"ח ע"כ : (ה) הקהל. כלומר דמירי במתפלל צלוחו לז' שהפחה כחוח שם דהיינו
 בל"ה מערב לפיכך אם מחזיר פניו כלפי בבב"ב נמצא שמתפלל צלוחו לז' שהצדדים מתפללים וע"כ לא נקרא רשע אבל אם מחזיר פניו מבב"ב נמצא
 מתפלל הפך מהצדדים שמתפללים בבב"ב נקרא רשע ונראה כשהי' רשיות ח"ו. ולפי פירוש זה אם עומד אחורי בבב"ב צד מזרח והפך מבב"ב
 ומתפלל לז' מזרח כמו שהצדדים מתפללים ג"כ אינו נק' רשע. (ועי' בס' אליהו רבה דזה) : (ו) בבב"ב : הוא דעת ר"י הובא בחוס' שם דמפרש אחורי
 בבב"ב היינו אחורי כותל מזרחי שאין שם פתחים וכשעומד אחורי אותו כותל ואחוריו כלפי הכותל הע"פ שפניו כלפי רוח מזרח ונמצא
 מתפלל לרוח שכל הציבור מתפללים אפי"ה נקרא רשע. וכי מהדר אפי" לז' כשישחא כיון שפניו כלפי כותל מזרחי הע"פ דעומד בחוק ונמצא
 שהוא מתפלל כלפי רוח מערב וכל הקהל כנגד רוח מזרח לית לן בה כיון שכל הקהל כלפי כותל מזרחי כותל הסיכל ואינו ג"כ כלפי חורו
 כותל חין לחוש : (ז) שניהם. שלא יתפלל אלא במערב ויחזיר פניו לבב"ב : (ח) להחמיר וכו'. הע"פ שאינו מתפלל לרוח שהצדדים מתפללים

משנה ברורה

בס"ג [פמ"ג] : (ח) לו חלומות. ואפילו בבב"ב כשמתפלל עם הצבור
 (ה) נכון לומר בזה וב"ב כשמתפלל בבית ביחודי דלר"ך לומר בזה
 (ו) להחילה וכדלחיה בגמרא דלא יתפלל אדם אלא בבית שיש בו
 חלומות (ז) וע"כ דלר"ך שיתן עיניו למטה ובמ"ס סימן ז"ה ס"ב ומה
 כ"מ בהלכות מ"מ כשהצדדים כוונתו יפה עיניו לשמים לעורר הכוונה :
 (בז) י"ב חלומות. לחיזה לז' שיראה ובהנחי שיהיה גם בלז' שחלומות
 לקבל ירושלים [פמ"ג] : (י) לא יתפלל. ובגמרא חיחא דחזקיה הוא מי
 שטובר ע"ז וכבז הכח"ג דע"כ אם חזמן לו בית שאין בו חלומות
 ובקשה טוב יותר להתפלל בבית שיש בו חלומות : (יא) במקום פרוץ.
 והנה לחד חירוףא דרסוסותא שם הוא עומד בלז' הדרך במקום פרוץ.
 מהירא שיפסיקוהו עוברי דרכים שרי ח"ך ב"י ממחן בדבריהם והנה
 אף שהמ"א ושארי אחרונים מיישבים לדברי החוס' מ"מ כהבו שבזיהר
 משמע שיש להתפלל דוקא בבית. ועוברי דרכים לכ"ע מותרים להתפלל
 בשדה ומ"מ (ה) כשים שם חלומות טוב יותר שיעמוד שם בנייהם ויתפלל
 אם אין קשה עליו לומר דרכו במקום נמוך הוא קלה ע"ז ובהנהגה
 בביתו (ט) חין לסמוך ע"ז : (יב) כמו בשדה. ובמקום שהוא מוקף
 מהירות (י) הע"כ שאינו מקורה סביר דמי : (יג) ולא בחורבה. מוכח
 בגמרא דמועב להתפלל בדרך מבחורבה ואפילו היכא דליכא בה כ"ל
 טעם אחד ואם הוא מתיירא שיפסיקוהו עוברי דרכים יתפלל חלילה
 קלה עיין סימן ק"י : (יד) מפני השד. שיהשדוהו שיש לו זונה
 מוכנת שם (יא) ואם החורבה עומדת בשדה חין לחוש בה להשד
 שאין זונה מוכנת בשדה (יז) וה"ה אם אשה עמו ג"כ ליכא למיחש להשד
 ואם היא חורבה בריאה וחזקה ליכא למיחש בה למפולת ואם שנים
 נכנסין בה חין לחוש למזיקין שלאחד נראה ומזיק ולשנים נראה ואינו
 מזיק וג"י חין נראה כלל אם לא במקום שידוע שרגילין שם מזיקין
 ואחזקה בשנים וירח כשלשה לפיכך אם הם שנים מותר ליכנס בה אם
 הוא בריאה וחזקה ועומדת בשדה [פמ"ג] : (טז) אחורי בבב"ב.

שער הציון

(א) מוכח בסמ"ג (ו) מסמ"ג : (ז) מ"א : (ח) פמ"ג וח"א (ט) ח"א : (י) בע"ה : (יא) מ"א : (יב) כמ"ג : (יג) מ"א : (יד) מ"א : (טו) לבוש ופמ"ג : (טז) פמ"ג :
 י"ז לבוש ופמ"ג :

הוא מתפלל בבית הסמוך (ט) (כא) לב"ה פניו כנגד איי כראוי ואחריו לכותל ביתו שהוא כותל
ב"ה מותר שאינו ניכר שמהויר פניו מבהכ"ז: הן ^אאסור לעבור הוין לב"ה (כב) בצד שהפתח פתוח
בו בשעה (כג) שהעבור מתפללים מפני שנראה ככופר כיון שאינו נכנס להתפלל ^אואם נושא
משאוי (כד) שילבוש תפלין (כה) או שיש ב"ה אחר בעיר או שיש לב"ה זה פתח (י) אחר (זא) (זב)
שוכב על סכמם) מותר: ^אהן (יש) שיתדל אדם (כו) להתפלל בב"ה (כה) עם (זא) (זב) הצבור (זא) הוא
(זג) [ג] (כט) אנוס שאינו יכול לבוא לב"ה (ל) יכוין להתפלל בשעה שהעבור (יג) מתפללים (וקולו

שערי תשובה

[illegible]

משנה ברורה

או לדרומו : (בא) לבה"ע. וה"ה בעזרות הבניות בצומח מזרחי שרי להספול שם החדר הוא ואין נראה כאחוריו לבית העצום וכ"כ השבועה"ג שראה קהלות רבות ששומרוהם לגד מזרח ומחלליו ופניהם לפני מזרח ואחוריהם לפני כותל מזרחי שבבבב"ג וי"מ וי"מ קוב בעת שצוים העזרות לעשותם בלא להר לא בלא מזרחי כפי שפירש הקה"ה : (בב) בלא שהפלה וכו'. ענין בציורו הדר"ה : (בב) שהצבור מחלללים. ענין בפמ"ג עומ להחמיר אפילו בעת ק"ש ופסוקי דמזרח : (בב) או שלבו וכו'. דקדקה שעול מלכותו עליו ולא יצואו להשדד : (בב) לא שיש ב"ה וכו'. כ"ל דה"ה אם רגילין בבבב"ג הם לעשות כמה ענינים ב"ה שרי לא יצאו להשדד : (בב) או שרובם. שניכר שמפני שהיו ערוד בשמירת הבבב"ה אלו נכנס : (בב) להספול בבבב"ג. ואפילו יח"ה אם יש לו עשרה בביתו ישחלל בבבב"ג וענין בב"ה כח"ה וס"ג : (בב) עם הצבור. מפני שהיו הקה"ה מואם שהפלה הצבור ופאילו יח"ה) היה בזה הורש"ה לא ימנע מלהספול עמהם. אם יש לו שני בתי כנסיות ואחד יש בו צדד עם מזרח להספול בו יותר. קצבו האחרונים דאם יש בבבב"ג של רוב עת רוב בבלול ואין אדם שומע אל הפלה ולא קה"ה מוטב להספול בעת שצמרה. ובבבב"ג ציורו וצביונו בעצמם הפילה צבור עדיף ואפילו יכול לשמוע קדים וצבור הפה"ה הפלה צבור עדיף [פמ"ג]. ועיקר הפלה בצבור הוא הפלה י"ה דהיינו שיתפלה עשרה אפס

שער הציון

(יה) פת"ג : (יע) רמב"ם : (כ) נוגן גבורים : (כא) מ"א :

ש רבי וינה צמס
במאוו"ה תכר"ב
א ר' וינה ויהל"ה
ב ברכות כ"ה
ג ברכות ע"ט

הדין כפי אדם הדדים (יד) צוטוים ואין להם מנין מ"מ (לא) יתפללו שחרית וערביית (ל"ב) בזמן שהצבור מתפללים
(ס"ג) שוכן אם נאנם ולא התפלל בשעה שהתפללו הצבור והוא מתפלל ביחיד (ל"ג) אעפ"כ יתפלל
בבהכ"נ: י' הכשעומר (ל"ד) עם הצבור אסור לו (לה) להקדים (טו) תפלתו לתפלת צבור "אלא אם
כן (לו) השעה (טז) עוברת ואין הצבור מתפללין לפי שבמדינתם בפיושים או לסבה אחרת (אבל בלא שעה
שבת יתפלל הפשוטים והתחנות עם הצדר ולא יפרוץ מן הצבור אפילו לעסוק בדברי תורה וע"ל סימן מ"ו):
י"א ב"מ שיש לו בהכ"נ (יו) [ל"ז] בעירו ואינו בביתו כן להתפלל (ל"ח) נקרא (ל"ט) שכן (י"ח) רע
וגורם גלות ולחביון: י"ב (כ) מציצה (י"ט) (מ"א) לרנן כשהולך לבית הכנסת וכן כולל דבר מצות
אפילו (מ"ב) בשבת שאסור לפסוע פסיעה גסה אבל בשיצא מבית הכנסת (מ"ג) אסור (כ) לרנן:

תקנ"ה

[illegible]

למלא חוץ לבית"כ ריב"ש מ"א. ואם
בית"ה דלא כב"י מ"א ע"ש: (טז) עוברת. משמע דלא חילוי בית
בבשר סויל לביתו יעבור זמן חלה אל אם יש זמן יל לביתו ויחפול
במסעות יש צ"מ דף ק"ו: (יח) רע. חילוי אם יש מין עשרה דבא
עמה אכור לרואן יל הבית ויבדלא. ע"ה ב"ה מ"א (לרן)

באר ה'טב

ודוקא אס עריהא ליה מנחא לאסוף יו"ד מ"א . משמע בע"א דף ד
 ע"ב דאס מהשלל מוסף בשעה שהציבור מתפללין שהריה לא מיקרי
 בשעה שהציבור מתפללין ועיין מוס' שם : (יד) בישועים . ונראה
 שזוהי הקיין שהציבור מתאחרים תפלה שהריה והד"ר בישוב אסור אפי'
 ללמוד כמ"ס סי' פ"ט לכן מותרים שיפגלו חוץ בענין ההמש . ועברתי
 צריך להמתין עד ג'אס הבוכים . מ"א : (ט) תפלוה . אפילו רואה
 הצבור . ובבב"ב אף זה אסור . ואס הוא חולם או אסוס אף בבב"ב דרי
 הכנסה שרי וכ"מ לשון הר"י . אבל הב"ב ספק דוקא כשזמן קאי כ"ב
 ביהודי ע"ס : (יז) בשו"י . ואס יס ב' צ"ב"ב מזהו הליך להרהקו דשכר
 המנא קאי . מ"מ כפ"סג' ע"ס : (יט) לרנן . עד פתח בב"ב . ובבב"ב
 אבל אס יואל ע"מ להחזיר מזהו לרנן כדי שיחזרו מהרה . הכותב בע"א

משנה ברורה

שחריה ועיין לקמן בסי"ח : (לה) להקדים סמלית. ואפילו רוצה ללחוץ
חוץ לבהכ"נ כ"כ המ"ח בשם הריב"ש אבל בספר מאמר מרדכי קצת
לדון מדברי הריב"ש רחוק ומסוכן לדון בו חסור דמקדים הפלגו
אלא ללא שפיר עמיד דמאמר מיהא חפלת הצבור : (לו) השפה
גורמת. משמע כה) לזה הפלגו בבהכ"נ שרי וכן מוכח מאין קו"כ
והב"ח פסק דוקא שהזמן קצר ע"כ שבעוד שילך לביתו יעבור זמן
הפלה אבל אם יש זמן ילך לביתו והפלת ביחוד ע"פ. ויהא בגמרא
דאם הלל לבו יכול להפלת לביתו קודם הצבור ובבהכ"נ ק"ף ה"א חסור
ועיין סימן קי"ב כ"כ דאם חסור או אלוס קרי בבהכ"נ שרי כ"כ
הב"ח והפרישה שם : (לז) שיש לו וכו'. ואם כפי יש שתי דבאי דבאי
בעיר מוב ליהך להרחוק. הי שפיר פסעות יש : (לה) קרא וכו'. דכן
דרך שבתי שפיר שפון נכסין ונכסין חזיריה. וע' בבהרורים שכתבו
שאפילו אין שם מעט עשרה דאם סמאח קהני וצמ"א מהפך דאם
(לב) ואם הפלת לביתו בעשרה בכל גוויי חינו קרא שכן רע דכל בי
שפיר שכינה שפיר ויחיו ע"פ"ח מדי חידו בבהכ"נ לא נפיק מא"י
לחור המקום שפירפללין זו קבוע לקדושה : (לא) שכן רע וכו'. דכחסי
כה אמר ה' על כל שפירי הריעו וגו' הכי נחשם מעל דמחם. וכל
השפירי ומעריב לבכה"נ זוכה לאריכת ימים שפיר מאמר אשרי שכן שומע
לי לבקוד על ללחוי וים יום וכהי אחריו כי מולאי מלא חיים וגו' :
(ב) מזה וכו'. שפיר גנדעם דרפס לא חס ה' וגו' ומה ללחוי
דכ"פ שיש ליהרר אז בלא לעמוד בלמעט הדך להסימ עבדו בלחוי
הפלי מלאי שר עי"א מלא שפיר חרברו וקדושה. ועיין בפרישם בחב
דעיקר הריאה יהיה כפא סמוך לבהכ"נ דסם מייכר הוא שפועה לשם
מלות בבהכ"נ וכחז המ"ח דבשחריה שהולך עם מלוי וספילין בידו
מחיד מייגר הוא ואל"ה ברחוב עי"א לא ירון : (מא) לרון. עב פה
בהכ"נ (לז) ובבהכ"נ עמא חסור לרון חלל קרי בלחוי : (מב) בשנת
שפיר. ואף בחול מוטל אחד מח"ק ממאור עיניו של דאם ועיין
בפמ"ג : (מג) חסור לרון. (נ) ולא לפסוע פסועה גסה לפי שדמא
עמא שפירוב בבהכ"נ דומה עליו כמאשוי דכ"א כשהולך בספילין לא כלל

עמו לביתו והגאון השיב לו שמהפך עד שיבוא משה"ל ויחזק כד מפרק
לפניה והאחר הריזו בהם כמה הלפים ר"ט ושמה הגאון שמה גדולה
שהלך מנגד ממון רב עבור הפלת צבור [מגן גבורים] וכו"ל בשפר
לחיות רבא בשם תשובה ב"י דיש לקום האנשים שמועטים לילך לזהב"ס
משם ששעורם ביהורא וסמם שמהפכין ממון. ולעשירים יש לקום
יותר ובעל תורה אף שעובד בלימוד מ"מ איבא השדא והילול הסם
המש"ב ב"ס: (ל) יבין להפלת וכו'. ודוקא (ב) אם פריש ליה
מילתא לאסוף עשרה. שמעט בע"ד אף ע"ב דלם מהפלין מוסף בשעה
שהצור מהפלין שחריט ליה מיקרי בשעה שהצור מהפלין ואם מהפלין
עמם בזהב"ל (ג) מיקרי הפלת הצור: (ד) והפלין שחריט
בצינור הקין שהצור מהחריט הפלת שחריט והדר בצינור אסור אפילו
ללמוד בשם"ל סימן פ"ט ס"ו ויבין רל"ב שמה ימשוך בלימודו ויבדור
זמן פלגה וא"ב יתבשר זמן ארוך לכן (ד) מוטב שיפלה חיבך בדין
החמה כד ומכ"ס הכיזם דבשעת גדולת מהפלין הירף שמהפלין
הצורק וא"ב לעולם הוא בשעה שהצור מהפלין: (ה) בזמן שהצור
פ"י בשעה שקהלות ישראל מהפלין. ובשפגז שנהגו להקדים ערביט
המש"ב סימן ר"ה (ו) יחיד הדר בשפר או בדרך לירך להמחין עד
לפלת הכוכבים: (ז) אשפ"ב וכו'. בשפר שחא מקום קבוע לקדושה עד
לפלו שמהפלת שם יותר. ופשוט דאם הוא ח"ל ויש חשש טיול הסם
בשיבוא אחר הפלת בזהב"ל דיהפלין בצינור: (ח) עם הצור אסור.
(ט) מש"נ דבשעת הקודם כהז דלפילו הוא בצינור יבין לשעה שהצור
מהפלין יבין כדי שהאם הפלתו נשמעת חבל איסורא ליבא אי מקדים
לחילת צבור חבל כשעמוד עם הצור מקדים איסורא נמי איבא
לעין בחרחות חבל כשהב השעם מפני שהוא כמנהג נתי הצור
ושמע בגמרא דלפילו ח"ל הוא רואה לעשות זה בשביל לימוד התורה
בזמן שיש לו שיעור קבוע ללמוד תורה חלל אחד. כהז בש"ס דאם
לירך הוא חפלה הפלתו כגון שיואל לירך נא משה"ל ויפלה בצינור
ואפשר להצטר ללימוד התורה ג"כ מורה לעשות כן וכן שמעט אסור
המחר נרדכי אף שם אייבי לעין חילת מוסף ואפשר דס"ל לעין

שער הציור

(כב) ג"ח : כג) חל"ח ומגן גבורים : כד) מ"ח : כה) ח"ח : כו) מ"ח : כז) לבוש שרד : כח) מ"ח : כא) עיין בשע"ת : לב) מ"ח : לג) מ"ח :

באר הגולה

באר היטב

ברורה

שער הציון

(ג) החרוים : (כ) ס"ה : (ז) ב"י : (ז) מ"ח : (ה) החרוים : (ט) כמ"ג : (פ) כמ"ג : (ח) דלוי עבוד ומן ק"ש בודאי וקרא וממילא וחייב ח"כ לכמוץ
 היסב גאלס ועיין פ"מ : מזכ' ח"ר ושמ"ג : מג) מ"ח : מד) ח"ה : מכ) ש"ע בבב"ל : מז) מש"ע בבב"ל יתרוביש דע"ח ח"א : מו) מנו גבורים :

הלכות תפלה סימן צ

(הנחות חלסי המדעים) : י"ח (נמ) יקבע מקום (כח) לתפלתו שלא ישנהו אם לא לצורך ואין די במצא שיקבע לו ב"ה להתפלל אלא גם בב"ה שקבוע בה צריך שיהיה לו (ס) מקום (כו) קבוע : ב יבנס (סא) שיעור (כו) [ה] שני פתחים ואח"כ יתפלל. י"מ פשיעור שני פתחים דחינו ה' מפתח יבנס לפנים שלא ישב אצל הפתח שנראה כמשאוי ושיבת ב"ה יול"ז אם יש לו מקום מיוחד אצל הפתח אין בכך כלום קו"מ שהמעם מפני שמביט להוץ ואינו יכול לבוין ולפי זה אם אינו פתוח לרה"ר אין בכך כלום יו"ט שלא ימהר להתפלל מיד כשנכנס אלא (סב) ישהה שיעור שני פתחים ונכון לחוש לכל הפירושים : בא שצריך (סג) שלא יהא דבר חוצץ (סד) בינו ובין הקיר ודבר קבוע כגון ארון (כה) ותביה אינם הוצצים (ולא חשיב מחיצה (סו) רק בדבר גדול שגבוה י' (קט) [ו] (סז) ורחבו ד' אצל דבר קטן (סח) לא חשיב הפסק) (לכודרהס) ואורחות חיים נסס הראב"ד וכן בעלי חיים אינם חוצצים אפילו תאדם אינו חוצץ : הגה ו"ל דבעלי חיים חוצצים ואדם אינו חוץ וכן נראה סנהת הפוסקים ואפשר דגלל טעות נספדים : כב יו"ש מי שאומר (סמ) שיש ליוהר מלהתפלל אחורי שים אדם וצוב לחוש לדבריו : כג בהגדים המצויידיים אע"פ שאינם בולשות (ע) אין נכון להתפלל כנגדם ואם יקרה לו להתפלל כנגד בגד או כותל (ל) מצויר יעלים עיניו : הגה ולכן אסור ג"כ לצייר צפנים שמחללין נסס

צ ברכות ז' סה"ט
בסס היר' ע ברכות
ח' פירוש' ואורחות
חיים צ' ר' יונה
ק טור נסס ר"מ
מו"ט נסס ר' הר"ם
כיתול שס ב ברכות
ב' ח מרדכי ומר"י
אבובס א ספר
הפלוסס ב לכודרהס
בסס תשובת הרמב"ם

באר היטב

הר"ן. ועיין בתשובת יד אליהו סי' ז' : (כה) לתפלתו. גם כשהתפלל צביתו יקבע מקום שלא יעללוהו בני הבית : (כו) קבוע. ותוך ד' אמות חשיב מקום ח' דה"ל לאומס מ"א : (כז) שני פתחים. מכבדיו כפחה כה"כ סיכום הגדול מחלה הואיל וראוי למוחוה ש"ס ברכות : (כח) והיכה. וכתב ב"י וה"ה מטה דירן טעמו' לשכיבה מיקרי קבוע. והב"ח חולק עליו וס"ל דלא מיקרי קבוע דלפעמים מוטל ומעמידה במקום אחר והוכיח כן מחוס' ע"ס והת"א סותר הוכחתו ע"ס והפ"ח הסכים ע"ס כה"ל דלא כמ"א ע"ס. עיין ט"ז שהקשה על ה"י למה לא חשיב כפחותה כדעת המקשן ומייירי במוחש העשוי לשכיבה ע"ס וכו"כ בפר"ח ע"ס. ולא הבנתי דה"כ מה היה מתפטר כל ימיו הייתי מנאצור ר"ל הייתי זכיר ומזכר וכו' מה זהו זכירות הלא יותר טוב היה אם היה מתפלל אצל הכותל וק"ל : (כט) ורחבו ד'. וז"ע דנהגו להתפלל לפני השטענד"ר שמוחין עליו הסדורים והוא גבוה יו"ד ורחב ד' מ"א ע"ס. וט"ז כתב כל הדברים שהם לנורך התפלה ככה"כ אין שייך הצי"ע וע"כ נהגו שיש לכל אחד שטענד"ר חשפ"י שגבוהים יו"ד ורחבים ד'. ומעשים הם ג"ל שולחן בבית לא תשוב מ"י הפסק והצי"ע להשלח הן לורך התפלה שמוחין עליו לורך התפלה שמוחין עליו וכו' וי"א שיש בקלות להתפלל בע"א כגון לפעמים שמחללין ביוד' בצי"ע חדר וח"א לכל אדם לעמוד בלי הצי"ע לכותל בודאי אל יעכב ההפלה בשביל זה וליך בחדר אחר להתפלל דאין זה אלא למנוח מן המצבחר וליה ביה איסורא כשצריך לכך מיד דוחק המקום. ומ"מ יעשים עיניו או יתפלל מהוך הסדור ולא יביט לחוץ כדי שלא יבא לידי בטול כוונה עכ"ל ט"ז : (ל) מזויר. ומעשים זה אסור לצייר צפנים כמות

שערי תשובה

לקדוש עיני שס : (ה) שני פתחים. עיין בבאר היטב ועיין ברכי יוסף שהצי"ע דברי המדרש פ' כי תבוא מבואר הפירוש ה"ל שבש"ע שיש לו יבנס דלת לפנים מלת כו' ע"ס : (ו) ורחבו ד'. עכש"ט ומ"ס בש"ע שטוב לחוש שלא להתפלל אחרי שום אדם הפ"ח מולק והוכיח מה"ס דמותר ולכן המנהיג ה"ל כפסור מן הדבר ועושהו שיקרא הדיוט ע"ס ואין זה מוכרח כיון דשכ ור"ה הוא עליו וס"ל דלא מיקרי קבוע דלפעמים מוטל ומעמידה במקום אחר והוכיח כן מחוס' ע"ס והת"א סותר הוכחתו ע"ס והפ"ח הסכים ע"ס כה"ל דלא כמ"א ע"ס. עיין ט"ז שהקשה על ה"י למה לא חשיב כפחותה כדעת המקשן ומייירי במוחש העשוי לשכיבה ע"ס וכו"כ בפר"ח ע"ס. ולא הבנתי דה"כ מה היה מתפטר כל ימיו הייתי מנאצור ר"ל הייתי זכיר ומזכר וכו' מה זהו זכירות הלא יותר טוב היה אם היה מתפלל אצל הכותל וק"ל : (כט) ורחבו ד'. וז"ע דנהגו להתפלל לפני השטענד"ר שמוחין עליו הסדורים והוא גבוה יו"ד ורחב ד' מ"א ע"ס. וט"ז כתב כל הדברים שהם לנורך התפלה ככה"כ אין שייך הצי"ע וע"כ נהגו שיש לכל אחד שטענד"ר חשפ"י שגבוהים יו"ד ורחבים ד'. ומעשים הם ג"ל שולחן בבית לא תשוב מ"י הפסק והצי"ע להשלח הן לורך התפלה שמוחין עליו לורך התפלה שמוחין עליו וכו' וי"א שיש בקלות להתפלל בע"א כגון לפעמים שמחללין ביוד' בצי"ע חדר וח"א לכל אדם לעמוד בלי הצי"ע לכותל בודאי אל יעכב ההפלה בשביל זה וליך בחדר אחר להתפלל דאין זה אלא למנוח מן המצבחר וליה ביה איסורא כשצריך לכך מיד דוחק המקום. ומ"מ יעשים עיניו או יתפלל מהוך הסדור ולא יביט לחוץ כדי שלא יבא לידי בטול כוונה עכ"ל ט"ז : (ל) מזויר. ומעשים זה אסור לצייר צפנים כמות

משנה ברורה

בספר מאמר מרדכי דאס הוא כדר ההפלל ואינו עומד שס חלל לענות הקדושים והקדושות מאווס שפורסים על שמו או שחוזרים כל ההפלה עובס כבורה ואינו חושש וכן מוכח מלשון הג"ה דמייירי דוקא בעיני שפורס מן הכו"ב וכו' ע"ס : (נמ) יקבע מקום. שכן מצינו ב"א שיקבע מקום לתפלתו כדמצינו וישכס חזרסם כבדוקר אל המקום אשר עמד שם אח פיי ד' וגו'. וגם כשהתפלל צביתו (מת) יקבע מקום שלא יעללוהו בני הבית : (ס) מקום קבוע. ותוך ד"א (מט) חשוב מקום אחד דה"ל לאומס : (סא) שיעור שני פתחים. עיין בב"ה שכתב דלריך לעשות עזרה לפני כה"ל דוגמת האולם שהיה לפני הכיתול והלריך לפרש בזה המחמיר שיעור שני פתחים וכו"כ המ"א וכן נהגו כהיום בכל מקום וע"כ טוב להדר לכתחילה שלא להתפלל בעזרה כ"א ככה"כ : (סב) ישהה שיעור שיעור וכו'. כדי שתייבב דעתו עליו ויתפלל כוונה כי כשהתפלל חיקף כענינתו פתחוס אין דעתו מיושבת עליו. (ס) מכבדיו כפחה ככה"כ סיכום הגדול מחלה הואיל וראוי למוחוה (סג) שלא יהא דבר חוצץ. שנאמר ויסב חוקיהו פניו אל הקיר ויתפלל (נא) ומ"מ אין זה אלא למנוח מן המצבחר וליה ביה איסורא כשצריך לכך מיד דוחק המקום ע"ס. חס ח"א בקלות להתפלל בע"א כגון לפעמים שמחללין בעשרה בצי"ע חדר וח"א לכל אדם לעמוד בלי הצי"ע לכותל אל יעכב ההפלה בשביל זה וליך לחדר אחר להתפלל ומ"מ יעשים עיניו או יתפלל מהוך הסדור ולא יביט לחוץ כדי שלא יבא לידי בטול כוונה ע"ס. דבר החוץ שלפניו : (סד) ציטובין הקיר. וחלילו חס הוא רחוק מן הקיר (כז) שעומד באמצע ככה"כ ג"כ

שער הצינון

(מה) מ"א : (מט) מ"א : (י) ש"ס : (נא) ט"ז והג"ה ומגן גבורים : (נב) מ"א : (נג) ב"י ומ"א ומאמר מרדכי ומטה יהודה : (נד) ב"ח וע"ז ופר"ח : (נה) התנן יטורים וש"ס דלא כמ"א שמקשן נוס : (נו) מ"א : (נז) ב"י :

35

יזאם לא כסה את לבו או שנאנס ואין לו במה יתכסה (ג) * הואיל וכסה עיריתו ותתפלל * יצא :
ב (ד) * יצריך (ה) לאזור אזור בשעת התפלה אפילו יש לו (ה) אבנט שאין לבו רואה את הערוה
 (ו) משום הבון יאכל (ז) שאר ברכות מותר לברך בלא הגדה מאחר שיש לו (ז) (ח) מכוסים : הגה
 ואין לבו רואה את הערוה (ר"ן) פרק קמא דשנאנס והר"ם פרק הכרזא והגהות מיימוני פ"ה מהלכות תפלה : ג' ה"ש
 אומרים שאסור להוציא אוכרה מפיו בראש מגולה * וי"א שיש למחות שלא ליכנס בכ"ה (ט) בגלוי
 (ג) הראש : ד' יזובעים (קאפיל"ס בלע"ז) הקלועים מקש חשיבא כסוי אבל הנחת יד על הראש (ו) לא
 חשיבא (ד) כסוי ויזאם אחר מניה ידו על ראשו של זה משמע דחשיבא כסוי : ה' * שלא יעמוד
 (ס) (יא) באפונדתו (מאסק"ס בלע"ז) ולא בראש (יב) מגולה ולא ברגלים (יג) מגולים אם דרך אנשי
 המקום שלא יעמדו לפני הגדולים אלא בבתי רגלים : ו' דרך החבמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא
 כשהם עומדים : הגה ונעת זעם יש לחזק הידים בשעת התפלה כענדא קמיה מאריה ונעת שלום יש להקטפ
 כנגדים נאים להתפלל (מור) :

צב הנצרך לנקביו ודין רחיצה לתפלה ושאר הכנות לתפלה . ובו י' סעיפים :

א ברכות כ"ז
 ב מיימוני ש"ס

א * יהיה צריך לנקביו (א) אל יתפלל כי אם התפלל תפלתו תועבה

באר היטב

(א) לאזור . דווקא מי שרגיל להגור כל היום כהגורה אבל מי שהולך כל
 היום בלא הגורה גם בשעת תפלה אין צריך להגור כ"י רי"ו :
 (ב) מכוסים . וה"ה אם בגדיו מונחים מתחם על בטנו ומכוסים בין לבו
 לערוה ע"מ ע"ד מ"ח : (ג) הראש . ומ"ס בסיומ ב' שלח ד' ד' תומס
 בגימור הראש היינו מדת חסידות כ"י רי"ו . וע"ל סו' ב' ס"ק ד' וס"ק ו'
 מ"ס : (ד) כיסוי . הפעם דהראש וסיד חד גוף חינון ואין הגוף יכול לכסות את עיניו . וכתב הב"ח מיהו מהגים להמשיך הכית יד של הנגד
 על היד ומכסה בו ראשו ושפיר הוי כיסוי ע"ס : (ה) באפונדתו כו' . ומכרמ"מ סו' ל"ח היקון שלא ליכנס במגעלים בבכ"ל ע"ס . אין להתפלל

משנה ברורה

(א) הואיל וכו' ר"ל אפי' (ה) סו' ממתניו ולמעלה ערוס יא' : (ד) צריך .
 ובדיעבד (ב) אם התפלל בלא אזור יא' (ג) וי"א עוד דווקא מי שרגיל כל
 היום כהגורה אבל מי שהולך כל היום בלא הגורה גם בשעת תפלה א"ס
 להגור . ומיהו מדת חסידות ח"י ככה"ל [מג"א] : (ה) אבנט . ר"ל אבנט
 של מכוסים המכסין בין לבו לערוה : (ו) משום הכון לקרחת וגו' . חיוה
 צוהר וחתהן מן דקחים בללוחא בעי לכסוי רישיה ועיניו בגין דלא
 יסתכל בשכינתא . [והיינו במלות של מזהר וכן מזהיר כהיום לכסות ראש
 עד עינים במלות מזהר בשעת תפלה י"ח . פמ"ג] מזהר דפקח עיניו בשעת
 תפלה ומזהר מקדים עליה מה"מ כו' ועיניו כסוי כ"ה ב"ח ס"ק ט"ו : (ז) שאר
 ברכות . (ד) וה"ה ק"ס דלא שייך הכון לקרחת אלא כ"ל כשעומד לפני
 המלך : (ח) מכוסים . וה"ה אם בגדיו מונחים (ה) דבוקים מתחם על הבטן
 ומכוסים בין לבו לערוה : (ט) בגימור הראש . ועיניו בבכ"ל : (י) לא
 חשיב וכו' . דהראש וסיד חד גוף חינון ואין הגוף יכול לכסות עיניו . וכתב
 הב"ח מיהו מהגים להמשיך הכית יד של הנגד על היד ומכסה בו ראשו
 ושפיר הוי כיסוי : (יא) באפונדתו . הוא חיצון הלול שמשימין בו מעות
 ואינו דרך כבוד לעמוד כן לפני הש"י . וכן אין נכון להתפלל בקאפסין
 ובגד תחתון או בשלף רקא . [ח"א] : (יב) מגולה . ובזמניו צריך
 להסכים בעת התפלה (ו) כובע בראש שחלק ברחוב ולא כבוע
 הקטן שתחת הכובע כי אין דרך לעמוד כן לפני אנשים חשובים וכ"ס
 שלף מין . אין להתפלל בבתי שוקיים של פשתן לבד דגנאי הוא לעמוד כן
 לפני גדולים ומכ"ס כשלושין סנדל והעקב מגולה . גם אין ללבוש בעת
 התפלה בחי ידים שקורים הענטש"ך כדרך עובדי דרכים וקורא ח"י
 דאפילו בבתי שוקיים של אמר לבד ג"כ אין נכון והכל תלוי לפי מנהג המקומות . הרמ"מ חיון שלם לבס"ל במגעלים ארוכים והיינו שצווייל
 ואם דרך אהוה המקום לעמוד כך בפני גדולים מזהר [פמ"ג] : (יג) מגולים . מיהו אם הבגד ארוך שחופה את הרגלים או בפרטות הד"ץ מחודר שצווייל
 שם ג"כ בפני גדולים יקח (ז) חיון להנש אפילו הבגדים קצרים ונראין הרגלים :

(א) אל יתפלל . דכתיב הכון לקרחת אלא ישראל וכתיב שמור רגליך כאשר הלך אל בית האלהים ואח"כ אמר הקב"ה שמור נקביו בשעת
 תפלה

שער הציון

(א) עיני כרמ"ס ובכ"מ ובזוהר הגר"א : (ב) ב"ח וא"ר : (ג) כן כתב רבינו יוחנן בשם ר' ימי שכתב והוכח כן כ"י ונ"ע על המ"א שכתב סתמא : (ד) פמ"ג
 הוכח ככ"י : (ה) דה"ה : (ו) ח"א : (ז) כשהנ"ל :

(ב) * וצריך להזכיר (א) ולהתפלל וה"מ שאינו יכול לעמוד עצמו שיעור (ג) הילוך פרסה אבל אם (ד) יכול להעמיד עצמו * שיעור פרסה יוצא בריעבד (ה) * אבל לכתחלה לא (ו) תפלה עד שיבדוק עצמו תחלה יפה : הגה וכל הנלך לנקציו אכור (ו) * אפי' בדברי תורה כל זמן (ז) שגופו משובץ מן הנקצים (הגהות מיימוני פ"ד מהל' תפלה) : ב * דאם (ח) באמצע תפלתו נתעורר לו תאוה * יעמיד עצמו עד שיגמור ולא יפסיק ואם (ט) בשעת ק"ש וברכותיה נתעורר בין לקטנים בין לגדולים * קורא בדרבו : הגה ודוקא

באר היטב

בצ"ח שוקים של פסח דגנאי הוא לעמוד לפני גדולים בצ"ח שוקים של פסחן. ומכ"כ שגבסין סנדל והעקב מגולה. גם אין ללבוש בתי ידים שקורין הענטש"ך כדקדק עובדי דרכים וקורא חמי עליהם אל הצואתי בגל גאון ויד רשעים אל תיחדו ב"ה. מיהו אם הגדל ארוך שחופה את

משנה ברורה

באה עמוד בתפלה לפני : (ב) ונריך. י"ח (ה) דדוקא לגדולים אבל לקטנים בריעבד אין צריך לחזור ולהתפלל ויש (ג) חולקין : (ג) הילוך פרסה. הוא ד' מילין שהוא שיעור שעה וחומש : (ד) יכול להעמיד : ר"ל משה התחלת התפלה היה בו כח לשהות שיעור זה. ומשמע (ג) אפי' אם חל"כ חזק אחר התפלה הלך ונשא זכריו והיה בחור שיעור הזה וגם בדיעבד : (ח) אבל לכתחלה. ר"ל אפילו יכול לעמוד בעצמו (ד) יותר מפרסה כיוון שהוא מרגיש בעצמו קצת שצריך לנקציו. ואפילו אם ע"ז שיקרא את עצמו (ה) לא יהיה יכול להתפלל עם הצבור אפי' עוב יוחר להתפלל ביחודי בגוף קני אמוס אם רוצה שיע"ז שיבדוק יעבור זמן תפלה לגמרי הסכים המ"א ושארי אחרונים שמוחר להתפלל אם הוא יושער בעצמו שיוכל לעמוד שיעור שעה וחומש : (ו) אפילו בד"ה. וכו"ל ק"ל ושאר ברכות. ובדיעבד משמע מדברי הפמ"ג דאין צריך לחזור ולקרוא וכו"ל הרמב"ן במלהמות : (ז) שגופו משובץ. אפילו אם אינו זמאוס כ"כ שיהא בו משום כל חשקא כיוון שאינו יכול לעמוד עליו עד פדסה (ו) ובפרסה מותר אפילו בק"ש והשע"ת לעיל בסיומן ו' סק"ד מחמיר בזה ואם הוא (ז) מלמד תורה לרבים או דורש ובחלוצה נלמדך לנקציו אפילו גדולים מותר לו לשהות עליו דכל חשקא הוא רק תפלה דרבין ומפני כבוד הצדוקים נדחה : (ח) בחלוצה. ר"ל שקורס התפלה בדק עליו (ח) או שלא היה צריך לנקציו כלל לכך חש"פ שח"ח נתעורר (ט) אפילו לגדולים אינו ראוי להפסיק בחלוצה. ופשוט דלחזר שסיים שמ"ע (י) אכור לו יכול להעמיד עצמו עוד לחזור קדושה כי זה ענין ההר יציקו דלחזר לעיל בסיומן כ"ה ס"ג בזה"ל ע"ש ואם יכול להעמיד עצמו עד פרסה ע"י לעיל בסק"ז : (ט) בשעת ק"ש. ר"ל אף דבק"ש ובברכותיה הוא יכול לילך ממקום זה למקום אחר לפנות שם או להטיל מים וכמו שחסיים בסוף הסעף אפי' אם הוא רוצה הוא יכול לקרוא בדרבו ואין צריך להפסיק כיוון תמידות בדק את עצמו וענין ביהור הלכה בדיבורו דאין מותר רק עד שמ"ע חלל שמ"ע דהוא ענין אחר אכור לו לחזור כיוון שהוא צריך לנקציו ע"כ יראה להפסיק עכ"ל בברכת

באר הלכה

כל חשקא דאשפ"ס מותר לו לגמור התפלה משום דכבוד הצדוקים דוחה להאיכור דכל חשקא וא"כ ה"ל בעניניו דלחזרה איכור הנלך לנקציו לתפלה הוא ג"כ רק איכור דרבין מ"מ אינו דומה דשמי חסד דאיכור שחשבו חז"ל על הנלך לנקציו להתפלל ואמרו דתפלתו תועבה אין שם כיוון דבדק עצמו מתחלה והתחיל ביהור ודע דאף כמ"ל מהממיר מודה שם דבדיעבד אם לא הפסיק תפלתו הפלה משום דאין טעמא וכו"מ ע"מ משא"כ בעניניו דצריך לנקציו קודם שמתחיל להתפלל דגמור חז"ל ע"ו ואמרו דתפלתו תועבה וא"כ כל ברכותיו לבטלה ויש בזה משום לא תשא אשה דאין להקל משום כבוד הצדוקים ואולי סלקו חז"ל איכור מזה ומיילא אין הכרח לבטלה וכו"ג. ואם מודין לו כי להקורא בס"ל בשעת לביוס פשוט דומה לו לקרוא דשם בדיעבד קריאה קריאה ודלמקמן וכו"ל אם כבר התחיל לקרוא ונתעורר לו תאוה דמורה לו לגמור את כל הקריאה ודלמקמן בס"כ : * וצריך לחזור ולהתפלל. ענין מ"ב לענין קטנים דהיי"ל קמח וכו"ל המ"א וח"א סוכרין שח"ל לחזור ולבדק בדיעבד וה"ל בחרו וכו"ל הא"ר וכו"ל וסד"ה

הכריזו דצריך לחזור ולבדק ואין כח בידיו להכריע בזה כי אף דהא"ר ברא דבשר תשובת הרשב"א ותשובת רמ"א ומע"מ דסוכרין כוונתם ענין במגן גיבורים ופשוט מחלוקת מדברי שביבאור הגמרא שטות הראשונים דסוכרין כוונתם דהמ"א ולדעת אפילו אם לא יוכל לגמור תפלתו דחלוצה התחילו מי דגמור לרבות שותתין על ברכיו אפי' חס"כ כשפוסקין ממי בגלים וצריך לחזור לתפלתו אין צריך לחזור רק למקום שפסק אפילו אם היה יודע מהחלה שצריך לנקציו ע"ש : * שיעור פרסה. ענין מ"ב וזה דלא קצת ביהור שיעור שעה וחומש כח במידותיו רע"ח בשם הגיטות ודדים דבא להורות דאף אם ע"י שיושב במקום אחד יכול להעמיד עצמו מעט יותר מ"מ משעריה כאלו הוא מלך שאין יכול להעמיד עצמו וליקח עד פרסה. וטעם לשעור פרסה ענין מ"ב וע"ה ופרישה ובה"ל ראיתי טעם חדש בזה והוא דשיעור חז"ל דאם אינו יכול להעמיד עצמו שיעור זה צודאי כבר הנפק המאכל במצוי לצוואה וכו"ל וכל קריאת שם קדשו לכן צריך לחזור ולהתפלל ולא להירא דלפי דבריו מה יעשה עם תשובת הרשב"א דסובר דאפילו לקטנים בדיעבד תפלתו תועבה ועוד דא"כ אם שער בעצמו שיכול לעמוד שיעור פרסה ועבר והתפלל ואחר התפלה הניח הלך ועשה זכריו ויבטל התפלה משום זה ולא שמענו לאחד שיסבור כן : * אבל לכתחלה. ענין מ"ב במש"כ דאפילו יותר מפרסה כן מוכח מדברי הרמ"א ורבינו יונה ע"ש : * אפילו בד"ה. ענין מ"ב לענין ק"ש בדיעבד ומיילא דלא יבאר ברכות ואפילו לבהמ"ז ואף בדביון קפ"ה במ"א חות ב' שמע דב"כ פשוט

ל' לבטל להם יהודה דחזר אף בדיעבד אם אין יכול להעמיד שיעור פרסה והצדק לו שם רק לענין בהמ"ז האותיות בזה כמו שכתב הפמ"ג כאן דכן מלאה צדוקי במלהמות בסוכרין וזהו כדו לגמור את כולם ברכות כ"ג ע"ש : * אם בחלוצה תפלתו נתעורר וכו'. ענין במידותיו רע"ח שכתב בקדושה על ראיתי הרשב"א דאין ראוי וקוטב קדושה אולם לפי מה דפסקא ליה דאם התפלל נגד מי בגלים בדיעבד תפלתו הפלה אולם לפי מה שכתבנו לעיל בסיומן ע"ט ברכות דיוטת שחולקים ע"י טיהא בפשוט. אולם אי קמא ל' על השו"ע קמא ל' דלמה הביאו הרשב"א לרבות דלמה דלא עיקר ראיותו מזה דפשוט ליה דאין לו זמן ממקומו ואלו שחולקים אפילו אם מודתן ממי בגלים אלו בחלוצה תפלתו וכמו שמוכח במ"א וביאור הגמ"א וזה"ל לפי מה שפסק השו"ע בסיומן ז' סעיף כ"י בזה דלא כהרשב"א וכמו שכתבנו הראשונה דאין זה הוא דלא כהרשב"א וזהו הכי ממה שחסיים עמו בסיומן ע"ה ח"כ חז"ל ליה ממוילא ראיותיו דהרשב"א לדון זה ואמרי העיקרים בזה"ל בסיומן דהר"א דהר"א מהחבר ליה טעמא דהרשב"א דריון סבכר סתירה בזה ר"ל ר"ל : * יעמיד עצמו עד שגמור. ענין מ"ב דאין מותר מן דיון רק ק"ש ובברכות וזה יוחר ופשוט הוא דהוא כענין מה ששנינו במגילת כ"ג אין פורסין על במע ואין שוגרין לפני הציצה ואין מושאין כפים ואין קורין בתורה ואין מפתיעין בנביא פחות מעשרה וע"ה ב"רן שכתב בשם הירושלמי דאחא לאשמעין דכל אלו הם כ"ה ענין בפני עצמו ולכן אם התחיל אחר מהן בשבתה ויאלו מהקדק דק"ל דגומרין אין רשאי רק לגמור אותו הדבר ולא להתחיל ענין אחר ומזה הירושלמי ג"כ בעניניו דסוכר הרשב"א דיון להתחיל כבר ארזו הדבר כיוון שצדק עצמו מתחלה מותר לו שוב לגמור את הדבר דעכ"פ אכור לו להתחיל דבר אחר מכל אלו המכריס במשנה וכל כ"ה"א ומיילא פשוט דב"כ דהחור הרשב"א קרוא דרבו כיוון שמתחיל ביהור הוא רק עד שמ"ע ולא שמ"ע גופא דהוא ענין אחר וכו"ל במשנה : * קורא בדרבו. פשוט דה"ל אם התחיל לשמוע קריאה הורגס וקודם

שער הציון

(א) מ"א וח"ה : (ב) ח"ר ודה"ה : (ג) ענין ב"ל : (ד) מב"ל : (ה) ח"ר ודה"ה : (ו) מוכח מפמ"ג בזה"ל חות ב' : (ז) ב"י סימן ה"ב בשם ח"ה ופמ"ג : כפי ג' אות י"ג : (ח) לבוש : (ט) מתשובת הרשב"א : (י) ענין ב"ל :

באר היטב

משנה ברורה

[illegible]

קבו באר הנולח

באר היטב
עליו וכחז דהא אפשר להמחין בסודא חדשה כמ"ס סי' ע"ט: (ו) מיל וזויל בכלל ע"ס. ופ"ה כתב דוקא פחות ממיל חורז אבל מיל מינו חורז ע"ס. (ז) ההכלה. ט"ו הקדש עליו דלדעת הר"ק לרד"ק להמחין על המזים אפילו אם ישבור זמן הפלה ענין שם. והוד חורזן מייסבן ענין שם: (ח) ברזרר. לא שנה אש הם מולוככות לא שנה שהסיה דעמו ענין זמן אפדסה: (ט) ברורה. ולכ"ע די בפרקין בעלמא אש"י שיש לו מים מ"א: (י) בגד. כתב הבאר היטב אשר לפני וגו' פשתן

ביאור הלכה

הלוד

(יא) ד"ח : (יז) ח"ר : (יג) מוכח מהמקור והרמב"ם : (יד) ועיניו כהמלך : (טו) ועיניו כהמלך : (טז) ד"ח ופס"ח והרמב"ם : (יז) עיניו כהמלך : (יח) ח"ר ובי"ח עיניו
 ח"ר : (יט) מוכח מהמלך : (כ) מוכח מהמלך ופס"ח : (כא) פס"ח : (כב) ח"ר ופס"ח כהמלך : (כג) ח"ר ופס"ח ולא כד"ח וכן משמע מהרמב"ם
 בסיומו זה וברמב"ם : (כד) פס"ח : (כה) פס"ח : (כו) פס"ח : (כז) ח"ר : (כח) ח"ר :

כב 3

הלכות תפלה סימן צב צג צד

ס ירושלמי
ב דף כחא
ס כרי הלך ד"א משום ניצוצות והתפלל לא (יא) ישתין עד שישהא (לב) כרי הלך ד"א שכל ד"א תפלתו שגורה בפיו ורהושי מרחשין שפוותיה : ז * הרוקק לא יתפלל עד שישהא ד"א. המתפלל לא ירוק עד שישהא ד"א ורוקא (יג) (לד) לרצונו אבל אם נזדמן לו רוק מותר (לה) * (וע"ל סי' צ"ז) :
י יטוב ליתן צדקה קידם (לו) תפלה :

צג קודם שיתפלל צריך לשהות. ובו ד' סעיפים :

א אשה (ח) (א) שעה אחת קודם שיקום להתפלל כרי (ב) (ג) שיכין לבו למקום ושעה אחת אחר התפלה שלא תהא נראית עליו כמשאוי שבמהר לצאת ממנה : ב בלא יעמוד להתפלל אלא (ג) באימה והכנעה (ד) לא מתיך שחוק וקלות ראש ודברים בטלים ולא מתיך כעס אלא בתיך שמחה כגון דברי נחומין של תורה סמוך לנאות מצרים או סמוך לתהלה לרוד שבתיב בו רצון יראיו יעשה שומר ה' את כל אוהביו : ג יאין עומדים להתפלל מתיך דין ולא מתיך הלכה שלא יהא רבו מיד בה אלא מתיך הלכה (ג) (ה) פסוקה : הנה וסינו נמי כמו פסוקה כי פקודי ה' ימים משמתי לב (טו) : ד העוסק בצרכי צבור בעוסק בתורה דמי פירוש (ו) לענין לעמוד מתיכו (ד) להתפלל שגם זו שמחה היא לו שעוסק בצרכי צבור היי"ט דהיינו (ז) לענין דאינו צריך לפסוק (ה) (ח) להתפלל :

צד צריך לבוין נגד א"י ודין הרוכב או יושב בהפניה. ובו ט' סעיפים :

א אבקמו להתפלל אם היה עומד (א) בח"ל יחזיר פניו (ב) כנגד ארץ ישראל (ג) יבויין גם שער תשובה
(וה) להתפלל. עשה"ט ועי' בשע"ת לעיל סי' ע' מ"ט דזה :

טתפלל. ומ"מ מדה הסידות של להשתין בתוך ד"א של תפלה. מגילה דף כ"ז מ"א : (יב) לרצונו. סי' מי שרוקק מהמה טיול הרה"ט : (ה) כשה' ה' הכריזו ממנה דה"ג דכל מקום דקאמרינן שעה פי' שעה מועטת הכא פי' שעה ח' מי"ב שעות ביום. ומיהו זהו להסידים ולשאר עם די בשעה מועטת מ"א : (ב) שיכין. הרה"ט ז"ל היה מתפלל תוך הכפר כדי שיכין מאוד. והכל לפי מה שהאדם מרגיש כנגדו מ"א : (ג) פסוקה. דהיינו שלא יעסוק בפלפול קודם ההפלה אבל אם עסק בפלפול והתחילו הציבור להתפלל יתפלל עמהם ובפרט האידנא שאין מכוונין כ"כ מ"א : (ד) להתפלל. ל"ל דוקא בדבר שאין בו מרדא דמומא דהלכה פסוקה מ"א : (ה) להתפלל. וא"ל להתפלל מהמה שמים כיון

משנה ברורה

(לב) כדי הלך ר"ל הזמן של הלך ד"א (כט) אבל לאחר ששהא שיעור זה מותר להשתין אף במקום שהתפלל ומ"מ מדה הסידות של להשתין בתוך ד"א של תפלה (ג) כשב כס"ח סימן תתכ"ח שאין להשתין אף לרוק במקום כשיסע דם היה ועוף בברכה בעוד שהדם מכוסה : (לד) לרצונו. פי' מי שרוקק מהמה טיול (לה) (רה"ט) : (לה) ועיין בס' ז"י. ר"ל דלפעמים מותר אף בתוך התפלה : (לו) תפלה. דכתיב ואני בלדק אחזה פניך (לא) ובאיהם קהלות קדושות יתקין המנהג ליתן צדקה כשמגיע להפסקה והעובר וכו' וזהו מושל בכל. ויש מקומות שנהגין לקבץ לזקקה בעת קה"ט והוא שלא כהגון דמבטלין עי"ז מלשמוע קה"ט ועיית ברכו את ד' וכו' :

(א) שעה אחת. הרי הכריזו ממנה דה"ג דכל מקום דקאמרינן שעה פי' שעה מועטת הכא פי' שעה אחת מי"ב שעות ביום (ה) ומיהו זה להסידים ולשאר עם די בשעה מועטת שיהא קודם שיתחיל שהא כדי הלך ד"א טפחים כמש"כ בסיומן ז' סוף ס"ב עי"ט. כשב בסדר היום אם יכול להתעכב עד שלא ישהא עשרה בכה"כ טוב לו עי"ט טעמו גם כי הישיבה בכה"כ הוא מזהב בפני עולמה : (ב) שיכין. הרה"ט ז"ל היה מתפלל מתיך הסידור כדי שיכין מאוד (ג) גם שלא להבליע קודם (ג) והכל לפי מה שמרגיש האדם כנגדו : (ג) באימה והכנעה. שגאמר עבדו את ד' ביראה היינו התפלה שהיא לנו במקום עבודה עשו אלהים ביראה : (ד) לא מתיך וכו'. ר"ל דמזהב מן העובד שחן העובדים לאו מתיך חומה והכנעה חלל כיון דחין כ"ל יכול ליזכר להכניס בלבו הכנעה ואימה עכ"ל לא יתפלל מתיך שחוק חלל מתיך שמחה של מזהב [ג"כ וזה"ל] : (ה) פסוקה. (ד) שאין בה עיון ולא מהלוקה כדי שלא יערד עי"ז התפלה ומ"מ (ה) אם עסק בפלפול הלכה והתחילו הצבור להתפלל יתפלל עמהם ובפרט עכשו שאין מכוונים כ"כ בתפלה ולא הכריזו חלל להתפלה שלא יעסוק בפלפול קודם התפלה : (ו) לענין לעמוד. והלכך (ו) שיהא דומה להלכה פסוקה שלא יהא בה דבר של מרדא (ז) ומ"מ חין לבטל תפלה הצבור משום זה וכ"כ אם מחיירא שיעבור הזמן דרשאי לקתפלל : (ז) לענין וכו'. וכן פסקו האחרונים : (ח) להתפלל. חלל הוא כיון שם מי שישתפל חלל הוא ועיין לעיל סימן ע' : (ט) וא"ל להתפלל מהמה שמים כשיביל תשלומי שחרית שכיון שבשעת חובתו היה פטור ממנה מן הדין ח"ל להשלומין כלל :

(א) צה"ל וכו'. פי' (ה) כשעומד בח"ל למורה של א"י יכוין פניו למערב שהוא כנגד א"י וכשעומד מזד מערב כמו במדינותינו והפך פניו למזרח וכן בכל הכוחות וכן הביאור במה שכתב לקמיה היה עומד בח"ל יחזיר פניו וכו' היה עומד בירושלים יחזיר פניו וכו' : (ב) כנגד א"י וכו'. שגאמר והתפללו הלך דרך חלל : (ג) ויכוין וכו'. ר"ל (ב) ויכוין לבו אע"פ שא"ל לו להחזיר פניו נגדו ור"ל שיהא בלבו ורעיונו כאלו הוא

שער הציון

(טט) מ"א : (ז) א"ר (לה) פמ"ג : (ח) מ"א : (ב) פמ"ג : (ג) מ"א : (ד) ד"מ ופמ"ג : (ה) מ"א : (ו) מ"א ופמ"ג : (ז) פמ"ג : (ח) כל האחרונים : (ט) מ"א ודרישה ביו"ד שנו"ד וזה"כ וש"ל דלא כמ"ל לקמן בסיומן ק"ח : (א) פרישה : (ב) פרישה : (ג) פרישה :

הזכות תפלה סימן צד

קבו באר ח

לירושלים ולמקדש ולבית קרשי הקדשים היה עומד בא"י יהויר פנח (ד) כנגד ירושלים ויבין ג מוהר"י אשכנז גם למקדש ובית ק"ק היה עומד בירושלים יהויר (ה) פניו למקדש ויבין ג"כ לבית קרשי הקדשים * היה עומד (ו) אחורי (א) הכפורת מחויר (ז) פניו לכפורת : ב ג"א מתפלל (ח) לרוח משאר (ז) רוחות יצדר פניו לצד א"י אם הוא בח"ל וירושלים אם הוא בירושלים : הגם (ט) ואנו שמחזירין (י) פניו (ב) למזרח מפני שאנו יושבים במערבה של ח"י ונמצא פניו לח"י (סור וסמ"ג) * חין עושין מקום (ד) הארון וגדל הפלגל לצד מזרח אף שכל הקהל מתפללים נגד דרום ואין כלל משום יוהרא ולא משום חיוס : יד אליהו סי' ח' וגדול ח' שם חלק עליו רק יתפלל לצד שניצור מהפלגין ע"ס : (ד) הארון : עיין בלבוש הויר להעמיד כותל מזרחי נגד קרן מזרחית דרומית של

שערי תשובה

באר היטב

דבשעת חזבתו היה פסוק מן הדין מ"א ודרישה ב"ד סימן שמ"א ודלא כמ"ז בסי' ק"ה ס"ק ח' ע"ש :

(א) הכפורת : פי' במערבו של בהמ"ק : (ב) רוחות : פי' במקום שנהגם כך או שישב על החמור : (ג) למזרח : עיין ט"ז שהעלה דאם שכה והתפלל לצפון או לדרום והפוך פניו לצד מזרח : ואם התפלל למערב לא יפוך פניו לצד דה"כ יהיה פניו נגד צפון או דרום : ומ"מ נראה דה"ל להפסיק ולעקור רגליו כדי להתפלל למזרח דבדיעבד יש לחקור אמ"ד שנים בכל מקום עי"ל : ובהשגחה יד אליהו סי' ח' חלק וכתב דלריך להפסיק ולילך להתפלל לצד מזרח והסכים עמו גדול ח' : אבל גדול אחר הסכים עם הס"מ ע"ש באורך : בהכ"נ שהעמידו בו ח"ה ארון הקודש לצד דרום של העולם וכולם מתפללין נגד הארון הקודש שהוא לצד דרום וכל להתפלל לצד מזרח אף שכל הקהל מתפללים נגד דרום ואין כלל משום יוהרא ולא משום חיוס : יד אליהו סי' ח' וגדול ח' שם חלק עליו רק יתפלל לצד שניצור מהפלגין ע"ס : (ד) הארון : עיין בלבוש הויר להעמיד כותל מזרחי נגד קרן מזרחית דרומית של

ביאור הלכה

משנה ברורה

הוא עומד במקדש אשר בירושלים במקום קודש הקדשים : (ד) כנגד ירושלים : שנאמר והתפללו אל ד' דרך הביר אשר במזרח : (ה) פניו למקדש : שנאמר והתפללו אל הבית הזה : (ו) אחורי הכפורת : פי' במערבו של בהמ"ק : (ז) פניו לכפורת : שנאמר והתפללו אל המקום הזה (ד) ויראה ח"ה עמ"ה כאלו הוא עומד לפני הכפורת : (ח) לרוח משאר רוחות : כגון (ה) שרועה להכניס או להעשיר ואמרו חז"ל הרוחה להכניס ידיר להעשיר יאפיין או (ו) כגון שרועה על החמור ואי אפשר לו להחזיר ח"ה לצד ח"י מ"מ יצד פניו לקיים מה שנאמר והתפללו אל ד' דרך ארצם : (ט) ואנו שמחזירין וכו' : ולפי שזריך להתפלל לצד מזרח (י) והגו לקבוע ההיכל שס"ח בחביו ככותל מזרחי (ח) ואם ח"ה לו לקבוע במזרח יקבע בדרום ועכ"פ לא למערב שיהיה אחורי העם להיכל (ט) ומיהו אפילו קבעו ההיכל בכותל אחר זריך להתפלל להחזיר פניו למזרח : (י) פניו למזרח : ואם עמד לצפון או לדרום והחזירו לו (י) הסור לעקור רגליו להפוך למזרח אלא יעקש פניו למזרח ודי בזה (יא) ח"ה אם מתפלל עם אחרים שפניהם למזרח ואם ח"ה או שעומד פניו למערב יבין לבו לק"ק (יב) ולא יעקור רגליו אך אם מתפלל בבה"ל דאושא מילתא מצי"ג במצי"ג לומר דיהפוך ח"ה לצד הקהל וכן פסק בספר שולחן אשמה : בה"ל שהעמידו בו ח"ה ארון הקודש לצד דרום העולם וכולם מתפללים נגד ארון הקודש הוא לצד דרום אף שהוא שלל כהגון וכל"ל בסמ"ע מ"מ בה"ל להתפלל שם (יג) יתפלל לצד שהצבור מתפללין ח"ה יצד פניו למזרח : (יא) נגד חמ"ע היום : ח"ה לישא לאו דוקא ח"ה ר"ל (יד) בערך ח"ה שעה או שעה אח"כ שאז השמש כבר נדה הרבה ממקומה ומשערים כ"ל בעת שיחול הקופת ניסן או תשרי או שבוע אחת קודם לזה ועיין בבה"ל שהעמידו ח"ה לצפון הלבנון : ועיין באהרונים שהסכימו כולם לדברי

הלבנון בדמיומיהו ח"ה ח"ה מכוון רק מוטה ג"ל לצפון שיעמידו כותל בהכ"ל מוטה קמל לצד מזרחית דרומית של העולם ש"ה העמוד מכיון כנגד ח"י ובהמ"ק וקדשי קדשים וכן כל מדינה לפי המהומה יעמידו בהכ"ל לפי דרכם ובספר לחם חמודות יישב מנהג העולם ומ"מ משמע מדינה ג"כ שבו יתקן לעשות כדברי הלבנון ואם מודמן למקום שהכותל הוא כנגד המזרח הוא מצד פניו נגד מזרחית דרומית עי"ל אך אם מודמן לו עמוד ומתפלל בצד דרום ח"ה לא יעשה כן שאז יהיה נראה כהפוך עורף ולא פנים כלפי ח"ה עי"ל בל"ח וכתב במצי"ג דבמקומות שעושין הכותל ממש נגד המזרח עוב לעשות ירוק הרב לצפון ח"ה כדי שיוכל להדירם ויחסי דבדרום ח"ה ויחסי וכל"ל דבמקומות שעושין בלבנון ראו להוציא הרב לימין הארון (טו) ח"ה אם לא להסיר מהחלקת לא יקפיד : (יב) יצד פניו וכו' : וכו' פירש ח"ה שיעמוד בלבנון ויצי"ד פניו לדרום או לצפון (טז) וכן מהגנו וכוון הוא (יז) כדי שלא יהא חלוק בעמידתו מן הצבור : כתב הפמ"ג דבמקומות שעושין בלבנון (הכותל

לצד

שער העיון

(ג) מ"א : (ד) גמרא ועיין הגירסא ברא"ש : (ה) ביאור הגר"א וכן מזהיר מרדכי : (ו) מ"א : (ז) כנה"ג : (ח) פמ"ג : (ט) כנה"ג : (י) ט"ז וח"ה : (יא) שולחן שלמה : (יב) ט"ז וח"ה והגר"א ונגזר גיבורים דלא כהחלקין : (יג) החולק שבוים בבה"ל וכו' במצי"ג וכן מזהיר מ"א סק"ג : (יד) מלבוס : (טו) ח"ה : (טז) פמ"ג : (יז) ט"ז וח"ה :

הנה ומי שכל בדרך וזהו סמוך למלון אם יכול להסתלק (כח) מן הדרך במקום שלא יפסקוהו עובדי דרכים יסתלק
 גם ולא יתפלל (וי) (כח) במלון של עובדי כוכבים (ד) שלא יבלבלו בני הבית אבל אם א"ל לו להסתלק מן הדרך
 במקום שלא יפסקוהו יתפלל במלון באיזה קרן (יא) זויט. (תדומה הדשן סימן ה') :

א נכנסו י' ביבמות
 ק"ה ג מפ"ה מהל
 תפלה ד פ"ק דשבת
 ה קריאת הדף

צה כיון איבריו בשעת תפלה. ובו ד' סעיפים

א (א) איביון רגליו זה אצל זה בכיון כאלו אינם אלא א' (ב) להדמות למלאכים דברתי בהן ורגליהם
 רגל ישרה כלומר רגליהם נראים כרגל אחד : (י"א) כשעומד להסתלק (ג) ילך לפניו ג' פסיעות דרך קדוש
 והנשה לדבר שזריך לשטות (דוקא) : ב * יצריך שיכוף ראשו מעט (ד) שיהיו עיניו (ה) (ה) למטה לארץ
 ויחשוב כאילו עומד בבית המקדש ובלבו יכוין למעלה לשמים : ג ימנח ידיו על (ז) (ו) לבו בפותין
 (פירוש בקשוין) הימנית על השמאלית ועומד בעבר לפני רבו (ז) באימה ביראה (ג) ובפחד ולא ינח
 ידיו על הוציו מפני שהוא דרך יוהיא. (וע"ל ריש סי' י"ז) : ד יחבב לכיון רגליו (ח) גם בשעת שאומר
 קדושה עם ש"צ *

שערי תשובה

באר היטב

כאן לא יתפלל שיהא אצל אם הוא בטוח שיכול לכיון בהפלתו כמ"ס ס"ס
 ק"ז. וכ"פ הרמ"ע מפלנו ושק"ה ופר"ה וכן הסכים בהשגחה יד אליהו
 סי' ה' וע"ש מה שהמה על ה"ט : (י) במלון. דליתא בשב"ח דף
 קכ"ז דלא ראה כ"י לבסוף בהפלתו לבית העובד כוכבים ק"ו להסתלק : (יא) זויט. ואם א"ל לו להסתלק מן הדרך ובמלון לא ימלא קרן זויט
 תפלה בדרך עדיף. ומ"מ יראה אם יכול להסתלק במלון בבקשה או בהתר או בגיטת מוטב מ"א :

(ה) למטה. ואזכור המגביהים ראשיהם ועיניהם למעלה כמביטין על הגג המלאכים מלענים עליהם ס"ה סי' ח'. אבל קודם י"ח יתן עיניו לתלונות
 שבלאו כותל ע"ז. מאן דפקח עיניו בשעת נלחית מקדושים עליהם מלאך המות ט"ז סי' ז"א. ובשכס"ל כחז א"י שיעניו שכל מי
 שאינו עולה עיניו בשעת תפלה י"ח חיו זוכה לראות פני שכינה בלחץ נפשו ואז והלאה מהגני לעולם עיני עכ"ל : (ב) לבו. ויכניס הזרועות
 על לבו ימנית על שמאלית ויוהר של ויזיל האגודל לחוץ. האר"י ז"ל (ג) ובפחד. ובתפלה מיושב אל יסמוך לאחוריו ולא יתא מוטת לזדים
 ולא יפשו רגליו ולא ירכיבם זע"ז. ע"ז. ואין לפחד ידיו בשם שלום כי מוריד דין על עמו בזה ח"י כיוצא ס"ז :

ביאור הלכה

מישנה ברורה

לחזור ולהסתלק שנית (לב) וכן המנהג שאין עובדי דרכים שהסתלקו בדרך
 במושב חורין ומתפללין שנית ומ"מ אם הוא רוצה יכול להסתלק שנית
 בתורה דבא אם הוא בטוח שיכול לבו בהפלתו כמ"ס ס"ס ק"ז וא"ל
 להדש בה דבר דזה שהסתלק עתה בעמידה הוא כחידוש כ"כ בספר מגן
 גבורים ומדברי פמ"ג משמע שאין כדאי להסתלק היום נדבא : (בח) מן
 הדרך. לילך ללדיו (לו) ולהסתלק שם בעמידה : (כט) במלון של ע"ז.
 (לד) שדולאי יס בו גילגלים ותעבות ואין להכניס לשם דבר שנקדושים
 שהרי מרע"ה חמר כלאחי את העיר וגו' ולא ראה להסתלק במצרים לפי
 שהיה מלאה גילגלים : (ל) שלא יבלבלו בני הבית (לה) ז"ל בדרך אחר
 היב קרן זויט ור"ל (לו) שלא יחוש רק למצוא קרן זויט שלא יבלבלו אבל לא יחוש לגילגלים גילגלים. ולא
 בכותל מזרחי שם הלויים גילגלים (לז) לא יתפלל לאחור זד אלא לזד אחר אפי"ו שאינו מזרח. ואם א"ל להסתלק מן הדרך וצריך להסתלק מהלך או מיושב
 וגם במלון יודע הוא שלא ימלא קרן זויט שלא יבלבלו (לח) מוטב להסתלק בדרך מיושב או מהלך כיון שאז יכול לכיון יותר ומ"מ אם יכול להסתלק
 במלון בבקשה או בהתר או בגיטת מוטב וי"א ידי שניהם יתפלל במעומד ובכונה :

א (א) יכוין רגליו וכו'. וצדיעבד (א) אפילו אם לא כיון רגליו כלל י"א : (ב) להדמות למלאכים. (ב) שכיון שמדבר עם השכינה צריך לסלק כל מחשבות
 הגוף מלבד ולדמות כאלו הוא מלאך ואפילו אם הוא יושב בעגלה מ"מ יכוין רגליו [פמ"ג] עוד כתבו שאל יסמוך או לאחוריו ולא יתא מוטב
 ללדיו ולא יפשו רגליו ולא ירכיבם על על זה ופני שכל זה הוא דרך גלוח אלא יושב וראשו כפוף [ע"ז] : (ג) ילך לפניו. ואין צריך לחזור
 לאחוריו כדי לילך לפניו כ"כ האר"י (ג) אבל מנהג העולם לילך לאחוריו. כתב בד"מ מהר"ל היה מנהג לעמוד בשחרית תפילת י"ח מתי שהתחיל
 ה"ך תלמוד לל עיניו ונמנהג כשיד ה"ך לפני ההיכה ובעצמות כשהתחיל ה"ך קדים וגם יסיר או כיון ויעניו וכל דבר המבלבל מחשבתו
 [אחרונים] : (ד) שיהיו עיניו וכו'. עיני לעיל סימן ז' סק"ח במשנה ברורה וה"ה כתב דקודם שיתחיל להסתלק יסתכל בתלונות כלפי שמים
 כדי שיהא לבו נכנע : (ה) למטה לארץ. ואזכור המגביהים ראשיהם ועיניהם למעלה כמביטין על הגג המלאכים מלענים עליהם [סי' ח']
 וכתב הפמ"ג שאין לעשות תנועה משונה וביקוד רשות ולא בלבו ובפרט להרים קול וכדומה. כתבו האחרונים שכל מי שאינו עולה עיניו בשעת
 תפלה י"ח חיו זוכה לראות פני שכינה בלחץ נפשו (ד) אך אם מתפלל בסידור ועיניו פקוחות כדי לראות בו לית לו בה. ועיני לעיל בסיון ז"א
 כ"ה ב"א : (ו) לבו. במקום שנהגין לעמוד כן לפני המלך כשמדברים עמו ושואלים מאתו לרכיבה (ס) והכל כמנהג המקום. ובס' עשרה
 מהמורכב כתב בשם הרמ"ע שיחיו זרועות על לבם ימנית על שמאלית ע"ש ובס' הרמ"ק שיכוף האגודל בחוץ פוסט הוד : (ז) בלימה. ויש
 להתמיה בשעת תפלה משום כל עממותי תאמנה ד' מי כמוך [פר"ח בשם כמה פוסקים וכן הסכים במגן גבורים] : (ח) גם בשעת וכו'.

שהרי

שער הציון

(ג) מ"א ופמ"ג : (ג) תה"ד ומ"א ומאמר מרדכי : (גד) תה"ד : (לה) מגן גבורים וכו' יסלק כל הדמוקים שרחקו בדברי רמ"א : (לו) תה"ד : (לו) ח"א :
 (לז) מ"א ופמ"ג : (ה) פמ"ג ושאר אחרונים דלא ככ"ה : (ז) ב"י : (ז) מגן גבורים : (ד) שערי תשובה : (ה) ז"ל ע"ש וכן עתיד המ"א :

צו שימנע כל המדרות כדי שיכוין. ובו ב' סעיפים :

א (א) יבשהוא כתפלל (ב) לא יאחזו בידו (ה) תפילין (ג) ולא ספר מכתבי הקודש ולא (ד) קערה מלאה ולא סבין (ה) ומעות וכבר (ו) מפני שלבו עליהם שלא יפלו וישרד ותתבטל כוונתו. ולולב בוצנו (ז) מותר לאחזו בידו כיון שהאחיזה בידו היא מצוה אינו נשרד בשבילו : **ב** במותר לאחזו מחזור תפלות בידו בשעה שמתפלל הואיל ותופס לצורך תפלה עצמה לא (ג) מירד דומיא דלולב דמשום דליקחתו מצוה לא מירד : הג"ה ומ"מ חס לא היה בידו קודם שהחיל (ח) לא יחזיר אחריו בתפלה ליטול חלף חס כן היה במקום מיוחד שהוא מוכן אז מותר ליטול חלף בתוך התפלה כדי (ד) להסתכל מחזק. (ה"י פרק מי שמתו) :

צו שלא יגהק ושלא יפהק בשעת התפלה. ובו ה' סעיפים :

א ילא (ה) יגהק (מוציא מגופו לפיו נפחה מתוך בוצנו לייט"ר בלע"ז) ולא יפהק (פותח פיו להוציא רוח הפה) ואם צריך (א) לפהק מתוך אונס יניח ידו על פיו שלא תראה פתחתו ויזהר שלא יניח ידו על (ב) סנטרו **ב** בנרות כ"ד בשם בשעת התפלה דהוי דרך גמול (עור והי"ף) : **ב** באסור לו (ג) לרוק (ד) א"א לו שלא לרוק

שערי תשובה

באר היטב

(א) תפילין. ובדיעבד ח"ס לחזור ולהסתכל ט"ו ופר"ח דלא כפ"כ. ומה שמהגיד שהס"ט מחזיק בידו הס"ט בשבת ואומר יקום פורקן וכו' י"ל כיון שכונתו אז להסתכל על לומדי תורה ע"כ מחזיק הס"ט בידו והוי כמו לולב בזמן ט"ו : (ב) קערה. דוקא הני שאם יפלו יש בהם הפסד ולו יזיקו לו חלף שאר דברים מותר לאחזו כש"י ור"ן. והר"י כתב בשם י"מ דהוי לחז דוקא חלף חורחה דמילתא נקט ור"ה שאין ליטול שום דבר בידו בשעת התפלה חלף לולב בלבד ע"ס. וכתב ט"ז ומעט זה ג"ל דיש לזהר ג"כ למי שמתפלל מתוך הסידור שירשום תפלה כל המקומות שצריך להסתכל בהן ולא יחפץ אחריהם בשעה שמתפלל כי יפסיק עי"ו ולא יכוין ופה עכ"ל : (ג) עירוד. נפל ספר על התרץ ואינו יכול לגמול מפני זה מותר להגביר כסויים הברכה. ס"ח מ"א : (ד) להסתכל מחזק. כתבתי לגמול בס"י ז"ל ס"ק ב' דהר"י ז"ל ה"ס מהסתכל מתוך הספר כדי שיכוין מחזק. ואף בחזרת הס"ט תפלה י"ה יהיה הסידור פתוח לפניו להיות אנוני פקומות על מה שאומר הש"ס ט"ה : (ה) יגהק. שמוציא ריח מפיו כריח המאכל שחלל. ולא יפהק. פותח פיו כמו שרואה לישן : (ב) סנטרו. היינו לחי התחתון. ומה שקלף חזנים עושין כן חזנים מתכוונים לשם יוהרה רק לבסומי קלף חלף שלא בשעת הזמיר חסור ל"ה מ"ה : (ג) לרוק. חלפיו בתחנונים שלאחר

באור הלכה

משנה ברורה

כ"ג אף לפי מה שכתבו האחרונים בשם האור דצריך להענין ענינו בשעת תפלה כדאשכחא הקדוש חולק בזה על התלמוד דידן עי"ס ובח"א כלל כ"ב דין י"א משמע דצריך להסיר אף לפי הוזהר הוא דוקא כשהסתכל בעניני הפקחות או בשאר דברים אבל אם ענינו למטה כלפי ארץ ואין מבין אז להסתכל בד"א לכו"ע שרי [שה"ח] שם כתב מקדים עליו מ"מ והוא מהוזהר] ולא פליגי כלל ומ"מ לפתוחה נכון להחזיר לענין ענינו כדי שלא יסתכל בד"א :

בשעה שמברכים החדש : (ג) ולא ספר וכו'. וה"ה (ד) כל ספרים שלנו : (ה) קערה מלאה. שלבו עליה שלא יפסק ממנה ובסבין שלא יפול לתרץ ויתקע ברגלו ובמעות שלא יפארו (ה) וקף חס הם כרורין עירוד שמה יאבדו חס לא שאחזון בחופן לריבא למיתא שמה יאבדו וכתב בבב"י דה"ה דחסור להוסיב חינוך לפניו בשעת תפלה : (ה) ומעות וכבר וכו'. ודוקא הני שאם יפלו יש בהם הפסד חס יזיקו לו (ו) חלף שאר דברים מותר לאחזו וי"א דהוי לחז דוקא חלף חורחה דמילתא נקט ור"ה שאין ליטול שום דבר בידו בשעת התפלה וכן הסכים הט"ז : (ז) מפני שלבו וכו'. י"ע חס מותר ליקח תפילין וס"ח בידו היכא דמהיירא מפני גבנים דלפאר דהיירו לו [פמ"ג] : (ז) מותר לאחזו וכו'. נפל ספר על התרץ ואינו יכול לבזון (ז) מותר להגביר כסויים הברכה שהוא עומד בה (ח) ואי לא"ה לא יפסיק וי"ס שאין לקרין בלגנע ויבויא בשעת תפילה. אם התחיל להסתכל ש"ע ונתבלבל מותר לילך למקום הידוע לו ליקח משם סידור [ח"א] : (ח) לא יחזיר אחריו. מפני שמטריד וכתב ט"ז דה"ה דיש לזהר למי שמתפלל מתוך הסידור שירשום תפלה כל המקומות שצריך להסתכל בהן ולא יחפץ אחריהם בשעה שמתפלל כי יפסיק עי"ו ולא יכוין ופה עכ"ל : (ה) הברכה. שכן מוהגין רבים מאנשי מעשה כשרונין לומר תפילה מתחדשת כגון ענינו אז כגון ותודיענו כשחל יו"ט במו"ס : (ט) להסתכל מחזק. ומנא (ט) בהלכות שם שאלף בחזרת הס"ט נכון הוא שיהיה הסידור פתוח לפניו להיות אנוני פקומות על מה שאומר הש"ס :

(א) לפהק מתוך אונס. ה"ה (ה) דבגיהוק מתוך אונס ליכא חיובא ומה דלא נקטו אפשר משום (ב) דבו ליכא חיובא להניח ידו פתוחה פיו רב כ"ב וגם הוא לזמן מועט מחזק מש"כ בפיהוק : (ב) סנטרו. היינו לחי התחתון ומזינים בטעמים כן בשעת הזמיר (ג) מותר לפי שאינם מתכוונים לבסות חלף להניח את הקול חלף שלא בשעת הזמיר חסור : (ג) לרוק. (ד) וכל שאסור בתוך התפילה חסור חלפיו בתחנונים שלאחר התפילה (ה) דכל זמן שלא פסע ה"ל כעומד לפני המלך : (ד) ח"א לו וכו'. (ו) כגון שיעטער בזה ויהא מרוד בתפילה ואחר

שער הציון

ט"ו וי"ח וט"א דלא ככ"ז : (ז) ט"ז וי"ל דבזה יחזור אף עומדו שם לא יאחזו וכוין : (ג) מהה"ס : (ד) הגר"א : (ה) מג"א עי"ס : (ו) מ"א ומחזק : (ז) ס"ח ומ"א : (ח) פמ"ג : (ט) ש"ס ובה"ט : (ה) גמרא : (ב) כן מנוד הפמ"ג והמחזק : (ג) מ"א : (ד) ח"א : (ה) מ"א : (ו) מ"א ומחזק :

מבליעו בכסותו בענין (ה) שלא יהא (ד) נראה הוא אסמנים (פי' שאינו יכול לראות דבר מאוס) (ו) ואינו יכול להבליעו בכסותו (ו) זורקו לאחריו : ואם ח"א לזרקו לאחריו זורקו (ה) לשמאלו אבל לא לימינו (ח) וכל שכן לפניו (ו) דאסור (הכ"י פ' מי שמתו) והא דלקמן בריש סי' קכ"ג שהוכח פניו לזר שמאל חתלה שהוא ימין של הקב"ה (ט) ו"ל דהעשם כיון שפעול לא ירדה השכינה למטה מ" ח"א אין השכינה כנגד המשתלל ולפיכך חלקו כבוד לימין ידיה ברקיקה שהיא בשעת תפלה אבל כשפוסע שלש פסיעות האדם מרחיק עצמו ממקום תפלתו (י) והוא כנגד השכינה ולפיכך נותן שלש לשמאלו שאז הוא כנגד ימיו של הקב"ה (כ"י בשם חביו) : ג' יאם כינה עוקצתו ימשמש בגריו להסירה שלא תתבטל בוונתו אבל לא יסירנה (יא) בידו : הנה ודוקא בשעת תפלה אבל שלא בשעת התפלה יכול לטול (ז) כינה ולזרקו בזה"כ (ח"א) (וע"ל (יב) סי' ד' סעיף י"ה) : ד' יאם נשטמ מליתו ממקומו (יג) יכול למשמש בו (ט) ולהחזירו אבל אם נפל (יד) כילו (טו) אינו יכול לחזור ולהתעטף בו (פז) דהוי הפסק : ה' להנשיא משאיו על כתפו והגיע זמן תפלה פחות מר' קבין מפשילו לאחריו ומתפלל ד' קבין מניחם (יו) על גבי קרקע ומתפלל :

צח צריך שיהיה לו כוונה בתפלתו . ובו ה' סעיפים :

א' מתפלל צריך שיכוין (ה) בלבו (א) פירוש המלות שמוציא בשפתי ויחשוב באלו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות המזדירות אותו עד שתשאר מחשבתו וכוונתו וזה בתפלתו ויחשוב (י' כאלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכוין בהם יפה לבל יבשל ק"ו לפני מלך הקב"ה שהיא חוקר כל המחשבות וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם

באר היטב

התפלה אסור לכל זמן שלא פסע ה"ל כעמוד לפני המלך מ"א : (ד) נראה . ודוקא בצגד התהוון אבל בצגד העליון כיון שהרוק נראה אסור תרי" . ובמדינתו שלובסין פלג"ס חף שהרוק נראה מותר כיון שעשוי לכך מ"א וע"ל סי' ז"ב ס"ק י"ד : (ה) לשמאלו . בצ"י הקשה דכאן נותן מעלה לימין האדם ולקמן בדיון ג' פסיעות חלק כבוד יותר לשמאלו מפני שהוא ימין דשכינה ע"ס ותיקנו אחרונים דהכא בשעת ריקוקה מסלק ממנו כבוד השכינה וכמ"ס בענין ההכבדו וכו' ע"כ חזינו בזה ימין ושמאל של האדם משא"כ בג' פסיעות שהרי משהווה לשכינה ע"ס חזינו בזה ימין דשכינה : (ו) דאסור . ואם ח"א לו לרוק חלף לפניו או לימינו והוא ב"ח וע"ה : (ז) כינה . ע"י בגד או די בקנין עפר מ"א : (ח) ולהחזירו . אפי' נפל רובו מ"א : (א) בלבו . כתב בספר הגן לבטל מהשגה רעה בשעת התפלה וימיר

המשנה ברורה

ובדלעיל בסימן ז"ב ס"ז : (יב) סי' ד' ס"ח . דמבואר שם דהונע בכינה צריך לטול ידיו במים מפני רוח רעה האורה על הידים וכ"ס (יד) אם הוא קודם התפלה לזריך לטול ידיו במים מפני התפלה : (יג) יכול למשמש וכו' . (טו) אפילו נפל רובו : (יד) כולו . אפילו אם נשאר עדיין בידו (טז) העטיפה היו הפסק : (פז) אינו יכול וכו' . ואם עבר והתעטף בו ח"א להחזיר . מתחילת הדרכה חלף (יז) גומר התפילה והלך ובגמור תפלתו (יח) ימשמש בו ויברך ועיין לעיל בסי' ח' סעי' ז' ובמ"ס שם . זקן שמשום בתי עינים שקורין ברי"ל אם הם רפויין בחוטמו שקרוב ליכול ע"י כרעיות והשתחויות נכון להחזיר שיקרס מתחלה בכות (להחזירו) : (פז) דהוי הפסק . אם לא (יט) שהוא טרוד ע"י' ואינו יכול לכוין ילבשו כשימים הדרכה : (יז) ע"ג קרקע . דמשוי של ד' קבין אם הם עליו מבטלים כוונה :

(א) פירוש המילות . (ה) ולא יכוין האדם בשמות ויהיה רק יתפלל כפשוטו להבין הדברים בכות הלב אם לא מי שהוא בא כבוד ד' וידע לכוין בזה בלבד ודעומא ודחילו דל"ה ח"י מקלקל בזה הדרכה עיין מ"א בשם הזוהר ובתשובת רש"ל סימן ז"ח כתב באורך והעיד על הר"ש שאמר אחרי שלמד סתרי הקבלה שהוא מתפלל כמיוק בן יומנו . ועיין בפני יהושע ר"פ ח"ע שכתב דללו הכוונה המבוארים כאלו בשו"ע ח"ה

שער הציון

(ו) פ"ח וא"ר ומג"א : (ח) מ"א : (ט) הגר"י : (י) ח"ר ומג"א : (יא) כל בו : (יב) ב"ח וס"א : (יג) לבוש : (יד) ח"ר ופמ"ג ומחמ"ר וכן משמע בהגר"א סימן ר' ס"ח אות כ"ז ד"ה והענין בכינה וכו' דלא לגבש ויגר"ו : (טו) מ"א : (טז) פסוט : (יז) ח"ר : (יח) סר"ח : (יט) הגר"א ולפי' משגיח כח סימן ז"ח במ"א ע"ס : (א) מ"א ומג"א גימורים

א ט"ה ד' ט' וזמן
ט"ז ז' ברכות כ"ט
ז ט' מנחות ל"ט
ז ט' טור זכ"ה
ז ט' זכ"ה

עד שהיו מונעים להתפשטות הגשמות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מונעים קרוב למעלת הנבואה ואם תבא לו מחשבה אחרת בתוך התפלה (ב) ישתוק עד שתתבטל המחשבה יצטרך שיחשוב בדברים המבניעים הלב ומכוונים אותו לאביו שבשמים ולא יחשוב בדברים שיש בהם קלות ראש : הגם ויחשוב קודם התפלה מרוממות הלב ותעלה ובשפלות האדם ויסיר כל תענוגי האדם מלבו (ה"ל) ריש פרק ח'ין עומדיו) ואסור לאדם לנשק (ג) זינו (ג) הקטנים צדיק"ל כדי לקבוע בלבו שאין להבדל כדאמרינן המקום (בנימין) זכ"ה ס' קס"ג הגדס פ' ב' יולד יתפלל במקום שיש דבר (ג) (ד) שבטל כוונתו ולא (ה) בשעה (ד) המבטלת כוונתו (טור בש"מ מרוממנו והג"מ פ"ד מהלכות תפלה) (ו) ועבשיו (ז) אין אנו נוהרין בבל זה מפני שאין אנו מכוונים כ"כ בתפלה : ג * היתפלל דרך תחנונים כרש (ח) המבקש בפתח ובנחת ושלא תראה עליו (ט) כמשה ומבקש ליפטר ממנה : ד' התפלה היא במקום הקרוב ולכך צריך ליותר שתהא דוגמת הקרבן בכונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כגון : מחשבה שפוסלת בקדשים ומעומד דומיא דעבודה וקביעות מקום כמו הקרבנות שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמו . ושלא יחזיק דבר (ו) בינו (ה) לקיר דומיא דקרבת שהוציאה פוסלת בינו לקיר וראוי שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כגון בגדי כהונה אלא שאין כל אדם יכול לבדו על זה ומ"מ טוב הוא שיהיו לו מבגדים מיוחדים לתפלה משום נקיות : ה' אל יחשוב ראוי הוא שיעשה הקב"ה בקשתו כיון שכוונתו בתפלתו כי האדרבה זה מזכיר עונותיו של אדם (שע"י) כך מפשפשין במעשיו לומר במות היא בזכותיו) אלא יחשוב שיעשה הקב"ה בחסרו ויאמר בלבו מי אני דל ונכזה בא לבקש מאת מ"ה הקדוש ברוך הוא אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו :

באר היטב

הוא בין שפתיים בשעת הרקיעה ובודאי תלך המחשבה ע"כ . וכח המ"ה עליו ואינו יולד לעשות זה בתוך תפלה י"ה דהיינו הפסק ומי יודע אם רפואה בדוקה היא : (ג) הקטנים : בשל"ה קורא חנן על המבואים ילדים לבה"כ ע"ש שדכריו נכונים : (ג) שפוטל . כגון שר חדש שמריה : (ד) המבטלת . כגון הבא מן הדרך : (ה) לקיר . בטור כתב עוד וזינו לקרקע . וכח ט"ז דוקא ג"כ אבל בפחות מנ"ט אפ"י מזה ליעל . וכן מזהים לשטות על הקרקע ב"כ עשבים יבשים וכן מזהינן לשטות מחללות כ"כ עומדים עליהם ומחפלים ב"ה . אסור להפלת צבדיהם הלק"ט סימן ז"ר ע"ש :

שערי תשובה

[בס"ל] כח האבק כו' . עיין לעיל בש"מ מ"ש הלמודי הא"י כמיועט לעמוד ליום יחשוב בלבו שהוא עני ומבקש על הפתח ואפ"י הוא עשיר כו' ובשעת קולנו יתורה ויסיס עליו ויגמור להיות חסיד וברכה לשם גרמיה עבד . וכח בש"מ שמתאמר מרדכי כתב בשם האחרונים שאם לא התפלל דרך התחנונים חוזר ומתפלל אפ"י דבשכל הכרח כוונה אינו חוזר כמ"ס סי' ק"א התם הטעם שקרוב פדנר בשם פתח לא יכוון משא"כ בזה שיהיה אמונת התפלה דרך התחנונים בל יוכל לומר כהנה דרך התחנונים :

משנה ברורה

א"ל לבין בשעת התפלה רק קודם ובתפלה צריך לבין שירוש המלת עי"ש : (ב) ישתוק וכו' . ובספר הגן כתב לבטל מחשבה רעה בשעת התפלה יאמר ג"פ פי פי [הוא ר"ה פלטי יוסף דהם התגברו על יצר לבם ובדלואתם בסנהדרין דף כ"א ע"ג] ואח"כ ירדק ג"פ ולא ירדק לממרי רק בדרך מה והלשון ההוא בין שפתיים בשעת הרקיעה ובודאי תלך המחשבה וכח המ"ה ע"ז ואינו יולד לעשות זה בתוך תפלה י"ה דהיינו הפסק ומי יודע אם רפואה בדוקה היא . ובספר א"ר הביא בשם קיזור של"ה ח"א סגולה להעביר מחשבת חוץ שקודם תפילה יעביר ג"כ יד ימיו על מלחו ויאמר בכל פעם לב עתה ברה לי אליהם ורוח נכון חדש בקרבי על מלחתי ויחבר פסוק ה"ל עכ"ל : (ג) זינו הקטנים . בשל"ה קורא חנן על המבואים ילדים לבה"כ (ב) והיינו קטנים שעדיין לא הגיעו לחינוך מטעם כי הילדים משחקים ומרקדים צדיק"ל ומחללים קדושת צדיק"ל וגם מזלזלים דעת המחפלים ועוד גם כי יזקיקו לא יסורו ממנהגם הרע אשר נהגו בילדותם להשתגע ולבזות קדושת צדיק"ל אבל כשהגיעו לחינוך אדרבה יבחינו אהו לצדיק"ל וילמדו אורחות חיים לישב בלימה וזכירה ולא יתנו לו מנוקמו ויזרחו לענות אמן וקדיש וקדושה עי"ש בסוף עניני תפילה וק"ס . ועיין בתפלה ובנחת (ז) הוא ענין אחד ור"ל שיהמרה בנחת בלשון התנונים כמי שמבקש רחמים על עצמו . וישם אל לבו שאין ביד שום בשר (כח) המבקש מול לו כוכב למלחמה שאלהו כ"ה בראיו ית' : (מ) כמשה . פי' (ה) אפ"י שחומרה בלשון התנונים אם אינו מחשב כמו שאר"ך דבר ובלב לבקש מלפני המלך הלא שמתפלל מפני החוב לאח ידי חובתו אינו נכון ומאוד צריך ליזהר בזה (ט) ומ"מ דיעבד אפילו אם לא אמרה בלשון התנונים לא יחזור ויתפלל ועיין צדיק"ל : (ו) זינו לקיר . בטור כתב עוד וזינו לקרקע וכח ט"ז דוקא ג"כ אבל בפחות מנ"ט אפילו מזה ליעל (ו) ויש אסורין אפ"י פחות מנ"ט אלא מותר לשטות בזה"כ על הקרקע עשבים יבשים ולעמוד עליהם להתפלל דבטל הוא לגבי קרקע . (י) אסור להתפלל בצדיקים שמה

ביאור הלכה

* יתפלל דרך התחנונים וכו' . מה מאוד צריך האדם ליזהר בזה כי יש מהם פוסקים המעריכין לחזור ולהתפלל ממהם זה הלא המה הכ"ה והא"י וכן מוכח מה"ב והמאמר מרדכי ומגן גבורים הוכיחו מהרמב"ם [פ"ד מה"ל הלכה ט"ז] דכבר ג"כ הכי ולדעתו אין רחוק כ"כ דכ"ה מה שאמר שם לפיכך צריך לישב מעט וכו' בודאי הוא רק להתחיל וכן הפנ"ל כתב דיש לחוש לחשש ברכה לבטלה ואין להמיר דיעבד ועכ"ל בזה"ל (כ) בזה"ל מאלד וזה בזה . עוד י"ל פשוט דאפילו לדעת המחמ"ר ומגן גבורים אין לעיכובא אין באבות לבד ובשאר ברכות רק להתחיל ודלא לדידו עיקר הטעם משום כונה וזמנו שהוכיחו מהרמב"ם וה"כ בשאר ברכות לא היו לעיכובא דיעבד :

וכן אם בא לו מחשבת חוץ בתוך התפלה ישתוק מעט ויעביר ימיו על מלחו ויחבר פסוק ה"ל עכ"ל : (ג) זינו הקטנים . בשל"ה קורא חנן על המבואים ילדים לבה"כ (ב) והיינו קטנים שעדיין לא הגיעו לחינוך מטעם כי הילדים משחקים ומרקדים צדיק"ל ומחללים קדושת צדיק"ל וגם מזלזלים דעת המחפלים ועוד גם כי יזקיקו לא יסורו ממנהגם הרע אשר נהגו בילדותם להשתגע ולבזות קדושת צדיק"ל אבל כשהגיעו לחינוך אדרבה יבחינו אהו לצדיק"ל וילמדו אורחות חיים לישב בלימה וזכירה ולא יתנו לו מנוקמו ויזרחו לענות אמן וקדיש וקדושה עי"ש בסוף עניני תפילה וק"ס . ועיין בתפלה ובנחת (ז) הוא ענין אחד ור"ל שיהמרה בנחת בלשון התנונים כמי שמבקש רחמים על עצמו . וישם אל לבו שאין ביד שום בשר (כח) המבקש מול לו כוכב למלחמה שאלהו כ"ה בראיו ית' : (מ) כמשה . פי' (ה) אפ"י שחומרה בלשון התנונים אם אינו מחשב כמו שאר"ך דבר ובלב לבקש מלפני המלך הלא שמתפלל מפני החוב לאח ידי חובתו אינו נכון ומאוד צריך ליזהר בזה (ט) ומ"מ דיעבד אפילו אם לא אמרה בלשון התנונים לא יחזור ויתפלל ועיין צדיק"ל : (ו) זינו לקיר . בטור כתב עוד וזינו לקרקע וכח ט"ז דוקא ג"כ אבל בפחות מנ"ט אפילו מזה ליעל (ו) ויש אסורין אפ"י פחות מנ"ט אלא מותר לשטות בזה"כ על הקרקע עשבים יבשים ולעמוד עליהם להתפלל דבטל הוא לגבי קרקע . (י) אסור להתפלל בצדיקים שמה

שער הציון

ל' 2 (ב) כ"כ גם המחמ"ס : (ג) מ"ה : (ד) שם בגמ' : (ה) שם : (ו) שם : (ז) ע' ב"י וב"ח : (ח) מ"ה : (ט) פמ"ג : (י) א"ר ולבנו : (יא) הל"ט

הלכות תפלה סימן צט

קל באר הגולה

צט דין שתוי ושבור לתפלה. ובו ג' סעיפים :

א עירובין כ"ד
ב שם ג כמ"ק כ"ד
ד עירובין כ"ד
ה אהל מועד

א (א) שתיה יין (ב) כרי (ג) רביעית (ד) אל יתפלל (ה) עד שיסיר יינו ואם שתה יותר אם הוא יכול לדבר לפני המלך אם התפלל תפלתו תפלה יאם אינו יכול לדבר לפני המלך אם התפלל תפלתו (ו) תועבה צריך לחזור ולהתפלל כשיסיר יינו מעליו. יאפילו אם עבר זמן התפלה משלים אותה בתפלה שאחריה (ז) כדון (ח) שוגג : הגם (ז) ודין ק"ט (ח) כדון (ד) תפלה (ט) אבל שחר ברכות (י) יכול לבדק ח"ט (יא) שהוא שבור (מכדי ריש פרק דר הגם' מיימוני פ"ד מהלכות תפלה) : ב (יב) דרך מיל ושינה כל שהוא מפיגין את היין וה"מ כשישתה רביעית אבל אם שתה יותר כל שכן ששינה (ס) (יג) משברתו ודרך מורדתו וה"מ במהלך ברגליו (יד) אבל (ו) רוכב ודאי דרך (טו) מפיגה היין : ג' ה"ל אחר שהוא שתוי סגי ליה לפי מה שמרגיש בנפשו שיפיג יינו : הגם (טז) ולכן אין מזהרין ביינות (ז) שלנו שאין חזקין שמתפללין ח"ט"ש שמתה רביעית ויותר (ח' סימן מ"ב) וכל שכן אם מתפללים מתוך סידור שבידו (יז) שאין חוששין לשכרות (ה) מעט (כ) נראה (י) :

באר היטב

(ה) רביעית. דוקא כשהגלו בזה ח'. כתב סמ"ק סי' קל"ג יין שמתוך הסעודה אינו משכר. ונשי' הע"ז כ"ג ד"ל דגם לפני המזון אינו משכר עמ"ל (ב) תועבה. והיו כללו עובד עבודה כוכבים. ואם אינו מתפלל בשעת שכרות מיל מכל לרש ע"ס : (ג) שוגג. ואפילו התחיל לשתות אחר שהגיע זמנה שיהיה לו שהות לח"כ מוקרי אונם מ"א וכ"כ ע"ל ועי' מ"א ולבוש : (ד) תפלה. והלבוש כתב ד"ש מקילין בק"ט : (ה) משכרתו. דוקא שינה מעט אבל שינה הרבה מפיגתו כ"מ הלכות ב"ח מקדש : (ז) רוכב. ורוכב בשי' ג' מילין עמ"ל. ובתשובת חות יאיר סי' קע"ז. ובתשובת הג"ח סי' ק"מ. ובתהליק"ט ח"ה סי' קפ"ג ובח' יד אליהו סי' ח' פסק בתפלה אינו נאסר כ"א יין אבל שחר משכרין מותר אם לא שהוא כ"כ שבור שאינו יכול לדבר לפני המלך ע"ס. ח"א שכתב בסוף התשובה דכיון דכ"ה בתפלה לא חילק בין התפלה להוראה וגם החמיר ביינות שלנו לכן אין להקל דהפ"י שחר משכרין אסור מאחר שכתב הורס זקן אף שכן הדיון יש להקל ע"ס : (ז) שלנו. ופ"י מחמירין ע"ס : (ח) מעט. כתב ב"ש"ס פ"ב דביאה ובי"ט יכול להתפלל מנהג חפ"י שהוא קצת דל"ל להמתין עד שיפיג יינו וכ"ס האדמו"ר דל"ל אין מכוונין כ"כ שאין להקפיד בשתי' כמ"ס בהגמ"י עכ"ל. ולדברי ט"ז ס"ק ג' אין להקל ע"ס :

משנה ברורה

(א) שהה יין. וגדלה דה"ה שחר מוקרין המשכרים וכפי מה שכתב הט"ז לקמן בסיומן ק"ח ס"ק ל"ה לענין נשיאת כפים ואפילו לדעת המ"א שם דמיקל בנשיאת כפים מסהכרת דתפילה המירא והאסור כמו ביון כ"כ בספר מגן יצורים ע"ס ולפי דעת הט"ז לקמן ס"ל לא בעינן בשרר משקין שיעור רביעית ע"ס ולי נראה דמ"מ בעינן שיהא בו כדי לשכר ברביעית יין : (ב) כדי רביעית. (ה) דוקא אם שתה בזה חתה אבל בשי' פעמים (ב) או שמונו במעט מים מותר ואם שתה יותר מרביעית בכל גווני אסור עד שיסיר יינו מעליו וכדלקמן בסיומן ק"ח ס"ל. וכ"ז כשיכול לדבר לפני המלך דל"ל אין שייך לענינו דליירי בתפלה שם חילוק בזה. כתב המ"א בשם הסמ"ק יין שמתוך הסעודה אינו משכר ועיין עוד שם וכתב הפמ"ג דכ"ל הכל לפי מה שמביין בדעתו : (ג) אל יתפלל. ואפילו אם ע"י יעבור זמן תפלה פר"ח. ועיין בסוף הסיומן בשם ה"ס של שלמה דעכשוו שגל"ה אין מכוונין כ"כ בתפלה אין להחם כ"ל להחמיר אם ע"י המתנה יעבור זמן תפלה : (ד) עד שיסיר יינו. ואף אם רגיל לשתות שכרה ואינו שבור כלל ברביעית הפ"ה לא יתפלל לכתחלה אם שתה רביעית יין [ברכי יוסף] : (ה) תועבה. והיו כללו עובד עכ"ס ואם אינו מתפלל בשעת שכרות מיל מכל לרש. ש"ס : (ו) כדון שוגג. ואפילו התחיל לשתות אחר שהגיע זמנה שהיה שבור שיהיה לו שהות להתפלל לאחר שפיג יינו היין המועט שמתחיל לשתות בדיעה מיושבת ואח"כ נמשך לבד להמשיכה וכתב על התפלה ומהכר כ"ה עד שלא נשאר לו שהות להפיג את יינו ערס עובר זמן התפלה (ג) ג"כ שוגג מוקרי (ד) ומיהו דל"ל אם הוא כהן למנוחה ויעבור הזמן ודל"ל אם ישחקר שלא יוכל להפיג את יינו בזמן קצר כזה מזהר ה"ו לכו"ע ואין לו תשלומין : (ז) ודין ק"ט. וברכות ק"ט ג"כ ד"ס כק"ט. ח"ר (ח) חל תפלה. היינו (ה) דאף שהיו אסור לכתחלה בק"ט והלבוש כתב ד"ס

שער הציון

(ה) מ"א וא"ר : (ב) פמ"א ומה"ס : (ג) כ"י ומ"א ומה"ח ומה"א דלא כלבוש ועי' בסיומן ר"ה : (ד) פמ"א ומה"א : (ה) ח"ר ומה"א : (ו) מלבוש מה"ס : (ז) ח' ב"ד ומגן גבורים (ח) אחרונים : (ט) אחרונים : (י) ט"ז :

ק תפלת המועד צריך לסדר. ובו סעיף אחד:

מ"ר ל"ט

א *תפלות של מועדות (א) ושל (ה) ר"ח צריך להסדיר תפלתו קודם שיתפלל כדי שתהא שגורה בפיו (הנה וי"א דוקא (ב) כשמחללים על פה אצל כשמחללים (ג) מחוך (ג) הסידור מותר דהא כהא פה שמחללים וכן נוהגין) (ב"י בשם הר"ר מנחם):

קא שצריך לבוין בכל הברכות ושיכול להתפלל בכל לשון. ובו ד' סעיפים:

א (א) *המתפלל צריך (ב) שיכוין בכל הברכות * ואם אינו יכול לבוין בכלם לפחות * יכוין (ג) באבות ואם לא כיון באבות יא'ע"פ שכוין בכל השאר יחזור ויתפלל: הנה * (ד) והידוע אין חזקין בטביל חסדון (ה) כוונה שאף בתורה קרוב הוא שלא יכוין אס כן למע יחזור. (טור): **ב** ילא יתפלל (ג) * בלבו לבד אלא מחתך הדברים בשפתיו (ה) ומשמיע (א) לאזניו בלחש (ו) ולא ישמע (ז) קולו * דאם אינו יכול

שערי תשובה

(ב) הסידור. עיון בע"ס ובשכח"ג כתב דרובא דעמא מתפללין תפלת ר"ח וכיוצא בע"ס ועיון בבר"ה המהגוס גם בחנוכה ופורים לחומרה בע"ס. וטוב לזכור להתפלל בחנוכה ופורים ומועדים תפלה ראשונה מתוך הספר. וע"פ בשם השוכח הרי"ם ששמע מחביו שקיבל שלא נה"ץ להסדיר תפלה מועדים לפי שאין להסדיר רק כשיש כולה תפלה מהודעת וע"ס בחשבות רב"ש סימן ק"ג וראה דלכך מ"ס שלא חשבו בחנוכה ופורים כיון דמלתא דווערתי היא בגויה היא כפומא דרובא דלאשי ואף שבער עליו

(ה) כוונה. עיון בה"ט שירגיל אדם עצמו לבוין עכ"פ בחזיתת של כל ברכה בו ועיון בעשרת זקנים ע"ז: (א) לאזניו. עכ"פ ועיון ביד הפנים מ"ס מדברי הכ"ס בברכות ובר"מ פ' פסח כתב בלגותא כל חד מלני בחשאי דלא ישמע קלא דליה בלגותא לגבי דתכניה בו' משמע שאף חביו העומד אצלו לא ישמע

משנה ברורה

(א) ושל ר"ח. כן הגירסא בכמה ספרים ובגמרא הגר"מ ור"ל תפלת מוסף והעסעס מפני שאין מתפלל אותה חסדיר אלא לפרקים אין רגיל בכך כ"כ ובפמ"ג בשם הב"ח ופר"ח כתב דה"ל יעלה ויבא דשהחית הו בימי וכו' דהמנהג ופורים ג"כ צריך להסדיר מתהלה לו שיתפלל מתוך הסידור ובצו"ר כה"ג חתם על מנהג האשכנזי שמקילין בכל זה להתפלל בע"פ ואינם מסדרים מתהלה שאינו יודע על מה שמכו ועיון בשע"ח ולכתהלה בודאי וכן לזכור להתפלל בחנוכה ופורים ומועדים ור"ח עכ"פ תפלה ראשונה מתוך הסידור ודי: (ב) כשמחללים ע"פ. כתב מהחית השקל שלא כדיו מהגוין העולם שחומרים ברכה קידוש לבנה בע"פ ואינם מסדרים אותה מתהלה ועיון בשע"ח: (ג) מתוך הסידור. ותפילות ופיוטים שחומר פירושם צריך להסדיר תהלה ולא מהני ספר בזה (ט"ז):

(א) המתפלל וכו'. וירגיל אדם עצמו לבוין עכ"פ (ה) בחזיתת של כל ברכה: (ב) שכוין. היינו (ב) פירוש המילות ע"כ מה נכון מאוד להמונים שילמדו פירוש המילות של כל התפלה ועכ"פ של ברכת אבות ומודים בודאי יש חיוב עליו לידע ביחורו: (ג) בלכות. כי הוא סידור שבתו של מקום ע"כ אינו דיון שיהא אז פונה לבדו לדברים אחרים (ג) ויש פוסקים דגם מודים חשוב בלכות לכתהלה. ואם (ד) הוא משער שאפילו בלכות לא יכוין לא יתפלל כלל עד שתיאשב דעתו שיהיה יוכל עכ"פ לבוין בלכות: (ד) והידוע וכו'. כתב הב"ח ל"ל כיון דמזד דרין צריך לחזור ולהתפלל עכ"פ אס חסר קודם שחמר בתי' בסוף ברכה יחזור לומר מחלקי אברהם וכו': (ה) ומשמיע. ויש (ה) שכתבו דלרין לחוש לדברי הוזהר שאף לכתהלה לא ישמע לאזניו אכל המ"א כתב שאין רגויה ממוזהר וכ"כ בגמרא הגר"א דף דעת הוזהר הוא כהש"ע וכ"כ (ו) שארי אחרונים שטוב יותר לכתהלה שישמיע לאזניו. ובדיעבד לכו"ע אס חסר בלחש כ"כ שאפילו לאזניו לא שומע יא' כיון שמ"ח חזקא בשפתיו: (ו) ולא ישמע. דכתיב בתפילה הנה רק שפתיה נעוה וקולה לא ישמע וכל המגביה קולו בתפילה ה"ל מנכיא השקר שהיה דרכן לעקוב בקול ע"ז דהן ועיון בצרכי יוסף ובח"א דלכתהלה צריך להתפלל בלחש כ"כ שאף חביו העומד בסמך לו לא יהיה ויכל לשמוע ומ"מ אס ח"א לו לבוין בענין זה יש לו לעשות בענין שיכול לבוין אף שיהיה שלא יסדיר להחריס ובלקמיה: (ז) קולו. ואפילו בפסוקי דזמרה טוב שלא להריס קול כי הקב"ה שומע בלחש לא כחות המגביהים קולם יותר מדתי ומיכו

שער הציון

לב 4 (ה) טור: (ב) ח"א: (ג) סמ"ק וזאנדה אף בסמ"ק כ' לדענין דיעבד מודים קיל מחלוקת ובאגודה סתם בזה: (ד) טור ושו"ע הגר"ז: (ה) ברה"ט: (ו) הגר"מ וכו':

הלכות תפלה סימן קא

קרא באר הגולה

ה' מדרבי דיומא
ו' כוסע' ל' ז' אלפסי
ח' רבני
ט' הרמ"ם
כ' כרכוב
פ"ב

לכין (ז) (ח) בלחש מותר (ט) להגביה קולו וה"מ בינו לבין עצמו אבל (י) בצבור אסור * דאיתי לממרר צבורא : הגם וז' משמע קולו בדיחו כשהתפלל כדי שלמדו ממנו בני ביתו מותר (טו) : **ג' ה"א שבראש השנה וי"ב מותר (ה) להשמיע קולם בתפלה (יא) אפילו בצבור :** הגם וכו' ונהגין ומ"מ יזהרו שלא להגביה קולם (יב) יומר (ו) מדפי (דרשות מהרי"ו) : **ד' * יוכל להתפלל (יג) בכל לשון (יד) שירצה וה"מ בצבור אבל ביחיד לא יתפלל (טו) אלא (ו) בלשון הקודש וי"א דה"מ כששואל צרכיו כגון שהתפלל (טז) על דורו או על שום צער שיש לו בביתו אבל תפלה (יז) הקבועה לצבור אפילו יחיד יכול לאומרה בלל לשון מו"א (יח) דאף יחיד כששואל צרכיו יכול לשאול בכל לשון שירצה הו"ל מלשון (יט) ארמי :**

שערי תשובה

באר היטב

אך גדולה מזה כתב בזהר פ' יוגם ובג"ל לא אשכחך ב"ל לשמע קול בלחש דמשמע שגם הוא ענינו לא ישמע לאזניו ותכבו בשם מהר"מ די לוחא דאס כוא שמו הו"ו עמם אך אם השמיע לזוהר עמם אש"ס שלא השמיע בדברים רק בקול דיקא נמי דקאמר דאישתמע קול ולא חמר ומאן דשמע קולא עכ"ל. ודכיון דאזני כלם דמה הו"ל לומר ומאן דשמע דמה חכמה הו"ל לשמוע אין אנו מדברים רק בשמיע. וגם מזהר פ' יוגם אין לדיק כלל ד"ל שכוונה שלא להשמיע קולו לתארים. והיכא למשמע ל"ל המ"ס בפרש"י או שנתקף המ"ס בל"ף. אך גם בשם האר"י ז"ל כתבו שלא ישמיע לאזניו וזו יבא אחרי המלך אך כתב במה"כ שאין זה חלל למישרים אורחותם כו' אמנם להמון מכתבים שלא ישמע לאחר ובהם להם לישראל כי לא נאמרו השיעורים הללו חלל למישיעם ע"ס והעיקר כזה שכל לפי מה שהוא משער בנפשו שיש מי שהם לא יתקד כעוד עד שיהיה הקול יוצא מן השפה ולחון כדבר כרעפיו אף שפאיו לא יגיע או התקפה שיהי ועכ"ל השמעת קול הכהן בלי השמעת התורה עתה יכול לעשות אם אי אפשר בענין אחר ולא בעצמו מוטב כ"כ שיוכלו לכון בתפלת הללם לגמרי : (י) מדפי. עכ"ל ועיין להגביה קולו. וכן מוכח ליטא דרב הונא דקאמר מכאן שאסור להגביה קולו בעצמו תפלת י"א אסור כו' עיין שם :

ביאור הלכה

ה"ט ולענין קושיה דמקשה על הרא"ם עיין בפרישה וייתבאר לך ובפרט לפי מה שכתב בביתור הגר"א בסעף ז' ובסעף ג' בה"ס ולדעת הרשב"א והטור לא מנא להגמרא דיהא מותר להגביה קול במקום שאינו יכול לכון עכ"ל בדיוו של ה"ט בודאי יש להחמיר בזה. אך בדברי הגר"א זצ"ל דבטור מוכח בהדיא דמותר להגביה קול ואולי י"ל דכוננו לשמיע הטור אין לדון זה מקור מהגמרא : * דאמי למסדר יציבה. חלל אם אינו יכול לכון בלחש יתר ויתקד בביתו בקול [פרישה] והוא דא"ס ע"כ מיידי שגם בדיחו ובקול אינו יכול לכון מרוב טרדותיו. ומ"מ האידנא אין לנו להורות היתר זה להתפלל ביחיד ולעורר הכונה שלמדו ממנו תארים אם לא גדול הדור ומפורסם שכל מעשיו לש"ס כ"ס הפמ"ג * יוכל להתפלל בכל וכו'. עיין במ"כ ובס"ב במ"א בשם הרא"ה דמוטב להתפלל בלשון שמכין אם אינו מביין בלש"ן ומוכח בס"ח סימן תקפ"ח דהיינו דוקא אם הוא י"ש ולאנו כזה הוא רק כדי שיתפלל בכונה חלל אשכחן כבי ה"א ונאמר ויפלה בלש"ן והעטע כי בלש"ן יש לו כגולות רבות מכל לשונות והוא הלשון שהקב"ה מדבר בו עם נביאיו כמו שכתב הרמב"ן בפ' תשא ותו"ל אמרו בלש"ן נכרח העולם כדכתיב לואת יקרא אשה כי מאיז לוקחה זאת וגם כשהקנו כס"ג את נוסח התפלה היו ק"ך זקנים ומהם כמה נבואים והמה יומנו על כל ברכה בציבורים ונצינוס אוזניותיהם כמה סודות נעלמות ובגמנו וכשנאמו אומרים דברים אלו כשנאם של כס"ג אף שאין אנו יודעין לכון מ"מ עתה לנו תפלתם כסוגן

למרי זה ח"ל בשם אופן עיי"ש ועוד מהמחם כמה וכמה טעמים נכוחים האריכו כל נאומי הזמן בספר דברי הבית והשכימו שחיסור גמור הוא לעשות כן ולאסור מכתוב חדשה שהתפרו מחוץ למדינה כזה וסמכוין את כל נוסח התפלה לשון העמים ועבירה גוררת עבירה שדלנו הברכה של קיבוץ גלויות וברכת וירושלים עירך וכסם שרונים להשיב זכרון ירושלים כן נאומים להשיב לבקש"מ שבראש פ' יגאלו בזכות שלא שנו את לשון הקב"ה ושמרו מדינתו אפיקורסותו כללו ועיין בה"ל (יד) שירא. והוא שביין אחר הגשון על בריי חבל (יב) בלשון הק' יוצא חפילו אינו מביין הלשון : (טז) חלל בלש"ן. לפי שאין מלאכי השרת זקקין לשון ארמית וה"ה שחר לשונות חוץ מלש"ק חלל צבור ח"ל מליץ שהקב"ה בעצמו מקבל התפלה : (טז) על הולם. ר"ל שלא בפניו חלל בפניו של חולה מותר בכל לשון דהקב"ה מאיז שם [שבת י"ב ע"ב] : (יז) הקבועה. דכיון שהתפלה קבועה לצבור הקב"ה בעצמו פונה אליה חפילו שלא בזמן שהצבור מתפללין : (יח) דאף יחיד. דס"ל דהמלאכים מכירין בכל לשון נ"ק שאין מקקין לארמית שמונה בעיניהם. ומש"ס מזהרות הכה"ס להתפלל בשאר לשונות : (יט) ארמי. ובצבור מותר אף לשון ארמי. וכן וכן אף שפיר מה דאומרים יקום פורקן וברך שמים בצבור ובדמיון [פמ"ג]. ולכ"ז אם התפלל בדיחו אין יכול לחמר שום יקום פורקן. וכן מוכח באור זרוע הגדול בהלכות שבת כו' נ' :

רק בשבת היום קולו מעט : (ד) בלחש. פי' אף דיכול לכון בלחש חלל לא כ"כ כמו בקול מיקרי אינו יכול לכון ט"ז : (ה) להשמיע. ולפי טעם הזהר משמע דאסור לכן אם יוכל לכון בלחש עדיף טפי מ"ל ע"ס : (ו) מדפי. דאף בודאי יבלבל ח' את הציור. ומ"מ נראה דהאומרים שמגביהים קולם כדי לעורר הכונה ולהשמיע שפיר דבריו שפיר עבדי דעיקר תפלה ש"ס תקנה דוקא בקול רס ט"ז. וכ"כ המ"א דלא ככ"ח ופר"ח ע"ס. אכן אותם שעושים כן להראות קולם ודאי עושים שלא כהוגן. ועי' ח"ז שכתב בשם הרמב"ן ויקראו אל אליהם בחזקת מכאן חלה למד שחפלה צריכה קול ע"ס סוף פרשת בא : (ז) בלש"ק. שאין מלאכי השרת זקקין לשאר לשונות חלל בצבור הקב"ה בעצמו מקבל תפלתם : (ח) ארמי. דלון זקקין לארמית שמגובה בעיניהם :

ממנו מלשון כן אף אמי מעשה המישרים אורחותם כשהרגישו בעצמם שאין דעתה מזהר דמקרי דמה מוכח דאף יחיד התפלל על ארצו שלא בשעת תפלה אסור בתפלתו כלומר אף תפלתו הפרטית שלא

משנה ברורה

ומיזה בשבת שמונה שאלה אומר פכודי דומה בקול רס שפיר דמי [פמ"ג] : (ח) בלחש. ה"ל כתב דאף אם יוכל לכון בלחש חלל לא כ"כ כמו בקול מיקרי אינו יכול לכון ויכול להתפלל ביחיד בקול ועיין בה"ל שכתבו דלון להקל בזה : (ט) להגביה קולו. ואיירי (י) דלפילו אם ישמיע קולו במקצת ג"כ לא יוכל לכון דל"ה אסור : (י) בצבור אסור. (ח) חפילו להשמיע קולו במקצת וכו' להגביה קולו : (יא) אפילו בצבור. לעורר הכונה ולמיסרד יציבה לא הייסיין כיון שסידורים ומחזורים בידם ועיין במג"א דמוסיק דיותר טוב להתפלל בלחש אם יוכל לכון וכו' הרבה אחרונים : (יב) יוצר מדפי. (ט) דס"ז מביאוי הבעל שגאמר בזה ויקראו בקול גדול ח"ל (י) דע"י בודאי יבלבל אחד מהן את הציור ומ"מ נראה (יז) דהאומרים שמגביהים קולם כדי לעורר הכונה ולהשמיע שפיר דבריו שפיר עבדי דעיקר תפלה ש"ס תקנה דוקא בקול רס. אכן אותם שעושים כן כדי להראות קולם ודאי עושים שלא כהוגן : (יג) בכל לשון. ומזהר מן המזבח הוא דוקא בלשון הקודש ועיין בסיומן כ"ס כ"ב ובמסנה בדוריה שם מה שכתבנו בשם האחרונים בזה וגם עיין בהשגחה ח"ס חו"ח סי' פ"ד וס"ן שהאריך בקציה תמידית ולהעמיד ש"ך ולהשיב ח"ל דוקא באקראי חלל לקבוע בקציה תמידית ולהעמיד ש"ך ולהשיב ח"ל

שער הציין

(ו) פשוט : (ח) מביאור הגר"א וכן מוכח מהרמב"ם : (ט) ד"מ ועיין בביתור הגר"א מה שהקשה ע"ז : (י) ט"ז : (יא) ט"ז : (יב) לעיל כפי' כ"ב בה"ל וגם בפמ"ג בסיומן ז' :

זוהי אדם אחר (יט) מתפלל אחריו אסור לפסוע (ט) (ב) ג' פסיעות עד שיגמור מי שאחריו את תפלתו שאם יעשה זה הרי הוא כעובר כנגד המתפלל וצריך לדקדק בזה אפי' אם האחרון התחיל להתפלל אחריו מאחר (כא) שבבר התחיל :

א צרכות כ"ד ב שש
ג רמב"ם י' הר"ב
יורה דעה
ה צרכות כ"ד

קנ מי שנודמן לו רוח בתפלתו או עמוש. ובו ג' סעיפים :

א' היה עומד בתפלה ויצא ממנו רוח מלמטה ממתין עד שיכלה (א) הריח * (ב) וחוזר (ה) ומתפלל :
ב' יבקש לצאת ממנו רוח מלמטה ונצמער הרבה (ג) יואינו יכול להעמיד עצמו הולך (ד) אחריו
ארבע אמות ומוציא הרוח וממתין עד שיכלה הריח (ה) ואומר רבון (ו) העולמים יצרתנו נקבים
נקבים הלולים הלולים גלוי וידוע לפניך הרפתנו וכלימתנו הרפה וכלימתנו בחיינו רמה ותולעה
במותנו (ו) וחוזר למקומו יחזור (ז) למקום שפסק : הנה * (ח) וע"ל סי' פ"ה . י"א דכל זה מיידי כשמחפץ
בניחו אבל כשמחפץ בנכור דהו ליה ביום גדול חין לריך להחמיק כלל לאחריו (ט) וגם לא יאמר הכבון רק ממתינ
עד שיכלה ממנו הריח וכן מוגהין. (מרום הדשן סימן ט"ו) : ג' (י) "המתעטש בתפלתו מלמטה סימן
רע לו מלמעלה סימן יפה לו :

קך שלא להפסיק בתפלה. ובו ח' סעיפים :

א' (א) לא יפסיק (ב) בתפלתו ואפילו מלך ישראל שואל בשלומי לא ישיבנו אבל מלך א שס ל' ונ"ב
באר היטב

הוא אסור דמחבטל כוונתו מפניו מ"א [ועי' בספר אליהו רבה מה [בש"ע סוף ח'] לא יפסיק כו' . וכתב בב"י בשם מהר"י מוולכו שאסור לומר
שמישהו צפוינו הטור על קושיה ע"ה דלא כמ"א : (ט) ג' פסיעות .
עמ"ה . ופשוט דמיידי בתוך ד"ה או שיבוא לתוך ד"ה ע"י ג' פסיעות שיפסע לאחריו ע"ה :
(ה) ומחפץ . היינו למקום שפסק חפילו שיה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ע"ה . ואם אפשר
לדחוק את עצמו להעמיד שלא יתעטש רשאי וליכא מושם כל השקלו דבהפחה בעמלם לא אחרי . ח"ה וע"ה ומ"א : (ב) העולמים . בתוך
התפלה דהא מופסקת ועומדת כבר ע"י הרוח לפיכך יכול להפסיק נמי ולומר דבר זה באמנע רש"י עמ"ה . ובש"ה כתב שיהיה בלבו :
(ג) המתעטש . פת"י מפיה בקול . ונ"ל אבל הפחה בלא קול לא ל"ה . ומ"א חולק עליו ע"ה :

באור הלכה

* וחוזר ומתפלל . עיין במ"ב ובה"ט העיקר דברי הפ"ח דפוסק דלריך לחזור
לראש אבל שלא כדין העיקר דהפ"ח חז"ל לשיטתו שפוסק בכו"ס
כשיטת הר"ף דבשפלה חפילו בני אדם חוזר לראש אבל לפי מה דק"ל כהרמ"א
שם הדין עס המ"א [מאמר מרדכי וזגן גבורים] : * ועיין וע"ל סי' פ"ה . עיין
במ"ב במש"ב בשם הפ"ח . ולכאורה לפ"ו חס שהה בק"ס כדי לגמור כונה

משנה ברורה

שיכול לראותו אף שהוא נדדין שלפניו כלפניו דמי ואסור מפני שמבטל
כוונה עי"ו ולפ"י כ"ס דאסור לילך ולעמוד נגד פניו בתוך ד"ה כן הוא
לדעת המ"א והר"ר סובר דלא אסור רק לעבור בתוך ד"ה נגד פניו אבל
לילך בתוך ד"ה ולעמוד מותר חפילו לפניו ואפשר דיש להקל במקום
הדחק : (יט) מחפץ אחריו . ואם חינו אחריו ממש רק מרחוק ללדדן
נראה דשרי להא"ר הג"ל : (ב) ג' פסיעות . ומיידי (כא) בתוך ד"ה או שיבוא לתוך ד"ה ע"י ג' פסיעות שיפסע לאחריו : (כא) שבבר התחיל .
(כב) ולא נקרא בא' בנבולו ואפילו אם האחרון מאריך בתפלתו דהדרבה זה שפוסק הוא בא' עכשיו בנבולו :

(א) הריח . דמעינקר (ה) אסור חפילו בד"ה וכלעיל בסיון ע"ס ט"ו : (ב) וחוזר ומתפלל . היינו למקום שפסק חפילו (ג) שהה אחר שפסק הריח
וע"י הצירוף היה כדי לגמור כולה דהא חס היה רוצה היה מתפלל מיד שפסק וא"כ לא היה כל ההפסק מחמת חוסר ואינו חוזר לראש לפי
מה שפסק הרמ"א לעיל בסיון ס"ה . כתבו (ג) האחרונים דבזה חין לריך לומר הכבון הכהוב בס"ב דכשחין מרחיק חין ניכר בושטה וכלימתו
וכעין שכתב הה"ה לקמן בס"ב : (ג) ואינו יכול . דבלא"ה (ד) חין לו להוציא רוח בשום פנים בתפלה (ה) ולא חיישין לכל תשקלו חל"ה
כשמשהא עצמו לקטנים או לגדולים אבל להפחה לא ונראה לי דעכ"פ יראה להוציא ההפליין ולנתקן שלא יהיו מונחין על מקומן כי אסור להפ"ה
בהפליין : (ד) אחריו . דבעיין (ו) שיהא פניו נגד המקום שהתחיל להתפלל להצאות שרואה עדיין לחזור לתפלתו (ז) ואפילו ללדדן או לפניו
אסור : (ח) ואומר רבון . בתוך התפלה (ח) דהא מופסקת ועומדת כבר ע"י הרוח לפיכך יכול להפסיק נמי ולומר דבר זה באמנע : (י) וחוזר
למקומו . ובה"ה הסכים לדעת הסוברים דיחזור למקומו קודם הכבון : (ז) למקום שפסק . לכאורה הכוונה לתחלת הכרעה שפסק בה וכדלקמן
בסיון כ"ד ס"ה [לבוש שרד] ועיין לקמן מה שכתבנו שם להלכה בשם האחרונים : (ח) וע"ל סי' פ"ה . ר"ל דמתבאר שם דאם שהה כדי לגמור
את כולה חוזר לראש וכתב הב"ח דדוקא אם שהיה היה ע"י העיטושים וריח הנודף לבד ולא נצרכין לזה מה שצריך לילך לאחריו ד"ה והחזרה
ואמירת הכבון וכ"כ הפמ"ג : (ט) וגם לא יאמר . וטוב (ט) שיהיה בלבו : (י) המתעטש . י"א דדוקא כשמפיה בקול והמ"א חולק דה"ה בלי
קול וגם בזה צריך להרחיק כנ"ל :

(א) לא יפסיק . ואפילו רמיזה בעלמא אסור אם לא לחינוק הצובח מותר לו לרמוז לו בידיו כדי שיחזק ולא יטרידו מתפלתו ואם חינו מועיל וירחק
את עצמו ממנו ולא ידבר עמו . וכן אדם נכבד שעומד בהפלה וס"ף ממתינ עליו באמירת קדים או קדושה והוא חינו מרואה בכך שימתניו
עליו וזה מטרידתו בהפלה מותר לו לרמוז לש"ץ שתפלה כדרכו [ש"ח] : (ב) בתפלתו . ואפילו במקום הפסד ממון (ה) חין לו להפסיק . כתב
הח"ה

שער הציון

(כא) ע"ה : (כב) פת"ח : (ה) ומה דליתא בגמרא עד שיכלה הרוח ג"כ הכונה עד שיכלה הריח וכדמכתב מפרש"י שם [מאמר מרדכי] : (ב) מ"א ולבוש שרד :
רב . 7 (ג) פרישה והגר"א ופמ"ג וע"ה א"ר : (ד) ב"י : (ה) אחרונים : (ו) ב"י ומ"א : (ז) ב"י : (ח) רש"י : (ט) מ"א : (א) מ"א :

הלכות תפלה סימן קד

(ה) ע"ג אם אפשר לו לקצר ביהיינו שיאמר תחלת הברכה וסופה קודם שיגיע אליו יקצר (ד) יאמר אם אפשר לו שיטה מן הדרך יטה ולא יפסיק בדיבור (ה) ואם אי אפשר לו יפסיק: ב' יהיה מתחלה בדרך ובאה בהמה או קרן כנגדו יהיה (ו) מן הדרך ולא יפסיק * אבל (ז) בענין אחר (ח) אין לצאת במקומו עד שיגמור תפלתו וא"כ הוא (פ) (ט) בתחנונים שלאחר התפלה: ג' * יואפילו נחש ברך על עקבו (י) * לא יפסיק (אבל יכול לילך למקום (ג) אחר כדי שיפול הנחש ממנו) (ה"י ריש פרק חין עומדין) יאבל עקרב פוסק לפי שהוא מועד יותר להזיק וינחש נמי אם ראה שהוא בעוס (יא) ומובן להזיק פוסק: ד' האם ראה שור בא (ד) כנגדו פוסק שמרחיקין משור תם (פ"י חס שאינו רגיל להזיק) ב' אמות וממועד (פ"י פניג' להזיק) מלא עיניו (יב) יואם שוורים שבמקום ההוא מוחזקים שאינם מוזקים אינו פוסק: ה' בכל מקום שפוסק (יג) אם שהה כדי לגמור את (יד) בולה (טו) חוזר (ס) (טז) לראש

שערי תשובה

(ה) עובד גלולים. וה"ה אם דעלמא ומחירא שמה ייהרגו. ומאוס הפסד מומין חין להפסיק עמ"ל: (ב) בתחנונים. ושלל לאורך הסוד לזוז ממקומו עד שיפסק ג' פסיעות כדיאחא כפי' ק"ג מ"א. והחזיק שערקין ממקומו ביה"כ כשמגיעים אל ואלהו כורעים וכו' ע"י ס' תרכ"א. ולאחר שסיים התפלה שאומרים אבנו מלכנו חין אוסר חס עקר רגליו למלוא קלם כגון שמכדין אותו לפתוחה ארון הקודש שעליו חושבים זה קלם למלוא וכו' נר"ך שיאמר קודם לכן יסיון לראון אחרי פי וכו' ע"מ: (ג) אחר. דלא מנינו הלוכה שנקראת הפסקה בשם מקום ב' בשם הר"י וכו' מלא ללורך הסוד כמ"ס ס"ב מ"א. וע"י פ"ז ב' בשם הר"י וכו' מלא ללורך הסוד כמ"ס ס"ב מ"א. וע"י פ"ז

משנה ברורה

הח"א [כלל כ"ה ס"ט] העמוד בתפלה ונחשפך בזיוה דין חיד יתפלל כגון ששכח חזון דבר בתפלה מותר לילך ממקומו למקום מיוחד ולענין שם בספר ואם מותר לשאול דין ל"ע וכו' דמותר: (ג) עובד גלולים. וה"ה אם דעלמא ומחירא שמה ייהרגו: (ד) או אם אפשר. ועובד יוהר לקצר בדאפשר משיטה מן הדרך [ב"ה וכו'] אבל הפ"י כתב יש להחייב בזה דמחשבת דהלוכה לאורך התפלה לא היו הפסק: (ה) ואם ח"א לו יפסיק. ר"ל שמוחר חפילו לשאול לו כשגמרו כשמעט שגלתי זה אפשר שיהיה סכנה וכו' שמוחר להשיב לו [ח"א]: (ו) מן הדרך. ר"ל (ב) ח"א דהוא סכנה שלא יבוא בהכמה והקדוה עליו מ"מ כיון דאפשר לו להטיל מזה ע"י שיטה מן הדרך הסוד להפסיק בדבור (ג) לומר לחי' אר' שיהיה בתקל להכמה ולגמור בבעל הקרן שלא יבוא כנגדו: (ז) בענין אחר. וסימן ז' ס"ז שגלי שהוא לורך תפלה: (ח) חין ללכת. ויש (ד) לגמור בתוכם שערקין ממקומו ביה"כ כשמגיעין אל ואלהו כורעים ובסדר עבודה וכדיאחא כפי' תרכ"א ס"ד בהג"ה ח"א (ה) שמעידין לו שפענעדר כהנוג ביו לתיבה ובעבודה מסלקין השפענעדר וכו' לעקור רגליו: (ט) בתחנונים. דלא מותר אם העקירה לאורך מלוא קלם כגון מה שאנו מוכיחין בש"ן שחוק אחר חזרת התפלה עוקר רגליו ויושב לתחנון במקומו שגוהגין לומר תחנון בישיבה וכן עולה לבימה לקריאת החזרה ח"א שלא מרוב כריעות והשתחויות והיינו בתחנונים שלאחר התפלה אבל שלא לאורך הסוד להלך מן המקומו עד שיפסק הג' פסיעות ח"א [ח"א]. כתב הע"ה לאחר שסיים התפלה קודם שאמר עשה שום ח"א אוסר חס עקר רגליו למלוא קלם כגון שבידו אותו לפתוחה ארון הקודש בעת שאומרים אבנו מלכנו שעליו חושבים זה קלם למלוא וכו' נר"ך לומר קודם לכן יסיון לראון אחרי פי וכו' ע"י (ו) דיבור כגון לומר לאחר שסיירה וכן כל הסעף זה ושאר זה שמוחר הפסק מיירי הכל ע"י דיבור אבל ע"י הלוכה מותר שהלוכה לא נקראת הפסק ודוקא הכא דהוא לאורך להסיר הנחש ח"א דהגין דמן הסהם לא יסירה סכנה אבל שלא לאורך מקרי הלוכה ג"כ קלם הפסק וכמו שפסק המחבר בס"ד: (יא) ומוכן להזיק. חפילו בזיוה כרוך על עקבו ח"א שרואה (ז) שגא נגדו פוסק. ואם הוא יכול להשתמט ע"י שיטה מן הדרך קודם שיפול אליו (ח) יטה ולא יפסיק בדבור כמ"ס ח"א: (יב) ואם שוורים. וזכור המסורם חפילו חס ח"א יודע ח"א פוסק. ודוקא שלא חפילו מעולם אבל אם הזיק חפ"י פסח התם פוסק חפילו במקומות שאין רגליו שגא השוורים להזיק [אחרונים]: (יג) אם שהה. חפילו רק שחוקה בעלמא בלי דיבור וחפילו רק (ט) בין ברכה לברכה: (יד) בולה. חפילו עומד בסוף התפלה משערין (ו) מתחלת התפלה עד כופה: (טו) חוזר וכו'. ואם לא חזר לראש ח"א למקום שפסק וגמור נר"ך לחזור לראש ולהתפלל כל התפלה [פ"ח]. וה"ה שהיה חזון גמור אבל חזון ליסטים וכו' שמכר לעיל בדעבד ית' דלוחי הלכה כה"ל המקילים כ"ל דאם לא מיקרי חזון [מגן גבורים]: (טז) לראש. הס' לפי מה דלנו מהגין בהכרעת הרמ"א לעיל בסימן ס"ה

בב

שער הציון

רנ 8 (כ) מניאר הג"ה: (ג) כ"ח: (ד) כ"ח: (ה) סמ"ג: (ו) ב"ח וע"ה ולגוס וכו': (ז) מיר' וביאור הג"ה: (ח) מיר' הכ"ל: (ט) מהס"י: (י) פ"א:

ב הר"ר יונה ג שם
והר"ש ד ירושלמי
דברכות ט' ובבלי
שם ח ט' וסמ"ג
ו ירושל' כ"ג ז שם
ח ט' ל' מ הר"ר
יונה י שם הר"ש
וסמכות

כפיו לחזק השוק ח"א שמתירידו בתפלתו אבל מותר לרמוז בידיו כדי שישחקו. וכן כתב מהר"ם בן חביב בחשוכת כח"י וכתב מהר"י מלכו עוד שאל כבר שם אופן שישחקו התיקו ועודו שחקו ומתירידו ירחיק ענינו ממנו ולא ידבר עיון ס' ועיון לקמן ס"ב ג' ועיון סימן ס"ב לענין לרמוז בקריאת שם לדבר מלוא דים חילוק בין פ' ראשונה לבין שכלי שחממת שמתירידו ח"א יכול לבזק תפלתו כחליו ח"ל לורך התפלה ענינה ומותר לרמוז ונראה לראש נכבד שעומד בתפלה וכו' מתקין עליו בחמירת קדים וכו' ח"א מרוא בכך שמתירידו עליו מחמת טרחה דלכורא ומחשבה זו מתירידו בתפלתו מותר לו לרמוז לש"ן שיפלט כדרכו ולא יתקין עליו וכתיקו שחקו ומתירידו דמי:

שהיה דברי רמ"א כ"ע: (ד) כנגדו. ומהשוורים המסורסים ח"ל לפסוק ע"מ:

ביאור הלכה

והס"הים היה ע"י חזון כגון שהלך לבס"ל לעשות זכרי' דק"ל לענין בסימן ס"ה דמותר לראש לא לגרף בחזק השיעור רק מה שחל לבס"ל דבעת הזה לא היה גברא חזו וגם הומן סהים בבס"ל אבל מה שהלך ח"א כ' מבס"ל לביתו אפשר לראש מכל לגרף דלא לא היה חזון כהנא דאי בני היה מקנה ידיו בעשר ונצטרך ויהיה גומר ח"א ק"ש לפי מה דק"ל דלא יתקנה נט"י ח"א בשחיות דעשה כרים חדשה וכלענין בסימן ד' כמ"א ס"ב ח"א ח"א:

* אבל בענין אחר חין ללכת וכו'. ובדעבד חס ית' ממקומו ולא שם לגמור חס כולה כל זמן שלא הפסיק בדבור חין לו להתחיל ח"א כ' לכו"ע רק מלוא ח"ה ולא לתחלת הברכה [ח"א וכו'] * ואפילו חס וכו'. השעט משום דכוב פטמים ח"א חס. [ח"א והמנ"ס כפי' המשנה] ובמקום שיש חס שממית חיו חס כמו ע"כ. מן גבורים בשם הפוסקים: * לא יפסיק. עיון במ"ס שפירשנו דהוא בדבור והנה כ"ל פירשתי לפי מה דגרשו מפרשי הש"ע שם פירשו לפי מה דמחשבת מפטמים דה"ה סכנך דיוכל לילך וכו' אבל ע"י הפירוש הקדש הבגלי תריקין [הס"ה"י וכוה מפרש] דמהגר סותר חס ענינו שכתב בס"ד דבענין אחר חין לו ללכת ממקומו משמע דהנהיג ג"כ מקרי הפסק והמ"א יישב קריאת זאת דהם מקרי שלא לורך ח"א דהיה קלם ג"כ לורך מלוא דהיינו לאורך כריעות והשתחויות בחמ"ע התפלה. והגר"א דך דך אחרת בזה דהש"ע ח"א סוכרים כה"ה ח"א דהנהיג בענינה ג"כ מקרי הפסק וכמ"ס בס"ד דבענין אחר חין לו ללכת ממקומו ובמקום שאסור חפילו הנהיג לבס"ל אסור ומה שכתב כח

הגיע עדיין להקדים שם התקבל שפוסק בו ה' פסיעות או כגון מה דלמדין בגמרא בר"ע שהיה חס מיהו בזיוה זו ומואלו בזיוה אחרת מרוב כריעות והשתחויות והיינו בתחנונים שלאחר התפלה אבל שלא לאורך הסוד להלך מן המקומו עד שיפסק הג' פסיעות ח"א [ח"א]. כתב הע"ה לאחר שסיים התפלה קודם שאמר עשה שום ח"א אוסר חס עקר רגליו למלוא קלם כגון שבידו אותו לפתוחה ארון הקודש בעת שאומרים אבנו מלכנו שעליו חושבים זה קלם למלוא וכו' נר"ך לומר קודם לכן יסיון לראון אחרי פי וכו' ע"י (ו) דיבור כגון לומר לאחר שסיירה וכן כל הסעף זה ושאר זה שמוחר הפסק מיירי הכל ע"י דיבור אבל ע"י הלוכה מותר שהלוכה לא נקראת הפסק ודוקא הכא דהוא לאורך להסיר הנחש ח"א דהגין דמן הסהם לא יסירה סכנה אבל שלא לאורך מקרי הלוכה ג"כ קלם הפסק וכמו שפסק המחבר בס"ד: (יא) ומוכן להזיק. חפילו בזיוה כרוך על עקבו ח"א שרואה (ז) שגא נגדו פוסק. ואם הוא יכול להשתמט ע"י שיטה מן הדרך קודם שיפול אליו (ח) יטה ולא יפסיק בדבור כמ"ס ח"א: (יב) ואם שוורים. וזכור המסורם חפילו חס ח"א יודע ח"א פוסק. ודוקא שלא חפילו מעולם אבל אם הזיק חפ"י פסח התם פוסק חפילו במקומות שאין רגליו שגא השוורים להזיק [אחרונים]: (יג) אם שהה. חפילו רק שחוקה בעלמא בלי דיבור וחפילו רק (ט) בין ברכה לברכה: (יד) בולה. חפילו עומד בסוף התפלה משערין (ו) מתחלת התפלה עד כופה: (טו) חוזר וכו'. ואם לא חזר לראש ח"א למקום שפסק וגמור נר"ך לחזור לראש ולהתפלל כל התפלה [פ"ח]. וה"ה שהיה חזון גמור אבל חזון ליסטים וכו' שמכר לעיל בדעבד ית' דלוחי הלכה כה"ל המקילים כ"ל דאם לא מיקרי חזון [מגן גבורים]: (טז) לראש. הס' לפי מה דלנו מהגין בהכרעת הרמ"א לעיל בסימן ס"ה

קלג באר הגולה

באר היטב

ביאור הלכה

משנה ברורה

73

ד'מ כס"ו כ"ה ו"ד ומ"ז : (יב) פרישה וט"ו ומ"ח לדעת החסידים כס"ו כ"ה : (יג) ב"ה וע"ה ו"ל"ח ומנ"ה : (יד) וסוד ג"כ כסד הכסדרים כהנ"ה : (יז) ח"ד ח"ד ומ"ח
ד'ר 1 וי"ט מ"ח ומ"ח : (טז) הרי"ף והרשב"א חזקוני' במלחמות : (טז) כ"ז : (יז) מ"ח והנר"ה : (יח) ממשיך בנר"ה : (יט) פניני : (כ) מ"ח : (כא) מ"ח : (כב) מ"ח

1. תיב"ח וח"א : (טו) הרי"ף וברמב"ם זכרמב"ן במלהמות : (טז) ב"י : (יז) מ"א והגר"א : (יח) מהר"י בספ"ג : (יט) ספ"ג : (כ) מ"א : (כא) קי"ו :

הרכות תפלה סימן קה קה

ב ברכות כ"א ג טור ז מאינו פוסק לא (כו) לקריש ולא לקדושה אלא (ז) (כו) ישתוק ויכוין למה שאומר ש"צ * (כה) ויהא בעונה. (היה עומד בתפלה וקראוהו לספר מורה (במ) אינו (ח) פוסק) (ת"ס ס' קפ"ה) : ח (ל) סאהר שסיים בסי' ק"ז י"ח ברכות קודם אלהי נצור וכול לענות קדושה וקריש וברכו (וע"ל סימן קכ"ג) :

קה דין המתפלל ב' תפלות. ובו סעיף אחד :

א המתפלל (א) שתי (ה) תפלות זו אחר זו צריך (ב) להמתין (ג) בין זו לזו (ד) כדי הילוך (ז) ד' אמות כדי שתהא דעתו מיושבת להתפלל בלשון תחינה :

קה מי הם הפטורים מתפלה. ובו ב' סעיפים :

א הכל הפטורים (א) מק"ש פטורים מתפלה וכל שחייב בק"ש חייב בתפלה חוץ מהמלוין את המת בשאין למטה (ב) צורך בהם שאע"פ שהם חייבים בק"ש פטורים (ג) מתפלה יגושים ועבדים שאע"פ שפטורים מק"ש חייבים בתפלה מפני (ד) שהיא מ"ע שלא (ה) הזמן גרמא וקטנים שהגיעו

באר היטב

(ה) ה"ז. עכ"ל ועיין בשא"ת אר"י סימן י"ד שהצריך כזה ומסיק שראוי וע"ש : (ז) ישתוק. עד יתבאר : (ח) פוסק. ואם פסק מיקרי מיד וחזר לראש מ"ל. [ואם סבר שמותר לעלות היו שוגג ואינו חוזר לראש] :

(ה) תפלה. דוקא תפלת י"ח : (ז) ד"ל. אפילו אינו רוצה לחזור למקומו אלא מתפלל במקום שעומד שם ע"י סי' קכ"ג ס"ב בהג"ה : (ח) ה"ז. כ"כ הרמב"ם דס"ל דתפלה מ"ע דאורייתא היא דכתיב ולעבדו בכל לבבכם וגו'. אך מדאורייתא די בפעם א' ביום ובכל נוסח שיראה ולכן נהגו שרוב נשים אין מתפללות בתמידות משום דאומרים מיד בבוקר סמוך לנטיילת איזה בקשה ומדאורייתא די כזה ואפשר שגם החכמים לא חייבו יתור. והרמב"ן סובר דתפלה מדרבנן היא וכ"ל רוב הפוסקים. וע"י בפר"ח. ובספר מגלת אסתר. ובספר לב שמח. ובסמ"ק

שיערי תשובה

בדיו זה (כב) י"ל דחזר הופך לראש התפלה אפילו בשיחה מועטה (כג) וי"ל דלא שגא בין שוגג למיד : (כו) לקדים. ר"ל לאש"ל וכו' לברכו : (כז) ישתוק. עד יתבאר : (כח) ויהיה כעונה. לעיין שילא בזה ידי חוב קדים וקדושה (כה) ומ"ל לא חשיב הפסק : (במ) אינו פוסק. ואם פסק (כו) כזה וכן לקדים ולקדושה דיו כזה במיד ולדעת הפוסקים דשם חוזר לראש גם כזה חוזר לראש אך (כז) אם סבר שמותר להפסיק היו כשוגג ואינו חוזר לראש וכו'. ואם קראוהו לסי' וכו' עומד אחר תפלת י"ח אפילו לא התחיל עדיין חלקי נצור (כה) פוסק ועולה אך יתור לומר יסיו לרצון קודם : (ל) אחר שסיים וכו'. היינו שאמר גם יסיו לרצון קודם חלקי נצור (כט) דאל"כ אכור להפסיק כמ"ל בסיון קכ"ב ולזה רמז הרמ"א בזה שכתב ועיין לקמן סימן קכ"ב :

(א) שתי תפלות. כגון (ה) שהרית ומוסף או ששכח ולא התפלל ורצו להשלמה בזמן תפלה שלאחרים ומתפלל שמים. והנה לפי מה שיבאר בסיון ק"ח במשנה ברורה דבין ששכח ערביה ומתפלל שהרית שמים להשלמה ובין ששכח שהרית ומתפלל מנחה שמים להשלמה צריך לומר אשרי בין תפלה לתפלה לא יצויר דין זה רק בשכח תפלת המנחה שמתפלל ערביה שמים להשלמה דשם לא יאמר אשרי כמו שזכור שם במ"ב דצריך עכ"ל להמתין כדי ד"ל : (ב) להמתין וכו'. ושיעור זה (ב) צריך להיות אחר שערך רגליו ואמר עושה שלום וגו' : (ג) בין וכו'. כהב בספר שולחן שלמה וכן אם סיים שמונה עשרה חף שעדיין לא עקר רגליו ואמר שטעה ורצו לחזור ולהתפלל ימתין כזה : (ד) כדי הילוך וכו'. (ג) אפילו אינו רוצה לחזור למקומו אלא מתפלל שנים במקום שעומד שם כשפסק אחר תפלה הראשונה אבל לחזור למקומו אפי' אינו רוצה להתפלל שנית צריך להמתין כמ"ל בסיון קכ"ג :

(א) מק"ש. מפני (ה) שהם עובדים מנחה או שערודים מנחה וכמבואר בסיון ע"ל ס"ג : (ב) צורך בהם. ר"ל שאינם מוכנים כלל לעזור בשליח המטה דאליה פטורים גם מק"ש וכלעיל בסיון ע"ב ס"א ע"ל : (ג) מתפלה. (ב) הואיל והיא מדברי סופרים ועוד (ג) שהיא בעיניה ואין יכולין לשאוף כ"כ אבל ק"ש עיקר כוחה ועמידתה אינה אלא בפסוק ראשון ובכל יוכל לעמוד ולכוין. ואם (ד) עבר זמן תפלה ע"י חן צריך להשלים בתפלה הסמוכה כיון דבשעת חובתו היה פטור מן הדין וכלעיל בסוף סימן ל"ג ע"ש במ"ב : (ד) שהיא מ"ע וכו'. כ"ל לדעת הרמב"ם שרק זמני התפלה הם מדברי סופרים אבל עיקר מנחת תפלה היא מן התורה שחומר לעבדו בכל לבבכם אינו עבודה שהיא בלב היו חומר זו תפלה אלא שאין לה נוסח ידוע מן התורה ויכול להתפלל בכל נוסח שיראה וכו' עת שיראה ומתפלל ע"ל ביום או בלילה ילא י"ח מן התורה וכתב הרמ"א שם"ל שער"ל ונהגו רוב הגדולים שאין מתפללין י"ח בתמידות שחר וערב לפי שאומרות מיד בבוקר סמוך לנטיילת איזה בקשה (ה) ומן התורה יולאות בזה ואפשר שאף החכמים לא חייבו יתור אבל דעת הרמב"ן שצריך מנחת תפלה היא מד"ס שהם חשבו כמ"ל שתיקנו י"ח ברכות על הסדר להתפלל אותן שהרית ומנחה חובת ערביה שמים ואע"פ שהוא מ"ע מד"ס שצוין גרמא והנשים פטורות מכל מ"ע שהזמן גרמא אפילו מד"ס כגון קידוש הלבוש אע"פ חייבו אותן בתפלת שהרית ומנחה כמו אנשים הואיל ומתלה היא בקשה רחמים. וכן עיקר

שער הציון

(כג) עיין בה"ל : (כד) עיין בה"ל : (כה) כ"ז : (כו) ממ"א : (כז) ח"ר ופמ"א : (כח) ח"ר ומגן גבורים : (כט) מג"א : (ל) סדר וע' בה"ל סי' ק"ח ומגן גבורים בסיון זה : (ב) ב"ח ופמ"א : (ג) מ"א : (ד) טור : (ה) רש"י וכו' : (ו) מ"א : (ז) פמ"א דעת הדריש ואף דלכ"ל צריך להשלים כמו כ"ד 2 פסקו כל האחרונים לעיל בסוף סי' ל"ג דלא כט"ז : (ה) הסמ"א והמג"א מספקים בזה וגם אם שכתב ואפשר וכו' סובר לדברי פמ"א ע"י סמ"א :

הרכות תפלה סימן קו

קדד באר הנהגה

להינוד חייבים (ב) (ה) לחנכם : ב * ימי שתורתו אומנתו (ו) כגון רשבי וחביריו מפסיק (ג) (ז) לק"ש ולא לתפלה אבל אנו מפסיקים בין לק"ש בין לתפלה : הנה" * (ואם לומד לאחרים (ד) (ח) אינו פוסק כמו שתפלה לעיל סי' ע"ט ומ"מ פוסק וקורא (ט) פוסק ראשון של ק"ש ואם אין השעה עוברת ויש לו שהות עדיף להפסק ולקורא ק"ש (י) אינו (ה) פוסק כלל (כ"י בשם הר"ן) :

באר היטב

הכלה שיש בה יציאת מזרים כדי להזכירה בזמנה והנה לימודו ונמור כל ק"ש ש"ס ברכות דף י"ג : (ה) פוסק כלל . ואפי' אם לומד יחידי לבד וע"ס . אף על גב דבסי' פ"ט פסק דאסור ללמוד משבגיע זמן הפלס מ"מ אם התחיל אינו פוסק מ"א . ובס"ז כהן בזה שלא יפסק מלימודו כשיפסקו לר"ך להפסיק :

ביאור הלכה

* מי שתורתו אומנתו וכו' אבל אנו מפסיקים . עיין בא"ר סימן ע' שהאריך להשיג על הלבוש כמה דפסק דאם יש לו שהות לקרות אחר גמר לימודו אינו צריך להפסיק אף כשהוא לומד ביחודי והביא הא"ר כמה ראיות לזה מדברי הרמב"ם והר"ן והר"ם ודברי הרמ"א שבה"ס פירש בסיומן ק"י דא"ר דוקא כשלומד עם אחרים . אכן לפי מה שכתב הפ"ח בסיומן ע' סוף אות ג' עי"ש הוסיף נדחו כל ראיותיו מן הר"ן והר"ם והפ"ח כתב שם דהעיקר דבשיטתו אינו צריך לפסק מחוץ אף לק"ש ומדברי הגר"א בסוף סימן זה לפי מה שביאר בדמשק אלעזר את דבריו משמע ג"כ דמכריס אף בק"ש להרמ"א ואפילו אם לומד ביחודי [אף דמהלך דברי הגר"א מה שכתב בדוא"ר לא גרע מסעודה משמע לכאורה היפך זה מ"ע יש ליישב דזה כוננו כמה שהפסיק להביא ראיה מיוחסתו להוכיח דעוד יותר עדיף מסעודה וע"כ לא פליגי דבין על ר"ס חלה היכא דע"י לימודו יתבטל לגמרי בק"ש דאי קימא דרבנן מהמיומן אף בזה שהיה דילמא רק ע"י פליגי ר"ס ולא היה מקשה הירושלמי מדי עי"ש] גם מה שכתב עוד הא"ר לפסקא שלא להחיר אפילו אם התחיל בזמן ההיכר השו"ע בסיומן ר"ס כ"ב ובסיומן הר"ב והמ"א בסוף סי' ק"ש ועוד כמה אחרונים החזיקו בחינוך זה לענין שאר דברים פ"כ לע"י דלא מביעי אם התחיל ללמוד קודם שבגיע זמן ק"ש בדוא"ר אין צריך להפסיק אם יודע שלא יעבור בזמן ע"י ואפילו אם התחיל ללמוד בביתו ביחודו אחר שבגיע זמן ע"י וכו' כשלא ילמוד עתה יתבטל מלימודו ולא ילמוד כלל אפסך דיש להקל ולסמוך ע"י הלבוש והפ"ח כ"ל ואפשר שיהיה טוב בזה שפסק ויקרא ק"ש ויחזור ללימודו כדי לנאת בזמן דעת מהמיומן אף שהוא בלי תפילין וע"ס . דע דבהנה"ד אין צריך להחמיר כלל ואפילו להחמיר מהלך להתחיל ללמוד אף ביחודו קודם התפלה שלא יעבור ע"י זמן ק"ש דבהנה"ד של רבים לא שייך ידועא מטיבד בגירסיה ובדלעיל בסיומן פ"ט סי' כ"ב * ואם לומד לאחרים וכו' . עיין בספר מאמר מרדכי שהקשה מאד בב"ס זו דלפי מה שביארנו האחרונים הכונה הוא דאינו פוסק אפי' אם יעבור בזמן ע"י וזמנה שהיה הרמ"א שכתב כמו שכתבנו לעיל סימן פ"ט המענין שם הוסיף בדבריו וינה שהבא ב"י שזמנו מקור הדיון שם ב"ע כ"ב סי' וכן בהלבוש שם יראה בספרו ואולי דבאן מיידי שהתחיל ללמד לאחרים קודם שבגיע הזמן ק"ש ע"י מקילוק שלא להפסיק אפילו אם יעבור הזמן . ועיין ברכות י"ג ע"ב כ"כ ד"ה לא חזינא וכו' שהיה שנה ללמדיו מקודם זמן ק"ש וכו' משמע מר"ס דלאחר שבגיע זמן ק"ש אסור לו להתחיל ללמוד אפילו עם אחרים אם הוא משער שיעבור בזמן חלה מייב לקרוא מקודם :

הכלה שיש בה יציאת מזרים כדי להזכירה בזמנה והנה לימודו ונמור כל ק"ש ש"ס ברכות דף י"ג : (ה) פוסק כלל . ואפי' אם לומד יחידי לבד וע"ס . אף על גב דבסי' פ"ט פסק דאסור ללמוד משבגיע זמן הפלס מ"מ אם התחיל אינו פוסק מ"א . ובס"ז כהן בזה שלא יפסק מלימודו כשיפסקו לר"ך להפסיק :

שער הצינור

(ו) מ"א : (ז) מ"א בסי' רצ"ט ופמ"ג והגר"ו : (ח) מ"א : (ט) גמרא : (י) מ"א : (יא) לבוש : (יב) וירושלמי פ"א דברכות ופמ"ג : (יג) מ"א : (יד) מ"א : (טו) לבוש ופמ"ג : (טז) ב"י בסיומן ע' : (יז) מ"א : (יח) מ"א : (יט) פסע : (כ) לבוש : (כ"א) מ"א : (כ"ב) מ"א : (כ"ג) מ"א :

משנה ברורה

(ו) כי כן דעת רוב הפוסקים וכן הכריע בספר שאגת ארי' ע"כ יש להחיר להשיג שיתפלו י"ח וכו' ג"כ שיקבלו עליהן עול מלכות שמים דהיינו שיאמרו עכ"פ ששם ישראל כדאיהא בסיומן ע' ויאמרו ג"כ ברכת אמת ויציב כדי לסמוך גאולה לתפלה כמו שכתב הרמ"א בסיומן ע' וב"כ לענין שהריה ומנחה אבל תפלה ערבית שהוא רשות אע"כ שפסוקי כבד קבלוה עליהם כל ישראל לחובם מ"מ הנשים לא קבלו עליהם ורובן אין מחפלין ערבית . והפלה מוספין בל"ה כהן דפטורות אבל בספר מגן צבוסים פסק דהייבנות ע"ס : (ז) להנכס . להפסק י"ח ערב וצוקר וימי (ח) רשאי ליתן להם ללכול קודם תפלה שהריה ואסור לענותה כמ"כ בסיומן רס"ט ושמ"ג לענין להפסק קודם קידוש : (ו) כגון רשבי . דה"ס (ט) לא היו עוסקים כלל במלאכה (י) ואין מבטלין מלימודם אפילו רגע אבל אנו מפסיקים מ"א למלאכה כ"כ שפ"ק להפסק : (ז) לק"ש . מפני יחא' שהיא דאורייתא משא"כ לתפלה דהיא דרבנן ואף אם נסביר דהיא ד"ס (יב) מ"מ מה"ס אין לה זמן קבוע ודי ב"פ"א ביום וכלל וסוקרא ק"ש (יג) יקראנה עם ברכותיה' והנה יחזור ללימודו ולא יתפלה . (יד) ואף שצריך לבטל ולהפסיק לימודו לעשיית כל המצות אפילו של ד"ס דלמוד ואינו מקיים נוה לו שלא נכרה מ"מ תפילה הואיל ואינה חלה בקשה רחמים קילה משאר מצות לגבי אנשים כאלו שאינם מבטלים מלימודם אפילו רגע : (ח) אינו פוסק . ואפילו (טו) אם עי"י יעבור הזמן ודוקא (טז) באופן שהם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו להקפץ ללמוד אח"כ הלא"ה פוסק אם יעבור זמן ק"ש או תפלה . ומה"א משמע דבכל גווני פוסק אם יעבור זמן התפלה . והמבטל תפלה משום לימוד אפילו לומד עם אחרים כל היום כאלו לא למד [רוקח] ובא"ר ג"כ כתב בשם פסקי חוס' להחמיר בזה ועיין בזה"ל שביארנו דלכו"ע לכתחילה אסור לו להתחיל ללמוד אפילו עם אחרים אחר שבגיע הזמן ק"ש אם הוא משער שעי' לימודו יעבור הזמן חלה מייב לקרוא ק"ש מקודם : (ט) פסוק ראשון . כדי לקבל מלכות שמים בזמן ק"ש (יז) ויחזור אחר הלכה שיש בה יציאת מזרים כדי להזכירה בזמן ק"ש ואחר לימודו (יח) מ"א בסי' רצ"ט ופמ"ג והגר"ו : (י) אינו פוסק כלל . ר"ל (יט) אפילו לפסוק ראשון (כ) ואפילו לומד ביחודי וכתבו (כ"א) האחרונים דאפילו להתחיל ללמוד באסור ליתן לבית הכנסת להתפלה כמו שכתב בסיומן פ"ט מכל מקום אם כבר התחיל אין צריך להפסיק ורשאי ללמוד כל זמן שיש שהות עדיין ובלא"ה רבא פסק דלענין קריאה ששם שהיה לאורייתא אף שישאר לו זמן אחר כדי לקרוא מכל מקום צריך להפסיק וכו' ויחזור אחר זמן וכל זה אם הוא לומד בביתו אבל אם הוא לומד בבית המדרש או אפילו בביתו אף שהתחיל ללמוד בביתו דהיינו קודם שבגיע זמן ק"ש בדוא"ר יש לסמוך ע"י הרמ"א שלא להפסיק אפילו אח"כ כל עוד שיש שהות ועיין בזה"ל :

אם

קז המסופק אם התפלל ודין תפלת נדבה. ובו ד' סעיפים:

אם זכר כ"א ב טור
בשם הרי"ף ורמב"ם
בשם הגאונים כ"א
מסלכות תפלה ג' גמ'
שם
והוספות
ד' רמב"ם פ"א מה"מ

א * אם הוא מסופק (א) אם התפלל (ב) * חוזר (ה) ומתפלל * ואינו צריך לחדש עומד דבר אבל אם ברי לו שהתפלל (ג) אינו חוזר ומתפלל בלא חידוש * ועל ידי חידוש חוזר (ד) ומתפלל בנדבה כל הפעמים שירצה חוץ (ה) מתפלת (ו) מסופק שאין מתפללים אותה בנדבה יושבת וי"ט אינו מתפלל תפלת נדבה (ו) כלל ואם התחיל להתפלל * על דעת שלא התפלל וזכר שכבר התפלל * פוסק לאפי' באמצע (ז) ברכה (ז) אפילו יכול לחדש בה דבר : ב' יחידוש זה שאמרנו שישחרש דבר בכל ברכה (ד) (ח) מהאמצעיות מעין הברכה * ואם חדש אפילו בברכה אחת דיו כדי להודיע שחזר נדבה ולא חובה : הנה נ"ל דלא מיקרי חידוש הלא אם נמחדש (ה) הלא דבר שלא היה נצרך אליו קודם

באר היטב

להתפלל ע"ד שלא התפלל שויה עליה כחובה. ואפי' בתפלה ערבית שהיא רשות פוסק מ"א : (ד) מהאמצעיות. אבל בגמ' וב"א אין מוסיפין ואין פוחתין ב"י בשם הרמב"ם : (ה) הלא. דלח"ה מי הוא שלא יוכל לחדש דבר בג' מכל הערכות או לרפואה או לפרנסה או לתלמודו. טור :

(א) ומתפלל. ומתנה ואומר אם לא התפללתי הלא לחובתי ואם התפללתי הלא לדבתי ב"י מ"א : (ב) מוסק. מפני שהיה העתה ואין בזה ידבדה ואת"כ שמוסף שבת היה עולה מ"מ בשבת בל"ה חינו יכול להביא וזכרון נדבה כיון שיבאר עי' בהר"ם : (ג) ברכה. דכיון שהתחיל

משנה ברורה

(א) אם התפלל. ולענין ק"ש וברכותיהם נסתפק עיין לעיל בסיומן ס"ז : (ב) חוזר ומתפלל. (ה) ומתנה ואומר אם לא התפללתי הלא לחובתי ואם התפללתי הלא לדבתי ואת"כ שכל ספק מד"ל להקל מ"מ הנה חוזר ומתפלל מפני שהלוי שיתפלל אדם כל היום בתורה נדבה וע"י חידוש ובדלוקים וזכר כשהחזר ומתפלל על הספק ח"כ חידוש דלוי לך חידוש גדול מזה שאל ידי ספקיו. כהן בדקדק החיים דערבית בספק חינו צריך לחזור ולהתפלל תפלה י"ח דקבעו חובה בודאי לא בספק אלא מדברי הפמ"ג משמע רק דלוי חוב עליו לכו"ע עי"ש אבל לכתחילה נכון הוא שיחזור ויתפלל גם בערבית כי באמת גם בערבית אפילו למ"ד רשות מ"מ לכתחילה מזה הוא ומילא מה שאל ידי ספקיו נחשב כחידוש גם בערבית וכן משמע לענ"ד מלשון הרמב"ם פ"י מהלכות תפלה עי"ש וענה"ט יראה לחדש דבר בהחזרה : (ג) חינו חוזר וכו'. דהפילות כנגד תמידים תקומם (ב) והיו כמקריב שני תמידים לשם נדבה שחזור משום כל חוביך (ג) ואפילו התפלל מתחלה בידיו ועגשו רוצה להתפלל בצבור אפי"ה אכור : (ד) ומתפלל בנדבה. פי' דוקא בנדבה (ד) אבל לשם חובה אפילו בחידוש אכור וזה דענין חידוש בנדבה (ה) דע"י החידוש מונכר מהוכח שהפילו היה לשם תחנונים ולא לשם חובה וכלל חידוש מיוחד כמי שעשה אותה לשם חובה ועיין בב"י שביאר דעת הטור דה"ה אם מתפלל תפלה שלא בתורת חובה וגם לא התכוין בה לשום נדבה והוא מחדש בה דשפיר דמי דע"י החידוש מונכר שהיה לשם תחנונים ועיין בביאור הלכה : (ה) מתפלל מוסק. ר"ל אפילו דל ר"ח וכו"מ (ו) כיון שאומר ומוספים כהלכתם והמוספין אינן קרובין הלא משל לצור ואין היחיד יכול לנדב אותם ועיין (ז) באחרונים שכתבו דלפ"ז בתפלת מוסק וזה"ש בשבת וי"ט בכל התפילות אם נסתפק אם התפלל אותם אינו יכול להחזור ולהתפלל אותם דברי צריך להסתפק וכל"ל בסק"ב ובזה חינו יכול להחזור ועיין לקמן בסיומן קכ"ד ס"א בזה"ל : (ד) כלל. לפי שאין דברים ודבות קרביין בהם : (ה) ואפילו יכול וכו'. דתלת תפילות היה מתחמא בודאי לשם חובה שברי היה סבור שלא התפלל עדיין ולא מהי בם חידוש ולכן אפילו אם יראה עתה לגמוריה לשם נדבה לא מהי כיון שכבר התחיל בה לשם חובה דל"ה להביא קרביין שהיו חובה וחזני נדבה. וכו' ובהתחיל על דעת שלא התפלל (ה) אבל אם היה לו ספק אם התפלל והחזני בזה"ל בסק"ב וזכר באמצע שהתפלל י"ל דל"ה חידוש וגומר כך לשם נדבה דכיון שהתחיל מתחלה כהוון אדעתא דספקא

ביאור הלכה

אם הוא מסופק. עיין בה"א שכתב הדיוט אין מוסק דין זה לפי מה דמבאר לקמן בסעיף ד' דצריך שיהא מכיר ח"ע ואמיד נדעתו שיוכל לקוין וידוע ש"מזה"ל אפילו אחד מאלף לא ימלא וא"כ אין יכול להסתות ולא נזכיר לענין יחיד דדברי הרשב"א אינם מוסכמים לכו"ע כי דעת הראב"ד (הוכח בתשובת הרשב"א) דחוב עליו לחזור ולהתפלל ואפילו לדעת הרשב"א ג"כ יש לחלק מהא דמ"ד דשם חידושי במתפלל סתם בתורת נדבה שם יפה קרינן בה למה לי רוב ומוכחים דדי בקרבנות התמידים וכן בג' תפילות הקבועות אבל בזה שרוא' להתפלל כדי לנצח ידי ספקיו דינו הוא כמו שאר תפילות דצריך לכתחילה להסתדל לקוין ויבדעבד די אם לא כיון רק בלבות ועיין בביאור הגר"א בס"ד וכן משמע לקוין ה"ש"ע להמשיך דה"ל דיו"ד ח"ט חינו כלל לא להא דספק התפלל המבואר בס"א הלא עיין בפני עצמו הוא. וכן בכל הפוסקים ראשונים ואחרונים שראוי לא מלא זכר רמז שהיוס יתקנה זה דיון. וגם הדעה והגר"ז והשולחן שלמה העניינו הש"ע להלכה : * חוזר ומתפלל. עיין בפמ"ג שכתב דלדעת הרשב"א בתשובה יחזר עליו לחזור ולהתפלל ולהתחיל ולדעת חידושי ח"ט חוב עליו רק דכיון לחזור והלוי שיתפלל אדם כל היום ובספר מאמר מדברי בונים בתשובה ובפ"א ח"ט חוב עליו רק שכתב הרשב"א דכיון דחז"ל הכריחו לחזור ולהתפלל ואין בו משום נז"ל לבעלה אם חינו חוזר כיון הוא כמראה בעצמו שאינו חושש להפלה ולכן צריך לחזור ולהתנדב גם הכיון מעליו קושיה הפ"ח עי"ש שדבריו נכונים : * ואין צריך לחדש שום דבר. כיון אם מתפלל עתה חידוש או בצבור גם אין ח"מ בזה בין אם פעם ראשון היה חידוש או בצבור. עולת תמיד : * ועי' חידוש חוזר ומתפלל וכו'. ואין חילוק בין אם מתפלל תפלה זו עם הצבור או ביחיד כ"כ בטור ועיין בב"י ודאם התפלל ומחדש בה דבר ולא התכוין בה לשם חובה וגם שלא לשם נדבה ג"כ שפיר דמי ועיין ברמב"ם פ"י מהלכות תפלה הלכה ו' שכתב מי שנסתפק לו אם התפלל וכו' ע"ד שהיה נדבה ובודאי בין אם כוונה ע"י חידוש כמו שביאר הד"מ או שכוונה הרמב"ם דספק הוי כמו חידוש עכ"פ מוכח מזה דבדורא ועי' חידוש ג"כ לא מהי הלא במכיון לשם נדבה ולא במתפלל סתם : * ע"ד שלא התפלל וכו'. ובהתחיל על תנאי מתחת ספק וזכר באמצע עיין במ"ב מוש"כ בשם הלבוש דצריך נדבה וכתב סל"ד דחוב עשה"ט ובספר גמור מדרבי כהן דהלבוש מדינא קאמר משמע דמה דאחרתין אין לך חידוש גדול מזה הוא מתחת דמה שמתפלל מתח ספק זה חידושו וכל שזכר באמצע שכבר התפלל איגלאי מילתא למפרע דתפילתו תפילת נדבה וצריך חידוש כלל נדבה וכו' : * פוסק אפילו באמצע וכו'. עיין הטעם במ"ב ואפילו בתפילת ערבית דק"ל שהיה רשות פוסק מהאר דשבתא שוין עלן כחובה מתחמא התחיל בה אדעתא דחובה. מ"א : * ואם חידש אפילו בברכה אחת וכו'. מלשון זה משמע דאפילו בברכה שומע תפלה ולא כה"א שהוצא בטור עי"ש ומ"ה אפילו לדעת הש"ע בעיניו שהבשם הו' לא יסיו מורגל כל יום בעת התפלה חובה דהלא הטעם שעי' החידוש וידע שהיה נדבה ולא חובה :

וב' וכו'

שער הציון

(ה) רשב"א : (ב) טור ולבוש : (ג) ע"ה : (ד) ע"ה : (ה) לבוש : (ו) מ"א : (ז) פמ"ג ודעה"ל וכו"ה : (ח) ח"כ ופמ"ג וע' בבב"ל :

(לכן) (סוד גמס סה"ט) : ג' האין צבור מתפללין תפלת נדבה (ו) (ט) כלל : ד' (י) 'הרועה להתפלל תפלת נדבה צריך שיחא מכור את עצמו ויזי וזהיר ואמיר בדעתו שיוכל לבוין בתפלתו מראש ועד סוף אבל אם אינו יכול לכזיו יפה קרנן ביה למה לי רוב זבחיכם והלאוי שיוכל לכזיוין בג' תפלות מקבועות ליום :

קח מי שלא התפלל לסבת מעות או אונם או במזיד . ובו י"ב סעיפים :

(א) * אִמְעָה (ב) או (6) נָאנִס (ג) ולא התפלל שְׁחִיית מתפלל (ד) מִנְהָה (3) (ה) שְׁתִּים
 (ו) הִרְאִשׁוּנָה מִנְהָה והשנייה לתשלומין (1) * ואם (ג) הִפְךָ (ח) לא יצא ידי תפלה שהיא תשלומין
 (ט) וצריך לחזור ולהתפלל אותה וכן הדין בכל מקום שצריך להתפלל תפלה לתשלומין: ב * אִמְעָה
 ולא התפלל מִנְהָה מתפלל ערבית שְׁתִּים הִרְאִשׁוּנָה ערבית והשנייה לתשלומין מִנְהָה ולא התפלל ערבית
 מתפלל (ד) (י) שְׁחִיית שְׁתִּים הִרְאִשׁוּנָה שְׁחִיית רֹבֵב * לתשלומין (יא) גְּלֵאחֵר שאומר ויצר (יב) וי"ח

שערי תשובה

(ו) כלל. דאין זיכור מקריבין קרבן מדבה. ואש"ג לזיכור מזבחין עולה עשה"ע וסנהדרין כד' מי שחנכם ולא התפלל מניחין וכשהיה חתול קוצץ לא שכיחה.

(ה) נאום. ע"מ בסי' ל"ג ס"ק ה' : (ב) שהים. וכשהוא ש"י יולא במה שמחזיר ההפלה בקול רם הרדב"י וכו"ל מ"א ופר"ח. וענין ק"ש הם יש לה תשלומין ענין ס"ם ל"ה. וברכת ק"ש אין לה תשלומין ע"ש : (ג) היצר. דהיינו שגילה דערו כמ"ל לחזן ע"מ : (ד) שהים

ביאור הלכה

* מִיָּדָה אוֹ נֹלֵדֶה וְכו' . עֵשֶׂה הַיּוֹם שֶׁכִּסֵּב שֶׁהִפְלֵג וְחַ"כ כּוֹסֵר שֶׁלֹּא הִפְלֵג אוֹ שִׁמַּח לִהְיוֹת הִפְלֵג וְלִדְבָרָן כִּסֵּב . כִּסֵּב שֶׁמִּיָּדָה שֶׁהִפְלֵג . כִּסֵּב הִפְלֵג שֶׁחִתּוּ אוֹ לֹא וְכֵן וְזֶה שֶׁחִתּוּ אוֹ שֶׁמִּיָּדָה בְּנֵהוּ אוֹ לֹא שֶׁמִּיָּדָה לֹא קָפוּ דִּמְלִימֵה שֶׁכִּסֵּב וְזֶה אֵלֶּה בּוֹדֵדִי לֹא הִפְלֵג וְלֹא כִסֵּב : * וְאֵם הַיּוֹם . עֵינֵי בִּמְ"ס שֶׁחִתּוּ לַעֲשֹׂה דִּמְלִימֵה בִּמְ"ס וְכֵן הִנֵּה לִבְיָדוֹ שֶׁהִפְלֵג מִקּוֹד ע"ו לֹא הִפְלֵג כֵּן לְעֵינֵי דִּמְלִימֵה שֶׁכִּסֵּב לְהִוָּרֵם דִּלְכָּא וְכו' כִּסֵּב . וְעַד פִּסְקוֹת עֲדוּ לֹא דִּמְלִימֵה לְעֵינֵי דִּמְלִימֵה שֶׁכִּסֵּב לְהִוָּרֵם דִּלְכָּא וְכו' כִּסֵּב .

ובג' אחרונות ודלקמן בסיומן קי"ב : (ט) כלל . דמיון צבור מקרישין
קרבן גדשה חלל לקין המזבח כשהמזבח בטל וזהו דבר שאינו מניין לכן
חין להפלת י"ח כנגד זה (ט) חלל יחיד יכול להפלת גדשה ע"י חידוש
אפילו בצבור : (י) הרגה להחפלת וכו' . ר"ל (י) אפילו הוא מחפלת
הגדשה ע"י חידוש :

[illegible]

שער הציון

[illegible]

ברכות (יג) יאמר אשרי ואח"כ יתפלל י"ח לתשלומי (ה) ערבית (ו) כשתחלל ערבים שמים שמים שלח
התפלל מנחה יאמר אשרי (יד) בין תפלה (ו) לתפלה. (סמ"ק ויב"ש סי' ק"מ) : ג' יהא דמשלים התפלה שהפסיד
דוקא (מו) בזמן תפלה אבל בשעה שאין זמן תפלה לא : ד' האין תשלומין אלא לתפלה (ז) (מו) הסמוכה
בלבד שאם טעה ולא התפלל שחרית (יו) ולא מנחה מתפלל ערבית שמים אחרונה לתשלומי מנחה
אבל שחרית אין לה תשלומין וכן בשאר תפלות : ד' יאע"פ שאין תשלומין אלא לתפלה הסמוכה
לאותה תפלה ותפלות (אחרות) שהפסיד אין להם תשלומין (יח) אם רצה להתפלל אותה (ח) גרבה

באר היטב

שמים. ואסור לאכול קודם שיחלל השמים ואם התחיל אומר הפסוק מ"ח :
(ה) ערבית. משמע דל"א התחיל עד אחר תפלה השמים דל"א למה
לית לאפסוקי באשרי מ"ח ולבזש. וי"ח כחב דיומא התחיל אחר תפלה
הראשונה וכ"כ ע"ה ע"ש : (ו) לתפלה. אבל כשתחלל מנחה שמים
משום שלא התפלל שחרית אין לומר אשרי ביותיים דהר"ם מרקנ"ט
החזיר מלוד שלא לומר אשרי אחר מנחה ע"כ יורה דעי הילוך דל"א
בין תפלה לתפלה כשתחלל מנחה שמים ב"ח. ומ"ח חולק עליו. וכן
המנהג פשוט ביה"כ לומר אשרי אחר מנחה וי"ח למי שמתאחר לבא לבית
הכנסת בשעה שהצבור התחילו מנחה יתפלל י"ח עמדם ואח"כ יאמר אשרי
דל"א כהב"ח. כ"פ לבזש וי"ח וסבנה"ג. ועיין סי' רל"ד. מורה בצורה
פ' פנחס משמע דאחר תפלה מנחה לא יאמר אשרי וכחב המ"ח ומ"ח
נאמנו שם בצורה דמומא לאומרו שלא לדעתא דהורה ע"ש. [ובס' חלוהו
רבה העלה דכשתחלל ערבית שמים לא יאמר אשרי רק יתחיל כדי הילוך
ד' אחרות וכן בצורה יתפלל אשרי ביותיים ע"ש] : (ז) הסמוכה. אם
טעה ולא התפלל שחרית בשבת מתפלל מנחה שמים חף על פי שכבר עבר
מוסף דזו מיקרי תפלה הסמוכה. כ"פ (ח) גרבה. ולכן מי שיהיה חולק
חו פנחס בתפילה ולא היה המקום נקי כשי"א יתפלל כל התפלות שהפסיד.

משנה ברורה

דל"א גם תפלה שחרית גופא לא התפלל עד אחר ד' שעות דליריד לכתחילה
חו שמים כיוון שעוסק בתפלה. ואם טעה להתפלל מנחה י"ח דמתפלל
קודם שיהיה שמים רק עד חצות לילה שהוא זמן הראוי לערבית לכתחילה וע"ש
בזה"ח מה שכתב עוד בזה להלכה אמנם הפמ"ג כתב דזמן השלמת
תפילה המנחה הוא כל הלילה עד עמוד השחר. ואם טעה ולא התפלל
שחרית יש לה השלמה רק (ל"א) מעה שמתחלה זמן מנחה והוא הנהי שעה
שחרית חצות וגם שיחלל מנחה מקודם ומשך זמן השלמה בדיעבד עד
בין השמשות (ל"ב) ואפילו היה יום שיש בו מוסף והתפלל מוסף בלחש
כ"ז העתקה מן האחרונים לדינא אמנם (ל"ג) לכתחילה יוצר נכון בכל זה
שאם לא התפלל חוץ תפלה השלמה אחר התפילה החיובית יתפלל אותה
בזמן חצות גרבה דהיינו שיתנה ויאמר אם אני חייב הרי זו להוציא וי"ח
הרי היא גרבה וכן הסכים הפמ"ג : (טז) הסמוכה. כתבו (ל"ד) האחרונים
שאין תפילה מוסף מועיל להשלמה דהיינו שאם חסר שחרית ביום שיש בו
מוסף לא יכול להשלים להתפלל מוסף שמים. אם טעה שחרית והתפלל
מוסף בזמן חצות לא יאמר אשרי אחר מנחה יתפלל שחרית. מי שטעה ולא
התפלל שחרית ומוסף ומכר במנחה יתפלל מנחה ואחריו מוסף ואחריו
שחרית ואם התפלל מוסף קודם מנחה יאמר : (יז) ולא מנחה. ה"א חפילו
אם התפלל מנחה ב"כ לא יכול להשלים בערב שחרית דלכלל דל"א
תקנו השלמה רק בזמן תפילה הסמוכה לה [פמ"ג] : (יח) אם רצה
ולכן (ל"ה) מי שיהיה חולק חו פנחס בתפילה ולא היה המקום נקי כשי"א
יתפלל כל התפילות שהפסיד ויתפלל (ל"ו) מערבית ואח"כ מנחה ואח"כ שחרית
ואם יאמר מתפילה ב"ח מזכיר בכלם יעלה ויבא (ל"ז) אבל אם יאמר
בשבת וי"ח יתחיל עד הערב ויתפלל דק"ל בסימן ק"ז שאין מתפללין

שערי תשובה

ב"ח לחובתו וכתורת תפלה הס"ן כיון ללאח בה תפלה ערבית לתשלומין יא
כמומא בסימן קכ"ד דל"א שמה יעלה ויבא ויחלל יכיון בחזרת הש"ן כ"ו וי"ח
דכחוס ואח"כ דהש"ן משוין להוסיף מי שאינו בקי על תפלה שחרית והוא מתחיל
על ערבית לית לו כ"ו כיון דהכריתו כי הדדי נינהו וכמ"ס המג"א כ"א מתחזקת
בדכ"ז הש"ן יא בחזרה וי"ח זה שמוין לתפלה הש"ן ואח"כ דבסימן קכ"ד דוקא
דלא חזיר מיירי אבל תפלה עולה אלו יואר הכי בחזרת הש"ן מכל מקום דוקא
באומר הש"ן שלא התפלל מהמא אורכו כשמה ולא חזיר מה שזריך דמי וגם שהוא
דעבד שח"י ככר כיון בחזרת הש"ן לתשלומין ודל"א מסימן כ"ח כשמה ולא חזיר
אח"כ קודם שפוסק באח"כ ש"א בשמינית ברכה מעין שבע וי"ח כחב שם הטעם
משום שהתפלה ערבית רשות ואם כן מ"כ"ס כ"א ששמע כל התפלה וכוון ש"א בה
לתשלומין ערבית שהיא רשות ע"ש : [באח"כ ס"ג] בזמן תפלה. עיין פ"ח ש"י
יעודנו עוסק בתפלתו העיקרית אחר ששה כדי הילוך ד"א ועיין ביד אפרים :
(ז) הסמוכה. עכ"פ וכתב בדכ"ז בשם שערי ישיבה (מהר"י וי"ח) וי"ח חס"י רפ"ן
אח"כ תפלה מוסף מועיל להשלמה וע' בח"י שאם טעה שחרית והתפלל מוסף ועדיין לא
בזכר זמן שחרית יתפלל שחרית ע"ש. וכתב עוד בדכ"ז בשם מהר"י וי"ח מי שטעה
ללא התפלל שחרית ומוסף ומכר במנחה יתפלל מנחה ואחריו מוסף ואח"כ תפלה
שחרית. ואם התפלל תפלה מוסף קודם מנחה יאמר ועיין בשו"ר ברכה שחזר בו
עומ"ש בלוח ח' מהר"י וי"ח ועיין בח"י ס"ק וא"ו : (ח) גרבה. עכ"פ
אם יאמר בשבת כ"ו ועיין בדגול מרובם שכתב דהיינו לדעת הפוסקים דגם בשבת

(יג) יאמר אשרי. כדי (יט) לעמוד גם בתפילת תשלומין מתוך דברי
התחומין של חזרה וכל"ל בסימן ל"ג (כ) וגם דהא בל"א יהיה ל"א אשרי
קודם להמנחה ובל"א ליוון (כ"א) יאמר אח"כ ועיין
(כ"ב) באחרונים שהסכימו דה"א אם מתפלל מנחה שמים בשביל השלמה
יאמר ב"כ עוד הפעם אשרי קודם תפילה השניה (כ"ג) וכל זה הוא רק
יתחילה אבל מדינא ח"ו הפסוק בין תפילה לתפילה רק כדי הילוך דל"א
במש"ל בסימן קכ"ד (יד) בין וכו'. כדי (כ"ד) להשלים בזה גם להשלים
שהיה נריך לומר קודם המנחה (כ"ה) ויש מאחרונים שכתבו בשם המקובלים
שלא לומר אשרי בערבית ואף שהוא בשביל תפילה המנחה ב"כ יש להחמיר
בזה וכחב בדרך החיים דח"י שהאדם ירהג בזה יש לו על מי לסמוך
דח"כ כל זמן שהוא יום לא ימנע מלומר אשרי חף שהוא אחר תפילה המנחה
(כ"ו) ע"כ אם נתאחר ובל"א כהכ"ז בשעה שהצבור התחילו תפילה המנחה
יתפלל עמדם ויאמר אשרי אח"כ ועיין במ"א שכתב דמדברי הורה משמע
דאפילו באופן זה לא יאמרו אדעתא דהורה (כ"ז) רק כקודם בחזרה :
(כ"ח) בזמן תפילה. יש (כח) מאחרונים שכתבו שר"ל דלא תקנו חז"ל
תפלה השלמה רק בעודנו עוסק בתפילתו העיקרית אחר ששה"ה כדי
הילוך דל"א חו אשרי ביותיים אבל (כ"ט) הרבה אחרונים הסכימו דאף
לכתחילה בזד"א נריך לומר בזה להתפלל תפלה השלמה חוץ אחר תפילה
החייבת אבל בדיעבד אלו מעבד רק אם עבר זמן תפלה דהיינו אם
לא התפלל ערבית יתפלל שחרית שמים רק (ל"ג) עד ד' שעות על היום
שהוא זמן תפילה לשחרית דהא מוטל עבור זה שבר תפלה בזמנה משא"כ
אחר ד' שעות דעומל רק שבר תפלה רחמי כ"כ הפמ"ג ומגן גבורים
וזה"ח ל"א שכתב"ה הוסיף דבר חדש שלא נזכר באשרי אחרונים. והוא

שער הציון

(יט) ט"ז והגר"א : (כ) הגר"א : (כ"א) לבזש וסמ"ק וי"ח וי"ח : (כ"ב) לבזש וי"ח וי"ח : (כ"ג) לבזש וי"ח וי"ח : (כ"ד) ט"ז סימן רל"ד ס"ב : (כ"ה) כ"ח ומגן אברהם : (כ"ו) מ"ח ומג"א : (כ"ז) ואלו מורה חפילו בערבית. מהגר"ז : (כ"ח) מלבושי י"ט ופ"ח :
(כ"ט) ע"ה מרדכי ומ"ח ומ"א : (ל) פמ"ג וד"ה ומגן גבורים דלא כה"א : (ל"א) דה"ח : (ל"ב) פמ"ג וד"ה : (ל"ג) א"ר : (ל"ד) שש"י וי"ח : (ל"ה) פ"ח :
(ל"ו) פמ"ג : (ל"ז) דמ"ר ושע"ה והגר"ז :

וַיִּשְׁחָדֶשׁ בָּהּ שׁוֹם דְּבַר הַרְשׁוֹת בִּירוֹ (יט) וּנְכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן : ׀ יַעֲבֹר כָּל הַיּוֹם וְלֹא הִתְפַּלֵּל מוֹכֵף אֵין לָהּ
(ס) (כ) תְּשׁוּלוּמִין : ׀ (כא) הַחֲזוֹר וְלֹא (י) הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אַחַת אֵין לָהּ תְּשׁוּלוּמִין אַפִּי׃ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה
לָהּ יִזְאֵם רִצְהָ יִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ נִרְבָּה (יב) וְאֵינוֹ צָרִיךְ חִידוּשׁ אִם מִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה לָהּ :
ח' כִּי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל בְּעוֹר יִשִּׁישׁ לוֹ זִמָּן לִהְיוֹת מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ יִשְׂאֹר לוֹ זִמָּן אַחֵר שִׁימּוֹר
(כג) אוֹתוֹ עֵסֶק שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ וּבֵין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ עֵבְרָה לוֹ הַשְׁעָה * וְכֵן מִי שֶׁהָיָה מְרִיד בְּצִיּוּךְ
מִמּוֹנוֹ (כד) שֶׁלֹּא יָבֵא לִיְדֵי הַפֶּסֶד וְעַל יְדֵי כֵךְ הַפֶּסֶד מֵלֶהֱתַפֵּלל וְכֵן מִי שֶׁהוּא שָׂכּוֹר וְלֹא הִתְפַּלֵּל כּוֹלֵם
הַשׁוֹכֵם אֲנוֹסִים וְיֵשׁ לָהֶם תְּשׁוּלוּמִין : גִּגָּה * מִיכּוֹ לִכְסֻתָּהּ לֹא יַעֲזוֹר זִמָּן חֶסֶד הַפֶּסֶד מִמּוֹן . (מ"ה כ"ה)׃
מ' מִשְׁעָה לֹּא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּעֵבֶר שֶׁבֶת מִתְפַּלֵּל עֲרִיבֵת שְׁתֵּים (יז) שֶׁבֶת הָעֲרִיבֵת (יח)׃
לְעֲרִיבֵת וְהַשְּׁנִיָּה לְתִשְׁלּוּמִין : הִגָּה וס"ה אִם לֹא הִסְפִּיל מִנְחָה זֶכֶר"מ מִתְפַּלֵּל עַל ר"מ (יט) (כ)׃ שְׁתֵּים * וְאִם לֹא

שערי תשובה

[illegible][illegible]

ביצור הלכה

דבר בשבת ויו"ט : (ימ) וכו' וכו' . עיין בפמ"צ שהסכים דעבז סיחה ונאמר אם אי חייב להסתכל ה"ז לוחביו ואל"ה הרי זו לנדה וזאם יאמר יל כל הדיעות שיש כמה דיעות סבורים דיש תלמוין תהילה אפילו למה תהילה תעברו : (ב) תלמוין . דהאיר יקרא הקרבנות וכבר עברו זמן מוקד : (בא) הויד . ומו (לה) שבה לכה"ל סמוך לערביה והסתכל ערביה מבע"י ועדיין לא התפלל מנהא אף שבתהילה שלא כהוגן עשה שהיה לו להתפלל תהילה ו"ח לשם מנהא בעוד שקרבן מהללין ערביה מ"מ אין לדורוהו להיזיד ואל"ה התפלל כיון שעדיין לא עבר זמן ההנהא וזמן חל"ל שאל"ה לו להתפלל תהילה ההנהא בהמה שנה כיון שכבר עשהו לילה בהפילת ערביה מ"מ לא יתא חל"ה ערביה שהיה והשנה לתלמוין מנהא אם הוא חל"ה יזכיר יעלה ויבא גם בשנים כיון שכבר חל"ה יתא חל"ה שנה הנהא ויבא חל"ה יזכיר יתא חל"ה שנה

בדיוא לשם תלמוין אבל אם התפלל שנים בסתנא לכו"י יא . ונסתפקא אהא תהיל תהילה אותה תהילת תלמוין וזכר חלמנא וסבלינא כדורו דסיני לא חזק א ומהי וספקותא דיוא דכיון דק"ל דברז תהילה לא בסדר נאמר דקלמן כיוון ק"ח אפסר דישב ע"י ד' חד עינא ויוסי מהי עקרת התהנהא ואל' לענין מה דברים מליא דה' תהילתו תשובות כדורא אפסר לענין עקרת מהשנה לבד שאני ונאמר חלמנא מהל"ל כיוון ק"ח א"ל אהא תהיל תהיל וכו' פוסק אפילו חלמנא כדורא ויתאבא תהילתו השעם כיון שבתהילה אדעהא תהילתו ויזכר יתא יבוא לסימוח דו לשם דברא ואל"ה א"ל בזה לא מהי עקרת מהשנה ויזכר הפסוק אותה בחלמנא לא אולי לענין תלמוין קילו דכק וכו' * וכן מי שהיה וכו' לריה בסדר . ואם אין כדור הוואק א"ל תבא דהוואק ופסע ואל"ה תבא דהוואק שוגג ואל"ה הוי ספק ויתאבא דקלמן ויתאם א"ל חייב ה"ז לוחביו ואל"ה הרי הוא נדה . [פמ"צ] : * מיהו לתהילה וכו' . ואפסר דביותר מחומם נכסיו חל"ה מחויב [פמ"צ] : * ואם לא חומר יעלה ויבא כדורא והסביר כהני . ע"מ צ"ל

המחללה הזאת ג"כ לא שבת וקצתו (מ) האחרונים דלם לא הזכיר בלשונם ויעלה ויבא גם בשנים לא יזכיר (מח) כיון שהוא עדיין יוס' מי שהחלל במקום שהיה ראוי להסתפק בצוהר ומוט' אח"כ צוהר דמוכה לעיל בסומין ע"ו שצריך להזכיר ולהחלל לפי שפשוט שהיה לו לבדוק (מז) ה"ה דפושע ומוזר מקרי לענין זה דלם שבת בשמאל כבר עבר זמן הפילה הו' חין לו השלומין ח"כ: (בב) ומו"י מידות וכו' ובג"ה והג"ה אפקדו לעריר מידות: (בג) אותו עסק. ואפילו לא העסק (מח) הוא מהדברים הנמכרים בשומין רל"ב לא יזכור משהגיע זמן הפלה וידוע ההחלל בעסק זה בימיו כיון שלא ביטל ההפלה בשבת ושם אלה היה סבור להחלל אחר שיגמור העסק ושבת אח"כ: (בר) לא יבוא וכו'. וכן אמר שם שחייב היה לזכור דלם לזכור סחורתו וע"כ עבר זמן התפילה: (בד) של שבת. וא"כ שבת להשלומין של חול מ"מ כיון שעבדיו הוא שבת מהחלל אותה ג"כ של שבת. ואם שבת והחלל השנים של חול (מה) פטור מהחלל (מו) ואם הקדוש ברוך הוא של חול שבת לא יחל לנרש שחייב ניכר שדיקדקו השלומין אח"כ אם עדיין היום גדול חלל שביב שבת בחומור שיר וגו' או בזכרו ולא החלל עדיין מנחה דמזוהר לקמן בסומין רס"ג ע"י דהחלל ערבית: שבתם והחלל השנים צריך להחלל שנים של שבת (מז) והראשונה לשם ערבים והשנים לשם שלומין ומנחה ודעויעד אם החלל בלשונם לשם מנחה ואפילו אם החלל אותה של חול אפשר לז"א הואיל ועדיין יוס' הוא: (סח) שנים. וכן פסקו בה"א וה"ה וזה"ל ואשרי אחרונים דלא כהלכות ושיעטו

שער הציור

לוח מ"ח : (לט) פמ"ג : (מ) דגמ"ר ושע"ה : (מח) דאס הוי לילה הוי מורד נומד יעו"י אס מכיון בפירוש להשלמה וכלקמן : (מז) פר"ח וש"ח : (מז) פמ"ב
7 והגר"ז : (מד) ח"ח : (מה) פר"ם וח"ח וזה"ח וש"ח דלא כט"י : (מו) ח"ח : (מו) פמ"ג לקמן בב' רס"ג ע"ש והערותיו ; אס בהודושו רצ"ח ע"ש הי"ע :

הזכיר ועלה ויבא בראשונה והזכיר (יג) בשמיים (כו) צריך לחזור ולהתפלל * אבל אם לא הזכיר בשתיקה או הזכיר בראשונה ולא בשמיים אין צריך לחזור (כל בו חוץ ממה שכתב של ר"ח שמים) : ר' יעקב ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במו"ש (שתיים של חול) כבודל בראשונה (כח) ואינו מבדיל (יד) בשניה ואם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה שניה עלתה לו ראשונה (טו) (כמ) לא עלתה לו (ל) ואם הבדיל בשתיקה * או (לא) לא הבדיל בשבת ויצא : יא' ימעה במנחה של שבת והתפלל י"ח ולא הזכיר של שבת מתפלל (רב) במוציא שבת (טז) שתיים ואינו מבדיל בשניה ויתפלל אותה (לג) בתורת נדבה ואינו צריך לחזור

שערי תשובה

באר היטב

(טו) לא עלתה לו . עשה"ט וכתב ברי"ב בשם מהר"א פראג"א כז' בתשובה מי שהיה צריך לתשלומו במו"ש והתפלל שמים ולא הבדיל בשמיים ושע"ט קודם שהבדיל על הכוס דק"ל לזכור לחזור ולהתפלל עלתה לו תפלה תשלומו כיון דבשעה שהתפלל התשלומו ספיר היה פטור מחובת שעתא ספיר היה כוס לפיו רק ע"י שטעם נתייב ע"י וכתב בברי"ב דף לבנת מהר"ש שהיה הפיר"ה דאם טעה בראשונה (טו) היה ר"ח ב' ימים ולא התפלל מנחה ביום ראשון של ר"ח כשהתפלל בליל שנים של ר"ח שתי תפלות אחת לחובה ואחת לתשלומו אם לא הזכיר בראשונה והזכיר בשמים פשיטא דא"ל לחזור ולהתפלל דהכא ליכא למימר גלי דעתיה וזדלתי טעה : (יד) בשמים . משום דהבדלה לאו רחמי מינה הלא מנחה לשעתא אין שייך להבדיל ב"פ זח"ז דאם עשה פעם ח' חול למח יעשה שנית חול משא"כ שבת ור"ח לזכור להזכירם בכל התפלות מ"ח וס' דלא כלבש וע"כ (טו) לא עלתה לו . דמבעי ליה לאקדמוי' חובת שעתיה ברישיה והוא גילה דעתו שהתפלל הראשונה לתשלומו לכן צריך לחזור ולהתפלל ח' לתשלומו בלא הבדלה . ודוקא שעה במזיד אבל אם שבת מלהבדיל בראשונה יא' דהרי לא גילה דעתו כמ"ס בס"י י"ג מ"ח . ובכ"ל צ' יחירי הרמ"א במ"ס ואם לא הזכיר ועלה ויבא בראשונה והזכיר בשמים לזכור לחזור וכו' היינו דנינה דעתו שבראשונה יהא לתשלומו ומסתמא במה שלא הזכיר הבדלה או יעלה ויבא בראשונה אחריו דבזה גילה דעתו אבל אם אחר בפירוש בשמים נתייב לשם תשלומו רק ששבת בראשונה הבדלה או ר"ח אף שהזכיר הבדלה או ר"ח בשמים יא' וכ"כ ק"ו ופיר"ה ע"ש : (טז) שמים . יש בזה מהירות . הכוס' בשם ר"י ס"ל

ביאור הלכה

משנה ברורה

הטעם ופיין בזה"ל שכתב דה"ל לנו בנתייב להתפלל שמים ביום ראשון שמתחילין לומר טל ומטר (היינו שכתב להתפלל מנחה ביום שלפניו וצריך להתפלל בערב שמים ולהזכיר בשמים טו"מ) ולא הזכיר בראשונה והזכיר בשמים כל דיו הוא כמו שכתב כל עוד כתב שם דאם לא הזכיר בשמים יחזור ויתפלל בתורת נדבה ויחזיק אם חייב ח' להתפלל תהא לחובתו ויח"ל תהא לנדבתו וכ"כ בשע"ט בשם מהר"א . ובנו"ב שהתקדש לפטור מפני שהיה כהן ונמנה אחרונים שסבורים כהנא"ה ודעבד כמר עביר ודעבד כמר עביר : * אבל אם לא הזכיר בשתיקה וכו' . הטעם דאין מקדשין הודם בלילה ודלקמן בס' תכ"ב . עוד בהג"ה כל בו חוץ ממה שכתב של ר"ח שמים ר"ל כל מה שכתב בה"ס זו כתוב בכל בו חוץ ממה שכתב בה"ס דמתפלל שמים של ר"ח זו היא דלא ככלל בו דהכלל בו סובר דלכתלה איתו מזכיר של ר"ח בשמים וכו' ד' חובת בראשונה ולא בשמים או שכתב בכל בו ט"ס הוא וכו' איתא שם בד"מ לקמן בסיומן תכ"ב בהערתו שם את דברי הכל בו וכן מוכח שם מדברי הד"מ ממה שהולך עליו שם וכו' הוא דלא כט"ו בסיומן . וההערה נוספת מאמר מרדכי וספר נהר שלום ולדעת אין כ"מ בד"ז דהלכה כהנא"ה בזה ונמו שכתבתי בשם האחרונים בס"ק כ"ו במ"ב : * או לא הבדיל בשתיקה יא' . משום דק"ל לקמן בסיומן ר"ד דאם לא הבדיל אין מחזיקין אותו :

דבשבת תשלומו התפלל אותה . עוד כתבו (נ) האחרונים דמה שכתב הרמ"א דאם לא הזכיר בראשונה והזכיר בשמים צריך לחזור ח"מ בסתמא אבל אם כיון בפירוש הראשונה לשם חובה והשמיים להשלמה יא' : (בח) ואינו מבדיל . משום דהבדלה די בפעם אחד משא"כ בשבת ור"ח לזכור להזכירם בכל התפלות ע"כ ספק בסעיף הקודם דמתפלל של שבת ושל ר"ח שמים : (כמ) לא עלתה לו . דמבעי ליה לאקדמוי' חובת שעתיה ברישא והוא גילה דעתו שהתפלל הראשונה לתשלומו בלא הבדלה (גא) אך אם כיון במחשבתו שבראשונה לחיובא והשמיים לתשלומו ומה שהיה הבדלה היה בטעות ושגג ולא נתייב כלל ח"ס לחזור : (ל) ואם הבדיל וכו' . כ"ו בסתמא אבל אם היה דעתו בפירוש הראשונה להשלמה נראה דלא יא' [ח"י] : (לא) לא הבדיל וכו' . שזין חזרין בשביל הזכרה הבדלה בהפילה הוציא ויכול לאומרה על הכוס כמ"ס בסיומן ר"ח (נב) ואם ח"כ טעם קודם שהבדיל על הכוס דק"ל צריך לחזור ולהתפלל ח"מ עלתה לו תפלה תשלומו כיון דבשעה שהתפלל התשלומו ספיר היה פטור מחובת שעתא ספיר היה כוס לפיו רק ע"י שטעם נתייב ע"י וכתב בברי"ב דף לבנת מהר"ש שהיה הפיר"ה דאם טעה בראשונה (טו) היה ר"ח ב' ימים ולא התפלל מנחה ביום ראשון של ר"ח כשהתפלל בליל שנים של ר"ח שתי תפלות אחת לחובה ואחת לתשלומו אם לא הזכיר בראשונה והזכיר בשמים פשיטא דא"ל לחזור ולהתפלל דהכא ליכא למימר גלי דעתיה וזדלתי טעה : (יד) בשמים . משום דהבדלה לאו רחמי מינה הלא מנחה לשעתא אין שייך להבדיל ב"פ זח"ז דאם עשה פעם ח' חול למח יעשה שנית חול משא"כ שבת ור"ח לזכור להזכירם בכל התפלות מ"ח וס' דלא כלבש וע"כ (טו) לא עלתה לו . דמבעי ליה לאקדמוי' חובת שעתיה ברישיה והוא גילה דעתו שהתפלל הראשונה לתשלומו לכן צריך לחזור ולהתפלל ח' לתשלומו בלא הבדלה . ודוקא שעה במזיד אבל אם שבת מלהבדיל בראשונה יא' דהרי לא גילה דעתו כמ"ס בס"י י"ג מ"ח . ובכ"ל צ' יחירי הרמ"א במ"ס ואם לא הזכיר ועלה ויבא בראשונה והזכיר בשמים לזכור לחזור וכו' היינו דנינה דעתו שבראשונה יהא לתשלומו ומסתמא במה שלא הזכיר הבדלה או יעלה ויבא בראשונה אחריו דבזה גילה דעתו אבל אם אחר בפירוש בשמים נתייב לשם תשלומו רק ששבת בראשונה הבדלה או ר"ח אף שהזכיר הבדלה או ר"ח בשמים יא' וכ"כ ק"ו ופיר"ה ע"ש : (טז) שמים . יש בזה מהירות . הכוס' בשם ר"י ס"ל

שער הצינון

(עט) פיר"ה וכו' ומ"ג דלא עמ"א וכן הכיבס דה"ה אף מע"ה ע"ש : (מט) פיר"ה וכו' : (נ) ט"ז ודס"ה : (נא) מ"ח ודס"ה והג"ר וס"ח דלא כט"ז וכו' : (נב) שט"ח : (נג) פמ"ג :

זלכות תפלה סימן קח

קלו באר הגזירה

בה דבר (לר) וה"ה אם לא הזכיר (לה) יעלה ויבא במנחה (לו) של (יו) ר"ה : יב * בהטועה ומזכיר ג סמ"ק בשם רבי מאירע שאר (יח) ימים בתפלה (לו) שלא בזמנה (לה) לא הוי הפסקה . הגם מיהו אם נזכר טעמה פוסק אפי' באמצע הברכה (א"י מסכת ברכות) :

שערי תשובה

שלא שאל מטר אף ירי השלומין לא יא' הכא מודה ע"ש : (יו) ר"ה . עכ"ט וכתב ברי' בשם מהר"י פרחי ומכ"י ויון בתשובה כ"י מי שלא התפלל מנחה ביום שלמי שאלה מטר ומתפלל ערבית שהיו יסאל מטר בשבוע וזכור וזכור וזכור מטר בתשלומין ולא ע"ש . והוא דכדברי הכנה"ג ופר"ח בהביא הכנה"ג . והלכות חין כן דעת מה"א שהביא בעצמו לשון ס"ק ו"ב לענין לא שאליו בשחרית דר"ח תפלה ערבית שלפניו ועיין בש"ס בשם מאמר מודרני דיוס למי' וזהתפלל בחזרת נדבס עיין שם וכתב בש"ס מי שטעה בתפלה מנחה שלפני יום שאלה מטר ושאל שמו הדין נדבר לחזור ולהתפלל ונאסם ולא חזר ובלילה חלה השאלה יתפלל ערבית ב' רק יתפלל היום בתפלה נדבס . ומ"ס בשם מה"א ואם בלילה ג"כ ר"ח כו' עיין בספר גיין אריאל ח"ב דף כ"ד שמהם עליו כיון ד' ימים ר"ח מספיקה א"כ סתרי אהדי ע"ש ומח"ב מיישב דברי מה"א חזק דלח' מוספיקה ובהי' מתשובה ר"י וז' ועוד דלפילו מוספיקה חין כחן סתירה עכ"ט ע"ש . והביאו בשר' ע"ש . וכתב מח"ב בשם שו"ת וזע' אמת אם שכת' להזכיר ר"ח במנחה והיה ר"ח בע"ש יום אחד ומזכר אחר שחשכה לא יתפלל תפלה התשלומין והטעם כיון דאחרי תפלה חין להתפלל רק בנדבס ואין תפלה נדבס בשבת ע"ש ועיין לעיל סמ"ק ח' מ"ט בשם דגול מרכבס ומ"ס שם :

באר היטב

דל"ה לחזור בשביל זה דהא כבר התפלל י"ח רק ששכה של שבת ופסולתים ויתפלל י"ח ולא יזכיר של שבת מה ירויה בזה התשלומין והכתי' פרוכני'ה ס"ל דמה שהתפלל י"ח בלא שבת הוי כאלו לא התפלל כלל כיון שלא עשה כדיון וע"י הכריעו הפוסקים שיחזור להתפלל בחזרת נדבס וא"ס לחזר כיון שיש סברה שצריך לחזור ולהתפלל מחד הדין . כתב כנה"ג בס"י ר"ל בשם הרדב"ז ה"א ס' קע"ז שהם נאסם ולא התפלל במ"ס מתפלל ביום שמי חללות אחת לחובס והאח' להתשלומין ולא יאמר אחת הוונתו לעצ"ה שלא הבדיל ע"ש : (יו) ר"ה . ואם בלילה ג"כ ר"ח לכ"ע יתפלל דהא ירויה שיאמר יעלה ויבא . וה"ה בליל י"ט שמי והיה אם שכת' וכן חז' ומטר או משיב הרוח מ"א . וז"ל פשוט דאם שכת' יעלה ויבא ג"כ בלילה בתפלה התשלומין דל"ה לחזור דליון מקדשין החדש בלילה וז"ל שם שהיא לתשלוס תפלה המנחה . וזכור יחזיק קושי'ת החוס' בזה שמקשים למה ליה הוי טעמא דליון מקדשין החדש בלילה חסוקא ליה הפלת ערבית שרש' וכו' דל"ה לדינא כמ"ס וק"ל . עיין בברכות דף כ"ז ע"א דף למ"ד ע"ב . וז"ל כנה"ג בס"י תכ"ב ופר"ח ס'י' זה דאם ר"ח הוי ב' ימים וביום ראשון נעדר ולא התפלל מנחה שמתפלל ליל שמי של ר"ח שמי חללות חס' בתפלה התשלומין שכת' ולא הזכיר יעלה ויבא חין מהזכירין אוח' ע"ש : (יח) ימים . זה למד בבי' מודמרי'ן דאם הבדיל בשבתין יא' ע"ש . וט"ו הקשם עליו דל"ה דהאם ודאי זמן הבדלה הוי בשבת הדיא רק שזה האיס' הבדיל שניה ללא נזכר משה"כ במיד' שאין לו שייכות בזמן ההוא כגון שאומר בימות החול מה שצריך לפסח חין לך הפסח גדול מזה וז"ל פסק זה עכ"ל . וכן בתשובה האק"ט ה"א ס'י' ר"ה חולק ע"י ופסקו מהזכירין אוח' ע"ש . ואפשר לומר דליד'י בתפלה התשלומין כגון מי שלא התפלל מנחה ברי"ח או בשבת או בשאר מועדים שמתפלל ערבית שמים בשבת או קאמר דאם הזכיר בתפלה של תשלוס ר"ח או שבת ח' מאורע שאר מועדים כיון דתפלה זו באה לתשלומין היום שעבר אם הזכיר לא הוי הפסק . יד אחר'ן ועיין בשכנה"ג :

באור הלכה

* הטועה ומזכיר מאורע וכו' לא הוי הפסק . עיין במ"ב במה שכתבנו בשם האחרונים ומ"מ לענין תפילת התשלומין כגון מי שלא התפלל מנחה ברי"ח או בשבת או בשאר מועדים שמתפלל ערבית שהיו והזכיר בתפילה של תשלוס ר"ח או שבת או מאורע שאר מועדים כיון דתפילה זו בא לתשלוס היום שעבר הסכימו ברכה אחרונים דלא הוי הפסק :

באור הרורה

* הטועה ומזכיר מאורע וכו' לא הוי הפסק . עיין במ"ב במה שכתבנו בשם האחרונים ומ"מ לענין תפילת התשלומין כגון מי שלא התפלל מנחה ברי"ח או בשבת או בשאר מועדים שמתפלל ערבית שהיו והזכיר בתפילה של תשלוס ר"ח או שבת או מאורע שאר מועדים כיון דתפילה זו בא לתשלוס היום שעבר הסכימו ברכה אחרונים דלא הוי הפסק :

משנה ברורה

יאמר אחת מוונתו אע"פ שלא הבדיל כ"כ כה"ג בשם הרדב"ז וכתב מה"א בסימן ר"ד שלא ידע את טעמו ע"ש ובספר מגן גבורים העתיק את טעמו ומזנו וז"ל שם אפילו עדיין לא הבדיל ח"ס לומר אחת מוונתו כיון שהי' להתבדיל שלא חקנו התשלומין לדבר שיש לו חקקה וכיון שהיתה הוונתו יש לו חקקה בהבדלה חין לו תשלומין : (לר) וה"ה אם וכו' . ר"ל שכן ג"כ להתפלל בערבית תפלה שניה להשלמה ובחזרת נדבס והיינו ג"כ מטעם הנ"ל מפני שאינו מרויח כלום בתפילה זו שהרי יעלה ויבא ויחזר עכ"ט על של בשל תשלומין יא' ועיין בה"ל : (לר) שלא בזמנה . כגון (נט) שהזכיר יעלה ויבא שלא ברי"ח והוסיף או שהוסיף על שבת וי"ט שחול וכה"ג ומזכר לאחר שגמר הברכה או כל התפילה : (גל) לא הוי הפסק . שיהיה נדבס חין לחזור לראש או לתחלת הברכה שהפסיק בה ורוב (ס) האחרונים חולקים על פסק זה וס"ל דלא עדיף זה מאל' הפסיק בשניה באמצע התפילה לפסק השו"ע לשון בסימן ק"ד סעיף ו' שצריך לחזור לתחלת ברכה ובג' ראשונות ואחרונות חזרת לתחלת הג' ועיין לעיל שם שצדקנו לו פסקי דמי השיאו . גס בדה"ח ובה"א הסמו לדינא כמוהם ועיין באמר' שהוסיף עוד וכתב דה"מ אם הזכיר דבר שאין לו חזרת היום כגון שאומר זכרנו וכו' וכתבנו וכו' דלך חין כחיה היום או שאמר יעלה ויבא חזר וכתבנו (סא) או הבדלה בזמן הדעת שמוכר מה שהיו לו השי"ת לב להבין ולהבדיל וזה שייך בכל השנה לתחלת תשלוס' שחלק לו לב להבין ומדע' לידע' או שאמר יעלה ויבא עד ביום ר"ה הזה דלא הוי שער רק כמוסוף בתפילתו ואף שאסור להוסיף בג' ראשונות ואחרונות מ"מ כשה לא הוי עכ"ל ועיין בה"א כלל כ"ה שכתב בין לענין שיהיה בשוגג בתפלה ובין לענין שהזכיר דבר שלא בזמן דביעבר' אם לא חזר לתחלת הברכה כיון שהי' שהוסיף בה דבר שלא כענינו חינו רשאי לחזור וכו"ה אם כבר תפלה ע"ש טעמו בג"א :

שער הציון

(נד) הלא' והמחש' ודח"ה ודח"ה דלא ככנין אריאל : (נה) נ"א : (נו) פשוט : (נז) ח"ה ומו"ג : (נט) לבוש וע"ה : (ס) כנה"ג וע"ה ופר"ח והלק"ט ויד אחר'ן והגר"א . והנה לענין שיהיה ס"ל להגר"א לעיל בסימן ק"ד כשה"א ע"כ דס"ל דזה גרע משהיה או דהשיג' על השו"ע בזה לדעת השו"ע לעיל בס"י ס"ד אבל לא לטעמים וז"ע ככוונתו : (סא) וכן מוכח מט"ל להב' בברכה ע"ש :

קט דין איך יתנהג היחיד לבוין בתפלתו עם הציבור. ובו ג' סעיפים :

א ברכות כ"א
ב סמ"ק ובה"ט
ג תוס' טז ובה"ט

א (א) * אהנכנס לבהכ"ז ומצא (ב) צבור מתפללין אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע (ג) ש"צ * לקדושה (ד) או (ה) לקדוש יתפלל (ו) ו"ה' אמן דהאל הקדוש ומועם תפלה דין קדשים וקדושת (ח) ו' והל"ה ומדרכי פרק עי שמחו ותדמות הדגן ס' י"ה' ואם לאו - אל יתפלל באם אין השעה עוברת יזאם נכנס (ו) אחר קדושה אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע (ז) ש"צ (ח) למורים יתפלל ואם לאו אל יתפלל

באר היטב

שערי תשובה

(א) לקדוש. עשה"ט וכתבו שם בשם הרשב"א דוקא במתפלל בבהכ"ז אבל אם יואל להתפלל בעזרה חוץ לבהכ"ז יתפלל ואל ימתין ואמר שבור לו הרמ"ן :

קדושה ואם ימתין עד אחר מודים לא יוכל לענות איש"ר אחר הקדוש שחבר י"ה' ואם ימתין עד אחר הקדוש יעבור זמן תפלה או לא יוכל להתפלל ערבית עם הציבור כ"ל דיתחיל מיד דמוטב לבטל מודים מאיש"ר כמ"ס בסיון כ"ז בשם הב"ש. ועוד דמודים אפשר לשחות בהמשעית. אם בא סמוך לקדוש ואם יתפלל חייב איש"ר ואם ימתין עד אחר קדוש לא יוכל להתפלל ערבית עם הציבור כ"ל דתפלה ציבור עדיפה. ואם בא סמוך לקדושה ואם יתחיל מיד לא יוכל לומר קדושה ואם יתחיל אחר קדושה לא יוכל לומר ברוך ואם ימתין עד אחר מודים יתחיל קדושה ונראה לו דיתחיל אחר קדושה דמוטב לעבור עם הציבור ועוד דמודים אפשר לשחות בהמשעית ובהכ"ז מ"ה' (ב) למורים. ולרמ"ה

ביאור הלכה

משנה ברורה

א (א) הנכנס לבהכ"ז. ואם (ה) וז"ל להתפלל בעזרה חוץ לבהכ"ז מתפלל ואל"ף להמחין : (ב) צבור מתפללין וכו'. זה הסעיף מיידי בתפילת המנוחה וז"ל (ג) בשחרית אם היה עומד בק"ש וברכויה בשעה שהצבור התחילו שמ"ע אם יכול להתחיל ולגמור התפילה [עד אלהי נאור] קודם שיגיע הב"ש לקדושה יתפלל ואל"ף אל יתפלל רק ימתין בשירה חדשה ושיון מה שכתוב לקמן בשם הב"ה בענין זה : (א) ש"ץ לקדושה. (ג) דקדושה אסור לומר ביחיד וכן קדים ומורים טעמיה דלר"ד לשחות עם הקהל שלא יתחיל נראה כפופר כמו שהצבור משתחוים לו : (ד) או לקדים. לכאורה כיון דלר"ד לגמור תפילתו קודם קדושה כ"ס שישמע הקדוש שחבר שמ"ע י"ל (ד) דמיידי במעריב דליכא קדושה ח"ל מיידי (ה) שכבר שמע קדושה דמשום קדושה לא היה לר"ד להמתין וכו' שכתוב לקמן דמ"מ לר"ד לגמור קודם קדים שחבר שמ"ע (ו) והיינו שיגמור עכ"פ קודם שיגיע ש"ץ ליהא שמיה רבא ולא יענה אמן או רק יא"ר בלבד מטעם דכיון דלא מתכוין אז על מה לומר האמן מקרי אמן יתומה (ז) ואם מוה לבו ויודע אז על מה עונה האמן רבא. ודע (ח) דאיש"ר עדיף מקדושה עד אחר קדושה ואם ימתין עד אחר קדושה לא יגמור תפילתו עד אחר קדוש ולהמתין עד אחר קדוש אינו יכול מפני שישבור זמן תפילה מוטב טוב שיתחיל להתפלל קודם קדושה ויהיה יוכל לענות איש"ר. וקדושה עדיף ממורים ע"כ אם בא סמוך לקדושה ואם יתחיל מיד לא יוכל לאמר קדושה ואם ימתין עד אחר קדושה לא יתחיל לענות עם הציבור ויהיה לו קדושה יתחיל להתפלל אחר קדושה כ"ס הרמ"א ולפי מה שביארנו לקמן בסק"ד בשם המ"מ טוב שיתחיל בזה להתפלל עם הציבור בשם הב"ה. ויהיה לו קדושה ומורים וכו' דאיש"ר (ט) עדיף ממורים ע"כ מי שבה לבהכ"ז יתחיל עד אחר מודים לא יוכל לענות איש"ר אחר הקדוש שחבר י"ה' ואם ימתין עד אחר הקדוש יעבור זמן התפילה יתחיל מיד דמוטב לבטל מודים מלבטל איש"ר ועוד דמודים אפשר לשחות בהמשעית. וכן (ו) עדיף איש"ר מתפילה בצבור ע"כ אם בא סמוך לקדוש ואם יתפלל חייב איש"ר ואם ימתין עד אחר קדוש לא יוכל להתפלל ערבית עם הציבור כ"ל דיתחיל מיד דמוטב לבטל מודים מאיש"ר כמ"ס בסיון כ"ז בשם הב"ש. ועוד דמודים אפשר לשחות בהמשעית. אם בא סמוך לקדוש ואם יתפלל חייב איש"ר ואם ימתין עד אחר קדוש לא יוכל להתפלל ערבית עם הציבור כ"ל דתפלה ציבור עדיפה. ואם בא סמוך לקדושה ואם יתחיל מיד לא יוכל לומר קדושה ואם יתחיל אחר קדושה לא יוכל לומר ברוך ואם ימתין עד אחר מודים יתחיל קדושה ונראה לו דיתחיל אחר קדושה דמוטב לעבור עם הציבור ועוד דמודים אפשר לשחות בהמשעית ובהכ"ז מ"ה' (ב) למורים. ולרמ"ה

שער הציזון

א) ש"ע"ט בשם הרשב"א : (ב) דה"ח : (ג) ע"ז : (ד) מ"ה : (ה) מהר"ם : (ו) מ"ה : (ז) פנ"ג : (ח) מ"ה בסיון כ"ז : (ט) מ"ה בסיון זה : (י) ח"ר ופנ"ג וזה"ל דלא כמ"ה : (יא) מהר"ם : (יב) דה"ח : (יג) מ"ה ודה"ח ופנ"ג : (יד) מ"ה ופנ"ג : (טו) ב"ח ופרישה וכו' : (טז) מ"ה :

הלכות תפלה מינן קט

קלה באר הגולה

ד' הרמב"ם פ"י
מס' ה' ה' ה' ה'
הדפ' סימן י"ז
ו' תשובה פ"ב

וה"ה אם יכול להגיע למודים או לאחת מהברכות (ח) ששוחים בהם בשוגג שליח צבור למודים יתפלל ואם צריך להתחיל (ט) כדי לסמוך גאולה (ג) לתפלה ונדרמן לו שמוע ש"צ למודים כשהוא באחת מהברכות (באמצעה) (ד) (י) ישחה עמו אבל אם הוא בתחלתה או בסופה לא ישחה שאין שוחין בתחלת ברכה או בסופה אלא באבות ובהוראה : ב * יאם מתחיל להתפלל עם ש"צ בשוגג עם ש"צ לנקדישך יאמר עמו מלה (ה) במלה כל הקדושה כמו שהוא אומר וכן יאמר עמו (יא) מלה במלה (יב) ברכת האל הקדוש וברכת שמוע (ו) תפלה (יג) וגם יכוין בשוגג ש"צ למודים יגיע גם הוא למודים או להמזב שמך ולך נאה להודות כרי שישחה עם הש"צ במודים : הגה (יד) * חבל לכתחלה לא (ו) יתחיל עד אשר שמוע קדושה והאל הקדוש חלל שם הולך להתחיל מכה ששעה עוברת לו כדי לסמוך גאולה לתפלה דיוק הכי (ז) : ג יחיד העומד בתפלה ובשוגג למקום קדושה היו הצבור אומרים קדושה (ח) דסידרא אינו אומר קדוש עמהם * שאין הקדושות שוות ונראה דה"ה אם היו הצבור אומרים קדושה (ט) כתר שאינו אומר עמהם קדוש אלא ישתוק ויכוין למה שאומרים דשומע כעונה : הגה וי"א דקדושה כתר דהיינו קדושה מוסף וסימך מתפלל שחריט יוכל (יז) לומר עמהם דשחריט קדושה י"א וקדושתן שיהיו וכן נ"ל עיקר (ולא פליג רש"א אהגאונים שהביא ב"י) :

באר היטב

נריך לגמור קודם חמן של שומע תפלה ואם לאו לא יתחיל עד אחר מודים : (א) (ג) לתפלה . פי' שטעם ואמר עד גאל ישראל דלכתחילה נריך להמחין בשירה חדשה כח"ס סי' כ"ו : (ד) ישחה עמו . ולכתחלה לא יתחיל לדעתה לשתות בחמץ דשמוע יסבה מלשחות כיון שאין מחויב שם לשתות דל"מ מ"א : (ה) במלה . פי' שיאמר עמו נקדש לדור ודור כו' עד האל הקדוש והח"כ אם רצה יתפלל בפ"ע אם יכול לסיים קודם שגוג ש"ל לסיים שומע תפלה כ"ח ב"ח ור"ל חביב . ובת"ל לא יאמר עם הש"צ ענינו ברכה בפ"ע חלל בש"ח כיחיד מוט"מ ומכרי"ל מ"א : (ו) תפלה . פי' שיוכוין שיהיה שתי ברכות חלו עם הש"צ עמ"ל : (ז) יתחיל כו' . הגה זו מקומה * בסעיף (ז) אחר עם הש"צ יתחיל חלל לכתחלה לא יתחיל וכו' והנה וכו' חמן דהאל הקדוש (בכתחלה ס"ח) וכו' המ"א ונראה לי דהוא הדין לברכו . דהא חין יהיה חומר ברכו . ולם כבר שמע קדושה או ברכו או יודע שיטעם אחר כך חין נריך להמחין . מיהו נקדיש נריך להמחין דהא חין לו קצבה . ואפשר דהקדישים מעלינו ואילך חינו בכלל זה מ"א : (ח) דסדרה . היינו בוכה לניין . וה"ה קדושה יולר מ"א : (ט) כתר . פי' שהצבור אומרים קדושה מוסף והוא מתפלל תפלה יולר נמי חינו חומר עמהם . וזה דעת הב"י שס"ל דהרשב"א חולק על הגאון . והרמ"א ס"ל דהרשב"א לא אמר חלל בקדושה דסידרא חלל ב"י קדושתן מענין ח' כיון של שחריט ושל מוסף אפשר דמודה לדברי הגאון לכך

ביאור הלכה

בסיומן רל"ז במ"א כ"ג : * אא מתחיל להתפלל וכו' . עיין מה שכתבנו במ"צ סק"ד בשם ח"ר דס"ל דזה מותר אפילו להתחלה כך אם עמד להתפלל מקודם הש"צ ומחוק כוונה המכונה או מאלוה סביב הגיע לקדושה עם הש"צ או לסיק שמתחיל אחר שמתחיל הש"צ ומתחיל שהלריך הש"צ הגיע לקדושה משמע מנייה שם דזה גם לנדיים חינו מותר רק דיעבד ונ"ל דה"ה בשאין לו ענה אחרת לשגיעת הקדושה : * אבל לכתחלה וכו' . עיין במ"א הטעם דנריך לשתוק ולשמוע כמש"כ ברם בסיומן ק"ס ר"ל ואין יאמר בענינו נקדש ולפ"ו לדין דהגיון בל"ה כס"ו לקמן בסיומן ק"ס לאחר נקדש ח"כ חו לא שייך להחמיר בזה כך באמת עיקר הדין דלא כס"ו כמו שכתבנו שם : * שאין הקדושות שוות . משמע דכלל זה היה חומר עמהם קדוש קדוש אע"פ שעד ענה לא התפלל התפלה שלו עם הש"צ בשום ומכאן אחר למד למה שכתבתי למעלה בס"ב וכן כתב הגר"י :

משנה ברורה

בברכת ש"ח עם הש"צ בשוה ונ"ל לא יתחיל עד מודים וכן העתיקו (יז) האחרונים לדינא : (ח) ששוחין בהם וכו' . ואע"פ שלא יכול לומר מודים דרשב"א אומרים חין כך כלום כיון ששחה עמהם (יח) וזה מותר אפילו לכתחילה אך יאמץ שברכת שומע תפלה יאמר עם הש"צ בשוה וקדושה ב"ס"ב : (ט) כדי לסיק . פי' (יט) שטעם ואמר עד גאל ישראל שמוע מחויב להסמוך לה התפלה מיד וה"ה חס מזה שהשעה עוברת מחויב לעמוד חיוק להתפלל דל"ה נריך לכתחילה להמחין משום קדושה בשירה חדשה וכמ"ס בסיומן ס"ו ס"ט : (י) ישחה עמו . והוא חומר או מודים או שחריט הוא כדי שלא יבא נראה ככופר במו שהצבור שמתחילין (כ) ומ"מ אם חינו מוכרח לו להתחיל מיד לא הותר לו להתחיל התפלה ע"ד שישחה בחמץ הברכות חף דמותר לשתות בחמץ כל הברכות וכל לקמן בסיומן ק"ג משום דשמוע יסבה מלשחות כיון שאין (יא) מלה במלה . פי' (כב) שיאמר עמו נקדש לדור ודור כו' עד האל הקדוש והח"כ יתפלל בפ"ע אם יכול לסיים קודם שגוג ש"ל לסיים שומע תפלה (ג) (ד) (י) ישחה עמו אבל אם הוא בתחלתה או בסופה לא ישחה שאין שוחין בתחלת ברכה או בסופה אלא באבות ובהוראה : ב * יאם מתחיל להתפלל עם ש"צ בשוגג עם ש"צ לנקדישך יאמר עמו מלה (ה) במלה כל הקדושה כמו שהוא אומר וכן יאמר עמו (יא) מלה במלה (יב) ברכת האל הקדוש וברכת שמוע (ו) תפלה (יג) וגם יכוין בשוגג ש"צ למודים יגיע גם הוא למודים או להמזב שמך ולך נאה להודות כרי שישחה עם הש"צ במודים : הגה (יד) * חבל לכתחלה לא (ו) יתחיל עד אשר שמוע קדושה והאל הקדוש חלל שם הולך להתחיל מכה ששעה עוברת לו כדי לסמוך גאולה לתפלה דיוק הכי (ז) : ג יחיד העומד בתפלה ובשוגג למקום קדושה היו הצבור אומרים קדושה (ח) דסידרא אינו אומר קדוש עמהם * שאין הקדושות שוות ונראה דה"ה אם היו הצבור אומרים קדושה (ט) כתר שאינו אומר עמהם קדוש אלא ישתוק ויכוין למה שאומרים דשומע כעונה : הגה וי"א דקדושה כתר דהיינו קדושה מוסף וסימך מתפלל שחריט יוכל (יז) לומר עמהם דשחריט קדושה י"א וקדושתן שיהיו וכן נ"ל עיקר (ולא פליג רש"א אהגאונים שהביא ב"י) :

שער הציון

ד"ה 3 (יו) דה"ה וי"א : (יח) אחרונים : (יט) מ"א : (כ) עור וד"מ כפי ק"א : (כא) מ"א : (כב) מ"א : (כג) מ"א : (כד) מ"א : (כה) ד"מ :

הרכות תפלה סימן קי

קי היוצא לדרך ופועלים מה יתפללו וסדר תפלת הדרך ובהמיד . ובו ז' סעיפים :

א טור ב ברכות כ"ח
ו"ט ג שם ט"ו
ד הגהות מו"י פ"א
מחלוקת
ה ברכות כ"ט ו'
ו רמב"ם פ"ד מהל'
שפלה וזכרון כעול'

א' (א) אבשעת (ה) הרהק כגון שהיה בדרך או שהיה עומד במקום שהוא מרוד (ב) וירא (ג) שיפסקירו
* או שלא יוכל להתפלל בכוונה תפלה ארבה ימתפלל אחר ג' ראשיות (ג) הבינונו ואומר אחריו
ג' אחרונות צריך לאמרה (ד) מעומד ובשינוע לביתו אין צריך לחזור ולהתפלל (ה) * ואינו מתפלל
(ו) הבינונו (ז) במוט (ג) הגשמים ולא במו"ש וי"ט : ב' הפועלים שעושין מלאכה אצל בע"ה אם
אינו נותן להם שכר חוץ מסעודתן (ח) מתפללין י"ח (ט) אבל אין יורדין לפני התיבה ואין נושאין
בפיהם (י) ואם נותן להם שכר מתפללין * י"ח הבינונו * והוא דנא אין דרך להקפיד (ז) בכך ומסתמא
אדעתא דהכי משכירין אותם (יב) שיתפללו י"ח : ג' * ההחולד במקום גדודי (יג) היה ולסמים מתפלל
צרכי עמך מרובים וכו' ואינו צריך לא לג' ראשיות ולא לג' אחרונות ומתפלל אותה בדרך כשהוא
מהלך יואם יבוא לעמוד עומד וכשיגיע לשוב ותתקצר דעתו (יד) חוזר ומתפלל תפלת י"ח ברכות :
(ואם לא חזר להתפלל הוי כאלו שכח (טו) להפלה לגמרי ונתפאר לציל ס' ק"ח (כן משמע בנים יוסף) :
ד' (טז) 'היוצא לדרך יתפלל י"ח ה' אלהינו ואחריו אבותינו שתוליכנו (ס) (ז) לשלום וכו' (יח) וצריך

באר היטב

אין לרחוק דברי הגאון עכ"ל ד"מ. וזהו כי"ח שהיה הרמ"ה ע"י ב"י ובד"מ :
(ה) הדחה . או שהשעה עוברת כח"ג מ"ה : (ב) שיפסקירו . קאי גם
כן חלעיל כשהוא בדרך וירא שיפסקירו אבל בלח"ה מתפלל מהלך

ביאור הלכה

* או שלא יוכל וכו' . ר"ל מפני רוב טרדותיו או שהוא חולה וכסוים אין מנהגין
להתפלל הבינונו מתחת הטרדה וכו' הטעם לזה דלכאורה קשה על הדין
דש"ע מנעיל סימן ק"א ס"א דהיאח שם דאם אינו יכול לכוין את לבו בכוונת
יכוין את לבו עכ"ל ברכות ומשמע דש"ע מנעיל מותר להתפלל כל התפילה כיוון
בכוח אמונה שאינו יכול לכוין את ד"ל דאין דמיוני דשעת ברכות יכול לכוין כיוון
התורה לו להתפלל הבינונו ולא יותר כדי שכולנו כל השמ"ע בקצרה ובכוונה אבל שם
מיידי דלא יוכל לכוין אפילו חלו' או ברכות לכן לא התירו לו לקר' ע"כ יוחא דלא
נהגו כיום בבינונו שלא תושבין שאפילו הו' לא יכוין וכענין דכתב הרמ"ה
בס"א בה"ס א"י מפני שהם בלתי נקרא כסוים מתחת טרדה לא תפלה לעולם
הפילה שלמה מפני רוב הטרדה בש"ע : * ואינו מתפלל הבינונו וכו' . ולא
במו"ש וי"ט . עיין בחידושי רמ"א שמהפך לענין מו"ש וי"ט אם השעה עוברת
י"ל דבזה במו"ש וי"ט מוטב שיפלה הבינונו ולא יזכיר הבדלה דש"ע בדיושב
ואם נעמלם בלא הבדלה ממה שלא יתפלל כלל ע"ש עוד : * והוא דנא וכו'
שיחלגו י"ח . עיין במ"ב במש"כ דה"ס כל נוסח הפלה כשאר כל חרס כי מוטב
מ"ד ופשיטא דיוהרו להתפלל התפילות בזמן הפלה וכמ"כ רש"י בברכות ט"ז
ע"ד : * קריין וכו' י"ח פשוטים שנסכין בזה שמתאחרין זמן תפלה עד כיון שמתח
מוטב : * החולד במקום גדודי חיה ולבסטים וכו' . עיין במ"ב וכן משמע במ"ב
דדיון זה חייבי שגגים לו זמן תפלה בלח"ה בדרך ואשכ"ח פסור ומ"ו אשכ"ח דה"ס

ואפילו אם יראה לכלם בברכת הבינונו ג"כ אינו רשאי והטעם עיין בב"י
בגל' הימים וכלל בהוכיח אפשר דלא יא' דעבר על תקנת חז"ל . ועיין בבה"ל במש"כ בשם הגר"ה : (ו) הבינונו : עיין במ"ב שכתב דדוקא
הבינונו אסור אבל לקר' כל ברכה וזכרה ולכלול במוטב שלהם והבדלה [והמוטב עיין שם בכלל כ"ד] מותר אם הוא חולה או שעת הדחק גדול :
(ז) בימות הגשמים . הלא מתפלל י"ח ואם הפסקוהו עיין לעיל בסיומן ק"ד ס"ה ובמ"ב שם : (ח) מתפללין י"ח . (ה) ג"פ בגל' כהל' כל חרס
(י) שזין הבע"ה * מקפיד בעיכוזן כיוון שאינו מותן להם שכר : (מ) אבל אין וכו' . (ז) שהוא עיכוב גדול ומקפיד : (י) ואם מותן וכו' . (ה) כי אין
מקפיד הבע"ה * אם יתעברו להתפלל כל י"ח והו' להו' פועלי בשעת הדחק וזמא : (יא) בבינונו . (ט) וימינו דוקא בימות החמה וכו' * בסעיף ח' :
(יב) שיתפללו י"ח . וה"ה כל מוסח התפילה כשאר כל חרס וכתב להם המודות דה"ס שמתארים לומר לבה"ל להתפלל בעצרה ועיין במ"ה דזה
דוקא במקום שזין דרך בעלי בתים להקפיד בכך ומ"מ אין יורדין לפני התיבה כ"כ הפמ"ג ובפמ"ה חיהא דהאידנא יורדין ג"כ לפני התיבה וכו' *
דאין להתאמר אם ע"ה לא יתאחר הזמן יותר : (יג) חיה ולבסטים וכו' . ר"ל לפי שא' אינו מיושב דעתו כלל ולכן פטרוהו אז מלהתפלל אפי' תפילה
הבינונו : (יד) חוזר ומתפלל . סייון אם לא עבר עדיין זמא : (טו) להתפלל לגמרי . ר"ל אף להתפלל התפילה קצרה כמחל' דלח"ה
דמיה לענין ע"ה מזה חפילה חייב להסלימה בתפילה הסמוכה וכלעיל בסיומן ק"ח (י) וימינו דוקא אם מה שלא חזר והתפלל היה בשגגה שלא
היה יודע שקייב לחזור ולהתפלל או מתחת שכחה או שכלה הזמן בדרך ולא היה יכול להתפלל בצוהו לביתו אבל אם במויד לא התפלל הרי הוא
מעוות שאינו יכול לתקן (יח) ואם עבר זמן שני תפילות בדרך והולך להתפלל תפילה קצרה אין תשלומין לתפלה רשומה : (טז) היוצא לדרך .
סעיף זה מיידי אפי' (יב) אחר שכבר התפלל שמו"ש : (יז) לשלום . הפסטר (יג) נהפכו אל יחזר לו ק' לשלום חלל לק' לשלום וכנפסטר מן המס
יאמר בשלום ולא לשלום . והטעם ע"י סוף ברכות בע"י בברכות ובמהרש"ה : (יח) וצריך . (יד) ובדיושב דלא אפילו אם חמר כל הנוסח בלשון יחיד :
לחומר

שער הציון

(ס) כ"מ מח"ה אח"כ מלאהו כן בפרישה : (ה) ע"ה ומאמר מרדכי ומגן גיבורים : (ב) כה"ג ומה וכו' : (ג) מ"ה : (ד) מ"ה : (ה) רמ"ה בברכות ט"ז ע"ה :
רה 4 (ו) (ז) (ח) הכל בנכונות : (ט) דלח"ה לא כו"ל להמחזר נכונה [פמ"ג] : (י) ע"ה ופשוט : (יא) ב"י : (יב) אה"י : (יג) ברכות ט"ז : (יד) אהרונה :

קלט באר הגולה

ח רבי' יונה ט"ז
בסי' פ"ז יטור ב"מ

שערי תשובה

בשלוש אלה לך לשלוש גמרא : (ו) רבים . דוקא תפסה הקבוצה לרבים כמש"ס יומין תפסיה סס"א . אבל מלת ותפני להן יאמר בלשון יחיד ס' הקבוצה ע"פ הסוד . ועיסוק בחורש בדרך אבל לא יעיין בהכלל ולמלא אחי (א) תאטרוי . גמרא דתענית . וקבצ הו"א והפצר דביבש בשבועה וזוהי אחי מחיבי הכוסים שרי אפי' עיון . ולא יאכל יורה חמיני דבבול מחסו חולי מעיים סס . ויכנס כבי טוב ויאל כבי טוב . עו' הו"א סס : (ז) לירד . מיוא אם אפשר לו ועמידה תכחה דקי"ל רובב כמחבר דמי . ס"ג : (ח) ביום . פי' בל יום ויום שהולך יאמר אהרן ב"ח ופי' וכוה"ג דלא בעושים שאלו תאמרים אלה ביום רמזון וזוהיה לדרך האל כל זמן שמה בדרך מחיבי לומר בכל יום שהולך : (ט) בבוקר וכו' . יש שהבינו דהאי בבוקר במקל למטה כמומר כשהיה ויאל לדרך אפי' אחר התפלה היה תאמר בבוקר כדי להסמיכה לזכרה הגמול והסיד וכו' דעת הס"י . ואלו הו"א אלה דמלת בבוקר נמשך למחשבה כשהיה ויאל בבוקר קודם התפלה ותאמר הברכות בדרך וכו' דהא אסור לאומרה עד שהחזיק בדרך כמש"ס פי"ג . בזה שעת ק"ט ע"א ופי"ח ושכנ"ג . ולדבריו ע"א יש שהאמר בסו"ד אחר שהחזיק בדרך פירושם שיהיה מחזיק בודאי לך ע"א . ודעתיה הו"א . והשפעתיה אם ויאל בדיחא כל אחר חזיון . וספלה כיונא מן שמונה פותחת בדרך . ואם הולך בדיחא יוסי ימכימה לזכרה תאמר

ביאור הלכה

(יח) לאומרה וכו'. פי' כל הנוסח של חתום הדבר שמוך כך חתומה
בשמינת יומה. ובשם ספר הקנה (פו) כתבו דמילת והמי לכן יאמר
בששון יחיד: (פ) בלשון רבים. ודקדק (פו) בחתום הקבוע לרבים
אצל כשארם וזהו לבקש איזה בזה עמוז לכן צריך להקלל בלשון
רבים. ויטעון בחבור ובכר אמרו ההולך בדרך ומהם לבו בעולם
מחסידי בנפשו אצל לא יענין בהלכה דילמא הוי לאישרודי. [הענין]
דף י"ז] וכתב ה"ח ואפשר דבנפשו בעגלה ואזי הכר משיג הסוסים
סרי חפילו ענין. עוד משמע בגמרה להחליף בדרך צריך להרעיו עמוז
אומעט פי' השעינה חסד אז האויס (יז) ממי עזרה הדבר. (יח) ויזכר
לאז אדם שיהיה לו שם חפילו להוץ בחבור קרוב ומחוקק דמיהיה כך כי מהם
פעמים שיקרה מקרהו ר"ל בדרך ונכון לכל י"ש צעת ויאמרו לדבר שיקח

[illegible]

(טו) מ"ח : (טו) מ"ח : (יו) רש"י ע"ס : (יח) ח"ח : (יט) גמרא : (כ) ח"ר וס"ח : (כא) לבוש : (כב) מ"ח : (כג) ח"ח וס"ח : (כד) כל האחרונים דלא
 כפריה : (כה) מרישה וס"ח : (כו) מנחת משה וס"ח דלא ערוך מבי"ח דביטול כל הלכות מנודים והנהגות שאל לנכד בבוקר : (כז) פשוט : (כה) מ"ח וס"ח
 וס"ח דלא כט"ו : (כט) שלמה וס"ח וס"ח : (ל) ע"ת ופרישה וס"ח ו ס"ח וכן משמע מביאור הגר"ח

5 רה

קמ באר הנורה

א ברכות ל"ד ב חוס'
ורא"ש ג ר"ע ור'
שמהם

א (א) אֵל יִשְׂרָאֵל אֲדָם צִרְכּוֹ בִּגְ' רֵאשִׁינִיּוֹת וְלֹא בִּנְ' אַחֲרִינוֹת וְדוּקָא צִרְכֵּי יַחֲדִי בְּאֵבֶל צִרְכֵּי צִבּוֹר
 (ב) שְׂרִי : בִּי אֵין לִמְדָּר פִּיּוּמִים וְלֹא קִרְבִּין (פִּי' קִרְבִּין לִיּוֹר) וְיִלָּא שְׂהֹר רִ"ס קוֹל רַחֵם יִשְׁמַע בְּחֵלִי
 לְדִיקוּס) בְּתַפְלָה : הֵנָּה (ג) וְיֵשׁ מִתְרִין הַאֲוִיל וְלִרְכֵי רַבִּים הֵם (הַרָחֵם וְהַמּוֹס' וְהַרָ'ן רֵישׁ פ' בְּחֵלִי דַרְסָא
 וְכַהֲנֹת מִיּוּמוֹי פִּי' וְסוֹד) וְכֵן מְהִינִים כָּל מָקוֹם (ה) (ד) לֵאמֹר :

ישערי תשובה

(ב) תחנה. חבל במוטק ובמנהגה מונח נומר פסוקים קודם ה' שפתי
התנה אצל לא אחי"ז לפסוק זה הכלל ההפלה הוא. "ל"ח מ"א [אמר
המגיד ח"כ לא יפנה עושים העולם שאומרים פסוק כי שם ה' חקרם אחר
פסוק ה' שפתי תפתח: (ג) חנון. אלא לקדים ויבדוקו חינו מפסיק
בערביה חינו כי אלא יתפלל עמדה וואח"ה

ביאור הלכה

במקום שארריך לכתב. ע

לומר נזה: (ח) חזן. חבל לאיש"ר וקדושה חינו מוספין. לחזן שייך
לגדרכה ולא היו הפסוק משפ"כ באלו: (ו) וכן מובאין. היינו אחר החזן
ולא אחר עמו ועיין לעיל בסומן ס"ו בהג"ה ובמ"ס שם: (ז) וזמן וכו'.
היינו"ס ביון דיוס וא"ו בשאר ימים וא"ו שייך ביה ג"כ הכפוך ושיקר
הוא וכו'. חזן הכפוך ושיקר לומר דמדידי בגולה: (ח) ללו חזן וכו'. והב"י
הוציא ע"ז וס"ל דהוא קרא סמך בעלמא ושיקר סמיכת גולה להפלה
הוא מדברי הכהנים שדמיו י"א ברכות חזן ברכה גולה לזכורו על מלך
הוא ודקם על פתח המלך וי"א המלך לקדמוהו וכו' וזהו המלך שהפליג
ויבקר לו קף הוא פתח ושוב חינו מתקרב חליו כשהוא ודוק כך הוא
במסכתין בין גולה להפלה וע"כ כהנ"ל ופזב להחמיר: (ט) שרדין
וכן. חינו ואחר לעומת חש"ר וקדושה וזכרו בין גולה להפלה דשבת
חף בשמיים כ"כ הא"ר ושלמי וצור ועיין בהג"ל: (י) חזר וכו'.
הפסוק ע"ז הוא שייך להפלה וכלו וכו' (ד) שיחמירו בלשם שאל שאל
בפסוקים ח"ל לומר וכו' חזר לומר רשאי. כהנ"ל בפמ"ל דהש"י חינו רשאי
הפסוק לאחר שהתפלל בלשם רק לדבר מזהו כגון לעומת חש"ר ודומה
חבל לדבר השמות ונראה דלא: (יא) קורא ק"ש. ר"ל עם ברכוהו.
ס"ל בשמיים (ב) חבל בערבים ויחלל עומה ומה"ל קורא ק"ש כמש"כ
בסומן רל"ו ע"ז ע"ש:

וְנִשְׁמַעְתָּ וְהָיָה לְךָ כְּשִׁירִים לְרִיבִים לוֹ (א) וְיֵשׁ מִתּוֹכָן וְגו' (ב) וְהַשְׁמַעְתָּ אֶחָד מִן הַכְּלִימִים שְׁמִי ע"י הַהוֹדוּת לְהַשְׁמִיעוֹ וְיִזְכְּרֵנּוּ שְׁמוֹת הַמַּחְזֵל לִבִּי לְשֵׁמוֹת הַמַּחְזֵל וְעַתָּה בְּנֵה-סִי' ס"ח שֶׁהִזְכֵּיר בְּזֶה הַיּוֹם בְּשֵׁם הַרְבֵּה שֶׁהִזְכֵּיר מֵאֹד מֵאֵל לַעֲבוֹר עַל יָדָם זְמַן ק"פ וּפְסִילָה וְהָיָה לְהַשְׁמִיעוֹת הַרְבֵּיכֶם לֹא יִתְחַן עֲלֵיכֶם אֵלֶּךָ בֵּינוֹ שֶׁמִּתְחַיֵּי ש"ץ בְּיוֹמֵי אֹרֶחַ הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁאֵין אֲפִילוֹ דְּבָרֵי מוֹרֵה עַד שְׁמוֹנֶה עָשָׂר לְאוֹמֵת מִתְחַיֵּי וְהַשְׁמִיעוֹת וְהַשְׁמִיעוֹת

(ד) **הַחֲרוּמִים** : (ה) **הַחֲרוּמִים** : (א) **עוֹר** : (ג) **מִן גְּבוּרִים** : (ג) **עוֹר** לַעֲלוֹת בְּבוֹמִים כ"ח בְּשֵׁם הַרְמִיָּה עוֹלָם אֵלֶּה שְׂדֵהוּ שֶׁם שִׁחֲרָם עַד הַעוֹסֶה לַעֲמוֹ יִשְׂרָאֵל פֶּסַח
 וְעוֹסֶה אֲלוֹהֵי וְשֶׁם יִשְׂרָאֵל עַל הַשָּׁן וְהָהָה וְהָהָה כִּן מִשֶּׁם לַעֲמִיטִים יִרְדָּה לְשִׁחָה כְּדִי לְגַמּוֹל אֶת כּוֹלֵם וְיֵשׁ דִּיעוּת בֵּין הַשִּׁחָסִים (עֵינִי כְּסִי כ"ח) דִּלְיִלוֹ בָּלָא אֲלֵהֶם הוֹנֵה
 לְרֵאשׁ וְהַרְמִיָּה אֶפְסָר לֵאלֹהֵי כִכָּר כִּן לִכְךָ כִּתְבוֹ שִׁחֲרָם עַד וְיִטִּיב וְעוֹנֵן וְעֵינִי לַעֲלוֹת בְּכוֹף שִׁמְעֵן כ"ח בְּהִלָּה שֶׁכֶּתֶב כְּעִין זֶה :

75

קינ דיני הכריעות ביח ברכות. ובו ט' סעיפים:

א *אלו ברכות ששוחין בהם באבות תחלה (ה) וסוף (א) ובהודאה תחלה וסוף * ואם בא לשחות * בסוף כל ברכה או בתחלתה מלמדיו אותו (ב) שלא ישחה (ג) אבל באמצעיתו (ד) יכול (פ) לשחות: ב' הנהוגים לשחות (ה) ב"ה וי"ב כשאומרים (ו) זכרנו ומי כמורך צריכים לזקוף כשמיניעים לזקוף הברכה: הגה ו' ע"ג דלפניה כוונת צדק הצרכה מ"מ לזקוף מעט צדק זכרנו כדי שיהיה נראה שחור וכוונת (ז) משום חיוץ (ד"ע לפי הסוד): ג' *הבורע בובל קומה לפניך השתחוה או בולך לבדך אנהו מודים או (ח) בהודאה דהלל וברכת המזון הרי זה (ג) (ט) מגונה (פ') שאין לזרוע אלא במקום שנקו חכמים: ד' *המתפלל צריך שיכרע עד (י) שיתפקקו כל חוליות שבשרה. ולא יכרע באמצע מתניו וראשו ישר זקוף אלא יגם ראשו יכוף כאגמון: ה' יולא ישחה (ד) (יא) כל כך עד שיהיה פיו כנגד חגור של מכנסים ואם הוא זקן או חולה ואינו יכול לשחות עד שיתפקקו כיון שהריבין (פי') שהפיל) ראשו דיו מאחר שניכר שהוא חפץ לזרוע אלא שמתערר עצמו: ו' *כשהוא כורע יכרע (ה) בטהירות בפעם אחת וכשהוא זקוף זקוף בבית ראשו תחילה ואח"כ גופו שלא תהא עליו כמשאוי: ז' (יב) כשבורע כורע בברוך * וכשזקוף (יג) זקוף (י) בשם: ח' המתפלל ובה כנגדו אדם ויש לו תמונת

א ברכות ל"ד ב טור
והס' ג סס כגמ'
דכ"י יורה ד' ברכות
כ"ה ה הכשרא
ו הנכות אכ"י
ז ברכות כ"ה ח סס
י"ב ט סס י הנהו
ככ"י כסס א"

באר היטב

(ה) וסוף. לר"ך לזון כשבורע בלכות תהלה. לאות ראשון של סס ה"ה ואלו ראשון של סס חל"י דיינו יא. ובסוף יכוין דך. ובמודים יכוין ונ'. ובסוף יכוין דך. קודם שיחפלו ימשמש בחפציו של ראש ויכנסו מן הצדדים: (ג) מגונה. דלון לשחות אלא מה שנקו ח"י ומה"פ ח"ן לשחות בוליוסליו או בצונת ירושלים דלא כמכרי"ל ד"מ. ואפשר שיסחה מעט מ"א. וכל זה הוא דוקא בחפלת ו"ה אבל בליוני ו"ה יכול לזרוע ולהשתחוה כרצונו. ודיינו דוקא במתפלל על עצמו ואח"כ שפיר בר"ע שד"ס מניחו בקרן זוית זו ומלאו צוית חתרת מרוב כריעות והשתחויות ומש"ה ח"ן לשחות בובל קומה לפניך השתחוה וכו' דיוון דליוני חומר על עצמו אלא שעל כל העולם חומר שיסתחונו לפניו ית' ט"ע"ש: (ד) כ"כ. דמיהו כיוהרה: (ה) במהירות. כשהוא כורע יכרע בצרכיו וכשהוא חתה יסתפקקו כל החוליות מ"א בשם הוזהר ועל"ה. ובספר משנת חסידים כתב בשם הכר"י ז"ל כשהוא כורע יכרע גופו וכשהוא חתה יכרע ראשו ע"כ וכ"כ בכוונת הכר"י ז"ל בצדק יכרע גופו ובחנה יכרע ראשו ע"כ: (ו) בשם. הקשה ב"מ פ"ק דברכות ס"י י"ע הכי הדינים ביה"כ כשהיו שומעין השם היו כורעים וכו' ע"כ ובמ"א. ובבאר

שערי תשובה

משנה ברורה

א *ואם בא לשחות וכו'. הגה מדברי הכ"ר מוכח דהאסור הוא דוקא בצדק אלא אבל בסוף ברכה מותר יכול לשחות והפ"מ מתקן בזה ועיין רש"י ברכות ל"ד ע"א ד"ה תחלה וכוף דמפטר רש"י במודים וכן נראה להודות ועליו מב"ס בדרייתא דבסוף כל שאר ברכות מולדיו שלא ישחה משמע כפמ"א ואח"כ רש"י לאו דוקא קאמר וגם הוא ס"ל כהרשב"ם דבזק ברכה היינו כשהוא בא"י הטוב וכו': * בסוף כל ברכה וכו'. כתב הל"ה כפ' ח"ן עומדין שאין לו לזרוע בשם ברכה משאר ברכות בתחלה או בסוף ואח"כ שחזר מה"ה ולכן ח"י חומר שנועם כל השומע בברכת התורה בתחלה וכוף ע"כ. ועיין במה שכתבתי במשנה בדריה כ"ו בשם הט"ז דלחזור סותר לזה ואח"כ דבברכה גם לז"ל אסור דנראה כמסוף בחיוב הכריעות שלא תקנו רק בברכת אבות ומודים: * דבורע בובל קומה וכו'. עיין במגן גבורים שדוק למצוא טעם למנהג שיהיו העולם לזרוע בצרכיו ע"כ חולס בלחמ ים למנהג זה כמך מן המקרא בדברי הימים ח' קפ"ט כ"ט פסוק כ' עי"ש ומנהג ישרהל חרה: * המתפלל לר"ך שיכרע וכו'. וה"ה בדברי שנועם אחר שסיים תפלתו כמבואר בסיומן ק"ג ממי דיעה הכי [בן חיתא ברמב"ם פ"ה מהל' תפלה]: * וכשזקוף זקוף בשם. עיין במגן אברהם סיומן

זקופה דזכרנו לזקופה דמי חיוך דזכרנו לר"ך לזקוף קודם שיאמר חיוץ הדין הסמוכות לזרוע חתה כדי שיהיה חת"כ לשחות כשהוא כורע חתה חתה ביוקפה דמי כמורך ח"ן לר"ך לזקוף עד שיאמר כורע חתה וכן בשאר ברכות שאין בה שחיה בסוף [ט"ז]: (ז) משום חיוץ. כי השחיה בלשונות היה רשות (ז) ועוד טעם שצריך לזקוף כדי לזרוע חת"כ בצדק ולזקוף בשם וצדקמן: (ח) כשהוא דלול ובסמ"א. היינו כהודו לך' כי טוב ובסמ"א. צדק (ז) וכו' הכל חלו מודים (ט) מגונה. דלון לשחות אלא מה שנקו ח"י ומה"פ ח"ן לשחות בוליוסליו או בצונת ירושלים דלא כמכרי"ל ד"מ. וכפ"ה המ"א ואפשר שיסחה מעט. וכ"כ ב"ה אבל שלא ב"ה יכול לזרוע ולהשתחוה כרצונו ומש"ה מניחו בקרן זוית זו ומלאו צוית חתרת מרוב כריעות והשתחויות וכתבו הפוסקים דהיה זה לאחר שסיים ב"ה ברכות ומה שאסר הש"ע בכל זה משום דכל הודות האלו הוא דרך שנה והלל ואין שייך בהן כריעות והשתחויות וכל קומה לפניך השתחוה כיון דליוני חומר על עצמו אלא שעל כל העולם חומר שיסתחונו לפניו ית' ג"כ דרך שנה וליגל הוא אבל בלשונות כורעים ומשתחוים שעל עצמו חומר יכול הוא לזרוע [ט"ז ע"ש עוד]: (י) שיתפקקו. פסק הוא לזון קשר וז"ל שמתחת הכריעה בולפים הקשרים של החוליות: (יא) כל כך. דמיהו כיוהרה כשהוא יחזר משיעור שחיה: (יב) כשהוא כורע וכו'. כשהוא כורע (ח) יכרע בצרכיו וכשהוא חתה יסתפקקו החוליות וכשהוא מודים (ט) יכרע ראשו וגופו כאגמון בבת אחת ויעמוד כך בשחיה (י) עד ד' ואז יזקוף: (יג) זקוף בשם.

דכתיב

שער הציון

(א) כ"מ ברמב"ם פ"ה מהל' הלכה יו"ד ע"ש ועיין ברש"י ברכות ל"ד ע"א ד"ה תחלה וכוף: (ב) ט"ז: (ג) מג"א: (ד) טו"ש כ"י הקפ"ב: (ה) ט"ז: (ו) מ"א ב"ה 8 בשם חלודים: (ז) תנ"י ואף דהוא בלחמ ים מ"מ הוא מגונה והטעם כ"כ ב"מ בשם הט"ז: (ח) מ"א וד"ה וד"ה וד"ה: (ט) א"ל וד"ה: (י) מ"י

1 12

קמב באר המלח

ח שם ט טור בשם
ירושלמי והר"ף
י טור בשם הרא"ש
ב טור בשם אמי
העזרי הגה"מ בפ"י
מה"ת והבמ"ק

באר היטב

(ח) **טל** . **לפי** חזקוני ספרד שאמר ביוםות הנאמר משיב הרוח ומוריד הטל אמר זה בשם במקום (ה) השמים . לזה נאמרו ביוםות זכרה : (ט) **טל** . **ר"ל** שאמר משיב הרוח ומוריד הטל און מחזירין . ועיין סימן ק"ס"ד לענין שאלה הדינים ותן טל ומטר לא היטיב את האם לא אחר מטר עיין שם : (י) **שזכר** . דוקא בדברים שבמחזירין אומר על בדברים שאין מחזירין אותו ולא יאמר . ב"ל מנן אברהם : (יא) **קדוש** . עיין מהלך סי' ק"ב :

ביאור הלכה

ו"ו והגר"א וכתשובת

והחפצאלין ומתעשים על הגשמים ועיניו בזה"ל : (בב) במקום על : ר"ל
עלי מנהג ספרד (תו) שחומר בימות החמה ומוריד הכף אחר זה גשם
במקום על : (בב) מחזירין אותו : ואף לענין פסוק פסח לקמן בסיומן
"ק"ו" ס"ז דלם שלל בצפון זה משר בצרכה שלשם בימות החמה אף
ומחזירין אותו (יו) שמי הזכרה נשבה הוא ואין דרך להזכיר שבה נדבר
הוא קללה שזכר מקומות : (בב) הגשמים : אפילו נבדלה ראשונה
הוא והוא במקום על יו"ט א של פסח לריון ולסגון להזכיר משיב הרוח
וממוריד הגשם קודם מוסף : (בו) הגשם : אפילו (ית) אם אמר משיב
הרוח : (בב) הזכיר על : ר"ל הפי' אם אמר קמוריד הטל לבד ועשמו
לדע"ה" דלע נערמ מ"ל שבה הוא להקב"ה שזכרהו משא"ל בשבטל לדריך
שבטל על דבר הנעצר על מהני אם שלל משר אף שבטל על ובלקלח
בסיומן ק"ו ס"ז : (בב) והתחיל : הפי' (ית) היבית אהה לבד והי"א
(כ) אם התחיל לומר קודם : (בב) במקום שמכר : י"ל א קצבו החמשים
הקודם בדרך הצרכה לומר אחרו הם מחזירין גבורות גשמים בשמירת
הקודם רק שבהו לומר לפני מכלכל שהוא פורסוה ועשמו ג"כ לרשעה
לדבר בלחם מקום שיזכר סגי. ופשוט דלם זכר לאחר שאמר ושלחן אהה
לחיות המהים לדריך לחזור ולומר אהה לחיות מהים דעשין
גשמי החמה סמוך להחיות : (ל) ואפילו א"ל סייס : וכן אם זכר אהה
שלאמר השם (כא) יסיים מהיה המהים ויהאמר הויף משיב הרוח ומו"ה :
(לא) אלא אומר : וכן נבדלה (בב) שיהאמר ויד לבד ימחין ויעלה כ"ז :
(לב) בלא החימה : וכן אומר אהה קדוש ויד אה שבה ויעלה ויבא
לר"ה שחיות ומהנה וזכר אהה שסיים ברכת המחזיר שחומר שם
הקדומו ומתחיל מודים וכדלקמן בס' הכ"ז ס"א שלל אהה התחיל בצרכה
למחזירה ל"ל נקרא סיום ברכה זו לגמרי לענין כל הדברים שמחזירין
ואחרו (כג) אע"פ שנקרא סיום לענין דברים שאין מחזירין אותו כגון
נבדלה בחזון הדעת ויעלה ויבא בעצמית ר"ה ועל הסיים הצהורה ופורים
ג"ל אהה נבדלה למחרס כשסיים הצרכה אע"פ שלל אהה התחיל בצרכה
ל"ל אהה וסיום ברכה (כד) נקרא הויף כשחומר השם של הצרכה ויש
ושבסוף שחולקין ואומרים דאף בדברים שמחזירין אותו הויף משכיים
בצרכה כמו שהתחיל ברכה אחרת דמיה ועכ"פ ל"ל למעשה אם זכר
אחר שחמר השם ל"ל יגמור מהיה הסיים אלא יסיים לבדו הויף ויהיה
נקרא פסוק לבד ודניו כללו עומד עדיין כשחומר ברכה וזכר לחשיב
הקודם וכן נבדלה בכל דברים שמחזירין אותו וכן משר שצרכה בזה"ל ע"י :

(קו) כן המהרה היום ועיין בע"א ובפמ"ג : (יו) ח"א : (יה) אחרונים : (ט) מלקטין בינו תכ"ב ס"א : (כ) שט"ח : (כא) אחרונים לידעת שו"ע : (כב) דה"ח
 (ג) הכבמת אחרונים : (כד) פמ"ג ושא" : (כה) ברכות ג"ד : **דו 3**

קמג באר העולה

קטו טעם ברכת אתה חונן. ובו סעיף אחד :

א תוספתא הביאו
הרי"ף ורא"ש

קטז פירוש ברכת רפאנו. ובו סעיף אחד:

ישערי תשובה

לֹא מִתְקַדְּרִים בָּם כְּסָפִיק ה' . וְעַ"ז כִּתְּב רמ"א וּלְיָדֵינוּ דְּאִין מוֹכִירִין עַל
דְּיוֹת הַהֵמָּה מִיֵּלֵד יֵם לִהְסָפֵק נִמִּי דְּיוֹת הַשְּׂמִימִ : (י"ד) ל' יוֹם .
וְכֵן דְּבִשְׁבֵּל וְיוֹע' אִזְמִיר אִתּוֹ ד' פ' כָּל יוֹם אִזְכִּיר וְיִתֵּר מִנִּי פִּעְמִים
זָכָר יוֹם יִשְׁל' דְּרֵיר שְׂבָלָה ג' כֵּדִין קִינְסָלָה אִיבָא פִּתּוּת מִנֵּי ד' שְׂמִיר
כִּסְבֵּת וְיוֹע' אִין שְׂבָלָה לִכּוֹן נִקְטִין מִיֵּלֵת מִזְעִיע' ז' פ' . ד"מ וְכ"כ
רמ"א כִּתְּבוּתוֹ ס' פ' ע"ג ע"ס . וּמִנֵּי א' כִּתְב דִּלֵּן מִנֵּי ד' קִדָּי נִמִּי אִשְׂבָּלָה
ע"ס כְּסָפִיקָה ז' סִתְפֵּק אִין מִנֵּי ג' כְּ שְׂבָלָה אִין ל' ע"ס . וְכַע' כִּתְב
כְּסָפִיקוֹת דְּהִמִּין נִמִּי שְׂבָלָה ע"ס . אִם שִׁנֵּי אִין פִּעַט בְּבִיחָה יוֹם א' וְיוֹמִים
כָּלָיו נִחֲד' ד' יוֹם וְלֹא הִתְחַל כָּלֵל לֵב הַרְע' חֻקְתּוֹ . ע"ז ע"ס (עו) נִסָּם
רְאִייתוֹ הוּא מִשּׁוֹר הַמוֹעֵד דְּלִמְרִינִן רִיחָה נְגִיחוֹתוֹ חִיב קִרְבִּי נְגִיחוֹתוֹ
לֹא כִּיֵּם ה"ר כֵּאֵן . וְעַ"ז וְשִׁלָּה וְנִתְּסִיבָה גִּיטֵר וְרִידִים כָּלֵל א' ס' קִי רְחִימִי
דְּחוֹ דְּבִרְיוֹ ע"ס . וְעִינִן דְּכֵר בְּמוֹלָל כִּימוֹן רַכָּה וְכִתְּבִלֵּק ע"ס ח"א כִּי
רמ"ג . וּמִנֵּי דְכֵר מִתְּרָאִים ע"ס : (עו) חִיִּים . ע"ס . וְעַד כֵּן

(א) בינה. וכן מובדילין במ"ס וי"ט לפי שהיא הכמה שאדם מנדיל
בשמים יין נר הבדלה. עי' ע"ז:

משנה

מיד אחר התפלה יש לחזור נמוך וקציעה ומנן גבורים: (רמב"ם) ברכה
אחר גבור. ובספר שולחן שלמה כתב דיתחיל מן מחיה ימים אחר
ולא מן אחר גבור שלא ואחר השם לבטלה ואם יבוא לשליל (זכור)
שם יתחש יבוא לשנות א"כ מפני הורגל שם בתפלה (כ"ז) עד
מוריד הטל ועד ככלל והוינו לבני ספרד שהונוגין להזכיר טל בימות
החמה ולדידן עד מכלכל היום ועד ככלל וכדלקמן בהגיה ומעם
כ"ז דבזה כבר הורגל לשוני לומר כהלכה ע"כ (כס) הוא הדיו לענין
שאלה אם אמר א' פעמים ברכה הבנים עד אחר תיבת וכן ברכה
בימות האמה או עד אחר תיבת ותן טל ומעור בימות הגשמים די ולא
יתחיל מתחלה בדרך עלינו רק מוחלט כל מיני תבואתה (ש"ס) וכל
פעמים . ומבטיח התם סופר חמ"ח סימן כ' מורה ובא לכתחלה
לאומרו מזה פעמים ואחד אומנם בדועבד מיי שאמר רק השמים
פעמים אין בדידו לפסוק ביהויר ויתפלל נגד פסח השמים (מ"ב) הרי
הוא וכו'. דלס הורגל בלשנו כשאומר בתפוזרין ק"ו בראשין וכבר
בשעת שאלה הרבני עצמו מ"ה פעמים שם כנגד ק"ו בראשין ומשכברו
הא"כ ע"ז יומם חזקה שאמר כהנוג: (מ"ב) עד מכלכל היום ועד ככלל
וא"כ בתרגל לשוני לומר רב להושיע מכלכל חייך (ל) ויש חולקין על
הרמ"א בזה ויכוין לחוש לכחלה שלא לעשות כן להמיר ע"ז כן כתב
בד"ה" ובה"א לא משמע כן: (מ"ד) עד מוריד הגשם . ועד ככלל :
(א) ראשלאמציטות. עוד מעט עד סדר הכרזות כתוב בספר סדר היום
אחר חזון ראשונה שאלת ההכמה והדעת בלדס דבל"ה טוב
ממנו הגפלו ולכן קריו לכוין בה כדראוי שזה עיקר השאלה שזכרין האדם

שער ד

(כט) ח"ר : (ל) שליח וא"ר : (א) אחרונים : (ב) עט"ו וש"א : (ג) רש"ל וש"א : (ד) רע"א נבם הכל"ת :

ק"ו דיני ברכת השנים. ובו ה' סעיפים:

באר היטב

ישערי תשובה

משנה ברורה

ביאור הלכה

וְיָרִיד לְגַשְׁמִים לְפִי שִׁבְבוֹ הוּא מֶלֶךְ הָאֲרָצוֹת מִשְׁמַ"כְּ בְּנוֹלָה וְאֵנוּ כָּלֵל חֶגֶר לַחֲזוֹר שׂוֹאֵל כְּמִקְוֵמוּ וְאֵם דַּעְתּוֹ אַחֵר שָׁנָה שׂוֹאֵל כְּמִקְוֵם שְׁהוּא שֶׁסְּכָרֵי יוֹסֵף הַסִּכִּים בֶּשֶׁם כִּמְהָ גְדוּלִים לְרַעַת מִהֲרָ"ז נוֹסֶה וּמִהֲרָ"י מוֹלֹכֵי הַבָּהֶמָּה מִשְׁמַע הֶסֶם מִיִּירֵי דוֹקָא בְּחָין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר וְיָרִיד לְעִינֵי בַּתְּשׁוּבָה לֹא שָׁאֵל מִהֲיִרְיוֹן אֲוִתּוֹ וְאִינוּ דוֹמֶה לְעִרְבִית שֶׁל רַ"ח דֶּשֶׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁמֶלֶךְ לַחֲזוֹר בְּדַעְתּוֹ וּבְרַעַת הַלֵּקֶט שֶׁ"ח אִי ע"ג וְכִי בְּחִזְקָה עָד וְכו' כִּלּוֹי וְעַד כָּלֵל וְאִין חִלּוּקִים בְּפִסְקִים בֵּין אִ"ל לְחִלּוֹ"י (ב) חֲזוֹן שׂוֹאֵל בְּרַעַת הַטַּעַם מִיִּירֵי פִרְסָנָה שְׁהוּא דֶּכֶר הָאֲרִיזָה לֵכֵל וְאִין כּוֹ מִרְרָה (ד) לִפְנֵי דְכִ"ש שִׁים לֵנוּ לְשִׁאֵל מִטֵּר בִּשְׁ"ת אַחֵר ז' מִרְרָה

שִׁיחָה (ס) אִרְי וּבִכְ"ג וּמִגַּ"ד דֵּלֶא בְּהַחֲמִירְיוֹן דוֹקָא לְכַלּוֹל בִּשְׁ"ת : (א) (א)

הרכות תפלה סימן קיז

תפלה * וימיהו אם בארץ אחת כולה * הצריכים מטר בימות החמה * מעה בה יחיד * ושאל מטר בברכת ו ב"ו ז מעט ג' השנים (אם יושם) (י) חוזר ומתפלל בתורת נדבה בלא שאלה בברכת השנים, אבל לינו ממזיק לחזור (י) (יא) כלל (כ"ג) כסם מהר"א והסמך"ן והר"ן סבירי לכו כהנ"ם) : ג * יאם שאל (יב) מטר (יג) בימות החמה (יד) מחזירין (ז) אותיו :

שיערי תשובה

וּפְסִיק. וְעֵינֵי בְּהֵלֶקֶט ח"א סִימָן ע"ג אֵשׁ שֶׁכֵּן בִּן א"י לִשְׁחַל מִטָּר אֵין מִחוּרֵין וּמִכֵּי"ל מִגֻּב כִּכֵּךְ דִּמְחִיזִין. וְכִכֵּךְ בִּשְׁל' שֶׁלֹּא יֵדִי סִפֵּי יִחוּר וְיִשְׁחַל בְּחֻמֵּי דִּבְרֵי וְכִכֵּךְ וְלֵאמֹר דֵּבֵר: (ו) כֻּלָּ. עֲבִיט' וּמִכֵּי"ל ח"ג סִימָן א' הַכֹּסֶם לִהְרֹדֵף וְכִכֵּךְ בִּשְׁמֵי"ל וְכִכֵּךְ וּמִכֵּי"ל בְּשֵׁם זֶשֶׁר חֲמֵת: (ו) אִרְזוּ. וְכִכֵּךְ וְאֵשׁ סִפֵּי ח"ג וְכִכֵּךְ יוֹן מִתְעַנֵּין מִזְכִּירֵין י"ג מִדּוֹת וְאוֹמְרִים פִּקּוּקֵי שֶׁל מִטָּר ע"ג. וְכִכֵּךְ כֻּלָּ. כֻּלָּ יִהְיֶה רִשְׁאִי לִשְׁחַל מִטָּר בִּשְׁל' בִּלְחָם כִּמֵּי ע"ס: (ו) כֻּלָּ. סֵם לְקֹאֵף שֶׁאֵין צֶרֶךְ לְהוֹרֹר חֲסִילוֹ אֵין צֶרֶךְ לְשִׁמּוֹם. שִׁכְחָה"ג מוֹמ"מ שִׁמּוֹם ע"ס. וְהֵל' דִּכְכֵּךְ בִּשְׁל' הַלְרִיכִים מִטָּר וְכו' הֵייוֹ דּוֹקָה כִּשְׁנֵעֵל אֵין קִלְבָּה וְכו'. וְיִמָּחֵר בִּשְׁמֵי"ל הַקִּיֹּר לִבְלִי מִחוּרֵין אִרְזוּ. מ"ח: אֵין וְשֶׁמֶךְ כִּשְׁפֵלָה שֶׁבֶט וְשֶׁחֲחֹל בִּלְחָה חוֹן וְשִׁיִּים בְּדִבְרֵת הַשֵּׁיִם וְאֵין

ביאור הלכה

[illegible]

ש'ריכות משר בין פסח לעשרת חשבונות ודבורות אפילו פסחא דיינייהו כמו שנים
 ו'ומתא' [ו] ויטין [ג] זכור להרבהם פסחא דלא יפסח בספק פסחא עווד
 ופלא דא משר דלא' תחור דכר הרהר כל המקומות הללו קריביוס וברחוקים הם
 יע דס'ל דדוקא כשהיה עשית גשמים אבל בלא"ס חייב תחור ולהפלה וי"ל
 תהא להובע ואם יצאיהו להרבה ודעלישן בסיומן ק"ל ו'ומש"ס' ביצוריה
 ש"ס במ"א ואם בכל זה אם טעם ופלא משר מו' מרחשון ויטין מרחשון פסחא
 כ"ס"א פסח דפדעיתא און לך תחור ולהפלה כהרד"ב ומוצא"ר שם בהרד"ב י' טעמו
 של כשבו על כיון שעש"ס אינו סיון קללה והוא כסדרה בהמ"א ו'ומש"ס' י' טעמו
 בידאו ע"כ מראה שפסח כדבריו כ"ל * טעם דא יתד וכו' מראה פסח
 און כמו שכתב מהר"א דבפסח נראה דכ"ר הר"ש י' ויש לשמוך עליו עכ"פ לענין
 של טעם של מראה כל המראה כל המראה כל המראה כל המראה כל המראה
 ש' מקור לה' עוד מראה כפסחיות דהא דקט' יתד מושל דלדבור אפילו תחור
 ויור וימאה דה' כ"ל * גם במה שכתב מהר"ב במ"א ס'ק' דדוקא דלא שם אכל
 דהא הטעם הוא מושל דים לשמוך דיעבד על הר"ש ויכ"ר לרדיוס בודאיה אפילו
 ש' הלא תהיה כסדר דאן ארס וכו' הוצרך ואפ"ס אינו מחוייב מלך דיון תחור
 ש' יור וא"כ גם וזן הוצרך מושל' כל לרדיוס כמבואר בתפוסת הר"ש
 מרחשון אפילו יהיה להם דיון על מורה דא מורה בהמש' מעשרת ופסחא כמו ב"א
 פסח מחוייבין אלוה' און עד עשרת וא"כ ממש' י' ויטין פסחא כלל ובראיהו
 יור א"כ אלהי תהיה להרבה משר א"ס מחוייבין אלוה' ואל' א"ס כ"ס ב"א
 י' למעשה מהם פסח שמוהין לומר על כיוות תהיה ודעלישן בסיומן קריב
 ק"ת דמתחיל בתרין ספדן ואכסנו ומסיים תחל * א"ס שאל משר וכו' ע"ה
 במ"א

באר היטב

לשאל גשמים כלל שלא בזמן שהקנו ח"ל א"י בש"ח תהא מרזין לפסויה
בדעתיה וסליחות ואומרים פסוקים ומזמורים של מנחם אבל חין שהלך
וחזן טל ומטר בש"ח ומעשי שמי גדולים הורו לשאלו תלבו וטן ומטר
בש"ח בעת יצירת שמיים ואחשבה לעולם כלום הנה הדבר בדעתה
קצת שמיא ע"ל. ובתשובת הרמ"ש ב"ח סי' י"ד כתב דלף בשבת
ס"ט ע"י עליו דאם יש עיקר לקבלה זו נראה פשוט שבתפלה של ש"ס קלמ"ח
ונראה לפ"י בן ח"ל שטעם שאלו גשמים בתפלה אחר ז' מרחשון חז"ל
מרבד"ז סימן י"ח וכ"ע ע"ת. ופד"ל חולק דלר"י לחזור ש"ח חין לרבינו
אמרנו אבל בלא"ה מחרוץ אורח א"ש פ"ש שבגשם במקום הארץ חז"ל
אמרנו. עמ"ס בס"ס שלמ"ח זה שאל מ"ו מרחשון ואילו חז"ל דינו

מ'שנה ברורה

תחמו דסימן קללה הם שואלין בש"ח. כהן ט"ז הא' דגבור מותר להפלה בש"ח היינו מהתפללין בלחש אבל לא יומר אותו הש"ץ בקול רם אפילו בש"ח (ה) וממנהו כדיום שואר הש"ץ בש"ח לאויו מומר וכן שולח ומטר (הד) כ"א בפסוקים שחור לשונות וכבר נדפס בדיבורים. ונשתה ור"ה ויר"ט (ו) מוזכרין י"ג מדות ואומרים מזמורי תהילים של מעט בראייתם בדיבורים. (ז) חזר ומתפלל. מיידי שסיים כל תפלה ואז יחזור ויפלה בדבדב מהתלה התפלה ואם חסר קודם שסיים לא שייך לומר שיחזור לברכת השמים ויתפלל בדבדב אלא יסיים מהתלה כל תפלה ויחל"כ יחזור ויתפלל בחורב בדבדב [מאמר מרדכי]: (יא) כלל. עיין בבב"ל דלם לא היה עוירת שמים ושלח מער מזמירותיו מפיסן ועד עפרת צריך מדיחא לחזור ולהתפלל בחורב דבדב: (יב) מער. כפי ששלח ע"ל חולא לא [כ"א]: (יג) בימות החמה. עיין לעיל בספ"א ועיין בבב"ל דלם של מער אחר ההג אף קודם ס' יום דהקופה במדינות הארצות למטר בתחלת החורף צריך לחזור ולהתפלל רק בחורב דבדב: (יד) מחזיריו אותו. היינו שר גליו חזר לראש התפלה ואם לא עבר גליו מוצר לתחלה ברכת השמים ואפילו ואם חסר קודם שסיים התפלה יחזור

[illegible]

שער הציון

(פ) פרי נגדים ושאר אחרונים: (ו) רא"ש:

הזכויות תפלה סימן קיז קיה

ד (מו) האם לא שאל במר בימות (ח) הגשמים מהזיון אותו אע"פ ששאר (ט) מל אבל אם שאל ממר ולא מל אין מחזירין אותו : ד * האם לא שאל ממר ונזכר קודם ש מע תפלה אין מחזירין אותו (טו) ושאל (י) בשומע תפלה : (ואם היה לו תענית וליד לומר ענו והמר השאלה (ז) קודם (יא) ענו) (לדורכס) ואם לא נזכר עד אחר שומע תפלה 'אם לא עקר רגליו חוזר לברכת השנים ואם עקר רגליו חוזר לראש התפלה ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו אע"פ שעדיין לא עקר רגליו (יח) * בעקורים דמי ואם נזכר (יט) אחר שחתם שומע תפלה קודם שרתחיל רצה נראה שאומר ותן מל וממר ואחר כך אומר רצה :

קיה חתימת ברכת השיבה . ובו סעיף אחד :

א ברכות י"ב אהשיבה שופמינו חתם בה (א) מלך אוהב צדקה ומשפט ומר"ה ועד יום הכפורים חותם (ב) המלך המשפט . הנה מיהו אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט (ג) אין לירד (ה) לחזור ולא אמרו שחזור חלל במקום שכל השנה אומרים חלל אוהב צדקה ומשפט (הכ"י ספ"ק דברכות וטר והנהגות מנהגים) וע"ל סימן תקפ"ב :

באר היבב

מזכר שהוא שבת והיה בימות החמה ושאל ממר חוזר עד שיאמר ברכה השנים כקצונה ואל יד חלל שבת הל"ב סימן י"א : (ח) הנשמים : ואם מזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומר שם כמ"ס סי' קיד"ט סי' : (ט) מל . ולעיל סי' קיד"ד לענין הזכרה בגוף על עיני ט"ו הטעם : (י) כמ"ס . אבל הזכרה לא שייכת בש"ס דשבת הוא : (יא) ענו . דשאלה המורה מענינו דהם לא אמרו מחזירין אותו משא"כ בענינו : (ה) לחזור . וכ"ס מ"ה זכ"ה ומ"מ ושל"ה . ולבסוף כתב דמקומו לחזור . וס"ד העלה דלירד לחזור ולהפגל שנים בחזרה נדבה דים חילוק אפי' בכוסה מלך אוהב צדקה ומשפט ובכל השנה אין המשפט עיקר חלל הצדקה ולכן הקדמו למשפט חלל מר"ה ועד י"ב המשפט עיקר ולכן לא הזכירו צדקה ע"ס . ועי' סי' תקפ"ב . אם בכל השנה אמר המלך המשפט או המלך הקדוש ח"ל לחזור עי' כנה"ס סי' זה וסימן ק"ס . וכ"ס הע"ג

משנה ברורה

ג"כ נחתלת ברכת השנים ועיין בזה"ל : (מו) אם לא שאל . עיין במ"א ובס"ח שכתבו דאם מזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומר שם ובסימן קיד"ד בזה"ל ד"ה בלי החימה הזכרנו בזה וזכרנו דוחה טוב שיאמר בש"ס בדזה יאל לבו"ע עתה מולאה בספר קולור ש"ע שפסק ג"כ הכי ואם מזכר קודם שסיים ברכת השנים יאמר במקום שאמר ג"כ מזכר אחר כשנים הבוצות יחזור ויאמר ובכך שנתנו כשנים הבוצות כדי שיסיים משין החימה כמנהג להחיות (ז) ואז יתיר ויתר יתחיל והן כל וממר יאמר כסדר : (מו) וסוף ב"ס . ר"ל בברכת שמע קולנו קודם כי אהיה שומע שמתקנת לשאל בה כל הנקשות וכלמנהג בסימן קיד"ד אבל הזכרה משיב הרוח קי"ל לעיל בסימן קיד"ד דאם שנה חוזר משום דהזכרה שבה הוא ואין מקומו בזה הזכרה שמתקנת לצדקה : (יז) קודם ענו . דשאלה המורה מענינו דהם לא אמרו מחזירין אותו משא"כ בענינו : (יח) כעקורים דמי . וס"ה אם בריל לומר תחנונים וסיים תחנונו ואמר האריה הפסוק יהיו לראון וגו' שבאמירה פסוק זה עשה היסוד הדעת מלומר עוד תחנונים ושלמה הפתחו ח"פ שאלה התחיל עדיין עושה שלום : (יט) אחר שחכם . ואם מזכר אחר שחכם ב"ל יסיים למדני חוקין ויאמר וכן מל וממר ואח"כ כי אהיה שומע וכו' (כ) לעיל בסימן קיד"ד : (א) מלך אוהב וכו' . ואם אמר בכל השנה (ה) המלך המשפט (ב) או חלל המשפט יאל : (ב) המלך המשפט . בשני הכי"ן (ג) וזכר בזה כי יאל לעיל יאל ומ"מ דביעבד אם אמר מלך המשפט לא יחזור : (ג) ח"ל לחזור . שכן (ד) בזה"ל דמסקי דאם מזכר חוק כדי דבור מנהג אמרו ומשפט אמר המלך המשפט ג"כ ואם לא יאמר ח"ל מחזירין אותו :

שער הציון

(ז) עיין נעיל בסימן סי' כנה"ל ד"ס מקום : (ח) ש"ה וס"ה : (ב) פמ"ג : (ג) דס"ה : (ד) דס"ה וס"ה :

כבוד באר וטולח

מ ע"ו ח' האדר
כפ"ס דזרכות ב ש
ממשמעות פמרל
ג מרדכי ש
ד זרכוס (ד

באר היטב

לומר בעשרת ימי חנוכה יש לדקדק יותר לנאח אליהם דכ"ה השבועי בשבוע חנוכה
בספר כיון לדעתה הכרח סופקים בדיעבד ולא מני בכדי ועשר"ה סימן תקכ"ב
שכתב וז"ל ואלה הם הלאו תע"ב ואז"ל לוספים דכ דבר הכריז על כח חיות עיניו
וגם הכריז ב"ה ואמנם הם נמוקם פשוט דאל"ה להחליט ולאילו וינסת
אל"ה דלאילו הרמ"ע מודם בזה וכמ"ש בשמו שכתב באלפסי וזוטא דמספיקא אל"ה
אלילו נגמרת ויכ"ל בלא אמרנום מה שאור לאמוד הוא מזכיר במיד דאל קבוע
ועשרת ימים עי"ל. ועיין ש"כ בצרכת קטע עיין בגידי דולג חובת מרים .
וגמלה שהוא חפזי בזה היורא מן יחד מארבע כחות . ויש מדקדקים שאין מדגלים
יחידת המרד ואומרים וקבלו המרס יחד כ"ו ומנו סוף . ובצרכת ומלשונים
לחוסר כח שובר אליהם ומכניע עיני ש"כ מתקבלים קדמונים שהוא ר"ת שם
שני שם זה הוא הכניעו דאל"ה כפר"ה ובצרכת וליבולעם ז"ל וכסף דוד ענדך
גמ"ל בשם באר"י ז"ל . ועיין חמיית נחם כסף יבאר אליה בל"ה . ובאמתי
אין בשם באר"י מוכר אכ"ה נחם ז"ל וגם אין מכוון לנאות ליטועת ס' שטות
אין חותמת גדול נחם עתמים לעשרה בזה בזה ע"ל .

ביאור הלכה

מנש"י דברכות יש לרחות דאפשר דסבר רש"י כרב עמרם המואב כנזר סי' תר"ב
 שמועך דהלוי רק בעיקר רגליו ולא לנשוא מקח שבגמול :

* דיוע אלו א טעם וכו' : ענין עטות ר"ל דנכלל בשני אופנים א' שלא השלים
 את הברכה כדין כגון שלא חתמה כדין או שחבר אדם אחר דבר שהוא עיקר
 הברכה כגון שלא אמר ט"מ ביומם הגשמים או שחבר אדם אחר קידוש גלויות
 דברכה תקע צלזרוע עטקרה ביום"ט *ף אף אם חתמה כחצוי (וכדאיתא במגילה ר"נ)
 וכו' ומה שחבר יוצר אור דברכה יוצר אור דספק הבהיר לעיל בסימן ט"ו
 סי'א' דלא יא' [אף דכתב המ"ח בסימן קי"ד ק"ס כגון שטעה בחתימתו אבל את
 טעה בנשוא אין בכל גלוס לעז"ר דכותב המ"ח שם שחט השני יחזר דבר כאילו
 עטקער ענין הברכה אבל דבר שהוא חתומה הברכה כשהוא מזהיר ומוחק כן מזה
 דברים המה"ח * דנמנע מקומות מוקדשות בנזות הפסלה לנזות דמידי ענין טעם
 דברים

(א) היה לו חולה. ע' בפס' שכתב דדוקא אם היה לו וכן בפרסיה דדוקא
אם צריך לפרסיה אבל אינו רשאי לבקש רחמים בצרכה ונחמדות על
העמיד שלא ויחלה וישלח ויסגר לחמו וכה"ל משפ"ב בש"א אפי' על העמיד
רשאי לבקש: (ב) רחמים. ע' פס"ל דמיתין מוזהר פסטי וישלח חילוני לא
ובתפלה כפי לפרוש מילי בדקא ויחזק עי"ש. (ג) המבקש רחמים
ע"פ ח"ס' להזכיר שמו שנאמר אל נא רפא נא לה ולא הזכיר שם מרים
וה"מ בשמו אבל שלא בפניו צריך להזכיר שמו: (ג) ויחילו בצרכה.
לצריך לעשות עיקר מחשבת שטבעו חמיו ובקשם על מה שהיה עטילה ולא
לירוש. וכתב שפ"ל לצריך לבקשים ולומר מאמר שלם מענין הבר
בנון אם רוצה לבקש שיתן לו ד' דעה יקדים ויאמר אתה חונן לאלהם דעת
אבל אם היית אחת לבד וכה"ל בכל הכרכות: (ד) יצרינו. (ב) טוב לה
אם הוא עשיר. ואם יש לו עון מחודש ומכריז בפניו כחפילי הקדומה
לגשות עוד חסד ומדעה וזה ולא אזי שוקנים עליו ח"ו מלמעלה ועיין בפס' בש"א
רבים: (ו) ולא בלשון יחיד. כיון שהוא אומרה בשביל רבים: (ז) כבוד
בפ"א אבל לאח"כ כראה דאסור ונע"ש דליתו ברור לו דבר זה: (ח) וי
המטבע שחקו החמיי. בד"א ביחיד (ו) אבל בנכור מוזהרים (וכן אומ
ש"ה"ב: (ט) ולא בלשון רבים. דלף שהתירוהו לשלח אפילו בלחש
מראה כמנחם על המטבע שטבעו החמיי ועיין ביטומן מקס"ט ע"ד כבוד
דלחרי"ר ש"מ דומה לשאר כרכות לענין זה דבלחש אסור לשלח בלשון
שנכתבו שם: (י) בדרכה. אפילו (ט) בצרכה ש"מ וכ"ל בשאר כרכות
בליקוטין מרבי"ל אות כהלה מהר"ל גורו הכבוד טעניו ואמרן שליחות
יחיד שרי אפילו בלחש כרכה (י) ש"ל פ"א מרבי"ל דרבים צריכים לו

(ח) מ"ח : (ז) מ"ח וכן טעמיו מרגש ואחרים וז"ל כמ"י : כמ"י קד"ב סק"ב : (ג) ש"ח : (ד) לנוח : (פ) מרי : (ו) ב"י ומ"ח : (ז) והדברים : (ח) פרי :

(ע) ע"ז : סג"ל : (י) ע"ח : (יח) ע"ד

קמו באר הגולה

א נרכות ל"ד ב שס
ל"ג ג חנוכה

הלכות תפלה סימן קכא קכב

קכא דיני מדים. ובו ג' סעיפים:

א (א) אשה (ב) במידים (ג) תחלה (ד) וסוף: ב * יהאומר מורים מורים (ה) משתקים אותו: ג יחיד אין לו לומר ברכת כהנים: הנה וכן עיקר וכן נראה לי לנהוג לכל המנהג הפשוט אינו כן רק אפילו יחיד אומר אותו כל זמן שראוי לשיאום כסים (ו) ואינו (ז) נראה. (ז"י בשם המהרי"ג):

קכב דינים השייכים בין י"ח ליהיו לרצון. ובו ג' סעיפים:

א (א) אם בא להפסיק ולענות קריש וקרושה בין י"ח ליהיו לרצון אינו פוסק שיהיו לרצון מכלל התפלה הוא אבל בין יהיו לרצון לשאר תחנונים (א) שפיר דמי: הנה ודוקא במקום שנהגין לומר יהיו לרצון מיד אחר התפלה (ב) לכל במקום שנהגין לומר (ג) תחנונים קודם יהיו לרצון מפסיק גם כן לקדים וקדושה ובמקומות אלו נוהגים להפסיק באלהי נגור קודם יהיו לרצון לכן מפסיקין גם כן לקדושה (ד) * ולקדים (ה) ולברכו. (ד"ע לפי א תשובה הרשב"א

שערי תשובה

(ב) מלא. עכ"פ וכתב בש"י כי בירושלים תוב"ש שנהגין לברך ב"ב בבית האהל אז אף שאין הכנים אומרים א"ל והוא פשוט וכתב ברי"י בשם מו"ה בעל חסד לאברהם שזכרתי שיש שנים האומר וטוב יהיה בעיניך כו' טועה רק ואמר וטוב בעיניך וכו' ומקרא מלא כי טוב בעיניך ה' לברך את ישראל ע"ש. ובש"י הביא מהר"א כי טוב בעיניך כלומר ויהיה טוב בעיניך כו' ע"ש:

ביאור הלכה

* האומר מורים מורים וכו'. מהפסקת אס אחר רק חובת מורים מורים לברך וסבירא דאמר כהלכתי אס גם כן משתקין אותו דלאלי הגמרא מיידי דכפל גם התיבות שאל"ה אבל ב"ב לברך לא מיתחי כתיי שריות אחרי שאל"ה אחר שאל"ה הוא ד' אלקינו ומזכרת ל"ג ע"כ דאמר לענין ק"ש הא דאמר מיתחא מיתחא ותי לה ומסתמא ה"ל לענין מורים ששמע לבאורם מיתחא מיתחא דלאו ששמע בלחודים רק אחר בכפילה גם יתר התיבות ומ"מ יש לדחות דלאו דוקא נקט האי לישינא ודעת מדאמר שם ג"כ הא דאמר פסוקא וליפסוקים דסברו דבוס משתקין אותו בודאי אפילו לא אחר רק הפסוק ששם ב"ב ג"כ משתקין אותו. ואפילו אחר לענין ששם מקילין בתיבת ששם ששם בלחוד דע"י לא מיתחי כתיי כשוית אפטר בתיבת מורים מורים חמור טפי דומיא דמאי דאמר שם ב"ב י"ד ע"כ כל אמת אמת תפסיק להאי גברא וכו':

* ולקדיש ולברכו. ענין ב"ב וחס התחיל לומר איזת תחנונים שאינו רגיל בהן וזמנן לו לענות סתם אמן ב"ל דאכור כיון שלא אחר עדיין יהיו לרצון ואינו דומה למה שהחיר הט"ו בסק"ל וכמו שהבנו במ"ב בלוח א' דשם הלא מיידי אחר שכבר אמר יהיו לרצון ובד"ה [בסוף דיוי הפלה ד"ה במדינותינו בלוח א'] משמע דמותר ולא הכירא ואל" עשעו: דמדינותינו שרגילין לומר אלהי נגור קודם יהיו לרצון הרי דס"ל דמיון שסיים ה"ח ברכות כבר סיים כל התפלה ע"כ דיוי כמו במקום שרגילין לומר יהיו לרצון אחר יהיו לרצון ד"ה דלא גריעה לבו"ע הפסוק יהיו לרצון ששקינו חו"ל לאומרי אחר י"ח ברכות [וכמו שאמרנו דוד אחר י"ח ב"ב קבש זמורינו] משאר תחנונים שהרגיל בעלמא לאמרי אחר תפלתו דאמרין דמקלות דמיון לתפלה ואין להפסיק לאמן בין בלחוד ובין קודם שהתחיל לאמן וכמו שכתבנו במ"ב אחר א' וכו' דבדוחות:

(א) שפיר דמי. היינו דמותר (א) אפילו לענות סתם אמן וכ"ש אמן דהאל הקדוש וכו' ואל"ש וקדושה וברכו והא דמסיים בסוף הסעף בדרך שמשפיק בברכה ק"ש וס' אמן מותר להסח אמן וכ"ל בסיון ס"י שם הלא איירי ברגיל לומר תחנונים ע"כ ששאלו עליו קבש ודמיון קבש לשמ"ע וברישא איירי במי שרגיל לומר לפרקים ע"כ אין להם דמיון לשמ"ע כלל ולפ"י (ב) במדינותינו שאל"ה נגור רגילין הכל לאומרי אין להפסיק בין להסח אמן בין (ג) קודם שהתחיל בין בלחוד: (ב) לכל במקום וכו'. ר"ל (ד) אפילו אם לא התחיל עדיין לאומרים (ה) ואפילו אם דרך הא"י ההוא להחמיר לעלמו לומר יהיו לרצון היכף אחר הח"י ברכות וחירע לו לומר חו"ר וקדושה קודם שאמר יהיו לרצון ואין לו שהיה לומר יהיו לרצון מותר לו לענות ומ"מ להתחיל יראה ליזהר שלא יבוא לידי כן כי יש מהממירין בזה: (א) תחנונים קודם בזה: (ו) ואל"ה הכא. ואם כבר סיים סתם תחנונים ואחרים [אחרונים]: (ד) ולקדים ולברכו. וענין בסיון ס"י הדברים שמשפיקין בלחוד ברכה ק"ש (ו) ואל"ה הכא. ואם כבר סיים הכל אלא שאינו יכול לפסוע מהמת אדם שמתפלל לאחריו וכמ"ס לעיל סיון ק"כ כלוי עלמא יכול להפסיק ולענות אמן ובמאמר מרדכי כתב

רמב"ם

שער הציון

(א) רמב"ם וכו': (ב) כן מוכח ממ"א ועיין בפמ"ג ש' דלהנבש השחיים בסוף ברכה ממש ואינו מוכרח וגם מהרמב"ם שמשע כמ"א: (ג) פמ"ג: (ד) פמ"ג: (ה) ע"ז ופמ"ג: (ו) דה"מ: (ז) מוכח מלבוש: (ח) כן משמע במ"א וכן מוכח בד"מ במ"ב בלוח א' וכו' ע"ש ובד"ה משמע דמי שנהג לענות יהיו לרצון היכף יש להתמיר שלא לענות קדיש וקדושה ובביאור הגר"א כתב דעל דין הרמ"א שאלו זה בוס אינו מוכרח ע"כ כתבתי שיהיה נוכח שלא יבוא לידי כן: (ו) כ"מ מפמ"ג:

הלכות תפלה סימן קכג

קמו באר הרכה

(ו) ד' חמס קודם שיחזור למקומו להתפלל בקול רם (תש' רשנ"א סי' תל"ו) (יא) וכן יחיד המחפץ לעמוד במקום שכלו פסיעותיו (ז) כשיעור זה קודם שיחזור למקומו (כ"י בשם רבינו ירוחם וירושלמי) יחיד שמחפץ לזכור וכו' חפצו קודם ל' (יב) * אסור להחזיר (ח) פניו לזכור עד פסיעים ש"ס חפצו (כ"י בשם שבויל הלקס) : ג' * ג'שפוסע עוקב רגל ששאל (ט) (יג) תחלה * ושיעור פסיעות אלו לכל הפחות הוא (יד) כדי שיתן גודל בצד עוקב (טו) (ולכתחלה (טז) לא יפסיע פסיעות גסות יותר מזה. כ"י בשם ח"מ וד"ע לפי הפסע שכתב כ"י לג' פסיעות בשם ר' ה"ל) : ד' ימי שמוסף על ג' פסיעות (יז) הוי יודעא : ה' הגם ש"צ צריך לפסוע ג' פסיעות

באר היטב

ע"פ"ש ע"פ פתח ש"ס ויהי נועם וחיפך לו הי"ם שפיעותיו דלגה י"ח לו היה שאר במקומו שפסע שם וכסה פניו ואמר תהנה לו בל"ס ויהי נועם טרם חזר למקומו ע"ס. ומדברי פ"ו כ"ק ג' לא משמע כן דבהב וכן היחיד המחפץ אפי' אין חזר חיפך למקומו לא יאמר חמנו חיפך לאחר שעקר רגליו אלא ימחין כדי הלך ד"ס ע"ס. ולאכשר דיש חילוק בין המחפץ ביחיד או עם הזכור. ומדברי מהר"ל נראה דאין להקפיד בפניהם אפי' שיהא מיושב וכ"כ הריב"ש ועי' סי' קל"א בעיף ב' מש"ס. כתב הכ"מ דאם רואה עומד שם ואינו חוזר במקומו. ומ"ל כתב ל"ס בברכת י"א הפסע דבניו ו' פסיעות דתחב ורגליהם רגל ישרה. וכתב וכן רגליהם כקף רגל הדי שש. ולכן צריך ג"כ לפסוע ג' פסיעות לפניו דהוי עור ג' ע"ס. ומכ"ע מקפידין שלא יעבור אדם לפניו בעוד שעומדים שם שלא להפסיק בין הפסע פסיעות. אבל מה שכתבנו למי שרואה ללכת לפניו למהר לבוא למקום בטרם שמתהוין השיעור המפורסם שכותב הוא. ל"א וסבירא : (ו) ד"ל. ומדינה יכול לחזור מיד הש"ץ רשנ"א מ"א. [ועי' בס' אליהו רבה באריות מזה התשובה הרשנ"א] : (ז) כשיעור זה. ולא יאמר חמנו חיפך אלא ימחין כדי הלך ד"ס ע"ס וי"ו ע"ס בשם מהר"ל. וב"ל פסק דאין חילוק למחפץ עם הזכור ולצד שיעור שיגיע הש"ץ לדפוסו כ"ס המ"א. (ח) פניו. שלא יחזרו שדילג. ובשם מהר"ל הר"ש רשאי להחזיר עיניו חלף אסור לחזור למקומו עד שמיגיע לקדושה : (ט) תחלה. ואפילו חזר רגל צריך לפסוע בשמאל דעלמא תחלה. עמ"ל וט"ז. וקצת טובין לפסוע רגל הימני מל השמאלי ואח"כ פוסעין בשמאל ל"א. כתב ב"מ דאם יש דוחק בנכ"כ רשאי לפחות שיעור גודל בצד עוקב ולבסוף על הרשנ"א סי' שפ"א שאין שיעור לפסיעות אלו וכן נהגו הכל לפסוע בלי שיעור והוא מטעם הדוחק אבל יוכא לדיכא דוחק צריך לקדק לפסוע גודל בצד עוקב עכ"ל. ומ"ל כתב ב"מ דהרשנ"א לא כתב אלא ש"ס לפסוע פסיעה ביעות שיהא אמה ע"ס אבל פחות מעטק בצד גודל לא מיקרי פסיעה כלל ע"ס. והמנהג עכשיו שאם מכיים ההפלה ולאחריו אדם אחר שהוא מחפץ

ביאור הלכה

עיון במ"מ שכתב בשם הרשנ"א דמדינה יכול לחזור מיד דהיכר ידוע שחזרם הוא לכוין רבים ידי חובתן אלא שכתבנו כן ועיון בפמ"ג ח"ג מדברי הגר"א מחפץ דמדינה צריך להמתין כדי ד"ל דהוא נכלל במה שפסק בסיומ ק"ס דבין תפלה להפסע צריך להמתין כדי ד"ל ע"ס פסק בפמ"ג מגן גבורים כ"ס העיון : * אסור וכו' עד שביים ש"ץ. משמע מזה דכיון שביים די ואפילו אם חזר לזכור עומדין עדיין וזהו לפי טעם הראשון שהעיקר במ"מ והוא מהט"ז נראה דיש להחזיר בזה ולעטם שמי מזהר וכן משמע פמ"ג ולמעשה יש לעיין בזה : * בשפוסע וכו' תחלה. עיון במ"מ הטעם והוא מהמ"א וכתב המ"א דלפ"י חזר רגל יצאור תחלה אם שמאלו הוא ימין דעלמא ויש עוד טעם וכוונת ג"כ בכת"י דלפ"י אין חילוק בין חזר לאיור או כחם בפס"ע אכן המ"א והגר"א העתיקו את טעם הראשון של פמ"ג ונחזיר כפניה הדין וכמו שכתבנו : * ושיעור פסיעות וכו'. יוצאין סדר ב' פסיעות עיון במ"מ ספ"ז והוא מהלכות חיים ואף דרבינו יצחק סובר בכל פסיעה הוא מהפעת שתי הרגלים ולדידיה צריך לעשות באופן זה יפסע תחלה רגל שמאל ואח"כ פוסע של ימין ויעמידו בשום עם שמאלו וזה נמשך לפסיעה אחת וכן יעשה ג' פעמים והחזיקו המ"א והא"י בדבריו והביאם פמ"ג מ"מ לא נתייח לפסוע כן מפני שרביה הארבעים העתיקו את דברי הארמות חיים להלכה שלא אמה הלגו סוכר כוונתם דפסיעה הוא מהפעת רגל אחד וכן העתיק בשם הרשנ"א והמ"א העתיקו ונלכס וכן בגר"א בסיומ זה ד"ס ושיעור העיקר ג"כ בשם המנהג בלחצות חיים שאל

משנה ברורה

שהפסיעות נכון להחזיר עד קדושה אם לא שחזרם אר הדחק וכדי שלא ליתא לאנשי וכן כתב בדרך ההיים אך בזמן שחזרם פסיעות (ט) בודלי יש להקל ולהחזיר חיפך שמחפץ הש"ץ י"ח : (יא) וכן יחיד. וב"ל חלק ופוסק דאין חילוק במחפץ ביחיד ביחידו למחפץ עם הזכור אלא בכל גווני צריך לשהות כפי השיעור שיגיע ש"ץ לקדושה או עכ"פ פד שמחפץ ש"ץ בקול רם וכ"כ המנה"ל אם לא שצריך לחזור ולהתפלל שניה להשלומין דאז לכו"ע די כדי חילוק ד"ל דהכל יודעין שחזרתו הוא להפסע שניה ומ"מ (י) במקום הדחק יש להקל דאף בזה די בד"ל : (יב) אסור להחזיר. היינו אפי"ס עדיין עומד במקום שכלו פסיעותיו לא יחזיר פניו לזכור דהיינו לאד מערב כל זמן שלא סיים הש"ץ כי (יא) יגרס בזה ביטול כונה להמחללים וגם שישמחו שדילג (יב) ולעין חס רואה לחזור למקומו כבר מנואל דצריך להחזיר להמתין עד שיגיע ש"ץ לקדושה או עכ"פ עד שיחיל הש"ץ : (יג) תחלה. דמסתמא עוקב אפי' כרעה דמינח ברישא כלן עוקב כלן בשמאל דמראה בעלמא כחלו כבד פניו ליפטר מן המקום ועיון בגמ"ל. (יג) והנה סדר הג' פסיעות אלו הוא תחלה יפסיע כרגל שמאל פסיעה קטנה ואח"כ יפסיע בשל ימין פסיעה גדולה ואח"כ יפסיע בשמאל באופן שיסיר רגליו שוים : (יד) כדי שיוון וכו'. (יד) וכמו פסיעות הכהנים בשעת עבודה שזיו מהלכין עדיין כבד כלל ואין להקל אפילו המקום צד ודחק (טו) ויש מקילין במקום הדחק. ודוקא אם האדם העומד לחזרו חזר מחפץ חל בשכוח מחפץ (ו) כלל גווני אין לו לפסוע בחור ד' אפואו ונ"ל בסיומ ק"כ : (טו) ולכתחלה. לישנא דהרמ"א ח"י מדקדק (יח) דהו"ל לכתוב בלשון וי"א דאם תולק על המחבר דל"ל לא שפחות ואשמע דלשונות בסוף יתיר עדיף : (טו) לא יפסיע וכו'. דתפילות (יט) כנגד תמידים הקטנים ובעיון דכתיבם בעבודתן ולכן לא יפסיע פסיעות גסות יתיר ועוד דמינח כ"כ מלכ"י מה"ר. וכן פסקו הב"ח ודח"ס : (יז) הוי יודעא. שגראה שהוא תולק בעבודתן ולכן לא יפסיע

שער הדין

(ס) ל"ח ומ"א : (י) תה"מ : (יא) פ"י וטעם שמי כוח מנחה בשם הגאונים : (יב) לחזרם : (יג) לחזרם : (יד) לחזרם חיים : (טו) גם המחבר מרדכי ופג"ר קיימי בשערים : (טז) שפ"ג וכו' ומ"א קיימי בשערים : (יז) המחבר מרדכי ופג"ר על עם שכתב בפס"ע בשם שפ"ג : (יח) כ"ז

(ה) שש"ס (מהרי"ל): ג' יתחל שהתפללו וכלם בקוים בתפלה (יא) אעפ"כ ירד ש"צ וחזר להתפלל כרי לקיים (יב) תקנת החכמים: הגם ואם יש יחידים בקהל שמאריכין שפלתן אין לש"צ להמתין (ו) עליהם אפי' היו השבוי העיר וכן (יד) אם היה מנין בנתיב"ל (טו) אין להמתין * על אדם חשוב או גדול שעדיין לא בא (בנימין ואב"ס קט"ח). וי' תשיש"צ חזר ההפלה הקהל (פז) יש להם (ח) לשתוק (יז) ולכוין לברכות שמבדק החזן ולענות אמן ואם אין מ' (ח) מכוונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו במללה לכן כל אדם יעשה עצמו (יח) כאילו אין מ' וילדו (יט) ויכוין לברכת החזן: (יא) שכל העם (ב) יעמדו כשחזר הש"ס (ט) התפלה (הגהות מהניס): וְיָעֵל כָּל בְּרָכָה שֶׁאֵדָם שׁוֹמֵעַ בְּכָל טָקוּם (כא) אומר (כב) ברוך הוא

שערי תשובה

בגוד השוב

עם הש"ס מלה במלה ב"ח בשם רש"י וכ"כ ע"ה ושכנ"ג. ואם אין השעה דחוקה כ"ה יא יתחילו הציבור רק לאחר שאמר הש"ס הלא הקדום י"ח וכ"כ ע"ה. וספד"ה מוכיח בכל השנים בהפלת המנהג שה"ס עם הקהל שפלתו ב' ראשונים בקול רם עד לאחר הלא הקדום והשאר בלחש ונ' אחרונות אומר ש"ס ללד בקול רם עי' הרדב"ה מ"ה סי' ה' וז"ל וק' ונכנס"ס סי' ק"ח: (ה) הש"ס. כהן הש"ס דלגיו אשכ"י ד' אם אין סי' מכוונים וכו'. ולא דק דהכא הש"ס מתפלל פעם ח'. מ"ה: (ו) עליהם. ועכשיו נהגו להמתין על האב"ד. ואם אין אב"ד בעיר יש להמתין על המחפל מלה במלה. אבל בשמירך אין להמתין עליו עמ"ה. כהן בט"ח סי' השפ"ד שח"ס ה' נרד להאריך וירא שיהלוצו עליו ויכול לילך לאחריו בשעה שמתחיל החזן אשכ"י שעדיין לא גמר תפלתו ויחזור למקומו ויגמור: (ז) לש"ס. עיין בהשגות הרמ"ע מפא"מ סי' ק"ב על האנשים שלומדים בעת חזרת הש"ס התפלה או אומרים המנונים הם שומעים לכוף הכרעה ונמנו אמן כדלוי אין למחות בידם. אבל בספר ווי העמודים קורא חגר עליהם עיין סי' ז' סעיף י"ח: (ח) מכוונים. מ"ה שפ"ה מ"ה מנמרים למנין מי שאינו שומע אש"ס שהוא פקח מ"ה. והכר"ה סי' ז"ה כהן דאם מכון לברכות כשהוא שומע עונים עומם עומם דומים דהנה הסודרים מאלכסדריה של מנרים לכ"ס מנמרים ע"ה: (ט) התפלה. עיין הלכ"ה ח"ב סי' פ':

ביאור הלכה *

השנה ברורה

אל אם השעה דחוקה דיומר די (יח) במה שהתעורר עיניו אמן או ימיו לאחד שכבר התעורר עיניו אמן אם אפשר להם בקלות וז"ל (יב) אין להקפיד ע"ה כלי (יג) ולא דמי למה שכתב בס"ד דאם אין מ' מכוונים לברכה הש"ס הוא קרוב לברכה לטעם שאני ההם שכבר התפלל ע"ה נלחם והוא מכיון עתה רק בשביל תקנת חז"ל משא"כ בזה שהוא מתפלל רק פ"ה: (יא) אעפ"כ ירד וכו'. עיין בסימן סי' ב"ב ס"א: (יב) הקנה החכמים. שכתבנו חכמים שיחזרו ש"ה התפלה (יד) לא להאריך להפסד בכל הפלה אחר כל ח"ס ואיש שבהכ"ה אם יש שם יא שאינו בקי אם לאו הלא הקנו שיחיה ש"ה חזר התפלה לעולם שח"ה יהיה ס"ה בבהכ"ה מי שאינו בקי ויחזירוהו הש"ס י"ח: (יג) השבוי העיר. וזכ"ה טורח הציבור ועכשיו נהגו שש"ס מתחיל עד שסיים האב"ד את תפלתו לפי שרוב האנשים מהפללין בחרוהו והמתפלל לא יוכל לומר קדושה עם הציבור לכן ממתנים כי הם עושים שלא כדין לפיכך אם אין אב"ד בעיר ה"ה דיימיו על המחפל מלה במלה אבל בשמירך אין להמתין עליו וכמ"ס על ר"ס כשהיה מתפלל עם הציבור היה מקצר ועולה. ומי שנרד להאריך וירא שיהלוצו עליו ויכול לילך לאחריו בשעה שמתחיל הש"ס אש"ס שעדיין לא גמר תפלתו ויחזור למקומו ויגמור. ובכל זה אם כוונה לש"ס בזה שפיר דמי [פמ"ג]: (יד) אם היה מנין וכו'. ז"ל חסלו ח"ס ע"ה לא יעבור ק"ה ופלה דל"ה אפילו ביחוד ירד להתפלל כדי שלא יעבור חזן: (טו) אין להמתין וכו'. שניין שיש שער אש"ה שם השכינה ועל מי ימתנו עוד. וכדכ"ס תפסס המנהג להמתין על אב"ד ונראה הפעם משום דהמנהג כדכ"ס בעיר ישראל לקבוע עם האב"ד ביחוד עם ללמוד אחר התפילה ואם כשיחזק מנין חובק יתפללו י"ח אב"ד ותפלה בשביל זה. כהן הא"ר יש לו להכריע להקדים עמנו לבוא לב"ה קודם מנין גדול ובדליתו בכוש"ע לקמן סי' ק"ה ע"ה ומ"מ לא יאחרו זמן ק"ה ותפלה בשביל זה. כהן הא"ר יש לו להכריע להקדים עמנו לבוא לב"ה קודם מנין שם ימתנו עליו: (טז) יש להם ששוק. היינו לא מביעני שחזר לומר עם הש"ס כל הברכה דהוי ברכה בפלה אפילו למתקן עמו (טז) חז"ה יבנה מתלוצו ג"כ אין נכון (פז) ד"ס לחוש משום שיגרד לדיכ"ה וי"ח ברכה מפיו וכ"ס אותה המגביהים קולו ומזמרים עם הש"ס דהוי כיוהרה ויש לעמוד בזה דהוי כקלות ראש. ולענין חיסור שיחית חזן מראש בס"ד: (יז) ולכוין. ע"ה יש חיזהר מלומר התנונים או ללמוד בעת חזרת הש"ס (יז) והלוי אם מכוונים לכוף הכרעה לענות אמן כדלוי של חסיה אמן יתמה כמו שיבאר ג"כ לא יפה הם עושים שח"ה הלומדים ופנו ללימוד עמי הארץ וילמדו מהן של להאזין לש"ץ ועסקו בזהיה חסיהם ח"ה מנאס מחסיהם את הרבים: (יח) כלו אין מ' וכו'. ע"ה (יח) יראה לכתחילה לכוין לשמוע כל הברכה ולא סוף הברכה בלבד: (יט) ויכוין. והעולם (יט) מוכיח לנרץ למנין ולהתפלל חזרת הש"ס אפילו מי שידעין בו שחית ימיו שומע חזרת הש"ס כדלוי וז"ל דכונן זה טוב להמנהג כמו שכתב בקבר שולחן שלמה שיתנה הש"ס ציון לבין עמנו בחזרת התפילה שאל יענו תשעה אמן אחריו ויכוין לברכותיו שיהא התפילה ההיא בחזרת דבס: (כ) יעמדו. פעמים כיוון שמכוונים ושומעים (כ) ושומע כעונה וכלו מתפללין בעצמם דמיא וכן היה מנהג הקדמונים ועכשיו בעו"ה כל אחד עושה ח"ה וסב"ה ומתחילין את הרבים: (כא) חזן אומר וכו'. ע"ה (כא) יראה לכתחילה אסור מדינה לישב בעת חזרת הש"ס: (כב) אומר וכו'. ואם הוא עומד במקום שאינו ראוי להפסיק (כא) כגון בפס"ד וכ"ס בברכת ק"ס אפילו בין הפרקים אסור לאמרו (כב) וכן אם שמו ברכה שהייב בו והוא מתכוין ללחש ע"ה המבדק בברכה שובר ומגילה וקידוש וכה"ג אין לענות ב"ה וב"ס דשומע כעונה וכמאן האמר בעצמו הברכה דמיא והוי הפסק בברכה ועיין בח"ה דנשא"ר בל"ע לענין דיידד וז"ל דדיידבד אין להחמיר בזה עיין בספר מנן גבורים מש"כ בשם מהרש"ה רוקח: (כב) ב"ה וב"ס. ורמז לזה ממה שאמר ההגה"ב כי שם ד' אלקים הכו גורל לאלהיה יעוד

שער הצייון

(יא) פמ"ג: (יז) מתחיל מרדכי: (יג) מ"ה: (יד) לבוש: (טו) ח"ר ופמ"ג: (טז) ב"ה וא"ר: (יז) ווי העמודים ימ"ה וז"ה מלטי סיון ז' כ"ה בנ"ס: (יח) אחרונים: (יט) מ"ה לעיל בסימן ז"ה ס"ה בשם מהרי"ל: (כ) פמ"ג ע"ה עוד דה"ה אם יש שאין בקוים ושומעים בש"ס ימ"ה ימיו כעגוב נ"ס: (כא) חזן אומר וכו'. ומה שחלו התפללו בעצמם: (כא) מ"ה וא"ר: (כב) דגמ"ר וז"ה וז"ה:

קמץ באר הגולה

באר היטב בחולס וכה"ש אין משמעות פ' האומנת בדברים. לנפש: (טז) מהויב וכו'. (פז) חמין. ענה"ע ועיין בר"י בשם מהר"י מולכו ש"ך סקיים מג"א והנהיג וכה"ה החמיר חלילו אינו מהויב ואפילו יודע באיזה ברכה קאי אם הברכה היא להנציח רבים ידי חובבם. ולא שרי ביודע אה"כ בברכת ההורה ובברכת הנהיג ע"ש: (טז) חמין. ואם החזן מאריך בגנון של

באר היטב

ביאור הלכה

משנה ברורה

יודע על איזה ברכה הוא עומד רק ששמו לאחרים שגוים ויכח"ו
בהג"ה פליג ואומר (לה) אפילו בכל הברכות אם אינו מזהיר על איזה
ברכה הוא עומד: (זב) א"ש"י שיעור. וכונן שהוא מזהיר לפי סדר
הברכות (לו) לא שחיסר השמוע רק סוף הברכה: (לג) אם אינו יודע וכו'.
ואם יודע על איזה ברכה הוא עומד מותר לעמוד על הברכות (לז) אפילו
בחדרת הש"ץ כיון שכבר התפלל ואינו מחויב בעצם הברכה (לה) ויש
מאחרונים שהחמירין בחדרת הש"ץ וס"ל דמכיון דהיקח רבין שחזור
התפלה אפילו כולם התפללו כאלו מחויבים בחדרת ברכה קריין להו ואין
להם לעמוד אפילו יודע כלזהו ברכה קרי' הש"ץ אם לא שמוע סיוס הברכה
מהש"ץ גופא (לס) ויש לחוש להם לבהחילה ליזהר לשמוע כל דרכות י"ה
גופי' הש"ץ גופא וגם בלש"ה מזהיר לכוין לשמוע ברכה (לז) ודלעיל בס"ד
(מ) חז"ל בדעידעז אפי' לא לא שמוע רק שידע איזה ברכה מה"ל מסוים לה
שעה ואם כיון שכלל התפלה בעומד: (לד) מיד. ומוקד כדי דכיון דכיון
דמי ושיעור חזק כ"ז הוא מהלוקה הפוסקים י"א שלשה חיבות וי"א
ארבעה חיבות וביניהן מזה לא יעשה כלל דכיון בכלל אמן ותומוה ובכבוד
ק"ל דעד שכל רוב האזנור לעמוד אמן הוא עדיין בכלל הברכה ומוחר
ל"ה לעמוד עמהם ועיין בס"ה ובביאורו הלכה: (לה) שכל הברכה.
ואם הש"ץ מאריך בניגון של ואחרו חזן ויאמרו הקהל אמן מי פי הניגון
אוי הפסק (מה) ודוקא אם מאריך הרבה בניגון. ודוקא לענין קדיש
שכבר בלה עומד הניקה אחר חיבת בזמן קרוב או אחר חיבת אחריו
בעצמא (מז) אבל אם הש"ץ מאריך בשאר ברכה בסופה בלתי נגמול לא
יענה אמן כ"ז אלא סוים לא עומד הניקה של הברכה: (לו) אמן קריש.
מפי שגרה"ה שדומה עליו כמשה אלה כדי שיוכל וכו' כי זהו פירושו
של אמן וכנ"ל בס"ה וזהו ר"ה שלה: (לז) קצת מהעיונים. אבל (מנ) על
רוב האזנור מחויב להחמירין בעצמה של התפלה של הברכה שבהחילה
עוד שיעור אמן וכן (מד) בקדיש שלא להתחיל יעקב עד שיגמר הרוב
אח"כ וכן כל כ"ה ובעז"ה הרבה אנשים נכשלין בזה כשהתפללין לפני

[illegible]

לח א

(כ) ע"ת וכו' מלחם תמודות ומ"א וא"ו דלא כט"ו שהיה להקל בזה אפי' להרמ"א : (לו) מוכח מממ"ג כמ"ו אחר ד' ע"ש עוד : (לז) כ"ץ וא"ו וש"א כפירוש
הרמ"א דלא כט"ו : (לח) לבוש ומ"א בשם הב"ח : (לט) א"ר : (מ) א"ר ומאמר מדרשו : (מא) מ"א : (מב) פמ"ג : (מג) זהו לבוש ועיין בא"ח סי' קכ"ח סעיף
קטן ל"ז שהוא החמישי ביותר מזה : (מד) שם בא"ר :
לח א

הלכות תפלה סימן קכד

ייתר מראי * (לח) א"צ המברך להמתין (יו) להם: י סמי ששכח ולא אמר יעלה ויבא ברא"ח או בחולו של מועד או (לט) בכל דבר שצריך לחזור בשבילו * (מ) וכיון דעתו וישמע (יח) משי"צ כל י"ח ברכות (מא) מראש ועד סוף כאדם שמתפלל לעצמו ולא יפסיק ולא ישיח יפוסע ג' פסיעות לאחוריו דכיון שכבר התפלל אלא ששכח ולא הזכיר אע"פ שהוא בקי ש"צ מציאו: יא א"ס בעוד האדם מתפלל סיים ש"צ ברבה * (מב) וקודם שכלתה עניית אמן מפי רוב הצבור (מג) סיים זה תפלתו עונה עמהם אמן: הנה (מד) ואפי' אם לא שמע הכרזה כלל רק (מה) שומע לצור ענין אמן ויודע על איזה ברכה (יס) קאי יענה עמהם (מו) וכן נקדים וקדושה ונרכו: יב ה"ה עונה אמן (מז) לא יגביה קולו יותר מהמברך:

באר היטב

ואמרו אמן יאמרו אמן מיד כי היגיון הוא הפסק י"ג עמ"ל: (יו) להם. יל דוקא בברכה שאינה חובה לשמוע אבל בברכה שמוציא רבים וי"ח צריך להמתין מ"ל: (יח) מש"ל. ואין אדם יכול לכוין לכן יחזור ויחפול. עמ"ל בסי"ח וכו'. עמ"ל בסי"ח פ"ו בשם הב"ח: (יט) קאי וכו'.

משינה ברורה

העמוד שחוטטין להתחיל ברכה של אחריהם היקף אחר סיום ברכה שלפניה ואין מחמתין ביניהם כלל ועיין בסי"ח שהביא שזה מעבד אף ד עבד שאסור שוב לענות אמן עליה מכיון שהתחיל ברכה אחרת (כד) ח"ס המברך וכו'. וסוף בברכה אין חובה על הכל לשמוע (מה) אבל אם מוציא הרבים בזה ידי חובתו בין שהוא ש"ץ או שער מברך צריך להמתין אף על הסושים ומאריכיים באמן כדי שישמעו ויאלו י"ח גם הם בהברכות: (לז) בכל דבר. משמע מלאו זה דאפילו אם דילג משיב הרוח שהיא מנ' ראשונות וכן מוכח בלח"ח דמנ' יעל' בסי' ק"ד בשם ס"ק"ח ושיין לקמן סימן קכ"ד ומה שכתב שם בסי"ח ח"ל והגר"א: (מ) יכיון דעתו. דאע"ג דק"ל דש"ץ אינו מוציא אלא דוקא מי שאינו בקי שאינו הבא שהתפלל אלא ששכח ולא הזכיר לכן אע"פ שהוא בקי הש"ץ מוציא ועיין בלח"ח דמנ' יעל' בסי' ק"ד בשם ס"ק"ח ושיין לקמן סימן קכ"ד ומה שכתב שם בסי"ח ח"ל והגר"א: דהאידנא לאו כל אדם יכול לבין דעתו לשמוע מש"ץ מראש ועד סוף ושמא לבדו יפנה ולא ישמע מש"ץ איזה מלות המעבדים בתפילה וכתב הב"ח וכו' דאם הש"ץ דרכו להגביר מדינת אסור לסמוך אש"ץ אלא חייב להתפלל בעצמו: (מא) מראש ועד סוף. עיין בספר דברי יוסף דמסיק שלא יאמר לו מודים דרבען אלא יכיון למעט מש"ץ המודים שהוא אומר (מו) והאידנא שגויגין איזה חזנים לומר המודים בתפלתו בלחש (מז) לא יוכל ללכת תפלתו ע"י הש"ץ ולא ידעתי מאיזה מקום יאל להם המנהיג הזה דאף דמוביגין הצבור לאחר אז מודים דרבען מ"מ תפלתו יסתכן להוציא מי שאינו בקי וצריך להזכיר אחר ע"פ ק"ס שיוכלו לשמוע עשרה בני אדם העומדים סביבו: (מב) וקודם שכלתה. ר"ל אף דנתבאר בסי"ח בהג"ה דצריך לענות אמן מיד כשכלה הברכה שאל"ה היו כעונה אמן בלי ברכה כלל מ"מ הכא אם לא כלתה עדיין אמן מפי רוב הצבור שפיר דמי משום דעניית אמן ג"כ מכלל הברכה הוא ובשמינין אמן הוא כמו שהיו גומרין עמה ע"ס הברכה והש"י חולק ופסק דאפילו כלו כל הצבור לענות מזהר ג"כ לענות אם היה חוקף אחריהם ובחידושי רע"א ובס' מגן גבורים הסכימו להשו"ע וכו' בהג"ה: (מג) סיים כו'. ר"ל אחר יסוף לרצון וכבר אמר תחומים הרגיל בהן וכלעיל בסי' קכ"ד ובסי' סק"א: (מד) ואפי' וכו'. הוא ג"כ לדברי המחבר ולא חידש רק במה שכ' ויודע על איזה ברכה דקאלי' בזה לשיטתו ליעל בסי"ח בהג"ה דאם אינו יודע על איזה ברכה קאי הוא בכלל אמן ויחמה: (מה) שומע צבור. ה"ה (מח) אם שמע שיחיד עונה ויודע על איזה ברכה קאי דעונה עמו וקט' צבור משום דאיידי המחבר לענין צבור (מט) ואע"ג דהמחבר אינו מחיר אלא קודם שכלתה אמן מפי רוב אבל המיעוט לא מהני היינו משום דמיעוט לגבי רוב הוא כמאן דליחא או מפני טעמים אחרים כמו שכתבנו בהג"ה אבל אם אין שם צבור כלל אלא יחיד עונה עמו: (מו) וכן נקדים וכו'. היינו דכל שלא סימנו רוב הצבור לענות עונה עמהם אע"פ שלא שמע כלום מפי הש"ץ ועיין בסימן ל"ו במ"ב סק"ט ובסימן ל"ז ק"ס"א ועיין בהג"ה ד"ה וקודם כסופו: (מז) לא יגביה קולו. משום דמסיב גבל

שער הציון

(זה) מ"ל: (מז) תשוב: (מו) ואפשר דאחר אלו החיובות בלחש בפי עמו דומיא דמקל הפמ"ג לענין מגילה לאחר איזה חיובות בע"פ בלחש שלא שם אחר מפי הש"ץ: (מח) מ"ל: (מט) לנכ"ד:

לד

לד

הלכות תפלה סימן קכה

באר הגורח

קבה דיני קדושה. ובו ב' סעיפים:

א הרא"ש בתשובה
כלל ד' וכו'
ב תרומת הדשן

א * (א) אין הצבור אומרים עם ש"ץ נקדישך * (ב) אלא (ה) שיתקין ויכוונין לשם שש"צ אומר
עד שמגיע לקדושה ואז עונים הציבור (ג) קדוש: ב יגבו (ד) לבוין (ג) רגליו בשעת
שאומר קדושה עם שליו ציבור הגם (ה) ויש לישא (ד) (ו) העינים למרום בשעה שאומרים קדושה (ז) וכן

שער השובה

באר היטב

(א) שותקין. וגם קדוש א"ל עם החזן. ואפי' ללמוד אומר אם לא בשעה
שהחזן מנגן בשעת הנגון ולא בשעה שמתקין האותיות. ואינו נקרא
קדושה אלא נעריך וכו' לעומתם וכו' ונדברי וכו' אבל שחר הנסח
שמוספין בשבת אינו בכלל קדושה ו"ע וע"ל סי' ס"ק ז'. והא"ר ז"ל
כתב שיאמר כל הקדושה בלחש עם הש"ץ. עיין בספר נגיד ומנחם דף י"ז
ע"ב. בשבת אומרים בדבר האמור בקמן. ס"ח סי' תת"ס. ויראה הש"ץ
לכיים לעומתם וכו' ונדברי וכו' קודם שיתחילו הקהל ברוך וימלא.
ס"ח סי' תת"מ: (ב) קדוש. מי שאמר קק"ק ועדיין הש"ץ היה בוקר
זה אל זה ואלו הלכ"ט ח"ב סי' קס"ז: (ג) רגליו. בסוד ורגליהם רגל
ישרה. ויארץ לבוין ויזמר בקדושה לקדש את ה"ח כדי שישרה עליו
קדושה מלמעלה ויכוין לקיים ח"ע ונקדשתי בחוך בני ישראל. והא"ר ז"ל

ז"ל היה מזהיר מאוד ע"ז: (ד) העינים. דהיינו שיהיו סגורות אבל לא

ביאור הלכה

* אין הצבור וכו'. עיין במ"ב והוא ממה"ש ש' הגר"י סת דה"מ ליהוד
שנזהר לומר קדוש אבל אם כל הקהל ירצו לומר מותר מדינה אפילו שלא
עם הש"ץ יחד אך שצ"מ אין להתחילם להתנהג כן וכמו בקידוש שזמין הצבור
איש"ר אחר יתגדל שאומר הש"ץ כן בקדושה יש להתחילם לענות קדוש ובכור אחר
קדישך או קדוש שאמר הש"ץ וכן משמע בביאור הגר"א דזה הוא הטעם של הס"ע
ש' אין הצבור וכו' דמשמע דאפי' אם ירצו כל הצבור לומר ג"כ אין כדאי להתחילם.
וזמנינו שנהגו העולם לאמר קדוש הוא ע"פ כתבי הא"ר שהיו הנ"ל או בסוכרין
כס"ט בס"ק: * אלא שותקין וכו' ואז ענין הצבור קדוש. עיין במה"ש בדורס
במ"ב שריכין לזהר שלא להתחיל אחר הצבור או להקדים כי אין אומרים דבר
שנקדושה פחות מעשרה וענין לעיל סוף סימן קכ"ד מה שכתבנו שם. ומסתפק
לענין ש"ץ אם הוא מחויב ג"כ לומר קדוש ובכור בשם עם הצבור כי הלא הוא
אינו מוסיף את עצמו מן הכלל דאלא אומר קדוש וכו' ואין יאמר אפי' שלא
בעשרה וא"ל כיון דהש"ץ עומד להוציא רבים ידי חובה חשוב כצבור ז"ל דהלא
קדושה ארבו חו"ל לכל אחד מהמיושנים לאמר עצמו קדוש ואפשר כיון
דהעומד בתפלתו ק"ל בסי' ק"ד סי' י"ד שחוק ויכוין למה שאומר ש"ץ כדי לנאת בזה
חשוב כעומד להוציא רבים ידי חובה ויכול לומר אפי' אפי' אפי' ואם מתחיל הש"ץ
או שאר יתיד לומר קדוש קודם שגמרו צבור אמירתם כדאי חשוב כצבור אפי':

אבל שחר האוסה שמוספין בשבת אינו בכלל קדושה ואינו נריך להאזין אחר החזן בזה [וכן המנהג כהיום שאומרים זה קודם החזן] וכן מותר
ללמוד או ע"י הרבון כן כתב המ"א בשם הגהה יש מוחין אבל כמה האחרונים סוכרין (ב) דאפילו ימלך ג"כ אינו מעיקר הקדושה וכן
לעומתם וכו' ונדברי וכו' (ב) אלא שותקין וכו'. (ג) ויש מקילין שיוכל לאמר עם הש"ץ (ד) וימנהג הנגון כמו שכתב הש"ע כי עמו
נמשכו האחרונים וכן נהג הגר"א ומ"מ המנהג בימינו שאומרים הקהל ג"כ קדוש. בשבת אומרים בדבר האמור בקמן. ויראה הש"ץ לסיים
לעומתם וכו' ונדברי וכו' קודם שיתחילו הקהל ברוך וימלא כ"כ המ"א בשם הס"ח ור"ל (ה) שלא יאמר הש"ץ כ"כ באמירתו לעומתם וכו'
ונדברי וכו' כדי שלא יתחילו הקהל ברוך כבוד וכו' וכן ימלא קודם שיהיה (ו) וס"ה לקדים ולבכור ולכל דבר שנונים אחר הש"ץ או אחר
המבצר לא יאמר הש"ץ או המבצר בסופו כדי שלא יענו הקהל אחריו קודם שיהיה ויהיה זה כעין אמן חטופה לעיל בסימן קכ"ד סי' ס"ח. מהרי"ל
כשאמר ברוך וימלאך היה כורע וזוקק בשם אבל לא מנינו ראה לזה [ד"מ] ע"כ לא נהגו כן כהיום: (ג) קדוש. ויחיד שאמר קק"ק ועדיין
הש"ץ היה בוקר זה אל זה (ז) ואל דלא יא' ואין לענות פעם אחרת והטעם פשוט דלריך לענות זה עשרה אחרת וכן (ח) יש לזהר ג"כ שלא
יאחר לומר את הקדושה אחר הקהל ויש לזהר בכל זה בעת אמירת הפסוק שכתבנוהו לומר קק"ק ח"כ יפסקו בלחש. (ד) לבוין
רגליו. במ"ס בסיון ז"ס. ונריך לבוין ויזמר בקדושה לקדש את ה"ח ע"פ שרש"י ויזמר ע"פ שרש"י ויזמר ע"פ שרש"י ויזמר ע"פ שרש"י ויזמר ע"פ שרש"י
ונקדשתי בחוך בני ישראל והא"ר ז"ל היה מזהיר מאוד ע"ז. כי כתבו בשם ספר היכולת ז"ל ברובים אחס' לד' שמים
וירדי מרכבה אם תחמור ותנינו לבני מה שחזי עושה בשעה שמקדישים ואומרים קק"ק ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבית הפלטה
וגאס' עומד מלמעלה כי אין לו הלה בעולם כאלוהה שעה שמקדישים ואומרים קק"ק ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבית הפלטה
יעקב ומהבקה ומנקה ומזכיר וזאת גאולה: (ו) העינים. דהיינו שיהיו סגורות אבל לא בעינים פתוחות כ"כ הע"ז אבל הרבה
האחרונים חולקין ע"ז ופסק המגן גבורים כמותם: (ז) וכן מעשנים וכו'. השליה כתב שקבלה בידו שמים גופו ועקבו למעלה בברוך וימלאך כמו
בקדוש

שער הצינון

(ג) מברכות מ"ה ע"ה נגמלא: (ה) לעיל בסי' נ"ה סוף ח': (ה) מהר"ם: (ב) לעיל בסיון ס"ה ע"ה במ"ב: (ג) ע"ה ונכנס כהנים: (ד) ח"ה וס"ה:
(ה) שם במ"ה (ו) הגהות ז"ל: (ז) שם בשם הרמ"ב: (ח) פשוט:

ה' נחמ' (ה) נוסח (ח) ונושאן אותו מן הארץ (פור ושגולי לקם) ואף לדבר (א) באמצע הקדושה. (מאמר) וכן
בשם ה' ודך לרץ אע"פ וסי שלמך סדר קדושה וכל לכה"ל ומלא נכור ענין קדושה חוזר ועונה עמה
(תשובה להשג"ל סי' ט"מ):

קבו דין שצ' שמעה. ובו ד' סעיפים :

א * אש"צ (א) שמעה ודילג אחת (ב) מכל הברכות ובשמוכירין אותו יודע לחזור למקומו (ג) * אין
מסלקין אותו (ד) אבל אם דילג * ברכת המלשנים * מסלקין אותו (ה) (ה) מיד שטא אפיקורוס
הוא ואם התחיל בה (ז) וטעה (ו) אין מסלקין אותו : ב * שצ' שמעה (ו) ואינו יודע לחזור למקומו
יעמוד אחר (ג) (ח) תחתיו (כדך שפסגה לעיל (ט) סי' י"ג) ומתחיל (י) ותחתית הברכה שמעה זה

שערי תשובה

(א) גופם. * ענה"ט וכו' מנחם דלפטר כבודו כפיפות ראש וקומה יכול להרים גופו
ועקבו וגם נענין הילוג כחכ שגאל שאין למחות כבוד דהכי משמע לשון לעוף כו' וכן
כבוד הכוונות נזכר לשון דלוג כמה פעמים ויש סמך קלה לפי סוד הענין על עניות
סעולמות ע"ס ומ"מ פשיטא שאין לישות כן במקום שאין מהגם כן ויבואו להפלוץ
וילא שכרו כפסדו ועיין לעיל סימן כ"ו סי' ט"ז ב"ש בשם מג"א ופ"ח לענין
אם מדמין לו לעשות קדושה וקדיש ועיין בש"צ בשם מאמר מרדכי אם לא שמע
קדושה ושמע קדיש כבר ואח"כ טעמו לו עניית קדושה וקדיש י"ל דמועב שיענה
קדושה כדי ללמד י"ח מעניית קדיש ע"ס :

דלה לומר ולכוהנים רק ולמלשנים ספק אם מסלקין אותו. כנה"ג בשם מ"ס. ובסי' ק"ח כתב שכן דמיים ואמרים ולמלשנים. אם ספק במקום
במחזירין אותו ולא נזכרו עד אחר שנתפזרו איש לדרשו אם חייבים להקבץ פעם אחת אם לאו עיין בהלש"ח סי' קכ"ב : (ג) תחתיו.

משנה ברורה

בקדוש : (ח) ונושאין אותו וכו'. פי איתא בתנא דמ"א פ' לא ובשמים יעופף
מכאן תקנו לעוף על רגליו בשעה שאומר קדוש. וכתב המ"א ודלא
כחומם שדולגים וקופלים וכל הא"ר ושאר אחרונים יישבו את המנהג
ומנהג ישראל תורה הוא ומ"מ (ט) במקום שאין המנהג כן פשיטא שאין
לעשות כן כי יבואו להתלוץ וילא שכרו בהפסדו. פתח ב"ש ש"ל וכן
כתוב על יד נביאך. ונושאן שלנו ככתוב על יד נביאך וכתב המ"א שיש
לו ג"כ סמך ע"ש. פתחו האחרונים דאף שעניות איש"ר הוא עדיפא
מקדושה מ"מ אם קדיש כבר שמע וקדושה לא שמע עדיין ומזמין לו לענות
קדיש וקדושה מוטב שיענה ללאח ידי חובה. כתב הפמ"ג
אם התחיל קדושה ובאמצע שמע קדיש מסתברא דלא יפסקו לענות איש"ר אלא גומר קדוש ג"פ עד כבודו ואם שומע אז יאמר איש"ר :

(ט) באמצע הקדושה. כתב בד"מ שמהר"ל לא היה מדבר מתחלת הקדושה עד אחר אמן דהלא הקדוש [א"ר] :
(א) שטעה ודילג. לאפוקי (א) אם הויד ודילג אפילו בשאר ברכות מסלקין מיד : (ב) מכל הברכות. ר"ל אפילו אם ענה ודילג ברכת תחיית
המתים או בונה ירושלים אין מסלקין אותו לומר שטא כופר הוא בתחיית המתים או אינו מאמין בביאת המשיח אלא תליין שגשגה השמים
והטעם עיין בב"ש בשם הר"ר ועיין בט"ז דס"ל דאם השמיט שתייה בודאי אנו צריכין לחוש לזה ואפילו אם התחיל מסלקין אותו (ג) ויש
שחלקין עליו. ודע (ג) דמוכח לכו"ע דאם אנו יודעין שהוא כופר בתחיית המתים או אינו מאמין בגאולה העתידה וכ"ס אם אינו מאמין בתורה מן
השמים או כגמול ועונה לכו"ע אפיקורוס גמור הוא ואסור להניחו להיות ש"ץ ואם עמד בחזקה אין ענין אמן אחריו ועיין לעיל בסימן כ"ג סי' ח' :
(ג) אין מסלקין אותו. (א) אלא (ד) שואין עד שיופירו אותו וכשזכר חוזר למקום שטעה כמו יחיד הטועה ועיין בבה"ל : (ד) אבל אם דילג. (א) אין
בשדילג כולה אבל (ה) אם דילג ראש הברכה וסיים תחיית המתים לא מנינו שמשלקין אותו וכן אם לא רצה לומר לכופרים אלא ולמלשנים (ו) אין
מסלקין אותו מפני שיש מקומות שאומרים לכתחילה ולמלשנים : (ה) מיד. פי' ואין ממתינין לו שיזכיר אותו אלא מסלקין אותו מההיכה מיד
כי שטא נזקקה בו עתה אפיקורסות ואינו רואה לקלל עצמו לכן דילג ברכה זו ואפילו אם היה מוחזק עד עתה לכשר וזדק (ז) ג"כ חיישין לזה.
ומ"מ אין מסלקין אותו מש"ן משום פ"א כיון שיש לומר שטעה : (ז) אין מסלקין אותו. אפילו (ט) שהא בינתיים הרכה ולא היה יכול
להוכיח אפי' תליין שגשגה ויהיה דחלל דהתחיל בה : (ז) ואינו יודע וכו'. (ז) שהוא נכבד ואינו יודע לחזור קדוש אלא לומר שמוכירין אותו וכו' :
(ח) תחתיו. ולכתחילה (י) טוב שיהיה אותו האחר מי שכיון לכל התפלה עם הש"ץ ולא שח בשעה שהיה ש"ץ מתפלל ואם לא נמצא כזה יקחו אף
מי שלא כיון כזה ואפי' גם כזה לא יתחיל אלא מתחלת הברכה מפני טורח הזכור : (ט) סימן כ"ג. ר"ל דמפורש שם בפי"ו דלא יהיה סרבן
באותה שעה : (י) מתחלת הברכה. ואפילו אם לא ענה אלא בסוף שקריאת אותה ברכה כמאן דליחא דמי (יא) ואין חילוק בין שטעה או
שחלש ואינו יכול לגמור והוצרך לחל לעמוד תחתיו ולכן בימים נוראים שפעמים נחלש הש"ץ באמצע הפיוטים יאמר אחר תחתיו לרץ לומר
שיתחיל העמוד (יב) מתחלת הברכה מאתה בחרתנו ולא יחזור הפיוטים (יג) ומ"מ דיעבד אם התחיל במקום ששחתק ולא מראש אתה בחרתנו
כיון

שער הציון

(ס) שפית : (א) ב"ח ופמ"ג : (ב) מאמר מרדכי ועיין א"ר : (ג) מישועות יעקב : (ד) ב"ח : (ה) אחרונים : (ו) מגן גיטרים : (ז) ברכות כ"ט : (ח) מ"א
ופרישה ופ"ח : (ט) מראש כ"ט : (י) ד"מ וטע"ז : (יא) ב"א ככלל כ"ט והגרע"א בחידושי : (יב) שם ב"א והגרע"א ובתשובת ח"ס תחית כ"ט כ"א ואף
שם"ס מיל שם מ"א אין לו שם שום ראש לענין לכתחילה ואפשר שם הוא לא אחר אלא לענין דיעבד : (יג) משא"י ח"ס שם :

הרכות תפרה סימן קכו קכז

אם היה המעות באמצעות * ואם היה בג' ראשונות (יא) מתחיל בראש ואם בג' אחרונות מתחיל רצה : ג' יכל מקום שהיחיד חוזר ומתפלל ש"צ חוזר ומתפלל אם מעה ככותו כשמתפלל בקול רם * הוין משהיות של ר"ח (וב) ישאם שבת ש"צ (וב) ולא הזכיר יעלה ויבא עד שהשלים תפלתו אין מחזירין אותו מפני שורה (ד) הצבור שהרי תפלת המוספין לפניו שהוא מוכיר בה ר"ח אבל האם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ואין בזה שורה צבור : הגה י"א (יד) דלם טעה בשהיה של שבת וי"ט (טו) דינו כמו בנ"ח * והכי נהגו . (טור ופא"ק) : ד' יאם מעה ש"צ כשהתפלל בלחש לעולם אינו חוזר ומתפלל שנית שורה הצבור אלא (טז) סימך על התפלה שיתפלל בקול רם והוא שלא מעה (יז) בג' (ה) ראשונות שאם מעה בהם לעולם חוזר כמו שהיחיד חוזר :

קכו דין מורים דרבנן . ובו ב' סעיפים :

א' בכשיגיע שליח צבור למורים שוחין עמו (א) הציבור (א) ולא ישחו (ב) יורר' א' טור בשם הירוש' פסק קמא דנכחות

שערי תשובה

(ד) הצבור . עכש"ט ועיין לעיל בש"ס ס"ק י"ב מ"ש בשם הפר"ח ושו"ת ברכ"י : (ה) ראשונה . עכש"ט ומ"ש כהן שמתפלל כו' הוא מדברי האליהו וזוטא ושם כתב בש"ץ כהן שהיה מתפלל י"ח בקול רם כו' ופסק א"ח הרב נר"ו שלא לומר לו כו' ועיין בש"ץ שכתב שהג"א סימן ש"א שמת"א השגו על הש"ך דסבירא ליה דכ"ה הוי עומאה דרבנן ובדבריו שמואל סימן רמ"ח מיישב דגם הש"ך מודה בזה ולא חייבי אלא בסוף עומאה ללכת וז"ל בשבט יהודה למדרי"י עיטש ע"ס ועיין לקמן לענין נשיאות כפים מ"ש בשם לקט הקמח ושו"ת מה"ג כ"ד במ"ש הרא"ש :

(ה) הצבור . כחש בשמחה דאף אם התפללו הצבור וש"ץ ביחד וגמר היחיד תפלתו קודם שגיע ש"ץ למורים כשיגיע ש"ץ למורים נר"י לשהות

ביאור הלכה

היה : * ואם היה בג' ראשונות וכו' . עיין במ"ב במש"כ או ששחק בזה בלחש ברכה ונאפקו מבטל פ"ח על א"ח הכניא בשם השוכן בית יהודה לענין ש"ץ שמתפלל בלחש גבור דדי שיחזור השני למקום שפסק הראשון ולא לראש כי מחזירי רע"א וגם מה"א מוכח להדיא שאינם סבורים כן וגם בברכי יוסף יוכח ע"פ הרא"ש תשובה שם נגמגם עליה ולא העזיקה בספרו ע"ס . וזע עוד דמוכח מדברי הגרע"א והג"א דדבריהם חייבי דוקא אם זה העומד תחתיו לא כיון מתחלה תפילת הש"ך אבל אם כיון תפילת הש"ך . ולא שם ביהמ"ש א"ל לחזור בשם בפנינו ש כדר קדוש כ"א למקום שפסק הראשון וכן דרין בג' ראשונות אם טעה או ששחק בברכה בשבית א"ל לחזור כ"א ללחש ברכה אם העומד תחתיו כיון תפילת הש"ך ואפילו אם לא כיון רק מתחלה ר"ח מחדר שם דדי . אך זה לא מלאחי ביור מדבריהם אם טעה בלחש ברכה אחת מה"ג או ששחק וזה העומד תחתיו כיון תפילת הש"ך מתחלה אם נר"י לחזור לתחלת ברכה זו או די למקום שפסק בגדר כיון דג' ברכות חשובות כחדא ואפ"ה מקילין משום דהתבין מתחלה א"ל חדא היא אללו וא"כ ה"ה דגמי מתחנה זו אפילו אם יתחיל בלחש ברכה ואולי יש להקל ומדבריו ב"י ד"ס ודע שפס"ו וכו' ומשם נלמד א' משמע דאפילו כפי האי גווי נר"י לחזור לתחלת ברכה ולא השיגו עליו הרא"ש והגרע"א בזה עיין בדבריהם משמע ללחש דאפילו לדבריהם ממי הכי הוא וז"ל . ופ"י בזה כיון שמועד שמת אחד בבית המדרש בלחש תפלה עיין במ"ב ודע שכתב אם הגידו לו אפי' הוא רק עומאה דרבנן פסק בפמ"ג דנר"י לפסוק בלחש מדבריו הש"ס משמע דל"י נר"י לפסוק בזה שהוא מדרבנן בלחש תפלה ע"ס : * חז"ן משהיה של ר"ח . וז"ל מה"מ פמ"ג : * והבי' נהגו . עיין במ"ב בשם הפמ"ג דד"ן זה חייבי כמו שהשלים תפלתו והנה בלחש דין זה אינו מנוי כלל שלא ויזכירו השומעים עד שיסלים תפלתו ואפילו אם נאמר דלא כפמ"ג

באר היטב

ועוד אם נחלף א' שפיו עם הש"ך כלל התפלה שירד . ט"ז : (ד) הציבור . כחש מ"ע סי' כ"ה אי לאו דמתפלל הוא יחיד שלא חזר ר"ח בשהיה והתפלל מוסף ח"ש שוב להתפלל שהיה דלא גרע דיעבד ליהודי מלכתחלה לרבים ע"כ . וז"ל דרכון למעשה שלא יתפלל דלא יהא חלף ספק . כחש"ג סי' קכ"ב : (ה) ראשונה . כתב לבטן דוקא כשזכר קודם שהשלים תפלתו אבל אחר שהשלים תפלתו אינו חוזר ונגל"ח חולק עליו . ומ"א הסכים לכתוב ע"ס . כהן שמתפלל י"ח ונשבע שיש מוח בבית המועד בזהכ"ל אין לומר לו עד שיסיים תפלתו מפני שטומאה זו אינה חלף מדרבנן . עיין מ"ש ב"ד סי' ש"ג ס"ק ח' ובמקומה שרמזתי שם :

(ה) הצבור . כחש בשמחה דאף אם התפללו הצבור וש"ץ ביחד וגמר היחיד תפלתו קודם שגיע ש"ץ למורים כשיגיע ש"ץ למורים נר"י לשהות

משנה ברורה

דין שערין לפני השני לומר בסוף סליחה מהל לעזובו הין להקפיד בזה שקורא בלחש : (יא) מתחיל בראש וכו' . דג' ראשונה וכו' האחרונה חשובות כחדא ברכה ואין להקל חלף ברכה לשני אנשים ומזה"ל אין חילוק בין ששחק ודילג ברכה אחת מה"ג ברכות או ששחק ונשחקה בזה בלחש ברכה או בין ברכה לברכה בכל גווי בג' ראשונות חוזר לראש ובאחרונות חוזר לראש כ"כ בשמח ח"ס כלל כ"ה וב"כ הגרע"א במדעונו שהיה לחון שחלש ביה"כ בתפילת שהיה בפניו של כדר קדוש והוצרך אחר לירד לפני הסוכה שחוזר מראש התפילה וז"ל תמורה הפייס ועיין בזה"ל . ש"ץ שכתב כהן ובחלש התפילה מודע שמת אחד בבית המדרש (יד) אם אפשר להקדים התפילה והחלונות של ביה"כ או של בית המדרש שם וזע"פ שיש עוד עומאה דרבנן כ"ל להודיע לה"ש עד שגמור תפילתו (ומינה טו) ודאי אם סיים תפילתו בלחש ולא התחיל עדיין בקול רם יאמרו לו ויאל ויחזור אחר בקול רם] אבל אם א"ל לזהר בזה (טו) נר"י ללחש ואפילו בלחש התפלה והשני העומד תחתיו יתחיל (ז) מתחלה ברכה אם הוא בלחש : (יב) שם שכתב ש"ץ . יצ"ו יחיד אם שם עיין לעיל בסיון קכ"ד סי' : (יג) ולא הזכיר יע"י . ואם שכתב משיב הרה"א וקל ומוכר וכו"ג מחזירין אותו דדוקא ביטול ויבא מפני שזכרון אחד עולה לכאן ולכאן [פמ"ג] : (יד) דלם טעה וכו' . ר"ל ששחק והתפלל של הול ולא הזכיר מעיניו של שבת ויו"ט שהשלים תפלתו אבל אם מוכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לישמח מזה או ב"מ ללחש בלחש כ"כ הפמ"ג ומדבריו הרב ביה"א לקמן בסיון דס"ח ס"כ קמא לא משמע כן : (טו) דינו כמו בנ"ח . הלכות הביא דיעות בזה ולא הכריע אבל האחרונים כתבו כהרב : (טז) סומך וכו' . ואם בלחש במעריב חוזר שאין לו על מה לסמוך ומינה בשבת יסמוך על ברכה מעין שבע דלא גרע מיתיד סמוך עליו כבסיון דס"ח [פמ"ג] : (יז) בג' ראשונה . ודוקא כשזכר קודם שהשלים תפלתו לית בזה שורה צבור כ"כ אבל אחר שהשלים תפלתו אינו חוזר כ"כ הלכות או שהסכימו עמו הרכה אחרונים . ובמור פלגי ומוקל פלגי בג' ראשונה בכל גווי והסומך עליו לא הפסיד [ה"א בשם א"ר] לא משמע בביאור הגר"א שחלש כסיון : (א) ולא ישחו . היינו הצבור וענין ש"ץ גופא בודאי לא עדיף משאר מתפלל דפסק ההפך לטיל בסיון קי"ג כ"ה דלא ישחה הרכה ע"ס : (ב) יורר' מדלי . פירוש שישחה כדן שאר שחיה כמ"ב כיון קי"ג כ"ה ופ"ה מפרש דבמודים שאומר עם ה"ך לא ישחה רק יעטע ראשו מעט והפולס

שער הצינ

(יד) ח"א : (טו) פמ"ג : (טז) ח"א ופ"ה ופ"א דלא כ"א' וכו"ט : (יז) פרי מגדים :

הלכות תפילה סימן קכז

ב סעס כט"ו
כ"ד וכו' ש"ס כ"ד
דרכות ג רמ"ט
כ"ד וכו' וכו' וכו'
ד רמ"ט ה רמ"ט
נמוך הלכות תפלה
ו רמ"ט

(ג) מראי (ג) יואמרים מורים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלהינו אלהי כל בשר כו' וזהו ברוך אל החי אור
(ד) בלא הזכרת השם * ויש מי שאומר ישצריך לשחות גם בסוף ושוב לחוש לרבריו. יש אומרים שאומר
* הכל (ה) בשחייה (ג) אחת. וכן המנהג (פסקי מהר"א) : (ו) יאם אין שם בהנים (ז) * אומר ש"צ
אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו (ד) (ח) בברכה המשולשת וכו' ואני (ה) (ט) אברכם. (י) ואין הצבור
עונן אחריו אמן אלא (יא) כן יהי (ו) רצון : הגם ואין אומרים אלהינו ואלהי אבותינו וכו' רק (יב) בזמן
שראו לברכה כהנים ולישא פנים ונהגו לומר בשחרית (ז) שים שלום וכן כל זמן שאומר אלהינו כו' (יג) * אבל בלאו
הכי מתחילין שלום רב ויש מתחילין שים שלום במנחה של שנה הואיל וכתב ציה באור פניך נחת לנו שיהא
המורה שקורין במנחה בשנה (הגהות מיימוני פ"ח מהלכות תפלה) :

שערי תשובה

באר היטב

נכנסת בשם קיושלמי אין מדקדקים במה נכנסת כו' ודעתו דהכ"ז דין כהמ"ד
יש לו לענין זה ענין שם ובש"ס שם באורך :
הכ"ח מפרש דבמודים שאומר עם הש"ל לא יטעה רק יענוע ולאשו מעט. והעולם לא נהגו כן. מ"ל וע"ז : (ג) אחת. ואין להקפיד משום
ה' וזקק כפופים אלא נכסף ברכה. עמ"ל והכ"ח כתב בשם רש"ל שיקוף מעט כשאומר השם עד סופו ואז יכרע עכ"ל. והעולם מנהגין כמ"ס רמ"א :
(ד) בברכה. בברכה נכנסת. כהנים עם. אין מלה כהנים בדוק למלה עם דק"ל דכהנים שלוחי דרחמנא מינהו אלא כלומר שהכהנים נקראים
עם קדושים. כשאומר יברכך ה' יראה לך הסיכל. וישמךך יראה לך ימין שלו. יאר ה' כלפי הסיכל. כיון אלך ויהיך יראה לך שמאל
שלו ליחדו בימין זיכר פ' נשא : (ה) אברכם. ואמ"ל רק עד שלום : (ו) רצון. משמע שלא יענה אלא בסוף ויש מנהגים לעשות בין כל פסוק
א"ר. אבל חזון שאומרים בתפלה רק יהי רצון טועים הם דלמ"ל אין משמעות ליהי דבר יהי רצון. ב"ח : (ז) שים שלום. ובסידור האר"י ז"ל
לעולם שים שלום :

ביאור הלכה

משנה ברורה

(א) והעולם נה נהגו כן : (ג) ואומרים וכו'. ואין הש"ץ צריך להמתין
עד שיסיימו הצבור מודים דרבנן (ב) אלא מתפלל דרכו : (ד) בלא
הזכרת השם. ודעת הגר"א לומר בל"י אל יהודאום והעולם לא נהגו
כן : (ה) בשחיית אחת. והכ"ח כתב בשם רש"ל שיקוף מעט כשאומר
השם עד סופו ואז יכרע עכ"ל. והעולם מנהגין כמ"ס רמ"א מ"א [ח] ועיין
בביאור הלכה : (ו) אם אין שם וכו'. עיין לקמן סימן קכ"ח כ"י בהג"ה
שכתב דמנהגו ששפיל יט שם כהנים אומר הש"ץ אלהינו ואלהי אבותינו
וכו' עד עם קדושים ע"ש : (ז) אומר ש"ץ וכו'. ובדיעבד אם לא אמר
אין מחזירין אותו ועיין בבה"ס : (ח) בברכה. (ג) בשמ"ח. כהנים עם
קדושים אין מלה כהנים בדוק למלה עם קדושים לומר שהם כהני עם
קדושים דהא קי"ל דכהנים שלוחי דרחמנא מינהו ולא שלוחי דידן אלא
כלו' שהכהנים נקראים עם קדושים. כשאומר יברכך ה' יראה לך הסיכל
וישמךך יראה לך ימין שלו. יאר ה' כלפי הסיכל. כיון אלך ויהיך
יראה לך שמאל שלו ליחדו בימין. זיכר פ' נשא : (ט) אברכם. ומנהגו
כהיום שלא לומר רק עד שלום. מ"ל וכן משמע מביאור הגר"א : (י) ואין
הצבור וכו'. דלמן לא שייך כיא כשעונה אחר כהן המבשר שאמ"ל הש"ץ
שלומו אומר אלא דרך בקשה שיברכנו הש"ץ. בברכה שהכהנים מברכים :
(יא) כן יהי רצון. ר"ל (ד) אחר סוף ברכה ג' דהכל ענין אחד הוא
(יב) בזמן שראוי. ר"ל בשחרית ובמוסף ולא במנחה ובשמינית
אמר גם במנחה ובטעם משום דלאומרים ברכת כהנים (ה) ויחיד המתענה אומר שלום רב [גבש] וכו' : (יג) אבל בלא"ה וכו'. ואם אמר שים
שלום או בשחרית שלום רב יואל ובסידור האר"י ז"ל כתוב לעולם שים שלום ועיין בבה"ס :

שער הציון

(א) מ"א : (ב) ח"ד ועין גיבורים : (ג) ע"א : (ד) מ"א : (ה) תפלה :

כוח המפתחות

קנה

הלכות הנהגת אדם בצורך

דין השכמת הבוקר
דין לבישת בגדים
דין הנהגת בית הכסא
דין גטילת ידים
דין כונת הברכות
דין ברכת אשר יצר ולאלי נשמה
ופירושו
דין לברך ברכת אשר יצר כל היום
אחר העלת מים

הלכות ציצית

הלכות ציצית ועשייתם
דיני איזה בגדים חייבים בציצית
ואיזה פטורים מציצית
דיני כנפות הטלית
דיני חוטי הציצית
דיני הפוסלים בציצית
דיני ציצית בשבת
דיני ציצית שעשאן עכו"ם וגו'
ודין טלית שאולה
דיני אם להתיר הציצית מבגד
לכנד ודין נקרה הטלית טו
דיני שיעור טלית
דיני מי הם חייבים בציצית
זמן ציצית
זמן ברכת ציצית
דתי לקיחת ומכירת טלית
כדת מה לעשות בציצית שנפסקו
בעליהם ישנים
דין שהציצית על עשיית ציצית כב
דין ציצית בבית הקברות כג
דין הנהגת לבישת הציצית ושכרה
וענשה כד

הלכות תפילין

דיני תפילין בפרטות
דין מי שאין לו אלא תפלה אחת
מקום הנהגת ואופן הנהגת
דין תפילין בשבת וי"ט
פדר כתיבת התפילין
דין תקוית התפילין דין הרגשות
פדר הנהגת הפרשיות בבתי
והמהדרים אשר להם ב' זוגות
תפילין
דין מנין השיטין
דין דקדוק כתיבתן
זמן הנהגת התפילין

מי הם החייבים בתפילין

והפטורי
מי הם הכשרים לכתוב תפילין
ולקנות מהם
דין איך לנהוג בקדושת התפילין מ
דין הנושא משאיו איך ינהוג
בתפילין
דין אם מותר לשנות תפילין של
יד לשל ראש
דין איך להתנהג בתפילין בהגנו
לביית הכסא
איסור שינה בתפילין
דין תפילין בבית הקברות ובית
המרחץ

הלכות ברכות השחר

דיני ברכת השחר
דיני ברכת התורה
פסוקי קרבן שבת אומרים
פרשת התמיד
שיכול לומר ק"ש בעל פה
טעם למה אומרים משנת איזהו
מקומן
דין תפלה מן ברוך שאמר עד
ישתבח
דין מי הוא הראוי לפני התבה נג
דינים השייכים לישתבח נד
דיני קדיש
דין עניית הקדיש פ"י הקהל נו
דין ברכו וענייתו

הלכות קריאת שמע

זמן קריאת שמע וברכותיה נח
דין ברכה הראשונה ביצור נט
דין ברכות לק"ש ואם יריבים
כונה
דין בנה לריך לדקדק ולכוין
פק"ש
מי שלא דקדק בק"ש ולא השמיע
לאזנו
לישב בק"ש ושלא לישן
דין העשה בק"ש
הנכנס לבהכ"ז ומלא צבור קוראין
ק"ש או שהפסיק בשעת ק"ש פה
באזה מקום יכול להפסיק ובאזה
מקום לא יפסיק
דין ספק אם קרא ק"ש פו
שלא להפסיק בפיוטים
דין פורס על שמע
מי הם הפטורים מק"ש ע
אכל והעוסקים כמה פטורים
מק"ש פח

דין נוסאי המטה והמנחמי

והמלוים
הישן עם אשתו וכינוי איך יתנהג
עג
שלא לברך כשאבריו רואים את
העורה
להזהר מגלוי שער וקול אשה
בשעת ק"ש וכן שלא לקרותה
כנגד העורה
להזהר מלואה בשעת ק"ש פו
שלא לקרות כנגד מי רגלים פו
מי שנדרך להסיל מים בשעת ק"ש
עח
מי שנודמן לו לואה בשעת ק"ש
עט
מי שאינו יכול להשמר מהפסח פ
דין לואת קטן
דין לואה יבשה פב
דיני בית הכסא בק"ש פג
אם מותר לקרות במרחץ פד
באיזה מקומות אסור לקרות ק"ש
פה
שצריך להרחיק מן מים פרוחים
פו
כמה צריך להרחיק בשעת ק"ש פו
גרף של רעי פו
בעל קרי מותר בק"ש פח

הלכות תפלה

הלכות תפלה וזמנה פט
מקום הראוי להתפלל ולהתפלל
עם הצבור ודין ההולך בדרך ז
שיאזור מתניו ויכסה ראשו בשעת
תפלה פא
הנזרך לנקביו ודין רחיצה לתפלה
ושאר ההכנות לתפלה פב
קודם שיחלל לריך לשהות פג
לריך לכיוון נגד ארץ ישראל ודין
הרוכב או יושב בספינה פד
יכוין אבריו בשעת תפלה פה
שימנע כל הסדרות כדי שיכוין לו
שלא ינהק ולא יספק בשעת
התפלה פו
לריך שיהיה לו כונה בתפלתו פח
דין שחיו ושכר לתפלה פט
תפלת המועד לריך לסדר ק
שצריך לכיון בכל הברכות ושיכול
להתפלל בכל לשון קא
שלא להפסיק כנגד המתפלל קב
מי שנודמן לו ריח או עטוש
בתפלתו קג
שלא להפסיק בתפלה קד
דין המתפלל ב' תפלות קה
מי הם הפטורים מתפלה קו

החפוקים אם התפלל ודין תפלת

נכד'
מי שלא התפלל לסבת טעות או
אונס או במזיד קח
דין איך יתנהג יחיד לכיון בתפלתו
עם הצבור קז
היוצא לדרך ופועלים פה יחלו לו
וסדר תפלת הדרך יצית
המדרש קי
דין סמיכת גאולה לתפלה קיא
שלא להפסיק לא בג' ראשונות ולא
בג' אחרונות קיב
דיני הכריעה ב"ח ברכות קיג
דיני הוכרת הרוח וגשם ושל קיד
טעם ברכת אלה חזון קטו
פירוש ברכת רפאינו קעז
דיני ברכת השנים קצו
דין חתימת ברכה השיבה קיח
דין הרואה להוסיף בברכות קיט
שלא לומר ראה בכל תפלה קכ
דיני מודים קכא
דינים השייכים בין י"ח לי"ח קכב
לרצון קכג
דיני הכריעות בסיום י"ח ברכות
קכד
דין הנהגת ש"ן ב"ח ברכות ודין
עניות אמן קכז
דיני קדושה קכה
דיני ש"ן שטפה קכט
דין מודים דרבנן קכו

הלכות נשיאת כפים

דיני נשיאת כפים ואיזה דברים
הפוסלים בכהן קכח
באיזו תפילו נושאים כפיהם קכט
רבונו של עולם שאומרים בשעת
נשיאת כפים קל
נפילת אפים קלא
דיני קדושת ובא לציון קלב
דיני ברכו בשבת קלג
סדר והוא רחום והגבהה התורה
קלד

הלכות קריאת ס"ת

סדר קריאת התורה ביום שמי
וחמישי קלז
מי הם הנקראים לספר תורה
בשבת קלח
כמה פסוקים לריבין לכל א' קלח
שלא לשיר בערשה פחות מנ'
פסוקים קלח
סדר קריאת התור' וברכותיה קלא
דיני הפסק בברכת התורה קלב
דיני הקורא והמקרא קלג

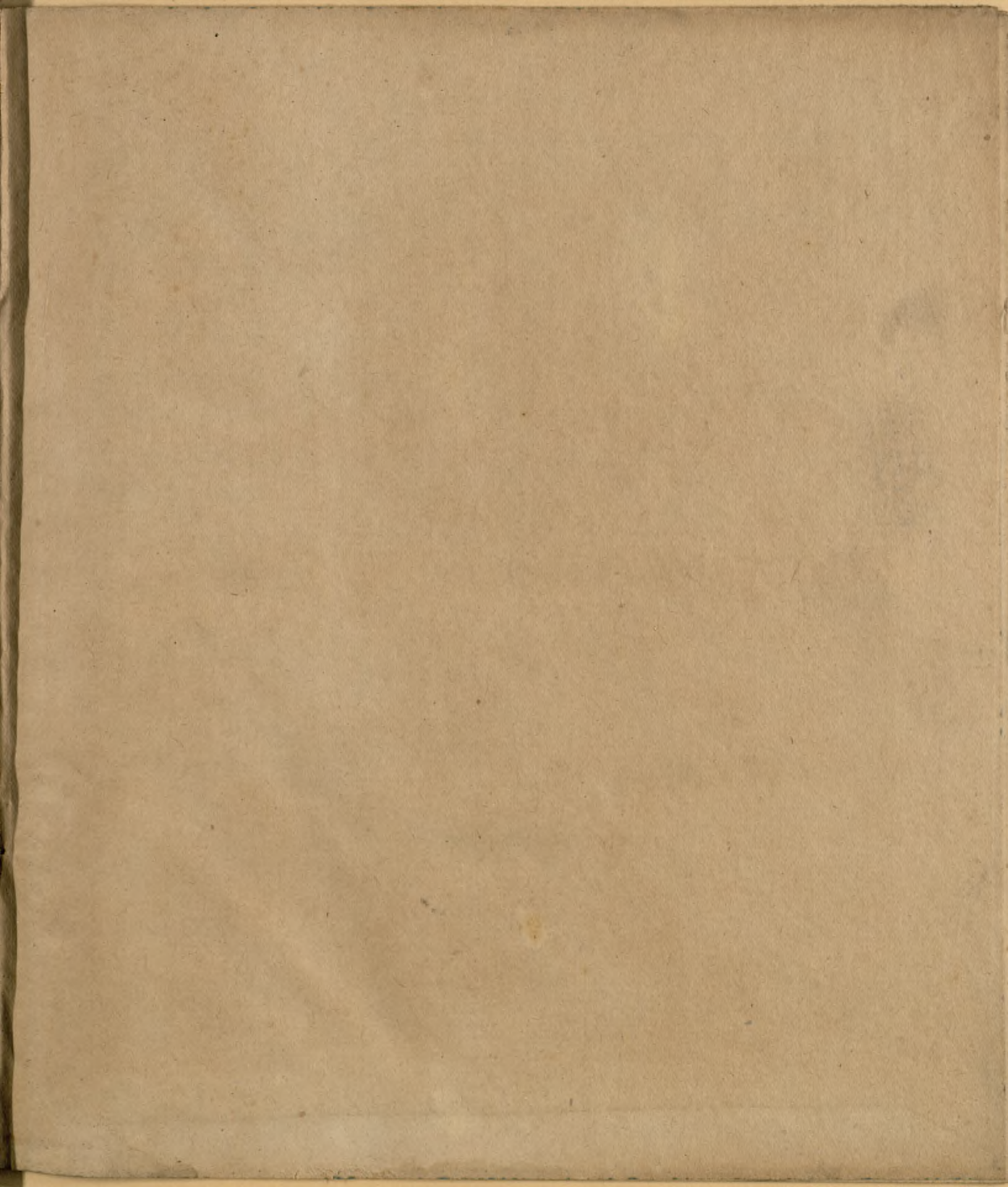
לוח המפתחות

דין הי שקרה וסעודת במקום שהיה	דין העושה לרכיו ורואה לאכול קסח	העושה בבהמ"ז	קסח	דין הכותב רביעית ודוניה קסח	דין הכותב רביעית ודוניה קסח
שם יודע לקרות בדיוק קמב	דין הפסקה בין בליעה לנטילה קסח	נוסח ברכה רביעית ודוניה קסח	קסח	שתיית היין אחר הברכה ודיניו קסח	שתיית היין אחר הברכה ודיניו קסח
דין אם נמלא ספר תורה מוטעה קמב	מקום וזמן הבליעה ומי הוא קסח	שתיית היין אחר הברכה ודיניו קסח	קסח	הטבח החלום ותעניתו קמב	הטבח החלום ותעניתו קמב
ויתר דיני הספר קמב	על איזה מיני פת מברכין קסח	אם הפועלים מהחייבים לברך קמב	קמב	ברכת הודאת הנשמים קמב	ברכת הודאת הנשמים קמב
שלא לדלג בתורה מעטין לענין קמב	דיני שמש הסעודה קסח	ברכת וימון בנ' או ב' קמב	קמב	ברכת הודאת העוב והרע קמב	ברכת הודאת העוב והרע קמב
ודיני הפטרה קמב	דברי מוסר שינהג אדם בסעודה קסח	אם מאכילין לוימון או לאו קמב	קמב	מי שילדה אשתו או מת מורישו קמב	מי שילדה אשתו או מת מורישו קמב
דיני המתרגמין קמב	קט	ג' שאכלו כאחד ונפרדו לענין קמב	קמב	אין בנה בית חדש או כלים חדשים קמב	אין בנה בית חדש או כלים חדשים קמב
שלא לברך בשעת הקריאה קמב	שלא לנהוג בזיון באוכלין קמב	הוימון מה דינם קמב	קמב	מה מברך קמב	מה מברך קמב
דיני גלילת ספר תורה קמב	מי שהכניס אוכלין או משקין קמב	חבורות שאכלו בהרבה מקומות קמב	קמב	דיני ברכות פרטיות קמב	דיני ברכות פרטיות קמב
שלא יפשיט ש"ץ התבה קמב	לפיו בלא ברכה קמב	מה דינם קמב	קמב	דיני ברכות שהחייבו קמב	דיני ברכות שהחייבו קמב
שהנכנס לא ילאו מבית הכנסת קמב	דין מיס אמנים קמב	מי שאכל דבר אסור אס מאכילין קמב	קמב	הרואה פתחו אילן מה מברך קמב	הרואה פתחו אילן מה מברך קמב
עד שיגיעו ש"ת קמב	דין ברכה היין בסעודה קמב	לוימון קמב	קמב	ברכת הויקים קמב	ברכת הויקים קמב
הלכות בית הכנסת	דיני ברכה הטוב והמטיב על היין קמב	דיני צירוף לוימון ג' או י' קמב	קמב	ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות קמב	ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות קמב
דיני בנין בית הכנסת ושיהיה נבנה קמב	שהס' שוטר את הפרפרת קמב	א' נכנס אל ג' שאכלו קמב	קמב	ברכת הקשת ותמה בתקופתה קמב	ברכת הקשת ותמה בתקופתה קמב
דיני קדושת בהמ"ז קמב	דברים האסור בתוך הסעודה קמב	פל מי מזמנים ועל מי אין קמב	קמב	רבע קמב	רבע קמב
שלא לסתור שום בהמ"ז קמב	ואחר הסעודה מה דינה קמב	מזמנים קמב	קמב	דין קלח ברכות פרטיות קמב	דין קלח ברכות פרטיות קמב
דין בנין בהמ"ז קמב	איזה דברים קרויים הפסקה בסעודה קמב	דין המפסיק כדי לברך קמב	קמב	שכל כונתו יהיה לשם שמים קמב	שכל כונתו יהיה לשם שמים קמב
דיני תשמישי קדושה וגרות בהמ"ז קמב	איזה דברים קרויים היסח הדעת בסעודה קמב	מי יוצא המברך קמב	קמב		
לילך מבהמ"ז לבית המדרש קמב	שצריך לחזור ולברך קמב				
סדר משא ומתן קמב	דיני פרוזי הפת קמב				
	דין מיס אחרונים קמב				
	דין כוס בהמ"ז שלא יהיה פגום קמב				
הלכות נשילת ידיים	קמב				
זמן קביעות סעודה קמב	המברך איך יתנהג בכוס של בהמ"ז קמב				
דיני נטילת ידיים לסעודה קמב	לקבוע ברכה במקום סעודה ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך קמב				
באיזה כלי נוטלין הידים וכיצד יבואו המים לידיו קמב	לברך בהמ"ז בקול רם ויתר פרטים בבהמ"ז קמב				
איזה מיס כשרים ואיזה מיס פסולי לנטילה קמב	אם נשים וקטנים חייבים בבהמ"ז קמב				
דיני חליצה בנטילה קמב	דיוקים בנוסח בהמ"ז קמב				
הנכנה ושפסף הידים בנטילה קמב	נוסח ברכה ג' ודיני בהמ"ז בשבת קמב				
דין מי שאין לו מיס והמאכיל לאחרים קמב					
שיכול להנהיג על הנטילה קמב					

ישראל צעוטנער
פאסטעצאן

ישראל צענטער
פאסטאמא

ישראל צענטער
מיאסעו

NGB 273

